SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowérnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so. hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšťki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwakam čełneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bjezmócny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutaje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 102 | **Budyšin — Póndźelu, 2. meje 1932 — Bautzen** | **Lětnik 91**

Hindenburg chce lětsa na swojej dowolenćy w Neudecku přebywać

Němski president njebudźe lětża w swojej dowolenźy do Bayerskeje pućowacź, ale budźe někotre njedźele na swojim kuble w Neudecku w rańšnej Pruskej přebywacź.

*

Přichi spočzatku semestra je so w Barlinskej zyrkwi swjatoje Trojicy Boża słužba studentstwa wotmětła, přichi kotrejž so tež němski president z přichiwodom statneho sekretara dr. Meißnera wobdźěli. K Božej słužbje běchu rektorojo Barlinskich wyšokich šulow a zastupnizy 69 studentskich towarstwow z chorhojeni přichichli. Přched Božim domom wjele ludu czakasche, kotryž němskeho presidenta z czeszenjom postrowi.

Wo dohladowanje evangelskeje nabožeńskeje wuczby w Pruskej.

W Barlinje shromadzeny zyrkwiny senat je so sobotu z jednanjemi wo dohladowanje evangelskeje nabožeńskeje wuczby z roswuczeńskim ministrom Saberak. Dokelž je so kultusowy minister komdźił, do namjetow evangelskeho senata zwolicź, je zyrkwiny senat nětko mjenowany, tule należnosć z pomozu ludow wutrawicź dacź. Evangelskej zyrkwinej radźe je poručźił, mjne naprawy přichihotowacź.

Němska železnica w měrcu 1932

Tworowy wobkhad němskeje železnizy je w měrcu 1932 zlaby wostał. Liczba wosow, kotrejž su so we wschědnym přecerězu trjebale, je w měrcu 1932 98 438 wuczinila pornjo 112 271 w měrcu 1931 a něhdźe 133 953 w měrcu 1930.

Dla njepschestawajzych **hubjenych hospodarskich wobstejnosćow** a tež dla njepschihodneho wjedra bě tež wobkhad wožobow jara zlaby. Přchehkadźenja do automobilow a omnibusow je so wosebje pola sportiskich a politiskich wuhotowanjow pokazało. Wschо hromadźe je w měrcu 4075 czahow zwonka plana hromadźe z jutrownym wobkhadom jěło. Dokonjało je so 50 870 000 czahowych kilometrow pornjo 47 940 000 měrjacy pjedy.

Dokhody su wschо hromadźe 344,5 (měrjacy pjedy 219,7) milijonow hriwnow wuczinile, wschě wudawki hromadźe 312,2 (294,5) milijonow hriwnow wuczinjeja. Wot spočzatka wobkhodneho lěta wuhad dokhodow přichi wschěch dokhodach 26 prozentow wuczini pornjo 1931 a 44,2 prozenta pornjo 1929. Wudawki za wjedźenje dźěla su wo něhdźe 68 prozentow wjetsche byle hacź w měrcu dospite dokhody, tak so so wot spočzatka wobkhodneho lěta něhdźe 222 milijonow hriwnow njeje wurunało.

Liczba wožobow w dźěle je so na 618 409 (607 354) wožobow powjetschila, dokelž so w měrcu njeje žanych pschestawkow w dźěle zaswinyło.

Mejske swjedźenje w Němskej změrom so minyłe

W Barlinje je sozialdemokratiska strona njedźelu přichipołdnju swój mejski swjedźeńsk z swjeżeleńskej jahrodźe wotmětła. Jenož czerwjene chorhoje běchu widźecź.

Němskošezniski sapołožaŋ **Künstler** italskim a braunschweigskim towarschom postrowy přichiwoła. Na to přchedźyda Barlinskeje sozialdemokratiskeje frakzije měschczańskich zastupnjerjow **Zlatau** rěczeńsche. Napominajche němske knjezerstwo, so by wotmyślene dźěło zaradźajzy programm je skutkom spěchowało. Nusny je 40 hodźinski dźěłański tydźeń. Sniženje mzdy njezmě so dale wjesćź. Knjezerstwo dyrbi so jaznje wo dźěłozaradźajzym programmje wuprajicź. Wjedniwej sozialistiskeje strony w Franzowskej, Leonej Blumej, a Doże Welsej, so postrowjazej telegrammaj połaschtaj.

Po sozialdemokratach **kommunistojo** swoju mejsku demonstraziju wotmětchu. **Běchu zebi rusku bluzu wobleklі a zebi czerwjene rubischko wokoło schije** swjasali. Dale běchu **zony z czerwjenym rubischkom na hłowje a druhe we kupańskej drasce widźecź.**

Stronimy wjednik **Thälmann** w swojej rěczi praji, so je knjezerstwo w Němskej bjezdźělosćej sawinowało. Pokasuje na wólby do pruskeho sejma, Thälmann sozialistiskim a měschczańskim stronam napischeczitwo stupi, kotrejž widawaju, so kommunistiska strona swoju taktiku pscheměni. Kommunistiska strona po puczu rewolucionarneho **klažowcho wojowanja** dale póńdźe, kotrejž njemóže po runej cjarje hicź, a so se sakasujemi, njech z kajkejžkuli strony pschińdu, wot toho njeda **wotdźerżecź.** Rěčnik **klažu** wědomych dźěłaczerjow a němskostatnu chorhoj napominasche, so bychu czerwjenu jenotnu frontu zamknyli, so by **bórzy dźěłaczerśti** schórit **pisches** fajzisnus krocźił.

Hdyž kommunistojo se shromadźiny cjahnychu, policija 41 muži z nich saja, dokelž kommunistiske spěwy spěwachu.

Šěschdźinski dźěławy dźeń

W shromadźiznje Plawnišich měschczańskich zastupjerjow je so **wobsamknło, schesćehodźinski dźěłański dźeń** we wschěm měschczańskim dźěle zawjesć. Sa nastawazy **wupad dźěła dyrbja so dźělonjemějerjo pschijimacź.** Dokhody wožobow, kotrejž w měschczańskim dźěle dźěłachu, njeznamjeńsa pak so snižicź.

Město Essen je přestało niezasłużerjam podpjeru płaćić

Essenski wyschschi měschczanosta je žałobowace wosjewjenje wudał: Dalsche wurjadne pohubjenschenje położenja **měschczańskich pokładnjow** zaneje mózno se wjazy njedawa, pjenjezy za podpjeru dźělonjemějerjow swojeje. Tohodła je so wschо spomožerske dźěło hacź na dalsche 30. haprleje zastajiło.

Rězański dawk w Mecklenburgu-Strelicach

W Mecklenburgu-Strelizach je so po nowowótbach z němskonazionalneje a nazionalno-sozialistiskeje strony nowe knjezerstwo wutworiło. Njedostatk w statnych finanzach je wono wobsamknło z tym wurunacź, so **rězański dawk** zawjesće, a so so **mecklenburgsko-strelizke** dźiwadło zamknje. Duchownym je so khětry dźěl jich mzdy wotczahło. Strelizki zrykwiny ijjid je pschecziwo tomu protestowal.

Nacionalnych socialistaw w Barlinje zajeli

Barlinska policija je sobotu w nozy njenadźiwy nazionalno-sozialistiski korcźmu w Alexanderdźe drohy pschepytała. Pola dweju přichitomnoju dwě pistoli namakachu. Pódła toho po jemi smjetane schtyri pistole, jedyn kalacz a dwaj revolwraj za zbyłne plumy jeschcachu. Dokelž so *njepodobne bamježej, komu pjenjezy njepotrebne bowje* zbychu, wschěch přichitomnych 67 wobsedowu na policajski prezidium dowjedźechu, so bychu mjena japijali. Dweju, pola kotrejuž běchu pistole namakali, w policajskej jatbje wobchowachu, druhich posdźischo puschczichu.

Lipsčanski statny sud nacionalno-socialistiske namjety wotpokazał

Badenski statny president bě 14. haprleje wjesenjenje wudał, po kotrymž so zastojnikam, kotiž nazionalno-sozialistiskej stronje přichinjeschcja, hrosy, so jich se zastojnstwa puschcza. Nazionalno-sozialistiska frakzija badenskeje zejmy bě tohodła pola statneho ruda w Lipšku namjet zapodała, so by statny rud badenskemu knjezerstwu zakasał, zastojnikow dla jich přichinjeschenja k nazionalno-sozialistiskej stronje wotpadźecź abo na druhe wašnje postrafowacź. Po powěsći, kotraž je z Lipška do Karlsruhe doschła, je statny rud nazionalno-sozialistiske žadanje wotpokasał. Statny rud je tole wobsamknjenje přichijał, wot hesenskeho knjezerstwa wožobiteho materiala njepožadawschi. Ssamtne zdźelenja namjetowerjow jenni zyle dožahachu, so by so nazionalno-sozialistiski namjet wotpokasał.

Počežene pućowanje do wukraja

Schtož do wukraja wupuczuje, njesmě z Němskeje wjazy dyžli 200 hriwnow sobu wzacź. Jenož do awstriskeje republiki je dowolene, 600 hriwnow puczowańskeho pjenjesa sobu wzacź.

W Częstochowskej je so zhusa puczowańska summa na 125 hriwnow wobmjezowała. S Częch njebudźe so tohodła do wjetschego dołkosteje puczowacź abo dźěchi cząs we wukraju přchebywacź nuz.

Hakenkreuzlerjow z Pražskeho jastwa puščili

Sobotu su z Pražskeho jastwa puschczili 18 nazionalnosozialistowu, hdyž běchu zlubili, so njebudźa žadnisce pschepytanje kasowe a so po Pražanju přched sud přchińdu. Wschо hromadźe je so do Pražskeho jastwa 76 hakenkreuzlerow pschiwjedło. S nich je so hromadźe je sobotu pschińdźiwschich hižo 53 puschczilo. Kholastańske pschepytanje z puschczenymi nje je pak so z tym skónczilo.

Też pola Batje z dźełom klaca

W Batjowych nowinach „Stín" czesti wobuczowy kral Batja wosjewja, so je nuzowany, **dźeło wobmjeschacź.** „Ssmy z jenym rajom wschě wukrajne wotbywanischcza dla sakasnje dowoza a dla sadźewazych słow słubili. We nowych wotbywanischczach njesmy so hischcze sawjedli. Wschě nasche starosće wo přichihod so z wobezinoscem přchi wotbywanju słuchaju. Wobezne njesmy **sobotu lětnjeho pasća.** Pjeczdźesmy wuzdźi jenož potom přchi prawej mjdźe sałbowany, hdyž tej sobotu k swojemu wuwuczenju **wužijmy.** Přchistajerjo, kotiž su w dźele słuchi, dyrbja wukruczej přchedawacź. Podzemy ludźi, kotiž su dźěło słubili abo słubja, byrnjez skromnje, tola czesczinzy sezuwicź móz. Woni njebudźa trjebacź wot stata podpjeru bracź. Njebudźemy pak tych schikitacź, kotiž su je sjawnych předkow podpjeru brali.

Puki při mejskim swjedźenju w Awstraliskej

Přchi mejskim swjedźenju w Melbourni (w Awstraliskej) je k czesznym njeměram doschło. Czah 30000 demonstrantow do Yarrabanki czehnjesche, hdźez wschelezy rěcnizy wustupichu. Mjes nimi bě tež ministerski president z Wiktorije, Tameslije, dale president **viktorianskeje** dźěłaczerskeje strony a president **wikowaliskeho** departementa, kotiž spytachu zjedź ludu z czesznym wosa rěczeć. Lud pak přchezziwo jich rěczam protestnjo jich z wosa storkny a na semju czisny. Jedyn z **nadpadnikow** do ministerskeho přchedsydy pjerjesche a jemu hłowu kwanu fli.

Wólby w Francowskej

Njedźelu wjecor w 6 hodźinach je so prěnja wólba do franzowskeje deputerskeje komory skónczila. W prěnjej **wólbje** je jenoź tón wuswolcny, schtóż ma absolutnu wjetschinu. To je po najnowschim w najmjenschim dźelu stanje. Franzowski wólbny system je wjele wobezeznischi hacź němski, a tohodła je so stało, so je wokało połnoz jenoź wunoschk je 160 wólbnych wokrjesow snatny był. Do franzowskeho parlamenta ma so 611 zastupnikow wuswolicź. W 81 wólbnych wokrjesach fundża je wusche wólby njedźelu 8. meje.

Dotalna wjetschina ministerskeho presidenta Tardieua njebě w deputerskej komorje wulka. Jeho najwjetschi přchećiwnik přchi wólbje je radikalny sozialny Herriot. Hacź dotal je Tardieuowa strona w schezi wólbnych wokrjesach absolutnu wjetschinu słubiła. To dołowka dźěła je Marinowi přchiwinowarjo a prawizowi radikalni, kotiž je hacź dotal Tardieuowu stronu podpjerali.

Zakoń wo přikazy swěry w irskim sejmje so přijał

W irskim sejmje je so zakoń wo přchikazy swěry k jendźelskemu kralej po dołhim a rosdzerjenym rosmrjenym sobotu rano je 77 přchećiwo 71 hłosam po namjecze ministerskeho přchedsydy Devalery přchijał. Po tutym zakonju njebudźa w přchichodnje zapołožowacy irskeho sejma a statni zastupnizy irskeho swobodneho stata jendźelskemu kralej wjazy žadnu přchisahu. Khwilku przedy tebo běchu namjet přchedawschego ministerskeho přchedsydy Cosgraveja, so by so hischcze raz wo přchisahu swěry z jendźelskim knjezerstwom jednało, z jenak wulkej wjetschinu zaczinyli. Ssobustawy dźěłaczerskeje strony su wschě za Devalerowy namjet hłosowali.

W dźeńskej rěczi Devalera mjes druhim praji: Ssmy lud, kotryž zebi czesez nade wschěm waži. We naschej czesczi a wjerschnosći kocze mnohich Irskich zwjedza, kotrež so w Flandernskej a druhich jendźelskich bitwizerjach bźla. Njebojimy so z Jendźelskej jednacź, tola hdyž chcemy jednacź, potom to jenoź **we sjednoczenu Irsku cziniмy.** Hdyž chce Jendźelska wulki kij trjebacź, potom njech **to** přched wocznej zyłeho swěta czini.

Devalera wuraznje praji, so nochze wo přchikazy swěry z jendźelskemu kralej z jendźelskim knjezerstwom jednacź, dokelž je tale přchisaha cjesze smiertkowna nałeżnosć Irskeje. „Ssmy słabschi lud, ketremuž je kyłnischi lud z nałżnuscu nerczischu wustawu přchinuwał. Dyrbimy tohodła na prawje webstawacź, so tójšu sepschinu wuwu-

žijemy, kotruž nam wustajwa policija. Pschiśahaha śwěry njeje symbol śjednoczenja ludow w jendźelskim śwětowym kujeźiwje. To je monarch, pschiśahaha śwěry nima ś tym niczo cźinicź.

Njewěrne powěśće wo Juhosłowjanskej

Powěśće wschelakich nowin wo njeměrach w Juhosłowjanskej a wo wotmyślenym politiskim pscheměnjenju su hole wumyślenja, kotrež we Winje pschehywaju juhosłowjanšiju politiśy cźerpjenśiju ś wotpohladom rosłuchérja, so bychu ś tym juhosłowjanskim sajimam domu a we wukraju śeschkodźili.

Přěni smjertny wopor bombowego nadpada

Bombowy attentat w Schanghaiu je přěni śmjertny wopor žadał. Pschedźiwa śjednoczenstwa Japanzow we Schanghaiu, dr. Kwabada, kotryž je so pschi nadpadze cźežko ranił, je śobotu na swoje ranjenja wumrěł. Japanski pólizaj Shijinmitsu je hischcze pschez wjacy hodźinow ze śmjertnymi ranami pschepytowany.

Z attentatom w Schanghaiu so poměry miez Japanskej a Chinu njepohubjeńša

Kaž je ś wobhoniteje strony źiwjeny, njesmě so, so śmjeje nadpad w Hongkawskim parku wliw na japansko-chinešte poměry. Knježeństwo njeje śebi pomyśliło, trocźele cźinicź, dokelž je so njeśmjeło na městnje stać, kotrež je ś japanskim wójskom wobsadźene, a dokelž je nadpadnik Korejski był. Nowiny, kotrež su wschě źiwoje najhlubše rosćorjenje a sdobom wobžarowanje wuprajile, so powschitkownje wrócźo dźerža, dokelž njeskutkowe pschicźiny hischcze njeju wujaśnjene.

Japanska śnowa wojakow do rańscheje Aśiskeje śejele.

Po žadanju japanskeho generalneho staba je so wobsamtko, **nowych schěź tyšac muži** japanskeho wójska **ś Osaki a Kobу do Mandźuskeje pósłacź.** Japanske wójsko dyrbi so tam pozyliśicź, dokelž je rubježnistwo a sbožkarstwo w Mandźuskej pschiběrało.

Dźěło za narod

Kheinjanske towarstwo „Domizna"

(Druha rozprawa.)

Njedźelu 24. jutrownika wotmě naše Kheinjanske towarstwo „Domizna" swoju měsačnu zhromadźiznu. Naš pilny a dźěławy předsyda k. Hicka wotewri zhromadźiznu ze spěwom „Hdźe statok mój?" Přečita so porjad zhromadźizny, kiž so skhwali. Powita wšitkich nanajwutrobniśo, wosebje też česćenych hosći, młodeho knjeza wučerja a přednošerja, kiž bě nam přećelnje přednošk přilubił. Předsyda sam přečita protokol z poslednjeje zhromadźizny, dokelž bě zapisowar khorowatosće dla zamołwjeny. Ze zapisa bě spóznać, zo „Domizna" so prócuje po swojich snadnych mocach podawać swojim sobustawam nimo towarstwowych należnosćow też wšě druhe pokiwy, kiž móže naš dźensniši ratar trjebać w ćežkim času česnosćow a nuzy. Sćěhowaše rozprawa pokładnika, kiž je towarstwo zastupował na hłownoj zhromadźizny Domowiny w Budyšinje. Rozprawjeŕ pokaza skrótka na wšelake pokiwy, kiž je tam dostał, wosebje posmjertnu pokładnju nastupajo. Zdźěli też, zo chce Domowina wotměć a zmóžnić wšelake wuléty do serbskeho kraja, namołwjejo toho, kotremuž je móžno, so na nich wobdźělić. Porčka nam potom k. student Rječka. Přednošowaše wo našim płódnym spisowaćelu a humoristu Mikławšu Bjedrichu-Radlubinu. Přirunowaše tutoho duchowneho hobra z druhimi wulkimi serbskimi mužemi, kiž maju nimoměry ważny wuznam za duchowne pozběhnjenje našeho naroda. Też Radlubin je swoje tomu přinošował na swoje wašnje. Je nam zawostajił njesmérnje bohatu liźbu powědančkow! Na wšitke 65 wulkich a mjeńšich wjeselych powědančkow! Ziwjenje Radlubina drje njeběše runje wjesele. Je mało słónčnych pruhow we swojim cyłym źiwjenju wohladał a začuł, hdyž bě telko lět khory, kaž nam přednošowaŕ zdźěli. Ale tola su jeho powědańcka połne žortow a pryzlow! Wobrazy, kiž nam w nich podawa, je zwjetša sebi wothladał w serbskim ludźe we swojich Delanach, hdźež spomožnje jako farař za swoju wosadu skutkowaše. A kak zajimawje nam to potom zamóže wopisać! Začuwaš wěstu šibawosć spisowaćela. Přeco pak derje, Ženje ranjaccho słowa! Kaž so my smějachmy při někotrych mjeńšich pokazkach, kiž nam nas česćenu přednošowaŕ poda, tak drje so žortny spisowaćel też sam w nich směje, pokazujo nam našu človječsku kipriwosć a brašniwosć? Ale zawěsće to derje dokonja, zo so woprawdźe spodźiwamy. Rjenje naše serbske brachi šwika — zo by nas połěpšił. Humoresky „Z gmejskej karu" a „Přenja jězba po żeleznicy" nam to derje woznamjenješej. Někotre druhe pokiwy kaž pokazki to swoje dodachu, kaž tamny kermušny wołojany knefl skupeło kemšerja a legenda wo swjatym Pětrje. Jenož škoda, zo tute nimoměry rjane, zajimawe a za nas powućace powědanja njejsu bliže přistupne. Su rozbrojene w Nowinach a protykach. By woprawdźe nuzno było, zo so wudadźa w našich zhromadnych zběrkach. Myslimy wosebje na zběrku „Dom a swět". Tam mjenje basnjow — kiž drje su też dobre — za to pak čim wjacy tutych powědańcow! — Dobry a wjesoły přednošk wšitcy z dźakom přijachu. — Předsyda spominaše potom na zemrěteho pilneho sobustawa k. M. Lebzu, kiž je njenadźicy wot nas wotcešł. Wěnowaše jemu słowa wutrobneho dźaka w mjenje towarstwa. Zhromadźeni počesćichu zemrěteho z postanjenjom a ćichim rozpominanjom za jeho khudu dušu. W wšelěźnach słyšachmy ze strony předsydy ważnosć posmjertneje pokładnje. Też posledni pad w towarstwje zaso pokazuje na nuznosć, zo kóždy sobustaw po możnosći by přisłušał tutomu zawěsćenju a derje, zo mamy też ze serbskeje strony tajkeho zarjadowanja. Nimo wšelakich druhich towarstwowych należnosćow wuwi so žiwa rozmołwa wo tym, zo chce towarstwo dać możnosće, zo młódše sobustawy so wobdźěla na kurzach wo płahowanju w sadarstwje. Je to strowa myslička, zo towarstwo so prócuje we swojim wobłuku měć khmanych pachołow, kiž su wosebje na jenym polu cyłeho hospodarstwa derje wobhonjeni. Trjebamy też runje na tutym polu dobrych specialistow, zo by potom kóždy sobustaw w připadze so mohł dowěrliwje na nich ze swojej prózstwu wobroćić. Też to je zepjera w towarstwje a jo tak też zwjazuje! A scyła móžemy drje wuznać, zo Khelnjanska „Domizna" je ćila a žiwa, štož ma zawěsće też wosebje so swojemu swědomitemu předsydźo dźakować. Ale z Bohom też dale tak do přichoda! -j.

Přenja sowjetska powětrołódź U. K. 1.
Wobraz předstaja přenju powětrołódź, kotruž we Sowjetskej Ruskej natwarichu. Mjenuje so U. K. 1. Rusojo sebi na nju nětko [illegible] rumjeja ma wona jenož 60. dźěl wulkosće „Hrabje Zeppelina".

Ze Serbow

W Budyšinje, 2. rožownika 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 7,36; hygrometer +2; thermometer +10. Rospołożenje wjedra nad Europu je jo jenoj zyle znadnje pscheměnilo. Nizina ś połodnja Jendźelskeje je so dale sekłabiła. Wyšchina pschezo hischcze nosche wjedro wobknjeża a njeje hischcze wjetscheho pscheměnjenja wocźakacź. — Jutsje wutoru sthadża źiłonćko 4,31 hodź. a thowa so 7,24 hodź. Mjezacź sthadża jutsje rano 3,31 hodź. a thowa so popołdnju 7,17 hodźin.

— **Jězdne kolo kradnyli.** 29. haprcźe popołdnju we tscźeći hodźinje kradnychu tn na Hołchźi haky mužaze jězdne kolo znamki „Budiša". Kolo mějesche cźorne kroźa na a błótoschlitakaj se sotymi smuškami, žołte sydła sa cźornymaj smuškomaj, nafersawjene horjeschtbinjene wobdidło ś cźerwjenymaj gumijowymaj pschimadomaj, wyhoši dwuhnymaj swónćk, žołte hejdło, Rotax-hamobk, schérej gumijowej wobrućki, žołtu, delkach kusoju gra-

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańcźko ś Khrystowego cźaśa.

114] (Pokračowanje.)

„Na kotru stronu dyrbi wón hladacź?" woprascha so hrubý wojak.

„Na templ!" znapischeźiwi wyschchi měšchnik. Wón dyrbi w śmjerći śwjatnizu wioźecź, ćiž je wón w źiwjenju wohańbiał."

Wojacy hrabnychu łschiž a njeschachu jón ś łschižowanym na śwoje městno a postajichu jón tam w semi.

Mjez śemju a njebjesami wiśaschе nětko cźěko Nazarekscheho sa kwanjazej ruży. A hischcze njeda wón žadnym sunk žałosće śłyschecź — jenoź jemu próstwu, pokmu luboscźe sa śwojich dracźow: „Wótcźe, wodaj jim. Woni wschak njewědźa, schto cźinja!"

S dźiwim wokanjom bu łschiž, je wschěch stron nětko widźomny, postrowjeny. A cźi, ćiž možachu cźitacź, khwatachu, pišmo pschecźitacź a druhim jeho wopschijecźe sdźelicź. Njedołho po tym śnjeże pschez zołu hórsku śhromadźiznu wumjeschcaze wołaniе: „Buoź postrowjeny, kral Židow! Sstawa tebi, Židow kralo!"

Wyschichi měšchnik, ćiž wobjim napiśmа łćepje śrosoni, běsche pschecźiwo napiśmu sakrocźił, ale podaŕmo. Hanjaze napiśmo nad śwojej hłowu, hladasche mrěźazy kral na njebjakowne město, ćiž běsche jeho wustrocźiło.

Sstźěhowanje, pohodnischu wyschinu na njebju dozpiwschi, śwjećeschе horjo na hory, na město Jerusalem, na śwjatnizu a cźi na łschižowanych na horje Golgatha.

Tu běsche, kaž bychu nadoso śmjerći śemju pschecźahnyłe — najpryedy łśdom pytnjomne, wjeczorneemu śmjerkanju podobne. Tola pschiběraja cźemnota wuludźi hórsu powschitkownu strachotu.

Wušměschowanje a herjekanje pschesta. Strachapołni hladachu ludźo jedyn na druheho a potom sazo k njebju horje ze nabory, w sćinje mrócźelow so śhubjowaze.

Tuaje kofry žonjace toše
za Bože stśiže a swjatki
T. ALBERT
w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach 10

Potom na hórku, hdźež so žałostna hra wotměwaschе a słónćnje sajo na so; woni wobłšbnychu a tschepotachu.

„To je jenoź kurjawa abo nimocźehnjaza mrócźel!" dźeschе Simonides, troschtnjo k nastrójanej Estheri. „Hnydom budźe so sajo rosśwětlicź!"

Ben Hur pak myślesche hinak. „To njeje ani kurjawa, ani mrócźel!" rjekny wón. „Duchojo w powětrju, profetojo a śwjećeli sakrywaja słónco, so njetrjebali woni a pschitroda podark wioźecź. Tak wěrnje hacź je Knjes žiwy, tón, ćiž tam wiśa, je Boži śyn!" A jeho spodźiwanju pschewostajo dźeschе wón k Balthasarej, ćiž w bliskosći kleczeschе a rjekny, śwoju ruku na jeho ramjo słožo: „Mudry wótcźe, ty sam mějesche prawo. Nazarenšti je woprawdźe Boži śyn!"

Balthasar sćahny jeho k śebi a wotpowje je hłabym hłosom: Ja wioźach jeho jako ońcźo w śtobje leźo. Bjes ośiwa, so śym ja jeho pryedy śpóznał hacź ty. Ow, so dyrbjach tutón dźeń docźakacź! Ow, hdyž ja tola pryedy wumrěł, kaž mojej towarschej Melchior a Kaschpor!

Budź trošchtny! Wonaj staj wběźe tu pola naš! S tajtimi słowami pytasche Ben Hur jeho śměrowacź.

Dracźojo na hórzy pak pryedy njepschestachu, doniž wschitaj tjo na tschižach njewiźachu. Potom buchu wojazy wotwołani a lud mějesche śwobodny pschistup. Kaž nawalna žołma wobdawachu nětko łschiže, so sworkajo a łapjaco. Nazarenšti bu ś wušměchom a sałlecźom powitany.

„Haha!" zawoła jedyn. „Sšy ty Židow kral, to salěs nětk dele ś łschiža!"

„Haj", dźeschе druhi, „sałlecźa ći nětko dele, tyrany do tebje wěrźaj!"

Druhy sažo tschahnechu ź hłowu, rjekny wyschi: „Aj, ty chwaschе templ Boži powaścź a sa ći dny sažo natwarić. Pomhaj nětko sam śebi!"

A jedyn schtwórty: „Bohu je so wón dowěrił. Tón njech jeho nětko wumóži, je-li mu śwoje spodobanje na nim. Pschetož wón je praji, so je Boži śyn!"

Stśěć bjes tónzu!

Nazarenšti běsche ludej jenož bohoty wopokasał. Zuso — wulki dźěl pschitomnych — wioźachu jeho tu prěni króć a tola jeho hanjachu, słośnikow wobžarowawschi.

Njewschědna cźma traschesche Esthern, kaž tež wschelakich druhich. Dwójaj, trójaj dźesche wona k nanej: „Pójmy dom! Ja so boju! Schtó wě schto bu hischcze stanje!"

Simonides ju njeblyschesche. Wón rěčeschе mało a widźomnje roshorjeny. Potrymschi, so bě so lud wokoło łschiža trochu rosběrał, poda wón so je śwojim pschewodom bliže ke łschižej, hdźež móžachu jeho wioźecź a tež łćepje śłyschecź. Druha družina minu so kaž prěnja: Nazarenšti bu hanjeny a wušměschowany. Jenož šuknrócź wotewri wón śwoji ert, widźo, so so někotre žony pod łschižom pokłaknychu. Mjes nimi běsche jeho mać a wucźobnik, kotrehož wón wobźeże luboważasche. „Jónsta", dźeschе wón k njej, „ćon je nětk twoji śyn", a k wucźobnikej: „Hlaj, to je twoja mać!"

Też to łśecźej hodźinje wacźachu so cźrjódy ludu wokoło tych łschižow, kaž wot njewidźomneje mozy jadźerjane. Bjes dwěla bě tež njesrosumliwa cźemnota sobu na tym wina, so bě hara trochu wocźichnyła.

Nimo łschiža Nazarenšteho pschiśkhedschi, posładachu drje horje, dźěchu potom pak mjeleźiju dale. Hdyž wón žałosćo bolazu hłowu wobroći, pobłuchachu ś napjatej kedźbliwosću, schto śnadź cźuje wón prajicź.

(Pokračowanje śeźehuje.)

kowni koschtu. — We wězolowne sajźenja prošu kriminalne wotkładźenje w Budyšinje.

Zadobyće do wobkhoda złotych tworow w Budyšinje

500 hriwnow myta.

W nozy k 1. meji 1932 dobuchu so paduschi do wobkhoda złotych tworow pschi Zitnych wikach a kradnychu wjetschu liczbu wrišmowych schylezow znamki „Zeiß", „Henfold-Großlröd", „Ruckka", a „Busch-Ultralux"; 11 płatkowanych mužatych sowonetliskich cžapnikow; 2 złotej mužatej sowonetliskej cžapnikaj, 4 złeborne mužate cžapniki znamki „Du Bois"; mjes nimi tři jedkowe cžapniki, 2 złeborna Junghansowa cžapnika, 50 wischelakich mužatych cžapnikow z metala a złebra, 35 mužatych narucžnizowych cžapnikow, kwietscha z napisnom „Zentra" na zuptniku, 50 złeborych a płatkowanych žonjatych narucžnizowych cžapnikow, dale hischcze wjele facsonowych a kawalerskich rjeczasow, nawuschnizow, blusowych jeschow a druhich wězow. — Wobkradnjeny je na sahonschinjenje kradnjenych wězow a wuskedženje paduchow 500 hriwnow myta pschiswolik. — Schtóž może k tutomu sadobrocu nješchto sdźelić, ho prošu, so by to kriminalnemu wotdźelenju w Budyšinje, Burgplatz 6, II, telefon 2802, wosswili. Pschilubja so, so ho mjeno wosjewjerja tajnje dźerži.

*

— **Njedźelu.** Sobotu popołdnju jrafpschichtaj kolojšedny a motorowy hromadźe, dokelž bě motorowy na wopačnym boku jězdnje. Kolešarjej — bě to mjenujcy młodźchi žyn kubja Kubascha z Worklecz, kotryž chcyschce tu žiwemu bratra wopytać — ho prędnje kolo zyle jschibowa, wón sam wosta njesranjeny. Motorowy pak ho mjes tym shubi. Tuž starschi, njedajcje wotschim dźěćom samo do města jěć pschi tak wulkim wobkhadže. Kak lohko mohło ho hórjej schkoda stacj.

S **Mnitschonza.** (Nowočasna meja.) Nascha serbska a němska młodźina postaji hižo blížsche dny meju, kotraž budże pječa 30 metrow wyschka a potrječi wjerschk budże elektrizy wobšwětlenh. Potajkim zyle po nowym cžasu. So pak s tym namaka powschitkowne spodobanje, njemóže ho wobkruczecz. Mjetacz ma ho meja potom dwě njedźelu po žiwjatkach, potajkim 29. meje. Pschi mjetanju budże ho „Serbska meja" spěwacz. K. wyschschi wuczeř Freyschlag je pschilubił, meju nawuczicz.

S **Boranez.** (Dobrowólna wohnjowa wobora ma ho załožicz.) Kaž žiuschinmy, wobsteji wotpohlad, so Stare a Nowe Boranezu załožicz dobrowólnu wohnjowu woboru. Myślicžka załoženja ma ho hischcze wjesnjanam pschijimowa scžinicz. Myślicžka je tež zyle wopravnjena, wschako tu žiwkowu hižom mamy. Woboru smoj by nawjedował k. Bar s Nowych Boranez, kiž ma tam znatu korcžmu „Ke pólnemu marschałej Hindenburgej". Radźijomnje smjerjemy tu někto bórzy „dobrowólnu" wohnjowu woboru. Wjele sboża k stutkej!

Z **Radworja.** (Wo sotrach.) W poslednich lětach su so tu poměrnje husto sotry wumjenjałe. Też zańdzenu sobotu wopuščí nas jena. Bě to sotra Sigrid. Wona běše wustojna wokolo dźěći a rozumješe a rěčeše też z pomocu pólskeje rěče, kotruž wona wobknježi, hižo cyle derje serbski, haćrunjež tu njeje předołho skutkowała. Dźěćom so wězo lubi a je dźěn cyle prawje, zo so z nimi serbski rěči. Nadźijomnje dóstanjemy tu jónu sotru za dźěći, kotraž serbsku rěč cyle wobknježi. Na město wotkhadžaceje sotry přińdze sotra Almeda.

Z **Radworja.** (Sokoljo palachu khodojty.) Kaž kóžde lěto spali też lětsa Sokol swoje jemu njepřećelske khodojty. Wječor wokolo ½9 hodźin nastupichu naši junacy a z přewodom hwižkow a bubonow wućahnychu ze wsy. Spěwajo a piskajo kročachu po staroj drózy k juhu, za sobu čerjódu ludźi wlečo. Khodojtu z kołmazom zalěpjenu zasadźichu do wulkeje hromady a bórzy wobswětli palacy šćěpowe wokolostejacych. Br. starosta Rječka měješe mału narěč, br. A. Nawka přizamkny so z předowanjom. Potom zaso sokolscy bubnarjo zahrachu.. Tróje spěwy wuspěwawši podachu so dom, spaleno powostanki za sobu wostajicy. Před korčmu wuspěwachu „Hdyž bratřa . . . " Na to so syła rozpuści. Wšěm je so jara lubiło.

Čežke wohnjowe njezboże

S **Brěsnje** pola Huceńny. Załožne wohnjowe njezboże potrjechi wčera popołdnju w 3. hodźinje tudomnuchu žiwnoscžerja Gustu Pětku. Hakle psched nětkotrymi tydźenjemi jemu jenu jeho mandżelska po porodze šesdmeho dźěsca. Najstarsche wopuščeći sahsče jutre schulu. Wčera nětko saicži jemu woheń jeho zyłu žiwnosć, wobstejacu z maziwneho domjeho, kólnjow a hakle dźesacy lět stareje brózy nje. Woheń naskr s tym, so jo w šubodnej sahrodze hromada palsche a pschi tym so Pětkowa brózej sapali. Pětka běsche je swojimi dźěćimi do połow schoł, so by so s nimi nowcho nalětnjeho žiwjenja Božeje stworby wjeselił. Tola nadobo so radosć do najwjetschoje nuzdoby pschewobroći. Wschitko so jemu wotpali. Tola so hischcze pomognym ludźom poradźi, domjazu nadobo psched wohnjom wukhowacz. Dwě dwadzesntnikowej swinjerzi pak njesamóchu s tłóčwa dostacz a wiaschtej kóńz we wohnju. Dalschi słót pak so wukhowa. S nimale šylnym wětrom wupschestrě so woheń ruckje a wohrožeschе šusodne twarjenja Preußerez, Gronichez a Pohonczez. Jako prěnja sapschimny, nimo wjesnje, Huceńnjanska šykawa, dale běchu pschikmatale sykawy s Hliny, Maleschez, Suborniczk, Lichanja a Stróže. Dokelž pak njemóžachu so wohnja dowobarać a pschez to šaht na šusodne, wobsebje Preußerez hajerjenja pschekkakowaschе, sawołachu klónčnje Budyšku motorsku šykawu na pomoz, kiž hižo sa 20 minutschinow sapschimny. Tola w Brěsnje běchu tamne šykawy hižo wschitku wodu z hata pschetrjebale, tuž njeby nicžeho, hacž so jo motorska šykawa z Huceńnjanskeje-Budyšskeje Wodu sahorowaschе. wona tjeschе wodu z tjoch rosow a wotwobrocži z tym wschón strach wot šuboduych twarjenjow, tuž może Preußer swoju wschu wumoschenu domjazu nadobu sasо do swojeho wulkowaneho doma snoschyć. Kak je woheń nastał, njeje hischcze znate, kaž tež wo Pětkowym sawěsczenju. Tola potrjechi jeho jara wulka schkoda. Powschitkownje jeho jara wobžarja.

Zapokazanje noweho Bartskeho fararja

Wčera so w Bartšim Božim domje k. farař Rjenč swjatocžnje do swojeho tudomneho sastojnstwa sapokasa. Zurkel a wołtař běchu pilne tuki se selenym a kwětkami dostajnje wupyschiłe. Suborniczanske wojerske towarstwo a Bartše młodźinske towarstwo běschtej so je swojimaj khorhojomaj pschi wołtarju postajałej. We wobmaj kemšerjomaj běsche zurkej hacž na posledńje městno wobsadzena.

S kěrluchom „Tebje, Jesu, khwała" sapocža so němska Boża słužba. Bartši zurkowny khór spěwasche „O wulki Boże, o wschechmócny Boże" wot Stadtlera. Sapokasańsku rěcž mějeschе k. superintendent Fröhlich z Budyšina a sałoži ju na tkowa z 1. Kor. 8,6. Spomnjasche też z džakownymi słowami na sentrelneju sastojnšeju pschedchadnikow, kk. fararjow Mrózaka a Mateka. Po předowanju sapokasa wón k. fararja Rjenča do jeho nowoho sastojnstwa a tutón šlubi je słowom a rukusawadženi, so chce s Božej pomocu šwěrnu sastojnstwa hładacz. Zurkowny patron, Jeho jaknosć k. prynz s Lippe nad Barlom pschepoda jemu na to s wutrobnymi postrowjacymi słowami pschisłajejšse wopismo. Se žiwjenobžehu, kiž k. farař Krawc-Hrodźiščanski pschecžita, słyschachmy, so je k. farař Rjenč wot 1908—1916 Budyšti gymnasij wopytował, wot 1916—1919 wobsłužił jo na wójnje a po tym studowaschе w Lipsku a Tübingach. 1923 wotwoła prěnje a oktobra 1924 druhe statne pruthowanje. Sa tutón cžas běsche s domjazym wuczerjom. Duchownu spjerschinu dosta wón s rukomi swojim sapokasanjom jako Luwjanski farař, 26. julija 1925.

Do swojeho předowanja džakowaschе so k. farař Rjenč zurkej wobsadze za mnoho wopokazow luboscže pschi jeho pschicžerpnjenju a nastupjenju sastojnstwa a dźerżeschе na to swoje nastupne předowanje, kiž běsche natwarjene na 1. Kor. 1,4. Po předowanju pschedujeschu posawnowy khór 100. psalm wot Festza Mendelsohna-Bartholdia.

Se khromadnym kerluschom słónčeši so Boża słužba a sawostaji hłuboki sacžischcež. Pschisłamknu so Bartska Boża słužba, kotraž so po šamsnym porjadze wotmě wasche, kaž nčmčka, jenoż so k. wyschschi farař Sarjeńk-Khwacžanski k. fararja Rjencka serbskej wosładze pschestaji.

S **Barta.** (Posawnowy misijonski wjeczor.) Julije wutoru 3. meje wjeczor we 8 hodź. wuhotuje farař Adolf Müller z Drjedžan se swojim Drjedžanskim posawnowym kwintetom posawnisti misijonski wjeczor w tudomnej zyrkwi. Pschednjeschu so parle duchownych kerluschow z rošłoženjom wot fararja Adolfa Müllera.

S **Barta.** (Nałětni hermanck.) Njame nałenje wjedro běsche na wčerawschi nałětni Bartšti hermank wjele ludźi pschiwabiło. Hermankarja drje budża je swojimi dokhodami powschitkownje spokojom.

Kantor a wyšši wučeř Kaiich njebohi

S **Njeswačidła.** Dźenja póndźelu pschekhwata naš rudna powěsć, so je dołholětny šwěrny kantor Njeswačidłskeje wohady k. wyschschi wuczeř Kalich, kiž běsche w šuboduym Lomšu na wotpočinku žiwy, dźenja rano ½3 hodźin w Budyškej thorowni swojej wocži k wěcznemu wotpočinkej sandźelił. Wón běsche jenoż nětkotre dny thory był. Jemu pschida so sahorjenje pługow, kiž spěchnje k cžichej žmjerzći dowjedže.

Kantor Kalich narodźi so w lěcze 1866 w Natarjezach jako žyn tamnischeho tunjeseho hejtmana a posdźischeho wobsedźerja khěže na Židowje. Se Židowa wopytowaschе Budyšti jeminar, jo by so na wuczerišče powotkanje pschihotował. Jeho prenje wuczerske městna běchu w Minakale, Wjehowjach a Boschezach. Potom powoła so sa kantora do Njeswačidłskej wohady, hdźež je runje 40 lět dołho jako wuczeř a kantor skutkował. Po wotkhadže wuczerja Hilbriga běsche wón nětko dołhe lěta schulsti wjednik. Sa cžaš swojeho sastojnstwa dosta so jemu też titul wyschschego wuczerja.

Swoje dźěło a sastojnstwe winowatosće žehi njeho cžiczki wyšłoto waješche a žehi sa zuky swój Njeswačidła ti cžaš ani jenych kantorskich próżdnin njepopischa. Njesapuczowa, ale khodżeschе sa to rad po honach a lěsach domjazeje rjaneje pschirody, kotruž tak jara lubowaschе.

Jutry psched dwěmaj lětomaj poda so won na derje sasłużeny wotpočink a pschesydli so do Lomska. Jako wulki lubowar šwěrjny a ptačziny khodżeschе wón wjele wonkach, wobkedźbuje, słuchajo a so radujo nad žiwjenjom w Božej stworbje. Domoj pschisłuchedschi wotpočowaschе rad we swoje stónčnjej jitwi w mjechkim stole, kaiiž běsche k 40lětnemu kantorskemu jubileju dołtak, a słuchadowaschе psches selenu runinu do Njeswačidła, wotkelž jemu wěža lubeho Božeho domu kiwaschе. Potom by rad pijak, też do Sserbskich Nowin je wjele nastawkow słał.

Nětk žmě hórsy wotpočowacz pod schkitom Njeswačidłskeho Božeho domu. Jehu lubowane ptački žu jemu njedźelu rano, jako w khorowni pschi wotewrjenym wokuje jim s nutrnej radošcju pschipoštuchasche, žmjertny kerluch spěwake.

Jeho žemrěte cžěko pokhowa so na Boże stpicže popołdnju na tudomnym pohrjebnischcžu. Žyła wobada swojeho šwěrneho kantora a wuczerja s bohatym wobdźelenjom k posledńjemu wotpočinkej pschewodża.

Zhromadźizna staršiskich radow při katolsko-serbskich šulach

Njedźelu zeńdże so pola Wjenkec w Khróšćicach na 60 zastupnikow staršiskich radow wot 11 šulow: Khróšćic, Worklec, Pančic, Njebjelčic, Wotrowa, Rózanta, Ralbic, Konjec, Radworja, Baońja a Zdźérje.

Kajez kubleř Łušcanski powita wšitkich nanajwutrobniso a přepoda hnydom słowo k. wučerjej Měšankej z Wotrowa, kiž nam wjesnu šulu, wosebje dźělo w njej, rysowaše. Wězo sluša k tajkemu dźělu połne dorozumjenje staršiskeho domu. Dźěći maju w dźensnišej šuli bóle dyžli hewak nawuknyć samostatnje dźěłać, zo bychu potom w dalšim žiwjenju mohłe też wobstać. Pola wyšnosće je wjesna šula wjetši zajim zbudźiła, wona je so w poslednich lětach bóle wuwiła a wutwariła, doniž zaso nuzowe wukazy njehaćichu a mjezy njestajichu. Hłowna wěc je, zo sebi wučeř dobudże też dowěru a lubosć pola staršich swojich dźěći a z tutymi podjeru a wěstu zepjeru w čežkim zastojnstwje. Serbska rěč njesmě při tym překrótka přiść. My Serbja chcemy lěpšiny dwurěčneje šule woprawdźe wuživać. We wšelakich předmjetach pokaza rěčnik potom tójsto praktiskeho dźěła. Wón přeńdże też k šulskemu pućowanju. Wulěty maju dźensnišemu časej primjerjene być. Za športom, wosebje bólkopańcu, je naša młodosć cyle dźiwja. To je prawje, ale w přišłušnych kolijach ma wostać. Mócny příklesk wuknuwaše jenohodźinski přednošk.

Předsyda tołmačeše jemu wutrobny dźak zhromadźizny. Potom narěčnychu so wabéznosće při Zdźěcjanskej šuli. Zastupnik Žur z Brěmjenja doda k tomu trěbne rozjasnjenje. Předsydstwo staršiskich radow załoži sobi też zakładny fond za nuzne wudawki. Wón wučini 35,15 hr. Při sčehowanych wólbach lu k. Łušcanski z Njebjelčic jenohłósnje zaso 1. předsyda, městopředsyda k. póstowy zastojnik Kokla z Pančic. Jako zapisowarjej huštaj pomjenowanaj kk. kantor Andricki z Radworja a wučeř Pjetaš z Khróšćic. Wšitcy wólby přijachu.

Po třihodźinskim wutrajnym jednanju skónči so zhromadźizna z kěrlušom: „Zradnj so z njebjes kralowna".

*

Z **Khróšćic.** (Wšelčizny.) Skónčnje, po dołhim zhódanju, je nětk nowy korčmar a wobsedźer Natušec statoka, swójba Jurja Dučmana, knam přiňalnyła a w přichodnych dnjach swoje rumnosć wotewri. — Črjódła pobožnych pućowarjow (na 100 ludźi) wopuščí wčera po naších kmšach našu wjes, zo by so do Filipowa podała. W Budyšinje přizamknychu so procesionej też wěriwi z druhich katolskich wosadow.

Prěni originalny wobraz wo katastrofje wohenbluwacych horow w Južnej Amerley. To njeje sněh, ale je popjel. Widźimy dwórniščo w Carico w Chilejskej, kaz wese po wulkem wuhasu z cordilleriskich horow z centimetry wysokim běłym popjelom kaž z hłubokim sněhom přikryte.

Z Khrósće. (Za dołho zaso raz mejumjetanje.) Naša wjesna młodźina je sobi srjedź wsy 25 metrow wysoku meju stajiła a ju kóždu nóc strażuje. Pisane banty su na štom powěsnyli, kotrehož wjerśk so we wětřiku pomała čumpa. Dołhe lěta njeje naša wjes tajke nješto wjacy widźała. Čim bóło so wjeseli na přichodnu njedźelu, hdyž ma so meja mjetać. Wubjerk so móenje hiba, pod wjednistwom sokolskeju načolnikow Jakuba Šramy a Jurja Pětřki, a wšelake překwapjeńki so přihotuja.

Wohnjowobornistwo

25 lět wohnjerjowje woboty w Cjornych Nošlizach.

Njedźelu tydźenja žiwjeńskeje Cjornowošlowskja dobrowólna wohnjowa wobora swój 25lětny jubilej. Wopalny direktor Ryčeř rozprawjeńske wo wuwiću a dźěławosći woboty w minjenych 25 lětach. Wobora jakoži so 16. haprila 1907 ze 26 muženi, za wjednika woseńe so k. bohužeńcu Hanta. Jako jakožerjo pschisłuscheja woborje hischcze tři aktivne, pjeć pažiwnych a jedyn cześtny hobustaw. Wumrěli su tři cześtne hobustawy, dźesać aktivnych a schěsć pažiwnych towaršchow. Sa minjene 25 lět je wobora 58 króć na pomoz jawola. Pschi wohnjach je 52 króć sapschinmyła a je 315 šwuczowanjow a 15 nóžnych alarmow wotměła. Wobora wušnamjeni na jubileju swoje sakładźbne hobustawy. Wokrjeżny wjednik komandant Kajchpor pschejeschce jubilejnej woborje sbožo w minjenje krajneho a wokrjeżneho swojaka sakčich wohnjowych woborow. S noschnym cześtnym znamjeschkom wušnamjenichu so wyschichi stupań E. Rjenč, łykař Ekmoch a naměstny łykař E. Ryčeř za 25lětnu aktiwnu słužbu. W minjenje ginjeny dźakowasche so pschedsydźer gmejnskich sastupnikow O. Běrka jubilarom. W minjenje woborty porěča wopalny direktor A. Ryčeř dźałne słowa. Wulke pschipołnjace namaka knj. Ryčejerjez z wusłowinje pschednježenym prologom. Sa wušnamjenjenych jubilarow podźakowa so wyschichi stupań E. Rjenč.

Z Łužicy

* S Kotmarjez. (Njesboże.) Wobžarnjowne njesbože sta so tu sajchu wukoru. 9lětny schulski hólc Schilta běsche so stupił na špinadowy kłoj z kamjenjemi nałožonjeneho wosa, kotryž jeho nan z konjomaj wjeseše. Hólc so wobtuny a sadne koło sajěže jemu pisches nohu. Wbohego hólca dyrbjachu kmanom k lěkarjej a potom do Habrachčańskeje wokrjeżnje chorownje dowjezeć.

Hdyž bě najaktum nepsełčkarjam mjeda sa zyły czaš pół-

* Se Zitawy. (Wobžepizy.) Dokelž je wjele dźěći na wobžepizy (Masern) schorjało, dyrbješe so hólcam sjadnowanja Zitawskeje Lessingoweje schule na tłwilu zjadnkowej, swopředka do 9. meje.

* Se Shorjelza. (Prozeš dla kradnjenja rosbuchadła.) Psched prěnjej wulkej khłostańskej komoru Shorjelskeho krajneho žuda sapocza so schtwórtk dopołdnja prozeš pschećiwo kommunistam Barthelej a towaršcham, dal louscheho kradnjenja rosbuchadła a munizije a dla wschelakich dobytčow do hrodow w Rósbórskim wokrjesu. Wobčakuje so, so budźe jednanje schěsć dnjow trać. Wobtkoćenych je dohrła 17 wobsahow, tři su z wumjacom jeneho wschitcy z pschećeljestwa. K jednanju je skasanych 59 świdkow a někotři wěźywnstojni.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdżan. (Najstarschi němski duchowny 94 lět stary.) 1. meje žiwješi w Drježdżanach na wotpočinku žiwy farar Eduard Müller swoje 94. narodniny. Wón je najstarschi němski duchowny a se 149 semestrami najstarschi žiwy student Lipšcanskeje uniwersity. Cyłnje a duchownje hischcze dalopołnje cyły starz běšče dołhe lěta farar w Greizu, Glauchawje a Zwikawje. Hačrunjež wón hakle 1 68 lětami na wumjent dóšeše, mócheše swój njedawno 25lětny wotpočinšti jubilej świećić.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro za jutšišchu wutoru:** Hischcze mało pschemjenjenja, budźe trochu bóle powróćene, tola je mało wuhladow na deschcź.

* **Wyschschi knjezeństwowy radźiezel dr. ſ Lilienthal w Barlinje, kotryž w krajnym finanznym hameje djełasche, je so ſ revolvrom sastrělił.**

* **W Cjepizach pola Pilzna w Cjechach ſ jeneje pjekarnje woheń wudyri, kotryž so bórzy na twarjenja kuzedow a na brózeń wupschestrje, w kotrejž so gmejnska šulkawa khowasche. Sa 20 minjeschinow bě zyła wješ jenicze płomjenischcźo. S 25 domow je so je 16 se wschěmi hospodarskimi twarjenjemi do cźišta wotpalilo.**

* **Amerikanski senatowy wubjerk je wobjamknył, na dołhody amerikanskeho senatora Hoovera, kotrejž lětnje 75 000 dollarow wuczinjoja, dołhodny dawk połoźicź. S nim by so wot prezidentowoje mjeńy nehdźe 35 procentow wotczahło.**

* **Na Filippinskich kupach je taifun (wichor) sće sakhadźał. Na kupje Sulu stej so dwě stećinje města Jolo sapadnjeńcej. Dwěj parnej tódźi stej so potepiłej.**

Pšeńcne cło so zniži

W „Němskim Nawěschtniku" je so pjatk wukas wozjewił, ſ kotrymž so **pšeńcżne zło** na czaš hač do 30. junija 1932 ſ wěstymi wumjenjenjemi na 18 hriwnow po dwójnym zentnarju sniži a to sa 15 procentow zyłeho sumleża młynow sa czaš wot 1. haprieje hač do 30. junija 1930.

Dale so ſ wukazom mjenjene sumleże sa czaš hač do 15. augusta 1932 wuprawi. Sobudźenje so dołalne postajenja sakhowaju, po kotrychž dyrbi so 97 procentow tukrajneje pšeńcży sumleć a 70 procentow potom, hdyž so jamjenjena pšeńcża pschemjeńwa. Nowe je postajenje, so jmjenschena sumlěwanska hadźba ſ wěstymi wumjenjenjemi tež potom płaći, hdyž so pšeńcża sumlěwa, kotraž je so ſ nizšim złom dowjesła. Nowe postajenja dyrbja pschewinknu podrožnju pšeńcży sadźěwacź.

Přilopk

* **Franzowske žiwarstwo.** Franzowska trjeba w žiwarskim pschemysle pjeć miljonow kilogramow surowcow žiwy, ale w Franzowskej šamej so jenož dwaj miljonaj ke žiwy produktuje. Nětko je tam nowe hibanje, so njebychu so surowcowe kupowake ani w Khinje ani w Japanskej, ale so by so w franzowskich kolonijach płahowało telko žiwarow, kelko so w Franzowskej trjeba. Pokazuje so na to, so maju Franzowsojo w Asiji a Afriji telko krajow, w kotrychž móhle so žiwari derje płahowacź a je dźiwy, so so tam hischcze dotal žiwarstwo njeha. Žiwarstwo wšo wopwinjuje wot žiwarow a marušchinjow, ale ha też kraje w franzowskich kolonijach, hdyž tute schtomy rostu. Franzowska móhła se swojich kolonijow a ſ Franzowskeje šamej dostawacź 4½ miljona kilogramow sapschadkow, ale w l. 1921 běsche to jenož miljon. Pšeschi wójnu bě so sniežiło wjele žiwarskich a marušchinjow. Žiwa ſ Indochiny nima jenajku nicź a žiwarja ſ Indochiny podawaju žiwu jenož w surowych wlokach. Tak so tuta žiwa trjeba jenož w Indochinje. Na kupje Madagaskarje so marušchinje njeprodźeja, w połnocnej Afriji nětko halle sapoczinaju hajicź žiwarstwo. Tuž nicźo njewostanje, hacź špěchowacź žiwarstwo w Indochinje a hladacź polepschecź tamnischu žiwu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Wotedawanje potunischeneje pšeńcży mějiczelam kur.

Po wotmjenjenju němskeho ministerstwa sa jeźiwjenje a ratarstwo może kóždy mějicźel kur sa kóždu 1. 12. 1931 liczenu kokoš — ſ wuwjesacom trutow a parlowych kur — 2,5 kg. bjeztowneje, wobnamjenjeneje pšeńcży kupicź. Samolwiecź k tomu ma so pola zwojeje pschisłuschneje gmejnskeje wyschnosće.

W Budyschinje, 30. 4. 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Towarstwowske powěstnik!.

Drježdżany. Kedźbu! „Hromadnik" njezmějе 5. meje (Boże stpiće) swoju měsačnu zhromadźiznu, ale hakle tydźeń pozdźišo! Předsyda.

Ralbicy. Jednota „Sokol" ma přichodnu srjedu 4. V. wječor ½9 hodź. zwučowanje. Dokelž so wokrjesny swjedźeń bliži, njesmě žadyn zwučowacy bratr wjacy wuwostacź.

Rowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerjec w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feljeton: A. Dołžman Budyšinje. — Za nowěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Pondźelu 2. meje 1932.

Barlinska burza stejesche sobotu pod sacźišćežkom hlabschcje Newyorkskeje burzy. S teje pschicźiny běšče wikowanje hlabsche a kurzy efektow papuchežowachu. Też na witkach ſ rentowymi a dołžnymi liscźinami sapiłachu sobotu hlabschi wobkhod.

Produktowe wiki sobotu w Barlinje. Tu powyschi so płaczišna sa pschenżu wo 5 pj. sa zentnar. To měsesche swoju pschicźinu w pjatk wosjewjenym pschenżnym sałonju. Ssamo w termijnowym wikowanju sa nasymne płaczišny postupichu. Na rožnowych witkach stejі na cźele ruska rožka. Němscheje rožki so jenož mało pschiwożuje. Tu so płaczišny njepschemeńichu. Ssamsne może so sapisacź pola jeczmjenja a wowsa.

Zentnar płaczesche sobotu w Barlinje:

pschenży 13,45—13,55 (13,15—13,25) hr., rožki 9,90 hacź 10 hr., jeczmjenja, nałětnjeho 9,45—9,70 (9,50 hacź 9,70) hr., nasymskeho 8,95—9,40 (8,95—9,45) hr., wowsa 8,05—8,30 hriwnow,

w termijnowym wikowanju:

pschenży:

sa **mej**u: 14 (13,75) hriwnow,
sa **julij** : 14,20 (13,95) hriwnow,
sa **september**: 11,35 (11,25) hriwnow,

rožki:

sa **mej**u: 9,75 (9,78¾) hriwnow,
sa **julij** : 9,92½ (9,90) hriwnow,
sa **september**: 9,27½ (9,30) hriwnow,

wowsa:

sa **mej**u: 8,52½ (8,65) hriwnow,
sa **julij** : 8,87½ (8,95) hriwnow.

Płaczišny w spinkach su płaczišny tydźenskich wikow. Hdyž jsu nałwonnjene nizšu, tam so njepschemeńichu.

Sčinjenje wiki sobotu we Wolerezach.

Pschiwjesli běchu 336 prohatow a 1 běhała. Prohata płaczachu: 4—6 tydźenske 9—11 hriwnow, 6—8 tydźenske 11—13 hriwnow, 8—10 tydźenske 13—15 hriwnow. Běhał 4—5 měsačny 40 hriwnow. — Wobkhod bě žiwy a njewosta wjele schtuka.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczišny po złotej hriwnje

	30. 4.	29. 4.		30. 4.	29. 4.
Pšeńca	269-271	267-269	bany	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	198-200	198 2 0	woka	17,0-18,0	6, -18,0
ječmjeń, nal.	—	—	sedra lupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
ječmjeń	17.-188	179-188	žolte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wowsa	161-166	161-166	seradella	28,0-34,0	20,0-34,5
tukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	32,5-36,5	32,2-36,0	lany wosušk	10,8	10,8
rožna muka	5,0-27,6	25,9-27,6	such. truhanč	9,30	9,30
ps. wotruby	11,6 11,9	11,7-12,0	bernj. kruški	—	—
rožne „	11,6-10,3	10,0-11,3	syno, 50 kg	1,40-1,6	1,35-1,55
rapa	—	—	rožna sloma	1,25-1,4	1,15-1,20
hróch Viktor.	17,0 23,0	17,0-23,(	pšeńc. „	1,0-1,15	0,80-0,95
lane symjo	—	—	wowsna „	1,03-1,15	0,80-0,95
pjeluški	16,0-18,(	16,0-18 0	ječna „	1,03-1,15	0,80-0,95

Pytamy

„Časopis Maćicy Serbskeje"
6. a 7. lětnik, 1853 hač 1854, II. zešiwk
8. lětnik, 1855, I. zešiwk

„Łužicu"
lětn. 1882, čisła 2, 3, 8 :: lětn. 1883 titul a wobsah :: 1884 čisło 5 :: 1909 titul łopjeno a wobsah :: 1915 čisło 1—9, 12, titul a wobsah

Smolerjec knihićišćerńja a kniharńja w Budyšinje

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za materske fotografowanej

FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějicel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniso

Nó, je-li něšk hišće žaneje nimaće,

potom pak khěžre Rauer-košlu. Naša „Para Porós" je wosebitosć lěta 1932, płaći tola jenož 5.80 hr. druha 4.95 hr. z kornarjom. K tomu naš Rauer-šlips, potom sće hotowi pyšni . . . potajkim pónděmy raz k Rauerecom, wón ludźom derje posłužuje, wěsće tola . . .

Rauer Budyski dom košlow na Kěžorskej drózy 1

Zwjeršne wumělske mudraske voilowe mulowe faldate **gardiny**
story, marquisety, šwedske smuli, pisane, wolmjane, voilowe, vitrażowe tkaniny, nowočasne parolosy. Wulki wubjerk! Jara tunjo!
Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 11
znapřeča „Złoteje Hwězdy"

Salon za orthopediju a wothladanje nohow
Mann
w kamjencu
Wallstrasse 26-27
pomha khorym a bolacym nohan.

Runklicowe symjo
Eckendorfske, žołta a čerwjene kaž wšě **zeleninowe a kwětkowe symjenja.** Huckee žiłki wósk za štomy poruča w jenož najlepšich kajkosćach
Frieda Löschan
priedy Max Klausch wobkhod symjenj a kwětkow w Budyšinje na Rózowej hasy 18

Sprawnu katolsku
holcu
k 1. abo 15. meji do małeho ratarstwa pyta
Hórnik we Worklecach.

Běrny runklica syno
na předań w Zathowje čo. pola Klukša.

Bóh Knjez zawoła dźensa po krótkej khorosći, do swojeho raja mojeho lubeho mandźelskeho, našeho swěrneho nana

Hermanna Kalicha

wyšš. wučerja a kantora na wotp.

W zrudobje to wozjeweja

Marja Kalichowa rodź. Čechec
Jan, Měrćin a Gerhard Kalich
ze swójbnymi

We Łomsku pola Njeswačidła
2. meje 1932.

Khowanje budźe na Boże stpiće pop. ¾4 hodź. na Njeswačidłskim pohrjebnišću.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšteki a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na žiwjenje dospołnje kedźbny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent knihodom tuteje zawěšaceje bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 103 — **Budyšin — Wutoru, 3. meje 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Hibanje monarchistiskeje strony w Němskej

Wšchelake znamjenja nowišcheho czasa na to pokazuja, so so monarchistiske strony w Němskej za dosć žywne wobhladuja, republiku powalić abo tola pschihotowy ja to czinicz. Sjězd němskeho offizěrskeho swjazka w Barlinje je njedźelu wobsamknjenje pschijak, w ktrymž praji, so budże po wuspěchu poslednich wólbow dale na to dźěłacz, so by so monarchistiska statna forma w Němskej wobnowiła. Też we němskim wójsku po so sdaczu monarchistiskemu hibanju sdźěla napschečiwo njestajeja. Bayerska ludowa strona je w „Bayerskim Kurieru" pschečiwo generalowaj **Hammersteinej** a **se Schleicherej** wótry wupad czinika, w ktrymž pische: Powěsće wo **shromadnym nadpadze na Brüningowe** knjeżerstwo so huseća. Dźenźnischa wulkej wocži czinjaza powěsćz „Münchner Telegramm-Zeitung".

so generalaj Schleicher a Hammerstein horliwje na powalenje němskeho snutskowneho a němskeho wobornego ministra Groenera dźěłataj,

so z naschej zyle dowěrjenja hódnej Barlinskej rosprawu kryje. Hra politiskich generalow, sdy kotrejž bohužel też rad wožołu najbliščeho wołdacza němskeho presidenta, kaž statny sekretar Meißner, po sdaczu sieja, se swojimi wotpohladami dalsko psches Brüningowe powołanje dże, z kotrejhoż politiku pschečiwo nazionalno-sozialistiskim wudymym wotdźělenjam njesu spokojom. Pokazuju na wuniosćeh pruskich wólbow mjes njenowanymi ludźimi žadaju, so by so němske knjeżerstwo na hłowje a stawach radikalnje pschetworiło.

General Schleicher sam je kandidat za němske kanzlerstwo tuteje kamarillineje hry.

kotrejež dotalne, hižo jara spodźiwne styki k Hitlerej, Röhmej a konsortam dyrbja so wuwuzłaz, a to z pschijejcom nazionalno-sozialistiskich wobzwonow do nowego wojerstwa kabinetta. Wšche tele plany, z kotrymiž so we Wilhelmstej drósty saběraju, dże so trochu bolivianske wyež sdadza. So je ludźo, kotrež chzedźa jako thutni placzeć, rospominaju, smjerjelenje pokazuje, kotrež dyrbi nastrózez. Wšcho to niczo druhe njewosnamjenja, hacz dospołne sfalschowanje politikeho smyslka a samóra zyleje Hindenburgoweje wólby. Němskemu presidentej so tu wězy pschisdźěwaju, kotrež su sa njeho njesmjesne. Strowej a spratwnej myslí naschemu haperskemu wobydlerstwu so tu hra politiki sadnich skodow poskicza, kotraž może jenož pohórschi a tschażenje z hłowu sdźěrez.

Němski officěrski zwjazk za wobnowjenje monarchije

W Barlinje su so njedźelu w offizěrskim kasinje krajneje wobory sastupnizy němskeho offizěrskeho swjazka sejschli, mjes kotrymiž běschtaj cesarjej pschedźiwda admiral **se Schroeder** a generalny major hrabja Goltz. Shromadźizna je jenohłósnje kłódowoze wobsamknjenje pschijała: „W politiji wulzu ważnym czażu je so letsa swjazk němskich offizěrow na 'ejd offizěrow z zyleje Němskeje sejschol a w polnej pschesjenosći z jenalsmyślenymi towaršemi, kotrzi su k powitanju pschischli, pschipowěda, so po wuspěchu 24. hapryelje narodne wojowanje dale póńdże, hacz budże saměr offizěrskeho swjazka a wjele zwěrnych Němzow, **wobnowjenje monarchistiskeje statneje formy i wjednistwom něhbuschich monarchistiskich domow**, dosahły, kotrejž jenicz zy so politiski zwobodu luda w Němskej rukuje." Khěžerej a něhbuschim swjazkowym wjercham so holdowaze telegrammy pósłachu. Powitaze telegrammy běchu bóschle wot něhbuschcho khěžora, wot němskeho a bayerskeho kronprynza a wot württembergskeho wójwody Albrechta.

Spomožerska podpjera so znowa zniži

W **pożedźenju** wokrjesneho wubjerka Zwikowskeho hantiskeho hejtmanstwa se 27. hapryelje je so wosjewiło, so dyrbja so po porucznosći jakischeho knjeżerstwa prawidła sjawneho spomożenja **wot 1.** meje wo 10 prozentow sniżicz.

Tale porucznosć je so po sdaczu też druhim wokrjesnym spomożerskim swjazkam pódłała. Sozialdemokratiska sejmska frakzija je tohodla sledowazy nanjet w sejmje podała:

Sejm chzył wobsamknyć: Knjeżerstwo ma so nanowicz, so bychu so hižo wudate porucznosće na sniżenje prawidłow za spomożerske podpjery wrócźile a so so njebychu nowe porucznosće wudale.

Cyrkej a lud w rozsudźenju

Swjatkowy sjězd ludoweho zyrkwinskeho łajowskeho swjatka je 30. hapryleje a 1. meje w Meerane dźełazy sjězd měł. Po wotewrjenju shromadźizny sastupnikow superintendent Lindner i Hluchowa (Glauchau) a farar Sammler hosći powitachtaj. Se swojim pschednoschkom wo „Nazichich nadawkach we wojowanju pschećiwo hibanju bjesbóžnych" zhyzhe studijowy direktor Sauer w Drježdźanach wojowanje pschećiwo bjesbóžnym **[illegible]**laschej złużbje njes njesaßłużerjemi" studijowy radźa **[illegible]** Müller i Mi**[illegible]** se swojich **naihonjenjow** powědasche, so je z **[illegible]** chzyli pomhacz, shromadźenstwo njesaßłużerjow na**[illegible]** trjeż se žohnowanjom skutkuje. Farař dr. Polster i Porschdorfa wo swojim prózowanju we wjeznej wołdaże rěcźeschе, we kotrejž je pjecz schešćinow bjes bźela. Swjatkowy sekretar dr. Schmidt i Drježdźan jenotliwzow namołwjeschе, so bychu njesaßłużerjam pomhali a z nimi bratrowsky sacźuwali jako służobja, bratrja a pschecejeljo dźełonjemerjow.

Kommunistiska agitacija w němskim wójsku

Schtwórty khłostański senat němskostatneho żuda w Lipsku je jnowa dwanacz kommunistow i Zirkenwalde a Barlina dla skazerskeho dźěła w jěchnym regimenće cźisło 9 a w Barlinskej policiji sudźił. Sastupnik wyschschego němskostatneho rěcźnika, wyschschi statny rěcznik dr. Eichler, khłostanišći namjer jasnjejo praji: Pschecytanje je se wschej zasnoschu wulki strach dopokazało, kotryž Němzi i pschekazenjom němskeho wójska a policije hrozy. Hdyž je so **w** pryedawschich padach swjetscha jenož poradźiże, jenotliwych rosschěrjerjow pschekazerskich pismow sasajscheć, su **z wobstorjenym** Schulzom, **kotryž** je pryedy měschczanski pschisłužnik w Barlinje był, wodźerja pschekazanzho dźěła sajeli.

Schulz je dźěł wobstorjenych za kommunistiske agitaziju najat a potom spytał, wyschschego dźesatnika (Obergefreiter) Meiera za swoje wotmysły dobyć. Wojerske nowiny **„Čzerwjeny Jězdny"**, kotrež Schulz pisaschе, dyrbjachu njespokojnosć njes muzstwom sdźěsć a **so pschecźiwo offizěram naschczuwacź.** Jenoho wukrajana, pjeza ruskeho studenta, je Meier namołwił, so by pomhał, bohu za „Czerwjeneho Jězdneho" pisacź. Za jeho dźało je jemu wulku mzdu lubił. Meier je prajił, so bychu jeho, hdy by chu jeho zastrapili, schtoż pak je wujamknjene, do Ruskeje pósłali. Schtoż by w Němskej złapił, by so jemu w Ruskej dwójzy narunało. Też je jemu natkał, so hižo jedyn straż mischtr, schtyrjo podoffizěrojo a zyła liczba muzstwow jednoho regimenta 9 za kommunistiskim stronu dźěła.

Dźiwajo na wuzkoki sdwadźenje sa stat, wusch schi statny rěcznik praji, so by jatba na twjerdźizne pschełahodne zhłostanje było. Schtóż pyta, brónitojej němskeho wójska w takej měrje wobrosnjeć, a so njeboji, němskich wojakow napominacź, so bychu z offizěrami jako zdwilowanjemi ludźi kóttí prozeh czinili, to rěka jich skónzowali, tón bjes cźežeje skutkuje. Schulz je zhebi najwjetsche dowolene khłostanje, tři lěta khłostarnje, sasłużił. Sa druhich wobstorjenych wyschschi statny rěcznik jatbu na twjerdźizne wot dweju měsazjow hacz do tśioch lět, pschecźiwo pryedawschemu wyschschemu dźesatnikej jatwo na połsterja lěta najwjetsche.

Rozrisacy wusud za Lipsčanskich metallowych dźěłaćerjow

Dźěłanje dojednanje sa Lipsčanjki metallowu industriju, na podłožu 31. januara 1931 dozpiłe, so pschez 30. hapryelje 1932 podleschi. Tale wuprawa hacź na dalsche płaći a móże so z tśinjećzacznym wupowědźenjom cźasom pręni króć 31. decembra 1932 wupowědźeć.

Jako mjezowa wuprawa za krizowe lěto 1932 sledowaze płaći. Próstninowe dojednanje za Lipsčanjku metallowu industriju, z rozsudźanym wusudom 31. januara 1931 dopite, skutkuje wot 1. meje 1932 z pschemjenjenjom so sajo do mozy staji, so so jako próstninowe sarunanje, po 2. paragrafe saplacźonne, jenoż 66⅔ prozenta zapłaći.

Překřiwjenje při Hamburgskim spomožerstwje

Direktor Cołz žebi žiwjenje wzał.

W sarjadnistwje Hamburgskeje spomożerstwowoje wyschnoschje su so cźežke pschestrihowanja wotkryle, kotrež je direktor statneje nakupowarnje tkaninow, tejle wyschnoschi podstajeneje, słuchił. Hdyž běchu so pschestrihowanja wotkryle, je so direktor Cołz satsélił. Wyschnoschjne pschepytowanje pschi**[illegible]**eje hišcheze skónczene, też wulkosć pschestrihowje**[illegible]**ny njeje hišcheze znata.

[illegible]erriot wo wólbnym wunošku

[illegible]dźelu je so njezschi dźeł ludowych sastupjerjow do nowoje francowskeje deputěrtskeje komory wuzwolił. Druhi **[illegible]**so pschichodnu njedźelu wuzwoli. Wjednik lěwizoweje **[illegible]**kalneje strony, Herriot, je nětkrotym nowinarjam **[illegible]**lowaze rjekł: „Sym z dobyczom ličił, a **wopkawdze je so sjunjenje k lewizy stało.** Jutsje wjeczor do Parisa pójdu. Njejedna so jenoż wo moju stronu. Na kóždy pad pak ważnosć na to kładu, **so je Tardieu se swojej rěcźu w Belforcu mót mjes sobu a nami wottamał.**

Po wojerwenju wunoschka njedźelskich wólbow su knjeżerstwowe strony 129, opposizijske strony 115 mandatow dobyli. Lewizowe strony su dże w schći wotrjesach swojich pschecźiwnikow sbili, tola jich dobycze sa to njedóstacznje, so bychu mohli Tardieuowe knjeżerstwo powalić.

Tardieua znowa wuzwolili

W Belfortu su ministerskeho presidenta Tardiena z 12 178 hłosami znowa wuzwolili. Jeho najbliżschi pschecźiwny kandidat, jedyn radikalny, je 8852 hłosow dostał. Spomenjena bódne je, so je generalny sekretar sozialistiskeje strony, Paweł Fraure, w Creusotu pschepadnył. W dwanaj wólbnymaj wokrjesomaj, njemuzy w Nantes a Bordeaux, su sozialistojo dwókmaj lewizowymaj republikanomaj (Tardieuoweje frakzije) mandataj wotdobyli. W Lyonje su pódła Herriota hišcheze dwaju radikalnaju a jenoho sozialista wuzwolili.

Njewěrne powěsće wo wotmyslenym pólskim puču na Gdansk

Pólske wyschnoscze su dopisowarjow jendźelskich nowin „Daily Expreßa" a „Daily Heralda" i Pomorja (Corridora) jako wobezkńezneju wobhonjerjow wupokazale. Wupokazanaj staj so to so wjeco powěsći wunjeźłoj, so chzedźa Polazy njedźelu Gdańk (Danzig) wobsadźicź a zebi i tym prawo wunuwjowacź, so bychu w Gdańskim pschibłuzne pólske wójnske tódże kótlicź mohłe. Franzowzki pólšanz we Warschawje a kommižar Swjaz'a Ludow, italski hrabja Gravina, staj pjeza Polšku wot tutoho dyrdomdeja wotdźerjałoj. Pólske knjeżerstwo je wojzewiło, so je powěsć jendźelskeju dopisowarjow hola wunuwjelcźka.

Šesthodźinski dźěłański dźeń w Danskej?

Danski ministerski president Stauning je njedźelu pschi mejskej demoustraziji sozialdemokratiskeje strony, kotraž so w najwjetschim mězschczanskim parku wotmě, politiske rěcź měł, w kotrejž sdźěli, so so knjeżerstwo hotuje, paralamentej namjet wo sniżenju dołha rataskowa a wo sawjedźenju schesthodźinskeho dźěłanskeho dnja k pschewinjenju mały dźełonjemerjow pschedpołożiłej.

Amnestija w Bołharskej

Bołharski kral je sobotu pschi sładnosći prawoslawnych jutrow milosć 457 jatym wudźelił. S nich je so 450 dospołnje wobhnadźiło. Sdyžom z **[illegible]**jmjerjej sapadzenym je so **[illegible]**jmjerne khłostanje do khłostarnje pschemeniło.

Wojowanje w rańšej Asiskej

Sdźěrjo w Mandźurskej su njedźelu rańschohodźinsku żelesninju pola Mukdenacha wobchłodźili a z tym wojerski cah sadżerżeli, z kotrymž so dźeł japanskeje brigady generala Maraia do Charbina wjesełesche. W hustym lěsu so sthowowschi, psches kotryž je żelesnija natwarjena, wotdźelenje mandźurskich sběrjarjow żelesnišći cźah nadobo saderża. Japanjo wojazy su dyrbjeli 24 hódźin wojowacź, prjedy hacź jamóchu sběrjarjow k połnozy wotechnacź. Pschi wojowanju je 30 Japanzow pak padło pak so sranili.

*

Chinesko-japanske jednanja wo měr so njedźelskeju attentata w Honkewskim parku po wobsamknjenju japanskeho knjeżerstwa dale wotmětwaju, dokelž chineske knjeżerstwo do attentata njeje zapłee ene. Rozsudźuje je to, so je w Honkewskim parku policajtku złużbu japanska wojerska wobsadka bjes chinesicho hobdźeła **[illegible]** wukonjała.

Tři wotbronjace žadanja Ameriki

Nowiny „Echo de Paris“ su žadotu z Genfa podłožk amerikanskeho nanjeła na wokbronjenje podate. Po nim hdyž amerikanski statny sekretar Stimson njepschesne, so by wotbronjaza konferenca do njewobsehu czasa krała. Stimson mèni, z Macdonald po wschém jenm pschihłosuje, so maje so wotbronjaza konferenca rozesěć, kaž bórzy je tele tři wězy wobsamtka: 1. Franzowska a Italska k Londonskemu łódźstwowemu rěčenju 1. hapriele 1930 pschistupitej. 2. Někotre nadpadowaze bróne so fakazaju. 3. Sdyłnosć wóńka so po žiwłosći někmskeho wójska fuiži, kotrež za kraj 65 milijonow wobydlerjow k sahbowanju fmutkownoho mèra dohaha. Amerikanzy wotpósłanzy su wetpósłanzam někotrych krajow tabelle pschepodali, w kotrychž je wójskowa žiwłosć za tóždy stat wuličzena. Po tychle tabellach bychu Jendźelska a Amerika mohłej wjetsche wójsko dyžli dźensa mèć, mjes tym so by Franzowska dyrbjała swoje wójsko wo 100 000 muži fmjeńschicz. „Echo de Paris“ praji, so, kaž dałoko wo namórske bronjenje hdy, so Stimsonowy projekt z franzowskimi fajimanmi njenjeseje a kaž dałoko dże wo wobmjerjowanje bronjenja na kraju, franzowska najwyschscha rada za fakitanje kraja žada, so by so za kóżde fniženje žywłosće wójska nowe rukowanje za zjeschtrach dało. Ale na tole praschenje Stimson a Macdonald njeswotmarowitaj.

Dr. Ignaz Seipel, znaty wjedaik křesćansko-socialnejo strony w Awstriskej a wot 1922—1924 a 1926 hač 1929 awstriski zwjazkowy kanclěř, je na Semeringu pola Wina ćežko skhorił. Skhorjenje ma swoju přičinu w tym, zo je kulka, kiž je w płucach zarosćena, so někak sadźiła. Po nadpadźe na Seipela w lěće 1924 njeběše so poradźiło, kulku wotstronić a jo nětko k zahorjenju dowjodła.

Ze Serbow

W Budyschinje, 3. rózownika 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 737, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +27. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0 a thermometer we nozy +10. Sćěhuje pschemjenjatk wjedrowy was. Wczera fu wšěcke nadała njewjedra měli. Budyschinfku wotkolinu pschećahnychu popołdnju ztažiće deschće, tačkuli Bołu fmórnu trochu wotschemowischi. Po deschćiku je trochu wotkhłódło. Pschez przejdźom Europu hibaja so nětko nižiny, ale we wuktim pałnuje, schtož na trochu schérjaty počkaš pokaha. Pola kupy Islanda je fo wobschérnischa wyschina spóznała. Też i Azorskich kupow pschikhadza nowa wyschina. Schtlelnja so też sterje na rjane hiba. Jutrje przejdu sthadża błónčko 4,29 a khowa so 7,25 hodź. Měsačk sthadża rano 3,43 a khowa so wjeczor 6,27 hodź.

Meja abo różownik

S hapriela běchmy nětk spokojom. Hačkuli też ani wona njeje mórła dosć nocnich, schtož jeje pschichadnyny su sakomdźe, to wona tola je nam pschijnjesła nałěcze z prěntmi kwětkami, z ptačkami a sełenej trawičku.

Nětko je tu meja, prawy měsac radosće, měsac mkodych saluboważych ludźi. Nječi też tjo „kodowanizy“ hischcze schersa z posłednimi mróżami, to wschitko njemóże stajnje naležeć tak tołho měsaca . . .

Měschczenjo a wurosni sonjerjo wšo chodźa měć meju błónčnju, lubosnu, czopłu. Ale ratać hinak myslli. Chce měć beschekit. To hižo pscheradżeja nasche bunke kahuje. „Mejsli deschczik měd a mloko krjepeli.“ „Horza meja, mór po honach běha!“ „Mokra meja — krmowe deja!“ „Hdyž so meje deschczik dże — fwjatu so tokrje.“

Meja je letsa też hischcze měsaca fwjatkow, poślednich z tisoch rócznych czahow.

Sserbja meju też njemuja różownik abo radownik. Ale mjeno różownik hej meja njeschahuja, pschetoż róże, woprawdźite cżerwjene a bźe róże w meji hischcze njekćeja, ale jenoż pumpkróże.

A słowo „meja“ fwijuje se starorumskej bohowsku Maju, kotrejž běsche tutón měsac wěnowany.

*

— **Sserwěrny** [redacted] **pschistajenja.** Kuježnu Hann [redacted] kotraž je [redacted] let bjes pschistorhnjenja we fłużbach [redacted] femrětcheho k. ekonomiskeho wyschischcho kommissorja, Dwórnischczowa dróha 4, wczera na raźinym městnje k. měschczanoła dr. Förster z pschepodaczym měschczanskeje pschihótowanoschcze liścżiny za jeje dołhoczasnu fwérnu fłużbu wuznamjeni a k jeje jubilejej fo hižo pschejesche. Pschi pschepodaczu cżesnuje liścżiny běsche k. techn. krjejerki mischtr Erich Menzel, nětkożischi mějicżel wobkhoda, pschitomny.

— **Sserwěrna** [redacted] **pschistajenja.** Kuježnu Hann [redacted] kotraž je [redacted] let bjes pschistorhnjenja we fłużbach [redacted] femrětcheho k. ekonomiskeho wyschischcho kommissorja, Dwórnischczowa dróha 4, wczera na raźinym městnje k. měschczanoła dr. Förster z pschepodaczym měschczanskeje pschihótowanoschcze liścżiny za jeje dołhoczasnu fwérnu fłużbu wuznamjeni a k jeje jubilejej fo hižo pschejesche. Pschi pschepodaczu cżesnuje liścżiny běsche k. techn. krjejerki mischtr Erich Menzel, nětkożischi mějicżel wobkhoda, pschitomny.

— **Sjawna sběrka.** Budyschej wotnožy fakheje stupiny němskeho tełaršeho fwjatka je fo 4. a 5. mjez 1932 dowolila sběrka po domach a hażach.

— **W měschczanskej khowni kenzlji** na radnizy po 1 fhodźe fu wupołożene cżisła 21 hać 25 prużnjeho wotka a cżisła 10 a 11 druheho dźěła nemskokatholiskeho fakofiskeho kopjena, kaž też cżisło 11 fakheho fakofiskeho kopjena we pschichodnymaj dwěmaj njedźelomaj k wobkhadanju fa kóżdeho.

— **Motorske kolo kradnyli.** W nozy k 28. hapriela su z jenoje kólnje w Sejmt Hrabowzy derje foherzane motorske kolo kradnyli. Běsche to kolo fmatki „D.K.W.“, měnjesche spodnjanske znamjo I—8124, motorowe cżisło 260517. Cżorne lakowe krowna, elektriske wobfwětlenje, sozinjowe jedło a schérej wobrucżi. Hódnosć 700 hrimnow. Psched kupjenjom koła so warnuje. Wo wězowne fo ześelenja prošy kriminalne wotdźelenje na fahrowze Serbskeje grajschtu jara wyfoku mejn posłojiła. Hordże fhladuje z pišanymi rubischkami a fawčkami wupyschenym zhtom pschez tschi do dala. Njedźelu na so wotmeć ludowy fwjedźeń mejnmjenjatka. To wěsche wjele ludźi też z wokolinu k nam pschiwabi, dokelž je to dozpela prěnje mejnmjetanje w Hnaschczach.

S **Běłych Nowiz.** (Schtokowanje wo myta.) Njedźelu popołdnju wotmě po w Bergmannez hospodarstwje schtokowanje wo myta. Wobołżeli fo 32 hrućżkow a hrajesche fo fa 8 błidami. Wuschajiło běsche fo 15 mytow, kotrejž fcżakowazy kuježa dostachu: Ewald Anft fe 1491, Wóhma z Domjan z 1265, Ahmann z Holzy z 1210, Alfred Zimmer z Hnaschcz z 1071, Berg z Hunczerja fe 1010, Bergmann z Hnaschcz z 998, Mehnert z Kockizy fe 900, Kopka z Běłych Nowiz z 864, Arnft z Budyschina fe 799, Wolf z Dobrez fe 789, Otto Zimmer z Hnaschcz fe 989, Grellert z Druzkez fe 780, Rudolf z Domjan fe 746, Robert Sieglich z Brěhmki fe 733 a Gerhard Ruckert fe Druzkez fe 723 dypkami. Sahadka wuczinjesche 50 pf.

Z **Radworja.** (Wo drenaži.) Hromadki hornčerskich rolkow na Bronjanskich honach su so nětko zhubiło. W posledních dnjach je so tu pilnje dźěłało a rune dołhe hromadki pjerśe na zelenych polach a łukach pokazuja, zo su rolki do zemje składżene a zo je drenaža tak daloko hotowa. Nětko dźěła so hišće při hrjebi, w kotrejž dyrbi woda wotběžeć. Wokoło Kamjenjanskeho lěsa a Łomšćanskich hatow je tuta tež nimalo hotowa.

Z **Dobrošće** pola Njeswačidła. Po starym dobrym serbskim wašnju je sebi naša wjesna młodźina też lětsa swoju meju stajiła. Ze serbskimi barbami rjenjo wupyšena zmahuje so nade wsu. Stwórtk na Bože stpiće chcemy ju nětko na swjatočne wašnje deleważ. Mamy też noweho korčmarja, kiž sebi k tomu hižo srjedu rjenje wukormjene hunčo zarěza a budźe so pročować, stwórtk kóždemu nanajlěpje posłużować. Započatk w 4 hodź. Přińdźe prawje bohače.

S **Kotez.** (Dubjeny žort.) Pjatk wjeczor sapali nječto hromadu drjewa, kiž běchu ju wjesne dźěći ke kuflarinczepalenju nawopyle. Sdwěklina na wjeczornym njebju pschiwabi tej někotre kedźbliwe wohnjowe wobory, je pak mózachu na pol puczu wróćiez. So bychu na Wałporu wjeczor swój kuflarinczowy woheń měli, dachu so młodźi a stari hnydom do dźěła a hromadźachu nowe drjewo, so bo dźěczom njeby wjeńsze sfasyło, kaž je to tamny sapałeł wěsce dyrj.

S **Wósporka.** (Do żelesništeje sawjery sajeł.) Póndźelu wjeczor sajedże tu motorowy kolesaŕ do delepuschczenje żelesništeje pschekhodneje sawjery. Koło bo jenoż šmadnje wobschkodźił. Kolesaŕ wotešdże je strózeleni a mózesche sajo dalejeć.

Powěsće bjez porta

Njedawno rěkesche so wo pschekkepanym wobkhodniku je Schlesyskeje, kotryž da žeby wot swojeho w Warlinje bydlazeho fyna kóždu njedźelu listowu wobałku pschipósłaš, na kotrejž njeběsche žanej listowej fmatki. Listowu wobałku njeje won wšo ženje pschijimał. Se swojim fynom bě so won wšo sprěcał a shoni fajnje po tutym wuczu, so so fynej derje wjedźe — daniž njeschlidźe pósta za tym, a pschekmyza a jeho fyna dla wojobanja pósty pola statneho rěcznika njewobstorja.

Jedyn Warlinski wobkhodnik wschak je to mudrischo cżinił — dże nic zyle tak tunjo, ale fola tak, so njeměrzachu fundnihwa pschecżiwo njemu fakrocżić. Muž ma mnoho woteběrarjow w měsecze, z kotrymiž žebi stajnje dopišuje. Pschekmyza rozsudźi ho, póstowy wobkhad wobnjesowaš. Won měsecze wšo jako wobkhodnik póstowy schekowy konto, a měsecze-li jenomu z woteběrarjow nješto to zdźělecz, pschipósła jemu po puczu póstowo schekowe hanta — jedyn pjenicżk. To jeho niczo dale njepłaci. A schtož měsecze muzej rjez, to napiša won nětko

---

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědanicžko z Khrystowoho czaha.

115)

(Pokrocżowanje.)

Najspodźiwnischo pak běsche sadźerzenje wyschischcheho měschnika a jeho towaršchow. Jako cżina pschiběrasche, słubichu woni dowěru. Mjes nimi běchu też někotři, we kwěsdaschtwje derje wobhonjeni. Pschi facżinczu błónza fo woni wokoło wyschischcheho měschnika schromadźichu a rospominachu fo nim pschicżinu dźiwneho sjewjenja. „Sacżnicze błónza to njemóże bycz, pschetoż my mamy polny měsac!“ Jako nichtó njeswischenu cżinu hebi wuzamjenicz njewědźesche, pockachu ju z Nazareschim do fmutkowneho wjetka pschihnjesec. Cżim dłeje cżina trajesche, cżim bojasnischi woni buchu.

Se swojeho stejnischcza, sesady wojakow, wobkedźowachu woni kóżde hibjenje, pošłuchachu woni na kóżde słowcżko Nazareschiho a jenoż schepłaho rěcznika hischcze mjes sobu. Snano běsche won tola sljubjeny Messiaš — a potom — schto potom? Strachocżiwje cżakachu na dalsche rosmiwanje podawka.

Ben Hur wosta wot wschich prjedawschich dwělow njewobcżekowany a facżuwasche dopołny pokoj we swojej wutrobje. Jeho jenicżka próstwa bě, so chzył Bóh skerje lépje cżinju błónczku. Se Simonidoweho fadźerzenja won spózna, so też won wot wěry fcaleny njebě. Won widźesche, kak fo w jeho duchpołnym wobliczu myslle wotbłyschcowachu, kak won hdyž a hdyž k błónzu pohlada, kaž by chzył pschicżinu facżinczia wuslědźicz.

Pschego pak stejesche Esther hischcze pschitulena pola nana, kaž by swoju bojosć z tym facżěrcz mohła.

„Njeboj ho!“ złyschesche won jeho praticz. „Wostań tu a wobkedźuj je mnu. A była-li dwójzy tak stara, kaž ja fym, tajke nješchto wjazy wohladacz njebudźesch. Snadź njejstu Boże sjewjenja hischcze ke kónzej. My wostajenmy tu, dóniż je wschо nimo.“

W tsecżej hodźinje pschihotuje nowa zwólba Jerusalemskeho wuczisła won a wosta psched krejcżnym khcżikom stejo. „Jowse wón je — tón nowy kral Židow!“ błesche jeozn wot nich. A druhy wołachu: „Budź postrowjeny, kralo Židow!“ Wotmołwjenja njedostrawnychi, pschistupichu hischcze blize a wołachu: „Stup dele z khcżiża, je,li sy Bożi fyn!“

Tu pschesta też jedyn słósnikow załoscżecz, jemu pschiwołajo: „Sy-li Khrystuš, pomhaj fam hebi a namaj!“ Wokolostejacy fmjeschachu fo pschihłosnjo, druzi słósnik pak błesche sa khwilku, kiž błesche bodarmo na wotmołwjenje cżakał: „A ty so też Boha njebosijch, runjeż maseh famne khlostanje cżerpicz. Mój wschak z polnym prawom! Pschetoż mój dostanjemoj, schtož smój sawinowaloj. Ton pak njeje nicżko sleho cżinił!“ A w cżischinje, kiž tutym słowam błedowasche, błesche won k Nazareschemu: „Knjeże, jownił na mje, hdyž do twojeho kraleswa sańdżesch!“

Simonides fo sotschahnu. „Do twojeho kraleswa?“ To bźe błesche błowny dypk jeho dwělowanja, ton dypk, kotrehoż dla błesche fo cżasto z Balthasarom rozdwojił!

„Sy ty khrystoc?“ błesche Ben Hur k njemu. „Kralesnuj njemóże po tutym swěrcżu na swórcze bycz. A ty fym ja w ouchu też spóznał.“

Sznadź Nazareński jemu wotmołwi. „Budźeże fmérom!“ rjekny Simonides.

A woprawdźe, won jemu wotmołwi! S wótrym, daloko błónczazym hłosom won praji: „Sawérno! Djensa hischcze budźesch ty so mnu w Božim raju!“

Simonides wocżaka, hacż by hischcze nješchto pschipomnił. Potom stuhny won swojej ruzy a błesche: „To mi dożacha, o Knjeże! Cżina je so z mojeje dusche sdubika. Nětko cże z druhimaj wocżomaj widźu, z wocżomaj wéry, kaž Balthasar.“

Sprawny wucżobnik bě słónczuje swoju mdu dostał. Njech so też jeho stamane cżełe z jenje wjazy njesruna, njech dopomnjecże na pschětrate cżiwile jeho Jenje njewopuschczeli — won měsecze nětko wesm nadźiju na jene lépsche žiwjenje po tutym cżaßnym, žiwjenje w Božim raju. Tam budźe won to kraleswo namakacz, za kotrymž bě Jedźił, kraleswo a też kraln. Słódki měr pschihłubże k njemu.

Pola khcżiża pak knježesche zwoduwanje a satraschenje. Leżani měschczanjo spóznachu, so fu w fłym położenju. Woni běchu jeho k fmjerzi wotsudźili, dokelž běsche so za Messiaša wudawał. A hlaj! Na khcżiżu wisajo pschipowědźa won to fzamfme, wěsczischo hacż hdy prjedy, a klubi fam słósnikej Boži raj.

Tesch wyschischi měschnik so njedźiwajo fwojeje hordeje myslle nětko naboja. Swójbel měsecze tutón cżłowjek khcżiżu na khcżiżu tajku doměru, je-li nic wot prawdy? A prawdosć, njeje to Bóh fam? Wsele w tutym wotomitn njepobrachowasche, so woni njeczekowachu. — Dychanje Nazareskeho bu pschecżo cżesnuje. Hakle cżi błodźiny won na khcżiżu wisajce a hižom so jemu fmjerzej bliżesche.

Powědcż wo tym rospschecżekerjache so khcżiże wot jeneho k druhemu. Potom nasta hluboka cżisćina. Duschazy kut napjelnjesche powětr, a f cżasu f swoatschi so tuzniota. Wjes fmuka stejesche tu zyły waułk lud. A schtóż by njewědźał, so tu won je, njeby to ani wěrił.

Nasoho fakkincża wot khcżiża fam stuknuwe załoscżenje: „Mój Boże, mój Boże, cżehodla fy ty mje wopuschcził?“

Tutón błóh napjelni wschitkich je strózeleni. Někotremuż kuli farěhu hluboko do wutrobu.

Wojazy běchu fwódoje z winom a z wodu a schwom fobu pschinjesli, khcżiżowanych z tym napojecz. Schtóż schwom z wokhsatjenym winom a z wodu womacża a na khcżiżu fcżinu tuknu, mózesche cżerpjazych na khcżiżu z tym wokschewicz.

Ben Hór dopomni ho na napoj, kiž běsche Nazareński jemu nědy pschi studni w Nazarecże poskicżał, jako tón runje fawoła: „Mi cże ho pjez!“ Njemuskadomnemu pomnjeli fkedźujo, dobźeża Ben Hur k błiskemu fudobju, namacża schwom z winom, wobmjerzedźi jón na fcżinje a běżesche z nim k khcżiżej.

(Pokrocżowanje fcżěhuje.)

na wotrěšk, kotryž je postajeny za zdźělenja a kotryž ho dostawarjej stajnje pschepoda. Dokelž konto woteběrarja nimo teho za jenu pschipósłany pjenjezk počežli, rozesche wono pósta za njeho powěsće darmo.

Wěsto pschinóżdże pósta też za tym a wobskorži pschekupza. Muž pak je dospołnje po prawom jednak, pschetož z prěnja hnědźischo won jedyn pjenjezk pisches póstowy schekowe konto słaczy, dokelž njeje za pschepokazanja w póstowem schekowem wobchadźe žaneje najmjenscheje njetrjeb. A zdruha je wotrěk za „zdźělenja“ zyle jednorje za zdźělenja postajeny, a muž měješe dobre prawo, jón wužiwać, taž je to cynił. Někto je stawizny na stawe pschischeła a je bjez dwěla, so tónle njewschědnje pschekłapny wobchadnik wjese najsćěhnikow namaka — njestanje li so je strany sudnistwa ebo pósty něschto pschećiwo tomu. Mał na to porto za pschepokazanjeti wobchad sawjesć, abo wěsta najnischscha misa za pschepokazanja postajić, abo maju po „zdźělenja“ dospołnje fakatać. nz.

Spodźiwne žiwjenje Vincenta van Gogh

Wikowar z wumělstimi wobrazami Ota Wacker zapśidźi ho njedawno pschez Barlinskim sudom k 1 lětu jastwa, dokelž bě winowany, so je 30 wobrazow hławneho molerja Vincenta van Gogh satschował. Należnosć je wjes zajimjazmi wulku zdźiwnosć zbudźiła. Jednanje pschez sudom zajmuje wschak naš nětko mjenje, ale pokazuje nam pschikładnje, jo pschiwobrazowany kavoju zkedźbnosć trochu tutemu wulkemu mjinjeschtnemu mischtrej nowoczasneho molerstwa, shonjuwschi zdobom něschto se jeho spodźiwnego a struchego žiwjenja.

Schtó běsche van Gogh, kotryž je swjetskim jenaž znaty z pschedmjenom Vincent?

Vincent narodźi ho 30. meje 1853 w połnócno-brabantiskim městačku Groot Sundert. Najprjedy sapocza won stukownjeć na wikach wumělstwa a mjeješe wotmysljenje tajke sastojnistwa w Haagu, Londonje a Pariju. We tamnym cźasu bywasche pat jeho natkłonjosć za nabožnosć tak znjata, so pschemóże won k praktiskemu bohoslowstwu. W lěcze 1876 namakamy jeho jako pomognego předarja w Jendźelskej. Lěto posładźicho sapocźina won w Amsterdamje z wědomostnymi studijemi bohoslowstwa. Dosć, kotrež jeho tehdy wobkněžachu, wiodźeše won sjednoczene we wutworjenju noweho schkofskanskeho sjednoczeństwa, se kotrehoż mišijonarom dźiwje so stać. Wot najsłubsćeho sobustawa cźerpjachu so najkhudźischi z khudych napjelnjeny, poda so van Gogh do najwjetschich krajinow wuhlowych podkopkow w Belgiskej, do Boninage, hdźež stukowasche won mjes dźěłacźerstwom wuhlowych jamow. Sozialne sachischcze a dopósnaca, kotrež tu dobnoše, dostanu swój wuras z hlowna w dźěstach jeho prěnjeje doby, we kotrejž wobrazuje molerk dźěło a žiwjenje dźěłacźerja. We lěcze 1880 spuśći van Gogh swoju mišijonsku stukownosć mjes hór[illegible] a poda so do Haaga, hdźež běsche žiwy hacź do 1883. To běchu leta shromadnego žiwjenja z drohim holcom a jeje dźěćimi.

Powołanje za molerja dopójna Vincent van Gogh po krótkich studijach na Antwerpnjanskej akademiji po prawom hakle w Pariju, hdźež jemu so won prěni króć se impressionismom a jeho mischtrami. W Pariju stukowasche też jeho bratr Teo van Gogh jako wikowar z wumělskimi dźěłami. Tam jemu won też znateho molerja Pawoła Gauguina, kotryž dyrbjesche w jeho žiwjenju tak wusnamnite rólu hrać. Na wuchinu jeho wumělskeho stukowanja njedowjedźe pak jeho pschebywanje w Pariju, ale jeho pschesłodźenje do słónčnjeje Provence. Tu, w městcu Arles, w kotrymž běsche wot lěta 1888 žiwy, nastachu jeho genialne famowobrazy, cźischnomódry a wobrazy krajiny, kotrež dopomhachu jemu posłužiwši k swětoznanje a sćežnichu jeho k najwunamnischemu pschedchadnikej expressionizma.

Hačrunjež Vincent pilnje dźěłasche, njemóžesche zbych won telko sabłužić, so by materielnje swěsćene žiwjenje měł. Won wjedźesche ekistenzu, kotraž bě polna hórkeho tradanja, a běsche tak khudy, so njemóžesche zbych hyšo *ani barby kupić. Jeho wobrazy njecźisu swjetschcu dozdu* na płat molowane, kotryž njemóžesche zbych kupić. Je hakle někotre leta, po namatachu zyle pschipadnje w jenej provencalskej wjesnej korcźnje tapetu, kotrejž sadna strona na płat molowane, kotryž njemóžesche zbych kupić. Je kopa so, so potkadźa wona z rufi van Gogha. Vincent stukowasche njeprózdniwje, kotrehoż njemóžachu tradanja a nusa slemicź. Tola po cźasu běchu jeho mozy pschecapinane. Van Goghowe cźuny sćischasechu so bóle a bóle. W tutej khorosći wospjetčeji jeho z khwilemi rozum a dóńdże tak daloko, so dr. so mjeri w decembru 1888 z nošom do swojeho pschećelja Pawoła Gauguina. Sa pokutu wotrěsny zbych van Gogh sam swoje wucho a dyrbjachu jeho tajkeho do khorownje dowjesć. Jeho rozum wotebrasche hładajwy, a tak pschinóżdże won leta 1889 do hojenje dra. Payrona w St. Rémy. Hižo na pół bludny, stwori won tu někotre z najwulkotnischich wobrazow, tak zwanu zahrodu w bludnizy, swój swojowobraz, sćežka z wulkotnu krajinu se fantastiskimi schtomami. W meji 1890 pschesydli so Vincent potom do Auvers-sur-Oise do domu dra. Gacheta, kotryž běsche schczerdźiwy dobroczeć molerjow. Tu słónčk Vincent van Gogh, dospołnje duchakhory, 29. julija leta 1890 se samomordarstwom. ks.

Nowe dźěło za 10 000 němskich łódźetwarskich dźěłaćerjow. Do morja puści so hobrski tankowy parnik „Franc Klasen“ jako prěni šěść tankowych parnikow, kiž němsko-amerikanske petrolejowe towarstwo na němskej łódźetwarjerni w Hamburgu twarić dawa. Kóżdy parnik je nehdźe 18 000 tunow wulki. Při twarjenju tutych łódźow namaka 10 000 dźěłaćerjow swój kluéb.

Je wón [illegible] **Grety Garbo?** Wilhelm Sörensen, młody šwedski spisaćel, je pješa přichodny mandźelski njaneje filmoweje hrajerki *Grety Garbo. W moji chce Greta Garbo* pječa do Barlina přijěć, zo by ze Sörensenom do mandźelstwa stupiła. Wo tutej wumělcy wšak su so hižom wospjet fantastiske wopačne powěsće do swěta stałe, tuž ma to też tuta powěsć z wěstej kedźbliwosću přijeć.

Hudźba a dźiwadło

Hudźbny wječor Ernsta Baucra.

Tři sobustawy měšćanskeho dźiwadła wuhotowachu wčera w žuli „Societät“ w mjeńšim wobluku hudźbny wječork, kotryž bě jenož wupjelnjeny ze składbami młodeho kapalnika Ernsta Bauera. Trude Conrad ze statneje opery w Barlinje spěwaše wšě spěwy, Hans Verder poskići k wotmětnjenju někotre derje wuzwolene deklamacije.

Porjad bě dźělany do třoch dźělow. W prěnim poskićichu so spěwy na Goethowe teksty. „Der Du von dem Himmel bist“ a „Der Gott und die Bajadere“ smy měli składnosć tu wopisać. Wobsěrny alt Trudy Conradec wobaj spěwaj (też w zdźěła khětro dežkich powahach) mištrscy předstaji. Wosebje wuzběhnyć dyrbi so, zo spěwarka wšě spěwy z hłowy zanjese! Hans Verder přednjese „Legendu“ a „Kwasny spěw“ ze swojej znatej wustojnosću. Při sćěhowacymaj Mignon-spěwomaj njeje komponist najzbožownišo wotrěznył. Móžnosć přirunanja z druhimi komposicijemi leži tu přeblizko a je přeco khětro zwažliwe stajić k Beethovenowej wubjernej Mignon-komposiciji dźěło młodeho składownika. Wubjernje poradźichu so za to spěwy mjeńšeho wobsaha, wosebje wuzběhnjemy spěw: „Über ein Grab hin“. Krasny bě spěwčk „Wo alizariu, módrym paličku“, kotryž so we modernej sukničcy hordźeše. Jara dobry bě tu też kharakteristiski přewod. Bě to pódla spěwčka: „Treuloser Käfer“ jenički wjeselcho razu. Wuzběhnjemy hišće wosebje cyklus spěwow wosamoćeneho, kotryž so husto w šěršich melodiskich lyrismach wupřestrě.

Ernst Bauer jako komponist je swoju zamóžitosć dopokazał. Jeho balady a spěwy wjetšeho wobluka su runje tak dokonjane, kaž te mjeńšeho wobsaha. W formje bychmy sebi wězo pola jeho baladow wjetšu přezjenosć přeli. Hdyž komponist też w melodiey, rhytmicy a harmonizaciji husto překwapi a zajimawe puće kroći, zdaluje so won tola (drje z wot pohladom) wot tak mjenowanego moderneje hudźby. Sam je hišće polny romantiskeho ducha a njemóžemy jemu khutne wumělske prócowanje a dobry talent wotrjec.

Jako prewodźer swojich spěwow njeběchmy pak z nim spokojeni. Jeho hruby nadyr, kaž diletantiske wasnje posłuženja pedalow dopominaše w kóždym akkordźe na repetitora abo kapalnika.

Wulke připóznaće a wjele rózow, kotrež připosłucharjo darniwje poskićichu, su sebi wšitcy (fo wumělcy derjo zasłužili. Nic naposledk wubjerna spěwarka. Wot Bauera jako komponista mózemy najlěpše wočakować. Jurij Winař.

30lětny Walporny swjedźeń na horje „Bro[illegible]“ we Smolinach (Harz). Lětuši 30. Walporny swjedźen na horje Brocken, kotruž wobdawa mnoho bajow a bajkow, je w nocy k 1. meji zaso wulka zyla wobdźělnikow z dalnjeje a dalšeje wokoliny wopytała. Naš wobraz pokazuje wotjězd „kuzlarnčow“ a „čertow“ z Wernigerodskeho dwórnišća k Brockenoj.

Rěčne hodźiny zastaranja a radupodawanja města Budyšina

W sjatarańi cźěšchenkow póndźelu, wutoru a pjatk wot 15 hacź 16 hodź.;

w radupodawańi sa małe dźěcźi schtwórtk wot 16 hacź 17 hodź.;

w radupodawańi sa šamodruhe žónske kóždy prěni schtwórtk w měsazu wot 15 hacź 16 hodź.;

w sjatarańi sa tuberkulojnych póndźelu wot 16 hacź 17 hodźin sa dźěcźi, wutoru wot 16 hacź 17 hodźin a schtwórtk wot 15 hacź 16 hodź. sa dorosćenych;

w radupodawańi sa bědnych kóždy prěni schtwórtk we měsazu wot 9 hacź 10 hodź.;

w radupodawańi sa alkoholikow kóždy 1. a 3. schtwórtk w měsazu wot 17 hacź 19 hodź., pod lěkarskim nawjedowanjom kóždej 2 měsazaj schtwórtk wot 18 hacź 19 hodźin.

Pschichodna lěkarska rěčna hodźina schtwórtk 19. meje 1932.

Wischitke horjelach mjenowane radupodawańje su pschi Kralowskim walu 3.

*

W radupodawańi za zhlabomyślnych, duchakhorych na padawu khorosći cźerpjazych kóždy druhi měsaz prěnju srjedu wot 11 hacź 12 hodź. w měšćanskej khorownji. Pschichodne radupodawanje budźe srjedu 4. meje 1932;

w radupodawańi wo wocźehnjenju kóždy pósledni pjatk w měsazu wot 17 hacź 18 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej hazy 10, wó schtwórtym 39.

Rěčne hodźiny młodźinskeho šudnika su kóždy pjatk wot 9 hacź 11 hodź. w hamtskim šudnistwje wó schtwórtym 130. Radu dostanu starschi, pomocnizy a kóždy maju hewak podźel na wocźehnjenju młodźiny, kiž je so zhkolstajomna sćežnika.

W mandźelskej a sexualnej radupodawańi kóždy tśeći pjatk w měsazu wot ½17 hacź ½19 hodź. w domje wokśiežneho swjatka na Tśišanskej dróhy 5 delekach.

Rěčne hodźiny měšćanskeho lěkarja su wschědne dny wot ½12 hacź ½13 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej hazy 10 po 2 schthodźinach wó schtwórtym 40.

Rěčne hodźiny měšćanskeho [illegible]**sitentneje lěkarki** wschědne dny wot ½12 hacź ½13 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej hazy 10 po 2 schthodźinach wó schtwórtym 39.

Nimo toho su **lěkarske schulske rěčne hodźiny w meji:**
w Pestalozzijskej schuli (sa hólzow) srjedu 4. meje,
we wyšschej realzy (sa hólzow) srjedu 11. meje,
w Lutherowej schuli schtwórtk 12. meje,
w Fichtowej schuli (sa hólzow) srjedu 25. meje,
w Pestalozzijskej schuli (sa holzy) a
we wyšschej holcźej schuli schtwórtk 26. meje pschezo wot 10 hacź 11 hodźin,
w Tachantskej schuli srjedu 25. meje wot 11—12 hodźin.

Město ze slébra

Blisko pśchi italśkim brjohu Jadranskeho morja leži pśchi cźarje Bologna—Otranto w provinzy Ankona město Loreto. Mjes hnadownymi mĕśtanami kśesćeśijanskeho śwĕta je Loreto takślawne, so mjenuja drje jón sdawna hižo też San Loreto, schtož śwótśa jemu błyskścź śwjatoscźe. Wo wusnanje a dawnej śławje tuteho hnadowneho mĕśtna śwĕdźi jena ſ najwobchadnischich zyrkwjow, stara katedrala „Notre Dame de San Loreto“ w Parišu. Też we wójnje husto mjenowana Loretto-wyschina w japadnej Franzowskej je pomjenowana po mĕśtnje pobożnych putnikarjow w Italskej.

Pśched 300 létami, w lĕcźe 1632, je žo śnaty ślub wobdźerjow piemonteskeho wjerchowstwa wobſankuyt, po kotrymž dyrbi žo na kóžnym palmiscźu 1½ dukatow nasbźerać, so by žo Loretoskej śwjatnizy próſtwy dar pśchepodał. Hižo dwĕ lĕcźe ſakhadźeśce ſurowy mór w Hornjej Italskej, wo kotrymž móženy cźitacź we wusnamnych knihach śwĕtowneje literatury. Baſmik Mangoni jón we ſwojich „Sślubjenych“ wopiſował. Trajeśce dwanacźe lĕt —, doniž bĕchu ludźo w Aosta 2000 dukatow nasbźerali, so mógachu je ſwjatnizy w Loreto, jako dar pśchepodaś. Ale dźeśakha ſwój ſlub. Po dźeńnjischej hódnoſći je to nĕhdźe pol miliona hriwnow. A ſ tuteho „ex voto“ (ſluba) postaji bamžowski kubłaŕ w Loreto, Monſignore Franceſco Caſtano, 1000 dukatow, ſa kotrež dyrbjeśce ſo mĕśta Aosta w ſlébru napodobnyć. Schtož ſo też wunjeśe. Ale podarmo bychmy ſo dźeńża hiśćeśe w Loreto ſa mĕśtom ſe ſlébra praſcheli. „Ex voto“ je ſo ſhubiło. Je lĕdy 150 lĕt w „ſwjatem domje“ w Loreto ſtoło. Tu pśchijśdźe na ſwojim wójnſtim puću general Napoleon Bonaparte. Wón njepśchijśdźe jako putnikar, ale jako dobyćeŕ. A ſoź ſebźera wón w Italskej pokłady wumĕśtwa, ſo by je do Parisa pósłał, tak też mĕśto ſe ſlébra, tamne „ex voto“ pobożnych Aoſtanow, ſ kotrymž bĕchu tucźi nĕhdy mór wot ſo wotwobroćili.

Revolucionarny general ſebra wſchitko, schtož bĕ we Loreto namakaŕ, dobjeŕki, juwele a drohotne ſchiże, krúny a ſwjećenta — wſcho to puśkowaśeśe pśches Alpy do Parisa. Schtož njemożeśe hnydom ſobu ſebraś, da ſebi pśches Tolentinoſke frećenje pśchipósłaś. Tola ſaś nĕſchtožkuli druhe, njedožpĕ drje też mĕśto ſe ſlébra tamne mĕśtno, ſa kotrež bé postajene. Je ſo ſhubiło, najſterśe ſcźehrśło we wulkim kotole, pśchetoż franzoſke knjezerśtwo trjebaśe tehdy jara nuśne pjenjeſy. Wścha próza, wopomny dar Aoſtanſkich ludźi ſajo dostaćź, wſchĕ ſlĕdźenja wostachu bjes wuſpĕcha. Mĕśto ſe ſlébra je ſo ſhubiło, a jenož ſtśiścźe, kaž rjany ſon je woſtała ſtawiśna, kotraž je ſo wo tym ſakhowała. Hš.

Śmĕśki

Pśchepiſk.

Muźſki ſ Aberdeena, ſtoprozentſki Schotla, dyrbjeśe na dwórniſchcźo. Bĕśe jara ſyma a tśśraj bĕśchtej cźeſkej. Tohodla ſawoła pachoła. Pśiedy haćj wotjĕdźe, ſtśiśći ſe ſynu pśchenjeśetenu hólećejej nĕśchto do ruki a rjekny ſ pśchećeźelnym wobliczom:

„Tu — to je nĕśchto ſa dobry horźy koſej.“

Bĕ jemu dał kuſk ẓokora!

Najnowiše z cyłeho śwěta

— **Wubłedny a wjeśko ſa jutſiſchu ſrjedu:** Budźe ſajo trochu cźopſiśćho a ſo pomałku wuwjedrje.

* **W Löbſchütźach pola Hermacza ſtaj ſo w nozy k njejźeli do domiśeho 71 létneho kubłerja Kühna rubjeźnikaj dobrałoj, kotraj łĕſchtaj ſebi wobliczo ſ rubiſchćejom ſabałoj. Wuſtrózanemu kubłerjej kaſaſchtaj, ſo by jimaj pjenjeſy wudał. Dokeź ſo Kühn tomu ſapórjeźi, jeho ſputaſchtaj a jemu ert ſ papjeru jatykaſchtaj, ſo njeby moht wołaś. Potom rubjeźnikaj do naſtiwy dźeſchtaj, hdźež kubłerjowe 76 léta ſtara Marja ſpaſche. Jſtwine durje roſpaźiwſchi, tokorunja pjenjeſy ſadeſchtaj, na cźoł jomu ſputaſchtaj. Pśicherjſchtaj wſchĕ kamory a kſchinje a nĕhdźe 300 hriwnow namaŕaſchtaj, ſ kotrymiž bjes ſadźełka cźekaſchtaj.**

* (**Attentat na mandźuſki móſt.**) **Po powjeśćach ſ Kirina ſu 60 kilometrow wet mĕśta ſdaleny żeleſniſki móſt ſ roſbuchnjenjom bombow ſapuśćili. 23 mandźuſkich wojakow je ſo pjeźa ſ tym morilo.**

* **Pśichi mejſtim ſwjedźenju ſu w Trieru kommunniſtojo do policije ſtrałyli. Nekotre wožoby ſu ſo ſranile. We Bremenje ſu kommuniſtojo 7 policiſtow ſranili. We Londonje ſu bliſko japaniſkeho póſłanſtwa demonſtrantojo do policije ſtrałyli a jeneho policaſkeho inſpektora ſranili.**

Towaŕſtwowske powĕſtnik!.

Haſlow. Jednota Sokoł ma ſtwórtk 5. rózownika wjeczor we 8 hodź. zwućowanje.

Za wuspĕśne
wothladanje włosow
pśeciwo wupadej włosow ſupiznam, ſwjerbjenju hłowine a kože wužiśe ſtajnje
kopśiwinowu wodu
za hłowu »RHEINGOLD« (po Kosmet Halm) wuważena 250 gr. 75 pj. jenož na pśedań we **wikowańi z drogami a chemikalij.**
OTTO ENGERT
w Budyšinje

Serbske łačele
(Gramo'on Platten)
ma na ſkładze
Jan Schieback w Budyšinje na Mušakowskej dr. 4

Kola
kołowy gumij
kołowe potrjebы
tunjo pola
Bratr. THOMAS, w Budyšinje na Kamjenin. h. 16

Wolće
pśi nakupowanju
wupjerkow a ložow. ſatow
jenož dobre kajkoſce pśi najniższich płaćiznach
we wobſebitym wobkhodźe
Hilger
na Seminarſkej haſy 2

Nowe a tśiśane
meble
a wutykane wĕcy
kóždeje druźiny poruća
Fr. Wenzel
jenož na Hornćerſkej h. 11
Też na wotpłaćowanje

Kotej, kakao
kolon. twory
KURIO
Zwonk. Lawska haſa 24

100%towski zawĕśćeński ſkit za khorych
też za ſwójbnych
poſkićamy wšĕm powolanjam, też dźełaćerjam, dobrowólnym a tajkim, kotśiž dyrbja zawĕśćeni być, poſlednich wuſwobodźi pśiſtup k nam po § 517 RVO. wot dyrbjeńſkeje kaſy.
Njewjazomne wuſasnjenja podawa
„Lichterfelder Ersatzkasse“ Verwaltungsſtelle Bautzen
Steinſtraße 43, I. :: Telefon 2297 :: Ręču ſerbſki

Hoſćenc w Dobrošicach
ma julſe ſrjedu 4. meje

ſwinjorězanje,
ſtwórtk 5. meje
ſwjedźeń zaćehnjenja
z mejumjeśanjom. Zapoćatk
Pśećelnje pśeproſujetaj ½4 hodź.
Jan Hajnk a mandźelſka.

Konditaŕnja
Café Lehmann
w Budyšinje na Serbſkej haſy
Swojim śeśenym hoſćom wozjewjam, ze kóždu ſobotu hač do popołdnja 3 hodź. ſałka najlĕpšeho **bunjaceho kofeja** z dawkom **25 pj.** a **khanka 50 pj.** płaći
Stajnje ćerſtwy kofej, pjećwa a pampuchi. Rjane ſtomowe tykancy a torty, najrjeńſi dar za kóždu ſkładnosć
Wo pśećelny wopyt proſytaj
R. Lehmann a mandź.

Pytamy
„Časopis Maćicy Serbſkeje“
6. a 7. lĕtnik, 1853 hač 1854, II. ześiwk 8. lĕtnik, 1855, I. ześiwk
„Łužicu“
lĕtn. 1882, ćiſła 2, 3, 8 :: lĕtn. 1883 titul a wobſah :: 1884 ćiſło 5 :: 1909 titul łopjeno a wobſah :: 1915 ćiſło 1—9, 12, titul a wobſah
Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja w Budyšinje

(Tu wutŕihaś.)
Meja 1932
50 pj.
(Podpiſmo wotbĕŕarja „Serbſkich Nowin“
Tutón wotrĕzk płaći za nawĕſtki w mĕſacu meji 1932

Maće-li nješto na pśedań? Abo chceće nješto kupić?
Potom wutŕihajće tutón wotrĕzk. Nawĕſtk w Serbſkich Nowinach ſo wam potom **50 pjenjeźkow tuńſo** wobliči.

Meble
a polſtrowane twory
poruća
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej haſy 15 :: Sym Serb!

Zwjerśne wumĕłſke madraſke voilowe mulowe faldate
gardiny
ſtory, marquiſety, śwedſke ſmuhi, pisane, wotmjane, voilowe, vitrażowe tkaniny, nowośasne paroloſy. Wulki wubjerk! Jara tunjo!
Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 11
znaṕeća „Złoteje Hwĕzdy“

Runklicowe ſymjo
Eckendorfſke, žołte a ćerwjene kaž wšĕ **zeleninowe a kwĕtkowe ſymjeńa,** Huckee židki **wósk za štomy** poruća w jenož najlĕpšich *kajkoſach*
Frieda Löſchau
pśedy Max Klausch
wobkhod ſymjenj. a kwĕtkow
w Budyšinje na Rózowej haſy 18

Holca
16—18 lĕtna ſo k 1. junijej pyta **we Wuricach čo. 3**

Symjeńtne bĕrny
(Industrie) ſu na pśedań
w Bošecach čo. 25

Zo bychmy wupróźdnili, poručamy jara tunjo zbytne dźełby
ſymjeńtnych bĕrnow
„Roland Original a Maibautert“, I. ſadźenje, ctr. **4.50** hr.
Erdgold Centifolia, Parnaſsia a Richters Jubel, Handelcsaat po **2.50** hr za centnaŕ z naſzeho ſkłada **w Kamjencu a Pančicach**

Žitny dom w Kamjencu
zap. družſtwo z wob. ruk.

Kózlace kóžki
kupuju po najwyšich *dnjo*wych płaćiznach
Hermann Erdenberger
na Zwonk. Lawskej haſy 54

K ſwjatkam
poručam
tučn. howj. mjaſo wot **70** pj.
ćelace mjaſo . . 70—90 pj.
ſwinjace mjaſo 65—90 pj.
ćiſty ſwinjacy ſmałc 70 pj.
kaž też wſu **kolbaſu tuńſo**
Eugen Petrich
w Budyšinje na Kotołſkej haſy 12, pódła Ehape

Wulke
ſwjatkowne pśedawanje
w kupnym domje **Max Herde** **w Budyšinje na Kamjentnej haſy**

Dom nizkich płaćiznow

Gardinowa kopśiwina, wosebity poražak	0.10
Gardinowa kopśiwina, ſmuhata, ſkładnosć	0.19
Gardiny za lećne khĕžki, jara tunjo	0.25
Wokn. ſmuhi, jara tunjo	0.25
Košlowy płat za vitraže, jara tunjo	0.25
Linon za vitraže, jara tunjo	0.39
Pśikrywy za komody, z francami, tunjo	0.95
Pśikrywy za ſofy, z francami, tunjo	1.95
Chaiselongue-pśikrywy, ſkładnosć	2.95
Žonjace košle, wušiwane	0.59
Žonjace nócne košle, wobdźiwanjo tunjo	0.95
Žonjace pryncesne ſukńje, wobdźiwanjo tunjo	0.95
Žonjace lĕhańſke wobleki, ſkładnosć	1.05
Žonjace nócne jaki, wosebje tunjo	1.50
Mužaca kopśiwinowa košla, jara tunjo	1.50
Mužaca košla, pisane ſmuhi	1.35
Mužace zwjeśene košle, bĕłe, jara tunje	2.50
Mužace zwjeśene košle, pisane, jara tunje	2.50
Mužace nócne košle, k wobdźiwańu tunje	1.95
Mužace ſpódnje kholowy, normalne, tunje	0.95
Mužace ſpódnje kholowy, mako, tunje	0.95
Mužace ſpódnje košle, poražak	0.95
Dźećace ſpódnje kholowy, wšé wulkoſce	0.95
Mužace njedźełſke košle, tunjo	1.95
ſamowjazaki, najwjetši poražak	0.25
Mužace kornarje, W. R. poražak	0.10
Mužace pśedłoſle, ſkładnosć	0.25
Žonjace košle z kholowami, wosebje tunje	0.95
powołańſke kabaty za žony, šĕre	1.50
powołańſke kabaty za žony, bĕłe	1.95
Dźećace ſlypfry, małe wulkoſce	0.09
Dźećace pryncesne ſlypfry, m. K. S.	0.50
Dźećace ſtrykowane kholowćki, ſkładnosć	0.25
Hołcace košle, wušiwane, małe wulkoſce	0.50
Hołcace košle, bĕłe, małe wulkoſce	0.50
Hołcace ſportſke košle, małe wulkoſce	0.95
Hołcace njedźełſke košle, małe wulkoſce	0.95
Hołcace nócne košle, wšelake wulkoſce	0.95
Hołcace nócne košle, k wobdźiwańu tunje	0.95
Hołcace pryncesne ſukn e, z wušiwanjom	0.95
hołcace košle z kholowami, wušiwane	0.95
dźećace ſtrykowane ſtaćiki, tunje	wot 0.29
dźećace jupki, ſkładnosć	wot 0.25
žonjace ſtrykowane tajle, z rukowamaj	jenož 0.50

Nohaćy wosebje tunjo

žonjace nohaćy, židźany flor, tunjo	0.25
žonjace nohaćy, K. žida, tunjo	0.39
žonjace nohaćy, prawy mako	0.50
žonjace nohaćy, K. žida, płatćerowane	0.95
mužace zoki, tunjo	wot 0.25
mužace ſportſke nohaćy	0.95

dźećace nohaćy, m. K. žida, jara tunjo:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0.29		0.39				0.49			

dźećace zoki, ſkładnostne dźełby:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0.19					0.25				

dźećace pulowry bjez rukawow, tunjo	0.75
mužace pulowry bjez rukawow, tunjo	1.95

Powĕtron darmo

Přiloha k čísłu 103

SERBSKE NOWINY

Wutoru 3. meje 1932

Dźełło za narod

Skupinowy swjedźeń w Budestecach

Tśeśi króć sendźechu ẓo towaŕstwa „skupiny Budyschin“ sendźenu njedźelu k ſhromadnemu ẓwjedźenjej. Tón króć běśe ẓarjadowanje ẓwjedźenja pśechwalo Budeśćanſke ẓerb. tow. „Lubin“. Sćuśownej towaŕstwje „Luźiza“ w Hornjej Hórzy a „Sʒołobik“ we Sʒowrjezach beśchtej pśechwalej wukotowanje ẓwjedźenſkeho programa. Sserbſki wjeczor wotmėwaśe ẓo w Kórnicheẓ rumnej ẓarli.

Wopyt ẓerbſkeho wjeczora běśe dobry a pśichi dźenſnišchich cźaẓach pohnje ſhoki. Jako běśe Haẓlowſka Bernſchecz kapała, kotraż potom też w pśeſtawkach a k rejam hudźeśe, nėkotre hudźbne kruchi poſticźiła, wuſpėwaśa ſhromadźeni pśenjej ſchtuczky naſcheje narodneje hymny „Riana Luźiza“.

Potom njeſprózniwy pśichodźeše „Lubina“ k. Hajna wſchitkich pśitomnych ſ wukrobnymi ſłowami powita do lubych Budeśez. Dopomni, ẓo je „Lubin“ w lėcźe 1929 ſwój poſledni ẓwjedźeń tu ẓwjeźėł a je wot teho cźaſa nėkotre ẓwėrne ẓohnutawy pśeſeł ẓmjerćź ſmubił. Pokaſa na rjany mejſći cźaſ, kiž běśe też mnoho dalſchich hoſći na ẓwjedźeń pśichwabił (ẓylnje běśe ſaſtupjena Bukećańſka „Radoſć“, kotraż ſ pchilźańcźom wulėta na Mniſchońſku horu, a po małej ẓwjatoſćnoſći pśichi Kozorowym pomniku we Sahoriu. ẓwjedźeń we wulkej ſlźėpje wopyta). S napomnjanymi ſłowami, ẓo bychu Sserbja ſakſowali ẓwoju maćźernu rėć, ſkónći ẓwoje powitańſke ſłowa.

Sſtrėny a dobry thór ẓerbſkeho towaŕſtwa „Luźizy“ pod nałpėdowanjom k. wſchiſchcheho wućerja Fraiſchlaga pśichednjeſe tśi mėſchańſke khóry. „Hory módre, ẓe waſh ſmajn“ w ſeſtajenju Bjarnata Krawca běśe dobry ſawod. Pśchiſiamknyſchtaj ẓo mily ſpėw „Sʒołobik a rėźa“ a wjeſeła „Trawarka“ wot J. Pilka. Wſchitkim tśiom ſpėwam dóſta ẓo bohate pśchijėwańcze, polnje ſaſhłuźene. So „Luźiza“ ſtejі kruce na ſtraźe na ſuźnych pomjezach ẓerbſkeho kraja, je tu też ſe ẓwojim ſpėwom dopokaſała. Knjes wſchiſchi wućeź Fraiſchlag ſrośumi, ẓe ẓwojeho ſpėwneho thóra wuwabiś dokonjane pśchednjeſene, wėſte a cźiſte ſpėwanje, ẓo bychmy hiſchcze rad wjaẓy tśi rjanych ſpėwow ſłyſcheli.

Naſcha ſnata woblubjena koncźertna ſpėwaŕka k. Dora Fraiſchlagez ẓwjeſeli pśchitomnych ſ dwėmaj ſolowyma ſpėwomaj „Nałėcźo“ wot A. Fraiſchlaga a „Naſcha macź“, ta ẓlinyj wjeſele“ wot Bj. Krawca. Spėwaj ẓo wutźi ẓwoju ẓpodobaſchtaj, wośebje ſ poſledním ẓebi ſpėwarka wutrohy dobu. Jeje nan k. wſchiſchi wućeź Fraiſchlag ju na klaviźerje pśchewodźeſche.

S Cźołmiſtkim ſpėwom ſ Kozorowego wėcźnje krajnećeho „Nałėcźa“ wutkinėcźa ſpėwany dźeł. Też tutón rjany, ale cźėſki ſpėw thór derje ſmiſchtrowa.

Druhi dźeł ẓwjedźeńſkeho porjadu běśe wėnowany dźiwadłu. Dźiwadło wuwucźił běśe k. wućeź Schėza-Nachlowſki. Wón też k ſawodej pśenje dźiwadło, ſtruchłohrn „Sʒońanamakana“ pśchitomnym k łuſchemu ſroſumjenju roſłoji. Hru je ſpiſał faraŕ Nowak-Horjanſki. Hraćeŕam běśe wulki nadawk ſtajeny, dokelž ẓo ſtruchłohrn ẓame na ẓebi hiźom cźeſto hraja. Tola njech je tu wuſnate, ẓo běchu wſchitke hrajeŕi ẓwoje rólе derje nawukłe a tak hładaẓy hrajeźu. Knjeſnje Wünſchcez jako Drohomėrje ẓo poradźi, w pśchipoſłuchaŕjach ſbudźiś ẓiwe pśchedſtajenje tamniſcheho pohanſkeho cźaſa w Sserbach pśched tyſaẓ létami, jako ẓo ſchcheſcźanſka wėra bóle a bóle do ẓerbſkeho ſuda dobywaſche. Jako łuźeni ſemjanſka ſroſumi wona ſ trėwnej raſnoſcźu wuſtupowaćź. Derje hrajeſchtej też njewólniaẓ Libuſcha a Ludmiła, kniježnje Albertez a Kubjenez, woſebje ẓpodobaſchtej ẓo tu pśchekłepana Libuſcha. Dóſtojna hoſpoſa Jadwiga poſa Drohomiry, knj. Herzogez hrajeſche ẓwoju rólu ſe ẓpodobnej tkutnoſcźu. Kſcheſcźanſku wėru ſaſtupowaſche pśched ẓwojej pohanſkej knjeſnjeńſku njebohaſnje a pśchewodźeſkeho njewólniaẓa Haṅźa, knj. Wiećaſez. Skónćnje hiſchcze knj. Kubjenez a knjeni Hilźbjetu ſ Pṙažki, knj. Wjećoſliz njewólniu Wandu ſ prawym ſapſchimnjenjom wobſteſnoſcźow pśchedwódcźeho pśchedſtajeſchtej. Łśutny kruch knježeſche polne pśchipóſnaće a pśichitomni na pśchitkiku njelutowachu.

Druha hra běśe źortny kruch „Płakaŕnicźa a ẓamit“, w kotrymż knj. Albertez a pśchedwźaẓ „Sʒołobik“ k. Hajna wuſtupiſchtaj. Tuta hra wuwabi hiſtko ſmjerće. Běśe też pśche wſchu mėru, tak ẓebi tón cźaſowy ſmak tałke ſwėrieſche, ẓo wotkoło tych cźiſtych ſchatow na poświſu tłóćeć. Wón tak prawje łoſcźiwje ſamó, ẓebi łubośeź płoſkarnicźe dośpołnje ſwėśeć. A wona, haj wona dyrbjeſche a cźaſniſche tola ſłónćnje teho cźornego muża ſa ẓwojeho maudźeſſkeho mėć. Hraſeſchtaj jara derje a mėſeſchtaj pokny wuſpėch. Hra běśe ſ hódnym pśchekhodom k wjeſełemu a ſabwanemu dźeſeſi ẓwjedźeńſkeho wjeczora.

W pścheſtawaẓy mjes dźiwadłowaj poraźa ſe ẓwjedźeńſkim hoſeſom pśchedſtoja Budyſkje ſkupiny redaktor Duckman ſ Budyſchina, kotaẓi ſtrótka, ſchto ſtupina ẓerbſkich towaŕſtwo je a ſchto je ſamėr jeſe bźeća. Wſtupinje maju ſo towaŕſtwa mjes ſobu ſnjeć a jene druhe pobrėrnyć w narodnym dźeſe.

Sa ſupu „Jan Arnoſcht Smoler“ ſtrowjeſche k. ſupan P. Krjećmaŕ ẓwjedźeńſkim ſhromadźiznu. Kaž pśichroda nėkto wonkach keźeje, rodźi a w naſtupnje płodźi a nam jónu ẓnć wobradźi, na kotruż ẓadoſćiwje cźakamy, ſo bychu naſ ẓe ſwjeſe, tak maju też naſche towaŕſtwa roſcź, kćeśćź a dźěłacź, ẓo bychu nje ſtle dobre narodne płody. Napomnjeſche Sserbow k pohromadźeńſtwu w towaŕſtwach, pśchetoż naſche towaŕſtwa ſu ſrjedźiśćźa bźeća a tweja ẓerbſkeho luda.

W mjenje pśchipoſłuchaŕjow dźakowaſche ſo k. faraŕ Bója ſa poſliźene ſpėwy a hraźe a nawoła jeſe wſchitkich k ſwėrnemu Sserbowſtwu. Njech je ẓwjedźeń ſ nowym pohonjenjom w Budeſteẓańſkej woſadźi.

Reja w meji . . . !

We wſhu pśched korćźmu ſu pachołjo postajili meju. Pśiẓane rubjeſchka a banty, kiž ſu holicźa wėnowałe, łóſchtnje we powėśnje ſeſhrawaju. Nutśka w korćźnje rejwanſka łubja ẓo ſaiſchyſnje. Husle kwicźa a trumpje bórcźa. Kóž dy Jank ko wjerći ſe ẓwojej Hanku. Sſuſinje ſtkaju.

W meji cźłowjeſk ẓ bjeł ſalubowany.

Ale niẓ jenoź cźłowjeſkej ẓo tak dźe. Też ſwėrjata ſu ſalubowane.

Wrobl ſo wupina, ẓo nadiwa a wroblźiẓy liſcheći, ſo je ẓo ẓmėſchnje pśchihładowaćź.

Na dworẓe hawdrom ſzyli wjaẓy mėra njeſadwa. Kat tón nadutý pyſchał pśched ẓwojimi tentami ẓo wuſzy cźini, wupikany, ſ liſchtolomaj ſchmorujе, ſo mėdaŕcźejnje uny wudłeſchi na pyſku jenoź tak ẓo cźumpa. To dźe ẓana truta ẓo wjaẓy pścheczėwjeć njemóże.

Kóždy wjeczor po njebju paſchturliẓy a kanje hołotaju. Sſoſchuja ẓo tam mėrniwje, nimale bjes pśchotonja. Je to kralowſka reja, tuta reja rubjeẓnych ptakow.

Ale motak (Rohweiß) pścheradźa pśchi tym wjaẓy temperamenta. Hdyž pokaſuje ẓanćźu ẓwoje kłėaſke kunſchty, to ẓo cźi wutroba ſaſtaji nad tėłko wobrotnoſcźu. Haj, motak je rodźeny łėtaŕſki keſeŕ, kiž dokonje naſchrohliſche wobroty a pohibły w powėśnje. Dopredka, dokaẓ ẓo mota, potom ſaẓu kaẓ kanjeń ẓo puśći na ſemju, ſo by w wośkednim wokomiku nad ſemju ſaſy ẓo ſapopadnył. A hdyž to dość roſwjóliuje rejwa, tam horjeka w powėśnje, to ſaneźka wjaẓy dźeſe ſmėrom pśchihładowaćź njemóże a tak ẓo ſchwinuje horje do powėtra a rejwa runje tak derje a wuſchikuje kaẓ jeje muẓ.

S ſhuſcźeniu pśchi puću pośeba ẓo pśched pućźowarjom bruny ptaćź, pjećźdeſet ſpėwajo nad cźeſnjenjom a łećźi ẓotom ſ krótkej, dyhawej pėſnicźku k blišſchej huſći'e, hdźeź ẓo ſhubi. Běśche to plowećź (Dorngrasmücke).

A ſe ſchmotaweje wjelby pśchi rėẓu ſchuſny nėźe ſwoorjeſcźko, ſchtwórcź mjeńſchiny w powėśnje ſtji, ſwiwa, ſchtoż maźe ſ drobnoje ſchijiećźi, ẓwonje ẓo na dołhi ſchwinuće, pokaźe ſhorda běłu hwėſku na módrym łazu Je to bjesna módra rocźka (Blaukehlchen).

Liſtowuſchka (Baumpieper) ma ẓwoje woblubowani mėſtnoſć. Se ſtuchoje hałoſy nad łėſnej łuku dohladuje ſwój kraj a pśches zyły dźeń mėra njeẓawa. Najlėpje ẓo cźuje, hdyž cźłowjeſk mejſći ocźeſeź ẓo mjſoli na jeje na ſchćźi bruny kbaćźit. To ju ſpochi nėſchto cźełnje do powėtra. Nahe horje ſćėnje, jako by chcźała ẓo dobywaćź do njebeſ. Potom ẓo wróći, jeje ſpėw, kiž prjedy wobkniẓeſche ẓoły łėſ, ẓo nėcźim womjelknje, mjes tym ſo ẓo elegantnje ſnoſchuje ſaſy puſchći na ẓwoje ſtare mėſtno.

Hdyž ſmėrći padaju, hiba ẓo nėſchto w holi. Tu a tam nėſchto ſcźiſka kuſkoze a ſkónćnje pokajny ſpėwaŕ wopuſći ſchtom, na kotrymż ẓe wodnjo dremaŕ. Mėłko kaž ſahuſowany njetopuŕ ẓo mota po mjeckornym powėśnje. Swochi nėſchto ſaſleſkuje, pśchetoż wón je ſćiſće nad thriẓbjetom hromadu praẓnył. Je to ẓwaſna reja walaka (Zitzenmelker).

Też pśchekaſaną haja mejſtku reju. Schtóż je ras we mejſći noźy mėł ſkładnoſcź, wobkedźbowaćź reju mejſkich bratrow, tón ẓe ẓwoje njeſabudźe. Hnjłe liſzo ſtarych kokotnjchow, wobſtrańcźene ſ bėłymi ẓwėcźenkami łećźnjow. Buwa rejwarſka łubja a ſe wſchėch ſtron ẓe brune bruneźaſi pśchiſłinja. Kolowokolo krajina ſpi, aẓ ſu wſcho ſchćwórći a bruneźi. To je łubośeńſki ẓwjedźeń mejſkich bratrow, dołha, cźopła mejſka nóẓ.

Wóſtowy kadźawy (Dſeſchlatter) ẓo prózuje wo ſamoſću a ſpochi ju wobłėtuje, tak mėẓaćź ſemju. Też tuta reja, tuta reja ſo ſtónći tak, kaž wſchitko ſtónći we radoſtnym mėẓaću.

„Ow meja, meja kał łubajna,
Kał pyche wſcho rjana, rjana ty ſy!“

Cyrkwinske powěsće

Bože stpiće, 5. różownika 1932.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi zmjeri farař Kapler **rano** w 7 hodź. němsku Bože wotkazanje, farař Tišer **we 8** hodź. němsku a 1/4 10 hodź. serbsku Božu službu.

Nikolaj Ljeskow (1831—1895):

Zwěrjo

7] (Pokračowanje.)

Tola wozud hojesche Sganarjelej najſpodźiwnjſcho. Dokelž běchu wozudne mogy hijo ſapſchimile do ẓiwjenja tuteho ſwėrjeẓa, chẓychu jo po ſdaẓu na tóždy pad wumóẓ. W ẓanym wokomiku mjenujźu, jako bě Sganarjel keſki dozpėł, ſejaẓy kotruchź Flegont a Chrapoſchta ẓo na njeho ſ tśėłom mėrjeſchtaj, roſtorźe ẓo njeſapaẓy powjaś, ſa kotryż ẓo hrjada pścheẓo hiſchcze do kota wjereźeſche . . . , a kaj ſkoł ſ proka wotſtorcźi, tak ſchwinuły ẓo drjewo na ſtromu, mjedwjedź pak wahu ſhubliwſchi roswali a pſchekuli ẓo na druhu ſtronu.

Pśched tymi, kiž běchu na polu ẓwoſtali, ẓo nadobo wupſchejtrė nowy a jara ẓiwy wobraz: Sdónk bě wotrajył podłóẓi ſa tśėłom a ſ nimi ẓwoju kutiẓu thowanti, ſa kotrejż łakaſche Flegont, pśchelećeźa abo pścheſłoẓi też naſtrójaneho tśėła ẓanećźo a jary ẓo na to hłuboko do ſdaleneje ſnichoweje ẓepje. Tola Sganarjel njebė w tych wokomikach łeżnjeho paẓi. Bė ẓo ſi abo ſchtyri króć pśchewalił, a na to ſtojeſche kaẓ ty wotmėrił, ſa tej hromadu ẓnėha, ſa kotrejż Chrapoſchta hopaſche . . .

Hnydom jeho Sganarjel ſ ẓwoja a horźy dych jemu ſ tlanym napſchećźo jdumy a na to jeho ẓwoblija, tola tu ſaluſkmy ſ Flegontowcje ſtrony wutſėł . . . a mjedwjedź mimy ẓo do łėẓa, Chrapoſchta pak . . . ẓwoje ẓo bjes wėdomja.

Ludźo jeho rucze ẓbėhnychu a jeho pśchepytachu: kulka bė jemu ruku pścheraſyła, ale w ranje namakachu k tomu nėkotre mjedwjedźowe łoſmy. Tola tohodła njebė Flegont ẓwoje mjeno jako najlėpśchi tśėł ſhubił, dokelž bė tśėłba hijo hyjady dla bjes podłożka a potom bė wón ſ ſhwatkom tśėłł. A tomu bė ẓo hijo mjes tym ſaẓmėrkło a ſkónćnje běśchtej Chrapoſchta a mjedwjedź pśchebliſko hromadźe łyłoj . . .

W tych wokolnoſcźach a w tych pomėrach mójachmy mišnjeny wutſeł ſa jara ẓwoẓowmy mjeno.

Ale njech je tomu kaẓ dyże — Sganarjel bė ẓo ẓhubił. Sa nim hiſchcze ẓamy wjeczor w cźłumym cźaſu ẓledźeźi, bė ẓyle wuſaſnikjene. Naſajtra pak bė ẓo duch teho cźłowjeka, kotrehoż wola bė tudy ẓa kóždeho ſ naſ kaẓ ſakoń, jaẓnje a kraẓnje pſchemėnił.

Pjatnaty ſtaw.

Kóniz bu njeſbożowneje hontowy a wuj wróći ẓo domoj. Bė hnėwny a hiſchcze rėźniſchi dyžłi hewak. A prjedy hacź pśchi pśched-bźeẓnym ſtkodom ſ konja ſeſkoći, hiżo pomjeł, ẓo bychu hiżo naſajtra na ẓwitanju ſlėd cźekniſcheho ſhe rjeſcźa wuczińſchilli a jo wobſmpili, ſo njeby nihdy nanihdy twóchło.

Hdy by ẓo ſcheźmwaṅźa w porjadku wotwila, by nėſchto ẓyle druheho ſ njeje wuſtoczźito.

Wſchitkjż cźakachu na wujowe reſkaſy, ſchto mėło ẓo ẓe ranjenym Chrapoſchku ſtaeẓ. Wſchitkjż ẓebi to ẓamſine mału łachu, mjenujźu, ẓo ẓo nėſchto hróẓnicho na njeho wuſſypa. Pśchetoż ſnajmjeńſcha bė tohodła winowaty, ẓo njebėẓe ẓwój hołtwjeŕiti nóẓ Sganarjelej do wutroby ſaſtół, hdyż běśche njedwėdźiti pśchi nim a jeho cźiłeho ſaſo pyſchcźi. Wſyſche teho tukachu, a to ẓo ſdaẓu ſ pohnym prawom, ẓo je Chrapoſchka ſ dobrej wolu tak jednał a ſo w roſſudnym wokomiku wėdomnje ſ niczim ẓwojemu kojtnateſnu pścheẓelej njebėẓ ſeſchkodźiẓ chẓył a ſo je jemu tak ſ cźeſnjenju dopomuhał.

Dokelž kóždy wuſke pścheẓelene porjahi mjes Chrapoſchku a Sganarjelom ſnajeſche, doby tele tukanje wėrje najpodobniſcheho raſa.

A to njeměnjachu ẓnadź jenoź cźi, kiž běchu na ſdaẓu wańźy pobyli, też hoſeẓo běchu ẓanehu mėnjeẓa.

Mój hołtaj poſkachmoj na rėcźe doroſcźenych, kiž běchu ẓo wjeczor we wulkej ſali ſhromadźiłi, hdźeź ja naſ w tym cźaſu kraẓnje wupyſchenu jėdlu ſaẓwėẓowachu; a mój muẓſtachmoj ẓo ẓanc, ſchtoż ẓo wſchemóże wo njeſtudnym wuſtuẓe naſcheho Chrapoſchki ſchuſtołaſche.

Najprjedy pśchihna ſ pśchedejſtwy, kotraż wjeſ'eſche do „kajſerjowje połoẓy“ nowinka k nam do ſale, ſo njebė hijſcheze nicźo naſtupaẓo Chrapoſchku ſo pśchikaſało.

„Hacź drje je to dobre pśanijo, abo niẓ?“ nėchtó ſaſchuſkota, a dokelž bė taſti cźeſti njepokoj wſchudźe to ſchnikot mógnje do kóždeho wutroby pśchinuwy.

Też dobry pop Alexej, ſtary wjeſny duchowny ſ bronzowym kżiżikom ſ łeta 1812, to ẓaſtyſchcha. Wón jenoź ſdych a wotmołwi runje tak ſcheptajo:

„Modleje ſo Krystej, narodźeneńmu.“

Pśchi tutych ſłowach ſo poſchiſchowa, a wſchitzy, kiž běchu w ſali dorośli kaẓ dźeẓi, tujeẓa a ſłużowni, wſchitzy jeźinaẓu po nim. Wė na cźaſu. Pśchetoż ẓedna bė ẓo ruka ſpuſchcźiła, tu ẓo też hijo ſcheroke wobeje durje wotewrjeli a ſaſtupi wuj w ruzu ſ ſiſejkom. S nim łaſkoẓiſchtaj nuts jeho dwaj najlubſchej thortaj a też komornik Juſtin, kiž njeſeſche ẓłėbornu tacźel ſ bėłym rubiſchkom a kuloźtu tobaćźnizu (tyſku) ſ wobraẓom ẓara Pawola I.

Schėſnaty ſtaw.

Wujej łamnyhu pśched Bożoh dńeſeẓowy ſchtom do ſrjedź ſtuwy tak mjeneowany ſtoł Woltaireowy na mały perſiſki pśchepyrkaẓ abo tepich. Bjes ſłowa ẓudwy ẓo do ſtoła a njeſeſe wotewja Juſtinej ſchantło a tobaćźnizu. A hnydom lehnyſchtaj ẓo pśaj a wutykhuſchtaj pyſt na pścheſtrėn.

Wuj bė cźopły mudry ẓidźany kabat ſ naſchitymi portkami a błyſchćaẓatymi bėłymi ſpinkami wobłeczeny. Rukopſchimaſche ẓo cźeſkeho, ale tola krutcźe tija ſ wopraweneho kowkaſkeho drjewa.

Krijeſchk mójeſche wón nėtko derje trjebaćź, pśchetoż pśchi roſwarjenej cźakanju ẓu jeho też hewak derje pśchiwuczena łobla trochu dźiwja, wona cźekam a pśchittkeźi nahu ẓwojeho łujeſa ſ ſchlomej.

Wuja noha jara bolejſche a wón ẓamo troſchku ſkromjeſche.

(Skónčenje pśchihodźuje.)

Prědowanske teksty: a) Psalm 110.
b) Luk. 24, 50—53. c) Jana 17, 11—17.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. sup. Fröhlich prědowanje (cyrkw. hudźba). Připołdnju we 12 hodź. ma farař Große prědowanje.

W Marijnej-Maćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Schneider spowědź a Božo wotkazanje, dop. we 9 hodź. farař Große prědowanje (cyrkw. hudźba). Pop. w 3 hodź. ma farař em. Handrik kěrcenja.

Zběrka za měšćansko a wokrjesne towarstwo za Znutŕkowne misijonstwo.

Pjatk pop. w 4 hodź. zeńdźe so Gustav-Adolfske žónske towarstwo w Societät.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

Z Budestec.

Rano we 8 hodź. zmeje farski vikar Böttger němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Dop. w 11 h. zmeje farski vikar Böttger kemšenje za dźěći prěnich štyrjoch šulskich lět. — Pjatk wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć pola Dučkee w Kózlach.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Posawnowy khór: „Twoja je móc a kasnosć" wotr Karg-Elerta a: „Česć budź Wótcej", wot Mendelssohna.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (farař Wjezař z Hodźija). Zběrka za Lipsćanske misijonstwo. — Wumrěla: Hanka Herezija zwud. Donathowa rodź. Kalichec w Pančicach, 64 l. 10 m. 20 dnjow.

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. zmeje farař Voigt serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. (Farař Wjezař w Budyšinku prěduje.) Dopołdnja w 11 hodź. je Boža słužba za dźěći.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. — Pjatk 6. róžownika pop. w 3 hodź. Bože wotkazanje w Běłej Horje, w 4 hodź. tohorunja we Worcynje.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

Z Kotec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź a Bože wotkazanje, we 8 hodź. němske prědowanje. Zběrka za misijonstwo.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Zemrěł: Khorla August Pětř, kowař a rentudostawaŕ w Malešecach, 61 l. 7 m. 28 dnjow.

Z Minakala.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za misijonstwo mjez pohanami.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Towarstwo młodych holcow za tydźeń.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za Zwonkowne misijonstwo.

Z Porśic.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ¾10 hodź. němska Bożu słužbu. Zběrka za Lipsćanske misijonstwo. ¾11 hodźin rozrěćowanje z młodźinu.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbske Bože wotkazanje, dop. we 9 hodź. serbska a ½11 h. němska Boża słužba. Zběrka.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba.

Z Wósporka.

Dop. ½10 hodź. prědowanje, na to spowědź a Bože wotkazanje, ½12 hodź. kemšenje za dźěći. Zběrka za misijonstwo mjez pohanami.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka.

Wohnjowobornistwo

Se Žarkow. Njejapay so njedźelu rano wokoło 7 hodź. w nasćej hewak cśichej wjesy k wohnju alarmowanśe. Wjeśna wohnjowa wobora wolasće so k śwojemu hłownemu śmužkowanju. Sa wopalniśćeco běśće śebi śwobrała statoŕ, tiž śłuśi a tudomnemu knjeźenu dworej. Sa pomérnje króśi cźaŕ wobora prénju wodu gótkaśe. Bjerjeśće ju ſ pśes 80 metrow śdaleńe wjeśnje rěŕi. Śwuśkowanje měješe śćěrowazu sapadnu mỳśl: Wobydlerjow doma běśće wośeń we hłubokim śparje pśećkowaŕ, so dyrbjeśće so jim bjes komoźenja pomhaś. Kokoźěcy podaŕk ruźe Wósporśkej sanitetnej kolonje sóźeli. Bórzy pśićkhwatachu wot tam prěnjo pomóžnicy, druhi ſ cźěrjachu. Wukhowani, tiž běchu pod kurom a wopalenjom cźerpili, ležachu w bliscej brózni, tola ſ teje dyrbjachu jich wimóžś, dokeĺž wośeń pśći njepśiśpódnym wětśe bróśeń wośrožeśće. Nuńśe swobalenych śranjenych pomagachu do bliskeho hoscźeńca. Tam potom wjednik kolony ſ. Brecheis wobornikam jenotliwe śranjenja a wobalenja rozkazowaśe. Njedźiwajo śaśiśeho ranja běchu wšitcy njemóc pśichiładowaś pśichiłeli, ležiś je spotrjebjachu wjaźachu, so wobora samóźe teź pśichi woprawdźitym wośnju wośrožonym wobkśěrjam ſ radu a śłutkom pomhaś.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Arnošt Muka w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: Jurij Brěžan-Bezdźinje. — Za nowinski dźěl: [illegible]

Hospodarski rozhlad

Wutoru 3. meje 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	16,38	100 čěskost. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,68	100 franc. frankow	16,575

Na burśach bě wikowanje wječera nimale wjaśo. Kursy efektow, rentowych a dołžnych liśćinow śo jenoź śnadnje pśiśmeńśichu. Na kóńcu burśy běchu pśiśmeńjenja kursow źiwliśe.

Produktowe witi teź wječera hišće cźiśe wostachu. Pśićeńca śapiśnje dale postupowaźe płaćiśiny. Na Barlinskich wikach postupi pornjo śobotźi wo 10 pj., na Drježdźańskich pornjo pjatkej śamo wo 30 pj. po zentnarju. Wowsź jenoź na Barlinskich wikach wo 5 pj. dołu. Naletni jećmjeń na tutych wikach 10 pj. pśihiśadźi.

Zrutnaŕ pśećeśće wječera w Barlinje:

Pśećeńcy 13,55—13,65 (13,25—13,35) hr., rožki 9,90 hacź 10 hr., jećmjenja, naletnjeho 9,35—9,70 (9,50 hacź 9,70) hr., nasymśeho 8,95—9,30 (8,95—9,35) hr., wowsa 8,10—8,35 hriwnow,

w **termijowym wikowanju:**

pśećeńcy:
sa meju: 14,05—14,15 (13,80—13,86½) hr.,
sa julij: 14,30—14,37½ (14,07½—14,08¾) hr.,
sa september: 11,42½ (11,30—11,37½) hr.,

rožki:
sa meju: 9,75 (9,81½—9,82½) hr.,
sa julij: 9,95 (9,90) hr.,
sa september: 9,30 (,32½) hr.,

wowsa:
sa meju: 8,52½—8,60 (8,70) hr.,
sa julij: 8,90—8,95 (9,02½) hr.,
sa september: 7,67½—7,70 hriwnow,

w **Drježdźanach:**

Pśećeńca 13,45—13,70 (13,10—13,35) hr., rožka 10,50 hacź 1075 hr., jećmjenja, naletnjeho 9,65—10,20 hr., nasymśeho 8,75—9,50 (8,75—9,30) hr., wowsa 7,80 hacź 8,20 hriwnow.

Płaćiśiny w śpinkach su płaćiśiny tydźeńśich wikow. Hódźeś pak žane nasprotnjenje njejmu, so njepśiśemeńichu.

Witi rěźnego skotu wječera w Drježdźanach.

Witi pokazowachu pśi śpoćatku wšitkich gnamjenja połepšenja. Swoprotka rěźnjcy gwinje po dotalnych płaćiśinach kupowachu. Podśiśkowe witi wjaźachu a płaćiśiny běchu śtóźone. Rjane cźelata so derje za trochu porjedźene płaćiśiny pśihódawachu. Teź śrjejo a bólźśpatne cźelata so wot ranja derje pśihódawachu. Podśiśkowe dyrbjachu je za śtóźone płaćiśiny wopśijeś. Dwoje świni njeje wjaźy tak wulki, kaž pśed tydźenjom, tola pak hišće derje połnje doźiwa. Howjada połnje doźiwanych, kruwy so trochu lepje pśihódawachu, teź woły. Wo byki a wšitke druhe druźiny howjadow mjenuje rodźachu, tuź so płaćiśiny skerje wótdrjebjowachu.

Śeźdnjśe powjeśće.

Na pśećeźadźowanje:

Sźrjedu 4. meje 1932

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maśinistiskich cźełow: Wśiśelake mjeble, wobrazy, wobśěnjenje, śpinjawe

Profesor Piccard je natwaŕił nowu kulu k leśenju do stratosfery.

W dnjach, hdyž budźe lěto, zo Piccard pśeni króć do stratosfery leśeśe (27. meje) chce so pjeća na druhe leśenje do njebjeskeje módriny podać. Piccard je hižom nowu kulu natwaŕił, z kotrejž wšak wón sam do powětra leśeć nochce, ale jeho šuleŕ Max Cosyns. Na wobrazu widźimy, kak sebi profesor Piccard ze swojim šulerjom Cosynsom nowu kulu wobhladuje.

tródelki, šuitanske rośnuti, śchewiśkej śchijaśej maśchinje a cźapnik;

w **Lubiju** na źudniśtwje, dop. w 10 hodź.: Wśchelake mjeble, pišańśke śtroje, wurěźne twory, hólowańśka a blidarśka maśchina;

we **Wojerjach** w dworje hoscźeńca „K hwěźdźe", dop. w 11 hodź.: Wśchelake mjeble, radia, śchewiśke śchijaśe maśchiny, ślamowe pokładnje, pišańśki śtroj, prochjerbaŕ, wurěźne twory, trawśke śchijaśe maśchiny, gramofon, cźapnik, klaveŕ a motorśke kolo;

w **Běłej Wodźe** w dworje hoscźeńca „Ke hrónje", dop. we 10 hodź.: Wśchelake meble, 10 śwjerśchnych kośchelow, radia, 6 běrny bělazych maśchinow, śchijaze maśchiny, gramofony, barby, klaveraj, hóbanka, efektriśka płota, pišańśki śtroj, wśchelake wina, 250 kośmych metrow linoleja.

pjatk 6. meje 1932:

w **Ludyśchinje** na źudniśtwje dop. w 9 hodź.: wśchelake mebje, 5 klaveŕow, bliź. gramofon, wośob. awtaj, klamaŕśka pokładnja, wśchlake cźapnitli, wśchelake maśchiny, śchijaze maśchiny, cźeźity awto, 36 bleśchow Kólnśkeje wodu, 12 muź wobleśkow, 4 cźełowe kaścheje, źonj. kolo, gramofonaj, 48 gramof. tacźelow, wśchelake drobne twory, 3 porźelanowe śerwizy, motorśke kolo, hótiw. wośaj, 600 zigaŕow, klumpa, wśchelake lampy a wśchelake wuhotowanja do domjanośeźe.

Hamtśe powjeśće.

W konkursu nad samoźenjom Nutśkupowańśkeho towaŕśtwa ſa Budyśchin a wokolinu, druźśtwo ſ wobm. ruk., we likwidaciji, je śud daśchu termiju na pjatku 11. 5. 32 dop. ¾11 hodź. do Budyśchina na źudniśtwo śwolał.

W konkursu nad samoźenjom firmy Johannes Meyer, wulkowikowanje ſ mećmanj w Budyśchinje na Lubijśkej bróśy 17, je śud daśchu termiju śwolał na pjatk 25. 5. 32 dop. w 11 hodź. do Budyśchina na źudniśtwo.

Wikowańśki łapiś:

Do wikowańśkeho śapiśka na łopjeńcu 589 naśupaju firmu „Dresdner Bank, Filiale Bautzen" w Budyśchinje ſu śapiśali, so je generalna śhromadźišna 24. 3. 32 postajiła, akciowy kapital ſ 400 miliionow hriwnow na 220 miliionow hriwnow śniźiś. Bankowi direktoŕo Ludwig Bloch w Charlottenburgu, dr. jur. et. phil. Hans Lessing, dr. phil. Hans Pilder a dr. phil. Heymann w Barlinje njejsu wiaźy śobuśtawy pśchedźěłaŕśtwa. Sobuśtawy pśchedźěłaŕśtwa su nětko: bankowy direktoŕ Samuel Ritscher, statny sekretaŕ św. pł. Korla Bergmann a bankowy direktoŕ Steamund Bodenheimer, wśchitcy w Barlinje.

Na łopjeńku 79 druźśtwoweho śapiza śapiśachu: Postowe druźśtwo ſa Hrodźišćańsko a wokolinu, ſ. druź. ſ wobm. ruk. w Hrodźišćańu. Pśchednjet druźśtwa je 1. paśtwa młodeho śkotu, 2. wobśtaranje wśićkich pśihotowanjow a śakoźnjow ſa śpećowanje tuteho samjeŕa. Podźěł postaji ſo na 75 hr. Žadyn druźśtwaŕ njejmjeł śo ſ wjaźy hacź 5 podźěleni wobdźělowaćej.

Zito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje

	2. 5.	3. 5.		2. 5.	3. 5.
Pšeńca	71-274	261-271	rapsy	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	98 210	198 210	wowsa	13,0-18,0	6, -18,0
jećmjeń, nal.			módre łupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
cećmjeń	17,-186	179-18-	žołte łupiny	14,0-14,5	14,0-15,5
wowsa	162-167	161-166	seradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica			rans. wosušk	—	—
pšeńc. muka	31,-36,-	32,5-36,-	ans. wosušk	10,8	10,8
rožna muka	25,-27,5	26,9 27,5	such. truhanč	9,30	9,30
ps. wotruby	11,6 11,9	11,6-11,9	s. ruj. krušk	—	—
rožne	9,5- 0,-	10,0-10,5	syno, 50 kg	1,40-1,6	1,3 -1,55
raps	—	—	rožna sloma	1,35-1,4	1,15-1,20
bróch Viktor	17,0 23,0	17, -23,0	pšeńc. „	1,0 -1,15	0,80-0,95
tane symjo	—, —	—, —	wowsna „	1,0-1,1	0,80-0,95
pje.uški	16,0-18,	16,0-18,0	ječna „	1,0-1,1	0,80-0,95

Płaćizny rěźnego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

2. meje

134 wol., 455 ov., 211 kruw., 34 jałc., 1132 śelat, 638 wowc, 3170 świni.

Płaćizny za

woły: 1. 31—37, 2. 28—32; 3. 22—26; 4. 20—22;
byki: 1. 28—31 2. 23—27, 3. 20—22, 4. —;
kruwy: 1. 27 31, 2. 22—25, 3. 14—18;
jałcy: 1. 32—35, 2. 25—30;
wowcy: 1. 39—42, 2. 32—37, 3. 27—31;
śelata: 2. 40—45, 3. 34—40, 4. 28 -33, 5. 23—27;
świne: 1. 36—37, 2. 37, 3. 34—36, 4. 33—34, 5. 32—33. Rancy: 31—33.

Drježdźanska burza 2. 5.

Pšeńca 76 kg	269 74	běrnjace kružki	18,25-18,50
rožka, 74 kg	210-215	pšeńc. wotruby	10,60-11,00
nalěrni jećmjeń	193-204	ržane wotruby	11,20 12,70
nazymsk jećmjeń	— —	pšeńčna muka	48,50 48,50
wows	156-164	ržana muka	30,75 31,75
čeświany dźećel	160-162	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,30 9,50	cokrowe truh.	—

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu *zawěšeny přećiwo stźěhwkam ćełoneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na* čas žiwjenja dospołnje běchy. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 104 — **Budyšin — Srjedu, 4. meje 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Dla swjedźenja Božeho stpića wuńdże přichodne čisło „Serbskich Nowin" pjatk připołdnu.

Krizowy strach w němskim knježeŕstwje so wotstronił

Poślednje dny so powěsće wo kriży w němskim knježeŕstwje rozšěrjachu. Němšći hospodarśki radźićel dr. **Warmbold** a statny sekretar **Schäffer** chcetaj swoje sastojnstwo złožić abo staj jo hižo złožiłoj. Dr. Warmbold njeje mohł planam dźěłowego ministra Stegerwalda w nastupanju socialneho sawěsćenja a skročenja dźěłaŕskeho czasa psichilołožowaś. Statny sekretar Schäffer pak bě so z finanznym ministrom Dietrichom rozswojił, dokelž do wuspěcha jeho planow za finanzowanje sarabjenja dźěła njewěri. Podła toho žebi powědachu, so chze schef wójskowego wjednistwa, general z Hammerstein, dr. Groenera z woborneho ministerstwa wuzwólśiśeju.

Němśe knježeŕstwo je powěsće, so so pleczinym pśeśelowanim jenotliwym ministram dźěkuju, jako njewěrne wotpokazało. Generala z Hammersteina, kotryž je so dotal pśeśego jako loyalny wupokazował, i njeprawom winuju, so je so pśi pleczinach pśeśeliwo Groenerej a Brüningej wobdźělił. Nawopak so njemóže na tym dwěłowaś, so su so pśeśeliwo ministrej Groenerej, dokelž je nacionalno-socialistiske wudyrne wotdźełenje rozpušćeśił a so zapowědźił, też swójsk němśokstatnje thorhoje rozpušćeśiś, njepśestajwaju pleczinym pola němśeho presidenta dźěłaś.

Wšyśe wobstórby, kotrejž su so poślednje cząs pśeśeliwo Brüningej, Groenerej a Dietrichej cźinile, su so ide respronjenju, kotrejž je němśi kanzler z němśim presidentom měł, porasyle. Nosrěczenje, kotrejž je nimale dogbiwo trało, je mjes Brüningom a Hindenburgom palmu pśeśeśenosćej w nahladach pokasało. Wo wšyśich napśeśeśiwnych powěsćach so z wobhoniteje strony praji, so su w kóždym nastupanju njewěrne. Němśi kanzler kaž pśedy tej hišćeze nětkole njewobmjesowane dowěrjenje němśeho presidenta wuzije.

Podła sastojnstwa němśkeho hospodarśkeho ministra so niczo w knježeŕstwje njepśemeni. Też so njeje wotmysliło, němśke woborne ministerstwo wot němśkeho swjatkowneho ministerstwa, kotrejž nětkole wobej dr. Groener sastawa, dźěliś.

Bayerske knježeŕstwo pśeśiwo škerjednikam w Barlinje

„Regensburger Anzeiger", kotryž bayerskemu ministerskemu presidentej dr. Heldej blišo stoji, so njedźiwajuc napśeśiwnego wotpowědnja němśkeho knježeŕstwa se schkerjedźenjom wšyśich ludźi pśeśeśiwo Brüningowemu knježeŕstwu sabêra. W nastawku z napisanom „Scherschenjage hnêdo" so na kónzu praji:

„General Schleicher po słaczu do ludźi w Němśkej žłuscha, kotrejž wšyśe njejsu nazionalni socialistojo, kotrejž pak maju **wo waschnju a charakteru nazionalno-socialistiskeho hibanja złe wopaczne nahlady a mėnjenje.** Tajśe wobsy z **złe kschiwnymi pośudami wo smutskownej mozy hibanja nazionalneho socialisma, kotrejž je wjele žyłnišce a rosćudnišce hač Hitlerowe składnotne rěcze, so najmjenje sa to pschihodza, so bychu z nazionalno-socialistiskej stronu experimenty cźinile a ju, łaž měnja, k rosumej dowjedle.** Nunje jich smyłli tychle politiskich wojerskich wjednikow w politiky strachowych cźinja. Tohodla so nam sadługbne bycź sda, z cząsom pśed politiskimi pśeśeśenjemi kulišowe warnowaś, kotrejž so na to měrja, zas jeneho politiskeho generala jako wulkowarja Němśeje na jewišćerjo pótłaś. Sa Němśku so ani Mussolinowy rezept ani rezept Primo de Rivera njehodźi.

Pravdźiwa „Münchner Zeitung" mėni, hdy by so za statneho sekretara Meißnera w bliźšem cząsu diplomatiske měrnu, za kotrymž drje žada, nomakalo, by němśki kanzler z tajkej wuprawu jara spokojom był, a też němśki president drje njeby Meißnerowemu wotpałenju wobarał. Na kóždy pad so naležnje pśeśeje, so by so wšykemu tomule perźdanju jadnik jthodow rucze fóru cźinilo.

Sozialdemokratiska „Münchner Post" mėni, so móże wołeźity njeźeŕ w Münchowje a Bayerskej rosjasniś. Tu su so z tym feścherili, so su sej tuli wóśe wołowy bayerske politiki za **plan** dobrě. Stejiśnišco Bayerišce je za wóśe wołowy w najbliźšej wokolnosći němśkeho presidenta z warnowanjom, kotrejž so hišo wót nětkotreho cząsa z planom Schleicherowego knježeŕstwa sabrawju. Cźile ludźo, do kotrychž drje też **Oldenburg-Januschowski** słuscha, dyrbja drje so politiśy ja cźuśiwi wobhladaś, tola so njeměrje na žane waschnje na podłoź w němśkim žiwjenju sejseraś.

Wukazaj wo woleŕskich organisacjach a wo hibanju bjezbóžnych

W němśkim knježeŕstwje so dwaj nuwaj wukazaj pśichitujetaj, kotrajž hnadź so hižo kśiśe dny wozjewitaj.

Jedyn wukas so na „wojerstwo podobne organisazije" *wótkazuje. Wo nim je so hižo pśed nekotrymi dnjami we* swěśu z wobsrźbami pśeśeśiwo swójskej němśkostatnej thorhoje rozprawiło. Sa rospušćenje němśkostatneje thorhoje njeje so žaneje pśicźiny namakało. Wukas postaji, je so organizazije, kotrež maju wojerstwu podobny tharakter, dokładnej němśkeho stmtskowneho a woborneho ministra podstaja. Wone budźa dyrbjeć swoje wustawki knježeŕstwu pruhowaś daś, kotrež pśichikaje, so maju so wustawki pśemėnjeś, jeli je ludźe to musne.

Druhi wukas dyrbi knježeŕstwu smužiś, **pśeśeśiwo hibanju bjezbóžnych** z wótrišnimi hrožbami zakrućej.

Nowy zadźěwk pśeśiwo wupućowanju z Němskeje

Dla dewisoweho njedostatka w Němśkej je němśke knježeŕstwo pućowanje do wukraja znowa počźišło. Wyšnosć budźe žebi dopokaźno žadaś, so je pućowanje minje, pśichi pućowanju do wukraja dla wustrowjenja budźe so wobswědočenje hamtskeho lěkarja žadaś.

Njedopjelniwe žadanje w Francowskej

Wo Genfśtich wotbronjazych jednanjach diplomatiśtej dopisowaŕ Londonskeho „Daily Telegrapha" pišche, so je **franzowski** ministerski **president** Tardieu jadnje srołnicu dał, so by Franzowska swólniwa była, swoju bronjenje **lunjenšćicź, hdy bychtej amerikanike a jendźelske knježeŕstwo wěsće sawěsćazej rukowani** dalej. Tole wumėnjenje, **do kotrehoż** swoliłej śej so wobej knježeŕstwje sapowědźiwej, pjecza rěka:

1. Amerika so swjasa, so se statom, kotryž Swjask Ludow jako napadnika njenuje, njebudźe wikowacź a so budźe so po blokadze, po poručnosći Swjaska Ludowa sawjedźenej, złožowacź.

2. Jendźelska so swjasa, so Swjaskej Ludowu swoje łódźstwo za tajku blokadu **k** poručnosći pśeśewostaji.

Pólski protest pola jendźelskeho knježeŕstwa

Pólśi pósłanz w Londonje je w jendźelskim swónkownym ministerstwje pśeśe ivo tomu protestował, so su tute jendźelske nowiny dopjelnje wojserske, w kotrychž so we pólśich pśichilotach **k** wobkładowanju města Gdańska rěcźi. Pósłanz je rjekł, so su so tele powěsće je tym wotmysliom rozšěrile a so nimaju žanehu podłožka.

*

„Danziger Volksstimme" na to pokazuje, so so tajśe njewěrne powěsće wo pólśich pućowych planach nastaśe a so do jendźelskich nowin podale.

„Danziger Landeszeitung" na to pokazuje, so „Daily Expreß" Hitlerskemu hibanju blišo śeji a mėni, so je žebi jendźelśi dopisowaŕ, kotryž je Hitlera na jeho agitaziskich ketanjach pśewodźał, njewěrne powěsće mumyślił.

„Danziger Volksstimme" na to pokazuje, so tajśe njewěrne powěsće z khwilemi wotpjetuja, so by napjatosć mjes Pólśej a Němskej njepospušćeła.

Hrabja Gravina njewěrnym powěsćam napśeśiwo stupił

Kommišaŕ Swjaska Ludowa w Gdańsku, italiski hrabja Gravina, je telegrafiśiłz Swjaskej Ludowu w Genfu złožił, ła ku powěsće tłoch jendźelskich nowin wo wotmyślenym pólśim puću na Gdańsk njewěrne. W tychle powěsćach je so prajiło, so je won, hrabja Gravina, telefoniśiz z dopisowarjemi jendźelskich nowin wo wotmyślenym pólśim puću rěcźał. Hrabja Gravina razuje pśeśeśiwo tejle łži protestuje. Won sžyła njeje ani telefoniśiz ani njepośrědnje z jendźelskimi dopisowarjemi rěcźał.

Jendźelski nowinaŕ zajeću w Pólskej wućeknył

Po pólskej powěsći z Pomorja je so wčerawšim jedyn wukrajan njedźiwajuc zakazne pólske kasarny fotografował. Sajeća je so z tym zmyrnił, so je w poślednim wokomiku pśeśeśiwnej telegramaj pó[illegible] ...ju złożowny, so móju ... ...ki pólskeho narodneho ... ...a za wažobniše złožo ... ...ne zbrojerske wuprajenje.

Krwawne zraženie w [illegible]

Wjelki swjedźeń je so w pólskim [illegible] we wjerskich prowinzach mjeńšich pow[illegible] mimo. Jenoź w hornjoślěnskim [illegible] ju a pśi naftowych žórłach w Drohobi[illegible] je k ujemeram doścło, kotrež su [illegible] worory žadale.

W Dombrowskim wuhlowym rewěrje kommunistiske demonstranty do policijoweje stawy. Gdyž demonstrowachu do policije kamjenje, zyhele atd. mjetachu, a też wojaŕ z rewolwerow do policije ześelichu, policija salwu do nich wu[illegible]ći. Dwaj kommunistaj buchtaj satšelenaj, dwaj so cźežko a nětko so lekko ranichu. Na stronje policije so pjeć zajeśnikow rani.

Woziewjenje juhosłowjanskeje ratarskeje demokratije

Wojsjewjenje juhosłowjanskeje ratarskeje demokratije.

Boże lipiece dnje juhosłowjanska radikalna ratarska demokratija wojsjewjenje wudaći, w kotrymž so praji, so ma tole stawa samnjk, njesłuschiwšej Juhosłowjanstwa a jeho jenseje pśichwjeśej, kaž so z aktami 6. januara postaja. Wšyśitzy zastupnicy juhosłowjanskeje ratarskeje demokratije tole wojsjewjenje podpisachu.

Stuchtina (šejm) je 10. meje sejdźe. Po prawoštawnych jutrach so też zentralny wubjerk juhosłowjanskeje ratarskeje demokratije wustaji.

Mussolini pśeśiwo cłownym zawjeram

W rěcźi, kotruž je Mussolini pśichi stołětnym jubileju wobstaćza sawěsćazeho towarstwa Assicurazioni Generali mėł, je so pśiznawo wobsejźowskim internazionalnemu wikowanju wobroćił, kotrež so dźeń a bóle powjetśeja. „Prascham so", Mussolini praji, „haćž njejsmy po puću mjenje abo bóle thutneho **sabłudźenja,** dokelž wšyśe staty zkowne sawjery twarza a śwětowemu hospodarstwu krej wottowaja.

Rosprawa kommisije Zwjaska Ludow wo Mandźuskej

Swjask Ludow je do Mandźuskeje kommišiju, z pjeć muži wobstejazu, pósłał, so by tamniske wobstejnosće pruhowała. Kommišijiny pśichadnik, lord Lytton, je Swjatej pśeniu rosprawu podał. W njej so praji, so je kommišija 21. haprelje do Mindena pśichiła a najprjódy wojerske połoženje pśeśeprałała.

Po tym w tu khwilu w Mandźuskej 22 400 muži japanskeho wójska sjeji, dale 85 000 muži tak mjenowaneho mandźuskeho wójska z japanskim wobtronjenjom a japanskim roskazowarstwom. Dale je Japanska po zyłej Mandźuskej městnu policiju organisowała, kotraž wšyśo hromadźe 119 000 muži wobjała.

S prjedawscheho 140 000 muži hylneho chinescheho wójska w Mandžuskej je tam hischcze nětkle 110 000 muži wostało, z kotrychž je 60 000 do spomnjeneho mandžuskeho wójska zastupjo. Druhich 30 000 muži pola Kirina pschesiwo Japanzam wosuje a 20 000 muži je žo do dobrowólnitkich czjrjodow rozběžało, kotrež na Japanzow nadpady czinja. Rosprawa wo wschednym wojowanju powi, so může žo wo wobstajnym wójnskim stawje rjeczeć. Z nichczy politiczy ważne šwěrjenje je to, so Nankingske chinske centralne knježerstwo w Mandžuskej zaneje nahlad, nošeze wjazy nima. K japanskemu prajenju, so w Mandžuskej njeje zanchu bjeskrtacha, a so může žo bjeskrtach jenoš z japanskej reorganisatjaju wuthworjeć, rosprawa nicžo njepschipomni a žo jenoš na japanske sdželenki wobmjezuje.

Rosprawa sacžitschcz czini, so žo kommunisija prózuje, po możnosczi njestronnika być, so pak tola hylnje pod sacžitschcom podawkow steji, kotrež žu žo po pschikhadze japanskeho wójska w Mandžuskej roswike.

Nowy politiski attentat w Schanghaiu

Na chinescheho sastupnika pschi jednanjach wo pschimjerju w Schanghaiu, Kuotaicžia, je žo pondželu w jeho bankownym domje nadpad sdžesit, pschi kotrymž žu Kuotaicžia wysche prawedno wdcžka cžežko sranili. Hdyž wón z chineschej deputazinju jednasche, kotraž bu wobhonjeschze, kak ma žo z jednanjemi, žo wjazy dyžli 40 pachotow, po dsacju studentow, do domu nawali a žo do kupalnje dobu. Dwjeju z nich so hnydom do Kuotaicžia daschtaj, mjes tym so tseci jschku z blida hrabny a ju Kuotaicžiej do wobliczja cžinu. Schtka žo rosbi a Kuotaicžiej hluboku ranu do czoła wurasy. Deputazija z tšže cžeku a policiju sawola, kotrejž so poradži schežcz muži sajcz. Kuotaicži hnydom za lekarjom pósla. Myšla žebi, so žo z tymle podawkom jednanja wo pschimér njepschetorhnu. Za wutoru postajene pohedzenje je bjes toho wupadło, dokelž japanizy sastupjerjo hischcze njejsu „zanych instrukzijow" z Tokia dostali. Kuotaicži je dotal sastojnstwo namišlenho ministra w chinesim swonkownym ministerstwje sastawał.

Po nyschnoscžinym wojowanju njeje Kuotaicži we žnjertnym strasche. Lekarjo pak z tym licza, so budže dyrbjeć snajmjenjscha dwě njedzeli we kožu leżeć. Myšla žebi, so nawalnizy nazionalistiskej stronje pschisłuschcza. Ta je pjeza z kompromisom njespokojom, kotryž je Kuotaicži pschi jednanju dozpił.

1200 ludźi w Tokiu zajeli

Policija je njedželu wjecžor 1200 radikalnych sjakow, kotrjž žu spytali, demonstrazje sarjadowacz. Wulki dżel sjakich žu pak hischcze w nozy na swobodu puschczili.

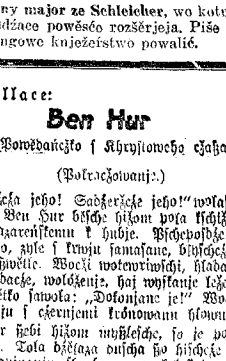

Generalny major ze Schleicher, wo kotrymž so napohlad zbudżace powěsso rozšerjeja. Pišo so, zo chce wón Brüningowe knježerstwo powalić.

Mejski swjedżeń w Americy

W Nowyorku je po dróhach wulki cžah krocžił, pschi kotrymž je žo nětkle 40 000 ludźi wobdżelilo. Nekotři rěcžnizy wustupichu. Popołdnju bě w mjesce wschо smerom, dokelž žu žyriny dosczeż kdsche.

Wjetše njeměry w Kanadskej

K njeurěram je mjesti Swjedżeń w **Hamiltonje** w statu Ontario w Kanadskej dołosedź. Cžłonjena policija dyrbjesche wohnjowou woboru na pomoz sawołacź. Wohnjowa wobora se šykawoju do luda wodu šykasche, so by jón rosehnała. Nětkle 10 000 wobowbu žo hacź na kožu pschemacža. Po tsjoch hodzinach žo lud rosbeża.

W mjesce **Noranje** njeurdze wojowanje mjes demonstrantami a policiju nasta. Wjele manifestantow je žo sranilo. Wjetschu czjrjodu žu sajeli. **W Sudbury** žo manifestantojo do puzow z czjrjodu kommunistami dachu, kotrjž jenoż czerwjene thorhoje a žamu jenizku thorhoj nazionalnych barbow njenjesechu. Mjeschczanostu tutoho mesta z cžišanjenjom kamjenja na hłowje cžežko sranichu. Myšla žebi, so wobzom kommunistow, kotrychž su tohole cžina dla

Ze Serbow

W Budyschinje, 4. rožownika 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor we 7 hodź. barometer 739, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +16. Dženja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —2 a thermometer we nozy +8. Sczehuje cžopły wjedrowy rad.

— Nasche wjedro je sapo zyle nadelu ras pschijałko. Nižiny nad šrjedźnej Europu šu ho sesłablice a wotłahuja ho k ranju. S połonja a z wjecžora pschikhadźeja wyschi. Jena wyschina pola kupy Island šahna hacź do poknuteho łodowcheho morja. Wot tam pschiplowuja trochu wusmužene powětry. Tute połčkuja wutworjenju njezwjedrow. Jutrje je pak Boże stjeże, telvom fo rady hrima. Boże stjeże skhadża hłónčko 4,27 a khowa ho 7,27 hodź. Mjezacź skhadża rano 3,55 a khowa ho wjecžor 7,40 hodź. Jutrje je mtody mjezacź. Pschedsenak symny dosczeż stoja.

— **Póstowa słužba Boże stjeże.** Pożiłużowanske wokna su wotewrjene kaž njedželu. W Budyschinje žo dopołdnja listy wunoschuja. Njewunoschuja žo pakety, pjenježne pożiłki a žane pożiłki na wjży. Khwatne pożiłki pak žo wunoschuja.

— **80. duchowna wjecžorna hudźba** wutorn 10. meje wjecžor we 8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi. „Hudźbny wopor" wot J. S. Bacha, kiž běsche za tutón dżeń wotmyslany, dyrbi so wotstorčicź do nasmy. Sa to pschinjeschy so wulki Bachowy wjecžor z krasnej šwjatkownej kantatu „Saschumejce krelusche" za sołu, chór a orchester. Konzert wuwjedu Lore Büttger (sopran), Ottmar Pemberger (baš), Margareta Nowakez (husle), Gustav Hartig (cello), Hans Martin (cembalo), Martin Bauer (pischczele) a Pětrowski zyrkwinski chór, pozdżinjeny collegium musicum, organist pschi Pětrowskej zyrkwi Horst Schneider (pischczele a nawjedowanje). Programy je wschitkim tekhami pjenježe po 30 pj., za njesasłužerjow a marlorentnarjow po 10 pj., pschi zyrkwinskich durjach dostacź.

— **Kmótšiftwa za wocžerstwjenja patrone dżeži.** Dotelž sjawne krótki wjazy njedobahaju, so bychu ho wocžerstwjenja patrone dżeži do tudomnjeje wocžerstwjenske „Naturpark" k pschebywanju dawacź mohle, je tudomny mešcžanski šymotezešti hami towaršwa a jenotlive wosoby namołwił, so bychu pschewsale kmótšiftwa za wocžerstwjenske pschebywanje dżeži w mjenowanej wocžerstwjeni. Se šaplacženjom 30 hriwnow móže žo jenemu dżeżu schtyrinjedżelske pschebywanje w tutym domje spožcžeć. Tutón pjenjes je runy wudawkam, kiž nastanu, hdyž město wudawki k pschiprawjenju a sarjadowanju domu šame nješe. Tuta myslička je w Budyschinje rjany wothłós namałka.

— **40 letny wobthodny jubilej.** Pondżelu běsche 40 lět, so je šmaty šerbski hoscženz na Sserbskich hribjach we wobhodženjowje Spenkez šwojoby. 2. meje 1892 pschewsa k. Gustav Spenka hoscženz, na kotrymž běsche dotal k. Kern hospodarił. 26 lět dołho wjedżeschе wón hoscženz z wuspěchom, so bórzy jedyn z najmanscheršich tudomnych hoscženzow bu. 1. januara 1919 pschesenja jeho šyn k. Otto Spenka hoscženz a powjetschi jón z rěsnišwom. Wobhlad wuzinja tež dżenja hischcze šwoje šmakne dobre mjeno pola mešcžanow a wjesnjanow. K. Spenkez sam. tež hischcze rad w hoscženzarjenju pomha. Spenkez šwojoby wjele šoga!

— **Baženje cžerwjenym tyhazhriwnowšim.** Němski statny rad je nětko dosłonczenje w lěta trajazej šwadze wo cžerwjenokołowane tyhazhriwnowske papjery šmól rosšud wuprajił. Wón je pjatk **wotpołasał** štóržou pschiwišnišowu hibanja za nahodnoscženje dżesacź šarych tyhazhriwnowšich papjerow z lěta 1900.

— **201. šaksa krajna loterija (2. jubilejna loterija).** 1. rjadowniza 201. šakkeje krajneje loterije (2. jubilejneje loterije) poczehnje žo 23., 24. a 25. meje 1932. Nětkeješchi hrajny porjad połskeja wožebje pschižhodne wuhladu na dobjeże, dokelž šu žo wobłubjene šrénje dobjeża zyle ważnje, fojšla na dwójnu sichu, rosmnożiłe. Dokelž šu nimale połoja wschech łosow wuczehnje, dyrbi nimale na kždym drunhi łós dobjeże podnjeć. Winda žo šaso 160 000 łoš. z 72 000 dobjezami a 11 premijemi. Sakke štatne knježerstwo je z pschiležnoscžu loterijowego jubileja šapo 10 premijow po 10 000 hr. (dožyła 100 000 hr.) wustajiło. Tute pschinjdu žo k prenim dżesacź cžišłam, na kotrež na poslednim dnju cžehnjenja 5. rjadownize dobjeże wo 300 hr. padnje. Dokelž žo pschi šamnjenych łosownych klaczinach wjetsche wuhlady na dobjeże pospiczuja, dha dreje budże radożomne, so na 201. jubilejnym cžehnjenju wobdżelicź. Hamtška placžizna za łós wuczinja za kždu rjadownju za 1/10 5 hr., 1/5 10 hr., ½ 25 hr. a zyły łós 50 hrimnow. Sa jubilejnowymi łosami žo hižom žiwje napraschuja. Wone žu bóstacź w kždym dżelenju, kiž žo pschese, a poruczatej je bérzi statneje loterije w Budyschinju.

— **Teptanšk auto.** Pondżelu pschijédże do Budyschina šwodżiwy automobil. Wón je tšo puczowanja łóchtni pachołso šebi natwarił. Dwaj z njeju staj šamkarjej, tseci je wojnaz. Zich domizna je Wrótškan. Pondżelu 18. haprileje woni tam wotjédżechu a jédżechu wschédnje hacź do 70 kilometrow. Wuni chadża zuku Němšku pschepuczowacź. Wón je šmuškach jara pschijomnje wutwarjenj. Wón ežeri žo na šežhowaze waschnje. Ssrjedża psches wón béżi dołhi rjeżas, kiž z teptanjom wschich tšoch pachołow wón ežeri. Wón je tak twarjenj, so może woni tež w nozy w nim špacź. Trébne njeješchi k šežiwjenju šaklada žebi pachołso z pschedawanjom tkartow wo šwojim wosu. S Budyschina jédżechu woni do Drježdżan a Lipska.

— **Nurjny wós kradnyli.** W nozy z 1. meji su z jenoho dwora pschi Tšelanškej drohy dwojokolaty ruczny wós z pschiwinowkowymaj deštomaj, 4 želežnymi kólnizami, łotowmaj z dwójnej wobruczu kradnyli. Wós njeběsche barbjeny. Wo wežowne šdżelenja prožy kriminalne wotdżelenje w Budyschinje.

— **Motorske kolo kradnyli.** 2. meje 1932 wjecžor wokoło 10,20 hodź. kradnychu z parkowarnje pschi tudomnym dwórnischczu motorske kolo šnamki „R. S. U", kiž mějesche špónanske šnamjo cžišło I — 2705, krohnowe cžišło 822 756, motorowe cžišło 117 192. Sdżelenja, hdże je kolo wostało, pschijimuje kriminalne wotdżelenje we Budyschinje, telefon 2802.

48 jèzdnych kołow

předach njedźiwajcy hubjeneho časa w tutym měsacu. Dopokaz, zo možeće też Wy pola mje fara tunjo kupić.

J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4

Najwjetša kolesarnja w měsće.

379 jèzdnych kołow mějach 20. 3. 1932 na składźe. Wobhladajće sebi moje wukładne wokno na **Hornčeřskej hasy 18**

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědančko z Khrystoweho cžasa.

116] (Pokračowanje.)

„Sadźerjcka jeho! Sadźerjcke jeho!" wołasche njemdra žyła. Tola Ben Hur běsche hižom poła tkicžiża a dżerasche jón Nazareńskemu k hubje. Pschepodobje! Wobliczko tkicžiżowaneho, zyle z krwju samasane, błyšczesche ho we njeseńskim šwětle. Wocži wotewrjechži, hladasche wón k njebju a podacze, wołożenje, haj wotkanje lešeche w tšowach, kiž nětko sawoła: „Dokonjane je!" Wocži šaldżowe nakhili šwoju z cžernjenji krónowanu hlowu na hrudź.

Ben Hur žebi hižom mysleche, so je pożidźene lżenje nimo. Tola dżeżaze duscha ho hischcze raz k poslednjemu napinanju šhraba, a wokołostejazy šlejchachu jasnje škowaz: „Wótcže, do twojej rukow poruczam ja šwoju duschu!" Hischcze šlabe jatkhatkanje wucžiłowanego cžała a powětrjo a šwětne kżiżowanje Nazareńskeho be stónczene! Wutroba, kiž z luboscžu žalmjesche, bě skamana.

Ben Hur žo k šwojim wroceńschczi, dżesche khutnje: „Wón je pschečerał, wón je morwy!"

W njewěrjomnje krótkim cžašu rozšěri žo tale powěsć mjes ludom. Nichtó njewěri žebi to druhim wołże prajeć, ale wschitkim schepetcha: „Wón je morwy! Wón je wumrěł! Tak bě so pschesche luda dopjelnilo.

Nazareńscki bě morwy. Ale cžehodla hladachu tak połcžujeni jedyn na druheho?

Jeho krew běsche na nich pschischła! A mjes tym so wocži na žo wudżěrachu, poczu šemja cžesć. Cžma šlubi žo psched wótrym šwětłom. Jažnje šlejesche błónjo na njebju.

Khodźanje a šemjerjenje knydom njepschesta. Wschelazy běchu hižom k šemi padnyli, jedyn poopyerasche teho druheho. Wschitcy pak hladachu strachacžiwi na khcžiże a wojowarjow. Tutón pjenjes je runy wudawkam, kiž nastanu, hdyž město wudawki k pschiprawjenju a sarjadowanju domu šame nješe. Tuta myslička je w Budyschinje rjany wothłós namałka.

— **40 letny wobthodny jubilej.** Pondżelu běsche 40 lět, so je šmaty šerbski hoscženz na Sserbskich hribjach we wobhodženjowje Spenkez šwojoby. 2. meje 1892 pschewsa k. Gustav Spenka hoscženz, na kotrymž běsche dotal k. Kern hospodarił. 26 lět dołho wjedżeschе wón hoscženz z wuspěchom, so bórzy jedyn z najmanscheršich tudomnych hoscženzow bu. 1. januara 1919 pschesenja jeho šyn k. Otto Spenka hoscženz a powjetschi jón z rěsnišwom. Wobhlad wuzinja tež dżenja hischcze šwoje šmakne dobre mjeno pola mešcžanow a wjesnjanow. K. Spenkez sam. tež hischcze rad w hoscženzarjenju pomha. Spenkez šwojoby wjele šoga!

— **Baženje cžerwjenym tyhazhriwnowšim.** Němski statny rad je nětko dosłonczenje w lěta trajazej šwadze wo cžerwjenokołowane tyhazhriwnowske papjery šmól rosšud wuprajił. Wón je pjatk **wotpołasał** štóržou pschiwišnišowu hibanja za nahodnoscženje dżesacź šarych tyhazhriwnowšich papjerow z lěta 1900.

— **201. šaksa krajna loterija (2. jubilejna loterija).** 1. rjadowniza 201. šakkeje krajneje loterije (2. jubilejneje loterije) poczehnje žo 23., 24. a 25. meje 1932. Nětkeješchi hrajny porjad połskeja wožebje pschižhodne wuhladu na dobjeże, dokelž šu žo wobłubjene šrénje dobjeża zyle ważnje, fojšla na dwójnu sichu, rosmnożiłe. Dokelž šu nimale połoja wschech łosow wuczehnje, dyrbi nimale na kždym drunhi łós dobjeże podnjeć. Winda žo šaso 160 000 łoš. z 72 000 dobjezami a 11 premijemi. Sakke štatne knježerstwo je z pschiležnoscžu loterijowego jubileja šapo 10 premijow po 10 000 hr. (dožyła 100 000 hr.) wustajiło. Tute pschinjdu žo k prenim dżesacź cžišłam, na kotrež na poslednim dnju cžehnjenja 5. rjadowniza dobjeże wo 300 hr. padnje. Dokelž žo pschi šamnjenych łosownych klaczinach wjetsche wuhlady na dobjeże pospiczuja, dha dreje budże radożomne, so na 201. jubilejnym cžehnjenju wobdżelicź. Hamtška placžizna za łós wuczinja za kždu rjadownju za 1/10 5 hr., 1/5 10 hr., ½ 25 hr. a zyły łós 50 hrimnow. Sa jubilejnowymi łosami žo hižom žiwje napraschuja. Wone su bóstacź w kždym dżelenju, kiž žo pschese, a poruczatej je bérzi statneje loterije w Budyschinju.

— **Teptanšk auto.** Pondżelu pschijédże do Budyschina šwodżiwy automobil. Wón je tšo puczowanja łóchtni pachołso šebi natwarił. Dwaj z njeju staj šamkarjej, tseci je wojnaz. Zich domizna je Wrótškan. Pondżelu 18. haprileje woni tam wotjédżechu a jédżechu wschédnje hacź do 70 kilometrow. Wuni chadża zuku Němšku pschepuczowacź. Wón je šmuškach jara pschijomnje wutwarjenj. Wón ežeri žo na šežhowaze waschnje. Ssrjedża psches wón béżi dołhi rjeżas, kiž z teptanjom wschech tšoch pachołow wón ežeri. Wón je tak twarjenj, so może woni tež w nozy w nim špacź. Trébne njeješchi k šežiwjenju šaklada žebi pachołso z pschedawanjom tkartow wo šwojim wosu. S Budyschina jédżechu woni do Drježdżan a Lipska.

— **Nurjny wós kradnyli.** W nozy z 1. meji su z jenoho dwora pschi Tšelanškej drohy dwojokolaty ruczny wós z pschiwinowkowymaj deštomaj, 4 želežnymi kólnizami, łotowmaj z dwójnej wobruczu kradnyli. Wón je wobkedżbowacź. Wo wežowne šdżelenja prožy kriminalne wotdżelenje w Budyschinje, telefon 2802.

„Sadźerjcka jeho! Sadźerjcke jeho!" wołasche njemdra žyła. Tola Ben Hur běsche hižom poła tkicžiża a dżerasche jón Nazareńskemu k hubje. Pschepodobje! Wobliczko tkicžiżowaneho, zyle z krwju samasane, błyšczesche ho we njeseńskim šwětle. Wocži wotewrjechži, hladasche wón k njebju a podacze, wołożenje, haj wotkanje lešeche w tšowach, kiž nětko sawoła: „Dokonjane je!" Wocži šaldżowe nakhili šwoju z cžernjenji krónowanu hlowu na hrudź.

Ben Hur žebi hižom mysleche, so je pożidźene lżenje nimo. Tola dżeżaze duscha ho hischcze raz k poslednjemu napinanju šhraba, a wokołostejazy šlejchachu jasnje škowaz: „Wótcže, do twojej rukow poruczam ja šwoju duschu!" Hischcze šlabe jatkhatkanje wucžiłowaneho cžała a powětrjo a šwětne kżiżowanje Nazareńskeho be stónczene! Wutroba, kiž z luboscžu žalmjesche, bě skamana.

Ben Hur žo k šwojim wroceńschczi, dżesche khutnje: „Wón je pschečerał, wón je morwy!"

W njewěrjomnje krótkim cžašu rozšěri žo tale powěsć mjes ludom. Nichtó njewěri žebi to druhim wołże prajeć, ale wschitkim schepetcha: „Wón je morwy! Wón je wumrěł! Tak bě so pschesche luda dopjelnilo.

Nazareńscki bě morwy. Ale cžehodla hladachu tak połcžujeni jedyn na druheho?

Jeho krew běsche na nich pschischła! A mjes tym so wocži na žo wudżěrachu, poczu šemja cžesć. Cžma šlubi žo psched wótrym šwětłom. Jažnje šlejesche błónjo na njebju.

Khodźanje a šemjerjenje knydom njepschesta. Wschelazy běchu hižom k šemi padnyli, jedyn poopyerasche teho druheho. Wschitcy pak hladachu strachacžiwi na khcžiże a wojowarjow. Wšitcy hladachu na njebjo, kotrež šu tak hanibnje skóndzowali!"

„Njemjenjemy jeho wot nětka naschehо wumóžnika!" dżesche Simonides z poczeschowanjom.

„Wón też to je!" wobtrjecži Ben Hur.

Stork šemjerjenja šatschahy hórku a straschnje klincžesche wołanje šlóšnikow na khcžiżu. Runjež wot šemjerjenja pohlubschenу, pohlada Ben Hur tola z boka na Balthasara, kiž njepohibny na šemi leżeschе. K njemu dobrżawschži, wołasche jeho, ale wotmołwy žaneje njedosta. Požohny starz běsche žo pominył! Nětko dopomni žo Ben Hur też, so bě jako wothłós pożidźenjeho šłowa wunjóžnika šatschił błyschał, dżes teho, so by pschi nastawanym rzwoczu na to kedżbował. Tak běsche duch Egipczana duschu wunjóžnika do njebješkeho raja pschewodżował, k mytu za jeho wěru, luboscž a dobre skutki.

Balthasarowe woschcrjo běchu žo w powschitkownej cžekanji ze też wotbaliłi. Sdżelnaj Galilejscke njepschestaj morwego starza potom w jeho nohydle do města wrócžo. Srudnu to wobtkhad, kiž pschi khowanju błónza psches šnjne wrota do Hurcz pałaza šastupi. W šamnym cžašu bu też Ekhrystowe cžało z tšcžiża wsate. Bel hasarowe cžło bu we wulkej pschestrjenje pałaza na mary šajene. Jeho šluzobni wobłaczowachu jeho šprawnje, pschetož wón běsche šebi wschech luboscž dobył, z kotrymž bě hdy hromadże był. Hdyž pak miły šnjeżnik w jeho wosłoženym wobliczu widżachu, wutrechu šebi šylšy a dżachu: „Wón je žo dżenja wjecžor šobožownitschi wrócžił, hacž je wón rano wucžahnył."

Ben Hur chżyše Iras šam šmjercž nana pschiwowdżicź a poda žo tehodła k jiwam, tdżež nana bydleschе, so by ju k cžełu nana dowjedł. Duzy pschestajі šebi jeje šrudnoscž, na to myšlo, so wona nětko šama na šwěcže šejeschе. Szohużelnoscž jeho powna, ji wicho wodacž, schtož bě šawinowała. Nano by wón njebě za tym praschał, cžehodła to wona njewobkłada, kiž niz, hdże wona je. To porotowasche wón šebi z cžicha a wobšamknu, so pola njeje šamołwješ, wožebje hdyž mějeschе nadawk, ji taku šrudnu powěsć šdżelicź.

(Pokračowanje šeschnje.)

— **Muzyje kolo kradnuli.** 11. haprcieje w czasu wot 6 hodź. wjecor hacj do polnoczy kradnychu w Bórku muzje jedne kolo znamki „Hachnel" z cylikom 159 730. Kolo mejesche cyone krojna, žolte swojena, schercj wobrecki, horjeslilonjene wodzidlo bjes ruczneho spinanja. Wo lozcenja prosy kriminalne wotdzelenje abo žandarmstwo we Budyschinje.

— **Wojowanje wo snizenje placzisny elektrisko prudu.** Pod nawjednowanjom wjesnjanoshy Mětacha z Hornjeje Borschcze wotmě so njedzelu popoldnju w Malym Wjelkowje wulka protestowanska zhromadzizna pschecziwo wysokim placzisnam za elektrisk prud. Na zhromadzisnje wobdzeli so 40 gmejnow z wjacy hacj 100 zastupnikami. Wschitzy rěcznizy wulkožnychu, so je dotalne snizenje milionowych placzisnow dosposate njedostatne. Jenoglosnje so wotstronjenje wotnazjelskeho wjenca za sklaki. Wutworichu so wubjerk, kiž ma z pschisluschnymi městnami dale jednacz.

— **Pschichodna njedzela je w Budyschinje wobthodna njedzela.** Njedzelu 8. meje, tyzdzeń do Zwjatkow, su we Budyschinje wobthody woczinjene. Wobthody czasy je postajene wot ½11 do 12 hodź. a wot 2 do 6 hodź.

— **Pschiwabny tydzeń za němske letarstwo.** Wolf Hirth, plawny letak nad Newyorkom, pschileczi dzensa se swojim plawnym letadłom (Segelflugzeug) „Musterle" do Budyschina! Tohodla njeschkodzi nichtó zjebi wobhladacz tutu maschinu najwyschscheje samożnosce. Tuta je pschi filmowym pschednoschkowym wjeczora dzensa wjeczor we 8 hodź. może so tohodla kóždemu nalezuje porucjecz, zbera so jenoz 30 pj. pschinoschka k zaplaczenju wudawkow (schulerjo a njesaßtužerjo 20 pj.).

S **Brězynk.** (Snjesbožk.) Njedzelu běsche so tudomny tschikrikarjerski mischtr Reichelt se swojej mandzelskej a dzesczom na motorskim kole do Drjezdzan podał. Domoj jedzo sajedze wón tam do automobila a z kola padze. Reichelt so w njeswocu srani, mandzelskej pak so mosny stschahnychu, dzesczo wosta njetrafjene. Snjesbožnemu dowjesenu do Carolineje khorownje. Mandzelski mjasche pak khorownju borzy saso wopuschczicz, mandzelska pak tam hischcze pschebywa.

S **Lupoje.** (Sslěborny kwaz.) Swój slěborny kwaz mójesche njedzelu tudomny wjesnjan knjes Handrij Natuschka je swojej mandzelskej wozwjeczicz. Knjes Natuschka, znaty we wokolinje, je mischtr schamotownje we Margareczinej Hercje, hdzez na 12 lět skutkuje. Jubilaraj stej Sserbaj a wjeselitaj so wschecze strowoscze.

S **Klukscha.** (Wujasnjenje kradnjenje bernow.) Kradnjenje bernow wujasni so tu na njewschédne maschnje a sdobom sadzewalche so nowemu kradnjenju. Pjatk wjecor w 9 hodź. zdzeli njeznaty czlowjek z telefonom farjadnistwu Klukschankeho knjezeho dwora, so maju so w nozy z hromady pschi zelesnizy berny kradnyez. Na to su Wulkodubrawski žandarm, knjezi inspektor a nětkotsi druzy so k wosnamjenjenemu městnu podali a so na lakarizu lehnyli. W pschipowědzenym czasu pschijědze k bernowej hromadze muz z rěblinowym wozom a měchami. Lakarjo jeho sajachu. Sajaty je wikowar Janasch z Budyschina.

Se **Zarkow.** (Sslěborny kwaz.) Daloko a schéroko znaty dobrocżel nascheje gmejny a khudych, nětkuschi ryczerkubler k. Jurij Rothe, smě pschichodny pjatk 6. meje je swojej lubej mandzelskej Selmu Hanu Rothowej rodz. Neumannej swjedzeń slěborneho kwaza swjeczicz. Njech budze jimaj, kiž buschtaj tež z woporom powójnskeho a inflazijskeho czasa, dalsche zjiwjenje z dowěrjenjom do Boha lózsche.

Z **Naslowa.** Njedzelu 8. meje je pola nas zaso po dolhich létach mejski swjedzeń. Je tola nóstro rjane, hdyž sebi naša młodosć tajke nóstro zhotuje. Zurla sebi wupyšimy a mejkow nastajamy. Nadzijomnje budze rjane wjedro a wjele hosci, wosebje wjecor. Samo so wě, zo hižo popoldnju móżeja pschic a na serbsko rejo pschihladować. Na zdar!

Z **Khrošcic.** (Zwjazk za desinfekciju.) Wutoru wjecor bóšo pola Wjenkec hłowna zhromadźizna zwjazka za desinfekciju, kotremuz nimale 30 gmejnow pschisłuscha, ale jenoz 17 bě zastupjenych. Předsyda k. wjesnjanosta Kokla wotewri zhromadźiznu a poda hnydom zličowanje zańdzenego léta. Dochody wučinjachu 89,53 hr., wudawki pak 25,21 hr., potajkim zwostanjo zbytk wo 64,32 hr. Wjesnjanosće Žur z Njebjelčic a Knježk z Wučkec propruhowaštaj zličowanje a spóznaštaj jo za prawe. Předsyda napominaše přitomnych, zo bychu wuživanje aparata tež hnydom zaplaćili. Naš desinfektor, Jakub Kmječ z Khrošcic, prošeše wo zarunanje swojich wudawkow. To so sta. Potom dźerżeše nam zajimawy přednošk wo swojim wuwučenju w desinfekciji. Wot 24.—30. hapriela je w Drježdźanach pokročowanski kurzus wopytał a tam wjele powučaceho nazhonił, štož chce tež k lépšemu našeho luda do skutka stajić. Knjez Kmječ je polneho zahorjenja za tutu wěc. Přitomni připosłuchachu kedźbliwje jeho wuwjedźenjam. Předsyda wupraji jemu horcy dźak w mjenje zhromadźizny.

Z **Ralbic.** (Meju stajili.) Sobotu wječor postaji na zahrodze knjeza překupca Grofy wjesna młodźina rjanu bantatu meju, hajo tak zdobny serbski nałožk. Po dokonjanym dźělo wuspěwachu zhromadźeni dźakny kěrluš „Tebje my Boha khwalimy" a Marijny „K nam meja přišla". 21metrowska meja so nětko hordże znošujo w powětrje, zdobnje pyši wjes a wokolinu kiwa „k rjanom' wjeselu". — Kaž słyšimy, bjerjo młodźina hižo štwórtk na Bože stpiće meju dele. Skoda, zo tak bórzy!

Z **Różanta.** (Poswjećenje postawy swj. Michała.) Hłowne wrota, z kotrymiž zastupiš do zahrody Serbow zhromadneje swjatnicy, su dostałe hordy napohlad. Nad wrota připrawichu wysoku, kŕidlenu, we běłej barbje dźeržanu postawu swj. Michała. Swjaty ma mječ k zemi złoženy a na šćiće je napisane: „Štó je kaž Bóh?" Pod postawu čitamy:

„Swjaty Michale,
ty mócny rycerjo,
zakitaj tutu swjatnicu
a serbski lud!"

Njedźelu 1. różownika na mejskim nyšporje postawu swjatočnje poswjećichu. Čak hibaše so z cyrkwje nimo Marijneje studničky k hłownym wrotam, litaniju spěwajo. Knjez Pater Romuald Domaška postawu poswjeći. Knjez kaplan M. Cyž-Ralbičanski rěčeše wo swjatym Michale. Kěrluš wo swjatym Michale spěwajo so wšitcy zaso do cyrkwje wróćichu. — Kaž słyšimy, dari postawu dźakowna swójba z blizkeje wjeski. Wšće zwjeseliš so, pobožny pućowarjo, nad krasnym napohladom, kiž nětko wrota poskićeju. Wopomń pak też, zo ći swjaty přiwoła: Budź wutrajny w boju za dobrym! — Zwjeseluje nas, zo su też wrota — kaž cyła swjatnica — dostałe ryzy serbski kharakter. Tu kóždy domorodny a cuzbnik raznje spóznawa, zo je w ryzy serbskim kraju.

Z **Wótrowa.** (Sokoljo palachu khodojty.) Kaž we wšelakich druhich wsach, tak wopyta też tu wjesela čŕjódka jónu ze zhromadnym khodojty-palenjom. Naši Sokoljo wječor wšo móżne nawozychu. Čah so zestupa a čehnješe horje na staroznate Kopcy. Crjóda luda hižo čakaše, koło wokoło pak zybolachu so sta wohnjow. Na přenim wozu kralujo wjeseše so stara ćmowa khodojta. Wysoko so postaji na palnu hromadu a bórzy ju plomjenja tak woblikowachu a póžrjechu. Bě zničena wša zwada a rozkora. Z nowym naléćom přindźo nowa nadźija. K tomu wjesele spěwachu. A na kóncu zestupa so sokolski čah a spěwaje čehnješe do wsy dele.

Dźeń nanow!

Potajkim, mamy sahu něšto nowsho. Mamy a smy měli dźeń luhi, dźeń futrowanja a dźeń macjerjow. A nětko je so w pschihódnjacy dźeń nanow a budże to runje dźeń Boža swjeca, potajkim, dźeń, na kotrymž mandźele raoz sami swj wulecźeja, dóstanu-li k tomu wot dowólnych mandźelkow dowolenje.

Haj wopraudże, nan ma też nětkajše prawo na to, so by so jemu wěnował wosebity dźeń. Wschako je wón jara dracżowane dworjenje. Pomyślcże swj, ma so staracz wo swójbu, ma ju sčežiwcz, ma dacz symowu wuwuczowacz, ma so prózowacz wo to, dżiwi derje wuhdawacz. A schto wě i toho? Jenoz njedźiwaj a zwaru!

Tuž je to nětko zyle sprawne, so so nanej wěnuje wosebity dźeń. A je też zyle sprawne, so je dźeń nanow pjedy hacj dźeń macjerjow. Wschak je muz króna stwórby a hižo w raju bźsche Hadam tu pjedy hacj Jéva, kotraž bě tak rjec jenoz jeho rjebro.

Dźeń nanow!

Schtoha potajkim nětko i nanami? Na daju macjerjow dźerżi macjerjam kwětki a kwěczele darja. Ale nan so tola cżasto wohlada do kwětkow. Chze měcz zigary, nowy schlipš abo nješchto podobneho. To dźe je drózschche dyrbi kwětki.

Najlepsche wschak budże, hdyž nanam postiscicże Boże stpiće njewobmjetowanu swobodu. Njech sej raz wodychnu, njech sej sami wulecża do pschirody, a njech jim też budże dowolene, wrócżicz so domoj pozdże — w nozy!

Wšitko ludźi dla

(Šumorska.)

Knjes Wicjas pschijdże pozdże domoj. Jona twari, so so je sle pschipositschacz. Wjele je muż sajšo hromadu pjenjez pschetrjebał pschi swojim nócnym šmudanju. Muż so wobara a damaj sej pschimnici, so je jeho knjes Jurk

900 wowcow pase so na najźiwišim létanišću Europy. Spodźiwny to wobraz. Létadło wosrjedź sfadła wowcow na Tempelhofskim létanišću pola Barlina. Na tutym létanišću maju nětko 900 wowcow, zo njeby trawa přewulka narostła, štož je z haćidłom při zaběhu a přistajenju létadłow.

Pětr Kowař, serbski moleř

Píše Bj. Krawc.

Do rjadow tworjacych serbskich wumělcow, kotrychž tworjacy representantojo budu, su tukhwilu přede wšěm Hornjołužiščenjo Měrćin Nowak, Hanka Krawcec a Delnjołužiščan Fryco Latk, je w najnowšim času stupił Serbam hač dotal njeznaty moleř Pětr Kowař, předsyda serbskeho towarstwa „Čornobóh" w Drježdźanach. Jako tajki je wón jako horliwy narodowc a wjacostronscy zdźěłany muž swojemu towarstwu zaměrny, razny, wožiwjacy a spušćomny wjednik. Sto by wo nim zajimawe było za sěrsu zjawnosć Pětr Kowař je rodzeny w Koporcach pola Bukec 1875, je potajkim muž we najlepšich létach.

Swoje młode lět je přebywał w Trjebjenicy a šulu wukhodźił w Bukecach. Tam hižo jako mały pachoł napadny wućerjam dla swojejej rysowarskeje wobdarjenosće.

Dyrbješe pak so předewšěm powołanju wěnować, kiž swojeho muża zeži. Zastupi tohodla do wobkhodnjeje kancije tehdy znateho a pytaneho agenta Franca w Budyšinje. W tutym zastojnstwju dosta młodźenc dale sylny pohon za literarne a tworjace wumělstwo, wěnowaše so też husto a wuspěšnje dramatiskim předstajenjam w nóšćanskim dźiwadle. Jako wojak słužeše w Drježdźanach, hdźež so jomu sa, ale jenoz 17 bě zastupjenych. Předsyda k. wjesnjanosta Kokla wotewri zhromadźiznu a poda hnydom zličowanje zańdzenego léta. Dochody wučinjachu 89,53 hr., wudawki pak 25,21 hr., potajkim zwostanjo zbytk wo 64,32 hr. Wjesnjanosće Žur z Njebjelčic a Knježk z Wučkec propruhowaštaj zličowanje a spóznaštaj jo za prawe. Předsyda napominaše přitomnych, zo bychu wuživanje aparata tež hnydom zaplaćili. Naš desinfektor, Jakub Kmječ z Khrošcic, prošeše wo zarunanje swojich wudawkow. To so sta. Potom dźerżeše nam zajimawy přednošk wo swojim wuwučenju w desinfekciji. Wot 24.—30. hapriela je w Drježdźanach pokročowanski kurzus wopytał a tam wjele powučaceho nazhonił, štož chce tež k lépšemu našeho luda do skutka stajić. Knjez Kmječ je polneho zahorjenja za tutu wěc. Přitomni připosłuchachu kedźbliwje jeho wuwjedźenjam. Předsyda wupraji jemu horcy dźak w mjenje zhromadźizny.

Z **Ralbic.** (Meju stajili.) Sobotu wječor postaji na zahrodze knjeza překupca Grofy wjesna młodźina rjanu bantatu meju, hajo tak zdobny serbski nałožk. Po dokonjanym dźělo wuspěwachu zhromadźeni dźakny kěrluš „Tebje my Boha khwalimy" a Marijny „K nam meja přišla". 21metrowska meja so nětko hordże znošujo w powětrje, zdobnje pyši wjes a wokolinu kiwa „k rjanom' wjeselu". — Kaž słyšimy, bjerjo młodźina hižo štwórtk na Bože stpiće meju dele. Skoda, zo tak bórzy!

Z **Różanta.** (Poswjećenje postawy swj. Michała.) Hłowne wrota, z kotrymiž zastupiš do zahrody Serbow zhromadneje swjatnicy, su dostałe hordy napohlad. Nad wrota připrawichu wysoku, kŕidlenu, we běłej barbje dźeržanu postawu swj. Michała. Swjaty ma mječ k zemi złoženy a na šćiće je napisane: „Štó je kaž Bóh?" Pod postawu čitamy:

„Swjaty Michale,
ty mócny rycerjo,
zakitaj tutu swjatnicu
a serbski lud!"

Njedźelu 1. różownika na mejskim nyšporje postawu swjatočnje poswjećichu. Čak hibaše so z cyrkwje nimo Marijneje studničky k hłownym wrotam, litaniju spěwajo. Knjez Pater Romuald Domaška postawu poswjeći. Knjez kaplan M. Cyž-Ralbičanski rěčeše wo swjatym Michale. Kěrluš wo swjatym Michale spěwajo so wšitcy zaso do cyrkwje wróćichu. — Kaž słyšimy, dari postawu dźakowna swójba z blizkeje wjeski. Wšće zwjeseliš so, pobožny pućowarjo, nad krasnym napohladom, kiž nětko wrota poskićeju. Wopomń pak też, zo ći swjaty přiwoła: Budź wutrajny w boju za dobrym! — Zwjeseluje nas, zo su też wrota — kaž cyła swjatnica — dostałe ryzy serbski kharakter. Tu kóždy domorodny a cuzbnik raznje spóznawa, zo je w ryzy serbskim kraju.

Z **Wótrowa.** (Sokolje palachu khodojty.) Kaž we wšelakich druhich wsach, tak wopyta też tu wjesela čŕjódka jónu ze zhromadnym khodojty-palenjom. Naši Sokoljo wječor wšo móżne nawozychu. Čah so zestupa a čehnješe horje na staroznate Kopcy. Crjóda luda hižo čakaše, koło wokoło pak zybolachu so sta wohnjow. Na přenim wozu kralujo wjeseše so stara ćmowa khodojta. Wysoko so postaji na palnu hromadu a bórzy ju plomjenja tak woblikowachu a póžrjechu. Bě zničena wša zwada a rozkora. Z nowym naléćom přindźo nowa nadźija. K tomu wjesele spěwachu. A na kóncu zestupa so sokolski čah a spěwaje čehnješe do wsy dele.

Dźeń nanow!

Potajkim, mamy sahu něšto nowsho. Mamy a smy měli dźeń luhi, dźeń futrowanja a dźeń macjerjow. A nětko je so w pschihódnjacy dźeń nanow a budże to runje dźeń Boža swjeca, potajkim, dźeń, na kotrymž mandźele raoz sami swj wulecźeja, dóstanu-li k tomu wot dowólnych mandźelkow dowolenje.

Haj wopraudże, nan ma też nětkajše prawo na to, so by so jemu wěnował wosebity dźeń. Wschako je wón jara dracżowane dworjenje. Pomyślcże swj, ma so staracz wo swójbu, ma ju sčežiwcz, ma dacz symowu wuwuczowacz, ma so prózowacz wo to, dżiwi derje wuhdawacz. A schto wě i toho? Jenoz njedźiwaj a zwaru!

Tuž je to nětko zyle sprawne, so so nanej wěnuje wosebity dźeń. A je też zyle sprawne, so je dźeń nanow pjedy hacj dźeń macjerjow. Wschak je muz króna stwórby a hižo w raju bźsche Hadam tu pjedy hacj Jéva, kotraž bě tak rjec jenoz jeho rjebro.

Dźeń nanow!

Schtoha potajkim nětko i nanami? Na daju macjerjow dźerżi macjerjam kwětki a kwěczele darja. Ale nan so tola cżasto wohlada do kwětkow. Chze měcz zigary, nowy schlipš abo nješchto podobneho. To dźe je drózschche dyrbi kwětki.

Najlepsche wschak budże, hdyž nanam postiscicże Boże stpiće njewobmjetowanu swobodu. Njech sej raz wodychnu, njech sej sami wulecża do pschirody, a njech jim też budże dowolene, wrócżicz so domoj pozdże — w nozy!

Wšitko ludźi dla

(Šumorska.)

Knjes Wicjas pschijdże pozdże domoj. Jona twari, so so je sle pschipositschacz. Wjele je muż sajšo hromadu pjenjez pschetrjebał pschi swojim nócnym šmudanju. Muż so wobara a damaj sej pschimnici, so je jeho knjes Jurk

900 wowcow pase so na najźiwišim létanišću Europy. Spodźiwny to wobraz. Létadło wosrjedź sfadła wowcow na Tempelhofskim létanišću pola Barlina. Na tutym létanišću maju nětko 900 wowcow, zo njeby trawa přewulka narostła, štož je z haćidłom při zaběhu a přistajenju létadłow.

Tak dyrbješe spytać, so jako samowuk dale wudospołnić. Po 13lětnej dźěławosći w jenym technikskim běrowje hdźe też přez krutu zlutniwosće telko zasłužił, zo móżeše bjezstarostnje Drježdźansku akademiju za wumělske přemysło wopytać. Pódla wopyta też wotrjadnu šulu za wudobjenje wukładniščow (Schaufenster-Dekoration). Při składnosći hygieniskeje wustajenjcy 1911 doby sej jako plakatowy wumělc powšitkowne připóznaće. Stajnje studowaše dale a zhłubši so we swojim wumělstwje. Wosebje bźchu jeho dźělam přikładne wobrazy starych molerjow, we Drježdźanskej slawnej galeriji wustajene. — Wumělstwo je husto dosć jara njedźakowna wěc, běrzenjej to z časami też samo za najwustojnišich molerjow. Zo by so česćownje zeźiwił, přiwobroći so P. Kowař bóle stronjo reklamowemu wumělstwa a hu bórzy na tutym polu specialista; wulke Drježdźanske a cuze firmy jeho z nadawkami pocześćichu. W tutym dźěła wón też tukhwilu dale . . . khléba dla! Spokojenje za njeho to wězo njeje. W zbywacym swobodnym času moluje pilnje — dotal bóle za sebje — w zrozumliwym ludowym wašnju: portrety, krajiny, wjeski, statoki atd. W najposlednišim času poda so na polo serbskeje zemje — a to je za nas jara ważne. Wjacy hač 30 wobrazow, našu wótčinu idealizujo, je wón wutworił.

Z tutych je wón na namolwjenje cyłu ličbu też na serbsku wustajeńcu w Hodoninje na Morawje pósłał. Mjenuju z nich jenoz najważniše. Z wolowych wobrazow ma tam: 1. Kemšerjo. 2. Žnjeje. 3. Při njedźelskim snědanju (maś a holćka). 4. Kmótra. 5. Młoda Serbowka w kŕidlatej kapje. 6. Spokojnosć. 7. Na drózy. Modele k nim běchu Drježdźanscy Serbja, zwjetša w narodnych drastach, wérne a swérne w poskićenych barbach. W tempera-barbach předstaja nam „Stary bur" a „Młody wjesnjan", ryzy serbskej typje. Mjez akwarelemi lubja so mi najbóle serbski statok z Trjebjenic a „Synowe žně", dale „Bukecy", „Na polo" a „Wowćeł". Z krydowych rysowankow wuzběhnu předewšěm „Za płotom" a wuzběhnu hišće tušowu kresleńku: „W nazymje". Hižo z pomjenowanych přikładow spóznajemy bohatosć a wšelakorosć našeho nowcho zastupjerja serbskeho tworjaceho wumělstwa. Wjeselimy so toho, zo je nam zaso něchtó stanył, kiž so prócuje, nam serbskosć za přichodne časy wobraznjenu zdźerżeć a kiž nam pomha serbsku kulturu hajić a pozbchnyć. Traš budże móżno, zo wutwory Pětra Kowarja po Hodoninskej wustajeńcy też hórzy w Serbskim Domje wohladamy.

pschewrozał a so njeje niczo ptačił; jenoż 10 hriwnow je kupjeri Jurjej požčežł dyrbjał, dokelž běsche jemu tuton domaci mišnik jeho wostajił. Wičašowa so rozsmjendri kaž kuzła a wola: „Take požčežowanje smoju. Ty cžinišch kaž bych njemjeła z Hromadami mět a ja, ja nimam žanu khmann sahnju na ..... Dźesi khodźa skoro rostorhane a ty tak z pjenjesami wokoło mjetasch. Tak khupy ty sy!“ Njechaňbuješch so, twoju swadźbu tak nuzu tradacz dacz. Ty sybla žadyn swadźomnicžiwy nan njecžy! Sčmorze cži kujes Jurt je 10 hriwnow sahy da.

Hrimanje wotpočnuc też zyły druhi dźeń nad domom Wičašez. Je wječor. Sto swoni pschi khežnych durjach. Schto to budze? Knjeni Wičašowa wotewri: „Ach witajce knjes Jurko. Sedźe nam jara witany hósčz. Mój mandjelski je runje doma. Tola, njeje waischa knjeni manoželska sahn? To je schkoda!“ Knjes Jurt so samolwi a rjekuje: „Nimam khwile, dyžch jenoż waischemu manoželskemu te 10 hrihwnow sahe dacz, khž je mi požčežił wječera wjeczor!“ Polna luboščze wotmolwi Wičašowa: „Proschu sahstupcze tola. To njebě wopraudźe tak nuhaje z tymi 10 hrihwnami. Mój muž tola na nje njeczaka!“

Haj tajke druhoty te žony hu!
Tuž wjele wjeselja wy muhjoje k nanowemu dnjej!
Hladajcze — so so njechrima — po nanowym dnju!

Z gmejnskeho žiwjenja

Z **Khróšcic.** Posledniu pónd'elu mějachu gmejnscy zastupnicy swoje 5. lětuše posedźenje. Dwaj zastupnikaj daštaj so zamolwić. Gmejnska rada je so woprašowała, hač so zastaranske sadźby we wustawach přebywacych khorych njehodźa snižić. Wotmołwa je nětko došła, zo to mózno njeje. Za porjedźenje puców trěbne roły maju so pola Hanskeho we Wudworju skazać a kamjenje za něsto metrow plestra při Bjeńšce korčmje w Kanečanskej skale. Kósny meter plestra płaći 2,20—2,50 hr. Khežnik J. so wobcežuje, zo budźe při zešeršenju puća swoju zahrodku přisadźić. Tomu pak njeje tak, Knjez J. zaněje dale njewobmjezowane prawo na swojej zahrodźe, kaž dołho jeho domske steji. Też žaneje danje njetrjeba płaćić. Dale so wučini, zo dyrbi rjemjeslnik J. pjenjezy (dawk) za kupjenje ležownosće zaso wrócu dostać, jeli so to wopraudźe stało njeje. Do prózdneho bydlenja w nowej gmejnskej khěži je knjez N. začahnył. Předleži też próstwa wo koncesiju knj. Hany Dučmanki rodź. Domanje, čemuž so přihłosuje. Dla kupneho dawka njech so knj. D. na krajny finanenty hamt w Drježdźanach wobroći, hewak pak so postaji, zo ma wona kupny dawk w stwórčitych dźělach wotpłaćować.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladý na wjedro sa jutřišči schtwórk:** Budźe rjenje, tola žu njewjedra mózne.

* **W Khocžebuzu bě na mjetanischczu ruczjnych granatow žo rosbuchaja panka jeneje ruczneje granaty shubila. Schtwórk rano ju tam namakachu. Lohkomyślnje ju do wohnja cžišczachu, z kotrymž žo tuche hatoły palachu. Panka rosbuchny a strażnischtr Lieb žo straschnje we wobliczu strani. Jeho huhdom do khorownje dowjesechu. Jeho widźenje je pjecza wohrożene.**

* **(Pschejuškany sapschah.) Jedyn pohonc z Bórkowa w Delnjej Łužizy je hrozny kuk dwerat. Sapschah žiwjeho hespodarja, dwoju konjow, jenemu konjazemu wikowarjej pscheda. Potom do korcžmy dźěsche a pjenjezy sa jenu nóz pschejuška. Njedźelu pschipołdnju jeho poza šwědomje hrjebacz a roskaty na połiziju pschińdże. Konjezy wikowar bě konjow mjes tym do Barlina pschedał.**

* **(Dwójne rubježne morderstwo w Barlinje.) W khěži w Erasmuskej dróhy 5 w Barlinje žu žo žrjedu pschipołdnju žalostneho njeslukka dohladali. W jeho wobydlenju w prěnim poschodźe žu wobsedźerja khěže, 70 letnego mocžerskeho mischtra Baarja, a jeho wo schtyri léta młódšu žonu se sekeru zranjenuju namakali. Njesnaty morderjo je po skutku zapłacjene podruźnisče pjenjezy rubił. Podła starza z krwju womasana sekera leżesche.**

* **W Girgenti je žo dołholetny proces pschećiwo 343 žobuštawam sizilianskeje maffije ke końcej dowjedł. Wobsom wobškorjenych bě w pschejpytowanjej jatbje wumrěło. 87 je žo wuwinowało, shtyri žu wschо hromadże 1200 lět khłostanje dóstali.**

* **W Bangkoku žo w khłostarni 500 jatych sjecji, šodom strażnikow nadpadżechu a spytachu khłostarnine wrota se sekerami rosbić. Dóndże z pschimanymi mjes jatnikami a jatymi. Wojowanje tři hodźiny trajesche. Jako bróńe jeczi sekery a łopacje wuzichu. Jastniżh žiwoje revolwry wuzichu. Słónczenje žo jim poradźi, jatych pschemóz. Dźewjeczi jatych běchu satjelili, tśjoch jatnikow a 30 jatych žu cžežko sranili. Zaunemu jatemu je njeje poradźiło cżełnyć.**

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Horst Brunewitz z Elsy rodź. Hübnerz w Budyschinje.

Smrěli: Marta Grötschelowa rodź. Wojtej na Zibowje, 61 lět; khowanje budźe jutři jejtwórtk pschip. 12 hodź. wot žarowańskeho domu. Pod hrodom **12.8.** — Hańža Iwub. Wiederwachowa rodź. Barschez w Budyschinje, 63 lět; khowanje budźe jutři schtwórtk dop. ½11 hodź. wot žarowańskeho domu, Beethowenowa dróha 19. — Marja Iwub. Pětschanka rodź. Gruhlig w Małych Debšecach, 76 lět; khowanje budźe pjatk pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Hermann Bockmann, inwalidny rentnar w Kamjenzu, 84 lět; khowanje je dźensa k pjatej.

Towarstwowske powěstniki.

Zajězd serbskich dźěći k morju dyrbi po zdźělenju wokrjesneho hejtmanstwa w tutym lěce wupadnyć, dokelž je stat srědki za spomožeństwo jenoż w jara wobmjezowanej ličbje dowolił. Jeli budźe hišće nekajka możnosć, wokrjesne hejtmanstwo to „Domowinje“ k wědźenju da.

Ratarski Dorost za Njebjelčicy a wokolinu. Stwórtk 5. rožownika wječor we 8 hodź. w Njebjelčicach zhromadźizna z přednoškom. Přińdźe wšitcy. Też hosćo su lubje witani. **Předsydstwo.**

Lichań. „Zernička“ spěwa srjedu wječor we 8 hodź. pola Siwartec. Nic stwórtk.

Drježdźany. Sobotu 7. rožownika wječor we 8 hodź. je zhromadźizna pola Steglichee na Christianskej dróży 22.

Haslow. Jednota Sokoł ma njedźelu 8. rožownika mejski swjedźeń. Nastupjenje ćaha popołdnju ½3 hodź. Na zdar!

Pančicy. „Lipa Serbska“ spěwa pjatk pola Natušec.

Rakojdy. Jednota Sokoł Hrodźišćo wuhotuje swjatki pónd'elu w Zendźic hosćencu w Rakojdach ćełowučowanski a spěwny wječor. Sobuskutkuje Lichańske serbske spěwno towarstwo „Zernička“. (Wučowanja — měšane khóry — solospěwy.)

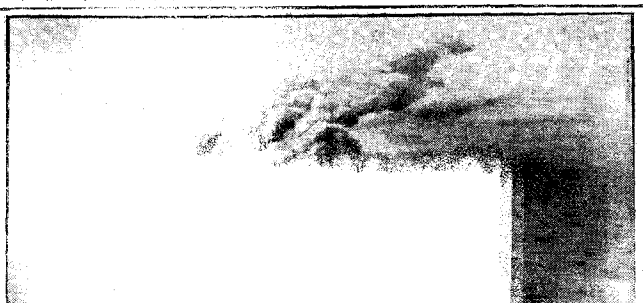

Fotografija z lětadła wo wohenbluwanju chilejskich vulkanow. Wubuchanje vulkanow w Cordillerach Las Yeaguas, kiž je so z chilejskeho woje'skeho lětadła fotografowało. Knjeżerstwo běše lětadło wupósłało k wobhonjenju wo škodach, kiž su w potrjechenej krajinje nastale. Njeběše mózno so horje bliżić z někajkim wozom, ale jenoż z lětadłom, dokelž běše cyła wokolina hłuboko z popjelom zasypana.

Preisser-Kaffee

K maćernemu dnjej

stajnje witany dar tyza

Preisser-kofeja

Wosebite měšenja:

hr. 3.20, 3.60
hr. 3.80, 4.00

Groćane běrnjace kobjele jedyn 1.25

Gustav Siegel w Budyšinje

na Zadnjej Bohatej hasy 15

Kotej, kakao kolon. twory

KURIO

Zwonk. Lawska hasa 24

Překrasne mantle

za najwumysleniših su dóšte, žana wšědna twora a tola tunjo kaž nihdźe

PAUL OTTE

na Zitnej hasy 10 na Zitnej hasy 10

Najwjetši skład žonj. mantlow w měsće a šěršej wokolinje

Deiner Mutter

schenk' was Gutes- Es brauch nicht teuer zu sein! Deshalb kauf' für sie zum Muttertag bei der

Kosa

Schokoladen - Fabrik

Verkaufsstellen:

Bautzen, Steinstraße 19a
Kamenz, Bautzner Str. 37
Bischofswerda, Kirchstr. 14

Zo bychmy wupróždnili, porućamy jara tunjo zbytne dźělby

symjeńtnych běrnow

„Roland Original a Maibaumter“, I. sadźenje, ctr. 4.50 hr.

Erdgold, Centifolia, Parnassia a Richters Jubel, Handelssaat po 2.50 hr. za centnar z našeho składa w Kamjencu a Pančicach

Žitny dom w Kamjencu

zap. družstwo z wob. ruk.

Kózlace kóžki

kupuju po najwyšších dnjowych płaćiznach

Hermann Erdenberger

na Zwonk. Lawskej hasy 54

Wumělske vogtland. gardiny

rolleaux, vitraže, kromki, šwedski a wumělski plat jara tunjo :: wóskowany rub, 100 šěrokt, mtr. 50 p.

J. Erler w Budyšinje

Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Korčma w Kukowje

Dźensa srjedu a jutře štwórtk

powitańska hosćina

Za dobre jědźe a pića je postarane

Přećelnje přeprošujetaj Jan Kral a mandźelska

Pytamy

„Casopis Maćicy Serbskeje“

6. a 7. lětnik, 1853 hač 1854, II. zešiwk 8. lětnik, 1855, I. zešiwk

„Łužicu“

lětn. 1882, čisła 2, 3, 8 :: lětn. 1883 titul a wobsah :: 1884 čisło 5 :: 1909 titul łopjeno a wobsah :: 1915 čisło 1—9, 12, titul a wobsah

Smolerjec knihićišćerńja a knihaŕnja w Budyšinje

Trjebane meble

na předań. Sofy, vertiki, komody, wobleki, knihowe khamory, blida, stólcy, pisańske blida, łoža, trjebane a nowe, šeslonki, šjace mašiny a wjele druheho kaž też nowozhotowjenje a předźěłanje meblow, sofow a matracow w samsnej dźěłarni

Jozef Buhl w Kamjencu (při Katolskej cyrkwi)

100%towski zawěsćeński skit za khorych

też za swójbnych

poskićamy wšěm powolanjam, też dźěłaćerjam, dobrowólnym a fajkim, kotrež dyrbja zawěsćeni być, poslednich wuswobodźi přistup k nam po § 517 RVO. wot dyrbjeńskeje kasy.

Njewjazomne wujasnjenja podawa

„Lichterfelder Ersatzkasse“ Verwaltungsstelle Bautzen

Steinstraße 43, I. :: Telefon 2297 :: Ręču serbski

Ke maćernemu dnjej

šokolady
praliny

we wulkim wubjerku

Kurt Preiber jun.

na Žitnych wikach 24

Holca

16—18 lěta so k 1. junijej pyta we Wuricach čo. 3

Meble

a polstrowane twory

poruča

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serbl

Přiloha k čisłu 104

SERBSKE NOWINY

Sriedu 4. meje 1932

Myslički k swiedženju dnja

„Hdźež sym ja, tam dyrbja też moji wučerjownizy być!" Tak praji Hospodź Boži, kiž tutomu swětej njepochibliwscheje, dokelž z njeho njebě a wschitke trajnje bydlenja tu mějachu. Schto by też tu dale chyłł, hdyž bě wulki skutk wuchodźenja wot sleho, wonjednanja se sprawnym Bohom dośiežił? Tón, kiž wo Jeho prajicz móžesche: Přejdy hač Abraham bě, sym ja. Wón to bě, schtož chcyłsche być. A twoja wutroba, luby schonjenc, čzi praji, so je to był a twoja wutroba so k njemu sthła, hdyž słuschisch, tak też pódanoju klawaja do dnri tschesčanstwa. Też ty sy schtož hłóz w twojej wutrobje, kiž rěcži: „To wón je, za kotrymž moja duscha žrožt. Jeho dyrbju měcz, hdyž ke prawemu měrej wutroby hižo w tutym njeměrnym swěcze pschindu."

Jesuš bě słubjeny naschich wótzow, messiaš, za kotrymž kuzamy, jednorodźeny sym Boži. Chzył-li tutón dźiw japschimnycz, dha mój duch z čzesčawossezu jastanje. Tu njebě ja njeho wstacza, dyrbjesche so tam wrócicz, z wotkel je pschischol. Potom dopołni so też jeho testament, kiž je swojim wučomnikam sawostajił: Hdyž budu je semje pospěchnyny, chcu wschitkich k sebi sebjanjeł. A sam: Hdyž wotcéou, wam bydlenja pschihotowacz, chcu tola sesu pschińcz a waš k sebi wsacz, so bjsche tam byli, hdyž ja sym.

Tola luby schonjenc, wěrisch to? Tak so też Khrystuš Marty pschi zawzjatym rowje Lazara praschu. Słoži tebi, hdyž pschi cżitanju tutych rozpominanja pisches twojich ljubje pschiłoža, kaž tamni Samaritanoju k samaritiskej zonje: Wérimy nětko dla twojeje rěcži, smy sami słyschali a spóznali, so je tutón sawěsče Khrystuš, wumožnik swěta.

W Americy też njeje lěpje!

Hospodarska nusa scheri po zuknym swěcze. Najhórje je dźe w Němskej. Ale też Američanam na změlchi njedźe. Hišće psched nětchto lětami mějachu so tam jara derje. Ale dźensa? Dźensa też tam nusa scheri a ludźi cżěrni.

Psched nětchto dnjemi Newyorkisy spomožeńcy komisarojo měschczanoštu warnowachu: hdyž so w měsazu meji njeiwjedże 25 milijonow dollarow, dyrbi tam 600 000 ludźi z hładom wumrěcz. A tak je to możno, so w jónu najbohatschim kraju zyłeho swěta naras tajke hubjenstwo knježi?

Nichtó w Ameriźy nadrobnje njemóże rjec, kelko je tam dźensa njesamožnych. Knjezerstwo wjeso chce po możnosći liczbu njesamožnych satajicz. Tak móże wobthowacz swoju dotalnu politiku, wotpokasacz tóždużkuli statnu podpjeru njesamożnych. „Hamtiźy" so potajkim liczba dźełakonjemězerjow wudawa na 6,5 milijonow. Lětsa wizarske dźełaczerske organisacije pak praja, so je 14 milijonow ludźi bjes dźěła. Je bjes dwěła, so budże liczba njesamożnych sterje 14 dyžli 6 milijonow. Nanajsterje je nětko w Sjednoczenych statach wokoło 12 milijonow absolutnych njesamożnych.

K nim hišće so pschidruži 8—10 milijonow tajkich, kiž krótko dźełaju. Potajkim wscho hromadże wokoło 20 milijonow dźełakonjemězow w najbohatschim kraju zyłeho swěta. Mamy tu hišće pschiliczicz tych swěrschczenych, wokhudnjenych farmarjow nawjeczornych a pokonschich statow, kiž maju jara mało dołhodow abo žadyn žanych. Hdyž nětko wobliczisch, so na kóždeho njesamożnego pschindże wosoba, kiž ma seziwicz, tak je 40 milijonow [illegible] swoje dźěćo. To wojnamjenja — tóždy sesti wobbydler Ameriki. Ssu to poměry, kiž njesu wjele kmanšche hač nasche, hdyž dźiwamy jenoż na liczby.

Kak so nětko dże amerikanskim dźełakonjemězam? A kak so seziwja? Na tuto praschenje je wotmołwa jara czežka. Ssu to hobrske pschestrenje w tych Sjednoczenych statach, je to kuž semje mjes dwěmaj morjomaj. Je to kraj, kiž ma k połdnju tropiske podnjebjo a w połnóžnych stronach pjecz měsazow symu. A w tóžnych stronach su zyle hinasche poměry. Njeje to ani powschitkowneje organisazije pschecziwo nusy a tak też nimamy powschitkowne jasne rosprawy a powěsče wo nusy. Pschetož nusa bywa něma.

„We wultopschemyšlowych pschedewjacżach, kaž n. psch. w awtowych tworjnach w Detroicze abo we wolijowym pschemyšle w Teksasu abo w Oklahomje mózachu dźełaczerjo sej z lohkosczu małe samóženje nalutowacz. Ssu pak nalutowanki pschetrjebane, požczesa sej dźełaczerjo pola pschekupza. To so w Ameriźy jara czasto a znadnje pschewjeduje. „Kredit njeje dołh", praji Američan. Doniž nechtó je kmany k dźěku, doniž su wuhladu, so budże tola hišće ras móz japłacżicz, dóstawa też we wobthodach kredit. We nětkotrych mjeńschich pschemyšlowych městach abo w dźełaczerskich pschedměstach wulkoměstow dże to jamo tak daloko, so nětkote wjetsche wobthody, kiž maju nadźiju na lepschi pichichod, wjetschinu wobbydlerstwa seziwja.

To je wesjo mózno jenoż tak dołho, hacz wobthody jame hišće maju pjenjesy abo wot lokalnych bankow kredit dóstawaju a hdyž tute sajo móza sej pożczicz wot statnych a druhich wjetschich bankow. W dźensa hišće zo krucze kapitalistiske Ameriźy stat potajkim indirekinje tola dźełakonjemězow podpjeruje. Ale pschezo to tak dale njepóńdże. Pschińdże ras dźeń, so wobthody wjazy njemóża twory dodacz na kredit. Potom dyrbja dźełaczerjo pschedawacz swoju njetrjebawschu nadobu. Najprjedy so pschedawa klawer, potom sczěhuje radijo, soja a lodowy kamor a na konzu też hišće lubowany awto. Mjes tym su so minyłe nětkote léta, drasta je wjetka, rostorhana. Dźełaczerske sjednoczenstwa też wjazy podpjeru płaczicz njemóża, dokelž dźełaczeź wjazy pschinoschkow njeplacżi abo dokelž sjednoczenstwa jame wjazy fródzkow nimaju. Sbožowny, kiž ma na wóz pschiwusnyk, wón so k nim pschezydli. Ale schtóž to njemóże, tón dyrbi nusu tradacz.

Mnohi mužojo wopuschczeja zony a so podaju na wandrowstwo. Zony a dźeczi, kiž su wopuschczene wot swojich seziwjerjow, sterje namakaju zmilnych ludźi, kiž jim pomhaju. To tlinczi spodźiwnje, ale je tomu tak. Wjele stotyschazow muži bjes dźěła namakasch na widżich dróhach Sjednoczenych statow. Pjecz, schesez hromadże sej tupja za 20 dollarow stary awto a jedźa z jeneho

---

Nikolaj Ljeskow (1831—1895):

Zwěrjo

8] (Skónczenje.)

Ssamo so rozumi njepschinoschowasche to k tomu, so bychu w jeho sahorkej a hnéwnej wutrobje dobroczinne sazczuca wotnczile. A to też njebě khmane, so pschi jeho sastupje nabobo wschitzy womjelknychmy. Kaž to najbóle njedowerliwi człowjekowje czinja, njemóżesche wón tajke nęschto wustacz a tohodla spyta pop Alexej, kiž wuja dosez derje znajesche, wěz, kaž derje so to hodźesche, połěpschicz, so by jenoż duschazu czisichimi pschetorhnył.

Dokelž běchmy my dźeczi runje wokoło njeho, so nęschnik naš wopraschа, hacz deje zyle prosuminy smyšl spěwa: „Khrystus je so narodził"? A tak so wutoka, je niz jenoż my, ně też czi starschi niczo wjele wo tym njewědźachu. Měschnik poczа nětko nam słowa „khwalcże", „klaweże" a „so posběhnycże" wukladowacz, a hdyž bě pschischol k wukladowanju posledneho słowa, so też nad jeho duchom a wutrobu snjeze „posłuchnjenje". A rěczeche wo swojatym Daru, kiž mózachu, kaj w „tamnym czasu", też najlhadschi z žłobi „narodzeneho dźeczatka" donjesez, a hamo hischcze khroblischo a dostojnischo hacz tamni mudri starcho czasa jemu swoje ilotu, myrru a worucz wopruwachu. Nasich dar je nascha wutroba, wuczinczena po jeho pschikasni. Stary duschepastyr rěczesche wo lubosczi, wo wodaczu a wo winowatosczi, pschecżesez a njepschecżesez „w nijenje Khrystowym" dobre czinicz . . . A mi so ka, so mějachu w tej hodźinje jeho słowa móz pschewodzenja . . . . Wschitzy derje prosumichmy, wo czo tu dźesche, a posluchachmy na jeho słowa se spodźiwnym czuczom, kaz bychmy so modlili, so bychu jeho słowa dospěte swój samér, a unwyhnu z naš běchu mikawczki z dowuymi słyłami smazane.

Nadobo sasłyschachmy, so nęschto padże. Bě to wuzowy kij. Kij sasa sbehnychu, ale wón so jeho njedótknu: hodźesche směrom na bok pokhilenу, ruka jemu pisches stokowu sepseru wiżasche, a w ruzy wjercżesche, kaž by byt bjes ducha, wulki drohotny tannjeki z pschasli (Schnalle) swojeho wobleka . . . a też tutón jemu wupadny . . . ale tón . . . nichtó njepschihłoczi, so by jón zbehnył.

Pschetož wschitzy jemu na wocži hladachu. Nęschto pschełwapjazeho so sta: wón płakasche!

S czicha jimu pop dźeczi wot so a pschistupi k wujej a jeho mjelesu z ruku pożohnowa.

A tutón pożběhny wocži a pschimmy starzowu ruku k wokoschi ju njepapjy psched nami wschěmi a rjekny czisiche:

„Měj dźak!"

A potom połkadny na Justina a pschilasa Chraposchku sawołacz.

Tutón pschińdże tkerzo bledy se sawjasanej ruku.

„Pój!" pschikasa jemu wuj z ruku na pschestrěż; pokasuje.

Chraposchka pschistupi a so poklakny.

„Stań . . . klawaj!" praji wuji. „Ja czi wodam."

A sasa Chraposchka psched nim so poklakny. Wuj pak rěczesche njemérny tschepotajo dale:

„Ty sy swérzo lubował tak, kaz muchi człowjekow lubowacz njewě. S tym sy mje rosbnul a mje z wulkomyslnosczu pschesahnył. Wobsahuju czi nětko milosez a darmu czi swobodu a sto rublow na pucz. Ssmešch hicz, hdjeżkuli so czi chce."

„Dżakuju so, a ja wochzu nihdże wotcez!", sawoła Chraposchka.

„Schto?"

„Nochzu nihdy hicz", wojpjetowa Chraposchka.

„Nú, schto to dyrjesch?"

„Za Waschu milosez chcu Wam dobrotoliuje hischcze swérnischo służicz, hacz z bojosczu mnczenу.

Wnjowej wocži poczeschtej mikotacz, z jenej ruku jilócži swoje bóle rubischko na ujej, z tamnej pak wobja so khilejo Chraposchku . . . . a tu spósnachmy wschitzy, so mamy slanycz, a pschikrynuny žebi wocži . . . .

Bě tak krasnje, sobuczuez, so bě so tudy nęschto stało k czesczi najwyschischeho Boha, a so nęsto człowjek bojosczo nętko mér w mjenje Khrystowym swoju Bożu wón wulinwasche.

Też we wjży, hdjež běchu kotoły je klabym piwom donjesli, bě czicz wuschtnk tuteho podawka. Wschelke wohnje ludźo sapalichu, wjesele błyschczesche so na wschech mjeswocżach a zortujo rjekny jedyn k druhemu:

„Pola nas je nětkole tak, so je też swérzo so sebrako, Khrystus czische khwalicz."

*

Mjedwjedźa Sganarjela wjazy njemamakachu. Chraposchka, kiž bě po pschikazni wuja nętko swobodny, nastupi bórzy na Justinowe městno. Njebě wujej jenoż z dobrym służobnikom, ale też ze swérnym pschecżelom hacz do jeho smjerecze. Se sawojimaj rukomaj wujej wocži sawdżeli a pohrjeba jeho w Moskwje na Wagankowskim kerchowje, hdjež też hischcze dźensa wukladadsch jeho pomnik. A tam k jeho nobomaj dosta też Chraposchka swój posledni wotpocznk.

Nózicki jimaj nętko wjeso nichtó wjazy njenoży. Ale w khowankach a dźerach Moskowskich pschedmětow su też dźensa hischcze ludźo, kiž dołhcho, starcho kuzeja se schedżowej khowu derje pomnja, kiž by kaz z dźiwom pschecze wuschkódżił, hdyz woprawdżita nuza kuzeschche, a kiž by tam pschecz w prawym czasu był, abo kiž by snajmjenscha swojeho pětneho służownika z wulkimaj woczomaj tam pósłał, a to zenje z prósdnymaj rukomaj.

Tuhaj człowjekaj, wo kotrejż nichtó ko wjele powdacz, dschlaj muj wuj a Chraposchka, kotremuż bě wuj pschimjeno dał: „Sklndnik Kaerjerża".

mjesta k druhemu po zymym kraju a pytaju dźiśo, dźeło. W mnohich statach krótkwjeczornych stron bě nawal dźełonjemẽwzow tak hobrźi, so w někotrych mjeńšich měšćanskich njeſaſſłužerjam podawachu darmotnje benzin sa jich awta, so bychu jich ſkerje lẽpje saſſo wothyli. Naſſymu dźełonjemẽwzej ſ hromadami puczowachu do połoſſnich statow, do Kalifornijskeje, hdźež je tež w symje cźopło a hdźež ſu ludźo bohaći. A tak bě ſtónczne tam w symje wſajo ludźi bjes dźěła hacź hewak we wſchitkich nawjeczornych statach. A tam w Kalifornijskej ſu w poſledniej ſymje wopruwadźe mnoſy ludźo ſ hłodom wumrěli.

Je to hajta, ſo w Ameriźy wſchitcy dźełaczerjo maju wyſſoku mjdu. W někotrych wuhlowych jamach tomu ani tak njebęſche sa cźaſ naljepſcheho hoſpodarſkeho roſkſewa. Tam tehdy hižo hórniźy hłód źiwjachu. Wokoło Pittsburga je kóždy druhi dźełaczeŕ bjes dźěła; w podkorkach nawjeczorneje Virginije je to hiſchcźe wjele hórje. Měſta, kiž dwójźej wob dźeń dźełonjemẽwzam jẽdźe podawachu, ſu ſwrześchźile. Kwekarjo ſdźeleja, ſo w nawjeczornej Virginiji 25 000 dźěczom hroſy ſtrach ſahłodźenja, jeli ſo hnydom ſpěſchna pomoz njepſchiſnźe. Po hamtiſej ſtatiſtiźy w Sjednoczenych ſtatach ſnajmjeńſcha 6 miljonow dźěczi cźerpi pod njedoſahajzym ſeźiwjenjom. W Sjednoczenych ſtatach nichtó nima po ſakonju prawo na ſtatnu podpjeru. Ale w mnohich měſtach ſo tola ſ priwatnych ſrędkow dźełonjemẽwzam pomha. Wſchelake towaſſtwa a organiſazije ſu ſarjadowake jẽdźenje a wutkowny ſa njeſaſſłužerjow a hladaju, ſo bychu nuſy ſadźěwale tak derje hacź ſo nětko hodźi. Ale tola njemóża docźinić. Możebeje derje je organiſowane podpjeranje cźornuchow w Chikagu. A tola jenoż kóždy ſtyerci njeſaſſłużer tu dóſtawa dwójzy ſa dźeń wobjed, hdyż ma ſbožo a je ſahe dosć naſtupił. Mnohich njeſaſſłużerjow pſchećelſko a pichiwuſni ſeźiwjeja. W někotrych pſchedněſſach Detroita dźełonjemẽwzy druhdy ſeźiwja ſtjoch njeſaſſłużerjow. A mnoſy ſej natwarja ſe ſtarych dejſkow, wobſtatkow awtow, mẽchow atd. primitiwne poſtlotaja, tiž tworja hróſbny kontakt k pſchepyſchnym njeſaſſłużerjam.

Hacź amerikanſke knjeſerſtwo dale budźe móz ſapowẽdźeć wſchu ſtatnu pomoz dźełonjemẽwzam? Roſcźaza nuſa ſo pſchetwori do politiſkeho ſtracha. Dźenja hižo by kóždy amerikanſki njeſaſſłużeŕ był ſbožowny, kdy by mohł ſo měnicź ſ nẽmſtim njeſaſſłużerjom. Njech tež pola naſſ ſtatna podpjera je khętro ſnadna a wboha, to tola tu nichtó ſo bojeć njetrjeba, ſo njeſmẽje ani pjenjeźka a ſo dyrbi ſ hłodom wumrěć kaž w Ameriźy.

Sobustaw parlamenta na podróżnistwje

Liczba bundakow po powołaniu je jara wyſoka; we Jendźelſkej ſwjeźicźim ſnajmjeńſicha 60 000. Najwjetſchi dźěl bundakow ſeźiwi ſo ſ proſcherſtwom, a ſaſo w Jendźelſkej wobliczichu, ſo naproſzu ſebi kóždy wob dźeń nẽhdźe 20 hriwnow. Nẽhdyſchi ſobuſtaw jendźelſkeho parlamenta pſchedſeđaſeſi ſo jako bundak, ſo by wuprohował jich wuhlady. Bjes pjenjezka w kapſy poda ſo wón na podróżniſtwo a ſwjeźi, ſo ſmẽ ſo proſcherſtwu, dźiwaju na dźenſnicźne mzdy, jako wunoſchna ſaſtužba wobhładowacź. Najlepſche wupſchi mẽjezche wón, hdyż proſcherſke pola bohatych ludźi, wudawaju ſo ſa najźiſkeho, kotryż je wobhładał hižo lẽpſche dny. Nózłẽhi, kotreż w azylach namała, běchu wſchak jara hubjene a runjewon wohałbjaze. Prěnju nóz w azylu, w ſymnej novemberſkej nozy, ſpaſche wón w rumnoſcźi ſ małymi ſalẽžowanymi wotnjeſchkami, bjes tepjenja, hromadze ſ 53 druhimi. Po tym dyrbjachu tuczi mnjoſo jako ſarnowanje ſa nózłẽhi ſ hodźiny dołho dźěłacź, na pſchikł. brjewo rẽzacź a rubacź atd. Wſchelakore mózeſche tutón wopaczny bundak wobſedźowacź, ſo puczuja bundakopi na pſchikł. ſami, dyle porędko jenoż ſjenoczitaj ſo dwoju. Potom pak dróżuje kóždy na druhej ſtronje puczja, ſo njebyły ſaneje zigarowoje dopalenki ležo woſtało. 75 prozentow mjes wſchẽmi bundakami je nẽkak pothłoſtanych. Mnohy ſu duchownje ſkoſeni, ſłabowutrobni a ſamo duchakhori. 14 lẽtni pachoſo mjeſſu nicźo ſadneho njes bundakami, najſkerje je to ſjedźełoſcź, kotraż dowjedźe jich na tutón puć, kotryż je ſa najwjetſchi dźěl ſame hubjeńſtwo a ſahuba.

Hospodarski rozhlad

Ssrjedu 4. meje 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje

1 Dollar	4,209	100 pólſk złotych	47,40
1 jendźelski punt	15,38	100 čěſkoſl. krónow	12,465
100 ſwaje. frankow	81,68	100 franc frankow	16,575

Burſy wčera wjele źiwjenja njeciewſachu, tola wuwi ſo w běhu dnja ſaſo ſtrućenje reutowych kurſow. Też efekty a dołhe liſćiny ſapiſachu ſnadne połóżnjenje kurſow. — Skoro ſo ſda, kaž by ſaſtupſtwo ludu w Sjednoczenych Statach połnowaſe Amerikli ſa ſniženje hódnoty dołſara wuſtupowało. Reprezentantſki dom (ſejm) je na ſniženje hódnoty ſo mẽrjazych ſakon pſchijał. Amerikanſke ratarſtwo a induſtrija ſo nadźijetej ſ tym, wutwos ſwojich wupłodow a wudźełkow połẽpſchyć a ſpěchowacź. Na pſchiſładźe Jendźelſkeje ſu ſyſłnali, ſo ſniženje hódnoty jendźelſkich pjenjez, je jendźelſku induſtriju a pſchemysł możniło a połẽpſchiło. W hoſpodarſkich roſprawach wulkich nowin pak cźitamy, ſo amerikanſki preſident Hoover a ſenat naſpomnjenu ſakoń ſaciſchnjetaj.

Na produktowych wikach poſtupowanje pſchejećiznych płacźiſnow kedźbliwoſcź ſbuża. Wčera zentnar ſaſo wo 10 pj. poſtupi. Też wowſ ſamóch ſwoju płacźiſnu wo 5 pj. połẽpſchichu. Rožk a jećmjeń ſwoju płacźiſnu wobłkowaſchtej. Sajimawe je, ſo płacźiſna pſchenicy poſtupiła. Tónle lẽto wjazy pſchenicy wumnjewachu a rożki mjenje płahowachu. Tehdźa ſmẽdźeſche ſo ratař wyſokich płacźiſnow rożki nadźẽcź, a tu pſchenicy mjenje wypoku. Po wicźnych roſprawach je pſchenica nimale žadna a dowoſej wobara wypoke ſło.

Zentnar płacźeſche wčera w Barlinje:

Pſchenicy 13,65—13,75 (13,35—13,45) hr., rożki 9,90 hacź 10 (9,95—10,05) hr., jećmjenja, nałtujeſho 9,35 hacź 9,70 (9,50—9,70) hr., naſymſkeho 8,95—9,30 8,95—9,45) hr., wowſa 8,15—8,40 (8,05—8,30) hr.;

w termińowym wikowanju:

pſchenicy:

ſa meju: 14,30—14,28½ (13,90) hriwnow,
ſa julij: 14,45—14,12½ (14,12½) hriwnow,
ſa ſeptember: 11,32½—11,31½ (11,42½—11,40) hr.,

rożki:

ſa meju: 9,72½—9,71¼ (9,85) hriwnow,
ſa julij: 9,92½ (9,95) hriwnow,
ſa ſeptember: (9,35 hriwnow),

wowſu:

ſa meju: 8,70—8,65 (8,70—8,56¼) hriwnow,
ſa julij: 9—8,90 hriwnow,
ſa ſeptember: 7,82½—7,75 hriwnow.

Płacźiſny w ſpinkach ſu płacźiſny tydźeńſkich wikow. Hdźež pak žane naſpomnjenje njeſtoi, ſo njepſchemẽnichu.

Sswinjaze miki w Barlinje.

(Magericzkhoi Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 288 ſbérakow a 431 proſzatow. Wěſali płacźachu: wulke 28—40 hr., ſrjedźe 17—28 (18—28) hr. Proſzata płacźachu: wulke 13—17 (14—18) hr., ſrjedźe 10—13 (12—14) hr., małe 8—10 (10—12) hr. Witi klazachu, płacźiſny popiſnicźe ſwachu.

Płacźiſny w ſpinkach ſu płacźiſny tydźeńſkich wikow. Hdźež pak žane naſpomnjenje njeſtoi, ſo njepſchemẽnichu.

Zito a wotrjowy ſymje w tonach ano 1000 kg, newak 100 kg.

Płatany po złotej hriwnje

	3. 5.	2. 5.		3. 5.	2. 5.
Pšenica	273-279	271-273	huny	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	198 200	198-2 0	woka	15,0-18,0	16,-18,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre łuniny	11,0-11,5	10,0-11,5
ječmjeń wowa	17,-186	179-186	bołte łuniny	14,0-15,5	14,0-15,5
kukurica	168-168	162-167	ſeradella	28,0-34,0	28,0-34,0
pšeńc. muka	—	—	ſana. wowſk	—	—
rožna muka	3,0-36,2	33,-36,2	lany wowſk	10,8	10,8
pš. wotruby	5,9-27,6	26,9-27,6	ſuch.trubanč	9,30	9,30
rožne „	11,6 11,9	11,6-11,9	ſ rmj. kruški	—	—
ſyno, 50 kg	9,5-0,2	10,0-1 2	ſyno, 50 kg	1,45-1 6	1 4 -1 6
raps	—	—	ržana ſłoma	1,31-1,5	1 25-1,0
hróch Viktor	17,0 23,0	17,0-23,(	pšeńc. „	1,1 -1,25	1,00-1,15
ſane ſymjo	—	—	wowſna „	1,10-1,25	1,00-1,15
pjeluški	16,0-18,(	16,0-18 (	ječna „	1,10-1,25	1,00-1,15

Płacźiny rẽznebo ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

3. meje 1932 Płacźiny po centn. a zł. hriwnach

Skóźne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 470

Połnomjaſne, wukormjene, najwětſoje rẽzneje hódnoſe hač do 8 lẽt	—
Młode mjaſne, njewukormjene ſtarſe wukormjene	32—35
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane ſtarſe	—
Mjenje pjecowane wjeſch ſtarobow	—

Bykowe: 96.

Połnomjaſne, wurośene, najwětſoje rẽzneje hódnoſe	27—29
Połnomjaſne, młódſe	25 27
Mjenje wukormjene młódſe a derje pjecowane ſtarſe	24 -5
Špatne	21 23

Jałowicy a kruwy: 1246.

Połnomjaſne wukormjene kruwy najwětſoje rẽzneje hódnoſe	24 - 27
Połnomjaſne wukormjene jałowicy najwětſoje rẽzneje hódnoſe hač do 7 lẽt	20 23
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałowicy	16 -18
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałowicy	12 14
Mjenje a špatnje pjecowane	—

Celata: 1986

Najlepše wukormjene (2. druź.)	45 54
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 3.)	27 43
Špatne 4.	18 25

Wowcy: 5215.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. druźina	36 -7
Starše wukormjene 2.)	33 35
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.	28—30

Swinje 10 685.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich križenjow ha do 1½ lẽt ſtare	37—38
Wukormjene	36—37
Mjaſne	36—37
Špatne	34—36
Rjanc a kundrosy	33—35

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Matko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaŕ Budyšinje. — Za nawódſki: G. Janak w Budyšinje.

P. Krjeczmaŕ:

Wulećiš sebi sobu do serbskeho kraja?

Jutſje ſwjeźimy dźeń Bożeho ſpiźa. To je dźeń, na kotrymž ſebi po dopoldnjiſchich Bożich ſłužbach rad wulećimy na horu, do hole, ſo by naš wotkſchewiſka Boža pſchiroda, tiž ſo hotuje ke tśěwej. O ty lubośna mejo, kak lubiſch ſo mi — ſmjk duſche, hewak tak wuputaneje pjchi wſchẽdnym dźěle, pſchedobywa ſo pſchezo mózniſcho na ſwětlinu pichiłomnoſce, pohonja naš ſ ſkutkej.

A cźehodla njebychmy ſebi wutſeźili do ſerbſkeho kraja, do naſchich ſerbſkich hór, ſ jich wyſchin hladali do domiſny, do naſcheje domiſny. Bóh Knjeſ je naš tu we naſchej ſerbſkej Łužicy tak pjche wſcho bohacze žohnował ſ kraſnoſcźemi Bożeje pſchiſrody.

„Hory mọdre, ja waš ſnaju,
Ja ſym ſaſo w ſerbſkim kraju!“

tak wyſłaſche młody ſerbſki bọhaŕ, hdyż ſaſo do domiſny ſo wróći a tak wyſkamy my ſ nim, tiž ſmy jeho radoſcź pſchewjſali. Toła mọkemy jenoż ſpẽwacź ſ hłubin duſche, hdyż naſchu domiſnu dokładnje ſnajemy. A my mamy ju tola tak błiſko. Trjebamy jenoż jene popołdnjo, jedyn dźeń cźaſa, ſo bychmy naſch Mnišhonja, naſch Hromadnik, naſch Cźornoboh, naſch Bełoboh, naſch Lubin a kaž hiſchcźe te wſchẽ druhe naſche hory a hórki mjenujemy, połnoho ſboża, dokelž ſu naſche, dokelž ſ nimi je ſjednoczene dopomnjeza na ſaſdźenoſcź, wopytali. My trjebamy tola jenoż dźeń, ſo bychmy cłwatali k jẽzoram a rẽcźkam we ſerbſtim kraju! My trjebamy jenoż dźeń, ſo bychmy ſeſnali kruch naſcheje hole, jeje rjanoſcźe a bẽdnoſcźe we wołſłuku wuhlowych jamow. My trjebamy jenoż króſke dny, ſo bychmy połukrịli do naſchich lubośnych Błótow ſe ſwojim łuſtom. A wſchitko mọkemy tak lohko doſcźahnyć w dźeńſnicźim cźaſu ſpẽſchneho wobhłada a techniki. A hdyż puczujemy pẽſchi, nihdźe njemọkemy pucźa mjẽtnyć, wſchudźe ſo nam poda rada, nadeńdźemy pokaſowaze ſnamjeńſchka, tiž nas dowjedu k zyłej. Njetrjebamy ſo ani napinacź, ale dyrbimy ſebi jenoż cźaſ wſacź. Bóh Knjeſ je nam dał njedźelu, ſo bychmy mẽli khwile ſa naš, ſo bychmy wupſchajnyli a wobdźiwali dom Bożi w pſchirodze ſe ſwojim wẽcźnym njebjeſſkim pſchikrywom.

Njeje runje w naſchim dźeńſnicźim cźaſu tak niewupraſnje woiwołowe ſa naš, ſwoju hłowu położicź do klina macźerſki pſchiſrody, w ſelenej ſchtomowinje ſo woczerſtwicź?

Sserbſki lẽžo mói, do khłódka
Rukow ſwojeju mje wimi!
Cźiſchina njech twoja khłódka
Pokoj, pokoj wrócźi mi;
Jako nẽhdy do duſche mi
Sswojich ptaczkow radoſcź lij,
A ſchtoż w ſiwjenju ko ſlemi,
S cźichim łuſtom ſaſ' ni ſpiń!

Kajſke ſbożo lije ſo nam do wutroby! Schtó cźuje to doma ſedźecź, nichtó! Puczujmy prẽči a podlu pjches naſch u domiſnu, ſo bychmy ſbożowni byli w njej!

Cźaſto hromadźujemy mẽſany dołko pjenjeſy, ſo bychmy ſebi dojẽli do drubich ſtron, ſo bychmy tamniſchu wołoſinu ſeſnali, tiž ſe nam druhi khwaſtí ale — ſwoju domiſnu, ſwoju najbliźſchu wokſtinu ani njeſnajemy. Sa ſnadnu krọſch mọkemy ſebi domach ſbożu pſchitulicź, kiž pytamy ſa drohi pjenjez w dalekoſcźi. S kajſkej radoſcźu ſapiſamy wobroſy ſwe puczowanjach naſchich ſerbſkich towaſſtwow a ſokolſkich jednotow po ſerbſkim kraju, do horow, do hole, do Dołnjeje Łužicy a dje hiſchcźe w domownym kraju. A kak ſo wjeſela tamni Sserbja, kiž bydła w tutych kuſtownych kucźelach, hdyż ſłyſcha, ſo Sserbja ſu pſchikhwatali k nim, kak pukota jim w ſbożu wutroba, hdyż ſłyſchi ſerbſki ſpẽw, ſerbſke ſłowo, ſnadź ſerbſku hudźbu, hdyż widźa ſtarych a młodych ſ błyſkotazym wóczkom po honach cźahnyć:

„Schto radoſcź rjeńſcha dawa,
Hacź droſku puczowacź,
Hdyż ſ nowej droſku trawa
Chaz ſemju wobłekacź . . .“

To ſmjẽe ſo tam bydłazym Sserbam wutroba! Dopoſnaju, ſo njeſmy ſami, ſo kołowokoło nich klinẽzi hiſchcźe mọgnje pſche wſchẽ wukhory cźaſa ſerbſke ſłowo, ſo Sserbja ſo cźuja d o m a cźe ſwojim kraju. To ſłyſni, to poſbẽha niz jenoż toho, tiž puczuje, ale też toho, tiž puczowazych wuhladaſche, witaſche, ſ nimi ſo rozmołwjeſche!

O wažny ſebi naſchu domiſnu. Popſchejmy ſebi a druhim hodźiny ſboża a ſtrućenja. Sesnajmy ſwoju domiſnu, ſo bychmy ju dźeń a bóle lubowali, cźeſcźili a ſwóſnali, ſo mamy ſwoji bycź we ſwojim lubym ſerbſtim kraju.

Njeſholdujmy nowotarſtwu, na dnju Bożeho ſpiźa ſo tłocźacź po korcźmach, ale khwatajmy do Bożeje pſchiroby, do Bożeje ſwjatnizy, w kotrejž nẽtko wſcho ſpiczi a klinczi w ſpẽwje ptaczim, naš kwẽtnje wobwinjuja kwẽtkow kraja na łukach, w ſahrodach a ſbyja ſo kraja ſe rẽcźejazych ſchtomow na naš; hdźež naš wocźerſtwja wóſi rodźicźerſki ſemje. To buoż naſch dźeń Bożeho ſpiźa!

Kaž ſchkowroncźk w błónczinym bịyſchcźu jeno juſta,
Kaž rọża nałẽtni dych cźyſyła proſzy,
Kaž rẽcźka do doła tak wjeſele pluſa,
Kaž mjetel ſ kwẽtki na kwẽtku ſo noſy:
Tak cźłowjek pſcheje ſwój a ſa tym žada,
Schtoż ſwẽcźi ſo, ſchtoż rẽcźe, wonja, ſwoni,
Schtoż jemu wẽcźnje ſ ſbożu roni!

Bożo njedźele a ſwjate dny njech ſu nam dalſche dny, na kotrychž khwatamy bliže k wutrobnu ſerbſkeje domiſny. Kọżdy dźeń, tiž budźemy tak pſchejẽwiwcź, budźe nam ſ łuſtom ſbożo, budźe nam ſ njeſavomnitej khwilu, tiž naš budźe woſłobjcź w naſchich cźẽſtkich khwilach. Takſe hodźiny powjedu naš ke ſpokojnoſcźi a wuſnaceu:

„O ty naſcha droha ſerbſka Łužica,
Ty ſy w horju naſcha troſchatka!“

Starſchi, wſmicze ſwoje lubuſchći ſa ruku abo do wałſcheho ſchkita a khwatajcze ſ nimi pſches pola a hona dale hłuboje do ſerbſkeho kraja! Ty ſerbſki młodźenzo, khwataj ſe ſwojimi towaſtſchemi, pał ſ wuſiwolenej ſwojiſe wutrobu k ſerbſkim horam, do ſerbſkeje hole, do mẽſtacźkow a wjeſkow, abo k hatam a rẽcźkam, hdźež ſo cźi najbóle łubi — a budź ſbożowny. A wy ſerbſzy mużoju, wſmicze ſwoju ſiwjenſku towaſtſchku, do ſwojeho ſchkita a puczujcze ſ njej do raja ſerbſkeho ſbożа. Wſchitcy budźemy potom ſ naſchim njeſmjertnym Cźiſchinſkim wołożeni ſa cźucź:

We wutrobach ſo nutſka jaſni,
A ſ wocźow błyſchcź dźe ſahrẽcźa,
Hdyż jemju ſ tajnym łuſtom baſni
Tu pyſchnu pẽſeń nałẽcźa!

A ſ erta budźe nam Klinczeź ſerbſkeho luda narodna hymna w radoſći a dźakownoſći jako wuſnacze wẽrneho a ſwẽrneho Sserba: „ . . . . ſ w j a t e ſu m i t w o j e h o n a l“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiśišćenja, zap. dr. z w. tuk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšti, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšti a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam cělneho znjezbožnja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožnje dyrbi abonent *hnydom jutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožnja* dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 105 **Budyšin — Pjatk, 6. meje 1932 — Bautzen** **Lětnik 91**

Němske knježeŕstwo budźe brónite organisacije dohladować

Zwjazki bjezbóžnych su so zakazałe

Němski president ſ Hindenburg je dwaj nutſownaj wukasaj podpiſał, kotrejž ſo na politiſke brónite ſwjaſći a na organiſazije bjesbóžnych poćahujetaj. W tymaje wukasoma ſo postaja:

Wſchě politiſke ſwjaſki, kotrejž ſu wojerſtwu podobnje organiſowane abo po wojerſkim waſchnju wuſtupuja, ſu ſo ſ wukasom němſkeho presidenta dohladowanju němſkeho ſmutſkowneho miniſtra podſtajile.

S tymle wukasom ſo dotalne naprawy, ſa ſawěſćenje ſtatneje autority nuſne, wudospołnja. S nim dyrbi ſo ſtat, kotryž je ſhromadne wobſtejenſtwo wſchitkich, na podſtaſu prawa a ſalonja ſtejazych, pſcheźiwo pſchemacham lažiwych organiſazijow ſchikować. Wukas němſkemu knježerſtwu možnoſć dawa, wſchě wojerſtwu podobne organiſazije dohladować a je roſpuſcheźić, jeli ſo bychu ſpytale, autoritu ſtata podryć.

Po žadanju dyrbja tele ſwjaſki němſkemu ſmutſkownemu miniſtrej ſwoje wuſtawki k pruhowanju pſchedpołožić. Wone ſu nuſowane, ſwoje wuſtawki tak pſcheměnić, kaž ma to němſki miniſter ſmutſkownych naležnoſćow ſa ſawěſćenje ſtatneje autority ſa trěbne. Wón ſmě ſwjaſki, kotrejž ſo po jeho wukasanjach njeſkłoṅja, roſpuſcheźić. Pſcheźiwo pſchikasanemu roſpuſcheźenju móža ſo hórſchiſći, wo čimž potom němſkotatny ſud ſudźi.

*

S druhim wukasom němſkeho presidenta ſu ſo kommuniſtiſke organiſazije bjesbóžnych hnydom roſpuſcheźile. Rozpuſcheźenje je ſo wuprajiło: pſcheźiwo internazionali proletarſkich ſwobodomyſlerjow je ſydłom wulonjazeho wubjerſa w Barlinje a pſcheźiwo organiſazijam ſwobodomyſlerjow, kotrejž ſu ſo jej pſchiſamkle, woſebje pſcheźiwo ſwjaſkej proletarſkich ſwobodomyſlerjow Němſkeje hromadje ſ proletarſkej ſwobodomyſlerſkej młodźinu, ſwobodomyſlerſkim pioněram, pſcheźiwo ſonſkim kommiſſijam a pſcheźiwo wojowazemu ſhromadźenſtwu proletarſkich ſwobodomyſlerjow. Też pſchiprawjenja, kotrejž tymle organiſazijam ſłuſcheja, hromadje ſ dźełarnjemi jich nakładow dyrbja ſo roſpuſcheźić.

Schtóž organiſaziji, kotraž je ſo ſ wukaſom roſpuſcheźiła, jako ſobuſtaw pſchihłuſcha abo ja organiſaziji ja myſli cźiſcheźerſke pißma dźěła, fawjeduje, roſcheŕja abo na ſkładze ſkowa, abo organiſazije na druhe waſchnje pod pjeruje abo jejne organiſowane wobſtaće dale ſakłowa, ſo ſ jaſtwom ſmajmjenſcha na jedyn měſaz pokłoſta.

Pódła jaſtwowcho ſkłoſtanja móže ſo też hiſchće pje njeźne ſkłeſtanje napołožeć.

Wčaſu druhi dźeń po jeho woſjewjenju do mozy ſtupi.

Saksi sejm

Sčrjedu je jeſan wo ſaradźenju dźěła ſa dźěłoṅemježnu wuměnu rozprawjował. Namjety kommuniſtow a němſkeje ľudowoje ſtrony ſo hoſpodarſkemu wubjerkej B pſchipokłaſchu. Wſchě druhe namjety ſo pſchijachu, w prěnim rjedźe ſozialdemokratiſki namjet, ſo bychu ſo dźěłoſarađaze naprawy, kotrejž ſu němſka hoſpodarſka rada a dźěłaćerſke ſwjaſki pſchihotowale, wuwjedle. Dale nětkotre němſkonazionalne žadanja pſchijachu.

Sozialdemokrat **Schleinitz** a kommuniſt **Schubert pſcheźiwo ſnižeṅu ſpomožerſkeje podpjery** rěčeſchtaj a žadaſchtaj, ſo bychu ſo na to ſo poćahowaze porućenja wróćo wſale.

Smutſkowny miniſter Richter pak wobſarowaſche, ſo knježerſtwu njeje móžno, na to ſo poćahowazy wukas ſ 23. julija 1931 wróćeć. Wono je wjele bóle dyrbjało njedawno porućeć, ſo bychu ſo žadźby ſniźile, dokelž ſo hewak ſyła njeby mohło podpjery płaćeć. Wot ſniženja žadźbow też wotwiſuje, ſo pſchidźerki němſkeho ſtata dóſtawnemu, dale ſu ſo płaćiſny ſa wudźerženje žiwjenja ſmjeńſchile. W minjenym lěće ſu gmejny a wokrjeſne ſpomožerſke ſwjaſki ſ połóženju ſpomožerſkich cźežow ſa njeſaſłužerjow 64 milijonow hriwnow ſe žrědłow němſkeho ſtata a kraja, mjes nimi 42 milijonow hriwnow wot němſkeho ſtata dóſtałe, mjes tym ſo je połna cźeža gmejnow 120 milijonow hriwnow wuczinła.

Sozialdemokrat **Müller** ſ Planitz knježerſtwowej roſprawje porokowaſche, ſo ſu žadźby zyłe njedoſahaze. Mjes tym ſo Müller rěčeſche, nazionalnaj ſozialiſtaj ſ **Killinger** a **Laſch** jeho rěč pſchetorhuju ſozialdemokratiſku ſtronu wohanjeſchtaj. Killingera a Laſcha ſohodła ſ poţeđenja wuſankichu.

Wusud w procesu „Ceŕwjeneho Jězdneho"

W 4. ſkłoſtańſkim ſenaće němſkotatneho ſuda je ſo ſrjedu w proceſu dla wjeleſcheraby a dla ſpytaneho pſchekłaṅenja němſkotatneje woboty a policije wuſud woſjewił: wobſkorżeny Welk je ſo wuwinował, prjedawſcheho wyſchſcheho dźeſatnika Fritza Engwichta ſ jěſdneho regimenta 9 w Fürſtenwalde k joſtwu na dwaj měſaza ſajuđźichu. Sa ſkłowneho wobſkorżeneho, nětkuſcheho měſchčanſkeho pſchiſłužeja Willia Schulza w Barlinje po namjeće wyſchſcheho ſtatneho rěčnika najwjetſche možne ſkłoſtanje, 3 léta ſkłoſtarnje a wotrjeknjenje cźeſtnych prawow na 10 lět, poſtajichu. Druhy dyrbja jatbu na tři lěta 3 měſazow hać do 2 lět 9 měſazow wotpokuċiċ. Wjetſchinje ſaſuđźenych ſo 13 měſazow pſchepytańſkeje jatby wot ſkłoſtanja wotliczi.

Wólby w Memelu

Pſchi wólbach do memelſkeho ſejmu njeje ſo nječo pſcheměniło. Haćrunjeż ſu ſo nětkotre tyſaţy Litwjanjow do memelſkeho měſchčanſtwa pſchijałe, ſu Litwjenja je- nož 5 mandatow, kotrež ſu w dotalnym ſejmje měli, dobyli. S druhich ſtron ſu dóſtali ratařſke ſtrony 11 ſydłow (prjedy 10), ľudowa ſtrona 8 (8) a kommuniſtja 3 (2).

Knježerſtwowa krisa w Awſtriskej

Kſchesćijanſko-ſozialni, landbund a domowiniſti ſwjaſk w awſtriſkej nazionalnej radźe (ſejmje) ſu namjet ſapodali, ſo by ſo nazionalna rada roſpuſcheła. Pſchi wólbach do prowinznych ſejmow ſu kſchesćijanſko-ſozialni cźeſto ſchłodowali, mjes tym ſo ſu ſozialdemokratoja ſwoje mandaty ſwjetſcha ſakhowali. Najhubjeńſcho ſu Wulkoněmcy we wólbach pobyli, kotrychž dotalni pſchiſłuſchiwarjo ſu k nazionalnym ſozialiſtam pſcheſchli. Njedźiwajcy toho mnje Wulkoněmcy a ſozialdemokratoja žadanje ſa roſpuſcheźenjom narodneje rady podpjeraju.

Knježerſtwo je wobſamkło, we wuſtawinym wubjerku na to pokaſać, ſo wólby w lěću njeſmědźa buć. Nunje nětkole, hdźež ſo w parlamenće wo wikowarſkich a hoſpodarſkich praſchenjach jedna, njeby ſo parlamentowe dźěło pſchetorhnyło ſměło. Jeli ſo by njedźiwajcy toho ſo wjet ſchina ſa roſpuſcheźenje wuprajiła, by knježerſtwo polnomóc žadało, ſo by mohło hać k nowowólbje najmjenſche naležnoſće pſchewjeſć. Jeli ſo by ſo polnomóc knježerſtwom ſapowědźiła, by knježerſtwo wróćo ſtupiło.

Pſchi jenym praſchenju wo wobſtadnym porjedźe je ſo ſrjedu na pułku wothłoſowało. Pſchi tym je knježerſtwo ſ 13 hłoſami kſchesćijanſko-ſozialnych, landbunda a domowiniſkeho ſwjaſka pſcheźiwo 12 hłoſam ſozialdemokratow a Wulkoněmcow wjetſchinu dóſtało. **Jeli ſo jemu tale wjetſchina ſwérna woſtaje, ſo narodna rada pſcheźiwo ſu ſo ſ 13 hłoſami kſchesćijanſko-ſozialnych, landbunda a domowiniſkeho ſwjaſka pſcheźiwo 12 hłoſam ſozialdemokratow a Wulkoněmcow wjetſchinu dóſtało.

Wólbny zwjazk francowskeje lěwicy

Wužšče wólby do francowskeje deputěrtkrjeje komory šmeja so pšichodnu njedźelu. Radikalni sozialistojo su so we wjele wólbnych wokrjesach sprjećeli, so, hdyž nimaju wuhladny na dobyće, swoju kandidaturu spušćeju, so bychu mohli sa sozialistow hłosowaś. Runje tak buźa sozialistojo wólbu radikalnych podpjerowaś, hdyž je jich lichša pschiwižowarjow sa dobyće pschešłaba. S tutym radikalno-sozialistiskim swjatkom znaźa so knježeŕstwowe strony we wschelakich wokrjesach poraža, w kotrychž by jim hewak dobyće wešte było.

Zpřisahnstwo přećiwo presidentej Zamorje?

Schpanište nowiny su nadrobnoše we wobkrocenje pšeceźiwo presidentej Alcabi Zamorje wojjewiśe, kotrež je policija wotkryła. Spjchtžaźnizy běchu pjeća wobsamknli, Alcalu Zamoru sfónzowaś, hdyž je njedawno we Valencii pschebywał. Też pšeceźiwo ministerskemu pschedsydstwe Azañe a někotrym knježeŕstwowym sobustawam je attentat wotmyślony był.

Hrožacy hobrski straik w Jendźelskej

„Daily Telegraph“ z Manchestra powe, so je sjednoceństwo bawołnowych pschadowarjow wobsamknło, mjadowe tarify, z dźełacźeńskimi swjatkami wobsamknjene, wupowědźeś. Sytym zhromadnych ľudowych tarifow, kotrež je wot 25 lět płaćił, je so z tym sfónčił. Dźełodawarjo chcedźa někto zwjazowe wobłuźenje dźełaćelow wotmyślenju dźełodawarjow staja, hač do sniźenja mjadowych zwołow abo hač z powschitkownym straikom wotmowja. Pschi straiku bychu so někotre stotyzaź dźełaćerjow wobdźełiłe.

Jendźelskeho wuhla so mjenje wotbywa

Po sdźelenźy podsekretara za hórnistwo Jsaaka Foota w jendźelskim ľudnim ľenju je wuhrjebanje wuhla we Jendźelskej z 283 milijonow tunow w ľěźe 1913 na 219 milijonow w ľěźe 1931 padło. Ležba ľudźi, kotrež w hórnistwje dźełaju, je w tym samym czasu z 1 100 000 na 763 000 wosobow padła.

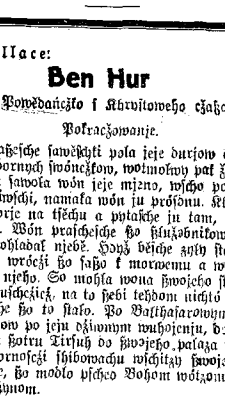

Awstriske knježeŕstwo hrozy wotstupić. Dr. Korla Bureš, awstriski zwjazkowy kanceler, kiž na žadanje narodneje rady za nowowólbami wozwesi, zo při příjeću tajkeho namjeta dyrbi knježeŕstwo swoje wotstupjenje wozwěźić, dokelž pjeća njemóże wjacy njesć zamołwjenje za dalše wuwiće poměrow.

Malta a połodniša Tirolska

Maltańske knježeŕstwo je z soukasom wuprawu, kotruž je ľěčna kommisija poručiła, do mozy stajiła. Po njej budźe so maltańska ľěź w ľudowych schulach a niź italska wucźiś, mjes tym so stej jendźelska a italska ľěź pola wyschnoščnow a ľudow dowolenej.

„Times“ tule składnosć wuźiła, jo bychu w sawodnym naźiwku na njemdze a hrube nadpady italskich nowin wotmołwiłe, w kotrychž so na pottóčenje italskeje ľěźe łželi. „Times“ Italskim pod nóź pikaju, jo Italscy njo, kotrěž njeńtko ľěź w połodnišej Tirolskej a Słowjanšku we Gorizy z prochom a mochom wutupjeja, zanjeho prawa nimaju, so na pottóčenje italskeje ľěźe w Malezje hórschcź. Italjenjo sebi žadaju, so bychu w ľudowych schulach italsku ľěź wukmuli, dokelž Maltu jako pschidobne wobźedźeństwo Italscy wobhladaju.

Měr w Sanghaiu

Chinesko-japanski pschimjeŕ je so zbožnu podpisał. S nim so njepschećelskoješe, kotrež su so w Schanghajskim kraju w januarje sapočałe, skónča. Jendźelski a francowski pólźanz, dale chinesti hłowny wotpołstanz Kwotaicźi su jón podpisali. Poślednischeho su chinescy studentojo nadpadnyli, dokelž su z pschimjerownymi wumjenjenjemi njespokojom. Kwotaicźi je w zwjazim domje, japanski pólźanz Schigemitsi, kotrež je so z bombowym nadpadom w Hongkewskim parku cźežko skanił, je w lhorownji podpisał.

Ze Serbow

W Budyschinje, 6. rožownika 1932.

— **We wjedrje.** Dźenska rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —1 a thermometer we nozy +7. Sćěhowaje wjedro je mało pschemjeńt. — Mity Boži dźesch mackerske wjeŕka powołonju lackne hona domownitskeje Luźicy. Sćrjedu wjecźor dalše wjedroćišćenje nam pschisćiwjowasche dalše hrimanja. W nozy wobradźi nam sworićel tak mily a tak pšódny dešćićk. Wocźakowach hnėć, so budźa wjeŕka Boże domy, w naschich wšach, potny z dźakanymi ratarjemi, so bychu spěwali Bohu dźak a khwalbu za jeho miłosć, na kotruž je tola ratař tak jara pokasany. Ně nawopak, próstne běchu ławki Božich domow. Je to hišće lud serbowski, pobožny a Boha bojasny, kiž bydli w tutym kraju a po wótrach namrětu seniu wobdźěła? Ow ľudo serbšći, bjes Božeje miłosće a Božeho pożohnowanja, podarmo cźakacź hwězdow na ľěpsche cźasy. Hórsche hač dźensniske cźasy su naschi wótrowje pschetrali, jako psched 119 ľětami bo wójnske njewjedro rozwuschći nad domowinskimi luźistimi honami a jako, ľudo serbski, twoji wótrowje słonachu hišće pod twakim staŕeźnego roboćanstwa. Tehdom njeźěkawuchu wěru do žiwego Boha wot so, tehdom z mutnej wutrobu proschachu w pschejelnjenych Božich domach wo ľěpsche cźasy, a wonc tež pschiwołachu! A dźensa ośi do naschich Božich domow. Hač by wječerawschi muły Boži dešćićk koho wotdźerżował, pućowacź hospiny dalko tam, hdźež by so móhł wobdźělowacź na někajkej wótrnjenzy?! — S rozprawow wjedrańnow wukhadźa, so schcerjaty a hišćeze bóle chłodniši cźas dale wokhowany. Nad hrjebźanej Europu wupischeschera so wobšćerna nižina. Nowa pschichadźa je stronu Azorskich kupow. Tola pola kupy Island je wobšćerna hač do lodźateho morja šahaza wyschina spřinacź. Tuž je wot tam pschiplawo symnych powětrow, nasch wozduch abo lóst studźazych mólnu. Jutše sobotu skhrožа ľěnčźe 4,24 a khowa so 7,30 hodź. Mježacź skhadźa rano 4,34 a khowa so 10,05 hodź.

Budźe-li ľěco suche?

Nasche wjedrańtwo je hischcze jara njesprawidźomne, a ratańtwo tola trjeba dobrych wěsćerjow wjedra. Mjetrjebasch so hischcze dacź do strachu, hdyž tu abo tam hubjene wjedro wěschcźa. Wschako často potom hinak so wupokaże. To pak tola wobmyślomna wěc, hdyž wschitcy wuczeni nam ľěźa wěschcźa jara horze a ľuche ľěcźo.

Hižo w małym rózku so prěni wjedrarjo šłyschećej dachu. Jendźelski wjedrař Horner je šmodowal ľónkuze blizki a jich wólnu na nasche wjedro. S toho sćěhuje, so šmjelny ľěźa šamtne wjedro kaž w ľěźe 1920/21 a w l. 1897/98. Někto šmy też měli runje tajku šmu kaž we nasnowniscnych ľětach. Horner někto dale wěschći, so šmjelny ľěźa ľuche ľěcźo a so wosebje w Jużnjej a połnjenju šmjelnej žołostnu horzotu.

Druha metoda wěschcźenja wjedra nima ničźo cźinić z wobmosnoscu ale so skoržuje na wobkedźbowanju pschirodu. Su wobkedźbowali, so je ľěźa wjele ptackich druzin jara sahe sapocałało hnězdźićź, hačrunjeź běsche hischcze ľětneho šmu. Praja někto, so tole so stawa jenoź tehdy, hdyž na to sćěhuje horze ľěcźo a šaźna a šmuna nasmna.

Też šlawny němski wjedrař prof. Baur ma za to, so bóstanjemy ľuche ľěcźo a so w prażniku a Jużnjej šmjelny jara malo dešćeźow. Najšerje pak tež hižo w šmažniku so mało dešćeźa pódźe.

Potajtym wschitcy nam wěschcźa horze a ľuche ľěcźo. Ale tuta ľuchota nam niz jenoź hrožy w pschichodze, wona tu hižo je. Wunoschk naschich knjow pak tež wotwisaje wot množšwa dešćeźa abo šnjega w šmuje, dokelž jenoź tehdy šenja może wlohi nasbźerać. W šmuje a tež w podnalěcźu pak šmy měli jara malo dešćeźow abo šnjega a je tu njedostatk wlóžnoscje w šemi.

Tehodła je derje, hdyž so ratańtwo hižo někto warnuje, so by so we tym mělo. Wěste pschirodne podawki wěšo mózа hischcze horzoce wotpowdacź. Mysliny tu na vulkaniku katastrofu w južnej Ameriźy. Mnohi wincźeni praja, so drobny vulkanski pšóšck hač do Europy poleźi. Jeli so temu tak budźe, potom šmjelny w Europje pšes wiele měźazow šwjeź a mróčeźe a potom też njebudźe horzo, ale khětro khłódno!

*

— **S powjedźenja měschćańskeje rady** 3. meje 1932. 1. (Hry pod hołym njebjom.) „Serbšći ľěchowe“ so bohustawam tudomneho měschćańskeho dźiwadła za cźas wot 14. hač 31. meje pschewostaji za pschedwidźenje thutneje hry „Jedermann“. — 2. (Potwarjenje sadnich leźownoscow Lubijskeje a Fichtoweje dróhi.) Rada dowoli sajadnje, so šmóšda so leźownoscje za Lubijskej a Fichtowej dróhu potwarichć. — 3. (Pschemjenowanje Hauerez cźołmańnje.) Hoscheńz „Hauers Gondelfahrt“ **mjenuje so** nětko „Zur Gondelfahrt“. — 4. (**Swonkowańska krajina** za Teno.) S wumjenjenjom, **so měschćańsky fatmanski** temu pschihłosuja, so techniskej nuzowej pomocy jeje swonkowańska krajina z wumjenjenjom do herbstwo wotnazeźa poda. — 5. (Skoržowanske sadźby podpjeranja.) Wša so k wědźenju, so je dohladowańska wyschnoscź po postajenju ministerstwa sastaratnje skoržowanske sadźby (Richtsätze) za město Budyschin z pschimjerjenju k druhim runje tak wulkim městam sakschcho šwobodneho stata wot 1. meje 1932 sniźka.

*

— **Wozpodawy automobil a motorowy kolesat** sa hischcze do wječera popołdnju wokoło ½4 hodź. na pschiśišnischcu dróhi pschi Krónyncźanskim mosće a Swonkowneje Lawšcźe hašu. S mosta pschijědźe motorowy kolesat a sajědźe wosobowemu automobilej, kiž wot Swonkowneje na Sanitskowmu Lawšku hašu jědźeschce, mjes storkańšku žerdź a lěwe pšednje koło wosta tam wisajo. Kolesat padźe. Nasta jenoź materialna schkoda. Winu pschijěmuja motorowemu kolesatej. Wón też njemějesche trěbneho wjedniśkeho wuswědčenja.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powjedańćko z Khrystoweho cźasa.

117] Pokračowanje.

Wón tichańšeschce sawěźkti pola jeje durjow a šłyschešche też sunt klěbornych šwónčkow, wotmołwny pak ľaneje njedosta. Wospjet sawoła wón jeje mjeno, wschо podarmo! Do jstwy sastupiwschi, namaka wón ju próżnu. Khwatnje dźešche wón horje na šćěnu a pytaschе ju tam, ale też tam wona njebě. Wón prašeschе ho šluźobnikow; ničtó ju tón dźeń wohladał njebě. Hdyž běsche zaty statok sa njej z pschepytał, wróćeźi so sašo k morwemu a wosta na jeje mějeźi pola njeho. So mohła wona swojeho stareho nana skradźu wopuščeźićź, na to sebi tehdom ničtó ujeponuššł. A tola běšče ho to stało. Po Balthasarowym pogrjebe, dźewjećej dnjow po jeju dźiwnym wuhojenju, dowjedźe Ben Hur mać a šotru Tirźuh do swojeho palaza wróćo. We swjatej pokornosći shibowachu wschitcy swoje kolena we tutym domje, so modło psched Bohom wótrom a Khrystušom, jeho synom.

Skónčenje.

Něhdźe pjeć lět běchu so po tutych podawkach minyle. Esther, Ben Hurowa manželska, bydźeschе we swojej jstwje w krašnej wilse pola Miźenum. Popołdnju běšche a khětro tuźno: Horze hłónzo sćelesche swoje pruty na kraśne róże a winowe pšenki w sahradźe. Esther hedźeschе we swojej, po romšim wajchnym wudebjenej jstwje, tola sorasćena běšche ľaš druhe źiwowske žony. Ji ľ nohomaj hedźeschćej na ľawišći koži dwě dźešći, hromadźe hrajtajo. Kždyž zusy widźeschе hnydom, so běschćej to jeje dźešći. Něhdyschе rozhorjace podawki niedźelnu ľanych njelubych hłedow pola nje sawołtajte. Wona běšche rjeńšcha hdy pschedy. So běšche hebi ju Ben Hur za manželsku wołaŕ, ľ tym bě wona wjerschć swojich senźtkich pschećzow dozpěła. Wobrjedź tuteho luboschego wobraza sastupi šluźobnik a pschipowě wopyt: „Zona cźaka w pschitwarcu a pscheje hebi, ľ knjezu porćźeźi!“

Esther wotmołwi: „Njech sastupi, ja chcu ju hnydom tu pschijećź!“

Zuza sastupi. Esther stany, so by ju postrowiła. Tola ju wuhladawschi, kondźeschе ho a ho sacźežowanjo stupi krocźel wróćo a dźeschе: „Ja šnjach cźe někdy, luba žonа, ty by —“

„Ja šym Iras, Balthasarowa dźowka.“

Esther sataji swoje pschestajenje a poruźi šluźobnjej, so by ji stoł pschinjeßła.

„Ně!“ šnapschećźiwi Egipćanka šymnje. „To njeje nuse, ja so hnydom sašo wotźahu!“

Wonaj hladaschtej jena na druhu. So bě Esther rjana žónska, šłoźowna mać a najšwotoknischa mandźelska, to Iras widźeschе. Ji pak niebě šłoźo tak pschikhilene było. Jeje rjana postawa wschak wschitku nježnosć šłubiła njebě, tola běšche na zyłej twórbje šjawnje widźećź, kajke njezwózcźiwe šnjenje bě wona wjedła. Wobličźo běšche hrube, wocźi šaharjenej, lizy bjes barby. Hromadu šćěcźenej hubje pokasowaschćej wuńmješchaze cźahi. Do cźaša sestarjena bě wona Esther bliźeschе, stupi ta nimowólnje krocźel nasad. Ša bě wotnoschena a ľóźela też njecźiła. Iras pschetorhny wosthudy mjelk najpriedy ľ praschenjom: „Ssu to twojej dźešći?“

Esther pohlada nježnje na nju a dźeschе šmějo: „Haj! Chcześ ty ľ nimaj rěćźeć?“

„Ja bych je nastrózała,“ šnapschećźiwi Iras. A jako ho wona Esther bliźeschе, stupi ta nimowólnje krocźel dosad.

Tola Iras praji: „Wjeboj so mje! Ja pschinjesu tu twojemu mandźelskemu powěsć, so je jeho njepschećźel morhubjenstwo, kiž je wón na mnje pschinjeśł“.

„Jeho njepschećźel?“

„Messala! Praj też twojemu mužej, so šym ja ľa wschitku stójcź, kiž chcył jemu nacźinić, tak khłostana, so by mje wón šam wobźarował.“

S wocźow Esthery pocźahu ho šylzy ronićź. Wona chcyłsche něchto rjeź, ale Iras pschidźe ji do pšeka.

„Ně!“ dźeschе wona, „ja njechcam šobuźelnoscź a šylzy. Praj jemu też słónčnje hischcze, so šym ja ľ spěnacu pschischła, so Romjan bycź. rěka njeczłowjek bycź. Měj ho derje!“ Wona wobroćźi ho a chcyłsche wotećź.

Esther ji šlědźo, dźeschе: „Wostań toal tu a wocźakaj mojeho mandźelskeho. Wón nima ničźo pschećźiwo tebi a je cźe hižom wschudźom pytał. Wón budźe twój pschećźel a też ja chcu dobra ľ tobu bycź. My šmy šchescźijenjo.“

Iras šawoła pschi šwojej woli. „Ně!“ šnapschećźiwi wona. „Schtož šym, šym ja ſe šwojej woli. A bórzy budźe koło kónc!“

„Ale“, — Esther posasta, „nimasch ty žaneho pschećźa? Njemóžu ja ničźo —“.

Wobličźo Egipćanki ho šmjechći a posměwkowyschi hladaschе wona na dźešći. „Nječźicho wschat!“

Esther šlědźo je wocźomaj dźeschе ſe spěšnym ſrosumjenjom: „Ja cźi dowołu!“

Iras stupi k dźešćomaj, pohladа ho a wokoścha kózo. Potom ho pošóźhnuwschi, pohlada hischcze raš na nju a dźeschе hjes dalšcheho postronja ľ durjemi won.

Pschedy hač běšche Esther wot pschestajenja wodnych nyła, běšche Iras pšche wschě hory.

Ben Hur měješche nětko wšitku, — schtož běšche hebi hižo dawno myślił —, so bě Iras na dnju khcźiwanja nana wopuščeźića a ho Mesšali podała.

Po rozšamanju tuteho šwjatša a po wopyće pola Esthery njebu nitźe wjazy wiźana, runjeź webi Ben Hur wšitku mózu prózu dawaśe, ju wuśłokoźićź.

Mócne žołmy maju, njedźiwajo nad nimi rejwazych błónčkowych pruthow, tež jowiele cźemne potajnstwa. Mohłe wone rěćźeć, šnadź bychu nam wašnuł mudreje Egipćanki wujaśiłe.

(Skónčenje pschichodnje.)

— **„Ze živjenja khudych" hraje so w Prazy.** 10. różownika wuhladaju naši słowjanscy susodźa k prénjemu razej serbske dźiwadło. „Ze živjenja khudych" je napisała delnjoserb. spisowaćelka Marjana Domaškoje. Předwjedźenje změje wosebity raz, přetoż budźe sławne předstajenje k 60lětnym narodninam autorki. Po dźiwadle zeńdu so wšitcy zajimcy Łužicy k čajowemu swjedźeńkej. Zwjeselace je, zo budźe při předstajenju přitomna, M. Domaškoje, kotraž budźe někotre dny z hosćom słowjanskeje Prahi. Přichodnje podamy bliži su rozprawu. Č. L.

— **Wunoschowanje póstowych pożylkow maćerny dźeń.** *Njedźelu a* ẑwjate dny so *pakety a hewaśe pakćiti, dalokoż* so *z khwatnymi póstami wunoshẑeja nimaju, n j e w u n o s c h u j a.* Teẑ 8. meje, dźeń maćerje, so pakety njewunoschuja. Tohodla so doporučuje, pakety a hewaśe pakćiti, tiẑ so dla maćerńeho dnja sćełu, ẑ cẑakom na póstu dacẑ, so bychu so sobotu 7. meje wunoẑyć mohle a tak swój sameŕ dopjelnile.

— **Pławny lětak Wolf Hirth pschednoschuje w Budyschinje.** We wobłuku pschiwabneho tydzenja na ńesće lětańtwo pschednoschowaśe ẑrjedu wječor w Krónje ẑnaty němski pławny lětak (Segelflieger) dipl. inẑeńer Wolf Hirth ẑ Kassela. Wopyt mohł hischće lepschi być. K ẑawodej powita ẑhromadzenych pschedsyda Budyšteje wotnoẑki němskeho ẑwjaśa ẑa lětańtwo k. dipl. inẑeńer Thalemann. Wobzeše powita wón zastupnikow wyschnoscow, najich cẑołe k. wokrjeẑneho hejtmana dra. Waentiga, wojeśske wyschnoscze a nowinarjow. Potom ryhowaśe k. Wolf Hirth, tiẑ je teẑ wjednik schule ẑa pławne lětanje w Grunawje w Krkonoschach, ẑkrótka ale ẑara ẑajimawje sapoẑatki a ẑtawiśny pławneho lětańtwa, tiẑ je ẑo tak rjeẑ ẑe Versaillejskeho ẑrjeẑenja narodźiło. Wšitke po ẑkónčenju wójny Němcam lětanje ẑakaśane. Tuẑ tehdy wobzeše młodźina ẑa ẑrědkami pytaśe, so mohła ẑo hibacẑ w powětrje ẑ lětadłom bjez motora, tiẑ ẑo hiba ẑ pomoẑu hibanja powětra. Pławne lětadło ẑo najprjedy ẑ gumijowym powjaẑom ẑacẑehnje ẑ hory. W nowischim cẑaẑu ẑo na runinje ẑ motorowym lětadłom do powětra ẑeẑahnu. Saleẑi na wuschitkosći *lětarja, kat dołho ẑo pławne lětadło w powětrje ẑdẑerẑi.* Prěnje taśe posypty wotměchu ẑo lěta 1920 na horje Wasserkuppe w Rhónskich horach. Lěta 1922 dźiwaśe ẑo ẑwět, jako ẑo pławnemu lětarjej Viktorej Martensej poradźi, poknu hodźinu w powětrje wostacẑ. Rekord ẑo ẑtajnje polepschesche. Tu ma wulki wuznam pławny lětak Groenhoff a pschednoscheŕ ẑam, tiẑ dozpě 7 hodźin 22 mjeńschinow a ẑwjetscha pschezo njeńdze 1000 metrow wyšoko. Lěta 1930 wuẑěẑdźichu horjeẑerjenje ẑ powětrowej cẑopkotu a ẑ tym thermiśke pławne lětadło. Tu ẑdẑeli pschednoscheŕ nješchto zara ẑajimaweho wo wucẑbje mechaniśkeho ẑtuknowanja cẑopkoty a kat ẑpytaju ẑamo rubjeẑnym ptakam a mjetelam lětanje wothladacẑ. Pschedwjedźechu ẑo nětkotre małe ẑilmy wo lětaŕskej ẑtaziji w Rossitach, hdẑeẑ ẑtajnje 50 hacẑ 60 lětaŕskich schulerjow pschebywa, je tam teẑ na 50 pławnych lětadłow. Pokaẑowaśe ẑo teẑ hora Wasserkuppe, kotraẑ je pschezo hischće najwuznamniśe měśno ẑa pławne lětanje. Rěcẑnik naẑpomni teẑ cẑeẑkoty, tiẑ ẑo pławnemu lětańtwu ẑe ẑtrony wyschnoscow cẑinjachu. Schkoda, ẑo filmowy aparat prawje njeńdźeśe, ẑo njemóẑachmy widźeć rekordne lětanje Wolfa Hirtha nad Newnorkom. Sławne Hirthowe lětadło „D. Musterle" běśe na ẑali wuẑtajene a namaka ẑahorjene pschebywaśe. Po krótkim wotmołwjenju na praẑenecha napominaśe k. inẑeńer Thalemann wobzeše młodźinu, ẑo by ẑo ja lětaŕstwo ẑajimowała a dźakowaśe ẑo pschednoscheŕej ẑa jeho ẑajimawy pschednoẑk.

— **Kehžbu, ratarjo!** *Nětke wopytuja ratarjow agencẑa,* tiẑ ẑpytaju ratarjow dobrej ẑa wotebĕranje ratarśeho cẑaẑopiẑa je ẑawĕẑenjom ẑtotu. Psched ẑkasanjom *tajkeho cẑaẑopiẑa ẑo warnuje.* Pschede wšĕm njech ẑiebi dołgo do ẑkasanja pscheẑitu dokładnje wumĕnjenja ẑawĕẑenja. Sawĕẑeńśi ẑchkit je jenoẑ na jene lěto wobmjeẑowany, abonentny pjenjes ẑa cẑaẑopiẑ pak je wuẑadne wyẑoki.

— **Wožebita pschikoha.** Sa naẑchich cẑitarjow w Běłej Wodźe a wokolinje pschipokẑochnemu k dźensńiśchemu cẑiśłu wožebitu pschikohu firmy Wilhelma Hübela we Běłej Wodźe, ẑ kotrejẑ poruca ẑwoje pławtkowne nowoiẑe. Proẑymy wo pscheẑelne wobkedźbowanje tuteje wožebeje pschikohi.

— **Wožabowy automobil** pschejedźe *kĕẑku* wežera na Kẑožorskej dróẑy. Najẑkerje ẑtej ẑo jej ẑadnej nohy ẑlamałej. Wona dowlecẑa ẑo hischće do ẑyneje wokẑełe pschi Kẑožorskej dróẑy a tam ẑwitny. Policija da tóẑku do měśneẑańẑkeho hospodarẑkeho dwora donjeẑe.

— **Njekedźbliwoẑć.** Saẑkoru nóẑ możeẑche w jenym wobkhodźe na Smuẑkownej Lawśej haẑy wohoń nastacẑ. Na drjewjanym ẑkamarẑitym błoẑe běchu ẑiejo wostajili **elektriẑku** plotu, k elektriẑkemu prudej pschiẑamknjenu. Żeleẑo bu ẑahke a bidoo ẑo wocẑa wuthlić. Jenoẑ, dokelẑ běchu ẑkamy wobẑwětlene, ẑu ẑo kura ẑchładali a wjetschemu wohnjeẑ ẑadźiwacẑ mohli.

— **Wotchadźe bjeẑẑłowneje pschenẑy mĕẑtneẑelam kur.** So by mĕẑtneẑelam **kur** w pizy nuẑnu pomoẑ poẑtarało, je nĕnke ministerstwo ẑa ẑeẑiwjenje a ratarśtwo ninu dotalneho potuẑchenja mjeẑa ẑapoẑałko akciju potuẑchenja pschenẑy. Tuta wobẑteji w dowoẑu 200 000 tunow pschenẑy hacẑ do ẑónza junija t. l. Pschenẑa ẑo do pschewjerjenja do ẑwobodneho wobchada eẑtnkrute. W dźenẑnischim cẑaẑe ẑteji hamtiśke wozjewjenje we ẑupowanju tuteje pschenẑy, na kotreẑ ẑo mĕẑtneẑelu **kur** ẑ tutym wožebje **pokaẑuja.** So bychu pschenẑu bórẑy dostacẑ mógli, ẑo jim doworuje, ẑo bychu ẑo ẑyhdom pschijpowĕdźili.

— **Wuẑpĕẑenaj pjaduchaj *motorizkeho kẑa.*** K wojjewjeẑnemu ẑrjedźenju motoriẑkeho kola pschi tudomnym dwórniẑchcu ẑo powĕẑ, ẑo je tudomna kriminalna policija paduchow we wandrowniẑkimaj B. a R. wuẑledźiła, ẑajała a Budyẑkemu ẑtatnemu rĕcẑniẑtwu pschepodała. Kradnjene motoriẑke kolo namakachu w lĕẑu poẑa Semiẑ-Tumiẑ.

— **Wuẑledźeny paduch jĕẑdneho kola.** S pomoẑu ẑivilnych woẑobow ẑaja kriminalna policija a pschepoda Budyẑkemu ẑtatnemu rĕcẑniẑtwu 25 lětneho twaŕskeho techniker ja Thonjga ẑe Schumbarka. Thonjg bĕẑche 2. meje popołdnju ẑ jeneje wołtkeje pschi Kẑožorskej dróẑy ẑonjaze jĕẑdne kolo kradnył. Jako ẑpyta kolo pschedacẑ, padźe *policiji do rukow.* Ẑajaty je w Budyẑkim a wokolinje jako pożẑałowny a podruẑniẑti jeẑak wuẑtupował, pschi cẑimẑ je ẑo wopacẑnje ẑa tuteje ẑeẑkego twaŕskeho wjednika pschi krajnym twaŕskim hanicje wudawał. Pschipadnje wot Thonjga ẑakkodowani ẑo proẑcha, dokoloẑ ẑo hižom ẑtalo ujeẑe, ẑo bychu to kriminalnemu wotdźĕlenju w Budyẑkim, Burgplatz 6II, telefon 2802, wojẑewili.

— **Kradnjene jĕẑdne kola.** 30. haprleje wječor wot 1/26 hacẑ 6 hodź. kradnychu ẑ jeneje wołtkeje pschi Hoẑchcẑu haẑu muẑaze jĕẑdne kolo, tiẑ měẑeẑche cẑorne kroẑna a błótoẑchitakaj, predku cẑorne, ẑady ẑelene ẑwjena, ẑtarẑche **rune** wodźidło ẑ cẑornymaj celluloidowymaj pschimadlomaj, na kruchi dwoẑoẑnuẑnymaj ẑwónẑkaj, **Torpedo-ẑamoběh,** predku cẑornu, ẑady cẑerwjenu wobrucẑ. — 2. meje dopołdnja krótko po 10 hodź. pschich ẑtowarnymi durjemi ẑudniẑkowneho twarjenja kradnychu ẑonjaze kolo ẑuamki „Göricke" cẑo. 1 030 298. Kolo ma cẑorne kroẑna, a błótoẑchitakaj, ẑołte ẑwjena, jendźelẑke wodźidło, ẑa kotrejž celluloidowej pschimadle, Torpedo-ẑamoběh, cẑerwjeneje Dunlop-wobrucẑi, tafl. ẑ mjen. „W Pietschmann". — 3. meje dopołdnja wot 8—111 hodź. kradnychu ẑ pinzy *pschi Szukelnikej haẑy ẑonjaze jĕẑdne kolo ẑuamki* „Preẑto", cẑiśło 477 590. Kolo ma cẑorne kroẑna ẑ cẑerwjenymi jaẑnymi ẑmuẑkami, tehorunja błótoẑchitakaj, ẑołte ẑwjena, jendźelẑke wodźidło ẑ cẑornymaj celluloidowymaj pschimadlomaj, brune dołhe ẑedła, ẑamoběh, cẑerwjenej wobrucẑi, ẑiła woẑkoẑkodźeny ẑchitak drasty. — 3. meje pschipołdnju 3/12 hodź. kradnychu muẑaze jĕẑdne kolo ẑuamki „Seibel a Naumann" cẑiśło 994 429. Ma cẑorne kroẑna a błótoẑchitakaj, ẑołte ẑwjena ẑ cẑornymaj ẑmuẑkomaj, 1 pedał ẑ gumijom, 1 bjes njeho, Torpedo-ẑamoběh, predku cẑerwjenu a ẑady ẑcherwjenu wobrucẑ. — Wo wẑelkowne ẑdźĕlenja proẑy kriminalne wotdźĕlenje w Budyẑkim — Burgplatz 6II, telefon 2802.

Z **Radworja.** (Strowotniske turnowanje) Zańdźenu pondźelu běše tu zaso prěni króć strowotniske turnowanje za ẑulske dźěći. K. medicinalny rada Dr. Sauerbrey z Budyšina bě pjatk dźěći přepytował a te wupytał, kotrež dyrbjake, jeli zo starši tomu njezadźěwaju, so na turnowanju wobdźělić. Turnowanje wotmóje so w łśu kotrejž pondźelu a kóždy štwórtk popołdnju, a to wot 3 do 4 hodź. powšitkowne a wot 4 - 5 hodź. za někotre dźěći wosebje. Wot jutrow wotmóje tuto zwučowanje kujeźna z Welck, kiž je z přećelstwa tudomneje baronec swójby.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Teẑ jubilej.) Psched 50 lětami, 1. meje 11882, ẑastupi naẑch „Henkeẑ Jan" do wjeẑnego podyjerazeho ẑtow. Towaŕstwo njeje na ẑwojeho „majẑtaŕẑkeho" ẑabyło. S wutrobnymi ẑłowami a nahladnym pjenjeẑnym darom ẑtarza ẑwojeẑeli. Bóh ẑdẑerẑ nam jubilara hischće mnohe lěta!

S **Minakała.** (Sšłobrny kwaẑ.) K. August Fietza, tiẑ hakle njedawno ẑwój 25 ẑtny jubilej ẑłuẑby pola firmy Schomburga a ẑynow we Wulkej Dubrawje ẑwjeẑeẑi, ẑmužděẑche wječera na Boẑe ẑtrowẑe ẑ ẑwojej mandźelẑkej ẑwój ẑiełbony kwaẑ ẑwjeẑeẑiẑ. Pschejemy Fietzej mandźelẑkimaj, tiẑ ẑtaj dobraj Sserbaj, wjele ẑboẑa k jeju mandźelẑkemu jubilejej a teẑ Boẑe ẑohnowanje do pschichoda!

S **Barta.** (Barẑći hermank.) Tudomny hermank ẑaẑ dźenẑ njedźeli běẑche ẑ wokolnych wjẑow derje wopytany. Dokelẑ bě ẑamẑneho dnja teẑ w Lubiju hermank, njebĕẑche pschiwjele hermankarjow do Barta pschińẑło. Luẑo kupowachi ẑonjaẑ to najnutrniẑche a nĕkotři wikowarjo drje ẑu ẑkoma ẑwoje wudawki kryẑ mohli. Nikotři hermankarjo běchu hermank hižom do cẑaẑa wopuẑćeli ẑo nadźijejo, ẑo móhli pónđelu w Lubiju hischće nĕẑchto **pžhedacẑ.** Powẑchitkownje wẑchak ẑu hermanki wjele na wažnoẑći ẑhubile. Prjedy ẑo jenoẑ wẑchko na hermankach połiẑćeẑche, ẑchtoẑ dźenẑa *wokolnoẑcherjo* a ẑdźełał teẑ dźiwi wikowarjo dom wot domu khodźo poliẑćeẑa.

S **Barta.** (Poẑawnowy miẑijonẑki wjeẑkor.) Pod hejẑtom „Khryẑt je ẑtanył" wuhotowa ẑaẑdźenu wutoru k. farař Müller-Drjeẑdźanẑki ẑe ẑwojim poẑawnowym ẑwintetom w tudomnej zyrkwi poẑawnowy miẑijonẑki wjeẑkor, tiẑ běẑche ẑa wulku ẑyłu pschipoẑtužcharjow ẑe ẑwjatočnej hodźinu nutrniẑche. Poliẑćiẑchu ẑo duchowne kěrluẑche wot J. S. Bacha, A. Müllera a Bjedricha Merbnera. Wumělẑke ẑpjẑe pschednjeẑenje tutych ẑkładbow ẑ rozłoẑćitymi ẑłowami k. ẑararja Müllera ẑe poẑawnowemu miẑijonẑkemu wěẑće nowych pschećelkow dobyło.

S **Hrodźiẑcza.** (Paduẑwo.) W nozy ẑ wutorje ẑo paduẑchi dobychu do wutkadneho wokna ẑchewitkeho miẑchtra Njeńcza a kradnychu ẑ njeho wiẑće cẑrije. Wẑo njeẑju ẑ *toho wjele wuẑtita měli, dokelẑ we wokniẑe* ẑ *kóẑdeho pora jenoẑ jedyn cẑrij ẑtejeẑche.* Tola je ẑchkoda wulka. Bartiẑi-połẑaj ẑa paduchami ẑledźi.

Z **Konjec.** (Pućowanske radupodawanje za maćerje. Maćerjam z Konjec, Ralbic a Smjerdźaćeje podawa so rada ẑrjedu 11. meje pop. w 2 hodź. w Konjecach w ẑuli, 1/4 hodź. w Ralbicach pola Brĕẑanec a w 4 hodź. w Smjerdźaćez w hoẑeńcu.

Z **Prawoćic.** (Pižmowe ẑćurki.) Pižmowe ẑćurki ẑo toẑ w naẑej Zatkuli pokazuja. Wóndano je naẑ młynk k. Hórbank jena **popadnył.** Jeho nan je ju rjenje wutykał a budźo ju w pschichodnych dnjach we wobkhodźo k. Pawoła Hórbanka w Khróśćeach wustajić, ẑo bychu ẑwĕrjo wšitcy ẑeznali. Pižmowa ẑćurka je tohodła tak ẑtrašna, dokelẑ brjohi rĕćkow a batow khětro wobškodźuje. **Jedyn,** kiž je ju widźał, mĕnjeẑe, zo je mjaẑo tutych ẑwĕrjatkow nĕẑto wosebiło za ẑlĕdnikow. Mi ẑo jeho chcyło njeby!

Z **Pančic.** (Radapodawanje maćerjam.) Maćerjam podawa ẑo rada w Pančicach pjatk 13. meje 1932 pop. w 2 hodź. w hoẑeńcu.

Z Łužicy

* Se Shorjelza. (Spytał morićej ẑwoju mać.) Njedźelu rano wokoło 1/4 hodź. ẑpyta 22 lětny pschekupkiš pschiẑtajeẑ Alfred Scharf w *hyolenju ẑwojeju ẑtarẑeju* w Shorjelzu ẑwoju mać, kotraẑ ẑpaẑche, morićej. Wón ju ẑ nožom do ẑchije kłó, tola niẑ tak njeẑbożowniẑe, ẑo jeje ẑiwjenje do ẑtracha pschińinjeẑe. Jako nan ẑpyta jeho ẑadźerẑkeẑ, cẑekny wón, jenoẑ ẑupaẑke khołowy wobkẑeẑny, na dróẑe a ẑtaji ẑo połdźiẑcho ẑam policiji. Naopadnik je duchatkowy, kotrehoẑ běchu hakle njedawno ẑ wuẑtawa puẑchiłi.

Ze Sakskeje a dalších krajow

* Se Stollberka. (Kleẑkow dla do ẑmjerćenje.) Kleẑki běchu ẑ winu, ẑo je ẑebi tudomny 70 lětny hórniẑki inwalid Max Georgi ẑiwjenje wzał. Georgi ẑadaẑche ẑo jako ẑwědeẑ pscheẑ ẑmo, ẑo by ẑwědeẑkiẑ w ẑyle wschĕdnym podawku, kiž běẑche ẑo ẑ kleẑkami do ẑwóta pschińinjeẑł. Stary muž ẑebi myẑleẑche, ẑo ẑo njepschĕtraje a ẑo wobẑeẑny.

Najnowiše z cyłeho ẑwěta

— **Wuhlady na ẑjedro ẑa jutẑiẑku ẑobotu:** Smjerjeny teẑ jutẑije trochu njewobẑtajne wjedro.

* **(Ẑpytane mordarẑtwo.) W Großröhrsdorfu pola Kamjenicẑ je jedyn njeẑnaty wjeẑkor 1/10 hodźin 30-lětneho tocẑerja Haubolda ẑ wutẑělenymi ẑranik. Haubold bě ẑo ẑ bjeẑmjenitym liẑtom namołwił, ẑo by na wẑelke měẑtno k rozprajenju pschiẑchoł. Hdyž tam Haubold pschińdźe, njeẑnaty do njeho ẑchtyri króć tẑěli. Do ẑuka a brjucha tẑěleneho Haubolda do chorownje pschiwjeẑechu.**

* **W Hörẑchelu pola Eiẑenacha mlokowy automobil ẑ pschipowẑchakom w ẑuẑtej mhje dele pschiẑcenu ẑajeru pschelamawẑchi na ẑeleẑniẑki pschekhód pschińjedźe. Lokomotiwa ẑpẑchneho cẑaha automobil ẑhrabny a roẑbi. Wobẑedźeẑ automobila Weber a ẑohujeẑny Meyer, wobaj ẑ Eiẑenacha, buẑchtaj morẑenaj. Ẑpẑchny cẑah ẑo wo dwě hodźinje ẑakomdźi.**

* **(Schojera autowoje dróẑki pola Kluczja ẑkonzowali.) Boẑe ẑpicze rano 1/4 hodźin ẑu na dróẑy w holi pola Kluczja (Klotzsche) 31 lětneho ẑchojera ẑ Drjeẑdźan wot ẑady ẑaẑtałeneho a wutrubjeneho namakali. Noẑ ẑe wozjewjeneẑ ẑnu jeneho cẑaẑnikaẑkeho mẑchiẑa w Pławnizy-Drjeẑdźanach.**

* **Jedyn poẑ je ẑobotu dopołdnja 26 lětnu dźeẑ. Pawlinu Guhlowu ẑ Kahrena nadpadnył. Hdyž chyẑche do ẑwojeho doma ẑaẑtupiẑ, ẑo poẑ jeneho ẑuẑoda ẑ rjeẑaẑa wotłorje a na nju ẑkoči. Poẑ ju załoẑnje na rukomaj a nohomaj ẑkuẑa. Załoẑnje ẑkuẑanu ẑoun dyrbjachu ruce do chorownje dowjeẑeẑ.**

* **W Stöberhain Walpory w nozy ẑo moler Goldmann ẑ mlodym cẑłowjekom dla młodeje holẑy ẑwadźi. Skónčenje pschećiwnik pjetowny ẑatu wottorje a ẑ njej Goldmannej nog roẑraẑ. Minik je cẑekny. Goldmann je hischće w nozy w chorownj wumrěł.**

Swĕrne predeštniki

Najwjetši dźeł cłowjekow zawěšće rjekne, zo swĕrnych predeštnikow njeje. Nĕhdźe a nĕkak so na tute wěcy, tak wužitne kaž teẑ su, přeco zaso zabudźe abo wone bywaju zanjećnjene, zhubja abo skóneja so. Někotry cłowjek dźě ma wosebity dar, swój predeštnik wotbyć. Jedyn sobustaw parlamenta w Zjednoćenych Statach pak, tónsamy predeštnik. Tutón predeštnik cyći lět dołho tónsamy predeštnik. Tutón predeštnik je jeho po cyłym swěće přewodźał a w sto a dźesać krajach přećiwo desećej skitał. Jedyn Jendźelćan, kotryž je žiwy w Newyorku, wobsedźi swój predeštnik tohorunja hižo połsta lět. Trjebaše so hakle jónu wuporjedźić, jako běštaj so dwě zwjenje zlamałej. Wón njeje pak tutón predeštnik ẑe ẑenje někomu druhemu pożčił. Slawnje dołho ẑiwjenje ma teẑ predeštnik, kotryž kupichu za prěnje předstajenje wjeẑelohry „Charleyowa ćeta", a to lěta 1892. Wón je potom dźewjećatrjećeći lět dołho w kóždym lśe w přerězku styreći tydźeń dołho „wustupował". jw.

Směški

Ẑsuchota a mokrota.

A.: „Derje, ẑo Cẑe ẑelekam. Dyrbjich mi ẑ błóta pomhacẑ. Woda ẑe mi hacẑ do ẑchije."

B.: „To pschińdźeẑch pola nje na prawebo — ja ẑedźu dołpolnje na ẑuchim."

„... potom, lube dźeẑi, pschińdźe ẑiẑeẑa. Naẑtajnje deẑchcẑowaẑche ẑo, a wẑchitkim ludźo dyrbjachu ẑo tepicẑ, a potom ẑta ẑo ...

Michałk pożołny ẑwój porẑt. „Nó, Michałko, ẑchto ẑta ẑo potom?"

„Potom ẑarjadowachu ẑa nich pjenjeẑnu ẑbérku, kujeẑ wuměẑeẑ!"

Hamtiśke wozjewjenje z Budyẑina

Ẑjawny puẑ ẑ Wjeẑećina na Hajnkowuju do Mnichońa je dla wuẑtupjeneho ẑmjerẑka na Wjeẑećanẑkich a Mnichońẑkich honach hacẑ na dalẑche ẑa wẑchitkim wobtłhad ẑe ẑamokhodnymi ẑawrjenj.

W Budyẑchinje, 4. meje 1932.

Hamtiśke hejtmanẑtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučmaš Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Žonjace mantle

we wulkim wubjerku
po najnižšich płaćiznach

Firma Häcker
měj. Hartmann
na Žitnej hasy 7

Zwjerśne wumělske
madraske
voilowe
mulowe
faldate

gardiny

story, marquisety, šwedske smuhi, pisane, wolmjane, voilowe, vitražowe tkaniny, nowočasne parolesy. Wulki wubjerk!
Jara tunjo!

Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 11
znamjeńca „Złoteje Hwězdy"

Nowe a trjebane

meble

a wulykane wěcy
kóždeje družiny poruča

Fr. Wenzel
jenož na Hornčerskej h. 11
Też na wotplaćowanje

Runklicowe symjo

Eckendorfske, žołte a čerwjene kaž wšě **zeleninowe a kwětkowe symjenja,** *Huckee žitki* **wósk za štomy** poruča w jenož najlěpšich kajkošcach

Frieda Löschau
prjedy Max Klausch
wobkhod symjenj a kwětkow
w Budyšinje na Różowej hasy 18

K swjatkam

poručam
tučn. howj. mjaso wot 70 pj.
čelace mjaso . . 70—90 pj.
swinjace mjaso 65—90 pj.
čisty swinjacy šmalc 70 pj.
kaž też wšu **kolbasu tuńšo**

Eugen Petrich
w Budyšinje na Kotołskej hasy 12, pódla Ehape

K swjatkam

kupiće Waš
wobłek a mantl
tunjo pola firmy

Hugo Pachaly

w Budyšinje — Před šuleńskimi wrotami 1

Golfowe wobleki	wot 14.50 hr.
Golfowe kholowy	wot 4.95 hr.
Trenchcoaty	wot 15.50 hr.
Kosmičkate mantle	wot 18.00 hr.
Módre wobleki z česanych tkan.	wot 39.00 hr.
Dołhe kholowy	wot 1.95 hr.

Jenož hišće někotre dny
tunje

wokněžne dny

Bałmjany muslin	wot 28 pj.	Weekend-tkaniny	wot 48 pj.
Beiderwand	wot 45 pj.	Žiłdžany plat	wot 88 pj.
Indanthren	wot 45 pj.	Wołmjany muslin	wot 89 pj.

We wukładnym woknje wosebitosć saisony:
smuhate a dypkate tkaniny.
Waš swjatkowny wobłek tohodła jenož wot

Při Póstowym naměšće **Reimann** na Hošic hasy 29

Poručam z hobrskich wobstatkow

k maćerńemu dnjej

hortensije
małe acalije
Boże wóčka w horncach
rězane kwětki w małych kwěćelkach
po znatych tunich płaćiznach

Hermann Dienemann, zahrodnistwo
Měšćanski wobkhod na Kamjentnej hasy 43
blizko Drjewowych wikow

Pytamy

„Casopis Maćicy Serbskeje"
6. a 7. lětnik, 1853 hač 1854, II. zešiwk
8. lětnik, 1855, I. zešiwk

„Łužicu"
lětn. 1882, čisła 2, 3, 8 :: lětn. 1883 titul a wobsah :: 1884 čisło 5 :: 1909 titul łopjeno a wobsah :: 1915 čisło 1—9, 12, titul a wobsah

Smolerjec knihićišćerńja a knihećńja w Budyšinje

Groćane pletwa

kałaty grót / zahrodne wěcy
wosebje tunjo pola firmy
Walter Voigt na Znutřkownej Lawskej hasy 5

Tunje kofry
žonjace łoše
za Bože stwórše a swjatki

T. ALBERT

w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach 10

Pěkne

žonjace a holčace wobleki

w najwjetšim wubjerku
Spodźiwnje tunje płaćizny

Firma Häcker
měj. Hartmann
na Žitnej hasy 7

Předawam Opel-koła . . wot **57.00** hr.
Hobrski wubjerk wobručow wot . . . . . 1.75 hr.

Nowe DKW-motorske koło
z elektr. swěcu, bjez wjedniskeho wopisma a bjez dawka . . . . . jenož **440.00** hr.
Wěcywustojna wuporjedźenja za motorske a jězdne koła
Wulki skład DKW-narunanskich dźělow

Rudolf Lebelt w Budyšinje na Zworkownej Lawskej hasy 30. Wobhładajće sebi moje wukładne wołno!

Čitaj serbske knihi!

symjenjowa wikowarńja
PRISSER na Žitnych wikach 24

poruča k wusywam

najlěpši šlezyski a sedmjohórski čerwjeny dźećel, najlěpši šwedski dźećel, běły dźećel a inkarnat-dźećel, Eckendorfsku runklicu, čerwjenu a žołtu, najlěpši hroch, wcku, pjeluški a seradellu
Wšě družiny trawoweho symjenja
Najlěpše Drježdźanske cyblowe sadźeńki
kaž wšě druhe symjenja za zahrodu a poło

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Hallo! Hallo!

Wotewrjenu njedźelu

wšitcy na Kotołsku hasu 4

Što spokojeny woteběrař praji:
Wubjerk je hobrski a hakle tunje płaćizny, z jenym słowom: Pola Wischera knježi wjeselosć!

Drasta a wuhotowanje za sport a powołanje

wot horjeka hač dełeka!!

Bjezkonkurencne poskićenje! Hobrske dźěłby rozbrojemy! Přińdź a rozsudź sam! Njesměrne wuběrki!

Wojerske škórnjowe kholowy, trjeb., jenož 2.—
Wojerske jaki, derjezdźerśane wot 4.50
Wojerske stupnje, derje wuporjedźene . 3.—
Pěškowe škórnje, trjebane . . . wot 4.50
Wołmjane zoki, z ruku štrykowane wot 75 pj.

Dźěłańske stupnje z howjazeje kože nowe, do kóžd. wjedra, kaž wojerske jenož **5.95**
Škórnje, nowe, z howjazoweje kože **10.95**
Dołhe jěchanske škórnje, nowe **12.95**
Škórnje na mot. koło, nowe, jenož **12.95**

Spodźiwnje! Spodźiwnje!
Wjele druhich wěcow zhromadami!

Tunjo! Tunjo! Tunjo! Tunjo!

Pošluj so sam! Lutuj swoje pjenjezy!
Najwjetši křesćanski jenotł. wobkhod
Za kóždeho to prawe! Podawam wšelakich wyšnosćow
Spomjatkujće sebi:

Kupujće pola
Wischera

přetož kóždy dyrbi być spokojeny
Wšitcy do Budyšina na Kotołsku hasu 4

Dalše wobkhody: Zhorjelc, Friedrich-Wilhelmstr. 1, Schweidnitz, Hohstr. 25, Halberstadt, Harsleber Str. 6

Wulke swjatkowne předawanje

we wšěch wotdźělenjach

Hotowa žonjaca drasta

žonjace nałětnje mantle pisane a módre ze wšěch nowočasnych tkaninow	26.00	16.50	9.75
žonjace lěčne wobleki sportska forma, běłe a pisane . .	5.50	4.50	3.95
žonjace lěčne wobleki ze wšěch nowočasnych wumělsko-žiłdžanych tkaninow	16.00	14.00	9.50
žonjace lěčne wobleki wum. žiłdž. Georgette, nowe rjane kwětkowe mustry . . .	37.00	28.00	18.00

Hotowa mužaca drasta

mužace sakko-wobleki knefle na jenym rynku a na 2 rynk., najnowše tkanin. mustry	48.00	35.00	24.00
mužace sakko-wobleki kaž po měrje šite, derjesedźace, najlěpše zhotowjenje . . .	75.00	65.00	55.00
mužace sportske wobleki 2dźělbnej, jara wulki wubjerk we wšěch barbach . . .	37.00	26.00	17.00
mužace lěčne mantle Shetland, Gabardine z pasom a bjez njeho	59.00	48.00	34.00

Za swjatkowny wulět:

Žonjaca, mužaca, dźěćaca sportska drasta kóždeje družiny / Kosmičkate a tirolske wobleki Trenchcoaty / Pućowanske kholowy za mužow a hólcow / Njepřemokawe jaki / Knickerbockery Breeches atd.

Njedźelu 8. meje su naše wobkhodne rumnosće wot 1/2 11—12 a 1/2 2—6 hodź. wotewrjene.

Puć k nam so na kóždy pad wuplaći. — Smy płaćizny čežkemu časej přiměrili a tak nizko kak něšto kak móžno postajili.

DRASTOWY DOM

Hellwig & Schönbohm

na Bohatej hasy 19
Dom hotoweje drasty za žony, mužow a dźěći

Přiloha k čisłu 105

SERBSKE NOWINY

Pjatk 6. meje 1932

Myslički wo meji a štož z njej zwisuje

Wšitcy hasnicy, pěsnjerjo a hrónčkarjo meju slawja a wšitcy maju za to, zo je meja lubozna. Tohodla so po serbsku też sobu mjenuje radownik. Ale je to hubjeny přełožk po němskim „Wonnemonat“ a tutón nowoněmski „Wonnemonat“ je zaso hubjeny přełožk starocněmskeho „Winnemonat“, štož woznamjenja „pastwowy měsac“. Z toho je widźeć, zo so druhdy žałostnje wobšudźimy, hdyž so po němskim wopicujemy. A też dcube mjeno „różownik“ jara khmany njeje, přetož hdźeha w meji hižo różow nadeńdźeš? Jenož pola zahrodnika w tepjeńi. Tuž wostańmy při „meji“, wšak to też ani němske słowo njeje, ale pokhadźa wot staroromskeje bohowki „Maje“. Mjeno „Maja“ klineli jara poetisey a luboznje. Rjenje pak njeklineli, hdyž ći wučeni praja, zo tutej luboznej bohowey woprowachu w meji suprošnu rancu.

Mamy rady meju, wšak je to naležni měsac. Ale też meja ma druhdy khorta. Njezabudźimy na to, zo je worakawa. Často srjedź měsaca hišće mrózy šćipaju a winuja so potom njewinowaći tři swjeći Mamert, Pankracij a Servacij, zo woni jako łodownicy su cyłu wěc naparali.

Hač też mejske bruki słušeja k wudospołnjenju mejskich radosćow, nocheu wobkrućić. Wone dźě radosć připrawjeja jenož dźěćom. A lětsa dźe tych wožranych brunačkow njezmějemy a to też njewadźi.

Hewak ma meja wšelake, štož je přijomne. Mamy wšelake rjane mejske wašnja, też w Serbach. Na př. „meju“. Serbja meju staja a dele bjeru a to tu a tam (mjenujcy w holi) hišće po staroserbskim wašnju. Pola nas w Budyskim a Kamjenskim kraju pak je to čwila z tymi nowopječenymi ludowymi nałožkami. Su tu horiwi ludźiczki, kiž chcedźa wobnowić stare wašnja a při tym grawoćiwy njezmysł naparaju. Mejemjetanje změšuja z póstniskej kokiju a nastawa strašno kepsanstwo. A potom su tu też derje stronsciy zmysleni ludźo, kiž mysla, zo na kóždy pad słuša na meju symbol jeho „partaje“. Abo su tajcy, kiž samo na meju připrawja „radijo“ a ći słuseja do Swědnicy. Potom radšo žana meja hač tajki přemjenik.

Pod meju sej też mejski kral wuzwola mejsku kralownu. Haj, wšak je meja scyła měsac zalubowanych, to rěka jenož měsac lubosće tych započatkarjow, tych młokowow a młodych juškow. Lubosć prawe muža je n[illegible]isna wet počasa!

W[illegible] lětsa też swjećimy swjatki. Swjatki su ze wšěch [illegible]ych časow najmjenje wuznamne. Hody Bože [illegible]dźe, jutry jutrowny zajac, ale swjatki? Hdy [illegible] tu była brěza, njeby wěcdźał, što dyrbiš mjeć [illegible] symbol swjatkow.

[illegible] potom je tu hišće jedyn mejski nałožk, tón pak [illegible] ludowy, hačrunjež jenož lud nastupa. To je swjedźeń prěnjeje meje. Ludźo čahaju po hasach z hudźbu a khorhojemi. Ale to nětk nima wjacy ničo na sebi. Wšak ludźo kóždy dźeń po hasach čahaju z hudźbu a khorhojemi, dokelž mamy „bospodarsku nuzu“.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Exaudi, 8. różownika 1932.

W Michałskej cyrkwi zmjeře rano w 7 hodź. farar Kaječ serbske Boże wotkazanje, farar Tišer we 8 hodź. serbsku a dop. ¼10 hodź. němsku Božu službu, ¾11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ½3 hodź. Boża služba za młodźinu a na to towarstwo młodych holcow.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk. dźěći. Wječor we 8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna (zjedn. wotkładar Schmaußer z Lubija). — Póndźelu wječor ½9 hodź. křesćanske zjednoćenstwo železniciarjow. — Wutoru wječor we 8 hodź. přednošk za kóždeho, też za wojakow a policajskich zastupjikow: „Žórło mocy młodych człowjekow nětčišeho časa“, rěčnik woj. hejtman na wusł. Surén Erich z Meiningow, wjednik němskeho misijenstwa mjez přisłušnikami wobornjeje mocy a skitanskeje policije. — Stwórtk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć (farar Schneider).

Sotra Emma změje wutoru wječor we 8 hodź. we Zemjeach biblisku nutrnosć za ženy. — Železniski assistent Ay změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Rězwadźicach a wutoru wječor we 8 h. w Budestecach w młodźinowni. — Zjednoć. wotkładar Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswačidle, wjacor w Lubiju, póndźelu w Kumwałdze, srjedu w Biskopicach, Stwórtk we Wulkej Hartawje a pjatk w Baćdowje, we 8 h.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, we 8 hodź. serbska a dop. ¼10 hodź. němska Boża služba.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farar Bóje serbsku spowědź, farski vikar Bättger rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 11 hodź. změje farar Bóje kemšenje za dźěći 5. hač 8. sulskeho lěta. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozwanymi. — Srjedu wječor we 8 hodź. rozrěčowanje wo bibliji ev. towarstwa młodźeńcow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 h. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Wumrěła: Johanna Ruth, mandź. dź. Jana Augusta Sonsela, žiwnosćerja we Wajicach, 1 m. 17 dnjow.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farar Wjesar serbsku spowědź, we 8 hodź. farar Voigt serbske a dop. ½10 h. němske kemšenje. W 11 hodź. Boża služba za dźěći a pop. w 2 hodź. z zrěčowanjej z młodźinu. — Srjedu wječor zwučowanska hodźina za pozawnistow.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba. ¾11 hodź. němske dźěćikemšenje. — Stwórtk 12. różownika dop. w 10 h. swjate Boże wotkazanje w sulu w Drježdźiju.

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbsko a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Morwonarodźeny 4. mejc: mandźelski synk Jana Ernsta Šołty, dźěłaćerja w Lutobeli. Wumrěła 25. haprila: Marja Augusta zwud. Fuhrmannowa rodź. Dreßiger we Wulkej Dubrawje, 81 l. 7 m. 9 dnjow.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ¼4 hodź. serbska Boża služba ze spowědźu w Nowowješčanskej šuli.

Z Kotec.

Dop. ½9 hodź. serbsko kemšenje z čitanjom předowanja (kantor Hoecker).

Z Minakała.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba. Pop. w 4 hodź. dźěćikemšenje a ¾5 h. němska Boża služba w Khrósćanskej šuli. — Zběrka za misijonstwo mjez póhanami.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje, dop. ½10 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje, ½11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za zwonkowne misijonstwo.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za nuzu we wosadze. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. ½4 hodź. bibliska hodźina na kapłanstwje (zjednoć. wotkładar Zimmermann z Budyšina). — Stwórtk we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pokhowany: Jan Julius Hermann Kalich, wyšši wučeř a kantor na wotp. we Łonsku, 66 lět.

Z Nosaćic.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska, dop. ½10 hodź. serbska Boża služba, ¾11 hodź. Boża služba za dźěći. Pop. ½3 hodź. rozrěčowanje.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź a we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. ½10 h. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu. Kemšenje za dźěći w Poršicach je ½10 hodź. za mjeńše a ½11 hodź. za wjetše dźěći. Pop. ½1 hodź. najskerje wulět towarstwa młodych holcow. Wječor we 8 hodź. evang.-luth. šulske towarstwo w Nowych Poršicach.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbske **Boże wotkazanje, dop.** w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. **němska Boża služba.** Pop. w 2 hodź. němski nešpor.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodź. předowanje, w 10 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. w 9 hodź. němske kemšenje. ¾11 hodź. Boża služba w Cisowje.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża služba. — Srjedu wječor žónske towarstwo.

Póćkowe wuhlowe žórło

Za Pójećkowej khěžu wupschestrěwa so wutka luka, winuje jeje mjezy wjedže kanal, po kotrymž jědža pomalu wutke cjelmy do blischeje města z wulkej industriju. Cjelmy su nakładene z britetami.

Lěkujće a womłodźujće so ze zelemi!

S nałećom wonka wschitko so wobnowja, wožiwja, womłodźuje. Tež cłowjek trjeba taike womłodźenje. Njedóstawa, hdyž kóžuch pojźe do komora a so sčinju zeraju hwobźela. Cłowjek ma hižo i prastarych cłasow potrěbnosći, po dołhim symšim cłasu jej womłodźić trej. Kak je to sčinjeło? Kak so to čini hischće dźensa?

Stare ſ[illegible]ihi nam to pschecrajuja, kak ludźo so pjedy lěkowachu ze zelemi. Wěchu tam napinane wschitke te zela, tiž maju so w kóżdym wužiwanju trjebać a psche ktoru thorjeći běchu dobre. A ſu to wschitke zwjate rostliny a maju te symšime mjena tak te zela, tiž dźensa hischće wužiwamy. A dźensa hischće mamy symšim dowěru do jich lećiwšeje mocy.

Stari ſu prastare knihi a ſelećtwo je prapraſtara wědomosć, tiž je derje wjele 100 000 lět stara. A tuta wědomosć bě a je rozšěrjena pola wschitkich narodow a ludow na zemi.

W[illegible] ſu potajne mocy w rostlinach. Sčn wobrazowe [illegible], tiž wuhlikuja ſaſubowanje, ſab[illegible] druhe, tiž dawno ſažate ſtuowa wožiwjeja. A [illegible] ſu rostliny, tiž hoja. Tute hojenſke mocy [illegible] chemiſchich wutkach, tiž rostliny ſ mišionami ſhon[illegible] wutki maju potajne pschaſki k ſkiwjenju a mačenju [illegible]

[illegible] wuſtinje „lepiež“ w prawym wokomiku [illegible] cłanki, hdyž w ſchulku ſteji: [illegible] ſi polnym mčežkom, tammu, [illegible] ſchcju na duju ſwoj. Jana! [illegible] wopraſnuje ſu wo[illegible]cka, ſtšowja a pocžaſa, wo[illegible] a wutki woſchbe ſkilne. [illegible] je wobkruczića wjele rozpa[illegible] ſmy jónu wuſmeſchowaſi.

Dźeſa ſalle nawabjacmy cłoſčowoſtu pjched najhonitšeſu naſchich pjedowiſi ju.

W Khinje je ſo ſelnik „Pen King“ hižo w lěcje 2700 do Khr. napiſał. W lěcje 3000 do Khr. ſu Afyrčenjo na zdyhe napiſoli ſwoju wědomosć wo ſelećtwje. Mamy ſelnike ſpiſy ſtarych Egiptowcžanow ſ lěta 2000 do Khr. A widźimy, to wutki dźěł naſchich dźiwnjiſchich pschihódnatych ſelow ju hižo naſoſamaſche pjched 4000 lětami. Najſtarſchi ſelnik ſtarych Grekow pokazda ſ lěta 350 do Khr. Spiſa jón Dioſkes ſ Karyſtoſka. S tehu Romjanaj Celſus a Plinius pišaſchtaj ſelnikaj. Arabja ſo ſabčeachu ſe ſelećtwom. Selnik arabiſkeho ſelerja Aricenna (1000 po Khr.) wobkniježſche lěkarſtwo Europy ſaczo 17. lětſtotka a w orijenče podżenja hiſchće trjeba. Muſicha wožiže hajaſku ſelećtwo. Sſinj. Silžbjeta ſ Bingow je napiſała wjele knihow wo ſelach.

A dokelž runje tu rěčimy wo ſtarych ſelenikach, zhonmy tu ſnydom podaci nkotre praſtare rezepty. Senadź ſu hižo wjele 4000 lět ſtare.

W nałeću najwažny ſnoſi ma ſačuwk, ſo je dołhim ſymšim cłanju, hdyž njeje rostlinſtwo jedża, ſu ſo w cłele nahromadźile tak rjeſ trufli, ſo je trej ſpuſtnyła. Tohodla maju „nałkitne lěkowanja“ ſwjećiſcha ſamźr, cžeſčiej a lóſchći trej, ſpytne wutki wottrońcj. Najpjedſtniſchša droje by to ſchło, hdyž ſej dołch jich rubaeš. A tutón ſtary ſrědk ſo też dźensa ſaſy hiſchćiſcho nałožuje. Ale mamy też hischće druhe puče, wottſtoniež ſpytne wuže. Najjednoriſche je: pschijimanje mokrina a ju hromadźe ſe ſurowinami ſaſy wot ſo dać. Kaž ſo pjches ſaſtupam rolu woda pſchecžiſchcža. Potajtim, pić a — ſo pocžeſ; pić a po pschirodnym puču cžeło wolóżeć. Najwažny nałkitnich ſelow potajtim do połn cžerja abo hewak cžeło cžiſcža. A ſchto to je do ſelećtwow?

To je pſchedewſchém naſch wſchědny mlóčk. Je to naſcha luba pětrſchilka, tiž runje tak derje ſkutkuje. Też ropucha (Brunnenkreſſe) kem Łuſcha, wona ma też hiſchće druhe hojenſke a wjeſelitoſće a pomha po ſymnje ſtadownu ſołdej.

Ropaſ (Ehrenpreis) rej cžiſčeſi. Runje tak ſkutkuje cžakanka (Wegwart). Wona jara hórko ſłodži, ale ſołdej derje cžini. Sſmła, naſuwjazu tuch nałkitnich ſelećtwow je hórkich. Wěchroſ hórkoſcej dopomha ſołdej k nowej mozy. Wón je w ſymnje dóſtał ſame tuki a to je jón hjetro napinało. Też pólſka ruta (Erdraut) je hórka a ſe ſojto, potajtim trej cžiſčeſi. Też hórki dźěcžeł (Bitterklee) ſo k temu trjeba.

Njeſapomina ſo ani na podźěłne ſelo (Löffelkraut), tiž wožeže wótro ſkutkuje. Wonja ſa žounpoun, ſłodži ſo ſrim. Je też derje pjche nałkitnje drjuje.

Sa nałkitnje lěkowanje ſo tute ſela pał tołku abo tłoča a dréjak ſo pite ſnu abo hromadźa ſ mlokom, mjeſowej junku abo łapałun. Ma ſo pieſ rana do ſuđanja a to 50—150 a narad. Nimo teho maſch ſo rano pjchez chodźowacž a bjeſ ſo ſ jodźu na tołku.

Kduż ſej wſchě tute ſelićka wobhladujeſch, to cži nadpadnje: wjele ſ nich ſo też w kuchni wužiwa. Mlóčk dawa ſołotej, ropucha dawa ſwotcy, cžakanka ſo wužiwa jako dodawk ke ſajeſej, podźeleſne ſelo je ſołotej abo ſelinu, pěſnſchiſka ſo dawa do polowli. K lěkowanju ſo też huſto trjeba korbjeńk (Kerbel) a to je dobra kuchinſka korjenina.

Móžemy ſ tuu bacž ſpokojnu, pſchetoż wſchě tute roſtliny maju wjele vitaminow. Dodawaju wažne wutki, ſu poprawnom witana jedź. A wožiſchje w ſymnje dóſtawamy mało vitaminow. W nałećnu cžeło žada ſo vitaminami. Tohodla dobre nałećnje lěkowanje dyrbi nic jenoż cžiſčeſcej, wuczerjcej ſpytne wutki, ale nowe wutki pichnjeſcej do cžeła. Wurjadne a wubjerne ſela, tiž najpomnichmy, pał maju tute dobre wuſpołnjenje, ſu tu hórke: lěkarſtwa ſa nałećnje. Narodna je je wožiſchje pſchipraſwiła a ſudźchała. Sſm hórke, ſchłojte a maju wjele vitaminow.

To dźe ſtari ſelećnje njewědźachu, ale ſu ſela doparuſili le prawe ſela.

K Pójeźkowej domjacej nadobje ſlnſicha poſz, Bobbya mjenowany. Schescherjate, dothokoſmate pſhjeźiſko.

Bobbyj pſcherźini dźeń na wulkej luzy, ćaka na ſkódy wuhlowy ćolm a ſapoćina, hdyž ſo tajfi bliži, ſatoſnje ſchesſowkaſej, ſo mohł ćłowjek ćekniwjeć. Tajſe blawkanje ćolmarjowe na jich ćolmach wěſo ſtajnje roshori, woni mjeńaju ſ brikétami ſa Bobbyjom, kotryż pak ſo wſchemu jara wuſchikinje wuwinje a jenoż hiſchcze ſ wjetſchimi ſłowami ſchesſowka. Wuſpěch je, ſo ſétaju brikety jenoż hiſchcze bohatſcho.

Wječer je ſelena luka ſa Pójeźkowej ſtrěžu poſtyła ſ ćornym wuhlom. Potom bliži ſo Pójeźa ſ měchom, ſeſóra wſchě brikety a donjeſe je do ſtwojeje ſtrěži, pſcheź wone leźachu dźe na jeho leźowuoſtji.

Bobbyj je ſ létanu ſeſtarik. Na jene wóźko je wołeſ pik. Njemóże ſo brikétam wjazy tak wuſchikinje a ſpěſchnje wuwinjeć. Wołeźhe twjerdy brikét roſrasi jemu hłowu.

Pójeźa pohrjeba ſwojeho morſwého Bobbya na luzy a póda ſo k ſudnikej, ſo by wobſtejeźerja wuhlowého ćłowna, ſ kotrehoż je ſmjerny brikét pſchiſtrejhadźejo Bobbya ſaraſył, na ſarunanje naſtateje ſchkody wobſtorźił.

Pſched ſudom pſchińdże zyła wéż na ſtwěrźo. Statny rěčnik roſłoži pſched Pójeźku a ſto pſcheproſchenymi ſwědkami, ſto ćłowjarjemi:

„Skórźba wo ſarunanje ſaraźeneho pſa Bobbya ma ſo wotpokaſaś, pſchetož ſkórźnik je mohł rjec na hrěſchne a njeſłuſchiwne waſchnje wobſtorźenym wobſtejerjam ćłowjeſ wuhlo wuwabiał a by ſłuſchał ſamu na wobſtórźbnu lawku. Bohužeł pak njeje ſakonja, ſo mohli pſcheſtwo tajkemu njepoſrědnemu padufchſtwu ſudniſty ſakrocźeć."

Sto ſwědkow, ſto ćłolmarjow, ſmějachu ſo, ſo ſo ſudniſtwo tſchaſeſche. Pójeźka mudło wjeſeſche a kupi ſebi nowehu pſa.

Wón ſtwiſnjujo draczowaſche pſa zyke léto, potom ſtónczńje běſche tak dałeko, ſo bě nawuknył, na wuhlowe ćołmy ſchesſowkaſej.

Ale ćłolmarjo wuſmjachu ſo ſtajnje roſnjemdrjenemu pſeź.

Pójeźka je ſebi, hačrunjeź njerady, pola wikowarja dźeſaſej zentnarjow wuſka ſkaſaſej dyrbjał, pſchetož jeho wuhla njemóże ſebi ćłowjek jſtwu wutepicź. ł.

Sokołstwo, ſport a hry

Zapóſłane

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

W ćisle 98 Serbskich Nowin pod rubriku „Sokołstwo, ſport a hry" ćitach nastawk, kotremuż njemóžu prihłosować. W 3. wotrězku ſteji ſćěhowace: We druhim počasu bě w 17. mjeńšinje přimjet. Sudnik, kiž běše na druhej ſtronje, měnješe za hosći, ſmužnik pak postaji za domjacych. Z tutym rozsudom bě sudnik přezjedne. — To njetrjechi. Sudnik a smužnik běštaj wobaj za hosći, tola přez wołanje domjacych — štož njepřistojny začiſć čini — daštaj so zamylić a sudnik přikaza, zo domjacy mjetaja. Nadběh domjacych dósta kulu, a dokelž mějachu hosćo hižo wotpohlad přestać hrać, třěličhu domjacy kulu **bjes přócy do wrotow. Tu** hosćo w prawym času pola **sudnika protest wupołožichu**, ale wón jón njepřiwozmje, z połnym prawom spjećuja so dale hrać. W dalšim wotrězku so porokuje, zo je Khrósćanske mužstwo njeſportne, při hraću mózach tu njeſportnosć nic pola hosći, ale ćim bóle pola domjacych wobkedźbować. Při cyłym hraću mózach widźeć, zo sudnik přeco Ralbićanow škitaše, jim pomhaše. Scyła je nastawk jara dźiwny, a štož napismo nastupa, njeznaju w Khrósćicach žane mužstwo „Segelflugverein". Tuž by jara khwalobne było, hdy by so dopisowař tutych njewěrnosćow najprjedy wo tajkich wěcach lépje wobłonjał. **Neutralny přihladowař.**

Namstke wozjewjenje z nadźa

Wupokas wo dokhodach a wudawkach měſchćanſkeje gmejny

na cząś wot oktobra 1931 hač do měrza 1932 po wukazu ſ 28. februara 1931 k finanznej ſtatiſtiky je wupołożeny k wobhładanju w měſchćanſkim ſtwionym knihiwedniſtwje — w Kupnizy po 1 ſthodźe, wó ſtwje 4 —.

W Budyſchinje, 3. meje 1932.

Měſchćanſka rada.

8. t. m. ſmědźa w cząſu wot ½11 do 12 hodź. a wot ½14 do 18 hodź. klamy wotzwrjene być. W friſterſtwje je jenoż dowolene wotedawanje tworow, niż pak truhanje atd.

W Budyſchinje, 4. meje 1932.

Měſchćanſka rada, pſchemyſłowy hamt.

Potuńſchcna pſcheńza ſa měſiczelow kur.

Po wojſchewjenju k. němſkeho ministra ſa ſeźiwjenje a ratarſtwo móże kóždy měſiczel kur ſa kóždu 1. dezembra 1931 liczenu kokoſch — ſ wuwjaſanom trutnow a parlowych kur — 2,5 kg. jako bjeſpłatownje wofnamjenjenjeſe pſcheńzu łupjeź.

Pſchiſpowědźenja maju ſo hnydom na radnizy po 2 ſthodźinaj wó ſtwje 15 ſtacź.

W Budyſchinje, 3. meje 1932.

Měſchćanſka rada, ſpomožniſki poliz. hamt.

Swóbne powěſće

Sſtuhjenu: Marja Faltuzej a Jan Strympa we Budyſchinje. — Lydia Lehmannez w Mjeſnarowach a Hanš Kunzy we Lubiju. — Elfrieda Jeſſez a Cźeſcźeměr Zygan w Lubiju.

Swěrowanej: Marcźin Israel we Wósporku ſ Gertrudu rodź. Mojerez w Barlinje.

Sſmrćił: Max Paſwol Michaſk, dawkowy ſekretar we Lubiju, 55 lét; ſhowanje budźe jutſje ſobotu pop. ¼4 hodź. — Berta Seibtowa rodź. Jeſchkez w Lubiju, 62 lét; ſhowanje je dźenja pjatk. — Bela Agoſtan, ſchtelmačerſkar w Wětſej Wodźe, 49 lét.

Towaršwoske powěſtnikl.

Drježdźany. „Cjornoboh" ſměje ſobotu 7. meje wječor we 8 hodź. ſhromadźiſnu pola Steglichez na Chriſtianſtez dróhu 22.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Njedźelu 8. róžownika dop. ½11 hodź. je w Serbskim Domje ważne **posedźenje předsydstwa a wubjerka.** Kóždy jednota njech je zastupjena! **Starosta.**

Minakał. „Statok" ma swoju zhromadźiznu dźensa pjatk 6. róžownika wječor we 8 hodź. w Kubarcec hoscencu w Lipiču. Dla ważnych wuraźenjow so wosebje wšě sobustawy naležnje prošu, zo bychu, je-li někak možno, přitomni byli.

Župa „Michał Hórnik" změje swoju nalětnu zhromadźiznu swjatkownu wutoru, 17. róžownika, popołdnju ¼4 hodź. w hoscencu we Workleecach. Přednošk knjeza wyššeho wučerja Jurja Renarja: Stawizny katolskich serbskich wosadow. Rozprawy maja so pisomnje zapodać. Wšitke župje přizamknjene towaršwa njech su zastupjene. Też wo bohaty wopyt ze strony sobustawow towaršwow prosy **předsydstwo.**

Pčełarske towarstwo „Delni Sprěwinu Dół"

Roznrawa Bndyskeie wobkedźbowanje za apryl 1932

Wysokość nad morjom	Temperatura po Celsiju			Hibanje wahi w dekadach (1—2—3)						Summa w kilogramach	Liča dnjow		hłowne žorło za nošenje mjedu	mnohosć dešća
	najniža	najwyša	srjedźa měsačna čopłota	Přiběranje po gramach			Wotběranje po gramach				wuleźenja	nošenja mjedu		
				1	2	3	1	2	3					
210	— 1	+ 26	+ 9,6		450	500	550	550	1000	1,400	19	4	wjerba	34,7

Hospodarski rozhlad

Pjatk 6. meje 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	1—,38	100 čěskosk krónow	12,466
100 šwaic. frankow	81,68	100 franc. frankow	16,575

Burſy ſaſtóženy ſrjedu powſchitkowne ſtruczowanje ſapiſańcu, dokelž na nasche ſmutkowne poměry trochu dowěrliwiſcho ſhladowachu. — Powſchitkowne wólby w Franzowſkej pſchinjeſechu lěwicźnym ſtronam wjazy ſydłow w ſejmje hač dotal. Runje tute ſtrony ſaſtupuja dorosumjenja a zwjednanje ſe wſchěmi ludami a ſtatami, potajkim tak mjenowane pazifiſtiſke ſameru. — Po zyłnym dobyć nazionaliſtiſkich ſtronow w Němſku, kotrež ſola runje ſa napſcheźiwnymi ſamerami dźeja, wotcźakowachu politikarjo podobny wuſnoſchk też w Franzowſkej. Po wſchěm ſdaću politiſke poměry w Němſkej franzowſki lud pſchejara njejimaja a njeſajimuja. Wukraj mjenuja tak ludźi, ſo ſo połoženje w ſwonkownej politiſy Němſkeje pſchewjele pſchemjeńiło njeby, dyrbjeli też najradikalniſchi nazionaliſći w Němſkej knježeńſtwo do horſchcźe wſali. Nasche hoſpodarſke poměry bychu ſo ruče porjedźiłe, hdy bychu Němſka a Franzowſka ſo ſterje a lépje dorěčałoſi. Poſłednje wóły w Franzowſkej dawaja naději na taſke dorosumjenje.

Produktowe wiki běchu ſałożenu ſrjedu w Barlinje wuſrjadnje ćiſche. Płaćiſny w hotowym ſorcze ſo njepſchemjeńichu. Dowoz woſta drje ſnadny, ale mjeńny też wjele žita njekupowachu. Mjeny wječorneje Němſkeje nječhto pſchenjaſy łupowachu.

Zentnat pſenicznc wczera w Barlinje:

Pſchenjaſy 13,65—13,75 (13,35—13,45) hr., rožki 9,90 hač 10 hr., jećmjenja, nałětnjeho 9,35—9,70 (9,45 hač 9,70) hr., nahnuſchoho 8,95—9,30 (8,95—9,40) hr., wowſa 8,15—8,40 (8,10—8,35) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pſchenjaſy:

ſa meju: 14,28¾—14,33¼ (13,80—13,85) hr.,
ſa julij: 14,40 (13,97½—14,02½) hr.,
ſa ſeptember: 11,40 (11,25—11,30) hr.,

rožki:

ſa meju: 9,72½—9,78¾ (9,75—9,77½) hr.,
ſa julij: 9,95 hriwnow,
ſa ſeptember: 9,27½ (9,22½—9,25) hr.,

wowſa:

ſa meju: 8,66¼—8,67½ (8,57½) hr.,
ſa julij: 8,90 hriwnow.

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſkich wikow. Hódźeć pak naſpomnjene njejſu, woſtachu njepſcheměnjene.

Witi w Kamjenzu.

Pſchenjaſa 13,35 (13) hr., rožka 10,50 (10,75) hr., jećmjenja, nahnuſchi (8,50—9 (9,50) hr., wowſy 7,50—8 (7,75—8) hr., pſchenjeźna muka 25,50 (25) hr., rźana muka (70%) 15,75 hr., pſchenjeźne wotruby 6,50—6,75 hr., rźane wotruby 7—7,75 hr., ryno 2,25—2,50 hr., ſłona, ſ maſchinu mjećzena 2 hr., k ſaſołanju 2 hr., běrny, běłe a ćerwjene 2,75—3 hr., žołte 3,25 hr. — Butra 1,40 (1,30—1,40) hr., jejo 6 pj., ſuny, młode 3,80—2,40 (3—3,80) hr., łóbjata 1,80 hač 2,20 hr. Kał, ſelony (ſchtuka) 10 pj., běły (punt) 10 pj., ćerwjeny 12 pj., zybła 18—20 pj., łobzda, jeźna 10 (15—20) pj., ſelerji (měrnik) (duła) 15—35 pj., kréń 80 pj., Rjewjen (Rhabarber) 10—15 pj., jabłuka 20—40 (7—30) pj., hromaſ 45—90 pj., běrny 4—5 pj., połotej (ketćźk) 10—20 pj., morchej 10 pj., radiški (walcźk) 10—12 pj., retſej (walcźk) 15 pj. — Proſzata 7—14 (9—18) hr., běhaſt (25) hriwnow.

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſkich wikow. Hódźeć pak naſpomnjene njejſu, woſtachu njepſcheměnjene.

Witi w Łubiju.

Pſchenjaſa 13—13,20 (12,70—13) hr., rožka 10,30 hač 10,60 hr., nałětni jećmjeń 8,75—9,50 hr., wowſy 7,40 hač 7,70 hr., běrny 2,20—2,80 hr., ryno 2,20—2,70 hr., ſłona, ſ maſchinu mjećzena 1,60—2 hr., pſchenjeźna muka 19,85—20,60 (19,75—20,50) hr., rźana muka (70%) 16 hr., pſchenjeźne wotruby 6,20—6,40 hr., rźane wotruby 6,30—6,60 hr. — Butra (½ punta) 68—75 pj., jejo 6 (5—6) pj., twaroh 20—25 pj., kał, běły 10 pj., ćerwjeny 12 pj., ſyrowjty (ſchtuka) 15—30 (30—50) pj., ſołrabi 5—10 (20) pj., zybła 15—18 pj., ćerwjena rěpa (10—15) pj., žołtej (ketćźk) 10—20 (15—20) pj., radiški (10—15) pj., jabłuka 25—30 (10—35) pj., běrny 4 (4—5) pj., łóbjata (2—4 hr.).

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſkich wikow. Hódźeć pak naſpomnjene njejſu, woſtachu njepſcheměnjene.

Witi w Khoćebuzu.

Mjaſo, howjaze 50—80 pj., ćelaze 60—90 pj., ſkopjaze 80—100 pj., ſwinjaze 60—80 pj., jejo (ſchtuka) 6 (5—6½) pj., butra 1,30—1,40 (1,25—1,35) pj., twaroh 25 pj., łany wołij 80 pj., liny 75—100 pj., ſchcźeli 95 pj., karwy 75 pj., hołbje, mjeńe 50—80 pj., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., ſkapony, žiwe 2—3,50 hr., łóbjata 1,50 hač 3,50 (1,25—2,50) hr., jeźna łoboda 15—20 (13 hač 20) pj., hromaſ (Sparcel) 80—120 pj., kotrabi (duła) 55 pj., morchej 5—10 pj., měrnik 20—25 pj., kuſcźera 5—8 pj., ſał, ſyrowjty (ſchtuka) 30—40 pj., běły (ſchtuka) 15 pj., wirźinowy (ſchtuka) 15 pj., ćerwjeny (ſchtuka) 15 pj., ſelony 20 pj., kréń 30 pj., połotej (ketćźk) 7½ hač 10 (10—20) pj., zybła 20 (15—20) pj., běrny (zentnar) 3—3,20 hr., wołóſte worjechi 40—45 pj., ſeźane worjechi 45—55 (45—50) pj., jabłuka 30—50 (25—46) pj., rapunzałki 1—1,20 hr., rjetwjeń 20 pj.

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſkich wikow. Hódźeć pak naſpomnjene njejſu, woſtachu njepſcheměnjene.

Sſwinjoze wiki w Khoćebuzu.

Pſchihnali běchu 672 proſzatow a 122 běhałkow. Proſzaſt płaćeſchu: małe 6—9 hr., ſrjedźe 9—11 hr., wulke 11—14 hr. Běhałk płaćeſchu: małe 14—30 hr., ſrjedźe 30—45 hr., wulke 45—65 hr. — Witi běchu ſrjedźe, płaćiſny ſo njepſcheměnichu.

Witi rěznoho ſkotu ſrjedu w Drježdźanach.

Sswini běchu nahnadnje malo pſchiwjeſli, tuž płaćiſny poſtupowachu, do ćehož rěźniži jenoż njerad ſwolichu. Witi w ćełatach klazachu, rjane ćełate ćelata dotalne płaćiſny doſahichu, ſrjedźe a ſnadne trochu popuſchćowachu.

Płaćizny rěznoho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych witkach.

4. meje

1 wol. 52 byk., 2 kruw., — jałoje., 723 ćelat., 66 wowc., 214 swini.

Płaćizny za

ćelata: 2. 42—48, 3. 35—41, 4. 30—34,
swinje: 1. 38, 2. 38—39, 3. 35—36, 4. 34—35,

Sſudniſte powěſće.

Na pſcheſadźowanje:

Sſobotu 7. meje 1932

we Wujerezach w hoſćencu „K ſtotemu lawjeſi", dop. we 10 hodź.: Wiſchelake meble, gramofon, ſchijaza maſchina a piſańſkej ſtrojaj.

Luka, nětkoźe 19 arow, ſłuſchaza klampnaríſkemu miſchtrej Waltarjej Klauſej we Lašu. Pſcheſadźowanje budźe ſrjedu 6. 7. 32, dop. w 9 hodź. we Wojerezach na ſudniſtwje, ſtwa 85.

Kubło nětkoźe 58 jutrow wulki, ſłuſchaze Panwołej Měrćinkej w Dołżach. Pſcheſadźowanje budźe ſrjedu 6. 7. 32, dop. w 11 hodź. we Wojerezach na ſudniſtwje ſtwa 85.

Khěża ſ nětkoźe 6 jutrami leźomuniſcze, ſłuſchaza Margareze Kohlerez w Nowym Měſeze pola Wojerez. Pſcheſadźowanje budźe pónđźelu 27. 6. 32, dop. w 11 hodź. we Wojerezach na ſudniſtwje, ſtwa 85.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo o na abo 100 kg newak 10 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	4. 5.	3. 5.		4. 5.	3. 5.
Pšenca	274-275	273-275	hanv	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	198-200	198-200	woka	16,0-18,0	16,-18,0
jećmjeń, nal.	—	—	pschne laniny	12,0-14,5	10,0-11,5
jećmjeń wows	174-186	179-186	ſolte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
kukurica	168-168	168-168	koradella	28,0-34,0	28,0-34,0
pšeńč. muka	—	—	raps. wosuſk	—	—
rźana muka	33,6-36,8	33,6-36,8	lanv wosuſk	10,7	10,8
pš. wotruby	25,9-27,6	25,9-27,6	ſuch.truhanč	9,20	9,20
rźane „	11,6 11,9	11,6-11,9	b.rny. kruški	—	—
raps	9,7-10,2	9,9-10,2	syno, 50 kg	1,45-1,6	1,4-1,60
hrčch Viktor.	—	—	rźana ſloma	1,30-1,55	1,25-1,40
lane symjo	17,0 23,0	17,0-23,(	pšeńč. „	1,1-1,25	1,00-1,15
pjeluški	—	—	wowsna „	1,10-1,25	1,00-1,15
	16,0-18,0	16,0-18,(	ješna „	1,10-1,25	1,00-1,15

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšťki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čołneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny lidys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 106 | **Budyšin — Sobotu, 7. meje 1932 — Bautzen** | **Lětnik 91**

700 milijonow hriwnow deficita w němskim hospodarskim planje

Wurazenja, kotrejž su so wot dźěćeho cźasa w němskim kabinetu wotmětle, su 7,8 milijardy hriwnow dohohowo a 8,5 milijardy hriwnow wudawkow wotpokasale. Defizit 800 milijonow hriwnow njehodźi so suowa je samiejowanjom wudawkow ani sdźela wurunacj, dokelž su so hižo wyšše móżne skrećenja wuwuzźile. Wulki dźěl statnych wudawkow, kaž podpjera dźěłonjemějerjow a njesłužerjow, fadanjenje dotha atd. dyrbi so dopjelnicź. K wurunanju defizita, kotryž j hłowneho dźela se spomoženja njesłužerjow nastaua, dóże knježerstwo j nowym krisowym dawkom wotstronicź. Tutón dawk dyrbi so wyšcem wołobam napołožić, njech su w sjawnej abo privatnej słužbje.

Sakske pokładniske připokazanki za powšitkowny němski kreditny wustaw

Sosebnstawam prawneho a hospodarskeho wubjerka A sakskeho kejma je so dowerne knježerstwowa pschedłoha wo wobdźelenju sakskeho stata pschi **Powschitkownym němskim kreditnym wustawje** pschepodała. Powschitkowny němski kreditny wustaw je hižo njedawno wospjerił, so bu sakski stat po rospuschćenju Powschitkownego němskeho kreditneho wustawa se Sakskej statnej banku j pedacjom pokładnischi-pschipokasankow a hnadź tež j pschewsaczom akzijow pschi Powschitkownym němskim kreditnym wustawje wobdźeli. Kaž je hlyschcež, knježerstwo w swojej pschedłoży pokazuje, so by hnydom pschistupiło k poručenosći pschewostajicź.

Hospodarski minister Warmbold wróco stupił

Němski hospodarski minister dr. Warmbold je so dla rozdźela měnjenjow w hospodarskich praschenjach pohnuł, němskeho kanzlera, dyž bě so j Genfa do Barlina wrócił, prosyć, so bychu jeho se sastojnstwa puschćili. Knjes němski president je po pschednoschku němskeho kanzlera do tohole pscheza swolił. **Statnemu sekretarej dr. Trendelenburgej** je so poručiło, so by dźěła němskeho hospodarskeho ministra hač na dalsche sastawał.

Sarunanje za pódlanske sastojnstwa.

Wukas sakskeho knježerstwa z 29. haprleje postaja, so je dźiwajo na pschedpisma mjłowskeho wukasa z 8. dezembra 1931 sarunanja za pódlanske sastojnstwa, statnym sastojnikam a wuczerjam je statnje potkadnje je dowaze, wot 1. januara 1932 suowa wo 4 prozenty skrócja.

Druhi wukas sakskeho sunstskowneho ministerstwa z 30. haprleje postaja, so sarunanje za statne pódlanske sastojnstwo njeńmě 1200 hriwnow pschekrocźicź. Jeli so jedym statnym sastojnik nětkotre statne pódlanske sastojnstwa sastawo, njeńmě sarunanje za nje 2400 hriwnow pschekrocźicź.

Stahlhelmowa nowa politika

Stahlhelmowy swjazk je w Magdeburgu sjěd swojich wojednikow wotmět. Tam je so wobsanklo, so by Stahlhelm wschěch politiskich stronow sdaluje. Přeni swjazkowy wjednik Seldte je rjekł, so Stahlhelm njeje žana politiska strona a so njeje wot žaneje politiskeje stronty wottwiany, wón je dospołnje swobodny w swojich skutkach a w swojich organizacjach. Seldte spyta, stahlhelmowe sljezichcežo pschi wólbje němskeho presidenta a pschi pruskich wólbach wuspriawnicź, tola śwět dyrbi wědźeć, so Stahlhelm se swojim nadstronitskim wojerskim duchom njewotwiśuje nad tutymi wězami stej. Stahlhelm swoji kampfny puć dźe.

Prawicowe knježerstwo w Awstriskej

Swjazkowe wjednistwo awstriskeho domowninskeho schita je Boże słpicje we Winje se Starhembergowym pschedsydstwom wobsanklo, so ma nětcźiske awstriske knježerstwo wróco stupicź. Nowe knježerstwo ma so z druhim pschedsydu wutworicź. Na to je Bureschowe knježerstwo wobsanklo, wróco stupicź. Swjazkowy kanzler Bureschje je swojstwowenu presidentej Miklasej wo tym rosprawu podał.

Stejišco awstriskich Hitlerow k srjedźnej Europje

Budapeschtske nowiny „Uj Nemzedek" su rozsudzenje swojeho Winskeho dopisowarja z wjednikom awstriskich hakenkreuzlerow Frauenfeldom wojenite. Tutón je rjekł, so su awstriscy Hitlerjo jenoz dźěl němskotskeho hitlerskeho hibanja a organizuju z nim njerozdźělnje swjazani. Hitlerske dołoycze w awstriskich krajnskich wólbach je wuspiannie z tym, so je je 90 000 hłosowo socialdemokratow we Winje wutorhło, na kotrejž su socialdemokratoje sylne spěta jako na swoju Mekku hladali. We Winje su jenoz połoza socialdemokratow Němcy, druha połoza su Židja a Czechi. Kdy by so nam poradźiło, Němcow z socialdemokratiskeho sajeza wuwjesć, wschitcy jenoz Židzi a Czechi wostali. Dobycze Hitlerowe je jara pomjerjte, swojsk pschi wschich krajowe załoźicź. We frankfurtskim sjedźeniu pjatim bloku j cźełnim wjednistwom njemože ani rěcze buez. W sjednosej Europje dyrbi polna němska jednota knježicź, se kotrejž móża so wysy hospodarske staty pjoźłamknjeź, kotrejž su po geografiskim połoženju jenoz wotpschinjeńka te jele němske jednory, pschede wschěm Madźarska, Rumunska a Bołharska. Cźełstołowatska dyrbi wobsamoczena buez, so by na dźele rospadła, a kotrejž je so wunjerźły natwarila. Na konzu hischcze Frauenfeld praji, so ma jeho strona w domjacej politiji pschecźiwdemokratiske a pschecźi woparlamentne prawidła a so je w Němskej wo revisiju mirowych sprzenjow prózuje. W tym nastupanju Hitlerja podpjeru Madźarowe wjeselakja.

*

Schtož je wjednik awstriskich hitlerow w madźarskich nowinach wojeni, njeje nicźo nowcho. Po planje hitlerow dyrbia so wschě samostatne słowjanske staty: Pólska, Cźeskosłowakska a Jugosłowjanska a na pólej dej Ruska spomjatowcz a ka němskemu knježerstwu podcźinjowcź. Najpschedy dźedźa Cźeskosłowakska rosbicź. W połnocnych Cźechach, kotrejž su j wulkeho dźěła j pschemocnjenymi Cźechami wotsbelene, su hitlerjo žium agitazijm mjes młodźinu rosmili a in so swoje powsrcźiske wotpohlady dobyli. Njedawno je cźeskosłowakske knježerstwo pschecźiwo bakenkreuzlerskemu hibanju sakrocźiło a wjesełe cźerjodu mjedźi Němcow, kotrejž su so jemu pschisahnuli, jasało. Sesudniske pschepytanje pschecźiwo nim njeje so hišcze cźe słonciło.

Francowski presiden z mordarskej ruku błudneho ruskeho emigranta morjeny

Jedyn ruski emigrant je pjatk w Parizu do francowskeho presidenta wjacy krócź j revolwra tšelił a jeho sdwoj mai kulkomaj cźežko sranił. Nadpadnika su jaseli.

Wo nadpadze su so sledowace nadrobnosće sdźelile:

Republizny president bě so j jenym zbudstawom swojeho wojerskeho stawa pjatk popoldnju do kuhowoje wustajenjzy spitzacelow padał, kotrejž su so pschi wójnje wobdźelili. Hdyž bě sebi president hižo nětkotre kuhowe stejischcza wohladał a j nětkotrymi wustajerjemi porěcźał, Rusa **Pawot Gorgulow k njemu stupi a pjecź kulkow j revolwra do njeho strěli.** Prjedy hacź mózachu mordarjej brón wutorhnjeź, wón schefty krócź rjeli a spitzacela Claudia Farréra do rukoweho schibadła trjechi. Wulke rosbórjenje nasta, kotrejž mocdał k tomu wiźi, so by k wukhodej ezknył. Tam pak jeho direktor Parizskeje polizije doseźeje, kotryž jemu brón j ruki wudyri a jeho polizji pschepoda.

Hdyž bě so njeskutk stał, wulki njemér nasta. W prěnim wokomiku so bojachu, so je president Donmer morjeny. **Na semju padnuwschi chwilu so njehibaje leźesche.** Wjele wopytarjow wustajenzy dźensche nadpadnika nabiez. Polizi ja bě tohodla mustowana, jeho psched ludowej njemdrosću schitacz.

Presidenta hnydom do blizšeje chorownje dowjezechu. Jeho hibik **tak ztabje** bijesche, so tesche ledma sacźuc. Hakle hdyž běchu lěkarjo krej durbeho cźłowjeka do njeho pschewjedli, hibik žiwischo dźełasche.

Lěkarjo, kotrejž presidento hojachu, su sledowacu rospra podali:

Republizyneho presidenta stej dwě kuzy trjechilej, a to jena pschi tyle a druha pschi prawym ramjenju. Tale druha kulka je hronowu žilu pschedrěła. Měnjenje, so je tsecźa kulka psches žiwot schła, njeje so potwjerdźiło. Dokelž je president wjele krwe zhubił a j tym jara wosłabnył, su

Francowski statny president Doumer †

lěkarja dwóźiły do njeho krej pschenjesli, pschi cźimž je so jas 450 a druhi krócź 500 kubikowych zentimetrejo krwe pschewjedło. Lěkarjowe wumělstwo njeje mohło presidentej žiwjenje wuthowacź; hobotu rano w 5 hodźinach je wón wudychał.

*

Pawoł Doumer je so 22. měrza 1857 w Aurillacu jako syn chudeju starschcju narodźił. Schuli wukhodźowschi je cźemjeglo wukhył, pschi tym pak ko ja abiturientne gymnasialne pruhowanje sam pschipotował, kotrejž je j khwalbu wobstał. Na to je prawa a mathematiku studował. Jako statny sastojnik je so j zyle chudej połzu wotemił. 1888 su jeho jako sapósłanza do deputirtskeje komory wuswolili. Wot 1915 hacź 1916 bě j finanzyum ministrom a wot 1897—1902 j gouverneurom w Indochinje. Potom je so aktiwnje pschi parlamentnym žiwjenju wobdźěłił. W lětach 1927—1931 bě j pschedsydu franzowskeho senata a j tuteje měsnja jeho w meji 1931 za republizyneho presidenta wuswolichu.

Nadpadnik

Sda so duchownje pschepytany cźłowjek być. Na polizji je rjekł, so je w Monaku narodne-ruski fascistiski ale antiwenarchistiski stronu sałožił, kotraž nětcźe 40 sbonźtawow licź. Tale strona pak je so nětcźim rospadła. Podpjerowanje, kotrejž ruske kommunistiske knježerstwo wot europeiskich statow dostawa, je jeho pomuło, wulku wec wuwjesć. S tomle wotmyslenjom je do Parizja pschicźahł, je by republizyneho presidenta morił.

S tym je dźiył Franzowsku pohnucź, so by kommunistiskej Rusej wójnu pschipowědźiła.

Mussolina a Hitlera jara cźežesći, tola ani je stronu Rusleje ani Italiji neje žanehu nadawka abo pjenježe podpjery dostał. Sčasom bjes wodźenju swojeje kwěžby je do Parizja pschischoł a je pucźowanje je kamhanch wuhotowankow zaplacźił. Schtwórtk popoldnju je so w pisarni nětkotrych spitzacelow j wójnskeje fronty pschedstajił a we sasnym charakru za wotewrjenje kuhowoje wustajenzy prosył. Hdyž su so ja jeho njenem prascheli, je swoje spitzacelske njeno „Brak" njenował, j kotrymž je w Europje a wosebje we Cźeskosłowakskej jara znaty, dokelž je we wschelakich kommunistich nowinach nastawki swojewił.

Pawoł Gorgulow je po nowdeje kubanski kalak. 29. junija 1895 je so w kosatkim sydlišcu w Kabinjej Stanizy narodził. Sa cźasa hrěchowje wójny je pschecźiwo Awstriskej a Turkowskej wojewał. Po wójnje je w Prazy medizinu studował, hdyž tehdy su jeho znaczi jeho za bludneho měli. Schtož jeho spitzacelsku dźěławosć nastupa, je wón rjane j zyle njespriawnjawymi hrónczami wojewał. Tale je politiski spis j napismom Selezy program — Puneje k wuswobodźenju Rusleje — wudał, w kotrymž je zyle fantastiske mysle wuprajił. Sdobom je falsił, antimonarchist, republikanski a demokrat mjenuje. Psched nětkotrym cźasom je dźył do ruskeho letarskeho klalka za lutarjicź, tola dla jeho zybnjenecho woschnja jeho njejsu pschijeli.

Wo podmórskich čołmach

Namórny wubjerk pschi Genfskej wotbronjazej konferenzy je schtwórtk w rosprawje wo wosstronjenju podmórskich cźołmow pokaczował, kaž je jendzelski wosstopjak Sir Cyrus Monsell žadał. W schtwórtkowstym pobjedzenju

je italſki faſtupnik prajil, jo ho wjetſche lódźiwa njemóża podmórſkich cżołnow wotriſez, jo pak by Italſka do wotſtronjenja tejele bróńe ſwolila, bdy bychu ho ſaobom też wulke bitwiſle lódże fakafale. Też faſtupnikaj Pólſkeje a Norwegſkeje ho ja wobkhowanje podmórſkich cżołnow wuprajiſchtaj. Senator Siwanſen ſe Sjedinjenych ſtatow pokrótſuje Ameriki pak ja to rjeczeſche, ja by ho tale bróń ſakfajala, a doda, jo by Amerika dyrbjała wulki pſchiſtaw podmórſkich cżołnow na Filipinſkich kupach natwarićej, bdy bychu ho na nětczijſchej wotbronjazej konferenzy podmórſke cżołny njefakfakale.

Nahlady wubjerkowych ſobuſtawow ho jara roſkhadźeja wo praſchenju, kotre bróńjowe druźiny maju nadpadowaz kharakter.

Macdonald operowany

Macdonald je ho 5. meje wocżnej operazijí podcżinył, kotraž je ho derje poradźiła. Macdonaldowe jene wócżko bé na ſelene njedoro ſkhoriło.

Jendźelska za 25 procentne zniżenje dołha a reparacijow

Jendźelſka cżze na Lauſannſkej konferenzy namjetowaz, jo bychu ho wójnſti dołh a reparazije znajnjerſcha wo 25 prozentow znijſile. Némſke knježerſtwo by tajſi namjet bjes dwela wotpokazało, dokelż Némſka nocże dozpla żanych reparazijow wjazy płaciez.

Přisaha sněry w Irskej so wotstroniła

Jſta komora je prěni paragraf jakonja k wotſtronjenju pſchiſahi ſpodcży k jendźelſkemu kralej ſe 77 pſcheziwo 67 hłoſam pſchijata. Po nim ma ho pſchiſahza zyle wotſtronicz.

Nuza italskich železnicow

Jtaliſke żelezniſzy pſches runje tajtu kriju du każ nėnſke żelezniſzy. Po knježerſtwowej roſprawje ſu loni żelezniſzy 600 milij. now lirow dejiſita mėle, kotryż ſ njedoſtatkom prjedawſchich lét 1 300 000 lirow wucżinja. Njedźiwajcy toho dyrbjeſche knježerſtwo ſ wulkotwarjankami njedoſtatk na 900 miljonow ſniżicz. So by ho konkurenczu automobilowa wobaraco, je ho pruźna (elaſtiſka) ſłużba ſawjedła, kotraž ſmóżnjuje, wucże twory podawacz, kotreż ho po żelezniſzy woża, też ho wobſebite twarowne ſpěchne cżaſy ſawjedu. Sa pruźowarjow je técża dotalne wobtuhowanje ludowne cżaſy woſtanu, ſa ſymu tak mjenowane lohke cżaſy.

Amerikanſki parlament dyrbi ſtatny njedoſtatk wotſtroniez.

Amerikanſki repreſentantſti dom a ſenat hižo někotre měſacy wo tym wuradźujetaj, kak ma ho ſtatny defizit wutrunacz. Preſident Hoover je tohodla kongreß, kotryż ho ſ repreſentantſkeho doma a ſenata twori, namolwił, ja dyrbi ſwój nadawk hižom dopjelnicz. Kongreſowe konſdżenje w kraju bojoſcz, njeſpokojnoſcz a hněw ſłoudźuje. Hoover żada, jo by ho wobſchěrny ſłónczniſe placzoju nazionalny programm ſ nowymi wulkotwarjankami hiſchcze pſched 1. julijom ſeſtajał.

Hooverowe napominanje je w kongreßu wulki ſaczijſcheż cżiniło. Preſident żada, jo bychu ho wudawki dale wo 700 miljonow dollarow ſnijenſkeje. Na taſke waſchnje bychu ho hromadże ſ nowymi dawkami ſtatne dochody a wudawki mohle do runowahi ſtajicz.

Sanghaiski měr

Boże ſtpiéże ſu w jendźelſkim generalnym konſulaczu w Schanghaiu chineſkaj generalaj Wangking a Taiczi a japanſki general Taſchiro a admiral Schimado w pſchitomnoſci jendźelſkeho a amerikanſkeho póſłanza chineſko-japanſke měrowe dojednanje naſtajeli, na cżoż ſtaj jo chineſki khowny wotpokłanz Quotaiczi a japanſki póſłanz Schigemitſi podpiſałoj. Dojednanje ſłódowace pjecz dypkow wojſchija:

1. Njepſcheczelnoſcze ho ſkónczja.

2. Chineſke wójſko w ſwojim nětczijſchim ſtejiſchczu woſtanje.

3. Japanſke wójſko ho do ſtejiſchczow wróczi, w kotrychż je pſched 28. januarom ſtało.

So by ho hibanje wójſka dohladowało, a ja by ho japanſke wójſko ſ chineſkej policiju wotměniło, ho kommiſija ſ dwanacze ſobuſtawow wutwori a to po dwěmaj faſtupnikomaj Japanſkeje, Chiny, Ameriki, Jendźelſkeje, Franzowſkeje a Italſkeje.

5. Dojednanje ſ dnjom, na kotrymż ho podpiſa, da mozo ſtupi.

K nadpadej na [illegible] ſtatneho presidenta Doumera. Wčera je ruſki [illegible]rant francowſkeho ſtatneho presidenta Doume[illegible]ž je wot 13. meje 1931 w tutym wyſokim zaſtojnſtwje, nadpadnyſ, jako böſe Doumer wustajeńcu knihow wopytał. Jena kulka zrani jeho na hłowje, druha na prawym ramjenju. Naš wobraz předſtaja Doumera, jako loni ſwoje zaſtojnſtwo naſtupi. Po wotpołożenju přiſahi jědże z tchdomniſim miniſterſkim preſidentom Lavalom do Elyséja.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 7. rožownika 1932.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —1 a thermometer wodnjo +19. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +4 a thermometer w nozy +7. Wjedro ho jara mało pſchemėni. — S połonja pſchikhadźaze nižiny, cżahnu někotre pſches ſrjedźnu Europu a naſche ſtrony. Tohodla je hižo dźiwa, jo je pocżaſk pohmurjeny a doſcz ſcherſtaty. Dźenſa na runje měſacznym ſapu miły a płódny deſchczik. Boża ſwótba je někotre w poſtupnym roſwiwanju a roſcheſcze wanjun. Dźeczele hladaizy roſtu. Boże žita ho hižo truboſtkowa a bórzy ho wuloku. Někotre dny hiſchcze a prěnje kłóſki wuwałk ho ſe ſwjeczkow. Maczaty a trochu khłódny cżaſ wſchak *catacźiwa horeń. S wjeczora a połonja* je pſchikhad nowych nižinow ſpóſtacz, ſchtož na ſcherſtaty a wiſtaty porzaſk pokaſuje. Podobne wjedro ma naſch wjeſnowuſtojny ſa pſchichodny tydźeń ſa nóżny, wocżakuje ſkoro wſchędnje njewjedro. Jutſtje njedźeli Exaudi nadźija ho rjaneho dnja. Słónczko ſchadźa 4,22 a khowa ho 7,31 hodź. Měſacz ſchadźa rano 5,05 a khowa ho wjeczor 11,10 hodź.

— **80. duchowna wjeczerna** hudźba wutoru 10. meje wjeczor we 8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi. Sſzwjatkowna hudźba naſcheho wulkeho J. S. Bacha: preludium a fuga w D, pſchcżelowy kouzert w A. zriſi „Moja wěrjaza wutroba" a „Pſchimnjeże", kantata „Saſchnuńcze lėrluſche". Na tutym wulkim Bachowym wjeczerna wobſkutkuja: Lora Böttgerez (ſopran), Otmar Pemberger (baz), Margareta Nowakez (huſle), Guſtav Hartig (cello), Hanſ Martin (cembalo), Marczin Bauer (pſchcżele), khór inkwiſitionow, komorny khór, ſeſtojnjeny' collegium muſicum. Wjedniſtwo na organiſt pſchi Pětrowſkej zyrkwi Horſt Schneider. — Programy ſe wſchěmi tekſtami ſu po 30 pj., ſa njeſaſtupnjerjow a maforentnarjow (jenoż na wuhokaš) po 10 pj., pſchi zyrkwinych durjach dóſtacz.

— **Dźenżniſche wiki.** Butra 70—75 pj., jeja 6 pj., kury, żiwe 50—60 pj., ſarėſane 70—80 pj., łibjata wot 2—3 hr., kaczki 1—1,30 hr., łóſlata punt 55—60 pj., hołbje 55—60 pj., kał, cżerwjeny 8—14 pj., běły 8—12 pj., ſydrožity 35—60 pj., kórti, ſchtuka 50—80 pj., tikate 10—20 pj., zgbla 10—18 pj., tólrabi 15—18 pj., morchej 8—12 pj., rjetkej 10—15 pj., radiſki 10—12 pj., jedźna koboda 15 pj., hromak 60—80 pj., rjemjeń 15 pj., ſellerij 12—25 pj., ſołotej, tekcźk 15—20 pj., běrny, 10 puntow 32—40 pj., měd w ſchtučku 1,40—1,50 hr., bjes ſchtučku 1,60—1,70 hr., łany wołij 1 hr.

— Budyſſke haptyki ſu wſchėdne dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Rózny ſtuk bu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka ſ nėkaczanym wotmėnjenjom. W meji je to Wettinſka haptyka pſchi ſudniſtwowym twarjenju.

— Jėſdnej kole **kradnyſi.** 4. meje 1932 kradnychu dopołdnja w dźeſatej hodźinje ſ jenoje wotkſkeje pſchi Dźiwadłowej haſy ſonjace kolo ſnamki „Sieger". Kolo mėſcheje cżorne kroſna ſ cżerwjenymi ſłotymi ſmužkami, ſmużnej błótoſchtikataj, żołte ſwjena ſ cżornymi ſmužkami, ſedźiſſke wodźidło ſ cżerwjenymaj celuloidowymaj pſchiwadłomaj, Torpedo-hamowėh, cżerwjenej gumijowej wobrući. Cżowe pſchimadło bėſche jara wobſchkodźene. — Dale kradnychu wjeczor wot ½6 hodź ½8 hodź. ſ wokſkeje Pſchemyſłowoje ſchule mużaze jėſone kolo ſnamki „Opel", cżiſło 903 385; wono mėſeſke nowołatwarjene cżorne kroſna, cżornaj błótoſchtikataj ſe ſwėſczeńſkim ſamkowaj Japanſkeje, Chiny, Ameriki, Jendźelſkeje, Franzowſkeje a Italſkeje.

5. Dojednanje ſ dnjom, na kotrymż ho podpiſa, da mozo ſtupi.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 7. rožownika 1932.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —1 a thermometer wodnjo +19. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +4 a thermometer w nozy +7. Wjedro ho jara mało pſchemėni. — S połonja pſchikhadźaze nižiny, cżahnu někotre pſches ſrjedźnu Europu a naſche ſtrony. Tohodla je hižo dźiwa, jo je pocżaſk pohmurjeny a doſcz ſcherſtaty. Dźenſa na runje měſacznym ſapu miły a płódny deſchczik. Boża ſwótba je někotre w poſtupnym roſwiwanju a roſcheſcze wanjun. Dźeczele hladaizy roſtu. Boże žita ho hižo truboſtkowa a bórzy ho wuloku. Někotre dny hiſchcze a prěnje kłóſki wuwałk ho ſe ſwjeczkow. Maczaty a trochu khłódny cżaſ wſchak *catacźiwa horeń. S wjeczora a połonja* je pſchikhad nowych nižinow ſpóſtacz, ſchtož na ſcherſtaty a wiſtaty porzaſk pokaſuje. Podobne wjedro ma naſch wjeſnowuſtojny ſa pſchichodny tydźeń ſa nóżny, wocżakuje ſkoro wſchędnje njewjedro. Jutſtje njedźeli Exaudi nadźija ho rjaneho dnja. Słónczko ſchadźa 4,22 a khowa ho 7,31 hodź. Měſacz ſchadźa rano 5,05 a khowa ho wjeczor 11,10 hodź.

— **80. duchowna wjeczerna** hudźba wutoru 10. meje wjeczor we 8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi. Sſzwjatkowna hudźba naſcheho wulkeho J. S. Bacha: preludium a fuga w D, pſchcżelowy kouzert w A. zriſi „Moja wěrjaza wutroba" a „Pſchimnjeże", kantata „Saſchnuńcze lėrluſche". Na tutym wulkim Bachowym wjeczerna wobſkutkuja: Lora Böttgerez (ſopran), Otmar Pemberger (baz), Margareta Nowakez (huſle), Guſtav Hartig (cello), Hanſ Martin (cembalo), Marczin Bauer (pſchcżele), khór inkwiſitionow, komorny khór, ſeſtojnjeny' collegium muſicum. Wjedniſtwo na organiſt pſchi Pětrowſkej zyrkwi Horſt Schneider. — Programy ſe wſchěmi tekſtami ſu po 30 pj., ſa njeſaſtupnjerjow a maforentnarjow (jenoż na wuhokaš) po 10 pj., pſchi zyrkwinych durjach dóſtacz.

— **Dźenżniſche wiki.** Butra 70—75 pj., jeja 6 pj., kury, żiwe 50—60 pj., ſarėſane 70—80 pj., łibjata wot 2—3 hr., kaczki 1—1,30 hr., łóſlata punt 55—60 pj., hołbje 55—60 pj., kał, cżerwjeny 8—14 pj., běły 8—12 pj., ſydrožity 35—60 pj., kórti, ſchtuka 50—80 pj., tikate 10—20 pj., zgbla 10—18 pj., tólrabi 15—18 pj., morchej 8—12 pj., rjetkej 10—15 pj., radiſki 10—12 pj., jedźna koboda 15 pj., hromak 60—80 pj., rjemjeń 15 pj., ſellerij 12—25 pj., ſołotej, tekcźk 15—20 pj., běrny, 10 puntow 32—40 pj., měd w ſchtučku 1,40—1,50 hr., bjes ſchtučku 1,60—1,70 hr., łany wołij 1 hr.

— Budyſſke haptyki ſu wſchėdne dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Rózny ſtuk bu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka ſ nėkaczanym wotmėnjenjom. W meji je to Wettinſka haptyka pſchi ſudniſtwowym twarjenju.

— Jėſdnej kole **kradnyſi.** 4. meje 1932 kradnychu dopołdnja w dźeſatej hodźinje ſ jenoje wotkſkeje pſchi Dźiwadłowej haſy ſonjace kolo ſnamki „Sieger". Kolo mėſcheje cżorne kroſna ſ cżerwjenymi ſłotymi ſmužkami, ſmużnej błótoſchtikataj, żołte ſwjena ſ cżornymi ſmužkami, ſedźiſſke wodźidło ſ cżerwjenymaj celuloidowymaj pſchiwadłomaj, Torpedo-hamowėh, cżerwjenej gumijowej wobrući. Cżowe pſchimadło bėſche jara wobſchkodźene. — Dale kradnychu wjeczor wot ½6 hodź ½8 hodź. ſ wokſkeje Pſchemyſłowoje ſchule mużaze jėſone kolo ſnamki „Opel", cżiſło 903 385; wono mėſeſke nowołatwarjene cżorne kroſna, cżornaj błótoſchtikataj ſe ſwėſczeńſkim ſamkowaj.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powdańczko ſ Khryſtowego cżaſa.

118] (Stónczenje.)

Simonides dojdź wyſoku ſtarohu. W dźeſatym kreſe Neroweho kėſorſtwa pſchepoda wón wobkhod w Antiochiji, kotremuż bė tekło tėž pſchedſtawaz a kotryż bė ſ tajkemu kreſu dojwjedł, mużomu Sanbalatej. Wón ham poda ho na derje ſaſtużeny wumėnk. Wótry roſom, dobroczinjoſcz a ſbożo woſtachu jemu ſpėrni hacz do ſónza. Lubowany wot ſwojich dźeczi a dźeſćidźeczi, bdyżeſche wón raz ſ wjeczora w ſwojim ſtole na iſſiche ſwojej tworiniy a Ben Hur, Eſther a jeje tři dźeczi pola njeho. Jeho poſłednija łóż ješeſche ſłótwjena dolka pſchi brjoſy. Wſchę druhe łóże bėſche wón hižom pſchedał. Jenoż jena ſrudoba bėſche jich w poſlednich lėtach domaphtała, a to bėſche na dniu, bdyż bė Ben Hurowa macz wumrėła, we wėrje do ſwojeho Sbożnika.

Powjeſnowana Simonidowa łóż bė dźeń prjedy ſe Włoch pſchijėła a bėſche powėſcz wot pſchecżeſkhanja kheſcheſcżanow pſches Nerona pſchinjeſła.

Runje wo tym rėcżachu wani, jako Maluch, twėrny ſłużobnik ſwojeho knjeza, ſaſtupi a Ben Hurej waleſk pſchepoda.

„Schtó je to pſchinjeſł?" wopraſcha ſo wón liſt pſcheczitawſchi.

„Jedyn Arab."

„Hdże je wón nėkt?"

„Wón nochcżeſche to woſtacz."

„Poſłuchaj! dźeſche Ben Hur ſ Simonidej a pſcheczitaſche jemu ſłédowazy liſt:

Ja, Ilderim, ſym Ilderima, dobroczinjeweho a knjeza Ilderimoweho ſplaża — na Judah, Hurowebo ſyna. — Pſchecżelo mojeho wótza! Spóſnaj, kak jara cże mój wótz lubowaſche! Cżitaj pſchipołożene piſmo a ty budźeſch jo wėdźecz. Jeho wola je też moja wola. Tedola je to, ſchtoż cżi wón wotkaſa, twoje wobſtožeńſtwo. Wſcho, ſchtoż jemu Partoja w tamnej wulkej bitwje rubichu, we kotrejż wón ham ſwoje żiwjenje ſłużbi, ſym ja ſaſo wroczeńdobył. Mjes druhim też tute piſmo a zyle potomſtwo tamneje Miry, kiż bė we wonym cżaſu macz mnoho ſwuſłow. Pokoj budź ſ tobu a ſ twojimi! Tutón błóż je pufeſiny je hłóż twojeho pſcheczeła,

knjeża Ilderima.

Ben Hur wotwali nėtko też to druhe ſaſołożene liſtno, kiż ſebi wobſtladnjne wobkhadźowanje żadaſche, ſo njeby roſpadnyło a cżitaſche dale:

„Ilderim, mjenowany dobroczinjwy, knjeż Ilderimoweho ſplaża, ſwojemu ſynej a naſtłonitej.

Mój ſyno! Wſcho, ſchtoż ja wobſėdźu, dyrbi na dniu, hdyż moje naſłėnitſtwo naſtupiſch, twoje bycz — ſ twojeſaczom palmowcho haja pola Antiochije. Tutón hdyż ty powėſcz wo wulkotnym daru Ilderimowym dóſtajeſ ſławu w zyrkuſu dobył — jemu a jeho ſwójbje na wėczne. Njeczin twojemu wótcze żanu hańbu!

Ilderim, dobroczinwy, knjeż.

„Schto prajiſch ty k tomu?" wopraſcha ſo Ben Hur Simonidu. Tutón njeleżeſche a hladaſche pſchemyſlnjo na łóż. Skónczenje wón rjekny:

„Ssyno Hura! Bóh je cże w poſlednich lėtach dźiwnje ſoſtowował. Ty maſch pſchicżinu, ho jemu ſa to dźakowaz. Njeje nėtko na cżaſu, tvjerde poſtajenje ſcżinicz, k cżomu ma ho twoje ſtajnje roſcżeze ſamożenje nałożowacz?"

„W tym ſłym ja hižo dawno do cżiſka pſchiſchoł. Samożenje ujech ho trjeba k ſtužboe dawaeerja a to nij jedyn dźeł, ale zyle. Tu jedna ho jenoż wo praſchenje, kak mohło ho najkhwaliſcho wuzicz. A wo tym proſchu ja tebje wo twój roſtuo."

Simonides wotmołwi: „Ja wėm, ſchto ſy ty w Antiochiji ſa wėrn cżinił. Nėtk pſchiſłóże, runje we wokomiku, hdyż ty powėſcz wot wulkotneho dara Ilderimoweho dóſtanjeſch, powėſcz ſ Roma wo pſchecżeſcżanju naſchich khraſtrow. Tam wotewrja ho twojej ſkutkownoſcji nowe pola. Sdwėſto wėry njeſnuć we hłownej ſtaſizy wuhańnycz."

„Kak mohł je pak ſwėcżaze ſdźerzecz?"

„Ty wėſch, Romjenio a też Nero ham, dźerża dwė wėzy ſa ſywjatej — nėſchto druhe, ſchtoż hižom też ſa ſywjate mėli, ſa njeſnaju — ale popjel ſwojich ſemrėtych a pohrjebwėcżne. Njeczin twojemu wótcze żanej hańby! Swjerzka na jemi twarjeż, to natważ je pod jemju. A ſo njehdychu je wotżawjeczili, daj też popjel w Khryſtuſu ſe mjertych tam ſałkowacz."

Ben Hur poſtany ſahorjeny: „To je wopraſwdże wulkotna myſl!" wón ſawoła. „Ja ſo njebudu kondźicz, to wuwjeſcz. Ssamtſna łóż, kiż je nam powėſcz wo pſchecżeſcżanju pſchijinjeſła, njech mje też do Roma dowjeſe. Hižom jutſtje ja ſapuſcżuju!" A k Maluchej ſo wobrocziwſchi, rjekny: „Staraj ſo wo to, ſo budże łóż k tomu hotowa! A ty ham ſo pſchihotuj, uje pſchewodźecz!

Tak je prawje!" dźeſche Simonides.

„A ſchto prajiſch ty k tomu, Eſther?" praſcheſche ho Ben Hur.

Eſther ſtupi na jeho ſtronu, położi ſwoju ruku na jeho ramjo a rjekny: „Tak budźeſch ty Knjeſej najlepſe ſłużicz, luby mandźelſki. A ja njechcham tebi pſchi tym ſaſdźiwk byez, ale pomożniza. Ja cże pſchewodźam!"

Cżitaſ, kiż Rom wopyta a do katakombow ſwjatego Kalixtuſa ſaſtupi, móże ſo tam wo tym ſpėchowodźecz, k cżomu bu Ben Hurowe ſamożenje nałożene a budże ſo jemu ſcżicha ſa to dźakowacz. S tamnych wopraſwdże wulkotnych podſemiſtich pohrjebuiſchczow poſtany kheſcheſcżijanſtwo a powroczi pohańſki Rom.

Kónz.

kom, žolte swjena, runje wodźiołoj čzěmnoczerwjenymaj celuloidowymaj pschimadokomaj, Torpedo-gamobéh, čzerwjenej „Harbing“ wobmrěži. Kolo béšche nimale nowe. Swjena běchu trochu čzornoblakate. Wo wěžowne sdźělenja prosy kriminalne wotdźělenje w Budyšinje, telefon čisło 2802.

S Khelna. (Dźěći meju mjetajn.) Njedźelu dźěći nascheje wsy wuhotowachu mejski swjedźeń. Holcźi wokoło meje bantowu rejn pschedawjedźachu a hólzy meju wukrjebachu. Maly Rjenč bu mejski kral a jeho wuriwoli jako mejska kralowna Rjeńa Hanka. Potom jo wotmě swjedźeńskeji čzaj po wsy a w nim bě też krakolski wóz, do kotrehož béšche krowa sapschesnjena. Ratař Matz Rjška měješe malu narěč. Po swjedźeńskim čzaju podachu jo dźěći na kolej, kiž jim posliczachu Wjazkez swojoha a hischcze druhe wjesnjenjo. Potom jo na swjedźeńskej luzy hischcze wotmě zabawa za dźěći.

S **Boschez.** (Meja.) Po schtyrilětnej pschestawzy žu nětko Boże stpicze tu sašo meju stajili a to w jahrodje hofczenzara Urbana. Nano schtom z Cjornobola pschiwjesechu a potom stajichu. Młodźina meju strožuje. Jutsje njedźelu chzedźa meju dele wótacz. Meja je 22 metrow wyšoka.

S **Rachlowa** pola Kubschiz. (70. narodniny.) 9. meje bokonja kn. Hana Schěžyna, mandźelska k. wyschkolskeho wučerja na wotp. Wobmyslena Schěžu, jowoje 70. lěto žiwjenja. Wona narodźi jo 1862 jako džowka kubleria Alberta w Rachlowje a je pozdejša tu žiwa potomnika nahladneje swójby, kiž wot nětkotrych lětstotkow w Rachlowje sydźiła. S jeje mandźelskim, do kotrehož lěta 1881 stupi z wučerjom Schěžu, kiž běsche tehdy tu schtyri lěta w sastojnstwje, wuńdźe schesć dźěći, schtyrjo synowjo a dwě džowje. Jeden syn krótko po schtučenju wójny wumrě. Swojemu mandźelskemu, kiž lěta 1920 po 43 lětnym sastojnstwje jo na wotpočink poda a z kotrymž móžesche loni sloty kwaž swjeczicź, běsche wona lóžny čzaš zwérna towaršicka žiwjenja a měješe stajnje połne srosumjenje za wschitko jeho dźěło. Njech je jej hischcze prawje dołhe a schtučne žiwjenje spožčene.

S **Kupoje.** (Woheń.) Pjatk na ranje w druhej hodźinje wotpali so bróžeń kowarskeho mischtra Pischčana. S telefonom sawołachu na pomoz motorsku rykawu se Noiweje Wěsy nad Schprjewju, kotraž jako prěnja pschikhwata a z wusypčhom sapschinny, jo dalschcze schkody njenasta. Wšitke domske stejsche we wulkim strachu. Smyhnje pschijědże też Njeswačidźiska motorska rykawa. To leżesche na telefonistim smětnjenju. Kak je woheń nastał, njeje znate.

S **Barta.** (Schwjeczenje dnja maczerje.) Prěni króć wotměje jo tu njedźelu 8. meje wječor w 7 hodź. we Müllerez hoščenzu schwjene schwjeczenje dnja maczerje, kiž zarjadnje Bartika wotnoška němskeho schwjatka wjelebjetnych. Bartiše spěwne towaršstwo pod nawjedowanjom k. kantora Běmarja a Hrodźiščanzanski posawnowy chór wod nawjedowanjom k. wučerja Nehricha chzedźetej schwjatočnosć pschiječelnje wuhotowachu. Sa schwjedźeńskeho rěčnika je dobyty k. dźěkzaju lěkař dr. Schnabel z Budyšcina. Wobsrjebź schwjatočnosće steji poczeżowanje pschitomnych maczerjow. Nimo nijenrowanje wotnoški pschehrosčinju na schwjatočnosć czyrkwiny wubjerk, kiž tworja jeschowaze kujenje a knjeza: kn. wjelchowka z Hanan-Drožkijska, kn. prynzesna z Lippe-Bartiška, kn. wyschkowa leutnantowa z Krauß-Hrodźiščanzanska, kn. z Heynitzowa-Wichowska, kn. farařka Krawzowa-Hrodźiščanzanska, k. farař Rjenč ze Barta, k. wjesnjanoša Schulter-Bartiši. Wschitzy žu na schwjatočnosć wutrobnje pschepročeni. Sastup je darmo.

S **Barta.** (Paduschstwo.) S motorskeho pkuha, kiž žukscha prynzowskemu Lippeskemu kubłowemu sarjadnistwu w Barcze a stejesche na dworje Lubijskeho žitneho doma w Barcze, žu paduschi w nozy wot schtwórtka k pjatkej zwětkowu maschinu wutwarili a kradnyli.

S **Barzyna.** (Schwjedźeń koleżańskeho towaršstwa.) Njedźelu pschi rjanym wjedrje tudyschе koleżańske towaršstwo „Saksonija“ swojoh nowu khorhoj poswjeczi. Towaršstwo bě jo sałožiło w l. 1921. Sastupješe běsche 7 druhich koleżańskich towaršstwow. Wječor jo wotmě na sali hoscenza wuježdżowanje. Na swjedźenju też wuskupi se spěwanji serbsko-němske spěwne towaršstwo „Jednota“.

S **Nožaczij.** (Swěrny wjesnjan wumrěł.) Tu wumrě nědźelu wjesnjanoša Nožaczanskeje gmejny a synditkuž stareje Truježczanskeje gmejny, wětczišći wuměnkař August Kowar w Truježach 77 lět stary. Bě to jedyn z nanajbźěrnischich wobydlerjow Nožaczanskeje gmejny. Pšches 30 lět běsche běrka a pšches 30 lět gmejnski pschedstejičzeř. Nožaczenje z djakownoscu na njeho spominaju. Jutsje, njedźelu, jo njeboczičzki tu k poslednjemu wotpočinkej pothowa.

S **Njeswačidła.** (Słotne wiki.) Na słotnych wikach saùdźenu strjedu běsche na pschedań 130 howjadkow, 150 prošatow a 25 běhatkow. Sa howjadła płaczachu 200 hacź 400 hr., sa prošata 9—14 hr. a sa běhatki 25—35 hriwnow. Wikowanje běsche powschitkownje strjenje.

Z **Baćonja.** K nam meja přišła młódna, haj ta meja krasna. Hdyž słyšiš tutón spěw, dha so či wutroba směje, wosebje pola młodźiny, kiž sebi tak wjesele spěwa. Tola nie jenoż młodźi, ale też stari so wjesela w rjanej meji, hdyž so wšitko zeleni a kwěje. Rjenje je so wjeselić. Tak też pola Měrčinkee w Haslowje žurla wupyšona k našemu mejskemu swjedźenjej z mejkami a serbskimi barbami. Njebudże to rjany napohlad! Njech smy mała čerjódka, ale so njepodamy. Započatk budże po starym serbskim wašnju po nešporje, ½3 hodźin. Swjedźeński čah naštupa so pola br. Jurja Bermicha w Haslowje. Po tym hnydom serbske reje rejnjemy. Wječor we 8 hodź. je serbska rejka za hosći, kiž su lubje witani. Wokolna serbska młodźina, podpjeraj nas młodych bratrow z tym, zo z nami z wjeselej rejku wječor so zawjeseliš. Na zdar! jutře njedźelu 8. meje we Haslowje.

S Njeđasdźież. (Meja.) Tež tu jo lětsa meja postaji a to k druhemu raji. Meja je pšches 30 m wyšoka. We nozy sobustawy młodźinowcho towaršstwa tu pschi swětle smolnizow stare ludowe reje (serbske?) rejwaju. Njedźelu, 8. meje ma jo meja dele wsacz.

S Njedźichowa. (Samomordaršstwo.) Pondźelu je žeč tu žiwjenje wzał dźěwčzeč Mrošcowa. Pschiwoloniu słyschachu ludźo w hori, jo z hata wěchtó žałošći. Hdyž pak tam dóńdźechu, bě tam cžłowjek jo hižo potepił. Drasta na brjoh lečzeše. Maju ju to, jo jo jedna wo samomordaršstwo, dokelž běsche dźěwčzeč bjes dźěła a w hospodarskej muji.

S Kitšicha. (Posawnska swjatočnosć.) Sašchu njedźelu popołnju w 3 hodź. wotmě jo w našich starošulerskej zyrkwi nješkor ke sobuskitkowanjom posawnskeho khora. Předowanje měješe farař Adolf Müller wot posawnskeje mišnje w Dresdźanach. Po předowanju jo pschednjesechu Kerluschc J. S. Bacha. — Też pola naš su we Walhornej nozy po staroserbskim waschnju kulaničke palili.

S **Kamjenitneje Wólschinki.** (Holanska budka jo wotpalika.) Njedawno jo tu wotpali budka w holi, w kotrejž žona hamaltuka bydlesche. Hdyž žona z dźěwčzerjemi pjeńi kopasche, jo jeje khalupa počza palić. S wulkej nuzu schaty wuthowachu. Hewak jo palischtej dwě truczе a zyta nadoba. Niczo njebě zawěsczene. Nětko žej žona hama a z pomozu dźěwčzerjow twari nowy pschebytk z pólnych kamjenjow. Wona tu hižo pisches zyłu nazymu a zymu hama w holi bydli. Tuka žo, jo je nětchtó hětu sapalił.

Z Łužicy

* Se Žitawy. (Sčěmy woheń.) Njedźelu pschiw. wuhyri woheń w lěsu pola Olbersdorfa. Najskerje je tam něchtó palazu sapałku prjeczežiłnył. Woheń jo ruczе rosschěri. Dokelž pak běsche tam blisko rěčka, mógachu wohnjowe wobory z pomozu motorskeje rykawy woheń bórzy sjasčzeć. Hewak by wěsczе nastała wjetscha schkoda. Je jo wotpalił hektar lěsa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Nowcho Města. (Sswinjo sastaji czaj.) Na żelesniskej czarje Schandawa—Wjasoiza dyrbjesche njedaloko Ottendorfa czaj dwójzy sastajicz, dokelž jo na żelesniskim mosczе ranza z prošatami wuthodźowesche. Puczowarjo jo drje chětro sadźiwachu, hdyž khjschachu pschiczinu sakomdźenja. Sašatka ranza dyrbjachu słónczе nuje z namozu sczežicź, jo njeby dale hačzila wobkhad.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro za jutšišchu njedźelu:** Wobłhowamy hišcze dale njewobstajne wjedro.

* **Wulkuż pschecżiwo wobschorzenym z Hódinjy dla kradnjenja rosbuchadłow. Shorjelska wulka khłostańska komora je po schesćdnjowym jednanju w prozetu dla kradnjenja rosbuchadłow a dla mjtsodobywanja do hrobow pola Hódinjy wuńdu wuprajila. Schesći wobschorzenych dla pschekhowanja k jastwu po jenym měsazu sapudźichu, jeneho wobschorzeneho k jastwu na schesć měsazow a jenu wobschorzenu k jastwu na pjeć njedźel. Khłostanje dweju wobschorzenju je z pschepytańskej jatbu wotpokucżene. Jeneho hižo prjedy paduschtwa dla khłostaneho wobschorzeneho dla wospjetneho paduschtwa k khłostańi na 1 lěto sapudźichu a jemu czežne prawa na pjeć lět wotrjekneschu. Hermann Barthel, bratr znateho Maza Barthela, kotrehož dotal njejsu namakali, dla polekowanja dźiwjeje měsazow a 50 hriwnow pjenjezneho khłostanja dóšo. Schesći měsazow je z pschepytańskej jatbu wotpokucżił. Schesć wobschorzenych su wuwinowali. Zimańli wulas pschecżiwo Hermannej Barthelej je žo spuschcził.**

Njedźelu 8. meje wot ½11—12 hodź. a wot 14—18 hodź. je naša rozdźělerńja zeżiwjeńskich potrěbow a wosebita rozdźělerńja za tkane twory, wobuća a domjacy grat w Budyšinje na Serbskej hasy 7 **wotewrjena.**

Tworykupne towaršstwo
w Budyšinje
z. dr. z wobm. ruk.

Jědźne běrny
na předań
w Lemišowje 5.

5 ctr syna
na předań w Ralbicach 40

Sloma
na předań we Wětrowje 9

Por wołow
su na p
w Kha

Meb
a polstrowane twory
poruča
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Sym Serb!

Khorobna kasa
kotraž nimo lěkarjow też naturskich hojerjow připóznawa a kotraž nizke přinoski bjerje, pyta
wokrjesneho zastupjerja
za dobru proviziju za wabjenje now. sobustawow
Poskićenja na Bezirksdirektion Oberlausitz, Görlitz, Berliner Straße 55 IV.

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Kóžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene
Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. :: Telefon čo 2438

Jutře popołnju w 4 hodź. so
w Ralbicach
při Trupinskim puću na starej nizkej drózy
wok. 100 losow slanja
předawa.

Holca
15—17 lětna so k 1. junijej do ratarstwa pyta. (Nětřeši su dołhe we służbje. Adresy njech so wotedaja we wudawarni Serbskich Nowin.

Serbske tańcle
(Gramofon Platten)
na na składźe
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Groćane běrnjace kobiele jedyn **1.25**
Gustav Siegel w Budyšinje
na Zadnjej Bohatej hasy 15

Serbow kupny dom!
zum Pfingstausflug
Nohajcy - Rukajcy
Zoki
Zwjeršne košle - Polo-košle
Krawaty
Wšo w najwjetšim wubjerku a po najnižšich płaćiznach pola firmy
Schaaf
Beyer-Schnitte
Lyon-Schnitte
na Bohatej hasy 20 na Dźiwadłowej hasy 1
Najlěpša a najtuńša nakupowańnja za krawcow a šwalče
Dobre čehnje k sebi!

Wotewrjenu njedźelu

wopytajće mój wulki skład

žonjac. hotoweje drasty

mantle * wobleki * kostumy * bluzy * suknje

Hobrski wubjerk nowočasnych woblekowych tkaninow.

Marocain, Sellenik, Voile, Georgette, wołmjany muslin, Toile atd.

We wšěch składach wulkoměšćanski wubjerk po njesměrnje tunich płaćiznach!

Alphons Schauseil

Wobkedźbujće moje wukładne wokna.

Přesadźowanje zawostajenstwa

Póndźelu 9. meje 1932, dop. w 10 hodź.

budźa so w ležownosći na **Hornčeńskej hasy 11 w Budyšinje** w dworje na prawo w 1. pósknodźe po přikarni k. rěčnika dra. Bacha w Budyšinje sćěhowace k zawostajnstwu Planšte, na Hošic hasy 24 słušace wěcy za hotowe pjenjezy zjawne na přesadźowanje předawać:

3 sofy, 2 sof. stólcaj, wšel. hłowaki na sofa, 1 diwan, drastowe khamory, blida, komody, pisanske blido, spihlicy, časniki, sklenčane, porcelinowe a nippes-wěcy, posle, hłowaki, *gardiny, dosp.* portěra, wšelake debjenki, žonj. časnik, elektr. lampy, myjne blida, drastowe hrjebjo, stólcy, trjeb. wobleki, stupnje, šaty, dźiwadłowa šatnja, dźěłba knihi, taflojty klawěr, šatowy skhow, blidne pikrowy, budźak, korby, wobrazy, kuchenska připrawa a. w. dr.

Wobhladanje wot dop. 9 hodź.

W Budyšinje, 6. 5. 32.

Max Wenzel
přesadźowar a taksator.
na Hornčeńskej hasy 11.

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemsner)
***dalokowidy* atd.**

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy
(Nowotwar khorobneje kasy)

Zwjeršne wulnělske madraske voilowe mulowe faldate

gardiny

story, marquisety, šwedske smuhi, pisane, wołmjane, voilowe, vitražowe tkaniny, nowočasne parolosy. Wulki wubjerk! Jara tunjo!

Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 11
znapřeća „Złoteje Hwězdy"

Towarstwo pomocy za studow. Serbow

wotměje swoju

hłownu zhromadźiznu

kaž je to we wustawkach postajene, **swjatkownu srjedu 18. meje** pop. w 2 hodź. w Serb. Domje w Budyšinje

Dźeński porjad: 1. Rozprawa a zličbowanje. 2. Wólby 3. Dalše należnosće towarstwa.

Lubje přeprošuje sobustawy a přećelow serb. studowacych

předsyda

Zo bychmy wuprózdnili, poručamy jara tunjo zbytne dźěły

symjeńtnych běrnow

„Roland Original a Maibaumer", I. sadźenje, ctr. **4.50** hr.

Erdgold, Centifolia, Parnassia a Richters Jubel, Handelsgaat po **2.50** hr. za centnar z našeho składa w **Kamjencu a Pančicach**

Žitny dom w Kamjencu

zap. družstwo z wob. ruk.

---

2. saksa jubil. loterija

100 hr. statneho dara

Hłowne dobyće 500000 hr.

Čehnjenje 1. rjadownje wot 23. hač do 25. meje

Losy poručuje

Ernst Lehmann na Kamjen. hasy 45

Běrkownja sakskeje statneje loterije

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

nanajlěpje

Sekowy konto z 3½% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wuplaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach

Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Za wšu wopokazanu lubosć při khowanju našeho lubeho zemrětcho

wyš. wučerja a kantora n. w.

Jana Julusa Hermana Kalicha

wuprajamy wšěm naš **najwutrobniši dźak**

Marja Kalichowa rodź. Čechec
Jan, Měrćin a Gerhard Kalich
a swójby

We Łomsku, Langenbielau, Minakale a Nowej Wsy.

---

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
} **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniše

Pěkne **woblekowe tkaniny** směšnje tunjo

na wokněžnych dnjach

Nowočasne smuhate a dypkate tkaniny we wukładnym woknje

Waš swjatkowny šat potajkim **jenož wot** **Reimann** při Póstowym naměsće na Hošic hasy 29

Njedźelu 8. meje 1932
we
Hasłowje

mejski swjedźeń

Přeprošuje wubjerk

Ratarstwo

18 pruskich *jutrow, k tomu* 4 jutra wotnajeńskich połow dobra póda Jblžko Hrodźišća přihódnje na předań

Bliže zhoniće we wudaw. Serbskich Nowin

Dalije a juriny

najlěpše nowe družiny, gladijole a prěnjotne symjenja za pola a zahrody

Symjenjowa wikowańnja
RAUCHFUSS
na Žitn. wikach 9. Tel. 2069

Brikety

wšěch družin

Hnojidła:

Kosćowu mučku (syru)
Thomas, kalijowu sel, Kajnit.

Picowadła:

Lanu mučku, picowańskí gris, womješk, Erdnußmučku poskića na předań

„Ratar"

wikowanje ze zemskimi wupłodami. Telefon 3933

na Hošic hasy 26

Skład na Drjewowych wikach čo. 9.

Kupujemy: Rožki, pšenicu, wows

Ku Pfingsten

. . . smy wosebje přihotowani a předawamy

wosebje tunjo

Njeskhodźće nas cyle wěšće wopytać, Waša jězba do Budyšina so wuplaći!

Lěčna drasta za holcy a hólcow kóždeje staroby hač do 14 lět

Hólčace wobleki wot 1.95 / **Hólčace wobleki** 3.75, 5.45, 8.75 / **Trenchcoaty a lohke lěčne mantle** wot 7.75 / **Hólčace kholowy** 1.95 / **Kielake bluzy** 2.95 / **Rólowanske a Polo-bluzy** 2.25 / **Njapřemokawe jaki** / **Boconske kosmlakate mantle** / **Holčace bluzy** wot 1.75 / **Tirolska drasta** / **Faldafe suknje** / **Klobuki a čapki.**

Nowočasna štrykowana drasta za žony, mužow a dźěći.

Žonjace štrykowane wobleki 14.75 / **Pulovry bjez rukaw.** —.98, 1.95, 3.35, 4.75 **Westovary** / **Slipperje** / **Pulovry z torh. zamkom** wot 4.75 / **Štrykowane wuchlaki** 4.75, 7.75, 11.75 / **Holčace štrykowane wobleki** / **Polo bluzy** 2.95 **Wołmjane lacy** / **Jaki** 6.75, 8.75, 12.75 / **Kubleree štrykowana drasta** **Štrykowane sukanje Štrykowane bluzy.**

Nohajcy —.58 / **Zoki** —.38 / **Małe zoki** / **Sportske nohajcy** 1.95, 1.35, —.95, 1.65, —.98 wot —.48 3.75, 2.75, 1.95, —.98

Rukajcy wot —.78

Wosebite składnostne dźěłby trikotowych spódnich šatow za mutow, žony, a dźěći

Syčkate jaki 89.— / **Košle ze zasadkom** 1.78— / **Šlypry** —.98 / **Žonjace košle z khołow.** 1.75 / **Dźěćace košle z khołow.** —.98.

Nowe rjane krawaty —.68, —.98, 1.65 / **Zwjeršne košle** 6.75, 4.75, 3.75

Polo-košle 3.75 / **Slč** / **Kornarje** wot —.48 / **a hišće wjele druhich rjanych wěcow**

Njedźelu wotewrjene!

Prošu, přindźće hnydom toho, ze Waw nichto k kompowanju njeměł, wobhladajće sebi naše wulke wosebite składy a překhodźće zejmanu Rudolph-passaž. Poskićamy Wam stajnje wosebite wuwitki a wěsto přeco znate, dobre Rudolphec kajkosće.

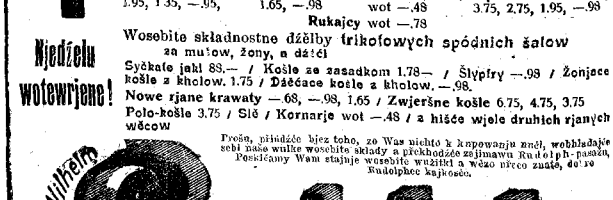

w Budyšinje Přeni a najstarši wosebity dom za nohajcy, wołmjane twory, štrykowane modły, trikotaže, wołmu, hólcach a hólcach drasty **na Kěžorskej dr. 16**

Přiloha k čisłu 106

SERBSKE NOWINY

Sobotu 7. meje 1932

K prěniemu swjatemu woprawjenju

krocža jutśe Budyšyn hólaŋ a hołaŋ katolśkeho wěrnowuznaća. Rad bo mŋ dorosćeni dopomnimy na wonu najšwobožnišu chwilu našeho dźěćatstwa, hdyž kročachmy k prěnjemu raśej k swjatemu woprawjenju. Njemóžachmy dočakaś, ja by słónčnjo dźeń bo pśichibliśił, na kotrymž smědźachmy, po tym so běchmy bo swojich hrěchow wuznali, chlěb wěcnosće k sebi wzaś. Ranko sahe hižo mějachmy bo ſ loža, pobožnje wulpěwachmy swój rańśi packeŕ, swobleśachmy ha nowu drastu, wóſachmy swoju śwěcku do ruki a se starśišćimi najnutrnišimi šwobožpiśeśemi pobachmy bo do schulskeho domu. Knjes duchownŋ pśichiźe a pod kuſtotnym ſwukom ſwonow kročachmy do Božeho domu. Tu bě tak šwjatočnje, tak tajnostnje. Hišćeze ſenje njeźe Boži dom naš tak bo dźiwnych k sebi witak, kaž na dnju šwjatego woprawjenja. A hdyž pśichiźe najšwobožnišo chwila, dha ſabyłŋmy bo ſpołnje na wšcho śwětne, jeniczŋ naš putaśe jena myśl, šwobožapołna hodźinka. Spěchnje kwatachmy po Božej słužbje do ſtarśišćeho domu, njemóžachmy dopowědaś wo šwoju, kiž bu nam w tutej jeniczkej hodźinźe dariene. O šwobožapołna tŋ chwila, šwobožapołna tŋ krocžel k Božemu blidu wob cžaš dźěćatstwa. Jenje njeběžo wopomnjeśeze wuhaśnjeś wo cžaš našeho žiwjenja, ale wony dźeń ſe ſwojim njebjeſkim darom budź nam puśkpokazowaś pśeze ſyłe naſe ſeniſke drohowanje! Sćerbſcy ſtarſchi, šwoźcy na dnju prěnjeho šwjatego woprawjenja ſwojemu dźěśeźu, kiž Bohu bu nam w tutej jeniczkej hodźinźe dariene. O šwobožapołna tŋ chwila, šwobožapołna tŋ krocžel k Božemu blidu wob cžaš dźěćatstwa. Jenje njeběžo wopomnjeśeze wuhaśnjeś wo cžaš naſchego žiwjenja, ale wony dźeń ſe ſwojim njebjeſkim darom budź nam puśkpokazowaś pśeze ſyłe naſe ſeniſke drohowanje! Sćerbſcy ſtarſchi, ſwoźcy na dnju prěnjeho ſwjatego woprawjenja ſwojemu dźěśeźu, kiž Bohu bu nam w tutej jeniczkej hodźinźe dariene. O ſwobožapołna tŋ chwila, ſ

Njewó, kelko tydźenj króćej so majkanje w hłědowazych hodźinach, dniach, tydźenjach, měsaznach a létach wobjimuje.

Tajke dźěćatko dóstanje derje swojeho zwrobu. Ale znajmjeńsche na połozu so jeho wočesnje z maćerjenymi hubičkami, z majkanjom, hazenjom a schikowanjom. To runje tak derje powdu, kaki dochterowe lkańtwo, hdyž trasi je chore. Maćerjenej ruce je dóbry wuskrowiśel.

Wšo, — nan, bratśa a sotry su tej lubościvi a pśihotowośe nadpśirodnego dźěćatka, cśuja z nim swoje žorty a je druhdy sastaraja. Ale maćerjenej ruce stej hinaśej. Nětorykuli króć mapatej je wuzy, hdyž wšykitej kuce śpja a śmorca, na blizke łóžo, hač je wože njebožatko prawje wodźe. A kak so maće z nim hyšći a pimpli, hdyž wjecor je do łóžka połoži a rano stanje. Kak wjesele z nim kuchowu plaza. Kak z cśerśiwej ruku wjedźe maće małeho pśeracha k pśenjemu rałej do śkule!

Haj, maćerjenej ruce stej wjeca maćerjenej ruce. Starej, dźěłatej, dźerjetej a hibatej so bjes pśestawa. Schójźej a plakatej hač do póśnjeje nogi, hdyž durbi runje hyšći. Samo na śujach, pśi najmurśiwśim dźěśe, wosmje śej wokomik twójle, tamle pobla na pucu do dźěśaceho wobwjeśa wyglada a wušći wołkowiel, wobrośi twótwórjanja abo dźěła pśi małeńkim dźěśe Pśitrej nóž wótśek, kiž pśi brožnjownych wrotach śej. Maćerjenej ruce stej, kótrejž na dnju konfirmacije rano myrtowe wjenčko pśichinjeśetej a pśitykniśej, kótrejž so fórkatej k pobožnemu pacerjej za śpika a dźowźeńku. A krućśiśko sapśichinnjetej, hdyž traśi jene z dźěśecych wjazy skerośkow nacśini hač druge. Nana to wě śmórwa a do so derje. Je krućśiśchi, a hdyž śpita z góśeśiśkom wjazy njeśeśe, nocnje wo njepokójnym niczo wědźeć. Ale maćerjenej ruce nježnicko łapśichinnjetej a cuje tajke dźěśo śtej jeje wutrobje cśim bliže. Nichó je kaž dcze, je tola jeje dźěśo, cuje kaž tamne tił, kiž je pod wutrobu nošyła. Maćerjenej ruce pśitajetej list, zyle śinak hač druhe. Kótrejž njeśeśo hótaj a hotaj nješchto pśichitykniśej, śchtoż traśi nan wótśej njerozumi. Maćerjenej ruce stej husto dosć pśchedźěłanej, kótrejž dźěśo dosći pucź źiwjenja sćěkujetej, hač do manjeśćiśkeho śtawa, kótrejž pój dźěśki hatle potom tak prawje waża a śpómaja, kak derje a wutrobicże stej pśchecy mólioj, hdyž maju dźěśi nětko tešame śtarośće kaž luba maćerka je i nimi měła. Tuž je hišćeśe dźakuje majkaja, pśidy hač tutón śwět wopuśćeja.

Haj, maćerjenej ruce njedatej so nawuchcź a narunać, njeśtej ramej za so tu, ale pśechcyo za druhich, njeśpróśniwej, dóniž njeśtej śamnej. Ale maćerjenej ruce, mohł rjec, njedatej so pohrabać we wśchódnym śmuśtu. Wonej majkatej dale, to śaćinowaśch, hdyž eśi wonjeśkho pśchitykniśeśchtej, list pišaśchtej. Haj, zyle źiwjenje dale!

Posledni puć kantora Kalicha

S **Njeśwaćidźka.** Boże śtpicze popołdnju hibaśche so wulke pśchewodźenje na Njeśwaćidźiśke pohrjebniśchćo, nimo śchule a zyrkwje, hdźeź je tón, kotrehoż k rowu njeśechu, létdźeśatki dołho śtukowak. Wśyśchći wuczeŕ a kantor Kalich běśche bożemje prajił tutomu śwěśej, kiž je jemu telko wokśchewjenja śpodźěkł w rjanej Bożej śtwórbje, kotraž je wośebje kraśna w Njeśwaćidźiśkej wokolnje.

Knjes farać Kapleŕ ryśowaśche we śwojej źarowanśkej rěcźi jemrětehe jako muża z wośebitymi duchownymi darami, kiž je měł wośebitu lubość z powokanju a pśichtodze. Wón, kiž je létdźeśatki dołho jako kantor nad rowami śanośchował ćerkuśche wo pśchewinjenju śmjercze, je nětko po króttkimaj ćkomaj wotpočinka śam śaśchoł do wěcznośće. We śwojim wuczeźćikim śaśtojnśtwje je žebi śtajnje wědomy był wo jeho ważnośći, mjes dźěśimi je śo śtajnje derje cźuł. Nimo śpomkowanych ćhmanoścow hladaśche wón na to, śo by tej dźěśi dowjedł ke ćkheśeźanśkim poćźinkam. Tak je wón był prawy wojowaŕ wěry, kiž niz jenoż w śchuli, ale tej w zyrkwi źwojeho śaśtojnśtwa śwěru hladaśche. Njeśwaćidźiśka wośada śakhowa jemu tohodla też źakotowne wopomnjeśe.

Wyśchći wuczeŕ a kantor Kalich je też w mnohich towaŕśtwach a śjednoćenjśtwach śobuśtutkował. Wośebje poćźeśćiśchtej jeho wośada a zyrkwine pśchedśtejićźeśtwo ś pśichpóśnawaznymi śłowami a połoźenjom wěnca k jeho rowej. Jeho ćźeśćiśchu śej też wyśoko Njeśwaćidźiśke wuczeŕśke dźěłowe śjednoćenjśtwo, wubjerk śchulśkeho wokŕeźa a pśchedźydźiśwo śchulśkeho wokŕeźa. Sa Njeśwaćidźiśke wojeŕśke towaŕśtwo, kotrehoż ćźeśtny śobuśtaw śemrětny běśche, poŕeźa k. komornik ś Mietinghoff-Rieśch. Też kajny śwjaśt zyrkwinych hudźbnikow a śaśtupnik hiśchźe źiwych ŕjadowniśowych bratrow wyśch. wuczeŕa Kalicha ćźeśćeźchtaj śemrětehe ś dźaŕnymi śłowami. Wśichi rowje śpěwachtaj zyrkwiny chór a muźśke śpěwne towaŕśtwo. Njeśwaćidźiśka wośada pak śwóicho śwěrneho kantora njeśapomni. Njech śo jemu w rowie derje śpi!

Swóibne powěśće

Sćitubjenaj: Jadwiga Wośćeŕ w Holanśkim Młynje a Wilhelm Hanśeŕ w Cźornym Khołmcu.

Swěrowanaj: Fryź Heinrich ś Ernu rodź. Peteŕśej w Kamjencu.

Śemrěli: Arnośćt Richard Müller, dźěłaŕśki miśchtr na wotp. w Budyśchinźe, 70 lět; khowanje budźe jutśe njeźeźelu dop. ½12 hodź. wot źarowańśkeho domu. Mátinowa drózda 6. — Margareta Fiedlerjowa rodź. Hebereź w Budeśćecach khowanje budźe jutśe njeźeźelu pop. ½4 hodź. wot źarowańśkeho domu. — Karla Ebśchta, nědźuśchi krawśki miśchtr, nětćiśchi wumělkaŕ we Wóśliku, 75 lět; khowanje je dźeńśa śobotu. — Marja Krjeźmaŕ, invalidowa wótwa w Kamjencu, 80 lět; khowanje budźe jutśe njeźeźelu dop. — Wilhelmina Paulina Neumannowa rodź. Förśterez w Kamjencu, 77 lět; khowanje budźe jutśe njeźeźelu pop. w 4 hodź. na pohrjebniśchću śwój. Juśta. — Bjedrich August Schmidt, wumělkaŕ a wjeśnjanośta na wotp. w Trutśchecach, 75 lět; khowanje budźe jutśe njeźeźelu pop. w 3 hodź. wot źarowańśkeho domu. — Matej Kulman, privatuś we Wojerecach. — Marećin Franz, hośćeńcaŕ a ratař w Hójni; khowanje je dźeńśa śobotu.

Wulět serbskich towaŕstwow župy „Jan Arnošt Smoleŕ" a „Hanpŕij Zejleŕ" na Cornobóh

Po wobzamknjenju hłowneje zhromadźiznow wobeju župow budźe wulět wšěch w tutych župach zjednoćenych towaŕstwow **njedźelu 29. meje na Cornobóh.** Porjad je sćěhowacy: Rano wotjězd kóždeho towaŕstwa z domjaceje wjeski abo městačka, dopołdnja wobdźělenje na serbskej Bożej słužbje w Bukecach, potom zhromadny wulět na Cornobóh, pśipołdnju wobjed a potom swjatočnosć pŕi „Čertowym woku" (narěče, spěwy, deklamacije, hudźba), potom zhromadny wotstup z hory a wobdźělenje na poswjećenju sokolskeho zwučowanišća w Mješicach pola Bukec. Z Bukec nawrót domoj. — Serbja, serbske towaŕstwa, hotujće so na tutón krasny wulět po našej lubej dominzje. Hołdujmy tak swojemu narodej z hłubin duše jako Serbja. Serbske towaŕstwa zdźĕlće waše wobdźĕlenje podpisanym župnym wjednikam, też štóž sebi zhromadny wobjed pŕeje. Pišće wotmołwu wašcho wobdźĕlenja hnydom, a štó chce spěwać a na druhe wašnje na swjatočnosći na horje so wobdźĕlić. Dźensa za dwě njedźeli podamy tu potom hotowy wulětny porjad. Tuž kruće do pŕiwabneho dźĕła, wy česćeni předsydźa serbskich towaŕstwow.

Za župje „J. A. Smoleŕ" a „Handrij Zejleŕ"

P. Krječmaŕ, župan (w B., Serbski Dom) — J. Haješ, župan (we Łazu)

Cyrkwinske powěśće

Z Budyšina.

Njedźela Exaudi, 8. rózownika 1932.

Cyrkwina visitacija we Wjerujarjecach: superintendent Fröhlich.

Pŕedowańske teksty: a) Jan. 7, 37—39. b) Jan. 14, 12—17. c) Hebr. 6, 17—20.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farař Berg spowědź a Boże wotkazanje a ½8 hodź. pŕedowanje, dop. ¼12 hodź. ma farař Siegemund kemšenje za dźěći. Pop. w 3 hodź. ma farař Großo kŕćenja.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Siegemund pŕedowanje, dop. w 11 hodź. farař Großo kemšenje za dźěći.

W Tuchońskej cyrkwi ma farař Große wječor w 6 hodź. wječornu nutrnosć.

Zběrka za cyrkwinsku pomoc njezasłużerjam.

Póndźelu pop. ¼4 hodź. je w „Naturskim domje" pŕi Delnjokinjanskej drózy wosadne žónske towaŕstwo. „Zbytny jubilej krajneho wujaka". — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnišće. — Wutoru wječor we 8 hodź. zmĕje farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towaŕšowni na Hórnčerskej hasy. — Wutoru wječor we 8 hodź. je we Pětrowskej cyrkwi 80. duchowna wječorna hudźba. Programy po 30 pj. za njezasłużerjow a małorentnarjow po 10 pj., su pŕi cyrkwinych durjach dostać. — Srjedu wječor we 8 hodź. na superintendent Fröhlich biblisku wječor w Tuchońskej cyrkwi. — Srjedu wječor ½8 hodź. zeńdźe so horni wotrjad kola ev. šulerkow na Tuchońskej drózy 26. — Stwórtk pop. we 4 hodź. zeńdźe so towaŕstwo wowkow w evang. towaŕšowni na Hórnčerskej hasy. — Stwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kŕiža w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Póndźelu kołoo žonow, wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu pop. wot 5 hač 7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor ½9 hodź. hłowny wotrjad.

Wumrěli: 27. 4.: Hendrich Ota Wesser, rěčnik, justiceny rada a notar, 67 lět, 8 měsacow. — 29. 4.: Haŭža Jenny zwud. Błažijowa rodź. Dyrlichec, wudowa po spediteru, 62 lět 7 měs. — Arnošt Ewald Ludwig, železniski sekretar na wust., 67 lět 2 měs. — Arnošt Hermann Mehlhosa, zahrodnik z Wichowow, 75 lět, 6 měs. (wumrěł tu, přewjezeny do Wichowow). — Hermann Gerhard Trenkler, sudniski referendar, 24 lět 9 měs. — 30. 4.: Jan August Kuba, ratarski dźĕłaćeŕ z Hrodźišća, 69 lět 2 měs. (wumrěł tu, přewjezeny do Hrodźišća). — 2. 5.: Hermann Kalich, wyšši wučeŕ a kantor na wotp. z Łomska pola Njeswačidła, 65 lět 5 měs. (wumrěł tu, přewjezeny do Njeswačidła). — Haŭža zwud. Wiederwachowa rodź. Borśec, rentnařka, 63 lět, 11 měsacow.

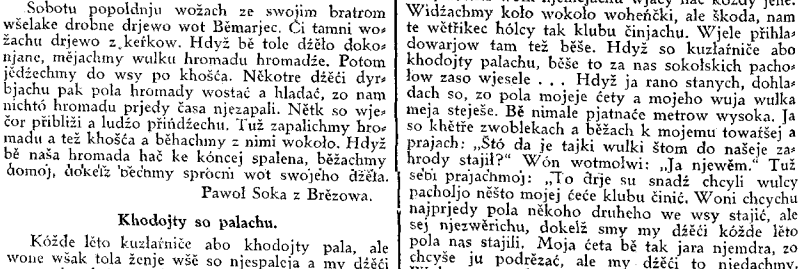

Palenje kuzlańičow.

Sobotu popołdnju wožach ze swojim bratrom wšelake drobne drjewo wot Bĕmarjec. Ći tamni wožachu drjewo z kerkow. Hdyž bě tole dźĕło dokonjanc, mějachmy wulku hromadu hromadźe. Potom jědźechmy do wsy po khošća. Někotre dźĕći dyrbjachu pak pola hromady wostać a hladać, zo nam nichtó hromadu prjedy časa njezapali. Nětk so wjeco pŕibliži a ludźo pŕiňdźechu. Tuž zapalichmy hromadu a teź khošća a bĕhachmy z nimi wokoło. Hdyž bě naša hromada hač ke kóncej spalena, bĕžachmy domoj, dokelž bĕchmy sprócni wot swojeho dźĕła.

Pawoł Soka z Brĕzowa.

Khodojty so palachu.

Kóžde lĕto kuzlańiče abo khodojty pala, ale wone wšak tola ženje wšě so njespaleja a my dźĕći so na nje tak jara rozhněwamy. Hižo njedźele dołho stare khošća, kije, černje, drjewo a štožkuli so pali, hromadźowachmy. Mějachmy tutóń dźeń, 30. haprleje, jara nuzne, bóle hač ratař na polu. Nakładžechmy wšo na wozyćki a wjezechmy je sej do hata. Hat je bjez wody. Nakładžechmy wulku hromadu. Teź někotre khodojty tam sadźichmy a potom dźĕchmy domoj. Ale někotre tam dyrbjachu stražować, zo nam njeby nichtó je doprědka zapalił, dokelž bě hromada blizko pŕi puću pola żeleznicy. Nětko w skoku poswačić a potom brĕzowe hałžki wšudźom natykać! A smy wot ludźi słyšeli, zo dyrbi wšitkón skót być napicowany, prjedy hač so słónčko skhowa. Potom widžachmy z blizka a z daloka, kaž so wšudźom woheńćki sapachu, ale nam wětřikec hólcy klubu činjachu. Kóždy je sej stare khošćo sobu wzał a jo zapalił a smy je do powětra mjetale a mnozy su pŕihładowali, zo njeby žane dźĕćo do njezboża pŕišło. Khodojty rejwachu a skakachu wokoło wohnjow. Pŕi tym spalichu sebi sukanje, rukawy, kornarje, kłobuki a włosy, nětk bĕhaju wbohužkje nimale nahe, nimaju ničo k woblečenju hač někajku šlebjerdu wokoło brjuška. To drje hišće kónc z khodojtami njebudźe, k lĕtu drje budźemy dyrbjeć zaso palić a chcemy z časom palmo hromadźić, zo jo w prawym času změjemy.

Leńka Sokec z Rakec.

Kak smy na Kačej korčmje khodojty palili.

Njedźele dołho sym khošća hromadźił. Hdyž pŕiňdźechu druzy hólcy, chycchu wšitcy moje khošća měć, dokelž woni njemějachu wjacy hač kóždy jene. Widžachmy koło wokoło woheńćki, ale škoda, nam te wětřikec hólcy tak klubu činjachu. Wjele pŕihladowarjow tam teź bĕše. Hdyž so kuzlańiče abo khodojty palachu, bĕše to za nas sokolskich pachołow zaso wjesele . . . Hdyž ja rano stanych, dohladach so, zo pola mojeje ćety a mojeho wuja wulka meja steješe. Bĕ nimale pjatnaće metrow wysoka. Ja so khětře zwoblekach a bĕžach k mojemu towaršej a prajach: „Štó da je tajki wulki štom do našeje zahrody stajił?" Wón wotmołwi: „Ja njewĕm." Tuž sebi prajachmoj: „To drje su snadź chcyli wulcy pacholjo nĕšto mojej ćeće klubu činić. Woni chcychu najprjedy pola nĕkoho druheho we wsy stajić, ale sej njezwĕrichu, dokelž smy my dźĕći kóžde lĕto pola nas stajili. Moja ćeta bě tak jara njemdra, zo chcyše ju podrĕzać, ale my dźĕći to njedachmy. Wulcy su nam lĕtsa tele wjesele wopokazali, zo njetrjebamy so sami wo to starać.

Kurt Soka z Rakec.

Lube serbske dźĕći!

Najpĕkniše a najhorliwiše dźĕći su w Serbach Sokecy, njech su z Kačeje korčmy abo z Brĕzowa. Tak su dźensa cyle čisło „Serbskich Nowin za dźĕći" Sokecy sami napisali. Sława jim! Su pisali, kak su kuzlańiče a khodojty palili. Kuzlańiče a khodojty? Haj, to je mjenujcy tak. W kraju k ranju wot Budyšina so jenoż kuzlańiče pala a w nawječornej a połnócnej Łužicy jenoż khodojty.

Sokec Leńka z Kačeje korčmy nam pišе wo tych khodojtych, kiž su sej drastu a włosy spaliłe a nětko nahe wokoło hanjeja z tej šlebjerdu wokoło brjuška. To je wona wšo widźała? To dźĕ je žalostnje! Wuj Mĕrčin je drje też hišo wšelake duchi widźał, na pŕ. zmija a wohniwego muža a je słyšał Boże sedleško, ale khodojtu hišće widźał njeje.

Zajimawe je, zo w Kačej korčmje też dźĕći sej meju staja. To wuj Mĕrčin też hišće wĕdźał njeje.

Lube dźĕći, jutře njedźelu je dźeń maćerjow, to maćeri dawajće znajmjeńša kwĕćel a budźće tón dźeń jara, jara pĕkne!

Za tydźeń su swjatki! Hač mi serbske dźĕći do swjatkowneho čisla „Serbskich Nowin" też nĕšto napišu, kaž to činjachu hody a jutry? Snadź wo brĕzy? Chcu so to nadźijeć!

Wutrobny postrow!

Wuj Mĕrčin.

Jurij Měrćink.

Maćerny dźeń a maćerna rěć!

Mamy my jedyn dźeń maćerje? Njejsu tola wschitke dny w jeje žiwjenju [illegible] dny"? A móžemy my wschitku tutu luboseć, [illegible] a dźakownosć, kotruž smy swojej lubej maćerji [illegible] a dołżni, na jenym dnju a w jenej tak swantkownej [illegible] wopokazać? Njedyrbjeli my jej naschu [illegible] wutrobu polnu luboseje a dźakownosće na tóžnym dnju lěta swoju darić? A niz jenoż na jenićšim dnju lěta, kotryž je sjawnosć k wjetšemu češćenju maćerje a za tammych njedźakownych synow a dźowkow postajiła, to bychu tola jónu w lěće na swoju maćer so dopomnili! Njechćelinje wona w stajnym lubosćiwym a dźiwawym sadźarjenju nasche kedźbowanje sa nju rjeńšeho a češćišcho k wuresej, hač to tak skladnosćne češćowanja a dary samóžeja? Je jich zyle wjele wjese wutrobom, kotrejž tuto měnjenje dźěla, hdyž so sašy junu druza njedźela w meji bliži, kotraž je naschim maćerjam poswjećena, a hdyž prašenje nastanje, tak my na tutym dnju naschu lubu maćer pocześćimy, schto jej darimy a ći čimy jej naschu luboseć a dźakownosć wopokasamy.

Tola na drujej stronje njech je wuprawnjenje tamneje myślicki wotpokasanja wuprajene. Kak wjele ludźi zyle lěto dozwa na to njemyśli, so bychu swoju maćer s wěrnym dźakom a s lubozu swjesželi. Woni njedosłyšmja, kaku ważnosć maće w jich žiwjenju mě[illegible]amjenja. A pschiwdźe-li sjmjerć, potom so husto dosć sjmej abo dźowy wo wotworia a wonaj sačuwatej, schto bźsche jimaj maći, kak wjele je jeju dla cźerpiła a kak wjele dobrotow a lubosćow je jimaj wopokasała — — a wonaj njemělestaj sa cźaš Žiwjenja ani lubozu słowjeńka sa nju. Haj potom, hdyž bźsche luba maći wumrěła, potom kaše swónowachu, kak dobrjeli sebi je waśeć a cźešćeć. Potom bychu so jej rady dźakowali — — ale to je hižo pschewodźe. Wschepozdźe! Wona je do wěcznosće saschła, so by tam swoje myto za swoju njeběscźanu wopomnjwosć wot naschich wschitkich sworoczeła dóstała!

A na jeje rowny kanjeń my wotom pišmow: Tu śpi nascha luba a starosćiwa maći . . . .

A kóždy ras pschi nawoskśdźe tutych słowow so na naschu sandźenosć dopomnimy. A wutroba so nam rudźi, hdyž tuto abo tamne slschiwdźenje abo ljdyž nětcźka njeprawda pschećiwo naschej maćerji nas na naschu njedźakownosć dopomni. Potom khodźimy kaž wobsa šyrotka k maćerjenemu rowej a ju podarmo prošnymy, so by so sašy domoj wrośćiła. Ale žadyn hrušlik na jejnym rowje so njepikuje, byruj buchmy lubili a sjubili, so ju wjazy rudźića a rozsmjewać nochcamy. Potom naš swědomjo stajuje namolwja a so naš s wótrym hłosom prošcha jenoż s tym jenym słowom: „Cźehodła"! Haj cźehodła bychmy nětk swoju maći bóle lubowali a cźešćili, hdyž je nam so swojej šmjerću najwjetši pokazeć dyrbjała, schto je nam tu na semi była a cźehodła ju jeje wjetši bóle wažili njejšmy? Cźehodła šyrtamy cźłowjeka hatle potom wěrnje lubowaći, hdyž wón wjazy wjes nami njeje? Cźehodła dyrbi cźłowjek wumrěć, prjedy hač jeho pobudźowjazkojo jeho wutnam žiwjenjskeho prózowanja dospołnje spóńnaja a pohódnosća?

Jenoż wulkotne ideala dla, so bychmy ważnosć swojeje maćerje a jeje hłuboku luboseć a wuporniwosć spóznali a sebi je cźešćili, je so wosebity dźeń k cźešći maćerje załožił. Wón chce kóždeho cźłowjeka skedźbnoho sčinić na nutrne pocźahi wjes naschim žiwjenjom a žiwjenjom naschich maćerjow, so bychmy sašy w tammym duschnym swojatku žiwi buli, kaž nětko. Hdyž smy sebi tute hłuboke domyślenja a potajne pocźahi pschedstajili, potom budźemy sebi wědomi, kak swojej maćerji jutrje pokakamy, so je tuta njedźela wobzbje jej poswjećena.

Tola nochcemy do jednorej swontkownosće sapadnyć. Kak husto bo dźěło a prózа maćerje mało waži, a wscha jeje luboseć so wosnamjenji s słowom: dyrbi. A pschiwdźeli potom jónu maćerjny dźeń — cźapyrjky kóždeho wo nim powucźa a po tradicji słuschu wobkedźbowanje tuteho dnja k dobremu sadźerjenju — potom běža tamni k prěnjemu lěpschemu pschekupcej a kupja nětcźo ejamych rózow, kotrejž chcedźa potom swojej maćerji darić. S tutym słutkom myślа woni, swoje winowatosće dopjelnjene widźeć a so hišcźe husto hordźa, so je tute pocźesćowanje hišcźeže nětcźo hódneho placźiło. — Ale hišcźe na žamnym dnju sekchiwdźa maći abo cźinja nětcźo tajke, wo cźimž wěsta, so to maći ruźi, abo minaja sa mune, so maćerí wo radu abo wo měnjenje praschecź w tej abo tamnej nałožnosći, w kotrejž maći rady nětcźo praji cźahla a mohła. — — — — Kak cźasto budźe maći s bolosłnym — hórkim pśimówkom te słowa „maćerjny dźeń" cźitacź a šěrjcź. Je jej podate swontkowne cźešcowanja pschijecź a w cźichim pschi sebi myślicź: Wjazy lubosće a dołżitwosće w zyłym lěće by mi lubšcho było, hač tutón hórsił kwětny dar, a hač tutón drohotny dar, kotremuž so najkmańišo pobrachuje — — —

To je wobras, kak je so maćerjny dźeń tu abo tam wuwił. W Sserbach je tuto wot sjnje mało znate — snadź dojdźe nic! Nje snadź trjeba, so by so Sserbja s tutym wospjetnym sjnjaja? Mamy snadź w pojschitkowosći tajke wurjadne swójbne žiwjenje? Njech sebi kóždy wo tom wuraźi, kak je jemu sposobu. Za pak sastupnym powuknowanom tuteho prašenja, dokelž ma maćerjny dźeń kulturny dźeń. Nascha maćerna rěć dyrbi [illegible] jako wjednisła a wobkuzłowaca swójba z pschesmjerć[illegible] — k lěpschemu narodnoje dźeju. [illegible] njedyrbi naš jenoż s lubozu k maćerji [illegible] tež z lubozu k tej rěći, w kotrejž je [illegible] prěnje słowa lubosće powdała a to [illegible] rěć. A na tutym dnju chcemy so [illegible] wotpowědnosći naschich wschomaćerje „Lubosć.

[illegible] je so naš Sserbow tuto maćerjny na[illegible] wuzu ważne, na kotrymž najwobleńši [illegible] a wobstacźe, naschе borze a minjenje sa[illegible]

[illegible] A tutu ważnosć nascha luboseć k maćerji potom dozpěje, hdyž so w njej jewi luboseć k maćerjnej rěći a domišnje a luboseć naschego naroda a wólkišnstwa. S cźešćowanjom naschеje maćerje swišuje naschе wobstacźe wojowanja wo domišnu a sakhowanja naschеje rodneje jenje. Wotwjeselenje maćerjnego dnja njech pschiwosnje pola naschego ludu wjetšemu wažnosći hač hdze druhdźe. Jeli sebi ważimy a cźešćimy swoju maćer, potom sakhowamy tež naschu maćernu rěć a jenoż potom hakle budźe wona dale žiwa a budźe ho dale wuwiwać, hdyž mamy nětk dospołny a njepowołny prawopis a lexikonsaj sprustnym rěć. A jenoż potom budźe wona dale hibicźiwa a wospjetnje kultury a ziwilisatije wosbożna žiwa.

A tehodła so wo to postarajmy, so by so tuta myślicka wotwjeselenja maćerjnego dnja pschego hłubšcho a hłubšcho do sserbskego ludu zakorjeni, a luboseć k domišnje a k wótrownjej semi sbudźi, so bychmy kulturny zyk we morju tuchańnje ziwilisatije tworili.

Potom budźe we wutrobje naschego ludu znowa luboseć k domišnje a wuporniwosć sa jeje narod sapadź, so je sašmjelsći we naschi rodnu jenju wojujemy a so psches zuny wliw njerozcźežujemy. Luboseć dyrbi w nami bydlić, so bychmy njekhmanego šerbskego hrěcha hidy a sawisnosć mjes sobu sminjemy. Luboseć! Je to wuras sbožownych cźłowjeskich wutrobow. Haj, wěrnu a sprawnu, njesbožnu a idealnu luboseć smy psches hórke cźasy husto dosć sbudili, — — wona je so nam rubiła! Dopominmy so tola na cźasy roboty, na cźasy cźešnego poddaństwa, hdyž so wschón pschinarodźeny ideališmuš a wschitke duschne cźuća wutnjpach. Tehdom dyrbjesche so k wusche[illegible]nam šahaju duch pod hórkej kwalku njewólnistwa do ponižneho, sezekpliweho, dźenża hišcźeže knjižneho robocźanskeho ducha pschemělnješ. — Wschitke cźuća wěrneje luboseje a duschineho sjednoćenstwa so wutnjpchi. Najchmu narodej běsche ho wscha luboseć k swojej rodnej semi wogrěwała.

Ideal luboseje k žiwojej maćerji běsche so tu abo tam posbubił a tola je nam wona skajnje swoju wěrnu a trajnu maćernu luboseć sakhowała, kotruž kóždy cźłowjek sacźuje, jako hišcźeže w kolebžy lejschc a jako wona naš k dobremu nawabjwsche a sebo wobarasche. Kajka luboseć je wjetscha dyschi maćerna. Dopominmy so [illegible] hdyž wěrnej cźłowjeskej wótcźe lubojnje so šmeje na tebje zhladowacźichi, hdyž cźe twoja lubа maći pschi krědi a radosći a lubosći na klinje kolebki a cźi lubosć k wschemu dobremu do twoje mlodźenskeje wutroby sasněpi; tam je twoja lubosć, tam je twój wótcźny dom, tam hluscha tež twoja luboseć. Twoja domišna jónu tebje lubowasche, tebi znowa dźěsłowjli wutrobu swojsteli a ju jenoż tehodła, so by ty ju jónu sašy lubował a ju pschez zuhymi a wonjeschcźiwarjmi sałował.

Hlej tutu lubosći chze maćernu dźeń w tebi wubudźeć. So by twoju maći lubował a cźešćił, nic jenoż na tutym jenem dnju, ale sa zyły cźasz jeje žiwjenja, so by sebi narod a maćernu rěć ważimy, dokelž tutón zlóty wobsah budźe w twojim žiwjenju i potajnymi pruchami twoje duchowne mozy wubudźeć, kotrejž tebje k cźłowjesstwu wyschschinam wjedu.

Njechcemy tola nasch apthod a potajne wobnowjenje a minjenje cźłowjeskwa wonjeschcźesći. Wobstajmy so tola wohidneho materiesstwa s tym, so njesłuschimy słowom kotryž wuzi: mlodu generazija cźłowjekow rhje se jowojim nastaczom starschemu spiahej row. A tak na swóet stajnje wobnowja a pschemeńja, bjes tcho, so by w nim postajenje měł a bjes tcho, so by khmanischego samera měł.

Cźłowjek je jenoż materija a materija je s materije natwarja, dokelž s nicźeho njemóže nicźeho nostacź. Zyle wěsce. Tola nu njepměmy na cźłowjesstwu dwojowosobu a na nadše dwoje postajenje zabjeć. Nimo physiskich nadawkow dyrbimy tež hišcźeže duchowne winowatosće dopjelnić. Cźłowjek ma swobodnu wolu a z njej sprowocźeja so samobwitosće a winowatosće. Hidźimy tola materialistiskmišej! My smy cźłowjekja a slejimy s swojej wyschej duchownej wobdarjenosćju na najwyschischim schodźelu Božeje stworby. Dokelž mamy swobodnu wolu a wyschowatworjene swědomje — s tym so mózemy rozsjerjować mjes słym a dobrym — dóstajne naschе žiwjenje wyschischi samér. Naschе žiwjenje ma moralny a cźihiski samér.

S tutym su tež naschе winowatosće napschecźo starschimaj, narodej a domišnje woprawnjene. A na maćernym dnju budźe wěrne a woprawnjene narodne smyslenje najrjeńšeho dar swojej maćerji. A wospjetne swjeselenje ju potom, hdyž šerbi jeje rěć, naschu šerbsku rěć ważimy a cźešćimy a so jeje njehańbujemy. Nawopak, naš horodosć na šerbscheźtwu cźešći.

Se wschěmi nižemi cźłowjeskeho žiwjenja smy srosćeni s naschim šerbskim ludom a šerbskim krajom; bóle pak hišcźeže w naschim duchownym žiwjenju: rjana šerbska rěć je nascha maćerna rěć, šerbske myślenje, šerbske smyslenje, šerbske waschnja a šerbske nałožki su naschе. Tak smy smi dźěl šerbskeho ludu, šerbskeho kraja — a s tym je šerbska cźešć nascha cźešć, hanjenje Sserbstwa naschе hanjenje, šerbska kulturna a duchowna swoboda też nascha duchowna swobota a šerbske słowo naschе słowo.

Maćerjny dźeń ma sa naš hišcźeže wjetschi wušnam. S tutym swjedźenjom chcemy też naschich starschich na jich narodne a kulturne winowatosće za swoje dźěći dopomnić. Sy woni synow a dźowki w dobrym narodnym duchu wukubłaju a jim smóžnja swoju maćernu rěć we šerbskich hodźinach wudźiwjowaći. So buchu woni na dobrym sakładze narodnosće w tuchańnej zibilisazji wobstali. Je to do njebjes wołaty hrěch, hdyž so dźěći sa sapadłym wotmyślenjom woi wukubłanja w swojej maćernej rěći zdala dźerža. A naschi šerbšcy starschi njech jónu pomhźła na pschichod, kak budźe jim snadź sym abo dźowka pohódźicho porokowacź, so by sym maćernu rěć a luboseć k domišnje rubili. A podarmo budźe maći na luboseć a dźakownosć swojich dźěći cźakacź. — Tuto starschiske lodnanje a pschehrěšenje je so hižo mnoho krócźi wjecźiło k njesbožnu zyłeho šerbskeho ludu. A w pschichodźe smźe tuto pschedźenje šerbskeje rodnišće šerbskich starschich swojeje maćerjnje rěcźe a narodnosće pschehrěšeńcźi njesbo a jich dźěćom wěrne šerbske smyslenje do wutrobu njesasčkcźéwja a jim luboseć k maćernej rěći na žiwjenjski puć sobu njedaźa. Pomyślmy tola na tamne dny, jako knježeństwo ludliczenje postaji a to wospjetnje, so by šwjesćiło sjezdu Sserbow. — Kak wjele šerbskich synow a dźowkow, haj samo kelko šerbskich starschich tehdy swoju šerbsku rěć samjelcźeju, a so tak s pschewjednikom swojeje maćernje rěcźe šmi? Njeprawdźał so kóždy tajki wotrodźenc wot kóždeho cźłowjeka psched sjawnosću wohańbjeć, hdyž swoju maćernu rěć a s tym swoju lubu maći, kotraž je jeho porodźiła, swjesće a so jeje pokłoda šaubnje?! Sću to tharakterni ludźe abo wotkřejerjo, kotřiž swoje najchorhotnische sćuće tubła na dróhu k wonjeschcźesćenju cźinjnu! Charakter ma jenoż tón, kotryž swój swjesći samér a swoje wjednische konsekwentnje cźehowjedźe a tón, kotryž je sebi stajnje swojeje cźłowjeskeje dostojnosće wědomy. Je to wobjewdźomnosć a kruhlosć, hdyž ho cźłowjek kóždu rano a w cźasach nuza k tej stronje pschijamknje, hdže cźuje swój a k tomu rěčnjej pschikład dwa, kotraj mó[illegible] tuhu najbóle wocźinjeć a ludźom słowu najbóle a wottłapanymi jrasami samnjeć. A cźehodła potuli so Sserb a wobjebje šerbšći bur husto dosć nkłazemu swojemu bohdźinjcej abo jebakej? Njeje won tam muza dosć? A cźehodła so won swojeje maćerjneje rěcźe hanbuje a s tutym swoju maći samjelcźi. Tuta bjeskharakterjosć zyle wjele šerbsku maći rudźi, ale njeje to husto złóstnje jena samsna wina? Hdyž by wona swoje dźěći w dobrym narodnym duchu wukubłała, potom wosbła też wona na cźešći swojeho šmna dźełowała. Tehodła njech nam na maćernym dnju pscheswědźenje nastanje, to w schulistej starschiskej radźe a wschudźom druhdźe wo wojnicznu, so by naische dźěći na šakładach šerbskje ludowedby a šerbskje kultury we swojej maćernej rěći wukubłaju a hakle na tutym šakładze powschitkownu wědu twarja. A šerbšći starschi maja też wosobje wo to wojowaći, so dóstanu jich dźěći šerbskeho mučerja, kotryž je s naschim ludom srosćeny a kotryž wutrobu šerbskeho dźěsća znaje. Šerbšći lud dyrbi we swoje prawa wojowaći a so postarać, so tute jenoż na papjerje njestoja. S tej šahłokosću, s kotřejž Nědźny pschi wobrěšenjach mjes sobu swojim ludowsći wojuja a so prózna nadźija wutrobu kóždeho jednotliwoho šakhowaješ, s tej dyrbimy też my naš narod schikacź.

Tehodła chcemy nětk w Sserbach ludowy maćerny dźeń swjesćiźć, a so na naschu narodnosć a wobsebje na swoju maćer dopomnieć. Jej luboseć a dźakownosć posłuschećź. A potom šahe maćernu rěć a narod sabjeć? O pschemyśl sebi to tola cźłowječe!

A wobsebje naschu šerbsku młodźinu dyrbi maćerny dźeń namolwjeć, so cźešći swoju šerbsku maći a sebi swoje drohotne lubła, kotrejž so w rěći a w domišnje tżowaju, waži. Praji so husto: Schtóž ma młodźinu, tón ma też pschichod! Tehodła, šerbska młodźinu, njewidźaj so z cźełom a z wutrobu nětkajšemu sawjedźerjesći młodźiny, ale sjednoć so w krutej towarišchnosći a twar sebi swój wěsty pschichod. A wšitcźy, kotruchž wutroba je sahorjena sa luboseć k šerbskej domišnje, njech so prózuj my we swojim dźełanišchu, we swojim wobthadźe i dom khmi, sa tym hacź mamy wliw a móc, so nasch šerbski lud wotpołoži swoje wot wójzow namałe brachi: vos karu a swadu, pschikhilnosć k njepschesjednosći, kotraž me w naschežnwanju a rozsbcźežnju najdeš[illegible] pódu. Skóž stajnje hižu mjes lud šnje, tón njeje [illegible] nu wiche cźeł, ale najstrašnischiši njepschećel. [illegible] Radźi a wołajmy, schtóž schkodźi," a [illegible] to so nmy hódni, buch šymnjo, dźowki [illegible] so ideal šerbskeje maćerje dale šiwa [illegible] hdy maći stajnje njeje luboseje wot [illegible] šmnow šuje. A jenoż potom budźa [illegible] wola Mitrowarja rozbo dopisłanišći:

Sserbšnu na šnaći
Dźěći swoje dźěcźe cźešći —
šerbšta maći.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 7. meje 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych	47,40
1 jendźelski punt	15,38	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,68	100 franc. frankow	16,575

Bursu tež wječera hišćeše kruče mjenjenje fakhowachu. Wobsahuje skrućene běchu kursy rentow.

Produktowe wiki běchu wječera žiwiše. Młyny bóle hač dotal kupowachu. Na Barlinskich wikach rožka wonka šrjedźi wo 10 pj. postupi, pšenica a wowsa porjedźichtaj so wo 5 pj. po zentnarju. Na Drježdźanskich wikach jenički pšenica wonka pondźeli wo 30 pj. postupi.

Zentnar płaćeše wječera w Barlinje:

Pšenicy 13,70—13,80 (13,35—13,45) hr., rožki 10 hač 10,10 (9,90—10) hr., ječmjenja, nalětnjeho 9,35 hač 9,70 (9,45—9,70) hr., nahmatkeho 8,95—9,30 (8,95 hač 9,40) hr., wowsa 8,20—8,45 (8,05—8,30) hr.

w termijnowym wikowanju:

pšenicy:
za meju: 14,37½—14,35 (13,85—13,87½) hr.,
za julij: 14,42½—14,40 (14,02½—15,05) hr.,
za september: 11,40 (11,30) hr.,

rožki:
za meju: 9,87½ (9,77⅓—9,76¼) hr.,
za julij: 9,92½—9,95 hr.,
za september: 9,25—9,26¼ (9,25) hr.,

wowsa:
za meju: 8,72½—8,70 (8,50—8,53¾) hr.,
za julij: 8,95—8,90 (8,82½) hr.,
za september: 7,75 hriwnow.

w Drježdźanach:

pšenicy 13,75—14 (13,15—13,40) hr., rožki 10,50 hač 10,75 hr., ječmjenja, nalětnjeho 9,65—10,20 hr., nasymjeneho 8,75—9,50 (8,75—9,30) hr., wowsa 7,80 hač 8,20 hriwnow.

Płaćižny w spinkach su płaćižny tydźenskich wikow. Hódź pak naspomnjene njeje, wostachu njepschemjenjene.

Wiki w Halschtrowje.

Pšenica 12,50—12,75 (12,40—12,60) hr., rožka 10,50 hač 10,80 hr., ječmjeń, nasymšti 8,30—8,50 hr., nalětni 9,30—9,50 hr., wowš 7,60—7,80 hr., běrny 2,80 hač 3,30 hr., (punt 4—5 pj.), šyno 2,30—2,50 hr., słoma, k šaćanju 1,60—1,80 hr., štołna 1,80—2 hr. — Butra (kuf) 65—75 pj., jejo 5—6 pj., šibjata 1,75—4 (1,50—3,50) hr., prošata 11—17 (12—18) hr., běhaki 20—30 hriwnow.

Płaćižny w spinkach su płaćižny tydźenskich wikow. Hódź pak naspomnjene njeje, wostachu njepschemjenjene.

Sćudnike powěšće.

Na pschešadźowanje:

Wutoru 10. meje 1932

w **Brětni** w hoscenzu, dop. w 10 hodź.: Motorske kolo;
w **Turnowje** w hoscenzu, dop. w 11 hodź.: Dubowe pišanske blido;
w **Pterjźach** w hoscenzu, pop. w 2 hodź.: Wschelake meble, schijaca maschina, žonjace ołto a gramofon.

Drježdźanska burza (6. 5.)

Pšenica 76 kg	275 80	běrnjace kružki	18,25-18,50
rožka, 74 kg	210-215	pšenič. wotruby	10,60-11,00
nalětni jačmjeń	193-204	rožane wotruby	11,20-12,70
nazymsk. ječmjeń	—	pšenična muka	46,75-48,75
wows	156-164	rožana muka	30,75-31,75
čerwjeny dźěćel	160-162	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,30-9,50	cokrowe truh.	—

Wiče płaćižny w Budyšinje.

7. meje 1932

Wše płaćižny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlepše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišša płaćižna	najwyša płaćižna
Pšenca,	50 kilo	13,25	13,75
Rožka	50 „	10.50	10.75
Ječmjeń	50 „	9.00	9.50
„ nazymski	50 „		—
Wows	50 „	7.50	8.—
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	1.80	2.20
Syno	50 „	2.00	2.70
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	1.40	1.60
„ „ „ k zasł.	50 „	1.80	2.00
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	21.—
Ržana muka 70%	50 „	—	16.—
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6.50
Ržane wotruby	50 „	—	6.50
Butra	1 „	2.80	3.00
Jeja	1 štk.	—	0.06
Husatka	1 štk.	2.00	2.80
Prosata 1020 štuk	1 štk	7.00	15.0[illegible]

Prosate wiki běchu snadne.

Płaćižny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo wotnowjene wot 1000 kg, hewak 10 wo.

Płaćižny po złotej hriwnje

	6. 5.	4. 5.		6. 5.	4. 5.
Pšenica	274-278	273-278	rapsy	150-170	150-170
rožka	200-202	198-200	woka	170-180	165-180
ječmjeń, nal.	—	—	pódre lanjny	100-115	100-115
ječmjeń	170-186	179-186	bolte lanjny	140-155	140-155
wows	164-169	163-168	coradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	raps, wosuški	—	—
pšenič. muka	36-38,5	33,0-36,5	tany wosuški	10,7	10,7
ržana muka	25,8-27,6	25,8-27,6	such. truhanč	9,10	9,20
pš. wotruby	11,6-11,8	11,6-11,8	lu. ern. krušk	—	—
rožane „	9,7-10,2	9,7-10,2	syno, 50 kg	1,45-1,6	1,4-1,6
rapa	—	—	rožna słoma	1,30-1,4	1,25-1,40
hróch Viktor	17,0-23,0	17,0-23,0	pšenč. „	1,1-1,25	1,00-1,15
lane symjo	—	—	wowsna „	1,10-1,2	1,0-1,15
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	ječna „	1,10-1,2	1,0-1,15

Drobnowikowanske płaćižny w Budyšinje

7. meje 1932 po hamtskim postajenju.

Wše płaćižny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćižny hr	najwyše płaćižny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1.20	1.80
Ćelace mjaso	1 „	1.40	1.80
Skopjace mjaso	1 „	1,60	2,00
Swiniace mjaso	1 „	1,40	1.80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1.60	2.00
Pšeńčna muka	1 „	0.48	0.64
Ržana muka	1 „	0,40	0.44
Khlěb	1 „	0,27½	0,32½
Jědźne běrny	1 „	0 08	0.09
Raja	1 „	0.92	1 00
Hróch	1 „	0.40	0.90
Soki	1 „	0,40	1.00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,00	1.20
Sušeny połc	1 „	1,60	2.00
Dobre mloko	1 lt.	0,22	0.24
Jědźna butra	1 kg	2.80	3,00
Jeja	štuka	—	0,06
Jědźne buny	1 kg	0.44	0.80
Cokor drobny	1 „	0.75	0.80
Petrolej	1 „	—	0.43
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—	1.90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,15

Płaćižny ręznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. meje 1932 Pó dźeny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Wołwy: 342

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše ręzneje hódnosće hač do 8 lět	26—37
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	34—35
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	31—33
Mjenje picowane wšěch starobow	28—30

Bykojo: 754.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje ręzneje hódnosće	28—30
Połnomjasne, młódše	26—27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—25
Špatne	22—23

Jałowjo a kruwy: 1051.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje ręzneje hódnosće	25—28
Połnomjasne, wukormjene jałowjo najwjetšeje ręzneje hódnosće hač do 7 lět	20—21
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowjo	16—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowjo	13—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2336

Najlepše wukormjene (2. druh.)	48 57
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	30—46
Špatne (4.)	18 28

Wowcy: 4360

Młódše a starše wukormjene (1. družina	28—30
Starše wukormjene (2.)	25—27
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	29—30

Swinje: 13 966.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, ha do 1½ lět staro	—
Wukormjene	36—37
Mjasne	35—36
Špatne	33—34
Rjeny a kundr	33

Strowotniske pokiwy

Zubjenje pola dźěći

Hdyž je runje takle po prěnim wjeselu porodźeneho dźěćeja, japoćinaju jo powschitkownje tež hižo prěnje mjenjše a wjetše starosće. Čěšćenk je dopołnje stowy a je jo derje wuwił, jenje njebě najsmadniišcheho za dźiwka wobchadźowacz a njedźiwajcy toho pokazaju jo na dobo, swjetscha w hdźinym abo wosmym měsacu žiwjenja, wschelake wobćežnjosće, za kotrež po prawom jenje praweje pschičiny njeje. Dotal mjenje wjetše dźěći počzina hyć wobuzne, spi sparliwje, wotnuzi pschi najmjenjschej harje, płacze wjele huščišcho hač dotal. Druhdy běža z huby flinu, dźěćo łapoćina kaschlowacz, we cjeżkich padach pokazuja jo jasno widliščka, temperatura cźeła postupi hač k 40 stopjenkam. Nadźiwajo wschego njehodźi jo jane wěste cźerpjenje zwěrjećej. Starschej poćinataj hyć hišćeše njeměrnischaj, hdyž pokazuje jo z wustupowanjom žlinow wokoło huby łobka wumpjera (Ausschlag).

Schto ma někto z hódaćzkom na žebi? W prjedwschich cźasach rěkasche w tajkich padach zyle jednorje, so jedna *za jo tu wo cźěži porod prěnjeho jubiłeja. Hižo dźěći* cźaš pak hu wschelazy wuczeni prěti, so jedna jo tu wo thorosćej jubjenja, a prajachu, so dyrbimy jo jara psched tym na kedźbu brać, wschě tute znamjenja thorosće jubjenju pschizpěć. K směrowanju strachocźiwych macźerjow pak njech je prajene, so po rosprawje dra. Rothenburga w cźasopisu „Lěkarska klinika“ jara mudrosćej tež bjenja hišćeje płaćži. Sćědźek je jo z macźinu dokładnje jaběrat a pisće, jo su wopraudźe wobćežnjosće jubjenja pschicźina wěstych znamjenjow thorjenja, wěso napomina wón, so nimaju w tutej starobje žiwjenja wschě sjerwy thorosće žiwju pschicźinu w jubjenju. Jenoż zwonkomite pschepytowanje móże sniižnicź, spóznacź, hač je na pschikład židźawa wopraudźe jenoż na sebjabjenje dźěćeschowjeho organizma dźiwajo na jubjenje nastała, abo hač jedna je wo hłubsche pschicźiny powschitkownjeho thorjenja.

Mjeo dyrbimy nješto praktiskeho je wschěch tutych theoretiskich rozwjazowanjow dobycź: Je jara spomožne, dźěći w njedźelach jubjenja psched schłodnymi wliwanji wobjebje schłitacź, dokelž dźe je cźěko w tutym cźasu wobjebje napinane a tohodla nimo měry cźuciwe. jw.

Baiki z dźensnišich dnjow

Někdy běše muž, tón dźěše na pótowy hamt a namaka tam pjero, z kotrymž mózeše pisacź.

*

Někdy běše nóž w Chikagu, w kotrejž njesta jo žanjeho mordaćstwa.

*

Někdy běše hołza, kotraž njechaše k filmej.

*

Někdy běše mužik, kotryž swój thornarjowy knejźił sajsonamaka.

nk.

Towarstwowske powěstniki.

Haslow. Jednota Sokoł ma njedźelu 8. rožownika mejski swjedźeń. Nastupjenje cźaha popołdnju ¼3 hodź. Na zdar!

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Njedźelu 8. rožownika dop. ½11 hodź. je w Serbskim Domje ważne **posedźenje předsydstwa a wubjerka.** Kóżda jednota njech je zastupjena! **Starosta.**

Rakojdy. Jednota Sokoł Hrodźišćo wuhotuje swjatki póndźelu w Zendźic hościencu w Rakojdach cźłowzwućowanski a spěwny wjećor. Sobuskutkuje Lichańske serbske spěwne towarstwo „Zernička“. (Zwućowanja — měšane khóry — solospěwy.)

Srjedźny wokrjes zwućuje dźensa sobotu wjećor we 8 hodź. nowe zwjazkowe prostne w Lichanju.

Župa „Michał Hórnik“ změje swoju nałětnu zhromadźiznu swjatkownu wutoru, 17. rožownika, popołdnju ¼4 hodź. w *hosćenzu we Workowcach. Přednošk knjeza* wyššeho wučerja Jurja Renarja: Stawizny katolskich serbskich wosadow. Rozprawy maja so pisomnje zapodać. Wšitke župje prizamknjene towarstwa njech su zastupjene. Też wo bohaty wopyt ze strony sobustawow towarstwow prosy **předsydstwo.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smjet w Budyšinje — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman [illegible] Budyšin.

We cźežkim powodźenju w nawjeczornej Jendźelskej. Po cyłej nawječornej Jendźelskej je wulke powodźenje wjele škody načiniło. Wosebje pod wulkej wodu cźerpiłe su młode sywy na polach. Nastatu škodu wobliczeja na někotre milijony. Lěwicny wobraz předstaja, pod kak [illegible] dyrbješe pjekaŕ ludźom khlěb wozyć. Prawicny wobraz předstaja dróhu w historiskim měsće Bath, hdźež dyrbjachu ludźo po hrjadach khodźić.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr. pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nim-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy nim-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běchny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 107 — **Budyšin — Póndźelu, 9. meje 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Brüningowa rěč wo zwonkownej politicy

„Njemóžemy wjacy čakać"

Barlinski swjatk wukrajnych nowinarjow je njedźelu w Schönebergskej radnizy gnědarišku hospodinu wotměł, pschi kotrejž je němski kanzler **dr. Brüning** wo němskej zwonkownej politicy rěčał. Pódla němskeho kanzlera je němske knjeżerstwo je sćitowskim ministrom Schiela a je statnymi sekretarami skoro wschěch němskich ministerstwow sastupowasche. S prustkeho knjeżerstwa běchu ministrojo Schmidt, Severing, Klepper a Grimme pschitomni. Brüning w swojej rěči mjes druhim praji, so dyrbimy w nětčišich **wobstejnosćach** a w rozsudnych zwonkownopolitiskich wuprawowanjach jako zwjazk wobhladowacj, so je nam dobrozitny wuwuk we wožobje němskeho presidenta muža wobradźit, kotryž móże nasch kraj a lud kaž nichtó druhi jako najwyschischi sastawar sastupowacj. Nětkle wo to dźe, **so jenomyślnje sady jeho ezjeczerwanja hódneje wožoby** stajić, so by so **internazionalnej autoricje jeho wožoby pschi pschichodnych zwonkownopolitiskich eksekuwanjach moralisti doras dawat, kotryż móże jenički wela wulkeho luda swojej statnej hlowje sawěrjeczić.**

W Genfu žiwm so po presidentowej wólbje je zwonkownopolitiskini praschenjemi sabérak. So łuchu so wone ruże rozbrabać, njeleji nic jenož w sajinje Němskeje, ale we wšitkim zylehu swěta. Proschu, so mi njeboschcze wopak rozumili, hdyž němske sajimy runja druhim sajimam stajam. To cžinju, spóznawschi, so jenož potom najlepsche za Němsku swuběrom, hdyž móžu sdobom na pscheswědczace wafchnje dopokazać, so žu sameržy Němskeje jenake kaž derje zrosumjene sajimy swěta. To dźe je njesboże Versailleskeho měra a po nim sestajenych měrowych wobsamknjenjow bylo, so móża zhebi jenotliwe kraje wschо dobreho a hódneho tuteje semje sawěsćeć, zhebi mohł rjeż wschо swoje pschiwobrocžeć, mjes tym so žu so zhitym jenož zbyły wostajila, so bychu mohli swoje njesboże wopkatkowjeć. Se takkeho njepraweho natury napschećiwneho sestajenja měra wschо njesboże wukhodża. Wono budże też, jeli so so pscheměnjenje njestanje, zwět pschezo hlubje do zalożneho njesboża storkać, kotreż j mjenom „hospodarska kriza, bjesbožkosć" hrosy, so prut wschěch kulturnych statow sćinješ.

Kak móże so dowěra, njewotpokasajomny podłoh k wobnowjenju, k dowjedźenju k lěpschim wobstejnosćam, rosmjeć, hdyž hischcze pschezo rozhorjaza njerunosć mjes dobyczerjemi a zbitymi wobsteji?

Sa Němsku je so wschelake k lěpschemu wobrocžiło. Tola pódla teho hischcze wjele njerunosćow wostawa, w **sawěsćenju domisny** se wschěm j tym swižbowazym rjedowanym duschownym a wopraworadźitym wobstejnsćinam hyšće w stawje mjenischeho prawa. Pjaćesćiwo temu so Němska j prawom wobara. W tym hyšće wschitzy zjona a w tym wosnam wotbronjenja leži, kotreż dyrbi so nětko wot februara we wulkej wotbronjazej konferency k wosstejnjenju dowjesć. Njedawno hym w Genfu pscheđ Waschimi kollegami j internazionalneho nowinarstwa na **měr lubowazy** charakter němskeho luda pokazował. Wi so njeje naschcezsiwo rěčało. Składnostne pokazanje na němske nawale, kotreż so j khwilowni bóle agitatorisky hacj historisky załožeja, mohu sněrom na bok hyšće. Němska nochze laž w druhim naltupanju, też w praschenju wotbronjazeho praschenja zanych wožebitych prawow, **zoda jenož runoprawosć.**

Dźeło zaradźacy zakoń so wobzamknył

Němske knjeżerstwo je pjatk wječor zakoń wo pozcžonju za zaradźenje dźela wobsamknło. Po nim němski finanzny minister połnomóz dostanje, za zaswudlenje, meliorazije, dźełu młodostnych a za druhe zaradźenja dźela pjenjezy po puczu kreditow wobstarać.

Zakoń dyrbi dźeń jeho pschipowedźenja do mozy stupić. Němskostatna rada je so na to hnydom swolała a jeje wubjerki su sobotu popołdnju w połnej zhromadźiznje němskostatneje rady zakonjej wo kreditnej połnomozy pschihłosowale. Wo tejle kreditnej połnomozy je dźenża němski rjeżu sobom hromadze je zakonjom wo wotplaczenju dołha wuradźował.

Skóncnje płaćacy wólbny wunošk w Pruskej

Skónczenje płaćazy wunoschk wólbow do pruskeho zejma je so wotsewił. Po nim je so 423 sapósłanzow wuzwolilo, a to 350 sapósłanzow njepośrědnje, 31 je sjednoczenjom zwjazkow we wólbnych wokrjesach a 42 na krajnu lisćinu. Pschebdźeny wunoschk je so jenož w liczbje mandatow zozialdemokratiskeje strony pscheměnił. Tuta je je zwjazmi 4 675 174 hłosami 94 zyłkow dostała, a to 82 njepośrědnje, 6 je sjednoczenjom lisćinow a 6 z krajnej lisćinu.

Nowowólba presidenta francowskeje republiki

Franzowska ministerska rada je wobsamkła, so ma nazionalna rada nowehо presidenta we Versailles wutoru 10. meje popołdnju w 2 hodźinomaj wujswolić. Wotemjete cžło presidenta Doumera budże so schwórtk 12. meje dopołdnja w 10 hodźinach na statne khosty w pantheonje khowacj.

Němska z Francowskej žaruje

Němski president j Hindenburg je Doumerowej wudowje telegram pósłał, w kotrymž swoju najwutrobniscu sobuželniwosć wobswědcža. Němski kanzler dr. Brüning je w sobuželnostnym telegramje franzowskemu ministerskemu presidentej Tardienej niż jenož najwutrobniscu dźělbraceje němskeho knjeżerstwa, ale też zyłeho němskeho luda wuprajił. Sa němskeho presidenta je sobotu dopołdnja statny sekretar dr. Meißner franzowskeho pósłanza Franzoisa Ponceta wopytał, so by jemu sobuželniwosć wobswědcził. Runje tak je franzowski pósłanz dr. Brüninga a statneho sekretara j Bülowa pschijał.

S hrodow němskeho presidenta w Barlinje a němskeho zwonkowneho ministerstwa a j němskeje zjednoćenje sobotu dopołdnja khorhoje cžorno-cjerwjeno-złote barby j pół sćežowa jako znamjo zarowanja zmahowachu.

Sobuželniwosć też w Cěskosłowakskej

Cžěskosłowalski president **Mašaryk** je wudowje presidenta franzowskeje republiki Doumera sobuželnostny telegram sledowazeho wopschijeća pósłał:

„Połonjam so w duchu psched marami presidenta Doumera a projchu Waš, so byschcze wuras najsprawnischeje sobuželniwosće pschijeli.

Knjeżerstwowy pschedsyda **Udržal** je presidentej francowskeho knjeżerstwa Andreej Tardienej swoju sobuželniwosć se sledowazym telegramom wobswědcził:

Knjeżerstwo cžěskosłowakskeje republiki, kotreż je j hlubokim a bolostnym pohnućom powdełej wo wumjeczu prezneho mužskeho francowskeje republiki sasłyschało, so je najzhlubscheje wutroby zarowanju spschećelscheho a swjatkowaneho, tak cžeko pruhowaneho francowskeho luda pschisamkuje. Fr. Udržal, knjeżerstwowy pschedsyda.

Swonkowny minister dr. Beneš je j pschicžinu wumrjeca prezidenta Doumera francowskemu ministerskemu presidentej a swonkownemu ministrej sledowazy telegram pósłał:

„Jcho exzellenzy knjesej Andreej Tardienej, ministerskemu presidentej a swonkownemu ministrej w Parisu:

Hluboko pohnuty j powdełu wo wumjeczu presidenta Doumera proschu Waš, so byschcze wuras najsprawnischeje sobuželniwosće pschijeli, kotruž srudźena Cžěskosłowakska francowskemu ludej wobswědcža.

Gorgulowa přesłyšeli

Na praschenje, cžehodla je attentat stuežił, je so thwitu fondźiwschi Gorgulow wotmołwił:

„Ssym president nazionalnofasjalistiskeje ruskeje strony. Tutón swjatk žym w lěcze 1930 w Prazy załožił. Ssym pschezo pschećiwo bolschewikiwam był."

Na dalsche praschenje, schto je runje pschećiwo republiskemu presidentej měł, wón wotmołwi:

„Franzowska bolschewikiwo podpjeruje. Zyła Europa je pschećiwo mojej ruskej wótcžinje", Gorgulow pschezo słowa wospjetowasche.

Hdyž so jeho policajaja sastopnjay dale wuspoprascheschi, mjeješe wón bludne politiske rěče: „Ssym president, žym president. Franzowska chze bolschewikiwo!" **Wjazy njebě z njeho słonicz.**

Gorgulow je zhebi potom tintu a pjero słakał a je hacj do połnozy dopowjenki swojeho žiwjenja napisał.

S jeho pisanja je słuschcz, so je so pschi wójnje jako pomozny lěkar pschi ruskej sronje pschećiwo Němskej a Awstriskej wobdźělił. W jeho listowni su wuriści z ruskich, franzoskich a němskich nowin namakali.

Wo Gorgulowym prjedawšim žiwjenju

Gorgulow, khoromyślny mordaŕ presidenta franzowskeje republiki Doumera, je wudawał, so je je so w połodnischej Ruskej narodźił, psched wójnu w Rostowje některe lěta na tamnischej univerzije medizinu studował, za cžaš zwětowoje wójny pschećiwo Awstriskim a Turkam wojował, po revolucijji do Prahi cžehnył a tam medizinu dospołnował.

Wo jeho zandźenosći w Cžechach njeje niczo dobreho zhłyschcež. Mjes ruskimi emigrantami su jeho hnydom wot počzatka za wabjazeho cžłuschcaka ruskich bolschewikow měli. Wołožeje bě nadpadny je spodźiwnym zórłom swojich pjenježnych dołhodobow. Haczrunje so wołožnje njedostajesche, wjele pjenjes wudawasche. Wołožeje kedźbliwosć w lěcze 1929 na žebje wobroći, hdyž chzyschc so do nekotrych emigrantiskich towaršiwow jacžischcez. Do ruskich wojeńskich organizacijow jeho njejsu pschijeli. Wón bě podkładny, dołež běchu jeho w towaršiwje njesmatnych zuboskow widźeli.

Jako prakski lěkar je mało wuspěcha měł. Dla wotelnacja cžłowjeka płoda je pschećiwo njemu pschepytanje jawjedźechu. Tohodla je do Monaka, maleho wjednoweho knjeztwa w Italskej, cžehnył. Knjeżerstwo je jemu na to dowołnosć k wukonjenju lěkarskeje prakse w Cžěskosłowakskej wotrjekło. Też je wokrjesnym sudnym we Wulherskim Hradischcu w februarje 1930 Gorgulowa za khoromyślneho spóznał.

Gorgulowe wjeleżonstwo.

Mordaŕ presidenta Doumera je wjazy kroć wożenjeny był. Najprjedy je jako lěkar w Pschemrowje z knjesnu Sch., wot kotrejež je je dźělicj dał, a z knjesnu Gaugaz, kotruž su w Monaku sajeli a pschełožitscheli, potom hischcze z jenej žonu, kotraž je je swobodu na Prazkej policiji samolwila. Wona je wobschérnje wo swojim žiwjenju z Gorgulowom powědała. Dale je je swěrcžiło, so je hižo wożenjeny był, prjedy hacj je do Cžěskosłowakskeje pschischol.

Swoje politiske pschełožowdcženje je Gorgulow po potrjebje měnił.

Gorgulow je jedyn dźeń za demokratiju wupraji, **bórzy** po tym jako anarchist wuspupowasche a bolschewiske njeslutki wukwalowasche. W Cžechach a w Barlinje je některe knihi cžěschcež dał, kotrychž cžěschcj pak je zahyt załožcj. Jich wopschijeće wo jeho khoromyślnosći swědczi.

Gorgulow kommunist

Franzowske ministerstwo je w swišu je pschepytanjom wo prjedawšim žiwjenju a wo pschicžinach, kotreż su mordarja franzowskeho statneho pschełožitela k jeho njeslutkej pohnuće, rosprawu podało, j kotrejež je widźeć, so su Gorgulowa je jeho pschebywanju w Parisu w lěcze 1930 dla njedowolenehо wukonjenja lěkarskeje prakse wupokasali. W lěcze 1931 pak je je so do Franzowskeje zaso wrócił. W zapiskach swojeho zapiskarja, je Gorgulow wjedomk **terroristiskeje organizacije** njemje, kotraž dyrbi so na Franzowskej za to wjedźeć, dokelž je Rusku do wójny zezahła. Pschepytanje w Nizzy je dale podało, so njeje žanych stykow k ruskim emigrantam měł. **W Prazy je je prozowal, wschorutku rataršku stronu j młodobolschewistiskim charakterom załožcj.**

We wojewjenym franzowskeho ministra je wołožeje na spiš pokasuje, kotryž je Gorgulow w Parisu cžiščcež dał a na kotrehož wobalzy młodobolschewiskeje znamjo — dwě koły, nad nimaj schmrdł a wyschе tuteho znjertna hlowa — sleji. Organizazije, kak je wo wojewjenym praji, kotreż tole znamjo wuživaju, su i idejemi **cžeczeje internazionale** napjelnjene; kotraž zwoje sobustawy hišto jako wabjerjow wužije. Dotalny wunoschk pschepytanja praschenju nasławacz dawa, hacj Gorgulow thoromyślnosć jenož luda.

Ministerski president Tardieu je temule knjeżerstwowemu wojewjenju lischcje pschisłonił: **„W zylej należnosći je cžemny dypk**, mjenujcy **bobustawska klarka** komunistiskeje strony, kotraž je je Gorgulowej w Prazy wustajiła. Tak mjenowana „Zelena strona", za kotrejež bobustaw je Gorgulow wudawa, je snadź prawe khcžidło bolschewikiwa. Gorgulow mjeješe też wjele pjenjes pschi zhebi, dyrbimy je praschecź, schtó je jemu je dał.

Mjes tym jo Gorgulow praft, so je zyle ſamoſtatnje poſtupowat, je ſo nětko ſwědzejſka namakała, kotrejej wobſwědczenje khětro druhi wobras podawa.

Kujeni de **Vilmorin**, kotraž pſchi Farrerejowym blidže ſtejeſche a běſche jenoj ſi krocžele wot mordarja ſdaleka, je pſched pſchepytowazym ſudnikom do protokolla dała, ſo Gorgulow pſched nadpadom ſchleptajo ſo ſ jenym muſom a ſonu rozrěcžał. Khdyž bě president do ſale ſtupił, je ſona ſchepła: „To wón je!“ Na to je ſo Gorgulow nakle wobrocził, ſwědczejcu na bok ſtorcził a ſ revolwra tżełał. Muż, ſ kotrymž je ſo pryedy rozrěcžał, je ſczicha rjekł: **„Wón njeje mižnył“** a je ſo na to ſe ſonu njes ſudom ſhubił.

Kanadske žito za sytwu w Sibirskej

Ruſke kommunniſtiſke knjezeſtwo je pſches milijon korzow žita do Wladiwoſtoka ſa žytwu w Sſibirſkej ſkałało.

Politiski bombowy nadpad w Egiptowskej

Na dwórniſchczu w Tamkalu w egiptowſkej provinzy Cirza Fula je pjatk dopoldnja bomba rosbuchła, runje khdyž do dwórniſchcza żelezniſti czah pſchijědże, ſ kotrymž ſo egiptowſki miniſterſki pſchedſydu, miniſter wobkhoda, miniſter wuwuczowanja, pſchedſydu ſejma a wjele druhich wuſnamnych ludźi pſchiwjeſechu. Dwaj żeleſniſkaj pſchijatejcaj ſo ſ rosbuchnjenjom bomby morifchtaj, tſjo ſo cżežko ſranichu.

Kommunistiskich Rusow w Charbinje zajeli

W Moſkwy ſo powě, ſo ſu w Charbinje japanſky zandarmojo a běłoruſzy policiſtojo w japanſkej ſłužbje kommunniſtiſkich Ruſzow zajeli a cżiwilowali. K cżiwilowanju ſo tobakowy wotwar wužije, kotryž ſo jim do noża lije. Tak ſu cżiwilowali ſamolwitelho ſaſtojnika direkzije raiſchodhinelkeje żeleſnizy Hribika a ſonu ſaſtojnika na tejle żeleſnizy Owczinikowa. Generalny konſul boſchewiſkiſkeho ſwjaſka w Charbinje Sſalawzki je diplomatiſkemu kommiſarjej w Charbinje energiſki protest pſchecziwo tajkim nałożnoſczam pódſał a je na bjeſpſchikadne poczinanje běloruſſkich policajſkich ſaſtojnikow a druhich pokajał, pſchipominajo, ſo dyrbi ſo ſ tajkim ſakhadżenjom ſ kommunniſtiſkimi Ruſzami Ruſka k wójnje w rauſchej Aſiſkej nejſmjeć.

Nowy [illegible] krajiny?
Wyšk Skirpa, litewski wojerski atašej w Barlinje, kotrehož maju za naſlédnika dotalneho gubernatora Memelskeho kraja, Merkysa.

Tragedija połobskich Słowjanow po Helmoldowej kronicy*

Syn słowjanskeho wjerčha Udo bu wukuhlany we cyrkwinskej šuli w Limborku a dósta při křćiznach němske mjeno „Godescolk“ (Boži służobnik). Hdyž wón zhoni, zo bě Saksa jeho nana **zarazyl**, „zaćisny křesćansku wéru a wědomosć, přepluwa Łobjo a přindże k narodej Winitow. Tu zhromadźi syłu rubježnikow a z wjeńbu za smjerć swojeho nana zapusćeso cyły kraj Nordelbingow. Tajke krejpřeleće zawinowa mjez křesćanami, zo jeho surowosć měru přesahowaše“.

„Jónu, hdyž tutón wjerchowc jako rubježnik jěchaše po polach a husćinach, widźeše, kak tuta, jónu tak bohata krajina, nětko běše zapusćena a wón so nastróża nad surowosću swojich skutkow a w jeho wutrobje so zakorjeni starosć. Poča přemysleć, kak by mohł so zdać swojeho bjezbóžneho zaničerskeho zakhadżenja.“ Na to powěda Helmold, kak Godescolk dohoni khudeho muża ze sakskeho splaha Holzatow a tón jeho njeznajoše. Jeho wupraša, zo by był čas, zo Boża ruka Godescolka pokhłosta, wuskutkowa pola słowjanskeho wjerčha dospołny wobrót. Poda so na dwór danskeho krala Kanuta, hdyž wjele lěta wosta a z wójnskimi skutkami w Jendźelskej a Normandiji dobu sej wulku sławu dła swojeje zmužitosće, dósta też pryncesnu z kralowskeho rodu za mandźelsku.

Po smjerći Kanuta wróći so Godescolk zaso k swojim, zmocowa so swojeho kraja, zemje Obodritow a poča tam křesćanstwo znowa sěrić a twarić cyrkwje.

Tehdy wudyri wójna mjez splahami Lutykow a to mjez Kicinami a Circipanami na jenej stronje a Riadurami a Tholencami (doleńcami) na druhej stronje. Riadurjo mjenujcy běchu hordźi na swoju sławnu Radhóšcowu swjatnicu w Retře a chcychu sej druhe splahi podćinyć. Hdyž pak buchu poraženi, zwołachu Danow na pomoc. Z Danami běchu tehdy zwjazani Obodrići pod Godescolkom a Saksojo pod Bjarnatom. A tak buchu Kicinjo a Circipenjo poraženi a wukupowachu sej měr za 15 000 slěbornych hriwnow. Nětko Helmold dale piše:

„Wjerchojo pjenjezy mjez sobu rozdźělichu, na křesćanstwo ani njespominachu a njedachu česć Bohu, kiž bě jim tola spožčił dobyće. Po tym mózemy spóznać njenasytnu nahrabnosć Saksow, kotříž, hačrunjež so před wšitkimi susodnymi narodami wuznamjenjeja ze zmužitosću, tola hóle za tym žedźa, kak bychu wjetšich dawkow dóstali, hač Bohu Knjezej duše dobyli. Přetož dawno by so w zemi Słowjanow **ważnosć křesćanstwa**, ze skutkowanjom duchownych pozběhnyła, hdyž njeby nahrabnosć Saksow tu křesćanstwu wuškodźiła.

Khwaleny budź pócestny Godescolk, kiž, hačrunjež be pokhadźał z barbarskeho naroda, tola dar křesćanstwa a lubosć wéry swojemu narodej z wulkej horliwosću njesešo . . . “

Hdyž bě sakski wójwoda Bjarnat wumrěł (w lěće 1059), spjećowachu so Słowjenjo a zabichu Godescolka (w lěće 1066).

Tón nutřkowny bój mjez hłosom kreje a mjez pocesćowanjom noweje wěry je tak dramatiski, zo by sej zasłužił pjero wulkeho dramatika.

* Helmodl běše stawiznař 12. lětstotka, běše to duchowny z Holštynskeje. Wón je pisał króniku wo owojawanjach ze Słowjanami a wo zawjedźenju křesćanstwa mjez Słowjanami.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 9. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —2, thermometer w nozy +7. — Khłódny a mackaty počas nowi wubjernje ratałowu. Žita móža ſo rospjerikowacz a trawy derje ſakoſcz. Wſchelake ratałowu ſchkódne pſchekaſanje, cżerwiki, wacžki, bruczki, hubanjo a muſchki njemóža ſo pſchiſporicz. Nad ſtjedźnej Europu wupſcheſcheri ſo nizina a hała hacz do ruſkeje Europy. S atlantiſkeho oczana pſchikhadża wohſchczena, hacz do połnocznego ledowego morja hahaża wyſchczina. Najſkerje dale ſcherjatu a jěry počzaju wobkhowacz. Ledowi muſkoja ſteja pſched durjemi a praja nam, ſo maja wozyczdź mejc prawo na khježenje. Sſobotu na wjecžor pſchepſchajowachu Lipſczanſku krajinu nětkotre njewjedra a pſchiſnjeżechu wjele deſchcza. Jutſje wutoru ſthada ſtónco ſo 4,19 hodź. a khowa ſo 7,35 hodź. Mjeſacz khłada rano 6,48 hodź. a khowa ſo w połnozy 12,20 hodź.

— **80. buchowna wjecžorna hudźba** jutje wjecžor we 8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi. Hiſchcże tas pokaluje ſo wožebje na hodźinu Bachoweje hudźby. Jako hłowne dźeło ſpěwataj komorny thór a thór intwilinow ſhromadnje wulku ſwjatkownu kantatu „Saſchumcże tekluſche“ — prawe pſchihotowanje na błiſke ſwjatki. Soliſtaj pſchewjaſtoj Lora Bottgerez a Ottmar Pemberger; kollegium muſicum je ſeſtajinjeny ſ pſchecželemi duchowneje hudźby a knjezimi konzertneho orcheſtra. Programy po 30 pj., ſa njeſaſtużerjow a matorentnarjow (jenoj na wupokas!) po 10 pf., ſu pſchi zyrkwinych durjach doſtacz.

— **DSW.** Budyſka wotnožła ſwjaſka DSW. (němſkonazionalneho ſwjaſka pſchekupiſkich pomocnikow), wotmě w ſwojim domje wurjadnu ſhromadźiznu ſobuſtawow, kiž běſche jara derje wopytana. Wjednik f. Kieſling woſwjeſi wo puſchczenju dotalneho wobkhodneho wjednika Brückнera wobſamknjenje ſupineho pſchedſydſtwa. K. Brückner je dla njeporadnoſczow pſchi wjedjenju pokładne puſchczeny a ſo ſe ſwjaſka wuſamknył. Sa noweho wobkhodneho wjednika powoła ſo k. Jan Mehner ſ Freiberga, kiž w tutej ſhromadźiznje wažnych ſozialnopolitiſkich praſchenjach pſchedneſchowaſche. Pſchinjeży też rěcz na dobrowólnu dźełowu ſłużbu. W ranju Němſkeje budże doſcz ſkładnoſcze k wuwjedjenju tajkich dźełow. — Se ſhromadźiznu ſběchachu ſo hłoſy pſchecžiwo njehodże dwójnych ſaſtużerjow. Też we Budyſkej wokolinje nadeńdźemy pjecża tajke pady, ſo cżimż ſo runje pſchiſtajenjam ważnje ſeſchkodźi. Pſchipomnicz ma ſo hiſchcże, ſo mějeſche ſo w ſhromadźiznje ſobuſtawow pſchi pſchedſydſtwa nowowolicz. Woleſche ſo k. Grünberger.

— **Njeſwjate pſchi** dźele mějeſche 22 lětny ſyn tudomneho wyſchiſcheho kowaſſkeho miſchtra Bothmanna w Swonkowſkej Lawſkej haży. Pſchi kowanju żołzeho żeleſa ſleczża jemu ſchfira do praweho wóczka a jo tak cżežko ſkaſi, ſo je mało nadźije, ſo ſo ſnjeſbożenemu na nje widjenje ſatkowa. Snjeſbożeny poda ſo do jenej Lipſczanſkeje wóczneje kliniki.

— **Sſobotu kradnychu w Budyſchinje** ſi jězone kola. W cżaſu wot dop. 1/211 hacž 1 hodź. kradnychu ſ jenej wokhéže Zitneje haży mužaze jězone kolo, kiž mějeſche cżorne kroſzna, ſwjena a błótoſchkitkaj, runje wožidło ſ cżornymaj celluloidowymaj pſchimadomaj. Torpedo-ſamobéžy a nowej ſchérej wobrucži. Na kole běſchtaj dwaj wacžkaſtaj nośchaj. — Dopołdnja wokoło 10 hodź. kradnychu ſe dwora Měſnjeje khorobnje pokładnje na Hoſchcżi haży mužaze kolo ſnamki „Mars“ cżiſło 246 797. Kolo mějeſche cżorne kroſzna, ſwjena a błótoſchkitkaj, njemóże wožidło ſ cżornymaj celluloidowymaj pſchimadomaj ſ filhrodże ſkhowany, wón dyrbi ſaſerżużo kakaſche, a hdyžkuli ſo khežne durje wotewrichu, jeho wutroba tak wótſiſe pukotaſche, jako by ſo jemu wutrobnu pukwicz chcyło. Běſche hižo położe a ſo hižo ſmjerkaſche; ale wón ſo pſchezo hiſchcże roſſudźicz njemóżeſche ſo do młyna wróczicz. Jemu běſche, jako by wot teho, hacž Hanku wohlada abo niz, žiwjenje a ſmjercz wotwiſowała, jako dyrbjał ji hiſchcże jónu wſchitko prajicz, ſchtož jeho wutrobu cżěſnjoſcżeſche. Wona njepſchińdźe, ſa to pak jeje nan pſchińdże ſ bratrowaj Kurjo, kotrejuž bohaty hur pſchewodżeſche.

„Tuž pſchi tym woſtanije,“ hur k ſtarſchemu dźeſche. „Wy budżeſce wóli pſchichodny ſyn. Jutſje do młyna pſchiń du, žebi wſchake wobſtejeniſtwo wobhladacz; potom ſo dorěcżimy, a pſchichodnu njedźelu hižo może ſlub byc.“

„Muż a ſłowo“, Jurij rjekny, burej ruku ſawdawſchi.

„Sſłowo a muż,“ tutón wotmołwi a Jurjej prawiu ſawda.

Antonu běſche ja ſchtowanki doſcz błyſchał. Nětko wjazy na wěrnoſczi dwělowacz njemóżeſche. Kaž ſlemjeny wón domoj khablaſche. K jeho nohomaj w młynſkej ſrjedi napjata woda ſchumjeſche, jeho, kaž ſo ſdaſche, wabjo. Mino woſe žebi wóhi pachoł pſchejeſche, ſo by na jeje najſlubſchim dnje wotpoczował; ale wón žebi na ſwoju womyſchczenu macz pomyſli, a kajki hrěch wobeidże, khdyž ſi wojenje žebi wośmje. Khětſje, jako by ſpytowanju wucżerjow chcył, wón pſches wyſoku lawu běžeſche, kotraž pſches hriebju a na błiſchi pucz do młyna wjedźeſche. Khdyž wón do domu ſtupi a chżyſche mjeſcko ſ ſwojemu ſamotnemu lěhwu krocžicz, jeho błéda dźowka woczakowaſche. Strachocżiwje ju wona ſa bratrowaj praſcheſche, hacž je jeju ſnano wo wšy wogladał abo ſchto wo nim ſłyſchał.

„Mysłu žebi“, wón wotmołwi, „ſo dyrbitaj bórzy pſchińcz, khóła ſo ſtaj žebi hiſchcże do korczmy ſajkłoj, ſ cżemuż běſchtaj, kaž ſo mi ſdaſche, nakhilenaj.“

(Pokračowanje ſeſtkuje.)

zami. Torpedo-samobĕh, cĕžičnjej gumijowej wobrucži. Dopołnja wot 11,15 hač 11,20 hod. kradnychu na Sw. Lawskej haśy mutaje kolo znamki „Seidel & Naumann". Kolo mějesce cyrkusowa kopna a błótoschtikakaj, žołte swjena, jendźelske wodźidło z cyrkumaj pschimadkomaj, hladki dwunsnčany swónčk, Torpedo-samobĕh, schĕrej wobrucži, brune wobschkodźene hodło bjes pjerow. — Schtóž może k tutym padnschtwam nĕschto sdźĕlicz, nich so pola kriminalneho wotdźĕlenja w Budyschinje, Burgplatz 6II, telefon 2802, famolwi.

— **Wjeźerawschca wobkhodna njedźela** w Budyschinje njepschinjeny nastupschi wobkhod. Njebĕsche so tolko ludźi sčesnilo, kaž smy to hewak na tajkej njedźeli zwuknyli. Wĕsće je tež wjedro wschelakich wjeźerjanow wotdźerżało. W nĕkotrych wobkhodach wschak so zyle derje kupowasche, tak powschitkownje so to prajicz njemóžeše.

— **Sjawnej sbĕrze.** Budyšej kolonje dźĕlacźerskeho samarikskeho swjatka sap. tow. je w cżasu wot 21. hač 29. dowolena sbĕrka po domach a 28. a 29. meje t. l. sbĕrka po dróhach w mĕsće Budyschinje.

80 lĕt korčmy na Cornobozy

Dnja 1. meje bĕ so minuły 80 lĕt, so na horje Cžornoboh steji korčma. Tehdy hischće mało łužiskich hór mĕjesche na wjerchu korčmu. Hižo sapočatk pókjenza l. 1851 bĕ so posjwjecziła rozhladna wĕża na Cžornoboh, ale hakle nałeto 1852 so potom dotwari tež korčma. Do teho bydlesche korčmaŕ we wĕži a tam tež korčmarjesche. Prĕni korčmaŕ bĕ Jan Bryl-se Schmubacha. Wón je so 5dacu wĕsty cžaš na wĕži bydlił. Wĕżu a korčmu je natwaril murjeŕski mischtr Eichler z Nowoje Wsy pola Lubowa po naczisskach Budyskeho twarskeho mischtra Ljana Tramdy Holbjana. Prĕnjotne twarjenje je so cžasto pschetwarilo. Wot 24. novembra 1881 sem Kalawcžez źiwótba tu korčmarjowa na Cžornoboh.

S **Druźkez.** (Schkotowanje wo myta). W Ryčerjez korčmje wotmě so njedźelu sjawne schkotowanje wo myta. Wobdźĕli so 24 bracžkow a hrajesche so sa 6 blidami. Wustajene myta dostachu: kk. Arnoscht Ryčeŕ z Druźkez z 1361 dypkami, Gerhard Ryčeŕ z Druźkez z 1026, Dittrich z Huffi z 924, Berg z Huncźeriz se 795, Emil Musdźej z Druźkez se 680, Wels z Huski z 594, Bohma z Demjan se 572. Clemens Vetter z Brĕsynki z 552, Hans Weber z Brĕsynki z 540, Moriz Zyża z Kocžizy z 514, Richard Kißez z Druźkez z 500 a Robert Steglich z Brĕsynki se 458 dypkami. Ssadźba wucżinjesche 50 pj.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Sso pschesyndił.) Prjedawschi pokładnik firmy Schomburga a synow k. Polan, kiž po wotstwarjenju pschistajenjow słužby sbuhi, je dobi nowe pschedewsaće namakał. Wón kupi sebi w Lubiju se sobumĕjeźelom snatu spedizijowu firmu Rowland a tam hižom skutkuje. Tele dny so tež jeho swójba do tamnischeho nowscho doma pschesyndli. K. Polan bĕsche 24 lĕt pola firmy pschistajeny. Do nowoje domizny pscheja jemu pschecźelo a snaczi wjele sboża. K. Polan je Sserb a pochadza se Sdźarowa.

S **Hornjeho Wujesda.** (Pczołarske towarstwo załoźili). W naschej wsy pschejachu sebi hižom dawno pczołarske towarstwo. Nĕtko je so załoźiło a sa jeho 1. pschedsyndu je so nasch k. farar Günther wuswolił. Towarstwu pschistuschcza nĕtko hižom dwje hischcze mała, ale sa pczołarstwo sahorjena cžrjódka pczołarjow a sajimzow, kotrejż su so z wulkej luboscżu na schotowjenje trudneje potrjeby dali. Na pozlednim schadźowanju wulkeho pczołarskeho swjatka „Nawjeczorna Łužica" nowe towarstwo wutrobnje witachu i pschecżom, so by so sbożownje rozwiło k lĕpschemu domownemu pczołarstwu.

S **Wulkeho Cžiska.** (Automobil snjeshożik.) 6. meje je tu sašo automobil snjeshożik. Jemu so pola pródnjeho kola wobruczi putny. Mós so tehodła na stronu wjerchny a do schtoma srały. Ludźo woteńdźechu bjes sranjenja.

Se **Zidzinecho.** (Wo bacżonach.) Tež naschej bacżonaj so na nĕmsku stronu k Wojerezam pschesyhdlischtaj. Snischkez stara bróżeń so jimaj wjazy njelubjescże a tak sbuha nĕtko bacżonza jako Wojerowska „bĕrnarka" na wjecźichu starcje wjerchy na swojim hnĕsće. Wona na Wojerowskej stronje a ja na Zidzinskej hladamoj 50 metrow pschesmjetu sdalenaj, wschędnje na so. 20. meje dyrbja so mlode Lahnyczi.

S **Bĕleje Wody.** (Ssamomordaŕstwo.) Ssobotu rano we 5 hodź. namakachu schkleńcźerjo we sagrodze pschi Roznowej drózy morweho. Bĕ so na schtomje wobwjesnył. Schkleńcźeŕ bĕ pjatk wjecźor wokolo 10 hodź. z korčmy wotschoł a njebĕ so potom wjazy domoj wrócźił. Wón je žonjeny. Dokelż hischcze dźeło mĕjesche, hu pschicźiny jeho cżinu njeznate. — (Bróńe namakali.) Policija pschepytowasche tu wobydlenje kommunisty a namaka pschi tym kalat a sabiwak. Dale namakachu w jamje karabiner. — (Padnschtwo.) Paduch je so sadobył do rĕsnischwa pschi Budyšej drózy. Je wulóžnył załusiju. Kradnuwše hu so pjenjezy. Paducha pschi dźele lapichu. Wusnu, so je pjeca z nimi takle jednał.

Wusudźenja

§ **Dla pschiwdźenja sastojnika a pschestupjenja wobkhodneho postajenja** mĕjesche so jtótny wilowaŕ Pawoł Lehmann je Schejschowa psched Budyšim hamtiskim samotnikom wotsudźeny. 12. mĕrca 1932 wjecźor bĕsche jeho armiski hłowny strażmischtr Heyn z Radeza tam nadesoł, jako bĕsche po wjeźnej drózy po cźmje bjes žiwźu je swojim sapschahom spschinje jeł. Jako bĕsche sastojnik jemu radźił, so by naležnosć je žiwita pschinjesł, so hnydom saptacži pjenjezne thłostanje, kiž je na takle pschestupjenje postajene, njebĕsche Lehmann to cżinił, ale bu sastojnika hrubje sranił. Na to dosta pschipósłany thłostaništ pschikaz, pschecżiwo kotremuż žadasche, žudnulke rosswudźenje. Hamtiski sud sasudźi jeho nĕtko k 10 dnjam jastwa a 3 dnjam thłóby.

§ **Doheu mĕjesche prozeż dla dźĕlenja mandźelskeho** schkleńcźerja Oty Kellera w Kamjenzu pschecźiwo swojej žonje. Wón bĕsche swoju mandźelsku winował, so je z dwĕmaj jamkarjomaj mandźelskemu pschecźiwne poczahi mĕła. Jeho žona bĕsche jeho sašo wobschkodźiła dla mandźelskeho pschecźiwnych poczahow se schkleńcźerskej dźĕlacźerku swud. Löhnertowej w Kamjenzu. 9. februara bĕsche Löhnertez psched Kamjenskim hamtstim žudom jako žwódt wobswĕdcźika, so njeje z Kellerom žanych njedowolenych poczahow mĕła. Na to so wona dla wopacżneje pschisahi wobsłorži. W jednanju 6. mĕje wona sašo winowanja wotpokasa, ju pak pschepokasachu wo jeje winje. Ssud sasudźi ju k 4 mĕsazam thłostarnje a pschemĕni thłostanje do mĕsazow 15 dnjow jastwa.

§ **Tśo nazionalsozialistojo stejachu** psched Budyšim wulkim sawnišim žudom a mějachu so samolwicź dla pschestupjenja nuzowneho wukasa a sakonja sa schtit republiki. Wschitzy tśo buchu thłostani. Wuczeŕ Pawoł Unterstab je Strahwaldy bĕsche w Rychnowje we nozy k 28. auguscej 1931 na sjawnej drózy k nĕhdźe 20 nazionalsozialistam rĕczał, schtož bĕsche njepschipowĕdźena shromadźizna pod holym njebjom. Wón dosta 3 mĕsazy jastwa. — Ryßowaŕ Karla Freund bĕsche S.A.-ludźi na tutu rĕcź swołał. Wón bĕsche nimo teho jako wjednik wotkoloźahajuchych S.A.-ludźi 31. januara 1932 w Lichtenbergu cźerpił, so ludźo spĕwachu, schtož bĕsche Zitawske hamtiske hejtmanstwo wosebje sakasało. Wón dosta 3 mĕsazy a 2 njedźeli jastwa. — W jenej shromadźizne nazionalsozialistiskeje strony 10. novembra 1931 we wocźerstwjeńni w Dybinje bĕsche pucźowazy rĕcźnik pschekupz Siegfried z Mengershausen z Lipsta mjes druhim prajił, so po art. 1. nĕmskeje wustawy móz w stacje wot ludu wuthadźa. Djenża pak pjecża rĕka, so stajna móz wuthadźa wot židow a stójnikow. Se Mengershausen dosta sa tuto wuprajenje 2 njedźeli jastwa.

Budże senatowy president Lebrun naslĕdnik Doumera?

Wobraz předstaja francowskeho senatoweho presidenta Alberta Lebruna, kotrehoż po dotalnych wuhladach za presidenta francowskeje republiki wuzwola jako naslĕdnika morjeneho presidenta Doumera.

Posedźenje Kukowskeje khorodneje kasy

Předsydstwo a wubjerk wotuczĕstej swoje porjadne posedźenje w „Herbskej grychće" w Khrósćicach, kotrež předsyda, k. kubleŕ Lebza ze Serbskich Pazlic, nawjedowaše. Z lĕtneje rozprawy, kotruż zličbowaŕ k. Bĕtka-Worklećanski poda, zhonichmy, zo su přinoški w bĕhu lĕta 1931 wo 20 000 hriwnow wróco šle. Tola su so tute zniżene dochody z tym wurunale, zo so wudawki za lĕkarjow a lĕkarstwa, kiž bĕ so z nimi a haptykarjemi wučinił, podobnje zniżile, a tak deficita nastało njeje. Mjeńše dochody kasy wukhadźeja z niżeneje mzdy za dźĕlaćerjow, přistajenych a zastojnikow. Za bĕžne lĕto so hišće dale zniża. Přinoški seyła jara njeporjadnje so płaća. Tola dyrbi so na to hladać, zo so zwjedu a tež w prawym času. Hewak njemóże kasa swoje winowatosće napřeco khorym dopjelnić.

W lĕće 1931 měješe kasa w přerězku 2117 sobustawow a je tak jena z najsylnišich wjesnych khorobnych kasow. Loni wučiniše ličba sobustawow 2342. Khorobnych wopismow je so 3547 (1930—3019) wustajiło, w khorownjach přebywachu 114 (141), njezbożow wozjewi so 90 (110), zemrĕło je 12 sobustawow (30), njedźelska pomoc poskići so w 128 padach (132), khorych bjez możnosće dźĕlać bĕ jich 565 z 10672 dnjami (1930: 857 padow z 14 395 dnjami. Wšĕ dochody wučinjachu 117 680,73 hr. (1930 — 128 288,39 hr.) wudawki 106 161,62 hr., tak móžachu so 10 927,12 hr. na nowe zličbowanje přenjesć. Za lĕkarsku pomoc (tež zubjacu) wuda so za sobustawy a jich přiwuznych wšo hromadźe 38 686,29 hr., za lĕkarstwa, kupjele, domjace wothladanje, khorobny pjenjez, njedźelsku pomoc, posmjertny pjenjez, za wočerstwjenje dźĕći 59 874,11. Přinoški za zawěsćenje bjezdźĕlnych wučinichu 24 550,37 hr. (13 391,80 hr.) Wobšerne zličbowanje so kk. kubleŕ Wjenka w Khrósćicach, kubleŕ Hanćka w Róženće a dźĕlaćeŕ Wornać w Kukowje přehladali, we wšĕm za prawe spóznali a tak móżeše so zličbować wuswobodźić. W tym a tamnym so sobustawy napraśowachu a so jim wšelake wĕcy rozjasnichu. Z dalšeje rozprawy so wupokaza, zo je předsydstwo so we 8 posedźenjach sešło a 23 wšelakich dypkow předźĕłało, wubjerk zeńdże so tři kroć. Pódla wuzwolenych pruhowarjow kasy přehladaštaj zličbowanje hišće revizor krajneho zwjazka a krajny dźĕławy hamt w Drježdźanach. Tež wosjewi předsyda, zo je z 31. decembrom zašło lĕta wólbna perioda nĕtčišeho předsydstwa a wubjerka wotběžała. Tuž maja so, jeli nuzowe zakonje ničo druhe njepostaja, nowe wólbne lisćiny za wolej korporaciji zestajeć a zapodać. Čas so w hamtskej nowinje, we „Kamjeńskim dźeniku" hišće wozjewi. Po štyrihodźinskej rozmołwje skónči předsyda wuradźowanja ze dźakom za pilan sobudźĕławość.

Z Łužicy

* S **Bitkopiz.** (Mĕšchcźanosta po sapołnjewolesche.) Dokelż po wólbny cźaš k. mĕšchcźanosty Müllera z kóżom tutoho lĕta jśónčk, tohodła bĕsche wón namjet na sapołnjenje stajił, so by jo wo nim rosšudźiło. W tajnym posedźenju mĕšchcźańskich sastupnikow woteda so 10 hłosow

Hospodarski rozhlad

Pondźelu 9. meje 1932.

Kursy sapisachu sandźenu sobotu hischcze jara wokšiwjeny wobrot. Dokelż bĕ napraschowanje za efektami nimale hyšne, kursy cźasto derje postupowachu. We rentowe lisćiny mjenje rodźachu. Tute kursy so sčerje sešikabjowachu. Kupcźerstwo sabĕra so nadrobnje z praschenjom, kaž by mózno było dźeło wobstarać, so njetrjebała so njesaslužerjam podpjera płacźiła. Wšchelake puńce so namjetuja, tola žadyn po 5dacu so jako khodźomny njewupokasuje. Do wólbow do prunkoho sjema wjele wo tym pisachu a rĕčachu, so maja so wulke knjeze dwory do rukow ratarjow pschewjesć. Dyrbjazam synnam ratarjow mĕjesche so puć k samostatnej eksistenzy wotewrić. Nĕtko po wólbach mjesćka wschitke truby. Pschi wólbach dobuchu po prawom pschecźiwniwy tajkeho sešamostatnjenja burckeho dorosta. —

Na **produktowych wikach** bĕ sobotu jenoż slaby wobrot. Jenicźky pschenza sašo wo 10 pj. postupi, dokelż je nimale žadna. Wschć druhe oruźiny žita dotalne płacźiłny sakhowachu.

Zentnaŕ płacźesche sobotu w Barlinje:

pschenicy 13,80—13,90 hr. (13,45—13,55 hr.), roźki 10 hacź 10,10 hr. (9,90—10 hr.), nałĕtnjeho jećmjenja 9,35—9,70 hr. (9,45—9,70 hr.), nasymnjeho 8,95 hr. hacź 9,35 hr. (8,95—9,40 hr.), wowsa 8,20—8,45 hr. (8,05—8,30 hr.),

w **termijowym wikowanju:**

pschenicy:
sa meju: 14,40—14,38¾ hr. (14 hr.),
sa julij: 13,38¾ hr. (14,20 hr.),
sa september: 11,35 hr. (11,35 hr.),

roźki:
sa meju: —,— (9,75 hr.),
sa julij: 9,97½ hr. (9,92½ hr.),
sa september: 9,25—9,26¼ hr. (9,27½ hr.),

wowsa:
sa meju: 8,70 hr. (8,52½ hr.),
sa julij: 8,90 hr. (8,87½ hr.).

Swinjaze witi hobotu we Wojerezach.

Pschiwjesli bĕchu 285 schtuk prosatow. Kupzow bĕ so tójschto sešchło a tak roswitjesche so žiwy wobkhod. Wone płacźachu:

prosata: 4—6 tydźeńske 9—12 hriwnow,
6—8 tydźeńske 12—14 hriwnow,
8—10 tydźeńske 14—16 hriwnow,
Diwaj bĕhaśaj, 4—6 mĕš. 25—45 hriwnow.

Ssudniske powĕsće.

Na pschebadźowanje:

Korčma z nĕhdźe 24 torzami ležownjesće, hłuschaza hoscenzarjez a ratarjej Jakubej Zurej w Njebjelcźicach. Hódna 36 648 hr., wopołna połładnja 44 600 hr. Pschebadźowanje budźe wutoru 21. 6. 32 rano we 8 hodź. w Kamjenzu na sudništeju.

Pschebadźowanja:

wutoru 10. meje 1932:

w Hornjej Kinje w hoscenzu „K lipowaj" dop. w 10 h.:
26 cźĕsanych kamjenjow,
339 murjeŕskich kamjenjow,
143 njecźesanych kamjenjow,
nĕhdźe 100 zentnarjow drobnych plesnunkow,
10 000 zentnarjow drobnych plesnunkow,
5 kóbjnych metrow plesnunkow,
pišaŕski stroj a pjenjezny khantor.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wowsjowe symjo po tunu abo 1000 kg, nowak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	7. 5.	6. 5.		7. 5.	6. 5.
Pšenica	276-278	274-276	bony	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	200-202	200-2 2	woka	15,0-18,0	16,-18,0
jačmjeń, nal.	—	—	mądre łuniny	10,0-11,5	10,0-11,5
jećmjeń	17.-185	179-186	bolte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	164-169	164-169	seradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	31-36,6	33,6-36,1	lany wosušk	10,7	10,7
ržana muka	25,8-27,6	25,8-27,6	auch. truhanđ	9,10	9,10
ps. wotruby	11,6 11,9	11,6-11,9	bórnj. kruški	—	—
ržane „	9,7-10,2	9,7-10,2	syno, 50 kg	1,45-1,6	1,4 -1,6
raps	—	—	ržana słoma	1,30-1,40	1,25-1,40
bróch Viktor.	17,0 23,0	17,0-23,0	pšeńc. „	1,1 -1,25	1,00-1,15
lane symjo	—	—	wowsa „	1,10-1,25	1,00-1,15
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18	jećm „	1,10-1,2	1,00-1,15

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerz w Budyšinje. — Za lokalny dźĕl a feuilleton: A. Dučman Budyšinjo. — Za nawołźiki: G. Janak w Budyšinje.

pščeńčiwe wjeselo w Bukecach sa wjacy, so so k. měšćańskeho Müller sahorjenowšćiwe.

* S Wjernarjec. (Połjaj dyrbi pokladnika fehlitaceć.) Tudyšne wobydlerstwo je jara rozsorjene, so je elektrisce pjenjezy hišćeze tak drohe. Wšohi pokladnik, kiž pjenjezy šbera, so derje mina. Někotri dyrbitaj dwaj połjaj jeho pščiwoločićej, so njeby puki dóšłał. Ale někotre luoźo dutje samkaju a pščecziwo tomu drje też połjaj niczo wusłutkowacź njemóże.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Meerane. (Nadpad.) Pjatk stoj tu njesłuchaj nadpadnuty poštoła a jeho cźeńko franiłoj. Potom jemu serbašchaj tolsty 4000 hr. hotowosty pjenjes. Potom na motorstim kole cźekmyšchtaj.

Małe zmylenje

Kak lohko może čłowjek psa za wopuš přiwjazać, njewobknježi-li cuzu rěč dokładnje a dyrbi tola z wjednikom być, to dyrbješe jedyn zastojnik na Islandskej nazhonić. Jeneho dnja pośeći danska kralowa kupu z wopytom. Haćrunjeż kupa nětko k Danskej słuša, dźerża so wobydlerjo tola swojich wótcow rěče a naložkow. Zastojnik, kotryż kralowu wodźeše a jej wšitko pokazowaše, štož bě wohladanja hódne, njewobknjeżeše dansku rěč na žadyn pad tak dospołnje, kaž bě kralowa to wěriła. Tola wjeseleše so kralowa nad pręcelnym wjednikom, a zhoniwši, zo ma wón swójbu, so wona wobhoni, kelko dźěći ma. Nětko klinči pak danske słowo za dźěći nimale runje tak kaž islandske słowo za wowcy, tak zo wěrješe zastojnik z prašenja kralowy słyšeć, kelko wobsedźi wowcow.

„Dwě séć, Majestosć!“ wón tohodla wotmołwi.

„Dwě séć!“ kralowa ze spodźiwanjom zawoła. „Haj, ale kak dha je jenoż možno, tak wulku liču dostać?“

„Ach, to je cyle lohko, Majestosć“, mužski z pręcelnym posměwkom wotmołwi, „za čas łęča přebywaju wšitke na pastwje, a přińdże-li zyma, potom zarězam wjetši dźeł.“ Po něčim kralowa zmysłenje pytny. nc.

Zadobywarjo z rekordami

Njedawno pščeplapichu jeneho zadobywarja runje pšchi pilnem dźěle, kotryž bě so w kamjenej nozh hižo do dweju tyšćow a pśišćeho hamta zadobył. Tole dorje hmć so rekord mjenowaceź, pščetož wšchźdy zadobywaś wjeselli so, ljpyš może so kóždy tydźeń jóm zadobyć. Pilny we zjawsim powołanju bješe też druhi zadobywaś, kotrehoż bźěłaš k pjecź kilometrow khłostańnje sahusdźiłi, po tym hacź bješe w běchu 12 měšćanow polita zadobyćeow stućił. Sšudnik rjekny, so njeje jenom tajke sahaćałoseź hacź dotal hišćeze śmata była.

Jedyn Francowsa je so pjched ludom wusmał, so je w běchu tśioch lět tśišća a sydom autow kradnył. Pola tuteho muža ma so wobhladźiwaćź jeho symna krej a duchapschitomnosć. Jako bě jónu wjeczor na jenej z hlownych dróhach města Parisa auto kradnył, widźeše wón, so jeho pschesćěhuja. Wón se „swojim“ wosom połasta, salěse z auta z pschewoblekom w ruce, a cźakańsce mérnje pschi wosu, doniž so policija pschiblížiła njebě. Potom powědaśe jim, so je paduch po połanšśej sdróhy cźekmył, so pak je śam zyle pschipadnje nimo pschischoł a wóstośe dla na auto kedźbował. Jemu wěło polnje wérjachu, a tak móžeśe bjes wobcźežowanja dale hić.

Snaźeho zadobywarja łajachu njedawno-też w Ameriźy. Wón sćahowaśe wodnju pschekupśke sćojnišćwo a pokhadźeśe jara dobreje źiwóły. Ale jeho pschikhitnosć sa dyrdomdejstwa sawjedźe jeho, w nozh źiwjenje sćóstnikow wjeśeć. Wón zadobu so kóždy tydźeń schtyri hacź pjecź krućź, a khdyž poradźi so sćónćnje, jeho sajeć, móžachu jemu dopahaś, so je so w běhu dźewjeć měšćanow nětkle 70 krućź do wobydlenjow zadobył. W jeho bydlenju namakachu njeśmérne pokłady na debjerikach a ślébornych wudźełkach. kw.

Myleny swjedźeń

Grazuniajcźenjo su nješchtožkuli zwuczeni, zu wjele pschetrali, wožebje tehdy, jako su jich wjesła, kotrež leźi pschi litwinsko-nemšćich hranicach, w spočatku śwětoweje wójny z nawalom ruskeho wójska nimale sapuśćena a potom, jako sacźahnychu tam nemšcy wojazy. To běchu sa Grazuniajśich burow sawěsće cźežke dny, kotrež z nich lódy nechtó sapomni. Ale to wschitko njemóže so runacź hišćeze z tym, schtoż tamnischi wjeśenjenjo njedawno nahonichu. Dyrbjachu so tam njemuju na jeniczkim dnju we wšej tši kwaźy wotmieć. Tole njebě Grazuniaj hišćeze wohladał, dokhoź móžachu so ludźo dopomnicź. Njetrjebamy so potajkim dźiwacź, khdyž so wschitcy mešćechcenjo, wulzy a mali, khudźi a bohaći, wyšozy a nijzy na tutón śwjedźeń hotowachu. Pschetoš kóždy cźłowjek dyrbi pschidacź, so njeje žana lohka wěc, runocźahnjenje na śijoch kwaźach jśicź, picź a rejwacź.

Ale hižo na pręnim kwaźu naschonichu pschećłapjenje. Jako žebi njemuju zhožowny nawoženja, pyschny burśi młodźenj, po swoju njewjesłu k wérowanju pschinźe, njebě rjana nihdźe namakacź. Wschо pytanje bě podarmo, wona wosta zhubjena a njeje so też hacź do dźenźnišćeho dnja sajo pokasała. Bě žebi, kaž móžachu na sawostajenej papjerzy cźitacź, wěz hischcze jónu rosmyšlita, wostaji nawoženju a hosći žedźo a cźekmy do dalokeho źiwóła. Kwaź dyrbješe so wotpowědźiś, a to bě poprawom śłe jenoź za nawoženju. Hoseźom dźe kwaschtej hischcze druhej śwjedźenjaj. Ale hakle sapocza so jim sa wulkimi śwjedźeńskimi blidami hakle prawje lubicź, a wjeselta myślicźka so sabawnych śpěwach pokasa, cźakańsce na Grazuniajskich kwaźnych hosćoch dalsche pschećłapjenje. Tute pokasa so w podobje njeproschenych hosćoch w połzajskich miiformach, kotrejž žebi wschitke na blida śnoschene napitki njeśmilnje śobu wsachu. Bě so mjenujcy wukopało, so bě so wschón paleńz sasmuknował, a dokelž bě policija wo tym shonika, bě winowata sakrocźeć.

Njedźiwajcy wschelo pak njedachu žebi Grazuniajcźenjo wjesele sasnyć. Njewotmě-li so też prěni kwaź, a zhubi so na druhim na tak śpodźiwne waschnje wjesele śoudźacy paleńz, tak bješe dźe jako narunanje pschezo hischcze tśeći kwaź we wšej. Nětko drje bě tśeći kwaź wschěch hosći sa prěnjej njelubej pschećłapjenji wotschkodźił, njeběsche-li też tu hischcze małe mylenje sastupiło. Tu mjenujcy pokasa so sajo njeproschemy hósć, tónkrócź w postawje statneho sastojnika, kotryż protokol pschećźiwo nanej njewjesły, sarjadowarjej kwaźnaje hosćiny, napisa dla schkodowanja statneje pokładnje, dokelž je nan njewjesły paleńz a piwo śam warił. Tole małe mylenje njeje dże powschitkowne wjeselej nyzli jeschkodźało, tola Grazuniajźy wjeźnjenju žu žebi nětko tola pschedewołali, so njechaju na jenym dniu ženje wjazy tši kwaźy wuhotowacź dacź. nk.

Kóždy

z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin** je přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrišchu wutoru:** Po dźeńšnišchim krótšim wuwjedrjenju žu śiowa jaczejhnje a sastupi mutne maczate a njelubosne wjedro.

* **W Kamjenizy je łobotu cźtrjeda njeszbłuzerjow i jenoje śhromadźiłny duzy do policije sdrała. Policistojo, do kotrychž dźěkonjemějerjo kanzenje a druhe wězy mjetachu, so i pištole tśelało wobrachu. Jeneho demonstranta satśelichu, schtyrjoch cźežko sranichu.**

* **Pjatk rano žu blisko Wyšokowskeho sastanischcza pola Grozenhaina na Drježdźansko-Lipcźanskej cźarje żeleśnišzy dźěłaczerjo pjelnjenu granatu sa revolwerzu kanonu i nadrytym sapałakom namakali. Myślachu žebi, so žu njesnaczi ludźo granatu, kotraž budźiśche mohła nimo méry wulku schkodu nacźiniź, i nimo jědźazeho cźahka cźišnyli. Němska żeleśniška direkzija w Drježdźanach je sa wubłudźenje winika 500 hrivnow myta wustajiła.**

* **(Dwaj źiwójnaj domaj w Lyonje so sašśypłoj.) We Lyonje (w Franzowšcej) staj so njedźelu dopołdnja źiwójnaj domaj, i pschełnjenjenjom semje, po wjelednjownym deschczjom nastatym, źypłoj. Se Lyonjenjom so roły źiwérzaczeho pluma pukhychu, na cźoź so rozpadanki sapalichu. Nětkle 10 wobydlerjow je so mokło i cźahom wulkowaczi, 50 ludźi pod rozpadankami sašśypnjenych leźi. Hacź dotal su mohli jenoź cźełco jeneje jonu wubrjebacź. Lyonski měschcjanosta, Herriot, a sastupnizy wyschnoschcjow su pschi městnje njeschoja.**

* **(Wichor w połodnischim Anamje.) Taifun (wichor), kotryż je pjches rańchu Indišku zychnował, je nětkle 500 źmjertnych woporow zadał. Schkrizłowarnja je wobschkodźena, wobhlad po żeleśnizy je so sastajił.**

Swójbne powěsće

Sślubjenaj: Margarcta Wünschez a Kurt Hausmann w Budyschinje.

Swěrowanaj: Alfred Zoch we Wulkej Dubrawje i Elsa rodź. Richterez w Klukschu. — Waltaŕ Hauboło i Martu rodź. Scholzejźa w Kamjenzu. — Kurt Cźipka i Olgu rodź. Schröterez w Kamjenzu. — Rudolf Marr i Jadwiju rodź. Thiejcz w Lubiju.

Zemrěli: Hana Luisa swud. Gewandowa rodź. Köchlez w Budyschinje, 72 lět, khowanje budźe jutrje wutoru dop. 1/2 12 hodź. na Tuchorišćim pohrjebnischcźu. — Dorotheja Joźnowa rodź. i Kanigez na knježim dworje we Jitru, khowanje je dźenja pódnjelu. — Wilhelm Woitha, moleśći mischtr w Lubiju, 88 lět, khowanje je dźenja pódnjelu.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

dabei pódla. Sym pódla był (nic: připódla)

Dachrinne też: tršne kortko, tršny žłobik. **Traufe** skap. Z dešća pod skap zalěźć.

dadurch z tym (zrědka: přez to) Z tym přińdże nan do nuzy.

daheim doma (nic: domach)

Dajée nam wjesołym być (nic: wjeseli), njewobarajée jej wjesołej być, njedajée jimaj worakaw ymaj być.

Damhirsch lopatař (js. lopatar)

danach. Wird das Wetter danach budźe-li wjedro tajke

daneben sich setzen přisydnyć so. Jan so přisydźe.

Donner hrom (1721: hróm, fulmen)

danken, sich bedankn (so) dźakować. Dźakuju (so) za dobre słowo, dźakuju so dobreho słowa.

daran sein etwas zu tun nješto činić. Dźeći dźěchu lehnyć (nic: běchu na tym lehnyć hić)

davon wot toho, z tym. Daj mi kus wot toho. Běch z tym, štož tam wohladach, bolostnje překwapjeny.

Dativ neutri generis sg. ma **u**: knjeżeŕstwu, našemu přećelstwu, k łožu, łěhwu, ćeleću, k dźołu, k woknu, morju, mjasu, pismu atd. Boža móc k łěhwu (nic: k łěhwej) staji jandźela, dyž so wóčko zandźela. Dativ a lokal sg. wěcownikow na mjehke a (='a) matej i (nic; ji), na př. hrabja, Marja, kšinja, ale: Hród hrabi słuša. Daj Mari, štož je w křini!

(Přichodnje dale).

Hamske wozjewjenje z Budyšina

Khachlestajeŕski mischtr Pawoł Hulcź w Ssulschezach je prošył wo dowolnosć, zo směł

a) wošitronicź sastawu, młynjiku hrjebju a wódne cźerpidło na leżownosćach cźišła 126/11a, 11 a 16 Ssulschezańskich honow a

b) jo směł pschepołožicź Cźornizu pola leżownosćow cźišła 432, 261a a 12a Ssulschezańskich sahonow na nětkle 30 metrow dołhosće.

Tutón namjet jo po § 33 wodoweho sakonja wozjewja i namołwjenjom, so bychu so pschipadne pschećiwjenja sa dwě njedźeli wot dnja wudaća tuteho wozjewjenja sapodate podpisanemu hamtšemu hejtmanstwu, hdyž su też plany k wobhladanju wupołożene.

Wobhladźeli, kotriž so w tutym postajenym cźasu njesamołwja, zhubja prawo so hórschicź pschećiwo rjadowanju wuschnosće.

W Budyschinje, 30. haprleje 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Wokrjesne sastupnistwo.

Kujes fabriski direktor na wotp. Pawoł Zuckerriedel-Raschowski je dla semrěcźa i wokrjesneho hejma a wokrjesneho wubjerka wustupił. Sa njeho sastupi

a) do wokrjesneho hejma k. kowaŕski mischtr Arnoscht Rämsch w Ssowjerzach a

b) do wokrjesneho wubjerka k. fabriski wobsedźeŕ Ota Lehmann we Wjasoiźy.

W Budyschinje, 4. meje 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Pančicy. Łipa Serbska (mužske hłosy) ma sjedu we hoscenu nuzne spěwanje, dokelž so swjedźeń bliži, Tuž so wšitcy spěwarjo wočakuja.

W š ě

šulske knihi

dostanjeće

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

w Serbskim Domje

Syrna, mloda

holca

so do ratarstwa pyta

w Njeswačidle čo. 57.

Ratarstwo

18 pruskich jutrow, k tomu 4 jutra wotnajeńskich połow dobra póda, blizko Hrodźišca přihódnje na předań

Bliže zhoniće we wudaw. Serbskich Nowin

Meble

a polstrowane twory

poruda

HandrijŠtrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Per wołow

su na předań

w Khasowje číslo 18

Khorobna kasa

kotraž nimo lěkarjow też naturskich hojerjow připóznawa a kotraž nizke přinoski bjerje, pyta

wokrjesneho zastupjerja

za dobru proviziju za wabjenje now. sobustawow

Poskićenja na **Bezirksdirektion Oberlausitz, Görlitz,** Berliner Straße 55 IV.

Dalije a juriny

najlěpše nowe druźiny, gladijole a pręnjotne symjenja za pola a zahrody.

Symjenjowa wikowaŕnja

RAUCHFUSS

na Zitn. wikach 9. Tel. 2069

Sloma

na předań **we Wětrowie 9**

Nuzne předawanje!

Najl. tkaniny za muž. wobleki módne, wołnj. česan. tkaniny m 7.80, mustry kaž pópjer a wół, šěre, 9.80 wot fabriki, **Meidlich, Dresden 60, Postfach 19**

15 ctr syna

na předań **w Rolbicach 40**

Jedźne běrny

na předań

w Lemišowie 5.

Salon za orthopediju a wothladanje nohow

Mann

w Kamjencu

Wallstrasse 25-27

pomha khorym a bolacym nohам.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr, z w. nik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšťki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo scěhwkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny kóžde a kóžde wozjewja.

Čisło (Nr.) 108 — **Budyšin — Wutoru, 10. meje 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Dietrichowa rozprawa wo němskim financnym położenju

Němski finanzny minister Dietrich je póndźelu w němskim Zejmje přichlad wo němskich finanzach podał. Po nim Němska njeje w poślednimaj nuzowymaj ličbach hubje do trojazeho dołha zajeła, ale so, hyrnjež z małej summu było, wołóžiła, runje tak njeje założeny dołh pichěrał, ale so tehorunja wotpłaćił, a to wo 300 milijonow. Postajenja wschak so njejsu mohle połnje dopjelnić, po kotrychž dyrbjesche so trajazy dołh wo 465 milijonow hriwnow wotpłaćeć. Po knježerstwowym planje dyrbjesche so hač do konca finanzneho lěta 1933 trajazy dołh wotbyć. To pak njeje móžno było, dokeľž staj so najprjedy njedostatkaj lětow 1930 a 1931 wurunałoj. Założeny dołh Němskeje je 31. decembra 1931 10 208 milijonow hriwnow wuczinił. Wón je so pomjo stawej 30. septembra 1930 wo 300 milijonow hriwnow hižił. Tale summa hižo 1473 milijonow hr. Youngowoje pożčonki wopchija. Kaž je znate, njeje Němska ničo z teho dostała, ale dwě třećinje sej wójnskim dobywjerjam přichpadnje, **třeca** třećina němskostatnej pójče a němskej železnizy. Tónle założeny dołh so rozdźela na:

1. wójnski a přichdowójnski dołh 4631 milijonow hr.
2. skrućazy dołh 607 milijonow hriwnow,
3. wotškodźazy dołh 1291 milijonow hr.,
4. reparazijski dołh (Dawesowa a Youngowa pożčonka) 2205 milijonow hr.,
5. dołh sa wurjadne wudawki 1474 milijonow hr.

Němska ma potajtim jenoż połdra milijardy dołha, wšcho druhe na wójnu, wotškodźenja a reparazije wotpaduje.

Minister potom přehlad wo přichłušnosćach Němskeje z přičinami kreditneje krize poda. Zyle swjasanje, kotrež je z kreditneje krize nastało, pódła słynneho rukowanja k lěpšenju nuzdnoscheje Donat-banki do

1115 milijonow hr. dosaha.

S teho trjeba pak stat jenoż mały dźel woprawdźe wudać. Najprjedy dyrbja wulkobanki z dołatych hódnostnych papjerow 307 milijonow wróćić. Potom je njes rukowanjeni 200 hač 250 milijonow, kotrež so jenje praktisy njenałoża. Skónčnje wudawkam tři schćwórćiny akcijoweho kapitala Drježdźanskeje banki a 30 milijonow druhich bankow napschćiwo steja.

Woprawdźite schłodowanje z přehwjedźenja do bankow z 185 milijonow hriwnow słubjenych přichěrkow a je 150 milijonow hriwnow wobsteji, kotrež zu z hromadźestadźenja kapitala Drježdźanskeje banki nastałe. 1. oktobra 1931 **je rukowana summa 1249 milijonow hriwnow wuczinita.** K tomule powjetschenju je dotydźe 300 milijonow na podawanje maschinow do Ruskeje, 120 milijonow sa druhe rukowanje na wuwos a 147 milijonow, kotrež běchu hižo tehdy sa banki zaručene.

Loni je so sa dźełonjemějerjow we wschěch tśjoch podpjerazych formach 3½ milijardy hriwnow wudało. S teho je wotpadło sa němski stat 900 milijonow sa krizowu podpjeru a 230 milijonow jako přichěrki sa gmejny.

Tónle dypk je hischcze dźensa wotewrjeny, dokeľž je nimo měry ćežko, haj kamo njemóžno, sa blizschu symu hižo nadrobne ličby wuliczić.

Na ličby dźełonjemějerjow skutkuje niż jenoż hwěłowa hospodarska krize, wuwisze swowłonowopolitiskich jednanjow, ale też naprawy, kotrež my sami činimy. Tole prajschenje so do prědka cźišćeći, niż jenož dla wulkosće ličby dźełonjemějerjow, ale też tohodla, **dokeľž dyrbi w rańchej Němskej hromada kublow do druhich rukow pschenicz. Hewak by strach nastał, so by so kraj do wulkeje puśziny pschetworił. Dje wo to, so so na tutym kraju mali ratarjo zadźerdla, abo so so na nim přichsiprawne pschełhódne hospodarstwo sawjedje.**

Tak so tu móžnosć, ratarski fundament Němskeje pozhlnicź, z myślu sjednoscź, jedyn dźeł dźełonjemějerjow samješćicź.

W poślednim paragrafu přchdełażazeho zakonja so němski žejm prošy, so by tomu přichłoßował, so bychmy **tak** mjenowanu

premijowu pożčonku

wupołożili, so bychmy tule myśl mohli do skutka stajicź. Pódła teho dyrbi so hischcze

dobrowólne dźełaza słužba

wutworicź a so dźeło saradźicź.

Němskim krajam je so hromadze z policajskimi khostami z dawkow 2½ milijardy přichpokałało, tak so po prawom wudawki němskeho stata 6 milijardow hriwnow wuczinjeja.

W tychle 6 milijardach so wopschija: 1000 milijonow sa dźełonjemějerjow, 1200 milijon. sa wójnske woporу, 477 sa sozialne sawěsćenje a 420 milijonow sa wurjadne wotpłaćenje dołha. Wotpłaćenje a sedanjenja załoženeho a trajazeho dołha a reparazijskich pożčonkow nehdźe 700 milijonow hriwnow žada.

Sozialdemokrat Breitscheid

njes druhim wo rozprawje finanzneho ministra praji, so so hospodarski plan njeje tak wuzeje sfotowił, so by so mohł ludowym zastupjerjam pschedpołožeć. Znate pak je, so ma so sašo hospodarski plan cźełkeho nasowcho cźasa wocźakać. Pschipósłatwamy, so dyrbi so jara lutowacź, pschejemy pak sebi, so njebychmy sašo w prěnim rjedźe ludowe worschty schłodowałe, kotrež nětkole najbóle z hospodarskej krizu cźerpja. Defizit w nowym hospodarskim planje dyrbi so na ¾ **milijardy hriwnow** wobtliczić. Ruzowaha hospodarskeho plana je na dwě wuměnjeni swjasana: 1. njeznje hospodarski plan se zanym zaplaczejom reparazijow swjasany być! 2. dyrbi so wustrowjenje podpjery dźełonjemějerjow a gmejnskich finanzow, swonka hospodarskeho plana namakacź. S tym wuměnjenje swjasamy, so **so tracze pozdźery dźełonjemějerjow njeznje skrózcźi** a so so ani wo tym wjećej njeznje, **so by so sawěsćenje dźełonjemějerjow wotstronilo.**

Pschećiwo nuzowemu dawkej, kotrež knježerstwo pschihotuje, mamy najwjetsche wobmyślenje, a njemóžemy na žane waschnje tomu pschihłoßowacź, so jenož dostawarjo mdy dawk njeju.

Sa snižene horitwinskeho dawka.

Sócjalska frakzija hospodarskeje strony je sledowazy namjet w sakskim žejmje sapodała:

„Knježerstwo so poruca, so by wudospołnjaze naprawy sa wyšokeje horitwinskeho dawka wudało w symym, so by so horitwinski dawk je snižejnom po nětcźišchich wobstejnoscźach słožił.

Zjězd sakskeje centrumskeje strony

Sakska zentrumska strona je sarjadowała na njedźelu na swojim krajnym zjězdźe w Drježdźanach sledowaze wobsahnjenje přichjała:

„Serjedź cźełich smutkownych a swonkownych rozsuc njeznjow so zhromadźiwschi, krajny zjězd sakskeje zentrumskeje strony znowa swoje bjezwuměnite dowérjenje k dr. Brüningej a jeho mudrje přchdźenjskemej politizy wuprasa. Bjez woporow, z nujownymi wukasanji napołożenych, kotrež su hospodarskemu hybjenju Němskeje w cźasu najwjetschego smutkowopolitiskeho pocźeznja wobsarale, nje hodźi so pucź k wuswobodźenju wobdźěłacź. Sakska zentrumska strona swoju zyłu mózu sa to sašodźi, so by hač do poślednjeje městnje słupiny a dale stronineho wobdźěła sfosumjenje sa tutón politiski pucź słudźiła a zpěchowała."

So dyrbitej so zentrumska strona a wobsebje jejna młodźina w prěnim rjedźe do wojowanja sa pokračowanje Brüningoweje natwarjazeje politiki stajicź, na to tej němskeju zjězdźi sapósłanj dr. Vockel z Barlina w symym dźěsiu wubjerka stronineje krajneje młodźiny pokazowasche.

Farara Kirscha z Rychbacha a měšćanskeho sastupnika Müllera w Drježdźanach sa pschedsydow krajneje strony wuswolichu.

Politika centrumskeje strony

W zhromadźiznje porheinsko-westfalskich dźełacźerskich pschikazow je njedźelu w Essenje němskoskejmski sapósłanz Joos wo němskej politizy we wojowanju wo pschichod Němskeje rěcźał. Joos njes druhim praji, so maju so prušc wólby 24. haprleje, po hłownych samerach němskeje politiki měrjene, jenož jako epizoda wobhladowacź. Nazionalno-sozialistiski podźěl na zyłej liczbje hłosow **njedawa prawo na přchewsaze knježerstwa, a hischcze wjele mjenje na samoknježstwo.**

S lěhwa nazionalnych sozialistow a podobnych lěhwow žu hłoby złyschcej: Jana samolwitosć, nowa propaganda, wojowanje wo rospuschczenje a nowowólby hač k dospjeću samoknježstwa. Jeli so by so tole stejischcźo pschećiwo schćało, by samolwite wjednistwo němskeho stata poślednji dźeł žiwjenja puczja žane schło. Potom by so też pschećiwo wschemu prěkowanju sawěsćiło.

W Hessenskej njesmědźa so khorhoje politiskich stronow wupowěšeć

Hessenski knutskowny minister je wukas wudał, po kotrymž je sakazane, khorhoje politiskich stronow wupowěschcź, dokeľž je so w poślednim cźasu wospjet [illegible] so da khorhojow zjawny pohlad kaz. Hdyž niedźelu policija nazionalnych sozialistow namelwi, so bychu hakenkrućerske khorhoje wotstronili, so někotre ka nazionalnych kommunistow skrźachu, so by [illegible] policiji sadźwali, khorhoje wotstronić. Policijoju, [illegible] khorhój lud kanjesche, demonstrantow wotehnachu a někotrych ludźi zajachu.

Hessenski sejm so rozpušći

Hessenski statny žud, kotrež so z pjeć powołanjemi sudnikow a sydom kejserskich sapósłanzow twori, je po **Forschenju hospodarskeje strony** wuhudźił, so wólby [illegible] ličba 1 z 1. nowembra 1931 nje[illegible]. S [illegible] **fudom je so hessenski sejm rozpuschćił.** Nowe [illegible] bja ko po wuhudźenje i cźas dwěju měsazow staci.

Hessenski kabinet je wobkanikował, jako termina za [illegible] nowowólby 3. dźeń julija postajicź.

Přesunjenje na lěwicu w Francowskej

Skoro wschi přinjeje wólbje do francowskeje dopomnjenskomory běchu lěwicowe strony nětkole mandaty wot [illegible] wym stronam wotdobyłe. Sa wuzšche wólby, kotrež so zandźenu njedźelu wotmudźichu, běchu so radikalni a sozialistiscy sjednoczili. We wotkrieżach, hdźež běchu pschi prěnjej wólbje kandidatojo radikalneje strony wjacy hłosow dostali, njedźelu sozialistojo za radikalnych hłosowachu, a hdźež běchu sozialistiscy kandidaća swój hłós wotedachu. S tejle mudrej taktiku su lewicowe strony njedźelu prawicowe strony sbile. Prawicowe strony buda z knježerstwowe wjednistwo dyrbjeć lěwicowym stronam wotstupicź, jeli so radikalni se socialistami dale zwjasani wostanu. Hač pak bude tónle zwjazk dołho trać, je jara dwělne. Wjednik radikalnych, Herriot, kotryž je najwjetsche wólbne dobywe zjimł, bo je swojimi politiskimi nasadami a sasadami njebudźe móz socialistiskej politizy podrjadowacź. Wón tehodla naiterje radsscho spyta, se hyšcźenymi stronami nowe knježerstwo wutworicź.

Se 605 mandatow su pschi wólbach dostali (liczby w špinatych wopomnjenja pryedawschi wobstat):

sozialistojo	129 (112)
radikalni (Herriot)	159 (109)
njewotwisni sozialistojo a soz. republikanjo (Paulève)	34 (32)
njewotwisni kommunistojo	11 (5)
njewotwisni radikalni	61 (30)
lěwicowi republikanjo (Tardieu)	72 (101)
katolizy demokratojo	16 (19)
njewotwisni republikanjo (Reynaud)	28 (26)
nazionalna skupina (Marin)	76 (90)
konserwativni	5 (8)
kommunistojo	12 (10)

Hłosy Parizskich nowin wo wólbach

„Matin" praji, so je so pschesamnjenje na lewizu wupschestrěło. Spomnjenja hódne je, so so wjele znatych politikarjow wjazy do deputérskeje komory njeswolichu.

„Journal" so prajscha, hač budźa radikalni se socialistami też w parlamenće hromadźe postupowacź.

„Oeuvre" se pschejopjenum na to pokazuje, so je diktatura prawicowych stronow minu a so je jenoż še dopomnjenje wostało.

„Ere Nouvelle" pische: Radikalni žu ludowe pschećza khorhcheli a jim rosumnili; ludowm nadźiju njeschćebaju.

Nowiny dźełacźerskich swjasalow **„Le Peuple"** so prascheja, hač budźe nowa komora zwoje nadawki móz dopjelnicź. Jejna samolwitosć by so też w nazionalnej politizy mohła na pruchu stajicź.

„Echo de Paris“ měni, so stej njespokojnosć dźěłowniemčerjow a šwětowa kriza, z kotrejež sćěhowkami wot někotrych měsacow Francowska cźeźko cźerpi, rozsudźeju zwobuskutkowaja.

Francowske knježeŕstwo wróco stupi

Dźiwaju na wuniskk nowowólbow je francowske knježeŕstwo wobsamnźe, wróso stupić.

Ministerski prezident Tardieu **wotstupi.**

André Tardieu, francowski ministerski president, kotrehož knježeŕstwowe strony su při wólbach do francowskeje komory rozsudźe podležałe, je wozjewił, so budźe jeho knježeŕstwo konsekwentne a zo wotstupi.

Argentinska łódź „Chaco“ ze złóstnikami po baltiskim morju jědźe

Argentinske knježeŕstwo dyše cźerjódu europiscich słóstnikow, kotrež su sa žiwoje njejkutli žiwoje khłostanje w argentinskich thłostarńach wotpokucźili, wotbycź. Tohodla je jich na pomoźny kschźak „Chaco“ s poruczenjom dowjesć dało, so by jich do jich europiskeje domizny dowjeźła. Njedźelu łódź njenadźiźy do Cuxhavena pschijěźe, so by psches polnóźnorańschomórski kanal do baltiskeho morja sajeła. K powitanju argentinskeho pomozneho schćipka bě so w

Nowy českí pósłanc za Němsku.

Dr. Wojćech Mastný, dotalny českí pósłanc w Romje, budźe nowy českí pósłanc w Barlinje.

Haltenawje wulka cźerjóda ludźi jeschła. Mjes njej bě teź kommunistiski nemskobejmiski sapósłanz Heuck, kotryž praji, so ma po poruczmosći pruskeho smutskownego ministerstwa (!) kapitanej łódźe „Chaco“ pósołstwo pschinjeść. Wdyž bě łódź do pschistawa sajeła, wón z dwěmaj pschewodowdźerjomaj a z pschewodom dweju policajskeju sastojnikow na łódź stupi. Jeho prośtwje, so by směł z łódźimym kapitanom porěźeć, to tutón japowdźi. Heuck praji, so chce pruske knježeŕstwo Polakam a Litwjanam, na łódźi pschebywazym, w Kielu na kraj stupiś dać, so by jich po druhim puću do Rusleje dowjedło, dokelž bychu do swojeje domizny pschischedschi do strachа pschischli, so bychu jich sacźełili. Mórjeŕ schćitacej policiji bě pak žo **pschikazało, so njesmě pschi žanych wobstejnosćach nikoho z łódźe na kraj puschćiś.** Teź Heuckowu prośtwu, so by směł z jatymi porěźeć, kommandant wotpokasa. Jenož nekotre pakcźki zigaretow jako dar lubosće sa jatych pschija.

Jelba psches kanal je bjes sadźewka schła. Po pokhodźinskim pschebywanju „Chaco“ wjeźor wokoło 10 hodźin z pschewodom policajskeho cźołna z kanala wujeźe. Wona je žo k Gdyni samerła, hdźež chce Polakow wotbycź, a potom k Memelej pojeźe, so by spytała, Litwjanow na kraj wuźadźiś, jeli so jej to njesakasaju.

Krwawne straikowe njeměry w Rio de Janeiro

Pschi straikowych njemčerach w brasilskim hłownym měsće Rio de Janeiro su ześi wožoby mórili a dwanaće ranili. Straikowarjo su nekotre wozy dróhowneje żelesnizy spalili, pschedy hač je policija samohła lud rozepnaś. Posłužischo straikowarjo twarjenja żelesnizarskeho swjatka wobhladźichu. Jim so ujeje poradźiło, dźěłacerjow plunarnje, dźěłanje elektriziteteje mohy atd. sa straik dobyć.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 10. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +16. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer —2, thermometer w nozy +6. Wuhladny na wětrojte wjedro. Pschemjenjaty a scherjaty poczaś traje hischcze dale. Wot Jendźelskeje pschikhadźa nowa nizina, nam wjedro kaźo. Schkleina pokaźuje pschezo hischcze na njewobstajny poczaś. Wječera wschak žo na popołdnjowe wucźahny. Mse pruhi nałetujeho błónca koschachu žo roswiwaze kopjeschka a žo wotewrjaze kcźenćka. Na kcźenćźach paźechu žo hnydom pilne pcźołki, hromadźo błódki nektar. Nětko wschak je nadźija, so žo wjedro bórzy staji. Se strony Azorskich kupow pschikhadźa nowa wulschina. Po wschem sdaźu swišnje z wyschinu nad połnóźnym łodowym morjom. Tuž drje žo mnohjedri, ale najskerje smějachy symnje nozy. Hacź dotal žanych messkich brukow widźeli njejsmy. Teź loni žanych njebe. W posledních létach měsachmy pschezo symnu a hrubu poczaś. W meji. Tajki poczaś brukam njehowni. Ratać wschak mění, so je lepje, hdyž bruki dubowe lisce sežeru, hacź hdyž smjerśnje. — Jutśe hrjedu sastupi prěni łodowy mnž z mjenom Mamert. — Ssłónczko schadźa 4,17 hodź. a thowa žo 7,36 hodź. — Měsacź schadźa dop. 7,59 hodź. a thowa žo w połnozy 12,43 hodź.

— **K prěnjemu swjatemu woprawjenju dźěchu Budyšźy katholizy herbske dźěći sandźenu njedźelu.** Pod kwonjejom siwonow cźehnichu wot fary pod wjednistwom k. kapłana Handrika a pschewodom starschich do zyrkwje „Nascheje Lubeje knjenje“ na Kamjentnej haju. Wozi dom bě pschepejlenjeny z wěrźowymi. Knjes kapłan Handrik mějesche krasne herbste rospominanjow a napominanjow polne predowanje. Potom pschinidze najwožownischi wokomik, kiž nihdy woh cźaju zylcho žiwjenja njesabudźesch, woprawjenje. Bě jich mała cźerjódka hólcźkow a hólcźkow, kiž prěni raz po herbsku k Božemu blidu pschistupichu. Wy bich mohło sawěsće trójzy telko być, hdy bychu so teź Budyšay katholizy Serbja na swoju winowatosć dopomnili. Samo nahladni herbzy starschi njemčakachu, swoje dźěći herbsku woprawjeć dacź. To je jara sajsudźomne a dawa Němzam, kiž bychu so rad herbskeje zyrkwje smožowali, nowu macźiznu. Cźohodła bijemy so zyrkwje smožowali, nowu macźiznu. Cźohodła bijemy so na kotrejž tak herbske słowo jimawje duschi pschistupowasche, po wobsnej modlitwje pisched wustajenym Najswjeńschim, podachu so dźěći z knjesom kaplanom k cźełenemu jednjenju z herbskim darićelskam. Dźeń, deschcźojty a njestajny w rasu wjedra, bě skoro kaž wotbłyschcź smyslenjosće wschich herbskich starschich a wobras srudneho bdźiła naschego narodnego prožowanja teź na zyrkwinskim polu. Wam pak, wy lube herbske dźěći, budź kaž błyschcźata hwězda pschez zyły cźaś ćemstwo hycźa dźeń, na kotrymž sće pschistupili jako herbske dźěći k Božemu blidu, so běschcźe Boha Knjesa prěni raz k sebi witali!

Kaž błyschcźi sawěźli tschepotasche w wyschci ruzy,
a jasne kwětko wulmwasche —
tak cźista, sajma, wostań wascha wutroba,
tschepotaj pisched hrěchom dale —
woh cźaju zyłoh žiwjenja.

— **Swjatki je wječe rjane wjedro!** Hdyž nźa wonkach, potom wěcźe domach, hdźež na swjećeńsaju krutym błidke pósła Kaiserez krašnje wonjazyho kofeja ko hordźi cźerstwy domapjecźeny tykanz, kotrehož pschibérki wschitcy z Kaiserez kofejowego wobthoda pothadźeja. Stutniwa hospoda we, cźehodła je sebi dny do swjatkow swoju potrjebu pola Kaiserez wobstarała: Pak je tam wuźita 10 prozentowili wunoźacny rabat tutych dnjow, abo wona je pschekwapjazu porałinowu schatku a schikowany desserćowy talerź dostała, kiž Kaiserezy swojim swérnym wotebrańcam jako postrow k swjatym dnjam a swjatkowemu darowenju!

— **Sa pcźołarjow.** Krajny swjazk saktiich pcźołaŕskich towaŕstwow je žo na sakku ratańsku komoru wobroćźił se napraschenjom, kak stejt z pschiprawjenjom wožebitcho wotdźělenja sa pcźołaŕstwo. Na to je ratańska komora sdźěliła, so pschi nětcźišchej nuzy w ratańskoje je njemóże myslicź na nékaje powjetschenje ratańskeje komory. Snowaorganisowanje krajneho swjazka po namjecźe k. dra. Gascha-Drježdźańkeho su wotkrejżne swjatki wotpokasałe. Pschecźiwo natuhlivym thorošcźam mjes pcźołami ma so tuta léto psches hamtiske heitmanstwa z wudaćom wukasow a se shromadnym skutkowanjom wokrejżnych skónich łékarjow a wuwuczenych dohładowarjow nad thorošcźemi rasnje wojowacź, so bychu so skónczne thorošcźe wutupile, kiž we wichelakich dźěłach kraja žiwje wutkupuja. S pcźołaŕskej wustajenju schleswjelskeho swjatka 30. julija a 1. augusta w Shorjelzu je tón krócź žednoczeny wuzki sjeźo pcźołaŕskeho sjednoczenstwa, na kotrymž žo teź sakske pcźołaŕstwo wobzóźeli.

— **Kedźbu, kolajźiści!** Kedźbujcźe na wasche jędźone kolo. Njewotstajcźe jo na drohy stejo bjes dohlada abo njepschisamknjene. Podacźe žo hewak do stracha, so žo kradnje a pschinjeseźe druhich do spytowanja, so žo stanu padoźki. Dyrbimy ko spodźiwacź, kak lohko ludźo paducham cźinja, runje jędźone kola kradnjeź. Ani jo bychu hebi pomuhli, so mohło žo zim kola kradnjeź, wostaja jędźone kolo, hdyž wobstaraca du, na drohy abo we wobkeźach a na dworach husto hodźiny dołho njeschtitane stejo. Kradnje jędźonych kolow je runje nětko sano wyschinu dozpłe. Tohodła žo wschitcy wobsedźerjo jędźonych kolow tkutnje

Sprawnosć najdlěje wobsteji

1] (Pokračowanje.)

Ale ja dha wěrno,“ žo hotza ko hladajzy roshorjeco praschesche, „so je žo Jurij z bohateho Wicźazowej dźowku słubił?“

„Schto móże Tebi wo to być?“ Anton snapschecźiwi. „Schto móże mi wo to być?“ žo holza hórko wuńnja. „Tu žo njeschoze stanje, Cźi ja praju, wulke njeschoze. Ale wón njech mje sesnaje.“

„Chzesch dha jemu sadźewacź?“

„To chzu, haj, to chzu“, holza bórbotasche a potom se njemdrej rosćěpdźeuoćcu pschihaji: „„Wón žo ženicź njechce; to nihdy njepschidam.“

„Ty drje rosumna nimasch? Njewesch, schto rěcźiš.“

„Dźiwa njeje, je-li so rozum shubju. Ale mi žo wěricź njecha, so móże Jurij takke njedušchny być.“

Pschi tym wona z hłoźom płatasche a ruzy łamasche, so běschе srudnje pschihładowacź, cźim srudnischo sa wobeho Antona, kotremuž žo podobnje dźěšche a kotremuž běschе teho dla njeschóżnuneje dźowki dwójzy żel. Kaž běschе widźecź, budźeschе jemu wona rada swoje potajne horjo dowěrźiła, ale žónska hańbicźiwosć jo sdźerźowaschе žo jemu swojeho hrěcha wuznacź. Snano budźeschе hischcze k temu dóchło, njebudź-li schtaj-li yo mjes tym bratraj wrócźiłoj, sadźewadoschi na to waschnje dalschnej jeju dowěrliwej dźěławje. Dó jshwy stupiwschi Jurij cźmowju na wobeju pohlada; kaž žo sdaschе, jemu prawje njebě, so jeju hromadźe nadeńdże.

„Je pojźe“, wón morkotaju dźeschе: „dźitaj do łoźa!“ Dźowka njeleźaju posłuchaschе a žo wotjaći; w durjach žo hischcze jimu wobroćźi a mlinkej w runej měri do wocźow hladaschе, jako by jeho najpotajnische mynle shódacź chcyła; potom hłuboko dychny a do kubineje komory žo sthodże horje dźeschе, mjes tym so žo Anton do swojeho kuta zyle blisko pschi mlinym poda, hdźež yo swobleraj na łoźo sehny. Bratraj hischcze chwilku wo jshwje wosaschtaj a žo hacź do poł nozy jara naležnje rosrěźowaschtaj.

„Boju žo“, Bernhard dźeschе, schtož běschе módoschi, „so budźe Cźi holźiśko hischcze schpaki cźinicź, je-li so ji hubu njesatrkaschi. Najskerje budźe, Ty ji jutśe rano wšty pjenjes hnadźich a ju ś dobom wuzohnujesch, pryedy hacź Twój pschichodny nan pschińdże.“

„Dha ju malo snajesch“, cźmowy Jurij snapschecźiwi; „ta tak łóżny njepóndźe; hlupa kosa dźe sebi myślił, so sebi ju wosmu.“

„Na to hebi tola żenje myślił njejsy?“

„Wšche cźo hischcze žo praschesch? Ale tajke holeźiśko žo cźe dźerźi kaž kleschcź, kotryž wjazy wotbycź njemóżesch.“

„A tola dyrbisch wězy łóżu sćinicź tak abo hinak. Ludźo bjes teho jich wschelako wo namaj rěcźa, dokelž žo i mini towaŕschcźej njechamoj.“

„Schto mje ludźo staraju! Ja hebi ś jich hladaju smorze ješinju; pschetož ja žaneho cźłowjeka njetrjebam. Zyła wjesa njech mi na wěs lěse, a je-li so mi něchtó pschiblisko stupi, chaju jemu pucźe potakaj, so dyrbi na mnje spomnjnacź a so tak lohko wjazy hubu pschecźiwo mi njezwocźini.“

„To wschak je wschо dobre, ale hdyž stary Wicźaz abo Hanka wo tutej wězy shoniłaj, Twojeho słuba nicźo njebudźe. Hołza, kaž žo sda, bjes teho runje salubowana do Tebje njeje.“

„Runje teho dla dyrbi moja być. Ja hižo chzu ju nuzowacź, nje lubowacź.“

„Ty sy tola spodźiwny cźłowjek. Daloko a schěroko žaneje holzy njeje, kotraž by ju wschěmi dźěłacź portaj stani sa bohatym Spalenym mlinykom njeshrabała, a Ty na tym wobstejisch, so dyrbiśch runje Hanku měcź, kotraž žo do Tebje wohlada a ma wěsće druheho lubo-ho.“

„To je moje wjesele“, žo je slobami šmějo cźmowy Jurij wotmołwił; „mje jeniczky to wabi, schtož dyrbju hebi ś prózn a je strachom hatle dobyć. Pomnisch hischcze, kak sym małe dźěćo na najtwjschischu jedlu łazył mlode ptaćki wuběrach, pschi cźimž buoźech hebi juna nékajku hubjenu mjelcel dobyhnyć —“

„A ju dożahnuwschi hy ji schiolesschka swottorhał.“

„To je žo se slobami a ś njemdrosću stało, dokelž žo mjerzach, so je mje hłupe swěcźo tak dołho za noš wodźiło. Zyle tak je mi nětke ś Hanku dźe, kotraž — to derje wěm — wo mnje nerodźi. Ale nětko hebi ju najebacź wschеho wosmu; a wona dyrbi sjonicź, schto to rěka, žo mnjezi, łajźi ja sym, sapjerace. Je-li so hižo nékajkeho lubeho ma, — cźim rěpje; tón njech žo mje hlada.“

W cźmowym, ale tola niź hrožnym wobliczu Spalneho mlynka něschto wopraudźe djaboślte leżeschе, schtož yo pschi jeho rosterźowanju ś bratrom bóle hacź hdy pryedy pokasowasche. Jeho cźemnej wocźi yo hrožnje błyschcźeschu, a tołsty hubje yo schibale woschcźerjeschtej. Mjeśwocźe, zyle cźerwjene, na wešte rubźeźne šwérzata dopominajesche, mjes tym so łajadźite, ramjenate cźełko runje mój pschiradźeschе. Pschi tym mějeschе wón jazny rosum, hdyž yo wo jeho wužiłk jednascheše, tak wótre wócźko a sćerpliwosć, hdyž běschе trjeba, jene abo druhe pokasaj. — Samotnosć, kotreż běchu cźim strašchnischе, dokelž mějeschе wón symnu, běbliczinu wutrobu, a dokelž teź nabožna žaneje samotnosće na njeho njemějeschе.

Tuž bjes dźiwa, so wón swojeho błabischeho bratra zyle wobkńcźeschе, kiž ani dobrje, ani sleje wutrohy njemějeschе a po prawom starschego bratra njemjz lubowaschе, hacź yo jeho bojeschе. Pschez Jurjowu dowěru, kotruž wyschе njeho sćerpschu, yo won cźerstwy cźłowjeke a wschitke jeho potajnosće znajeschu; jenož jemu teź běschе wědome, so běschе samoženje, kotreż běschtaj wo nanje nanrůloj, pożlenj cźaśe žiwjenje wotewěrało, na cźimž běschtaj wobaj jenak wjele wina. Mjes tym, so mějachu jeju we wokolnosći hischcze ś bohateju nuzkow, běschtaj wonaj, dokelž hubjenje hospodarjeschtaj, hrajeschtaj a na wyschе take waschnje njenjesły sabiwaschtaj, swoje wobsedźenstwo sadokłuj; tuž mějeschtaj wschelakich [illegible] wuzkow dań placźicź a, so bychu lichowniznu mjelcźeli, dyrbjeschtaj jim hischcze wobżebe placźicź. Pod tychle wobstejnosćemi mólescho jimaj jenicźky hischcze bohata żenitwa, na kotruż so Jurij runje mérjeschе, saso na nosy dopomnjacź.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Přiloha k číslu 108

ĚRSKÉ VINY

Wutoru 10. meje 1932

Fryzo Rocha:

Je naša nuza woprawdźe tak wulka, kaž so wšudźe praji a słyši?

Nima žo tu rěčeć wo nušy najcheho stata, pschetož ta nuša woprawdźe tu je a my a my poddanjo němskeho stata mamy mjenje bóle pod tym cžerpicź; wschak też my wschitzy stat tworimy. Ale žmy hižo cžęsčhe cžasy měli, hdyž běche nuša hischcže wjele wjetscha dyžli dźenža. Spominajmy jenoź na lěta 1806—1813. Tehdy měiachu naschi wótzojo njepschecžela w kraju a doma we kwarterje. Cži žu nasch lud hacź na krej wuzwuzali a jeho mószcheń na dno wupróżnili. Schtó tehdy hischcže cźrije a schtórnje mějesche? Mužojo a hólzy khodźachu boży abo w drjewjanzach. Hospodarjo dyrbjachu njepschecželam wjele dnjow dołho a dałeko japschahi a woju stajicź a pschi tym cžasto woboje ihubichu. Doma w kwarterach zuse konje dobry wowsź a dobre žyno ješrachu a šamsne kruwy běchu šuche rjebłaki. Zuby wojazy žu tu najlépsche sa žebje žadali abo žej ź namozu brali a wboha žwójba dyrbjesche cžasto byczź špokojom, hdyž mějesche jenoź šuchi chléb abo šuche bérny je šelu k jędži. A na mjaso ani pomyślicź njemóžachu.

W žydowskim wójnje 1756—1763 njeběsche lépje. Awstrijzy, rušy, prušy a druhi wojazy nasch kraj žydom lět wupuščachu a w tśizyczólětnej wójnje 1618—1648 bě hischcže stokrócź hórje. Tam ani jenicźa wjeź, jenicźe město njebu pschelutowane. W mnohich wšach a městach wójna, hłód a mór zyke wobydlerstwo skonzowansche, mnohe wšy buchu pschi tym dozyła šniczene a žo wjazy njenatwarichu.

Wo tajkej nuši a bédźe dźenža ani rěčeć njemóžemy. Nimamy zuseho njepschecžela w kraju, nimamy mór, nimamy hłód. Wěrno je, so tu a tam ta abo tamna žiwnosć je pschedołżena a žo wjazy dźerżeć njemóže. Ale tam njeje pschezo statna nuša na tym wina. Mnohi hospodar a dźěłacźer je bjes pjenjes twarił a nětko njewé, šwotłek bracź pjenjesy, žo by dań žwjedł. Mnohi je ź njerozumnej spekulaziju žo ź nětkajkim wikowanjom šabrał, pjenjesy do njeho štykał a nětko wjazy njeidže. Sašo druhi šu lohkomyślnje žwoje pjenjesy dali na pschedołżenu žiwnosć a potom šhubili; hischcže druhi šu je doma thowali a žebi je pokradnyczź dali. Widźimy, na tóždej nuši stat wina njeje, wjetschu winu ma lud šam a tajkej nuši njemóže ani president ani nowe knježeństwo wotpomhacź. Tajke hubjene hospodarske wobstejnosće šmy hižo do wójny też měli a je też w pschichodźe smějemy; wone nastawaju ź lohkej dowéru k sprawnosći druhich abo ź wobschudźenjo m druhich. Tohodla: w pjenježnych należnosćach dyrbi cžłowjek měcź jaźnej woźi.

Wjele ludźi je nětko bjes dźěła; ale woni dostawaju žwoju podpjeru wot stata, jo móża žo sežiwicź a schtóž ma pódła hischcže kušt pólka abo žiwnosće, tón wutraje. Móża da cźi, kiž šu žebi nęchto nalutowali, ša to, jo cźi, kiž šu pjenjesy pchepraschali, nětko nuši cźerpja? Stat je drje thętro skołat ša stojnikow, pschistajenzow, dźěłacźerjow, witowarjow, pschekupzow a ratarjow, ale ša to je też dań, podružny pjenjes, wschelake tarify a płacźiwu snižił. A ź toho ma tóždy žwój wužitk.

Wěšo, ź tej měru, hdyž běche hischcže wyšoka mida, wyšoke dołhody a wyšoki wunoschł witkowanja, njemóžemy žo wjazy žiwicź, dyrbimy lutowacź pschi jędži a picźu, dyrbimy dźeše khodźicź w starej drasce a wobuću a žo wjdacź wschelakeje jabawy. Psched 50—60 létami dyrbjesche wěrowansta drasta hacź do šmjercze tracź a też trajesche. Wschędnu drastu žebi najschi štari šami štotowachu ź płatu, kóschle žony a holzy šame tkajachu, nohawy šame špletowachu a płatachu. Cźrije a schórnje běchu ź kruzźischeje koże a žo pryedy njeźacźišnychu, do-niž njeběchu zyle je šapłatkami pleštowane. Drohe zigary a zigarety lud njesnajesche a na blido pschińdże jenoź štromna jędź. Kofej žo warjesche ź palencho žita, jeczmjenja abo žałdźow. Drjewjanzy hospodar šam wudźełasche. K tomu běchu šnę też dołcź hubjene, dołeź bur hischcže pschikupny hnój njesnajesche a te wschelake ratarske maschiny też niz. Njebešče hischcže kołešow ani motorkow, ani awtow, létadłow, telefona, elektrilseje šwěcy, radija a ani športa a wuložowanja też njeběše. W domje njemějachu pschepychne dobre jitwy ź drohimi meblemi a druhimi drohecźinkami.

A to nětko wjdo mamy a škorźimy, jo je cźełi cźaš a jo njeje wjazy ź wutraczu. Hdźe šu pryedy burske žony schte do konditarnjow na dobry kofej? Hdźe je mkodźina žo šabérała ź druhim športom? Hdźe šu tehdy žony a holzy khodźike w židźanych nohajzach a pschinych šlupnjach. Hdźe tehdy naschi wjesni hólzy jędźachu na drohich motorstich kołach? Njepraju ani, so to njejmędźa. Bożedła! Kóždy šmě jěsć a picź, schtož chce a bydlicź tak rjenje, kaž chce. Ale hdyž to móže, kajku ma potom winu ł skiwlenju, kaž žo to nětko wschudźe šlyschi a powéda wo cźełej nuši, kiž njeje wjazy ł wutraczu? A ty, luby cźitarjo, njejšy też ty trochu na tym wina? Winu maju cźi jchcźuwarjo, kiž mucźa a schkaraju a lud njespokojny sčinja a w tej schmjatańzu žwój wužitk pytaju. Schto tajkim schcźuwarjam na tym salejí, hacź žo cźi derje dje, wschak woni cźe ani njesmaja! Jenoź psched wólbami maju rjane žłowa za tebje a cźi žlódku hubu cźinja, po wólbach pak žo do tebje wohladaju a ta nuša wostanje.

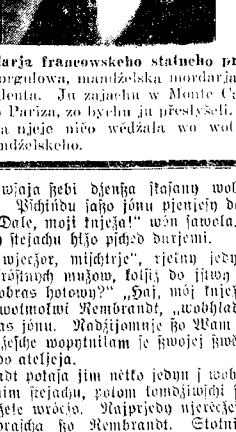

Žona mordarja francowskeho statneho presidenta.

Marja Gorgulowa, mandźelska mordarja francowskeho presidenta. Ju zajachu w Monte Carlu a dowjezechu do Pariza, zo bychu ju přeslyšeli. Kaž pak so zda, wona njeje ničo wědźała wo wotpohladach swojeho mandźelskeho.

A cźełhodła wostanje? Stat, kraje, organisazije, haj tóžda wožoba žo prózuje tu nuši sadźerżeć a wuhnacź, tak dołho hižo, kaž žwět steji. Ale nuša je tu tola, je tu stajnje, jenoź druhdy mjeńscha, druhdy wjetscha, kaž to nětko je. Semšti raj je pschinjeść přenimaj cźłowiekomaj pad a ł tym hubjeństwo. Komike kěžorstwo bě ras tak wulke, so štónzo w nim ženje žo njethowasche. Tam měiachu tehdy wschetko dołcź. Wěsche „skocźany wěk". Ale potom poczesche romsći kraj špadowacź a rospadowacź. Lud bu šapleńczeny, mjehti a njemóžesche žo wjazy njepschecželow dowobaracź. Dźenža je Italika jenoź hischcže šlnik něhdy wulkeho romskeho kraja. Haj, dobry cźaš, kohle žiwjenje a wužiwanje wschetko, schtož žo cźłowjeckej lubi, skaženja cźełnu, duchownu a duschownu mózu luda a cźerja lud ł raja, ł derjemčza do nuši. W nuši pak ludźo pytaju ša wumoženjom, dźełaju a wuknu, wojuja a žwoje mezo, cźełne a duchowne, napinaju. Namakaju Boha a žo k njemu wolaju.

Nětko žmy we wokolinje Božich wěcźnych kašnjow pschińšchli do dola cźerpjenja a wulkeje nuši, kiž ma stajnje hinasche formy a nětko žo pokaluje jako lud bjes dźěła, bjes šaštužby, bjes pjenjes, jako cźaš pokny njewěry a pschecźiwjenja, kradnjenja a rubjeństwa, jako cźaš, w kotrymž šašatke cźrjódy žo morduja a šarajeja, jako cźaš, w kotrymž Boha hanja a ł jeho žwjatnizow, zyrkwjow wucźerja. Haj, to je ta nuša a běda, kiž we woprawdźitoscźi naš cźěsčni a traschi a pschecźiwo kotrejž wschě cźinjenje a wuradźowanje ludow nicžo njepomha a pornjo kotrejž žu nasche domjace cźeče tak jara žnadne a njewažne. K tomu hischcže pschińdże, so po tych nětkotrych pośledních dobrych létach nětko šešatka šwučźimy žo na nětcźischi cźełi cźaš a jón po możnosći bórzy wobnacź chcemy.

Chcemy-li pak ł teje bědy žo šašo šhrabacź a ł njeje wunacź, tu nam ani njepomhaju pjenjesy, njepomhaju nam nowe strony abo štatny pschewrót, njepomha nam nowe knježeństwo, ale pomha nam jenicźay pschesjenosćz — jedyn ša wschitkich, wschitzy ša jeneho, dowéra do naš šamych a na Boha a žylna wola kóždeho jenotliwza a też wschitkich hromadźe — my chcemy! My chcemy — lutowacź a nalutowanti hromadu dźerżeć: my chcemy — žwoje pożadanja wusdźiicź a žo wscheho šeho a schtódneho widacź; my chcemy — druhim bycź ł dobrym pschikładom; my chcemy — dźełacź a niz žo špuschcieć na dobrotu druhich; my chcemy — pomhacź žo stajicź nuiy, a jej wotpomhacź; my chcemy — žo polépschecź! Hdyž to tóždy cźini, potom budźe wschitko šamo wot žo lépje. Tak šu też štari Grekojo a Spartarjo cźiniti a ł tym žwójich najwetschich njepschecželow, Persičanow, pschemóhli. Niz je štorjenjom a šakoscźenjom a štiwlenjom, niz ł wulkimi žłowami a je schcźuwanjom tej nuši wobaramy, ale je jubami jalukacź ł tym wěrnym pschedewsacźom: my chcemy!

Pschełożł je „Serbšteho Jašnika"

Wohnjowobornistwo

Z Drutźz. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora wotmě šwoju 50-lětnu wobstejnosć ze šwučźowanju šwojich měšacźnu šchromadźišnu we Wobrzy hošcźanzu w Brěsinje, kotrejž wobornu hejtman Jakob nawjedowascho. Pschecźita pschesproschenje šusedniseho hasičowskeho towarstwa a na šwjatkowy sjed w Bukopizach 2. a 3. julija. Rěčeschc žo we lecźnim šwjedženju, kiž ma tón krócź žo w Brěsinje wotmě-cź, najšterje 26. junija. Pschinoschki ša pomożerskich

Nócna straža

Nowelka wo molerju Rembrandtu.

S pschišiawa měšta Amsterdama stupajsche nowembersla kurjawa, ł Wulkeje zyrkwje cźepješche dźewjecź. K woknu žwojeho domu stupi Rembrandt a šhladowasche dele na próšdne dróhi. Kiamy w židowšim łonzu šacźinjachu žwoje durje, žwězo ja wokmami šo hašerachu. „Skutkujcže dołhoź je dźeń, pschińdźe nóz, hdźeż njemóže nichtó wjazy ńutkowacź", rjekny molerj šam ke šebi. Wiłi žo nóz, žakośtna nóz, w kotrejž pschejziwja wón cźiwile a bološcže wo lubowanu žonu, kotraž thora we łožu leżo njemóže pokojazeho špara namakacź.

„Rembrandto!" Ssłaby hłóž tlinczesche k jeho wuschej. „Pschińdu, Saskia". Wón kleczeschc pschi jeje njehwje. „Traschi cźe hischcže špniza, moja žona?" „Wěrju, so žym jara thora," wona šaschepta, „njepschihadza lékar pschezo hischcže?" „Sslubi mi, hischcže dźenža wjeczor pschińšcź," wón pokojeschc, „je dźe hakle teź w dźewjecźtich." Wón šamjelcźa pał ji, so bě žo lékar praschał, hacź móże teź placźicź. „Lubowana žona", dźeschc Rembrandt ł hacźapum hłosom, „cźerpjsch mojeda; pschez mje. Wodaj mi." „Mimam niczo wodacź, lubschi," Saskia inapischeźiwi na njeho wutrobicźe pohladny. „Tola; ja lohkomyślny, kotryž jeneje licźicź njerozumjach, njebéch cźi, kiž šy ł wožebneho domu, ženeje lubcźicź žměł. Ssym žo šat ł twojim njeshožom." A pschi tom pschimny wón ša jeju ruzy a koschesche jej. „Rembrandto, ja šmědjach žo do twojeje cźeleze dźelicź, je teź šprawnje, hdyž njeźemoj šhromadnje njechodź a berjo. A ty šy tola Nizejemiseje najwetschi wumětź." „Prajš-li takle moja žona, potom drje temu tak budźe", pośmějesche šo wón hórko. „Tola šlyschu stupy." „Ssnadź ludźe to lékaŕ?" wopraschа šo wona strachocźiwje. „Ssnadź", wón wotmolwiwschi šaźwjecźi šwěcźku. Potom šluchasche. Bésche pał jich wjazy wošrobow, kotreż po ithodże horje pschikthadźachu. „Pschińdu w prawej hodźinje", wón šaschepta. „Tucźi mužojo wot tśelźowstwa. Wotewjaja žebi dźenža štajany wobras. Saplacźa jón". Pschińdu jašo jónu pjenjesy do domu, a Saskia — „Dale, moji tnježe!" wón šawola. Pschetož pschikthadniy dyrbja hicź ł rjemjeślnikej."

„Dobry wjecźor, mischtrje", rjeknу jedyn ł tjoch sprawnych, frótnych muzow, kotiż do jitwy šastupichu, „je nasch wobras hotowy?" „Haj, mój tnježe van der Straaten", wotmolwi Rembrandt, „wobhladajcže žebi Wasch wobras jónu. Nadźijomnje žo Wam špodoba?" Potom špwěcźeschc woprytnilam je ł žwojej šwěcźku a dowjeze jich do atelieja.

Rembrandt pokaja jim nětko jedyn ł wobrajow. Cźi tśi psched nim štejachu, potom tomdźiwschi žo štupichu nětotre krocźele wróćo. Najpryedy njerozcźesche žadyn. „Wó?" wopraschа žo Rembrandt. Stotnit šélzow thrjachotajo rjekny potom: „Wobras njeje hubjeny, a tola žo mi nješpodoba. Podobny njejšym. A schtóž nastupa mojeju pschecźelow, wonaj štejitaj tak we thłódku, so móže jeju cźłowjek lédy jpśinacź. Wo druhich towaršich tśelźowstwa nochju ani rěčeć. A dźeći a holza ł honacźom? Wěrju, mój tnježe Rembrandto, wobras njemóžemy pschijimacź." „Tat, to wěricźe," Rembrandt wotmolwi, „Wěricźe drje pał teź, jo žym molerš a niz barbjeŕ, nětajli rjemjeślnik."

„Mjetrjebacźe cźestne rjemjeślo wuśmědschowacź", tamny wotmolwi, a jeho ł winom cźerwjene mjeswoczo žo pothmuri, „wone jeźimi pschezo hischcže žwojeho muža." Pschi tym pokaja wón na žwój brjuch, kotryž žłowa po šdacźu wobšwědczesche. Jeho pschecźelej špytaschtaj šo pośmjecź. Hdyž widźjeschtaj pał rosharjene wóczto molerja, wowdmischtaj. Sastupi traschaza cźischina. Potom wopraschа žo Rembrandt hischcže jónu: „Potajtim, njechacźe wobras mécź?"

„Chcemy-li šprawni byc: ne!" šnapischeźiwi tamny. „Sšasacźe-li šebi pola trawza kitel, potom nješmě Wam tholowy pschinjesecź. A jadacźe-li šebi jeleny plat, potom nješmě Wam cźerwjeny pósłacź. Nimam prawje?"

„Rěcźicźe šprawnje," pschihłoswaschtaj jemu pschewodnitaj.

„Potom dźicźe tola k šchmóralej a woštajcźe mje na pokoj," jawola Rembrandt ł blyštotazym wóczkom, „rjemjeślnizy dyrbja hicź k rjemjeślnikej."

Stotnit tśelźow mějesche wótra wotmolwu na jazyku. Tu běsche ł pschibotcźneje jitwy štonanje šlyschecź. „Macźe charcho cźłowjeka we domje? Waścha žona?" — pschetorhny van der Straaten rosmolwu.

„Haj", wotmolwi molerš je šimnym hłosom.

„Tuš wschat", šapschimny van der Straaten, „hdyž njemóžemy teź wobras kupicź, dołeź njeje po naschim pschecźu, tak mohł na konzu tola šwój podjeł šaplacźicź. Pschetož thora dje je dźowka Leeuwardenskeho měšchcźanoštu."

Tu žo Rembrandt roshari. A ł tóždym hłowam šdasche žo, so pschitběra wón na wulkoczi. „Na tom šaleži mi šmorje, jo je wona dźowka jeneho měschczanoštu. Ale wona je wjazy! Je moja mandźelska, žona wumětża, Rembrandtowa žona. To šebi špomjatkujeże! A schtóž nastupa Waščh podjeł na wobrašu, tak wo njom njerozdźu."

„Njejšym to tak šlé měnił," šnapischeźiwi van der Straaten wušłotnje.

„Wém to," mischtr dźesche, „njemėnicźe to šlé, cźi druhi teź niz. Wschitzy jo mnu derje ménja. Znhy šwět a dokelž je temu tak, proschu Waš" — a wón jareji to ł wótrem hłosom — „cźinicźe, so pschindźeże mi ł wocźow! Sšam dyrbju bycź, wopuščhcźeny, to je mój wosud. Ale teź moje špoże!" A mjes tym so wotpóšłani tśelźowstwa ł hłowu tśchaščewschi wotejdechu, wudohy žo ł jeho wutrobnju šaplak, do šmjerce jranjeny jaźichich hobra, kotryž bésche pschewalti, jo by dorosumjenja namakał pola cźłowjekow tamneje dobu. Wobras njemóžeschc jich špadobanje šbudźicź, kotryž dźenža ł cźeščcźowstwu wobdźiwamy, a kotryž mjenujemy „Nócnu straža."

jfz.

njesašłužerjow so sušćich a jenotliwje so wobsamknu, so to wot 1. haprelee mežrazuje 10 pj. sćera. Wjednik wobsedy rosćeži towaršichan hišćeše nekotre dnji Lamprechowcje posmjertnje pokladnje. Po wschelkich a pšećelšćanjih protokolach stoješe wobsedy hejtman shromadźiwši wokolo 1/10 hodź.

Se Smrž Tumiz. Po postajenju krajneho swjasta sakskich wohnjowych wobsedow so ludowna dobrowólna wohnjowa wobsedna a dyrbjeschka wohnjowa wobsedna niedźelu popołdnju preuhowaschći. Preuhowarjo běchu kk. wopalny direktor Lužius z Mažeje Borschešće jako pšedsydowar, wowalny mišstr Rjelka z Hanichcz a kommandant Jurz z Wjasowiz. Prěnja wobsedna nastupi 68 a druha 60 muži mylna. Swjećenowanju pschi narjadach a pokhodnej službje pschisamknu so derje poradźeny nadběh. Wobsedz dobuchčej sebi wobš khwalbu.

Z gmeinskeho žiwjenja

S Běłych Nowizz. Pjatk wječor 1/9 hodź. sešadźechu so gmejnšći zastupnizy k žiwotnemu 5. požedženju w Brynmannec hosćencu. Pschedsydźer zastupnikow k. Hajschka pozdźerzenje nawjedowaschi. Pschi prěnim dnyhu jednasche so wo naležnosći pryedawschcho wjesnjanosty. Wo tym maju so wšitcy swědzy psched sudom pschesłyschecz. Za prozeß pschećiwo pryedawschemu wjesnjanosće dyrbjesche gmejna požeržku pschijeć. Ta so wschi dołhej rozmysle pschisłuchi. Po namjerje k. Sibarja maju so schtowny, kiž su pschi dróhy nadźłane, zaso wotstronjeć, dokelž so pječa za dróhu njehodźa.

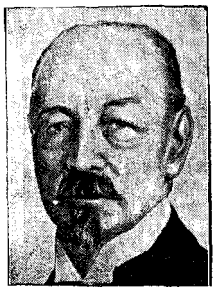

Pionér němskeje autowoje industrije wumrěł.

Kommerciski rada Hendrich Kleyer, założeř Frankfurtskich Adlerskich dźěłarnjow, swětoweje firmy za automobile, jězdne kola a pisańske mašiny, je 79 lět stary wumrěł.

Spodźiwni kwasni hosćo

Najspodźiwnišich kwašnych hosći, kotrež drje žu hoy na wošerenem kwašu byli, směje dźowka jeneho franzowskeho zyrkušowneho direktora, kotraž so w pschichodnych dnjach twa. Wona je pschesproša wschě attraktiwe nanowneho zyrkušowneho pschedewsaca, tak so budže potajkim sa kwašnem blidom nimo njewjesty a nawoženja a pschećelstwa też žona z polnej brodu a muzyki z ptaćeri hłowu. Nimo teho pschihotuje hotowy a tyo palćikoho, bdźeńcy a skludźerjo tehorunja njepobrachuja,, a schtyri młode lawy, kotrež pschihotowachu hakle sakoženu naymu na świet, powjedu so sa pišane žiožane banćiki swobu w kwašnem ćahu. Nadźijomnje je nawoženja na wschě tute spodźiwnosće žiwućeny, so na wschém konzu w poslednim wokomiku hischće njećeknje. nj.

Pismowstwo

Łužiskoserbski Wěstnik.

Předleži nam 4. čisło 13. lětnika tuteho měsačnika našich słowjanskich pśećelow. Na prěnjej stronje wokrěwi nas baseń „Rjana Łužica“ wot Jos. Smišeka. Nadeńdźemy dale našu serbsku narodnu hymnu we češkim přełožku — připrawjenu k spěwej za muzski khór wot B. Stástvý-ho. Redaktor Vl. Zmeškal pišе „Z Łužicy“ wo našim narodnym pócowanju — wo hł. zhrom. „Maćicy Serbskeje“, wo „Jutrownej stud. skhadźowanej“, na zhrom. „Zjedn. serb. wučerjow“, wo hłownej zhromadźiznje „Spěwneho Zwjazka“, wo „Skutkowanju evangelskich łužiskich Serbow“, wo „Serbskich Nowinach“ a jich stojnišću k słowjanskej politicy, wo „Wustajency wobrazow molerja Krause-Osten w Budyšinje“ a wo dalšim ważnym. Pod rubriku „Rozprawy“ wobswětluja so serbske naležnosće a zhonimy wo mnohim pśećelskim pócowanju k našemu lěpšemu. — We wobrazu widźimy „Dom wumělcow w Hodoninje nad Morawu“, hdźež so wotmě wustajeńca dźěłow serbskich wumělcow Měrćina Nowaka, Fr. Latka a Hanki Krawcec. — Pod rubriku „Ze našeje skutkownosće“ čitamy z wjeselom rozprawy wo dźěławosći wotbočkow tow. „Adolf Černý“ we Hradce Králowé, w Młodej Boleslavé, we Jablkynicich, w Litomyšli a wo hłownej zhromadźiznje centralneho towarstwa w Prazy. Z Brna bychmy tohorunja rad čitali. Dale so wopisuje jutrowny zajězd pśećelow k nam. Čitamy dale wo dźěle k lěpšemu „Hórnikoweje łužiskeje knihownje w Prazy“ a hišće wo wšelakich pospěšnych dźěłach a pócowanjach. — Zapisamy rad z dźakom wulku dokonjanu pócu k našemu lěpšenu. Dźak wosobje k. redaktoram za pśehladne podaće ważnosćow a nowosćow w tutom 4. čisle. -ś.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. – Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. – Za nawodźenje: G. Janak w Budyšinje.

Kak so morjo wot lodowych horow čisći.

W měsacomaj meji a junilju patrouille na lodowe hory na Atlantiskim oceanje wosebje pilnje dźěłaju. Wone telegrafuja łódźam, w kajkim směrje lodowe hory pluwaju. Tute hory wotłamuja so wot lodowcow (Gletscher) na pobrjohach Zeleńskeje (Grönland) a pluwaju druhdy samo hač do mexikanskeho mórskeho zaliwa. Najwjacy tutych lodowych hobrow pak so prjedy z čołmow ze chemiskimi bombami roztrěla. Horni wobraz pokazuje, kak chemiska bomba lodowu horu roztrěli. Na delnim wobrazu widźimy so stejo na patrouillowym čołmje z wosebitej kanonu k roztrělenju lodowych horow.

Zwotkel telko hosći

Cžaży žu hubjene. Drobe hosćenzy žu pschepjelnjene. Kak to pschińdźe?

*

Listowy pschinješe sliežowanje.

„K naschemu wobžarowanju njejsće Wy swoju sliežowanku z lěta 1927 we wyšokosći sto a žydom a wošom dźesać hriwnow pšeseu hischće zaplaćili. Napominamy Waš wospjet zdwórnje, so chžyli nam pjenjezy w běłej tijoch bujow pschipósłać, dokelž bychmy hewak nuzowani byli, naležnosć rěznikej pschepodać.“

Ssobućežowjek rjekny k swojej žonje:

„Saplaćimy.“

„Wy hyła derje, mužo.“

Ssobućežowjek wuczeše listownju.

„Tu maseh sto hriwnow. Wjazy njemóžu. Praj hnydom, so dyrbja spokojny być a gule sliežowanje warunać. A potom chžyli nje pschećelnje na pokoj wostajicz.“

„Wěrišch, so to doža ha, mužo?“

„Wěrjo! W dźenžnischim cžasu? Hotowe pjenjezy žu dwójzy telko winejte. Hdyž nochzedža, njedostanu dožyła niče.“

Žona tykny žebi pjenjezy do ruczneje toschki. Tši hodźiny posdźischo wróći so domoj. Ssobućežowjek praschaše na nju pohlada.

„Nó, schto prajachu?“

„Woni nochzedža.“

„Tuczi tudźo nochzedža?“

„Nē! Wobsteja na tym, so maju prawo, žebi wschitko žadaci.“

„To njeje žwēt hischće doživił!“ tschažesche žobuczežowjek z hłowu, nastroži so nadeńo a pohlada se strachom na ruczku toschku swojeje žony. „Ty njejsy jim tola nadźijomnje tute sto hriwnow dała?!“

„Ale ichto žebi mysłiłsch, njejsym tola błudna!“

„Bohu budź dźak!“

Ssobuczežowjek widźomnje tóžo dychasche.

„Hdźe pjenjezy žu? Daj mi je.“

Žona tschažesche z hłowu:

S pjenjezami saplaczu rěsnika. A pjekař dostanje też hižo pscheš schtyrzecži hriwnow.“

„S tutymi pjenjezami?“ woprascha so dźiwajo mandželi. „To žu tola namakane pjenjezy. Ssu nam tola z njebješ padłe! S nimi tola dožyła njeliczačkny. Njemóžna wěz. Sa to pschihotujeny žebi jónu rjany dżeń, pódźenjoj dźenża wjecżor do wošebneje korczmy. Někto njech naš tudźo w mérje wobškorża, to traje dwě lěcze a hischće dlže. Sa dwě lěcze žmy pak tak a tak dokrawzowali abo imjenemy pjenjez dosć, so njeje nam wo tu hriwnow wjazy cžinicz. Ale dźenża chzemoj darjene pjenjezy pschecżinicz, kotrež połoži namaj mitły jandźel do klina.“

*

Cžažy žu hubjene. Wošebne hosćenzy žu pschepjelnjene. k.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 10. meje 1932:

Wčerawše urzy w Barlinie

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	18,38	100 čěskosł krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,68	100 trane frankow	16,575

Bursy sastupichu wčerera z kruthym měnjenjom do nowego tydźenja. W běžu dnja kursy wschelakich efektow so feslabichu. Burza zhladuje z napjatosću na jednanja statneho sejma, kotryž wčera so sašo na schtyri dny k poradźenjam seńdże. Statny finanzny ministar poda rozprawu wo statnych finanzach. Tute sašo so bjeła z njedostatkom wo nimale pół miliardy hriwnow. Wočakuja jara wichorjate poradźenja statneho sejma.

Produktowe wiki so sesłabjowachu wobcżeje w terminowym wikowanju. Na Barlinskich kał na Drjezdźanskich wikach so płacżiny za hotowe korno pomjo poslednim wikam njepschemėnichu. Dowoš njebě wulki, ale mlynjo njekupowachu, dokelž muka njewotbudu.

Zentnar płacżeše wcżera w Barlinje:

pschenicży 13,80—13,90 hr. (13,55—13,65 hr.), rožki 10—10,10 hr. (9,90—10 hr.), nalětnjeho jeczmjenja 9,35—9,70 hr. (9,35—9,70 hr.), nazymskeho 8,95 hacż 9,30 hr. (8,95—9,30 hr.), wowsa 8,20—8,45 hr. (8,10—8,35 hr.),

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:

za meju: 14,35—14,32½ hr. (14,05—14,15 hr.),
za julij: 14,27½—14,18¾ (14,30—14,37½ hr.),
za september: 11,40—11,36¼ hr. (11,42½ hr.),

rožki:

za meju: 9,90 hr. (9,75 hr.),
za julij: 9,43¾—9,40 hr. (9,95 hr.),
za september: 9,25—9,22½ hr. (9,30 hr.),

wowsa:

za meju: 8,72½—8,73¾ hr. (8,52½—8,60 hr.),
za julij: 8,92½ hr. (8,90—8,95 hr.),
za september: 7,70 hr. (7,67½—7,70 hr.).

w Drjezdźanach:

pschenicży nowoje 13,75—14 hr. (13,45—13,70 hr.), rožki 10,50—10,75 hr. (10,50—10,75 hr.), jeczmjenja nalětnjeho 9,65—10,20 hr. (9,65 hr. hacż 10,20 hr.), jeczmjenja nazymskeho 8,75—9,50 hr. (8,75—9,50 hr.), wowsa 7,80—8,20 hr. (7,80—8,20 hr.),

Wiki rěznego skotu wcżera w Drjezdźanach.

Pschihnali běchu dosć skotu. Tola wiki mózha so dobre hrěnje mjenowacż. Dla pschedstejazych swjatych dnjow rěznicy wjazy kupowachu. Sćwinje mějachu dobre hrěnje wiki. Sa mjazynymi pschekrosćenymi sćwinjeni so bóle hacż za tucżnymi praschachu, a sa nje też wjazy hadźachu.

Sćwinje běchu we wschěch druzinach něschto drózsche hacż tydźenja. Rjane, hrěnje wiki mějachu też cżełata po dotalnych płacżiznach. S howjadami wschak trochu tłazasche, tola rjane howjada dotalne płacżiny dźerżachu. Rjane woły něschto wjazy dopschichu. Sa tucżnymi bykami so praschachu, ale powschitkne płacżiny so nje njezhadźachu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje ... ...

napomnjaju, so bychu so pischeczowo jich kradnjenju schkitali. Najčešchi schtit namakamy w automatiskich stojidłach sa jědne kola, kiž su pschi wschelakich hajach a namješćach postajene, hdyž móžesch sa 10 pf. swoje kolo pschisamkuješ. Tola potom, hdyž so tež wschitko, schtož so wot kola lochko wotcewsać hodźi, kaž gratowu toschku, wobswětlenje a aktowe tosche, přeco wjace a pschi tym dobi thowaješ, dokelž padnuschi tež sa takimi jenotliwymi ošćelmi du. Schtóž so njemóže rozsudźić, wuzmje sjawne thowarnje jědnych kolow, tón dyrbjał snajmjeńšcha swoje jědne kolo z krutym rjećazom a dobrym zamkom k nětkajkej wězy na haty abo we wolkěži a na dworje tak pschisamkowaš, so jo paduchi tež wotnjesć njemóže, pschetož buchu tež tym sposobom snate, so su paduschi jědne kola, kiž běchu jenož se zamkom pschisamkowane, wotnjesli a kradnyli. Skónčnje prošu so wobsedźerstwo, kiž prawo hubjenje, so by hobu pomhało pschi wuzamjenju kradnjenjow jědnych kolow. Hladajće so pschedewschěm pschi kupjenjom jědnych kolow, kotrychž pokhad je dwělomny a dajće w takich padach policija nětk powěsć.

S **Hnaschcz.** (Mejumjetanje.) Rjanemu staremu ludowemu nałožkej mejumjetanja hschowoschće njedźelu před 4 krócz młodźina naschcje wjsy. Pschi njepschihódnym wjedrje běsche so pschcza hischcze tójschto ludźi jeschło. Młodźina běsche so shromadźiła na dworje kubleria Hejda. Wottud cźehnjeschce z hudźbu po wupyschenych wjejnych pućach na swjedźenskiu luku Herbiśeje gruchty. Tu běsche sa dosć zabawy postarane. Mjes tym so dźěl młodźiny ludowe reje rejwaschće, pocza druhi dźěl meju podrjwać. Skónčnje z wulkej prózu a mnoho žorta zo to poradźi. Dostojnosć mejskeho kmla dobu hdi k. Arnoschi Herzog. Jako kralowu wobsoži wón knj. Grubšiz. Wobaj stupischtaj na pyschny kralowski wós a z pischewobom drušich wobdźělnikow hibasche so cźah hischcze raz po wjsy. Po cźahu poda so wulki dźěl wobdźělenych na jatu Herbiśeje gruchty, hdyž so sapocza zabawny konzert, dokelž so wonkach deschcowaschće. Pschi wjsokej rejzy młodźina swjedźenje mejumjetanja wobsamknu.

Z **Bronja.** (Dźěćacy mejski swjedźeń.) Zańdźenu njedźelu měješe tež naša skhowana wjeska swój dźěćacy mejski swjedźeń. Mali běchu sebi hižo doprědka wšitko rjenje zarjadowali. Skoda jenož, so wjedro nocheyše hinaše mjezwočo pokazać. Při rjanym cźahu so wšitke dźěći wobdźělichu. Mjeńše sedźachu na wozu, z mejkami wupyšene a z dwěmaj wołomaj cźehnjene, wjetše dźěći kročachu spěwajo za nim. Potom běše kofejowa zabawa pola Bębrachec. Derje słodźachu dobre calty a kolbaski při wšelakich přednoškach. Wulku česć z mejskim kralom być měješe Jurij Kubank, jako kralowa so wuzwoli Marka Bębrachec. Tak minychu so ruče wjesele hodźinki. Wječor wobdźěli so tež wjesna młodosć na derje poradźenym mejskim swjedźenju. A kóždy je za swojim přišoł.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Podpjerasce towaršwo.) Njedźelu tydźenja wotmě podpjerasce towaršwo derje wopytanu shromadźiznu. Poždźenje sapiśi so schwatlichu. Něschcze so wo wschelakich sastupach. Do towaršwa sastupichtaj kł. Max Hottaš a Kästner, přeschi je wjtaj, druhi z Khwaczicz. Posała so na slět do Khemberga. S wěstosću pak so towaršwo wobdźěli na bratrowskim swjedźenju w Motydle. Naležne tšelenje wotmeje so prěni dźeń swjatkow w „Lěsnym hrodźiku". Junnska shromadźizna je wurjadna. Tam so dojednа wo pomjernej pokładni, kiž dhe zyły swjatk nětko do skutka stajicź. Poslednji so skónčnje hischcze jubilar, kaž běsche wobsamknjene.

S **Kotcz.** (Shromadźizna wojeńskeho towaršwa.) Tudomne wojeńske towaršwo wotmě Boże stpicze swoju 2. schtwórtsetlětnu shromadźiznu w Panizej hosćencu, kotruž nowowolenу pschedsyda Arnoscht Kotyna nawjedowschce. Jako běsche shromadźiznych powitał, da jim postawk k cześcźenemu wopomnjenju nedawneschcho sakskeho kralа. Do towaršwa běchu so dwaj nowaj sobustawaj samowolnioj. Po žiwej rosmołwje so jeju pschijećzu jednohłósnje pschihłosowaschce, jeli so wonaj wuprajitaj sa wobstejace wustawki towaršwa. Na to poćesći pschedsyda sasłužbnjenu sobustawow sa 25 létne sobustawstwo. Jubilarowaj, G. Hajeschej a A. Nedonej pschi sydła wot swjatka spožčene cźestne znamjeschcho z liscźinu. Na to rosprawjeschce so wo poslednjej wotrjadnej shromadźiznje. Dla spěchowanja młodostneho wotrjada chze pschedsyda z tow. Fejfu, kiž pschitomny njeběschce, rěcźeć, dokelž swjatk dla tuteje naležnosće napominaschce. Pschedeschi hischcze pschipiš wot swjatka wójnskich zranjenych, wo nim so posłyschicho wosćebje uwradźi. Dóschle běchu też nětkotre spěchrosćenja na jubilejo. Wobsamknuty pak so, zo so towaršwo jenoż wobdźěli na 50 létnym założenišću jednotu w Barcze 26. junija a w Bukezach pschi poswjećenju tšelniskeje a sportniskeja z woswjećenjom 65 létneho jubileja. Towaršwowych protykow skasa so 60 schtuk. Pschedsydstwo pschihlosi so k wobdźělenju na wotrjadnej shromadźiznje darmotna jěda po železnizy a pschetrjebanišći pjenjez. Towaršwowa pokładnja je hischcze derje salożena, tehodla so létny sobustawski pschinoschk na 4 hrywny sniži. K slěbornemu kwasej cźestneho sobustawa tonu Jurja Rothy pschiswoli so pjenjes z pokładnje sa dar. Skónčnje jednasche so wo lećnim swjedźenju, wobsamknu so, so ma so w Hajeschcej hosćencu wotmeć. Młode muzstwo poskiči hudźbu. Shromadźizna skónči so z darmotnym pjwom.

S **Wósporka.** (S jědnym kolom swodźowanje sajesbožić.) Jenoho dnja sańdźenjeho tydźenja t. l. éta jězdźesche tudomny lokomotiwnik Ernst Freyer na swojim jědnym kole tu pisches móst. Jemu napschećo bliskeje so automobil, tehodla Freyer swoju kedźbnosć na auto słoji a njedohladawschi so kamjenja, kiž na drohi leżesche, sajedźe do njeho. Kolo so wobrasy a Freyer padźe a dyri wo automobil, kiž běsche w tutym wokomiku hacź k njemu dojeł. Automobil Freyera na dróhu wjerny a to tak njesboženje, so so wobsemu lewa ruka nize łokcza rozdrě a fyzike krwawjesche. Auto pschijědże jara pomalku, cźehnuwši na so Freyer dźakowaca, so wo žiwjenje njepschidże.

S **Hornjeho Wujězda.** (Autobuš sem wjacy njebudźe jězdźicź.) Wot 21. meje t. l. autobuš z Biskopiz do Hornjeho Wujězda a wróćo hacź na dalsche wjacy njepojěźe. Wěz so njeje danka. Hacź so autobušowy wobkhad sasy w symje abo k létu wotewri, njeje hischcze wěste.

S **Kamjenza.** (Wobkhadne njesboże.) Pódźelu dop. sta so njesboże na rózku Arnoldowcje a Połnoźnjeje dróhi. Wožbowe auto dyri do motorskeho kolesa. Wina je autowy wjednik. Motorowy so we wobliczu słoha sani. Jeho kolesko so khětro wobschkodźi. — (Wjazmowa schćurka.) Pschi Hornjej winizowej dróhy je w nozy k pódźelu wobydlеć pjanowu schćurku sarasył. Skorźo bě spytało, so do njeho dacź.

Z **Ralbic.** (Mamy tu nětko też baconow.) Loni bě tu młody wobsedźer Herbskeje gruchty na swoju bróžnju koło tyknył, zo bychu so tu bačony zasydlić móhle. Přilećachu drje też někotre a wojowachu wo hnězdo. Potom pak so zaso wšě zhubichu. Létsa přičinichu tu hišće druhe, wjetše koło a nakładžechu na nje hałozy. Zaso wojowachu tu někotre bačony wo nowy dom. Nětko wostaštej tu dwaj, ale njerodźeštaj wo nowe, wjetše koło, ale znosyštaj hałozy na stare, mjeńše. A nětko jeju husto w hnězdźe wohladamy, ju sedźo, jeho pak stejo stražujo. Druhdy nosytaj też hišće trawu atd., zo byštaj sebi hnězdo hišće tróšku porjedźiłoj. Nadźijomnje tu nětko wostanjetaj, ćrjódku dźěći woćehnjetej a k létu zaso přinđźetaj.

Z **Kulowa.** (Herči wóz.) Wawree hercaj (nan a syn) z našeho města, kiž staj tu w cyłej wokolinje derje znataj, staj sej dałoj připrawić wóz, na kotrymž z jeneje wsy do druheje ćahataj, zo byštaj ludźom hdźiłoj. Wóz je z drjewa a ma dwě kole. W nim móżetej dwě wosobje spać. Wóz je wonka z napismami wudebjeny.

S **Běleje Wody.** (Najstaršchi wobydlеć.) Pódźelu swjećeschcze prjedawschi dołholětny gmejnski pschedstejeršk a wobsedźer zyhelnizy Hermann Kiesewetter swój 85. narodny dźeń. Wón je horliwje słutkował we wschelakich fastojnstwach a bě też weteran z němsko-francowskeje wójny 1870/71.

S **Brěsowki pola Sslepeho.** (Samjertny pad.) Sobotu pokhowachu najstarschcho towaršeka wojeńskeho towaršwa, tšełkarja Hansa Domka. Bě towaršwo sobu założił a stajnje jeho hortinu sobustaw.

S **Nowych Wikow.** (Samomordaršwo.) Tu je sebi žiwjenje wzał w zyłej wokolinje derje znaty kapalnik Alfred Drogan. Je so na skhodowym wobłoženju wobjesnył. Hospodarska starosć dorje su pschiczinu tuteho skutka.

Z Łužicy

* Se **Zittawy.** (Samomordaršwo.) Njedawno je so tu 24 létny dźěłaćer Oswald Neumann z Olbersdorfa njepapey w kanalu mjez połnócnym a narańšim morjom. Łódź spyta podarmo swojich ludźi, argentinskich wuhnatych, do jenoho europskeho přistawa sadźić. Něšto jěduce łódź do krajow při narańšim morju.

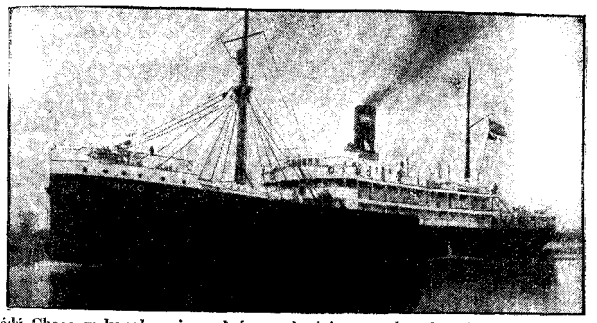

Njezbožowna łódź Chaco w kanalu mjez połnócnym a narańšim morjom.

Tydźenje dołho běše so argentinska łódź Chaco we europskich wodach wokołobludźiła.

* S **Olbersdorfa.** (Njewjedro.) Schtwórtk popołdnju puschcźi so tu njewjedro. Błyst dyri do Neumanez łožownoscze. 24 wokenkow so rozsraß. Tež elektriski powod so wobschkodźi. Błyst z pinzu pschechodźi po wodowodze do plokarnje, hdyž tež wjele schkody nacźini. Wobydleć, kiž pschi wokuje stejesche, bu na sem wjerhnjeny. Krupy su na schtomach wjele schkody nacźinile.

Dwójny mordar cheyše rubježnistwo skućić na filmowej hrajerce Lilian Harvey.

Před někotrymi dnjemi zajachu 16lětneho dwójneho rubježneho mordarja Waldowa. Tutón młodostny njeknićomnik je so wuznał, zo je ze swojimi pomocnikami cheył wumětku potrěbić a wurubić. Ze zajećom Waldowa so tutón wotpohlad njehodźeše do skutka stajić. Na wobrazu widźimy Lilian Harvey, wohlubjenu němsku filmowu hrajerku.

Mejudelebranje w Khróšćicach

Zasy raz móžachmy rjany nałožk mejedelebranja widźeć. Hižo před tydźenjom staji sebi Khróšćanska młodosć meju sjedź wsy. Kóždu nóc ju wotmětnjeju stražowachu. Při tym sta so khětro směšna podawizna, kotruž chcu skrótka podać, dokelž so mi to dobry žort być zda. Jako štyrjo w prěnjej nocy při meji stražowachu, přiwačištaj so dwaj druhaj towaršej k meji. Chcyštaj tola rady wědźeć, hač tuči woprawdźe stražuja a spja. Jako so hač k meji přibližištaj, so njemało dźiwaštaj, zo nichtó při meji njestražuje. Pytaštaj wšudźo wokolo, skónčnje słyšeštaj něšto smorčeć a namakaštaj stražnikow sedźo do kulki stłóčenych. Nó, tajcy spuščomni strażniccy! Za to dyrbja pokućić. Přiňdźeštaj na dobru mysl. Wzaštaj sebi bow a nałožnaštaj jón z rěki polny wody a kinyštaj tuto dobre lěkarstwo do tuteje zawaleneje kulki. Kaž šerśenje běchu na nohach, tola prjedy bač so zo swojich kryćow wusmjatachu, so tutaj njedočinkaj zhubištaj. Najhórše bě pak za nich to, zo dyrbjachu hišće tak přemokani něšto hodźin strażować. Druhi raz njebudźa cyle wšsće wjac při tak česćepolnym nadawku spać.

Njedźelu připołdnju hižo nakhilichu meju tak daloko, zo trjebachu potom jenoż hišće koliki, kotrež meju hišće kusk wyše zemje dźeržachu, wotewzać. Po nyšporje zhromadźi so wjesna młodźina kaž też wokolna na wsy při meji. Na to so meja cyle na zemju puści. Nětk zestupachu so ći, kotriž běchu so k tutomu wjesnemu swjedźenjej zamołwili, do rynka. Wšo hromadźe bě jich wokolo 27 porow. Prjedy ćaha jěchu psched cźah cźišmyk a so cźesto srani. Personal cźaha jeho sobu wša do Hirschfelde, ale wón hižo duzy wumrě.

* S **Olbersdorfa.** (Njewjedro.) Schtwórtk popołdnju puschcźi so tu njewjedro. Błyst dyri do Neumanez łožownoscze. 24 wokenkow so rozsraß. Tež elektriski powod so wobschkodźi. Błyst z pinzu pschechodźi po wodowodze do plokarnje, hdyž tež wjele schkody nacźini. Wobydleć, kiž pschi wokuje stejesche, bu na sem wjerhnjeny. Krupy su na schtomach wjele schkody nacźinile.

Doppelter Rabatt — doppelte Pfingstfreude!

10%

Von Mittwoch, dem 11. bis Samstag, den 14. Mai auf alle Waren (mit Ausnahme weniger Artikel) doppelte Rabattmarken! — Auf Wunsch statt Rabatt bei Einkauf für 2 RM ein schöner Dessertteller, bei Einkauf für 3 RM eine feine Tasse mit Untertasse aus echt bayerischem Qualitäts-Porzellan.

KAISER'S KAFFEE-GESCHÄFT

chašo jedyn na konju, mejiny wjerśk w rucy dźerżo. *Hercy zapiskachu wjesoły pokhod a ćah hišaše so pomału* po wsy. wokoło kapałki a potom na rejwansku lubju. Ta zjednoćichu jich hišće někotre wjesołe hodźinki hač do połnocy. —

Cyły tydźeń steješe meja srjedź Khrósćic a dźěći měješchu na tym wosebite wjesele. Měješe „statnu wysokosć" wo znajmjeńša 25 metrow. Wjerśk dohěše brězowa króna, wupyšena ze wšěmi możnymi rjanymi pisanymi rubiškami. Nanajwyše zmalowaše khorhojčka ze serbskimi barbami a zhładowaše do serbskej krajiny, jako by přiwołać cheyła: „Luby serbski ludo, njezabudź na twoje krasne, serbske nałožki, škitaj je ze wšej moc a njepřidaj, zo so wone z našeho ludu zhubja. Je twoja swjata winowatosć za to wojować, zo njeby je nowočasna civilizacija póžrjela!

Wšu česć a slawu tež Khróšćanskej młodości, zo je so skónčnje zmužiła a tutón rjany serbski nałožk wuwjedła. Dawno je drje so wo tym powědało, tola so ženje do skutka stajiło. Je to hižo dołho, hdyž bě so tu poslednji raz meja swjećiła. Sto bě na tym wina? Myslu sebi, zo bě to jenož lěnjosć našeje młodźiny. Mjenje wina drje bě pjenježna nuza, dokelž tehdy hišće tak hubjene časy njeběchu.

Wusudźenja

§ Wo njesbožu ſ automobilom 9. novembra 1931 pola Bukez, pschi kotrymž schulski hólc Domichka wo žiwjenje pschindže, dyrbjesche Budyšli krajny žud hischcze ras zednać. Budyšli lawnišći žud běsche wojnarja Gustawa Roberta Hörniga ſ Drježdźan, kiž běsche hólza, kiž bjesche běžał sa cjaptu, kotruž běsche jemu wětr wjał, je autom pschejěł, so bě hólz hnydom wumrěł, dla njerodneho morjenja k dwěmaj měšazomaj jastwa sasudźił. Hörnig dospě se žurosim powolanjom, so žo preschi wusud sběhny a wón mjeto 20 dnjow jastwa 200 hriwnow pjenježneho thkotanja dosta.

§ Po konkursu Mechanisteje tkajernje Augustinez bratrow we Wjeleczinje běchtaj žo mějiczelej pschekupzaj Korla Gustaw Augustin a Albin Pawoł Augustin dla pschewidźenja pschečiwo § 240 konkursoweho porjada wobstorżiłoj. Jeju winowachu, so staj ſ differenznym wikowanjom ſ twórami pschewulke sumy pschetrjebałoj. Schtrachowšći lawnišći žud běsche tóždemu 1000 hriwnow pjenježneho thkotanja aba 50 dnjow jastwa napotožił. Wonaj žo pschečiwo wuzudej powokałchtaj. Powołanišći žud na to wobeju wuwinowa.

§ W dwěmaj rabsmaj łakšanu pomoz postrieli běsche spočatk oktobra 1931 džełaczej Max Hendrich Rudolph ſ Lubija. Wěz žo wyschnoscji wosjewi a Rudolph dyrbjesche žo dla pschemyslownehe sastrělenja psched Budyšlim pschisłužnym žudom samolwicź. Wón žo wujna a doska ſ pschepytowanišej jatbu lěto thkotanje. Trjebane instrumenty so sebrachu.

§ Psched schtimi létami, 5. haprleje 1928, wotpali žo w Boschezach domske ſ hródžu ratarja Hermanna Brycze. S pschičinu so swady běsche pched króthim czasom starschi žnu Pawoł Brycza wyschnoscji wosjewił, so je jeho młódschi bratr, 25lětny nježenjeny krawc August Brycza nanowy statok sapalił. Tutón mějesche žo nětko pched Budyšlim pschisłužnym žudom samolwicź. Pschida, so je woheń sakoži, ale rjelmy, so je jeho bratr Pawoł k temu namołwjał. Wón je to pjecza wuwjesej dyrbjał, hdyž žo ras w pjecy pjecze, schtož je žo 5. haprleje 1928 stało. Wón je wjecžor w žwojej komorje thachlowu rołu ſ wuhnja wuczahnył. S dźěru žu schtrě wuletale, žo na wobschtodženy lubiny wjerch žydale, ſ czimž žu žo ſ petrolejom polate matowe hłójczki na lubi sapaliche. Woheń je žo ruczje rosschěrił a twarjenje snicził. Do sapalenja je wón žwoju dobru drastu wuthkował a wjazy wězow jako spalenych wosnamjenik, hacž je žo waprawdźe spaliło. August Brycza dosta ſ zyzkej pschepytowańšej jatbu dwě lěce thkotanje a shubi cjelne prawa na 3 léta.

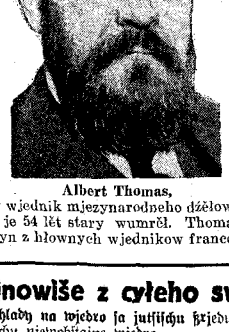

Albert Thomas,
dołholětny wjednik mjezynarodneho dźěłoweho hamta w Genfje, je 54 lět stary wumrěł. Thomas běše do wójny jedyn z hłownych wjednikow francowskich socialistow.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro ſa jutšischu ſrjedu:** Smějemy hischcze trochu njewobtajne wjedro.

* **Dostawarjam ſpomožerſkeſe podpjery w Salſkej je žo podpjera khětro ſnižiła. S tym žu dotal podpjerani jara njespokojom. W Kamjenizy dźiwchu pschečiwo tom protestujo po měſtowych dróhach cjahacź. Dokelž cjah njebě na poliziji pschipowědženy, jemu polizijstojo napschečiwo stupichu, ſo buchu jón rosbruschežili. Djełonjemjerjo pak do polizijſkow ſawadźichu. Dokelž žo tuczi do cjełma ſahnachu, ſ revolwrow do demonſtrantow thělachu. Tſjoch ſ nich žu ſtraſchnje ſtranili, jedyn ſranjeny je wumrěł.**

Tež w druhich měſtach žu ſo njemcri djełonjemjerjo dla ſniženja podpjery k naſylnoſcjam ſtorkowacej dali. We Burgſtádtu žu měſchczanoſtu wobrohili a polizajſkeho inſpektora k ſemi poraſyli. W Limbachu, Mittweidze, Markersdorfu atd. žu rěſnike a pjekaſke thamy wutradnuli. Polizija je kommanda do wobrohjenych měſtow poſłała.

W Budyſchinje žu ſo dotſahowarjo ſpomožerſkeſe podpjery pónđelu pschi ſniženej podpjerje na wſchelakich měſchczanſkich djełanjeſchczach ſapowědźili, nuczene djełoczinicź. Pschi tym kommunistiſkim wjednizy jich namołwichu, ſo buchu njedjełał, a ſpytachu k djełu ſwolnjowacych wot djełka wotdźerżeczź. Polizija porjad wobnowi.

W Budyſchim polizajſtwje běchu wutoru rano wſchitzy polizajſty ſaſtojnizy ſ revolwrami wobtrojeni.

W Lipſku je ſo czrjoda dotſahowarjow ſpomožerſkeſe podpjery do jenoje wupłaczerne dobyła, elektriſke tamy roſtrila a wſchelaku ſchkodu nazjinła. Do jeneje pschedawarnje zbroby ſo nětkje 25 muži nahnali. Do pschedawarki žyre jeja ſujetachu, a prjeky hacź möjeſche žona po pomoz běžeć, jeja, kotraſu a zbiu zbrohu wotnjeſechu. Hdyž polizija pschikhwata, běchu ſo namalnjy ſhubili.

Swójbne powěsće

Sślubjenaj: Hildegard Leiſtež a Richard Göthlich we Běłej Wodźe.

Směrowani: Rudolf Cjoch ſ Margaretu rodź. Storchej w Budyschinje. — Erich Hobrak w Běłych Noſtizach ſ Jon rodź. Nowakej w Lejnje pola Budeſez. — Erich Barchmann w Halbstrowje ſ Gertrudu rodź. Pjetaſchej w Kamjenzu.

Semrěli: Hendrich Daubner, wumělſki ryſowar we Budyſchinje, 71 lět. — Elſa Barthelowa rodź. Wiesnerowa w Hnojnicach. — Alwin Jurr, žiwnoſćer we Wjaſowizy, 72 lět, khowanje budże jutſje štrjedu pop. w 2 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Ernestina ſwob. Rönſchowa rodź. Rönſchez w Lubiju, 91 lět, khowanje budże jutſje štrjedu pop. w 2 hodź. — Chriſtian Brańu, penſionėr we Wojerjecach, 65 lět, khowanje je dźenſa wutoru. — Kurt Ruhland, ſchkleńcowožėłar w Běłej Wodźe, 26 lět, khowanje je dźenſa wutoru.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Wšitke Budyske ſpěwaŕki a ſpěwarjo, wosebje towaŕſtwow „Nadźija" a „Jednoty", so z tutym přeprošuja na spěwnu pruhu srjedu tutoho tydźenja ½9 hodź. w Serbskim Domje. Dostanjemy prěni dźeń swjatkow wopyt jeneho dalšeho wučeŕskeho towaŕſtwa a temu chcemy po jeho přeću nješto serbske zaspěwać. Njech so při tym prawje wjele Serbow wobdźěli. Wowčeŕk.

Drježdźany. „Hromadnik" zmječe štwórtk, 12. mejo swoje měsačne posedźenje pola Steglichee (Zmijee) na Christianskej dróze 22 wječor ½9 hodź. Sobuſtawy a hosćo su z tutym wutrobnje witani.
Předsyda dr. Wjaslawk.

Pančicy. Lipa Serbska (mužske hłosy) ma srjedu we hosćenu nužne posedźenje, dokelž so swjedźeń bliži. Tuž so wšitcy [illegible] čakuja.

K hrózbnemu zasypnjenju w Lyonje.

W Lyonskim předměšće Caluire sta so ćežke zasypnjenje, kotrež ze swojim wobsahom dopomina na wotwalenje zemje w Lyonje w lěće 1930. Tehdy, jenoč někotre kilometry wot Caluire zdalene, 32 čłowjekow smjerć namaka. Też nětko liča zaso znajmjeńša na 30 smjertnych woporow, kiž leža pod zasypnjenymi twarjenjemi. Naš wobraz je prěni originalny wobraz wo městnje njezboža, kiž je městno hrózby a zrudoby.

Daloka Běleŕnja
(Weite Bleiche)
wot swjatkow nowy hoścenčaŕ

Zwjerſne wumělske madraske voilowe mulowe faldate **gardiny**
story, marquisety, ſwedſke ſmuhi, pisane, wolmjane,voilowe,vitražowe tkaniny, nowočasne parolosy. Wulki wubjerk! Jara tunjo!
Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 11 znapřeča „Zloteje Hwězdy"

Kózlace kóžki
kupuju po najwyšších dnjowych płaćiznach
Hermann Erdenberger
na Zwonk. Lawskej basy 54

Nowe a trjebane meble
a wutykane wěcy kóždeje družiny poruča
Fr. Wenzel
jenož na Hórnčerſkej h. 11
Też na wotpłaćowanje

Syrina, młoda **holca**
so do ratafetwa pyta w Njeswačidle čo. 57.

Młoda, wysokosuć, čełnika **kruwa**
abo **jałojca**
na předań w Boranecach čo. 7.

Brikety
wšěch družin

Hnojidła:
Kosćowu mučku (syru) Thomas, kalijowu sel, Kajnit.

Picowadła:
Lanu mučku, picowański gris, womješk, Erdnußmučku poskića na předań

„Ratař"
wikowanje ze zeńskimi wupłodami. Telefon 3933
na Hošic hasy 26
Skład na Drjewowych wikach čo. 9.
Kupujemy: Rožku, pšenicu, wows

Khorobna kasa
kotraž nimo łěkarjow też naturskich hojerjow připóznawa a kotraž niske přinoški bjerje, pyta
wokrjesneho zastupjerja
za dobru proviziju za wabjenje now. sobustawow
Poskićenja na **Bezirksdirektion Oberlausitz, Görlitz,** Berliner Straße 55 IV.

Dalije a juriny
najlepše nowe družiny, gladijole a prěnjolne symjenja za pola a zahrody
Symjenjowa wikowańnja **RAUCHFUSS**
na Žitn. wikach 9. Tel. 2069

Ratarstwo
18 pruskich jutrow, k tomu 4 jutra wotnajeńskich polow dobra póda, blizko Hrodźišća přihódnje na předań
Bliže zhoniće we wudaw. Serbskich Nowin

Kóždy
z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin**
je přećiwo séčhwkam čełneho znjezboženja
z 1000 hr.
zawěsćeny!
Při njejasnosćach wobroćće so na wudawańnju Serbskich Nowin.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnika 1.51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wutkraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 109 — Budyšin — Srjedu, 11. meje 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Debatta w němskim sejmje

W němskim žejmje je wutoru němsfonazionalny **Bang** debattu wo finanznej rozkromje ministra Dietricha wotewrił. Sšo na dotal wudate nusowe wukazy hórscho, na knježerstwo samolwitosć ja hospodarsku nuzu walićej pytasche, ſ kotrejž Němska nětkole cjerpi.

Laltrusch ſ ludowneje nazionalneje strony sakonjej wo wotpłaćenju dołha pschihłosowasche. Najwažnischе je praschenje, kak możemy dźełonjeńerjam wužitne dźeło saradźić. Bjes wotstronjenja tributow njemóże žo nasche hospodarstwo wobnowić. Wocakajemy, so w Lausannu němski kanzler pschi swojim „nć" wostanje. Němska industrija dyrbi žełbi wotebjerarjow we wukraju dobywać. Hdy by na wotebjerarjow jenož w tukraju pokasana była, by bjezdźełowej hischće wjetscha była. Nowe wottwarjenje mohy dyrbi žo wotpokazać. Sa wobdźelenje praschenja małych rentnarjow by žo dyrbjał wožebity wubjerk wustajić.

Nazionalny sozialist **Straßer** měni, so žo bjes nazionalnych sozialistow njemóże wnjepschna němska politika wjesć. S dobywanjom nazionalnych sozialistow lud pschećiwo statej protestuje, kotryž prawo na dźeło a wobnowjenje naturskeho sežiwjenja sapowěda, dokelž žełbi jenož na to myšli, so bychu žo burjsne dohrjeli w płacisnje wyšoko sehnale. Skrótšenje dźela, kotrež knježerstwo jako wschohujacy srědk poruča, by jenož skrótšenje mohy wo 16 prezentow pschinjeslo. Sozialistiske dźelacerske swojasći žu na zwjazkowym kongresu wjele rozumnische stejischežo zastupowali, hacž sozialdemokratiska strona. Wo praschenju saradźenja tejele stronu žo hodźi rěčeć. Sšmy hotowi, na tym žołbu dźełać. **Knježerstwowy plan wo pozjednju hitlowańskich premijow** wotpokazujemy. Wón pyta rošrjanje, kotrež na němskich dźełacerjow njedźiwa. (Kommunist Torgler: Sceje tola wot Thyssena a kronprynza Wilhelma wotwinjeni.) Hdyž sće moju politiku dźeławosći wobtwjerdźowali, njemóžeće tajku njerozumnu pschisłowmjenjeńa činić. Saradźimy dźeło ſ natwarjenjom ſamtnych domow. Na dnju, na kotrymž knježerstwo pschewostajeny, žo prěnja kopacj sa to sastaji. 8½ miljona hektarow kraja w Němskej dyrbi žo wužuschćić. Hischće pschezo dyrbi žo wjele miljonow hektarow pocha a puscziny do tole pschetworić. Statny žitny monopol njebudże žo wobešcz dacj, hdyž chcemy nusowne praschenje rošrjacz. Pschećiwo naschemu dźełosaradźazenu planej žo husto napschećiwja, so je Němska pschekhida, so by dźełu wutworiła. Wotmołwjamy: Runje dokelž žmy khudźi, dyrbimy dźełacj, so bychmy žo ſ khudoby wudobyli. Najwažnischе je radikalne sniženje danje.

Hepp ſ ludoweje strony žo nazionalno-sozialistiskemu pschedrěčnjkej w kritizy knježerstwoweje hospodarskeje politiki pschisankuje. Strona wjeſneho luda rospuschćenju nazionalno-sozialistiskich wudyrnych wotdźelenjow njepschihłoſuje. Minister Schiele je wulki skutk dokonjał, so je płahowanje němskeho žita psched sahubjenjom wobarnował. Też dźeło ministra Schlangi dyrbi žo pschihłosować. Schitaze naprawy sa ratarske połěpschenje hospodarstwo nježdu bohužel wocakanym wuspěch pschinješe.

Sozialdemokrat **Graßmann** najprjódy ſ cžasopisa „Diktatura" žadny cžita, w kotrychž nazionalny sozialist ſ Goltz praji, so žo nazionalni sozialistojo njebychu pschi sobarazym wojowanju wobdźělili, hdy by njepschećel Němšku nadpadnył, kaž dołho nětčišchi system wobstejí. Nječnik schtyrzećihodźinski dźełanišći tydzeń žada. Na pschezo žo njehodźi snjesć, so němska železniza pisches cžas dźełacj dawa, mjes tym so druhy dźełanišći cžaš pschikrótšeja. Poručamy, so by žo dźeło ſ twarjenjom drohow, natwarjenjom małych wobydlenjow a wuporjedźenjom starych domow saradźiło.

Nazionalny sozialist **Göring** praji, so je žo Brüningowy kabinett jako kabinett frontšich wojakow pschedstajił, so pak je wón wopraudźe kabinett tilulijow. Tomule kabinettej, kotryž žo we wschěm nastupanju farjekuje, žwoje njedowěrjenje wuprajamy. Pschi internazionalnych jednanjach njemóže žo wuspěch dozpić, hdyž žo snutska kraja zhylna ludowska politika njedźěła. Němšće dobywje w Gdansku a Memelu nima Brüningowe stanuje, ale Hitlerowe. Na wotbronjacej konferenzy njebychmy žełbi pschełi, so by jedyn italšti ſwonkowny minister němsku politiku zastupował, ale němšti statnik. Sakazanje wudyrnych a schkitazych wotdźelenjow jako moralisče wotbronjenje narodnje žwobodnoſtnje wole je strony knježerstwa wobhładujomy. Tele wudyrne a schkitaze wotdźelenja njeſchu privatne wójſko, ale naschej stronje pschećiwo mordarſkemu traschenju pschećiwnikow žłuža. Hdyž budźe Severingowy material žudniſzy pschepytany, žo porok krajneje pscheradny pschećiwo naschej stronje do niczeho rospjerschi. K sozialdemokratam žo wobroćiwschi praji: Sa krajnu pscheradu sće wy pschiſtajiſchni. Někotſi sozialdemokratojo wolaju: Tónle łapak dże nuž ſſchiwodźić. Městowyprezident Göringa dla jeho poſłednjeho pschiſpomnjenja k porjadej sawola. Sozialdemokratojo wokajn: To hischće njedowěrja, łapak dyrbi won.

Göring dale rěčí: **Němšeho kanzlera žo prascham,** hacž je wěrno, **so je pósłanz ſ Hoeſch wospjet ſ telegrammami na to pokałał, so je sa wotbronjacu konferenzu a sa dalſche internazionalne jednanje jara nuſne, so žo wudyrne wotdźelenja rospuſchcza?**

Němſki kanzler dr. Brüning: Ne tole praſchenje mózu hnydom wotmołwić, so njeje w žanym telegramje pósłanza ſ Hoeſcha wo ſakasanju wudyrnych **wotdźelenjow** žaneje rěcže było. (Žiwje žo wola: Sšhischcze, łłyſchcze! a ſ lewizy: Hižo ſaſo je žo jena nazionalna ſozialiſtiſka łža pukła!)

Sapósłanz **Göring:** Mjes tym so žo wudyrne wotdźelenja ſakasaju, dawaju němſkostatnej khorbyji wobſtać, kotraž žo ſ wjetſcheho dźela ſe ſozialdemokratow twori, po tajſim ſ pschiſłuſchnikow ſtrony, kotraž je pschipowědźela, so dyrbi žo wójnſka łłužba ſapowědźeć.

Pola sozialdemokratow protestowaju wichor howri. Sapósłanz **Sollmann** wola: Sće thać. — Sapósłanz **Frick** měſtopreſidenta Eſſera napomina: Sollmann dyrbi žo k porjadej ſawołać. — Sapósłanz **Sollmann** wola: Haj, žym Göringa dla jeho ſehlačneho pschiſłuſchenja na moju ſtronu tharja mjenował a to wospjetnju. — **Eſſer** Sollmanna k porjadej ſawoła.

Sapósłanz **Göhring:** Bjes wudyrnych wotdźelenjow njeby žo ſyła porjad w Němſkej ſałhował. Nazionalni ſozialiſtojo budża němſke mjeſy ſchkitać, tola najprjedy pscheradnikow w tukraju wotſtrońja.

Snutskowny minister dr. Groener: Pschećiwo głowam ſapósłanza Göhringa, ſo je žo ſe ſakasanjom wudyrnych wotdźelenjow němſka ſwobodoſtna wola wotbronila, najſtutniſcho protestuju. Sapósłanz Göring je na wuradnjé cžołe waſchnje (tu ministra ſ wjeſchiny je ſmjećem pschetorhnu, wołaju Röhm II) lubjeſ wudyrnych wotdźelenjow k wotežnje wuſchwalił. Statna autorita pak njemóżeſche ſnjeſeć, ſo 400 000 ſa ſkutkami łacžnych młodych ludźi jenož na ſtronitcho wjednika pohladuja a nic na ſtat.

Njemóžu tu material pschedpołożeć, kotryž je nam do rukow padnył, tola něſchto dyrbi žo ras rjec k rosjasnjenju głowow, kotrež je Hitler w Lanenburgu rjekł. Tu cžorne na běłym ſteji: Małe połſke cžołdy dyrbja žo wotpokazać. Kaž bórzy połſke prawidłowe wójſko pschińdże, žo wudyrne wotdźelenja do žwojich poruczenych měſtnoſcžow ſezahnu. Jako pschičina žo njemuje: Chcemy žwojemu wjednikej wudyrne wotdźelenja k poruczności dźerżeć. (S lewizy žo wola: To je wuſnaće krajneje pscheradny!)

Minister dale rěčí: Hdyž žu naſche mjeſy wohroženе, potom dyrbimy wot kóždeho Němca žadać, so žo Němſkej k poruczności ſtaji, hromadźe ſ wudyrnymi wotdźelenjemi a Hitlerom.

Brüningowy wothłós w Francowskej

S rěcžu němſkeho kanzlera dr. Brüninga pched ſajtupnikami němſkich nowin w Barlinje ſu francowſke prawizowe strony, kotrež ſu wot njedźele politiſjy w mjeńſchinje, jara njespokojom. Parižſki „Matin" praji, ſo wot rosħorjenje ſhromadzenje rěcže ministra Treviranuſa pschećiwo Pólſkej njeſłu w Němſkej wjacy tak wójnſke głowa ſ erta jenoho ſamolwiteho ſtatnika ſłyſcheli. W tym ſamym ſmyſłe „Journal des Debats" a Temps, kotrajž něſto lčłwu oppoſitizje pschiſłuſchataj, Brüningowu rěcž pozhódźataj. „Journal des Debats" pſiſche: Brüningowe žadanja ſu němſka wotmołwa na pschełdźenje franzowſkich wolerjowu na lewizu. Rětko měni Němſka, kaž nadtaja a wuždaja Brüningowu rěcž pokaſnje, ſo je cžaſ pschiſchoł, ſo móże ſwoje wěrne ſmyſłenje wołkrejć.

„Temps" praji, ſo Brüningowa rěcž žadyn podołk ja nětkajke dorosmjenje njewopschija. Němſki kanzler žełbi dospołnu runopramnoſć w nastupanju bronjenja žada, ſ cžimž žo wojerſke pschedpiſma Verſailleſkeho ſrjedzenja wotſtronja. W nastupanju reparazijow Němſka žyła wjazy njepraji, ſo njemóže płacjeć, ale wſchemu žwětej pschipowěda, ſo nochce płacjeć. Sšnadź tale rěcž němſkemu knježerſtwu ſmužni, žo hischće nětkole njedźele w ſmitskownej politiſy dźerżeć, na žane waſchnje pak žo i njeje internazionalne położenje rošjaſnilo. Jeli ſo nowe franzowſke knježerſtwo ſe žanym druhim duchom do Lauſanna njepóńdże, budża wuhladý tejele konferenzy jara mutne.

Lebruna za francowskeho presidenta wuzwolili

We Versailles je narodna ſhromadźizna wutoru ſenatowego preſidenta Lebruna ſe 633 hłoſami ſa preſidenta franzowſkeje republiki wuſwolila. Sozialist Pawoł Jaure je 149, Painleve 12 a kommunist Cachin 8 hłoſow dostał. 10 hłoſow bě njeplaćiwych. Zhły dom wólbn wuſkaſo pschija, jenož ſozialiſtojo a kommunistojo njepschihłaſowachu.

Džesać paduchow rozbuchadłow zasłapili

Kaž je žo hižo powěło, žu 14. januara w Sunderlohſkej dróhy w Hagenje ſtład rosbuchadłow wuſkedźili, w kotrymž žo rosbuchadła, 770 rosbuchańſkich panſow a hromada njelčbow a municije khowachu. W žwjzu ſ tym žu pjenjezni **tžeſacj ludźi,** mjes nimi tři žony, **ſajeł.** Jich wimija, ſo žu do kradnjenja rosbuchadłow w Zjerlohnje ſapleteni, kotrež ſ namakanjom rosbuchadłow w Hagenje ſwjazuje. Wſchitkich ſajatych žu do Hagenſkeho policajſkeho jastwa dowjedli.

Wobnowjenje jendźelskeho wojerſkeho lětarſtwa

Jendźelſke wojerſke lětarſtwo žo w tu khwilu we wſchěch dźełach wobnowja. Wulka liežba letadow, kotrež žu žo hakle psched někotrymi lětami do žłužby ſtajiłe, žo ſ nowocžaſnymi typami ſameńeja, ſo by žo lětarſtwowa wróń na najwyſchſchi ſtwdźeńk wojerſkeje techniki ſtajiła. Pola ſchtyrjoch bomby njeſacych eſkadrow žo apparaty ſe Fairey dwojotſčehnikami ſameńeja, kotrychž pjerj ſtow konjace pantherſke motory žo ſ powětrom khłódża. S wodu žo khłodźace motory njeſłu žo po ſdaczu zyle jako hmane wupruthowale. Jena ſ letadłowych eſkadrow, kotraž w Egiptowſkej ſteji, ma ſ cžaſa wójny hischće „Briſtolſti" motor. Někotke žo pożłedne letadła ſ cžaſa žwětoweje wójny khubja. S jenym ſ Fairenyſkich letadłow, kotrež žo dotal wuzjiwachu, je miniſterſki pschedsyda Macdonald wotjěł puczował. Liežba narmalnojomnych letadłow budże tydźeń wulka, dokelž žu wobjamknuli, wſchě ſtarſche letadła ſa „powſchitkowne nadawki", potajkim ſa wobhonjenje, wojowanje w powětrſu a ſa nadpady ſ bombami ſameńcz. Modell, kotryž je w tu khwilu najbóle ſa to trjeba, je „Wapiti", kotrehož je ko njebže jehtyri ſta letadłow natwarjko.

Mjes tym ſo Jendźelſka na Genjſſkej wotbronjacej konferenzy namjetnje, ſo bychu ſo wojerſke letadła po mózności ſakaſale, wona ſwobodnu ſwoje wojerſke lětarſtwo wobnowja. Kak žo to ſ jejnym wuſtupowanjom w Genfu ſnjeſe?

Attentat na wysokeho duchowneho

Na egiptowſkeho japoſchtolſkeho vikara, monſignora Jgina Rutia, je žo po powěſcži ſ města Alexandrije nadpad ſtuežił. Vikara jedyn Armenſki wopyta, kotryž žo jako Jan Dodoſian pſchedſtaji. Wórſy poczа njeſwiſowaze žadny rěcžecz a ſtónežnje praji, ſo je jeho Bóh póſłał, ſo by vikara ſkónzował. Sdobom nóż wuczahnywſchi jón vikarej do ramjenjow ſtorži. Sranjeny njeje w ſmjertnym ſtrachu. Dodoſien armenſko-katoſſkej zyrkwi pſchiſłuſchu. Mordarſki nadpad je po ſdaczu w nabožeńſkim wowrótnjenju ſkuežił.

Nowe wojerſke dojednanje Małeje ententy

W rumunſkim ſwonkownym miniſterſtwje ſu po powěſcži ſ Bukareſta ſwonkowny minister Ghika, ſchef rumunſkeho generalneho ſtaba Saſkonowicz a cžeſkoſłowakſki a juhoſłowjanſki pósłanz nowe wojerſke dojednanje

Makeje cutenty podpisali. Dojednanje, wo kotrehoż wopischijeczu a samuhle ho njeje hacz dotal niczo nadzeownischeho shonilo, dyrbi ho sdowom w Prasy a Beogradze podpisacz.

Ruske starosće wo wjećornu miezu

Spisohacze powješe w jendzelistich a nemskich powješcach wo pischihotowanym nadpadze polskeho wójska na Gdansk (Danzig) ho w druhim plaschcze tez w rusich nowinach pokazuja, kotrez wudawaju, so ho Polska letsa na wójnu pschecziwo Ruskej pischihotuje. Polska je pjerza w Franzowskej wjele wójnskeho materiala skasala. Amerika ma jej pjerza hnydom 3000 nakładnych automobilow za hotowe pjenjezy podacz. Hidzeżiwosez Japanzow we Warschawje w Ruskej bojosez sdudżuje. Sa tym wschem pak po pschesmjedżenju rusich nowin stary sapschihadany njepschezel kommunizma, Franzowska, steji. Tole hubnowanje na strach ho w Moskwje s malym wotmeńenjenom w tózbym nałeczu skoro hizo wot dzesacz let wospjetuje. Wjele wójnskich znamjenjow a wesczenjenow ho tez w nemstich nowinach woczilchezuje. Po „Ost-Expreßu“ Pilsudskich na planje hospodarskeho bloka wot morza k morju dzela, kotryż ma pschecziwowaha wotmeyschenoho swjatka podmanskich krajow byez. Kommunistiska Ruska je ho s powesczenji Bukarestskich nowin wo wopuszczu polskeho marschalla Pilsudskeho w Rumunskej do hrosy dala. Wudawajo, so je khory, je Pilsudski w Kischinjowje (w Besarabiskej) jenoż tohodla tsi dny pschebywał, so by na mesce skamym polożenje nad rzeku Dnestrom studował. Tam je tez inspektora rumunskeho wójska pschijał a je s roskasowarjom Kischinjowskeho armeekorpsa wuradował. Hdyż je ho Pilsudski s Kischinjowa wrócził, je jeho rumunski kral snowa pschijał. „Kölnische Zeitung“ je pisała, so je jeho bucowanje do Rumunskeje dyrbjało **rumunsko-polski wojerski swjazk strucżicz**. Skónczinje ho wudawa, so by w mózmej wójnje pschecziwo Ruskej Pilsudski hlowny roskasowar rumunsko-polskeho wójska był. „Kölnische Zeitung“ dhe skónczuje wobjezi, so je Pilsudski w Egiptowskej strategiske spitzy pilnje studował a ho s rospominanjom strategiskich prajschenjow rusko-polskeje wójny leta 1920 sabeŕał. Ale tez sjawnje wobaranske pschiprawy na polsko-rumunskej stronje ruske nowiny s rosharjazymi pschisponmjesikanki pschewodzeja. Bjes dwela smeje we wójnje Ruskeje s polsko-rumunskim swjatkom praschenje, polsko-rumunskeho swjatka najwjetschu wazmosez. Bjes dżiwa ho tehodla s wobeju stronow, s polskeje a rumunskeje, teisle wezy najwjetschu kodżbliwosez pschiwobrocza. Rumunsko-polska mjesa je najkiprischa strona rumunsko-polskeho wobaranja. Tohodla ho tu drohi sa wobaranske manewry twarja. Sawesczenje zelesnjiskeje czary, wjedżazeje s rumunskeho pschistawa w Constanzy do polskeho pschistawa w Gdyni, je wobaranska pschiprawa żiwesczinoweho wotmana wobeju statow. W Polskej a Rumunskej ho we zelesnjiznych pischc, kotrez ho na mjezach twarja. Na to może ho sjawnje pokazacz. Ruska je na rusko-polskej mjezy wjazore zelesnjizy natwarike, kotrez pak na zanej kharcze njenadeidżeny a wo kotrych ho zanych nowinach niczo njeczitamy. Bjes dżiwa je, so ho tez na polsko-rumunskej stronje zelesnjizy twarja.

Ruska Turkowskej
33 milijonow hriwnow pożči

Turkowska je hischcze wo wjetschej pjenjezney nusy dyżli Ruskowska. Turkowski ministerski president Ismed pascha je pscheds tydżenjom Moskwu wopytał, so by, każ s Moskwy powesczu, rusko-turkowski swjatk wobnowił. Każ pak je ho nekkole shonilo, je do Ruskeje puczował, so by zhebi nesczto pjenjez napożcził. Jeho wopyt njeje zyle bjes wuspecha był. Ruske knjezerstwo je swolniwe, Turkowskej 8 milijonow dollarow (33 milijonow hriwnow) pożczicz. Sa to dyrbi Turkowska Ruskej maschiny wotkupicz, kotrez je Ruska hacze s Nemskeje dostała.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 11. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecżor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +12. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer +2, thermometer we nozy +7,5. Wuhlady na czopliske wjedro. Pschi lodowym muż s mjenom Mamert je dżensa se symu sstupił, ale nam sdobom wuwjedrjenje pschinjesł. S wjeczora pschikhadżasa myschina je nizinu k ranju wutłoczita a je sdobom sczablila. Dokelż hacz do polnożneho sdobowego morja hacz, pschiplawuja wot tam symne powetry a studża nasch wosonch abo 19st. Sahrjeja nekto spschinje na tsjane stupa. Mjes Jendżelskej a kupu Islano je pschikhad nowieje nizkiny spschinacz. Hacz nasche wjedro jara wotroscy, so dżensa hischcze praji nschodzi, dopoma ha pak wjecżer k tomu, so sahe wocżesli, dokelż sahereja hischcze symnych powetrow s Odmorja morja. Cżeże njewjedra su sahożenu njeżeżu polnożnu Sapolnikiu, tak njenowanu Pokarpatsku Ruś, pschecżahowale. Kruhe padachu, tak wulke każ lescne worjeschki, s khwilami tak wulke każ kurjaze jeza. We winjazach a na keżejach schtomach sawinowachu wjele schkody. W Krkonoschach — schtomach sawinowachu wjele schkody. W Krkonoschach — Riesengebirge — njedżelu nowy sneżk padny a dohahasche hacz do dolinow a schtelesce ruminy. Jutrje schtwórtk stu dża selinczko 4,15 hodź. a khowa ho 7,38 hodź. Mesacz schadża dop. 9,18 hodź. a khowa ho po polnozy 1,12 hodź

Zymna meja!

Ssmy letża drje meju pschesahe wukhwalili. Sapoczatk be tak luhosny a kożdy be mes sa to, so to sapka wjazy hinak byez njemoże a so nettо dale wosstanje tajki rjany czopły czas. Ale je nas koża sinnyła. Naras temperatura spadasche a to tak hluboko, so tajke neschto wot „rózownika“ ani smuczeni njebechmy. 6° czopłoty jenoż to je mało sa nas. Nichtó njewe, kak dolho tajki pocżasz wobthohowamy, ale czornowidniwy wetschcza nózne mrózy. A wopraudże, dżensa naspupi knjesitwo tsjo ledowniza Mamert, Pankrazij a Servazij a s tymi Zanu zmetchi njesdu. A letża mamy hizo 15. a 16. meje zwjatki. Schtó we, hacz nam lodowniza zyle zwjate dny njesłepkajau? Ale dhemy so nadżiwacz najlepschcho.

Je wopraudże tak, so hrjedz meje jara czasto mamy thódne wjedro. Neschto na tym je. Masch najrjenische nałeczo a naras temperatura spada a w nozy mrózy schczipaju. Ale njeje tez ani tak czesko, tole wujaznicz. S nałeczom jsu nasch twjerdy kraj wobrekwa. S tym pak so tez thódny powetr s wokolinow pschijerkhuje. Hdyż nekto powetr s dolheho ranja ho k nam dobywa, mamy jasne, ale thódne wjedro, kiż nózne mrózy pokłuje. Tajki nawrót symneho wjedra mamy czasto we meji, druhdy wschak tez hischcze w smażniku.

Jara jatimawe je, schtoż ludzo w saschkym létstotku wo tym prajachu. We wucżenym spisu s léta 1847 czitamy, so pschemenjenje temperatury w meji ho sawinuje s rostaczom lodu w poknózných krajach a wożeje s taczom lodu po rézy Dwinje a jeje pschitokach. Pisches 6 mésjazow je tuta pschestrél, kiż twori wósmy dsél Europy, s lodom pschikrytu a njeżmerzne wjele śneha ho tam nakopa. Prjedy hacz lód na Dwinje ho njeje rospuknył, njemóża śnehi a lód wotpuczowacz a tole ho stawa wjetschа 11. meje. W tym czasu ho tez puschcza lody Bélcho morja. Jenoż s wjeczornych a krótkowjeczornych stron tute krajiny pjecza dostawaju czopły powetr, smny powetr pak w nizschich regionach s dolheho ranja ho k nam dobywa, tohodla pola nasz w tym czasu wétr wjetscha ho wobroca wot wjeczora na polnóz a na dolhe ranje. Wpschiche méstnoscze tutu symu njesaczuwaju.

To wschitko ho drje trochu dżiwno czita, ale njeje to ani tak santastitży a tez dżensze hischcze wjele wjazy njewérnu wo pschiczinu messkeje symy. Chzemy mécz sa to, so letsa to tola tak sle njebudże a so po dnjach surowych sjoch ledownikow saży ho k nam nawrócżi messke naleczo s czopłym tsónzom!

*

— Sdélenje k pożdżenja **mésczańskeje rady** 19. meje 1932. (Winowatostne dżélo.) Pschi sanjechanju winowatostneho dżela (Pflichtarbeit) maju ho podpjery wažnje sanjesowacz a pożdżische dożdżanje po 13. meji wuczesc.

— **G. D. A.-mésczańska shromadżizna.** Budyska wotnoża swjatka pschistajenjow wotmé 6. meje 1932 derje wo*pytanu mésczańsku shromadżiznu* w „Wétym Konju.“ Pschedsesczeł wotnoży kolega **Unger** sdżél, so ho dotalny wobthodny wjednik kolega **Möcker** do Zitawy pschesahdżi a na jeho mésto ołega **Bonk** s Kamjenzy stupi.

Hesynska dyrbi ... sejm wolić.
Na wobrazu widzi... hesynsku sejmownju we Darmstače. Hesynski statny sud je poslednje wólby do hesynskeho krajneho sejma (15. nov. 1930) za njepłaćiwe wuprajił. Tehodla ma so sejm hišće raz wolić. Nowowólby maju być 3. julija.

Sprawnosć najdlěje wobsteji

2] (Pokračowanje.)

Najsajtra postajenu hodźinu też pschichodny nan pschinđże, so by zhebi mlyn a stół a wschitke druhe wobsedzenstwo se samsymnaj woczomaj wobhladał, prjedy hacz k temu haj praji, so swoju dżowku wuda, kotraż każ to wobdżelkuli na wbanj je, pschi tymle wažnym podawku tak derje każ niczo sobu rěczeć njemóżesche. Starscho Wiczasa w mlynje na najpschecželnischo witaku; bratraj wino, kotrež wón rady pijesche, njelutowaschtaj a bjeztaj jemu wospomu, mózi rjez pisches měru wobzomu swaczinu pschihotowaloj. S winom rozwjeselenym ho wón wot bratrow po jeju kuble wokolo wodżicz dasche. Bjes dżiwa tuż, so ho jemu wschitko na najlépje spodobasche. Pola běchu derje wobstarane, brózanje a lubje polne żita a mali. W hrózach najrjenischi ſtot pschesche, a wschudżom w hospodarstwje běsche najlépschi porjad. Jurij běsche ho to staral, so straschna dżowka doma njebé, hdyż stary Wicjas pschijdże. Wón běsche ju na daloku luku pósłał, kotraż k mlynej sluschesche. Druha cżelodź njewobżesche, schto ho w domje stawa, a Anton, kotremuż běsche znano nétschokuli wésone, so ho sdobrej pschicżinu hladasche, ho ho s nanom swojeje lubeje sekal njeby. W kóżdym nastupanju spokojeny bohaty Wicjas mlyn wopuschczi, wospjetowawschi swoje sluzbjenje a postajiwschi, so ho klub pschichodnym njedżelu stanje. Bratraj jeho hacz na njeju swojich lżemnjesczow pschewodżeschtaj a ho tam so swojim hosczom nanajwutrobnischo rozhonowaschtaj.

Wucżinjenje, schtoż běsche ho w mlynje stało, potajnoscz wjazy njebé a tez Antonej potajnje njewosta. Wón běsche ho truczje rosdżiwił, so dżesje wjazy w mlynje njewostanje, dokelż nihdy se swédskim pschi zbożu druheho byez nachazische, kotrež běsche jemu shonomnu zapowjedżene. A hdyż ho bratraj wrócżischtaj, wón żadasche, so żmět swoje pucże hicz.

„Ty mózesch hicz“, cżmowy Jurij praji, „a to na mésece. Mysliisch hebi snana, so budu Cże prosycz, so by wostał. Tajkich wotrockow, kajkiż ty by, je dosez.“

Tajkeho wotmolwjenja Anton ani sapjatuził, ani wocżakował njebé, po prawom pak běsche swojemu knjezej mózył rjez dżakowny, so tutón njeklađasche jeho dżerżacz. Wot teho cżasa, so wón wodżesche, so Hanka druhemu hlasicha, běsche jemu żiwjenje s cżesu; semja jeho do nohow smalesche, a wón dżeje wjazy wutracz njemóżesche we domje, hdżez hijo w duchu Hanku jako dżiwjeho Jurjowu żonu widżesche. S tymle myslemi wón s cżakom do loża dżesche, dokelż dżiwske s najrjeńischimi rańischimi smérkami stanjez a mlyn na wécżne wopuschczesa; ale wón nihdy wuspjecz njemóżesche a ho njemérny na swojim borke wokolo walesche, wutrobu polnej hórkeje cżwile a hlowu polnu trudnych myslow. A hdyż běsche stónczinje na khwilku wuspjecz, jeho hnydom straschne, cżeżke sny cżeżachu porcżachu. Jemu běsche, jako by lubu se spanjenymaj lizomaj placzo psched sobu stejo widżał a żalosczo na jeje trudny dóit pschi muzu, kotrehoż hidżesche. Wo sonje wón ze cżmoweho Jurja i njemérnym mjeszoczom wohlada; wón ho njesbożownu żonu praschesche, schto ma wona jow wytacz; a hdyż wona żalosczo a placzo njeko njewotmolwi, ju wón sa jeju dolhe włosy hrabny a ju sesko sa sakliwaju sa sobu woleczesche. Tónle són pak běsche tak żiwy był, so ho Antonej sesda, so je nechto sachcżecz zhlyschał, a so na to wotwcżi. Sastrózeny wón posłuchasche, ale stytke tschicżenje ho wjazy njewospjetowasche. Wschitko běsche cżicho a jenoż schumjenje hórkhróbne sacżucze pschewja.

Hdyż běsche wotwcżił a stanył, chżyschе Anton też dom hnydom wopuschczicz, wón sa brémjeschkom hrabny, do kotrehoż běsche zhebi tiżo wjeczor swoje wézy swjasał, a tawschi wón dwór pschekroczi a s wrotami won stupi. W mlynje ho s nikim rozżohnował njebé, dokelż běsche hižo posdże; jenoż njeswożownej dżowzy by hischcze nocże dobrejo wotpoczinje prajił. Jemu běsche, jako by wona wjecżor je spodżiwnje trudnym wóczkom sa nim hladała, jako by jemu hischcze neschto prajicz chzyła, ale jemu jeho samkne horjo pschejara wutrobu tyschesche, hacz ho by ho wo jeje trudżbu staracz mógł.

Pżby, kotrež Spalenu mlyn strażowachu, saschczowachu, hdyż Anton nimo pschijdże, jeho spohnowschi pak s nowuschu wjechkuju po nim hrajе stakacku a jeho hacz do wrotow pschewodżachu. Wésche tuźna létnja nóż; cżemne njewjedrowe mróczele na njebju sjechu; nébože dalokoruhdy hrimot sabubota a ho cżerwjeny blyk sażwécżi, i nahlym śmétłom Spalenu mlyn a njemérne homrjaje hórsku réczku wobswédżeli. Pschi njestajnym smétle Antonej na khwilu sesda, jako by na bélych żlmaj cżemne cżelo widżał, cżłowjeka, kotrehoż schumjaza rika sobu njesbesche; blize pohladawschi pak wón niczo wjazy njewidżesche a ho ham wuzmja, so je ho jeho rozharjenym mosham neschto tajke sesdało. Wón zażobu dale kroczesche po snatym puczku do wsy, hdżez jeho macz dyrbjesche, kotrejż chżyschе hischcze bożemu prajicz, prjedy hacz domowinu na pschcza wopuschczi.

Hdyż schcze ranje sażwita, wón do wudowinych durjі klepasche, kotraż ho njemaso dżiwasche, so jeje syn we tajkim njeswucżenym cżasu k njej pschijdże. S krótkimi słowami ji wón wupowédża, schto běsche zhebi samyślił, ji ludżo, so budże ho też w zuzbje sa nju staracz.

„Ja dżeje wostacz njemóżu“, wón rjekny, hdyż macz wotradżowaschе. „Dyrbju s Hanku pod jenej tśéchu bydlicz a ju jako mandżelsku druheho wschónże widżecz? Radscho chzu do zuzby, każ dalsko mje nosy ponjesetej. A hdyż tez ju sabjez njemóżu, smano dalsko wot njeje swój dóit kseschno sniesu a stónczinje pokoj namakam, ja kotrymż żedżu.“

(Pokračowanje sczehuje.)

Přichodźejcy rospřawjejsche hišće wo župinym sjedźe Budyško-Zitawskeho wokrjesa w Bjelkopizach. Na to dowěrnik sawěsćenja přichistajenzow kolega Wendler wo nowotarstwach a sawěsćenju přichistajenzow, wošćebje pod nutsnowym wukazom, rěčeše. Přichodnošćk wubudźi žiwu rosmowu. Na to porěča nowy wobthadny wjednik kolega Bonk wo pozdźejšich podawkach w sozialnej a hospodarskej politiki. Potom so botanu wobthadny wjednik se zhromadźiznu roskoknowa. Poda krótku rozprawu wo swojej 3ičnej tudomnej dźěławosći. Jako běšche wobthadny dźěl hač do pozdźejšeho dnja dojnowe na wobsah a wuskutkowanje

S Barta. (Swjatočnjosć k maćerčnemu dnjeu.) Derje poradźenu swjatočnjosć k maćerčnemu dnjeu wohtowa šulskemu njedźelu Bartika wotnoška swjatka mnohosćitnych w tudomnym Müllerez hosćenzu. Pšeco wotnoški k. Hänsel z Brěsez powita bohatu łyžu pšichitomnych a rozłoži samery swjatka. Hłowna rěč wječora bě pšecheslenje pšichwalak k. dr. med. Schnabel z Budyšcina; w dalšej rěči wopisowaše wón maćerčne dźěło a prózu a namnoženje, so by so maćy zbožowne lubowała a cześćiła. Wobrjedźa swjatočnosće skerjesche počesćenje maćerjow. Dźěći pšichitomnym maćerjam dwěrčk pšeradowachu. Swjatočnosć porjeńšči so z pšichadnjesenjom pěsnjow, špěwami Bartkeho špěwneho towarstwa a hnuśnymi pšechadnjschkami Hrodźišćańskeho pospomoženskeho kora. Wobě towarstwje bluźeschtej njepśehlicnje dobrej wězy.

S Wićnowow. (Pšichi dźele strajchnje njesbožik.) Wobkarujomne njesboże potrjechi pondźelu tudomneho kowarskeho mišitra Pawoła Pätzolda. Pšichi dźele śe lećza jemu ruch zahłeho żelesa do wobliczja a srani jeho na nošu a lewym wóčku cześko. K. Pätzold, kiž hnydom lětakśeje pomocy hladasche, so nadźija, so so lěkarjej poradźi, widźenje na wóčko zbjerjeć.

Se Strúže pola Wulkich Sedźar. (Zygoaju.) Kónc tydźenja tu někotre cyrkwje zhromadnu nimo cśahachu. Jedna ko po zdaću wo dundanje z hromadami. Hdyž policija ko pśeca sa brunych dundakow sajimowaca, so tuchi narosi z procha mějachu.

S Bluńja. (Padušchstwo.) Ratarjej Janej Pětrej žu koło hradźuli, hdyž śej runje dasche wosyły cišeć. Najśerje je paduch wandrowšći, kiž w tym cźasu tam wokoło dundasche.

Z Łužicy

* S Habrachćicz. (Wyšoka staroba.) Tu swjeczeschce njedźelu Louisa Stephanowa rodź. Rudolphez swój 93. narodny dźeń. Wona je cźiłuje a duchownje hischcze cźila a strowa a swjeczeschce narodniny w kruhu 97 potomnikow.

* S Wiślopiz. (Nusowa pomoz.) Sa cźasz nusowoje pomozy w symje 1931/32, kiž 20 njedźel trajesche, je so spomožeńkim njesafałkužerjam nětdźe 23 000 litrstich porzijow jědźe swudawało, schtož žebi 5673 hriwnow zhromadnych wudawkom žadasche. Dokelž dary a dołhody 5 789 hriwnow wucźinjachu, je tu hischcze zbyłk wo 116 hriwnow. Pomozna akzija spomožeńskeje kuchiny je była jena z najlěpschich w Budyšćim wokrjesu. Też je so wudźěliło wjele drasty, kiž je němkostatna wobora hromadźiła. Dobrowólni pomocnicy su hobrśe dźěła sebi zadanej woporniwej zmyslenosću a najlěpschej pschesjenosću wuwjedli.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Kerkonoschow. (Mejsći śněh.) W nozy k pondźeli je w Kerkonoschach nahle temperatura spadła. Na horach śněh padasche. Sněh z městnami 8 cm wysoko leži. Na wjerschku hory měrjachu 8 stopj. symy. Mejsći śněh bywa w Kerkonoschach jara žadny.

* Struchłoha na dnju maćerje. W jenym bydlenju pschi Simonowej dróhy w Bremenje, w kotrymž 83 létna wothkronjena widowa žama pschebywaschе, žrjedy nozy woheń wudhri. Jako tśi synowje, kiž běchu k maćerjenemu dnjeu do Bremena pschišli, domoj pschibźechu, namakachu swoju starku maćy spalenu we łožu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro sa jutśischi schtwórk: Po dźenźnischim njewobstajnym wjedrje je wono trochu směrowało, nathwilnje je wuwjedri, tola poschišcho budże sozo wiźoće.

* Pschi prěnim nałétnim njewjedrje je pondźelu w Burkhartskajnje pola Burjena błysk do brožnje kublerja Lietze dyrił. Wulke twarjenje je so do cźista wotpalilo.

* W lěcze 1915 je wojak Rank z Crimmitschanu pola Sperna dwě kulży do jatrow dostał. Jenu kulku możachu tehdy wotstronicz. Druha bě w jatrach tśi lěta wostała a wójnskemu wobschkodźenemu wulke bolosće cźinjesche. Nětkle halle po 17 létach ju kulku z jatrow wuczahnyli.

* W Grožeńhajnje bě 28. haprleje policija pschi pułach mjes nazionalnymi sozialistami a pschišlušnikami němskostatneje wobory jeneho nazionalneho sozialista sajała a do polizajskeje straže zawjesła. Wjele nazionalnych sozialistow so tam tohodła sbeža a žadasche, so by so zajaty towarśi jich strony puschował. Hrožachu burje a wołachu wubiez. Herzelarjow je špěchmy hnuli wutoru hudźił. 32 létneho hłowneho wobstorjenego Neitler z Grožeńhajna žu dla cźežkeho kaźenja krajneho méra k khtoštatni na jene léto a schtyrjoch druhich nazionalnych sozialistow dla jednoreho sbožka k jastwu na schežej hacź djewjerej mężazow sasudźili.

Swójbne powěsće

Swěrowanj: Erhard Welfner w Lubiju z Friedlu rodź. Kirchnerez w Drježdźanach.

Semrěł: Elsonora Augusta Mulyna rodź. Preußez w Budyšćinje, 73 lět, khowanje budże jutśe schtwórk pop. w 1 hodź. na Tuchoŕišćim pohrjebnischću. — Marta Lehmannowa rodź. Jähnez na Zjdowje, khowanje budże jutśe schtwórk pop. ½2 hodź. na Tuchoŕišćim pohrjebnischću. — Madlena Synd. Krušćina w Sybornicźe, 80 lět, khowanje budże jutśe schtwórk pop. ¼4 hodź. we Barcze. — Korla Rode, wuczeń w Delnich Brunach pola Rěcźa, 52 lět, khowanje budże pjatk w Shorjelu.

Hamske wozjewjenje z cuda a

Płuśańczanska a Budyschinska gmejna stej prosyłej wo dowolnosć, so bych so hjawny puć z Płuśnika do Budyschinka sa hjawny jězdny wobchad sahnuł. Jako hjawna jězdźa a jako hoiwodaŕiti puć ma puć dale wostać. Pschećiwjenja pschećiwo tutomu wotpohladej maju so wob 3 njedźel Budyschemu hamtikemu hejtmanstwu zapodać.

W Budyschinje, 7. meje 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Na namjet gmejnskeju rabow we Wujezku pola Wósporka a Komorowje pola Rakez staj so sćěhowajej gmejnskej puśej

a) z Wujezka do Delnjeho Hójeńca, sahon cźišło 152 sahonskeje knihi sa Wujezk,

b) z Komorowa do Stróže, sahon cźo. 539 sahonskeje knihi sa Komorow

sa wobtkod se hamokhodami pseches 5,5 tunow shromadneje wahi po § 30 wukasa wo wobkhadze se hamokhodami se 15. 4. 1930 sawrjeloj.

W Budyschinje, 6. meje 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol". Bratŕa a sotry maja štwórtk 12. 5. z dypkom wječor we 8 hodź. zwučowanje w towaršowni. Starosta.

Budyšin. Wšitke Budyske spěwarki a spěwarjo, wosebje towarstwow „Nadźije" a „Jednoty", so z tutym přeprošuja na spěwnu pruhu srjedu tutoho tydźenja ½9 hodź. w Serbskim Domje. Dostanjemy prěni dźeń swjatkow wopyt jencho dalšeho wučerskeho towarstwa a temu chcemy po jeho přeću něšto serbske zaspěwać. Njech so při tym prawje wjele Serbow wobdźěli. Wowćerk.

Drježdźany. „Hromadnik" změje štwórtk, 12. meje swoje měsačne posedźenje pola Steglichec (Zmijec) na Christianskej drózy 22 wječor ½9 hodź. Sobustawy a hosćo su z tutym wutrobnje witani.

Předsyda dr. Wjacsławk.

Lichań. Jednota „Sokol" wobdźěli so druhi dźeń swjatkow po możnosći połnoličbnje na wulkée „Zernički" do Rakojd. Starosta.

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wječor we 8 hodź. pola Siwartec.

Rakojdy. Jednota Sokol Hrodźišćo wuhotuje swjatki pondźelu w Zendźie hosćencu w Rakojdach čłowuwčowanski a spěwny wječor. Sobuskutkuje Lichańske serbske spěwne towarstwo „Zernička". (Zwučowanja — měsane khóry — solospěwy.)

Radwoŕ. Jednota „Sokol" ma pjatk po zwučowanju krótku, ale ważnu zhromadźiznu. Wšitcy so wšsće wočakuja. Starosta.

Zwjerśne wumělske madraske voilowe mulowe faldate **gardiny**

story, marquisety, šwedske smuhi, pisane, wolmjane, voilowe, vitrażowe tkaniny, nowocźasne parolosy. Wulki wubjerk!

Jara tunjo!

Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 11 znapśeša „Złoteje Hwězdy"

K swjatkam

ponicam

tučn. howj. mjaso wot 70 pj.
cźelace mjaso . . 70—90 pj.
swinjace mjaso 65—90 pj.
čisty swinjacy šmalc 70 pj.
kaž tež wšu **kolbasu tuńšo**

Eugen Petrich

w Budyšinje na Kotoŕskej hasy 12, pódla Ebape

Młoda, wysokosud., čehnina

kruwa

abo **jałojca**

na předań w Boranecach čo. 7.

Pjenjezy za kóždy zamér

Požconki, hypotheki, twarske a kupne pjenjezy. Rozpr. darmo. Zane posrědkowanje **B. Leinert, Dresden-N. 30,** Lützowstr. 37 I

BARBY

Laki
Klij
Firnis
Serśćowcy

kupujeće derje atunjo w barbowej wikowańi

B. MUCHI
W KULOWJE
na torhošću. Rěču serbscy

Podpisane banki z tutym wozjewjeja, zo maja

wutoru 17. meje 1932

(3. dźeń swjatkow)

wobkhodne rumnosće dospołnje **zawrjene.**

W Budyšinje, 11. meje 1932.

Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt Filiale Bautzen	**Commerz- und Privat-Bank A.-G.** Filiale Bautzen
Dresdner Bank Filiale Bautzen	**Dresdner Bandelsbank A.-G.** Zwelgniederlassung Bautzen
Landständische Bank des ehem. Sächs. Markgrafiums Oberlausitz	**Sächsische Landwirtschaftsbank A.-G.** Geschäftsstelle Bautzen
Städte- und Staatsbank der Oberlausitz Kommanditgesellschaft auf Aktien	**Serbska Ludowa Banka Wendische Volksbank A.-G.**

Rěčnik njeje jenož zakonscy postajeny zastupjeŕ stronow w procesu, ale jeho ważniši nadawk je prawne zaraźenje luda do časa, zo hakle njeby k procesej přišło. Njedyrbi jenož hojić, hdyž je khorosć hižo wudyriła, ale hišće bóle wobarać. Mjenuja jeho juristiskeho spowjedneho wótca luda.

Tak je jeho nadawk zaraźenje při wotzamknjenju wučinjenjow, založenju družstwow, testamentow, zaraźenje při nastatych płaćeńskich wobćežnosćach, zawod a přewjedźenje sudniskich a bjezsudniskich dojednanjow kaž tež zastupjenje dołžnika abo wěrićela w konkurzu. Přewozmnje hamt dowěrjeńskeje wosoby po předpismje dojednanskeho postajenja abo konkurzoweho zarjadnika. Do jeho powołanja padnu dale dowěrniske wobstarnje kóždeje družiny (Treuhandgeschäfte), zarjadowanje zamóženjow a leżownosćow kaž tež wukonjenje testamentow.

Powołany je dale k zaraźenju při zwadach před dźěłowym sudom a k zastupowanjom před krajnymi dźěłowymi sudami a před němsko-statnym dźěłowym sudom.

Tehorunja k zaraźenju we wšěch dawkowych naležnosćach a k zastupowanju před financnymi hamtami a financnymi sudami kaž tež k zaraźenju we wěcach zarjadniskeho prawa a k zastupjenju před zarjadniskimi wyšnosćemi a zarjadniskimi sudami.

Rěčnik steji pornjo druhim wosobam pod zakońskim dohladom a krutej połowańskej disciplinu a je na zakońscy postajene zarunanja zwjazany.

Jako notar je rěčnik postajeny za wobkrućenja a wobswědčenja kóždeje družiny, tak wosebje při předawanju leżownosćow, za skazanje a wnšmórnjenje hypothekow, při zawostajeńskich wučinjenjach a při zdawanju zawostajeństwa, při připowědźenjach do zjawnych registrow, wikowańskeho a družstwoweho registra, towarstwoweho registra, mandźelskeho registra atd.

Zarunanje nastupajo płaćachu za sakskeho notara porjadnje stajnje hižo samsne sadźby, kaž za sudnistwo, tak zo je ménjenje, notar je drósći, powšitkownje bjez zakłada. W nowišim času su sudniske zarunanja samo drósše, dokelž sakske postajenje z dnja 22. 9. 31 sakske sudniske zarunanja wo 15% powyši, kiž ma sudnistwo sobu zběrać, mjez tym, zo notar jón zběrać njesmě a też njetrjeba, tak zo tón, kiž k notarej dźe, tute 15% zalutuje.

Zjednoćenstwo Budyskich rěčnikow.

K swjatkam!

Dobre Thams & Garfs-twory

Punt pudding. procha, wšelaki	jenož —.48
Punt pudding. procha, ze sokolady	jenož —.55
Punt malenoweje brěčki	jenož —.60
Litr połonoweho wina wot suda	jenož —.78
Litr běłeho wina, bjez šklenicy	jenož —.75
Litr čerwjeneho wina, bjez šklenicy	jenož —.88
½ pt. Holsteinsk. cervelat. kolbasy	jenož —.30
¼ pt. piwowoje kolbasy	jenož —.25
¼ pt. pječeneje kolbasy	jenož —.25
½ pt. čorneje abo jatrow. kolbasy	jenož —.29
Punt sušeneho połca	jenož —.75
Punt Limbórskeho twarožka	jenož —.45
Punt kakaowa, z rukow. čisteho	jenož —.58
¼ pt. swjedźeńskeho kofeja	wot —.48 sem

Wulki wubjerk darow.

Na tute płaćizny 6 proc. rabata.

Thams & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8

Čitaj serbske knihi!

2. saksa jubil. loterija

100 hr. statneho dara

Hłowne dobyće 500 000 hr.

Celnjenje 1. rjadownje wot 23. hač do 25. meje

Losy poručuje

Ernst Lehmann na Kamjenc hasy 45

Bźrkownja sakske e statneje loterije

Džensa rano wobradźi so nam k našim 4 hólcam wočakowana

sotŕička

Lóła Schnabelowa rodź. Kellerec

Dźěćacy lěkaŕ dr. med. Schnabel

W Budyšinje na Mäftigowej drózy 39

Přiłoha k čisłu 109

SERBSKE NOWINY

Srjedu 11. meje 1932

80. duchowna wječorna hudźba

Jan Sebastian Bach (1750)

w Pětrowskej cyrkwi, wutoru 10. meje 1932.

Skoro na wšitkich dotalnych hudźbnych wječorach Horst Schneiderowych běšo drje mjenje abo bóle tež wulki mištr J. S. Bach ze swojimi njesmjertnymi składbami cyrkwinseje hudźby zastupjeny a to přeco zaso z wožiwjacym wuspěchom. W tutej hudźbje je žiwjenje a zdobom wulke wumělstwo. Žadyn dźiw, zo domorganist Schneider runje tule hudźbu wosebje pěstuje a J. S. Bachej cyły wčerawši wječor wěnowaše.

H. Schneider hraješe na piščelach „Praeludium a fugu w D-dur" a „Koncert w A-moll" po Vivaldi wobdźěłany. K tutym wěcam na piščelach su jara hibićiwe porsty nuzne. A ze Schneiderowych rukow so te wulke hromady notow tak won syjaja a to z dobrym začućom.

Dwě swjatkownej ariji so spěwaštej, jena za sopran wot Lory Böttgeree a) „Moja wěriwa wutroba", a druha za bas. b) „Přimajće so" spěwaše Otmar Pemberger. W cyrkwinym solospěwje njeje rjenje, hdyž so přewjele tremolando trjeba. Přez to so nuzny khutny abo nabožny raz jara potłóčnje a spěw potom njemérnje klinči. To bě pola spěwarki Loty Böttgeree trochu napadne, hewak pak jejny hłós derje skutkuje. Poměrnje jasnišo a po teksće krućišo spěwaše O. Pemberger swoju ariju z dobrym přednoškom. Jeničcy napadne pola njeho je, zo wón konsonanty s a z z jazykom prawje přimnyć njemóže; přez to wostanu wšelake słowa trochu njejasne.

Na kónci wječora spěwaše so swjatkowna kantata „Zašumće, kěrluše". Tu skutkowachu sobu Inquilinerkhór, komorny khór, kapała Collegium musicum, Martin Bauer (piščele) a H. Schneider (wiednistwo). Kantata započina so z rjanym wožiwjacym khórom, na to sćěduja recitativ, arije za sopran a bas. Potom zjenoćitej so wobaj hłosaj k rjanemu dwojospěwej a z wumělscy wobdźěłanym khoralom za wulki měšany khór a hudźbnu kapału so krasna kantata dostojnje skónči, zawostajo na připosłucharja hłuboko hnujacy začišć. Domorganist měješe wšěch hromadźe na krutej wotežy. Spodźiwne je, zo bě tež tón króć wopyt trochu słaby. Tajke wumělstwo dyrbjało so po prawom z bohaćišim wopytom podprjerać. G. W.

Tak přińdźe, zo . . .

Stawišna, kotraž mohła wěrna być.

Tole je mała stawišna, kotraž njeje so podała. By-li pak to była wulka stawišna, podawa so wona wšěhodnje. Snadźom to spóznajeny.

Lubkeyn a Pikeyn ku sebi hońtaja. Lubkeyn wopytuja Pikeyn. Pikeyn wopytuja Lubkeyn. Kóždy tydźeń jónu so wotmě-nitej. K stromnej wječeri.

Hdyž běchu Lubkeyn pola Pikeyn, wostaja wonaj stajnje dwaceći hriwnow na blidźe domn jeno jako dar za sklužownu. A běchu-li Pikeyn pola Lubkeyn, zawostajichu wonaj stajnje dwaceći hriwnow jako dar za sklužownu. Tak bywa to hižo lěta dołho.

Kak je to Lubkeyn móžno? Kak je to móžno Pikeyn? Dwaceći hriwnow za sklužownu jako přichwitk? Chto dha Lubk sajmka? Kelko sajmka dha Pik? Wobaj nimataj wjeršk tři sta hriwnow za měsac! A dwaceći hriwnow za sklužownu? Kak je to móžno?

To je takle móžno: Lubkeyn njedadźa wone dwaceći hriwnow wot Pikeyn sklužownej. Lubk tykne sćěhi tute dwaceći hriwn. do saka. Hdyž Lubkeyn někto k Pikeyn dźe, wza sćěhi Lubk wone dwaceći hriwnow je swojeho saka a połoži je pola Pikeyn na blido, jako dar za sklužownu. Pik njeda dwaceći hriwnow tehorunja holaj, ale tykne sćěhi je do swojeho saka. A dźeja-li Pikeyn sajo k Lubkeyn, połoži Pik wone dwaceći hriwnow na blido, kotrež Lubk sajo holaj njeda, ale přichodnje! . . .

Tak bywa to hižo lěta dołho. Přichodźe tam a sem. Dwaceći hriwnowska bankowka je hižo zyle wotchilowana. Dar abo přichwitk za sklužownu je njeskónčnje wyšoki. Hołza hłada do měšaćka. Ale wobě swojbje matej přeco sobu ekseleńcu a wobdźěłanej njeje sobu teho druheho dołhody a samožerje.

Ale jenoho dnja sta so, so Lubk swoje dwaceći hriwnow přichodnu raz wotkhadźe dołha njeda, ale jenož dwě hriwnje, dokelž bě jeho žona nahlada, so hodźa so pjenjezy w domjacym hospodarstwje wažnišeho nałožić. Pikeyn nan a macy hladaschtaj a hladaschtaj. Potom wza Pik hněwnje na blido połoženej hriwnje a da je holaj. Hołza měrjesche z teho rjany dźeń. Jako někto Pikeyn přichodny raz Lubkeyn swojbu wopytowaše, njepołožichu woni přichi wotthadźe dołha nicjo na blido. Lubkej hladachu a widźerachu na prózdne blido a njebesku přichodny raz pola Pikeyn tež nicjo. Hacź bě někto wotmanje, snadź dawno njeplaćiwe dwaceći hriwnow njes sobu na blido hladajcu, bě tola po prawom wšo jene . . .

Ale: njese sobu ekseleńcu popuschćowaše, dowěra do dołhodow a samožerja teho druheho, wulka gesta, kotraž cźinjesche dawarja přichilonneho a přichilnowarja zdwórliwego a dźakowneho. Nastachu małe wobuznoscze, běchu so stali z małymi ludźimi, widźachu lépje hłabosće druheho, a hdyž njebrajachu tak a tak wjacy wulke knježtwo njese sobu, cźehodźa njedyrbjeli so přichi składnosći tež wadźić, so sadźeraći, kłukći, sebi wérne njeswjerzowčo pokazać? A kak přichodźe, so . . .

Tak přichodźe, so ma Europa dźensa napohlad, kaž ju widźimy. wa.

Riga, město dźělenjow

Nowe wołoženja w rozwijanju mandźelstwow, kotrež su Rigu w posledninm cźasu k europejskemu rjenej sćěhnike, su so stare z přichodnu diplomatiske krocźele francowskeho pónjatka, kotrež je po nadawku francowskeho knježerstwa na to pokazał, kajke njepřichilonnosće móža z nowoho dźělerskeho sakonja Litwinskeje nastać.

Po nowym litwinskim sakonju je so rozwijanje mandźelstwow wopraworje tak wołožiło, so je sebi Riga we Europje bóle a bóle městno dobyło, kotrež runa so tamnemu w Reno w Sjednoczenych statach. W tutym sakonju su wschě jenož možne přichodnu dźělenja najookładnischo rozsyłene. Tola dołhanka hižo jako přichodna wašnaca jenoho z mandźelskeju, so je jenm zhromadne žiwjenje njeznjesćiwe.

Někto mohło kóždemu statej na sebi přichwistajene wostać, na kotre waschnje wón swojbne žiwjenje klabja abo sfruca. Ale Rigaste znadnjiwa njesteja też wróco, nadschćowne sahadam mjeńnarodneho prawa, postajenja noweje litwinskeje sakonjske knihi też za zwjch nałožowacź. Chać-li so zuse ... ńcź dać, trjeba wón w Ridźi jenoż někotre njedźele bydlećź, a druhi dźěl njemóže so wušudej dźelenja wjacy znajschćeźiwić. Pischećźiwo temu njeje kaneho prawneho předka. Jedyn francowski prawnik dyrbjesche to njedawno sam na sebi sadźeć. Zenjeny z Nikosemjanku, kotraž bě so na njeho jenoż tehodla wudała, so by wěste wumělenje w testamence jeje muża dopjelnila, bu wón, hačrunjež so spjeczliwjesche, so psched Pariskim sudom dźělećź dać, tola dźělenu, a to w Ridźi, hdyž bě so žonska na jedyn městaj podała. Hačrunjež tež někto dźělenje w Francowskej žaneje placźiwosće nima, tak móže so Nikosemjanka tola po mjesnarodnem prawje na tónle wuzud zivilneje komory we Ridźi powołać a so w přichodźe sajo wuznać, na kohoż chce jenoż so njeńmě to žadyn francowski stacźan być.

jn.

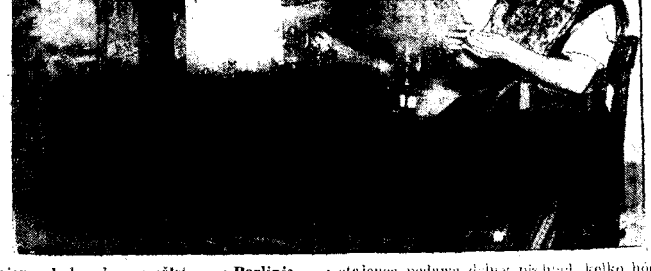

Z wustajenej ludowego wumělstwa w Barlinje.

W Barlinje wotewrichu wustajenju „Ludowe wumělstwo, domjaca pilnosć a rjemjeslo." Na njej wustaja bohaće přez 500 dźěłarjowjow a družstwow. Wustajenca podawa dobry přehlad, kelko hódnosćow so w domje a w rjemjeslniskiej dźěłarni zhotowi. Widźimy na wobrazu rjanu skupinu z wustajeney: Delnjołužisku přazu.

Sibakec Hans zetka stareho přećela

Schibakeź Hanź jaźo jónu po kraju bundasche, a jeho saki běchu — kaž husto hižo — prózdne. Tak cźehnjeschtaj wón a z nim jeho towaršch po drózy. Cźežny běchu hubjene. Wómjta nusa a rubjeństwo běchu mjes burami njedowěru ibudźiłe. Jenoż porćdo wotewri so pschećźela na ruka, so by proscherjam thuduchu zwaćinu posticźiła.

Dołeli nochcźyschе pak žadyn cźłowjek na pschezo pschihladowacź, tak schćry kur z wuhnjow jenoż druhim mjeńke pjeczenje pschijimjesche, rozhladowaschtaj so puczowarjej pilnje za móžnosćzu, tak mohłoj sebi zołdt sajo jónu hódnje z dobrymi wézami natykacź. Njedaloko wźy, kotraj so měrnje pschi kromje léża wupschestrewasche, wudźełachtaj sebi naczijk. Swoblełaschtaj a smjejeschtaj so, tak derje hacź mózeschtaj a potom cźehnjeschtaj, Hanźowy pschećźeł sam doprědka, poda so do wjeśneje korczmy a skaja sebi karanczt piwa.

Krótko za nim jastupi też Hanź do korczmy, žydny so za druhe blido a da sebi ikromnu wječerź pschinjesćź. Sa khwilku pohlada wón, kaj pschipadnje za swojim towaršchom a sapocza widźomnje skedźbliwy być a sebi nješchto rosmyślowacź. Skónčnje pschikiwny wón korczmarja.

„Prajcźe mi tola jónu, knjes korczmarjo, schtó dha je tamny muž, kotryž tamle pschi swojim piwje žedźi?"

Korczmar pohlada nětko tohorunja na wojnamjenjenehо, myślesche tak a hinak, schtó drje mohł tónle mužikt być, njemóžesche pak žaneje rosprawy podacź.

„Tajtale podobnosćzj — sabórbota Hanź pal pschi sebi — tajkale podobnosćzj! Bych nješchto ja to dał, bych-li wědźał, schtó to je. Chzu Wam mjenujcź rjez, korczmarjo, so mějach psched mnoho lětami pschećźela, kotryž bě mi lubschi hacź bratr. Jako pachołaj hromadźe wotrosćechmy. Potom dźěchmoj wobaj do zuśby, kóždy swój puć, a njeschtschach jenje sajo nješchto wo nim. To by była radosćz, by-li naju pschipadt tudy sajo hromadźe dowjedł!"

Korczmar woprajscha so też druhich hosćzi, hacź je jim zuśy mužikt znadź znaty. Nichtó jeho njesnajesche. Mjes tym wschak hudźi stawišna wo pschećźelomaj z mnohych lět powschitkowny sajim. Schibakeź Hanź kukny pschezo sajo za cźichim hosćzom w róžtu. S hłowuschćasenjom a druhimi znamjenjemi wotkry wón swoju nutskownu napjatosćz. Skónčnje njemóžesche so dłeje wjazy wobtrjećź. Stanywschi pschećźeći korczmariku sćitwu a płagnu zusemu na khribjet.

„Hejda, prajcźe mi, njesćźe Wy tón a tón wot tam a tam?"

„Haj, tón žym."

„Ej nó, potom znajecźe tola Hanźa, z kotrymž hromadźe sćźe jako pachoł najwjetsche schibaschtwo worał?"

„Sawěcźe jeho znaju. Ale schtó wě, hdźe nětkole tći. Njeschtschach hižo dołho wjazy nicjo wo nim. Bych drje jeho rady sajo wohladał."

„Wschećźelo, to możecźe. Ja žam žym Hanź!"

Haj, nětko jpóšna też pschećźel z młodych lět swojeho stareho towaršcha sajo. A nětko bě radosćz sabowidźenja tak wulka, so běchu žamo korczmar a pschitomni burjo z wjeśelom hnućzi.

Ruchźiž bě Hanź jaźo k sebi pschischoł, wón jawola: „Raju sajowidźenje dyrbi so zwjećźicź. Pój za moje blido, a Wy, knjes korczmarjo, pschinjesćźe pschijatnu pjeczeń a najlépsche wino, kotrež w pinzy maće."

A potom japocza so wjeśele blidowacź a spominacź na lube stare podawki z młodosćze. Hnujace a wjeśele stajeńcy běchu sćitwu, a wschitcy hoscźo, kotriž běchu so bórzy za blido wobeju jeźydali, běchu wjeśeleje myśle.

Tola bywasche posdźišcho a posdźišcho, a Hanź rjekny, so dyrbi dale dróhowacź. Też jeho pschećźel chcźyschе ho sajo na puć podacź. Hanź sawoła potajkim korczmarja.

„Kelko wuczini worcźišna. Ja wschitko zaplaćju."

Ale pschećźel so do toho měschesche: „Schto sebi myślišch! Worcźišnu zaptacźu ja. Jenje njepschidam, so tu też jenoż jeniczki pjenjezk z twojeje kapsy wucźehnješch."

Tak poczinajchtaj so wobaj pschećźelaj wadźicź, pschi cźimž pschitomni polni hnućza nad telko sdobnosćzu a napjatosćzu cźakachu, kak so wšj stónczi. Tu namjetny Hanź tole: „Potajkim šlnšch, stary pschećźelo. Chzemoj należnosć na jene waschnje wotbyć, do kotrehož jawěsćze swolišch. Jako pachołaj zmój so husto hromadźe napschemo wubéhowałoj. Hladajmy, schtó pobéži dźenja špěschulicho.. Schtóž jhubi, dyrbi worcźišnu zaptacźicź. Korczmar njech je namaj je sudnikom."

Pschećźel tutomu namjetej pschihłoßowaschе, a korczmar a burjo tohorunja. Podachu so potajkim psched thežu. Korczmar wotnamjeni ichtom na konzu drohi jako zyl a poda znamjo. Wěhachtaj zahrabowaschtaj. Najprjedy pomału, potom spěschnischo, pohonjowanaj wot pschiwołanjow sawostawazych, kotříž sebi je žmjećźom hnuli dźerzachu.

K wojnamjenjenemu ichtomej dobéźeichtaj wonaj wimale sdobom. A potom sta so to pschestlapjaze. Zadyn z njeju so njewočrćźi, so by žtyknał, kotreho korczmar za dobyćerja wuwoła. Hanź pschitiwnu jim jenoż jenu pschećźelne bożenje. Potom jhubiichtaj so za pschihłoßowanym domjazym róžtom w cźmowym łěsu na pschećźo. tš.

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen;

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Köperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschlingungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in den von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow. 1,51 hr. pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom (nic) zawěšaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 110 — **Budyšin — Stwórtk, 12. meje 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Němski kancler wo zwonkowne politicy

Zaso žiwa debata w němskim sejmje — Groener nacionalnym socialistam wotmołwja

W němskim sejmje je na nadpadowazu rěč nazionalno-socialistiskeho sapołožanza Göringa šnutskowny minister Groener ſ dopokazmami wotmołwił, kotryžž dla je němsko-nazionalne wudyrne wotdźelenja rospuščežił.

Sapołožanz Göring je wótčinske smyslenje wudyrnych wotdźelenjow wukmakał, Groener k tomu praji: Kaž daloko ſo wono pola wschelakosćestajanych wudyrnych wotdźelenjow namaka, chcu jo tohorunja khwalić. Ale kak je ſ rěčenji wjednikow, na pschikład ſ **Hitlerowej rěču w Lauenburgu?**

Teſ na tajke słowa njebych hischcze pschewulku ważnoſej kładł, hdy bych hischcze zyle druhich dopokazmow njemėł. Wschelake originalne wukazy, kotrejž ſu mi do rukow padle, nochcu tu cytacz, ale samo na strach, so hischcze druha schkoda nastanje, dyrbi ſo ras jaſnje rěcz. Tu cžorne na běłym w jenym roskazu steji:

„Małe połske czrjódy maju ſo wotrazyć. Hdyž prawidłowi połsku wojazy pschicžahnu, wudyrne wotdźelenja kame wot ſo abo po roskazu do poruczenych pschibotowanych stejischczow wotenđu. Chcemy ſwojemu wjednikej na łožby pad wudyrne wotdźelenja k poruczności dzerzecz."

Hdyž ſu naſche mjezy wobrožene, dyrbimy wot kóždeho Nimca žadacz, so bo Němſkej k poruczności staji, teſ wot Hitlera to žadamy. Hacž bo nahonu 1930 běchu wudyrne wotdźelenja pomérnje njestrašchne. To pak je ſo hacž do nahonu 1931 pschemėniło. S Röhmom je zyle druhe wjedniſtwo do wudyrnych wotdźelenjow pschischło. Wudyrne wotdźelenja počzachu bóle a bóle **njeznjeze** byez.

Wudyrne wotdźelenja běchu ſ ſwatneho wójska pschetworiłe. Njedźiwajcy wschcy o dyrbimy ſo pschcžo tuho dźerzecz, ſo ma tajka organizacija ſwojim ſamym hibańſki mózk. Tu je ſo ſtat w stacze wutworił.

Hdyž ſo nětkole hotujeze, druhu politiku dźełacz, ſo Wam to wschо njepschihodźi, a dyrbiče dospołnje zapřecz, ſo jeze žebi na to pomyſlili, teſ w prěnim měrzſtim tydźenju, ſo jeze chcyli ſtat Weimarſkeje wuſtawy ſ nałožnoſcu powalicz.

Ssmy wšo niz jenoż nazionalno-socialiſtiſi, ale teſ material druhich ſwojatkow kaž **ſtahlhelmowcy a němſkonarodnje thorhoje** pruhowali. Němſkonarodna thorhoj **njeje žebi jenje na puez pomyſlika.** Němſkonarodna thorhoj ſtat pschipósnawa a w ſwojich wuſtawkach praji, ſo chze ſtat ſchkitacz. Njebudźeze moz zapřecz, ſo bychcze ſo chcyli na wudyrne wotdźelenja ſcypjeracz a je połizajſke **organy** cžinicz, hdy bychcze k mozy pschischli. Němſkonarodna thorhoj ſo na **jadym pad njehodźi ſ wudyrnymi wotdźelenjemi pschikmanacz.**

Minister Groener potom list na němſkeho prezidenta cžitasche, w kotrymž pschicžinu rołoži, kotryžž dla ſo „němſkonarodna thorhoj" nima rospuščežicz. Dokelž je „němſkonarodna thorhoj" hinak hacž wudyrne wotdźelenja nadſtronika a žebi na žane powróczerske plany njemyſlił.

Hdyž Göring praji, so bjes wudyrnych wotdźelenjow njeje žaneho měra a porjada w Němſkej, wotmołwjam, ſo bychmy bjes wudyrnych wotdźelenjow hižo łěta dołho měr a porjad w ſtacze měli. Hdyž Sapołožanz Göring praji, ſo za jenoż jeho ſtrona prawo na luboſcz k wótčinje, je to njeſłychjane ſwažnoſcz. Luboſcz k wótčinje ma we wschěch ſtronach ſwoje městno, a ja chcu ju to ſkutkowacz, ſo bo wona w zyłym němſkim ludu pschezo bóle pożyłni.

W běhu Göringowje rěcze bě wojpjet k herjekazenmu wurěcžowanju mjes nazionaliſtami a jich pschecžiwnikami ſ lewizu doſchło. Wótſje proteſtnju nazionalni ſocialiſtojo Barlitſkeho połizajſkeho naměſtneho prezidenta **Weißa** powitachu, hdyž ſo tón bliſko blida němſkonarodnje rady pokaſa. Naměſtny president **Eſſer** dyrbjeſche wołpjet k porjadej ſawołacz.

Hara do dźiwjeho zychona pschechodźe, hdyž minister Groener na Göringowu rěcz wotmołwjejo ſakaſanje wudyrnych wotdźelenjow ſakitowajche a material wojſewi, kotrehoż dla je ſo pschecžiwo wjedniſtwu nazionalno-ſocialiſtiſkeje ſtrony pschepytanje dla krajneje pschedy ſawjedło.

Minister Groener njemóžeſche w ſwóju wjedniſchetajwažny hładko rěcžecz; pschetoż hdy bě ſedma někotre hrady porěčał, bychu jeho pschecžiwniſzy jeho rěcz pschetorhnyli, a ſ wótrym wurěcžowanjom ſo rěcžne pschestawki podłe ſchachu. Hdyž bě Groener ſ pschikłoſowanjom ſrjedźinych ſtronow ſkónčił, nazionalny ſocialiſt **Straſſer** pschiwoſtawſchi nazionalnym ſocialiſtam namjetowaſche, ſo by ſo Groenerowa rěcz ſ rěcžazymi tarcželemi roſcherila a ſo knjeſerſtwu ſkładnoſcz dała, wo tym wurađowacz, hacž może Groener dale ſa ſjawny bjeſtrach rukowacz a wójſko nawjedowacz.

W powſchitkownej harje běchu ſo Straſſerowe słowa w ſejmowym preſidiu tak ſrozumiłe, ſo miniſtrej porokuje, ſo ſjawny porjad wohrožuje. Naměſtny preſident Eſſer tohodla Straſſera ſ poſedźenja wusamknu. Nazionalni ſocialiſtojo ſ tajkej haru pschecžiwo tomu proteſtowachu, ſo dyrbjeſche ſo poſedźenje pschetorhnyez. Hdyž bě ſo na to poſedźenje wobnowiło a ſo ſwěrzyło, ſo Straſſerowe słowa njeběchu pschicžinu dale, jeho ſ poſedźenja wusamknyez. Eſſer wusamknjenje wróco wſa a ſo ſ tym spokoji, ſo Straſſera k porjadej ſawoła.

Po zychonje mózeſche zentrumſki ſapołožanz dr. **Bell** ſtejiſchcžo ſwoje frażije k politiſkim ſnjowym praſchenjam rozſajźnicz. Wuprají ſo pschecžiwo tomu, ſo by ſo ſakaſanje wudyrnych wotdźelenjow wróczilo a nazionalnych ſocialiſtow napominaſche, ſo bychu ſo bóle k wěry dźerżeli, ſo by ſo hnd w tymle cžaſu kaž w auguſtiſch dnjach lta 1914 k ſhromadźenemu ſrjedu ſhromadźił.

Němski kancleŕ wo zwonkowne politicy

W němskim ſejmje je ſrjedu němſki kanzler dr. **Brüning** ſe ſkładowazej rěcžu němſkeje ſnowkowneje politiki rozkłožił: Dźiwajo na to, ſo budże ſo ſchtwórtk we wukrajnym wubjerku wo praſchenjach ſwonkowneje politiki w dokładniſchej a dowěrniſchej formje jednacz, chcu ſo dźensa na dwě praſcheni,

na wotbronjazu konferenzu a na reparazijſke praſchenje wobmjeſowacz.

Mógu to cžim ſkerje cžinicz, dokelž bym hižo ſamoſebi njedźełam psched towarſtwom wukrajnych newinarjow wo někotrych praſchenjach ſwonkowneje politiki rěcžał.

Chcu tohodla druhe praſchenja Memel, Gdańſk, podunajſke kraje, rosprajenju we ſwonkownym wubjerku pschewoſtajicz. Wěrn, ſo ſo w němſkich newinach ſ dźela tempo wuradźenjow wotbronjazeje konferenzy w Genfu wótro poſpěšnje. Teſ je, kaž bym hižo njedźeła rjekł, zyle ſrozumiłe, **ſo cžuwy ludow temło,** kotryž dźensa hyſo na konferenzy knježi, njemóža trajnje ſcypjeł. Dyrbja pak na wopak na to pokaſacz, ſo ſu ſo mjes měſazom februarom, hdyž bym prěni krócz na wotbronjazej konferenzy połoje, a ſ jednanjom psched dwěmaj njedźelomaj

wěſte krocžele do predka cžinile,

a ſo ſo na tym njemóže dwělowacz, ſo ſo pornjo pjecz lětnemu jednanju pschihotowazeje wotbronjazeje konferenzy **wola k woprawdźiwemu wotbronjenju** na nekotrych městnach ſyłnicho pokaſuje. Wichtigſte wotpołožanzam je widźomnje wědome, ſo dyrbi ſo konferenza k wuſpěchej dowjeſcz. Mjałe, kotrejž ſu ſo psched dwěmaj njedźelomaj w Genfu wuprajile, ſu teſ na ſnjeſelaze waſchnje poſa ſale, ſo naſche ſamoſne nahlady wo wotbronjazym praſchenju pschezo dale wojazy ſrozumjenja namakaju. Wobzbje ſym ſe ſwojimi namjetami pola ſajſtupnikow wſchelakich wulkomóznoſcow w tymle nastupanju

tykłe ſbliżenje wołi ſwiżzejcz.

Możemy tymle rosprajenjam ſměrom pschihladowacz; pschetoż, ſchtož chcemy a cžuwy dyrbimy ſo na kóždy pad dowěrzecz, tak ſjawnje na puczu prawa a prawdoſeje leži, ſo ſo njetrjebamy bojecz, ſiwoje ſtejiſchcžo psched ſwětom ſamołwicz.

Wotbronjenje, reparazije a powſchitkowna ſwětowa kriſa ſu tři njedźelne, wuſtaſowjeſne praſchenja.

Wone ſu tak wulke a ważne, ſo budże wot jednanja wo nich w bližſchich měſazach po wſchěm dźelu dóſt ſwěta a dołhi cžaſ wotwiſowacz. W tymle nastupanju je ſo nadawk wotbronjazeje konferenzy ſnowuby nadawk ſežinił.

Schtož chcemy, je powſchitkowne wotbronjenje a wobnowjenje ſmnoprawnoſcze. Tajkaj ſwaj ſamoraj ſtaj tak wuſko ſe ſobu ſwjazanaj, ſo jedyn ſamoſ pschedſtajataj.

Rjunoprawnoſcz Němskeje ſ powſchitkownym wotbronjenjom.

Wuraunonje wotbronjenja mjes nami a cžeſko wobnowjenymi ſtatami w ſłodźeje prawdoſcz a dowěrjenje wobnowi. Chcemy, ſo bychu druhe ſtaty po tej ſamej měrze wotbronile, kotrejž je ſe woli naſchich tehdomniſchich pschecžiwnikow ſa naſche wotbronjenje rozſudźiła.

Wokomik dalokožahajze rozſudźenja w pschedstejazych internazionalnych jednanjach žada. Lady maju mjeſ ſobu dowěrjenje; njech knjeſerſtwa w ſwojej hamtſkej politiky puez namakaju a na mosty ſtupja, kotrejž ſu ſo wot luda k ludej hižo wjazy krócz natwarile. Němſke knjeſerſtwo njemóže ſame tole praſchenje rozſudźacz.

Solidarnoſcze a kromadźełanja wſchěch ſtatnikow je trjeba,

ſo by ſo wſchěm ludam hromadźe ſłužiło. Italſki ſwonkowny minister, knjes Grandi, je psched někotrymi dnjemi we italſkej komorje w ſwojej wulkej rěcži praji, ſo by maticzkoſcz dobreje wole a ſolidarnoſcze do wopraudźiteho dźełа pschetworjena, doſahała, konferenzu k wuſpěchej dowjeſcz. Taſ dyrbimy teſ my nětkole ſpěchniſchi tempo wuradźenjow w Genfu a jrěchne rozſudźenje w natupanju krovenja žadacz, jeli ſo rozſrjanje njedyrbi pschepoźdze pschiniez. Njewuſpěch tajke tejſke konferenzy by njeſpokojenje na hoſpodarſke połoženje ſwěta, hižo dawno i dołhimi a cžeſkimi krizami roſthahajeneho, ſchkodnje ſkukowało.

Nětkole ſu wocži a nadźije ſwěta na Lauſanne ſkjenje. Nahlady němſkeho knjeſerſtwa ſu w ſwěcze widobje ſnate. S dojeſcjinicznom mózu rjek, ſo ſu tele nahlady w dałokej měrze w jara wjele krajach ſrozumjenje nadeichle. Teſ w naſchich wotcžeſnich krajach je ſo niz jenoż ſjawne mjenjenje, ale teſ knjeſerſtwa ſu ſe ſwojimi pschedźełe,

ſo je hoſpołne wnjchmórnjenje politiſkeho boka ſ najważniſchim wumělenjom nětcžiſcheje hoſpodarſke je a ſozialnje nuſy ſa dowjedzenje ſ nowenu Poſtupanju.

Sčym krucze pschejwedzeny, ſo budże na dnju. na kotrymž ſo wſchón politiſki dołh zwiſchmórnje, kóžde krai, teſ kóždy wótrjeciſki krai, dale hacž pjedy, a ſo ſo potom hnydom w zinjenju kóždeho ſtacžana bjes rosdźela, njech je dźełodawar abo dźełacžer w zyłym ſwěcze połoženje ſianje. Bohužel hiſchcze to njeje ſtejiſchcžo wſchěch wobdźelenych knjeſerſtwow. Byrnjež teſe knjeſerſtwa wſchitkoſe, ſo Nimſka po minjenju Hooveroweho ſwobodneho leta njemóže žanych reparazijow płacžicz, nochcedźa toſe nadźijn ſpuſchcžicz, ſo budże Nimſka po někotrych łětach ſaho wjaz płacžicz, ſnajmjenſcha nětaſi ſkwit. Mi ſo ſda, ſo cži, kotriž ſo tajſich wocžakowanjow dźerża, žebi na to njepomyſła, ſo pschedwumnjenjow, wot kotrychž pschichodne płacženja wotwiſnja, woprawdże njeje. Wſchо ſkoto je ſo w Ameriju a Franzowſkej nakopiło, a ſ Nimſkeje jenicžkeho dożiwjeneho kraja, je ſo wono tak wuſtrózdniło, ſo je Nimſka dyrbjała najtwórſchcžo ſo ſwojeho płacženjeſkeho wobkłada ſapſchimnowacz, ſo by ſwoju ſkotu němu ſakhowała.

Wěrcžejſo, kotrejž maju pjenjezy žadacz, dyrbja ſebi rjez, ſo ſo jich žadanja njechodźa dopjelnicz.

Sewſt njeſmě pschewidzecz, ſo ſo němſka wuprawa deviſow njeje jako inſtrument wikowanjeſe politiki ſawjedła. Wona je ſo ſawjedła w ſwójſu ſ njejapkim wróczowarjom krótkokhwilnych kreditow loni a to tuniſe po njedoſtojnym cžiſchczenju naſchich wěrcželcow. Hakle poſdźicho, hdyž njedźiwajcy tychle naprawow rukowanje bankowow němſkoſtatneje banki ſo pschezo bóle powjerzenſchwaſche, ſmy jara pschecžiwo naſchej woli dyrbjeli pschidźełenje deviſow ſa dowoz wukrajnych twarow pschezo bóle ſnižowacz. Jeli ſo by dalſche roſwicze naſcheje wikowanjeſe a płacženjeſe bilanſu naſ nuſowało, hiſchcze wótricho do płacženjeſkeho wobhada jaſchimnjecz, njebudźemy ſo kondźicz, to hnydom cžiniez. Jenoż ſhromadne a ſjednocžene napinanje ſtatow, kotrejž ſu ſ hoſpodarſkimi faſimami ſwjaſane, móża k wobnowjenju normalnych wobſtejnoſczow dowjeſcz. Wobezejnoſcze, kotrejž k tajkemu ſhromadnemu poſtupanju na puczu ſteja, ſu ſnate. Tola njekomdźu ho, rjez, **ſo je Nimſka ſwolniwa, pschihoth k wottwarjenju wſchěch wikowanſkich wobezejnoſczow w tymle kr'olnym cžaſu cžinicz a dojednanja ſa wottwarjenje ſlowjuſkich murjow ſawjeſcz. Kotrejž nimſki lud nerwy wobſłabowa, hdyž ho poſłednje na to ſadźi, najwjetſicha móz ſo ſkraha, kotraj ſmeje lud hiſchcze w pschichodnych měſazach, njebudźe nimſki lud ſawjeſcze mjes tymi, kotrejž by mjes prěnimi abo bližſchimi, ſo dla powſchitkowneje kriſy ſwrcžeſcze.**

Rěcz němſkeho kanzlera najſylniſchi ſacžiſchej w němſkim ſejmje ſwoſtaji. Skoro wſchěch ſtrony praja, ſo je wona po wopſchijeczu bohateſcha a ſwonkowne mózniſcho ſkutkowała, hacž druhe rěcze, kotrejž je dr. Brüning w ſwojim politiſkim žiwjenju mėł.

Wuradźenje wo zakonju wotpłaćenja dołha

W němskim ſejmje ſtejedu ſakoń wo wotpłaćenju dołha na dniwownu rjedje ſtejeſche.

Nazionalny ſozialiſt **Reinhardt** měnjeſche, ſo je ſakoń ſkepjane dźeło. (Preſident Loebe wěcznika napominaſche, ſo by ſo w ſwojich wurazach powěrnił.) Schtóž tomule ſakonjej pſchihłoſuje, pſchećivo ſakonjej hłoſuje. Jenož pod knježeſtwowym wliwom ha někotſi univerſitni profeſorojo ſtatneho prawa ſakoń ſa wuſtawny ſpóſnali.

Juſtizny miniſter Joel prějeſche, ſo ſtej knježeſtwowe kreditne jednanje a nowy ſakoń njewuſtawnej. Sadanje ma němſki preſident prawo, na podłožu 48. ſtawa naprawy cźinicź, kotrež ſo njemóža po puczu porjadneho dawanja ſakonjow ſtaci. Zyłe prawne roſwiće w najnuparju 48. ſtawa ſo hiba. To je hižo dźiwa, dokelž němſki ſejm hiſchcze njeje mohł wunjeſeny ſakoń ſa 48. ſtaw wudaczź. Mjenjer pola nazionalnych ſozialiſtow. Na wołanje Franka II miniſter wotmołwi, ſo ſtatny ſud politiſny pod zanym wliwom njeſteji.) Joel dale prěje, ſo je ſo pſchiſwoleniſke prawo němſkeho ſejma ſa pjenjeſne wundawki ſe knježeſtwowymi naprawami franiko.

*

Na te ſo powſchitkowne politiſke roſprawjenje, kotrež ke ſo wutoru pſchetorhło, dale wjedźeſche.

Emminger ſ bayerſkeje ludoweje ſtrony ſo pſcheczźiwo Goeringowemu naſpomnjenju wobroczi, ſo Brüningowy kabinett „politiku illuſijow“ dźela. S tajkej brutalnej ſjawnoſcju njeje hiſchcze žadyn němſki kanzler a žadyn finanzny miniſter ludej wěrnoſcź prajił, kaž Brüning a Dietrich. Njedźiwajcy teho njeje hiſchcze wulki dźeł ludu poknu khutnoſcź połoženja ſapſchijał. Praſchenje měny njenaſtupa jenož hoſpodarſtwu, a tóžbe wopruſchenje ſtoteje měny by tež naſch lud duſchownje cźežko roſtſchahł.

Cźemna ſtrona naſcheho hoſpodarſtwa je wopacźne naſołženje kapitala, kotrež je ſ wulkeho dźela hromadze ſ wopacźnym razionaliſowanjom wulku bjeſdźełoſcź ſawinowało. Tu ſo wulki hoſpodarſtwowni wjednizy njeſtju dowěrjenja k němſki wopohaſali, kotrež ſu hiſto wužiwali. Jenda ſ hłownych pſchicźinow ſwětowneje hoſpodarſkeje kriſy ſtej tributowa cźeſa a wójnſki dołh. **W Němſkej njemóže žane knježeſtwo wjazy ſtabiſcź, ſo budźa ſo reparazije dale płacźiſcź.**

Hdyž w Jendźelſkej a druhich krajach dowoſej wukrainych wudźełkow njeſej ſatwjerju, budźe teſ Němſka ſo dyrbjeć po tutym pſchikładze ſtožiſcź. Sa ratarſtwo je Brüningowy kabinett cźinił, ſchtož je możne. Nazionalni ſozialiſtojo pak ſu pſcheczźiwo tomu byli. (Mjenjer pola nazionalnych ſozialiſtow.) Dźełko ſaradźacy program, kotryž je nazionalny ſozialiſt Straſſer pſchednjeſł, je zyłe po płarach ſłożeny, kotrež ſo w němſkim kabinetu roſpominaju.

Nuſne je hyło, wuhrene wotdźełenja ſakaſacź; pſchetož runje my w Bayerſkej ſmy mohli pſchihoty k puczej tehole privatneho wójſka wotkedźowacź. Pſchihłoſowanjemy teſ ſakſni kommuniſtiſkich organizazijow hjeſbożnych. W Ruſkej kommuniſtiſke knježſtwo ſchcheſcźijanſtwo na najhórſche waſchnje pſcheſcźeha.

Rozpuščenje němſkostatneje khorhoje so žada

Němſkonazionalna němſkobjemſka frakzija je namjet ſapodała, ſo by ſo ſwjaſk cźorno-cźerwjeno-ſłoteje němſkoſtatneje khorhoje roſpuſcźiſcź.

Strachi bjezdźełoſce w Americy

W ſenaceje Sjednoczenych ſtatow połnoźneje Ameriki je ſo namjet pſchijał, ſo by ſtat pok miljardy dollarow ſa dźełonjemjerjow pſchiſwolił. W ſenatowej kommiſiji, kotraž tola wobſamknjenje ſtuduje, je ſaſtupnik amerikanſkich dźełacźeſtich ſwjoſkow Magrady rjekł, ſo je woprawdźe ſtrach, ſo 8 miljonow dźełonjemjerjow w Sjednoczenych ſtatach poſtanje, jeli ſo knježeſtwo Sjednoczenych ſtatow njehudźe žanych khunanych napraſnow cźiniċ, ſo by ſo bjezdźełoſcź wotpomhało. Skórje może dałokoſkaſowe „Wo ſmjerczi bohateho“ („Jedermann“) je ſo w nědzy wjele na ſjawnych měſtnach hrało. Tajke hry hrajachu druhdy dny dołho a namakachu njeſpróżniwych pſchihladowarjow. Najſtarſe hu ſo teſ w Budyſchinje tajke hry wotmełe. Nětko ſu tu ideaine měſtno namakali; na Serbſkim ſerchowje pod gotiſkimi wokнami Michałſkeje zyrkwje poſtaji ſo jewiſchcźo. Pſched nim we wulkim połkole budźa pſchihladowarjo ſedźeć. Sady thle wobſamknu dźiwadłowe měſtno. Měſchczanſke wyſchnoſcźe tuto pſchedewzaſe ſtutkownje ſpěchuja. Prěnje ſkuſtawy měſchczanſkeho dźiwadła dźěkaju na wumělſtwowem a techniſkim pſchihotowanju. Budyſhy wobhladerjo zajmu wo ſwjedejſkich hrach rěcźa a wulku wěc wočzakuja. Prěnje pſchedſtajenje je ſwjatkownu njedźelu. Zapoczatk je na 8 hodź. wjeczor poſtajeny. Kruch žada ſebi zapoczatk pſchi wjeczornych ſmĕrkach. Wot bankowieje ſjenu ſem ſo jewiſchcźo ſe ſwětłomjetakami wobſwětli, ſo by pſchi pſchiběracej cźmě pſchezo wulkotniſchi wobras pſched woczemi pſchihladowarjow wutworja.

— **Budyſke wokrjeſne heſtmanſtwo** ſo 1. julija roſpuſcźi. W poſledniim poſjedźenju wokrjeſneho wubjerſkeje ſkeji wokrjeſny heſtman dr. Waentig, ſo wokrjeſne heſtmanſtwo hač do definitiwne 1. julija roſpuſcźi. Knježeſtwo wſchak je wobſamknyło, ſo wokrjeſny wubjerk na dalſche tu woſtanje, dokelž ſo nowy wubjerk ſa Drježdźanſko-Budyſke wokrjeſne heſtmanſtwo ſapoczatk l. 1933 ſnowa wuſwoli.

— **Schjatkowne dopiſnizy.** Cźiſchcźane jednore ſwjatkowne dopiſnizy, kiž ſu we wulkoſcźi, formje a kwaliteće papjery ſłożene po poſtajenjach ſa dopiſnizy a ſo bjes wobſahi ſcźelu, płacźa ſniženy porto. Na tutych dopiſnizach ſmě ninje tak njeſnjeſenych wotpóſłarſkich wonamjenjenjow (wźeł wotpóſłanja, mjeno, ſtaw a bydło ſ bydlenjom wotpóſłarja) hiſchcze dalſchich pjeć ſłowow, kiž ſ cźiſchcźanymi ſłowami w ſwiſku ſteja, ſ ruku pſchipiſanych być. Jako tajke dowolene dodawki płacźa na pſchikład ſnate pſchidawki „ſcźele“, „Waſcha“, „Twój pſchecźel“, „ſcźele Tebi“, „ſ cźełe ſ najlěpſchim ſtrowjenjom Waſcha“ atd. Porto wuczini w měſcźe a w dalokoſtunym wobkhadźe zwleje Němſkeje, kaž tež ſ wobſkładom ſe ſwobodnym měſtom Gdańſkom, Litwu a Memelſkim krajom, Luxemburſkej a Awſtriſkej ja jednore dopiſnizy (bjes wobalki płane) 3 pf., ja dopiſnizy we wocźinjenej wobalcy hač do 20 gramow 4 pf.

— **Winowatoſtne dźeło (Pflichtarbeit.)** Sdźělenje ſ poſledniho poſjedźenja měſchczańſkeje rady ma ſo tak wudoſpołniċ, ſo je ſo po poſrědowazym namjetowanju, kiž je ſo měſchczańſkemu ſarjadnikſtwu ſapodało, możnoſcź k wotdźełanju žadanych winowatoſtnych dźełow hač do hrjedy 18. t. m. podźełſchiła. Schtóž hač do tuteho dnja žadane dźeło dokonja, dóſtanje naſpomnjeny dźeń dopiſany dźeł podpiſeny, kiž je ſo pjatk 13. meje pſchipadnje radźerjał. Dale budźa ſo pſchepruhowacź někotre ſtórźby, kiž ſu ſo měſchczańſkej radźe pſchedpiſane ſe ſamerom, ſo by ſo na wſchitke wopraſnjene hórſchenja dźiwało.

— **Mjazowe jětki (Kreibank) w Budyſchinje.** Pjatk 13. meje 1932 wotedawa ſo pop. wot 2 do 3 hodź na cźiſła 4401 hač 4550, wot 3 do 4 hodź. na cźiſła 4551 hač 4700, ſobotu 14. meje 1932 rano wot 7 do 8 hodź. na cźiſła 4701 hač 4850, wot 8 do 9 hodź. na cźiſła 4851 do 5000 žyre howjaſe mjaſo, punt po 35 pf., a žyre ſwińſke mjaſo, punt po 40 pf.

— **Wyſoke muto ſo tubi.** W nozy k 4. meje 1932 dobychu ſo ſadobywarjo pjenjeſnych chamorow do połkadowinych měſtnoſcźow nakupowarnje ſa ſanitetnu potrjebu ſaſtrańſkeho hanta w Barlinje-Tempelhofje a wotpacźichu ſtarſchi pjenjeſny chamor. Kradnychu 167 hr. pjenjes, 7 platinowych rynelow, 4 platinowe wěka, 11 nikich a 7 hłubokich ſchikow, 23 platinowych blachow, 3 platinowe kowańſke ſyſkawki, 10 platinowych khcźidow, 1 platinowu Kizu, 8 platinowych palakow, platinowy prót, platinowe wotpadki. Sſromadna hódnoſcź 3778 hr. Kradnjene wěcy budźa ſpytacź wſchedcaſ pola juwelérow, wikowarjow ſ drohotnymi kamjenjemi, cźaſnikarjow, ſkotcźikarjow atd. Pſched kupjenjom ſo warnuje. Sdźělenja pſchijimuje kriminalne wotdźełenje w Budyſchinje, telefon 2802, abo łubja policija a ſandarmſtwo.

— **Měſcźanſke telefonowe ſmjenu ſo cźaſ ſwojeho běženeho puczowanja njeſubſtituje, kiž może naſtacź, hdyž ſo telefonowańſke ſlicźowańki w prawym cźaſu njeſaplacźa, hdyž ſaplacźenje ſlicźowańki jenemu ſwojich ſwójbnych abo pſchiſłuſnjenjej pſchedpodaſa abo na telefonowym hanti namjet ſtaja, ſo ſo ſlicźowańka ſa nimi wótſcźele. Doſtaha pak tež, hdyž ſo ja wocźakowanu ſlicźowańku ſa telefonowanje doſtahaju pjenjes na póſtowſkowym konto telefonowskeho hanta ſaplacźi, pſchi cźimž ma na wotrěčnu póſtowneje pſchipokaſaſki abo płacźeneje kharty telefonowje pożrědniſtwo a cźiſło pſchiſłuſnjenja ſo naſpomnicź.**

— **Polizajſki hanut waſſerja**, ſo je polizajſka ſtraż nětko wo dnju a w nozy ſamoſtejena delekach w měſchczańſkim domje pſchi Hłownym torhoſchcźu.

— **Motkłane** njeſłaſe ſu ko hrjedu popołonju na Nowoſalskej dešły mjez Budyſchinom a Wětſchcźanami. Ko ſoſjedźenemu pſchijědže auto napſchećko, jako dźěſcźe mjez ſpěchach pſchebjehnychu. Kołesdźany wóſa ſ podałom ſa ſadne koło wóſa wiſajo a padźe na dróhu. Duchapſchitomnoſcźi ſchofera ma ſo dźakowacź, ſo wón krótko pſched nim auto ſaſpina a tak jón ſachowa. Někotre centimetry bałe a kołeſčeny by był pſchejěchał. Tuž hyrjeka ſo na łoſtwu pſchi pſchefcźehnjenju.

S Drježdźan (Khejnabiběliwe paduſchſtwo.) Tudomny mjłonowanny wobſtejerjeſ Probſtej kradnychu pſched nětkrym cźaſom kury a hušy. Tele dny paduſchi ſaſo w Probſtez mjłuje pobuchu a cźelo kradnychu. Woni je tam hnydom ſarſčachu a hſtrom leſo wotſtajichu. Sa paduchami nimaju žaneho ſłeda.

Sprawnosć najdźeje wobsteji

3] (Pokračowanje.)

Widźo, ſo je ſo tak kruče roſſudźił, mach dale wjazy njewotradźowaſche, ale hyła potajne: hyłła ſe ſchórźowaſkom ſ wočzow trějeſche. Wona jeho proſchcźeſche, ſo by ſ najmjeńſcha tak dołho wočakał, donjž wona ſnjeſanje njeſwari, dokelž chajiſche poſłeni kročź, prjedy hač wón dźe, ſ Antonom hromadźe połnědacź. Mjeſ tym ſo měſcźeſche wona w kuchni cźiniċ, ſo njeſbožkowny do ſwojich ſrudnych myſłow podinri. Se ſrudobu wón na rjany cźaſ dźěćaſtwa ſpomináſche, kak bźěſche ſ Hanku w ſchuli ſydał, ſi pſchi dźěle pomhał, ſtebi ſ njej hraſ. S njej hromadźe prěni kročź k Bożemu błidu podył. S zyčkowje ſtupjuſchi ſo jemu wona tehdom w ſwojej ſwjedźenſkej draſcźe ſ ponižnje ſkhilenej hłojźku a pobożnym wóčkom kaž jandźel ſ njebjeſ hlda. Pożiſticho bźěſche wón na domkhowanyj ſ njej rejwał, jenu rjanu lětnju nóz ſi domoj pſchewodźał a pſchi witym ſwětle Bożeho měſcźaka a ſłotych ſwědźbow ſi ſwoju lubóſcź wuſnał. Toſe wſchitko dyrbjeſche wón ſpuſchcźiſcź a na wěcźne ſi a ſwojenu ſbožu božemje prajieſ. — Wot wótrzho horja ſajaty a do najhłubſcheje ſrudoby ponurjeny ſo wón dohlaðał njebe, kak ſo na jene dołe durje wotewrichu, zyłe njeznajiſmy jeho zyłne pjaſče pſchimnuchu a krucźe djerzachu. Pſchjeo nim wjeſmy ſchołta ſtejiſche a ſtarſchi muſchožo, a pſchi dunjach ſandarmaj ſ bambatu.

„Sčło chcźeſče?“ ſo Anton kaž ſe ſnowa wotmołwiwſi wopraſcha.

„To połicajſke ſpomoſch“, ſchołta ſ thutnym wobliczom wotmołwi. „Nětko pój ſobu a njeſapjerkaj ſo dołha!“

„Ja njeńdu, donjž njewěnu, ſchto ſo mnu chcźeſče.“

Schołta na ſandarmowu kiwny, na cźoſ wonaj poſtrowa wuczeſeſchtaj a Antonej, kiž ſo podarmo ſapjerkaſche, ſe nim ruzy ſwjaſaſchtaj, ſo mužłej jeho, by-li trjeba było, ſ mocu ſobu wlej. Na dołho ſnjemi ſtarſchi jeho brěmjenſchto wſchahu a ſo nadrobnje pſchehladachu. Mjeſ tym teſ Antonowa mać ſ kuchiny pſchiběža a ſtrachoczźiwje pak na ſyna, pak ſaſo na zuſtych muži hladaſche, kotiſi běchu jeho wobſtupili.

„Boże dła!“ wona ſakoſcźeſche; „ſchto ma to rěkacź? Antono, ſchto ſy ty ſkucził?“

„Ja njewěm“, wón ſrudny wotmołwi. „To je nětkajſi ſmyłk, pſchetož ja nicźo ſtebi ſłeho wědomy njeſyjum.“

„To ſo pokaże“, wjeſmy ſchołta dźeſche a ſandarmomaj porucźi jatcho wotwjeſcź.

Płacźo wuſtrózkna mać ſwojeho ſyna wobja a jeho mutnuje pſchoſcheſche, ſo by ſo ſwojeho njeſtutka wujnał, je-li, kaž ho ſdaſche, nětcźo ſe ſkucził, wón pak ſrudnje ſ hłowu wijeſche a ſyn ſ mozu ſ ruku płakazéj macźerje wuwinu. Pſched thěžu ſtupiwſchi wón pol wěſy hižo hromadźe wiożeſche, muſſiſchi a ſónſke, ſtarzſi a ſnatzſi, kotſiž ſo ſ dźěła ſe ſelunſchu, ſ dźěła ſ ſnikwom wot njeho wotwobroczichu. Sſ tóždej kročźelu ho cźiſłowa pſchiſporjeſche, hač wſchitcźy hromadźe ſ hórſkej rěcźy dóſi dźechu, hožeſ ſcźežka pſchez pola a łuki wiożeſche. Tam na brjoſy cźeło njeſoſtawnoje dźiwoli leżeſche, a nětkotſi ſpuſchcźonni ludźo ſo ſtražowachu. Hoža bźěſche hižo nětcźo hodźin we wodźe łežała, pſchetož jeje rjane ſwoſy wložby běchu zyłe mokre; njeſwoſeje bźěſche wohłożene, jeje łohka draſta bźěſche wjeſa rózozerjena a ſo na mokrym morowym cźełe lěpjeſche. Dźiwazne cźeło njeznadźiwi wobhladawſchi wboſi Anton wobſtojny a na wſchitkich ſtawach ſchepjetaſche; wón ſo pſchewinuwſi njemóžeſche, a na nim bźěſche wiſaceź, ſo je hłubóko hnuty. Wſchitkżi ſłuża na njeho hladachu a kóždy jeho hibnjenje wobkeożowachu. Anton to wěcźeſche; ſtrach jeho cźim bóle wobſedowaſche, a wón tam taž winowaty hrěſchnik ſtejeſche. Hdyž ho kondźeſche wopraſcha, hač je njeboczčźiku ſnał, ho wón ſ hołzny mordaž.

(Pokračowanje ſleduje.)

S **Kschiwoje Borschcje**. (Meja.) Naschi wjesnny **wobras** so tuchi s „meju" porjesnjeji, kotruż je hižbi tudomna mlodźina stajiła. Sswjatli chze swojun meju njetacz. Nadźija so prawje bohatego wopyta tež s dalschich stron.

S **Dalij.** (Byt dyrbjesche so doktorej.) Njesboże zawinowa cželadnik, kiż pola k. kubleria Gudy służesche. Psched nekotrymi dnjemi mějesche w hrodźach dźełacz. S njesnatych pschičinu skala dobreho plahowańskeho byka. Prenje dny so dale niczo njepokasa. Potom pak, hdyż běsche so byk lehnył, njechasche wjazy stawacz. Tez wo pizu wjazy prawje njerodźesche. Wobkedźeż so temu dźiwasche a pytasche sa pschičinu, kiż pak hnydom njeschoni. Nadobo so byk pschi lehnjenju wobšwny a sława zebi nohu. Byka dyrbjachu dokkocź. Pschi tym namalkachu schkodu na nosy. Cželadnik dyrbjesche so stónczenje swojeje winy wusnacź. Skocźo by so mohło wukhowacź, by-li so i czasom sa kalnjenej ranu hladako. 600 hacź 700 hriwnow hódny dorečany byt pschinjesny pjenza jenoż wokoło 250 hriwnow, so ma wobkedźeż wulku schkodu. Lohkomyślny cželadnik dyrbjesche wěso hnydom służbu wopuschczicź.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Njedocźiństwo.) Mamy w nasej wsy tež tajkich, kiż ptaczki na schtomach widźecz njecha. Tak je tele dny nechtó se šuškodneho dwora Kanej Henzy s jeho lipy na dworje schkórza s teschinkom saschčisi. Sswiečka, kiż runje šuškodsche, je nětko swoje wobydlenje wopuschczila a so wjazy widźecź njeda. Tajzy ludźo dyrbjeli so kuczje pokhlostacź.

S **Njechońja.** (Cžeske njesłoże.) Wutoru popołdnju ½5 hodź. sjusłoški tudomny kuješi dźełacźer Jan Kopp. Kóli sapschacha, kotruż na kuješim dworje sawročesche, kopny jeho do hlowy a narasy jemu do lizowego mjasa strašchnu ranu, so dyrbjachu hnydom lékarja dra. Biehlera s Wósporka na pomoz sawołacź.

S **Kotez.** (Sjednoczenstwo wotebérarjow elektriskeho pruda.) Njedźelu pop. w 4 hodź. sešdże so tudomne sjednoczenstwo wotebérarjow elektrikskeho pruda k swojej 6. kutschej generalnej shromadźišnji. Pschedbźenda poda k tomu rosprawu, kotraż wopschičesche dźeławosez a twarjenje wminjenym lécze. Rosprawa pokładnje sapiša njedostatk. Do dohladowarstwa wolesche so k. Mehlhosa s Wichowow. Kk. Herzog z Kotez a Dörinz z Wichowow so sašo woleschtaj. S pschedsydstwa wustupischtaj po wukazkach kk. Günzel z Wichowow a Hofer s Kotez. Tež wonaj so sašowoleschtaj. We wobthodnym porjedže postajene rjadowanje wo prudowych liczakach so pschemeńuli. Ptaczisny sa mikinu so po wobšamknjenju shromadźišny njesniczichu, dokelž so hižo hiželi trjebaju k dalschemu wutwarjenju. Psches statnu drohu wjedźazy powod šulneho pruda ma so s trojnym koprom pocźahnyecź a schikatiska swez so wotstroniecź. Letża njewotmeje so sawješenje, dokelž by to pokładniu pschejara poczeżiło. Pschedbźenda sašo napominasche k nusnej kedźbliwosći pschi domjazych, wjeznych a dalekostnych powodach a so by so kóżda schkoda, kotrejež so dohladaju, hnydom pschedsydstwu wojsewila. Sjednoczenstwo žebi derje steji.

S **Wósporka.** (Sswjedżeń tšelzow.) Każ kóżde leto, budze tež letża we Wósporku dasoko a schéroka znate tšelenje, kiż pschezo wjele zušych pschiwabja. Druhi dźeń swjatkow cžahny tšelzy s lońschim kralom a marschalenni swjedżeńsku tarchu njeso po měsez. Wutoru a štwórtu so cžah wospjetuje. Tšelenje skónczi so štwórtu s wulkim wohnjostrojom. Nadźijomnje budze wjeoro rjane k tutomu ludowemu swjedżenjej. — Bližsche radowodawanje maczerjam a wažene czešchischkow budźe jutšje pjatk na farje popołdnju wot ½3 hacź ¼4 hodź. Wjednik je sašo k. dr. med. Marečka.

S **Lubija.** (Paducha lepiti.) Sapoczatk měrza t. l. je so paduch sadobył do pinzow a tu wjele kradnyl. Kradnychu so tež schaty s bleichi. Nětko su lepili paducha. Je to 41letny herz s Barsina. Bydlesche tu s hromadźe s swojej lubku, a so žiwischtaj s kradnjenymi wežami. Namakachu w bydlenju hišchze wjele kradnjenych wežow.

S **Nakez.** (Korla Mička †.) Wčera je tudomny khežeř a murjeř Korla Mička po krótkej czežkej khorošći swojej woczi k wěcznemu wotpoczinkej sajdźelił. Wón stejesche w 79. lécze ziwjenja. Korla Mička narodźi so 3. oktobra 1853 jako synn Michała Mičli we Nakezach. We swojej rodnej wsy tež schulu wopytowasche. Jako běsche schulu wukhodźił, służesche 7 lét a potom wukneżene murjerstwo. Se swojej prenjej manželskej Martu Adamez s Jatšoba běsche 27 lét hromadze ziwy. S tuteho manželstwa wuńdże 6 dźeći, se kotrychž je jene wumrélo. Druhi krócź wożeni so Korla Mičla s Hanu Cžipankez s Kamjenoje a běsche 28 lét s njej ziwy, njemějeschtaj pak žanych dźeći. Korla Mička běsche zwérny a horliwy Serb, kiż swoje Serbstwo s zrkej swojej wutrobu lubowasche a njebojasnje sa njo wustupowasche. Dokhe léta wodźesche won jako pschedsydza s wulkej zwědomiczitwosću a wutrajnosću Nakezanske serbske towarstwo „Lipa". Wobzahny serbske dźeći a jawostaji tak swojemu narodej najrjeńsche herbstwo. Korla Mička, kiż mějesche cžas swojeho ziwjenja so s cžežkim dźełom swojeju cutow ziwicź, běsche stajnje wjeseleje mysle, a bu tak druhim thribjet a sepjera. Swjatkownizku chcemy zemrěte cžasto zwérneho synna serbskeho luda thłodnej serbskej semi pschepodacź, w kotrejž njech wone cžiste wotpoczuje hacź do tamneho dnja, hdźež jemu Bóh Knjes spožcź wěcznu mér w swojim raju.

S **Komorowa pola Nakez.** (Jubilej wojerskeho towarstwa.) Sandźenu njedźelu 8. meje swjeczeńske tudomne wojerske towarstwo swój pjeczdwadzesczitkowy jubilej, na kotrém bechu so šuškodne wojerske towarstwa pscheprošene a so nětdże 26 towarstwow na tym wobdźeli. Pschipołdnju wokoło 1. hodź. sešupachu so wschitke pschez korczmu do cžasa a czehnichu pisches wješ, kotraż běsche s czešnymi wrotami, plewami, brězami a mnoho thorjemi rjenje wudobjena, ola šulneho oeschczowanja pak cžakachu njeczeršujesche, każ běsche wotmyślene, ale wobmjerjowa so jenoż na to najnuśnische. Na to poda so na swjedżeńske nameśo, hdźež pschi wobjedźe Komorowskeho wojerskeho towarstwa k. kubleř Jan Schibak wschitkich pschitomnych witasche, po tym recžesche pschedbźenda wot Budyskeho wotkrjeża wojerskich towarstwow k. redaktor Monsa a pschepoda hellu a dale dary wot šuškodnych sakskich wojerskich towarstwow, na to pschepoda sastupnik pruskich wojerskich towarstwow dary tutych. Po tym pschednjesny knjeza Pelcheż jedyn prolog. Na to spěwachu Komorowske knjeżny pod wjednistwom k. schulskeho wjednika Pillaka dwaj spěwaj, dale deklamowasche knjeżna Kubizeż pěseń, nětko wunamjeni k. kubleř Wirth se Stróže jubilarow Komorowskeho wojerskeho towarstwa a pschepoda jim cžestne snamjenschko, k. pschedbźenda Schibak spominasche na towarschow, kotriż su we wójnje padnyli, k temu hudźachu herzy spěwu „Morgenrot". Skónczenje hischcze k. Schibak wschitkim pschitomnym za wopyt, Komorowskeje gmejnje za wudobjenje wozy a towarschom sa sarjadowanje a pomhanje pschi swjedżenju dźak towarstwa wupraji. Dokelž so nimale zyle popołdnjo dešcžowasche, wopuschczichu mnozy wopytowarjo hižo do skónczenja porjada swjedżenskego. Wjecžor běchu potom veje na wonka natkwarjenej žurli (Pariser) a we Schimanez hoscženju.

Z Khrósće. (Nuzowy wubjerk). Zandźenu wutoru wječor zešdże so nuzowy wubjerk na našej farje k poslednjemu razej. Na potrébne swójby a wosoby so hišće jónu 180 puntow khlěba a 17 cent. běrnow rozdźělichu. Karitas-zwjazk bě nam 20 puntow cokora připósłał, kiż pak jenoż někotři dóstač móžachu. Worklečanam přepokazachu so z našeho wokrjesa hišće 7 cent. běrnow. Na kóncu wupraji zastupowacy předsyda nuzoweho wubjerka. k. kpł. Hórnik, wšitkim, kiż so tak njesebičnje za dobru wěc woprowachu, najwutrobniši dźak, wosebje tež młynkam a pjekarjam.

S **Hóšku.** (Wo twarje železnizy.) Twarja dźe nětko železnizu s Wermingowa do Cžišowje. Na Hóškowskich łukach mějachu wulke wobješenješe. Pschi Wowježelskim pschěrowje na 20 m hlubokosće njenamakachu krutu pódu, hdźež móhli sakład położicź. K najwyšam trjeba so jemja z jamy „Klara III" w Cžišowej. Je w njej hischcze wjele zyreho wuhla, kiż khudźi ludźo sbérachu.

S **Lutow.** (Wuběhowanje koni we Lutach). Prěni dźeń zwjatkow popołdnju wot ½3 hodź. wotmeje so na nowonatwarjenej wuběhańi we Lutach 1. wuběhanje koni se žadźenjom. Tuton wušnamny sport wésče wjele sajimzow pschiwabi. Wobkedźbujcze nawěschtk w dźenšnischim cžišle.

S **Manjow.** (Hlowna shromadźišna nalutowarnje.) Tudyscha nalutowarnja a wupožčenja wotmě njedźelu we Krawcez hoscženju swoju nalětnju hlownu shromadźišnu.

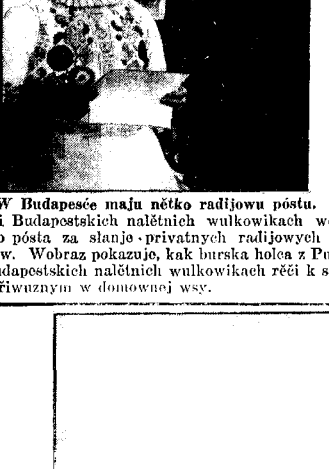

W Budapesće maju nětko radijowu póstu.

Při Budapestskich nalětnich wulkowikach wotewri so pósta za slanjo privatnych radijowych powěsćow. Wobraz pokazuje, kak burska holca z Pusty na Budapestskich nalětnich wulkowikach rěči k swojim přiwuznym w domownej wsy.

Dla hubjeneho wjedra bě malo wopytana. S bilanzy so pokasa, so je tu maly dobytk. Knjes Heiška se Shorjelza mějesche pschednoschk wo hospodatkim połoženju a wosebje wo połoženju druschtwow. Knjes Krehnik pokasa na lépschiny, kiż maja katarzo z tym, so twory kupuja pisches swoje druschtwo. Słónczenje so pschisamknu žiwa rozmolwa.

S **Wukrancžiz.** (Kładżene jéda.) Na knježich a gmejnskich hoûtwischczach 1 a 2 so wot 8.—15. meje sajdojcžene jesa kładu, so bychu so wróny wutupiłe. Njech nichtó klaknjene wróny njebjerje.

S **Hósnizy.** (Wosadna shromadźišna.) Njedźelu so tu wotmě porjadna wosadna shromadźišna. Pschihotuje so wulki wožadny swjedżeń, kiż ma so wotmeć 3. julija. Do teho cžasa ma so tež tšecha zyrkwinske wěże wupowjedźeć. Pastor Kunzowa poda rosprawu wo płacźinach. Zyrkwinska pokładna wudawki swjesez njemóże. Tehodla ma so sbérka sarjadowacź. K. Filip se Sporjelza mějesche hischcze aktualny pschednoschk, kotremuż so pschisamknu debata.

S **Delnich Wrutzow.** (Nahła smjerć.) Nasch prěni wučeř Rode bě nahle sthorił na sahorju pluzow. Pódzelu popołdnja je na pschisajeczu pluzow wumrěł.

S **Běleje Wody.** (Wobłhadne njesboże.) Wutoru wječor ½10 hodź. sta so na Mušakowskej dróży wobkhadne njesboże. Wot Mušakowa pschijidźe rěsarski wučerbnik se wobzwětlenym sapschahom po pschedwjitsu na prawym boku pucka. Jeho pschesčesnjetej autaj, s kotrejuž jedyn do rěsarskeho wosa sajedze. Wós so powali, kóń so strani, a wučerbnik so s lohka strani.

S **jamy „Marga".** (Wonjeczesczenje zyrkwje.) W nozy k wutorje pyhny garaz, so so w zyrkwi swěcźi. Dokelž mějesche won sa to, so je swójki hischcze w Bošim domje, so dale we to njestarasche. Wutoru rano nětko wuhlada, so běchu w nozy šlězaty z woknom do zyrkwje sasčli a zyly woltař sničili. Sswěczniki běchu šamane, Khrystušowa postawa rozbita, bibliju a druhe knihi běchu šlězaty do khuta cžisli a rub wot woltarja šorhnyli. We drastkomorje běchu je šekerju khamor rozpaczili a pschebmjetyp po městnosći rosmjetali. Njejedna so wo paduchstwo, ale jenoż wo saniczerske dźeło.

S **Kopaza pola Khocžebuza.** (Na žonu tšelał a kruwu trjechił.) Pjatk wječor dóńdże w naschej wsy k tšelenju, kiż so dże bohuždaž niz cžłowjeka, ale kruwu sa wopor žadasche. 30letny ratař M. bě hej Boże špicze ham wuleczał. Pjatk rano potom žona na njeho šwarjesche a na to won sašu wotjedże a wróczi so hatke wječor wokolo 6 hodź.. Jeho žona w tym cžasu s dźeśczom kruwy wažesche a pschi tym so je šuškodom rozwołnił. M. bě po šacźu žirtlivy, skorzi na hornju lubju, hdźež mějesche staru wojerišku tšelbu a 50 m dalokoteze na swoju žonu tšeli. Na sdże wschak mišeń, ale trjechi swoju najrjeńschu kruwu, kiż dyrbjachu potom hnydom sarěsacź. Brói a munizija hnydom sebrachu a policija wěz dale pschepytnje

Wohnjowobornistwo

S **Khwacźiz.** Njedźelu 22. meje popołdnju w 2 hodź. budże tu prenje šnjeczowanje dyrbjerišleje wohnjowobje wobory. Wschitcźy muži wot 18 hacź 50 lét z Jeschicz, Malej Dubrawy, Mérkowa, Lutobeza a Khwacźiz su nuzowani, so wobdźělicź. Wumjarcźi su jenoż cži, kotriż maju prawo wuwostacź. Schtóż njesamołwjenj wuwostanje, ma khłostanje wočakacź.

Swójbne powěsće

Sslubjenaj: Lenka Wemhonerez w Porta Westfalica a Ota Schwägerl, hudźbny mischtr w Lubiju.

Semrěli: Korla Emil Kalauch w Budestezach, 60 lét; khowanje je dźenża schtwórtk. — Arnošcht Mar Brüdner w Biskopizach; khowanje budże jutšje pjatk pop. w 3 hodź. — Pawoł Pešchka, jastwowy inspektor w Lubiju, 70 lét; khowanje budże žobotu pop. w 3 hodź. — Johanna Broizna rodź. Dreblowez we Lašu, 69 lét; khowanje budże žobotu pop. ¼4 hodź. wot žarowańskeho domu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerz w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawěšk: O. Janak w Budyšinje

Spalene japanske město Omya.

Hrózbny woheń zapuści japanske město Omya. Każ na wobrazu widźimy, su wot nětdy kóżdzeho města jenoż rozpadanki a popjel zwostałe. Zady widźimy wohenhłuwaeu horu Fujijama, tuto mócne znamjo japanskeho kraja.

Z Łužicy

* S Pitšapiz. (50 lětne wobstaćenje „hospody“.) Tudomna „hospoda“, kotraž w lěcu 1931 13 530 puciowarjow nóžkeh postiči, zawjerješe swoje 50 lětne wobstaćenje. Po rosprawje 1. pschedsydny hospodowskeho towarstwa, farara Hennija, wuczinjachu wndawki lětnje 9000 hriwnow. We njenje fakliko swjatka hospodow, kotrymuž je 27 hospodow pschisamknjenych, pschinjesechu k. farar Vogel-Drježdżanski hospodowemu towarstwu najwutrobnische pschecza a pschepoda pjenježny dar. Pschikasta a rěsnička jednota, wobkhodnizy a privatnizy, kaž tež wobuczowa fabrika firmy Rau a Vogel we Wulkej Hartkowje pschepokasachu tehorunja daty, so na jubilejskim dnju 77 puczowarjow, wot mlodostnych hacz k 81 lětnemu starzej, darmotne sebiwjenje atd. dostachu.

* S Jenschez. (Błysk dyri do zyrkwje a zaxy.) Bože kpiece dyri tu pop. ½3 hodź. błysk do zaxy a zyrkwje. Dyri do weże, wottorhny posłoczane błoźo na njej a sjedże potom dale. Schkoda je wulka.

Sc Shorjelza. (Samomordarstwo.) Pschi Wyssokej drohi stocki 26 lětna žona z wolna tsechesche polkhoda dele za dwor. Wona so cžesko rani a wumrě borzy na to w Khorowi.

Sokołstwo, šport a hry

Nowy starosta českoslowakskeho Sokolstwa.

Njedźelu 8. meje wotmě so w Prazy posedźenje wukjerka ČOS. Najwažniši dypk programa bě wólba nowego starosty na městno njebocžčkeho dr. Josefa Scheinera. Wuzwoli so dotalny prěni podstarosta dr. Stanislav Bukovský. Wón je so narodźił 8. meje 1889 we Vyškowje a hižo z młodych lět w Sokole zwučowaše. Wot l. 1908 studowaše w Prazy na universiće. We swětowej wójnje bu zranjeny. W l. 1921 wuzwoli so do předsydstwa ČOS. W l. 1931 bu prěni podstarosta ČOS. Po powolanju je wón lěkař. Při dopołnjowacych wólbach bu třeći podstarosta Słowak dr. Juraj Slávik. Wubjerk ČOS dale wuradźi, zo so wuznamjenjenja w českoslowakskim Sokolstwje wjacy njespožča. Pop. 1/3 hodź. bě na Střeleckej kuzje sokolska skhadźowanka. Potom so wotkry pomjatna tafla dr. M. Tyrša.

Zapósłane.

(Bjez zamolwitosće redakcije.)

Mi jako sudnikej w kopańskej hrě 24. 4. na hrajnišću w Ralbicach w „Zapósłanym“ čisło 105. Serb. Now. wuprajene poroki wotpokazuju jako njewěrne. Mam za docyla njehódne, so „z neutralnym“ přihladowarjom dokladnišo zaběrać, dokelž wo sporće jara malko rozumi a sebi ze swojim mjenom na zjawne njezwěri.

W Koslowju, 10. 5. 1932. P. Wowčerk.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrowski pjatk:** Njeje hischcze wroczakacź, so hy so nětcžischce njewobstajne wjedro hižom dospołnje stajiło.

* **(Krupy ludźi zabiwe.) Po knjeżerstwowej powjesći je Allahabada w Indiskej je so w tamnischej wokolnosći wutoru z krupami hobrische wulkosće wscho khromadże 19 wołobow zabiło a so 120 zranichu.**

* S dwěmaj wołobomaj wobhajdźene motorske kolo je wjes Rheinom a Nedarom z połnym wotmachom wot sady do cžežitseho automobila srażiło. Se žiwnym srażenjom so wobaj jězdnaj z motorskeho kola wjerchnjischtaj. Wječhtaj na městze morwaj.

* **W nozy k wutorje pjatschtaj so dwaj padnchaj do domiskeho kubleria Hajnera w Herlasgrünje dobyczź. Sa-błischawschi podhladne schrótowanje, kubleriowa žona muja wubudźi, kotryž je želeru so wobroniwschi do wotkhcže dźesche. Jedyn z nawalnikow so do Hajnera sahna, tola ton jeho je želeru porazi. Paduchowy towarsch žiwo-jemu kumpanej na pomoz pschijudże a z pschiskaźinjenymi daujemi kubleriej z revolwerom brozesche, tola towarscha na jemi cžo wuhladawschi, cžekny.**

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdżan. (Khorowanja so pschepołoži.) Khorowanja w Januowym měsacu so nětko tola zhotowichu. Wotdźelenje za dźaći je hižo so pschichwatilo do khorownje we Biedrichowym měsce. Wóczne wotdźelenje so pschichodny pjatk pschepyhli do Karolineho domu.

* S Wulkeho Hajna. (Rosodź jako ftóna pisa?) Wulku schkodu měješe kubler Max Fiedler w Nowej Wsy z tym, so swój stot z młodnej rosodźu pizowasche. S 14 skoczatow 9 zwitnu. Stótny lěkař mózesche hischcze wostatnych pjeć wuchowacź. Schkoda wurźini nješto 1 000 hriwnow.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł“. Bratřa a sotry maja stwórtk 12. 5. z dypkom wjecor we 8 hodź. zwučowanje w towaršowni. Starosta.

Rakojdy. Jednota Sokoł Hrodźišćo wuhotuje swjatki póndźelu w Zendźic hosćencu w Rakojdach cźeluzwučowanski a spěwny wjecor. Sobuskutkuje Lichańske serbske spěwne towarstwo „Zernička“. (Zwučowanja — měšane khóry — solospěwy.)

Radwoŕ. „Serbski Ratarski Dorost“ za Radwoŕ a wokolinu ma přichodnu njedźelu 15. meje 1932 (prěni swj. dźeń) pop., hnydom po nyšporje, zhromadźiznu pola Kralec. Wažneho porjada dla wšitkich towaršow wěsco wočakuje předsyda.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“ ma pjatk po zwučowanju krótku, ale wažnu zhromadźiznu. Wšitcy so wěsco wočakuja. Starosta.

Lichań. Jednota „Sokoł“ wobdźěli so druhi dźeń swjatkow po możnosći połnoličbnje na wulcźe „Zernički“ do Rakojd. Starosta.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Za nazymski koncert wuknjeny Zerja čo. 23 a 24 a Wulku lubosć čo. 9. Dalše sćěhuja. Hłowny dirigent.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 12. meje 1932:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,206	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	14,45	100 čěskosł. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	82,27	100 franc. frankow	16,605

Burša bórzy wčera pschi spočzatku cźicze. Shladowachu tola na jednanja w statnym sejmje. Tute jednanja po šachu stejischcžo dotalnebo kuježerstwa schylnichu. Statny kanzler dr. Brüning we swojich roskładowanjach swonka sejma, kaž w sejmje dźiwa wobsmuje na pomery suntskowneje politiki. Tohodła podschmórkuje narodny ras swojeho postupowanja. Sdobom pyta tež kontakt z narodnymi sozialistami. Tola tež tuczi namakaja słowa, twarjace mosty, so móhli tež jónu bobu do kuježerstwa pschiślušcheć. Cžoh je bjes dwěla jara sajimawy. We wukraju na tute jewjenja a zjawy je swojeho stejischcža smérom shladuja a jim pschichilužu hódnotu pschipisuja.

Produktowe wiki tež wčera cźiche wostachu. Młyny a wikowarjo wočakuja dalsche wuwiwanje naschego zyleho politiskeho położenja. Wulkosć swjatych dnjow wotdźerżowasche młyny a wikowarjow, pschetrjesce kupowacź. Jenički rožk je w hotowym formje wo 5 pj. postupi. Julijske a septembrske termije mějachu snjeńe płacźiny. Boże žita hacź dotal rjane stoja a lubja schežedrowe žně.

Zentnar płacźesche wčera w Barlinje:

pschenicžny 13,65—13,75 hr. (13,65—13,75 hr.), rožki 10,30—10,40 hr. (9,90—10 hr.), nałetnjeho jecžmienja 9,30—9,65 hr. (9,35—9,70 hr.), najmjenscha 8,90—9,25 hr. (8,95—9,30 hr.), wowsa 8,20 hr. hacź 8,45 hr. (8,15—8,40 hr.),

w termilowym wikowanju:

pschenicžny:

za meju: 14,30 hr. (14,28¾—14,33¾ hr.),
za julij: 14,21¼—14,13¾ hr. (14,40 hr.),
za september: 11,27½—11,25 hr. (11,40 hr.),

rožki:

za meju: 9,91¼ hr. (9,72½—9,78¼ hr.),
za julij: 9,82¼ hr. (9,95 hr.),
za september: 9,17½—9,15 hr. (9,27½ hr.),

wowsa:

za meju: 8,70—8,68¾ hr. (8,66¼—8,67½ hr.),
za julij: 8,90 hr. (8,90 hr.),

Nekotre pschejimy z mjezynarodnych Drježdżanskich wikow. (Marthalten.)

Libjata wčera 2—3 hr., (tydźenja 2—3 hr.), kacźata 1—1,50 hr. (1—1,50 hr., tury stare 3—5 hr. (3—5 hr.), młode 3—5 hr. (3—5 hr.), hołbje 80—120 pj. (80—120 pj.), husy sarźane 1,35—1,40 hr. (1,35—1,50 hr.), sarźane kacźki 1,60—1,80 hr. (100—110 pj.), tury stare sarźane 80—100 pj. (80—100 pj.), młode 1,20 hr. (1,20 hr.), kokty 80—90 pj. (80—90 pj.), schćuki 80—100 pj. (120 pj.), tiny 80—130 pj. (80—130 pj.), jabinka 15 hacź 40 pj. (15—40 pj.), bórny zentnar 3,50—4,50 hr. (3,50—4,50 hr.), po puntach 4—5 pj. (4—5 pj.), łoboda jědźna 8 pj. (10—12 pj.), zyble 18—20 pj. (20 pj.), a kreń 70—80 pj. (70—80 pj.), kołotej kedźk 10—25 pj. (15—30 pj.), kał běły 10 pj. (8—10 pj.), cźerwjeny 10 hacź 12 pj. (10—12 pj.), ſwjedrojty 15—50 pj., kiſały 12 pj., pětrichyłka wałeźk 4—5 pj., hromak (Sparget) 70 hacź 90 pj., rapunałki 40—50 pj. (40—50 pj.), rjebjeń 10—12 pj., butra 1,35—1,70 hr. (1,35—1,70 hr.), jeja 8—9 pj. (8—9 pj.).

Sćehowanske powěsće.

Pscheładźowanja:

pjatk 13. meje 1932:

w **Khróšcźicach** w Serbskej gmejnskej dom. w 11 hodź.: wschelake khołowiny, wina a litšerowe esencje tež zigaru,

w **Biskopicach** na šudnišćowje dom. w 9 hodź.: klamarśka, połkadło, schijacy maschinu, radła, büfej, drastny khamor, połca, pschedstiwne drasty, potwěschak, klamarśka połca, wschelake wurěsne twory, kowańska pschiprawa, wulki njebos,

we **Łazu** w Schołcźicy, hosćencu dom. w 10 hodź.: wobchodniski auto, pihanske błida, drastny kantor,

w **Delnim Wujezdźe** w hosćencu „K worjołej“ pschipołdnju w 1 hodź.: mukaze a žonj. wobuća, pihanje stroj,

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołtjowe symje po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźizny po złotej hriwnje

	11. 5.	10. 5.		11. 5.	10. 5.
Pšenica	273-279	273-275	huny	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	206 208	205-207	woka	16,0-18,0	6,--18,0
jecźmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
jecźmjeń	178--185	178-185	žolte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wowsa	164-169	164-169	seradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	30,0-36,7	33,0-36,5	lany wosušk	10,7	10,7
rožana muka	25,8-27,7	25,8-27,6	such. truhanč	9,00	9,00
ps. wotruby	11,6 11,9	11,6-11,8	hórnj. kruśk:	15,0-16,4	16,0-16,4
rožane „	9,7-10,2	9,7-10,2	syno, 50 kg	1,45-1,6	1,45-1,65
raps	—	—	rožana słoma	1,30-1,4	1,3 -1,55
hróch Viktor	17,0-23,0	17,0-23,0	pšenč. „	1,15-1,30	1,10-1,25
lane symjo	—	—	wowsena „	1,05-1,2	1,10-1,25
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	ječna „	1,05-1,2	1,10-1,25

Lajna Rostockowa w Budyšinje
na Seminarskej hasy 1
Wot štwórtka 12. meje 1932
konkursowe wupředawanje
po cyle wurjadnje zniżenych płacźiznach.
Njewšědnje přihódna składnosć k nakupowanju žonjacych kłobukow kóždeje druźiny, kapow, čapkow, čapłowych a druhich pjerjow, kłobukowych kwětkow, garnérowanjow za kłobuki, somota za kłobuki, šlewjerjoweho tülla, šrusowych pjerjow, šrusowych a pjerjatych režow atd.
Knihowy revizor Kurt Fischer w Budyšinje jako konkursowy zarjadnik.

Dźelba nowych
jězdnych kołow
mužace kolo . 45.—
žonjace kolo . 47.50
Jan Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Mužace ballonowe hólcace a derjezdźerź. žonj. koła
wše z rukow., tunjo na předań.
Seifertec składnostne kupje na Kamjenjej hasy 29.

Grocane běrnjace kobjele jedyn 1.25
Gustav Siegel w Budyšinje
na Zadnjej Bohatej hasy 15

Kotej, kakno kolon. twory KURIO
Zwonk. Lawska hasa 24

Hdyž maće něšto na předań dajće mały nowěšk do Serbsk. Now.

Jěchanje konjow we Łutowskich dźěłarńach
(Lautawerk)
1. dźeń swjatkow pop. 1/2 hodź. wotměwa so na nowonatwarjenym, statnje koncesionérowanym jěchanišću we Łutowskich dźěłarńach 1. jěchanje konjow zo sadźefskim wobkhodom (Wettbetrieb). Sadźefske khartki wot 2.60 hr.
Zastup: tribuna 2,— hr., sedlowe městno 1,50 hr., nabočne městno 1 — hr., bjez dźěłni 0,50 hr
Omnibusowy wobkhad wot dwórnišća Cerny Khołmc Bukow a wot wšěch torhošćow we wokrjesu Łutowskich dźěłarńow.
Wujěchanske a jěchanske towarstwo zap. tow. we Łutowskich dźěłarńach.

Kupujće pola tych, kiž so Wam z nawěštkom we „Serbskich Nowinach“ poručeja!

Meble a polstrowane twory
poruča
HandrijŠtrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Wumělske vogtlaud. gardiny
rolleaux, vitraže, kromki, šwedski a wumělski plat jara tunjo :: wěskowany rub, 100 šěroki, mtr 50 pj.
J. Erler w Budyšinje
:: Zwonk. Lawsk. hasy 19

Daloka Běłeŕnja
(Weite Bleiche)
wot swjatkow nowy hosćencaŕ

89 jězdnych kołow
předach njedźiwajcy hubjeneho časa w posledn. 40 dnjach
Dopokaz, zo móžeće tež Wy pola mje jara tunjo kupić.
J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4
Najwjetša kolesarnja w měsće.
379 jězdnych kołow mějach 20. 3. 1932 na składze. Wobhladajće sebi moje wukładne wokno **na Hornčerkwi hasy 18**

Dwě njesprócniwej rucy na wěčnje wotpočujetej!

Wčera wumrě po krótkej, cežkej khorosći mój luby mandželski, naš dobry nan, bratr, swak, dźěd a wulkodźěd, knjez

Korla Mička

w 79. lěće swojeho žiwjenja.
We hłubokej zrudobje
žarowacy zawostajeni.
W Rakecach, dnja 12. meje 1932.
Pohrjeb budźe 1. dźeń swjatkow pop. 1/4 hodź. wot žarowańskeho domu.

Wojowanje přećiwo zelinowym wačkam

(S wobrazom.)

Selinowa wačka (Erdfloh) je drobny módry, seleny abo čornjy bručk, kiž ma druhdy na kichidkomaj dołhojtej žołtej pruhy. Swoje nemjenje mjenu je dóstał tohodla, dokelž może wyšoko skakać. Je to najhórši schódnik kala. Bručki pschesymuja a žo w nałečzu pokasuja. Młode bručki žu tu wot julija. Žiwjenje tuteho schódnika njeje hischcze prawje pschepytowali a tuž też njemóžemy doicj rozpschinje picheciwo njemu wojowacj. Poporučeja žo wschelake žrědki pschecziwo selinowym wačkam, kiž zdobom też špěchuja špěchne rozcjenje picheňady. Je to hnojenje, dobre žymjo, wobkopanje atd. Jara žo też chwala „pažle" pjche tute schódniki. Ssu to wschědna deska, kiž je spody z klijom pjche hušanizy pomasana. Tuta desta ma žo mjes rjadkami nisko nad zemju njeješ, tak so wački, hdyž poska-

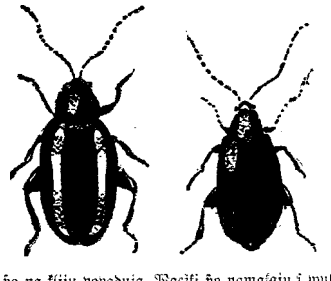

kuja, žo na kliju popaduja. Wački žo namakaju z wulkimi hromadami. Tuž njedaj žo samylicj, hdyž namakajch khěžro wjele tajkich bručkow na dešcz. Hdyž dyscheš tu radkalnje wotpomhacj cžwili, dyrbjał pschi cžopłym, žlónczonym wjedrje špochi z jeziu w ruzy po rjadkach thodzicj. Selinowa wačka ma rady žlónzo a hidzi dejchcj. Hdyž huito krjepsch abo polmajach, masch w tym dobry žrědk pjche schódniki. Ssu też wobkedźbowali, jo selinowa wačka njeńdże na jara japróschene žadženki. Tohodla žo rostliny też pobžypuja z kalkom, domaschowej muku atd. Tute domjaze žrědki pak pomhaju jenož, hdyž žo jara husče žypaju a dešcz je njewotpłoka. Też z chemiskimi žrědkami žu picheciwo tutym schódnikam wojowali. Ssu žo doporučiłe: rospuschczeninu nikotina, dale spytane a zlhwalene preparaty „Eklatin", „Nikola", „Polvo", „Pomona", „Sinafir", „Vimkran" a druhe.

Hniduš

Je žo dopokasało, so znajmjenschа 60 prozentow naschich jahrodniskich rostlin maju žołte kčenje. Tohodla chcemy žo też ras saberacj z módrymi twětkami. Chcemy džensa powědacj wo hniduschu (Ritterporn), kiž je nascha najwjetscha jahrodniska rostlina z módrymi twětkami. Hniduschi pokhadža z Khiny. Plahowarjo žu jón tak wudospołnili, so mohł poprawom rěkacj „Krał módrych twětkow."

Tak rucže hacj z nałečzom pschiroda wotucja, puschczi hniduschi žwoje mózne stołpiki z tymi módrymi rostlatkami. Bywaju druhdy 1,50 mtr. wyšoke. Hniduschi kčéje w meji a žmajnitu. Plahowarjam je žo poradziło, wuplahowacj tu nimo měry kraſne wschelake módre barwy kčenicžkow. Tak jej hniduschi sajtuži nimo róže czejtne městno w naschej jahrodze. Ma jasnomódre a czěmnomódre, sijałkojte a bojojte, haj też běłe a na běl žołte twětki. Tak może tózdy žej wubracj pschihodnu druzinu. Hniduschi kčéje dwě hacj schtyri njedžele. Tola to hischcze njedosahha. W podjymje hniduschi hischcze ras jakczewa. Wón žo hodži jara derje sa twěczele do sjtwy. Hniduschi žej žada žlónczne městno, niż pschecžežku ale dobru pódu. Hdyž jemu politicjskich tajke wumenjenja, tak cže też smjeschi z bohatym kčenjom. Je to wopraw-dzity „módry dżiw" naschich sahrodow.

Faverolki

Faverolki žu kury, kiž maju derje jara jednore, ale tola khěžro dżiwne stawiny. Tute kury njemaju běchu pola naš jara wobsahowane hižo tehdy, hdyž sayla hischcze ani njena njemějachu. Běsche to njemaju z pjedy wschědna nakrajna kurjaza druzina. Plahowaische žo pola franzowskich burow wokolo Parija sa pjerisnowe wiki franzowskeho hlowneho města. Bórsy też tuta druzina žo dóła k nam. Naschi pjerisnarjo chcychu wot Franzowskow wukmycj, so bychu žo w pjerisnarstwje mohli je nimi rumacj. Potom nekotri franzowscy pjerisnarjo pschindżechu na myslicku, druzinu też po swonkownej podobje a formje wuplahowacj. Mějachu z tym też dobry wuspěch. Też z Jenoželskeje pschindżechu k nam tute kury, ale naschi pjerisnarjo žu je dale plahowali zhe-žamaskatenje a naschim poméram pschiwdcjene. Dženja je mjeno „faverolki" w Němskej khěžro sestarjene a kury žo mjenuja po barbje kokoschom „Lošožojte kury" (Lachshühner). Wožebite druzstwo plahowarjow loschožojtych kur haji wožebje plahowanje tutych druzin. Tuta druzina ma jara polne pjerje, kury žu bjłe, sajtažite, ale cžile a hibicžiwe. Njejsu pschewulke, maju pjerjotu brodu, cžerwjenej muschi, jednory hrjebjeń. Kokoschi je rjenje loschožojta z cžmowobrunej schiju, spody je žwětlischa, kjerje na žoicj běła. Kapon je pižanistcje hrudź, brjuschk staj cžornaj, też wopuſch je cžorna, ale žo jelenje blyschcjeli. Khribjet a ramjeni žu na brun cžerwjene, schija je žolta. Kichidle matej cžorny pas. Lošožojte kury žu potajkim jara kraſne, ale to tu njeje hłowna wěc. Bywaju też jara wušitne. Wone derje a sahe njeju, też w jamje. Dadża žo rucže kormicj a žu sahe jrafe k rěsu. Maju drobne koicje a jara mjechke, běle mjazo. Tehodla žu też porno druhim franzowskim druzinam žo pola naš jara rucže sawjedże a to wožebje też w hospodarstwach, hdyž žo pjerisnarstwo jenož póola hajicj. Pschi pizowanju dyrbischi na to dźiwacj, so žej kury rjanu brodu njesamajaju. Nimo loschožojtych kur mamy też cžorne a běle faverolki, kiž žo też w Němskej plahuja.

Poleče za čelata

Młode skocžata, kiž žo hakle wuwijeja, maju žo sčežderuje pizowacj. Tu njeběrnesch lutowacj. Dobre pizowanje cželatow je sakład wuspěchow w plahowanju. S tym wschak njechamy ani rjec, jo žo tu njeby też móhło lutowacj. Sslawny chemik Justus von Liebig je doporučił polecje sa cželata, kiž może derje narunacj mloko. Pschi pschihotowanju tuteho polecza bjerjesch sa 4 cželata 4 l. mloka, 4 l wody, 280 g pschenicžneje muki, 280 g žłóbdżinow (Malzschrot) a 5—6 g drasticžiteho dowuwuhlicžnatana (Doppeltkohlensaures Kalium). S muki, sa 4 l wody a 2 l mloka nětajti wušmuž pschipramych, njes tym žu kalij we wošitanym mlozu rospuschczeńk, pschidajsch tole a skónczenje też žłódżinu pschimeschesch. Měschenza dyrbi polhodźiny stacj na cžopłym městnje, potom žo hischcze ras sawari a žo wotzhdźi. Tuto polecze ma so kóždy dżeń cžerstwje pschipramicj a žo limke podawa. Ssamo cželatam, kiž hewak mloko wot krowy njesenjeżu, tuto polecze derje tyje. Hdyž cželata z nim pizujesch, wone sa dżeń wo kilo pschiběraju.

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 10 Budyšin, 12. meje 1932 Lětnik 40

Tukrajne tobačinarstwo

Prawy kurjeř wě rosesnawacj wschelake tobakowe druzinu, wón derje wě, kotre selko je w zigarje a kotry kraj je podał tobak sa zigaretu, kiž runje kuri. Tobakowe pschemyslo je žo sa to staralo, so bu z kurjerja znajeř.

Njetrjebaich hakle do Juhoschłowjanskeje jědżicj, hdyž cžesch widżecj tobačischeja. Też w Němskej žu krajiny, hdżeż tobak rozcje, z kotrymż žej wjele ludzi žwój chléb saschuża. W Braniborskej marzy je mało městacžko Schwedt, kiž je dżenża žrjedżischeżo branibor-skich tobačinarjow. Tobačinarjo žu potomniży franzowskich cžeknjenzow a maju też dżenża hischcze zwjetscha franzowske mjena. Wokolo Schwedta namaka žo 600 hektarow leżownoscžow z tobakom.

Najbóle pak žo w Němskej tobak plahuje w Porynskej, Pfalzy, mjes Landawu a Ludwigshafenom, wokolo Würzburga, w dolinach rěki Wiśły pola Elblonga a Kwidzynja.

Wopraschesch žo němskich tobačinarjow, hacj a tak žo dani plahowanje tobaka, powedaju woni, so do wójny tobačinarstwo wjele wunoschcia njeběsche, 40—80 jutrow wobžedżeństwa tobačinarja derje zhwjesche. Sa cžas wójny žo kulturny jara polepschachu a někotre druzinу, kaž na pjch. „Pjalziki wuběrk" i južneje Němskeje, buchu někat žlawne. Po wójnje wschak žo poměry pscheměnichu, hdyž z wukraja sažy tobak dowożowachu. Najhórje bě w l. 1920—1924. Potom knjezerstwo jasy zakrocži a němskim tobačinarjam pomhasche, dowożne žła žo powyschowachu a sniži je bandrolowy dawk za drobnorězany tobak, hdyž žo pschi tym wšity dżěl tukrajneho tobaka žobu wužiwasche. Na to waschnje žo tobačinarstwo sažo danjesche.

Twornje žo walichu na tukrajny tobak a pschindżechu sažo dobre cžasy. Pschi tym jednasche žo stajnje jenoż wo trubkowy tobak a wo pjelnjenje twojschich zigarow. Pod tutym satoňšim schkitom w l. 1924 tukrajne tobačinarstwo sažo rosteże a to tak jara, so dyrbjachu jo někat wobmjesowacj.

W l. 1924 bě w Němskej 175 765 tobačinarjow a w l. 1929 bě jich jenoż hischcze 60 835. Sa to pak žo w l. 1929 na 50 heltarow wjazy tobaka plahuje. To wojnamjenja, so wulki dżěl małych tobačinarjow wjazy tobak njeplahuje.

Niż jenoż ratarjo žo žiwja z tobačinarstwom, też mnoży privatni pschedewjacjeljo z tym žwój chléb žej sažłużeja. Wokolo Schwedta žu to cži tak mjenowani „Plantorjo". Plantor je muż, kiž wot ratarja pschewosmje hižo podworanu rolu a tam na njej tobak žadża, plahuje a domkhowa. Tobak pak žuschi w žuscherni wobžedżerja. Plantor dóstawa połožu tobaka a husto hischcze płacži deputat w běrnach abo žicze.

Dokelž žo tobačinarstwo tak derje wuwiwasche, žu tobačinarjo mohli žo wěnowacj polepschenju kajkosce. Bohužel nětko sažy nowe dawki hroża tobačinarstwo w Němskej sadużycj...

Tobačinarstwo žłuscha k najintensiwnischim kultu-ram na małych pschestrěnjach. Tuta zuża rostlina žej žada wožebite wothladanje. Póda ma bycj jara zjerschczojta a niż pschecžežka. Wot kajkosce pódy wotwisuje kajkosc tobaka.

Ssymjo žo zwjetscha z nałečza wužywa na wožebite zjadli. Hdyž žu žadženki w meji doicj wyšoke, wě tobačinar, so je nětko czas, žadženki žadżecj. Ale rola ma bycj derje hnojena a to z hródżnym hnojom. Je trjeba 800—1200 zentnarjow hnoja na hektar semje. Pschikupny hnój tobak njesnježe.

Ssadženki žo žadżeja a žo potom wobkopaju. Potom žo pódlanske khmuty wotstronjeja, so rostlina žo njerosthakoluje. Tobak też njecžmě kčéžcj, jeli so njecha tobačinar runje měcj žymjo. W žnjenzu žo łopjena schczi-paju a to najprjedy spódnje. Spódnje łopjena žo wuzi-waju jako wobžewk zigarow. Tute łopjena žo wožebje khowaju. Hižo na polu žo žwjasaju do wujoskow, žo potom na nježe srjaduja a maju w žuscherni žo žuschicj.

Tobakowe žuscherńje žu drjewjane tólnje z mnohimi wuhladarni, kiž žu rozdżělene kaž na schachownizy. Tajke žuscherńje bywaju jara charakteristiske za toba-kowe krajiny. Tam nětko tobačina žo žuschi. Potom tobačinarske druzstwa žo staraju za zhromadny wotbyt. Wone też tobakowe žymjo zhromadnje nakupuja, so by-chu měle jenajtu tworu. Staraju žo też wo to, so žo tobak z cžasom žadża, z cžimž žo kajkosc polepschuje.

Ssucha tobačina žo zwjetscha pschedawa mikowa-rjam, kiž maju žwojich nakupnikow wschudże w žrje-dżischeżach tobakowych krajinow. Tobačina žo potom we wulkich składżischeżach khowa, hdżeż ma kitacj, so by była khmana k wobdżełanju.

To je pucj, po kajkimž pucžuje tukrajny tobak, prje-dy hacj jako trubkowy tobak abo zigara nam pomha sa-cžericj staroscže nad hospodarskej nuju.

Wliw přikupneho hno'a

Praji ňo, jo přikupny hnój ma hubjeny wliw na produkty, jo sechkódźa hódnosći a ńłodej. Je to wérno?

So by ňo kutnowało nasche narodne samoženje, próstaja ňo, jeźiwicj wobydlerstwo j domjazynni žnjenj. Dotal to njebźišce zyle móžno. Kóźde léto dyrbjachu za někotre milijardy hr. katarskich produktow dowožowacj. Dale buchu wéźe w poźlednim lětdźesatku też wumuźleniśchi a ńej žadaju jědź, ńiž ňo ložje pschezyruje a ma wjele bélkowiny. Tohodla nětjachmy tu nadbytk rožśi a bérnow, mjes tym jo pschenźa, jelina a wjele pobrachowaśche. Mjes tym ju katarjo ňo měli po jménjenych wobstejnosćach a bóle też jelinu płahuja. Też žydlerjo a jahrodkarjo dawno hižo jelinu płahuja.

Selina ńej pak žada wjazy wutkow, tuž dyrbjśch jej posćicźecj wjele pschirodneho a wobźebje też pschikupneho hnoja. Jenož tałe ňo jelina derje rabi. W poźlednich 5 létach je ňo tohodla wjazy mineralnych hnojidłow pschetrjebało a to wobźebje wjele dušnika a drażika (kalija).

Póda a rostlina trjebatej k dobremu wunoschkej porjadne hnojenje ńhródźnym hnojom a kalkom a to kóźde 3, 4 léta jónkrócj. Nimo toho žadatej ńej kóźde léto méchcu mineralnych hnojidłow a to taśtich, ńiž wobźahuja śi jakadne wutki. Dušnk, fosforowu kišalinu a schtóź kalk njeźbyna, njedawa hródźneho hnoja do semje, tón śmeje wulku schkodu, mjenujzy mały wunoschk.

Wušśojne hnojenje njemóże śejchkódźecj kajkojśi produktow. To je ňo dopokasało i mnohimi pospytami a pschepytowanjemi wézwuwśojnych. Nawopak je ňo pokasało, jo płody j hnojeneje póły bywaju śwjetscha tkmańsche hacj tajke j njehnojeneje póły abo j póły, ńiž je jenož hnojena i hródźnym hnojom. „Němske tatarske śjenoćeństwo" w Barlinje je tuto praschenje nadrobnje pruhowało a dźela też hižo rozśišało a dale rozśišuje. Tak je hromadźe ze „wuśtawom za pjekarstwo" pschepytowało wśiw hnojenja na wuźjeczomnosći źita. Je ňo dopokasało, jo ma hnojenje jara malo wliwa na wuźjeczomnosć źita, mjedy na nihdy pak schtódnje njeśkutkuje. Wschelazy wézwuwśojni ńu dale pruhowali wliw hnojenja na hódnosći bérnow. Też tu je ňo dopokasało, jo hódnosći bérnow njeczerpi pod prawym hnojenjom. Wy też byt wulki dźiw, pschetož Holandika, ńiž najwjazy bérnow płahuje, wjele bóle bérny hnoji dyźli nasche tatarstwo. A tola holandśe bérny njehywaju hubjeńśche. Nawopak, naschi katarjo rady holandśe bérny wuźiwaju jako žyrnjo. Njedawno ńu sašo pruhowali wliw hnojenja na ńłódź źwarjenych bérnow. Pokaja ňo, jo bérny, ńiž dostachu polne hnojenje ź mineralnymi hnojidłami, wjele lépše ńłódźachu hacj druhe bérny, ńiž běchu bjes tajkeho hnojenja roźśe na źamźnej późe. A hižo pśched lětdźesatkami tatarjo wědźachu, jo zokorowa répa na hnojenej późe ma wjazy wutkow dyźi na njehnojenej.

Dołholétne, husto wośpjetowane pospyty dale dopokasachu, jo mineralne hnojenje też wuśkutkuje połnu formu, dobry napohlad a dobru ńłódź pola žadu. Winopjeńki na hnojenej późe dawaju wubjerne wino. Też wutworjenje, tracje a ńłódź jahodow ňo śpěchuje ź hnojenjom. Sšu tež pschepytowali wliw hnojenja na tracje a ńłódź ńišałych łórkow. Je ňo dopokasało, jo harmonišśe polne hnojenje łórkow wuśkutkuje, jo tute jako ńišałe łórki wusnamjenjeja je ńłodźu, tracjom, worju a twjerdoćeju pśched druhimi łórkami. Tśišśetne pospyty ź mérnikom (selerjom) pokasachu, jo mineralne polne hnojenje wuśkutkuje najlépśi mérnik, też sa konjerwowanśe saméry. Mérnik na njehnojenej późe abo na taśtej, ńiž je jenož hnojena je hródźnym hnojom, njebywa tak dobry. W poźlednich létach ju też cźinili pospyty ź boblinami (tomatami). Też tu je ňo dopokasała hódnosćej hnojenja. Hromadźe ź „wuwuczowańśim wuśtawom za jahrodnistwo a źadarstwo" ju też wuśkutkowanje hnojenja na hromak (jpargel) pschepytowali. Też tu ňo pschešwědčachu wo wuźitku hnojenja.

Sšu ju tež pschepytowali wo wliwach hnojenja na mineralśe sestajene produktow. Wschě ńmjenja maju njewotwisnje wot hnojenja nadpadnje jenajke sestajene mineralnych wutkow. Pola boblojtych a korjenjojtych płodow kaž bérnow, mérnika répy, morchwje, khrěna atd. pucźuja śnytne źele śwjetscha do łopjenow a jenož mały dźel do tych dźelow, kotrejž cźłowjek je. Pola selinj, kaž kała, kołoteje, schpinata atd. pucźuja drje nětchto wjetśe mnóśtwa mineralnych wutkow do łopjenow, dokeľž pak hnojenje ź pschikupnym hnojenji kalk w późe khětro pschedsěka, tak je jadne, so runje tutón hódny mineralny źiwoł ma tu pschewahu. Tohodla też tu njehodźi ňo rjez wo schtódnym nadbytku źelow.

Stomojta kalica

(S wobrazom.)

W mnohich krajinach połnóźneje Němśkeje płahuje ňo jako późdna selenina kałowa druźina, ńiž njetwori krute ńłojcźki, ale schuśkt a pschi tym měwa wjele wulkich łopjenow. Je to schtomojta kaliza (Futterkohl). Tuta selena abo módra kaliza ma cźeńki, sdrjewjenu ńlub, ńiž śłót śwjetscha njeźerje. Někto mamy nowu druźinu kalizy, mjenujzy źrowojtu kalizu (Markstammkohl). Je to druźina ź Jendźelskeje, měśchenja mjes schtomojtej kalizu a kulrabijom, ńiž je w połnóźnych krajinach hižo khětro rośschérjena a też pola naš někto ňo sawjeduje. Ńłuby

maju hacj 35 zentimetrow wobjima. Tuta nowa kaliza je jara kruta napschećo mrójam. Tak bywa wona dobra pizna roślina za podjimnu. Na to waschnje móźech śłót dołho pjaśowacj se selenej pizu. Ońdj tutu kalizu pravje hnojiśch, móże naroścj 1,50 mtr. hacj 1,80 mtr. wyšoko. Źrowojta kaliza ma wjele bélkowiny, a to wobźebje we łopjenach. Wona móże nam derje sastupowacj zokorowu répu. Śłót, tej wonaj, źiwinje a pjerišna tutu kalizu rady jeru. Je to wutknjwa selenina, ńiž dołho traje. Sšamo śmjerśe łopjena po rostacźu wośtawaju selene a njewjadnu. Dejnym kruwam wśchak njeźměśch dawacj pschewjele teje kalizy, hewak mloko sa kakom ńłódźi. Dawasch potajkim kalizu hakle po dejenju. Też njeźmě kaliza ňo śkowacj w hródźi. Tuta selenina najlépje ňo rabi na pjerschezjotej późe. Hóźej je póda pśchemokra, kaliza ňo njeradźi. Na hektar wuźywaśch 5 kg. Mjes rjadami ma byćj 45—50 zentimetrow rójnośće, mjes rośtlinami we rjadach pak 20—30 zentimetrow. Kalizu móźejch trjebacj hižo kónj pózńjenja. Hladaj, jo masch kalizu hacj do śimy. Móźejch kalizu žadźecj abo też wuźywacj, kaž ňo cźi najlépje hodźi.

Wowcy na pa[illegible]

Pśzowanje wowzow w khłowach bywa wjele drózśe dyźi paśtwa. Tehodła, tak ruče hacj ňo někak hodźi, won j wowzami na paświśchźo. Kónj haprleje a zaposzatk meje ňo śwjetscha hižo jehnjata wostajeja. Ssu pak tola w tym cźaźu hiśchśe dóśki ź jehnjatami, potom ale hnydom njewośtaj. Dóśki móźa hromadźe j druhimi wowzami na paśtwu, mjes tym so ňo jehnjata doma we khłéwje pranje dóstaja. W nozy móźa dóśki saśu ź jehnjatami hromadźe bycj. Wostajene jehnjata, ńiž ňo formicj maju, zajła na paśtwu njeźměźa. Masch je ruče wukormjecj a ź 80—90 puntami pschedacj. Spěśchne formjenje pak je jenož móźne, hdyž jehnjata hakle zajła na paśtwu njepschińdu. Hdyž dyrbja ňo ńkorzata śmuśćecj na druhu pizu, śwjetscha też najprjedy wotebźaju. Jehnjata, ńiž chcźesch trjebacj k płahowanju, śmeźa hromadźe ze starymi wowzami na paświśchźa. Njetrjebaju ňo formicj, ale dyrbja měcj śtrowe a krute młodźata. Dopórućuje jehnjata paśecj wośebiśce, pytajśim niž hromadźe ze starymi wowzami. Na paświśchźach dyrbi ňo śkorzatam też pośtiśecj někajka pschipizja.

So njehdyžu wowzy dóśtałe jatrowe pijelzy, masch jim hižo nětchto njedźel prjedy, hacj pschińdu, na paświśchźo, pośtiśecj wuśpěśchny brěd pschećiwo tutym śtrašnym schkódnikam wowzow. Najlépśe paświśchźa ńa wowzy ńu tajke na ńuchich wyschinach. Mokre ńuli we dolinach bywaju śtrašne.

Rjane zahrodne rostliny z přirody

Też ź nanajśnadnišchimi ńrédkami, haj nimale bjes pjenjez móźech ńej rostliny ńadźecj do jahrodu. Hlowna wěc je wutrajnosć, potom to póndźe! Mamy wonka w haju a na łuźu, na mjesach a pschi pucźu dóścź rjanych a pyschnych rośtliuow.

Sšu jahrodkarjo, ńiž móźa ńej dowolicj najrjeńśche ńwětki a tola ź kóźdeho wuléta do pschirody ńej někotre „ńłóśchcźerki" ńowu dom njeźu.

Wowcźa rutej drje je zyle wschédna rostlina. Móźech ju do jahrodu ńadźecź pódła hydrika (Lebkraut), ńiž je ńwojimi wonjatymi rośtlatkami też w pschirodźe twori ńuźbośtwo rowcźeje ruteje. Pschi pěśtatych pucźach namakamy kocźetupki, dale też babyduschu a śtote lelo (Mauerpfeffer). Krcźeja wot ńmažnika do žnjenja a dworja krażny pśtany pschećiwnk. Sšu to niśke rostliny, ńiž ź hromadami wonka rośtu, móźech ńej je domoj bracź a njepśacźi cźe to ani pjenjezka. K nim wschak też ńłuśicha kulkacź (Steinbrech), ńiž też njeje hiśchśe žadna rostlina.

Sa ńkóśkokte jahrody dyrbiśch ńej pytacź rostliny, ńiž też wonka w pschirodźe pytaju ńpodły schtomow schkit pśched ńłónzom.

W lěsu namakaśch tu paproćź a dornazy nalik (Grasnelke), ńiž móźech w jahrodźe ńadźecź do ńkłódka abo pokkłóbka, mjes kerki abo na ńhudu pódu. Tu móże też wrjóź ňo samešćecj. Na brjoły hatow a w zumpojtym kraju namakaśch jako pětrklucze, pihawu a schlenčnizu (Schwertlilie). Śloty leńcźk ňo derje hodźi krępnizy (Nachtkerze), ale ta ma ňo je zytym dołhim korjenjom wuhrjebacj, hewak śahinje.

Cźeśodła w jahrodźe jenož widźimy horzu lubku (Brennende Liebe) a niz kukolicźku (Lichtnelke) je pschirody. A też hermanczik móźech w jahrodźe ńadźecź. Je to tam rjana wośdobna ńwětka, ńiž ňo rychle množi. Też njesapomniczki a wulke hubaze kwětki ňo derje hodźa do jahrodu. A śłota ruta a wokacź (Sonnenhut) njetrjebatej jenož debicź brjołi nasćich rěcźow a łuki, też w jahrodźe njetrjebatej ňo hańbowacj. Też fijałki njetrjebaju jenož śkowane kcźeći! Późnizka (Herbśtzeitlose) a naporśtnik, kamp[illegible] (Arhelei) śaśłužeja ńej teńorunja mérno w jahrodźe.

S někotrych rjanych kerkow móźech bjes wulkeje próźy dostacź ńadźeńki.

Bluschcź (esoj) a dźiwje wino, ńiž ňo wije wokoło śtareho schćeńkowa a wokoło kamjenjika, pośtiśujetaj jara rjany napohlad. Też schiplenkowy kerk ňo hodźi do jahrodu.

To by byt mały wubjerk. Sa dobre ńłowa a mało vjenjes dostanjeśch też wot hajnika někotre jchmrěcźki abo jédleńki. Wjeśśche łamjenje wśchudźe namakaśch. Hdyž je prawje połožich a derje śestajeśch, tworja rjanu połsadnizu a ňo też hodźa k jchmrěcźkam. Njeśabudź też je śtarych ńłowlow abo někótho zementa pschipraviczj mjes kcźśjatymi kerasćhami malu „schpliczku", hdźež mohśe piacźi ńo napiecź.

Hno'enje truskalcow

Truśkalźu ńej žadaju niz jenož hłuboko mjelnu ale też derje hnojenu póbu.

K tomu wužiwajch hródźny hnój. Je to wicho jene, hacj je to konjazy, krowjazy abo druhi hnój. Derje je, hdyž wośmjeśch niz cźerśtwy, ale śtłaty hnój. Dobry hnój je teź pochowe ńłanje (Torfstreu). Hdźež ňu parniśchcźa, móźech derje wužiwacj hnój ź tutych. Hewak hej śtłaty hnój pschipraviśch takle, jo ź cźerśtweho hnoja nakopich metr wyšoku hromadu, derje jón śteptajch a kóždy druhi tydźeń raś pschedźěśach. So hnój njeby ňo śparił, maju tajke hromady ńtajnje byćj włožne. Hdźež maśch juchu, wśmi tajku měśto wody.

Hdyž maśch mjeńśche truśkaliśchcźa, móźech hnój nakidacź w 5 cm wyšokej worśchcźe. Hdyž ňu hnój roźkidaś, pśchergwaj śemju 30—40 zentimetrow hłuboko a pschi tym hnój jenajko roźdźél.

Hdyž nowopadźene truśkalzy ňu narośtke, potom truśkaliśchcźo wobkopajch a daśch tam cźeńku worśchtu śtareho hnoja, ale hnój njeźmě leźecź na rośtlinje, hewak tu tłaje. Hnój je tu jara wažny, pschetož śpodu njeho je póda dołho mokra a mjelna.

S pschikupnymi hnojemi budź kedźbny, wobźebje hdyž maśch nowopadźene truśkalzy.

W zymym jahrodnistwje a tatarśtwje móże hnojenje bycź wuśpěśchne jenož tehdy, hdyž ńi śakadne wutki: dušnk, fosforowa kišalina a kalij rospuschćcźene śpodom ňo dóśtanu do śemje. Pschi kóždym hnojenju dyrbiśch na to dźiwacź, jo dušnk je najwuśpěśchńiśchi, śpodom wśchak też nalijdróźśchi wutk. Rośtlina pak trjeba nimo dušnka też kalij a fosforowu kišalinu. Tohodla dyrbiśch wužiwacź hnojidło, ńiž wobśahwa wjcźe ńi wutki w prawym pomérje. Maśch tu wjcźe ńi wutki śjenoćene a njetrjebaśch hakle měśchećj.

Wusywajće kórki a banje!

Wot tónja haprleje śem maju ňo kórki a banje (kérbźy) wužywacź a ňo potom tónj meje wonka žadźecź.. Kórki a banje śej žadaju wjele cźopłoty a tohodła ňo njeradźi je hnydom wonka wužywacź. Lépje je, śo w prawym cźaźu hakle ńylny ńadźeńk do jahrodny ńadźišch. Wužywaśch najlépje do twétkowych hornzow. Sa kórki dońahaju hornzy, ńiž ňu 8 zentimtr. śchérśke, banje pak śej žadaju 10—12 zentimtr. śchérśke hornzy. Hornzy ňo poł napjelnieja, žymjo ňo położi a śwaha pschitłócźi, śdobom ňo trojchku pschikryje. Potom ňo hornzy žadźa do parniśchcźa. Parniśchcźo ma najprjedy bycź jacźinjene. Cźaśto maju ňo hornzy krjepicź, ale niž pschećežnje. Ońdj žymjo kołochi puśchcźa, ňo pschi cźopłym, cźichim wjedrje parniśchcźo trochu powoiczini, śo bydźu ňo ńadźeńki trochu ńtrucźiśe. Hdyž ńu 8—10 dnjemi ńadźeńki hižo ńkopjeschkami pśches kromu hornza ńukaju, potom ňo hiśchcźe hacj ńe kromje pjerśchcź donapjelni. Ssadźeńk nětko jenož hiśchcźe korjenje puśchcźi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 111 — **Budyšin — Pjatk, 13. meje 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Groener woborne ministerstwo złoži

Němski minister Groener je němskeho kanzlera a němskeho presidenta prošył, so by so jemu wobwine ministerstwo wotwołało.

Groener ma zwój nadawk, jemu w oktobru 1931 pschenjeżeny, so by wjcé statne źrědki zebrawschi knjeżerstwowu autoritu we wobcežnym zmyslnym cžasu zawěsćił, so dopjelnjeny; dalsche sastawanje wobeju ministerstwow by jeho mocy pisches měru napinało. Pódła teho rumožnje sarjadowanje wuraznje politiskeho ministerstwa, každy je němske zmutkowne ministerstwo, so njebodźi se sastawanjom njepolitiskeho a nadstronjskeho woborneho ministerstwa trajnje siednoczież. Dokelž je so w němskim zmutkownym ministerstwje do někotrych nadawkow dał, kotrychž pschewjedżenje jemu wobzebje na wutrobje leži, dhe won w pschichodże zwoju zyłu dźiałnisu móz na tole ministerstwo nałożeć.

Pschedy hač je so Groener rozhudźił, wot woborneho ministerstwa wućžo stupież, su pjeza **generałaj se Schleicher a f Hammerstein** a schef wjednistwa němskeho łódźerstwa, **admiral Raeder**, znowa pola němskeho presidenta zpytali, Groenera f woborneho ministerstwa wuczišćeczeć. Sću so na to powołali, so němska bróniła móz nima wjazy dowěrjenja k ministrej Groenerej. Kaž so zda, je so Groener nabył, so pschećziwo pleczišnam zwojich mózných **pschećziwnikow** we wójsku a namóninstwje wobaraczż. Jemu so njeje potajiło, so sady Schleicherja, Hammersteina a Raedera wulki dźeł offizjerow steji. Pschećziwo duchej, kotryż we wójsku pschemóz dostawa, njeby Groener mohł zwoju wolu w pschichodże trajnje pschećziščeczeć.

Wothłosowanje w němskim sejmje

Němski žejm je schtwórtk pschipodunju namjety nazionalnych sozialistow, němskonazionalnych a komunistow na wutrajenje njedowěrjenja pschećziwu zbernu knjeżerstwu f 287 pschećziwo 257 hłosam zaczišnyk.

Puki w němskej sejmowi

Kapitanski leutnant zwonka złużby **dr. Klotz**, kotryż je pjedy nazionalnym sozialistam blisko stał, so pak psched někotrymi lětami wot nich wotwobrocził a antifaszistisku korrespondenzu wudawał, bě so schtwórtk w restauranzu němskeje žejmownje za jene blido sozialdemokratiskeje frakzije zydnył. Klotz, kotryż bě f wospjewjenjenjom kompromitowazych listow hejtmana zwonka złużby **Röhma** wobzebitu hidu nazionalnych sozialistow zbudźił, bě f porjadnej kharrku do němskeje žejmownje pschischoł, so by so f někotrymi sozialdemokratiskimi sapósłanzami wo něczim rozreczał. Hdyž so sapósłanzy k wothłosowanju po mjenje do pobjedźernje zawołachu, Klotz ham za blidom žedźo wosta. Nadobo někotři nazionalni sozialistojo nimo pschindżechu. Jeho wobkładawschi zawołachu: „Ach, tam dže tón poss hedźi, kotryż je Röhmowe listy falschował. Potom

do njeho bijachu, —

hacž jich druzy sapósłanzy a pinczniczy f restawranta wuczišćachu. Mjes tym běchtaj dwaj domowaj dohładowarjej němskeho žejma pschischłoj, so byschtaj że wo podawši wobhonitoj. Hdyž bě jimaj Klotz wupowědał, kak běchu jeho smorkali, jeho napominaschtaj, so by j nimaj do pschehhodźischcżow schoł, so by jimaj nadpadnikow pokał. Klotz j domowymaj dohładowarjomaj do wukhodźischcża na žejmowninej pravej stronje dźesche, hdyž nazionalni sozialistojo pschebywaju. Tam so hnydom wojerscha czrjoda nazionalnych sozialistow na njeho a na domowjeju dohładowarjow wali. Klotz spyta so wobaraczż, tola jeho

f pjaščezemi k semi porasdychu.

Też sastojnikomaj so tak sendże.

Wo tymle podawku sakhschawschi, žejmowy president **Loebe** pobjedźenje pschetorhny. Mjes tym so so nazionalni sozialistojo se sozialdemokratami wo tym wurěczowachu, Klotz do pobjedźernje sastupi a tam jeneho wětscho nazionalneho sozialista, kotrehož mjeno wón njesnajesche, jako wjednika ludźi mjenowaschc, kotryż běchu jeho nadpadnyli a bili. Pokasa so, so bě to **sapósłanz Heines, kotrehož mjeno je f prjedawschich semowych prozesow dosez znate.**

Mjes tym sapósłanzy w cżjódkach hronadże stejachu a roshorjeni wo podatku rěczachu. Sćtyschachu nazionalneho sozialista dr. **Goebbelsa** zawołacż: „Pschiňdże to žiwinjo tu a wuzaduje."

President **Loebe** sapósłanzam sdźeli, so su schtyrjo sapósłanzy jeneho hończa skrudowali a krwawcho bili. Wot teho cżasa bě směrom w parlamenterze nimo a dźiwi holk pisches pobjedźernju howrjesche. President wuradżenja na hodźinu pschetorhny a hdyž je sabo wotewrei, hłedowaze sdźeli:

„Pjedy hač jednanja dale powjedu, wojjewjam, so žym na policiju mi so falezaze pravo pschenjeść, so by **khłostajonne** nabylnoscże, w žejmowni sluczene, pschepytała a pschihoty cżinika, so so njeby niczo zacżěmnilo. Mi je so mjes tym zdżeliko, so je so žonje poraženeho muża telefonizy wosjewiło, so je so jejny muż w němskej žejmowni njepschistojnje poczinił. Sa to su jeho porasyli, a wona dyrbi zebi po jeho kosce pschińcż.

Po detalnym wuhladżenju su so pschi nadpadże wobdźělili nazionalni sozialistojo Heines, Koch f Ranscheje Prusseje, Weigel a Stegmann, kotrychž dla hrubeho sranjenja porjada na podłožu 91. paragrafa wobkhodniczeho porjada na 30 dnjow f pobjedźenjow wusankmu. Namołwjam tychle sapósłanzow, so bychu pobjedźernju wopuschczili.

Nazionalny sozialist dr. **Frick** so k wobkhodowemu porjadej samołwi.

President **Loebe**: Sdźelowy k wobkhodowemu porjadej halle dam, hdyž su wupokasani salu wopuschczili.

Minuty dołho je w pobjedźerni směrom. Se swojich městnow stanywschi sapósłanzy k nazionalnym sozialistam hladaju, tola cži schtyrjo muzjo salu njewopuschcża.

Po někotrych minutach president **Loebe** praji: Cżile kuježa salu njewopuschcża. Pobjedźenje je pschetorhnjene. Kuježam a kuježom zdżeku, hdy budże blizše pobjedźenje.

Dla pschedcżasneho skónczenja pobjedźenjow njemóżesche so wo namjetach, najtmpczych wuprajenje njedowěrjenje pschećziwo jenotliwym ministrom, wospjeschczenje žejma, wróczenje sakasanje wudwornych wotdźělenjow atd. wothłosowacż. Też minister Schiele je so f tym wuprajenja njedowěrjenja zminył.

Mjes tym so po skónczenju pobjedźenja sapósłanzy w sali wostachu, na dalsche rozwicże cżakaju, a domowi złużobni pobłucharjow f tribunow won honjachu, so dirje sady ministrow wotewrichu a Barlinski policaji f namóstny president Weiß f pschewodom někotrych kriminalnych policistow w zriwnej drasce sastupi a někotrych nazionalno-sozialistiskich sapósłanzow mjenowaschc, so bychu tych wotwjedli. Nazionalni sozialistojo policajskich sastojnikow halow wokaju powitachu. Na to so policija wróczi cżeże. Bórzy pak so policajscli namóstnym presidentu 30 policajskimi sastojnikami wrócż. Schtyrjoch sapósłanzow, so tśij běchu so pschi pukach wobdźělili, sajachu a f wo'em wotwjesechu.

Roshorjenje Francowzow dla Brüningoweje rěče

Wulka zwonkowna politika rěcż němskeho kanzlera w němskim žejmje je Francozowsow na najhibje roshorila. Parizjske nowiny Němskej porokuja, so so dobrowólnje podpisanych fćěcżenjow njedźerži. „Temps" pische, so je dr. Brüning je zwojej poslednjej rěczi w slawisnach němskeje zwonkowneje politiki měnisk stajił. Tón kóżdy je masku f wobliczja wsał a so f brutalnej zjawnosczi k nazionalistiscej sasadże we wotbronjazym a reparazijskim praschenju wusmał. Wot nětka je wjcho jene, hacż nazionalni sozialistojo do knjeżerstwa sastupja abo nic, dełeż to njeby na němskej zwonkownej politiki niczo pschemjeniło. Sdźelowa němskeho kanzlera ujemóża so cżinak kwalizcż, hacż so dże Němska na pschezo reparazijske cżeże wotmakaja a f tym w Saagu dobrowólnje podpisane fćěcżenje sniczi. Nichtó njemóże d'enża wocżakacż, so je so Němska spokoji a so budże zprawnje f druhimi statami dźiwjej kromadże dźiacż, dokl wulki smytk sczinja, to do jejnych žadanjow sdźela. Nuzosc bronjenja a wuschmórjenje reparazijow zdi jemu **prinjej samérej němsleje zwonkowneje politiki.** Taj maju, maja, dźiwajo na žiwotowu hospodarsku krizu, sa skalej, so by chtaj so dospikej.

„Journal des Débats" tohorunja praji, so wjes politiku nazionalnych sozialistow a Brüningowej politiku njeje wjazy žanehu rozdźela. Dźenża njeźdże wjazy wo jednanja, ale wo ultimatum, kotryż je Barlin sdźelej a wobzebje Francowskej wuprajił. Wo pschemjenjenju a prawdosc i njemóże so wjazy rěczeż. W Němskej Francozowsko wjele bóle samkujenej wolt napschećziwo sleju, kotraž chze so nanuiowacż a žanehu jednanja njedowoli.

Sakski sejm

Sćejm je žrjedu bjes debatty zakoń pschijat, po kotrymż so wobydlenjske nowotwary wo dalschej dwě lěcże wot płacżenja dawkow a wyschnoseńskich płacżenjow wuzwobodża.

Nimjenazionalny **dr. Troll** namjetowasche, so bychu so statne tarify snizile. Knjeżerstwowe statne tarify za **elektriku, płun a wobchad wodu** so snizicż a knjeżerstwo bychu gmejnym napominacż, so bychu po tymle pschikładże sdźiwali.

Kommunist **Silbermann** žadasche, so bychu so tarify po dołhodach sokrjewali. Wotelektrarnjo f dołhodami hacż do 3000 hriwnow bychu dyrbjeli elektriski prud, płun a wodu po zhamnych płacżinach dostawacż. Njefakluczerjam a mjenje zamożnym bychu so dyrbjałe wschè wyschnoseńske płacżenja snjeschczeż.

Cżežke khłóstan'e w Großenhainskim procesu dla kaženja měra

Tschela je Dżesdżanski zhromadny zawónik sud w sjedmym jednanju sydom pschihluschnikow němskostatneje khrobje sudźił, kotrejż su so pschi kawarnam srażenju se nazionalnymi sozialistami w Großenhainje wobdźělili. Po schtyrnadnjowym jednanju je so srjedu wjerdżoł wunsud wojerni. Khłóstanja běchu mjenowicże mały turnow.

25lětneho bildarskeho pomocznika Kurta Persinga dla cżeżkeho kaženja krajneho měra a dla injewužiwanje brónje k khłóstarni na 2 lěcże sadudzichu a jemu cżežene prawa na dźi lěta wotrjekachu.

24lětny dźiwarski Löffler dosta dla cżeżkeho kaženja krajneho měra, dla napominanja k nabylnosczam a dla injewužiwanja brónjow 2 lěcże khłóstarnje a wotrjekanje cżestnych prawow na 3 lěta.

33lětny samkar Keil a **29lětny** maschinski formar Lehmann mataj dla cżeżkeho kaženja krajneho měra po 1 lěcże khłóstarnje wotpokasanej.

53lětneho twarskeho dźiałacżerja Arna Wolfa, **41lětneho** samkarja Rößigera a **23lětneho** njemjenjerja Junja Persinga dla jednorebo kaženja krajneho měra k jastwu po schtyrjoch měsazach sadudzichu

Demonstracije hłódnych w Essen'e

Wutoru wjeczor je tu pschi demonstrazijskim cżahu nuzowych dźiałacżerjow, pschi kotrymż so nchdże 3500 wobzebowi wobdźěli, k cżežkim nabylnosczam dóchło. Hdyž chzyschе policija po dróhi thodźacych ludźi schtitacż, do kotrychż běchu so demonstrantojo dali, jeneho policajskeho sastojnika f nożom skalachu. Na rożu Hafkenskeje dróhi pschekleschczerja wozmeło policajskeho wobera a jeneho hlowneho straschnischtra nadpadnychu a sranichu. Na to policija cżahi wospjeschi. Knjeżerstwowy president je na wusdźělenje fóźdzeho pada 100 hriwnow muza wustajił.

W Segerothlitim městnowym dźelu so dźiałenjemdżerjo wjeczor tehorunja sbjachu. Hdyž policajstoju spytachu, cżehodu rozcżinacż, so do nich f pukowi dachu. Jeneho sajednika cżeżko sranichu. Policija dyrbjesche skónczne revolwer wunjeć. Jeneho muża kulka do żołdka, druheho do ramjona trjebi, jenemu wósomnaczlenemu hólcżej ko ramjo krani. Pjaty druhim srażenju policajskeho sastojnika tehorunja sdżachu. Wón je so f nożom skalał, tola nikoho njesranichu. Tśiech wosobowo su sajeli.

Cżežke sujeschczenje turkowskeho pósłanza f automobilom.

Cżežke sujeschczenje f automobilom je so srjedu blisko Leipzigskeho zelezniskeho sajamnischcża pola Weimara stalo. Schtyrjesitżdżaty automobil, w kotrymż turkowski pósłanz Kemal Edżin Sami paschi a w Barlinje bydlazy turkowski generalny konsul dr. Metzing j mandżelskej a dźowcy sedźachu, so w dróżnym sawinjenym pschez rjany a do pschewasa sajedże. Pósłanz a Metzingowa so kmjerzej straschnje sranischtaj. Pósłanz je krótko nop rosbił.

Gorgulow zcyła Gorgulow njeje?

Pschekpjatowazy sudnik w Parizu je srjedu presidentowego morderja Gorgulowa w pschitomnosći z tśiech zaswědkow pschesłyschał. Gorgulow dyrbjesche hischcże raz swój zyły běh zinjenja powedacż. Morderjer hischcże raz powedasche, cżehodła nětkischu Rusku tak rylnje hidżi. W schitkich jeho swědokach su so cżasy revolwize sdźiwowali. Pschekpjatowazy sudnik je tele powedanje f cżim wjetschim njedowěrjenjom pschinja, dokelž je mjes tym z Le Havra

fensazifke zwoðeženje jeneho ruskeho emigranta doschlo. Tutón Ruža, kotryž bě prožył, so by so jeho njeno potajiło, bě do policajskuwa w Le Haworu pischischol a bě prošył, so bychu jeho słyscheli. Praji, so je jenježkeho ruskeho Gorgulow rěkazeho lěkarja, kotryž je so pschi wójnje wobdżelił, zyle wóčiše znał, a so wobkrały, kotrež su so pospěšnje dny w nowinach wocžišchežale, njeslu na njeho podobne.

Sswědk Le Haworskeje policije praji, so mordar zyła njeje wopraudzity lěkar Gorgulow. Na kónzu wójny je kommunistiski żud tuteho k żurjerezi sapudżił. Po wobprawjenju je jedyn se żudnikow, jedyn ludowy kommisar, morwenu legitimazisku papjery wotenjał. S tymile dokumentami je ludowy kommisar a presidentowy mordar tamana wobsoba. Jeli so by so tole, wulkej wóczi cžinjaze wudawanje potwjerdżiło, by so śledżenje policije do zyle druheje strony hnjedło.

Parižiski „Matin" dale powě, so mordar presidenta Doumera se żwojim prawym njenom Alexis Solatarjew rěka. Sswědk we Le Haru je z Alexejom Solaterjewom w tej samej wjaz żiwy był. S mordarjowych nowinskich wobrasow je wón swojeho nejduscheho schulskeho towarischa spóznał. Mjes tym je swědk shonił, so je Doumerowy mordar Solaterjew ludowy kommisar był.

Gorgulow je też Hindenburga a Maßarika chcył skónzować.

Se žrjedowskeho Gorguloweho pschešłyschenja su hischcze žledowace nadrobnosce zajimawe. Mordar je pjerca chcył też Hindenburga, Maßarika a ruskeho pósłanza w Parišu skónzować. Wujnal je so:

„1929 běch žebi hižo wotmyślił, Hindenburga morjeć, hdyž w Czikoslowakskej pschebywach, ale halle 1930, hdyž mi Prazike kneježerstwo prawo wotrjekuy, lětanske powolanje wukonjeć, žebi wot němskeho konjulata žadach, so by so mi dowoliło, do Barlina puczować. To su mi jako ruskemu cžekujcemu zapowědżili.

Wo wotmyślenym attentacje pschecziwo cžešłoslowakskemu presidentej je Gorgulow sledowace prajił:

„To bě tehdy, hdyž mje presidentej Maßarykej pschedstajichu. Sswój revolwer njechcych sobu wzać. President bě jara pschecželny so nimu, a tehdyla wotmyślenje spuschczich, jeho skónzować. Hewak chcych se wschém zwětom wojować. Też Lenina chcych morjeć, tola so mi wjele poradżiło, do Moskwy pschińć. Runje tak žebi na to myślach, ruskeho pósłanza w Parišu skónzować. Lětża w januaru do ruskeho pósłanstwa dżech, so bych žebi dowolnosć za puczowanje do Ruskeje wuprosył. Běch swój revolwer sobu wzał, tola pósłanz nje njepschija.

Pschepytowazy hudnik je žrjedu też swědczenje jeneho w Toulu bydlazeho Ruža napisał, kotryž praji, so je Gorgulow z Prahi wjazy króć do Ruskeje puczował a po jenym tutym puczowanju je wiuku summu pjenjes měł.

Gorguloweho znateho w Barlinje pschełhyschelich.

Po žadanju Parižiskeje kriminalneje policije je Barlinska policija ruskeho emigranta Valentina Jakowlewa, mježesela pschedewažnje nohajowych tworow, kotryž je hižo někotre lěta z Nansenowym pasom w Barlinje žiwy, k pschełhyschenju do policajskeho presidia skasała. Jakowlew, kotryž je sobom redaktor w Parišu a Barlinje wukhadżazych emigrantiskich nowin **„Sbežkarski hwon"**, je pjeza z Gorgulowom jenak smysleny. Won je rjekł, so bu z Gorgulowom njeje blize znał. Jako wjednik ruskeje ratakkeje strony, kotraž chze kommunistiske knježerstwo w Ruskej powalicz, je zpytał, Gorgulowa a jeho pschiwiskowarjow za swoju stronu dobyć. Posledni króć je z nim loni w nowembrje w Barlinje porěčał. S nim pak je jara njeswjesełeze wuschpasowanje měł, dokelž je Gorgulow tehdy w Jakubowlewowym mjenje pola jeneho knihikupza wjetschu liczbu knihow skasał.

Wětošowske jewišco pod hołym njebjom

W hródnym parku su nětko zapoczeli pschetwarjcz je wischcžo pod hołym njebjom. Sswjatkowny póndżelu tu herbstke spěwne towarischtwo z Hußokeje wustupi je herbstimi spěwami, ludowymi rejemi a hrami. Nawjedusce jo delnjoserbski prózowar, hlowny wuczeř Jordan z Hußokeje, kiž ma zyłka wulku zasłužbu wo wosrodżenje herbskeje ludoweje kultury w delnich Sserbach. W Hußokej a wokolinje so zasy spěwanju herbske pěsnički, herbske ludowe rese so rejwaju, pschasy su so wožiwitke.

Wětroschowske jewischcžo pod hołym njebjom je bohra mešnosć k pschewjedżenju pokazkow z kulturneho żiwjenja Delnich Sserbow. Je tu natwarjena Błótowska khałupka, kiž bu někak zkławna z tym, so su tam Sserbowscy zrazki zapali, „so by wutupił Sserbowstwo". Zapalek bóšta potom swoje derje zasłużene chłostanje. Khałupka je zasy wobnowjena a też zyle jewischcžo je so dale twarilo a wudospołniło.

K wotstupej němskeho ministra Groenera.

Minister [illegible] Wilhelm Groener je wotsu-

Viceadmiral Raeder, šef wjednistwa namórniskeho wójska, je wjednik za tuto wotdżelenje w němskim wobornym ministerstwje.

General swobodny knjez z Hammerstein—Equord je wjednik wójskoweho wotdżelenja w němskim wobornym ministerstwje.

Ze Serbow

W Budyschinje, 13. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +4, thermometer wo dwjo +15. — Dżenja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +7, thermometer w nozy +13. Wuhladny na cžasy. wjedro. W polnozy nimo so hibaza żyzna mižina je symnym powětram z południoweho ludoweho morja puczi falchowała. Tuž je pola nas wocžapiło. Schlecžka drje dale na rjane stuja, ale do trajueho, rjanscho wjedra so nam hischcze wěrich nochze, pschetoż se strony atlantiskeho oseana żyzna mižina nasche wjedro wohrokuje. Nad pokoušchej a hriedżnej Europu wupschescheza drje so wyschina, hačrjaz hacž do rańscheje Europy. Naiskerje zmježemy w bližschich dnjach cžapły a torhaty počzah z wjele njewjedrami. Jutrje bohotu khładża słónczko 4,12 hodź. a khowa so 7,41 hodź. Měrzacy skoda pschip. 12,02 hodź. a khowa so na ranje 1,50 hodź.

Dźiwny wobraz w našim měsče

Hdyž rano sahe pschekročzich měšczańske wulizy, knježi wosłoženy měr, tola z kóždej dalschej hodźinku wotcuża żiwjenje a bórzy ruja sprjemy, so je cžas k sastupej do dźela za tych, kiž maju sboža, so symdźa so hischcze podwolicz knježstwu druheho. Potom pschińdże hodźinka najcžilischeho żiwjenja, hdyž schule swoje durje wotewrja za małych a wulkich. Toja hischcze druhi, jara srudny wobras stuja nam dżensa z rańschej hodźinku pscheb wócžko, pschinna za wutrobu z tajkej hórkej mozu, sadwólwanja polnym wurasom. Wuhladamy jednotliwzow a skupiny ludźi, kotrychž je prenja pruha słónczka z ranjom z wuskich domow wuwabiła do nosskeho ranja. To su cži, kiž nimaju žanoho dźela! To njejsu dunadakoju, nje to fin cžłowjekoju z duschu, kotrychž je wošmu na dróhu wjernył. S tutym wócžkom, kiž pschezo jenoż doma widżi khudobu a sundobu, khorosć a jadowitowanje, hladaju do Boże pschirodu. Woni so njemóža wjazy wjeselicz, dokelž su žebje žanehu słubili a doiwšu z lepschenu pschichodnej. Měšczańske wukhodżowanischcža, kiž su tuje nětko nałéuni raj, su wobraz nanajwjetschepe khudobu měšczańskeho wobydlerstwa, dźělonjemježerstwa. Schtóž tu nima wócžko widżenja, na kamjeń město wutrobu w cžele, schtóž tutón nanajrudnischi wobras cžasa nachpe widżeć, je cžłowjek bjez duscheje! O ty k njebju wołaza srudoba a khudoba, hdy smježesch kónza? Hdy budża so smjeć dżeći sakso prawje najeść, starschi na žebje najpožedny myslicz, to bychu měli k żiwjenju to, haj to najnuschnischo, schtož nětko nimaju. Hdy budże nascha wotrosczaza młodżina žanoch sakso w idealach so horicz, so by była fakkod pschichodu. Schto su ty mamonje do srudoby na swět pschinjesli. Hdy budża twoji wotrocžkoju spóznacz, so su polleeje cžłowjestwa, tólejo dżeći a wotrosczanych?! — Měschczanjo, wotewrjece wóczi a spójnajece znamjenja cžasa, kiž w tutej rěsazej wottrosczi hischcze ženje njewidżichu! S Božej pomozu pomhaj też ty, schtož ležiš w twojej samóstnosći! Schtóž tu njepomha, je kat měschczańskeho wobydlerstwa bjez dźela!

— **Zsunja pólty zwjazki.** Pósłužne wokna su wotewrjene jako njedźelu. Prěni hwjaty dżeń wunoschowanja so w měsče jenoż listy, do wokolnych wjsow listy a pakety. Druhi hwjaty dżeń wotpocžuje wunoschowanje powschitkownje, jenoż khwatne pósłuki a telegramy so wunoschuja.

S **Brěsowa.** (Sawrjony pucz.) Po wosjewenju Budyskeho hamtiskeho hyztnunstwa so wjeseny pucz wot 18. meje hacž na dalsche dla wunorjedżenja sawrječe. Jěsdom wobhlad pokazuje so na Drježdżańsko-Shorjelsku statnu dróhu.

S **Khwocžic.** (Wodowy měrjak na pohrjebnischczu.) Wěsty njedostatk móžachuy pósłednje tydżenje na ludowym pohrjebnischczu w Khwocžicach wobkedżowacž. S kwětkami wobdżanje rowy so njemóžachu wjazy krjepicž. Sa potrjebnych bě to wjeso jara mjerzace. Mjetko pak je wěz dojedo-

Sprawnosć najdlěje wobsteji

41 (Pokračowanje.)

Mjes tym běsche też wotkrejeny lěkar, po kotrehož běchu rucze pósłali, dóschoł; cžeko khwatnuje wogladowschi wón hižo z wěstosću wuwjaji, so je dźowka skónzowana, so je ju mordaŕ najprjódzy zadajił a potom do rěcžki cžisnył. W Autonowych wjazach běchu starschi mužojo stary tydżeń njemałi, kotryž běsche njeboscžičkej słuschał, a žlěborny rjecžaš, kajkeż hołaz w tamnischej stronje nosscha. Wo to praschamy Jurij, kiž běsche też sobu pschitomny, praji, so je tale pycha jeho dźowoju słuschała. Schto je so w nozy stało, wo tym wón tak malo prajicz wdżesche, kaž jeho bratr; wobaj wobtruscheschtaj, so staj kruże spałaj, so ani rowota, ani hewak žaneho njepraweho sjuka khłachałoj njestaj. Hewak Jurij jatemu najlěpscheho swědczenja dawasche, jeho khwalo jeho pilnosć a jeho dobreho sadžerżenja ola. Druha cželedź jemu we wschem pschihłoławasche; jenoż to prajachu, so su poslednji cžaj putnuli, so je Anton cžajcžischo hacž hewak z dźowku wobthadżał a žebi druhdy njeleko z njej powědał. Najdobe pak na njeho tukachu, dokelž běsche so njeleko a tak zyle sahe z nimi wołkalił, a dokelž we jeho brunjeschtu te wězy namakachu, wo kotrychž bu wón wuprokazacz njemóžesche, so je z prawom wobsědżił, runje Anton wospjet wobtruckeschce, so je njewinowaty. Wschitcy ludźo mějachu jemu za złe, so zwojemu knjezej, kiž běsche so tak wulkomyślny pschecžiwo njemu wopokasał, pschedze wschém zwětom winu dawasche, so je z nim z njeboczičkej njedowolenoscžu wobkhada měł. Zyła wsch tajcžu njedźakownosć tamasche, a nikomu so wěricž njechasche, so móhł so bohaty muzuk, kiž běsche z nawoženju najrjeńscheho holcža, tak hluboko ponižicz. Skerje mějachu ludźo, kotrež wobstejnoscže bliže znajachu, za to, so Anton je žarliwoscžu, a so by so na nim wjeselił, na widżaneho Jurja rěcžachu, schtož wschak jemu k dobremu tyeż njemóžeschce.

Duž dha Antonej sudnistwo pschewodachu a do bliżscheho města do jastwa dowjeschechu, bżjež so pschecžiwo njemu jako dźowczynnemu mordarjej sudnišće pschepytowanje sapocža. Wschitcy ludźo běchu pscheswědczeni, so je winowaty, schtož jenoż jeho mocz niz a dobra Hanka, kotraž mjeleko pschez njeho płakasche, a kotrejž so nihdy wěricž njechasche, so je pschecžił jeje młodostsce mordar, schtož też ludźo, jeje žiwnosć nan a jeje sjudżeny ji wo tym powědachu; haj i khwilemi so sta, so wona skerje Jurjej, schtož też běsche wón ludoscžiwy a pschecžatny z njej, najdi njeskutk pschicžiwasche, hacž wobohmu Antonej, kotrehoż wona wot małoscže znajesche, a kotrehoż mějesche jeho dobrocžiwoscže dla lubo. Nimo wse su w pschitomnosći cžmowneho Jurja nětkajti strach pschebrěsche, runjez so wón widomnje prózowaschce so ji spodobacz a na wschě mózne waschnje hladaschce ji nětcžto k wolí sczinicz. Wón běsche słyszo možno swoje hrube waschnje wotwołowacž, styrnje swoje najpschecžiwniscže wjesowsce ji pokasujo, ale z tróstka, kaž hewak bě, běsche ji wón móhł rjez łischeje lubosći, hacž je swojej łažnej pschecželniwosći, a w jeho towarischuje su z wjetscha nekajka potajna hrózba wobešwasche. Druhdy, hdyž mějesche wón so to, so jeho nichtó njewobkhadżuje, ho ji jesda, jako by wón su wuznětchuje so poznawał, jako by w jeho wocžomaj dźiwja, z prózu podtrócženja zahe ho sjamjenjeze. Ale wschitke tajkele myzle dyrjesche wona w swojej wutrobje khowacz, dokelž běsche ho jeje nan do swojeho pschichodneho sjuna wschón sahladał a ji dokhwalicz njemóžesche, kajki schwarny, duschny a mudry muż Jurij je, mjes tym so wón Antona, hdyž so jeho mjeno pschipadnje naspomni, płézga a tajenja a njekněžownoho njedočzinka swarjeschce.

Schtyri njedźele minałe běchu so mjes tym minyle, žołostne schtyri njedźele za wobohjeho jakeho, kotremuž so wěcžnoscž sdachu, hdyž jeho sjunik dżeń wote dnja cžłowaschi, so jeho wuwopraschuja a winu na njeho walża. Jenježkuy jeho wohża mach sjněděschce druhdy w pschitomnosći jastwowneho wotkładowarja z nim porěčech. Tu běsche druhdy saswidżenje polne sjusnow, horja a wutrobu hnjusoze žałoscže; k temu hischcze běsi wothładował kóžde słowcžko, a bynjez najnjewinowacžischo bżjo, wotłaka a wotpopaschna a jo sjudnikej dopowě, kóžde spschenjecžko a kóžda sjuka so ličzeschce, a zyle žałoscženje so do protokolla napisa. Njedźiwajcy na to běsche sa Antona tadosć, hdyž mózesche swoju dobru macz wohladcz; wona snajmjeńscha wěrjeschce, so je njewinowaty, a ji je zerta wón też sjoni, so Hanka na njeho hischcze sabyła njeje. Ale na dobo jemu wona też powěźcz pschinjeżu, so sněžiuka bórzy zwaž, kotraž běsche na pschichodnu njedźelu postajeny. Runjez běsche na to pschihotowany był, so njeschowany pschi macžerjnych słowach tola sastróži a ho hischcze bóle bjedy soasche, runjez běsche w njeswuczenym jastwowym powěrže je sa swojim wulkim horjom hišo dosć wobkedżowł; ale bórzy ho sapo zhraba a zyły podtłocži, kotrež jemu do spanjenja wocžow stupachu.

„Bóh žohnuj ju", wón ruzy stukowschi rjekny; „wona je sandżel".

(Pokračowanje sczehuje.)

Přiłoha k čisłu 111

SERBSKE NOWINY

Pjatk 13. meje 1932

Živjenje!

Mojej lubej maćeri k narodninam wěnowane.

Wěčnje rjenje
Hórkosćow ženje
Zda so nam živjenje wostudło!
Lubosć stajnje
Zrudźbu tajnje
Wšitke zeńske byće woživju.

Žiwjenjo ma być kaž morjow woda
Hłuboke a njepřikhodne
Ćiche kaž tež njedosłědźite
Jeli ma twjerda póda być trajacoh' zboža.

Žiwjenje njech je wěčne žołmjenje,
Žo człowjek kročo horje, dele, wěrnosć spóznawa.
Za nje słědźi — k hwězdam měri,
Hdźež so ćowstwu mudrosć zakhowa
Tam tež dopjelnja so živjenja wšě žeđženja.

Žołmičkow kolebanje
Žołmičkow howrjenje
Přewodźa nas womłodźejo přez živjenje.
Lubosće złóstnosć
Zachodnosće tyšnosć
Nas skruća, k nowemu pohnuwa.

W nadźij čakamy dźěćatka naroda;
Nadźija młodźenca wabi do swěta.
A nadźije połny — z žeđženjom móra
Wróća so spróchny człowjek do rowa.

Z měrnosće žołmy stanu a do měra zas spanu
Z njewěsteho časa přindu, do njewěsteho człowjekojo ćahnu.
A swět kroči, tebje njekedźbujo dale.
Zašćěp twoje živjenje hłuboko do wustroby druheho,
A ty budźeš, syli tež morwy, wěčnje živy.

Lubosće zbožo — lubosće horjo
Słódka nadźija — přićin zrudneho wosuda
Naše cyłe živjenje wupjelnja a živjenja nadawk dopjelnja
Wot poroda hač do rowa!

Jurij Měrćink.

Naléćo

Naléćo. — Schtó njeby rady tuto słowo słyšchał? Haj, wopraudźe we tutym słowje tći wjeselo. Wjeselo je w našim hubjenym cźasu ja kóždeho wożebje trěbne. Naléćo je krala symy pschemohło a do kraja pschicźahnyło. Schtó njeby žo teho wjeselił a radował? Młodźi kaž też *stari žedźa za naléćom.*

Wschudźe wotnića Boża stwórba. Pola a hona žo jelenja. Tu a tam wuhladaśch hižo kśějate róże a druhe rostliny. Schtomy a kśěćži kśěja, mily wětřik duje a wobdawa kraj se pschijomnej wónju. Lěź schumi nam nadpschecźo, kaž by naš chcył pośtrowiecź. Selenjate łuki pschepschojchuju naš k hrě a rejam. Je, kaž by njebjo jemju kśěchło, tak jo je wona nětk pschepjelnjena ł radosćju, ztaršeć a horjo zyse sabyła. Haj, we naléćoju je Boża stwórba rjana.

Naléćo njewoła jenož rostliny, róże, schtomy a kśěćži k nowemu žiwjenju, ale wabi też ptaćli ł cźopłeho kraja do naschego połnózneje domtšiny wrócźo. Bórzy ławinca w lěśu, na polu, na łukach a w schrodźe lubośne śpěwy naschich małych śpěwarjow — mésto jenoblóžneho ichkrećenja wróblow. Też wscha swada wo sawěte jornjatka pschejtanje, pschetwoj naléćo da też tym najzranschchim wróblam, so mohłe žo nastrećźeć.

Kak rjenje je tola pjećej wot wschego hołka a hory mésta, tak prawje žo do žiwośich myślow zamurieć, w lěźu śedźeć a śpěwej a kśokenju ptaćzow žłuchaś a pilne mrowje pschi jich dźěle wobkedźbowaćź. Někotrymžnuli mohł tu wot nich wuknyć, schto rěka pilny być. Wjeselo ztaršaja zajacy a žorny, kotrež w symje dyrkolaju ł sawětnym nětknam ł pjaz běchu, we elegantnym skoku pschez pola a hona. Wschitko kśěje a žo seleni, wyšła a śpěwa; zyła Boża stwórba je kaž znowa narodźena.

Naléćo! — — — O słowo polneje žadosće! Cźłowjeka wutroba žo wotewrja, a młodosć puśuje polna nadźije a wjesela won na hory, do lěźa a na pola, kotrež naléćo w kśěžatym kusle dźerži. A też cźi ztari cźuja žo we wutrobje sašo womłodźeni, schćerje symnje ztarosće žłubja žo we milym nałětnym powětrju; horjo dyrbi cźłowjek a wjeselu puć ztładkować.

Tola naléćo je kaž wschitko zemśke zachodne. Kaž na ńón spominajch w nałynuje, hdźež Boża stwórba tak ztruchle na ławjercź pokazuje, wróćo na naléćo. Ztuhi žo kaž zbožowna młodosć! Wěsto zaćuwa cźłowjek dźaleje naléćo hłuboko a bolośtnje, tola jenu kśěje njebjeśke naléćo we wěcźnosći.

Cyrkwinske powěśće

Swjatki, njedźelu 15. a póndźelu 16. meje 1932.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi zmjeje farař Kapleř swjatkowničku rano w 7 hodź. němske Bože wotkazanje. farař Tišer we 8 hodź. němsku a dop. ½10 hodź. serbsku Božu službu.

Druhi dźeń swjatkow zmjeje farař Tišer rano w 7 hodź. serbske Bože wotkazanje. farař Kapleř we 8 h. serbsku a ½10 hodź. němsku Božu službu.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Swjatki njezeńdźe so zwjazk dźěći. Druhi dźeń swjatkow wječor we 8 hodź. swjatkowna swjatoćnosć. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (List na Hebrejskich).

Sotra Emma zmjeje stwórtk wječor we 8 hodź. na Zidowje čo. 146 bibliska nutrnosć za žony. — Zjednoć. wothladar Zimmermann zmjeje biblisku nutrnosć póndźela a stwórtk w Budyšinje, wutoru wječor we 8 h. w Radwjecach p. Pomorje, srjedźu w Hodźiju a pjatk we 8 hodź. w Hornjej Hórcy.

Z Barta.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża służba. ¾11 hodź. dźěćikemšenje.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża służba. Na wobmaj swj. dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Zuborničcy p. Lorenca (k. zjednoć. wothladaŕ Křižan).

Z Budestec.

Swjatkowničku zmjeje farař Bóje rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Cyrkw. khór spěwa na serbskim: Přińdź, stworićelo Ducho, k nam, wot F. Dosta; na němskim: Jehovah, tebi chcu ja spěwać, wot Bacha. Dop. w 11 hodź. zmjeje farski vikar Böttger kemšenje za dźěći 1. hač 4. šulskeho lěta.

Druhi dźeń swjatkow zmjeje farař Bóje rano w 7 h. serbsku spowědź, farski vikar Böttger we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Na wobmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond. Dop. w 11 hodź. zmjeje farař Bóje kemšenje za dźěći 5. hač 8. šulskeho lěta.

Srjedu wječor we 8 hodź. rozrěčowanje wo bibliji evang. towařstwa muželońcow. — Stwórtk dopołdnja wulět žónskeho towařstwa. Wo zamołwjenje so prosy hač do swjatkow.

Z Bukec.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Cyrkw. khór spěwa: Cas rěny stajće mnje. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Druhi dźeń swjatkow rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Na wobmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Třeći dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbske kemšenje. Na pisćelach: Přińdź, Bože, swjaty Ducho, wot J. S. Bacha. — Wumrěł: August Smidt, dźělaćeŕ we Cornjowje, 57 l. 2 m. 12 dnjow.

Z Budyšinka.

Swjatkowničku je rano we 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje (farař Große z Budyšina), dop. ½10 hodź. serbske kemšenje (farař Handrik z Poršic). Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Z Hodźija.

Swjatkowničku zmjeje farař Wjeźaŕ rano w 7 h. serbsku spowědź. Do 8 hodź. swjatkowny postrow pozawnistow z wóza. Rano we 8 hodź. zmjeje farař Voigt serbske a dop. ½10 hodź. němske swjedźeńske kemšenje. Cyrkwiny khór spěwa: Bóh swjaty je Duch, Bóh swjaty *sy Ty, wot S. Schedlia. Pozawnistojo wosadny* spěw přewodźeja. Dop. w 11 hodź. je Boża służba za dźěći.

Druhi dźeń swjatkow zmjeje farař Voigt rano w 7 hodź. němsku spowědź, farař Wjeźaŕ we 8 hodź. němske a dop. ¾10 hodź. serbske kemšenje. Spěwać budźe so dwojospěw z prewodom pišćelow: „Nětk chcemy mejki stajeć", wot O. Wermanna. Na wobmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Hrodźišća.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. němska Boża służba, dop. ½10 hodź. serbska Boża służba. Cyrkw. hudźba. Pozawniski khór sobu skutkuje. ¾11 hodź. serbske dźěćikemšenje.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża służba (farař Rösler Minakalski). Na wobmaj swj. dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkw. fond. Pop. w 3 hodź. bibliska hodźina we Worcynjo a srjedu 18. rózownika wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Drožźiju (zjednoć. wothladaŕ Křižan). — Pokhowani: Aru. Hermann Meldhosa, zahrodniski wumjeńkaŕ we Wichowach (wumrěł w Budyšinje), 75 l. 6 m. 3 dny. Jan August Kuba, hospodarski pomocnik w Hrodźišću (wumrěł we Budyšinje), 69 l. 1 m. 26 dnjow. Njemandźelsko dźěćo *Přich Waltaŕ Döring we Wichowach, 21 dnjow.*

Z Hućiny.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża służba. Khór spěwa: „Kiž z kralom wěčnje sy", po J. S. Bachu. Krajna zběrka.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża służba. Samospěw: „Budź ducho swjatośe khwaleny", po O. Wermannje. Krajna zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Khwaćic.

Swjatkowničku rano we 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje, we 11 hodź. dźěćikemšenje.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Na wobmaj swj. dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Klukša.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němsko swjedźeńske kemšenje.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske swjedźeńske kemšnje. Na wobmaj swj. dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Kotec.

Swjatkowničku je rano we 8 hodź. němske swjedźeńske kemšenje (farař Konik), dop. w 10 h. serbske swjedźeńske kemšenje (kantor Hoker). Krajna zběrka. Pop. w 3 hodź. wěrowanje, ½4 hodź. kŕćenje (*wosadny farař*).

Druhi dźeń swjatkow dop. w 10 hodź. zmjeje farař Wolf z Křišowa němske swjedźeńske předowanje, dop. ½12 hodź. kantor Hoker němske swjedźeńske kemšenje za dźěći. Zběrka.

Z Łupoje.

Swjatkowničku zmjeje knjez farař Kapleř z města dop. w 9 hodź. serbsku swjedźeńsku Božu službu. — *Cyrkwinska hudźba.* — Kolekta za powšitkownu cyrkwinu pokładnju.

Druhi dźeń swjatkow dop. w 9 hodź. němska swjedźeńska Boża służba: Knjez superintendent Fröhlich z města. — Cyrkwinska hudźba. — Zběrka za powšitkownu cyrkwinu pokładnju.

Z Malešec.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 h dź. němske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Na wobmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za krajnocyrkwinski fond.

Z Minakala.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska swjedźeńska Boża służba. — Cyrkwinski khór spěwa swjatkowny spěw: „Přińdź, o Ducho z Boha daty!" Kolekta za naš Boži dom. — Pop. w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska swjedźeńska Boża służba (knjez farař Krawc-Hrodźišćanski.) — Zběrka za powšitkownu cyrkwinu pokładnju.

Z Njeswačidła.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża służba. Cyrkw. hudźba: Adagio religioso wot Suberta za trompetu a byrgle.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża służba. Na wobmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond. — Stwórtk we 8 hodź. towařstwo młodych holcow (dźelni wotrjad) na farje.

Z Nosaćic.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska Boża służba, dop. ½10 hodź. němska Boża służba. Khór spěwa.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němska, dop. ½10 hodź. serbska Boża służba. Na wobmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Poršic.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbske a dop. ¾10 hodź. němske kemšenje. Cyrkw. khór přednjese: Wyskajće Knjezej wšitkan swět, wot J. Schütza. Na němskim přednje k. farař Große z Budyšina.

Druhi dźeń swjatkow je rano we 8 hodź. serbske a dop. ¾10 hodź. němske kemšenje. Pozawnowy khór přednjese: Přińdź, swjaty Ducho, wot Bortnianskeho. Wječor we 8 hodź. zmjeje k. zjednoć. wothladaŕ Křižan biblisku nutrnosć w Nowych Poršćach. Na wobmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Třeći dźeń na žónske towařstwo zhromadźizanu pola Dittrichee w Kubšćach.

Z Rakec.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbske swjate wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba. Pop. w 2 h. serbski nóšpor. Zběrka.

Druhi dźeń swjatkow dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża służba. Zběrka.

Třeći dźeń swjatkow dop. w 9 hodź. serbska Boża służba, ½11 hodź. serbska a w 11 hodź. němska Boża służba za dźěći.

Z Wjelećina.

Swjatkowničku dop. ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża służba.

Druhi dźeń swjatkow dop. w 9 hodź. němska Boża służba (k. farař Hammerschmidt-Korzymski). Na wobmaj swj. dnjomaj zběrka za powšitk. cyrkw. fond

Z Wósporka.

Swjatkownička je dop. w 10 hodź. swjedźeńsko předowanje z cyrkwinej hudźbu, dop. ½12 hodź. swjedźeńske kemšenje za dźěći. Pop. w 2 hodź. wěrowanje. Krajna zběrka.

Druhi dźeń swjatkow je rano we 8 hodź. swjedźeńsko předowanje z cyrkwinej hudźbu (farař Wolf z Křišowa). Krajna zběrka. (Tudomny wosadny farař skutkuje tutón dźeń w Křišowje.)

Z Wóslinka.

Swjatkowničku rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. Pop. ¼4 hodź. Boža služba w Lěskej.

Druhi dźeń swjatkow rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka.

Barlinski turkowski póslanc ćežko znjezbožił. Kemalledin Sami Pascha, póslanc Turkowskeje w Němskej, je na jězbje k Würzburgskemu universitnemu jubilejej blizko Weimara z automobilom ćežko znjezbožił. Jeho dowjezechu do Weimarskeje khorownje. Jeho mandźelska je hižom na ćežke rany wumrěła.

Wusudźenja

§ Dokelž běše so anonymnymi listami na Pirnowske hamtske hejmanstwo tamnišcheho farjadnistwowego inspektora fišchiwdźila, běše Stolpnjanski hamtski hud schewzowu mandźelsku Idu Marju Schowegowu f Dürrröhrsdorfa k 10 dnjam jatwa sasudźił. Wona so pschećiwo wusudnej powoli, tola njemjećelske f tym žanebo wuspěcha.

§ W holzgadarišej nusu běše rěsništi mišchtr Curt Richard Langa w Hornim Kunnawalde swinjo sarěsol, **ani so by to wyschnoścej wojzawił.** Hamtski hud w Nowosalzu-Sprembergu běše jeho dla podražanja 6 hr. dawka k 10 hriwnam pjenježneho thlostanja a 2 dnjomaj jatwa a dla zlamanja arreste k 20 hriwnam pjenježneho thlostanja abo 4 dnjam jatwe sasudźił. Słowny zlowny hamt běše so pschećiwo wusudnej powolał, dokelž dyrbješe Langa schtyri króć tolko thlostanja na podražanje dawka postajć, kelkož dawk wuńdźinja. Krajny hud w Budyschinje jeho tak sasudźi a jemu 6 hriwnow wotplaćowanja měšačanje pschiswoli.

§ Budyski pschisažny hud sasudźi k 3 létam a 6 měsazam thlostanje hoscheńcarja Franza Fillu se Sčitendorfa pola Žitawy, dokelž bě wón pjeza zapalił korčmu a rěsnišwo. Nimo toho wotrjekny hud wobstorjenemu hišće cžestne prawa na 5 lět.

Sokołstwo, šport a hry

W Turkowskej haja čělozwučowanje po sokolskim přikładze.

Selim Sirri, generalny inspektor za čělozwučowanje w Turkowskej bě před 5 létami po přikładze čěskeho Sokołstwa załožił w Turkowskej čělozwučowanšku organisaciju a zarjadowaše tež porjadne zlěty. Hižo na prěnim zlěće wobdźěli so 1000 holcow a 2000 młodźencow ze wšelakich šulow a 10 000 zwučowarjow ze wšelakich stron Turkowskeje. Lětsa so wotměje 5. zlět a to 20. meje. Hačrunjež je Tyršowy sokolski system postajeny jenož za słowjanske ludy, za kotrež so najlěpje hodźi, tak tola też druhe narody (Rumunojo a nětko tež Turkojo) spytaju sej čělozwučowanjej organisować po sokolskim přikładze.

Kopańca.

Jednota Sokoł, Ralbicy, I. mužstwo DJK. Worklecy, II. mužstwo 1 : 1.

Mjenowanej mužstwi měrještej so 5. 4. na sokolskim hrajnišću w Ralbicach. Po njeporadźenych pospytach poradźi so sokołam, prěnje wrota trělić. Podarmo so Worklečanjo prócowachu, wurunać. Sokołjo wjedźechu. Běchu wjacy króć před cuzymi wrotami a měwachu wjacy składnosćow, zaso bul mjez luty póslać. Nješto króć nimo trělichu. Krótko do přestawki hesćo wurunachu. Prěni połčas 1 : 1. Druhi połčas njeprinjese přeměnjenja.

Směšnje skutkowaše, zo DJK. (= Deutsche Jugend Kraft) hračcy jenož němscy rěčachu, kaž bychu byli z Barlina. A běchu to tola jeno domorodni Serbja z Worklec a wokoliny!

Jednota Sokoł, Ralbicy, I. mužstwo — DJK. Worklecy III. mužstwo 3 : 2.

Mjenowanej mužstwje zetkaštej so 8. 5. při špatnym wjedrje na hrajnišću we Worklecach. Městno běše dla trajaceho dešćowanja špatne. Hačrunjež we Worklečanskim III. mužstwje wjacy hračkow z I. a II. mužstwa sobuhrajachu, tola II. sokołske mužstwo hładcy doby.

Přispomnjenje: Štóž chce z jednotu Sokoł w Ralbicach hrać, njech pisa na adresu: Jurij Graf, Ralbitz, Kamenz-Land.

*** Blyšk do létadła dyrk.** Na Londonskim létanišću Croydonje běšche so wobkhadne létadło runje wot semje k leczenju ibchnyło, jako je blyšk trjechi. Schkrizkowańca a dwaj motoraj so wobschkodźischtaj, dwaj pak wostaschtaj njewobschkodźenaj. Létar samó létadło na to hładzy, jako pschistajeć. Puczowazy njejsu do schkody pschischli.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 13. meje 1931:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	15,46	100 čěskosł. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	82,27	100 franc. frankow	16,615

Bursy běchu wčera mérne a kursy ejektow skruckene, posłužišcho wschak so sasu zesłabjowachu. W statnym hejmje howrjeschе wichor. Nacionalsozialisćzi pschemlócžichu w hejmowym hoscheńcu jenoho přisdawschcho pschiwisowarja jich strony. Na to **zyłne wotdźělenja** policije hejmowniju wobkładnichu a schtyrjoch narodnych sozialistow sajachu a do pschepytowańskeje jatby wotwjedechu. — Dotalny wójnski minister dr. Groener je po žadanju statneje wobory wotstupił, tola wostanje f ministrom smutskownych naležnoscžiwo. Wschě podatki su znamjenja nimomérny khutnoho a wichrojtcho cžasa. Statneho kanzlera dr. Brüningowa réc̆ w statnym hejmje je we wukraju, wosobje w Francowskej wjele łodźiwosće wuwabiła. Politiske pomery khwalataja nětkajcomu rozsudźenju naschcžeho. Schtož bě hač dotal sabobjene, budźe znano bórzy zjawne.

Produktowe witi běchu też wčera, kaž to psched žnjatymi dnjemi pschcžo bywa, jara mérne. Wobrot wosta znadny a dowós njebě też wulki. Płacžišny so njepscheměnichu.

Zentnar płacžesche wčera w Barlinje:

pschenicžny 13,65—13,75 hr. (13,65—13,75 hr.), rožki 9,60—10,40 hr. (9,90—10 hr.), nałětnjeho jecžmjenja 9,30—9,65 hr. (9,35—9,70 hr.), nahsmjeskeho 8,90—9,25 hr. (8,95—9,30 hr.), wowša 8,20 hač 8,45 hr. (8,15—8,40 hr.),

w termijowym wikowanju:

pschenicžny:

za meju: 14,30 hr. (14,28¾—14,33¾ hr.),
za julij: 14,15 hr. (14,40 hr.),
za september: 11,27½—11,26¼ hr. (11,40 hr.),

rožki:

za meju: 9,93¾—9,92¼ hr. (9,72½—9,78¾ hr.),
za julij: 9,72½—9,70 hr. (9,95 hr.),
za september: 9,12¼—9,11¼ hr. (9,27½ hr.),

wowša:

za meju: 8,67½ hr. (8,66¼—8,67½ hr.),
za julij: 8,87½ hr. (8,90 hr.),
za september: 7,67½ hr.

Płacžišny w spinkach su płacžišny tydźenšchich wikow. Hódźi žane nahromnjene niježli, tam so njepscheměnichu.

Witi w Kamjenzu.

Pschenica 13,50 hr. (13,35 hr.), rožka 10,60 hr. (10,50 hr.), jecžmjeń nahromski —.— (8,50 hr.), nałětni —.— (8,50—9 hr.), wowša 7,50—8 hr., pschenicžna muka 25,50 hr., rjana muka 70 proz. 15,75 hr., pschenicžne wotruby 6,50—6,75 hr., rjane wotruby 7—7,75 hr., hrjno 2,25 hač 2,50 hr., słoma f masch. mjérk. 2 hr., k sabłanju 2 hr., běrny běc̆ a cžerwjene 2,50—2,75 hr. (2,75—3 hr.), žołte 3 hr. (3,25 hr.).

Butra 1,40 hr., jeja 6 pj., libjata 1,80—2 hr. (1,80 hač 2,20 hr.). Kał jelenj schtuka 10 pj., běły punt 10 pj., cžerwjeny 12 pj., zyła 18—20 pj., jědźna loboda punt 10 pj., jelenji (mjenjik) dnja 15—35 pj., krěn 80 pj., hromak (Spargel) 45—90 pj., žołtej kěrčžk 10 pj. hač 20 pj., běrny 4—5 pj., tołtrabi —, morchej 10 pj., rauški walčžk 10—12 pj., rjetkej walčžk 15 pj., proßata schtuka 7—14 hr., běhaći 25 hr., hušy małe 3,20—3,60 hr. (2,40—3,80 hr.).

Płacžišny w spinkach su płacžišny tydźenšchich wikow. Hódźi žane nahromnjene niježli, tam so njepscheměnichu.

Witi w Lubiju.

Butra 68—75 hr. pol punta, jeja schtuka 6 pj., twaroh punt 25 pj. (20—25 pj.), kał běły 10—15 pj. (10 pj.), cžerwjeny 13—15 pj. (12 pj.), zyhrojty 35—60 pj. (15—30 pj.), kołrabi 25—30 pj. schtuka (5—10 pj.), zyhła 15—18 pj. punt (15—18 pj.), cžerwjena rěpa 10 hač 15 pj., žołtej 10—15 pj. kěrčžk (10—20 pj.), rabišti 8—10 pj., rjetkej 10—15 pj. (10—15 pj.), jabłuka 7½—35 pj., [illegible] 4 pj., libjata 2—4 hr.

Pschenica 13,20—13,50 hr. (13—13,20 hr.), rožka hr. 10,30—10,60, jecžmjeń nałětni 8,75—9,50 hr., wowša 7,40—7,70 hr., běrny 2,20—2,80 hr., hrjno 2.20—2.70 hr., słoma f masch. mjérk. 1,60—2 hr., pschenicžna muka pódre lupiny 14,0-15,5 hr. (19,85—20,60 hr.), rjana muka 16 hr. a rjane wotruby 6,20—6,50 hr. (6,30—6,50 hr.), pschenicžne wotruby 6,10—6,30 hr. (6,20—6,40 hr.).

Płacžišny w spinkach su płacžišny tydźenšchich wikow. Hódźi žane nahromnjene niježli, tam so njepscheměnichu.

Witi w Khorcžebuzu.

Mjaso howjaze 50—80 pj. punt, cželaze 60—90 pj. punt, skopjaze 80—100 pj., swinjaze 60—80 pj.

Jeja schtuka 5—6 pj., butra punt 1,30—1,40 hr., twaroh 25 pj., sany wozti 80 pj. litr, sliny 75—100 pj. schcžanki 95 pj., karpy 75 pj., holbje mlode 50—80 pj., kury žiwe 1,80—2,50 hr., khapony žiwe 2—3,50 hr., libjata 1,50—3,50 hr., jědźna loboda 15—25 pj. (15 hač 20 pj.), hromak (Spargel) 55—80 pj. (80—120 pj.), kolrabi 50 pj. (55 pj.), morchej 5—10 pj., měrnik 20—25 pj., kukrěpa 5—8 pj., kał zyhrojty 30—40 pj., běły 10—15 pj. (15 pj.), wirsingowy 15 pj., cžerwjeny 15 pj., seleny 20 pj., žołotej 5—10 pj. kěrčžk (7½—10 pj.), krěn 30 pj., zyhła 20 pj., běrny 3 hr. zentnar (3 hr. hač 3,20 hr.), worjechi wlóšte 40—50 pj. (40—45 pj.), lěschne worjechi 45—50 pj., jabłuka 40—60 pj. (30—50 pj.), rapunzlki 1 hr. (1—1,20 hr.), rjerwjeń 10 pj. (20 pj.), hmorcže 65 pj.

Płacžišny w spinkach su płacžišny tydźenšchich wikow. Hódźi žane nahromnjene niježli, tam so njepscheměnichu.

Šćiwinjaze witi w Khorcžebuzu.

Pschiwjeśli běchu 1102 proßatow a 22 běhakow. Tute płacžachu:

proßata: małe 6—9 hr., hrěnje 9—11 hr., wulke 11—14 hrěwnow,

běhaki: małe 14—30 hr., hrěnje 31—45 hr., wulke 45—65 hr.

Na witkach sandźeneho tydźenja zapisachu sćežkowaze płacžišny:

proßata: małe 6—9 hr., hrěnje 9—11 hr., wulke 11 hač 14 hr.,

běhaki: małe 14—30 hr., hrěnje 31—45 hr., wulke 45—65 hr.

Witi rěsneho skotu wčera w Drježdźanach.

Witi běchu hrěnje, płacžišny so njepscheměnichu.

Na Drježdźanske witi rěsneho skotu wčera běchu sahe wjazy hač nadosć swinji a cželatow pschiwjesli. Cželata tehdyla schpatnje dóšchu a płacžišny so wotorjekowachu. wosobje hrěnje a lohke pschihadźowachu. Šćiwinje mějachu tehorunja schpatne witi, dokelž nichtó njewocžakowaschе popadanje płacžišnow. —

Płacžizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

12. meje

1 wol, 2 byk, 4 kruw., — jałowc, 1284 ćelat, 63 wowc., 861 swinj.

Płacžizny za

ćelata: 2. 44—47, 3. 35—40, 4. 30—34, 5. 25—28;
swinje: 1. 37—38, 2. 38—39, 3. 36—37, 4. 33—35,

Žito a wolijowe symje [illegible] nowak-100 kg.

Płacžizny po złotej hriwnje.

	12. 5.	11. 5.		12. 5.	11. 5.
Pšenica	73-27)	273-275	hrony	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	206-208	206-208	woka	15,0-18,0	6, -18,0
jecžmjeń, nal.	—	—	pódre lupiny	14,0-15,5	10,0-11,5
cžimjeń	178-185	178-185	ćelte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	164-169	164-169	zeradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	rapa, wosušk	—	—
pšenć. muka	30-38,5	33,0-36,5	lany wosušk	10,7	10,7
rjana muka	5,8-27,7	28,8-27,7	such. truhanč	9,00	9,00
ps. wotruby	11,6 11,9	11,6-11,9	br rnj. kruski	15,0-16,4	16,-16,4
rjane	9,7-10,2	9,7-10,2	syno, 50 kg	1,45-1,6	1 45-1 65
raps	—	—	rjana sloma	1,30-1,45	1 3 -1 55
hróch Viktor.	17,0-23,0	17,0-23,0	pšenć. „	1,15-1,30	1 10-1,25
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,2	1 1,-1 35
pje ušći	16,0-18,0	16,0-18,0	ječna „	1,05-1,2	1 0-1 20

Najnowiše jězdźidło: elektriske jězdne koło. Elektriske jězdne koło nima narunać motorske koło. Jeho twarjerjo chcychu podać jězdne koło, wěste w trjebanju, kiž jězdźi z normalnej spěšnosću a hodźi so lohko posłužeć. Koło ma před podalomaj 12volowski akkumulator, kiž so wumjenjeć hodźi, a pod sedlom ma elektromotor zatwarjeny. Pjeć holandskich firmow tute nowe jězdne koła w serijach twari.

wana. Zyrkwinske farjadnistwo je tele dny wodowy nětrjak do pjchsiamknjeneho wodowoda satwarić dako a po tym ho woda placi. Tuto prašenje běše jara wažne, dokelž dźěži z wodu brjachu.

Z Koslowa: (Ponowjene pućeniki.) Přijomnje buch překwapjeny, hdyž wčera na swojim worcelowym puniku pr... Koslow jědźech. Tam běchu mjenujcy wšě čorne p... ki dali znowa zo zelenej a běłej barbu wobarbić a zo nowymi napismami wuhotować. Tak mózo nětko kóždy, kiž so w pućach njewuznaje, z łohkej óraću a puńnika wučitać, kak ma prawje dale jěć. Zo je to Koslowska gmejna činiła, je khwalobne. Sto domhaju wulke pućeniki na křižowanišćach, hdyž tam ani pismika wučitać njemóžeš. Njech gmejnske rady na to mysla!

S Rakez. (Sa Korlu Mječkn.) Sdźeju popołdnju bu nam struchła powěsć, jo je šwércny pschecel Korla Mječka farbdźelił swojej woći k wěčnemu mérej. Tutemu herbitkemu towaršnje „Lipje" pschitłuschesche wón wot załoženja a to dołhe léta jako pschedsyda a potajšcho jako čestny pschedsyda. So je swoje dźěła a winowatosće jako... jsći pschez swědomnicze wobstarał, je kóždemu jasne. Wobdźěli so porjadnje na wschitkich shromadźiznach „Lipy", a wopytowasche šwércu wschitke šerbske manifestazije a fešty, a so hischcze njedźiwajcy swojeje wysokeje starosby 78 lět na prózowanjach naschich młodostnych dźěl bjerješche, dopokasa, so je skoro kóždu sudnistku khadźowanku wobrjadował, a hdyž rěkasche nékajši dar sa lube Serbstwo woprowacz, běšche wón stajnje prěni, hačkuuješ njebě z cžasnymi kublanmi wosebje zoznawany. We swojim kiwjenju je mnoho ciežkeho nasbonił, w lěcze 1902 wumrě jemu po 27 cžstym shromadnym kiwjenju jeho prěnja mandželska, a je schtyri dźěći je wón wschitke hač do jenoje dźowki zhubił, jedyn syn běšche we wójnje padnył. We swojich młodych lětach je murjerske rjemjeslo nawuknył a je posdźischo jako murjerski polěr pomhał nětorytkuliž herbstl statok a rjeńu natwarić a wschudźom, hdźež je dźěłał, sebi jeho jako swědomiteho a pilneho dźěłaćerja wažachu. Wjazy raz je wo prjedawschich pomérach a nałokach pschi twarje w towaršnjach pschedmoschował, a mózesche so hischcze na wschitke podrobnosće dopomnić. Nékto pak je jeho šrěčnikow ert na pschezwonenił a pilna ruka, katraž je tak mnoho dźěłała, je šwrostła. Njech je jemu herbsta lunja, kotruž je pschewschoho lubował a šebi ważił, lohka!

Ze Sernjan. (Radupódawanje.) Pućowace radupodawanje za maćerjo w Sernjanach, Pěskecach a Serbskich Pazlicach budże wutoru 17. meje 1932 pop. ½2 hodź. w hosćencu w Sernjanach, ½3 hodź. w hosćencu w Pěskecach a w 4 hodź. w hosćencu w Serbskich Pazlicach.

Z Njebjelčic. (Worklčanske dźěłowe zjednoćenstwo.) Hdys a hdys zeńdże so tak mjenowane „Worklčańske dźěłowe zjednoćenstwo" k wosebitym wuradźowanjam. Wone wopřija wučerjow na rěčnje nałožanych šulach Kamjenskeho wokrjesa. Zańdźenu sejdźu zhromadźi so na 18 wučerjow na šuli, ke kotrymž so k. wyšši šulski rada K r a w e přidruži. Dokelž bě dotalny předsyda swoje zastojnstwo złožił, wotewri a nawjedowaše ju nakhwilnjej k. wyšši wučeř R e n a r - Worklečanski, doniž so potom k. H o z a za prěnjeho předsydu wuzwoli. W srjedźišću dźeńskeho porjada steješe přednošk k. S l e c h t e r a ze Němskich Pazlic ze swětłymi wobrazami. Rěčeše wo prašenju: „Na čim spóznajemy naše domjace kački we swobodźe?" Skoro wěrje podobne njeje, kelko druzinow kačkow (wězo dźiwich) přebywa a hnězdźi pola nas. Kak wšelakore su po swojej barbje, po wašnju picowanja, hnězdźenja a létanja, na čimž jich wosebje spóznaješ. Naspomni, zo Serbja jako wuwołani rólniey njejsu so tak nadrobnje z domjacej ptačinu zaběrali kaž Germanojo. Tohodla nimaja za wšě ptački wosebitych mjenow, zdźěla su jenož přełožki z němčiny. Tola mjenowaše — předposeł je rodźeny Němc — wšelake po jich serbskim mjenje, kotrež je wot starych Serbow w Němskich Pazlicach zhonił, z kotrymiž wjesne Serbstwo do rowa pódźe. A to jenož přez šulu, dokelž bě so před 50 létami we tehdom hišće serbskej wsy němski wučeř přistajił. Přednošk so z wulkim dźakom přiwza. W dalšim rozjasni nowy předsyda wšelake należnosće z khorobnej kasu a z lěkarjemi. Z jenoje strony narěčny so stejišćo wučerjow napřeco starišiskim radam. Poměry njejsu tajke, kajkež móhe być w zajimju šule a dźěći. Wšelacy sej mysla, zo su zhromadne posedźenja starišiskich radow, kajkež so zwjetša w Khrósćicach kóždo léto wotměwaja, witana přilěžnosć, na šulu a wuče...ow so wutřasć, kaž je so hižo stało. Na poslednjej zhromadźiznje jej jedyn sobustaw swoje napřećiwne stejišćo přećiwo wučerjam, sam přećiwo šulskemu wubjerkej, k lěpšemu dał a njewěrnosće wo hygienišim filmje, před krótkim w Pančicach předstajenym, a wot wučerjow połkowanoho kupanja dźěći wo tamniśej młodowni rozsěrjał. Wosebje tehodła drje so za druheho předsydu hodźeše a so na namjet sobustawa wučeřskeho zjednoćenstwa potom też wuzwoli. To wobhladuja wučerjo jako provokaciju. Tuž je nuzne, zo by so tu trěbna porjedźeńka stała, zo so wučerjo, rady a starši zasy hromadźe namakaja. Wo tutych prašenjach so přitomni dołho rozmolwjachu. Po wozjewjenju wšelakich internych należnosćow přez k. šulskeho radu skónči so zhromadźizna, hdyž bě daloko přez tři hodźiny trała.

S Wojerez. (Wyšoki staroba.) Naše měšćańcko ma 7000 wobydlerjow, mjez nimi pak je 74 wosobow, kiž su hižo přeco 72 lět. S nich je 97 lět rektor Höhler, 93 lět Hana Wójskowa, 89 Leißnigowa, Herman Sinapius, 88 lět farnjat Hadźiźki, 87 lět Lena Bóschowa, Mila Heidušcanka a Marja Klětzyna, 86 lět pschekupa Salkenbrodt, knjeni Kowarjowa, Hana Mjelischowa, 85 lět knjaty schewc Niedner, kiž je bohužel nětko polklerny.

S Krynhelcy. (Pschenajeće rybarnje.) Mesiorazitke druzstwo sa Rowy Luboli a Wójnicu horn je wěcne rybarnje pschenajał wikowarjej Hermannej Kaschporej w Krynhelcach. So by sadźewał njedowolenemu rybarjenju, je najeńk sjawnje wosjewił, so snicki wschón rybarski grat, kiž nadeńdże pschi rězy. — W nałchej wsy je nětko z nałećom sašy twari. Natař Oskar Kaschpor je sapoczał twarić nowe hrodże. Natař Běnon twari sa schcžekarja Rěsej wobydlenje a dźěłanischcžo, też natař Pawoł Michałk pschewari swoje domske.

Se Sprjewjow. (Njeskasana mejna.) Nascha młodźina chzyscze hej šwjatkownicžku mejn stajić. Njemało pak je hólzy dźiwachu, hdyž nětko kaš rano widźachu, so tu na nowy hiżo meja steji. W nozy běchu je napinacži dobrocžejo postajili. Schtó je to cžinił, njeje so hischcze wukopało.

S Běłeje Wody. (Sbožowne njesboże.) Spodźiwny podawk sta so srjedu popołdnju wokolo ½6 hodź. na Mužakowsko-Budyšcej broży, rózk Schulskeje drohi. Tam cžisnische nětkuže 10- hač 12letny hólcžec drohu pschebožecz. Jeho pak automobil, kiž bu Mužakowa jědźesche, skrabny a na senju cžišny. Dokelž wón pschespěschnje njesdźesche, samo wjednik jón hnydom sastajicz. Tola prjedy hač so prawje dohlada, twrdeły hólz pod wosom a khwatasche wotšał, ani so by nětkaž sranjeny był.

Swjatkowny štom

Wrěsa je schtom šwjatkow. Sstuschcza k šwjatkam, kaž schmrěć abo jěsła k hodam. A kaž schmrěć dósta k hodam pschinjeseny „Božodźěcjowny schtom", tak też wrěsa so je nałećkom njemuje „meja" abo „mejka".

Prastara pschinjeńra je sjewcženka z tutymi mejtami hischcze z cžasow, hdyż nězna seleń brěsow naschim prawótzam pschijimeni horjescze pschirody. Na wsy, hdyż ludźo su wuzicze swjasani z pscheměnjenjom počasow, wěrja do tajneje mozy mejkow. Spódy mejo, kiž po swjatowcžaje z hole abo lěsa pschinjese, so prastare swjedźenje wotnuěwaju, kiž wschcž su wuznawane młodemu nałeću. Se selenymi hałojkami brěsow pyscha so wotlarje w žyrkwjach, pocžescžuje po mejtka kralowna swj. Marja, je selenymi mejtami so swjatki swjeczi.

Wschudże je wrěsa symbol nałeća. A wschudże po wona dobywa, mano do napolnjujnischich krajow. Wětr rozdmuwa jeje nězne drobne symjo a wusche, hdyż na mała hlózo a nězchto pjerschcžeje, tam korjenje pusczi, samo na roskcžerkownych murjach a thudnych tadach. Hdyż druhe schtomiki hischcze po semi so tuleja, léta dołho so dlija a jenoż pomałku rostu, tam žedźenje sa hlózom brěsu wyšoko honi. Njech je póda khuda abo nucžna, brěsa so sa tym njeprascha, jenož hlózo, hlózo chce wona měcz. Kóždu holisnu wažiwa, so by so tam sažydźiła a tucže narosła, pschetož wona njemóže žadyn dołhi sakcžiwacz a hnjenicz, jako by wędźała, to by pospischno w khłódku druhich schtomow dyrbjała tudźcz. Tak trabaju cži ludźo, kiž žadaju sa hlóncznym žiwjenju, hdyż dyrbja w khłódku być žiwi.

Ale hdźež brěsa so może rozwicz, hdyż sceji we dołhich schtomorjadach, w skupinach abo hjach, tam stoješe k schtomcej, kiž je tak rjany a lubosny, jako by nětkajšich młodych holicžow a pruznosčej formowu w nim sakłasanej.

Hdyż lécze postupuje, brěsowe lisce so barbi cžerwjenje, ale najwjac sažapuje, kaž jasne sloto, kiž sažuje, kaž posledna modlitwa k hłózu, prjedy hač hy ma brěsu sčeła.

Schto je to, schtoż runje i brěsu najnužnischich trunow našcheje wutroby so dótka? — Je to łóhkosć jeje słabow, kiž so šnoschuja w schepocže wětřičej hólzow, je to bjesstarostne brojenje po kromach hajow a dróhow, je to justkase lojenje kóżoje šibnjacze pruhi — wschitko to, sa cžimż my žedźimy, a tola tak srědka hdy do šmika šnjicz mógemy.

Brěsa stutkuje łaž sjewjenje Mozartowe hudźby. A tuta łóhkosć a tute schchłosenje, tute luborne rozdarcze nje čebje žanoho spožčenje jej w lěsu psched cžmowymi chójnami, psched šukatymi dubami a šwjatockynymi bukami šwětły synk dospołnosće. Spožčenje jej bójsku wjesołosć.

Z gmejnskeho žiwjenja

S Bukez. Tudomni gmejnšaj sajtupnizy wotměchu wutoru sjawne posedźenje na gmejnskim hamcze. Sstyschachu wo nowym porjedźe hascherstwa. Stary porjad běsche we wschelakich bypkach sestarjeny. Sajtupnizy powschenje ležownosćneho a pschemyšlenoho dawka jenohłósnje wotpokatachu. Dowolichu, so k. Max Schuba natwari murju na ležownosći, kotruž žebi wot grejnej wotnaja. K. Hermann Njenc, kiž je we schulskim wubjerku za ludowu schulu, wolesche žo też do schulskeho wubjerka za powokańsku schulu. Lětja žo dróha do Pomorz dowuporjedźi. Loni je žo dožpanje hižom pschihotowało. Jedna žo wo 360 metrow dołhi puć. Dźěło wukonjeja spomožerjay njesaměstujerjow jako winowatosćne dźeło. Puć do Wujezka ma žo tehorunja w dołhosći 200 metrow nazypacz. Tehodła je žo gmejna hižom na wotrjeź wobroćiła. Też naicha gmejna wótrje protestuje pschećiwo njesměrnej placžišny za miliny, dokelž je spuschcženje wo 3 pj. pornjo druhim placžišnam zyle njedožahaje. Gmejna wšelakmje ho protestowarskemu hibanju pschećiwo wyšokim placžišnam sa elektriski prud, nochze pak tehodła žaneje khromadźizny wobydlerjow wotměcz. W tajnym jednanju, kiž so pschihotowny, wuradźowachu gmejnšaj sajtupnizy wo 6 bypkach.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Cypsiny. (Womnit wójnika.) S pomocu Nadobórskeho towaršnja su tu postajili na mjesće pomnik, kiž je wónował wójnišćam šašnych cžasow.

* S Oberwiesenthala. (Cžisto dźěcžy w karlonje.) Tu namakachu na dróhy w karlonje cžisto nowonarodźeneho dźesca. Wobydlerjo su widźeli, so su karton z auta wun cžisnuli.

* Pschedsyda Calmettowho prozesa cžesko schorił. Se Lübeka so powě, so je pschedsyda w Calmettowym prozesu, kiž so tak je mate, pschez pjerwe měsazow cžežkich, humšofundnišći rada dr. Wiedal jako sjedźiwk prozesowy jednanja cžesko na cžuwy schorił. Kaž je znate, cžesche tutón proces dosć dramatiskich wustupow.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutišchu sobotu:** Pschi cžopłischim wjedrje budże k njewjedram pohlěne. S mjesnami tež k njewjedram dóńdże.

* **W Massenci pola Waldheima jena tamnischa wobydlerka psched 17 létami swój wérowanjski pjerschcžeń shubi. Dokelž dyrbjesche tutón dźeń jejaty muž do wójny cžahnyć, mérjesche wona, so so jejany muž sažo k njej njewrócži. Tola hinak ho sta. Muž ho njeskanjeny domoj wrócži — a žona tele dny wérowanjski pjerschcžeń běrny žadźejo sažo namaka.**

* **Krkwawe politiske njeměry su w tanschim Parlinje byle. Politiscy pschecžiwnizy, po šdacju kommunistoju, su do korcžmy cželi, w kotrejž nazionalni sozialistojo wobkładźeja. Jenoho nazionalnoho sozilista su žmjertnje hranili, schtyrjoch druhich cžesko.**

* **W Hamburgu je nowowuwolene měschcžanstwo sozialdemokrata Ruschewetha z 69 hłokami za měschcžanstwowoho prezidenta wuwolilo. Nazionalny sozialist Richter je 65, kommunist Gundelach 24 hłosow dostał.**

Swójbne powěsće

Sćahowanja: Marja Wanjkej w Njerjezach pola Lubija a Horst Brückner w Budyšinje.

Smjerći: Josef Kosajcz, kowař w Natarjezach, 57 l., khowanje budże jutše sobotu pop. ½3 hodź. na katolskim pohrjebnischcži pschi Mužakowskej dróhi. — Korla August Möhn, šawaler w Cžornych Nošicach. — Gusta Adolf Härtig, lubjeł w Njerjezach pola Lubija, 56 lět, khowanje budże wjedźelu pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu.

Tysaclětne podkopki maju swoje dźěło zastajić. Rudowe podkopki w Rammelsbergu w Delnich Smolinach (Unterharz), kiž su přez 1000 lět staro, maju so zawrjeć. Zastajenje dźěła w tutych podkopkach, kiž towaršnstwu Preußag słuša, by wozmanjonjało hospodarsku katastrofu za cyłe Delnje Smoliny. Naš wobraz předstaja stary wobraz wo tutych podkopkach z 19. lětstotka.

Naše pismowstwo

„Kupa zabytych", roman serbskeje pytaceje wutroby. Tak mjenuje so nowy najkrasniši dar našeho plódneho basnika Jakuba Lorenca-Zaleskeho, kiž je swojemu droholuboemu serbskemu ludej wobradžił. Čitach tuto prěnjorjadne dźěło w samotnosć, zdala hewak zwučeneho skutkoweho kruha a bu mi, jako by mje nječhtó za ruku wzał, mje wjedł do domizny na swjate městna, do raja našich wótcow, do zańdźenosće, do přitomnosće, mi pokazał přez ćmu puć k swětłu a nocheych ruku spuščić, kiž mje wjedźeše přez potajnosće znutřkowneho žiwjenja k wutrobje swérneho syna serbskeho luda. Z mocu dyrbjach so z časami wutorhnyć z čitanja, zo njebych zabył wšo kołowokoło mje, a přeco zaso prašach so: Štó je našemu ludej podobne krasne dźěło daril? Jakub Lorenz-Zaleski je jenički, kiž je nam tajki putacy, jimacy, přemóžacy wobraz „serbskeje pytaceje wutroby podał!" Mi njeje móžno, na tutom wobmjezowanym městnje narys wobsaha knihi podać, kiž je wušła jako XX. čisło knihownje „Dom a swět", dokelž bych potrjebał k najnuznišemu pohódnoscénju tuteho wulkotneho dźěła wosebiteho městna. Wutrobne přeće pak mje wobknježi: Serbja, kupće sebi tutu knihu, wzmiće ju, čitajće ju sami, čitajće ju druhim, zaščěpće jeje wobsah do duše našeho luda, zo by zaplómjenił w swjatej lubości duša luda ke serbskemu, k swojemu narodej. Potom mytujeće spisaćelej jeho hobrske, najkrasniše dźěło, kiž je wam daril. Ze słowom spisaćelej dźakować by přeskromne było, činimy to ze skutkom! „Hdyž ty luby čitarjo, hdyž čitarka tutu knihu čitaš — potom sy dejmant namakał!" — Knihu móžeće sebi kupić w našej „Serbskej kniharni" w Serbskim Domje w Budyšinje. -ř.

Zapósłane

Dźeń nanow.

Čitach w čisle 104 „Serbskich Nowin" nastawk „Dźeń nanow". To wschat je wicho jara derje a rjenje, so kóžda swójba swoju słowu cześći a lubuje. So je žona rjebło spjatcho Hodźima, to je tež wěrno. Tež popschcje kóždy nanej swjedźeń Božeho stipca jako prawy dźeń wotpočinka, hdyž móže w nozy posoše domoj pschijdźe. Wobjedł pak so pola nětkotrych wjele tajkich nanowych dnjow swjeći, wob léto, hdyž so hakle rano domoj chodźi!

Pišma čitarka „Serb. Nowin".

Towafstwowski powěstnik.

Budyšin. Spěwny khór „Nadźije" a „Jednoty" zeńdźe so přeni dźeń swjatkow wječor w „Běłym konju". Mamy wopyt dalších słowjanskich bratrow. Naše Serbja so tež na tutu malu zabawu přeprošuja. W.

Bukecy. Wubjerk wosadnych serbskich towarstwow. Zastupjerjo slědowacych serbskich zjednoćeństwow zeńdu so 1. dźeń swjatkow po serbskich kemšach pola Lubjenskee. Jara rozsudna a ważna naležnosć! Towarstwa: Podčornobóh, Sołobik, Bukečanske serbske tow. Radosć a Sokoł. Předsyda Radosće.

Ł.-S. S. Z. Zwučowarje za zlět staršich pěstowarjow zhromadne zwučowanje sobotu, 21. meje wječor we Radworju. Wšitcy njech wěsće přińdu!

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler". Generalna zhromadźizna je wobzamkła, zo so přinošk za smjertne pady na 60 pj. zniži. Za to pak wuplaćenje posmjertneje podpjery wučinja při sobustawstwje hač do 2 lět 100 hriwnow, wot 2 hač do 3 lět 150 hriwnow a dléje 3 lět 200 hriwnow.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" wobdźěli so přichodnu njedźelu při pohrjebje swojeho drohoho čestneho předsydy Korle Mički. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Zhromadźimy so pop. w 3 hodź. pola Hönčec. Předsydstwo.

Rakojdy. Jednota „Sokoł" Hrodźišćo ma poslednje zwučowanje před swjedźenjom sobotu wječor we 8 hodź. w Zendźic hosćencu. Njech wšitcy bratřa wěsće přińdu!

Zajězd serbskich dźěći k morju dyrbi po zdźělenju wokrjesneho hejtmanstwa w tutym lěće wupadnyć, dokelž je stat srědki za spomožeństwo jenož w jara wobmjezowanej ličbje dowolił. Jeli budźe hišće někajka možnosć, wokrjesne hejtmanstwo to „Domowinje" k wědźenju da.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Za nazymski koncert wukmjemy Zorja čo. 23 a 24 a Wulku lubosć čo. 9. Dalše sćěhuja. Hłowny dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Macko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

K swjatym dnjam Baťa

Lohko — Tunjo — na Bohatej hasy — Wuporjedźenja

0.99

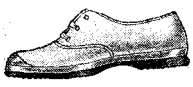

Wulk. 27—33 Model 4432-00
Praktiske, běłe, šere a brune płatowe stupnje z gumiowymi podušemi, kruče a njesměrnje tunje. Za žony 1.29, za mužow 1.89.

2.70

Wulk. 20—26 Model 2851-05
Dźěćace stupnje ze spinku, lakowe a z mjechkej brunej kožu. Přijomna šeroka forma — najwažniše pola dźěćaćych stupnjow

5.90

Model 8165-11
„Apanji" rad kupowane lěčne stupnje w mnohich wšelakich barbach a wuwjedźenjach.

3.90

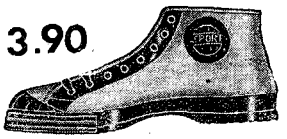

Model 4667-30
„Tramps" z kruteho płatu z gumijowymi podušemi. Rad kupowane stupnje za hry, sport a wulety.

Dźěćace nohajčki, žonjace nohajcy, mužace nohajcy we wulkim wubjerku a wosebje tunjo

Kupuiće pola inserentow „Serbskich Nowin"

1907 — 25 lět — 1932

K mojemu

wobkhodnemu jubilejej

poskićam swojim česćenym wotebčarjam
7 njepřetrjechomnych kajkosćow

Cigarillos domjaca znamka	jena	**8** pj.
Cigarillos domjaca znamka	jena	**10** pj.
Cigary Anno 1907	3 štuk	**20** pj.
Cigary domjaca znamka čo. 10	jena	**10** pj.
Cigary domjaca znamka čo. 12	jena	**12** pj.
Cigary domjaca znamka čo. 15	jena	**15** pj.
Cigary domjaca znamka čo. 20	jena	**20** pj.

Prošu spytajće!

Cigarowy dom

Friedrich Rother

na Kěžorskej drózy 22

Serbow kupny dom!

Krawatten

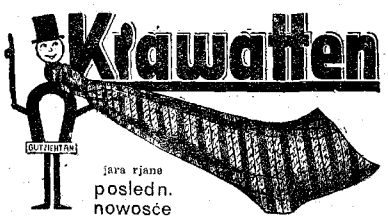

Beyer-Schnitte — Lyon-Schnitte

jara rjane
posledn.
nowosće

namakaće we wulkim wubjerku

po najtuńšich płaćiznach

pola firmy

Schaaf

na Bohatej hasy 20 — **na Dźiwadłowej hasy 1**

Dobre čehn'e k sebi!

Najl. howjaze a swinjace mjaso

kaž tež **prěnjorjadnu kołbasu** kupiće jutře swjatkownu sobotu cyle wěsće nanajlépje a najtuńšo pola mje.

G. Tschepitz
Stan na Hłownym torhošću

Za wuspěšne
wothladanje wlosow
přećiwo wupadej wlosow šupiznam, swjerbjenju hłowinje kože wužiće stajnje **kopřiwinowu wodu** za hłowu »RHEINGOLD« (po Kosmet Halm) wuwažena 250 gr. 75 pj. Jenož na předań we **wikowańi** z drogami a chemikalij.
OTTO ENGERT
w Budyšinje

Wumělske vogtland. gardiny

rolleaux, vitraže, kromki, šwedski a wumělski plat jara tunjo :: **wóskowany rub,** 100 čěrokt, mtr. 50 pj.

J. Erler w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Nowe a tricpane
meble
a wutykane wěcy
kóždeje družiny poruča
Fr. Wenzel
jenož na Hornčerskej h. 11
Też na wotpłaćowanje

Sylna jałojca

blizko k čelenju je na předań **w Sernjanach čo. 3**

Z tutym wozjewjamoj česćenym wobydlerjam Budyšina a wokolinY, zo znatu wulěinu kofejownju

„Daloku Běleńu"

„Weiße Bleiche"

wotnajamoj.

Budźemoj so prócować, česćenym hosćam w kóždym nastupanju najlépše poskićić a prosymy wo přećelnu podpjeru.

Wobkhod je wot **soboty 14. meje** popołdnju zaso wotewrjeny.

Při přihódnym wjedrje **1. dźeń swjatkow** wot 7—9 hodź.

ranši koncert

wuwjedźeny wot sobustawow wojerskeje kapały.

Z najwjetšim počesćowanjom

Jan Wünša a mandź.

89 jězdnych kołow

předach njedźiwajcy hubjeneho časa w posledn. 40 dnjach Dopokaz, zo móžeće tež Wy pola mje jara tunjo kupić

J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4

Najwětša kolesafnja w měsće.

379 jězdnych kołow mějach 20. 3. 1932 na składźe. Wobhladajće sebi moje wukładne wokno **na Hornčerskej hasy 18**

Zašła srjedu popołdnju wotwoła Bóh do swojeho raja

Korlu Mičku

čestneho předsydu tow. „Lipy" w Rakecach. Zhubimy z nim swérneho nazhonitelho a njesebičiweho sobustawa, kotrehož budźemy stajnje w dobrym wopomnjeću wobkhować.

Předsydstwo tow. „Lipy" w Rakecach.

Pohrjeb budźe njedźelu 15. meje popołdnju 1/4 hodź. Zhromadźimy so w 3 hodź. pola Hönčec.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěštki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 112 — Budyšin — Sobotu, 14. meje 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Dla swjatkowneho swjedźenja wuńdźe přichodne čisło „Serbskich Nowin" wutoru připołdnju

P. Krječmař:

Přińdź swjaty Ducho k nam!

Přińdź swjaty Ducho k nam
do našich wutrobow!
Wzmi we nich twoje bydlenje
a twojej hnady skhow!

Što je nam błyšć a žiwjenje
bjez twojej hnady dar?
Je jenoż slabe płomjene
a jónu wěčny žarł

Přińdź swjaty Duchu k nam
do našich wutrobow!
Je sylń přez zemske bědźenje
a zachodnosće dol!

Što je nam naše žiwjenje
hač z hrěchom wěčny spar?
Přińdź k nam do našich wutrobow
a spožč nam swětła dar!

Hdyž ptačk so zběha k wyšinje
a dźěći přirody wšě kčeja:

Njech twojej hnady pruhi —
też naše duše hrěja.

Němski sejm

Schwórtk je žo pschećiwo hłosam kommunistow jasan přihjal, po kotrymž jarjadnistwo prawo dóstanje, wozjenjene sastojnizy je słužby pušćeći, hdyž je pschećiwje słužbnych pschiczinow dla nutne, a hdyž je hospodarske sastaranje sastojnizow po wulkosći žiwjołnych dohodow trajnje zawěsćene. Pušćenjenym žo wotmakanje pschiswoli, z kotrymž žo pensija wotrunja.

W tśeśim cźitanju je žo jakoń wo wotplaćenju dołha z pomnożu za lutowańsku premijowu požćonku z 287 pschećiwo 260 hłosam pschijał.

Styrjo nacinalni socialistojo před spěšnym sudnikom

Proces pschećiwo nazionalno-sozialistiskim němskim žejnikam sapóčłanzam **Straßerej, Heinesej, Stegmannej a Weitzelej** je žo pjatk popołdnju psched pschisegnym lawnistkim žudom z pschedsydstwom krajnoźudniskeho direktora Majura sapoczał. Mjes tym so žo personalije wobstorjenych sapisachu, bź nadpadnjeny spisaczel **dr. Klotz** pschischoł, na kotrehož wobliczu a tyle žu hischcze wulke z kwoji poddźěane módrjenizy widźeć.

Sćudowy pschedsydźa najprjódy wobstorjenemu němskeho jusniskeho sapóčłanza **Heinesa** namołwi, so by wo podawkach w němskim žejnje rozprawił. Heines žo wusna, so je dr. Klotzej pilsu wotložił. Hacź žu też druhi bili, jemu njeje znate. W restauranciu je žebi chwil zigarety kupiećł. Tam je Klotza widźał, kotrehož hischcze z lěta 1923 znaje, hdyž je Klotz nazionalno-sozialistiskej stronje pschiwušchał. Jemu so zda, so je pschipomnjenje sabłyschał, z kotrehoż je jenoż słowje **„też zwinje"** rozumił. Szyła je rozhorjeny był, so je žebi Klotz swěrił, do němskeje žejnownje pschińć, a je jemu rjekł: „Ty dóšć žu pachoł, kotryż je spisk pschećiwo Röhmej napisał", a je jeho do wobliča dyrił.

Sapóčłanz **Stegmann** praji, so je někotre podobneho słyschał; je widźał, so je Heines dr. Klotzej pilsu wotložił, so je dr. Klotz do njeho na to stoł cźinył, na cźoj je Stegmann Klotzej pilsu wotložił. Sapóčłanzej **Weitzelej** je žo se stołom, kotryż dr. Klotz cźinu, noha franila. Hdyž je z poswědźenje do pschehodźišcza pschischoł, je dr. Klotza z někotrymi druhimi ludźimi sekawschi, jemu někotre pilsy wotložić.

Sapóčłanz **Straßer** praji, so žo njeje Klotza dótknył. Też přeješe, so je w radźe starschich rjekł, so je schkoda, so Klotz njeje morwy. Njedorosćumjenje je žo z tym stało, so je pschedsyda, Dittmann, rjekł, so je dźiw, so je Klotz hischcze žiwy, na cźoj je wón, wobstorjeny, rjekł, so wón, wobstorjeny, njeby nicźo pschećiwo tomu nět, hdy bi hižšće knjes Klotz wumrjeł, pryedy hacź je spisk wudał.

Hdyž běchu žo wobstorjeni pschełyschełi, jako prenjeju **šwědsku** dwaju sastojnikow němskeje žejnownje słyschachu, kotrajž běschtaj dr. Klotza po pschekhodźowanischczu pschewodźałoj. Staj spytałoj, jeho psched nazionalnymi sozialistami schkitaczej, kotliž žo do njeho dawachu. Kaž tśeśi šwědź, redaktor kommunistiskeje nowinskeje słužby, wobšwědźi, je widźał, so běschtoj dwaj sastojnikaj němskeje žejnownje dr. Klotza do hrjedža wšatoj a j niim po pschekhodźowanischczu praweje strony schtoj. Pschi sastupje do hrjedźowskeje pschedměstnosće žu sapóčłanzy, mjes nym so Klotz po nchdźe 25 metrow dołhim chodźe dźěsche, z pjaśeni do njeho bili a jeho z widomami „błjeź", „łapaj", „pschecradnit" wohanili. Sapóčłanz Straßer je wosobje wótsje hamił. **Šwědź je widźał,** kak je Straßer dr. Klotza do bredy abo do schije dyril.

Straßer přeješe, so je tole wudawanje wěrne, mjes tym so šwědź pschi tym wosta, so je dyrjenje trjechilo.

S pomocu plana žo městno šwěsći, na kotrymž je Straßer do Klotza dyril. Sastojnikaj němjeje žejnowanje nječehtaj sa njemóžne, so je pódła Weitzela w rózku pschi presidentowej šwoje hischcze nchtó druhi bił.

Heines na pschedsydowe prašenje praji, so žu jeho je wuńdu w semownym mordaśistim procesu w Scheżeržinje k jastwu na 5 lět, dla pschipomhanja k wjelepschecradźe k twjerdźinje na 1 lěto a dla dalenjedźenja Roßbachskeje organizazije k jastwu na 14 dnjow jaśnjeńli. Tehorunja žu hižo pryedy kłosłani wobstorjeny **Stegmann** dla nuzowanja sastojnika a spjeżiwośće, dale dla cźełneho kranjenja, **Weitzel** dla stichiwdźenja, spjeżiwośće a dla sakazaneho wobsedźenja bróniow. Kurja Straßera žu dla wschelakich politiskich nowinskich pschestupjenjow kłosłali.

Mjes tym so wyschi statny wótnik ze Heinesa a Stegmanna dla shromadnjeho cźełneho kranjenja a dla stichiwdźenja je jimaj a žlowom sćitnyi nježaju, so Weitzela jastwo na dwaj měsaca a so Gregora Straßera, kotremuż je jenoż cztne stichiwdźenje dokazane, 100 hriwnow kłosłanja namjetowasche, **žud Heinesa, Stegmanna a Weitzela dla shromadnjeho cźełneho kranjenja a stichiwdźenja k jastwu po tśoch nicźazach sahrodźi.** Gregora Straßera wuwinowacha.

Rozprajen'e nacionalno-socialistiskich wjednikow

Wjednizy nazionalno-sozialistiskeje frakzije w němskim žejnje žu pjatk w nozy z Barlinje do Minchowa wotjeli, hdyž budźa z Adolfom Hitlerom pożleduje podawki w němskim žejnje rospominać. Wot rosrěcźenja w Minchowje dalsche krokjele wotwiseju, kotrež budźa nazionalni sozialistojo cźinić. Wocźakuje žo, so najprjódy khłostanjo namjet pschećiwo policajskemu namělstnemu presidentej dr. Weißej podadźa. Kaž je w parlamenje słyscheć, je dr. Weiß njedźakowny nadawk, pschećiwo sapóčłanzam němskeho žejna z policajskej mozu postupać, jara njerad pschewsał.

Gregora Straßera zaʼei

Gregora Straßera, jenoho z wjednikow nazionalnych sozialistow, žu pjatk dopołdnja na Anhalstiskim dwórnischczu sajeli, hdyž je cźasć z Barlina do Minchowa wotjeź. Straßer je žo pjeża pschi nadpadże nazionalnych sozialistow na pschisaczela dr. Klotza w němskej žejnowni wobdźěłł. Policistojo dychajchu jeho hižo w žejnowni sajeć, tola dokelž jeho njeje znali, jim njeje do rukow padnył.

Straßera žu w policajskim presidiu wobstajeli. Wón přeje, so je so pschi nadpadże na dr. Klotza na nchkajke waschnje wobdźěłł. Wschelazy šwědźy pak žu prajili, so je wón mjes biežkami był.

Sakski sejm

Sakski žejm je schtwórtk wobsamknył, so ma so dźeńcaj **procentiske stróčenje spomoženskeje podpjery** wróćo wsać, a so dyrbi so knjeżerstwo namołwić, so by podpjeru po přejedawschich žadźbach wuplaćiło dało. Knjeżerstwo je wotmołwiło, so tole wobsamknjenje njemóže wuwjesć, dokelž so to trěbne pjenježne žrědła powrachuja.

Po druhim namjeże žejm knjeżerstwo namołwja, němskemu knjeżerstwu sdźělić, so sakski žejm pschećiwo nicźrosumliwemu poczinjenju němskeho knjeżerstwa k nuzowanju dźěła sakskeho wohydlerstwa protestuje a proša, so bychu so hnydom trěbne pjenježne žrědła za sakskich njezaměstnjerjow pschipokasałe. Ministerski president **Schieck** je wjes tym němskemu kanzlerej pschecza sakskeho žejnna sdźělił. Tutón je žlubił, so chże so prózować, so bychu so Sakskej za spomoženski podpjeru po możnosći pjenježne žrědła pschipokasałe.

Admiral Raeder Groenerowy naslědnik?

Kaž je so z knjeżerstwa sdźěliło, njeje so hischcze rozsudźiło, schto ma so za nasledźnika wobornemu ministra Groenera postajić. Też njeje hischcze wěste, hdy so němski president, kotryż je schtwórtk na krótku žwjatkowsku dowolenju na žwoje lubo w Neudecku w Ranšcej Pruskej wotjeł, wot tam do Barlina wróći.

Liči so z tym, so němski president Groenerowe pschecza dajschał. Wjednistwo wulkeho wobornego wuměstwa najprjedźa za wójsko general z **Hammerštein** pschewsmje, za wójnske łódstwo ma tónle nadawk schef namórnistwa admiral dr. Raeder.

W parlamenje je słyscheć, so ma schef namórnistwowego wjednistwa, admiral **dr. Raeder,** najwjazy wuhladow, so jeho sa Groenerowcho naslědnika pomjenuja.

Jendźelske nowiny wo Groenerowym wróćostupjenju

Barlinski dopisowar Londonskich **„Times"** wo Groenerowym wróćostupjenju pischo, so je hižo dłšchi cźaš jawne potajnistwo było, so žu žebi w Barlinje na to mysłili, ministerski kabinett pschewoweriś a jo njeho generała Schleichera pschijeź. We tajkim knjeżerstwje bychu žo też nazionalni sastupowali.

„Daily Telegraph" Groenerowe wróćostupjenje jako dobyće nazionalnych sozialistow wobhladuje. Groenera žu i wójnskeho ministerstwa dla sakazanja wudrunych wotdźělenjow wotchwali. „Daily Telegraph" Groenerowemu wróćostupjenju cźežkowažny wosnam pschipisuje; pschetoż kaž dołho je wón z wójnskim ministrom był, žu so mohli pschi złoženju nazionalnych sozialistow na wójsko špušćeć. Groenerowe wróćostupjenje jadnje pokazuje, so žu žebi nazionalni sozialistojo pola najwideniwajschich mužow němskeho wójska pschcze wjazy wliwa dobyli.

„Daily Expreß" mini, so ma so pak nowy ministerski kabinett worzańać, kotryż by z nazionalistow a zentrumskeje strony tworjeny był, pak **wojerska diktatura** z Hindenburgom na cźele a z generalemi a admiralemi jako „cźerjażnymi mužami sady tróna".

„Daily Mail" mèni, so je Groener wróćo stupił, dokelž je sa jenoho muża njemóžno, wobej ministerstwje sdobom sastawacz.

Zakazany dowoz do Francowskeje

Francowske kujeńćistwo je jakajalo, bźrny, żiwe rostliny, tomaty, kću, rźepu, zyble a cźerśiwu selenino ſ Nimčiskeje do Franzowskeje a do Saarskeho kraja wotſpeć. Schromadne bźrny ſunźeja ſo dowotſpeć, hdyż je pospytkam wobſwędźenje nimſkeje wyſchnoſće po wotſebitym formularje pſchidate. Dokelž je franzowske kujeńćistwo dowos wſchich rataſkich wuſkow kontingentowało, to rźeła dowos na wěſtu hromadu wobmjeſowało, dyrbi ſo dowotſpeć wobhonicź, hacź tale hromada njeje hižo doſeźehnjena

Jendźelski delni sejm wo wotbronjenju

W debacje wo delnim jendźelſkim ſejmje wo wotbronjazej konferency je ſwonkowny minister jir **John Simon** ſe dowaſom na to pokazał, ſo je w poſtajenjach Versailleskeho měra pſchedpiſane, ſo dyrbi ſo wotbronjaza konferenza wotmećź, ſo dy ſo powſchitkowne wotbronjenje ſmóžniło.

Po Simonje ſo wjedniſ oppoziſeje **Lansbury** hłowa ſimjaſche. Pokazowaſche na napſchećiwnoſće pśnich rźeczow, kotrejž ſu ſo na mźrowej konferency mźe, a na wuprawowanja, kotrejž ſu ſo 14 lźt poſdźiſho ſa hromadźeſtkowanje wulkich a małych ludow dla ſaſwěſćenja ſwětowego mźra ſa nuſne ſpóznali.

Debatta ſo ſ **Churchillowej** rźeczu ſkónći. Churchill praji, ſo je nźtkole wjele górkow politiſkich a hoſpodarſkeho ſtrachow. Wobjarował by, hdy by ſo wojeńſka žylnoſć mjes Franzowſkej a Nimſkej tak wurunała, ſo by Nimſka runoprawnjowſej ſ Franzowſkej doſtała. Pokazuje na Ruſku, Churchill mźnjeſche, ſo mjeńſche ruſſke ſtaty na Franzowſku a franzowſke wójſko jako na hłowinu ſejeru hladaju, a hačrunje by rad ſałožił europiſkeho mźra na moralikim podłožku widźał, je tola jara ſa to, ſo ſo nźtcźiſki podłožk njeby ſniczał, prjedy hacź ſo njeby nźſchto bóle ſpokojazeho na jeho mźſto ſtajiło.

Marinkowič wo juhoſłowjanskej zwonkownej politicy

Juhoſłowjanſki ſwonkowny minister Marinkowič je ſchiwórk ſaſtupjerjow juhoſłowjanſkich a wukrajnych nowin pſchijał, ſo by jim informowazje wo ſtrutkowanym połoženju Juhoſłowjanſkeje a wo konferency Maleje ententy dał. Minister mjes druhim praji, ſo ſo pjatk konferenza Maleje ententy ſapoczińje, na kotruż ſo hižo dźe lźto ras ſwonkowni ministrojo ſtatow Maleje ententy ſeńdu. Lźta je ſo wobźebje wjele praſchenjow nakopiło, wo kotrychž ma ſo na konferency jednacź. Wę prźnim rźedze ma ſo ſtejiſchu Maleje ententy na wotbronjazej konferency poſtajicź. Hižo prjedy wotewrjenja wotbronjazeje konferency ſu ſo ſaſtupjerjo ſtatow Maleje ententy ſ tuthym praſchenjom ſaberali. Wot teho cźaſa ſu ſo tři mźezy minyle, a wotbronjaza konferenza pſched nowymi nadawkami ſteji. Prjedy hacź konferenza ſwoje jednanje ſnowa ſapoczińje, je tohodla nuſne, naſche ſlejſchiſchu po nowych pomźrach pſchemjeńicź.

Druhe wažne praſchenje je **Lausannſka konferenca**, kotraž dyrbi ſo ſ **reparaziſtim praſchenjom ſaberacź**. Dokelž ſmeje ſo Lauſannſka konferenza w junoju, je nuſne, ſo ſaſtupniſy Maleje ententy ſwoje mźnjenja wuprają a je do pſchesſenjoneje ſwjedu. Sejmy ſtatow Maleje ententy njeſu pſchezo jenake. Cźim bóle dyrbja ſo wone doprędka nabrobnje roſpominacź, ſo bychu ſebi na konferency napſcheźiwo njeſtałe.

Stónźnje budźe ſo na konferency Maleje ententy tež wo **Dunajſkim praſchenju** jednacź. Dokelž ſu ſo w tuthym praſchenju wulke roſdźele mźnjenjow pokazałe, je trjeba, ſo Dunajſke praſchenje ſnowa dokładnje ſtudujemy, a to cźim bóle, dokelž mźnimy, ſo tale konferenza hałe ſpoczałk ſa do ſkutka ſtajenje europiſkeje hoſpodarſkeje organiſazje pſchedſtaja.

Na praſchenje jeneho nowinarja, hacź budźe ſo konferenza Maleje ententy tež ſ kommuniſtiſkej Ruſkej ſabłokacź, Marinkowičej wotmołwi, ſo tole praſchenje na programje njeſteji.

K alarmowazym powěſćam, kotrejž ſu ſo poſlednje dny we wukraju wo poſdaźnych njemźerach w Juhoſłowjanſkej roſſchěrile, hiſchcźe miniſter pſchiſpomni, ſo ſu tele powěſćowe hole wunnyßleńſki. Roſſchěrjerjo tajkich powěſćowe ſu ſo mohli wo ſich njewěrnoſći pſcheſwědcźicź, hdy budźichu telefon do ruki wſali a ſo w Juhoſłowjanſkej wobhonili.

Zakoń přećiwo kradnjenju dźěći w Americy

Gouverneur Moore new-jerſeyſkeho ſtata w Sjednoćenych ſtatach połnóžneje Ameriki je wojſewił, ſo ſu ſu Lindberghowe dźěćo bliſko Lindberghoweho doma morwe namakali.

Jedyn cźornuch je cźeło wuńdźił. Hdyż ſ cźeſtnym wozom po dróży jědźeſche, ſo nihdźe ſći kilometry wot Lindberghoweho doma dohlada, ſo ſ boka dróhi ſ hromady liſcźa **dźećaſowa noha won tcźi.** Po wobſwědcźenju ſudniſkeho lźkarja je Lindberghowe dźěćo na **roſbiecźe nopa wumrjeło.** Dźěćo ſu pał ſ hłowu we ſchłom morſnuli, pał jemu ſ cźeſtnym pſchedmjetom nop roſbili. Po poſtudźenju naſhonitych lźkarjow je dźěćo hižo dwaj wuńſajaj na mjenowanym mźſtuje leżało. Tohodła je móżno, ſo je wonu ſ ſamu nóż wumrjeło, w kotrymž ſu ju rubili. Se cźeła je, dokelž je ſylnje pſchetłake, malo wjazy hacź koſcźowy ſbył. Wono pał je ſo po draſcźe a druhich ſnamjenjach ſpóznało. Wěſche ſtoro zyle je ſchtomowym liſcźom a pjerſcźom pſchikryte. Po ſdaću ſu ſpytali, cźełko ſ wobliczom k ſemi ſahrjebacź.

Poliſajſki wyſchk Schwarzkopf je rjekł, ſo ſu nźtkole kóždy ſrźdk nałożiłe, ſo bychu morderja ſajſahali. Hacź dotal je ſo na Lindberghowu próſtwu dźiwało, kotruż chcźeſche njepoſrędnje ſ rubjerjikami jednacź. Hižo w blížſchim cźaſu budźa wſchelakich podhladnych ludźi jimacź. Poliſija na wěſtych ſłoſtnikow tuła, pſcheźiwo kotrymž nźtko bjeſwohladnje poſtupuje.

Mjes tym ſo ſu dźeſcźowe cźełko namakali, bě Lindbergh na jenej łódźi, ſ kotrejež cźuchu ſ wotwjedźerjemi ſwiſ namakacź a ſ nimi jednacź. Lindberghowa žona w blížſchim cźaſu porod druheho dźeſcźa wocźakuje.

*

Sa poſlednje dźeſaćź lźt njeje žadyn podawk tak ſimaſy ſaeźiſchcź na wiſke worſchty amerikanſkeho wohłodźerſtwa cźinił, kaž namakanje Lindberghoweho morwego dźeſcźa, wożeſbje, hdyż bě ſo wupokaſało, ſo dźeſcźo hižo dawno njebě wjazy žiwe, hdyż ſo ſtarſchej hiſchcźe nadźijeſchtaj, ſo ſ wotwjedźerjemi jednaja, je jaſko dojtanjetaj. Žyle powſchitkowne ſo ſłomjenjaze roſhoreńje dla njebjańboljiwoſće pokaſuje, ſ kotrejž ſu wotwjedźerjo ſpytali, ſtarſchimaj wulku hromadu pjenjeſ wulſchcźicź, w nimaj próſtne nadźije ſłudźiju, mjes tym ſo bě dźeſco hižo morwe.

Wotwjedźenje Lindberghoweho dźeſcźa njeje podawk, kotryż by ſu ſrźdka ſtał. Sa poſlednje dźeſaćź lźt ſu na wſchelakich wěſtnach dźeſći rubili, ſo bychu ſich ſtarſchimaj wulku ſumnu pjenjeſ wudrěli.

W kongresu budźe ſo nźtko hnydom wo ſakonju wuradźowacź, po kotrymž ſo wotwjedźenje dźeſći **ſe ſmjertnym tłoſtanjom poſtkoſta.** Zentralne kujeźeſtwo we Washingtonje ſmjeje po tymle ſakonju njedźiwajuce pſrózowanja a naprawowe kujeźeſtwow jednotliwych ſtatow, prawo, ſa tajkimi ſłoſtnikami ſlędźicź.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 14. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer —1, thermometer wo dnjo 25. Dźeńſa **rano** we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +1, thermometer w nozy +15. Wuhlado na cźopł. wjedro. — W rozpołożenju nihźnow a wyſchinow njeje ſo hiſchcźe wjele pſchemjeniło. Wot Schpanſkeje ſem pſches Francowsku Europu cźehnje ſo wyſchina pacź do ruſkeje Europy. Wyſchina nad ruſkeju Europu je po cźaſu w naſchich ſtronach **trochu wobſtajniſchi** nas ſpóznała. Nihźna ſ wjecźora Jendźelſkeje neje ſo hiſchcźe wjele k ranju hnuła, pſchetoš ſchkleńcźa pokaſuje wſchudu hiſchcźe na rjane, haj je ſtołpit hiſchcźe poſtupiła. Wjedrańſke ſtajenja ſa luźe ſwjatki ſu ſwjetſcha rjany poczaſ, tu a tam jón ſmano njewjeſo nakaża. — Naſch **wjedrowuſtojny tehorunka** tak ſu: Tśeźi ſwjaty dźeń wocźakujemy pſchemjeniały poczaſ, ſtom ſu ſwjedu a ſchwórk cźeſte njewjedra, ſyrkt deſchowanje a **hobotu** ſaſo wuwjedrjenje. — Zutſi, pśeni d ſwjatkow, ſkhaża ſłónźko 4,10 hodź. a hnowa po 7 hodź. Mźjacźk ſkhaża po pſchiwołonju 1,26 hodź. a ſo na ranje 2,04 hodź. khowa. — Wſchźm naſchim cźitarjam a cźitarkam pſchejemy wjeſele a pożohnowane ſwjate dny.

Swjatki budźe rjane wjedro!

W poſłednim tydźenju woprawdźe njemźerjachmy naſſe wjedro. Wěſche ſpochi chłódne, ſamrócźene a deſchcźe, ſamo tu a tam je w nozy mjerſło. Wot połnóžneje ſtron ſu ſem dobrowaſche ſymny powětr, mjes tym ſo ſ połoſkich ſtron cźoły powětr k połnozy tłócźe, ſ tym ſo tworjachu nitkny nad ſrjedźnej Europu, kiž ſ winowachu huſcźiſcho deſchcźe.

Połoženje wjedra ſo nźtko ſakładnje pſchemźnja. Schtiwórk mźjachmy wyſchu temperaturu, pſchi cźimž ſ łohtu poſcźeſchowaſche. Najſtarſche nźtko temperatura ſ poſtupuje. Sźu wuhlady na rjane ſwjatkowne wjedro. Swjatki budźa najſterſe cźoſle a ſłónźkne. Wěſo dyrbi tež ſ njewjedrami liźicź. Tež w **poſwjatkownym** tydźenju ſmějemy najſterſe cźoſle a jaſne wjedro.

Kwětki, kerćki, ſtomy kćeja . . .

Tak połni ſwoja ſaſwjatkowy, hdyż kſchewi kwětna rjanoſći naſche wórźko, naſchu duſchu a ſrźdźu won kwětneho raja ſylni naſche cźełko.

Mźja ſe ſwojej pychu naſ wſchěch wabi do ſwojeho kuſta a ſmě to ſ połnym prawom a doraſom, pſchetoš je noż jóm w rźcźe wobroſdźa ſo nam tute dny a hodźiny ſboża. Kſchida najpódniſchich darow je ſo wuńpyła nad jemu a wſcho ſo cźeſtnuje piſani, kóžde ſtwjeſcźko, kóżda luſcźka, kóżda połna pſchetrjeni, kóżdy kerćźk, ſchtom a haj. Wjeſele pluſkota rźcźka pſches ſytnu ſelenину, frinkoje jeſor a hacźik. Pſchiwabnje ſtupja domowne hory pſchez naſche wócźko a je, jako bychmy ſłyſcźeli ſoała ſo k nam pleſcźacy ſchmuot, kiž podawa mźr a pokoj! Wſchaźy ſwěw ptaćinoj, hibot a cźikot kolowoſo naž, kcźeja kraja, ſchto móże naſ hiſchcźe bóle woſſobźicź? Samožu tu jewja ſo dary w duſchu pſchemożnej mnohoće, a tuthdemu a bohatem, ſtaremu a młodemu, ſtrowemu cźerpjazemu ſ jenej mźru. Wotzwimy wocźi k ſpóſnanoſće a duſchu k poſbožnjenju nad wſchědnoſćemi.

Budźimy ſo poſbożnymi a cźerpjazymy ſ kuſ pſchirody nowin móź ſa dźeńſa tak jěry ſiwjeſiłi ſo. S wyſkom w duſchi a ercźe: „O meja, meja lubośna, kſche wſcho rjana ſy!“ — ſwjeczmy wſchitcy ſwoje **ſwjatki!**

Njeſabudźmy pak pſchi wſchěm naſchim ſboźu na tych najthudſchich, kiž ſu w tych dnjach **tradaju**, proſcha a žeńa: „Naſch wſchědny chlěb daj nam dźeńſa . . .“ Też jim wobradźmy kóżdy po ſwojich mozach ſboźowne, pokojowne ſwjatki . . .!

ſ.

*

— **W dźenmniſchim wobcźežnym cźaſu je nuſniſcho** hacź hewak, ſwoju ſtrowoſći ſawěſćenu mźć. „Wotſtrowoſć!“ — khorych podpjeraja kaſa V. a G. ſe ſydłom w Dortmundźe, poſtiźa ſwojim ſobuſtawam dobry a doſahowy ſchit. Nimo tarifneho ſarunanja lźkarſkich a lźkarſkiwowych wudawkow płaći wona hiſchcźe pſchipomoc za w niedźelach a pſchi operazijach a wuplaćuje ſwojim ſobuſtawam też hiſchcźe pośmjerćne wunjeſy. Nimo teho wona ſwojim ſobuſtawam pſchewoſtaja, hacź chcźa ſo pola lźkarja abo pola dowolenego hojerja lźkowacź dacź. Dokelž kaſa ſteji pſched dohładom nimſkeho poſtiźa wona ſ tym też prawny ſchtit ſa wſchitke ſwoje ſtajenja na podpjern. — Naſchemu dźeńſnjiſchemu cźaſej proſpekt „Wolkswohl“ poklapnje pſchiſpołożeny, ſ kotrehóżeſće wſchitko trébne dowiźeſcź. Poruczamy wſchitkim ſajimajam, ſo bychu ſo ſwiſka ſtupili ſ wotrjeſnej rekaſiju ſa Hornju Łužiſu w Shorjelku, kotraž na tón naprafchenje rad ſwoju radu poſtiźi.

Sprawnosć najdźeje wobsteji

5] (Pokrjačowanje.)

Mjes tym ſo bźſche w jaſnje horjo a ſrudoba, we bohateho Wićaſowym domje wjeczor do kwaſa radoſć a wjeſele knježeſche. Mnohy dobri ſnaći a pſcheźeljo bźchu ſo tam ſeſchli, ſo bychu nawoženi poſłenje hodźiny jeho žiwjenja jako nježenjenja pſchikrótſchicź pomhali. Młodźi hólcy ſo ſe wſchelakimi ſortami ſabawjachu, mjes tym ſo ſtari winoweje błośche dźeržachu. Ale žadyn w žilym towaſtwje dźenża wjeſelſchi njeſtaſ, hacź nawoženja; ſ cźeſtnjenym mjeſnjerjom, ſ kotrehóż ſo radoſćej tak ſwěźeſche, won póła cźiſcheje, błędze njewjeſtu hodźeſche a ju ſe ſwojimaj ſelikomaj, ſaboſćiwomaj wocźomaj mógł wjeſ późeraſche. Wón ſ druhimi na pſchemoſ pjeſche, ſo ſmějeſche, ſortowaſche a ſ djabołſkej radoſću wuſkiſche. Wjele wina wupiwſchi bźſche won powědaty być poćah a ſwoju ſwarźenu wobhladniwoſć ſłubił, tuž ſo ſabu a ſwoje nakhilnoſće we wuſoće njewobthowa. Hanku ſyma pſchebźowaſche, hdyż bu jeje nawoženja dale tyrobliſchi, a ſo jeho wona wjazy dowobroćeł njemóżeſche. Druhy hoſćo bźchu ſo dawno wotſtaliłi, a Hankynej ſtarſchej a Jurjowy młódſchi bratr mějachu w domje hiſchcźe nźſchtokuli k jutſiſchemu kwaſej pichłotowacź; tuž nawoženja ſ njewjeſtu ſamaſitnaj woſtaſchtaj.

„Daj mi hubku!“ ſo ſ winom a luboſću horjo Jurij jakotaſche a ſe ſwojimaj ſyłnymaj rukomaj ſo wobarazu hoſzu wobja.

„Ty njechaſch!“ ſo wón ſaſłobjenu wuſmja. „Nó wſchak! ja wěm, ſo maſch Antona rad, hacź mje; ale tón ſo wjazy njeworźi. Sa ſchtyri njedźele na ſchibjenicy horje ſakopany leži. Sa to ſym ſo ſtaraſ. Haj, haj, holza! Ja mjedowy njeſym; tuž ſo mi njeſapjeraj, hewak też ſo mje Ty hładaj!“

„Bože, pomhaj!“ Hanka wuſtrózana ſawoła, ſo we kuchińku khowaju.

„Haj!“ pjany jakotaſche, „ja wſchěch pſchemóžu, wſchěch. To hłowe holcźiſko dźiwſche mje nuſowacź, ſo bźchu ſu ſwěrowacź dam. Hłupoſcźe! Ja ſym ju na ſtajnje wotbył; trjebach jenoh ſ ruku krcźeje pſchimnycź, — a wona tam leżeſche. Sadajicź ju runje njechach; ale wona dźe mje njepwiſchcźi a ſo mje dźeržeſche ſaž kſcźeſcź. Tuž ſym ju wottſchaſ, a wona do wody padże. Sſłyſchiſch? do wody padże. So mi nikomu njeprajiſch, ſo ſym ju do wody cźiſnył! Njewěrno, Ty mje njepſchevaraſiſch. Ty bźſe ſy moja njewjeſta, jutſje moja mi ſwěrowana mandźeſſo, a muž a žona ſtaj jene.“

Sſmjerći bźſche Hanka na tale ſpodźiwne wuſmjeſ poſłuchajuceje; hrózbu ju wobſchwaſche, a wona na wſchěch ſtronach ſchpotowaſche. Wuſtrózane holcźo widźo pjany, taj ſo ſoałche, ſaſo trochu k ſebi phłúdże a ſo domaja, ſo je ſwoje nahotaſnjiſchi myſle, ſwoju najwaſnjiſchu potajnoſć pſcheraźił.

„Ty ſebi tola njemyſlitiſch“, ſo won ſ njewěſtym hłoſom wopraſcha, „o ſym ſwoju dźiwoku ſadajił? A jon by tak była, dha to ſanemu cźłowjekej njeprajiſch. Poj a pſchiſahaj mi jowle na bibliju, ſo mje ſenje njepſchera-dźiſch.“

Tole prajiſy won tſchepjetaju Hanku ſa ruku hrabny a ju ſ mozu k błdu wieſeſche, na kotrymž wotewrjena biblija leżeſche. Wona dźiſche tſchicźeſcź, ale ekt bźſche ſi ſatyknuła, a nimo wſe dyrbjeſche wona cźmowej mozu jeho djabołſkeho poſładnjenja poſłuchacź.

„Pſchiſahaj mi“, won ſe ſtraſchnym hłoſom ſawoła, „ſo nikomu njeprajiſch, też ſwojemu nanej niż, ſchtoż ſy wote mnje błyſchała.“

„Ja pſchiſahaam“, wona dźeſche, pſchemożena wot dźiwjeho poſłuchanjenja ſwojeho cźmowjeho łubźicźeho.

„A jutſje je naju kwaſ“, ſo Jurij ſměrowany wuſmja, „potom ſym ſebi wěſty, ſo mi płapotacź njebudźeſch“.

Wſchěch roſbita a ſnjeźona ſo Hanka, hdyż bźſche ſtraſchnu nowożenja wotſtalił, na ſwoje ſamotne, kiž nitke łéwo lehny; ale ſpanja ſa nju njebź. Myſłł, ſo dźe wona nałajtra **morderjowa** mandźelſka, ju ſtraſchnje tyſchcźeſche, ale wona bź na bibliju ſwjatoćcźiſe pſchiſahała, ſo Jurja njepſcheradźi. A Anton, — ſyłny ji rounjachu, hdyż jemu na njeſbożownoſće łubeho ſynka naſche. Płacźo a ruzy tamaju wona na ſwojim łožeſche, podoba horja a hubjeſiſwa; a Bóži mźſe żelitniwy ſwoje błóce pruſi na wobſe dźeſco dele ſeſche. Dawno hižo bźſche cźakanił we wſy na wěſi dwanaſće wotbił, a ſ kóždej minuty ſo ji njeſbożo bóle błoſche, tón ſtraſchny wokomik, ſ kotrymž dyrbjeſche wona na wěcźne morderjej ſłuſcźeſcź. Schto pak móżeſche wonej ſapoſcźeſcź? — W teile najwjeſtſchej nuſy wona ſwoje wócźko k njebju ſłoži a ruzy ſtyknywſchi nutrnje proſcheſche, ſo dźiwł ji Bóh tón Knjeź pomhacź a ju ſe ſtraſe wumoz. Na jene dobo bu ji ſpokójo pſched wocźomaj wona kłoja wuſkoczi a ſo khwatajuca ſwobłeła. Mjeſcźo ſtuwaju, ſo by nikoho w domje njewubudźiła, wona ſe durjemi won dźeſche a ſo ſ domej **dotłojcźo** faraſa naſtaji, kotryż bźſche ju mału holcźu Bože ſłowo wućił. Hacź dźiwſche wona wo dobru radu proſyacź a cźicź, ſchtoż ji won wutaje.

Dobry kujeſ faraſ ſo malo njedźiwaſche, hdyż dźiwſche Hanku cźełeđ w domje wubudźiwſchi a do ſarſtwa domu faſtupiwſchi w tajſim njeſwucźenym cźaſu ſ nim wěcźeri.

(Skónczenje pſchichodnje.)

— **Dźensniše wiki.** Butra płaćejśe 70—75 pj., jeja 5½—6 pj., kury žiwe 50—60 pj., šarjane 70—80 pj., šibjata 2,50—4,80 hr., kački 0,90—1,30 hr., kóšata 55 hač 60 pj., hołbje 55—65 pj., kał cźerjowjeny 10—16 pj., běły 8—14 pj., hybridy 35—70 pj., tórki šuntka 45 hač 80 pj., kišane 10—20 pj., zybła 10—18 pj., kólrabi 15—18 pj., morchej 8—12 pj., radišli 10—14 pj., jódźna loboda 15 pj., hromak 55—80 pj., rjenjeń 10 hač 12 pj., selerij 12—25 pj., špinat 15—20 pj., běrny 10 puntow 32—40 pj., nowe běrny punt 30 pj., méd bjez šchleźeju 1,40—1,50 hr., w šchleźeju 1,60—1,70 hr. łany wošli 1 hriwnu.

— **25ćětny wobkhodny jubilej Rotherej zigarowego domu.** 15. meje 1932 źwjeźi šnaty zigarowy spezialny wobkhod a běrkownja šafkeje statneje loterije Bjedricha Rothera pšchi Khježorskej dróży 22 šwój 25ćětny wobkhodny jubilej. K. Bjedrich Rother je 15. meje 1907 zigarowy wobjezity wobkhod k. Marja Buschmanna, Bohata haža 31, kupił. Po pšchełamanju Khježorskeje dróhi (januara 1912) běšče k. Rother jedyn ź prěnich, kiž šo w nowotwarjenym domje cźišło 22 šajndlichi. Oktober 1919 pšchewja k. Rother zyku Jägerej běrkownju statneje loterije, w lěcźe 1923 po rospuščeńju Reinhardec Bankowego domu jeho zyku běrkownju statneje loterije, šo bě jeho běrkownja statneje loterije najwjetša w Hornjej Łužicy. K tutemu 25ćětnemu wobkhodnemu jubilejej pšchiindźe ź pšchileżnošcźu 201. jubilejneje loterije jeho 25. loterija šafkeje statneje loterija, potajšim troji jubilej! — Dołholětny pšchišłušeńc tuteho doma, pšchekupc a knihiwjednik k. Jan Uhlemann źwjeźi lětša šwój 10ćětny jubilej pola k. Rothera. S tuteje pšchicźiny dosta wot wikowańskeje komory diplom, wot k. Rothera cźestny dar. My pšchejemy jubilejnemu wobkhodej wjele šhoża k wušnamnemu dnjej a dalše šbožowne wuwicźe do pšchichoda.

— **Sšwjedźeńska hra wo „Ssmjerczi bohaczła“** (Jedermann). Jutśje, šwjatkownicźku wjeczor šo prěni króć pšchedwjedźe šnata hra „Ssmjerć bohaczła“ a to pod hołym njebjom pšched Michałšej žyrkwi na Ssorbšim kěrchowje. Dołho hižo šo tuto wušnamne wumělše pšchedewšacze dołdanje pšihotuje ź podpjeru měšcźańšich a žyrkwińšich wyšchnošcźi. Tak pjatk wjeczor hižo šo wotmě na měšnje prěnja hłowna prucźa. Wjele wcźipnych bě šo pšchinamakało, šo dyrbjesche połizija šo wo porjad staracź. Jutśje je potajkim prěnje pšchedstajenje. Budże tu 1000 měšnow, wšěch k šedźenju. Najtuńše měšno płaći jenoź 80 pf.

— **Dla pšchedwjedźenja hry „Jedermann“** na Ssorbšim kěrchowje šo wšchędnje wot 19 hodź. hač do šóncźenja pšchedstajenja wšchitkon wobkhad pšches mjenowane naměšto wokoło njeho powjedźe.

— **Měšcźańske Schutzjewine kupjele** wotewrja šo jutśje 1. dźeń šwjatkow 15. meje. Pšiwarowanja na Rózowej haży wostanje wot 15. meje hač na dalšche šajorjena. Měšcźańske kupjele šu něšto wotewrjene póndźelu a wutoru wot 8 do 19 hodź., štwórtk a pjatk wot 8 do 20 hodź., šobotu wot 8 do 20,30 hodź. Njedźelu wostanu měšcźańske kupjele šamknjene.

— **Budyške haptyki** šu wšchędne dny hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a šwjate dny pak šamknjene. Nózny šlužbu, njedźelu a šwjate dny wotewrjene ma jenoź jena haptyka ź měšcźańym wotměrjenjom. W mejі je to Wettinška haptyka pšchi šudnitšwowym twarjenju.

— **Mandźelske a ferualne radupodawanje**, kotreż šo łońšy 3. pjatk w měšcźan w domje wotrjesnjeho šwjatka w Budyšchinje pšchi Tšełańšej dróży 5 ša wobwolerjowa města Budyšchina a Budyškeho hamtšeho hejtmanšwa wotmětwa, dyrbi tutón měšcź wupadnyć, dokelž je k. profesor dr. med. Fetšcher-Drježdźańšti šadźewany. Wušše radupodawanje bnoże tšoh'a hakle pjatk 17. junija wot ½5 do ½7 hodź. popołonju.

— **Sranjeny w pšcherowje.** Dźenża rano w šchtwórtej hodźinje namaka połizajšti šastojnik w pšcherowje pšchi Nowošałšej dróży kołojšidnoho ź Raśchowa, kotreż je pjeża šwałko automobila žlepiło, so je wón padnył. Sawołany dźełaćeńšti samaritšti špóšna, so běšche šo šnješbożenemu lěwe ramjo wuwalilo. Automobil, kiž pšchipadnje do Raśchowa jědźeše, wša sranjenoho šobu do Hajniz k lekarjej.

— **Dla łažeńa nózneho měra** dyrbjesche połizija na Kamjeńtnej haży w druhej hodźinje dźenża na ranje šafkoćicźej pšcheźiwo muzej. Wón běšche šo w jenej korcźnje ź hošcźemi wadźicź počał a jemu běchu na cźerstwy powětr dopomhali. Wón šo šudnitšwu wošjewi.

S **Praškowa.** (Kury kradnyli.) W nozy k pjatkej wopytachu padušchi kur jenoho tudomneho žiwnošćerja. Jemu krodnychu ź kurjenża pšches wokno kapona a někotre kokle. Wjeczor pryedy běšche wobšedźeł wobkedźowak kołojšidnoju ź měchom, kotrejž šebi tšótro napadnje šlatok a kurjenź wobšladowašchtaj. Najšikše běšchaj to paduchaj. Sa byšchtaj ke kurjeńzowenu wokna pšichšchoj, staj paduchaj groćanny płšt wotštronitoj, cźehožkuli šo paduchšiwa hnydom oddźadachu.

S **Hornjeje Hórki.** (Wobkhadne nješbože.) Schtwórtk popołonja jědźešche šamkar Najš ź šwojim autom do Budyšchina. Sadny Cźšełkeho mešta šo wobruć pukny a wóš počza šo wjerhacź, tak šo škónčnje šo pšchewali a do pšcherowa šo cźišnu. Nichtó šo dale wažnje nještani. Wóš dyrbjachu wotwješcź.

S **Rošwodźa.** (Ssamomordaršwo.) Wčera, pjatk rano je šej šwojeje wšala pšedawšcha korcźmarka šwob. Grólowa ź našcheje wšy. Wobydlerjo „Pšchemyšlowego dwora“ namatachu ju pod hrodźicźkom pola Dobruše. Bě šo na šchtomje wobwješnyła. Po šdaću šu cźekanyše byle ź pšicźinu šmrće. Grólowa bě wokoło 50 lět šta a dźěši nemdźelene. Wona je zyła nóz wokoło bliźkich. Hižo šchtwórtk popołonju šu ju w Dobruchi wiźeli. Pjatk rano mjez 4 a 5 hodź je potom šmrćiła šamomordaršwo. Wobydlerjo „Pšchemyšlowego dwora“ šu ju hišcźe w tym cźašu widźeli posa šchtoma šwoju.

Z **Radworja.** (Nahła smjerć.) Zańdźeny štwórtk wumźe sebi knjez kubleř Michał Smit, powšitkownje „wuj“ mjenowany, dopołdnja na swoje hona, zo by tam za prawym hladał. Připołdnju pak so domoj njewróći a też popołdnju nic. Hdyž jeho na wjećor pytachu, namakachu jeho bjez wědomja wonka leżo. Daehu jeho domoj dowjesć a pósłachu po knjeza farara. Tutón móžeše jemu jenoź posledne Bože woliowanje dać, dokelž bě khory bjez wědomja. Tola je hakle njedźelu k swjatym sakramentam był. Pjatk dopołdnja je potom wumrěł, bjez toho, zo by so jemu wědomje na khwilu wróćiło.

S **Maleščez.** (Sběhanje.) Dnja 3. měrza t. l. wotpali šo w našchej wšy Lipiczej hošcźenc docźišła. Poslednje njedźele šu šo pjine rukі hibake, so móžachu pjatk nowe twarjenje jsběhacź. „Njech Bohu djakuje“, tak klinczeše djakny ćerlušch ź tóšow do wjeczorneje cźišchiny. Pilny twarjny rjemjeźnizy a šwójbni ćerlušch ź cźešcźi Bożej šanješebnu, so běšche twarjenje šo bjes šnješbożenja stacź mohło. Kł. inżeńer Weber ź Budyšchina jako twaršti wjednik a twaršti pšchedewšaczel Pentač ź Maleščez rěcźeleschtaj hłowa, kiž k wutrobje djećom a wuprajišchtaj džak ša pšchenješenje djećow. Potom pichišamtny šo mała šbehańška hošcźina w bydlenju twaršteho knjeza.

S **Rakojd.** Druhi dźeń šwjatkow šo w našchim hošcźenju něšchto wošebiteho poštići. Hrodźišchcźanška žołkška jednota wuhotuje šwjedźeń, na kotrymž šo šašu žyle nowe šwucźowanja pšchedwjedu. Dale je šej pšchesprošyła Lichańše šerbšce špěwne towaršwo „Serbiczka“, kiž tu wuhotuje wulki konzert. Lichańša „Serbiczka“ je tuchwilu najlěpše šerbšce špěwne towaršwo a šławne po šyłych Sserbach. Špěwa pod wjednišchtwom šwojeho dirigenta k. wučerja Pawoła Jeńki z Noweje Wšy. Nimo mošćanych chórow pošćeja šo też šołošpewy šnateje šerbšceje špěwaćki knj. Elły Krawzez a wobkubowanego tenora k. Pawoła Jeńki. Njech nichtó nješkomdźi škładnošcź, žiwšchcź tu ta tuni pjenjes našche najlěpše mozy na połu šerbšceho špěwa. Sšwjedźeń sapočnje wjeczor w 7 hodź.

S **Barta.** (Lětna hłowna šhromadźišna šanitetneje kolony.) Subornicźanško-Bartška dobrowólna šanitetna kolona Cźerwjeneho šcźiža wotmě 11. meje w Müllerez hošcźenzu w Barcze šwoju lětnu hłownu šhromadźišnu. Lětnu rosprawu poda pšchedsyda k. pribatny sekretar Lenz ź Barta. Kolona šo šwopředka jenoź Subornicźanšku mjenowasche a je šo w běhu lěta ź Bartšim wuczbnym wotdźělenjom, je 24 pomocznikami a 8 pomocznizami wudospołnika. Teź w lěcźe 1931/32 je šo kolona derje wuwiwała. Nimale wšchitke šobuštawy dostachu drašu a wšchelake nušne wuhotowanje šo wobštara. W běhu lěta došła kolona teź šwój depot w farskej brójni. Na kónzu rosprawneho lěta wopšchija kolona 39 muških šobuštawow a 8 pomocznizow. Wotmě šo 10 šwucźowanjow, 1 alarmowe šwucźowanje a 1 wušłaješke šwucźowanje. Kolonu triebachu pšchi šjawnych šarjadowanjach ź 75 pomocznikami a pomocznizami. Transportow wukonješche šo 8 a wšchitke šobuštawy šhromadnje połiciźichu w 2173 padach pšenju pomoz.

S **Drožđżija.** (Sawrjeny pucź.) Po wošjewjenju Budyškeho hamtšeho hejtmanšwa šo šjawny pucź ź Kumšchija do Drožđżija dla nałapowanja na Drožđżišchich honach wot 17. do 21. meje t. l. šawrježe. Jěšony wobkhad pokładuje šo na Budyšk-Wóšporšku šatnu dróhu.

S **Rachlowa.** (Wotkhad wot našcheje šchule.) Wječerawšchi pjatk dop. bu tu k. wučer Michałk šwjatočnje ź našchej šchule puščzeny, dokelž cźehnje ja šchulšteho wjednika do Wólborz. Bě tu šchšeš lět a je w našchej šchuli ź dobrym wušpěchom škutkował. Po rozšohnowanych šłowach wučerja Schězy a pšchednoišenju žamotcźinjeneju pěšni pšches šchulškej dźěćźi jimaschtaj šo hišcźe šłowa kł. šchuliši pšchedsyda Kšchišan a ja Sserbowšťowo wošejbe k. Hajna. Runje pošledni dypt, bjelo ja Sserbšťowo, běšche wotkhadźazemu tež wučer Schěza wošejbe na wutrobu kładł. Pšchi šapoczatku špěwašche šo wot pichitomnych dźěći 3.—8. lětnik a šchulšteho pšchedšydšťwa ćerlušch „Hačź šem je mój Bóh“ a na kónzu dwojohłošnu němšći „Nun zuguterletzt“. Sch.

S **Ssmjerčez.** (Jansa łupiel.) Kaž łońšotnje, budźe šo teź lětša šwjatki póndźelu wulki konzert w Janšej łupieli wuhotowacź. Njedźerbjałoš-li wjedro za wuwjedźenje konzerta w krašnym parku pšchišłoneje bjeź, wuhotuje šo konzert w rjanych ruunoscźach łupielow. Konzert wuwjedźe Kamjenšti orchestr.

Z **Khrošcźic.** (Njezbožo.) Wobžarujomno njezbožo šta so wčera pjatk popołdnju na wšy. Mały hólčec padźo při kołojšidźenju a złama šebi při tym ruku. Je to jara špodźiwny pad, dokelž je wón cyle pomału po runym puću jół. To je z dopokazom, zo móže so teź při pomalujšidźenju łohko njezbožo stać.

S **Brěšnje.** (Wobkhadne nješbože.) Schtwórtk wječor ša šo tu cźekte wobkhadne nješboże. Wot Halšchtrowa tšo motorsay koleśarjo pšchijěžděchu, kiž pšchešpěchnje jěchu a takle šo njedohladachu kurvy pšchi mošće. Jedyn šo ź kolešom wali a jemu šo nop pukny. Druhi šaježe do pilerja mošta. Jeho kolo šo cźekło wobšchkodźi ale wón šam šo nještani. Tśeśi šbožownje pšchežaże. Sranjeneho dyrbjachu do khorownje dowjesć.

S **Lipinow.** (Mejа.) Po dołholětnej pšchestawy je mlodźina lětša šaby šej postajiła wulku meju. Kóždu nóz dwaj hólcaj šrażujetaj. Posledniu njedźelu po meja dale wša. Bohužel hubjene wjedro jara wadźeše.

S **Klětnicho.** (Wšchešcźišny.) W holi něšto hižo njšchto dujšow kołanše jahody kšéja, a to jara bohacźe. — Njedawno tu ratał, hdyž šłanje grabaše, namaka tši wulke šmijaky.

S **Mutkez posa Slepecho.** (Drošowny pojězdźeń.) Naša mlodźina wuhotuje njedźelu 5. junija wulki drašowny šwjedźeń ze šwjedźeńskim cźahom pšches wješ, hdyž bidźa šo herbške drašty, kaž šo wone pšchi wšchelakich wobkrjadach našcha, pšchedstajacź. Tak buduže šo pokazowacź herbšti kwašny cźah, pšchaća, herbšty herzy, herbšte rěcź a rejki. Budźe šo herbški špěwacź a herbške hry šo pokazowacź. Wšchitke herbške towaršwa ź wokolnych wješa a dale horje hač k Rakezam šu šo na tutón šwjedźeń hižo pšcheprošyłe a Mutkezańska młodźina na wulku nadźiju, so budźa jim herbške towaršwa ź bohatym wopytom powhacź šwjedźeń na wulkotnu manifestaciju łužiskeho Serbowšťwa pošłužnyć. Mutkezańska młodźina je hišcźe dobra herbška a waži šebi wótzowtku rěcź a wašchnja a budźe šo łóšom pomoz djakowna, kóraž je jich wot druhich towaršwow pošćiła. — Hač do Mutkez wjedźe wot Slepeho kruta dróha a hodźi šo sa wjelich šhromadne wulety ź autobusami trjebacź. Widźenjahódne je tu dopołdnja ½11 hodź. herbšte keuschi w Slepom a po wobjedźe potom dale do Mutkez (3 klm) na herbšti drašťowy šwjedźeń. To je šchwarny program sa tutón njedźelu. Rozumjłiwe šebi tu wěź a pšchijědźeće k nam prawje wjele!

Sa.

Cyrkwinske powěsće

Z Budyšina.

Swjatkownička, 15. meje 1932.

Prědowanske teksty: a) Psalm 51, 12—14.
b) Mat. 16, 13—19. c) 1. Kor. 12, 3—7.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. superint. Fröhlich prědowanje (cyrkw. hudźba), připołdnja wo 12 hodź. ma farar Paul prědowanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Siegemund spowědź a Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. farar Paul prědowanje (cyrkw. hudźba). Pop. w 3 hodź. ma farar Große kšćenja.

W Tuchořskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farar Siegemund liturgisku swjatkownu nutrnosć.

Krajna zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Druhi dźeń swjatkow, 16. meje 1932.

Prědowanske teksty: a) Hez. 36, 26—27.
b) Luk. 13, 18—21. c) 2. Tim. 1, 7.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farar Schneider prědowanje (cyrkw. hudźba), připołdnju w 12 hodź. ma farar Große prědowanje. Pop. w 3 h. ma farar Paul kšćenja.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź farar Große prědowanje (cyrkw. hudźba).

Krajna zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Nutrnosć za njedźelniše wutoru w Pětrowskej cyrkwi a wšitke bibliške nutrnošće wupadnu swjatkowny tydźeń. — Skhadźowanje kola evang. šulerkow srjedu w prózdninach wupadnje. — Srjedu pop. w 4 hodź. zeńdźe so w Societät žónske misijonske towaršwo (zwonkowne misijonstwo). Prědnošk Lamprechta Große: „Podźěl Łužicy na spočatkach misijonskeho dźěła“. — Stwórtk pop. ¼4 hodź. zeńdźe so evang. šiłowe towaršwo we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu pop. wot 5—7 hodź. młodostna syla, srjedu wječor ½9 hodź. hłowny wotrjad.

Wumrěli. 2. meje: Gottfried Ewald Fišer, překupski pomocnik, 25 l. 3 m. (wumrěł tu, přewjezeny do Drježdźan). 4. meje: Hans Erich Kreskowsky, ratarski dźěłaćeŕ z Ebrenberga p. Waldheima, 18 l. 4 m. (wumrěł tu, přewjezeny do Waldheima). 5. meje: Arnošt Richard Müller, dźěłaŕski mištr na wotp. 70 l. Jurij Hendrich Christian Deubner, wumělski rysowaŕ a zastupnik, 70 l. 10 m. 6. meje: Hana zwud. Gewandowa rodź. Köchelec, wobydlerka domu za starych ludźi, wudowa po skalarju, 72 l. 11 m. 9. meje: Augusta Eleonora zwud. Mulcyna rodź. Prenšic, invalidna rentnarka, wudowa po krawcu, 72 l. 11 m. Marta Hana Klara Lehmannowa rodź. Jähnic, mandźelska zastaranskeho čakanca, 48 l. 6 m.

Najnowiše z cyłeho świata

— **Wuhlady na wjedro sa šwjatki:** Sšmamy wocźakaćź tšane šwjatkowne wjedro, kiž wšchak móže šo druhdy ź njewjedrami pšchetorhnjeć.

* **Universitne twarjenje we Valencii w Schpaniłkej šo pali. Studentojo ze šmjertnym štrachom pytaju, drohotne rukopišy universitšnoje knihownje wukhowaćź. Bohužel je šo wšeń njedźiwajuc pózowanja, jón šhašcźeć, dale rošcźeri. Woda k hašcźenju njedohaha.**

* **Argentinška łódź „Chaco“ je do Gdynje pšchijěła. Pólšte łuźeśtwo šo wjele šapowědźiło, Polakow, kotrychš wona pšchiwjeze, na brjoh puschćiź. Dokelž šu w Argentinškej jenoź łokte pšchendźenja šłužili, je jich pólšte łuźeśtwo hnydom na šwobodu puschćiło. Wušwobodźeni dźewjeczo Polazy powědaju, so šu kapitan a jeho indianiši matrosojo jimi šle šakhadźeli, jim njedošahaju, hubjenje warjenu jědź dawali, tak so šu wšchitšy cźełuje šdrjeni a wožuchnyli.**

* **Amerikanška wulka powětrowa łódź „Akron“ je wjele hodźin dołho po šo šyłnymi wětrami honiła, tola šłónčnje Skalate hory šwobownje pšchelećeła. Hdyž běchu ju k šemi pšchišłajili, ho wona tši króć wot šećzora wotłorže a tšoch matrosow ź sobu štorže. Dwejo ź nich ź wyšokošcźe 100 metrow ź powjaša šo puschćiwšchi, k šemi padźeschtaj a šo šarašyłschtaj. Tśeśi možeše šebi powjas wokoło žiwota šwjasacź a nještrašeny na šemju pšchilećeć.**

Sšlubjenaj: Friedša Schnippez a Kurt Meyer we Wojerjezach.

Sšmrěli: Pawoł Sommer, kožuchaśki mišchtr we Wojerjezach, 64 lět, khowanje bnoże jutśe nježdźeru popołonju ½3 hodź. wot žarowańskeho domu.

1907 — 25 lět — 1932

K mojemu

wobkhodncmu jubilejej

poskićam swojim česćenym woteběrarjam
7 njepřetrjechomnych kajkosćow

Cigarillos domjaca znamka	jena	**8** pj.
Cigarillos domjaca znamka	jena	**10** pj.
Cigary Anno 1907	3 štuk	**20** pj.
Cigary domjaca znamka čo. 10	jena	**10** pj.
Cigary domjaca znamka čo. 12	jena	**12** pj.
Cigary domjaca znamka čo. 15	jena	**15** pj.
Cigary domjaca znamka čo. 20	jena	**20** pj.

Prošu spytajće!

Cigarowy dom

Friedrich Rother

na Kěžorskej drózy 22

Zwjeršne wumělske madraske voilowe mulowe faldate

gardiny

story, marquisety, šwedske smuhi, pisane, wolmjane, voilowe, vitražowe tkaniny, nowočasne parolosy. Wulki wubjerk!
Jara tunjo!

Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wik. 11
znapřeća „Złoteje Hwězdy"

Hosćenc

na wsach, wokoło 8 ha pola a zahrody, zwjetša wokoło doma, ze žiwym a morwym inventarom na předań.
Bliže zhoniće we wudaw. Serbskich Nowin.

Hosćenc w Pěskecach
2. dźeń swjatkow

reje

K 25lětnemu wobstaću
swojeje běrkownje saksk. statn. loterije poručam
k 201. sakskej krajnej loteriji

2. jubilejnej loteriji losy kóždeho dźělenja

Čehnjenje 1. rjadownje: 23., 24. a 25. meje
Płaćizny losow: 1/10 1/5 1/2 1/1
5.- 10.- 25.- 50.-

Friedrich Rother
na Kěžorskej drózy 22
běrkownja sakskeje statneje loterije

Daloka Běleńja
„Wcite Bleiche"
1. dźeń swjatkow wot 7—9 hodź. při rjanym wjedrje
rańši koncert
Na swjatych dnjach popołdnju
reje na łubi
Nowy korčmař.

Hosćenc w Šunowje

Swjatkownu pondźelu
reje

4000 a 2000 hr.
sonah hypotheku wupožčuja
Pytam a poručam stajnje
kněže a ratarske ležowny.

Z dobrom poručam so k zarjadźenju we wšěch procesnych a khłostanskich należnosćach, k zarjadow. wšěch płaćeńskich wobćežnosćow a k zhotowjenju kupnych zrěčenjow a testamentow
Ręču serbscy!
Prawny büro MUCKE
w Budyšinje na Mětigskej drózy 23, při sudnistwje
Telefon 3217

---

6 dobrych rólnych
koni
na předań **Pawoł Wels,**
kubło w Nowej Wsy p. Rakec.

---

8 měsacow stara
jałojca a syno
na předań **w Róženće 17a**

Wolće

při nakupowanju
wupjerkow a ložow. šatow
jenož dobre kajkosće při najnišších płaćiznach
we wosobitym wobkhodźe
Hilger 2
na Seminarskej hasy

Wupřajenja přećiwo knjeni Hańži Michalcowej we Łupoji z tutym wróćobjeru
Marja Hanowa

Jutr. hólc
z ratarstwa so k 1. junijej ze. tarstwa pyta. Bliže zhoniće we wud Serb Now.

„Jedermann"
swjedźeńske hry
při Michałskej cyrkwi
wot swjatkow sem wšědnje
Započatk wječor we 8 hodź.
Płaćizny měsnow: 0.80—2.50
Dočasne předawanje: Hudźbny dom Jeremias
Hudźbny dom Guder, Wellerec kniharnja

Znate wuspěchi!
drénje, wić, čuwy, žonjace khorosće atd.
Krasny park
Janska kupjel w Sjeńkecach pola Kamjenca
Swjatki pondźelu
Wulki koncert
4 hodź. pop.
Wječor: **Reunion**

Herbska Gruchta we Wudworju
2. dźeń swjatkow 16. meje 1932
reje.
Wo bohaty wopyt prosy **G. Nowak**

---

2. saksa jubil. loterija
100 hr. statneho dara
Hłowne dobyće 500000 hr.
Čehnjenje 1. rjadownje wot 23. hač do 25. meje
Losy poručuje
Ernst Lehmann na Kamjen. hasy 45
Běrkownja sakskeje statneje loterije

Towarstwo pomocy za studow. Serbow

wotměje swoju
hłownu zhromadźiznu
kaž je to we wustawkach postajene, **swjatkownu srjedu 18. meje** pop. w 2 hodź. w Serb. Domje w Budyšinje
Dźeński porjad: 1. Rozprawa a zličbowanje. 2. Wólby 3. Dalše należnosće towarstwa.
Lubje přeprošuje sobustawy a přećelow serb. studowacych
předsyda

To je tunje:

Zychi, pišane

2 pojł.:	6.20	5.95	**4.90**
1½ pojł.:	4.70	4.15	**3.60**

Mužaze koschle
lětne, w ćmatej bobrej hódnoćeji: 2.80 2.50 **1.80**

Dobre wupjerki

2 pojł.:	15.60	14.40	**12.60**
1½ pojł.:	13.—	12.20	**9.80**

Poćežnjenje
běłe, šmuhate a damašt, ∫ 2 hłow.: 8.30 6.70 **5.80**

Dźěl. schórzuch
bjeł łoże, wolmjane a zwerc: 1.30 1.10 —.**95**

Poćežnjenje
dobry jakanny linen, ∫ 2 hłow.: 6.70 4.90 **4.15**

Rubješchka
nahłowjaje, w rjanych muštrach: —.68 —.60 —.**50**

Ložowe płachty
lětne a wolmjane, dołhe: 2.50 1.80 **1.50**

A. Kasper, Burglehn 11
měj.: S. Pilopp

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Wubjerk wosadnych serbskich towarstwow. Zastupjerjo slědowacych serbskich zjednoćenstwow zeńdu so 1. dźeń swjatkow po serbskich kemšach pola Lubjenskee. Jara rozsudna a ważna należnosć! Towarstwa: Podćornobóh, Sołobik, Bukećanske serbske tow. Radosć a Sokoł. Předsyda Radosće.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" wobdźěli so příchodnu njedźelu při pohrjebje swojeho droheho čestneho předsydy Korle Mićki. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Zhromadźimy so pop. w 3 hodź. pola Hončec.
Předsydstwo.

Meblowe transporty wobstara spěšnje a swědomićiwje

Wapnopěsk. cyhele po jara zniženych płaćiznach podawa

Wuhlo podawa po lěčnych płaćiznach

Moritz Wobst G. m. b. H.
w Budyšinje
Telefon: 3065 / 3066 / 3579 / 3025

---

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
aparaty
a wšě wěcy za amatérske fotografowanej

FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čisło 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše

---

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy
(Nowotwar khorobneje kasy)

Tunje kožuchy a žonjace košle
za Božе stpiće a swjatki

T. ALBERT
w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach 10

---

200 wóznych kołow, nowych a trjenimi wšelake sadźby za njedźelske wozy z gumijow a železom, kaž tež železne a drjewjane konjace korta a rěble, tohorunja wulku dźělbu wóznych wóskow ma, dokelž su zbytkne, jara tunjo na předań
Moritz Wobst G. m. b. H.
w Budyšinje Telefon 3065 / 3066

100%towski zawěsćeński skit za khorych
też za swójbnych
poskićamy wšěm powołanjam, też dźěłačerjam, dobrowólnym a tajkim, kotriž dyrbja zawěsćeni być, poslednich wuswobodźi přistup k nam po § 517 RVO. wot dyrbjeńskeje kasy.
Njewjazomne wujasnjenja podawa
„Lichterfelder Ersatzkasse" Verwaltungsstelle Bautzen
Steinstraße 43, I. :: Telefon 2297 :: Ręču serbski

Bohu je so spodobało našeho lubeho mandźelskeho nana, přichodneho nana, a dźěda
kublerja Michała Šmitka
w jeho 64. lěće wčera nahle ze swěta wotwołać.
To přećelam, znatym a susodam wozjewjeja
hłubokozrudźeni zawostajeni
W Radworju 14. meje 1932
Marja Šmitkowa rodź. Ćemjerec
dźěći a dźěćidźěći
Pohrjeb budźe pondźelu 1/2 8 hodź. w Radworju.

Přiloha k čisłu 112

SERBSKE NOWINY

Sobotu 14. meje 1932

Swjatki — přezjednosć w duchu

W Budyšchinje, 14. meje 1932.

„Dźerżćе pilnje jednotu w duchu!" — je tas swjaty Pawoł swojich wobadnych napominał. A tuto napominanje je dźenża runje tak trěbne, kaž tehdom. Njepschesjenosć je brach złeho człowjestwa, niz jenoż Serbow. Duch njepschesjenosće cёchnje so kaž cёchа chorosć psches nasch lud a rostorha, schtoż hromadźe słuscha. Bychmy-li pschesjeni byli, bychmy njedźiwajo wulkeje hospodarskeje a duchownеje nuzy žiwi lud byli. Tuž je najrjeńschi swjatkowny dar nam pschesjenosć.

Tola schto je pschesjenosć?

Nasch cёаz chże najradscho wscho frunacź, wschě rozdźёle samasacź, kaž bur rolu fruna, hórki wotnoży a dosy wuruna. Wožebite stawy a rjady maja so słuchicź, wěry a nabožiny so wotstronicź a sa to nёkajka powschitkowna moralka sawjesć a mёnja, z tym sjednacź a smjerowacź. Wschi tym pak so sabudźe, so człowjestwo rola njeje, kotruż możesch z pluhom a łopaču wobdźёłacź, ale je shromadnosć žiwych bycёow, kótrež z wotsebitym nadawkom a waschnjom. Człowjestwo je žile cёёło ze wschelakimi stawami. Kóždy ma swoje dary a kamownosće wuzicź a druheho wotsebitosće cёerpicź.

Niz schematiska jenajkosć a dźiwja swoboda matej knjeźicź. Sliwoboda je bobra, niz pak ta, kotraž jenoż sebje znaje, druhich niz. Bajka wo njespokojnych stawach a spieczeńzu napischeżo złotkej, z kotrež senator Menenius Agrypka njespokojnych Romjenow ke rosumej pschinješe, je znata. Stawy so spieczowachu napischeżo złotkej. Nochzychu, so by tón wo mёrje wuzmal, schtoż stawy nadёёёaju. Tuž sapraji tón słužbu. Bórzy běchu złotk a stawy slenjene, cёёło słubi swoju mózu. Skónczuje so domahachu, so bjes złotka žiwe bycź njemóża, runje kaž niz złotk bjes nich. Wujednachu so a swjatachu so k wotpowёdnej pomozy.

Tuta bajka rёёi wo złonowanju shromadnosće. Žiwjenje nimasch znam wot so, dźakujesch so za nje druhim. Tola rёёi też wo winowatosćach napischeżo shromadnosći. Twoje žiwjenje nimasch znam sa so, twoje mozy słuschеja też bliźichemu. Kóždy, kiž ma doma rjane žiwёbne žiwjenje, wё, so runje w tutym wuskim

Swjatki

Swjatki su dźenża a słónёko so smёje,
Jabłoń wschón cёёeje, a duscha so hrёje,
Kaž chjała nёkto psches wóń a kwёt
Rospuskuje dale psches zyły swёt.

Kóžda wutroba radostnje wioži,
Kak so duch nalёtni z nowa nam bliži,
Kak nadźijepolny z durjow a wrotow
Selene haёki tyka do wётrow.

S bliska a z dala sacźuwasch swjatki,
Hona so błyscheka kaž njebjeske rjadki.
Ptaczata spёwaja, swony tak hraja,
Do nich swój pokrluschi dźёёatka tkaja.

Njewёdźa dźёёi wschё swjetscha drje,
Schto Duch swjaty nam pschinješe,
Tola słuchaja na pschirody rёёi:
„Dźenża dyrbja wschitcy wjeselі [bycź!"

Jurij Sslodenk.

swjasku mjes starschimi a dźёёimi, we wotwowdowanju dawaniu a branju najlubschcha radosć žiwjenja leži. Kaž w swójbje, tak mёło też w ludowym sjednoczenstwu bycź. Kóždy ma bycź po swojim waschnju zyły cёёowjek, tola niz sam sa so, ale swojimródnym rad dawajo.

Tola kak pschindźemy k tajkemu žiwemu jednoczenstwu? — W starym Romje wonyri wjenacze — bychmy dźenża prajili: w fejerje — bylna swada. Tuž sawoła jedyn rёёnik do shromadźizny: „Njepschecёel steji psched wrotami a wy so waodźeja!" Tak mohli też dźenża, niz jenoż do sejmow, ale do wschoho ludu wołacź: „Njepschecёel je psched wrotami! Njewjeёe, kak so na naschej njepschesjenosći wjeselі a jenoż na to cёaka, so by z nami kónza było. Budźe pschesjeni!" Shromadny strach dyrbjał wschitkich, kotrymuż Serbstwo a wótcёina žane prózdne słowo njeje, do najwonkowho sjednoczenstwa słowacź. Swonkowna nuza njewunjuknje jednotu, hewak dyrbjeli dawno bratrja a sotry bycź.

Jenoż prawy duch może nasch sjednoczicź. To je

duch ponižnosće.

Tola niz njewólne podcёiśnjenje. To žadyn strowy lud njeje, hdёź so nёtotri jako nadcёłowjekoho wupjeraja a druhi so k njewólnikam sniża. Jenoż se swobodnych ludźi wutwori so žiwy lud. Kóždy cёёesnuj druheho a pschindź jemu z cёёesćowanosću napischeżo!

A hotsiёka ponižnosće je wёrniwosć. Nahlady su wschelake a wostanu tak dołho hacź budźe myslacych cёёowjekow. To je derje. W tym jewi so žiwjenje. Nictrjebanny a njeměnny nasche pschesłuschenje wopraswacź, abo pschedacź. Ale chcemy je sastupowacź bjeze wótrosće a tukanja na druhich. Druhdy rёёi so wo swjatym smёwje. Tola njesłuscha je nam swjata wёrniwosć w pschecёiwnosćach stronow. Potom njeby pschi wschelakosći jednota cёerpiła.

K ponižnosći a mёrniwości niech pschidruži so cёёerpnosć. Snanjo scёerpnosće je: cёёakacź moz. Swjetscha je tak: se błojimi błahosćemi, njesměrneje scёerpnosće a z brachami bliźicheho nerwosneje njescёerpnosće. Runje nowopak dyrbjało bycź.

Tola najwaschnischa pschi wschёm je lubosć. Bjes lubosće, kiž bliźichemu to swoje da, žaneje ponižnosće. Bjes lubosće, kiž po njerosłohori, žaneje mёrniwosće. Bjes lubosće, kiž wschitko wёri a po wscheho nadźija, žaneje scёerpnosće. Smjesch so w lubosći! Nimasch jenoż twojemu bratrej wodawacź, ale ty won nosyn cёёeje nasche błahosće. Bychmy-li to dopósnali, potom by tu pódy było za ludowu jednotu.

Schtó naš honi k tajkej snjeslliwej lubosći a wjedźe naš k jednoze mjes nami? Nichtó druhi hacź

duch swjaty a Jesuš Khrystuš.

Hdyž tón nasch lud njepschekiša, hdyž kóždy swojeho maleho hamowaschneho ducha scёёehuje, potom wostanjemy rostorhani a prajujemy so podarmo wo pschichod nascheho ludu. Tuž chcemy z kёrluschom scej saspёwacź:

Ty lubosć a trosćet najbёdschi,
Nam wodaj nasche hrёchi wschёk,
Daj nam we twojej hnadźe stacź
A tebje stajnje lubowacź.
O Knjeże, z twojej sylnosću
Nam pomhaj złabu mudrotu,
So by po mózu bёdźiki
A wёcznje bysć pschi tebi.

Serbske swjatkowne nałožki

Serbja na róčnych časach maju hišće swoje stare nałožki a je haja po staroznatym wašnju. Swjatkownych wašnjow drje nimaju telko kaž hodownych a wosebje jutrownych, tola je so wosebje w Delnjej Łužicy hišće dosć zakhowało.

Swjatki so nic jenoż wše statoki wonka a nutřka z brёzowymi hałozami a brёzyčkami wupyšeja, też w Božich domach so zetkawaju ze zelenymi hałozami swjatkowneho štoma. Serbski kronikar Abraham Frencl nam wjele powёda wo serbskich swjatkownych nałožkach před 150 lětami. Pisa takle: „Swjatkowničku je w nёkotrych wosadach wašnje, zo ludźo hnydom po požohnowanju z mejow sej wottorhnu hałožku a ju sobu domoj bjeru a z njej wšelake přiwёrki wuwjedu. — Wječor pak a swjatki pónźdźelu na horje abo dolinje kruwarjo tak mjenowany swjatkowny woheń zapaleja. Z nim ma so wёc takle: Woni zbёraju nёšto dnjow prjedy drjewo, hdźeżkuli móža tajke nadeńć a nakopjeja wulku hromadu, tutu potom w postajenym času zapaleja, zwarja sej při tym mloko a jeja, kiž jim hospoza sobu dawa, druzy młodźi ludźo so přidružeja a přihladuja. Nёtko tajke wohnje skerje w Zhorjelskim Nёmcy pala, mjenje pak serbscy pastyrjo w Budyskim kraju." Na druhim mёstnje spomina Frencl zaso na swjatkowne wohnje pola Budyšina: „Njedaloko Budyšina je Wowcа hora, na kotrejž kóždе lёto swjatki młodźina so často skhadźuje; štož z toho pokhadźa, zo stari póhansey Serbja to w tym času też činjachu."

Tutón nałožk swjatkownych wohnjow so dawno wjacy njehaji, ale wašnje, natykać mejkow, je přeco hišće žiwe. Mejam so přicpiwa tajna móc, wosebje tym, kiž so w haju kradnychu. Tuta móc ma so na wšelake wašnje wužitkować.. Hdyž mejku stajiš k durjam a woknam, wotdźerżuja wone złe duchi. To samo wuskutkuje też bróstwonc, hdyž jón do wokna stajiš. Za dźewjcé dnjow dyrbiš te zelene hałozy położić na huno, potom myšo cёёkaju. Kruwa, kotruż z mejku na wiki cёёriš, so derje předawa.

W Delnjej Łužicy a w holi je swjatkowny nałožk też postajenje meje. W nocy k swjatkownicёy so meja postaji. Wona dyrbi so po możnosći kradnyć. Horjeka na žerdźi je drjewjany kříž abo přёkušk z kwёcёelom abo wёncom, z pisanymi rubješkami a bantami. Žerdź je zpletwami wobdata. Tutu pychu su holcy wёnowałe. Horjeka so bréza přiwjaza. Druhdźe pak so hižo za dwё njedźeli dele bjerje. Wokolo meje so rejwa, potom so wona podréza abo wukopa. Stóž wjeřšk hrabuje, je mejski kral. Jeho swjatočnje do korёmy njesu, hdёź sej wuzwoli mejsku kralownu a z njej prёnju reju rejwa. Wёnc z meje so na rejwanskej lubi na scёёnu pójsnje.

„Meja" ma předstajić duch rosćenja w přirodźe, kiž njese do domu a do wsy płódnosć, strowosć a derjemёёe, kiž wotdźerżuje khorosć, smjerć a hubjene žně. Kaž zelene hałožki w domje njesu žohnowanje jenctliwcej, tak meja cyłej wsy. Je to prastara přiwёra a prastare wašnje, kiž so w cyłej Europje pola nimale wšitkich narodow namakuje.

Swjatkownička wlaći hišće jako khutny swjaty dźeń, popołdnju ludźo rady khodźa na pohrjebnišćo a spominaju na zemrětych. Swjatki póndźelu a wutoru pak wjeselёsć knježi a wšudźe so horliwje rejwa.

W Delnjej Łužicy wotmёwaju so swjatki abo nёkajku njedźelu po swjatkach wujёchowanja po starym wašnju. W Cazowje a Liškowje wotmёwašе so prjedy swjatki póndźelu „nošenje srokow", kiž zarjadowachu konjacy. Konjacy na přemo jёchachu. Dobyёer dósta wёnc a bu na cyłe lёto kral. Najhubjeńši jёchaŕ pak dyrbješe na kónci swjedźeńskeho cёahu zbёrachu wot wobsedźerjow zrёbjatow jёdźe a pjenjezy, kiž trjebachu k nastupnej rejwanskej zabawje.

Tajke swjatkowne wujёchowanja namakachu so też pola druhich narodow. Wšudźe je dobyёer kral a poslednі jёchaŕ so hani. „Kral" zwjetša dóstawa wёnc abo mejn, symbol rostlinstwa.

W starej knizy namaka so spomnjeńka wo tutym wujёchowanju serbskich pastyrjow wokoło Khoćebuza. Přёni dobyёer so tehdy mjenowaše „knjez", druhi „sluzobnik" abo też „kat", přetož dyrbješe najhubjeńšemu jёcharjej „hłowu wotrubnyć", to rёёa jemu hlinjany horne z hłowy zrazyć, kiž bёchu jemu stajili.

Druha forma swjatkowneho wujёchowanja je jёchanje wo wosušk, kiž je wašnje pola Delnjołužiskich Serbow a Poněmёencow. Na šćrokim puću abo na pastwišću so skhadźuja hóleу, zwjetša bosy a bjez kabata, na njesedłanych konjoch. Hudźba piska a pacholjo hanjeja za wёstym wottyknjenym kóncom. Dobyёer dóstava wosušk, kotryž su přazarki wёnowale. Druhdy so też nanjeku wosuški wšelakeje wulkosće. Druhi a třeći dobyёer potom dóstawatej mjeńšej wosuškaj. W Husokej pola Wětošowa dóstawa druhi dobyёer cёaltu a błešu palenca. Po wujёchowanju je wёzo zaso rejwanska zabawa w kórenje. Druhdy też holcy na přemo bёhaju wo wosušk. Zo so wubёdźuju wo pjёrwo, ma woznamjenić, zo su žně cył hibanja vegetacije.

Dalši swjatkowny nałožk je też „kalanje knjeżny". Słomjanu klanku zwobleknju serbsku drastu, přёdku ma deska z namolowanej wutrołu. Hóleу ze zawjazanymaj wёnomaj přijёchaju abo přibёchaju a z tesakom „knjeżnu" kalaju. N kóždym boku holeу rjad tworja. Stóž do wutroby kole, dóstawa jako dobyёer rubiško.

Dale so w tutym času w Delnjej Łužicy też wotmёwa „wёncowe jёchanje". Hóleу maju z konja překalać wёnc abo kruh.

Tute poslednišo wašnja dopominaju nas jara na dobu starych ryčerskich brow.

Widźimy pak tu zaso, zo Delni Serbja su sej hišće zakhowali wjele wjacy rjanych ludowych nałožkow dyžli my Horni Serbja.

Sławna hra Marjany Domaškojc „Z khudych žiwjenja" w Čechach

Minjenu póndźelu 9. meje připołdnju wočakowachu na Masarykowym dwórnišću znate dźěłaćerki „Jednoty Słowjanskich žonow" a młody Hornjołužičan našu dolnjoserbsku spisowaćelku. Dołho njetraješe a čah přijědźe sapajo a jachło, kaž by prajił chcył: „Dźensa někoho wosebiteho wjezu!" Za naše słowjanske sotry běše to woprawdźe wosebitosć; z radosćiwym posměwknjenjom witachu so z njej. Na to dósta krasny kwěćel wonjacych różow. Hordźe krocheše naša spisowaćelka w narodnej drasće a w rucy kwěćel różow dźeržo. Ludźo na drózy pozastachu, zo bychu hladali a wobdźiwali našu staru lubu drastu. Dokelž běše pće dałoki, zesydachu so wšitcy do auta a hajdi dźěše „domoj". Jědźachu wokoło Representančeneho doma, Parlamenta a nimo wšelakich druhich zajimawych a historiskich twarjenjow, doniž njeběchu na wočakowanym městnje. Stejachu před krasnej wilu. Psyk běše prěni, kotryž chcyše powitać našu krajanku, poča nadobo žałostnje šćowkać. Skónčnje kročachmy nutř. Wšitko tak krasnje! Knj. Domaškojo so toho dodźiwaš njemóžeše, jenož přispomni: „Jow docyła hinak wuhlada, hač w mojej hlinjanej budcy!" Zastupi do jstwički, hdźež měješe swoje nocy w Prazy přespać. Hnydom běše, kaž doma. Jstwička po starosłowjansku zarjadowana, runa so derje našim hišće často nadeńdźenym jstwam. Wulkotny napohlad do přirody a nadoby a wšitko kaž doma, to so wězo našej Marjanje Domaškojo lubješe.

Po krótkim wočerstwjenju a posylnjenju poda so na pruhu słowjanskich rejow. Tam měješe přileżnosć słyšeć rěče wšitkich narodow a widźeć reju „Morawsku bjesadu". Nazajtra pod přewodom dweju knjenjow a młodeho Łužičana wopyta Marjana Domaškojc „Narodopisny muzej", hdźež běchu nic jenož česko wěcy, ale też naše serbske. Zajimawosće putachu jeje woči — cyle dopołdnjo so miny, bjez toho zo by wšitko widźała. Popołdnju běše přileżnosć k wotpočnjenju, přetož wječor, wječor z wulkej wéipnosću wot našich słowjanskich bratrow wočakowany, běše před nami. Wšelake nowiny běchu hižo do časa Pražskich wobydlerjow informowałe, znamjo, kajki wulki zajim za nas wšudźe w bratrowskich krajach maja.

Wječor wokoło 8 hodź. počinaše so žurla pjelnić. Zastupjerjo wšitkich narodow běchu přikhwatali, mjez nimi wumělcy a wuznamne wosoby, zo bychu prěnje serbske dźiwadło „Z khudych žiwjenja" widźeli. Před jewišćom wisaše k prěnjemu razej naša serbska khorhoj a pódła njeje čěskosłowakska, wšitko běše nanajkrasniše přilhotowane za předstajenje našcho prěnjeho dźiwadła na čěskim jewišću. Předsydka Jednoty Słowjanskich žonow knjeni Smolářowa wustupi, za ruku wjedźo našu krajanku. Bohaty přiklesk witaše Domaškojc do Prahi. Na to přepoda jej předsydka krasny kwěćel. K tomu zaspěwa „Spěwańskí kruh hankownikow" našu narodnu hymnu a „Tebi zdar!" Wo nami, našim žiwjenju a literaturje poréča nam znaty dr. Jos. Páta. Na kóncu witaše w mjenje čěsko-łužiskeho towařstwa „Adolf Černý" a dźakowaše so wšěm, kotříž běchu přinošowali ke předwjedźenju tutoho dźiwadła. Dale wupraji postrow w mjenje Słowjanskeho wustawa. — Skónčnje wotewrí so jewišćo — serbske dźiwadło so započinaše. Lěpje njemóžeše so docyła hrać, běše hnydom widźeć, zo běchu to hrajerjo wot powołanja. Lud z wulkej kedźbliwosću cyłemu poneńdźenju sćěhowaše. Najbóle so jomu spodobaše, hdyž Starikowa, zmužita Serbowka, wjesneho starostu z domu wumjeta a jemu hišće něšto z košćom přida. Přihladowarjo zahorjenje kleskachu. — Powšitkownje so dźiwadło k prěnjemu razej na čěskim jewišću wulkotnje poradźi, štož woznamjenja za nas postup w kulturje. Po dźiwadle pokaza so hišće jónu autorka dźiwadła a zaso pokročowaše šumjacy přiklesk.

Hišće njebě dźensniši porjad dokónčeny. W druhej městnosći „Wumělskejo bjesady" zhromadźichu so wuži zajimcy k čajowemu wječorkej. Tutón měješe skručić zhromadne zajimy słowjanske. Předsydka Słowjanskich žonow zahaji wječork. K tomu přednjese młody Serbowčan Č. Leska dolnjoserbsku baseń „Nałčto w Błótach" wot Miny Witkojc. Potom witaše krajanku w mjenje „Serbowki" a tudyšich Serbow. Dźakowaše so słowjanskim bratram za předwjedźenje tutoho dźiwadła, kotrchož najwjetšu zasłužbu ma Jednota słowjanskich žonow. Wosebje pak dźakowaše so za lubo a miłe pohosćenje a wobydlenje swójbje Pavlowej, kotruž poskićichu našej spisowaćelcy. Jako skónčnje přida hornjoserbsku baseń „Bratra" wot Jakuba Sewćika. Sćěhowachu hišće wšelake recitacije serbskich basnjow w čěskim přełožku. Też słowakscy so recitowaše. Nimale na kónceu postany Marjana Domaškojc, zo by so podźakowała za wšě česćowanja a lubozne powitanja. Wšitko běše derje zrozumić. Po 11 hodź. rozeńdźechu so wšitcy, skručeni w duchu słowjanskim. Naša luba krajanka wobdata z kopicu różemi spročna wot překwapjenjow a wjeselow, spěchaše do swojeje druheje „budki" słowjanskej. — Naše dźiwadło pak je sebi dobyło přećelow a lubowarjow k lěpšinje našeho naroda — kupy słowjanskeje! Nadźijamy so, zo njebudźe to naše poslednje dźiwadło, kotrež je so pokazało we hłownym sydlišću Słowjanstwa!

Srjedu wuleća sebi knj. Domaškojc do Chejnic, zo by wopytała stareho znateho. Popołdnju so wróćiwši, wopyta hišće někotrych znatych prócowarjow. — Nazajtra přichodneho dnja wopuści Prahu a poda so do Młodeje Boleslawy, zo by k druhemu razej ze swěrkom była swojeho dźiwadła, kotrež je zarjadowało „Towařstwo knjenjow a knjeżnow". Zawěsće budźe so też tam našej krajanej spodobać. Přejemy jej hišće wjele wjeselych hodźinkow we słowjanskej zemi!

Č. L.

Kak sym Skórcec do noweje kukawy přeprosyła.

Luby knjez Skórco, luba knjeni Skórcowa!

Sym wamaj do zahrody na našu krušwinu rjanu kukawku pojsnyła. Wój pak njeńdźeštaj do njeje a druhe skórcy su tola hižo dawno do swojeje khěžki zaćahnyłe. Ja pak sebi myslu, zo skónčnje tola do mojeje kukawki počehnjetaj, dokelž přecy wokolo njeje lětataj. Sym wamaj też něšto mjehkeje słomy nutř położiła. Staj to hižo pytnyloj? Prošu waju, zo potom, hdyž su wišne zrałe, njebyštaj žanych pokradnyloj. Hewak ja žanych k jědźi nimam. Je tu tola tak wjele wačkow a zornjatkow na zemi, zo móžetaj so do syteje wole najeść. Njebudźemy na naš wišnjowy štom ani šerjenje stajić, zo njebyštaj strach měloj. Na našu micku chcu też derje kedźbować, zo wamaj a waju młodym žaneje škody njećini. Tuž pójtaj a spěwajtaj nam swoje kěrluše. To budźe najrjeńši dźak za wšitku moju prócu.

Přećelny postrow

Waša

Elza Warnačec

z Nowych Boranec.

Njejsu dha w měsće a na wsach wjacy žane serbske dźěći?

Prošu to, přeradźće mi tola, hač w Budyšinje abo w mojej wokolinje žane serbske dźěći njejsu!? Kóžde nowiny čitam, ale jara malo wo měšćanskich dźěćoch. Wone su nam tola jutry tak wjele pisałe, snadź něšto swjatki też zasy pisaju? To chcu so nadźijeć. Hač druhdźe njejsu ani khodojty palile? A hač też w Šunowje žane serbske dźěći wjacy njejsu? Ja w nowinach wo Šunowskich dźěćoch ničo njećitam. Što ma to na sebi, njemóža te serbski, zo bychu wo swojich nazhonjenjach pisałe? To by tola rjenje było! Tuž, wy Šunowčenjo, pisajće też do „Serbskich Nowin za dźěći"! Wuj Měrćin by so jara wjeselił, hdy by tu zasy něchtó nowy pisał. A też nas by to wjeseliło.

Kurt Soka z Rakec.

Naše baćony.

Naš baćon je sej 4. haprileje hnězdo přetwaril. A hdyž wón hotowy běše, je baćonowa přišła. A potom staj lećałej po žaby. Nětk wona jeja njese. A baćon přecy za baćonowu žaby nosy.

K. Janec z Klukša.

Wo wudźenju.

Nětko sym zasy dostał nowu wudu wot znateho wuja, z njej khodźu nětko kóždy dźeń wudźić. Na tym mam wulku wjesołosć. Najprjedy sej rybjace waki ze zemje wuhrjebam a je do tyzki stykam. Nětko wozmju swoju nowu wudu do ruki a hordy so podam na wudźenje. Při tym dyrbiš měć wjele scérpliwosće. Hdyž je wuda khwilku we wodźe, cyba něšto. Ja myslu, zo je so wulki a ćežki karp popadnył, ale hdyž wudu wućahnu, mam jenož drobneho pjerska. A tola khodźu rady na wudźenje. Hač druhe dźěći też rady wudźa?

Rudolf Klimant

ze Stróže pola Wulkich Zdźarow.

Nałětnje přeće!

Ow kak rjenje, krasne je
Hdyž słónco swěći nałětnje!
Na lipje skórcy hwizdaju,
Na łucy skaču, na polu.
K nam přilětuja łastojčki
A hudźa khwalbne kěrluški,
Ja z nimi so rad zjednoćam
A k dźěłu zbože přeju Wam!

Leńka Sokec z Rakec.

Lube serbske dźěći!

Sławal Zasy je mi pisała serbska holčka, wo kotrejž dołho ničo słyšał njeběch. Haj, luba Warnačec Elza, Ty sy dołho mjelčała, kaž też wšě druhe dźěći z Khwaćanskeje šule. Hižo myslach, zo sy zabyła na wuja Měrćina. Potajkim, tajku haru maš Ty z wašimaj skórcomaj? Sy ha też kukawu zahe dosć pojsnyła, mjenujcy hižo nazymu? Do noweje kukawki so skórcam rady njecha. Ja mam doma też kukawku na starym jarowcu, a tam su so skórcy też hakle w druhim lěće zasydlile. Wroble tak wumyslene njeběchu... Sym wćipny, hač so Warnačec skórcy tola hišće dadźa pohnuć, hnězdźić w nowej kukawcy. Je wšak hižo khětro pozdźe.

Tak je Sokec Leńka z Rakec nětko też započała pěsnić? Nó, to w Serbach rjady pěsnjerjow a pěsnjefkow njewotemru!

Kurt Soka z Rakec je so rozhoril na komudne a lěnje serbske dźěći w měsće a na wsach, wosebje też na Šunowske, zo do „Serbskich Nowin za dźěći" njepisaju. A ja jemu prawo dam. Też ja so hněwam, zo tak mało serbskich dźěći dopisuje. Su to jenož přecy te same z Rakečanskeje, Komorowskeje, Khwaćanskeje a Rachlowskeje šule. Hač serbske dźěći w Radworju, Poršicach, Khrósćicach, Bukecach a druhdźe woprawdźe serbski pisać njewuknu a njemóža? Skoro so tak zda! Hač to na wučerjach zależi?

Nětko je mi też pisał prěni serbski hólčk z pruskich Serbow, Rudolf Klimant ze Stróže pola Wulkich Zdźarow. Jemu pak dźensa wotmołwjam z wosebitym listom!

Tak rjane swjate dny wam wšitkim přeje

wuj Měrćin.

Lindberghowe dźěćo je morwe!

Cało Lindberghoweho dźesća su nětko njedaloko Lindberghoweho domu namakali. Nadeńdźe ju čornuch. Čěło bě hižo khětro stłate. Jenož na drasće móžachu hišće spóznać, zo je to Lindberghowe dźěćo. Čěło nětko přepytuja. Čěło je wěsće hižo dwaj měsacaj w lěsu ležało. Zlóstniey běchu dźěćo na hłowu dyrili, přetož tam so namaka wulka rana.

Cichi michał — swjatkowny ptačk

Cźichi michał je tak rjec swjatkowny ptačk, přechetuj kóžde lěto wokoło swjatkow prěni króć sawiwosti w naschich serbskich hajach. Te to sjnk, tak swojorafnje njejsći a tola mózny a połny kaž zyła swjatkowna přichroda we najkrafnjischim cźasu lěta. Haj, wiwotenje cźichcho michała sjnscha z swjatkam, kaž sjotofelene, wonjate młodźne lisćo dubow, kaž swětkofelena mjechka młodźina po schmrćkach a jědłach, kaž sjote kwětki po ładach a łukach.

Cźichi michał njeprózninwy z lisća wyschich wjeschkow bukow swoje ředkwe hrónćko sawiwoluje: „Orioditlio" abo „gibatitlio". Cźichi michał sjuscha k tym cźahawnym ptačkam, kiž najwodźischo, mjenujcy hakle przjedź neje, bo k nam wrócza. Jenož króttki cźasp tutón lubosny spěwał posa naš pschebywa. Hižo sapoczatk lnjeća za sabu sjo wotsała, so by so podał na dałoki puć do južnych krajow. Po sdacku je to tropiski ptak, kiž je so pomałku dobiwał dale k połnocy. W južnych krajinach sju žiwe wschitke jeho pschiwuzne.

Cźichi michał hižo z barbami pjerja sjnkinje tropiscy. Hłowa, schija a cźełko, konćki wopusche sju rjenje żołte kaž oranża. Strón, ramjeni a kschidle hacz na mały żołty błeck sju cżorne. Wóczko je cżerwjene. Hacżrunjeż sju to dosć nadpaone barby a ptačk je też dosć njemérny, to tola jeho srdża hdy ras wuhladamy w hustym lisću. Runje z tym pak bywa to nimo mery sajmawy a potajny ptačk. A dyż-li ras tola pytnył toho sjotobarbneho spěwarja, każ z połwócżinjenym pjskom swoje żelnoćjene hrónćko sjfoli, potom z kóżdym nałećom jeho znowa a znowa pytasch.

Hrónćko cźichcho michała da so sjoła napodobnić. Możesch z tym pschiwabić ptačka, runje każ kohnk, hdyż sakusasch. Cźichi michał je mjenujcy jara żarliwy a njecha, jo by druhi jemu „do kała kajbł". Ssaućka je tak rjana każ ganićk. Je horjela na żofcj selena a sjoły bólosta z cźmowymi smužkami. Njemóże też tak rjenje wiwolić, ale nětak kwjeći. Hnězdo je jara mnohcżasy twarjene. Wisza mjez dwěmaj hałosomaj. Kónz smužnika abo sapoczatk prażnika młodźała wuklinja. Cźichi michał je ludźi dale njeboji, pschetuj hnězdi też w parkach wulkomjestow.

Tutón ptačk je w Serbach też hischcze mjenujc mihuła, mitkta, michalik, też sjoty kóp abo żołty wischnjeć. W Delnjej Łużicy rjka łuzyja. Najbóle je znaty pod mjenom „cźichi michał". Ptačk bale tak jara cźichi njeje a

nima też niczo „michalkojteho“. Ale jeho mjeno je napodobnjenje hrónčka, kotrež pospochi wuwoli. Hrónčko też tolmačuja mjena, mihula, mihalik a luzyja. Nješto podobneho wokhedźbujemy też w ruskich rěčach. Nješto podobneho wokhedźbujemy też w ruskich rěčach. Po němsku rěka Cžichi michał „Pirol“, po łacjansku „Oriolus“, po italisku „Oriolo“ a po franzowsku „Loriot“.

Cžichi michał je w ludźe derje znaty ptačk. Tohodla su jemu też wschelake hrónčka podźiwali, kiž pjecza śpěwa. Praji žo, so wola: „Do hribow, do hribow!“ abo „Marja, pój do hribow!“ W Delnjej Lužicy wola: „Luzija, pójź do gribow!“ Ja namam žednej kobele!“ a Frykom jwažita . . .“ Schto dale praji, njehodźi žo tu derje prajicź, dokelž je to kěžko drastiwy. Abo wola: „Luzija, pójź do gribow! Ja namam žednej hobele!“ Druhdy hischcze pschida: „Dźi k žuboej požčicź! Njechaschi-li hicź, da wobliš mi . . .!“ Wokolo swjatkow wschak hischcze hribu njerosty, khiba smorje. Ale wschak cžichi michał hacź do konca smažnika woła. Na kóždy pad je cžichi michał pola naš jara woblubowany ptačk a k swjatkam wón klukcha, runje kaž brěsyczka.

Jurij Měrčinkowy.

Swjatkowna nadźija

Dokonjany je swjaty dźiw po dołhej, tyschcnej symskej nozy. Boża swórba je k nowemu žiwjenju wotmuczila a Boża wschesmócy skutkuje swonu w potajnych wosknjach z njewidźomnymi mozami na wobnowjenju pschirody. Sswjatki! — — — mejska pycha a rjanosć dosćehnje wyschschinu wschcho zemsko blyschcza a duch swjaty wupschestrěwa, so nad mrócelemi swoschuje, swoje njewidźomne kschtoła nad pola a łuki a zbeža zohnuje zwonej ruzy, so by tutón błyschczoty kcžew sramił a polne płody pschinjesł. — Měr a pokoj ducha z pschirody a hłubole zaćuwanje sima cžłowjeczu wutrobu a napjelnja ju znowa z wěrnym žiwjenjom. Nascha wutroba klapa wschschcze a wyschsche a puta na bjeskónczosć njebjeskej mócinje dopjelnjenje swojich žadosćow a zonow. Naschi myslenje a zaćuwcze bludźi w dolinje z nowej nadźiju napjelnjene traja zbožo a wěrny měr pytajo. Wčzina tragika cžłowjeczstwa — žiwy być chcjeze a wumrěcź dyrbicze — poslubi žo w rjanosćach mejskeje pschirody z naschcje wutrobu.

Też ta najmjeńscha hałka je z mejskej pychu wobdata a žo hordosnje zyboli we wosbožazej kcžasnjow — krasnosći. Wrota žiwjenja su wotewrjene; polnosć a rjanosć debja hona. Wěra žiwjenja a nadźija pschichoda klincza znowa we wulkej, dokonjanej harmoniji psches nalětni śwět. Nadźija — je to potajna móc w pschirodze a stwórbje, w kóždej rostlinje a w kóžonym zwěrjeczu, kotrež bycžo a minjenje wschcžho žiwcho wopschaja. Nadźija klapa w kóždej cžłowjeskej wutrobje a dawa cžłowjeckej naskork a wutrajnosć k dosćahnjenju žiwjenskich ideala a k dozrěcu cžłowjeckich wyschin. Nadźija dawa złabemu a sadwělowanemu nowe mozy k dalschom zwitowanju. Nadźija je tajmy hłuboki impuls cžłowjeskwa, kotrež žiwjenje sahy kóždy ras wobkrući, hdyž je cžłowjesk ćuch tute w cžežkich hoźinach saprajił. A jeli nam nadźija, njewostanje, potom je nasche tudyhnjeże bjes smysła a materializmuš dostanje wopramjenje thorije, so swět z lutych atomow wobsteji a so tute, we wěstym rjedże sestajene, mnohosć žiwych a mortwych formow natwarjeja. So nasche cžełko po smjerći sahy do atomow rospadnje, kotrež do hinajscha systema słupja a nětchto nowcho tworja. — Haj bjes nadźije na nasche dalschnjenje we wěcznosći by nasche semjske bucžo prózne a wostłuole było. Skota nadźija je drohotne wobkedźbowanje we cžłowjeku. Wobnowjamy tehodła je swjatkownym cuchom napjelujeni nadźiju na rjeńsche cžasy — za naš a nasch narod.

S wulkej nadźiju su wschc rostliny a wscha swěrina ke nowemu žiwjenju wotucźile, so by kcžew wulke płody pschinjesł a swojim rosmnožił. A wotucženje a wobnowjenje pschirody pjelni wosebje cžłowjeku wutrobu z nowej nadźiju žiwjenja a pschichoda. Sswjatki dawaju nadźiju —. Hdyž je nam we hłubokej žadosći nalěcžo sakcžało, hdyž sahy w skhodźazym žiwjenju nasch najrjeńschi són žo woprawnja, hdyž w njebjesćich dalinach sahy schkowroncžki swój klincžazy śpěw snoschuja a wot sadnjeho rannja hacź do pózdnjeho wjecžora we wyšokich hymnach zlawu stworjeńcza rosmnožeja, potom dyrbimy też my zaćuwacź khwalazy śpěw stwórby a naschej wocži sčehnjcź k wyschschinje, z kotrejž nam pomoc pschińdże.

Wyschce nowcje nadźije dycha z wotucžazeje pschirody też lubosć. Nadźija a lubosć sjednoczetej žo k połnej jenobłóžnosći. Tutón lubosćstad klincži pschcs zyły nalětni wětr.

Lubosć! — Mejska lubosć nasch wobdawa a nasche wutroby wotewrja a błija a naschcho tudobyća trudny wóśit porjeńcha. S kóždeho kucžika pschirody, z kóżdeho schtomika a kopjeschka dycha lubosć. Ptački śpěwaja zyły dźeń wo lubosći a pschinóżdeli miły wjecžor, potom schcpta nam znni wěr lubosče cžłeka do wutroby a nasch won do nóżneho měra wabi.

Lubosć a nadźija! Stej tu potajnej mozy, kotrejž we stajnym wotwnjenju nasche žiwjenje wupjelnjujetej a zhromadnje naschu wutrobu k wěrnemu a trajazemu zbożu wjedźetej. O zbożownu cžłowjeczu, kotrejž tyw tutej mejskej krasnosći jimany wot potajnych bytoścžow stwórby twoju wutrobu nězmym zaćuwcžom wotewrješch a wěrnu mejsku lubosć duschinscha sjednoczenstwa zaćuwaschch. O zbożownej wutrobje, kotrejž wy druhego duschineho potajnstwa mjes sobu spóznaschtej a w pózdźiwym wokschenju we nóżnej cžischinje na tajnej lawy hłubokosć a nutrnosć mejskeje stwórby a wěrnego cžłowjeskwa spóznaschtej!

Lubosć a nadźija wupjelnjujetej wschitke žadosće a pschcsze cžłowjeskej wutroby. A wosbožje potom, hdyž nam w zahrodze młodosće wscheh kcžeje a nam psches swoju rjanosć a młodźnosć duschu sweseleli. Kajke zbožo, komuž w krasnosći mjeje mejc jena cžłowjeska wutroba kcžeje a so jenoš za jeho hnjezdo błyschcži a zyboli. Tuchu zyle wěcžne na swjatkownym swjedźenju swoje wocži k duchej zwjatemu posbožuje a jeho wo dopjelnjenje swojich nadźijow, kotrež je jemu lubosć a mejo zbożnyschinjeńca, prosy. A zwjatkownje swony klincža w hnjezdnych synkach lubosće a nadźije a snoschuja naschu žadosć do daliny Bożeje stwórby. — Hdyž k hwězdnemu njebju pohladujcm, luba, twoju hwězdźicžku z zylej duschu pytajo, dha moju wutrobu pokoj a měr wobdawa. Njewuprajomne zbożo zaćuwam, hdyž w tutej hwězdnej krasnosći mjeje mejc na naju sandźenosć a pschichod powmyslu. Lubosć a nadźija njech naju njewopuschcžitej, a njech žo tuto tak wjele kroć wobnowja, kaž wjele raz žo mi mejа hischcze nawrócži. —

Nowa nadźija njech też sa kulturne skruczenje žerbskeho naroda nastawa. — Nadźija dowjeże cžłowjeka do žiwjenja. Wona wobkrótuje wjesołe holcžo a jeje kusatčti błyschcži wabi mładżenca. Wona žo też z dźěsom njeporjeba. Skónczi wón w rowje swój mučny puć, hischcze pschi rowje njespuschczi wón — nadźiju. — A tehodła njeje to idiom rosuma fantastow. — Naschi smutkowny hłóž njeje ba z nadźiju tu napjelnjenu wutrobu.

A jenož my, žerbšći ludźo, sjejimy tu nadźije khwalt shromadźeni a njetedźomjenu stawažeho žiwjenja wokolo nas. W srudobje a hubjenstwje posłuhi žo jamodowérnosć a fjalna wola pobrachcuje nam k wulkej wěży. Hacź my nětt też w tychnosći sjejimy a hladamy — na pěskowym polu njeskhadźa žyw.

Nowy duch dyrbi k naschcje srjedźišnej wunicy, so my naschu wěru pschichoda sahy namiatkamy a wschitku žiwosć a wschitkon dwél pschewinjemy — potom budźa nam wěrne swjatki swostawacź we wěrje na dopjelnjenje swjatkowneje nadźije.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 14. meje 1932:

Wěrawše urzy w Barlinje

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,25
1 jendźelski punt	16,38	100 čěskosł. krónow	12,466
100 šwajc. frankow	82,27	100 franc. frankow	16,605

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 5.	12. 5.		13. 5.	12. 5.
Pšeńca	273-279	273-279	hrony	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	205-217	206-218	woka	13,0-18,0	16, -18,0
jačmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
jačmjeń	174-183	174-183	žołte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wowsa	161-169	164-169	seradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	raps. wosuški	—	—
pšeń. muka	33,0-36,5	33,0-36,5	lany wósuški	10,7	10,7
rožna muka	25,8-27,7	25,8-27,7	hnch. hrubanč	9,00	9,00
pš. wotruby	11,5-11,9	11,5-11,9	pern. krušk.	13,0-16,4	16,0-18,4
rožne „	9,6-10,2	9,7-10,2	syno, 50 kg	1,45-1,6	1,45-1,65
raps	—	—	žitna sloma	1,35-1,45	1,3 -1,55
hróch Viktor.	17,0 23,0	17,0-23,(	pšeńš. „	1,15-1,30	1,10-1,25
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,10-1,25
pjeluški	16,0-18,(	16,0-18 (	ječna „	1,05-1,2	1,00-1,25

Drježdźanska burza (13. 5.)

Pšeńca 76 kg	273 278	běrnjace kružki	18,25-18,50
rožka, 74 kg	211-216	pšeńč. wotruby	10,40 10,80
nałětni jačmjeń	193-204	ržane wotruby	11,00 12,50
nazymsk jačmjeń	—	pšeńčna muka	43,75 48,75
wows	156-164	ržna muka	30,75 31,75
čerwjeny dźećel	160-162	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00 9,20	cokrowe truh.	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

14. meje 1932 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny su po złotej hriwnje zrozmjte.

Twora	najnjeńše płaćizny hr	najwyše płaćizny hr
Nowjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	1,20	1,80
Celnce mjaso . . . . 1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso . . . . 1 „	1,60	2,00
Swinjace mjaso . . . . 1 „	1,40	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,60	2,00
Pšeńcna muka . . . . 1 „	0,50	0,64
Ržana muka . . . . 1 „	0,40	0,44
Khlěb . . . . 1 „	0,27½	0,33⅓
Jěcžne běrny . . . . 1 „	0,08	0,09
Rajs . . . . 1 „	0,82	1,00
Hróch . . . . 1 „	0,40	0,90
Soki . . . . 1 „	0,49	1,00
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	1,00	1,20
Sušeny potč . . . . 1 „	1,60	2,00
Dobre mloko . . . . 1 lt.	0,22	0,24
Jěcžna butra . . . . 1 kg	2,80	3,00
Jeja . . . . štuka	—	0,06
Jěcžne buny . . . . 1 kg	0,44	0,80
Cokor drobny . . . . 1 „	0,76	0,80
Petrolej . . . . 1 „	—	0,43
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,90
Brunicowe bekotty . . . . 1 „	—	1,15

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

13. meje 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 292

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	35—37
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	34—35
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	31—33
Mjenje picowane wšěch starobow	27—30

Byki: 583

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	27—31
Połnomjasne, młódše	26—28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—25
Špatne	22—23

Jałojcy a kruwy: 873

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	25—27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	20—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1866

Najlěpše wukormjene (2. druh.)	43 52
Mjenje wukormjene a tajke wot cyce (3.)	27 41
Špatne (4.)	18 25

Wowcy: 3576.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	33—35
Starše wukormjene (2.)	26
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	29—32

Swinje: 6301.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	—
Wukormjene	37
Mjasne	35—36
Špatne	33—35
Rincy a kundrosy	32—33

Pschepodawanje:

wutoru 17. meje 1932:

we **Brětni** w hoscženju „K worjołej“ dop. ½10 h.: płyschowe meble, hudźbny stroj, pisańske błido, dopołdnja we 10 hodź.: bušej,

we **Czornym Khołmcu** w Fiedlerez hoscženju dop. we 11 hodź.: motorske kolo,

we **Ptačezach** w hoscženju pop. we 2 hodź.: drastowy khamor, meble reformstcje tuchiny, pisańske błido, gramofon, prochźrěbk, 4000 nowych murjeńskich zyhelow,

we **Narcju** w hoscženju pop. we 4 hodź.: zentrifuga,

we **Nowej Luzy** w hoscženju pop. ½5 hodź.: kóń,

srjedu 18. meje 1932:

we **Wojerezach** w hoscženju „K hwězdźe“ dop. w 11 h.: wschelake mebje, klawěr, 160 knihow, žrjadny cžaśnik, gramofon, motorske kolo, krawska schijaza maschina, a koleśa, pišazy stroj, schewska schijaza maschina, radio, klamarska pokładnja, waha, wulka dźělba zigarow, nasćehnik cžaśnik, schpihel, kóń a byk.

Konkursowe jednanje:

We konkursu nad sawostajeństwom mjerčezela prawiceho bjrowa Richarda Kuckt w Budyschinje na Nowych hrjebjach cžo. 5 je sud dalschu terminu do Budyschina na sydnišwo, sjiwa 141, na srjedu 1. 6. 32 dop. w 11 hodź. swołał.

Wiene płaćizny w Budyšinje.

13. meje 1932

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca,	50 kilo	13.25	13.50
Rožka	50 „	10.50	10.75
Ječmjeń	50 „	9.00	9.50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7.50	8.—
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	1.70	2.—
Syno	50 „	2.00	2.50
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	1.40	1.60
„ „ „ k zasł.	50 „	1.80	2.00
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	21.—
Ržana muka 70%	50 „	—	16.—
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6.50
Ržane wotruby	50 „	—	6.50
Butra	1 „	2.80	3.00
Jeja	1 štk.	—	0 06
Husatka	1 štk.	2.00	3.—
Prosata 1020 štuk	1 štk	7.00	15.00

Prosace wiki běchu živše.

Sokołstwo, šport a hry

Wo kopańcy

Kopańca — Fußball — je dźensa swětowa ludowa hra. Wšudże so hraje. Tuž je cyle zdobnje, zo so też my z njej zaběramy. Domizna kopańcy je Jendželska. Lětstotki so tam hraje. Čehodla je nětko kopańca telko přiwska dobyła a stajnje wjacy dobyła?

Je to hra, při kotrejž wobrótnosć, móc a rozsudnosć najwjacy žadaja. Kopańca njemóže mjez swojimi hrajerjemi žanych zapleńčenych a bojazliwych ludźi trjebać. Při kopańcy też kóždy wjesełosć wubědźowanja a dobyća njeposrědnišo začuje, hač při druhich brach.

Druha wina wulkeho a stajneho rozšěrjenja do šěrokich worštow je poměrna tunjosć kopańcy. Wšudże móže so hrać, hdyž su přihódne rune łuki abo pola. Njeje ničo wjacy trěbne, hač bul, wrota a mjezy. A při tutej hrě móža so dwajadwaceco nadobo wuzwučować a zawjeselić. Je to na jeneho poměrnje mało.

Też na našich serbskich wsach so kopańca hižo hraje. Na nami samymi nětko zaleži, zo so też serbscy rozwije. Jeje ważnosć pohódnosći derje sledowacy nastawk patera Küble S. J. My pak podamy k tomu serbske pomjenowanje najważnišich techniskich wurazow a krótki wućah najhłownišich prawidłow a zakonjow. Zakonje kopańcy su mjezynarodne a też pola nas zwjetša hižo znate. Dyrbjeli so cyle podać, mohło so to we Sokołskich Listach stać.

Někotre sokołske jednoty hižo kopańcu hraja, druhe chcedźa. Wšě dyrbja so po zwjazkowych načolniskich postajenjach złožować. Kaž je Sokołstwo srědk Serbowstwa, tak też kopańca. Koparjo su połnoprawni bratřa ze samsnymi winowatosćemi a prawami. Su zawěsćeni. Dyrbja, zo by so wulka jednota zakhowała, prostne zwučować. Też samsneho zajima dla! Podsteja načolnikej. Wola sebi po potrěbnosći sami nawjednika mužstwa. Rěča a strowja wšudże serbscy. K lěpšemu rozeznawanju zawjedże sebi kóžda jednota — nic kóžde mužstwo — wosebite barbne kholowčki. Te mějachu tu po prawom za lohku athletiku hižo był! K tomu woblečemy so našu sokołsku košlu. Žanu druhu! Też žane wosebite znamješka! To byšće tak a tak wšo zasy wotmjetali.

Njezabudźmy ženje, zo njejsmy jenoż koparjo, ale zo smy Sokoljo. Njepřehnajmy ničo. Starajmy pak so kruće, zo dostanjemy športnišćo. Kóžda jednota swoje športnišćo! To je naše lětuše hesło.

Kopański słownišk.

Fußballspiel	kopańca
Ball	bul
Fußballspieler	hrajeŕ, kopaŕ
Fußballschuhe	črije, stupnje, kopanki
Fußballmannschaft	mužstwo, (kop. mužstwo)
Unsere Elf	naši jědnaćo
Torwächter, Tormann	strażeŕ, strażnik
Verteidiger	škitaŕ, (prawy, lěwy)
Läufer	běhaŕ, (prawy, lěwy, srjedźny)
Stürmer	nadběhaŕ
Verteidigung	wobróna, wobora
Läuferreihe	běharjo
Sturm	nadběh
Schiedsrichter	sudnik
Linienrichter	smužnik, namjezny sudnik
Spielführer	nawjednik
Rechtsaußen, rechter Flügelmann	prawe křidło, prawy křidłownik
Linksaußen, linker Flügelmann	lěwe křidło, lěwy křidłownik
Halbrechts, recht. Verbindungsmann	prawy zwjaznik
Halblinks, link. Verbindungsmann	lěwy zwjaznik
Mittelstürmer	srjedźnik
losen	losować
Tor	wrota
abseits	zwonka, z hry
Elfmeter	jědnatka
Ecke	rožk
Mitte	srjedźa
Hand	ruka
Strafraum	šěsnatka
Strafstoß	khłostanka
Freistoß	wólny kop
Einwurf	přimjet
Niederwurf, Schiedsrichterball	sudniski mjet
Abstoß	wukop
Anstoß	zakop
Stoß	kop
Kopfball	z hłowu hrać
stoppen	zastajić
Beinstellen	nohu stajić
treten	do so kopać
rempeln	storkać
Verbandsspiel	zwjazkowa hra
Gesellschaftsspiel	towaršna hra
Rückspiel	zasohra, wróćawka
Wiederholungsspiel	wospjetna hra
Gegner	přećiwnik
Vertreter	zastupjeŕ
Halbzeit	połčas
Umfang	wobsah, wulkosć
Seitenwechsel	wuměnjenje
Mittellinie	sriedźna smuha
Torlinie	čolna mjeza
Seitenlinie	bočna mjeza
Torstangen	hrjady
Unterbrechung	přetorhnjenje
Verletzung	přeńdźenje, zranjenje
Angriff	nadběh
Hintermann	zadni muž
unparteiisch	njestroniski
parteiisch	stroniski
unentschieden	njerozsudnje
entschieden	rozsudnje
mauern	murjować
angreifen	nadběhować, přimać
laufen	běhać
trippeln	nóžkować
decken	kryć
abprallen	wotrazyć
Torraum	mjez wrotami
aus	won

Wućah z kopańskich zakonjow.

Hra njesmě so z wjacy hač 11 mužemi na kóždej stronje přewjesć. Wjacy hač tři njesmědźa na žanym boku pobrachować.

Hrajnišćo je štyrirožk 90—120 m dołhi a 45—90 m šěroke. Na bokach su mjezy, po dołhosći je bočna mjeza a po šěrokosći čolna mjeza. We rožkach steja 1,50 m wysoke khorhojcki. Srjedź hrajnišća sćehnje so srjedźna smuha. Wosrjedźa je koło z 9 m połrězom.

Wrota wobsteja z dweju padoruneju rjadow a jenej přečnej wodorunej hrjady. Hrjady njesmědźa přez 12 cm šěroke być. Wrota su znutřka 7,30 m šěroke a 2,40 m wysoke. Napřećo wosrjedź wrotow 11 m zdalena ma so jědnatka woznamjenić.

Kopańca hraje so 1½ hodźiny, dwójcy 45 mjeńšinow. Hólcy hraja jenoż hodźinu. Też wulcy móža po wučinjenju při towaršnych hrach krótšo hrać.

Před hru so losuje. Dobyćeŕ móže pak zakop pak stronu wolić.

Hra započnje so ze zakopom wosrjedź športnišća w směru na přećiwne wrota. Přećiwnicy njesmědźa bliže hač 9 m k bulej přiňć. To płaći też při wólnym kopje, rožkach atd.

Wrota su docpěte, hdyž je bul mjez wrotami přešoł (přeleća, so překulił atd.) bjez toho, zo je jón jedyn nadběhowacy hrajeŕ z ruku čisnył, storčił abo njeseł.

Dobyło je te mužstwo, kotreż je najwjacy wrotow pola přećiwnika docpěło. Hdyž žane wrota njejsu abo hdyž je jich jenak wjele, je hra njerozsudna.

Bul je won, hdyž je bóčnu abo čolnu mjezu přelećał abo so přez nju kulił. Bul wostanje w hrě, hdyž wot hrjadow wotprasnje abo hdyž so sudnika abo smužnika dótknje.

Přimjet: Hdyž je bul won, přimjetuje jón jedyn hrajeŕ wot druhich. Hrajeŕ, kiž ma přimjet, dyrbi z woběmaj nohomaj na zemi zwonka mjezy stać z wobličom k hrajnišću a dyrbi bul z woběmaj rukomaj wyše hłowy dźeržeć a jón do hrajnišća čisnyć, hdyž chce.

Zwonka abo z hry (abseits): Hdyž hrajeŕ bul hraje, je kóždy hrajeŕ samsneho mužstwa z hry, kiž we tutym wokomiku čolnej mjezy — wrotam — bliže steji, jeli mjez nim a wrotami dwaj přećiwnikaj njestejitej.

Rožk: Hraje-li jedyn hrajeŕ bul za swoju čolnu mjezu, třeli jedyn napřećiwny hrajeŕ rožk. Jeli cuzy hrajeŕ bul přez čolnu mjezu třeli, je wukop.

Strażnik smě mjez swojimi wrotami z rukomaj hrać, ale nic bul nosyć. Strażnika njesměš storkać. Strażnik móže so we hrě přeměnić, to pak dyrbi so na kóždy pad najprjedy sudnikej prajić.

Nohi stajeć, podběhać, kopać, bić a naskakać je kruće zakazane. Žadyn hrajeŕ, z wuwzaćom strażnika we wrotach, njesmě bul z wotpohladom z ruku hrać.

Khłostanka (Strafstoß), to je wólny kop, kotryž sudnik dla přestupjenja předběžneho zakonja postaji, móže so direktnje na wrota třelić, nic pak druhe wólne kopy.

Kóždy hrajeŕ ma porjadne črije (kopanki) a drastu měć. Sudnik ma wobkedźbowanje wšěch zakonjow dohladować a wše wadźene dypki rozsudźić. Jeho rozsudy su doskónčne. Njepřistojne zadźerženje ma wón porokować a při wospjetowanju abo njesokołskim — nješportnym — zadźerženju ma so tajki hrajeŕ z hry wuzamknyć. Při hrubym hraću ma so tajki hrajeŕ bjez warnowanja hnydom wuzamknyć. Sudnik móže hru dla ćmy, harv přihladowarstwa abo druhich winow přetorhnyć abo zastajić. Móže pak też hru podležić, jeli je so někajkich winow dla čas skomdźił. Sudnik dyrbi też wólny kop postajić, hdyž ma jeneho strašneho hrajerja pokhłostać. Sudnikowa móc saha też na přetorhnjeny čas.

Smužnicy maja sudnika wšudże podpjerać. Postaja, hdy je bul won, što ma přimjet, wotkop abo rožk.

Při pozdačnym přestupjenju zakonjow wostanje bul we hrě, doniž sudnik njeje rozsudźił.

Sudniski mjet: Hdyž je hra na khwilu přetorhnjena bjez toho, zo je bul přez mjezu zlećał, čisnje sudnik bul na tym městnje dele, hdźež bě bul při přetorhnjenju.

Jědnatka třela so, hdyž jedyn ze škitacych strony we swojej šěsnatcy (Strafraum) cuzeho hrajerja kopnje, dźerži, bije, na njeho skoči, abo tak hraje, zo móže jeho zranić. A też, hdyž je ruka we šěsnatcy. Jědnatka so na sćěhowace wašnje wuwjedźe: Wšitcy hrajerjo z wuwzaćom koparja jědnatki a napřećeneho strażnika dyrbja we hrajnišću, ale zwonka šěsnatki być, a to 9 m wot bula zdaleni. Njejsu-li wrota, njesmě kopać šěsnatki bul prjedy hrać, doniž jón njeje jedyn druhi hrał. Jeli trjeba, dyrbi so hra podležić, zo by so jědnatka třeliła.

Hdyž při jenej khłostańcy bul mjez wrota přeńdźe, su-li wrota, njesmědźa so tute dla někajkeho runočasneho přestupjenja ški'ze eje strony za njeplaćiwe postajić. Čini kopaca strona zmylk, dyrbi so khłostańka wospjetować.

Sudnik njesmě na žadyn pad na městno jeneho wot njeho wuzamknjeneho hrajerja jenemu druhemu zastupić dać, też nic we towaršnych hrach. Kóždy wuzamknjeny wostanje za cyłu hru wuzamknjeny.

Kóžde mužstwo ma we jenajkej drasće nastupić, strażnik pak ma k rozeznaću trochu hinajši być.

Bul ma derje naplumpany być a móže so při hraću jenož z dowolnosću sudnika wuměnić.

Před hru ma sudnik zarjadowanje športnišća přepruhować. Tola športnišćo same njepodleži jeho pruhowanju.

Dyrbi so po njerozsudnym hra podležić, losujetaj nawjednikaj zasy. Přeměnjenje je po 15 mjeńšinach. Kónc je tak ruče hač so jene wrota docpěja. Jeli zo po 30 mjeńšinach podležena žane njedocpěja, so hra njerozsudnje skónči. Po njej móže so pozdišo (na druhi tydźeń) wospjetna hra přizamknyć.

Po zwučenym wašnju sleduje po prěnjej hrě tak mjenowana zasohra (Rückspiel).

Dopołdnja a na nyšporje njesmě so pola nas kopańca hrać. Jene mužstwo nima też na samym dnju dwójcy hrać. Wšudże ma so na naše wjesne a serbske poměry dźiwać.

Zmysł hry docyła je nam wšěm mjenje abo bóle znaty. Nadběharjo (5) dyrbja so z dobrej hru a taktiku prócować bul tak husto hač možno do napřećnych wrotow třelić. Běharjo (3) jich kruće a swěrnje při tym podpjeraja. Hraja mjez nadběharjemi a škitarjomaj. Škitarjej nimataj žadyn bul do swojich wrotow puščić. Wšěm nadběham dyrbitaj wobarać. Ze strażnikom mataj so derje rozumić, zo wšitcy tři ruku w rucy dźěłaja. Strażnik sam dyrbi wrota škitać. Wón ma bul hnydom zasy wotedać.

Namakaš-li što z česćeneho čitarstwa dobre a kmane wurazy abo dopomni so na to abo tamne, njech sebi to prošu na swój wurězk napisa a to přileżnje w „Serb. Nowinach" woteda. Wšitcy chcemy na zhromadnym skutku dźěłać, zo by nam było z wužitkom. Hrajerjo pak njech sebi nastawk wutřihaja a skhowaja. A njech hraja k swojemu a našemu lěpšemu.

J. M.

Wohnjowobornistwo

Budyšća dobrowólna wohnjowa wobora sešłupa so brjedu wječor ½9 hodź. Lětsa prěni króć přeco přez cyłu tydźenju a sešłaja narjady na žitnych wikach. We 8 hodźinach wječerješe pod kommandom kommandanty k. wopalnego mišchtra Eckhardta na Tišlnik. Pokhodowa husoba běše njedźiwajo khłódneho mjeńšeho wječora wjele pschihłowarjow pschiwabiła, kotřiž wutrachu, dokiž wobora sa so njesasahny. Na Tišlniku powita kommandant wobornikow, kiž běchu so w kole wokoło njeho sešłupali, a pschiješe wjele wutrjebna k lětuschim swuczowanjam, a pokasa na to, so budźe 3. septembra zhromadnje z tšomi Budyšćimi fabrikimi wobornami wulke pruhowanje pschez swjatkowymi sastupnikami. Ma so swuczowacz po nowym swuczowarskim porjedże, kiž je krajny swjatk wudał. Po pokhodowej słužbje pschijožešchtaj oezernent k. měschčanšti rada Henze a k. wopalny direktor Görling. K. měschčanšti rada Henze pomjenowa w mjenje Budyšeje měschčanšteje rady k. woborneho heitmana a namjetneho kommandanta Pätschku za wopalneho mišchtra. Potom šesche wachu jenotliwe swuczowanja pschi narjadach. Na to so swuczowanje skónči. 2. zhromadne swuczowanje budźe schtwórtk 19. meje na Tišlniku.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanˇ Budyšinje. — Za nawěsćki: G. Janˇak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerjenja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšcny přeciwo sćěhwkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr, — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarska pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 113 — Budyšin — Wutoru, 17. meje 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Francowzojo bojazni na Němsku pohladuja

Snuntskownopolitiski pódawkam w Němskej žo hłowny sajim franzowskich nowin pschiwobroćo. Kaž dźensch wudwurjenjom kwětowoje wójny Pariźiti „Temps" swój sawodny nastawk z napisnjom „Schto chce Němska?" wozjewjeńcho, tak „Temps" to žanne praschenje wospjetuje. Katastrowa powěsćenja praji, so kriza w Němskej njemóže pschi žanych wobstejnosćach wjazy dołho tracź. Wumětka runowaha mjeń prawizu a lěwizu, kotruž je němski kanzler pytak se wschěmi możnymi pod diktatorifkimi naprawami zakhowacź, je žo pschejara satschadźa. Bohužel Brüningej njeje wjazy możno, mjeń prawizu a lěwizu wolicź. „Wunhnacje" Groenera z němskeho wobornego ministerstwa pokasuje, so je žo móź prawizy w Němskej pschejara sežłuniła, a so bychu tež Brüninga z knjeżerstwa wuczišćeli, hdy by žebi swěrił, prawizowym stronam napischeźiwo stupacź.

„Journal" mění, so w bliźischim czasu, najpozdźischo po Lausannejskej konferency, w Němskej k sjawnej diktaturje dóńdu, k wojerskemu diktatorej schtyrjoch generalow na czole z generalom z Schleicherom. Tónle wojerski diktatorium budźe wěso zyle bjez parlamenta knjeźicź. Sstudź němskeho kanzlera Brüninga sa swonkownoho ministra wobkhowaju. Też prjedawschi woborny minister Gekler a Treviranus byschtaj žo znadź do knjeżerstwa pschijałoz, mjeń tym žo bychu žo wschě knjeżerstwowe dźěła statnym sekretariatam pschipokasałe.

Dr. Leya a Fuchsa k jastwu zasudźili

Psched lawnisk. žudom w Kölnje měješchtaj žo hobotu nazionalno-sozialistiski němskožejnisti sapóstlanz dr. Ley a towarisch jeho politiskeje strony schofer Fuchs dla znatego sranjenja je sozialdemokratiskim wjednikom Otu Welsom a Kölnskim policajskim presidentom Bankriechtam samolwicź. Po schtyrihodźinskim jednanju statny rěčnik pschećiwo dr. Leyej schtyri a pschećiwo Fuchsej wóźom měsazow jastwa namjetnu. Salożowasche žo na to, so wobstorźba steji a padnje z wobswědčenjom hoscenzoweho słužobnika. Po jeho wuprajenju je dr. Ley z telefonom nazionalnych sozialistow skakał, kotriž pak žu dyrbjeli wonka psched hoscenzom czakacź. Też žu dyrbjeli motorsti pschiwóz žobu pschiwjesć a na nim czikło pschemjenicź.

Kaž žu wschelazy świedzy wobswědčili, je žo motorjo kolo z pschiwosom psched hoscenz pschiwjesło a z nim žu po nadpadze někotri nazionalni sozialistojo czekkuli.

Też žu hoscenzowemu słužobnikej hrosyli, so jemu swotpłacźa, hdy by won pschećiwo nim wuprajił. Tohodla je mjeńczał, tola dokelź je dyrbjał pschisahacź, njeješe niczo samjelczećz.

Dr. Leya k jastwu na tři měsazy a Fuchsa k jastwu na pjeć měsazow sakudźichu. Wutuš žo na to zalozi, so žu sa dr. Leyowym blidom žedźazy w tym wokomiku stanyli, hdyž je žo němskožejniki sapóstlanz Wels jich wopraschał, hacź je wón z wokanjom Hitlera měnjeny a so žu žo hnydom do Welsa dali. Do Welsa žu dwójzy a do policajskeho presidenta Bankriechta zu tohorunja dwójzy dyrili. Wěźe je, so je dr. Ley policajskeho presidenta pschimnył, a so je wobšforźeny dr. Welsa dyrił. Po žudowym měnjenju je potajkim wo sfrontadne cźelne sranjenje jedna. Wěrno je, so je dr. Ley telefonował, a so žu bórzy po tym nazionalistojo do hoscenza pschischeli. Sšud ma za to, so žu wschitzy wołu měli, žo do pschećiwnikow z pukami dacź. Wo khłostanjowej měrje žudowy pschedsyda praji, so je žo nadpad pschećiwo knjeżomaj stał, kotrajź na prosty schadźowstwa stejitaj a w sjawnym žiwjenju na wusnamnym městnje służkujetaj. Na druhej stronje je žo na pólzbu hodźinu w hoscenzu a na politiku wulku napjatosćej dźiwało. S tym je žo khłostanje stahodźiło.

Nowe wottwarjenje mzdy w Pólskej

Dla wurunanja w statnym hospodarskim planje je pólske knjeżerstwo nowe lintowaiske naprawy pschipowědźiło. Po nich dyrbi žo **mźda** sastojnikow znowa a **mźda** ofizěrow prěni kročź sniźicź. Jenoż hlowne město Warschawa je žwojimi wołzebje drohimi žiwjenjowymi wobstejnosćemi dyrbi žo hischcze raz se skročenjom mzdy pschepuschćicź. Finanzny minister praji, so dyrbi žo hospodarski plan wo nětkaje 200 złotych skročicź, so by žebi z 2 800 000 milijonami pomjo 3 milijardam w prjedawschim lěcze runowahu dźerzak.

Konferenca Małeje ententy w Beogradźe

Swonkowni ministrojo Małeje ententy z Czěchołowakskeje, Rumunskeje a Juhołowjanskeje žo tworjasoje, žu žo pjatk w Beogradźe na konferenzu sejchli. Hižo žobotu žu nowinišich sastupjerjow pschijeli, so bychu jim rosprawu podali. Swonkowny minister dr. Marinkowicź jim praji:

Srośminicźe, so Wam wo žwojich dźełach, kotrej hischcze dźensa njejsu skónczene, njemóžemy wjele rjec. Zyły sa-czišćeš naschich dotalnych rosprajenjow mózu se złowami wuprajicź, so žu nasche sajimy a nahladły dale jenake. Mała ententa hižo wjazy lět wobsteji a hižo po twjerdym rjedźe dźeła. Nasch świsał może žo se žentwu lubosće pschirunacź, kotrejž staj starschej pschihłoławałoj; pschetoż dźe sdobom wo žentwu rosuma, a tónle świsał ho žbožowanje roswiwa. Kaž pschi wschěch dobrych mandźelstwach žebi kóžde lěto lěpje dorosuminy, tež potom, hdyž to jenoż na pol se złowami prajimy, runje kaž stari dobri mandźelscy, byrnjež njerěczeli. Wopschijanju zyle žwoje wasanonne sajimy a wschě praschenja w duchu dospołneje solidarnosće. Tohodła žo nasche jerkanja na konferenzy, we wustawkach postajene, njewobmjesujeja.

Wot tjoch hacź schtyrjoch lět žo husćischo skhadźujemy. Tak hnydy w zymym februarje stajnje mjes žobu w świsu byli. Dokelź wschitzy tjo njemóžemy pschesco sdobom w Genfu być, hnydy žebi pschesco wo wschěch politiskich podawkach dopisowali. Na tajke waschnje hnydy žo wo sajimach kóždeho jenotliweho kobnstawa na cźeho złojasta dokładnje powuczili, kaž wo sajimach žwojeho kamuzneho kraja.

Swonkowny minister dr. **Benesch** k tomu pschida: „Njemóžu Wam wjazy rjec, hacź schtož je Wam hižo mój pschećel dr. Marinkowicź praji. Mi je dospołnje wědome, so je dla krizy powschitkowne połoženje smutkowneje a swonkownoje politiki we wschěch statach wurjadnje wobczežne. Genf hym halle měsaz po knjesomaj Marinkowiczu a Ghiku wopuschćił a hym tohodła sładnosć měł, se sostupjerjemi druhich statow porěczeć. Ssym pschi tym mohł swěsćicź, kak thutuje žo nětcźischo finanzne a hospodarske wobczežnosće wobhładuja.

Budźich dyrbjał pessimistiski być, hjawnje pak Wam praji, so hym žwój stary optimizmus sałco namakał a wobthował. A dokelź mje thwała, so hym optimist, mózu z tym zyle spokojom być.

Bjes dwěla je położenje jara thutne, wobzebje w nastupanju hospodarskeje kriy, kotrejž znamjenja wschudźe widźicze. Pschi tajkich wobstejnosćach je nimo měry cźežko, politiske praschenje rośrjeńcź. Ssmy wschitzy tele praschenja rosponminali a hnydy świesćili, so žu naische sajimy zhromadne a **so hym wo wschěch praschenjach dospołnje sjena.** Ssmy zhromadnu mjeru za žwoje dźało sćahnyli. Mójachmy świesćicź, so je nascha politika niz jenoż konserwatiwna, ale sdobom natwarjasa. Nascha móz w tym leži, so žo nasche tři staty, kotrejž maju wschelaki kwar, wsajomnje widsypolneja a žo we wschěch praschenjach dorosumnjeja.

Schtoż Lausanneiku konferenzu nastupa, kotraž budźe žo z reparazijskim praschenjom saběrać, budźemy na njej rojunne stejischcźo sastupowacź, pschi cźimż zhromaduje sajimy naschich třoch statow njewobkhadźowane njewostajimy.

Nasche moralniske a materialne mozy zyle naschim protiwnosćam wotpowedaju. Jutrje budźemy žwoje ześischcźe w praschenju hromadźedźelanja krajow křesćanskeje Europy rosprajenjacź. Myślu žebi, so žanchu potajmjerna njerischeradźu, hdyž praju, so budźemy tole praschenje z wosnym dorosumjenjom za sajimy žwojich třoch statow prahowacź a mózu doprědka rjec, so žo sohko wo waschnju tohole praschenja dorěczimy. Wěmy, so my tři staty žame njemóžemy hospodarske praschenja krześćenjom Europy rośrjeńcź, a so je za to mutne, i druhimi hromadźe dźełacź. Widźimy wobczežnosće, kotrejž so nam do puća stajeja a z kotrymiž mamy žo hischcze bědźicź. Na druhej stronje tóždy namjet za a pschećiwo powažimy a wobmyslimy hotowi, nowe krótki namakacź, abo znajmjenischa po dotal pokreczanym puću dale hicź.

Japanskeho ministerskeho presidenta skónczowali

Sswjatkowniczu žu w Tokiu někotre rochorjace revoluzionarne attentaty sturjiże, kotrejž su žebi mjes dwanhimi žiwjenje japanskeho ministerskeho presidenta Junkaja za wopor zadałe. Sstohom offizjerśin drasty wobleczenych revoluzionarow žo do wotbydlenja ministerskeho presidenta Junkaja dobu a do njeho wjazy krótcź sześi. 76 letnemu ministerskeho presidenta do khorownje dowjesechu, kdźež je, haczrunjež běchu do njeho zuzu krej pschewjedli, pózdźelu sahe rano wumrjeł. Też schtyrjoch polizajskich sastojnikow, jenu słužobnizu a jeneho hósća ministerskeho pschedsydy pokrěchu.

Sdobom z attentatom na Junkaja žu žo attentaty na Japanisku banku, na policajske krjedźiscźo, na Seiyukaiski stronu, na Minusi-Bišhišu banku a na wobydlenja swonkowneho ministra Jošijsavy, admirała Sesuhika, wyschestego zeremonijskeho ministra barona Hagaschka a na khowarja wulkich zyglow hrabju Makina sturjiże.

Běchu žebi też wotmyślili, wójnskeho ministra, generała Araki meriez. Cźrjóła muži žo w połnozy do jeho wobydlenja dobu a jeho słužobnika wohrožy. Araki bě pak hižo woteschoł, so by žo pschi kabinettowym wurjadnym pohebjenju wobdźelił.

Po nadpadze na ministerskeho presidenta žo 18 młodych ludźi jako spoczinarjo attentatow dobrowolnje na policiji samolwi. Wěsche to 5 namórnikich offizjerow a 13 wójskowych offizjerow a kadettow. Wschitzy towarstwu „Czorneho smija", kotrejž bo też „Sswjertna ruka" mjenuje, pschikłuschcźa. Sdobom z attentatami žo wschudźe w měsze létali „Sjednorjenstwa młodych offizjerow" rosschěrichu z napiźmami, kaž „Prjecź z njesprawnymi elementami! Njech je kózor dołho żiwy! Cźiśnjeze łónz skazjenosći politikarjow! Prjecź z knjeżerstwom někotrych finanznikow!"

Pschi wschelakich attentatach a mjetanju bombow žu jenoho policista morili a hydom policistow, jenoho offizjera a tśoch civilistow zranili.

Revolwerowe wutśele njedźachu ministerskeho presidenta Junkaja hnydom morile. Hdyž běchu jeho do khorownje dowjesli, won powreći, so dyrbi žo pschi jeho łožu ministerska rada wotmjeć. Ministrowje žo hnydom sešdźechu, tola žo Junkai njemóžesche pschi wuradźenjach wjazy wobdźelicź, dokelź bě za zyły cźas wuradźenjow i lěkarni pschetorhnjenjemi bjes wědomja.

Wo nadpadze na Junkaja je jeho pschichodna dźowka šiedowaze nadrobnosće sdźěliła: Wona je swonka domu była, hdyž žu žo nadpadnicy nawalili. Sstužobni a policistojo podarmo zpytachu, jich sadźerźeć. Junkai dě hromadźe z jenym druhim ministrom w žwojej sjinje. Pschichodna dźowka z njemu pschibźa a jeho proschesche, so by cźekmył. Won pak žo tomu zapowědźi a nawalnikam nepschećiwo stupi, jim pschiwołajo: „Njećśeśće do mnje. Budu na Wasche žadanja pohlndnacź. Njebźmješe žebi świerkej, do mnje śśeśćz." Wjednik nawalnikow pak žo z minutnym do rěrjow njeda, ale powreći, so dyrbi sśeśćz. S nětkotrymi kukami trjechenj žo Junkai sinjese. Nadpadnizy na to najprjódzy z antomobilemi cźekmychu. Kaž je žo hischcze sjhonilo, je žo Junkai wot nětkotrych mźazow worzołowy łaz wobłekał, so by žo pschećiwo nadpadam schtitał. Tohodła nadpadnizy najprjedy na ministrowoje hłowy śśeśćzli.

Kńžor je finanzneho ministra Takahoschia sa namjetneho ministerskeho presidenta pomjenował.

Kabinett je po swnczenym waschnju kżorej sdźełł, so wróćo stupi. Kńžor pak njeje do toho swolił. Cźe najprjedźy z tajnej statnej radu a se „starymi statnikami" wuradźeł. Wurjy hódnotnych papjerow a produktow žu žo politiskeho położenja dla nakhwilnje sawrjele.

Kaž žo powě, je pschi attentatach sranjenu offizjer Nišjida na žwoje sranjenje mjes tym wumrjeł. Jeho mejachu za pschedradnika wźy „Czorneho smija". Won bźesche wuczonz mźchnika Juonga, kotryž w świsu z jenym prjedawschim nadpadom na jeneho ministra w jastwje bješe.

Politiskej policiji je žo poradźiło, druhi wotmyślenu attentat wotkrjeć. Pod transformatorami w dźełarni

elektrizitety ßu dynamit wichßedßli, ſ kotrymż dyobjesche ßo milimarnja do powétra buchnyć, ſo by ßo město njemohło j wobßwětlenjom saſtarać.

Němske wobßwědčenje ßobuzelutnoſcje.

S pſchičinu attentata na japanſkeho miniſterſkeho preſidenta Znukaia je němſki kanzler dr. Brüning japanſkemu miniſtrej ſwonkownych naležnoſcow Yoſhifawje ſlědowazy telegramm pósłał: „Hluboko pſchewſatý ſ powěſcu, ſo je ßo miniſterſki preſident Znukai wopor zazpěła hodneho nadpada ſcinił, Waſchej exzellenzu ſwoju a němſkeho kujeſerſtwa ßobuzelnoſcj wuprajam.“

Wojowanje na dróhach w Bombayu

W Bombayu wot ßobotu njemdre dróhowe wojowanje mjes hindami a muhamedanami ſakhadża, pſchi kotrymż ßu hacź dotal 45 wożobow morili a nětkle 600 ſranili. Polizija dże napſchecziwo njemdroſcej blickow zyle bjes mozy. Khorownje ßu polne franjenych. Wobkhad w měſcze je ßo zyle ſaſtajił. Wjele telefonowych a telegrafowych powodow je ßo roßrěło. Wojowarjo ßu zyle rjadu khěżow ſapalili, ßu ßo do templow a moſchejow dobyli, ßu je cźeło wobſchkodźili a wjele ſtow klamow do cźiſta wurubili. Hacźrunjeż jendżelſzy wojazy a poliziſtojo we wobroženych měſtowych dźelach ſteja, ßo dale wojuje.

Żony a dźeći ßu w plomjenjach ſapalenych templow ſkrjerczź namakale, abo naboženſzy njepſcheczelſzo ßu je kamjenjowali abo ſakalali, hdyż ſpytachu ſ palazych khěżow cźekniež. Měſtowy poliźmy dźeł ßo bitwiſchcźu runaſche.

Hooverowy programm za zaradźenje dźěła

Preſident Hoover Sjednoczenych ſtatow połnożneje Ameriki je w Bělm domje we Waßhingtonie konferenzu wotmył pſchi kotrejż ſtaj ßo ßobuſtawaj ſerawnoweho bankoweho wuhjerka, general Dawoß a gouverneur Federal Reſerve banki wobdźěliłoj. Na dnjowym rjedże plan generala Robinſona ſtejeſche, po kotrymż ma ßo nuzy dźěſoſnjemějerjow wotpomhacź. Po doſcehnanym planje ma ßo połnomóz „Finance Reconſtruction Corporation“ k pſchiſwołenju połcźonkow we 1500 miliionow dollarow na iſt miliiardy dollarow wupſcheſtrjecź, ſo by ßo finanzowanje twarſkich pſchedewſaczow wolóżiło, ſo by ßo wuiwos ratałſkich wudźěłkow ſpěchował a ſo by ßo 300 miliionow ſwjatſkowych ſtatow ſa podpjeranje dźěłonjemějerjow k poruczności ſtajiło.

Měrowy wubjerk repreſentantiſkeho doma je wobſtawnyk, preſidenta Hoovera namołwjeł, ſo by „intereßowane kraje“ na ſmjenowu konferenzu pſcheproßył.

Slědźenje za mordarjemi Lindberghoweho ſynka

Preſident Hoover je porucźił, ſo ma ßo wſcha ſwjatſkowa polizija pſchi ſlědźenju ſa mordarjemi Lindberghoweho ſynka wobdźěliła. Slědźenje dyrbi tak dołho traeź, hacź ßo ſtóſtnizy ſudej k wotkußdźenju pſchepodadźa.

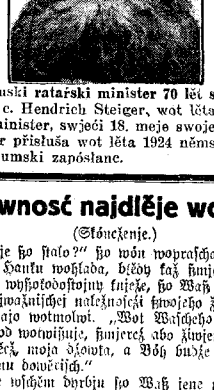

Pruski ratarſki minister 70 lět ſtary.
Dr. hr. c. Hendrich Steiger, wot lěta 1925 pruski ratarſki minister, ſwjeći 18. meje ſwoje 70. narodniny. Steiger přiſłuſa wot lěta 1924 němſkemu ſejmej jako centrumſki zapóſłanc.

Pjatk ßu w Trentonje Lindberghoweho ſynka ſkopyelilt. Nan ſamkutki ſa kaſchczom ſwojeho ſynka dźeſche. Polizija dźiſche cźeło ſnowa pſcheptyłacź. Lindbergh pak na tym wobßka, ſo by ßo cźeło hnydom ſkopyelilo. Pokaza wón ſ khowy ſwojeho ſynka kudźerku wottſihnu.

Žałostne wohnjowe njezboże w Lipinach

Dźewjeć ſtatokow zapuſcenych — Też skót w płomjenjach kónc wzał

Lipiny ßu pſchecźelna ſerbſka hoſanſka wjeſka mjes Laſom a Delnim Wujeſdom. Pſchi woběmaj bokomaj dróhi mjes Wojerezami a Niſſej cźekanje ßo na ſchtwórcź hodźiny dołha. Statok tuła ßo ſ ſtatokej. Khěże ßu nimale wſchě po jenym abo połdra poſchodach. Hewak ßu ſ wjetſchoh ſ zuk po ſcheſtach bruna ſlomjana tſcha. Wobydlerjo ßu wſchitzy ſchěra bruna ſlomjana tſcha. Wobydlerjo ßu wſchitzy krucźi a jabrkui Sſerbjo. Swojej khuduſchcej ſemi wotdobywaju ſkromne żiwjenje, ſa tym hacź ßu lěta. Howja-li poczahu, ßu też żiwe ſcheſedrtniſche. Na połkach ſtahuja ſwjetſka rożku, běrny a rěpu, na ſymu hejduſch a jahły a jako ſkótnu pizu kokwerk. Sſo drjejo wot běłeho ranja hacź do ſlepeho wjeczora, ſkromnje ſo żiwjo, bija ſo ſprawnje a ſ cźeſcu pſches ſwět. S njewurjeſliwoſci ſluſchnjowcźu ßu ſamóſli, do wójny tolek pſchi rolerja na bźel kładżo, tón a tamny, ſchwarnu hrjwu pjenjes nalutowacź, dóniż njeknicźomna inflazija wſchitko ſpódżera. Tola ſ njeſlemjenej energiju ſerbſkeho hoſana naſtupichu nowy bój wo hoſpodarſku eksiſtenzu. Tu a tam żerje ßo też wuhlowe pſchenuhło do ſerbſkeje wjeſki, każ bohužel wjcźudżom we ſerbſkej holi wokoło Wojerez. Żuły cźěſti żid je tón a tamny nětkły ſerbſki ſtatok pokupił, ſo by ſ podżeńſkimi pokładami ſerbſkeje ſemje ſwoje bohatſtwo roſnuroſił a wopraunych jich mějicźelow ſtłoźił na ſkhodźenk induſtrielnych roboczanow.

Pcźeni dźeń ſwjatkow dremſche wjeſka w cźiſchinje leżiażcźo a ſo ſelenjażcźo nalětnjeho dnja. Hdyż a hdyż ſchumjeſche auto vſches cźichu wjeſku abo cźerjódźicźa kolesarjow wujeżdżowaſche ſo w naſelnim ſtrózu.

Wěſche popołdnju wokoło 1/3 hodź. S ranja, bóle ſ dołheho ranja, ſadmuwaſche ſyhnjſchi wětr. Cźorne mrakoſcze tutra wubuchowchu ſ bróżnje Rotcź żiwnoſcze, leżażeſe nimale na raniſchej kromje wjeſki. „Wohań, wohań, Rocźizu ßo pala, na pomoz, na pomoz!“ Hróżona wołaniża rozniſchowaſche ſo po ſwjatkowej niedźeli. Mużojo a żony a cźeľ lubi hoſcźo w niedźeľnich drjaſtach khwatachu na pomoz Rocźizom, ſo bychu wukhowali ſtót a nadobne.

Mjes tym ſ raniſchim wětrom roſdute płomjenja njeſzechu żehlaże ſchtrě a ſo pałaże wěſchcźe pſches zylu wjeſku. Wohań niczeſche Rocźiz bróżeń a hródże.

Nadobo rozniſcze ßo dalſcha hróżona powěſcź: nětkuſchi Hajeſcźez ſtatok ßo pali. W nim bydleſche dźěłacźeŕ Schwibs ſe ſwojej żiwiżiu. Statok je wuhlowa jama Werminghoff dawno pokupiła. Wyſoku bróżeń kryjeſche ſlomjana tſcha. Żehlaże ſchtrě a ſo pałaże wěſchcźe ju ſapalichu. Tuta ßo pałaza wyſoka tſcha bu ſe ſahubu hiſcźeże ßydom ſtrowkam. Schtrě a ſo pałaże wěſchcźe honjeſche wětr na wjeczorny kónc wſy. Nimale nadobo ſapadnychu ſo hródże a kólnje ſtatoka, błuſchczaznim gmejnſkemu pſchedſtejeſcźerjej Sahrodnikej, ale hnydom też bróżeń a kólnja żiwnoſcźerja Horjenka, kólnja żiwnoſcźerja Nowotnika (nětkły Hotaſkeż wobżedżeńſtwo), dale bróżeń nětkuſcźeje Budarjez żiwnoſcźe, błuſcha nětko wuhlowej jamje Werminghoffje, bróżeń ſ hródżu a khlěwy żiwnoſcźerja Schwóſiku (Fiſcherja), bródże a bróżeń Waweręz żiwnoſcźe a bróżeń a hródże Pětrkez żiwnoſcźe. Potajkim wſcho hromadźe ſwjetſche bróżnje a hródże 9 ſtatokow.

Se ſſomu krota wyſoka bróżeń nětkuſcźeho Hajeſcźez ſtatoka bě ſnajmjeńſcha 300 metrow ſdalena wot Rotcź ſtatoka, hdyż bě wohań wuſchol. Wohań bě na puczu ſwojeho roſcźerjenja pſchekſtocził wſchelake ſtatoki a ſdaleńſche ſapał. Mjes Rotcź żiwnoſcźu a Hajeſcźez bróżnju ſtej ſa ſłowa krótu Franzez Nakoł. Franzu Nrach ſpóżnjenſchi ſtaji rěbl na ſwojim cźeſku. Po nim na nju ſalſeſewſchi, podujm wſchě na jeho tſchu padaże ſchtrě a tak ſwój domcźk pſched ſanicźenjom wuthowa. W Nowotnikez bróżeń ni leżeſche na pſchatrje w jenym boku ſtyno, w druhim bě ſawoꝛſchtowana ſtoma. W jenej bróżnej komori tutej bróżnje běchu ſo na ſemi leżaży żerdże hižo ſapalite. Tola ſamóżnu na pomoz pſchikhwatane ſtykawy wohań ſałecź a bróżeń wukhowacź, ſchtoż ma ßo tola jako wopruwadźity dźiwo wobkhadowacź. Żerdże na dni komory jako jeżeża leżaży, na kotreż ßo hewak ſkoma worſchtowaſche, běchu plomjenja hižo khětro wopalile.

Na pomoz pſchikhwatale běchu ſtykawy ſ Delnjeho Wujeſda, Laſa, Tranjow, Klětneho, Luczża, Wermingħoffa, Radſti a Bjedrichez. S Wojerez běchu motorſke ſtykawy na pomoz żadali. Pſchijěżoże hakle 1/6 hodź. A hodźinu hiſcźeże trajeſche, prjedy hacź ſamó wodu dawacź. Se ſahubu bě też njedoſtatk wody. Hakt je pſchedałoki. Wjetſze rudnje běchu wuprózdnjene. Tehdyża wużahu ſtykawy jenoż nakhwilnje wodu dawacź.

Bohużel je też nęſchto ſkotu w plomjenjach kónz wſaſo. Hacźrunjeż ſtuſzodża a ſ wokolinu pſchikhwatane wobory woporunjuje wukhowachu, ſchtoż bě nětkal mózno pjenjezham wutorhnycź. Horenkzom bo 2 zentnarſke ſwinjo ſpali. Schwójbizom abo Fiſcherezom 6 zentnarſki byk, dwě ſtarej a dwě młodej koſy a Pětrkezom nětkże 60 puntow cźeſki běhał.

Pětrkez mějachu pſchi kromje khójnowieje hołe hyż ſuchcho drjewa nakopjenu. Też tuta bo doczíſta ſpali. Nękotre khójny ßu tak leſmuduene, ſo wěſcźe ſaſtinu. Jena bě na poł ſo pſchepalita a potom padże. Zahła horzota cźehnjeſche drje na wyſoku, nětkże 60 lět ſtaru, khójnowu hołu, ale hola ſo njepałeſche, dokelż mjeſa njeje hiſcźeże kiwizowa, ale wodżana, tohodła ſo w tutym měſzazu hola łohaż njepali.

Wot nětkuſcźeho Hajeſcźez ſtatoka ſkoro nicźo wjazy njewuhladaſch. Jenoż ſcźornjena ſpcźawa cźi praji, ſo je tu najſtórje bróżeń zho [illegible] Pětrkez je pot domſeho ſtejo woſtało. Tutón ſtatok ſteji na ramej nawjeczornej khromje Lipinow. Horzota je hyła żadława, haj żahłojta. Pola Schwojbizy w ſahrodzy je ſymjenitna rěpa hacź do ſemje ſpalena. Wſchě ſpalene twarjenja wobdawaju ſchtomy ſu jeſmuduene, trawa ſpalena, ſpalene ßu tehorunja płoty. Pſchi wukhowanju je ßo mnoho ſniczało, ſchtoż ſnano trěbne njebě. Horjenkez domſte ſtoſta ſwjo, ale wokna běchu pſchi wubite, cźehodła to? Horjenkez macź bě ſama doma. We łoku khowajcźe naſtuwanku wo 75 hr. Nękaſche, ſo ßu ju pjenjezy ſgubile, potom pak nam powědachu, ſo ßu jej je ſaſo wróczile.

Pola Wawerez domſtcźo bě ſo cźeſo wokno do dwora płaczi ſapoczało. Najſtórje běchu potom wohań ſaleſi. Wawerez běchu khamor pſched wokno ſtajili, tuż ſaſo w domſtim hydlachu.

Wječera noſchachu ſaſo nadobu do domſtich, kotrež běchu wohrożene bźe a ſ kotrychż běchu ju wunoſzyli. Tam ſtejeſche ſaſo w jenej bróżni wóſ polmy ſ wukhowanymi łożemi a poßteſcźeżami.

W ſuboſtnym Delnim Wujeſdże ſwjeczeſche rycźerſkubjeŕ Kluga ſchcźiżina. Jeho hoſcźo běchu też na pomoz pſchikhwatali. Pſchi wukhowanjſkich dźełach wobdźěłowaſche ju też pilnje pryna ſ wjerchowjkeje ſwojżby. Każ wſchědnjy wjeczjan cźahaſche ßobu ſtót ſ wohrożenych abo ho palazych ſtatokow.

Hdy by wohań po żnjach wuſchoł, byſchtaj ſahuba a ſchkoda hiſcźeże hórſchej byłoj. Tak běchu bróżnje a kólnje nimale proſone. Jenoż drjewowe a waſcźkowe ſtoje běchu ſ hróżnej kratwu ſa plomjenja. Potrjechenj maju, każ praja, pjecźa wſchitzy ſawěſcźene. Nichtón pak njeſpomóżnika wcźiſni. Na kołach, motorſkich kołach a w ſwjeſchoł.

Wječera druhi dźeń ſwjatkow, Lipiny po tyßazach wopytowachu wcźipni. Na kołach motorſkich kołach a w ſwjeſchoł blyſta poraczny ßo cźmowy Jurij na ſwoje łoko wali; jeho ſwużena khroblość a tajeńſtwo běſchtej jeho wopuſcźiłej; wón ſaneho ſłowa prajeſ njemóże ſche, ale w jeho wohżdżenym wobſtcźu běſche jemu napiſane, ſo je mordaŕ.

„Hauka!“ wón ſa dołhu khwilu ſawoła, „— wona je mje ſchcźerdźiła. Na mojim zylym njeſłożu ßu ſcźerjeżu kóńſke wina!“

Sſo dale njeſjeraja bo wón ſpuſtacź daſche a ſa ſnadniſtimi póßłami dźeſche, kotrejż jeho na wós hadźichu, kiż pſched mlynom cźakaſche, a jeho do błiſcźeſcźeho mėſta na ſnadniſtwo dowjeſchu. Tam ßo wón ſwojeho njeſtkuka wuſna; jeho wina pak błiſche tež tak jaſnje dopokaſano, ſo wón dale pſcźeż njemóżeſche. Antona puſcźiſchu, a wón ßo radoſcźiwje ſ ſwojej maſcźerl a ſ lubej wróczi, kotrejż jenu bohaczje wſchitke pſchćtrake horjo ſarnuſchtcźi. Nęſchto njedźeľ poſpźiſcho dopołnjeny ſarał ruzy cźeſy ſa pruhowanju Antona a Hanki ſ wcźipnemu ſwjaſkej pſched woſtarjom Bożim ſjenoczi.

Cźmowy Jurij wuſtupi ſwětłeho ſtudnika njewocźaka; jimu jeho w jeho jaſtwje na durjach wobwěſczenjeho nadeńdźechu. Spałeny mlyn dyrbjeſche ju pſchi drócź, a jón bohaty Wicźaz kupi, kotrehoż pſchichodny pyn je na bolu pěkneje mandżelſkeje a wobzjedź cźiſtki lubojnych dźěcźałkow tole mėſto cźmownych njeſkutkow do pſcheſtyka domjazeho ſłoża a derje ſaſtużeneho żohnowanja pſchemėnił. W muri ponowjeneho mlyna pak mózeſche hiſcźe dźenża to powożne prajuze cźitacź: Sprawnoſcź najdźeje wobſtejił.

(Kónz.)

Sprawnosć najdźeje wobsteji

(Stónczenje.)

„Schto je ßo ſtało?“ ßo wón wopraſcha, ſam ſaſtrożeny, hdyż Hanku wohłada, bźedy każ ſmjerćź.

„Ja du, wyſokodoſtojny tuſeje, ſo Waß we radu praſchecź w najważniſchej naležnoſcźi ſwojeho żiwjenja“, wona ſchcźerjeżała wotmołwi. „Wot Waſcheho wukłada mój zyły pſchichod wotwiſuje, ſmjerćź abo żiwjenje.“

„Dha rěcź, moja dźowka, a Bóh budże Cźi pomhacź, hdyż ſo jemu dowěrcźiſch.“

„Pſchede wſchem dyrbju ſo Waß jene wopraſchacź, a wſchitko wot teho wotwiſuje, ſchto mi na to wotmołwiſe. Mam ja pſchiſłuſchnoſcź, ſo njeſkutk ſamjeńcźo, hdyż ſym na biblijo [illegible]ſahała, ſo pſcheſtupnika njepſcheradźu?“

„Taſta [illegible]ha njeſtacźi“, dopołnjeny duchowny wotmołwi. [illegible] wot Boha poſtajena wyſchnoſcź na Tuż nje[illegible], hdyż wěrnoſcź praju?“

„Ty by[illegible]pak cźeſki hrěch na ßo wſała, hdy by wěrnoſcź [illegible]je dawacź nochcyła. Je-li ſo wopraw[illegible]dże wo [illegible]jeſtkutku wěſch, dha je twoja pſchiſłuſchnoſcź, ſo jón naſtupnoſcźi wojeſkich, a tkoſtanje by Cźe wocźakała, chcyła-li jón ſamjeńcźeć. Zana pſchiſahła Tebje wot teje ſwjatoje pſchiſłuſchnoſcźe wotwoſahacź njemóże a njeſmě.“

„Bohu budź dźak a khwała!“ hołza ſawoła a błuboko ſdychny, jako by ſo jí ſtopnatowſka cźeża ſ wutroby wſaliła bóła. „Nětko ſmějem Wam wſchitko praječ: tu wbohu dźowku njeſkowonny Anton ſtónzował njeje, kiż njewinowaty w jaſtwje ſcźeżi, ale mój ſlubjeny Jurij Kurjo.“

„Wopomni, ſchto prajiſch! Ty wo ſwojim nawożeni rěcźiſch.“

„Ja jenoż wěrnoſcź rěcźu, wón je ſo mi pjany żałoſtneho njeſkutka wuſnał. Hdyż pak bźeſche ſo dopomnił, dyrbjach jemu pſchiſahacź, ſo jeho njepſcheradźu. Wożdola, ſtajes ſararjo! wumrożeſe mje wot teho ſtraſchneho cźłowjeka, ſ kotrymż cźujeja mje jutſje ſwěrowacź.“

„Směruj ſo, moje dźěcźo! Ja budu cźinicź, ſchtoż ßo mi pſchiſłuſcha, a to hnydom wuſchnoſcźi wojſewju, dokelż ho komóżicź njeſmějemy.“

Hiſcźeże prjedy, hacź ranſche ſerja ſeſkhadźachu, ßo ſarał ſe ſchołtu a ſtarſchimi mużemi do Spaleneho mlyna poda, hdyż ßo Jurij ſe ſwojeje wěcźerawſcźeje pjanoſcźe hiſcźeże wulpaſ njebě. Prjedy hacź mógeſche ßo jeho brat, kiż běſche ho tajſi njewocźakowany wopyt wuhladawſchi hnydom ſaſtrożił, praſiwje ſ mużlemi ſebrach, ßo jeho dućhowny tak wuſtojnje [illegible]wopraſchowacź począ, ſo wón nimo wole mnoho pſcheradźi, ſchtoż Jurjowm wiſm jaſnje dopokaſowaſche. Hdyż tuteho ſ jeho cźeſkeho ſpara wubudźichu, cźmowy Jurij na ſpodźiwnych hoſcźi wulke wocźi wuwalſche.

„Dźecźe hižo k wěrowanju po mnje?“ ßo wón ſchmotawy praſcheſche, dokelż mějeſche ſa to, ſo to hižo twarjo po njeho du. „Ja ſebi njemyſlach, ſo je hižo tak położe.“

„Niż k wěrowanju“, ſarał ſ ſtuhnym błoſom dźeſche, „na ſchibjenju Cźe powjedźemy!“

„Schto dha ſebi myſliſce!“ ſłoſnuł potom ſtracha ſawoła.

„Twój njeſkutk je ſmowny. Njemóżeſch pſcheć, ſo by tu wbohu, ſłuboſcźenu holcu ſtónzował a njewinowatemu Antonej winu dawał! Daj Bohu cźeſcź a praj wěrnoſcź!“

tach pyskhadźachu. Pśiteže do Lipina pjo i tukymi wosydłami moht rjez mjerwjachu.

Dźěći a dźěćiwóźći budźa hischcze na tute žwjatki polweje hrósnosće spominać, hdyž budźa rozerkoju dawno hižo we swojich khłódnych rowach spać.

*

Hišće jedyn woheń w serbskej holi

S Rudcje. (Krašny domšk bo wotpališo.) Sobotu dopołdnja wokoło 10 hodź. wotpali žo tu domske žiwnoscerja Krala. Zyła domjaza nadoba mózesche žo pśiched pjomjenjami wukhować. Domšk bésche faiwéscene. Wot łukawow bé Wuježdźanska pśeńa a dóšta tehodła premiju. Rimo toje bésche hischcze Tranjowska šykawa k wohnjej pśichkwatała. Kak je woheń nastał, njeje hischcze znate.

Ze Serbow

W Budyschinje, 17. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +1, thermometer w nozy +15. Wuhłady na cyłowiske wjedro. — Lubosniske hacź wjedrarske znaki stajachu, bo naschim stronam Bóh luby Knjes žwjatki „zežaš“ wobradźił. Jaušta cyłowita wošrjewasche wot sajneho ranja cźrjódy mšchcźanow, jo wukhodźowazych we cźějazej a jo šmějwajej Bożej šmórbje. Ani mróčkatki pśeni dźeń njechrošeschе nakasnoš nam wjedro. Wječora, druhi dźeń žwjatkow, nad Krkonoschemi a Jserskimi horami žo pokasowachu njewjedrowe mróčkoše. Ale hacź do wjeczora běchu žo tež tute roscźahnyłe. Nowiny pak nam powědźa, so daloko we wjeczornej Němskej w rolinach rjki Meuzy abo Mosely žu žo wežera rospuschcźił: cźežke njewjedra. Sliwkate dešcheše wudrěchu posa, pjerschcej do dolinow wotplawjowschi a žujowe nadžije tamnischich ratarjow sničźowschi. W žołmach zatepichu so cźłowjekojo a skót. Ratař sajo prošy wo miły deschcźik w naschich stronach. Sšuschate wětry wuduja na wšoły płudn pódn. Nad raušchej Europu wupschestrjesła žo sajo žyłna wyschina a wobknjeknje nasche wjedro. Postuwowaja schtšerza nam prajł, so žo sajo sebjknje. Wabišł, pola kupy Island leżaceje mižiny žahasche sawcźerawschim hischcźe hacź do Němskeje. Najšterje je žo imcźanynk a ſ tym nadźija na maczaty cźaš. — Jutše žnjedu sthadża hłónčko 4,06 hodź. a khowa žo 7,47 hodź. Měsacźk sthadża pop. 5,54 hodź. a khowa žo rano 2,46 hodź.

Po swjatkach

Lubosne žwjatki! Krašny žwjedźeń Ducha! Se žwojej zyłej połnoscu a schcźedriwoscu wobdawasche a zwjeseleschе naš létsa! Pśisches wobaj žwjataj dnjej a hischcze dleže stejeschе módre njebjo nimale bjes khóžde małocźatki nad naletnej semju we žwojej njewjesceźinskej mejlskej pysche.

Schtóž je chcył a moht, je wot žwjatkowneho žwjescenja był zohnowany a wokschewjeny. W Božich domach žo nam pśedowasche wo dźiwje žwjatstwo Ducha a jeho słutkowanju na naschich wutrobach. W Bożej stwórbje wjeselachmy žo pschi naletnim powětrje nad słutkami Božimi w pschirodze.

Spokojeni a dźakowni spominamy na žwjatkowny žwjedźeń, kiž je nam nowu móc darił za dalsche žiwjenje. S njej dźemy sajo do dźeła a powokanja. S njej dźemy sajo do wschednych staroscow a cźežow. S njej pak tež dźemy pschewinyć wschо smne we wutrobje. S njej dźemy stónc̆njo dohowacź nad niłkimi mozami, kiž chzeja naš dźerżeć pod žwojim knjeſstwom.

Sswjatkowny žwjedźeń naš stónc̆njo tež napominasche, so bychmy žo postarali, so by stónc̆nje tež prawy žwjatkowny narodny duch schumił po Serbach!

*

— **Towarstwo pomocy za studowacych Serbow** zmoje swiatkownu srjedu, 18. meje, popołdnju w 2 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje swoju hłownu zhromadźiznu.

— **S lowriju pschejedżeny.** Sobotu pschipołdnju 1/2 12 hodź. snjesłoži 24 létny spomožetki dźěłacźer Ew. Hempel, kiž tu na Hrodowskej haśy bydli, na schportnischcu pschi Bismarckowym haju. Polna lowrija pólnoc̆ železnizy sajedże wobžarujomnemu do nohow, so by jemu prawa noha nic̆e kolena złama. Sobustawy dobrowólneje sanitetneje kolony Cźerwjeneho kschiża franjeneho swobałachu a se sanitetnym autom do Budyskeje khorownje dowjesechu.

— **Lóžschej wobkhadnej njeshoži w Budyschinje.** Motorowy kolesaŕ, kiž wjeze powołdnju wokoło 4,40 hodź. po Lubijskej dróhy do města jědżeschе, schmórknu so na róžku Hausenskeje dróhi koloješćeneho a jeho ſ kola cźišnu. Za sboże bo koloješdnu jenož na lěwym ramjenju lohke ranje. Jeho kolo so jara wobschkadźi. — Druhe wobkhadne njeshoże sta so wežera powołdnju wokoło 5,20 hodź. na Lawskich hrjebach. Tam bóndże k ſrašenju mjes wohoborowym automobilom a motorskim kolom ſ pschiwocźnikom. Wołiajski šaffojnik šadżerja wjednika automobila, kiž běsche na kschižnischcu Kěrjorskeje dróhi — Zitnych wiłow napomnejneho motorowego kolesarja pschesćeknył. Automobil sajedże tehorunja njekhóžliwje k policajskemu sastojnikej a sasta njejapły. Motorowy kolesaŕ kiž sa nim pschijędże, njeběschе ſ nahłym sastaćkom automobila liczit a srasy do wosa. Motorske kolo so wobschkodźi.

— **Mužnjej kole kradnyłi.** W cźišu wot 11. do 14. meje 1932 kradnychu ſ jenoje kólnje pschi Dwórnischcźowej wróžy mužnje jědne kolo znamki „Edelweiß“, cźišło 1146722. Kolo měješe cźorne krošna, swjena a bótoschkitkaj, jadne špyčzadło wottamane. — 13. meje 32 dop. 1/2 10 hodź. kradnychu na Kamjentnej haśy mužnje kolo znamki „Janko“, cźišło 1047108. Kolo měješe cźorne krošna, swošcźk ſ napišmom „Jan Schibak“. — Wo wjeznne sdźělenja prošy kriminalne wotdźělenje we Budyschinje, Burgplatz 6II, telefon 2802.

S Raschowa. (Njelube žwjatkowne pschekwapjenje.) Dźeńa žwjóła běsche tu na žwjatkowny wopyt pschischła. Ju potrjech išwjatkownu šobotu pschipołdnju njeshožo. Jeje 12létny žyn hraikasche ſ druhimi dźěćimi w pěſkowej jamje. Tam žebi wobžarujomne dźěćo nohu skama. Dźěćt běchu pschedaloko horjekach na kromu jamy stupite, tuta žo wotwali a pschi tym žo njeshožo sta. Ssobustawaj Budeśteczanskeje dobrowólneje sanitetneje dźěłaczerskeje kolony posćiśichtaj hólzej pśenju pomoz, doniž lékaŕ dr. Marczka ſ Hornjeje Hórki njepschithwata.

*

Pschi wotthadje ſ. wuczerja Michalka ſ Rachlowskeje schule wot P. Soki (6. létnik) **pschednjeżena a stworjena pěžeń.**

Dźeńa je tón dźeń, hdyž dyrbimy žo dźěłicź
wot naschoh' luboh' wuczerja.
My njerady jom' damy wot naš hicź;
to wschak pak niczo njepomha,
hdyž druha wožada joh' požada.

Tuž budźcze nam tu hožemje
a mějcze dźak sa wschitku prózu wobstajnje,
kiž sceje ſ nami cźinili.
Schežcź lét žu žo nětk minyli.
Bóh Jehnuj Waž w nowym dźele
a daj Wam sboże w nowym domje!

Přewodźenje Korle Mički k posledniemu wotpočinkej

Sswjatkownicźu popołdnju w 3 hodź. shromadźi žo Rakeczanske šerbste towarstwo „Lipa“ nimale połnoliczbnje, so by wopokazało žwojemu dolholetnemu pschedsydźe pożledniu cźesć. Poda žo 1/4 hodź. se žobustawami Drježdźanskeho tow. „Cźornoboha“, kotrejž běchu towarstwowu khorhoj žobu pschinjeſke, shromadnje ſ žarowanſkemu domej. S Rakeczanskeje zyrkwineje wěže tlinczachu žwony k tomu žrudny kěrluch. Mnoho žobustawow wopyta žwojeho žwěrneho wodźerja k posledniemu rasej, so bychu jemu pożledni króć božemje prajiłe, a nětkotrehożkuli wócźko ho se žyssami pjelnjeſche, hdyž widźeſche, so bé jeho ert, kotryż běſche towarſtwu wjele dobrych radow a pokiwow dawał, wonemi na wěcźne, (haj žamo na pożledniej shromadźisnje, kotruż do žwojeje žmjercźe wopyta, nam hischcze rostłaże, tak žebi towarstwo „Cźornoboh“, kotremuż jako cźesłiwy žobustaw pschiſłuſchesche, žwoje shromadźisny a shadźowanku sarjaduje a wobžarowasche, so my to dla pobrachowazej inteligenzy tež njemóžemy). 1/24 hodź. pschiidże tej k. farař Riota a kantor Krawz je schulstimi spěwarkami a hdyž bé ho kěrluch „O žwěrny Jeſu“ wuspěwał a wotemrěty pożohnował, nastaji ho cźah, na cźole khorhoje „Lipy“ a Cźornoboha“, žobustawy woheju towarstwow a kaschcź, njeżeny wot žobustawow „Lipy“, pschiwuſni a druży pschewodźerjo na pohrjebnischcźo. Hudźbu, kotruż hewak towarstwo pschi tóždym pohrjebje žobustawa staji, njebě žebi smrěty pschał, dokeż chżniche tak jednorje, każ běſche żiwy był, pohowany bycź, a tola śrédka hdy ma jedyn žobustaw Rakeczanskeje wožady tajke wurjadne pschewodźenje każ naſch Korla Micźka. Pschi rowje rěčeschtaj po k. fararju pschedsydźa „Lipy“, k. Jan Pawlik, kotryż słowa dźaka wupraji smrěćemu ſa wschu jeho prózu a dźeło, wulběhny wožebje, so je towarſtwu jako pschedsydźa 26 lét žwěru žłužił, hacź žwoje sastojnſtwo dla pokraczowajeje staroby złoži a towarſtwo jeho ſa cźeſtneho pschedsydźu pomjenowa, pokoji jako znamjo dźaka wot towarſtwa wěnowany wěnz na row, dale rěčeſche zastupnik towarſtwa „Cźornoboha“, k. Jałant ſ Drježdźan, kotryż na to spomni, so bé njeboczcźki we Drježdźanſtim „Cźornobohu“ cźeſtny žobustaw a rady widźany hósć, wupraji jemu pożledni pożtrow towarſtwa ſ pschecźom, so by jemu žerbſta semja, kotruż je pśche wschо lubowak, lohka była. — Cźełne pśedowanje zakoži k. farař Riota na hrono: „Budź žwěrny hacź do žmjerce, dha chżu tebi krónu žiwjenja dacź.“ Wopomni, so je naſch bohdbratr K. Micźka w tóždym naſtupanju žwěrny był, žwěrny žwojemu žerbſtemu narodej, žwěrny žwojej žwójbje a zyrkwi. Rosłoši dale, so je we žwojim žiwjenju wjele horja naſhonił, wożebje jeho psched dwomaj létomaj ſrudźi, so jeho žyn, kotryż běſche w Drježdźanach ſ wyſchcźimi póstowym ſastojnikom a wot kotrehoż běſche žo nadźijał, so budże jemu sejera na tónzu žiwjenja, wumrě. Njeje pak tohodła pschecźiwo Bożej woli morkotał, ale je ſtajnje žwoje zyłe dowěrjenje na njeho ſtajał, w zyłym žiwjenju je žo powschitkownje dobreje ſtrowoſce wjeſełił, pożledni cźaſ cźerpjeſche na žołdkowu žłabosćź a je ſchtyri njedźele na thorolożu leżał. Ssrjedu 11. rožownika je ſanđżelił žwojej wozli k wěcźnemu měrej. Po pśedowanju ſaſpěwa zyrkwinſki thór, w kotrymż też žobustawy „Lipy“ spěwaja, a tiż běſche k. kantor Krawz dobroczźiwje nawucził, pod jeho wjednistwom ſchtyrihłósnje „We rowje je měr“. Po ſtónczenej Bożej ſłužbje ſhromadźichtej ho wobe towarſtwje hischcze jónu pschi rowje k cźichej modlitwje a potom ho ſhromadnje wotžalischtej.

Lubemu žwěrnemu pschecźelej Korli Micźzy na row.

Nětk na wěcźne žu ſaidźelił žwoj' wocźi
a měrje ruzy twojej wotpocźujetej,
kiž pilnje tudy ſtaj pschej dźěłakej.
Nětk króna dobywcźa ho tebi žwěcźi.

Ty ſtejał žu ſa ród žwój žwěru
a ſaſtupował naſche Sserbſtwo wschudźe,
niz pntał ſa pokojom druhdźe,
we dźěle wótcźinſtim inak njejžu měru.

Hdźej pschezo jednaſche ho wo wěz žerbitu,
tam je ſajimom žu ty ſtajnje thwatał,
niz ſa proſchenjom ſa nju hladał,
ně, ſchtitał po możnoſci pódu herbſtu.

Hdyž ſtejecź budźeſch tam psched trónom Bożim,
hdźej ſamołwjenje kóždy dyrbi dacź,
tam ſ dobrym žwědomjom b'dźeſch wuſnawacź:
cźeſcźił pschikłaſnje žym twoje, žłub ja ſłożim.

Mi rěcź, wot tebje data žerbſta róduna,
kiž pśches běž žiwjenja mje pschewodźaka.
we horju, wjeſełu ho wužiwaka,
žej ważich, bé mi wjaz hacź druha hódna.

Bóh Knjes b'dże ſaptaćacź cźi ſkutki twoje
a daricź tebi ſa to wěcźne sboże,
tam ſakcźěwaju pschezo wěrnym róże
a žłyſchecź njeb'du nikdy ſtony wbohe.

Bjenada.

*

Z Ralbic. (Wo swjatym woprawjenju.) Prěnjo swj. woprawjenje je tu přeco Bělu njedźelu. Du to kóždy raz dźěći Ralbičanskeje a Konječanskeje šule. Swjatkowničku dźěćchu wětku 3 dźěći, kotrež do Rakečanskeje šule khodźa, k prěnjemu swj. woprawjenju. Do dopoldnišich kemšow spěwaše so najprjedy němski kěrluš, dokelž su dźěći a jich přiwuzni Němcy, a potom měješe wjeledost. k. kaplan Cyž, kiž je dźěći na ważny dźeń přihotował, krótke předowanje. Na Božej mši stupichu dźěći potom prěni króć k blidu Božemu.

Hospodarski rozhlad

Wutorn 17. meje 1932:

Ssudnisće powěsće.

Pschesadźowanja:

srjedu 18. meje 1932:

w Mrowczinach hosćenzu dop. w 10 hodź.: drastowe khamory,

we Wudworju w Herbſtej grycheſe dop. w 11 hodź. na poł krity wóz,

ſchtwórtk 19. meje 1932:

w Budyschinje na ſtudnischcźe dop. w 9 hodź.: wschelake maſchiny, budźiwe ſtroje a meble, wschelake wobuća, wonjate mydła, toiletſke a ſhigieniſke twory, pišk. ſtroje, ſchij. maſchiny, 7 hoſtiwinſtich ſtólbow, auto, koże, kokuſowe twory, kolche, kolchowe khołowy, wulpſchtrjeń, gramofony, kolesa, 30 punkow khoſeja, wobraz a muż. kožuch, friſérska kapuza, lodowy wóz, radia a radiowe pschednjerje, 25 litrow wiſchnjowcze, 10 litrow oranžowcze, 25 litrow zitronowcze eſſenzu, khoſejowe ſerwiſaj, bronſowy jeleń.

*

Mlokarnja ſ nětkoſe 10,7 aram ſchožnoweſe, ſłuſchaze Marej Ocźi Rjenczej w Barcźi, hódna 11 400 hr., wopalna pokładnja 12 800 hr. Pschesadźowanje bndże 7. 7. 1932 dop. w 10 hodź. w Budyschinje na ſtudnischcźe.

Kubło, nětkoſe 60 kórzow wulke, ſłuſchaze ratarjej a rěſnikej Jurjej Rudolſej Dſchatzej w Cźornowſe pola Kamjenza. Hódne 25 740 hr., wopalna pokładnja 11 100 hriwnow. Pschesadźowanje bndże wutorn 28. 6. 32 dop. w 8 hodź. na ſtudnischcźe w Kamjenzu.

Wurunaúſke jednanje:

Sſud je wurunaúſke jednanje nad ſamožnjom ſedlaŕſkeho mišchtra Hermana Domaſchki w Budyschinje na Bohatej haśy 23, wurunaúſki namjet wobkrućnjowſchi, ſpěchnył.

Ssudnistwo pomjenowa ja mějećzanſteju zyudnikow knjeſa dawkowſkeho ſaradźerja a mějećzela prawneho běrowa Pawoła Otu w Budyschinje na Hornjećzelej haśy 10 a

knjeſa pschećelnika Richarda Maxa Vogela na Zidowje cźo. 232, wobaj ſa Židow.

Z **Prawoćic.** (Sopic wowka r.) Zrudna powěść, zo je Sopic wowka wumrěła, rozšěri so pjatk po wsy a po dalšej wokolinje. Štó ju njeby znał? Wšak widźeše ju kóždy porjadnje w Božim domje a znaješe ju po khodźenju, hdyž tam a sem stejo wosta, zo by so dycha nasrěbała. Haj, hač do nimale posledneje njedźele khodźeše k Božim kemšam. Nětk je Bóh tute puće mytował a ju k sebi wzał. Sopic wowka dócpě zohnowanu starobu 91 lět 4 a pol měsaca. Jeje manděelski, Jurij Sopa, wumrě hižo w lěće 1907, potajkim před 25 létami. Jeju jenički syn, Jakub Sopa, je loni 60. narodniny swjećić mohł. Wo Sopic wowku, kotrejž kolelska steješe w Kócinje pola Kulowa, žarnje cyła wjes, wosebje pak syn Jakub, manděelska a 6 wnučkow.

* S **Kamjenza.** (Khroble paduchšitwo.) Ssobotu ipschipoldnju wot 12 do 1 hodź. je žo w jenych klamach hornjeje Zyrkwinsteje haźy khroble paduchšitwo stało. Padnych je pjenjezy i pokładnje kradnył. Njemčzachu pak knydom žaneho žleda za paduchom. Policija prošy wo zdźelenja, tiž bychu pomhałe podawš wujaśnić.

S **Wuhladanje** pola Kamjenza. (Bačzon.) Lětsa je so tež tu zaso bačzon zapodźił a to na brózni kubleria Lawrjeńcja. Sedźom lět njeje tu wjazy bačzony było. We Nježe 1926 bě so pschi pschekwarjenju brózneje starz hnžšo šmichžo, a ś toho cźasa bačzony žo tu njeběchu zaśapdźiłe. Je wschak tu pschezo bydłił jenož jeničźi bačzon — šnadź zaśaklý njekenjenźa.

S **Khočebuš.** (Proces pschećiwo policajskemu direktarej.) Po dołhim pschepytowanju wotmě so w pokledních dnjach w Khočebušu šudnišće jedanje pschećiwo policajskemu direktarej Kolbje ś Khočebuša, tiž bě wobstorženy, so je so dał pokupić. Wón bu wumnowany. Wudawki sa šudnišće jednanje njeje stat. Policajski direktor bě hižo dołhi cźaš był na dowolu.

Wumělstwo a wědomnosć

Swjedźenska hra: Wo žiwjenju a šmjerći bohatcho.

We wschěch Budyšćich nowinach žu hižo do šwjatych dnjow wjele wo wusnamje tuteje hry a wo jeje pschedstajenju na naturiśkim jewišćeju pod holym njebjom pisali a tutu ideju po możnosći podpjerać śpytali. To, schtož nětko na prěnjtnym pschedstajenju wožiwichmy, pschetrjechi wschě, też najwjetšiche wočakowanja. Schtož śej tu Pawoł Skotzki a Hanž Werder w šhromadnym cneergiśtim dźele dokonjakoj, bě pschekwapjaze. Hižo lbožowna myśl, wupytaćz runje tak mjenowane žerbśke pohrjebnišćcźo pola Michałśkeje zyrkwje jako měšno k pschedstajenu hry. Zyrkej šama poda jako silhowjeta hódny, zyłej hrě pschiměrjeny pojad. Kśejźaje schtomy k prawizu a małe pschećejśne thěźi w thribjećcu a k lěwizy wobmjesuja derje měśtnoscź a pschihladowarjow.

So pschedstajeja hru runje psched zyrkwinśkimi wrotami, njeje nicźo noweho, ale runje nawopak śapocźaśt wscheho dźiwadźelneho pschedstajenja a jeho wuwiźa. We hrě šamej njetrjebamy dalšich žłowow šłubićz, mamy ju šamo w žerbśkej rěcźi wubjerne pschełożenu, njemylimy-li žo, wot k. fararja Nowaka-Radworšeho. Hra šama je jara stara, pschedźejachu ju hižo w 14. letśtotku. Hłe w 15. letśtotku ju njeśnaty Jendźelczan napiša, so njeby žo drohi pokład šabył. Mjes wschelakimi nemšćimi wobdźełanjemi šnajemy też jene wot Hanža Sachśa. Tu pośtičena hra bě šche nowy wobluk dostała pśches njedawno hałe šemrěteho baśnika Hugo v. Hofmannsthał. Jara pschijomnu, zyłej hrě derje pschiměrjenu hudźbu napiša naš Budyšći kapalnik Ernšt Bauer.

Schtož někto pschedstajenje hry nastupa, mózemy jenož ś najwjetšim pschipósnaćzom wo nim rěcźeć. Schtož je tu Pawoł Skotzki jako režišer dokonjał, bě we wosprawdźitosći žłowa — dokonjane! Hač bychu to monologi abo dialogi abo ludowe šjeny (šhromadna wjeśeć), wschо bě hač nanajrjeńcho wurunane a śkutkowasche tohodła tak žiwjenjapołnje. Naśepše mozy měśćanśkeho dźiwadła prózowachu žo wo dobre poradźenje hry. Mjenujemy jenož Marju Fiore (wěra; thuda žona), Perta Ozée (lubka; dobre śkutki), Pawoł Skotzkeho (šmjerć; cźert), Bruna Klockmanna (mamon; thudy muž). Wschi tak dobrym zyłkownym pschedstajenju ma trikła wróćośtupicź wot jenotliwca, tu mózemy jenož wutrobnje pothwalicź wschěch tych, kótiž šu pomhali dobru wěc wuwjesć.

Hra šawoštaji na pschitomnych wulki šacźišchcź. Wopyt mózemy kóždemu, kotrýž ma šajim na ludowědnych-wumělśkich pschedstajenjach, radźicź. Wožebje šajimawa budźe hra ša wschěch tych, kótiž šu ju hižo w žerbśkej rěcźi widźeli. — Šnadź mózemy my jónu šamźnu hru w podobnej formje podacź, wěz je jara dźakowna! =n=

Z Łužicy

* S **Mulkeje Hartawy.** (Późna brózeń žo wotpalíla.) Pjatk pschipołdnju wokoło 12 hodźin žo na woheń pisłasche. Pschi šłatnej brózy šady hoscźenca „Kyffhäuser" palesche žo późna brózeń ludomneho knjeźeho dwora. We njej thowasche žo žłoma, pschikłupny hnój atd. Brózeń žo sa trótki cźaš docźišła špali. Nimo wjeśneje žyrkwy běchu hišche schtyri žyrkwy ś wokolinu haschecź pschijěłe. Kał je woheń nastał, hischcze njeje šnate.

* Se **Shorjelza.** (Rataŕ dla šapaleśtwa šajaty.) W Oberbielawje wotpali žo hoscźenz a mtyn hoscźenarja a ratarja Heidera. Nětko je kriminalna policija po pschikłaju šłatneho rěcźnika Heidera šajała, dokelž je žylnje podhladny, so je twarjenje šapalił, so by šawěśćenje wupłacźene dostał.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za uzwěški: G. Janaŕ w Budyšinje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutřišchu žrjedu:** Wostanje dale rjenje, tola pschiběra pothlenje k njewjedram.

* **Druhi dźeń žwjatkow pschipołdnju wokoło 1 hodźiny je žpěschny cźaš, pschedy hač je do Bremenskeho dwórnischcźa šajeł, pschi Schwachhausenskim tunelu ś kolizow wujeł. Tři cźahowe wozy, a to jedźucy wós a žlědowazaj wožobowaj wołoj žo jdźeła rozbichu. Jedyn wožobowy wós je žo po brjoły dele wałił. Nětkle dźeławcy wožobow je žo tranito. S nich šiaj kuchaŕ a kucharka cźežke šranje-nje pocźerpiłoj. S mošćowym żeleznym wobłoženjom žo jena bočna šcźena jědźuceho wosa dołpołne wotdrě. Wotłothnjena šcźena po zyłej dołhoścźi rozdrě. Wožobowy wós dźeł mošćoweje murje potorha a potom šrjedź wyšoke łoscźe wiźazo wosta. Wołyhlerjo žužodnych khěžow ś bowami wodu pschinoschachu, so bychu w jědźnym wozu naśtoły wołyhlerjow šhaschcźeli. Kuchaŕ, kucharka a šamaŕ žu je tłe wopalili.**

* **Parlinski automobil, ś kotrymž žo tśicźeri pucźowarjow i Goslara wjesechu, so na dróhy pola Claustała tak njeśwožownje šwročźi, so žo šchešć ludźi, schtyrjo muzojo a dwě žónšce, knydom šarasły. Druhe wobydlerjo žo jdźeła lołko, šdźeła cźežko šranichu. Njeławje je žo ś tym šłało, so žu ho, hdyž wós po nahłym puczu dele jedźeschce, špinadła rostorhłe.**

* **W dole reki Mosele je žo druhi dźeń žwjatkow wulki šłiwk rospuschcźił. Wjele thěźow je ž o žwjto. Jenažona ś tśjomi dźěćimi je žo ś rospadankami šabiła. Też wjele druhich wobožbow je ho moriło abo žo šranilo.**

* **Na nałcej dróhy mjes Hokegrikom a Zorga pola Nordhausena wjehnił automobila ś wulcźnikami ś Magdeburga pschi šawinjenju knjeźiwo nad wojom šłubi. Automobił ho 20 metrow po brjoły dele wali a ho rozbi. Wjehnił a jena žona ho knydom šarasły šchtaj. Tehdy puczowaŕ wumrje, hdyž jeho do Nordhausenskeje khorownje wjesechu. Schtyrjo druły puczowarjo šu w žmjertnym šłrasche.**

Mortwe města přitomnosće

Nic jenož starý wěk je nam swoje mortwe, rospadane město sawoštajił, też pschitomnosć natwarja ś khwi-

ćźiwymi města, kotrež bywaju ša krótki cźaš wopuschcźene a rospadaŕi pschewostajene. Tak šnajemy w Irlandskej Nowo Tipperary, město, kotrež ma zyłe špodźiwane šławiznu. Lěta 1891 běschče tute město jene ś najšepschitši wikowanischcźow zyłeje Irlandskeje. Póda tuteho měšćanśkeho pschischcźa ś klowna wośtenu Barnej, kotrež bě šemju a knjeńwonoscźe pschenajał a bohi še šwojimi najeńkami borje šlejesche. Dóńdże pak tola k njepschijednoscźanu i wulkim leśwonoscźe šarjadowanym šjednoćźenstwom, a tuto roskładźi žo, jeho wobsedźeńcźiwo šnicźicź. Wono leśeche ša knjeźerstwom a dołho běši tuto ša šwoje wotpołožowy. Natwarí žo nowa wjeś, kotraž dóšta mjeno, šłoro šame: Nowo-Tipperary. Jako běchu khěže dotwarjene, pschiworeźi žo dotalnym wobydlerjam w Staro-Tipperary, žo do Nowo-Tipperary pschešydlicź. Woni njemóžachu pschejźiwo tutomu wutajej niežo cźiniecź a pschešydlichu žo. Wudawki twarjenja ša nowe město wuczińichu pśches dwaj milijonaj frukowow, ale zyła krašnoścź dołho njetrajeschе, pschetož mjeń wobydlerjow tola w Staro-Tipperary, a dźiwožo na to pschešydlichu še ludźo šašo ś wołkelž bźehu pschicźahowacych. Nowo-Tipperary šteji wopuschcźeny a khěže rospadaju.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Połětny wupokas wo dołhodach a wudawkach wokrjeźneho šwjasła Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa na 2. liczeńe połłeto 1931 (němšćoštatny wukas je 23. 6. 1928) je wupowěźnjeny w twarjenju hamtskeho hejtmanstwa po 1 šhodźe k wobhladanju.

W Lubiju, 12. mejc 1932.

Wokrjeźny šwjasł hamtskeho hejtmanstwe.

Towaŕstwowski powěstnik.

Jasenca. Kat. Bjesada ma 31. rózownika wulět do Błótow. Štóž chce so wobdźělić, ma so pola předsydy do soboty 22. 5. zamołwić a 5 hr. zapłaćić.

Pančicy. „Lipa Serbska" ma tutón tydźeń spěwne hodźiny a to knjeżny štwórtk na šuli a mužscy pjatk pola Natušec w Kukowje.

Rakojdy. Hrodźišćanska a Rakojdźanska jednota wubědźujetej **srjedu** wječor 1/28 hodźin pola Mjeltkec.

Wobkhadne njezboža swjate dny

Kaž šłajnje na dnjach je šylnym wobtkhadom po dróhach, žu žo też létža žwjatki jaśo mnohe wobłhadne njeśboža je šrudnymi ścźehowkami štałe. Podamy tu někotre powěśće wo tajkich njeśbožach i naschcje žerbśkeje Łužicy.

S motorśkim kolom do żeleznišćeje šawjery šrašył.

S **Ratarjcz.** Motorowy koleśaŕ je šozinšum, tiž druhi dźeń žwjatkow wjećor w jednataj hodźinje po Drježdźanskej šłatnej dróhy ś Budyšćina pschijědże, pschetrały tu krótko pschedy hač mějesche wobžowowy cźah nimopschijěcź, šawrjenu żeleznišku šawjeru a padże je žwojim motorśkim kołom na żeleznišće kołije. Snjesłożenej mózeschtaj žo jenož duchapschitomnoscźi a špěšnemu šapschimnjenju pschekhodneho šrażnika dźakowacź, fo jeju cźah njepschejedże. Šaštojnik běsche mohł žo bliżacy cźah še šignalemi šadżerzeć. Motorśke kolo běschče žo jenož šnadnje wobschkodźiło. Snjesłożenaj njeběschtaj žo tak thutnje šranilo a mózeschtaj dalejeć. Cźah běsche žo dla tuteho podawka wo někotre mjeńschiny šapoždźił.

Motorowaj koleśarjej do žo šraśhłoj.

Tśjo cźežkostranjeni.

S **Kubšchiz.** Prěni dźeń žwjatkow dopołdnja wokoło 11 hodź. žo w Kubšchizach cźežke šranjenje dwoju motorśkich kołow šta. Wot Lubija pschijědże motorowy koleśaŕ je žónškej na šoźintšu. W šamnjatym wokomiku pak ś pobocźneho pucźa druhi motorowy koleśaŕ pschijědże a žo na dróhu wino prěnjschemu do šrjedź kóła wyri, so jemu hnydom šrjedźni dźeł kóła wušworźi. Wschitšy tśjo wobdźeleni

cźitšnychu žo ś wulkim wotmachom wo šemju a wołtachu cźežkostranjeni leżo. Wjednik kóła, tiž běsche wot Lubija pschijěł, běsche bjes wědomja leżo wostał. Žónšce běchu žo pschi wjerchnjenju ś kóła někotre rjebła šłamałe a wona běsche žo też na hłowje šraniła. Koleśaŕ, tiž běsche ž hnydom kołom do prěnjschego šajdł, wosta na nohomaj a hłowje šranjeny leżo. Po šwobalenju wschitkich śjoch do Budyšćeje měšćańśkeje thorownje dowjesechu.

Hdyž žo pola auta pjero pukneje.

S **Rakez.** Njesłoże ž autom šta šo šobotu k žwjatkam w nozy na pol dwanaći mjes Rakezami a Kanjenej na šłatnej dróhy. Pola nakładneho auta wobšeźerja Wojcźa ś Cźornych Nošlic pukny žo pola lewego prědneho kóła pjero. Pschi tym wodźidło šapraji a auto winy žo na lewy bok. W tym wokomiku pschijědże ša nim ś wjeśelej špěschnoścźu wožobowy auto jeneho Kulowšteho wóšnika. Tutón špyta žo šaraćazeni autej wuwinyeć, tola praśny na lewej štronje do šchtuna a žo pschecźišny. Tśeći auto, kotryž ś Budyšćina pschijědże, šrały šašo do tuteho, tola njebě šranjenje pschešpełne, dokelž šchofer w pobłednim wokomiku khětro špinasche. Nutškażedźaju w Kulowšćim auće dyrbjachu pśches krywo šalěźcź, dokelž žo durje dla šranjenja njeśwobodźachu wocźinicź. Běchu žo khětro wobedźeli a šrějali. Tola njetrjebachu žo ś kśarjej podacź. Auto šama je jara wobšchkodźeny. Budyšći je žebi šindźaŕ wobschkodźił, dróha bu hnydom ša wobthad šawrjena, tutón pokaša žo na Komorow. Harć někoho wina na njeśboži potrjechi, dyrbi pschepytowanje wujaśnicź.

Hosćenc

na wsach, wokoło 8 ha pola a zahrody, zwjeśa wokoło doma, ze žiwym a morwym inventarom na předań. Bliže zhoniće we wudaw. Serbskich Nowin.

Jutrowny

hólc

z ratařstwa so k 1. junijej do ratafstwa pyta. Bliže zhoniće we wud. Serb. Now.

15—17 lět stara

holca

do ratafstwa so pyta. Bliže zhonić we wud. Serb. Now.

4000 a 2000 hr.

so na 1. hypotheku wupožčuja

Pytam a poručam stajnje **kněže a ratařske ležowny.**

Z dobrom poručam so k zaradźenju we wšěch sudniskich a khłostanskich należnošcach, k zarjadow. wšěch płačeńskich wobcźežnoscźow a k zhotowjenju kupnych zrěčenjow a testamentow

Rěču serbscy!

Prawny büro MUCKE

w Budyšinje na Mättigskej dróży 23, při sudnistwje Telefon 3217

8 měsacow stara

jałojca a syno

na předań **w Różenće 17a**

5 dobrych rólnych

koni

na předań **Pawoł Wels,** kubło w Nowej Wsy p. Rakec.

200 wóznych kołow, nowych a trjenimi wšelake sadźby za njedźelske wozy z *gumijow* a żelezom, kaž też żelezne a drjewjane konjace korta a rěble, tohorunja wulku dźělbu wóznych wóskow ma, dokelž su zbytkne, jara tunjo na předań

Moritz Wobst G. m. b. H.

w Budyšinje Telefon 3065 / 3066

Towaŕstwo pomocy za studow. Serbow

wotmeje swoju

hłownu zhromadźiznu

kaž je to we wustawkach postajene, **swjatkownu srjedu 18. meje** pop. w 2 hodź. w Serb. Domje w Budyšinje

Dźeńški porjad: 1. Rozprawa a zličowanje. 2. Wólby 3. Dalše należnoscźe towaŕstwa.

Lubje přeprošuje sobustawy a přećelow serb. studowacych

předsyda

„Jedermann"

swjedźeńske hry

při Michałskej cyrkwi

wot swjatkow sem wšědnje

Započatk wječor we 8 hodź.

Płaćizny městnow: 0.80—2.50

Dočasne předawanje: Hudźbny dom Jeremias

Hudźbny dom Guder, Wellerec knihařnja

Kaž w meji

w Božej přirodźe, tak wokřewiš so duchownje při zanurjenju do serbskeho pismowstwa. Čitaj a rozšěř tohodła jenož dobre knihi ze **Serbskeje knihařnje**

Přiloha k čisłu 113

SERBSKE NOWINY

Wutoru 17. meje 1932

Naša nuza

W janiđženym tydženju pschinjeżechu Sserbske Nowiny słowcežko wo naschej nětčišchej nuzy. Tajke wěrne słowo nětchóžkuli njerad žłyschi, wosebje tajzy, kotrychž nastupa. S tym wšo wěrnosći nicžo njewotpadnje, ale prawda wostanje prawda! Naschi stari ludžo wědža powědacź, kak žo lutuje. Žony wschak tehdom w měsće na dobry kofej hicź njemóžachu, ale też mužojo njeběchu dźiwali, ga pjecź pawowych abo winowych korcznow sa najlepschim napitkom ględzeć. Nětkle žebi to někotry muž dowoli wudawaju, so ma ſ tym abo druhim poreźeć. Pschi tym ſtondži cžah abo auto, a tuž dyrbi někotre hodźinki dočakacź, schtoż je žaby droha wěc. Njechaju žony nastupaju jich dobrehu kofeja sakitowacź, ale to žebi swaju rjez, so je wjazy muži na tym wina, hdyž telko žerbskich statkow kontra dže, hacź žonow. Někotrenmu mkodemu wobwědźerjej pobrachuje tajka prawa Xantippa, kotraž by jemu khołowy wsaka a žo je žama wobleka. S tymi dobrymi lojtkami wschak w naschich dnjach njeje khmanje hospodarićź.

Ssamo dźećzi wědža hižo po nowej módże hospodarićź. Nchdy žo wjeselachu nad kroschkowstkim khlěbiczkom (tšišlozćkata zaltka ja 3 pj.), kotryž starschej ſ hermanka pschinjeżechtaj. Nasche make lubuschki buchu schwarnje kschiwu hubu cžahale, njebychu-li niczo wjazy dostale; dyrbi hižo snajmjenscha byeź pok punta najlepschich, pjelnjenych schokoladowu plazkow sa pok hriwny. Haj, hdyž je starschi tak wuża! Wobkładajmy žebi „schulste“ tity: nětčišche a nědhusche! Nětkle dyrbjake pjerachi ſ karu do schule sastupicź, so mohe titu domoj wjeźć — nědhy bě šche tajka sa groschi; w někotrych schulach žane njerozećzehu — jenož brěhy tam derje roscžechu. Pschirunaj, hdyž bě tehdom 8 schulskich lět nimo, a hdyž je nětko 8 lět nimo: namakasch žaneho rosdźěla? — Kotre dźećzi, kotfi dorosćeni thodża bohu? W městach matko widźićź. A runje we wšelach najwjetscheje hary cžerja, so nihdže njedožaha. Je snata a widźomna wěc: nosy teža w žiđžanych nohajzach a lakowych cžrijkach, ale hornje pol cžěła je nahe. Kromadźi žo husto a proźy žo wo drastu sa khudych. Tola njewěrnich žebi nicžo dacź, hdyž tam a sem widźićź, kak „khudźi“ ſ dostatcej drastu wobkhadźeja. Chcžeš-li něschto dacź, dyrbiš hižo žiwoju njedźelsku drastu darićź! Pschi wschěm widźićź, kak wožobnje ſhotowani tammi khodża, kotrež dostawaju podpjeru a kotrymž žo ſpušchcžuja dawki. Jich dźećzi žo woja w najwožobnischich wosyćzkach a njehladaja pschi tym na žane wjedro, haj lyrnjeź tajki wohrćź w dejchcžiku pśches nóz wonka stak. Sšwoje rjane hrajki njetaja ſ woknom won a nještaraja žo wjazy wo nje.

Cžitach wo swadźe dla milinoweho pruda. Wěź a swada je mi zyle njejaßna; cžehodla ludžo njeßwěcża wolij, je tola wjele tuńschi. Sšłuschcheja do wonych potrěbnych domow mototsłe koleßa a pißkadła, a žamo radio? Tak daloko je žiwót, so žebi „khudy“ luxusowe wězy wot druhich jako „nusnu žiwjenišku potrjebu“ žada.

Njepschecželjo sćelu cžuschchakow po naschim kraju. Njedyrbjeli woni tajke wobßtejnjoße widźećź? K temu žu tola pózłani. Jich rosprawa domach njemóže hinak rěcźacź: Ssi Nemśtej ludžo pißaja a rejuja a žebi dadža derje byeź, žaneje nuzy tam njeßnaja. —

Woprawdźe khudźi pod tajkimi wobstejnoścźemi cžerpja!

To žane swjatki njejsu

(Wobras je wožy.)

Starschej chżetaj njemuzy na žwjate dny ſ žwakej do Delnjeje Łužicy jěcź.

„Mój jejmjerſch ně, Michale, njecžahaj hakle dołho tajśi sluncź. Ty tola hewak dojcź po žwěcže karfujech, dha tola te por dnjow teź póndźe. Dyrbiš žej raś žam łuſt wobjeda ſwaricź. Kak by bylo, by-li woženjeny był a žona khora była. A je ſkotom hižom tośumiſch a dejicź budże Kalcžźej Hana. Sśrjedu ſmuj ſajko domoj.“

Macź wschak może derje rěcźeć. Sa njeho žu pjecža zyle žwjate dny wot wschoho ſpocžatka „ſuczikato“. Ani do druheje ſuſodneje wśy njebudże ſ žwojej njewjesjesce, ſ žwojej lubej Lenje, dojcź mój. Dźiwaj wschak ſo Michałej nichtó njemóže, ſo tajki ſluncź cžaha.

Ale wośrjedź tydženja ſmjeje ſo pśches zyle njeswjecžo kaj Nemź na tykanz abo kaj pschekupz, hdyž dopołdnja wokoło dźeßaćich k prenjemu rasej klinka a kupz ſastupi. Jenu je mudra myßliczka do wośhow ſajeła. Wjecža žiwjate dny ſucźi! To jcśe žo ſrěſali. Nawopak, runjewon njebjesće budu. Budże Lenźzy pißacź, hacź njemóže lebjeź pschinicź, tak a tak wźaki ſteja. A ſobotu dopołdnja moh ſ wjeßelejscu ſ khźźi wujećź. Pschcžeo ſaßy ſkhowa žo ſkradźu nětkże do ſuta a cžita lift, kiž je wot njeje dołał.

„Wjele lubowany Michale! To žo wulkotnje hodźi. Wśo pschijdźu. Huydom prěni žwjaty dźeń rano ſ kolešom. Budu budźaś nacžahnjeź, so ſej njejaleźu a prawje ſahe žym k dejenju. Och, ty njewěrniſch, kak žo na to wjeßelu, Tebi wobaj dujej domjagnoſcź ſaſtaracź, kaj bych hižo Twoja luba žónka była. Ale wšeſch, lubuſchko, precź nihdże njepóródźemoj, so ludźo ja žym njepſchidu, ſo tu žym. Wšeſch wſchak, ſo ſej huydom na wſcho hubu dreja.

Naš nowy roman

započina so w jutřišim čisle. Wón wopisuje nam žiwje žiwjenje južnočeskich burow a dokelž je z burskeho žiwjenja wzaty, bndże tež wěsće pola wšitkich našich čitarjow najwjetši zajim namakać. Spisał je roman

„Jan Cymbura“

znaty a sławny spisaćel H. Š. Baar. Do serbšćiny přełoži tutón za naš čas materialisma tak wulcy powučacy roman naš serbski krajan M. K. Khasowski, kiž ma w Prazy wuznamne zastojnstwo. Smy tuteho našeho swérneho krajana za tuto wulke dźełło dobyli a wjeselimy so, zo móžemy jo našim serbskim krajanam domach we Łužicy poskićeć. Cyle wěsće budźemy powědanćko z wutrobu sobućitać, dokelž je wzate ze słowjanskeho ratařskeho žiwjenja.

Nakład a redakcija „Serbkich Nowin“

Wostanjetnoj ſamoj ja ſo. Ale throbły na ſadym pad wjeſ njeſmćch, Michale, to Cźi doprędka praju. Jenoj pschistojnje maſch ſo ſadźerźeć, rośumiſch. Tuž na wjeſkole ſaßowidźenje! Twoja Lejna.“

„So mi wſchitko derje wobſtaraješ“, rěcźi jemu macź ſobotu popoldnju do ſwědomja, hdyž ſ nanom na dwórniſchcžo dźetcź. „A ſo mi tola na ſwinje njeſabudźeſch! Njewěrno, prawje wſchak Cźi njeje, ſo ſej na žwjate dny ſapuſcźjentoj a ty dyrbiſch domi ſtražowaćź?“

„Ach, jěhdźaj w Bożim mjenje, rad wopruju žwjate dny ras ſa waju, njemějtaj ſtracha!“

„Wěſch“, praji ſobotu wjecžor ſe Kalcžźej Hanje, „žwjate dny njetrjebaſch ſyła dejicź pſchijcź, to ja teź mózu. Chżu jenoj macźeri pokajacź, jchto wſchdo ſamóžu.“

„Ty a dejicź, ty by był knótr! Ale nochżu žo cźi nanuſowacź, ně — na žadyn pad.“

A woprawdźe hižo rano wokoło na pol ſchesćich pschijdźe Lejna na koleſu. Sady po pólnym puczíku, ſo ju nichtó widźał njeły. Dwě ſali a dalſchu dźełaniſtu drastu wośinje ſ kartonka, hdyž ſtaj žo dźeßaćej njeſtschinowu dołho najprjedy poſtrowiłoj a ſ lubośću žo ſkoro roſtłóćźiłoj. Saßunje ja žobu durje, hdyž do jśnuny dźe žo pschewobłekacź.

Haj, nětko hromadźe pizujetaj. Kaž byſchtaj hižo nuj a žona žłyoj. Tak wěſće budźe, budźetaj-li raś woženjenaj. Tajke ſawoptanćko nětko je.

Wdma ſtaj ſ mlokom nuts, ſchtó tamle pśches ſahrobu dźe? Stara Kalcžźej Hana. Njeje pśches wotnuju pschinjeßła, chże tola pohladacź, hacź je Michał woprawdźe dejił.

„To tola widźiſch, tu ſteji mloko. Móżeſch ſaßy hicź, hižom žo poſtaram.“

Ale Hana, kaž dźeń tajzy ſtari dobrocžiwi ludźo žu, chże tu wostacź hacź do pschipołdnja a wumjeſcź, ſwopłokowacź mloko wotwaricź a wſcho móżne wobſtaracź, ſo Michał telko dźła měł njeby. Tón pak ſteji kaž na jehłach, hacź do pschipołdnja njemóże Lejna ſa kachlemi cźjecź.

„Hana, praju cźi ſ dobrym, dźi radſcho, hewak cźi jedyn ſapiſkam. Ale na blaku! Hewak žo roshněwam. Poſtaram žo hižom a hotowy je kaj. Je wot tebje zyle derje měnjene, ale ja cźe woprawdźe njetrjebam!“

Derje, Hana naſtaji žo na puć a cźerka pśches ſahrobu domoj. Zyle bźła je žo Lejna jeźiniła wot ſcźeńy. „Bój jenoj, Leńka, cźe wuczeßam. Staru kałbonu ſmój wotbłyſkl. Seſamkaj ſcź wſcho, pojdźu na žerbſke kemſche. Ty ſa to jutſije póndźeſch. Zyle ſamłutki tola ſtatok wośtaſiej njemóżeny. S ſkeßenym ſym bórſy ſaßo domoj.“

A hdyž ſo wot Božich ſłużbow wróćzi, měnjeſche: „Nětko móżemoj ſej dwaj dujej žiwjenje rjane cźiniecź: To ſu najrjeſnſche žwjatki w mojim zyłym žiwjenju.“

„Měniſch, hdyž budźemoj woženjenaj, potom njebudże tak rjenje. Cźeſch ſo potom teź na muje tak wutſchaſcź taj na ſtaru Sanu?“ — „Zchtoła cźi do mojhow pschińdźeſ?“ — „Ach, cźinju jenoj ſwój ſort.“ — „Ja tola teź. Potajkim, ſonda, jchto budźeſch dźenſa dobreho k wobjedu warićź? Kuſiſ?“

„Sso wź, mój muſiko, ſo widźiſch, ſo je teź warićź mózu. Njeſmjerno, dźenſa budźemoj ſchikwanje hromadźe wobjedowaćź.“ — „Nó a kak!“ A hižo mataj ſo ſaßy ſa ſchiju.

Alle wjeſele dołho njetrajeſche. Hdyž ſtaj w najrjeſnſchim dźele pschi warjenju, ſchtó pschińdźe? Zurkez cźeta ſ wujom a ſ ſuzej ſwójbu. Na ſwjatkowny wopyt. A ſo dźiwaja, ſo ſtaj ſtarſchej do Delnjeje Łužicy jěcź.

„Nětko widźiſch, žona“, měnjeſche wuj, „ſmy dyrbjeli tola najprjedy napijacź.“ — „Njejuj jenoj tak wóſłasy“, da ſo cźeta do njeho, ſo ma na pokoju doścź, „to tola cźuccź njemóżachmy, ſo ſej wujeđźetaj, hdyž hewak nihdże njepschińdźetaj.“

Mój božiczko, cźeta! Michał ju ſnaje. To je hakle kałbona. Ta ma wložy na ſubach.

„Ty ſy potajkim Michałowa njewjeſta. A cźeſch pośtejſcho jeho žona byeź. Njedaj ſo mutiecź a waŕ dale! Ale wjazy muki dyrbiſch ke ſukłam bracź. Nó cźakaj, pomham cźi hnydom. Michale, hdyž je macźerna dźećańſka ſała?“ A hižo je cźeta knjeni w kuchni, Michałowe a Leńzyne wjeſelo je do wody padnyło. Cźeta jimaj pſcheradźi ſwój wotmuſhł. Budu wſchitſky tu pschenozowacź, muž a dźećzi wotjědu druhi ſwjaty dźeń, cźeta pak woſtanje, dokiž ſo ſtarſchej njewróćźitaj. „Dokelž wobhładuju ja ſwoju winowatoſcź, ſo cźi w dowjazaoſcźi pomham, Michale. Twoja rjana Leńka dyze wjecžor ſaßy domoj jěcź a potom ſy k wſchemu ſaßy ſamłutki.“

A cźeta ji woprawdźe tak pod nóſ móra, ſo Leńka na wjecžor rad domoj jědźeſche. So bě ji płacźk bliže hacź ſmćchch. A cźeta hižom wě, cźehodla tak cźini. To by tymaj ſo tak hodźało, zyliczke žwjate dny hromadźe hospodarićź.

Michała wſchitko žehli a pali. Sněwa ſo hacź do duſche. To bě jemu ſtara Kalcžźej Hana lubſcha hła. Nadobo bu k baßnikej a ſej pschi pjzowanju na rěſańzy deklamuje:

Dźiecje mi je ſwjatkami
A je ſ tajſ'mi cźetkami.
Kónz je lubośćź, wjeſele,
Když dóńt tajſtu pośćele.

Jan Hála:

W meji pod Tatrami

W meji je wjeselosć a radosć w přirodźe a nłodosć we człowjeskich wutrobach. W meji róże kćeja w mróćałkach a na zemi kćeje nadźija. W měsacu meji też pod Tatrami słónčko so dobywa do kraja, synje so na trawnik při Wahu, wopyta zasnčzeny Kriwan a posměwa so na mróćałki.

Dźěći so z khałupow roja, lastojčki zawidluja nad durjemi hródže. A po polach wokoło wsy zemja zawonja, do teje wónje zašumi dešć a hižo so wšo zazelenja, sywy swoje zelene włóski z brózdow pozbčhuja. Zahrimoce w Tatrach, Kriwan so zamróći, ale po khwiley zaso so rozswěći w roztorhnjenym zawěšku mróćelow różożte wječorne njebjo. Skowrončk z křidleškomaj zatřepoce, w praje so zhubi nad rolu a jeho triholeńki so pušća na zelene hona.

Rano wubudźi wjes hłós pastyrja a klampaki krutwow. Horka při młyńcy, ležy zo je so pokazało słónco, hižo so zaběli z dołhimi pasami płatu, žony wokoło nich pružnje so wobroćeja, wodu nošа z młynskeje hrjebje, płat krjepja, poliwaju. Kóžda žona abo holca ma suknju wuwjazanu. Słónco złoći cyły kraj zo swojim čoplym raniim błyšćom, štomy zasparnje pozbčhuja wjeſki zezady čornych tŕčchow deleka we wsy. —

A po puću k dwórnišću čŕjódy khwataju na čah. Brómjenja na khribjeće abo w rukomaj, w čornych hiplach a kulojtych kłobukach kroča pacholjo, žony z bělymi rubješkami a tročkawami. Tatry so hišće kupaju w parach nocy, pomalku so wunórjeja z kurjawe wjerchi, módrojte lěsy a ze sněhom rysowane wudrjeńcy a wudoliny.

Je mejsko ranje, polne juska a luboznosće.

Pod Tatrami mjez khałupkami a šmrěčinami stupaju běle dymy kaž stołpy nad štomy. To maju ludźo wohnje na łukach — rjedźa łuki. Hóley khodźa ze sekerami, khałupy wuporjadźeja, nowe twarja. Postaleja cylu česaninu z přiřesanych bolow — štyrirózkatu, w rózkach su hrjady přez so składźene, kaž praja zwjazane. Tajku kólnju natwari sej hospodar doma druhdy na nawsy při statoku hotowu, ale bjez tŕčchi. Hdyž jej hotowa, rozebjerje ju zaso a wotwjeze na łuku,hdźež ju znowa natwari a jej wobstara tŕčchu . . . Měsac meja je za tajke dźełło najpŕihódniši čas, přetož njeje hišće telko dźěła, hdyž je žito hižo wosywane a hdyž běrny su sadźane.

Na łukach tehdy knježi žiwjenje po dołhej zymje. Ludźo wostronjeja ćerne, hdźež so to hodźi, drjewo, padnjene štomy, tež tu a tam štom pušća a rozrězaju. Wječor so wšitcy domoj nawróćeja, mnozy na wozach z hałozynu a drjewom.

Worane a zasyte pola potom su polne měra, njesměrneho měra. Jako by so runje we wutrobje přirody wotmčło něšto poswjateho, wulkotneho. Snadź w tej khwili zemja wočakuje pożohnowanje z njebjes. Tak so zda. Přetož w jeje hrudźach nježnje so swéća žitne zornjatka — tak čiste je zornjatko — hišće jo do swojeje dłonje maćerka zemja wzała njeje.

Na njebju daloko na wobzorje słónčko w Boži domčk khwatajo cyle kaskady barbow po mróćałkach moluje. Swětła, nježna zeleń so swěći cyle zady, čista, njeskažena jako by była ze škleńcy. Před tutej azurowej dalinu čahu, waleja so, waća so a pluwaju a skónčnje steja kaž přitykane na njebju — njechiblive kaž walke ryby — dołhojte ćmowe mróćna, wot zady wobswětlene hišće ze złotom so khowaceho słónčka. A nad nimi druhe habjelkate so wusadźichu, jako bychu byle z waty na šěr złoćaneje barby — ale tak nježnje zbarljene, zo zadźiwane wóčko njemóže so nahladać, tuž wutpočnje na tutym krasnym dźiwadłu, tak wumětlsecy wobswětlenym a harmonisce zbarbjenym. Přiroda je dźě wulka kuzlarka.

Woprawdźe sćežka so wotwobročimy wot tuteje krasnosće. Ale pohladamy-li na druhu stronu — nowe barbowne překwapjenje na nas čaka — hlej, před nami su pola syteje čerwjeneje a fijałkojteje barby a nad nimi njebjo jako dźiw — tak hłuboko je na zeleń módre — tak krasnje čiste a měrne jako swětlina jězora.

Hladamy na barbu njebja, na barbu polow a njecha so nam wěrić, wobročamy so na wše strony — hač to tola njeje wobsudžnje zmysłow — wšudźe ta sytosć barbow, to kuzło polne krasneje harmonije barbow.

Woprawdźe, mloda priroda dźiwy wuskutkuje, pokazuje nam swoju krasnosć, zo smy cyle wobkuzlani.

Hendrich Šiman Baar

Čěski spisowaćel a duchowny H. Š. Baar (1869 hač 1925) Serbam hižo cyle njeznaty njeje. M. Krječmar z jeho powdaćnčkow do Kraajnow lět 1926—1930 přeložił Łastojčku, Sykorku, Kožuch, Syna, Dejerja, tři powdaćičcy: Husyca, Ptačnika a Wowsnicy wozjewja M. Nowak w Serb. Now. Wo Baarowym žiwjenju a dźele a wo jeho zajimje za serbski lud zhoni serbski čitać z Krječmarjoweho nastawka „Hendrich Šiman Baar a Serbja" we Łužicy 1928 čo. 12. Dokelž ma wo Serb. Nowinach nětko wukhadźeć přełožk Baaroweje južnočěskeje idyle „Jan Cymbura", njech je tu hišće raz krótki način spisowaćeloweho žiwjenja a dźeła.

H. Š. Baar narodźi so w lěče 1896 w Klenči pola Domažlic w starošlawnym chodskim kraju, studowaše gymnazij w Domažlicach a katolske bohosłowstwo w Prazy w lětach 1888—1892, hdyž so też z našim Jakubom Sewčikom zezna. Pobywši jako kaplan na wšelakich městnach bu z fararjom w Klobukach a we Ořechu — blizko Prahi—, z wotkelž dźěše bórzy po přewróće dobrowólnje na wotpočink do róndneho městačka. Kraje a ludźi zezna na swojich pućowanjach po Němskej, Belgiskej, Hollandskej, Šwicy, Italskej a Haliču.

Baar bě člowjek złotejew utroby: njesebičny a woporniwy duchowny, zahorjeny narodowc. A z tychle korjenjow wurosće wulkotny spisowaćel. Wot swojich młodostnych lět hač do swojeje nahleje smjerće wurjadnje pilny wukonješe přikładnje swoje zastojnsko winowatosće a při tym za swoje poměrnje krótke žiwjenje na sto powdaćučkow a cyłu rjadu romanow napisa. Z dweju swětow Baar swoje dźěła čerpa: z duše češkeho katolskeho duchowneho a z duše južnočěskeho burskeho luda. Tuž wopisuje w prěnjej skupinje swojich romanow poměry katolskich duchownych na wsach, jich woporniwe a čežke dźěło, skrytu a zjawnu tragiku jich žiwjenja, bě dźě sam jako předsyda „Jednoty katolskeho duchownstwa" stajnje wojował za ideal dobreho, čisteho češkeho duchowneho. Druha skupina jeho romanow čerpa swoju maćizny z duše južnočěskeho bura w druhej połojcy 19. lětstotka. Pokazuje, kak tu čerpi burska narodna tradicija, kak su dobre strony powahi južnočěskeho bura wohroženo z liberalismom, industrialismom, materialismom, předstaja nam bój burskeho člowjeka we swojej prěnjotnosći ze škódnym modernym postupom. A wosebje w tychle jeho chodskich romanach, w kotrychž słuša předewšém wulkotna južnočěska idyla Jan Cymbura, jewi so basnikowa wulka jimaca lubosć k chodskemu ludej a krajej. Město citatow z tutych romanow njech su tu naspomnjene słowa z jeho testamenta z lěta 1925, šěsć njedźel před smjerću spisaneho: . . . „Moje lube městačko Klenči a wšón mój drohi chodski kraj njech žiwy rosco a kčeje k česći a sławje češkeho wótceneho kraja a cyłeho naroda češkosłowakskeho. Bóh was tu před wšém złym zwarnuj a škitaj wěki na wěki, amen!"

Njech też nam Jan Cymbura w burskim žiwjenju pokaza puć, po kotrymž mamy so wróćić k pobožnosći, złutniwosći, dźeławosći našich wótcow, zo by Serb stajnje wostał z knjezom serbskeje zemje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Po porućenjeći dźěłowoho a spomožeršiwoweho ministerstwa šu šo w našchim wozjewjenju ſ 26. meje 1930 postajene šaładne najcišše płaćišiny ſa małe šahrodki ſběhnyše a płaćiwe wot 1. julija 1932 šnowa poštajiše.

Nadrobnišche postajenja šu dowidźeć w piſańi bydleńſkeho a ſydleńſkeho hamta na Hrodowſkej haſy 10 po 2 ſchodomaj wó ſtwje 37.

W Budyšchinje, 12. meje 1932.

Měšchćanſka rada.

Na namjet Wjelećanſkeje gmejniſkeje rady šo Sčerjedźa na dróha we Wjelećinje wot Konſumniſkeje dróhi khać k ležownoſći čo. 85 po § 30 wukaſa wo wobthadje ſe ſtamokhodami ſ 15. julija 1930 ſa wobkhad ſ jěſožadłami wſchelje druſiny ſawrěje.

W Budyšchinje, 10. meje 1932.

Hamtſke heitmanſtwo.

Lěčne płaćišny ſa pluwowy koks.

Wot 17. t. m. płaćia hać do kónca auguſta t. l. ſeležowaje płaćišny wot pluwakuje:

hrochoty koks, zentnar 1,40 hr.,
hrubý koks, zentnar 1,50 hr.,
worjechowy koks, zentnar 1,65 hr.

Za wulkowoteběrarjow wožebite płaćišny.

W Budyšchinje, 14. meje 1932.

Měšchćanſka rada, wotdźelenje ſa pluu a wodu.

Swójbne powěsće

Sſlubjeni: Gretla Hajnez a Helmut Krebs we Budyšchinje. — Charlotta Jhlez a Hanš Kobalz w Budyšchinje. — Heldegard Mautſch a Kurt Lowka w Budyšchinje. — Elſiexda Mjetanez a Max Preuška w Budyšchinje. — Hilžbjeta Richterez w Budyšchinje a Alfred Schnell, wučeř w Bačzonju. — Elſa Nowakez w Budyšchinje a Fryz Grimm w Annaberku. — Charlotta Brožđiz w Budyšchinje a Günther Hoomann w Krošnjnje n. Wódru. — Helena Rjenczez a Alfred Schwaar w Budyšchinje. — Hanka Sſykoriz a Rudolf Šiebich w Budyšchinje. — Charlotta Kannegießerez na Židowje a Waltaŕ Wollmann w Sčitjezach. — Charlotta Seifertez we Bórku a Alfred Baum w Budyšchinje. — Heda Nedez w Budyšchinje a Herbert Lahoda we Wulkej Dubrawje. — Emmy Schmoliz a Erich Schołta w Budyšchinje. — — Frida Spannez a Waltaŕ Kohl w Budyšchinje. — Gertruda Rohtezwe Buhanczijach-Kobilach a Gerhard Sittner w Budyšchinje. — Elſa Schmidtez w Lutobczu a Willy Běbrach w Kichšchowje. — Elſa Hübnerez we Sajdowje a Rudolf Dubjan w Budyšchinje. — Klara Kroſchkez w Pžowjach a Ota Dejka w Barcze. — Martina Adlerez w Budyšchinje a Fryz Riedel, wučeř we Nowej Eibawje. — Ruth Franzez we Waldenburku we Sakſkej a dr. phil. Werner Schlegel. — Ilſa Eiſoldez w Arnsdorfje a Waltaŕ Skop we Wětrowje. — Alica Liebſcherez we Wjelećinje a dr. jur. Albrecht Harniſch, referendar we Budyšchinje. — Gertruda Böhmiz w Biſkopizach a Gerhard Stark w Budyšchinje. — Ruth Beſſerez w Kamjenzu a Oswin Mehnert we Wolfshajnje p. Lipſku. — Margareta Nowakez w Kamjenzu a Fryz Kühne w Brěſni p. Kamjenza. — Marjana Voigtez we Debrizach p. Wóſlinka a Richard Berthold w Němſtich Paſlizach. — Dorla Fiſcherez w Porchowje a Horſt Bochmann we Wjaſowizy. — Erna Natuſchez we Walowach a Erich Kühn w Kotmarjezach.

Swěrowani: Arthur Röje je Charlottu r. Weißez w Budyšchinje. — Jurij Heinemann ſ Mar. retu rodź. Steuerez w Kamjenzu. — Kurt Müller Semizach-Tumizach ſ Gertrudu rodź. Scholcźiz w G. mjenizy p. Lubija. — Ota Schöne w Běłej Wodźe ſ du rodź. Prizlez w Hródku. — Dr. Kölſch, ſtótny hr w Halberſtadtu, ſ Gretlu rodź. Scholcźiz w Běłej W. Sewrěli: Johanna Frieda Zhrigowa rodź. Ver mannez w Budyšchinje, 29 l. — Auguſt Keuſch, mołer w Budyšchinje, 73 l.; khowanje je dźeńſa wutoru. — Jurij Pětſchka, ſiwnoſćeř w Jeſchjach, 70 l. — Hilž bjeta ſwud. Gruhlowa rodź. Ulbrichtez w Roswodach, 55 l. — Marja Hana Hillmannowa rodź. Wehnerez we Dźibrachćejzach p. Biſkopiz, 59 lět.

Ludowy šport — Što wy k tomu prajiće?

Sport na wsy?

(Po přednošku patera Küble S. J.)

I.

„Haj, tón šport, tón našu młodźinu hišće cyle wrótnu ščini. To bě tola prjedy hinak."

Kak dha bě prjedy?

To je njedźelu popołdnju wšo k nyšporu šło."

— A po nyšporje do korčmy. Tam su pili a kurili. Hdyž běchu wšitcy prawje skurjeni, započachu so bić a mlócić. Na druhe ranje stanychu z wulkim kocorom. A pjenjezy běchu wudate — za tuteho kocora!

Ně, tak złoće to prjedy też njebě. Mlócili so naši młodźi hólcy přeco su. A na kónciu je drje lěpje, zo so njemlóća w zakurjenej korčmje, ale wonka w přirodźe, na zelenej łucy, a jenož k žortej, k zabawje, z towaršnosće a přećelstwa, a tuta „mlóćeńca" je z wěstynimi a krutymi zakonjemi a prawidłami zrjadowana. A potom drje je też lěpje, zo woni swoje port feńkow za jědaj alkohol a nikotin njewudadźa, ale za zwučowansku drastu, narodnu wěc, pućowanje atd. Něšto pjenjez a něšto zabawy dyrbja naši młodźi ludźo tola też měć, hdyž su cyle tydźeń dźěłali. To bě přeco tak.

„To wšak je prawje! — Hdyž bychu jenož k zabawje so młócili! Ale na športnišću zakhadźeja skoro hórje hač w korčmje. Skoro kóždu njedźelu jeneho polmorweho wotnjesu. To tola žana hrawjacy njeje. A potom přeco jenož kopańcu — Fußball! Ničo druhe hač kopańcu! Ci hólcy su cyle cybnjeni za jich kopańcu."

Što dha je wina na tym, zo wona tak dźiwje a přeco jenož kopańcu hraje? Su dha dorosćeni, kiž při športnišću steja a přihladuja a ze swojim rejcnjom wše rozwólnosće wuwabja abo we korčmje za piwowym blidom sedźa a na šport swarja, hižo něšto činili, zo by lěpje było? A ja měnju tola, dorosćeni su drje zamołwići za wotrosćacych.

To je też zasy prawje. Ale w našim času pak takje něšto tola njebě. Najlěpje by było, naša młodźina njeby wot športa ženje ničo słyšała. Potom njeby ničo wo tym wědźała, a ta wěc by wotbyta była."

Što by najlěpje było, wo tym mohli so hišće wadźić. To pak nam dźensa wšo ničo njepomha. Woprawdźe je naša młodźina něšto wo šporće słyšała, a woprawdźe chce naša młodźina so ze športom zaběrać. Prašenje nětko je: Dyrbimy haj prajić a snadź samo hišće sobupomhać, zo woni rjane športniščo a přistojny šport dostanu; abo dyrbimy my prajić: Ně, to njedowolimy.

Tu słyšu energiskeho nana: „Hdyž chce młodźina tak na kóždy pad šport měć, potom runje nic. Mój hólc njech so spyta! My tak a tak hižo młodźinje přewjele přizwolimy. Młodźina ma poskać a z tym je kónc. My tola jenož derje z njej měnimy."

Młodźina ma poskać. Cyle moje měnjenje. Hewak z njeje mjenujcy ničo njebuže. A hdyž jej přecy wšo přizwolimy a ženje ničo wot njeje nježdana, potom je wona wězo tak słabuška a bjez energije, kajkaž wona husto je. Z teho pak njeseče huje, zo jej ženje ničo přizwolić njesměmy. To by rěkało, z jenčho přěrowa do druheho jězdźić. — Myslu tu na słowo swj. japoštoła Pawoła: „Wy nanojo, njewabće waše dźěći k hněwej, zo njebychu zmužitosć zhubile!" Budźemy so prašeć dyrbjeć: Je to, štož młodźina žada, rozumne. Hdyž haj, dopjelnimy jich přeče, hdyž móžemy. Hdyž ně, tak je cyle jednorje njedopjelnimy, bjez teho, zo bychmy so z kisałym mjezwočom abo samo z hroženjom mylić dali.

Njedamy sebi wot młodźiny ničo wunućić. Ale štož je je lěpšemu, činimy jej rady, dokelž našu młodźinu lubujemy.

Tajke je naše stejniščo. Tak žada to šwórta kazeń Boža wot křesćanskich staršich a woćehnjerjow.

„Haj, runje tohodla sym přećiwo športej, dokelž je tak njerozumny. Štož woči woćinja, dyrbi tola widźeć, zo šport našu młodźinu na čěle a na duši zahubi. Ci sej tola pluca wuhanieja. Po hraću su skóncowani. Potom dyrbja zasy cyły tydźeń dźěłać. To wutroba a čuwy njewudźerža. Młody orgasnismus so přenapina. Kak husto słyšimy, zo je so jedyn ze swojim športom cyły skóncował. A potom, cyły tydźeń mysla jenož na swój šport. Za dźěło a za swójbne žiwjenje nimaja žadyn zajim wjacy, wot nabožneho chcemy cyle mjelčeć. A to dyrbi jedyn za šport też hišće něšto činić!"

Wěšće, šport może so też njerozumnje wuwić, a tutón njerozum njemóžemy my sobučinić. Ale prajach hižo, to njeje trjeba, zo so njerozumnje wuwi. Wězo, hdyž młodźinu samu sebi přewostajimy dyrbi z teho njerozumny šport wurosć. Młodźinu žanu měru njeznaje. Rozwólnosć ju přecy dale če donjž tu njerozum njeje.

To dźěje runje nadawk woćehnjerjow, rozwólnosć młodźiny změrowa a prawje wjesć.

II.

„Wšo derje a rjenje — za měšćanow. Ale wjesnjanow šport cyle jednorje ničo njeje."

Runje nawopak je wěrno. Mało kusk přemysl nja budźe će wo tym přeswědčić. Při našich wo kich zlětach kročachu wjacy hač 300 młodych hó cow ze wsow a činjachu mócny zaćišć. Štóž ma ko zmysla za hódnosć člowjeka, dyrbješe čuć: Tu wulka móc zady teho, hdyž tež tak rěznje a jakn njekročachu kaž měšćenjo, haj, hdyž samo husto hišće trochu khablachu a motachu. Běchu ludźo, kiž so jim smějkotachu a žortowachu. Ja sebi myslach:

Dyrbi to tak być, zo tuta wulkotna znutřkowna móc we zwonkownym zjewjenju tak małok płaćiwosći přińdźe?

Wěšće bychu ći samsni hólcy hišće cyle hinajši začišć činili, hdyž bychu někotre lěta zwučowańskeho a športneho woćehnjenja měli. A wěšće by dwójcy tak wulka ličba hólcow nastupiła, hdyž by powšitkowne zwučowanske a športne hibanje našu cyłu wjesnu młodźinu cyleje domizny čělnje wukubłało, přetož wjele hólcow jenož tohodła njepřińdźe, dokelž so hańbuja. Duch wězo čežko dźěła, hdyž jeho nastroj, to je čěło, tajke njeje, kajkež dyrbjało być, a čěło same skutkuje na ducha.

Kelko hańbiwosće a bojaznosće ma swoju winu we njedostatku čěłozwučowanja.

Wjesna kultura so nětkle khětro přemeńja. Přez nowočasny wobkhad přińdźe wjes wjele bóle do zwiska z městom a štož je hišće ważnišo, mašina přińdźe do wsy a přemeni wšědne žiwjenje. Ratar so njetrjeba wjacy tak wudračować kaž prjedy. Mašina ze skotom, motorami a traktorami wotezwa jemu wjele dźěła. Čełozwučowanjow, kotrež powołaja sobu přinjese, je potajkim přecy mjenje a mjenje. Z tym je móžnosć a do wěsteho stupnja też nuznosć data, sebi sam k swojemu wjeselu ale też k swojemu čělnemu wuwiću a skručenju čełozwučowanje pytać a ze športom so zaběrać. Njeje mi też žana Boža abo cyrkwinska kaznja znata, kotraž ratarjej přikaza, skhileny, njelepje a khelpajo wokoło khodźić.

Nihdże njemóže čełozwučowanje lóžo woprawdźite wuslědki docpěć dyžli na wsach.

Najprjedy cyle športnje. Wšudże hdźež wjesna młodźina rozumne, energiske wjednistwo namaka, je wona měšćansku młodźinu skoku přesćahnyła, hdyž nic runje na rekordach, tak tola na dobrym přerězku, a na tym azleži. Hdyž pomyslimy, zo so jenobój hišće poměrnje mało pěstuje pornjo městam, woznamjenjeja ličby dobyćerjow ze wsy něšto wulkotne. Prjedy njemějachmy docyła žane lohke athletiske wubědźowanja na našich wsach. — Winy za tute woprawdźitosće su jasne. Wjesna młodźina ma přecy hišće lěpšu zdźědźenu khmanosć dyžli měšćan, a je přirodniša žiwa, měšćan čuje so zbožowny, hdyž móže na połdra dnja w tydźenju a na někotre prózdniske tydźenje we lěču z njemčera a mazaneho měšćanskeho powětra won na kraj w čeknyć.

A dušinje. Na našich zlětach zwučowaše naša wjesna młodźina. Nic jenož, zo su woni swoje najlěpše, to rěka, něšto wulkotne dokonjeli, ně woni běchu jako prawi a woprawdźe přezwučowani hólcy tak njesebični a přistojni, kaž je jedyn to pola jedenoreje wjesneje młodźiny „ze stareho dobreho časa" zwučeny.

Skromnosć a móc, starosprawnosć a hibićiwosć, to je prawa měšeńca, kotraž so pola našeje wjesneje młodźiny z poměrnje mało prócu docpěje, hdyž so prawi mužojo młodźiny a jeje športa přiwzaja.

To je njemóžne, zo so krasne možnosće, kotrež so čełozwučowanju a športej na wsach poskićuja, na přecy njewužite wostanu. Zasadne čełozwučowanje budźe dźěł noweje wjesneje kultury we dobrym zmysle. Nětk pak słušatej čělo a duša hromadźe, a štóž ma čělo młodźiny, budźe też bórzy jeje dušu měć.

Přeserbšćił Zwj. načolnik.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniliićišćerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawětšli, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 114 — Budyšin — Srjedu, 18. meje 1932 — Bautzen — Lětnik 91

General Schleicher a wyšši měšćanosta dr. Goerdeler pola Brüninga

Němski kanclěr je hnydom po swjatkach jednanje zapoćał, kotrejž so na knjeježerstwowe wudospołnjenje poćahuje. Wutoru dopołdnja je schesa ministerskeho hanta w němskostatnym woborowym ministerstwje, generała je Schleichera, pschijał. Popołdnju je j Lipšćanskim wyschschim měšćanostu jednak. Goedelera maju za Warnboldowskeho nałsłednika, kotryž je njedawno jako němski hospodarski minister wróćo stupił. Schtó na Groenerowe město stupi, je hischće zyle njewěste. Schleicher pjeća za cześću njeźada, so by so je sastojnstwa schefa ministerskeho hanta za woborneho ministra powyschił. Groener žadosć wo pnschećenje j woborneho ministerstwa hakle poda, hdyž budźe znate, schtó budźe j jeho nałsłednikom.

Nowy hospodarski plan za němske wójsko a wójnske łódźstwo

Po nowym hospodarskim planje budźe za němskostatnu woboru a namórnistwo w nowym finanznym lěcze 674½ milijona trjeba, to je 15 100 000 hriwnow mjenje dyžli w minjenym lěcze.

Wobžěbite sajimanje so wudawkam za **nowe wójnske łódźe** pschiwobroćeja. Za panzerowanu łódź A, kotraž je so mjes tym na morjo puschećiła a mjeno „Němska" dostała, a za panzerowanu łódź B, kotraž so hischće twari, so snowa milijony žadaju. Po programmje za twarjenje wójnskich łódźow, loni w němskim ljenje pschijatym, dyrbi so za panzerowanu łódź C jako prěnje 4½ milijona hriwnow wudawać. W jenym pschihromnjenju knjeježerstwo praji, so je wobsamkło, so wo spočatku twara a jeho typa halle po słónčenju wotbronjazeje konferenzy rozsudźić. Panzerowana łódź A, za kotruž so nětko słónčna rata žada, dyrbi bjes artillerije 40 milijonow hriwnow płaćić. S artillerija a druhimi wuhotowjenjemi so wudawki na 75 milijonow powjetscha. Panzerowana łódź B budźe 36 milijonow hriwnow jako twarjeni pjenjes, panzerowana łódź C 35½ milijony hriwnow jako twarjeni pjenjes žadać. Póbla tychle wulkich łódźow dyrbi so wjele mjenschich łódźow snowa natwarić. Za to budźe w lěcze 1932 nětkle 49 milijonow trjeba.

Nacionalno-socialistiski sejmski president

W prěnim pohjedźenju nowowuhwolenego anhaltskego sejma su z hłosami prawizy nacionalno-socialistiskeho stopóstanza wótcnika dr. Rikokaja w Dešawje za presidenta wuhwolili. Prěni namjetny president bu dotalny socialdemokratiski president Paulig, druhi namjetny president němskonacionalny dr. Krautz. W hłowotnischim pohjedźenju wólba statneho ministra na dnjowym rjedźe steji.

Knježerstwowe lěsy za zasydlerjow

Pruski minister za ratarstwo, kubla a lěsy je so rozsudźił, lěsne ležownosće za sahujdlenje postajić. Wotedacej maju pak so jenož lěsne sahony, na kotrychž so ratarske dźelo saplacći, so wuchu so sahujdlerjo psched schkodu wobarnowali.

Ratarski minister so nadźija, so so na tajke waschnje hodźi, bjesdźěłoscej trochu wotpomhacź. So by so sahujdlerjam natwarjenje twarjenjow wołóžiło, su so w němskim dźełowym ministerstwje prawidła wudźěłałe, po kotrychž so sahujdlerjam twarske drjewo po tunich płaćišnach poskići.

Nowy Memelski gouverneur

Za nałsłednika gouverneura Merkysa, kotryž je po wólbach w memelskim kraju wróćo stupił, je litewske knježerstwo dotalneho generalneho konsula w Londonje, Gylysa, pomjenowało. Gylys je wutoru do Kowna pschijeł a drje bliščhe dny swoje sastojnstwo nastupi. Po politiskim stejnischću je wón nadstronišli. Jeho pomjenowanje wojnamjenja, so chce litewske knježerstwo w pschichodze sastojnstwo memelskeho gouverneura tak wobsadźić, so budźe gouverneur wot zentralneho knježerstwa wotwisny.

Pawoł Boncour wo wotbronjacym prašenju

Pawoł Boncour, Briandowy nałsłednik jako stajny wobsłanc Francowskeje pola Swjatska Ludow, je nje[illegible] w Dijonje psched sjednaćenjstwom francowskich front-

Za Japansku so nacionalne knježerstwo žada

Japanske wójsko je pjeća ultimatum wojewiło, we kotrymž žada, so by so nacionalne knježerstwo wutworiło.

Myšla sebi, so budźe so na ultimatum japanskeho wójska dźiwać, dokelž dyrbi so po wustawje wójnski minister z liczby generalow wuwolić. Tohodla so knježerstwo njemóže bjes pschihłowanja wójska wutworić. Wójsko pak so japowědźuje, so pschi knježerstwje nětkajsce politiske strony wobdźělić.

Japanski justizny minister Suzuki je presidentowo Seiyukaiskeje strony pschijał. Lieža z tym, so jeho kěžor za ministerskeho presidenta pomjenuje. Sajatych 18 pschihałowanjow psched wójnski ćud staja a k cześćenu khłostanju sadźuja.

Attentaty hižo dawno přichotowane byłe

Parišske nowiny „Petit Parisien" su wobsebitu dopisowarku do Japanskeje pósłałe. Ta pischе, so powsćej wo attentoje na japanskeho ministerskeho presidenta njeje wuwostkana pschischła. Zyły swět je w poslednim cźasu skradźu wo **wojerskim statnym pschewrośe** wěcał. Nichtó pak ześi njeje myślił, so je wón tak bliži. Stónzowanje ministerskeho pschedsydy je wójnidło w njezasu politiskich attentatow, z kotrymiž su lětsa w januarje a februarje finanzneho ministra a direktora Mitsuiskeje wulkobanki, barona Dono, wostronili. Tehdy su nětko 20 studentow a młodych sćěhanych ludźi sajeli, kotrež z wjerischa potlitiźy samójnym zwólbam pschihłuschcja. Pola nich su sapisy namakali, kotrež mjena wjele politikarjow a wulkokapitalitow wopschirjeja. Tych su pschihałowanjy k šmjerći sadźudźili.

Wo pschezytanju tuteje nałeznosće je so mjelczało. Pschipowědźiło je so, so je prozeš pschećiwo pschihałowanjam psched lětom 1933 njeći.

Wězy njemjenjy pjeća tak leža, so su nětkrute wosoby wójska a wójnskeho łódźstwa do tuteje nałeznosće saschmatane. Prajiło je so samo, so su offizjerjo revolwery a wobežbje jedyn wyspoli namórnisti offizjer revolwery podali, kotrež su pschihałowanjy pschi attentatach wužili. Potajim wo jara wažne hibanje dźe, kotrež móže wulke pschećiapjenje pschinjeść. Jedyn wyšoko stejazy politikar je dopisowarjej „Petit Parisienu" prajił: „Sćmy na najwěstschim puzu k radikalitmej. Naše wójsko nazionalistiizy a zdobom antikapitalitiszy myšli. Tohodla je zyle derje, móžno, so sozialny pschewrót z wojerskich wobzobow wuńdźe.

Mašinske třelby za Japansku

Pola staroje bróniernje Steyerskich dźěłarjowow je so wulka liczba mašinowskich třelbow za japanske wójsko sfabrikała. Tola dokelž je w nětkownym wuzwinjenju za japanje, wójnske bróńe do zuzych krajow podawacź, njejsu hacź dotal mohli sapocźeć, skajane mašinske třelby dźěłacź. Za to dyrbja najprjedy wschě staty, kotrež su St. Germainskim měr podpisałe, dowolnosć dacź.

Wulke rozhorjenje w Moskwje

Ruske knježerstwo je so j powěsću wo słónčowanju japanskeho ministerskeho presidenta do wulkeho njemčera dale. Ruska budźe so w rańschej Aziji dyrbjeć dale bronić, jeli so wojerska strona knježerstwo w Japanskej pschewośnje. Japanska wojerska strona je pjeća Ruskej njepschećelsku smužbu. Wočakuje so, so so politiske poměry mjes Ruskej a Japanskej zhórscha.

Maj Barlinske nowiny „Tempo" z Moskwy powěda, so chce knježerstwo prózne, ruski lud z wójnu rańschej. Schef Moskowskeho generalneho staba je rěc[illegible] radio mět, w kotrejž praji, so njeskuk w Tokiu [illegible] kak njespokojeni su internacionalni militaristojo i [illegible] wójna i kommunistiskej Ruskej hischće nieje [illegible] Ministerski president Zukai njeje pschećel wójn[illegible] Ruskej w Mandźuskej był. Tohodla su jeho [illegible]ali. Mordarjow dwje podpołstaji, tola jich strona [illegible] pšećewójnje. Sady pschihałowanjow jara samóstne swójby generalow w południschej Japanskej stoja. Cźekiwjene wójsko wobronjene na rosnowe podawkow w Ruskej lodźowje. Strach w rańschej Aziji je so nimo měry powjetschił. Ruska diplomatija pak budźe wjsko cźinić, so by tež z nowym knježerstwom dorozumjenje dozkiła. S japanskej wojerskej kasty pak je dorozumjenje njemóžne.

Wšitcy njemjenjy pjeća tak leža, so su nětkrute wosoby wójska a wójnskeho łódźstwa do tuteje nałeznosće saschmatane. Prajiło je so samo, so su offizjerjo revolwery a wobežbje jedyn wyspoli namórnisti offizjer revolwery podali, kotrež su pschihałowanjy pschi attentatach wužili. Potajim wo jara wažne hibanje dźe, kotrež móže wulke pschećiapjenje pschinjeść. Jedyn wyšoko stejazy politikar je dopisowarjej „Petit Parisienu" prajił: „Sćmy na najwěstschim puzu k radikalitmej. Naše wójsko nazionalistiizy a zdobom antikapitalitiszy myšli. Tohodla je zyle derje, móžno, so sozialny pschewrót z wojerskich wobzobow wuńdźe.

Wulke rozhorjenje w Moskwje

Ruske knježerstwo je so j powěsću wo słónčowanju japanskeho ministerskeho presidenta do wulkeho njemčera dale. Ruska budźe so w rańschej Aziji dyrbjeć dale bronić, jeli so wojerska strona knježerstwo w Japanskej pschewośnje. Japanska wojerska strona je pjeća Ruskej njepschećelsku smužbu. Wočakuje so, so so politiske poměry mjes Ruskej a Japanskej zhórscha.

Maj Barlinske nowiny „Tempo" z Moskwy powěda, so chce knježerstwo prózne, ruski lud z wójnu rańschej. Schef Moskowskeho generalneho staba je rěc[illegible] radio mět, w kotrejž praji, so njeskuk w Tokiu [illegible] kak njespokojeni su internacionalni militaristojo i [illegible] wójna i kommunistiskej Ruskej hischće nieje [illegible] Ministerski president Zukai njeje pschećel wójn[illegible] Ruskej w Mandźuskej był. Tohodla su jeho [illegible]ali. Mordarjow dwje podpołstaji, tola jich strona [illegible] pšećewójnje. Sady pschihałowanjow jara samóstne swójby generalow w południschej Japanskej stoja. Cźekiwjene wójsko wobronjene na rosnowe podawkow w Ruskej lodźowje. Strach w rańschej Aziji je so nimo měry powjetschił. Ruska diplomatija pak budźe wjsko cźinić, so by tež z nowym knježerstwom dorozumjenje dozkiła. S japanskej wojerskej kasty pak je dorozumjenje njemóžne.

Attentaty hižo dawno přichotowane byłe

Parišske nowiny „Petit Parisien" su wobsebitu dopisowarku do Japanskeje pósłałe. Ta pischе, so powsćej wo attentoje na japanskeho ministerskeho presidenta njeje wuwostkana pschischła. Zyły swět je w poslednim cźasu skradźu wo **wojerskim statnym pschewrośe** wěcał. Nichtó pak ześi njeje myślił, so je wón tak bliži. Stónzowanje ministerskeho pschedsydy je wójnidło w njezasu politiskich attentatow, z kotrymiž su lětsa w januarje a februarje finanzneho ministra a direktora Mitsuiskeje wulkobanki, barona Dono, wostronili. Tehdy su nětko 20 studentow a młodych sćěhanych ludźi sajeli, kotrež z wjerischa potlitiźy samójnym zwólbam pschihłuschcja. Pola nich su sapisy namakali, kotrež mjena wjele politikarjow a wulkokapitalitow wopschirjeja. Tych su pschihałowanjy k šmjerći sadźudźili.

Wo pschezytanju tuteje nałeznosće je so mjelczało. Pschipowědźiło je so, so je prozeš pschećiwo pschihałowanjam psched lětom 1933 njeći.

Wězy njemjenjy pjeća tak leža, so su nětkrute wosoby wójska a wójnskeho łódźstwa do tuteje nałeznosće saschmatane. Prajiło je so samo, so su offizjerjo revolwery a wobežbje jedyn wyspoli namórnisti offizjer revolwery podali, kotrež su pschihałowanjy pschi attentatach wužili. Potajim wo jara wažne hibanje dźe, kotrež móže wulke pschećiapjenje pschinjeść. Jedyn wyšoko stejazy politikar je dopisowarjej „Petit Parisienu" prajił: „Sćmy na najwěstschim puzu k radikalitmej. Naše wójsko nazionalistiizy a zdobom antikapitalitiszy myšli. Tohodla je zyle derje, móžno, so sozialny pschewrót z wojerskich wobzobow wuńdźe.

Mašinske třelby za Japansku

Pola staroje bróniernje Steyerskich dźěłarjowow je so wulka liczba mašinowskich třelbow za japanske wójsko sfabrikała. Tola dokelž je w nětkownym wuzwinjenju za japanje, wójnske bróńe do zuzych krajow podawacź, njejsu hacź dotal mohli sapocźeć, skajane mašinske třelby dźěłacź. Za to dyrbja najprjedy wschě staty, kotrež su St. Germainskim měr podpisałe, dowolnosć dacź.

Wulke rozhorjenje w Moskwje

Ruske knježerstwo je so j powěsću wo słónčowanju japanskeho ministerskeho presidenta do wulkeho njemčera dale. Ruska budźe so w rańschej Aziji dyrbjeć dale bronić, jeli so wojerska strona knježerstwo w Japanskej pschewośnje. Japanska wojerska strona je pjeća Ruskej njepschećelsku smužbu. Wočakuje so, so so politiske poměry mjes Ruskej a Japanskej zhórscha.

Maj Barlinske nowiny „Tempo" z Moskwy powěda, so chce knježerstwo prózne, ruski lud z wójnu rańschej. Schef Moskowskeho generalneho staba je rěc[illegible] radio mět, w kotrejž praji, so njeskuk w Tokiu [illegible] kak njespokojeni su internacionalni militaristojo i [illegible] wójna i kommunistiskej Ruskej hischće nieje [illegible] Ministerski president Zukai njeje pschećel wójn[illegible] Ruskej w Mandźuskej był. Tohodla su jeho [illegible]ali. Mordarjow dwje podpołstaji, tola jich strona [illegible] pšećewójnje. Sady pschihałowanjow jara samóstne swójby generalow w południschej Japanskej stoja. Cźekiwjene wójsko wobronjene na rosnowe podawkow w Ruskej lodźowje. Strach w rańschej Aziji je so nimo měry powjetschił. Ruska diplomatija pak budźe wjsko cźinić, so by tež z nowym knježerstwom dorozumjenje dozkiła. S japanskej wojerskej kasty pak je dorozumjenje njemóžne.

Beneš wo Beograđskej konferency

Cźeskosłowakiski zwonkowny minister dr. Beneš je direktorej Bukarešćiskich nowin „Lupta" rozrěcźenje wo Beograđskej konferency poćisnił, w kotrejž je so wo nadawkach a samerach Małeje ententy takle wuprajił:

Beograđska konferenca je wopšerje dwaj nadawaj měła wotbyć. Najprjedy šmy so dyrbjeli wo najwažnischich podawkach posledich lět, z rozsudźenjom wotmyslenje němsko-awstriskeje zjawneje mnije, z hospodarskej krizu, wólbami w Němskej a Francowskej, Danajskim prašenjom atd. sabrawcy a stejsćidźo Małeje ententy hrjadź wschědnych tychle podawkow pytajće. W dnjuym rjedźe su so dyrbjale pschihoty za pschihod cźinić, to rěka so nowe dźěła wotbronjazeje konferency, Lausannešku konferenzu a za dalsche rospominanje Danajskeho prašenja psched internacionalnym zwěstom.

Dyrbjachmy zběh wědomi być, so su cźasy cźežke, a so skrěčkami a puczemi pytacź, kak swoje kraje bjes cźežeje schkody z tychle wobcźežnosćow wumjeć dźemy. Sćěhowa krisa budźe dale tracź. Naše mutne hromadźenje, lanje budźe pak nam pomhacź, krisu z wuspěchom pschewinyć. Dyrbimy pak plan měć a wědźeć, schto chcemy.

Wuspěšne skónčenje konferency Małeje ententy

Rjedźenu su zwonkownu ministrowje Małeje ententy swoje wuradźowanja skónčili. Poslednje pohjedźenje je powschitkowne sacźuje potwjerdźiło, so su staty Małeje ententy **z wotcwerjenym wózkom a kruću wolu** swólniwoc, po puczu natwarjacje politiki do europiskeje politiki sapschimacź. Wobsebje je so mała ententa na to samerila, hrjadźecerropiske prašenja na nowy podłoź stajiéć, **na kotryž** stare pschedwójnske sahady minaja wliwa. Tele sahady dyrbja so j nowych nahladow wo hromadźedźenju hrjadźecerropiskich statow słubicź; pschetož tele staty su dosć srale, so bychu do wschěch stron njewotwisne zhromadźenstwo wutworile, kotrež by w tutym dźěli Europy porjad wobkhadźenja w politiskim a wobežbje hospodarskim nastupanju pschedstajało.

Nowe mordarstwo Macedoncow w Sofiji

Druhi dżeń świątkow wjeczor ſu jenoho ſ najwuſnamnischich muſow mazedonskeho hibanja, preſidenta narodneho komitеja, Dimitra Michailowa, ſkónzowali.

Hdyż chatſche Michailow po wośmich hodźinach do ſwojeho doma ſtupieć, na njeho jeho njepſchećelźelo łakaſchu, kotſiž jeho ſ wjele wutſeleni moriechu. Mordarjo ſu njeſpóſnaczi wutpeſchnyli. Najſkerje maju ſo mjes pſchiwiſowarjemi mazedonskeho generała Protogerowa pytacź, kotreſoż ſu pſched nјekotrymi lětami Michailowi pſchiwiſowarjo ſkónzowali.

Diplomatiski wobkhad miez Mexikom a Peru so zastajił

Mexikanſki póſłanz w Limje (w Peru) je pjeczа komunistiſke hibanje w Peru podpjerał. Dokelź je ſtebi peruſke kujeżerſtwo podarmo żadało, ſo by mexikanſke kujeżerſtwo ſwojeho póſłanza wotwołało, je wono diplomatiſki wobkhad mexikanſkemu kujeżerſtwu iwpowiedźiło. Na to ſtaj mexikanſki póſłanz a jeho personał ſ ſtatkom Limu wopuſchczіłoj. Peruſki póſłanz w Mexiku pódźelu wotpuſczenje.

W Bombayu so dale wojuje

Liczba ſmjertnych woporow pſchi wojowanju mjes **hindami a muhamedanami** w Bombayu je ſo pódźelu na 64 powjeſchila, mjes tym ſo je liczba ſranjenych na 886 hódźe tyżaż ſtupiła. Pódźelu ſtanu ſu 32 ludźi morili a 286 ſranili. Haczeunjeż ſu k potłoczenju njeměrow wojakow a policistow wupoſłali, je położenje dźeń a bóle napjate. S Poony ſtej jendźelſki pěſchi batailion a wotdźelenje panzerowanych wosow dojcheli. Wonaj nětko mјeſtowe dźele, w kotrychż wojowanje ſatkadża, ſe ſyłnymi panzerowanymi wotdźelenjemi dobladujetaj. **Policija je dotal dwanaczi króć do wojowarjow tſelała, ſo by jich roſchnała.** Zwjeſcha pak je wona bjes mozy, dokelź ſo nadpady jara rucze a njenadźijo ſtawaju. Muhamedanoja ſo najbóle we wokoſnaczach khowaju, ſ wotkel hindow, kotſiž nimo pſchijdu, napadnu a jich ſ fanatiſkej hroſnoſcu ſkónzuja. Tyżaż ſwoſoboſ ſu na wſchu mjeżahnyłe, mjes tym ſo ſo druſy w ſwojich domach karaczeja a durje ſamkaju. Wjazy dźiſi 50 domow je ſo hižo do cźiſta wotpalilo. Wohnjowe wobory ſu trajnje po puczu, ſo bychu roſchěrjenju wohnjow wobarale.

Wojowanje mjes hindami a muhamedanami je ſo dla zyle njewažnje pſchiczinu zapoczało. Jedyn indiſki pſchełuſ bě ſo ſapowědźił, dwěmaj muhamedanſkimaj proſcherjomaj dar dacź. Taj tohodla na njeho wótſie ſwarjeſchtaj. Wokoło ſtejazy ludźo ſo do ſtrady mješchachu. Muhamedanoja ſtronu proſcherjow ſaſtupowachu, hindoja pak pſcheknjpej ponahaczu. Bórzy ſo wobej ſtronje do pukow dachu a njeměrny ſo potom rucze roſchěrichu.

To je bratr noweho francowskeho ſtatneho preſidenta. Gabriel Lebrun żiwi ſo jako jednory rataf w lothrinskej wſy Mercy le Haut. Štó by wěrił, zo je tutón poniżny bur bratr nowowoleneho ſtatneho preſidenta francowskeje republiki? Temu pak je tak!

Konferenca Małeje ententy w Beogradźe. We hłownym měſe Juhoſłowjanskeje wotmě ſo pod předsydſtwom juhoſłowjanskeho minſterſkeho preſidenta a zwonkowneho miniſtra Marinkovića konferenca Małeje ententy. Na konferency rěčeſe ſo wo ſebje wo nuznoſći hoſpodarſko-politiſkeho přizamknjenja podunajſkich [illegible] wjetſim hoſpodarſkim krajam, na přikład k Nemſkej. Při blidze wot lěwa na prawo: Češkoſłowakſki zwonkowny miniſter Beneš, juhoſłowjanſki miniſterſki preſident Marinković a rumunſki zwonkowny miniſter pryne Ghika.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 18. rožownika 1939.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer 0, thermometer we dnju 1.30. Dźens rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +12, thermometer w nozy +14. Wuhladny na ſnihe wjedro. — Krajny płódny dożdżik je dźeſa na rune naſche łacne hoſpodarſtwa. Pſchedwſchěm ſ wjeczora, ſ Drježdżanſkich ſtron, pſchiſchachu na rune wotpoł 3 hodź. njewjedra. Rozpuſchczachu ſo nad Budyſchinſkej krajinu, a ſo ſtitnje poſdźiſchoſa. Njewjedra winuchu ſo potom bóle na hoſu. Bjes dwěla ſo wone pola naſ dohrimachu a wuhrimachu. Najſkerje ſu hižo w nozy a wječera wjeczorne wjeſerne Saſſke ſtrożnje zyzhnowale. Niż jenoż w dolinach deſuje. Moſele ſu pódźelu ſtrożne njewjedra a ſlimki ſakhadżale, runje take njewjedra roſpuſchczachu ſo pódnja nad połowiſkej Rěnſkej, woſebje Badenſkej a pſchiſpjeſowazym Elſaſu. Też tu ſawinowachu ſtukotite deſchcze a krupy wjele ſchkody. — Wiches ſtrożnjeny Europu, wot kuny Island pſchez Jendźelſku cźehnje ho nјźina hacź do połoniſcheje Ruſkeje. Nowa nјźina je ſ wječora jendźelſkeje ſpódnjeje. Se ſtrony Azorſkich łuzow pſchikhadża wſchak wyſchiny. Bliżuja ſo wěcze naſchim ſtronam, hdyż kelź ſchkodźa tola poſtupuje. — Tuhſe ſchtworki khodża ſkónczko 4,05 hodź. a khowa ſo 7,49 hodź. Měſacź khodża wjeczor 7,30 hodź. a khowa ſo rano 3,05 hodź.

Třeći dźeń ſwiatkow w Serbach na wſach

Po kraſnym dwórnej ſwiatnym dujomaj je ſa nјeſchćerna ſwjatkowny ſwjedźeń niwo. Tola nіż na wſy. Schłódź khwataſche wjeſera do ſtron katoliſkich Serbow, ſpjina, ſo ſo tu ſwjeczi biſchcze ſ wulk. dźeſa tſeći ſwiaty dźeń. Wuhladachmy w Budyſchinje mnohich Serbow, katoliſke Serbowki. Wobſtarachu ſebi to najmuſniſche a potom khwatachu ſ kolelkami, ſ wośami, antom ſaſa domoj. Na połach wuhladaſche ſródka ratarja. Wo wſy je wſcho hiſchcze ſwjedźeniſke a wjeſelnjenjo ſo mikhodźnja ſe ſwojimi hoſcźemi wo wſy ako po honach. Wichudże wupina ho hiſchcze ſwjata, woſwobjaja cźiſchina. S wječerom ſo ſda, ſo ma jenoż młodźina prawa, kiż wo wſy w cźerſódkach hromadźe ſtoja bieſaduje. Ale ſdyż ſo wotewrja durje Božeho domu, potom ſwójmajeſch pſchiſcźim měra. Swjatej Marији, maczeri Božej holdowachu jako meſſkej kralowni ſ paczerjom a ſ pſchećelom w dulſchi prawego ſožnowanja w hoſpodarſtwje. Tak ſo ſwjeczi tſeći dźeń ſwjatkow hiſchcze doſtojnje w mјerje a w pobożnoſći a to je wěſcze rjany wuſmuk ſwjatkowneho ſwjedźenja. Bože pſchikroda je jón wobwěnzowała ſ kwětkami, a my — ſmy my jón wobwěnzowali ſ pſchikładnym ſkutkom luboſcze Božu a ſ hobuczłowjekam?

*

— **Rudy Budeſ [illegible]nja!** Wjeſnoſtwo ſwjedźeniſke ſwjatkowneho „Wo ſmjerći bohateho“ wotpokaza ho ſ naležnym napominanjom na wſchitkich Budyſchanow, ſo njebychu ſe ſwojim wopytom ſwjedźeniſkeje hry cźakali a ho na wěſty dźeń pſchiprawili, ale ſo bychu rjane wjedro wužiwali, dokhož je nam ſpožeſene. Hra „wo ſmjerći bohateho“ je nětko 60 ſtobuſtkowych na noſi ſtojiła a poſtajeny cźaſ harź do 31. mjeſ. je myſlany jenoż jako ſwjeſcźenje, dyrbjało-li ſo wotmyſlenych 6 hacź 8 pſchiſtajenjow ſ njepſchiſłuſnym wjedrom pſchetorhnjeć.

— **Sjednoczeńſtwo Serbſkich Żonow** ſeidże ho ſrjedu 25. mjeja pow. w 4 hodź. w khoſejowni Serbſkeho Domu w Budyſchinje k ſwojej porjadnej hłownej ſchromadźiznje. Pſchedźěwanja poda rozprawu wo letnej dźěławoſći, pokładnizu wo finanzach. Wólby ho ſtanu. Pod wſchelcźiſnjanmi pſchedźeji mnoho ſajimaweho.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeſka idyla.

Pſchel. M. K.-Khażowſki.

I.

Bur Měrczin Kowaŕ w Hrodźiſchczu pola Pěſta bu wjeſnjanoſta. **We prěni wjeſnjanoſta po łczje wóſmaſchtyrzetym, kiż pohrjeba robotu, dźeſatki, dawki** ſe ſnuopow, ſe ſorna a rychtarjow — wot najhnadniſchich knjeżich do wſſow doſadźowanych. Wſchitko to ſo w tym ropotnym a ſchumnym łczje a w jeſchowazych łetach pominy a hdyż mějachu ſjej w Hrodźiſchczu prěni raſ we ſwobodnej wólbje wuſwoliċ ſwojeho wjeſnjanoſtu — wſchitcy jenohłoſnje wołachu: „Kowaŕ — nichtó druhi hacź Kowaŕ“. Wſchitcy mějachu jeho radźi jeho mudroſcze a chrobloſcze dla, ſ kotrejż ſo ſtaji kożdej bjeſpravnoſczi a kſchiwdże. Njedaſche ſo ſenje wot hněwa pſchemożeċ, njewopijeſche ſo, njeharowaſche w korczmje a njehroſcze, ale ſa to jednaſche. Bě měrny a ſymny każ worſi, ale mózeſche też być jako worſ twjerdy, njepodajny a wótry . . .

„Budże ſ tym běhanje“, rjekny doma ſonje, „jo dźeło njeby ſtało — pſchiſtajaju ſej wotroczka —“

„Ale ſwotkel jeho wojnjeſch?“ ſpytny ſej ſona.

Kowaŕ ho potajſim naprajchowaſche a tu ſhoni, ſo maja pola Zymburez w Semizach ſyna doma. Běſche ſo po ſrjednich łetach wot wojakow wrócził a mózeſche ſej runje każ wſchitcy druhi wojazy, kotſiž běchu ho ſ wojowniſchczow we Wuherſkej a w Italſkej wróczili, ſaſpěwacź: „Szydom łét wam ſłużił ſym a niżo ſeje mi njedali . . .“ Kuſk nјeſłuży pocziſchczaneje a popiſanеje papjery a na cźornożołtym banežiku żołty błaſchk — to bě wſcho, ſchto bjeſche ſej Zymbura ſa to pſchinjeſł, ſo bě ſydom łét w Pěſchczanſkim polku ſłużił wótrownu krajej a kralej . . .

Żiwnoſcź doma bě mała a na njej hiſchcze ſchtyri dźeſaci.

Kowaŕ to potajſim do Semiz ſdźeli a Zymburezy wotmołwichu, ſo by jich wojak ſchoł, hdy by to było dobre a ſtajne mjeſto, ale ſo na to njeczaka, ſo ma doma „ſwój chléb a ſoł“.

Kowaŕ ſaſo ſdźeli — jeli chze, ſo by pſchiſchoł, „ſo budże każ jich — ſo budże ſa blidom pſchi hoſpodarju ſedźeċ a ſo jeho chżedża mjeċ — budże-li duſchny — każ ſiwojeho —“

„Tak hóleze, witamy cźe k nam do naſcheho domu“, poliſchaſe hižo pſchihodnu njedźelu Hrodźiſchczaniſki wjeſnjanoſta ruku ſwojemu pſchihodnemu wotroczkej — „a kak dha rékaſch?“

„Jan mi po nauze rékaja.“

„Maſch potajſim hiſchcze bratra“, bur hnydom ſhóda, dokelź wědjeſche, ſo ſo prénjenu ſynej dawa mjeno ſtwótrowe, druhemu nauowe, tſeċenemu bźedowe a ſo ſej daſſche dźeći noſcha mjeno na ſwět — ſo dóſtawaja njeſmuſzy mjeno, kaſkej je w protyzy na dnju jich narodźenja abo w najbliſchich dnjach.

„Hiſchcze dwaj bratrow a dwě ſotſe — pjeċ dźeći je naſ doma.“

„A bźało mózeſch?“ ſhlédźeſche hoſpodaŕ dale.

„Mózu, — ſym ſe ſiwnoſcze, — ale ſam hiſchcze wſchitkо njeroſumjeu — bźeh ſydom łét pola wojakow — a pſched tym dźěłał, każ je mi nan poruczał —“

To ſo Kowarjej runje łubjeſche: „Da ſej rjeż — budże poſłuſchny“, tſiwaſeſche ſebi w duchu.

„Mózeſch ſuż ſ trawnej a żitnej kóſu?“ wopraſcha ho wótſie, ale jenoż tohodla, dokelź bě waſchnje, tóżeho wotroczka wuprutnowacź w khéżiżowym wohnju, dawno hižo poſtajenych praſchenjow. Zymburej bě je nan doma wſchó dopředa prajił — do ſcźowa bě jemu prajił, ra cźo ho jeho Kowaŕ budże praſcheċ, też ſchto ma wotmołwiċ, ſo by pſchiſtajnoſcź ſo ſakhowała.

„Mózu niż jenoż ſ trawnej a żitnej kóſu ſuż, ale mózu ju też na łoſpuſchczejo naſadźeċ a hdyż ſo pſchi ſpjeżenju wotupi, mózu ju na klepanzy nakſerjacź“, wotmołwi tohodla Zymbura roſwažnje, każ ho ſłuſchcha a pſchiſłeji.

„Mózeſch bróſdu wuworacź?“

„Mózu ju runu a dołhu wuworacź, njetrjebam ho ſa pluh ani wohladnjeċ.“

„Mózeſch żito ſpoċź?“

„Mózu żito a luſchczinowzy a len ſpjeċ — cźoczku, hrich a woku nan doma ſnje.

„Mózeſch powoſtku dźěłacź?“

„Mózu je dźěłacź a ſ kolikom ſwjaſacź a ſnop kruce ſcźahnjeċ, ſo móże ho pſches Pěſtowſku wěżu cźiſtnyċ a ho njerozwjaſa.“

Kowaŕ kiwny ſpokojeny ſ hlowu.

Sbywaſche hiſchcze poſlednje praſchenje: „Mózeſch wóz naſtajiċ a ſ wołom ſawróciċ?“ ale tohо jemu njeda. Město toho ho wopraſcha:

„A ſ cźim ſy doma jéżdźił? S konjemi abo ſ wołami?“

„Jenoż ſ wołami“, rjekny Zimbura a hanibujo ho ſtoſ woczi.

„Tak ho pola naſ ſejnajeſch ſ konjom — ſ najlépſchimi burowym pomoznikom — ſmјeſch dwaceći ſtotych mſſe na léto, płat na łoſchle a ſale — a jéżeċ budeſch ſe mnu ſa blidom“. Kónczeſche hoſpodaŕ rjeczenje.

Burowka njeſpjeſche hižo ichſtu poliwki a ſtaji ju pódla chléba na pſchikrycze blido. Dźeċi ſtupichu ſo pódla njeje a Kowaŕ poċza ſam wótſie paczerje ſpěwacź, zyle tak — ſo bě to Zymburowy nan w Semizach doma cźinił. Fanej ho jara łubjeſche a běſche jemu, jako by w tu chwilu pſchi pokdnju był doma.

Bur ſydże ſo prěni do rózka, pódla njeho nowy wotroczk a potom bałe dźěći.

Po wobjedże natyka ſej Kowaŕ dymku a poda mјeſch ſ tobaſom Zymburej.

„Dźakuju — njekuru“, rjekny Zymbura.

Kowaŕ wuwali woczi. „Sčy tola wojak był — niż?“

„Sym był — ale tobaŕ ſym ſchpedawał.“

„A ſchto palenż?“

„Njepiju“ — Jan raſnje wotmołwi. Kowarjej ho wołóżi. To bě to poſlednje, ſchtoż ſebi hiſchcze pſchefeſche wdźeċ. Zyle ſpokojeny wuńdże potom ſ wotroczkom na dwór.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

— **Widliwcza zajachi** wječera popołoniu w Schillerowych wuchodowanišćach pschi Pósštim nanišćeje tudomneho muža. Sobuštawy sanitetneje kolony dowjeschu jeho do jeho [illegible]ania.

— **Pschi kontrolowanju motorskich kolow** sadźerzachu wječera wjednića cžežkeho motorskeho kola, kiž njemějeschе trěbneho wjednikeho wupisanoho. Jemu so jakaža dalejcej. Kolo so potrajiłoh słhowa.

— **Wogobowy automobil powali kolojésdneho** wječera pschipołodniu na rózku Žitnych wikow. — Lawskich hrjeschow — *Seminatskeje haby*. Kolojésdny žanje cžežke schkody njepocžetsi. Jeho kolo so jara wobschkodži. Wjednik automobila so two njeschožowny podawk njestarajo dale jědeschе. Cžišo automobila su swěcžili.

— **201. šakša krajna loterija** (2. jubilejna lotterija.) I. rjadowanja 201. šakšeje krajneje loterije (2. *jubilejneje loterije*) poczełnje so 23., 24. a 25. meje 1932. Nětcžischi hrajny porjad posłuža wobšežne pschihódne wuhladny na dobycže, dokelž su so wobsłužene žrjenje dobywcža zyle wažnje, sčitla na dwójnu srježbu, rozmnožile. Dokelž so nimale połoja wschěch łosow wuczehnje, dyrbi nimale na kóždy druhi łóh dobycže padnyć. Wuda so jasno 160 000 łosow s 72 000 dobywcženi a 11 *premijemi*. Sakše statne knjeżerstwo je s pschiležnošcžu loterijowemu jubileju sašo 10 premijow po 1000 hr. (dozpła 100 000 hr.) wustajiło. Tute pschinoša so k prénim dźesać cžišlam, na kotrež na poslednim dnju cžehnjenja 5. rjadowanje dobycže wo 300 hr. pódnje. Dokelž so pschi šamnych łosowych placžišnach wjetsche wuhladny na dobycže posłužuja, dha drje hnydom radżonne, so na 201. jubilejnym cžehnjenju wobdźelčich. Hamtška placžišna za łóh wuczinja sa kóžon rjadownju sa $^1/_{10}$ 5 hr., $^1/_5$ 10 hr., $^1/_2$ 25 hr. a zuły łóh 50 hrimnow. Sa jubilejnymi losami so hižom žiwje napraschuja. Wone su dóstacz w kóždym dźelenju, kiž so pschesje, a poruczenej je běrzaj statneje loterije w Budyschinje.

S **Raschowa.** (Wojowanje wo snižnje placžišnow sa elektriski prud.) Mali woteběrarjo elektriskeho pruda s Raschowa a wokoliny seńoschcu so sanóženy schwórtk ke schromadźisnje w hosćenju „K Lubinej". Knjez Adler s Holbina (Taubenheim) rěcžeschе wo skhadżowanju bžeń Božeho žitcža a wo jeho wuspěchach. Nanjetowane *zadanja*: Snižene placžišnow sa elektriski prud na wuplobženju placžišnu sa wschitkich wobdźelnikow, kiž maju hacž do 3000 hrimnow dothosow, wotstronjenje wotnaseńskeho pjenjesa sa liczaki, darmotne pschisamknjenje hižom wotrěbnjenych woteběrarjow elektriskeho pruda a snižene *mšdow direktorow a wyschich pschidatejnsow* Powschitkownych Sakskich Džělačnjow na 6000 hrimnow lětnje, so njepschisłuchachu. Po žiwej rozmowje wobsanknu so pschesčiwo jenemu hłoscu, so so pschichodne sliczowanski za elektriski prud, potajtim wot měšnja junija, swoprěda wjazy njesaplacža.

S **Khwaczic.** (S motorskim kolom sjesbožik.) Prěni dźeń hwjatkow sajědże Drježdżanski *motorowy* kolesar ze swojim sožiuscom pola transformatorowoje thžki mjes Khwaczicami a Jeschjanami do pschěrowa. Sožiuscy pschijdże s nowu mjes *motorske kolo a měrnik a hdy ja flama*. S thorobnym autom Budyschkeje dobrowólneje sanitetneje kolony dowjedechu sjesbożeneho do Budyschkeje měschczańskeje thorownje.

Z **Khrósćic.** (75. narodniny.) Naš dołholětny nócny stražnik, k. Jakub Šěre (Herc), swjeci dźensa swoje 75. narodniny při dobrej strowosći. Je dźż swérna duša, kiž też jako gmejnski posoł swoje dźełło jara swědomišo wobstara. Zajimawje wě powědać ze starych časow, hdyž kruwarjo hišće w róčnych časach, wosebje pak ke kermuši z dołhimi křudami tykancy praskać khodźachu. Dwójcy zhubi přez smjerć swoju mandźelsku, jeho 3. žona, kiž je 20 lět młódša, pak nócneho stražnika derje zastara a jemu wo dnjo dosć měra popřeje. W nocy khodźi Hercec nan z klehiju wokoło a hdys a hdys zatrubi, so cyła wjes zarži. Při tutym nócnym dundanju je husto w hatkach k Prawoćicam błudnički wohladał, kak rejuja a člowjeka zawjesć spytaju. Přajemy ze sprawnej wutrobu, zo by Bóh tón Knjez jubilarej też posledniu stwórćinu hač 100 létam dočakać dał.

Troji swjedźeń w Renarjec domje w Njebjelčicach.

Ze **Zejic.** (Njezbožo na drózy.) Na křižnišću Budysko-Kamjenskeje a Biskopčansko-Khrósćanskeje dróhi sta so njezbožo z automobilom, kiž hišće nčkak zbožownje woteńdże. Wjednik automobila, kiž jenej *Budyskej tekstilowej firmje* słuša, so přenahle zawiny, dokelž jemu druhi Budyski automobil napřećo přijědże. Zajědżo do *štoma* a wóz so wobškodźi. Ludźo njepřińdźechu do škody.

Z **Wotrowa.** (Procesijón so wróćił). Krupčanski procesijón, kiž so kóžde lěto k swjatkam zarjaduje, mejěše lětsa wokoło 150 wobdźělnikow ze wšěch katolskich serbskich wosadow. Spróchi, tola duchowje posylnjeni so 3. swjaty dźeń zaso k nam wrócichu. Hdyž běchu so kofoja napili a dobrocho najědli, so zo hospodliwymi Wotrowčanami rozžohnowachu. Našemu lubemu wjednikej, k. Narćikej z Ralbic, wuprajamy wutrobny dźak za natoženu prócu.

S **Kamjenza.** (Motorowy kolesar sajědże do hólza.) Druhi dźeń swjatkow rano po 8 hodź. na Arnoltowej dróze pola *měschczańskeho schportiskeho motorowy kolesar* do tšitčnego hólza sajědże a jeho powali. Hólz so na hłowje rani. Hólz, kiž z dorosčenymi dźěsche, na njerjedownitke wosčnje po dróze běgasche. Motorowego kolesarja tehodła žona wina njetrjechi.

S **Hródka.** (Wopačneho pjenjezerja sajeli.) Na witach wobdźěłowachu maschinistaJezicha z jamy Nitkowitze 3, jako wopačne pjenjezy wudawasche. Policija jeho saja a wotewsa jemu 34 hrimnow falschowanych a wuhlada 30 hrimnow dobrych pjenjez. Duzy na policiju spyta Jezich wopačne pjenjezy přecz cžišnyć. Jeschowa žona běsche wo sajeczu žiwjeneho muża shonita. Hnydom thwatajsche wona domoj, so by prašu za falschowanje pjenjez sthowała. Sajaty je so hižom wuznał, so je pjenjezy sam falschował.

Troji swjedźeń w Renarjec domje w Njebjelčicach

Swjatkownu póndźelu krjeżešej wjeselosć a radosć na Njebjelčanskej šuli. W zaškych dnjach bě so 25 lět minyło, zo kantor Jan Renać a jeho mandźelska Marja rodź. Hessec z Worklec sej před Božim wołtarjom ruce zawdaštaj k zwjazkej žiwjeńskemu. Na tajki ważny wótrězk žiwjenja ma so zdobnje *spominać a to čim bóle*, hdyž naš jubilar, we službje gmejny a wosady na wšě 18 lět steji a prjedawše 11 zastojnske lěta w Khrósćicach spomožnje skutkowaše. Šulski wubjerk a dźěći nochcychu sej přiležnosć nimo hić dać, *zo bychu swojeho kantora na wuznamnym dnju ze słowami dźaka a z darami* počesćili a tak swoju lubosć wopokazali. A hižo do swjatych dnjow zanjese jubilarowaj spěwny wotrjad Kat. Bjesady, kiž je so pod mjenom „Jednota" združił, swojemu założerjej a dirigentej zastaničko. A na kwasnym dnju *samym, hdyž bě so nahladna* liča hosći, zwjetša z přećelstwa a znatych, w rumnosćach šule zešła, *swědčachu mnoho dary a zbožopřeća* wo lubosći, kotrejež staj sej pokornaj a měrniwej mandźelskaj we wulkej měrje blizka a daloka nadobyłoj.

A k *tutomu slěbornemu* kwasej přidruži so zeleny. K stronje jubilarow, pyšcnaj ze slěbornym *wěnčkom a wonješkom, sedźešaj młodaj* mandźelskaj w polnym kóčwje žiwjeńskim, kotrajž běštaj na samsnym dnju dopołdnja před měšnikom so zwjazałoj na čas žiwjenja. *Jubilaraj wudaštaj swoju* druhu dźowku Hilžbjotu na k. wučerja Jurja Wuješa, kiž hižo tři lěta w Njebjelčicach skutkuje. Też jeju počesći šulska gmejna a dźěći na přihódne wašnje. Dopołdnišče swjatočnosće w cyrkwi *porjoński* wjesna „Jednota" ze *žtyrihłósnymaj spěwomaj při* wěrowanskich wobrjadach, ke kotrymž bě so nahladna liča wosadnych a hosći přidružiła. Na słěbownosći hosćinje wjeselachu so stari z młodymi a mnozy rěčniey *přejachu* w khutnych a žortnych słowach, we mnohich spěwach a deklamacijach, samo ći najmjeńši, jubilarowaj a młodymaj mandźelskimaj zbožo a Božo žohnowanje do přichoda. Wjesela mjł knježeše *přez cyły swjedźeń*, hdyž bě tola za čěło a dušu nadosć postarane.

Tři wěcy su k wšemu dobre. Tak mysleše drje jubilařka, hdyž so kwasnej swjedźenjej runje na dnju jeje pjećdźesaćinow trjechiłej. Też na tute abrahaminy so zdobnje spominaše. Tak bě přičiny dosć, so radowaš a wjeselić, ale też dźakować, zo je Boża ruka jubilarow tak widźomnje wjedła přez mnohe čežo a wichory žiwjenja, kotrajž nětko z krutej nohu kročitaj do časow złoteho jubileja. A młodymaj wotewrja so nadźija polne žiwjenje z najrjeńšimi wuhladami do přichoda. Njech so mnohe crtne a pisomne přeća w polnej měrje na słěbornym a zelenym porje dopjenja a nětko nad woběmaj domomaj Božo žohnowanje knježi.

Swójbne powěsće

Swěrowani: Horst Schneider, stud. assewor w Marienberku s Hilžjotu rodź. Pautcz w Budyschinje. — *Herbert Schella w Budyschinje* s Elsu rodź. Mjerwitz w Rólanach. — Otoj Liquell, *šuby* lěkař w Bodaforju w Schwedskej se Lusu rodź. Eckelmannez w Kelsigach.

Semrěli: Emmy Steinmannez w Budyschinje, 30 l., khowanje je dźensa rjeńčn. — Richard Sribt, farjaduši*howny* inspektor na wotp. w Budyschinje, khowanje je dźensa rjeńčn. — Hanka Schěžuna rodź. Rěbarcez we Němskich Paličach, khowanje budże julije schwórtk pop. w 1 hodź. wot žarowańskeho domu. — Ernestina Wilhelmina Kättschowa w Nowym Schumborcze pola Biskopiz, 83 lět, khowanje budże julije schwórtk pop. $^1/_3$3 hodź. — Wilhelm Franz Hermann Weber, maschinski šiječ w Lubiju, khowanje budże pjatk pop. w 2 hodź.

Swójbne powěsće

Swěrowani: Horst Schneider, stud. assewor w Marienberku s Hilžjotu rodź. Pautcz w Budyschinje. — *Herbert Schella w Budyschinje* s Elsu rodź. Mjerwitz w Rólanach. — Otoj Liquell, *šuby* lěkař w Bodaforju w Schwedskej se Lusu rodź. Eckelmannez w Kelsigach.

Semrěli: Emmy Steinmannez w Budyschinje, 30 l., khowanje je dźensa rjeńčn. — Richard Sribt, farjaduši*howny* inspektor na wotp. w Budyschinje, khowanje je dźensa rjeńčn. — Hanka Schěžuna rodź. Rěbarcez we Němskich Paličach, khowanje budże julije schwórtk pop. w 1 hodź. wot žarowańskeho domu. — Ernestina Wilhelmina Kättschowa w Nowym Schumborcze pola Biskopiz, 83 lět, khowanje budże julije schwórtk pop. $^1/_3$3 hodź. — Wilhelm Franz Hermann Weber, maschinski šiječ w Lubiju, khowanje budże pjatk pop. w 2 hodź.

Wusudźenja

§ **Najprjedy šatonšte šawěcženje pschinoschli!** Pola konkurza Budišin-dźełačnje jěsonych kolow w Budyschinje, kiž běsche 6. meje 1928 so wotewrił, běchu wuzłeźili, so firma wot oktobra 1926 wot dźełačerjskich mjdow wocžešnjene pschinoschki sa invalidne, thorobne a bjesdźětotne šawěcženje njeběsche wotwjedła. Tohodła běsche Budyki hamtšti šud wobthodnemu wjednikej firmje pschekupzej Pawoju Bohuwěrej Preibischej 1000, 800 a 300 hr. pjenjezneho thlošťanja abo 20, 16 a 6 dnjow jaštwa napołožił. Sud běsche jemu też pschiwolił 2lětny wupruhowanšti cžaš j wuměnjenjom, so pschinoschki dopłaczi. Preibišch pak so pschecžiwo wušudbej powoła, dokelž su pjecža źrjedkow bylo njeje k zaplaczenju tutych pschinoschkow. Tola to jeho njemóžeše pschedthłostanjom schitacz, dokelž maju so po šatonju najprjedy šawěcženje pschinoschi šaplaczicz a wot šbytnych pjenjes halle dźełačerišče mšdy. Sud powołanje šaczišny, so pschi thłostanju wosta.

§ **Wažny rosšud sa politiske organizazije** wupraji mała thłostanša komora Budyšeho krajneho šuda we jednanju pschecžiwo 191ětnemu, *antifaschistiskemu* wojowarišemu šwjatej pschiłuschazemu dźełačerjej Emilej Erichej Wapplerej j Budyschina, kiž běsche njedźelu 13. dezembra 1931 w Delnjej Kinje propagandne cžischczane wězy pschedawał. Wón šam njeběsche za šwoje dźěło ničo dóstał. Pjenjezny wunoschk běsche wschitkon pokładnikej Sittnerej Budyšeje wotnoški wojowarišeho šwjatka wotedał. Sa wunoschk njeběsche jo dawk wotwjedł. Budyški hamtšti šud běsche Wapplera k 10 hr. pjenjezneho thłostanja abo 5 dnjam jatby jaštudźił, dokelž *běsche njedźelu šwonka* šwojeje bydlenjske gmejny bjes wušwědczenja ja puczowanšte pschemyšło pjecža pschedawał. Wappler jo pschecžiwo wušudbej powoła, tola šud powołanje šaczišnu, so łkožujo na rosšud šaškeho wotchicheho krajneho šuda, kiž praji, so jo też potom hižo wo pschemyšło (Gewerbe) jedna, hdyž też s tym žadyn pjenjezny dobytk njeswižuje.

§ **Dla šchiwdženja šaštojnika,** pschecžiwenja a nuzowanja šaštojnika běsche Budyši wulki šawnišk šud 18ětneho dźełačerja Korlu Alfreda Kschižana s Budyschina k 4 měšazam a dla łptaneho cžekeho paduschtwa k 6 měšazam, dozpła k 8 měšazam jaštwa šaczišnył. 23. januara 1932 běsche Kschižan j wocžinjenym wolnom do šiwy pižarnje wulkeho šawnišeho šuda we Budyšim jušticznym twarjenju šaležk. Ssud běsche měnik, so je wón chtył kradnycz j aktow listy šwojeho bratra, kiž tehdy w pschepytowanšej jatbje pschebywaše. Ssamšneho dnja běsche jo wón kriminalnemu šaštojnikej spjecžował a jeho nujował, so jeho hnydom nješa. Pschecžiwo hornjemu thłostanju so statne rěcžnišťwo a Kschižan powołschtaj. Statne rěcžnišťwo žadaše, so by jo thłostanje powyschilo. Kschižan pak pyješe, so je něschto kradnycz chtył, je pjecža jenoż do šudniskeho twarjenja šaležk, jo by bratrowe listy cžitał. Ssud šaczišny powołanje šatneho rěcžnišťwa. Njemóžeše zyle ja njemóžne, jo Kschižan njeje dla paduschtwa do twarjenja šaležk. Sběhny prěni wušud a šaštudźi jeho dla kaženja domjacžeho měra k 3 měšazam jaštwa, dozpła pak k 6 měšazam jaštwa.

§ **Wjesnjanoša Klimant Korla Müller w Ratarjezach** by wobštorjeny, so je gmejnje pjenjezy pschečischiwił a knihi wopali wjedł. Pschi rewiziji, tij bě liczerjtwowy direktor Hoyer pola Budyšeho hamtšteho hejtmanštwa pschewjedł, běsche so 1840 hr. njedošłatka wupokasało. Müller měješe so tohodła 13. meje psched Budyšim šhromadnym šawnišim šudom šamoštwjcj. Wón wotpokasa, so je so na nětajtich pjenjesach pschepschimał a njemóže žebi wujasnicz, kak je njedošłatk mohł najtacz. Wón je pjecža s džełom pschecžešenj byl. Tohodła wón też pschida, so by so dla knihiwjedništwa njeprawe šapižy stałe, schtoż pak njeje bylo j wotpohladom, ale i pschehladanjom. Pschi pschepytowanju njemóžeše so rjez, jo je Müller pyches šwoje wobštejnosće žiwy byl. Šaštupnik šatneho rěcžnišťwa žadaše thłostanje ša Müllera. Jeho šaktar rěcžnik Heinemann wušupowaše pak ja jeho wuwinowanje. Ssud njemješkeho Müllerowu winu ša dopokajanu a jeho wuwinowa. Khóšty napołožichu so šatej.

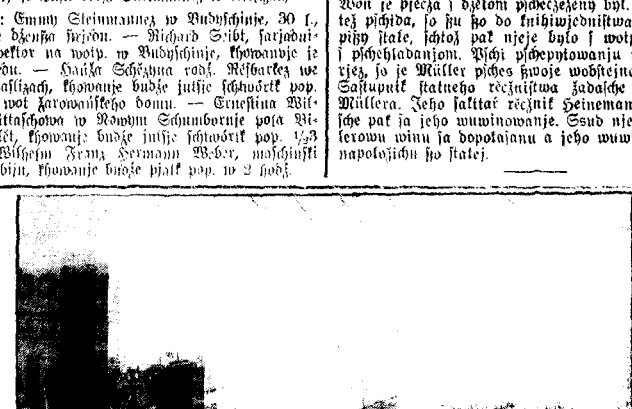

Tajki napohlad ma Moselska krajina. Rěka Mosula wije so přez hórkatu krajinu a khwata k Rheinej. Na nawisach hórkow dźełaju pilni winicarjo we swojich winicach. **Kaž wěmy,** je druhi dźeń swjatkow cežko njewjedro z hrózbnym zliwkom a krupobićom dźěł tutoje krasnoje Moselskeje krajiny zapušćilo. Z horow walaca so woda žadnše sebi pjeć člowjeskich žiwjenjow k woporu a spotarcha też twarjenja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Bartina. (Rozwopowjeczenje historiskeje zyrkwje swj. Jadwižki.) Sanoženu hwjatkowanu sobotu so tudyšcha katheedrala swj. Jadwigi swonawotewri. Sswjatocznosc sapoca so s powjeczenjom nowcho hłowneho woltarja pisches najdostojnišchcho knjesa biskopa Schneiberja dopołdnja w 10 hodź. K temu pschisamkanu so w 11 h. pontifikalna Boža mscha pod assistenzu bamžowskeho nuncija Orsenigo a jeho radžerjo Oritori Colli. Kraj a stat sastupowachu sastupnizy. — Bjesche to wulki dżeń we stawisnach zyrkwje swj. Jadwigi. Bjedrich Wulki je był, kotryž pschewostajl jako prěni Bartinklim katolskim mšterstwo a jich Boži dom. — We wosomdżesatych letach bu tuta zyrkej „porjenschena", tchža knkowara bu s kopyrom wukładzena, se stoczanent wobzom krohowana, pschedewschem suntskowne zyrkwje bu wschelako pschetwarjene po wunosu tchodyschich lět. Ale njeje so s tym zyrkwi za boha służba wopokasała. Hižo leta 1914 dyrbjesche so wona po wotpohladach jeje twarzow sasho pschetwarić, ale wójna a potom sasho inflazija bjechtej s njeschczewinjowanymaj sadżewkomaj. Dóniż njeschczeschczeża leta 1926 b'skow Schreiber wobnowjeńje. — Hłowny woltaż je so dospołnje pschetwaril. Wón dosta podobu schérokeho nitcho blida, kotrehoż jenicka pycha bu schésć wulkich swjeczniti a wyschi tschiż. Na prawo a na lewo stej na kwtem marmorowem podłožu nowe pischežele a na dwjeju biskopiki trón.

Kultura a přetrjebanje papjery

Sjednoczene staty Ameriki su statistiku wudali, kotraž dyrbi pokazać, kelko so w Ameriju cżita. W prjedawschich cżasach měrjachu stopjeń kultury jenoho ljuda na pschetrjebanju mydła. Nětkole měri so s pschetrjebanjom papjery. Wschédny nakład dżenikow w U S A. wuczini 35 miljonow exemplarow, měsaczny nakład měsaczinkow je runje tak wosoki, a nakład schtyrjoch najbohatschich rosschérjenych tydżenskow wuczini nimale dżesacz miljonow. Wikowarjo licża s tym, se miljonom parjadownje a miljonom njeporjadnymi kupzami. Dwanaczi miljonow wobydlerjow wobhnjuje 6000 sjawnych knihownjow a wupożczi sobi 240 miljonow knihi, mjes tym so wopyta nětkóże pjecz miljonow cżitarjow priwatne wupożczowanje knihownje.

S tajkimi licżbami njemóże Europa hobu, a po tym dyrbjałe Sjednoczene staty Ameriki kraj s najwjetschej kulturu być. Salożnjo so wjeso na to, so to s pschetrjebanjom papjery a s poczahami ke kulturje trjechi. Njejedna so tak jara, wo to, kelko zentnarjow papjery cżłowjek wob lěto spożéra, ale wažnischo je, schtož na tutej papjerje steji. j.

Ž krótkim słowom

Prozeš pschecżiwo Matuschzy sapocżnje so pjeczu 10. junija we Winje. Budże po wschém sdaczu dwaj dnjej tracż. Matuschka je wobtkożeny dla nadpadow na selesnizu w Anspachu pola Wina, pola Jutrobga a Bia Torbagy. Wo sastupne liseziki k sudnistemu jednanju so torhaja.

*

Cżełko Lindberghowcho dżesca, kotreż běchu rubjeznizy kradnyli a skonzowali, su sandżeny pjatk po wulkim pschewodżenju w Lindenskim krematoriju spalili. Wokoło kaschcza běchu so tyżaznu ludzi sesdeli, so bychu byli swędkojo thutneho podawka. Polizija sledżi dale sa njeczlowjeskimi rubjezńikami.

*

W Mnichowje je 34letna knihiwjedniza pola Krausej lokomotiwowoje fabriki 81 000 hriwnow pschestschiwiła. Njeporjadnosce wottrychu, jako dyrbjesche so pschistajenza do operazije podacz. Wona běsche s wopaczným sapiskowanjom swoje stósnistwo sakrjez rosumiła. Swojemu mandżelskemu, kotrehoż běchu sajeli, ale bórzy sasho puschczichu, běsche wona wudawała, so dwójzy telko sażiża, kaž tomu woprawdże běsche.

*

Nowy franzowski statny president Lebrun je swoje prenje wobhnadżenje wuprajił. Na dnju jemrěcza jeho pschedchadnika prezidenta Doumera mjesesche so rubjezny mordaŕ wotprawicż. Dla Doumeroweje smjercze pak so wotprawjenje wottstorzi. Lebrun nětko rubjezneho morddarja wobhnadży, so wumrěcż njetrjeba.

*

W amerikanskim mesce Kingman wotpali so radniza a 80 twarjenjow. Pschicżina wohnja njeje znata. Sawołanje wokolnych wohnjowych woborow so poczeži s tym, so so pósta hnydom najprjedy zobuspali a njebesche możno telefonowacż.

Khartka wo Moselskej trajinje, kotruż je druhi dżeń swjatkow cżełe njewjedro potrjechiło.

K nadpadej na japanskeho ministerskeho presidenta.

Japanski minsterski president Inukai, kotrehoż japansey oficerojo zatřěliechu.

Suzuki, dotalny justicny minister w Inukaiowym knjeżerstwje, budże pječa z nowym ministerskim presidentom.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Kuhladý na wjedro so jutjischi schtwórk.** We wokhłódżenju po njewjedrach so sasho wjeczernje a budże rjenje.

* **Sswjatkowniczku je so w statnym hajnischim rewěrje mjes Altenbergom a Rehefeldom nehdże pjecz hektarow wyschokeho lěsa spalilo. Puczowarjam a hajnischemu personalej je so poradżiło, woheń samjesowacż. Wohnjowe wobory jón sbaschachu. Woheń je so s njerozumoscżu zapalił.**

* **W Dorfstelbischich podkopkach pola Dortmunda staj so s rostorhnjenjom powjasa dwaj jesdnaj korkaj 860 metrow hłuboko do schachtoweho bahna padłoj. Pschi tym je so pjeczi wożobow morilo.**

* **W Kielu je motor dróżi krjepjazeho wosa rosbuchnył. S wubuchom so prědna tankowa sćena s wulkim wotmachom wurasy. Jenemu prědku na wożu sedżazemu dżesacżerjej so wutrobno satłoczi. Wón bě hnydom morwy. Druhi dżesacżer na cżełe stranjenja w khorowni wumrje.**

* **Po Alpach puczuju je so dwjatši hnydom wożobow zarasyło.**

* **Sswjatkowna hwjezda dujej je w Franzowskej pschi puczowanju 32 wożobow nahu smjerc namakało. Nehdże 100 wożobow je so sranilo.**

* **Na franzowskej łódzi „Georges Philippar" je, hdyž je chżyła s Indiskeho oczana do Cżerwjeneho morja sajeci, woheń wudyrił. Plomjenja so tuże rosschérjachu. Tohodla kommandant puczowarjam pschikasa, so bychu so do wulkhawanskich cżołnow podali. Se schtrickowanym wolanjom wo pomoz łóże w bliskosci powješcz wo njesdożu dostawschi, so hnydom k palazej łódzi smerichu. Jako prěnjej jena jendżelska a wulka łódź k njej pschijedżeschcej, kotrejž hnydom puczowarjow s „Georges Philippara" pschijimowaschtej. Jendżelska łódź „Mabsud" je 134 puczowarjow, łódź „Contractor" 129, łódź „Ssowětska" 400 puczowarjow pschijała.**

* **W finanznym wotdżelenju Stuttgartskeje gmejnskeje rady su nazionalni sozialistojo a sozialdemokratojo namjet pschijeli, so dyrbi wurtembergski ljejm w němskim ljejmje jako nusowu naprawu namjetowacż, so żadyn sastojnik w statnej a priwatnej służbje njejmě wjazy hacż 12 000 hriwnow dołhodow měcż. Tež w żanym druhim powołanju njejmě nichtó wjazy dżeli 12000 hriwnow dołhodow měcż. Wschě dołhody psches 12 000 hriwnow dyrbja so je dołhodnym daŕkom zebracż. Namjet je so s hłosami nazionalnych sozialistow, demokratow a kommunistow pschijał.**

* **W Bengalskej su rubjeznizy spěschny żelesnisti cżah nadpadnyli. Jedyn rubjeznik je s cżahom bohu wjesesche a jón psched Dacca sastaji. S revolwrom puczowarjam hrožo, so rubjeznizy do wosow dobywachu a puczowarjam, swjetsche pschekupzam, nětkóże 100 000 hriwnow rubichu. Hdyž dżiwske cżahowy strujnik sakrocżi, jeho s wutřelom cżežko ranichu. Rubjeznizy su s automobilom cżełnyli.**

*

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Snjezniwjerje sjawnych pschiprawow sa wosjewjenje wohnja.

S nowa so na to pokasuje, so kóżde njewužitne trjebanje sjawnych pschiprawow sa wosjewjenje wohnja so po § 304 němsk. khłosk. sak. knihi s sjastwom hacż do 3 lět abo s pjenjesami hacż do 1500 hriwnow khłosta. Nimo teho so winowaczi sasudża k narunanju nastateje schkody.

W Budyschinje, 17. meje 1932.

Měschczanska rada, polizajski hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Naš sobustaw **čisło 341**

knjez Korla Mička w Rakecach

je wumrěł.

Našich dowěrnikow prosymy, zo bychu přinoski za tutón smjertny pad (60 pf.) zezběrali a na naš konto na Serbskej Ludowej Bancy zaplaćili.

W Budyšinje, 18. meje 1932.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler".

Jasenca. Kat. Bjesada ma 31. rózownika wulět do Błótow. Stóż chce so wobdżělić, ma so pola předsydy do soboty 22. 5. zamolwić a 5 hr. zapłaćić.

Pančicy. „Lipa Serbska" ma tutón tydżeń spěwne hodźiny a to knježny stwórtk na šuli a muzscy pjatk pola Natušcec w Kukowje.

Rakojdy. Hrodźišćanska a Rakojdżanska jednota wubědżujetej **srjedu** wječor 3/8 hodźin pola Mjeltkec.

Zjednoćenstwo Serbskich Žonow zmjeje srjedu 25. rózownika pop. w 4 hodź. w Serbskej kofejowni we Serbskim Domje hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: Rozprawy. Wólby. Wšelčizny. Sobustawki, přińdźće wšitke. Hosćo su lubje witani.

Předsydka.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dyšman Budyšinje. — Za nawěstki: W. Jank a. Radworje.

2. sakska jubil. loterija

100 hr. statneho dara

Hłowne dobyće 500000 hr.

Cehnjenje 1. rjadownje wot 23. hač do 25. meje

Losy poručuje

Ernst Lehmann na Kamjen. hasy 45

Běrkownja sakskeje statneje loterije

BARBY

Laki
Klij
Firnis
Serščowcy

kupujeće derjezatunjo w barbowej wikowarni

B. MUCHI

W KULOWJE

na torhošću. Ręču serbscy

Nowe a trjebane

meble

a wutykane wěcy
kóždeje družiny poruča

Fr. Wenzel

jenož na Hornčerskej h. 11
Tež na wotpłaćowanje

15—17 lět stara

holca

do ratafatwa so pyta. Bliže zhonić we wud. Serb. Now.

Wolće

při nakupowanju

wupjerkow a ložow. šatow

jenož dobre kajkosće při najnižšich płaćiznach

we wosebitym wobkhodże

Hilger

na Seminarskej hasy **2**

Hdyž maće nješto na předań dajće mały nawěstk do Serbsk. Now.

Kaž w meji

w Božej přirodze, tak wokřewiš so duchownje při zanurjenju do serbskeho pismowstwa. Čitaj a rozšěř tohodla jenož dobre knihi ze Serbskeje knihařnje

Wróćiwši so wot rowa mojeho lubeho mandźelskeho, našeho lubeho nana, dźěda a wulkodźěda

Korle Mički

wuprajamy z tutym wšěm znatym, přećelam a susodam za bohatu kwětkowu pychu a přewodźenje k rowu, wosebje pak serbskemu towarstwu „Lipje" w Rakecach, serbskemu towarstwu „Cornobóh" z Drježdźan, knjezej fararjej Rioće a wosadnej sotře

naš najwutrobniši dźak.

W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych

Hana zwud. Mičeyna.

W Rakecach, dnja 18. meje 1932.

Přiloha k čisłu 114

SERBSKE NOWINY

Srjedu 18. meje 1932

Prěnje lětuše lećenje přez Atlantiski ocean so njeporadźiło

Amerikanski lětaŕ Reychers ſo pjatk rano wokoło 4 hodź. ſe ſwojim lětadłom w Newyorku do powětra puſchćił, ſo by Atlantiſki ozean pſchelećał. Běſche ſebi wotmyſlił lećjecź na Nowofundlandſku a Irſku, hdźež chžyſche k ſemi pſchiſtaćicź. Wottnknjeny tónz jeho lećenja běſche franzowſke hlowne město. Ale Reychers

Lětaŕ Reychers.

Paris nje: hlada, hdźež běſche ſa nĕhdźe 20 hodźin dolećicź chźi. Wón běſche njedaloko irſkeho mórſkeho brjoha dele padnył. Pſchi padnjenju ſebi wón noſowu tóſcź ſkama a ſebi kožu wobodrě. Parnik „Preſident Rooſevelt“ ſnjeſboženeho lětarja wukhowa. Wón běſche nĕhdźe 50 kilometrow wot mórſkeho brjoha do morja padnył.

Pižmowa šćurka w klóštrskej krajinje

Je ſo hižo wſchudźe ſahnĕſdźiła, w Kukowje, Miłocźizach, Khróſcźizach, Swinaŕni atd. W poſledniej wſni a to w klóſchtrſtim haćje ſu ſo wjazore ſwĕrjata wobtedźowake. Hižo loni je ſo wukopakało, ſo je pižmowa ſchćurka też w klóſchtrſkej wokolinje doma a ſo ſcźeſka hdy wjazy wukorjeni. Je jara nuſne, ſo ſu ſej wſchitzy wĕdomi, kak

ſtraſchny ſchkódnik

je tu ſarćahnył. So budźe ſo dale a bóle roſcheŕicź, je bjes dwĕla.

Pižmowa ſchćurka je wódnym ſchćurkam, też domjazym, podobna wulka myſch. Je na 30 zm. dołha, pſchi tym njeje dołha, wot bokaj ſtłóczena wopuſch ſobu mĕrjena. Móżemy pižmowu ſchćurku jako pſcheſkhod wot bobra k ſwjaſchćam (Wühlmäuſe) wobhladacź. Sady ma ſchćurka pižmowu ſakſu we wulkoſczi małeje kruſchwy. Tuta ſaſa wotedała bĕłu, wolijowu, ſnjilnje ſa pižmom (moſchuſom), potajtim derje wonjatu moćichinu. Tutón hrymſak, kiž jenoż w krutej ſymje nuſu cźerpi, je w jĕſorach, tonidkach a rĕkach ſewjerneje Ameriki domom, pſchebywa rad w mjeńſchich hatach ſ rohodźu a druhich wódnych roſtlinow, ſiwi ſo ſwjetſcha ſ roſtlinami, ſapkoknizami a ſ druhim, njejazpĕwa pak tej rybičźku, hdyž ji runje na pyſk pſchidźe. Pižmowa ſchćurka je podobnje ſiwa kaž bobr, też jeje twaŕy na kraju a we wodźe ſu podobne bobrowym. Dokelž je kožuch amerikanſkeje ſchćurki drohotny, myſlachu ſej, też Europje tajku dobrotu pſchinjeſcź. Tak wuſadźi we lećje 1905 w Dobricu w ſapadnej Cźĕſkej, 40 kilometrow ke krótkemu wjeczoru wot Prahi, wſeŕch Collorado-Mansfeld nĕkotre pory pižmowych ſchćurkow. Tola kožuch europiſkich ſchćurkow — to ſo bórzy pokaſa — je mjenje hódny hač amerikanſki. Tuž pižmowe ſchćurki nichtó njeſłojeſche a tak naſtupichu ſwój pucź wot Dobrica do wſchĕch rózkow ſwĕta. Njedachu ſo wjazy wotdźerjecź. W lećze 1914 pſcheſtupi pižmowa ſchćurka bajerſke mjeſy, 1917 ſakſke a 1924 ſchleſiſke.

Wĕſo wobarachu ſo w Nĕmſkej hnydom pſcheźiwo pižmowej ſchćurzy, hdźež ſo pokaſa a wſchudźe, tak we Sakſkej a Schleſiſkej, dóſtawachu ſa wotedatu ſchćurku myto a poſtajichu ſo ſtatni łóherjo, kaž je też jedyn dźeſchi cźaſ w klóſchtrſkej wokolinje pſchebywał. Tola tuta wobaranza njeměješche žaneho wuſpĕcha, roſchĕrjeſche ſo dale a ſchkoda na haćenjach, żeleźniſkich naſypach a w rybaŕſtwje roſcźeſche. Wone roſtocźa brjohi a nicźa tak haty a hatki.

Hdyž pižmowu ſchćurku wohladaſch, móżeſch ju loharjowaſcź abo ſatſĕlicź. Tola móżeſch ju też do paſłow wabicź, jako wudźenku bjeru ſo jabłuka abo druhe.. Paſłe ſo tak ſtaja, ſo dyrbi ſchćurka do wody a potom popadnjena ſo tepi. Też móże ſo pſched jeje dźeru ſabijak (Schlageiſen) ſtajicź a hodźi też w twaŕje ſo ſtónzowacź. Niczicź dyrbi ſo na kóždy pad, hdźež ſo pokaja. Schkoda je wulka, kiž ludowemu ſamożenju naczini. Tuž je zyle wopaki, jeli ſo ſo hdźe cźerpi. Schkoda je wjetſcha hač jeje wunoſchk, mjenujzy jeje kožuch. S.

Mejа

We pyšnosći steja
Wšě zahony zas';
Budź khwalena meja
A rjeńši twój čas.

Kak polna sy hudźby
Přez hona a haj,
Kak minu so zrudźby
A wotkhori kraj.

Pój, žohnuj a překhodź
Doł, hory a krjo,
A wot tudy njekhodź,
Haš zakóčwa wšo.

Sy zachodnosć takle
Pak wupyšena,
Što krasniše hakle
Raj njebjeski ma!

H. Zejleŕ.

Politiske atentaty

Franzowſka je jhubiła ſwojeho preſidentu ſ atentatom ruſkeho mordarja. Pſched njeſtnkami bludnych nichtó na ſwĕcźe wĕſty njeje. Mnich Berthold Schwarz je ſ wunamakanjom procha k tĕlenju cźłowjeſtwu wopokaſał hubjenu ſłužbu. Pſchetoſ ſ toho cźaſa je wokſtronjenje ludźi jednoriſcha wĕc. Nĕtko ludźo wjazy ſ kalacźom njemordowachu, ale ſ kulku a bombu.

Hižo we 16. lĕtſtotku ſnajachu helſku maſchinu. Wona bĕ drje khĕtro njedoſpolna pornjo ſtrojam dźenźniſcheho cźaſa, ale wona doſahaſche, ſnjicźecź cźłowjeſke źiwjenje.

Stari ſe ſwojimi mordaćſtimi ſrĕdkami bóle hjechtowachu. We wojowanju mjes Holandźanami a Schpaniczanami ſo trjebaſche prénja helſka maſchina, hdyž ſo wo to jednaſche, ſhĕhnycź ſawjeranje rĕki Scheldy, ſe cźimž bĕ ſo dobycze kraja tak dołho ſnjemóżniło. Zyła łódź ſo jako helſka maſchina wutwari. Zakoſtnje wjele procha, kamjenjow a żeleſa ſo w njej nakopi a ſo na jara lohkomyſlne waſchnje ſapali. Łódź w l. 1585 na ſawjeru w Scheldźe napkuwa. Wuſpĕch bĕ też po woczakowanju: Sawjera rosbuchny a ſ njej zyła wobſadka.

Tuto brojenje ſ materialom ſo drje danjeſche we wójnſkich cźaſach. Hdyž runje njedźiwamy na wulkoſpiſchźahanje w ſendźelſkim ſjemje w l. 1605, to móżemy rjez, ſo dołhi cźaſ poprawom jenoż wſchĕdna tſĕlba tu wulku rólu hrajeſche, hdyž ſo jednaſche wo to, cźłowjela abo wjazy ludźi ſtónzowacź.

Na franzowſkeho krala Ludwika Filipa, kiž knjeżeſche wot lĕta 1830, je ſo pjecź krócź ſpytał atentat ſe revolwrom. Schĕſty krócź potom ſkuźi ſo atentat ſe helſkej maſchinu, kiž bĕ ſeſtajena ſ 22 tſĕlbow. Dźeń 28. prażnika 1835 ſo atentat ſkuźi. Pſchi tym ſhubi źiwjenje marſchal Mortier a ſ nim 13 ludźi, kiž pſchipadnje tam bĕchu. Kral pak ſo ani njeſrani.

Mjenje ſtraſchny bĕ atentat na Napoleona III. dnja 14. mulkeho róžka 1858. Stóſtnik bu lepjeny a wotprawjeny.

„Klaſſiſki kraj“ politiſkich atentatow pak je Ruſka, tam ſu nihiliſcźa a anarchiſcźa w poſledních 50 lĕtach ſpochi traſchili ſjawnoſcź. Prĕni taſki atentat drje bĕſche nadpad na zaſti żeleźniſki cźaſ pola Moſtwy 1. hodownika l. 1879. Schtwórcźĕło poſdźiſcho nadpadniju ſkuźichu atentat w ſymſkim palazu, hdźež w makym róžku l. 1880 ſo ſta ſakoſtnje rosbuchnjenje. Wobaj atentataj wjele ſchkody nacziniſchtaj, ale bohudźak jej woporow njeźadaſchtaj. Lĕto poſdźiſcho ſta ſo grawocźiwy njeſkutk ſapſchiſahanje zwólby Ruſkowa a jeho towarſchow. Skónzowachu zarja Alekżandra II. ſ bombowym atentatom.

Bĕ to tehdy roshorjena doba. Też w Nĕmſkej ſo politiſke atentaty ſkuźichu. Też tu anarchiſcźa wojſewſchu propaganda ſkutka.“ Knjeżerſtwo a wojeſke też policija mĕjeſche ſ tym jara cźerpjecź. Spytachu ſo atentaty na kĕzora Wilhelma I. A bórzy ſaſo ſo wotkry nowa ſpichiſahanje. W Delnim Lĕſu bĕchu poſtajili nĕmſki nazionalny pomnik jako dopomnjeńcźe na dobycźerſku wójnu ſ Franzowſkej. Mĕjeſche ſo 23. pózniſcźa 1883 ſwjatoczniže wotkrycź a poſwjeźicź. Kĕſor Wilhelm I. bĕ też pſchitomny a ſ nim wſchitzy nĕmſzy wjerchowje. Na dnju poſwjeźenja bĕſche hubjenje wjedro. Dołho bĕ ſo deſcźcźa ſchło, ale tutón pſchipad bĕſche runje wulke ſhoże. Anarchiſtiſke tajne ſjenoceńſtwo bĕ mjenujzy ſa tón dźeń pſchihotowało atentat ſ dynamitom. Wĕz bĕ jara dołkadnje pſchihotowan. Bĕ ſo dosćź rosbuchadłow nakopiło a wuſkutkowanje rosbuchnjenja bu wĕſcźe hyło ſakoſtne. Ale dołhe deſcźcźe bĕchu hubjenje ſkuttkowake na thmanoſći rósbuchadłow. Proch bĕ ſo namocźił a ſo njeſapali. Hakle po ſjwjatoczniſcźi wuſtrélu pſchipadnje rosbuchadła. Spichiſahanjo njebĕchu móhli ſ cźaſom wotſtronicź. Policija dołho wĕz pſchepytowaſche, ale ſtónznje tola ſo poradźi, lepicź winitow. Hlownaj winikaj bĕſchtaj Reinsdorf a Küchter, kiž buſchtaj w lećze 1885 k ſmjerći ſadźeńenaj a w Hali wotprawjenaj.

Na ſhoje njeporadjeny atentat da naſtork k tomu, ſo ſo wuda w Nĕmſkej ſakoń wo wobkhadźe ſ rosbuchadłami. Wożebje trute khłoſtanje cźakaſche na politiſkich

Sven Hedin

Schtó njeſnaje Sven Hedina, ſławneho ſchwjedowſkeho ſemjeſpytnika? Wſchitzy ſmy hižo jeho mjeno ſłyſcheli abo cźitali. Schtóž ma radiju, je w hodownych próſdninach ſłuchnoſcź mĕł, Sven Hedina ſeſnacź. Powĕdaſche nam, kak je w aſiſkich puſcźinach hody ſwjeceźił. Ale niż jenoż wo ſaúdźenoſcźi rĕcźeſche. Schĕrcźaſchĕſcźowjeſcźaſtétny młodźenz, kotryž hač dotal njeje cźaſa doſcź mĕł, ſo by ſo wojeńcź mohł, ma też w pſchichodże hiſchcźe wjele dźĕła. Sa ſapoczatk lĕta 1932 je w Stockholmje wulkotnu wuſtajeńcu ſarjadował. Lĕtſa abo k lĕtu dhze w mĕſcźe Chikagu w Ameriży wulku buddhiſtiſku zyrkej natwaricź dacź. Najprjedy pak dhe hiſchcźe raz do Aſiſkeje dojeźcź a ekſpediziju, kotraž tam hižo lĕto abo dĕſe dźiła, wożobinjzy nawjedowacź.

W ſwojich młodych lĕtach je Hedin wjele krócź do Aſiſkeje pucźował. Schtóž je tam najhonił, powĕda nam w ſajimawych ſnihach. Snajeny na pſchikład: „Pſches Aſiſke puſcźiny“, „W Tibecźe“, „Transhimalaya“ abo „Pucźowanje wokoło Ararata“. (Ararat je hora, hdźež je ſo Noaḃ po lijenzy ſaſo na ſenju podał.)

To bĕchu khĕtro dałeke pucźe, na kotreż bé ſo Sven Hedin podał. Aſiſka je najwjetſchi dźĕl ſemje. Je 44000000 kóſtnych kilometrow wulka a ma 800 000 000 wobydlerjow. To je nahladna cźiſła, mjenujzy połoja wſchitzich wobydlerjow ſemje.

Komu dha tón wulki kraj ſłuſcha?

Tſeći dźĕl ſpĕje Aſiſkeje je ruſowſki. Poprawom dyrbjał tam też tſeći dźĕl wobydlerjow ſaſtojdlenu bycź, t. r. 233 000 000. To pak njetrjebachu. Bydli tam jenoż 28 miliionow, w pſcherĕdku na 1 kóſtnym kilometru jenoż 2. Cźwórty dźĕl Aſiſkej ſłuſcha Chinejſam. Kĕhina ma 440 000 000 wobydlerjow, to wuczini na 1 kóſtny kilomtr. 40. Jendźelſka Indiſta ma 320 000 000 wobydlerjow. (Njetrjebamy ſo dźiwacź, hdyž ſej Gandhi wſchitko lubicź njeda!) Japanſka ma 77 000 000, Turkowſka 8 000 000, Afghanſtan (hdźež pſched nĕkotrymi lĕtami kral Aman Ullah knjeżeſche) 6 000 000 wobydlerjow.

Chżemy njenowane liczby nĕtko pſchirunacź ſ liczbami w Europje. Europa je 10 000 000 kóſtnych kilomtr. wulka, to je ſchtwórty dźĕl Aſiſkeje. Wobydlerjow ma Europa pſches połojata ſta miliionow, na 1 kóſtny kilomtr. 43. Hdyž by Aſiſka też tak wobydlena była kaž Europa, dyrbjała 1 900 000 000 cźłowjekow jeźiwicź. A hdyž bychu na kóſtnym kilometru telko ſedźeli kaž w Nĕmſkej (134), dyrbjało tam runa bycź ja ſkoro 6 milijardow. Ale w Aſiſkej ſu wulke krajiny, hdźež ſo žadyn cźłowjek ſaſtojdlecź njemóże. Je tam puſcźina, Gobi ſo njemnje, ta je 3500 km. dołha. A w ſrjedźnej Aſiſkej je wjele wyſokich horow, tam ſo też nichtó feźiwicź njemóże. Najwjetſcha hora je 8882 metrow wyſoka, 16 krócź tak wulka kaž naſch Cźornoḃóh. Nĕtko njech je doſcź tuch liczḃow, hewak ſo nĕkotremuzkuli woſtudźi dale cźitacź.

Chżemy ſej dacź powĕdacź, kak je Sven Hedin w lećze 1895 pſches jedyn dźĕl wulkeje puſcźiny Takla-Makan puczował.

Hedin mĕjeſche jara ſwĕrneho ſłużobnika ſ njenom Iſlam Baj. Tón dyrbjeſche karawanu pſchihotowacź a provijant nakupowacź. Wodu dyrbjachu też ſobu bracź. Tehodła wobſtara Iſlam Baj 4 wulke blachowzy a 6 „ſchlauchow“ ſ kožaſeje koże. Dale je pſchihotował łopacźe, mĕchi, wotežki a wſchelaki druhi grat. K jĕdźi je nakupował khlĕb, muku a mĕd; ſa wjelbłudy wolij. 8 wjelbłudow chżiwuch ſobu wjacź. Sſedka ſu ſe ſynom a ſkomu wutrykali. Nĕtko dyrbjeſche Iſlam Baj hiſchcźe tſjoch pohonczow ſa wjelbłudy wobſtaracź. 2 pĕaj dyrbjeſchtaj jako ſtrażnikaj ſobu cźahnycź, tehorunja 3 wowzy, ſo bychu puczowarjo w puſcźinje dobre mjaſo mĕli. Też 10 putkow a jenoho kapona bĕ Sven Hedin kupił. S tymi pak je hubjenje naſhonjenje cźinił. Hdyž ſo kury wody napicź njemóżachu, njechachu wjazy jejka njeſcź.

Prjedy hač ſo karawana na pucź poda, wobydlerjo poſbleduje wſy pſchi ſapoczatku puſcźiny Sven Hedina hiſchcźe raz warnowachu. Tón pak ſmjeſe hroſy njeſnajeſche, kyrnjeż dyrbjeſche ſam pſchidacź, ſo ſu wjelbłudy pſchejara napakowane ſ khlĕbom, zokorom, cźajom, muku, konſerwami a wſchelakimi inſtrumentami. Woda ſama wajeſche 9 zentnarjow. Hižo prĕni dźeń mjeſeſche karawana małe njeḃoże. Najmjeńſchi wjelbłud bĕ ſo naſtrójał a wottorhnył. Ale daloko cźekacź njeje mohł.

Bórzy bĕſche karawana w pĕſkojtej puſcźinje. Tu a tam ſtejeſche hiſchcźe jedyn topoł (Pappel). Też kuſ ſuche trawy tam roſcźeſche. Dale dźeſche a pſchejo dale do puſcźiny.

Prĕni wjeczor bĕ pſchiſchoł. Mjes dwĕmaj hórkomaj bĕ prĕnju ſtajiła. So by wodu lutował, da Sven Hedin meter hłuboku dźeru do pĕſka wurycź. Tam namakachu wodu. Ale bĕ hórka. Tola pžy a wonjzy ju ſlokachu. Sa mycźe a warjenje jejow bĕ też khmana. K pſchenozowanju mĕjeſche Hedin ſtan (Zelt) ſobu.

Na druheńu dnju pſchińdźe karawana do 5 mtr. wyſokich pĕſkowych hromadow, do „dünow“. Te wobeſhe ſwĕrjata dyrbjachu ſo nĕtko horje a pſchejo ſaſo dele draczowacź. Pſchińdźechu pak hiſchcźe kóždy dźeń wokoło 20 km. doprĕdka.

Na pjatym dnju bĕ jedyn ſobupuczowaŕ ſtopy dźiwich konjow a wjelbłudow namakał. Potajtim dyrbjeſche w blíſkoſcźi pitna woda bycź. Nadobo poſ cźekny. Sa ſchtwórcź hodźiny ſaſo pſchińdźechu, zyły mokry. Sě cźerſtwe zórło nadbechoł. Nĕtko mózeſche Hedinowa kolonna zyły dźeń wotpocźinycź. Wodowe blachowzy ſu ſ dobrej wodu napjelnili. Wyrnjeż do pĕſka tyhnjeny thermometer 44 ſtopjenkow pokaſowaſche, bĕſche woda ſymna, a tehodła cźim bóle witana.

Na 8. dnju pſchińdźechu puczowarjo k wulkej rĕcź. Ta bĕ 40 mtr. ſchĕroka a 2 mtr. hłuboka. Na kajke waſnuje nĕtko pſches tu wulku wodu? To njebĕ tak ſće, w tej rĕcź doſyła ſaneje wody njebĕſche. Tu a tam jenoż ſtejeſche łužiżka ſeleneje juſchi. W taſich rĕkach jenoż po wulkich deſcźcźach woda bĕži. Ale hač ſo morja ſenje njedobĕrnje. Po puczu ſo w pĕſku ſhubi.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

nadpadnikow, kaž też na druhich słótnikow, kiž rosbuchadła wuživachu k wotkhronjenju swojich hobuczkowjekow.

Też wschědni słótnizy rosbuchadła wuživachu. We lěcze 1875 běšche w Bremenskim pschistawje wěsty Thomasch, kotremuž wjele na tym salesešche, wyšoko samóšenu łódź na morju potepicź. Wón we łódźi satwari helisku maschinu. Běšche to kaschćikł njewinowateho napohlada, w kotrejž pak bě wjele dynamita. Sapalna pschiprawa bě swjasana ł pohibadłom, kiž nimale hjes swuka dźěłasche. Wšcho běšche tak pschipramjene, so mježesche žo łódź za 10 dnjow rosbuchnyć. Hdy by žo wěz poradźiła, njeby drje nichtó wuzledźił słótnika. Wotpołud słótnika wćhać žo polnje njeporadźi. Sprěnja łódź posłužiscu wotjedze a dale drje też pohibadło tak jara efaktnje njedźěłasche. Tak łódź hižo w pschistawje rosbuchny, wjele stow ludźi žiwjenje zhubi a łódź bo dospołnje sniczi.

K politiskim atentatam słuschca też stónzowanje rakuskeho naślednika trona arzywójwody Franza Ferdinanda a jeho mandželskeje w Sarajewje 28. šmažnika léta 1914.

Po wójnje žo wožebje w Němskej politiske mordarstwa množachu. Tak němšzy nazionalisca stónzowachu najprjedy němkolstatneho ministra Erzbergera a w lěcze 1922 dalscheho ministra Rathenaua. W poslednich 14 létach w Němskej žo pospochi politiske atentaty sluczichu a to ze strony komunistow a nazionalistow. Wožebje w posledninaj létomaj njeminy žo skoro ani tydźeń bjes toho, so bychu žo ł politiskich pschiczin ludźo samordowali. W tym nastupanju knjeża w Němskej tuthwilu hórsche poměry dyžli něhdy w dźiwich balkanskich statach. Bóh dak, so žo sazy wrócza normalne cźasy, hdyž žo też politizy wojuje na pschistojne a cźłowjeske waschnje. Ale tuthwilu je, kaž žo sda, k tomu hischcze dołha noha.

Nebukadnecarowy hród wuhrjebauy

Němizy spytnizy nawjedźizy wobdźeleni.

Systematiske wuhrjebanje rozpadankow Babylona postupuje dla wuzokich wudawkow a krajnych wobezeznosćow jenoż pomału dale. Na prěnim městnje bu někto

kralowski hród Nebukadnezara

— mjenuje žo też Nabuchodonozor — a jeho blizsca wokolina wuhrjebnjeny. Tutón kralowski hród běsche jara kruta trojerdźišna, kiž mózesche k swojemu schitej wulke wójsko pschijeć a je sastaracź. Jeje rosměr wučzini 48 000 kózmych metrow.

Snutska sdruzachu žo pjeć wulkich dworow, kotrychž najwjetschi, mjenujzy žrjedžanski dwór, k najwobschěrnischej thěži, k tkrónkej žurli, wjedźesche. Jeho dźele běchu hischcze zyle derje sdźerżane. Scźeny běchu ł allegorikami wobrasami wudebjene, kotrejž běchu ł zyhelow kaž mosaik sestajane. Žurla bě 55 metrow dołha a 45 metrow schěroka. K sapadej pschisamknychu žo privatnej stwy Nebukadnezara. Wokoło žrjedźneho dwora stejachu bydlenja wyšokich statnych sastojnikow, k ranju leżachu sarjadnizy runinosće pschedobytych městow a krajow. Wulke wjelby służachu jako składy, tola pak też jako dźěłarnje za kakolowsku manufakturu (rukodźěła). Pod pódu nadeńdźechu 15 podobłojtych komorow, kotrychž samér njemóžachu hischcze wuhledźeć. Móżno, so běchu wjelby ta pokłady.

Tschi tutoho hobrjeho twara postupowachu jako terazy (wustupki). Na nich běchu drje tak mjenowane „wisate sahrody", kotrejž žo w starym žwěcze jako jedyn ze žydom žiwotowych dźiwow wospomnjenichu. Wobkrjejenje tutych sahrodow kaž też sastaranje ł wodu zyleho hrodu wobstara wodu cźerpaza pschiprawa, kotrejež rosšadanki žu němizy spytnizy, kotiž wurywarnza nawjednja, tohorunja namakali.

Wjelestroniska žałbička rjanosće

Wikowar Jusuf njestejesche na sjawnych wikach we Bagdadźe, kotrejž telko wikowarjow ł wulkej haru pjelnjesche, ale wón stejesche zkromnje w kuczinu hasti, kotraž wjedźesche k wikam. Na semi stejesche hlinjany hornz, we žwojich ruckawach noschesche Jusuf małe měchi ł pergamenta, ł kotrychž wón jedyn se žałbičźku ł hornza napjelni.

Pschihódźe-li rjana kujeni se schtejerjom, so by žo na wiki podała, wón pschistupiwschi žo hacź do semje pokłoni:

„Rjana Suleika, njeje žanje žałbičźki, kotraž by lépje samóhła cźerwjeny wischnjowy błyschcź Wascheju kraznju wutrobicźkojteju hubkow powyschicź, tak so žo błyschcźitej runja pyschnej debjeżu, hacź tuta w mojim měchu."

Rjana Suleika, hacźrunjež dozyła Suleika njerětasche, sožmewknu žo pod schlewjerjom, wucźeże błěbrowy pjenjes se žwojeje drasty a pschepoda jón Jusufej, na cźož jej wón měchi se žałbičźku rjanosće pschepodawschi žo hluboko pokłoni.

Pschihódźe Malek, wójnski półny słotnik, tuž pokłoni žo Jusuf sažo hacź do semje:

„Sdobny dobyczeržo telko a telko bitwow, — njeje nicźo lépscheho žebi barbu krajnje žo žwěczażeje cźorneje brody hacź do najwyschscheje staroby sahowacź, hacź ł tutej žałbičźku rjanosće."

Dobyczeź telko a telko bitwow, też hdyž njebě hischcze ani jenicźkeje dobyt, pschewobroczi žwoje wojerske wobliczo do pschecźelneho, jažneho pomžmewka, pschepoda Jususej sloty pjenjes, wša žebi hnydom dwaj měschkaj, pschetoż mózesche dźě žebi to dowolicź a złoži žwoje krocźele k blikim wikam, mjes tym so klonjesche žo Jusuf sady jeho khribjeta hischcze hluboko hacź do semje.

Pschihódźe bohaty pschekupz Binsolach, a Jusuf pokłoni žo sažo hluboko a podwólnje:

„Wjelemózny knjeże, njeje nicźo lépscheho, hometej žo runjazy brjóschkowy błyschcź wobliczа Waschcje mandželskeje k kwitarskemu błyschcźej kaž tajkemu wotucźazyczy rauschskich serjow powyschicź, dyžli tuta moja žałbičźka rjanosće."

Binsolach, bohaty pschekupz, a runjež mjezesche mjenje pjenjes pschi sebi, tak so bu jemu cźežko, też jenicźki błěbornik wudacź, pschimnu do kapby, poda Jususej swój poslednji pjenjes a dosta měschk se žałbičźku rjanosće.

Najwcźežiwo mjetnu, na kotrymž Jusuf swoje žałbicźki pschedawasche, bydlesche mudry Nażreddin. Psches wotnjescheho błyschcźesche wón Jususowe słowa a stupi se domu won na dróhu.

„Kusufje, ponježnjeschi twoju žałbičźku rjanosće sa tyšazore składnosće a běrjesch ju tola wschu ze šamžneho hornza!"

Jusuf pokloni žo hischcze hlubscho:

„Twoje wócźko, kotreż je wótre kaž wócźko worjoła, ow mudry, też wschitko spóznaje. Sstyn khudy muž a dyrbju ł nékotrymi błóbornikami, kotrejž žebi tu sašlužu, žwoje žiwjenje a žwoju žwójbu zdźerżeć. Może mi tohodla cźłowjek za sło mecź, hdyž liczu na hordosć cźłowjekow?"

Jusuf pokloni žo hischcze jónu podwólnje a pokracźowasche potom:

„Ale tebi, ow mudry Nażreddino, njebych žebi ženje dowolił, podobneho posticźeć. Ale chżesch-li žebi žwojej wótrej wócźaty hacź do najwyschscheje staroby sahowacź, potom njebych cźi mohł niczo lépscheho posticźeć, hacź tule moju žałbicźku!"

Mudry rozhladowasche žo do wschěch stron a jako nichtó njepschihladowasche, stłócźi won Jusufej pjenjes do ruki a złubi žo ł měschkom žałby sažo w durjach žwojeho domu. — —

Žałbicźka mudreho dósche też se šamžneho hornza!

Erlski bur Bruchauer, kiž při Oberammergauskich passionskich hrach Khrystusa předstaja.

Hospodarski rozhlad

Sšrjedu 18. meje 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólak złotych	47,40
1 jendželski punt	15,38	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,32	100 franc. frankow	16,605

Burzy wožera pschi spočatku ł dobrym měnjenjom do noweho tydźenja sastupichu a kursy efektow běchu kruże. W běhu dnja žo dowěrliwosć poshubi. Satraschaze podawki w dalokim ranju, wosebje wł Japanskej, burzu cźěžnjachu a kursy žo sažo seklabjowachu. Też šnutskowne politiske poměry nascheho stata žu we wschelakim nastupanju jara faschmjatane. Dołžne a rentowe liscźiny měchu sažo wschelake kursy.

Produktowe wiki wožera žo jenoż pomału wuwiwachu. Młyny žo za pschenju praschachu. Tuta bě trochu žadna, tuž płacźiny w hotowym sorjze žo wo 10 pf. po zentnarju porjedźachu. Wschě druhe druzziny žita pschi dotalnych płacźišnach wostachu.

Zentnar płacźesche wutoru w Barlinje:

pschenicźny 13,75—13,85 hr. (13,65—13,75 hr.), rožki 10,25—10,35 hr. (10,25—10,35 hr.), jecźmjenja nalětnjeho 9,30—9,65 hr. (9,30—9,65 hr.), nasymstcho 8,90—9,25 hr. (8,90—9,25 hr.), wowža 8,20 hacź 8,45 hr. (8,20—8,45 hr.),

w termijnowym wikowanju:

pschenicźny:
za meju: 14,40 hr. (14,15—14,25 hr.),
za julij: 14,17½ hr. (14,11¼—14,17½ hr.),
za september: 11,30 hr. (11,32½ hr.),

rožki:
za julij: —.— (9,90 hr.),
za september: 9,12½ hr. (9,13¾—9,20 hr.),

wowža:
za meju: 8,67½ hr. (8,71¼ hr.),
za julij: 8,90 hr. (8,90—8,88¾ hr.),
za september: 7,60 hr. (7,70 hr.),

Płacźišny w špitkach pi płacźišnj tydźenskich wikow. Hdyž žane naspomnjene njeběchu, tam žo njepschemenichu.

Wiki rěsneho słotu wožera w Drježdźanach.

Rěsnizy nadpadnje malo kupowachu. Wiki se zwinjemi wosebje klazachu. Horzy poczaš wadłesche, so rěsnizy wo tucźne zwinje njeradźachu. Cźelata mějachu hrěnje wiki. Najrjeńsche po dotalnych płacźišnach pschedawachu, haj, skerje rěsnizy za nje nékcźo wjazy žadźachu. Sšrěnje a lohke cźelata dotalne płacźišny sahowachu. Krowy a twoły dozpichu hischcze dotalne płacźišny. Tola byli mějachu wot ranja schpatne wiki pschi seklabjowanych płacźišnach, napoślédku płacźišny zmylnjscho klešnyche. Wschě druhe druzziny howjazdow mějachu też njenje abo bóle seklabjene płacźišny. Nészto słotin sažo wyšche wosta. Pschichodne wiki budu pónđzelu 23. meje.

Ssudnisske powěsće.

Pschešadžowanja:

schtwórtk 19. meje 1932:

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinistiskich fleßbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, pohladnizu, 2000 kózmych metrow jurneŕow, sportski wobleć, žonjace klobuki a nahłowniki, muž. kolo, sultanske rósynki, pižazy, stroj, radio, plumowe kachle,
w dworje Pawoła Mühlbacha na Budyskej dróży cźo. 63 pschip. w 12 hodź.: wozbowny auto,
w **Lubiju** na Budyskim dop, w 10 hodź.: wschelake meble, zentrifuga, motor, prochźerbak, gramofon, waša, hobanka a wurésne twory,
we **Semjazych** w Henckez pjewownym kucźiku pop. w 2 h.: sosa.

Hamtske powěsće.

Justizne ministerstwo je prawidnika dra. Maxa Otta Dörinza w Budyschinje na Hoschcźi haży 21 sa notara pomjenowało a jeho 12. 5. 32 do tuteje pschisłužkuschnosće wsało.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płacźizny po złotej hrivnje.

	17. 5.	13. 5.		17. 5.	13. 5.
Pšenica	273-277	273-275	bony	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	205-207	205-207	woka	15,0-18,0	6, -18,0
jećmjeń, nat.	—	—	módre łupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
jećmjeń	178-185	178-185	žołte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	164-169	164-169	seradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	33,0-36,5	33,0-36,5	lany wosušk	10,7	10,7
rżana muka	25,8-27,7	25,8-27,7	such. truhanč	9,00	9,00
pš. wotruby	11,5-11,9	11,5-11,9	brnj. kruški	15,9-16,2	16,-16,4
rżane „	9,6-10,2	9,6-10,2	syno, 50 kg	1,45-1,65	1,45-1,65
raps	—	—	rżana słoma	1,30-1,50	1,30-1,50
hróch Viktor.	17,0-23,0	17,0-23,0	pšenč. „	1,05-1,20	1,05-1,20
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,05-1,20
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	ječna „	1,05-1,20	1,05-1,20

Płacźizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

17. meje

88 wol. 310 byk., 255 kruw., 43 jałoje., 1098 ćelat, 63 wowc., 861 swini.

Płacźizny za

woły: 1. 34—38, 2. 28—32; 3. 24—27; 4. 20—22;
byki: 1. 29—32, 2. 24—28, 3. 22—24, 4. —;
kruwy: 1. 28—31, 2. 23—27, 3. 15—20;
jałojcy: 1. 32—35, 2. 26—30;
wowcy: 1. 37—41, 2. 30—36, 3. 25—28;
ćelata: 2. 43—48, 3. 36—41, 4. 30—34, 5. 25—28;
swinje: 1. 36—37, 2. 37, 3. 35—36, 4. 33—34, 5. 30—32. Raney: 30—33.

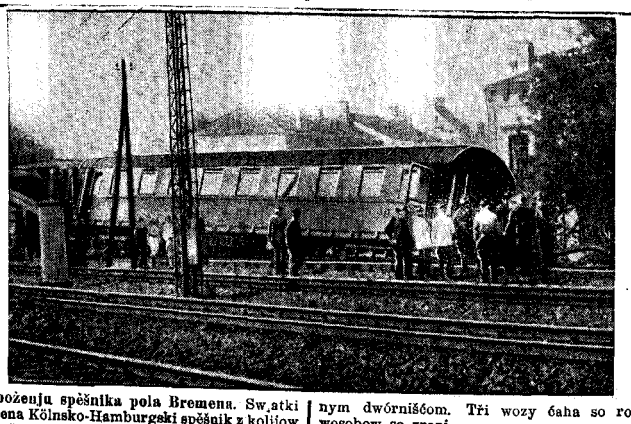

K znjezbożenju spěšnika pola Bremena. Swjatki **je pola Bremena Kölnsko-Hamburgski spěšnik z kolijow wujěł. Njezboże sta so krótko před Bremenskim hlow-**nym dwórniščom. Tři wozy ćaha so rozbichu, wosobow so zrani. 12

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja. 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 115 — **Budyšin — Štwórtk, 19. meje 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Hišće w njehotowości

Ministrojo němskeho knježerstwa su wutoru wo sawěsćenju dźěłonjemjerjow a wo krizowym zmjenjerskim podpjeranju dale jednali. Hakle po rozsudźenju tuchle tśiroch frakcijow budźa móc nowy hospodarski plan sćěłaś. Wobłicžiło je so, so budźe **sa finanzowanje sawěsćenja dźěłonjemjerjow 3 miliardow hriwnow rjeka**, z kotrychž so jenož dźěł z pśinjoschkami sfinanzuje, mjes tym so dyrbja němski stat a gmejny hromy dźěł snošowaś. Němski stat chce pjenjeza za to 1 miliardu hriwnow do hospodarskeho plana stajiś. Tola **to** so **wěstośi** hišćeze njeje rozsudźiło. Druhi dźěł dyrbjesche so **z nowym krizowym davkom wšichkich sapłaćerjow warnuncź.** Pśiwześe **tomu pak** so wobžałuje sastojnjy wobarjan. Też wo **powjeršenju wobdźerśkeho davka** nochcedźa nicjo wědźeś.

W knježerstwje so nětkole praji, so je finanzne praschenje w tu chwilu ważnjejše, hač nowowowbładźenje ministerstwow. Dr. Brüning chce hakle po swolnjenju pruskeho sejma wuprózdnjenej ministerstwowej sastojnstwje wubsadźiś. Wutoru je generala **se Schleichera** pśijał. Tónle wobsyt je njes politikarjemi kedźbliwość zbudźił. Snaće je, so bychu Groenerowi pśeceźiwinzy na jeho městnje we wobornym ministerstwje rad kśesa se Schleichera widźeli. Wo rozrěčenju mjes Brüningom a Schleicherom njeje nicjo wěsćego słyšeć. Suzowa žo wudawa, so je **to Schleicher zapowědźił, woborne ministerstwo pśichewjaś,** žinadź bižo tohodla, dokelž njeje wěste, kak dołgo budźe so nětcišće němske knježerstwo bitśeze spśerjeć moź.

Za hospodarske ministerstwo je dr. Brüning Lipsezkeho wyšichego ministra dr. **Goerdelera** jsładał. Tutón pak chce tole sastojnstwo jenož pśichewjaś, hdyž su so najpśedy **wěste** wuměnjenja dopjelnile. Pśi wutorunšich pógbeźenju němskich ministrow je so pjenjeza jenož jako pśedawšichi kommisar za sniżenje płaćiznow wobdźelił. Wozbeže je so jako wězywustojny wo finanzuej nuzy gmejnow wuprajił.

Pruske knježerstwo před nadběhom nacionalnych socialistow

Pruski žejm so na nowy tydźeń wutoru seńdźe. S wulkej napjatosću so w nim postupanje nacionalno-socialistiskich sapódpłanzow wočakuje. Pśichodźyła nacionalno-socialistiske žejmske frakcije, Kuba, je pśichpowědźił, so budźe jeho strona hnydom po žejmowym wuźitanjin žadaś, so by so **prjedawšchi wobchodny porjad** wo wólbje ministerstwowego pśichodźerja wobnowił, kotryž je pógbedni žejm pśicheměnił, prjedy hač je so tośeschot. Kuba měni, so by sa Braunowe-Severingowe wobchodne ministerstwo pógbedni dźeń pśichichor, hdy bychu kommunistowje sa nanjet nacionalnych socialistow hłosowali abo so hłosowanja wostajili. Kuba měni, so bychu potom prajcheńa němskeho stata pśiched wutworjenjom nowego prukkeho stata wróćo stupiśe. Nacionalni socialistojo sa tym njeźadaju, so bromadźe z druhimi politiskimi stronami do knježerstwa dźeśeć. Chcedźa so tak sebjelnicź, so smeja zasy wjetšinu w pruskim žejmje. Tohodla budźa na to dźěłaś, so by pruski žejm so bórzy rozpuśćił. Pśichi nowowólbach nadźijeja so, so žebi absolutnu wjetšinu mandatow dobyli.

Dr. Ley a Fuchs přećiwo wusudej so powołałoj

Kaž je znate, je žid w Kölnje dr. **Leha** k jastwu na 3 měsazy a schóźer **Fuchsa** k jastwu na 5 měsazow sadźił, dokelž staj němskošejmskeho sapóstłanza Otu Welsa a politajskeho prezidenta Bankneckha bromadźe cełnje frameloj. Pśicheźiwo tutomu wuńadej staj so **powołałoj**. Sdobom je dr. Ley žywojenu rěcnišćernu zakitarcej pomjelił, so by pśicheźiwo Kölnskemu policajskemu presidentej Bauknechtej wobstórźbu dla wopaczneje pśichisahi podał.

Z Němskeje so wupokazali

Knježerstwowy president w Kölnje je tśiom pólskim wučerjam pśichi pólskich mjeńšinowych šulach w Bytowskim wokrjeżu dowolnosć k wučenju a bydlenju wzał, to rěka, jich z Němskeje wupokasał.

Pólska widźi hrožace strachi

W podawkach němskeje šmutkowneje politiki a w powješćach, kotrež so systematiźuje wo bronjenju Pólskeje pśicheciwo Němskej rozsćerjuja, pólske nowiny znamjenja bliskich **němsko**-pólskich konfliktow widźa. „W Barlinje knježerstwo na generalow pśicheńdże, kotrež so na nacionalnych socialistow zepjeraju. Mjes tym so němski lud i njewěrnymi potwěśeni wo wotmyślenym nadpadźe na Němsku trascha, so nacionalni socialistojo zwjatki swoje windyrne wotbźelenja do Gdanska pósłali. Pólska zwonkowna politika njeje mě dźeje směrowazym złowam němskeho knježerstwa wěriś, dyrbi so na najhórše możnosće pśichotowaś."

Tajke warnowaze hłosy su z opozicijskich a też z knježerstwowych nowin słyšeć. Měrniśko pólszy politikarjo położenje pohódnja, kotrež powšichkowne politiske położenje wobkedźbuja. Měnja, so Pólšći njeby strach hrozył, hdy bychu so Hitlerjo němskeho knježerstwa zmocnowali. Nacionalno-socialistiske knježerstwo w Barlinje njemóże ani Stresemannowu politiku dale wjeść, kaž daloko wona wuruna je z Francowskej za wobarnoćenje Pólskeje wuzije, ani Hitler njemóże so po politizy Brockdorffa-Rantzauskeho složowaś, kotryž chyšyše z kommunistiskej Rusej pśeciwo Pólskej pojstupowaś. Tak móże pśeměnjenje mozy w Němskej i lěwizy k najwonkownischej prawizy zwonkowno-politizy za Pólsku zamo z wuzitkom byś.

Tak Wilenske knježerstwowe nowiny „Sólowo" pisaju. Ale też druhe politikarjo prawizy **su** wospjet podobne nahlady wuprajili, so nadźijeju, so prawizyny cśišcheź w Němskej wšchě strachi, kotrež by mohł lěwizowy cśišcheź w Francowskej za Pólšu pśinjeśeć, sasa wuruna. We Warschawje dalše podawki w Němskej i najwótśišchej napjatosći wocakuja a so na to pśichotuja, je po możnosći diplomatiźy a politiźy w pólskim sejmje wuwinuli.

Francowski wójnski minister dyrbjał na morju přistajić

Francowski woborny minister Pietri bě wutoru z namórskim letadłom wójnskeho namórnistwa z Toulona ke Korśiju wotleźał. Hdyž bě ledwa 25 kilometrow daloko leźał, dyrbjesche letadło na dalokim morju pśichistajiś, dokelž jedyn z jeho tśiroch motorow nochcyše wjazu dźěłaś. Druhe namórske letadło hnydom na pomoc kmótaše, tola wono z tajkej mozu na wodu prašny, so je wjedniź cyrkle frani. Hakle sa nekotre hodźiny pśichišał „Guepon" wójnskeho ministra wukhowa. Druha wójnska łódź namórnistwa letadło sa powjaś wosa.

Gorgulowowy „znutŕkowny hłós"

Mordaŕ francowskeho presidenta Doumera je hižo je rozpšawy **mózny** tśeśi zjawił, pśicheźiwy **kmótarjej** mjesta sa pśichiłbu. Pógledaje dny Gorgulow hnydomny hraje. Wudawa, so je nakhwilnje w Pariju pśichetrwajo pśiched nekotrymi njeźelemi zjawał, žebi pucźowanski pas do Belgiskeje wobstaraś, so by wot tam do belgiskeje Kongoskeje kolonije puśował. Mordaŕ praji, so je „w jaspańenjenju" njeźiwk stuźił. Sły duch je so jeho zmjerkał. Pśicheź znowa je jemu jedyn šmutkowny hłós kazał: **„Dyrbiš njeźiwk stuźiś a žebi potom žiwjenje wjeś."** Modlitwy pśewjajo je Gorgulow pjeśa k Mjenšu ze Pariju pśišeł. Do hłownego města pśichśeźedźiwši, je do Notre Dame śeśe zyrkwje jehu, so by so tam dale modlił. Potom je i kopjonje do kopjonje thodźe, cźaś pśicheźiwši. Mordaŕ śi dźeń je so bźeźenja o nim znowa zapocźała. Mordaŕ je so, kaž wudawa, šmutkownje pśicheźiwo mordaśtwam wobaraś. S policajtami na dróhy je so do rěcow dał a je so na nich z hłupymi praschenjemi wobroćał, so nadźiju, so budźa chcyć jeho legitimazijske papiery wiźeć a so jeho wotwjedu; pśichetoj je njechcu w rjeźe. P. chipokonju je Gorgulow do małeho hojśenza schoł, jenoho jerja śeźi a pśichi tym so krótki cźaś zyłu błeschu kognaka wupi. Cźim śe je wopiś, so by jemu bjeswědomje śedźawało, mordarstwo dokonjeć, tola **wupity alkohol njesamo, jeho šmutkowny hłós wumjelcźeć.**

Na to je so je knihowje wustanoźiu pódał a je „we zaspańenju" na presidentowu pichichad cźał.

Hdyž pśicheptowazy šudnik Gorgulowej revolwaŕ pśiched połoži, Gorgulow njemóźeśe rjeź, kotry je sa njeźiwk mu žił. Pśicheptowazym šudnikam njeje jakne, hač je Gorgulow wěrnješi rěcał abo hač je na jara pśicheźepane waschnje śpjatał, hludnješi hidajo je khśośtanja mjenjeł.

W žiwojich sapiskach Gorgulow praji, **so je so dwanaće kśeź woženi.** Też to je tša. Pśichi pśicheźiwjeńcu je wjeźa widawał, so je so jenož jatśeri kśeź woženi, jedyn kśeź w Nastowje, dwójcy w Cźechosłowaskej a schwótcy kśeź w Pariju je Schwajgarku Genjez. Jeho pśenje tśi mandźelstwa su so dźěliłe. Wo žiwojich pjenjeznych wobstejnoścach je Gorgulow pjeźa rjeł, so je w Pścherowje (w Cźechosłowaskej) wjele pjenjes sałožił, hdyž je tam kliniku měł. We Billancourtu pola Pariża bydło z žiwojich krajanow lěkuje je dešeć sałožił, so by so ježiwił.

Ruska je pjeća k wójnje hotowa

Stójnjowanje japanskeho ministerskeho presidenta a mózność, so budźe Japanska w pśichichodze w Mandźuskej knježicho posrjedowaś, stej wójnske starośe ruskeho knježerstwa tśeśo powjetśiłej. Wutoru wjeźor dyrbjesche wójnski kommisar pśiches radio rěcźeć; rěcź pak je so wotsłasała. Kaž Barliński „Vorwärts" powě, je so potom z radiom **wulas revolucionarnje wójnske rady** wojewił, so maju so pśichi manewrach letnich 1900, 1910 a 1911 a z wójnskeje kśuźby wuńwobwóźeni letnika 1912 wobsłužiś. Dokelž je so hewak pśiceze jenož jedyn letnik rezerwy k manewram jwolał, dyrbi tole postupanje demonstrazija za rusku wójsku hotowosć byś, kaž je 1. meje sejmpunkt 100 000 muži Moskowskeje garnizony z tankami, motorstimi batterijemi a 200 wojerstimi letadłami takta demonstrazija była. Stalin, kotryž chyšeše na wobrazanjenje na kapitalne pótkupy cźakowaś, je w bliskosći Moskwy wojsk.

Bamžowy wokolny list přećiwo bjezbóžnym

Nowy wokolny list Swjatego Wótca wo ne. nuzy cźłowjeskow, kotrychž wiśeli je so krjedu w z radiom z Vatikanskeho města do wschadnich statow sćerił, je so zkowani sapoczina: „Khrystusowa w naš połoźaja." We wokolnym liśe zamym so praji:

Swjaty Wótc znowa swój błóź kśischeź zadra *wschitkich napominat, to bychu so zjednoczili a so ze* mezu sjemi, kotrež na zyle cźłowjestwo cźišcheź, a *hórschemu, kotrež nam hrozy, napischeźiwo stoźeli.* ... so za korjenjom schmjatanjow praschа a jón w ... **wozi a sachodnym bolschewizmom** widźi. Mjes nim ... **czerśe zronty** powjetśitkowne hubjenstwo wuwinuje, i ... so wjetschej njehańbiczinjesu khorboj bjeswóźnosće a ... pśicheźiwo pózejšnej nabożnje rozwiśeja. Pśiedy wšchu ... bóżni poredy we wulkej bromadźe, dźeńża pak we wójs... talich krajach trajerdże zarjadowane wójsko tworja.

Bamž wschě tady kśesta napomina, to bychu so nikeje bebicźinjowsće wojnjiśe a wschě mezy do jenoje frowty sjednoczile. W tymle wezwanju za nabożnu a jozialnu měr dyrbja so wschě cźłowjeske kśefti nalećeź.

W pśedpołdnim dźeń wokolnoho liśa bamž potom napomina, so by so kśesćenjan Jerusalowe kwjatoje wutroby za zjun zyrkwje dźeń kwjatoje pełnoty a horźinowych modlitwow ježiwił.

Ministerski president Marinkowič dr. Benešej

Po konferenzy w Beogradźe Jugosłowjanjka wopuschćejo je swonkowny minister dr. Benešch ministerskemu presidentej Marinkowiczej wotźakny telegramm pósłał, na kotryž je Marinkowicz je kśedowazym telegrammom wotmolwił:

„Dźakuju je Wam za Wašch luby telegramm, kotryž jeze mi Jugosłowjanjka wopuschćejo pósłali. Zara spožijazy wunoźch najdich wuradźenjow w Beogradźe, kotrež jim znowa zhromadnosć najdich stjoch krajow dopokazale, kaž sym pschesćwdźeny, Malu entente posylni a strukcenje měra we wobšijahu wobsiejazych strukcenjow spěchnje. Smeju cźesć, swojemu kralej sacźinca wyšokowazenja a dźa'a dźěśicź, kotrež jeze mi wuprajili. Proschu Was, knjes ministrow, wuras mojich cźesćelnych sacźinow pśiposłaś a knjeni Benešchowej moje wyšokowazenje a najpschećelnische postrowy knjenje Marinkowiczeje stelnacźicź. Wosta'a Marinkowicz."

Devisowa kontrolla w Rumunskej

Rumunske knježerstwowe nowiny su wukas ministerskeje rady wozjewile, po kotrymž smědźa so wukrajne pjenjezy, tratty a dewišy kóžde dnjuny jenoź z pośrědnistwom nazionalneje banki kupowaś a kupowaś a so pschedawaś. Wukrajnjo smědźa so žiwotych pjenjesach na bankach žiwebodnje pozrjeźeź. Sałasane je, wukrajne dewišy abo pjenjezy wuwjeśeź.

Niemëry w Bombayu

Njemëry w Bombayu su jahwórty dzeń po swojim wuzwonjenju po sdaczu najwyschschi skhodzenk pschekrocziłe. Pschi wuloruschich srażenjach su 24 ludzi moriti. Shromadna liczba wopowroj je potajlim 88 mertwych a 1600 franzenych dozpila. 85 domow je so do czista wotpalilo a 435 klamow je so hacz do poslednieje wëzy wurubilo. Bombayske swojizy po slach z micza cekkaju.

Wot pondzele je policija so wroschodzerzenja, z ketrymż be njemëram wobaraczi pytala, spuschczila a hromadze je zawolanymi wojakami bjeswobladnje pschecziwo njemërskim postupowała. Dwójzy je so do biczow i bajonetom dala.

Podawki w Japanskej

Japanski kejor **Hirohiti** je po slónzowanju ministerskeho pschedsydy Inukaja finanzneniu ministrej Takahaschirej porucził, so by knjezerstwowe dżela dale wjedł.

Nétkole so je z mużnosczu liczi, so budże wójsko wutworjenju konserwatiwneje Seiyukaiskeje strony je smutskownym ministrom Suzukiom jako ministerskim presidentom pschiblożowacz z wommënjenjom, je konserwatiwna strona wójskowy hospodarski programm pschijimła. Tutón programm pschede wschëm reformu dawkow w smysle żada, so by dawki ratarskima wolóża a so by sa dołhy drobneho wikowarstwa moratorium sahwjedje.

Kanada nowu amerikansku krizu wočakuje

W kanadiskim delnim sejmje je ministerski president Bennet prajił, so kanadiske knjezerstwo **„tuhnu finanzu krisu w zyłej Ameriji" wočakuje.** Kanadiske knjezerstwo je tohodla na to so pocżahowaze sakonje pschihotowało, z ketrymż so jemu wurjadna pomoż da.

Wotwjedżenje Lindberghoweho synka

Policijii w Brooklynu (w Sjednoczenych statach poknjowje Ameriki) je so pjerza poradiło, **jenoho z wotwjedżerjow Lindberghoweho synka, alkoholoweho pschestupkarja Franka Parzycha, zajeczi.** Tutón je so, hdyż je jeho policija wobstajała, wujnał, so je bronitadże je schécz dru-

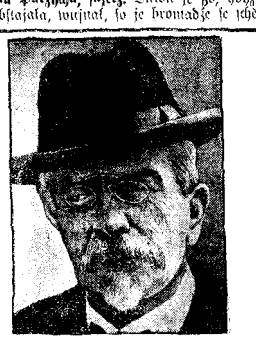

Belgiski ministerski president Renkin je so swojim cyłym knjeżerstwom wotstupił. Přičina wotstupjenja je, zo so liberalni a katolikojo njemóżachu dorěčeć dla runoprawosće flamskejo a francowskeje šulskeje wuběry.

hinuł alkoholowymi pschestupkarjemi dżeżo wotwjedł, prjeje pak, so je so pschi mordarjowje wobdżelił. Parzych je powědał, so je so jedyn z wotwjedżerjow do dżeżowjeje zjawy z wokrom nuts dobył. Hdyż je z dżeżerom pod pazu po rdżeli dele kčił, je so jemu hólcz wušmyrnył. **Padnyłoschi je tehi po tdaczu schżiu swinył; pschetoż be hižo mortwy, hdyż jeho sdehnychu.** Cżesto so hacz do lésa bohu wsmi a we kerkach słowowali. Wotwjedżerjo su so rozschéli a njeżiu so wot toho czasa wjazy widżeli. Policija nocże tuttomu wuznaczu dosez wérzi a wżi do drobna pschepytuje. Parzycha hnydom po jeho wuznaczu k Newyorkskemu policajskemu wyschemu Mulroonej dowjedżechu a jeho krucze wobstajachu. Dokelż hdi Parzych nihdże napschecziwo njebżeschesche a możesche wschë nadrobnosże njemonowacz, policajscki wyschi praji, so ma Parzychowe wuznaczu za wéry hódne, tola so budże wżi dale pschepytowacz.

Ze Serbow

W Budyschinje, 19. rožownika 1932.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodż. barometer 750, hygrometer —4, thermometer wo dujo —1-25. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 750, hygrometer —4, thermometer w nozy —1-12. Wuhladny na puschu wjedro. — Wot Agroskich kuzow psches Schpanisku a zyłemu Europu hacz do Ruskeje cżehnje so wyschina. Tohodla posa naż schcżerja pschezo hischcże posahuje, nan rjany poczask pschipowołujo. Mjany płodny dosczejk mżeschtaj wežera rano zenoż nasche domowne Lużja a sunjohona Schlesyska. Też wokolo Khojczbinska je so wczera rano rjenje dosczesowało. Najriescze dosczejki mżeschtaj dże na pschistrjeni wot Wojerez do Mużakowa. Tute stromy wschak kożdy dżeń tajke wosczehowanje pożadaja. Kita a nalcżne swoje wschudżom krajne steja a so rjenje wuwinjuja. Wóz chżył je z milosczinje psched krupami a slubkami wobarnowacz. — Jutsche ptak skhadża kónczko 4,04 hodż. a zkowa so 7,49 hodż. Mżeszk skhadża wjeczor 9,03 hodż. a zkowa so rano 3,31 hodż. Jutsche je połny mżeszk. Pschedżenak staja pschi dołhowjeczornym wétsche rjane wjedro, pschi wétsche z krótkeho ranja pak dosczejcż.

Lube, miłe słónčko!

Budżmy tola zyle sprawni: mamy nétko na chwilu dosez wo wólbach, politizy, katanjach, rejenju, letakach a wójnskim samasanju dróhow. Bydlu na końzu wulkomesta, hdżeż sakhadżesche wojowanje w posledniich tydżenjach z wosebitej wótrosczju, kożdy chżesche swoje politiske pscheswědczenje swojemu sobuczłowjekej mohlrjez nanuławacz, z kożdeho wokna wisache hinascha chorhoj, na kożdym stolpje, na kożdym płocze, schtomje, muri, sczesche a wrotach wrészczesche druhe hrono swoje zlubjenja do swéta, swoje żiż, swój jenlczi prawy pucz k sbożu sastrożenemu czitarjej do mohow a hamo dżeczi . . . ale nétko khżeschcze, schtoż je so dżenża podało.

Tutej żnadż schészcz abo wókom létnej holczży, niż wosebje czistej sdrajczenej a jara bledej, jeju włosty wiżacu njepéczene a njeczesane na jara ruchej ramjeni, tutej wbohej stworjenczży nózkowaschtej potajkim po drózy, posastaschtej pched schérej murju a bojasnje żucha ruczża ko poidże, wobronjena z kusom masaneje rzdy a napiża z napinanjom a jara ważnje z swulkimi khżiwymi pizmikami nétotre słowa na daloku schéru murju.

Zadawny to czaż, prajach żebi we swojim jerym hnéwje: czehodła su napjelnjene tej mozy tutych dżeczi z hłupymi, hołymi zkowami, kotrejż njemóża tola nicżo pschemënicz? Powétr je napjelnjeny z nadutym jebanstwom, hidu, żamokhwalbu, pschikłodżenjom, żamo tute dżeczi zapschahna do hantuneho ozera politiskich stron, z hłupoczu a bjes wobmyślenja plapotaju tute potom, schtoż wołaju jim „frali" dorosczeni do wucha.

A potom . . . : „Lube, mile słónczko", tam steji tsi słowczka, naschmórane z hnujacym pismom dżeczka, kotrejż zamóża lépje pscheswědczejcż hacz wsche theologije napisma a znamjenja.

„Lube, mile słónczko . . . "

Sawérna, smy nimale zapomnili: mjes tym je zasc czische, bjes holka a reklamy nalécżo nad zymiscz nasu dobyło, znawa je stare słónzo dawne potajnstwo zwérnosczika, schtomy a kéli su żo wobleke zelenu pychu a niedżiwacu malicżkosczow, niedżiwajo hidy, nuzy, policiti a schekanosże naschich dnjow je po wécznym zakonju semja pschiwobrocżika żywoje wobliczo zażo dobrym, milym pruham słónza.

Je tola derje, so su na tutym żwércze też dżeczi a jo njekniezja jenoż dorosczeni nad żiwjenjom.

Je tola derje, so je słónzo żnlnitske hacz wscha politika. Wono hoji, żohnuje, dowjedże wschitko ke krzenju. Schtoż njemóża wo politizy ani politikarjo rjez. kz.

*

— **Pschecżelowa kwartalnoscz** mutowa 24. meje wjeczor we 8 hodż. w Pětrowskej zyrkwi. S tutym wjeczerom słónczi organist Pětrowskeje zyrkwje Horst Schneider **swój zyklus „němskeje pschecżeloweje hudżby".** Hraje sstadby 19. lécżotka: Reuble, 94. psalm, a Rheinberger sonata w B-moll. Prozrawmy po 30 pj., za njeżahnjenjow a malorostnych po 10 pj., su pschi zyrkwinych durjach dostacz.

— **Mjasowe jétki** (Freibank) w Budyschinje. Pjatk 20. meje 1932 wotdawa so **pop.** wot 2 do 3 hodż. na cżisła 5001 hacz 5150, wot 3 do 4 hodż. na cżisła 5151 hacz 5300, sobotu 21. meje rano wot 7 do 8 hodż. na cżisła 5301 hacz 5450, wot 8 do 9 hodż. na cżisła 5451 hacz 5550 a 1 hacz 70 fenic homjase mjasko, **punt** po 35 pj. a fenic swinjaze mjasko, punt po 40 pj.

— **Dwoju 18 letnaju fasternikoju khowanzom,** kotrejż bżeschtaj je fasternikowy wustawa w Rósborku cżeskoj, tudomna policija sahlapi a saja.

S Khwarcż. (Schromadżitina.) Njedżelu popołdnju hnydom po swucżowanju dyrbjeschtej wohnjownje wabarni ssudże tsi nasche herbske towarschow k swojej mežnarskej schromadżitnje. Dokelż mamy wažne znamanja, so prošu, so bychu wschitcke sobustawy pschischle. Też hosczo su nam stajnje witani.

S Jeschitz. (Po krótkej khorosczi wumrěł.) Po krótkim khorolożu wumrě tu powschitkomnje znaty wjesnjan Kajo Pětschka, 71 lět stary. Smjerżny bżesche hischcże jedyn z starych a wżeschcze swojej herbskej rejcy tsi dżesche wusne. Hischcże psched krótkim pomhasche je hospodarsce swoje a znajesche tożby krunjsk swojich polow. Druhi dżeń swjatkow pschepodżahnu jeho na Khwarcżanske pohrjebnischczo. Njech je jemu sozka herbska semja.

Z Radworja. (Wo našej cyrkwinskej zahrodze.) Wulka zyma 1928/29 je tež w našej cyrkwinskej zahrodze wjele škody nańinila. Muoho kerčkow je tehdy zmjerzlo, też někotre z tych, kotrež je wjeleslost. k. farař Jakub Nowak sadźić dał, kotrež su z cuzych krajow a kajkeż hewak pola nas njenamakaš. Někotre buchu sucho kerki a stomy wukopane a zahroda rjenje wurjedźena. Tu so też pokaza, zo płót njebě wjacy cyło w rjedźe. Tohodla je so też tutón wuporjedźał. Někotre jón rjedźa a z menšu mazaja. Pozdźišo budźa jón hišće wobarbić.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeska idyla.

Pschel. M. K.-Khażowski.

2] (Pokraczowanje.)

Wobhladaschtaj żebi konjenz — hrodże — zyły dwór — dżeschtaj won na zahrodu a też do polow famerischtaj. Bur horliwje a zahorliwje wukażowaschze, a Zymbura kożdżenje poślubjaschze. Prjedy hacz so hromadże wróczischtaj, znajesche bżo zyle hospodarstwo a postup nastawazeho dżeła.

Na wjeczor Kowař jenoż bischeze wo konjoch wukażowasche. Zyły pschednoschk to bżesche, połny zahorjenja, wobdżiwanja a lubosczę k tutomu wosebnemu dżiwerczu. Pomuczowasche Zymburu, kak ma konjom dawacz — kak wotwjk tolz a czżiczicz — hdy ma żyno sa rzebe tykacz, hdy ma napojowacz, czesacz, kak ke konjej so pschibliżicz — na njeho wołacz — hdże jeho poglacz — kak jeho gratowacz a sam to z Zymburu wschо czinjesche, jażnje wschitko pożahowasche — do wschédy potajnstwow jeho sażiwjeczowasche.

Mżejesche dwaj konjej — kraznej — statnej a żylnej. Walacha, kotremuż „Dobrak" rikachu, a kobu „Dżiwja" — „ale njeje dżiwja — je duschna każ dżeczo — jenoż trochu sastróżliwa — derje czaha a bżi. — „Dobrak" je po hódnu, ale za to spuschczomny — njeda żo — njewustawa", wuschéhowasche hospodar dobre wożebitosże swojeho spahowacha. Konikaj, hdyż hdyschchtaj swojej mjenje, ledżinje nastajeschtaj wuschi — wobroczeschtej słowje a zyehowaschtej w khżidże radosczinje a z nohami hrjebakschtej. Pósnaschtej hospodarjowy khżż. „Bojecz żo jich njetrjebacz — njeżeżnicz-li jimaj nicżo — njeżeżiniaj też tebi nicżo. Swérzo dobreho-człowjeka bárzo pósnaje a pschiwisnje je nu. — Tu majsch kusk pożelerseho khléba a daj jimaj na dobre pschecżelstwo."

S pukołajej wutrobu kroczeschе Zymbura mjes konjej. Tej zdalowaschtej żo wot żłobjow a pschitkóczżischtej żo k drżejwjanej pschepażi swojeje khżdży. Sswojej wulkej czornej wożi słożischtej na noweho wotrocżka.

Też Kowař khżadasche wożijnu ja Zymburu. Hacz wosmjetaj? praschesche żo w duchu sam żebje.

Jan rosżłama khléb na tsi kusli. Najmjenjeschi sjé sam, potom poplaza „Dobrata" po smérnje shibnjenej schiji a poda jemu druhi kusk. Walaschi hnydom za nim łapny a wojesele jón khramsczesche. Jenoż „Dżiwja" żo khwilu drożesche.

„Jenoż żo tulej", saknja żo sczicha Zymbura a znowa podawasche jej tiecżi kusk khléba. „Dżiwja" saporykny — znowa żej pschicżuchny a hdyż saczu khlébowu wżi, njeschpjerżowasche żo — rosdaji swoje nézne rożożte hubje a łapasche za khlébom . . . „Nó — Bohu budż chwalenо — budżesche pschecżelżo", pokwali Kowař a horliwje wutkadowasche, kak kóń kożdeho człowjeka njeschpje. „Kożde stworjenje — człowjek a swérzo mataj swoju wżi — nétotre stworjenje njemożemy ani czuez, a kóń ma dobry czuch — ale ty żu bżo dobyt — schpjerżecżetej żo z towu — to je jenoż wona — „Dżiwja" — tajsa wożebna — wésо, każ sónska —" wjesele żu smésnje Kowař a po żylnym tschżiju pomajka swoje lube swérzo . . .

Tak bu Zymbura pola Kowarjez każ doma. Splumy z nimi — w zylym statoku żu ludżo a tót na njeho smuczichu — jako by mjes nimi wotrosli — każ by byl jich.

II.

Kowař żwojemu wotrocżkej dołho njewérzesche.

„To njeje ani możno, so by stary wojak njekuril a pacenza njepił", wjesche z głowu.

„Dżi mi, dżi", poswari jeho żona, „je to porjadny człowjek — lépscheho njeżżuny mohli do domu ani dostacz."

„Żona je wot pschirody łohkomyślna", Kowař wajnje wotmołwjesche, „a wérjata. — Dóniż njewużelenmy z Zymburu kulu żele a dóniż njeżiż pola naż dżeżacz pczow khléba — njemożemy żo z nim trajnje pschecżelicz. Njeżżym jeho bischeze zyle wupruhowal. Njehż dotal ani khwile ani sladnosże, so by bo zyla jeho pomoza pokasala. Kacz dotal po nozach njedunda, ale żnadż jenoż tohodla, dokelż je tu każ w zuzoje — do'elż tu nima znatych; je dżeławy, ale nowe thuschcho kożde derje njeże; je po żżiuschnu, ale je mózno, so jenoż żżwojeje njenażhonitosże a njewobrotnosże dla — wjele z burtscheho je pola wojakow posabył — a tohodla bo żnadż na wscho praschea — po mjej woli żo ma. Sznadż żo posdażicho pschemëni — żo żpjerżi — dyrbi żo czaż wocżakacz . . ."

A tak wobżedżowasche Kowař Zymburu. Se żwojej njedowérliwosczu jeho pschesczehasche, na wschelake wajdnje jeho pruhowasche, pschi dżele na polu a doma husto jeho pschekwapi — ale Zymbura je wschéch tych kożdowo słowżowje twożmy — dokelż bé woprawdże pożeżiwy a żywe domity człowjek.

„Bur mje łóji" — żmużesche żo sam sa żo — pó wsaju hospodarjowe wotpołdaky, ale njebżerżesche jemu sa sło. Pschipósnawasche, so ma k tomu prawo, so bi pschesżewědcził wo pózesżiwosczi njesnateho człowjeka, trehoż bé pod tżechu a k bliżej pschijak. Njepschetwori żo, njeprózowasche żo, so by we wocżownaj żwojeho hi darja był lépschi hacz woprawdże je, jenak pilnje dżeła hladałsche-li bur abo njehladałsche-li. Mérnje — trochu pomałku dżełasche — ale tež hdyż Kowař żo bliż — njepschida a njeda żo horliwischo do dżeła, ale za to dżełasche bjes wodychnjenja a bjes pschestacża — njeżżoł kożu pschi żżuczenju, hdyż bé hospodař woteschoł, njelchcu żo, ani na njemu żo njeżżydże — ale jako by tu stajnje pschi nim stał — dżełasche tak, so hdyż dżeń żo żżwjecżorom żetka — wschitkży żo dżiwachu, kelko dżéła bé Zymburа wukonjal . . .

Wón sam bé w Srodżischczu żpołojom. Sa wożesże léta bé rodnej wżu, żtarschimaj a bratrej a żżtże wotmuł nył a tohodła żo jemu ani nétk pola Kowarjez po domiżnie njeżżyłasche.

Tak żo minułym żymna, bżesche hżżo po żnjach a domoj żwojena wotalwa wonjesche hżżo na żynischczu. Jenoż bérny a tak żo pomału z polow do żinzow wożachu — wożymiwy żo żyjachu a na naletury żywy żo worasche.

Pschińdże żežerta żermuscha.

Toho dnja żej żame któnżo z młodych njebżeż wjele a radosczinje a hladasche dele na Srodżischczanżku na wżeż a żpołojom żo wotbliżkowasche w gmejnskim hacże. Na jeho haczenju żtojesche łapałka a kowarkija a wożeło njeho bżehu do kola rożeżtajane kubła, żinonożje, wumjenże a tżężki. Wżdże mżejachu żłonjane tżechi, żeżeny mżejachu tżpjenżowe abo czżejane a j hinu wumasane. Nad rożżjane hrżebjenje tżechow wużżahowachu bżlene wuhenje a że wżdżech walachu żo dżenża k njebju mrócżałki młodrożeho dyma.

(Pokracz. żeżhuje.)

S **Bolborz.** (Nowy schulski wjednik pschiczahnył.) S tsjeje žwjatocznej hodźiny sta žo wječor žwjatkowneje soboty ja Bolborczanski schulski wokrješ. Pschi najrjeńschim naktinim wjednje jačzahny do schule nowy schulski wjednik k. wučer M. Michałk, dotal wučer w Rachlowje. Pod wjednistwom k. wučerja j Kleinšinkeho běchu jemu wschitke schulske dźěći hač do Skloneje Borschcje napscheczjowe sqle. Też pschedžydstwo schulskeho wokrješa a schulski wuběrk běschtaj połnoličžnje zastupjeni. Wokolo 1/27 hodź. dojedže k. wučer Michałk je žwójbu na městno psched Schubiz hojcenjom we Sklouej Borschcji, kiž běsche Sklonoborschczanja gnujna wupyschita. Tu powita jeho pschedsyda schulskeho wubjerka k. kubleř H. Mersch j krótkimi wutrobnymi žłowami. K. Mersch běsche tej žwój zapschahł k pschiwjedzenju schulskeho wjednika činił. Wjelschej schulskej holzy postrowischtej jeho herbiti a němšti podjakował, cželnichu pod wješelnym spěwom schulskich dźěći pisches naletnje hona do Bolborz. Jako žo czah blišeschi Bolborczanskej schuli, kotruž běsche Bolborczanska młodźina rjenje wupyschita, faklinczachu tuhotne ſunki Hodźiſkeho posawnowneho. Kubeř Michał schuli witasche k wuknjawanju Rinzel jako pschedsyda schulskeho wokrješa k. Michałka jako nowoho wučerja a schulskeho wjednika w mjenje schulskeho wokrješa do Bolborczanskeje politiskeje gmejny. Se wutrobnymi žłowami pschepoda wón jemu kluč nowoho ſtutkowniſchcza a pschesjesche, jo by też k. Michałkej spožčne było, tu tak dołho a se ſtarnymnom ſtutkowacz, kaž je to jeho pschedchadnikej k. wjsch. wučerjej Beyerej spožčene było. Tutomu pschejcu pschiſtamkomu žo też knjez ſe Kielzinſki. Sčěchowaſche žało wjeſelcy ſpěw ſchulſich dźěći. Na to witasche w herbſkej rěcźi wožiwny zastupnik k. A. Holčanđ j Bolborz k. Michałka do Hodźiſkeje wožady a wupraji nadźiju, jo by też dale žłowo na ſchuſtim twarjenju „Waš moje jehnjatka!“ wostało še ſajadu a ſo by też nowy ſchulſki žiwjednik pomhał ſpěchowacz a wutwarjecz Boże ſtužby, kiž ſo tu hódy a hódy wotměrjawaju. Po ſhromadnym ſpěwje, z pschawnami pschewodžanym, jimaſche ſo k. Michałk ſłowo a djakowaſche ſo hnuty nad njewočakanym wutrobnym wupitanjom. Zdźěli, ſo chce ſwoju zaſu wokoło ſtaſiel do ſtužbu wažneho ſchulſkeho wokrješa a ſpytacz dopolnjecz nadźiju, kiž ſo na njeho ſtajeja. Wožebje ſo wjeſeleſche, jo je jeho też Hodźiſka wožada žerbiti witała. Sso na dźěrži wobroczliwſchi, jich wón napominaſche, jo bychu dale ſakhowale dobre mjeno Bolborczanſkeje ſchule a namolwjeſche je, ſo bychu pilnoſcz a poſłuſchnoſcz, kiž ſu jeho pschedchadnikej k. wjsch. wučerjej Beyerej wopokaſale, też na njeho pschenjeſle. Se ſpěwom „Haj, wjmi ty ruzy mojej“ ſo ſwjatoczniſka ſtonczi. Na to ſwjeſeli młody poſawnowny kłóſ pod nawjedowanjom k. M. Schönfelda j Njesdaſches muohich pschitomnych j někotrymi duchownymi kérluſchemi a tak ſo w naſchej hewak cžichej wjeſzy ſwjatkowny ſwjedźeń rjenje a dóſtojnje ſapocza.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Sso pschežydłk.) Knjes M. Pink, kiž tu pola Schomburga a žynow jako pschiſtajenj w ſłužbje ſtejeſche, ſo w januaru j dźěła puſchczi. Nětko pschežydli ſo wón do Kundraczicz pola Lubija. Tam žebi młyn a rataršſtwo wotnaja. Knjes Pink a jeho mandželiſka potkadžetaj j Delnjeje Hórſi. Wobaj ſtaj ſo ſtajnje jako Sserbaj wuſnawałoj. Njech jim nětko też do noweje domiſny ſbožo pschewodža. Sſrjedu ſtaj Pinkez mandželiſkaj naſchej wſy božemje prajtkoj a žerbſki kraj wopuſchczikoj.

S **Klukſchu.** (Nowy kantor wolený.) Naſche wožadne ſaſtupjerſtwo je tudomneho wučerja Pětku, kiž běſche jako ſaſtupjer zyrkwinſko-hudźbnu ſłužbu wot Michała ſem ſaſtawał, ſa kantora wuſwolilo. — Na městno pschekupza Bukana w Lichanju, kiž běſche ſwoje ſaſtojnſtwo ſpuſchcził, je wožadne ſaſtupjerſtwo ſa zyrkwinſkeho pokładnika wuſwolilo žiwnoſcerja a mjaſowobhjadowarja Pawoła Mětracha w Klukſchu.

Z **Barta.** (Khrobłe padušštwo. Sſrjedu donoknja ſo tu khrobłe padušštwo ſta. Muži ſtaji ſwoje jězdne koło na ſtrowej aleji zady hroda k ſtonej a wotſali ſo na krótki čas k Lubijſkej Wodźe. Jako ſo wróčichu, dyrhješe ſpóznać, zo běše paduch z jeho kołom wotjěł.

S **Hrodźiſchča.** (Zmarjeny puč.) Sławny puč j Hrodźiſchča do Kotez je dla najpowanja na Hrodźiſchčanſkich honach wot 19. hač do 24. meje fałowjeny. Tſonny wobthad pokaſuje ſo na Njechorń.

S **Kamjenza.** (Był nadpadnjuje kubleřa.) Kubleř Betters w Gersdorfje dyžſche ſwojcho buka wuczišecz. Buwješche jeho k tamu j hródže. Jako jeho ſaſo do hródže wjedješche, jeho buk njejapaty powali. Na to ſo ſtocžo j rohomaj a nohomaj do Betterja da. Sboďže a ſtepta jeho tak ſtraſchnje, jo wbohi ſ někotrych ranow kwawješche a ſo jemu nětkore rjebła ſłamachu a jich kónzy ſo do ſmitkownoho cžeła ſtſchtapichu.

Boże njewjedro dyrſto.

S **Hermanez pola Wojerez.** Wječera rano cžehujeſche pisches naſchu krajinu njewjedro, ako prajmy lětſe wjazu njewjedrow. Naſchim łačanym honam pschinjeſe dawno požadany deſchčik, djakowano Bohu. Wjeſe wſchcje ſchkody wſchak naſcha wjeſz njewoteńdže. Błyſk ſajedže do Teichez domſkeho. Hróſbnje zychnowaſche we wobydlenſkej ſtwi. Pódła druheje ſchkody wubi wſchě wokna. Teicheź ſo njemało wuſtrózachu.

Z Łužicy

* Se **Shorjelza.** (Ssamomordarſtwo wučžobneho.) Wječera ſtrjedu rano wokoło 3/7 hodźin ſkoči 17letny frijerſik wučžobnik ſe Shorjelza krótko pſched wožobowy cžah j Cjertowcho mosta na Žitawſku żeleſnizu, hdźež morwy leżo wosta. Pichičžina ſamomordarſtwa hiſchcze njeje ſnata.

Přilopk

* **Starz ſmjertnje ſnjeſbožik.** 71letny ſchewz Bjedrich Schwarz w Rohrbachu pola Brambachſkich kupjelow pſchi cžeſtkoſtowatſkich mjeſach pombhaſche ſwojemu ſynej

Nalětna hłowna zhromadźizna župy „Michał Hórnik“

We Worklecach, 17. *rózownika* 1932.

W róđnej wjesey našeho znamjenitcho wótčinca a założerja serbskoje katolskeje literatury Michała Hórnika, kotrehož čestno mjeno naša župa nosy, zeńdże so mała čerjódka zajimcow k jeje hłownej zhromadźiznje. Krasny mejski čas a třeći swjaty dźeń wabještej bóle do Božeje stwórby hač do błukeje žurle. A by-li wótčinc hišće živy był a připadnje na „hłownu“ zhromadźiznu přišoł, jemu by so zdało, by-li narodnu bjezdźaknosć, lěnjosć a njerodu widźał, kajkaž so w Pjetašee žurli jewi. Někotre wosady kaž Wotrow, Radwoř, Ralbicy a Zdźěř njeběchu seyła zastupjene a dalše tak słabje, zo nocheemy jich lićby hanibnosće dla mjenować. Džakna taflička błyšči so na ródnym domje wótčinca, ale džakowniši bychu Serbja byli, bychu-li so jeho zasadow dźerželi a po nich so měli. Wjacy zajimnosće je narodna wěc tola hódna.

Pod tajkimi wuhladami njebě za předsydu, knjeza kaplana Hórnika-Khróšćanskeho, zwjeselace, zhromadźiznu wotewrić a nawjedować. Rozprawješe najprjedy wo dźěławości župy wot Haslowskeje hłowneje zhromadźizny hač do nět. Na to přepoda słowo knjezej wyšſemu wučerjej Renarjej-Worklečanskemu. Rěčeše wo „Stawiznach našich serbskich katolskich wosadow“. Z jeho jara zajimawcho přednoška chcemy sćěhowace wujimać: Najprjedy pokaza, kak su naši prjedownicy z pólanstwa ke křesćanstwu přešli. Wo to so wosebje *prócowachu* pósłojo Boži, kaž ss. Bonifac, Cyrill, Metod a Beno. Dokelž prěni serbsku rěč dospołnje njewobknježeše, zapadnychu Serbja bórzy zaso do starcho pólanstwa. Hakle tamni, wobknježicy dospołnje serbsku rěč, mějachu trajace wuspěchi. Serbja njemějachu dowěry napřećo němskim mnicham dla předkładžacych wójnow Słowjanow z Němcami a dla nałożenych dawkow. Serbja buchu po času docyła zbići a srjedźišća (zwjetša wobtwjerdźene hrody) so z němskimi hejtmanami wobsadźichu, tak na př. w Kamjencu, Wojerecach, Baŕce, Ketlicach atd. Hdyž wšelacy němscy mnichojo serbsku rěč nawukunychu, zwěsćachu sej wuspěchi, kłóstry so założowachu jako srjedźišća křesćanskeje wěry, pozdźišo kapały a cyrkwje. Po założenju Mišnjanskcho biskopstwa 968 zapřimny systematiske rozšerjenje křesćanskeje wěry, tomu dopomha też 1221 założene tachantstwo we Budyšinje. W 14. lětstotku wopřiješe Hornja Łužica 12 arcyměšniskich sydłow, mjez nimi 5 serbskich a 218 wosadow. Biskopicy, Porchow, Ramnow, Smilnja, Hrabowka, Kamjenc, Halštrow, Wojerecy běchu tehdy a hišće dołhi čas po tym serbske wosady. *Zo zawjedźenjom reformacije so dźěło a bóle přewróčichu* a su nětko docyła němske. W dalšim rozłoži *rěčnik nadrobniše stawizny Budyskeje, Kulowskeje,* Radwořskeje, Khróšćanskeje, Njebjelčanskeje, Wotrowskeje, Ralbičanskeje, Baćońskeje a Zdźěrjanskeje wosady, při tym złožujo na Neanderowu (Nowakowu) knihu „Wobrazy cyrkwinskich stawiznow katolskich Serbow“. Kniha je wušła 1920 a je wěnowana hač dotal „posledujcemu serbskemu biskopej“ † Jurjej Łuščanskemu.

Kedźbliwje a napjeći sluchachu přitomni na zajimawe nowosće a předsyda so ręčnikej za to přisłušnjo podźakowa.

Z towarstwoweho žiwjenja wozjewi, zo župa lětsa wosebiteho swjedźenja njeimčje, ale k lětu maja so 100lětne narodniny Michała Hórnika dostojnje woswjećić. Přichodnje budźe so kóžde towarstwo wosebiće na hłownu zhromadźiznu přeprosyć. Snadź budu potom lépje swoje winowatosće napřeco župje dopjelnić. Dla jeneho zapodateho namjeta budźe so z Domowinu jednać. Dalši z jeneje strony pisomnje zapodaty namjet dla założenja a rozšerjenja towarstwowych knihownjow na wsach wuwi so dłša rozmołwa. Su jara nuznje trěbne, byrnjež so skorźiło, zo ludźo knihe malo wuživaja. Tuž so tutón namjet też jenohłósnje přija a wšće Łudu towarstwa sej tajke knihownje zarjadować, hdźež je dobra wola a su pjenježne srědki. Pódła našich basnikow a druhich spisowaćelow mamy rjany wubjerk w zběrcy „Dom a swět“ Też měle so dźiwadłowe hry kupować a w towarstwach „Łužica“ so wotchěrać. Su drje to wěcy, kotrež za Serba so sama rozumja, dyrhja pak so wospjet do rozuma kować. W prěnim rjedźe maju Serbja swoje pismowstwo podpjerać. Na wšě možne wašnje čiśeć so cuze do nas a jeho rozšerjenju so mócnje połčkuje. Tak dyrhi so naše ludstwo znutřka wuzłobić, zo je skerje a lépje zrałe za germanizaciju a zo potom němska zjawnosć wo serbskej narodnej mjeńšinje wjacy njerěči. Tole chcyle wšitke towarstwa kluńnje rozpomnać. Naš lud dyrhi so ze serbskimi idejemi syćić.

Dale ręčeše so wo wšelakich nabožnych knihach, ke kotrymž je Hórnik zaklad zapołožił. Přeješe so, zo bychu so we wjetšim pismje wudale a tak starši ludźo lépje čitać mohli. Małe missale kaž Schott, hdźež bystaj łačanski a serbski tekst pódła sebje staloj, so njeprěješe. Ludźo dyrhja bóle wosadnik wuživaj a při Božich službach sobu spěwać. Tón pak wšudźe nimaja, hdźež so šulskim dźěćom a dorosćenym němske nabožne knihe do rukow tykaja.

Njedźiwajo słabeho wopyta bě rozmołwa jara živa a je wšće na płodnu rolu padnyła. A tak słabje wopytana zhromadźizna wšće bjez wuspěcha njebudźe. Nadźijmnjo budźimy na nazymskej wjesni liču sobustawow witać móc.

Tak cychnowaše swjatkowne njewjedro při ręcy Mosuli.

Prěnjej wobrazaj wo zapuščenjach w Mosulskej krajinje. We wšěch móstach a na wsach delnjeje Mosulskeje doliny je čežke njewjedro njesměrnu škodu načiniło. Wjele twarjenjow je so zasypło, winicy so wotplawile a pola powodźiło. Lěwiny wobraz předstaja čežkowobškodźone twarjenja w najhórje potrjechenym Gülsu. W tutym městačku samo wósom morwych rozpadankow zwućahachu. Prawiny wobraz pokazuje, kak su torhace wody samo masywne twarjenja zwottorhałe. Mnoho twarjenjow dyrhjachu ze hrjadami zapjerać, zo so njebychu zasypło.

ſćetom puſchcżecź. Schtom pſchi padnjenju wot ſemje wostlecża a wbohemu ſtarzej hłowu rozraſy. Tutón ſo pſched wocżomaj ſwojeho ſyna morwy ſwjeſy.

*** Dynamitowe patrona mori hólża.** W Haugesundje ſu **Danſtej** kradnychu nekotſi hólżu dynamitowe patrony. Jedyn hólż ſpyta patronu wuprōdnicź a dyri je ſekeru ſur nju. Patrona rosbuchny a hólża mori.

Naibohatši muž na swěće.

Najbohatſchi muž na ſwěrje ma jenu miliardu we ſłotym a to we wielorō ſwojeho palaza, wobſtejı wyſche teho liberu droſotnych kamjenj w njeliczonnej hōroſći ſ najdroſotniſchimi diamantami a rubinami, kotrez ſu ho hdy namakale. Jeho zyle mjeno je: 158 pismikow dołhe. Swjetſcha mjenuje ho ſtrótka Nifam ſ Hajdeſabada. Je wjeſch jenoho pjeża hiſchcże ſamoſtatneho kraja w Indiſkej.

Runje tak ſwoſſiwny każ bohatſtwo je jeho pokhad. Po maczerj pokhadża wot profety Mohameda. Wobſtoi ho je wōn original. Polſta jēſdżadłow je ſej w Indiſchiſtej a Ameriku natwarić dał. A hdyż ſej wujēdże, tryba ſwoji ſtary dożerżany auto ſ lēta 1927. S dżela ſonkuje pſched ſelczinowym ałe ſwobodnym wodſtronom a wotraſchuje ho ſa dżesiſtimi placżiſnami. Byrnjež pol tuzenta drje najrjeńſchich orientalſkich palazow mēł, bydli pjeża w malym hrodże a tež we ſwojich dalſchich żadanjach je jara ſkromny a jednory. Njedżiwajo na ſwōj ſan ſu knjeżeſtwo a ſarjadniſtwo ſwojeho ſtata, kiż je tak wulki każ Franzowſka, ma hiſchcże khwile a cżaſa k baſnjenju a wſchelake ſ jeho baſnjow ſu ho woſſiwe.

Pod jeho knjeżeſtwom ſu ho k prēnjemu raſej wot wobſtaczą dynaſtije (rodu) bohuſtawy knjeżaſkeho domu do wuſraja wożenili. W nowembru ſaſchłeho lēta wożenichtaj ho jeho ſynaj w Nizza ſ Turkowkomaj, kotrejż mataj zyle njewſchēdnej mjenuj: „Kralowſka parla“ a „Wobżawa ſlija“. Njetrjebataj ho na Niżzana ſ Haideradaba hnēwacź. Je dobrorżiwy a cżuſliwy pſchichodnym nan, kiż je mohamedanſki naloż, ſo ho żonuſa ſ wotkrytym mjeſnowczom ſjawnje vokalacź njeſmē, jimaj k woli wotſtronić. Ma drje ſwom hiſchcże harem — wobſtaduja tola wożebni Indojo ſa cżeſcź, hdyż ho jich dżowka do karema pſchiwożmje — je w nim jenoż 50 żonſtich, napſchecżo 600 w cżaſu jeho nana.

Z krótkim słowom

W Drjeżdżanſkej holi je ho wutoru popoldnju nēhdże 8 hektarow 20- hacź 30letnych ſchmrēkow a hłojnow ſpalilo. Sſchody fur kōmoſho wohnja pſchiwobi wſchitke wokolne wohnjowe wobory na pomoz. Woheń je ho wſchēm ſoczu ſ njeſchēdżiwoſcź tuzi naſtał.

*

Ruſki Pawoł Gorzałow, kiż je preſidenta franzowſkeje republiki Doumera ſaſtrēlił, budże ho najſkerje ſrjedu julija pſched Pariſkim pſchiſażnym ſudom ſamolwicź dyrbjeć.

*

Po nowiſchim liczenju 7. meja je w Franzowſkej na 276000 podpjerancow njeſłużerjow, 220000 muzſkich a 56000 żonſtich. To je nēhdże 10 procentow mjenuje dyżli w mērzu, hdyż bēſche liczba najwyſchſchi ſkhodżenk doczēła.

*

W Italſkej naliczichu 30. haprleje 1000025 njeſaſtużerjow. S nich nēhdże 282000 podpjerni ſa njeſaſtużerjow dōſtawſche. W mērzu haprleji je ho liczba njeſaſtużerjow wo 52951 ſnihła.

*

W argentinſkej petrolejowej krajinje je ho petrolejowy tank ſ 5000 kubikmetrami petroleja wupaſił. Woheń je pjeża pōłſti kommuniſtiſki dżełaczeź ſawinował ſ cżiſnjenjom ſapalnuje bomby. Schkoda wuczinja pjeża 700000 peſow.

Smjertna hłowa

Na hōrzy pſched mēſtom leži pohrjebniſchcżo Florencźanow. Tu wotpoczuja mjes wyſokimi pomnikami a rjanymi rownymi kapałkami ſtawy ſaſchiſkich rodow.

S tuteho lēża mjelczenja wudoby ho w tychle dnjach ſaſchiſki. Wōn njeje ſo żanemu ſawoſtajenemu ſ njewutrajonnieje bolożcze wuronił. Bēſche to rowrynjeŕ ſam, kotryż bē ſo takle naſtrōſił. Pſchicżina k tomu bē hrōſbny podawk. Rowrynjerjo nimaju waſchnje, bojaſliwi bywź. Naſtajna blizkoſcź ſemrētych je jich pſchecżiwo taſtim ſaczuczam ſkruczīła. Tola w tutym padże drje je ho nēkajki dżiw podał.

Rowrynjeŕ bē ſo do tamneho rōża pohrjebniſchcża podał, hdżež ſteja najſtarſche pomniki. Tam wukonjeſche wōn ſwoju ſłużbu. Jemu bē ho poruczilo, row ſa runje ſemrēteho Giglija wurycź. Giglio bē żebi pſchał, w klinje ſwojich prjedownikow pokhowany bywź. Hižo lēta dołho mēſtne wukhowane rowne mēſtno pōdła pradżeda.

Rowrynjeŕ bē ſwoju łopacź lēdy pół metra hłuboko do ſemje ſtorcżił, dōtkny ho wona hižo koſcżi, kotrez njebēchu nadżijomnje koſcże knjeża Gigliowego pradżeda. Koſcże njeſłu w żiwjenju rowrynjerja nicżo njewſchēdne. Wōn ſtorcżi pſchi ſwojim dżēle huſcżiſcho na taſke. Wōn wſa wuhrjebany nop bjes wobrawjenja do ruki, a wobhładuje żebi jón rospominaſche jeho pokhad a poſdacże wożebitoſcże jeho nēhduſcheho mējiczela a położi jón potom ſaſo na ſtronu.

Potom ſapocża ſnowa vyeź. Jako chżyſche ſa khwilu wodychnyeź, wuhlada wōn k ſwojim najwjetſchim ſtrōżelam, ſo pſchihotowaſche ho nop, dale hibacź. Wōn waczeſche ho, wot njewidżomneje ruki nawjedowany, po cżerſtwej pjerſchcżi doprēdka. Rowrynjeŕ ani njeſmjeſche ani njewidżeſche ſcherzenjow. Nop lēſeſche wobraſnże po ſemi.

S khwatkom, każ mōże jón cżłowjek pola rowrynjerjow porēdko wodkēdżowacź, mējeſche ho muzſki ſ procha. Pſched bajiſtu San Miniato al Monto wolaſche wōn wo pomoz. Sahrodniży pomognży pſchichkwatachu. A ſhoniwſchi, wo cżaſu ho jedna, wobronichu ho woni ſ toſtymi żelesnymi żerdżemi. Skēdżbliwje kradnuchu ho k mumjetanemu rowej. Nop bēhaſche pſchecżo hiſchcże wokolo. Ně nim tcżeſche po ſdacżu hiſchcże wotpohlad, ho ſaſo do ſemje dobyeź. So jón wurychu, njeje jemu najſkerje witane tyło. Tu puſchcżi ho tež hižo żeleſo na njón dele a roſdżēli jón do diweju poſtajow. Na cżoż ho wjaſy njepikny.

Każ pola nēkotrechożkuli dżiwa wnjaſni ſo nētkole zyle potajnſtwo. S roſpacżenego uopa wuńże njemuſy żeluja (Schildkröte). Tež wona njeje wurye'e ſthwalika. Pſchetoż mējeſche ſwōj ſymſki ſpar. Nētko je ho ſ njekēdżbliwoſcżu rowrynjerja ſtēcha nad jeje hłowu ſypała. wz.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedru ſa jutſchi pjatk:** Budże njenje a cżopło, k njewjedeam ſeżeżka dōndże.

*** Druhi dżeń ſwjatkow je w Hillentalu pola Gottleuby ſmijża jenoho Drjeżdżańſkeho ſchulerja łuſta. Jedyn Gottleubſki lēkaŕ prēnju pomoz poda. Hólża ſu roſdżiſcho do jeneje Drjeżdżańſkeje khorownje dowjeſli.**

*** Na Mihnſkej horje pola Burkhartsdorfa ſtarſcha knjeni ſwjatki jenu ſmijżu ſa wezuſch pſchimuny, mēnjo, ſo je to wrjeczeńca. Had ſo hnydom tucże każ błyſk wokoło ruki njewobkładniweje żony ſwi a ju łuſny. Na ſłoże mōżeſche ſo hnydom lēkaŕ na pomez ſawołacź, ſo mōżachu wobżaromnej żiwjenje wukhowacź.**

*** W jenej wēży pola Lwowa pjecź hólżow granatu ſe ſmēteweje wōjny namakachu a ſ njej hraikachu. Pſchi tym granata roſbuchny. Schtyrjo hólży ſo do ſruchow roſtorhachu, pjatemu ſo lewa ruka wottorże. Bjeſwēdomneho dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcź.**

*** W Montellano blizko Seville ſu ſandżenu nōż nēkotre bomby roſbuchle, pſchi cżimż ſu ſo ſebuſtawy jeneje anarchiſtiſkeje ſkupiny cżeſka ſranile. Wſchē kobuſtawy ſhndikaliſtiſkeho ſjednoczenſtwa wo wjēż ſu ſajeli. W Moromje pola Seville ſu 70 bombow wukhodżili.**

*** Dżēl nowego transandiſkeho tunela pola Dononinga je ho łupnył.** 52 dżēła żerjow je ho ſaſypło. **Wulkoważe muſſiwa mōżachu ſaſypnjenych jenoż jako cżēła wotnjeſcź.**

*** 29. haprleje rēcżnik Goffinet w Brüſſelu hrożaſy liſt dōſta, w kotrymż jemu ſdżelichu, ſo jeho dżowku wotwjedu, haj ſamo ſkonzuja, jeli ſo 1 milion frankow na'aſitra na wēſtym mēſtnje njeſtaji. S nawēſchtkom w nowinach dyrdżiſche woſſewcź, ſo temu pſchihłożuje. Goffinet na ſdacże do teho ſwoji, praji pał, ſo je ſumma pſchewulka. Rudrēwarjo wotmetwiku, ſo ho ſo 600000 frankami ſpokoja. Hdyż pak by żebi Goffinet ſwērił, poliziji powēſcź dacź, bychu niż jenoż ſkna, ale też dżowku rubili. Rēcżnik ſtatnemu rēcżniſtwu wēż ſdżeli, a ſa krótki cżaż wudrēwarjow wuhlēdżichu.**

Pyrcyk.

Po dalokej puſcźinje bēži mały pyrcyk.
Pēſk, pēſk, nicżo dyżli pēſk.
Tu ſawinczi pyrcyk ſe ſadwēlowanjom: „Njeyſchijidżeſi nēſto bórſy nēkajſi ſchtom, potom ſtanje ho njeſrjoż!“

Towarſtwowski powēſtnik.

Delni Wujezd. Serbſke towarſtwo „Zahrodka“ ma *njedżelu 22. rożowika pop. w 4 h. zhromadźiznu* pola Haſkec. Dokelż maja ſo ważne wēcy roſsudźić, chcyli ſo wſitke ſobuſtawy wobdżēlić.

Předsydſtwo.

Drjeżdżany. Serbſke towarſtwo „Čornobóh“ ma ſobotu 21. rożownika zhromadźiznu pola Steglichec na Christianſkej drōży 22. Hoſco a ſobuſtawy ſu wutrobnje witani.

Khwaćety. Serbſke towarſtwo ma njedżelu 22. rożownika pop. ½5 hodżin pola Wićazec nuzny zhromadźiznu. Njech wſitcy bjez dalſcheho proſenja pſhińdu. Też hoſći a nowe ſobuſtawy rady wita

předsydſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyſinje. — Za lokalny dżēl a feuilleton: A. Dučman Budyſinje. — Za nawēſtk: G. Janak w Budyſinje

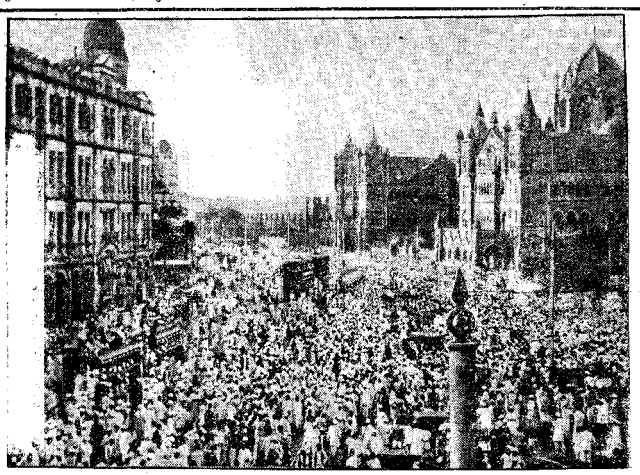

Cżežke wojowanje dla nabożiny w Bombayu. Lētſtotki traje wojowanje wo nabożinu a rasu mjez bindami a muhamedanami w Indiſkej. Muhamedanow je mjenje dyżli hindow. Tale napjatoſcź je dowjedła k nowemu wubuchej ſtareho njepřećelſkeho zmyſlenja we wulkim přiſtawnym mēſcże Bombayu. Ani jendżelſka wojerſka móc njezamo zaſnkłej njepřećelſkej ſtronje rozehnać. Nēhdże 70 cżłowjekow zhubi żiwjenje a na 1000 ſo zrani. Naſ wobraz předſtaja demonſtraciju w Bombayu, kotraż je ſo před nēſtō cżaſom wotmēła.

K 25lētnemu wobſtaću
ſwojeje běrkownje saksk. ſtatn. loterije poručam
k 201. ſakſkej krajnej loteriji
2. jubilejnej loteriji
losy kóždeho dżēlenja
Cżehnjenje 1. rjadownje: 23., 24. a 25. meje
Płaćizny losow: 1/10 1/5 1/2 1/1
5.- 10.- 25.- 50.-
Friedrich Rother
na Kěžorſkej drōży 22
běrkownja ſakſkeje ſtatneje loterije

Trjebana
kuchnja
ſoſy, wobłekowe a ſatowe khamory, każ też druhe meble ſmēſnje tunjo
Willkommenec ſkładu, kupje na Kotołſkej hasy 8

Zwjerſane wumēłſke madraſke voilowe mułowe faldate
gardiny
ſtory, marquiſety, ſwedſke ſmuhi, piſane, wolmjane, voilowe, vitražowe tkaniny, nowocżaſne parolosy. Wulki wubjerk! Jara tunjo!
Kurt Erler w Budyſinje na Zita.wik. 11 znapřeča „Złoteje Hwēzdy“

Meble
a poſtrowane twory
poruča
Handrij Štrympa
w Budyſinje na Rožowej hasy 15 :: Bym Serb!

Kotej, kakau kolon. twory
Kurio
Zwonk. Lawska hasa 24

Hdyż maće nēſto na předań dajće małe nawēſtk do Serbſk. Now.

Dżensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbſkej knihaŕni abo ſkazajće ju ſebi pola dowērnikow „Serbſkich Nowin“
Jenoż **20 pf.**

Meblowe transporty wobſtara spěſnje a ſwědomićiwje
Wapnopěſk. cyhele po jara zniżenych płaćiznach podawa
Wuhlo podawa po lēcżnych płaćiznach
Moritz Wobſt G. m. b. H.
w Budyſinje
Telefon: 3065 / 3066 / 3579 / 3025

Přiloha k čisłu 115

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 19. meje 1932

K 170. Fichtowym narodninam

Jan Bohumił Fichte, slawny filosof němskeho idealisma*, narodźi so před 170 lětami, 19. meje 1762, we Ramnowje pola Biskopic. Nimo jeho dźełow ke spóznaćowej theoriji a k wučbje wo wědomości, we kotrymajž tutón slawny syn Hornjeje Łužicy Kantowu wučbu na individualistiskej stronje dalewjedźeše, wotpočuje Fichtowy wuznam, wosebje na jeho dźěle w počinskim znowa narodźenju Pruskeje po ponižonju w lěće 1806. (Naš wobraz je studia k sławnemu sćěnskemu wobrazej „Fichtowe rěče němskemu narodej" w nowej auli Barlinskeje university wot profesora Artura Kampfa. Z přećelnej dowolnosću wumołca.)

* Idealismus stoji napřećo realismej. Idealismus je tón filosofiski nahlad, kiž swět, kajkiž so nam jewja, wěcy nimo našeho ducha wobhladuje za wusłědki našeho předstajenja, jim potajkim jenož tak daloko eksistencu a woprawdźitosć přiznjewa, dalokož wone wobsteja w našim duchu jako předstajenja, jako ideale. Jenož nowša filosofija znaje idealismus.

séo na wsach wonka! — „Zernička" poskići na wšě 9 dobrych khórow pod swojim wustojnym wjednikom wučerjom P. Jenku. Znajemy techniske ćeže, z kotrymiž ma so někotry dirigent na wsach drěć, znajemy też zwonkowne zadźěwki, z kotrymiž maju nětkle w lěću spěwarjo ličić, ćim bóle wažimy sebi tohodla to, štož nam „Zernička" tu poskići! Wurjadnje skutkowaštaj khóruaj: „Miły swj. wječorje" a „Rjana ty hola mi zelena", spěwej „Běžał hólčik přez wšě hórki" spožći dirigent cyle swój wosobinski raz a doby sebi z tym wulke připóznaće, tak zo dyrbješe jón wospjetować. Nic cyle tak derje poradźi so Kocorowa fijałka. Pilnemu a woporniwemu towaŕstwu „Zernićcy" a jeje dirigentej Pawołej Jency wuprajimy też tu najwjetše připóznaće a wutrobny dźak.

Wustupichu štyrjo sokolscy bratŕa na kruhomaj a pokazachu tu wulku dokonjanosć. Wosebity zajim zbudźi pola hosći skupinowe tesakowanje (8 bratrow). Načolnik jednoty bratr Měrćin Mjeltka bě swojim bratram we wšěch wustupach z dobrym swědomitym wjednikom. Radwośke prostne sotrow předstaji derje a exaktnje 7 Sokołkow a dobychu sebi z tym wulki přiklesk. Přeni króć zjawnosći předwjedźechu 9 bratrow Pražske zlětowe prostne, kotrež je zaso br. Měrćin Mjeltka zestajał a br. mištr Bj. Krawc k tomu přihódnu hudźbu napisał. Wšě sokolske poskićenja přewodźa br. Jurij Winaŕ na klawěrje.

Na kónci wustupi hišće naša znata serbska spěwarka ze serbskeje hole Elsa Krawcec a zanjese dwaj wjeselej spěwčkaj: „Hanka luba" (češki narodny) a „Nałětni spěwčk" wot Wowćerka. Při klawěrje: Jurij Winaŕ.

Wšo we wšěm, naš sokolski wječork w Rakojdach je so woprawdźe derje poradźił. Smy přeco dopokazali, zo je hódno, so prócować wo naše kulturne kubła, hajić pódła skrućenja ćěła našu rěč a naš spěw.

Jw.

Lindberghowy dowěrnik jako wobsudźer wotkryty. Amerikanski łódźowy wobsedźer Curtis, kiž za čas pytanja za rubjenym Lindberghowym dźěśćom jako wosebity dowěrnik Lindberghowy płaćeše, je jako tajki někotre sensacionelne powěsće rozsěrjał. Nětko pak je jeho amerkianska policija zajała. Curtis dyrbješe při přesłyšowanju přidać, zo je swoje powěsće sebi jenož wumyslił, zo by žeđenje za rozbudźacymi powěśćemi spokojił.

Sslubjeni: Ilsa Tittelbachez a Kurt Rennert w Kamjenzu. — Ruth Hawkez w Bukojnje a Korla Kubšch w Koblijach pola Wulkich Sdźar.

Semrěli: Emilia Medigerowa rodź. Jatzoldez we Kamjenzu, 85 lět; thowanje budźe jutśe pjatk pop. w 3 hodź. — Korla Hermann Richter w Lubiju, 73 lět; thowanje budźe jutśe pjatk pop. ½3 hodź. — Ota Hohnbaum, piwarz w Běłej Wodźe, 37 lět.

Dźěło za narod

Lěčny swjedźeń Jednoty Sokoł w Rakojdach

Druhi dźeń swjatkow wuhotowa sebi jednota Sokoł w Rakojdach swój lěčny swjedźeń. Zo bě swjedźeń wosebje ze strony młodźiny bliższeje wokolnosće derje wopytany, je za nas jara zwjeselace, wémy dźe, zo hižo runje w tutej wokolinje khětro šeri, štož narodnu zmyslenosć nastupa. Sto móže Sokoł w tajkich wohrożenych kónćinach wuskutkować, njetrjebamy tu wosebje wuzběhnyć. Zo a z kajkej pilnosću naši sokolscy bratŕa w Rakojdach dźěłaju, dopokaza nam jich wurjadnje poradźeny program wječora.

Bratr Měrćin Nowak-Njechoŕski powita z wutrobnymi słowami přikhwatanych hosći, wosebje spěwne towaŕstwo „Zernićku" z Lichanja, kotraž je w dźakownym wašnju wjetši dźěl wumělskeho dźěła porjada přewzała. Rěčnik pokaza na wulki wuznam sokolskich zjednoćenstwow a też spěwnych towaŕstwow w tajkich wohrożenych kónćinach. Dyrbimy stać hromadźe a so w dźěle podpjerać. Smy jeničcy nošerjo serbskeje kultury a serbskeje sebjewědomosće na wsach wonka! — „Zernička" poskići na wšě 9 dobrych khórow pod swojim wustojnym wjednikom wučerjom P. Jenku. Znajemy techniske ćeže, z kotrymiž ma so někotry dirigent na wsach drěć, znajemy też zwonkowne zadźěwki, z kotrymiž maju nětkle w lěću spěwarjo ličić, ćim bóle wažimy sebi tohodla to, štož nam „Zernička" tu poskići! Wurjadnje skutkowaštaj khóruaj: „Miły swj. wječorje" a „Rjana ty hola mi zelena", spěwej „Běžał hólčik přez wšě hórki" spožći dirigent cyle swój wosobinski raz a doby sebi z tym wulke připóznaće, tak zo dyrbješe jón wospjetować. Nic cyle tak derje poradźi so Kocorowa fijałka. Pilnemu a woporniwemu towaŕstwu „Zernićcy" a jeje dirigentej Pawołej Jency wuprajimy też tu najwjetše připóznaće a wutrobny dźak.

Wustupichu štyrjo sokolscy bratŕa na kruhomaj a pokazachu tu wulku dokonjanosć. Wosebity zajim zbudźi pola hosći skupinowe tesakowanje (8 bratrow). Načolnik jednoty bratr Měrćin Mjeltka bě swojim bratram we wšěch wustupach z dobrym swědomitym wjednikom. Radwośke prostne sotrow předstaji derje a exaktnje 7 Sokołkow a dobychu sebi z tym wulki přiklesk. Přeni króć zjawnosći předwjedźechu 9 bratrow Pražske zlětowe prostne, kotrež je zaso br. Měrćin Mjeltka zestajał a br. mištr Bj. Krawc k tomu přihódnu hudźbu napisał. Wšě sokolske poskićenja přewodźa br. Jurij Winaŕ na klawěrje.

Na kónci wustupi hišće naša znata serbska spěwarka ze serbskeje hole Elsa Krawcec a zanjese dwaj wjeselej spěwčkaj: „Hanka luba" (češki narodny) a „Nałětni spěwčk" wot Wowćerka. Při klawěrje: Jurij Winaŕ.

Wšo we wšěm, naš sokolski wječork w Rakojdach je so woprawdźe derje poradźił. Smy přeco dopokazali, zo je hódno, so prócować wo naše kulturne kubła, hajić pódła skrućenja ćěła našu rěč a naš spěw.

Jw.

Sven Hedin

2] (Pokračowanje.)

Na 13. dnju pućowarjo sajo pitnu wodu namakachu. Hedin jenemu ćłužobnikej kasajše, so dyrbi sa 10 dnjow wody do blachowzow načerpać. Na druhi dźeń pschińdże karawana do wěsika, kiž drobny pěsk i wulkej mozu sněžatam a cłowjekam do wobliča mjetasche. Po wěsiku nasta helsta cźopłota. Woda w blachowzach běsche 30 stopjenłow cźopła.

Sa por dnjow Sven Hedin sa tym pschińdże, so woda jenoj hischcze sa 2 dnjej doßahnje. Tón wjedrowy khadła, kiž bésche dyrbjał blachowzy napjelnić, bě teho ménjenja, so budźa bórzy sajo někajke žórło namakać, a tuž njebě dosej naczerpał. Nětko bě wulka musa. Wodu dyrbjachu kontrolować. Wjelbludam dozhła zaneje wjazy dali njejšu. Dołho njetrajesche, dha počza jedyn wjelblud khětro zlaby być. Trawa tam žana wjazy njerosćesche a schtomy tam też njeběchu, jenoj pěsk, luty pěsk. Wscho nicjo njepomhasche, dyrbjachu ßedko wotcźinić a najßlabschemu wjelbludej herbitu ßyna dać. Pěskowe hromady běchu hać do 60 metrow wyßoke. Sven Hedin pak měješe nadźiju. Věsche ßo na wrómu dohladać, kotraž wyschische karawany létasche. Tuž tola dyrbjachu bórzy k wodźe pschińć, wschak wróna też wodu trjeba. Cźehnjechu dale a dale, ale woda tam njebé. S wulkej wutrajnosću je někto Hedin je žiwosćinni pomocnikami jannu do pěka ryt; pěsk hižo počza mokry być, wschitzy běchu sajo dobreje myßle. Ale hdyž schče jama 3 mtr. hluboka, namakachu sajo ßuchi pěsk. Podźinu ßu tam podarmo ryli. —

W jenym blachowzu mějachu hischcze wodu sa 1 dźeń. Puchu pak tak kutowacź, so by 3 dny doßahnyła. Njeßmědchu wjazy hać 2 nopaschkaj sa zyły dźeń picź, a to w wulkej horzoće. Kóždy dźeń dyrbjachu jene ßedko wocźinić a wjelbludam dać. Ale najrać ßo wbohe skocźata njemóžachu.

Na njeßu běchu druhdy cźorne mróčele, te pak njeßchinjeßechu žanoje kapki deschcźika, ale pěsk tym wušuschenym pućowarjam mješe woczi schwikasche. Tři wjelbludy dyrbjesche Hedin w pěsku leżo wostajicź a ſ nimi też zyłu hromadu provijanta. Też próßne wodowe blachowzy je tam leżo wostajił. K pieju mějachu hischcze kuſt hubjeneho wolija.

W najwjetschej muły je Sven Hedin schkleńzu spirituża wupił. Potom pak bě tak ßlabý, so ßkoro wjazy dale njemóžesche. To bésche na 23. dnju. A 15 dnjow chżyschce jenoj po puću być. Wjecźor je Hedin dał kapona sareźać. Krewju ßu cźopłu wupili. Ale to bě pschemalo. Tuž też poßledniju wowsu sareźachu. Ale wowcźa krej tak ßmjerdźesche, so njemóžachu ju picź. Też poß ju njechtasche mócź. Někto ßyrtachu juchu wot wjelbludowe picź. W nopaschku ju ſ kißalom a zofokom ſmješchachu. Potom pak dyrbjachu tak jara bluwacź, so běchu hischcze wjele ßlabschi. Jenoj diwaj njejßtaj juchu piłoj. To bě Sven Hedin a Kaßim.

Saßo dyrbjachu hromadu provijanta leżo wostajicź. Jenoj nanajmuńschche wbzy chżychu dale ßobu bracź. Stan też njemóžachu wjazy ßobu njeseź. Jedyn ſ tych 5 pućowarjow je ßo do njeho lehnył a je tam wumrjeł. Też druheho pomocznika dyrbjachu wopuschcźicź. Někto hischcze běchu tśo. Cźi cźehnjechu dale ſ pjecź wjelbludami. Ale wbohe ßkocźata njemóžachu wjazy pßches pěskowe hromady. Też ßarjadował karawany tam na poł morwy w pěsku leżesche.

Hedin a Kaßim khwatałschtaj dale. Sswbu ßtaj wßaloj nóż, kompß, cźaßnik, łopaź, schwabliczki, kuß khlěba a kuß wowcźeho mjaßa, też jenu tyju ſ konserwami.

Někto njech Sven Hedin ßam dale powěda: Cźampachmoj pschezo dale pßches hluboki pěsk a hižo po małej khwili-ßy dyrbjachmoj ßo lehnyć. Bě namaj pak ßyna w nozy. Kaßim bě jenoj w koschli, chołowach a cźrijach. Ja mějach wolnjane ßpódnje chołowy, wolnjanu koschlu, běše cźeńe ßwjećńche chołowy, jaku a cźrije. Khwilku dale ßtupachmoj, tuž běchmoj ßo saßo ßórcźkoj. Potom běchmoj tak ßpróßnaj, so dyrbjachmoj ßo lehnyć, a hnydom běchmoj wußnyłoj. Rano w ßchtyrjoch ßynty dla wotnocźichmoj a běżachmoj 5 hodźinow bjeß pschestacźa. Potom dyrbjachmoj saßo 1 hodźinu wotpocźnyć. Dokelž cźerstwy wětřik wot wjecźora dujesche, njebě tak horzo, tuž bě namaj móżno, dale hicź. Wokoło pschipołdnja pak bě horzota tak wulka, so bě namaj wscho cźorne pßched wocźomaj a so do pěßka padnychmoj. Tam leżachmoj zyły dźeń. S łopaćom bésche Kaßim cźopły pěsk do boka ſnjetał. Do ſmyńschcheho pěßka běchmoj ßo lehnyłoj, zyle nahoj. Spaćj njemóžachmoj. Žadyn ani ßłowćka njeprajesche.

Wjecźor w ßchesćich ßmjoj ßo saßo ßwoblekaloj a dale ßchoj. To tkěrno pomału dźěsche. W nozy w jenej ßynoj na pěßkowej hromadźe wußnyłoj a móžachmoj ßpaćj hać do napoł pjećich. Potom dźěchmoj dale. Na jedyn raz Kaßim ßawoła: „Ja jedyn ßchtom widźu, ßelenu tamarißku". Stupachmoj někto runy puć do toho kónza, hdyž tón ßchtom ßezesche. Wón měješe zjaunu ßelenu jelšinu. Tu ßmoj kußałoj ßaj ßkocźo. SSchtomowe korjenje dyrbjachu na kóždy pad hać k wodźe do ßeuje doßahnyć. Tuž tola njemóžesche wjazy daloko hać k prěnjej ßuźicźy bnyć. Se nowej nadźiju dźěchmoj naju puć dale. Pěßkowe hromady njeběchu wjazy tak wyßoke, jenoj wokoło 10 metrow. Wokoło dźeßaćich pschińdźechmoj k druhej tamarißy, a k ranju běchu hischcze wjazy widźeć. Ale naju mozy běchu tak wucźerpane, so dyrbjachmoj w chłódku jenoho ßchtoma ßo do pěßka cźapnyć. Dźeßaćej hodźin tam leżachmoj ßaj ßa morweju.

(Pokračowanje ßeźehnje.)

Ruska dźěćaca zahrodka

Jendźelčanka, kiž je pśiked krótkim žo z Moskwy wróśiła, poweda nam wo wobsteji nošćach rušćich dźěćazych zahrodkow a śicho je wśiko nałonila. Měješce pśiliježnosć, tajśi „wustaw“ wopytaś, kiž z jenej Moskowskej drastowej fabriku šwiwośaśe a bě sa dźěći tamnych dźěłaćerjow pśiśipraśona. Nimóže 60 dźěći 3—7 lět stare žu sa cząs maćerźn. bźěła tam saměśćene. Powśiśitkowne wudawki njeje fabrika. Starśi sapłaśa jenož jśesć, kiž žo małym podawa. Njeje pśiśpitane. Najbóle dostanu khléb a seleninu, kóždy dźeń śokleišu mloka, mało butry a zokora, pśiśipadnje jabłuśćko, žnadź kóždy druhi a śeśi dźeń nećajśu rybjazu jśedź.

W jwonkownym njerozśisnawa žo tuta dźěćaza zahrodka, jena z najkhmaśiśich w zyłej Moskwje, wo podobnych sarjadowanjach druhich krajow. Dźěći žu po starobje rozdźělene, maja źiwój wotpoćink, hrajkaja a dźěłaja. Wurěsuja wobrazy a łćpja je. Stajeja twarśe kamjenje z drjewa, pśiśiliwaju twěrtkam a pśiśikrywaja bliba. We wocźežnjenym nima tuta ruška zahroda žaneho runjeza na zyłym źwěźe. Jeje saměr je, tak sahe hač možno z nich kommunistow tworiś, jim njepśeśełomno napśiśeśo nabožnje faśiśeźěpiś a pśiśes hrajkanje z wojeŕśtimi wězami jim wojeŕśku mysl pśiśiśiwoźiś.

W jenej jśiwi dźěćazeje zahrodki wiśa wulki wot dźěći pśiśipraśewny plakat z napśismom: „Dopalićze Leninowe kasnje!“ Dźěći žo pśiśi kóždej pśiśleźnosći k tomu napominaja. Hromadźa pjenjeźy za wojeŕśke łśtadła, dźěkaja hrajśi sa dźěći na kommunistiśkich burśkich farmach. Wobeśe pat žo jim wśiśke nježne cźuśe sa nabožinu woŕśtroni. Sydomlětny hólśeź powédaśe Jendźelčanźy, so je wśiśitke źwjećatka źwjatych se starźišego doma woŕśtroni. Tutón cźink bě hólśeź w khśtro njelepym wobrasu pśiśedstajiś. Pod nim stejeśe: „Njeje Boha. Njetrjebamy źane hody. Teź naśim starśim budźemy bźesbožnośe sasśiśśepiś.“ Tole bě hólśeź źam napisał.

Jendźelčanka da žo se wśelakimi dźěćźimi do rěcźow, kótreź pódla stejachu, hdyž wobras rospominaśe. Druhi źydowśkotny hólśeź daśe wobrasowarjej prawje: „Njeje Boha. Tohodla wosmijemy źwjećatka precź. Jeno mějśnizu a kapitalistoju wobkrućujeja, so je Bóh, dokelž chźedźa ź tym dźěłaćerjow hłupych cźiniś.“ (!)

Hdźeźa maja tuźi śeśśeś- a źydomlětni źwoju „mudrosć“ jow? Wěźeśe je žaneho górka, hdźeź małym thowanzam dźěćazeje zahrodki druhe žiśe cźeku. Tak wobkrućuja dźěći, jo w Jendźelśkej, Němśkej a Franzowskej žo thudym dźěćźom zadźewa, do śkule khodźiś, jo bychu jich w dotalnej wérje hłupych adźerźeli. Jenož dźěći bohatych khodźa tam do śkule.

Kościčita zapalka 100 lět stara

Pśiked runje sto létami wunamakachu kościčitu sapału (Phosphorstreichhołz). Wunamakał bě ju wěsty Jan Bjedrich Kammerer w Ludwigsburgu, njeměrny duch, kotreśoš króśko po jeho wunamakanju ź politiśkich pśiśinow sajachu. Posłužiśicho cźekny wón do Świzy, a wumrě stónćanje w najkhudšich wobśtejnośćach a duchatoty. Snaty dóśi wunamakarjow potajśim: miliardy žu žo na tutom wunamakanju sabłuźiśe, tyšaźy cźłowjekow pśichi tom šwobatnychu —: jenož wunamakał žam z jeho niczo njeměješće! Khudy Jan Bjedrich Kammerer sawěśće njeje wědźał, so stanje žo jeho wunamakanje jónu se śwětowej mozu, a so móže śśichaśenje tuteje śwětowéje mozy zbłenu śwětowemu hospodarśtwu cźeku porańu wunjeśeś!

Na kóždy pad pak je kościčita sapałka, kótraž wśichak je žo w běhu lětdźesatkow hśiśeźe wśchełako pśicheměniła, starobu sto lět dozběła, a dochaka drje teź hiśchźe wjetśichu starobu, hačrunjeź bě jeje samokuježstwo wośebje w pośednich lětdźesatkach žyłne nadobźi wutrećź dyrbiało. Najprjedy ź benzinowem lichebźadłom, kótreź cźinješe jemu w pśenim cźasu nastasa žyłnu konkurencu, ale na źwojej samknej njedośpołnośći śwaśeźeźe. W nowiśichim cźasu žu bebi něśćto druhe wumyśliśi, mjenujźy „wécźne sapałku“, kótraž hakli žu pśeca hiśe wobmjeźowaśa nałožowaś. Śchto ma wona na sebi, dyrbi žo śicho pokasaś. Snajmjeńśicha réći žo wo tutym pośledńim wunamakanju dźeń a mjenje. Njebźiwajźy wśicho je kościčita sapałka cźłowjeka sto lět źwěru žłužiła, kaž dobry a tuni wotrocźk, a kótruž we bebi cźłowjek hakle potom pranuje wažiś, hdyž runje žaneje sapałi wjaźy nima. Cźežemy tehodła ź dźakownośću na uju spominaś.

tj.

Towaŕstwo zběrarjow wołoźanych

Nia jenož śchulśke hólcźatx hrajkaju śebi ź wokojanymi wojakami, ale waśchnje, wołoźane wojaki sbéraju, namakamy teź pśeźego sajo mjeś doroślenymi. Nékotry cźłowjek na polnej khamor wołojanych wojakow a widźi w tym źwoju cźeśeś; po mośnosći wśiśe družiny wojakow wobsedźeźeś, a śeśtaja śebi je na wéśtych źwjatnych dnjoch k wulkim bitwam, pśichi cźimž njebźimé jeho bohdla nichtó mylśeś. Tutu thorośś, wołojane wojaki hromadźiś, namakamy wośebje w Franzowskej a wśo teź hiśchźe — we Němśkej. Pośledńiśchi kraj na hač dotal dwě wulkej towaŕśtwje zbérarjow wołojanych wojakow, mjenujźy towaŕśtwje „Klio“ a „Wołojany wojak“, kótreźj matej po zyłym kraju mnoho zobuśtawow. S wjetśicha drje je žo tole lubowaśtwo ź tego wumišo, so maju nébduśchi wójnjaŋ wobsedźeni pśechesće, źwojim synnam a pśichiwuśnym wéśtu bitwu abo dźěł bitwy pśichewidnje a śrośumliwje pśchedstajiś. Tu žu wołojane wojaki wśo dobra podpjera. Prawy sbérać wojakow hromadźi wojaki wśelkich dobow a kedźbuje dokładnje na to, so žu teź wśiśitke jenoźilnosće prawe. Sću sbérarjo, kótrychź sbérki wopśiśijeja pśches pjatnaśe tyšaź wojakow. W Drjeźdźanach bě towaŕśtwo „Klio“ strategiśku wójnsku hru ź wołojanymi wojakami sarjadowało, kótraž trajeśe nimale pjeć dnjow a na kótreź wobźěłśichu žo wyśśichśej leutnantaj, jedyn major, a nékotśi łotniźy. — Haj, nékotśi ludźo maju starośće!

tw.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 19. meje 1932:

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	16,41	100 česk. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,32	100 franc. frankow	16,605

Bursy běchu wčera jara mérne a kursy efektow wśichelake. Wone pśisłušaju se starośćami na naśe pomery śnutkowneje a śwonkowneje politiki. Knježerstwo trjeba sa wudźerźenje tych, kiž žu hižo dźěła, nowych śrědkow a mysłi na nowe dawki, wśicho hromadźe hač do miliardy hriwnow. Trěbne wśchak žu tśi miliardy. Dwě miliardźe pśichilbu se satwérźenja pśichistajenych sa tutón samér a ź pśchinoschkow méttow a gmejnow.

Produktowe wiki teź wčera malo źiwjenja jewjachu. Hač dotal počaŕ žywam howi, kiž Boże dary wśchudźom rjane steja, dobre žně lubjo. Tute śpokojoze wuhladу tłóčachu na płaćišiny posłužišćich termijow. W hotowym sornje jeniczny rožka 5 pj. popuśćeśi, žo wě, běchu teź posłužišće termije sesłabjene.

Zentnar płaćeśe wčera w Barlinje:

pśeńeźy 13,75—13,85 hr. (13,65 hr. hač 13,75 hr.),
rožki 10,20—10,30 hr. (10,30—10,40 hr.), nałětnjeho jeczmjenja 9,30—9,65 hr. (9,30—9,65 hr.), nasymśkeho 8,90—9,25 hr. (8,90—9,25 hr.), wowśa 8,20—8,45 hr. (8,20—8,45 hr.),

w termijowym wikowanju:

pśeńeźy:
sa meju: 14,40—14,35 hr. (14,30 hr.),
sa julij: 14,07½—14,03½ hr. (14,21¼—11,13¾ hr.),
sa september: 11,27½ hr. (11,27½—11,25 hr.),

rožki:
sa meju: 9,85 hr. (9,91¼ hr.),
sa julij: 9,57½ hr. (9,82½ hr.),
sa september: 9,12½—9,15 hr. (9,17½—9,15 hr.),

wowśa:
sa meju: 8,75—8,72½ hr. (8,70—8,68¾ hr.),
sa julij: 8,92½—8,90 hr.),
sa september: 7,60 hr.,

Někotre płaćišiny ź wčerawšich Drjeźdźanskich wikow.
Libjata 2—3 hr., kaćata 1—1,50 hr., kury stare 3—5 hr., mlode 3—5 hr., hołbje 60—100 pj. (80—120 pj.), hušy sarźane 1,30—1,40 hr. (1,35—1,40 hr.), sarźane kaćki 1,50—1,60 hr. (1,60—1,80 hr.), kury stare, sarźane 80—100 pj., mlode, sarźane 1,20—1,50 hr. (1,20 hr.),

Karpy 80—90 pj., śćuki 80—100 pj., liny 80 pj. hač 130 pj.

Jabłuka 15—40 pj., bźěrny zentnar 3,50—4,50 hr.), po puntach 4—5 pj., łoboda jeźina 8 pj., zgbła 18—20 pj., kśeń 70—80 pj., ześołoj kećźk 8—15 pj. (10—25 pj.), běły kal 10 pj., cźežiwjeny 15—20 pj. (10—12 pj.), źydrožty kal 25—80 pj. (15—50 pj.), kśany kal 12 pj., pśtrśćiłka walcźk 4—5 pj., hromak 50—60 pj. (70—90 pj. ša punt), rapuŋzli (40—50 pj.), rjerwjeń 8—10 pj. (10 hač 12 pj.), butra 1,35—1,70 hr., jeja 8—9 pj.

Płaćišiny w śpinkach wośmanjenjeja płaćišiny khodźhadnych wikow.

Ssudnitke powěśeźe.

Pśeźeładźowanja:

pjatk 20. meje 1932:

w **Njebjelćicach** w „Serbskej gaśchcy“ rano we 8 hodź.: śchkleńcźany wóz,

w **Biśkopicach** na źudniśtwje dop. w 9 hodź.: njedźelśki wós a grat, hoŕkownjeź tśełba, plokaza maśchina, klaběraj, klamaŕśkej pokładni, wśchelake mébźe, wurěśne twory, muź wobleś a mantle, radio,

we **Łaśu** w Scholeźa hośćeńcu dop. w 10 hodź.: śchijaza maśchina, drastowy khamor.

w **Bluncu** w hośćeńcu dop. w 10 hodź.: žyłna jałojza,

w **Nowej Wsy pola Wujeźc** w hośćeńcu pśichi. w 1 h.: radio,

w **Delnim Wujeźcu** w hośćeńcu „K worjolej“ pśichi. w 1 hodź.: śchijaza maśchina, žonj. a muź wobuća,

we **Łucu** w hośćeńcu pop. w 2 hodź.: bilard, motorśke kolo,

schtwórtk 14. julija 1932:

na źudniśtwje w Budyśchinje, jśtwa 141:

dopołdnja w 9 hodź.: Khěźa ź nimale ¾ kórza leśownośeźe, błuśchaza Jadwišy śwoźenjenej Jeremiašowej, bywšej śwud. Wawerowej, rodź. Jelinkec we Wulkej Dubrawje. Hódna 7500 hr., wopałna pokładnja 10 350 hr.;

dopołdnja w 10 hodź.: Žiwność ź nětšeźe 26 kórzami leśownośeźe, błuśchaza ratarjej Kurtej Augustej Müźy w Njejdaśchcach. Hódna 26 472 hr. 70 pj. Wopałna pokładnja 22 380 hr.;

dopołdnja w 11 hodź.: Khěźa ź nětšeźe wośmku kórza leśownośeźe na Źidowje, w tak mjenowanym rubjanym Franśforśe, błuśchaza twarjej Korli Augustej Měćej w Korśynju. Hódna 3650 hr., wopałna pokładnja 5900 hr.

Hamtśke powěśeźe.

Do šapitža samoźeśkego prawa na źudniśtwje w Budyśchinje śapiśachu:

so ratar Jan Augast Herkner we Wotrjuje nima prawa na sarjadowanju a wuźiwanju samoźenja źwojeje mandźelśkeje Augusty rodź. Kleimannez.

Sawěźeńśke jednanje [illegible] wotewrichu nad ratarśkimaj statkomaj:

ratarja Ernsta Frenzela w Trjechowje,
ryćerkubleŕja Raimunda Sachśa we Wbohowje poła Budeśtez.

Źito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg, howsk 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 5.	17. 5.		18. 5.	17. 5.
Pšenica	275-277	275-277	Soje	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	204 206	205-2 7	woka	13,0-18,0	6, -18,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	11,0-11,5	10,0-11,5
jećmjeń	178-185	178-185	žołte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	164-169	164-169	seradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica			rans. wosusk		
pšeńc. muka	30-36,5	30,0-36,5	lany wosusk	10,7	10,7
rožna muka	5,8-27,7	25,8-27,7	such. truhanš	9,00	9,00
ps. wotruby	11,5 11,9	11,5 11,9	ro. rm. kruski	15,4-16,2	15,8-16,2
rožne	9,6-10,2	9,6 1	sena, 50 kg	1,45-1,6	1,45-1,65
raps	—	—	žežna słoma	1,30-1,35	1,3 -1,45
hróch Viktor	17,0 23,0	17,0-23,0	pśeńc. „	1,05-1,30	1,15-1,30
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,2	1,05-1,2
pjenjeźy	16,0-18,0	16,0-18	ječna „	1,05-1,2	1,05-1,20

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

18. meje 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skóline druźiny a woznamjenjenje:

Woły: 157

Połnomjasne, wukormjene, najwjetśeje rězne a hódnośe hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	34—35
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	31—33
Mjenje picowane wšěch starobow	27—30

Byki: 454.

Połnomjasno, wurośćene, najwjetśeje rězneje hódnośe	28—29
Połnomjasne, młódše	25 27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23 -4
Špatne	21 22

Jałojcy a kruwy: 820.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetśeje rězneje hódnośe	23 -26
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje rězneje hódnośe hač do 7 lět	19 22
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16 -18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12 -15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2,63.

Najlepše wukormjene (2. druź.)	43 53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	28 42
Špatne (4.)	18 25

Wowcy: 3613.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina	33 -37
Starše wukormjene (2.)	26—27
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	27—31

Swinje: 16003.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do ½ lět stare	—
Wukormjene	33—34
Mjasne	32—33
Špatne	30—32
Riney a kundrocy	30

Žałostne njezbožo póstskeho autobusa w Smolinach (Harz). Po nahłej drózy mjez Hohegeißom a Sorgu w połodniśich Smolinach zhubi wjednik póstskeho omnibusa, kiž běše ze swjatkownymi wulětnikami wobsadźeny, w zawinjenju móc nad wozom, kiž so po wysokim brjozy dele wali. Wóz so přećisny a delkaź zaso prawje na kołach stejo wosta. Z njezbožownehe woza wućahnychu 3 morwych a 8 ćežkozranjenych. Na wobrazu widźimy, kak je so póstski wulětny autobus při znjezbożenju wobškodźił.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a ciści Smolerjec knihićišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšteki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin písnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 116 | Budyšin — Pjatk, 20. meje 1932 — Bautzen | Lětnik 91

Němski namjet na zakazanje wojeńskich lětadłow so wotpokazał

Wuradźenja wotbronjazeje konferency su so jasno započate. Wutoru je so wo wojeńskim lětańtwje jednało. **Němški zastupnik, ministerialny direktor Brandenburg, hdyž žadaše, so by so zyłe wojeńske lětańtwo a wšitke wotnjetanje bombow zakazało.** Belgiski wotpósłanc **Broucère** a Francowza **Dumesnile** pśeśeźiwo němskemu žadanju rěčeshtaj, kotrejž so z postajenjemi Versaillskeho mérowego rěčenja njesmješe. Kimaj so schpaništi pósłanc Madariaga a cześkosłowakski zastupnik pschisanknyschtaj, mjes tym so ruski wotpósłanc němśe slejschcžo podpěrasche a schwajcarski zastupnik so podarmo wo pozrědnistwo prózowaše. Skónčnje so **němški namjet z 22 pśeśeźiwo 7 hłosam Němskeje, Bołharskeje, Madźarskeje, Turkowskeje, Ruskeje a Chiny zaćišny.**

Francowska w prašenjomaj wotbronjenja a reparacijow wróćo njestupi

We wójskowym wubjerku wotbronjazeje konferency je schtwórtk franzowski general Aubert pschipowědźił, so by Francowska pschi žanych wobstejnosćach **cześćich nadrado-ważnych bránjow njewotrjeknje.** Pśeśeźiwo zahadnym rozsudźenjam hłownego wubjerka wotbronjazeje konferency Aubert praji, so zdyla njeje móžno, mjes nadpadowanymi a zakitowanymi bránjemi rozdźěl cźiniś. Bjes smyslna je, nadpadowaze bróńe zakazać, dokelž so stat, kotryž je so rozsudźił, druhi stat nadpadnuć, ženje njebudże žaneje zakazne bróńow dźeržeć. Zakazanje nadpadowazych bróńow by tež **nětkole wobsteja bjezstrachowe pomjery dospołnje powalilo a k dospołnej njewěstosći dowjedło.** Francowski knježeństwo njebudże jenje tajkej wuprawje pschihłosowaś.

Też w praschenju reparacijow Franzowska wotpokazowaze stejischcžo zastupnje. W rozrěčenju z dopisownarjom jendźelskich nowin „Daily Herald" je **Herriot,** pschichodny franzowski ministerski president, prajił, so je njemóžne, němśe płaćenje reparacijow znjiźeć, hdyž Sjednorjene staty a Jendźelska franzowski wójnski dołh po tej samej měrje njesniźa.

Wo wotbronjenju Herriot praji: Radikalna sozialistiska strona wotbronjenje jako praschenje internazionalneho bjezstrachа wobhladuje. Po jejnym mjenjenju móže so wotbronjenje jenož z dohładom Swjatoho Ludowa wobmjezowaś a znjiźeć. Snižene móže so jenož po nadźiwu w pomjerje rozsuda bjezstrachа pschewjeść. Tohodla poruca, **internazionalne wójsko organizować,** kotremuž bychu so dyrbjałe tanki, cźežka artillerija, strategiske żelezniny a linije parnych łódźow pschepodaś, kotrež móža so pschi wobkisajźi wójska wunjeś.

Dwaj Němcaj z Cayenny ćeknyłoj

S Lloydskej parnej łódźi „Karlsruhe", kotraž je schtwórtk pschipoldnju z jěsby po Sćrjedźozemskim morju do Bremerhavena pschijěła, staj so dwaj Němcaj z Cayenne pschimyjełoj. Wobaj staj w franzowskej zusobnoskej legiji słužiłoj a so dla wschelakich pschestupjenjow do „Cayenneskeje hele" wuhnałoj. Wot tam je so jimaj pschi jara wobcźežnych wobstejnosćach poradźiło cźekuncź. Skónčnje staj so hač na kupu Madeira pschebědźiłoj, hdźež je jejn parna łódź „Karlsruhe" pschijała. S swuźitymi napinanjemi běschtaj cźekunjezaj jara sdrjenej. Jenemu z nich, wósmnu Hasgawej je Strahnuta, je hižo 36 lět. Wón je 30 lět we zusobnoskej legiji słužił. Druhi, Schulze, je z Barlina.

Gorgulow před sudom

Mordaŕ franzowskeho presidenta Doumera, Gorgulow, je wutoru pśed sudom rěkł, so wot 15 lět na špitalu thorosći cźerpi, kotraž może ju hnadź k duchownej thorosći abo k dospołnemu wótkromjenju dowjeść. Lěkarjo su jemu tohodla pruhu kwě wotewjali, so bychu jeho wuprajenje dopruhowali. Rozprawa wo tym budźe hnadź za dwě njedźeli hotowa. Jeli so by so Gorgulowe wudawanje jako wěrne potwjerdźiło, bychu jeho sakitarjo łohke śežišćnje měli. Wobchu žadali, so Gorgulowa njeschuchu pśed pschisahanu sud stajiłi, ale do bludnizy zawrjeli.

Nowe wojowanje w Bombayu

Po krótkej pschestawzy su njeměry w Bombayu zasej wudyrjenje a so też na Bombayski industrijowy městowy dźěł rozschěrili. Wschě bawołnowe pschedźěźenje su so dyrbjałe zastajiś. Też dźěłaceerjow w Bombayskich wodowodach su mjetowali, dźěło sastajiś. Dla njedostatka wody so boja, so natykowace thorosće nastanu. Sćerjech su 23 wobłokow morili a 150 ranili. Wschо hromadźe je so nětko 111 morjwych a 1050 ranjenych naliczyło. Policija je wopśet do bicźkow a do paduschnych muthamedanow abo hindow rěkała. Schtwórtk rano su hižo sasо schćežej wobłokow morili a 30 ranili.

Wojowanje w Mandźuskej

Pola Cźangtanga, k wjeceram wot Charbina, su japanscy letarja a wojazy mandźuskeho knježeństwa do nětcźe 2000 njeprawidłowych chinescich wojakow rasnyli a jich dospołnje zbili.

Wukrajanow w Mandźuskej skóncowali

Chinescy słužobnicy su jenoho Jendźelcana a jenoho Američana stonjewali, kotrejž so pschi honjenje w kraju nad rěku Sungari wobdźělschiłaj. Tón samy wobsud je dwoju Rapanzow pśeschoł, kiž do Tjitsikara puśowaschtaj.

Japanska pod knježeństwom generalow

S pschedźiwjatkom schcźa japanscho generalneho staba je sakitarjowa rada za wójsko a łódźerstwo w pschitomnosći wójnskeho ministra Araki a łódźerstwoweho ministra Ueumia wobsamknyła, knježerstwo dotalneho smutkowneho ministra a mjednika konserwatiwneje strony Suzuki podpěrać, jeli so by so žadanja japanskich generalow dopjelnyło. Wójsko w prenim rjadźe žada, so bychu so do knježerstwa mužojo pschijeli, kotśi nazionalistiskemu sjednoczenstwu „Kokuryonsche" pschisłuschcźa. Pódła toho je hospodarski programm pschipowědźiło, kotryž dyrbi so wuwjeśeś. Po nim maju so katarstwam a drobnemu wikowarstwu dawki położyś. Za to wójskowi zastupjerjo ludoju, so budźa njeiałoniske politiske hitanje potłoćeć.

Pschichodny ministerski president je wójskowym žadanjam pschihłosował. Dotalny wójnski minister Araki, kotryž na we wójsku wjele pschećelow, najderje we zastojnstwje wostanje; wěsće je, so budźe knježerstwo zyle pod wójskowym wliwom stejeć.

Tale politika je hižo na mandźuskim wojowaniskim pokazuje, hdyž su japanscy wojazy wobschěrne operacije pschećiwo chinescim słužakarskim bandam zadźełali, kotrychž liczba je na 90 000 muži wobliczała.

Sdobom mandźuske knježerstwo komunistiju Swjatoho Ludowa nowe wobcźežnosće cźini. Wono je hołosławiło komunistiske z generalom Maom, chinescim satarjom Mandźuskeje, njeda jetkeź. Wuraznje je so prajiło, so generala Maa sjimaju a wjelespěchowany dla wotpłaćenja, jeli so by na mandźuskim senjim stupił.

Schiele škitace cła za wudźełki ratarstwa žada

Na sjěźdźe swjatoho westfalskich druźiznow je němski sćežiwoześi minister Schiele wjetsche schkitanje za wudźełki ratarskeho hospodarstwa žadał. Runje we Westfalskej, hdźež jenoš 13 prozentow wobydlerstwa ratarstwu pschisłuscha, wukrajna konkurrenza na płaćišnu žiwnje tłoźi.

Minister potom na katastrofalne sinjesnjenje ratarskich dokhodow pokazowasche, kotrež je wusnał za wichpytanje konjunktury w sandźenym lěće jenož hischcze je 6½ milijardu pornjo 9½ milijardy wobliczył. Pschicźinu za tónle wurjadny wupad dokhodow Schiele w hischcze pschecźo njedobałahajej schkitajcej zlownej politiju a w njedostatkach za wotbyće widźi. So pak by so po wucźišćenjenju wukrajnych wudźełkow sadźěwało, so by pschewnika produkcija na płaćišnu cźišćeźała, minister dalekohajny plan za wobmjetowanje produkcije poruca. Ratarske družstwa bychu dyrbjałe nusne plany wudźełkarjow a produkcijow dohładowaś. Schiele pak też pschipósnawa, so wobłažnjenja kupowańska mózy 6 milijonow dźełonjeměrjerjow wobcźežnosće pschi wotbyću ratarskich wudźełkow powjetscha. To je z dopokazmom fa to, so su wschе powołanja mjes sobu swjasane.

Nětcźišche schkitaze zła sa butru nima Schiele sa dobałaze. Po jeho žadanju dyrbi so dowos wukrajneje butry do Němskeje zyle znjemóźniś.

Bayerska přećiwo generalej Schleicherej

Bayerska ludowa strona je so w žiwojej nowinskej korrespondenzy pschećiwo wobłažowanju němskeho woborneho ministerstwa z generalom **Schleicherom** wuprajiła. Němskeho kanzlera napominaju, so by mjenujeju, se stronu nazionalnych sozialistow **rosscherjenem**, napschećiwo stupił, so pschi Groenerowym wótcźostupjenju a pschi nowowobłażenju němskeho woborneho ministerstwa wo ważnu etappu rosscherjenja mozy nazionalnych sozialistow dźe, schtoż je tutym wjazy hódne dyźi wobdźełenje pschi knježerstwje.

Generala Schleichera su w sjawnym mjenjenju Němskeje a też wukraja žiwnje z prózowanjemi swjatoli, kotrej chcejźa z powozu němskostatnje wobory na politiske rosnjeće Němskeje cźišćeźeć. S politiskim wustupanjom generala Schleichera, kotryž so pjeza žiwje z politiku sabéra, by so tutomu strašchnemu wopacznemu wukłonju polećkowało. Jeli so dyrbi dźełenje němskeho woborneho ministerstwa a němskeho smutkowneho ministerstwa, nětkole z jenej wołsobu swjosanemu, spomožnje skutkowaś, potom dyrbi nowy woborny minister wot wschеho spočatka nade wschim tutkanjom stejeć, so za druhej cźasu žada, hač so by němóstatnu woboru w kóždym nastupanju jako dowěrjenja hódny a rasny instrument sakonisteje statnoje mozy pokazał.

Rubježnistwo w Lipsku

Młodźi ludźo, kotśi su w hospodarskej kśiwy dźěło słužbili a próżdni chodźa, so lochko na wotpuśe jadnidża. W pozdźišim cźasu pak su so w Lipsku tam a tam njesakłuźerjo do pschedawańskoju zyrobu dobywali a je wurubili. Sandźenu sjedźu su so zhromadu na schtyrjoch měšćanch młodźi ludźo do pschedawańskoju zyrobu nawalili a njejasowe a kolbasowe twory sebrali. Dokelž su so nadpaty wschе w tym-samym cźasu stałe, so jich, so su je padatki wot cźasu do cźasu cźekali, so by poźiwi poźeźone było, rubježnistwo wobaraco.

Socialdemokratojo *braunschweigski se'm wopuśćili*

Sozialdemokratiśy zapósłanzy su wutoru pośed cźele braunschweigskeho sejma wopuśćili, dokelž tamni sojal demokrata Thielemanna z wuraźenjom wojowarjy. Wše pośedźenju so wo žadosći sprawodnikjerjow je nałe, so by so ta dźesći starschich bjes wobzamnjacja sprawnom spytały dźeń pschihotowili. Thielemann bě pschi tym na wjele njewěrnych kommunistow pokazał, kotśi su do schkoła nazionalnych sozialistow pschećichli. Na to nazionalni sozialistojo z wulkej haru wotmolwichu, a nazionalno-sozialistiski bjezmowny president zapósłanza Thielemanna z pośedźenja wusomknyu.

Po wucźehnjenju sozialdemokratiskich zapósłanzow nje bě jejm wjazy za wobsamknjenje kmany. Njedźiwajcy toho pak wón wo 18 dypkach dujowego porjada wobsamknyu.

Jednanje na Genfskej konferency

Rada Swjatoho Ludowa w Genfu je wobcźežowanje Polakow w Němskej wobstorezyła, dokelž je material wo 150 stronow njeje mohł hač dotal Radźinym stawam pschepodaś. Pschi pojednanju wobcźežowanja wjercha Pleśa, kotremuž su Polozy pjeza pschećiwnje dawcy napoložili, rosprawnik na to pokaja, so Canadski sud w tu chwilu tule należnosći z prawnoju stronu prabnje. Swopředka je do Genfa dyrbjał pśejadnyschi spodawowy minister dr. Curtius pschijěś, to ży jajinu Němcow w Polšći schitał. Němśe knježerstwo je pak so z cźasom dohładało, so by Curtius wězy sterje jesćkodźił, mésto je by ju spěchował.

Dla krajnje pschećiwnych jeneho Němcow to Katowizach sońdźili.

Powjetschena khłostanska komora w Katowizach (w pólskej Hornjej Schleskiej) je němskeho policajskeho hejtmana Eginhorda Ratzenho ke khłostanki na wósom lět sońdźiła, dokelž je pjeza wojerske potajnosće k lepschemu Němskeje a na schkodu Polskeje pschećiwdźił.

Paderewski w Americy Pólsku zakituje

Po pschyprosheniu pólskeje wikowarskeje komory we Newyorku je hlawny pianist a prjedawschi pólski statny president Paderewski we wulkej sali Astorskeho hotela wo Pólskej a mjeje rěcz mět, kotraž je so ſ radom po zyłej Americy rosshěrila. W njej ſo němskim nahladam wo **Nanschej Pruskej a korridorje** napischeżiwo stajeschе. Mjeno „korridor“ wotpokaja, dokelž je kraj, kotryž ſo tak mjenuje, stary pólski kraj. Hdyž ſmě nětkajschi kraj wo moralskim njeprawje rěcżeć, potom je to Pólska, kotraž je ſo poldra sta lět ſ politiku Ruskeje a Pruskeje vostorhała a potłoczowała. S pscheměnjenjom pólskich mjesow by ſo Pólska swoja dźělila. Paderewski praji, fo 884 000 Němzow w Pólskej hydli, tola 985 000 Pólakow w Němskej. Němzy mamja we Warschawskim parlamenće pjeć němskich zapósłanzow a tśoch senatorow, tola Pólazy žanehu jenicžkeho zapósłanza ani w němskim ani w pruskim ſejmje. W Pólskej je 811 němskich mjeńschinowych schulow, w Pruskej pak jenoż 81 pólskich schulow.

Nańschu Prusku Paderewski němsku kolonuju mjenowasche. To jejne **złabe wobſtyndenje a pjenjesy rańschеje pomoży dopokazuja**, kotreż němski ſtat ſa pożybjenjenje němzowſtwa dawa.

Paderewski warnowaschе, Pólsku ſnowa dźělicż, kotraž něr bóle trjeba, dyžli žadyn druhi kraj a ſebi tež pschecżelne a měrne ſtyki k Němskej pscheje. Pólska je dwójzy ziwilizaziju wjeczorneje Europy wuchowała, něhdy pschećiwo Turkam psched Winom a nětkole pschećiwo komunistiſkej Ruskej. Wona budże ſo ſtajnje ſakitowacż wědżeć, hdyž ju nadpadnu.

Amerikanski senat za zakazanje alkoholskich napitkow

W Sjednoćenych ſtatach połnóżneje Ameriki alkoholſke napitki dale ſakſane wostanu. Amerikanſki ſenat wutoru wo nanjecże jednaſche, po kotrymż dyrbjeſche ſo dowolicż lohke piwo warież. Namjet je ſo ſ 61 pschećiwo 24 hłosam ſacżiſnył. W Sjednoćenych ſtatach ſo wjele alkohola pije, kotryż ſo pſches mjezy ſmyka abo ſo w tajnych palerńach pali. Njedżiwajcy tohо wulka wjetſchina amerikanſkeho wobhdleſtwa měni, ſo by wopiſtiwo hiſchże wjele wjetſche było, a wjazy ſchodły ſo nacżinito, hdyž njebychu alkoholſke napitki ſakſane były.

Zełhane wuznaće

Frank Parzych, kotryż je wutoru na Newyorkſkim połizajſtwje pro[illegible] ſo je Lindberghowe dźěćo rubił a nadrobnje powědał, kak je ſo jemu dźěćo, hdyž je ſ nim po rěbu dele lećł, wuſmuſło a ſebi padnywſchi ſchiju ſwinyło, je ſo dźeń pożdźiſcho wuſnał, ſo je jeho wuprajenje ſełhane.

Nowy Memelski gouverněr. Gylys, dotal litewski generalny konsul w Londonje, je so za noweho gouvernéra za Memelski kraj pomjenował.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 20. rožownika 1932.

— Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +27. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer +2, thermometer we nozy +15. Wuhlady na cżołſtſcho. Rosche wjedro je horaz lećały ras pſchijsko. Schtelisa nimale njehnuta na rjane pokaſuje. Nad połoiſchcżej a tež ſchrjedżnej Europu wupſchestrjewa ſo ſylna wyſchina. Sewjeczora Jendželſkeje je nižina a tež zyłu rańſchu Europu je nižina ſajała. Tohodła njeje bjes wuhladow, ſo ſmjano ſ njewjedrami ſo dotalny ras wjedra pscheměni. Ratař ſaſo wo miły a połony deſchczik proſy. Hačzunjeſi ſu wjeczory někotre cżołe, njeje žanych mjeſſich brukow. Soda ſo ſtoro, kaž bychu w naſchich ſtronach wutupjene byłe. — Jutſtje ſobotu ſtkadża ſtónczko 4,03 hodź. a ſo 7,51 hodź. khowa. Mjeſacż ſkhadża wjecżor 10,25 hodź. a khowa ſo rano 4,08 hodź.

— **Zonjaze kolo kradnyczu** 19. meje popołdnju w 6 hodź. na Bohatej haſy. Kolo běſche ſmanki „R. S.“, mjeſche cżorne krokſna, jendželſke wodźidło, cżerwjenej gumijowej pschimadle. We wuzwonne ſoſtejenja proſy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje, Burgplatz 6II.

Słowjanski wopyt na swjatkownych dnjach w Serbach

Hižo ze ſtarodawna wopytamy my ſłowjanske kraje a runje tak wopytaju nas ſłowjanſcy pśeceľo, kaž druzy — turiſća — druhe kraje. To je zdobne počinanje a kulturne zeznaće — rěcż, waſnjow, duchowneho wobſodżeństwa — na wšěch polach. Tak pśikhwatachu k nam pśeni dźeń ſwjatkow tež wučerjo „Učitelskeje Budeč Podjeſtědſkej z Liberca“ (Reichenberg) a wokoliny. Cheychu naš lud, naše waſnja, naše domowne žiwjenje, naše dźěło, naše ſpěwy, naše ludowe reje zeznać a nic najposledy ſo wokrewić we našim kuzłotnym kraju a w ſerbſkich horach. Pśeni dźeń ſwjatkow khwatachu do Radworja, wječor do našcho Budyšina, wobdźiwachu naše město a potom ſo zeńdżechu w ſali „Bělcho konja“ ze Serbami k małej bjesadże ſłowjanſkeho raza. Budyſcy ſpěwarjo zanjeſechu jim pod wjednistwom k. Gustava Wowčórka rjane ſerbſke ſpěwy kaž: Trawařku, Běžał hólčik a nětkotre nowe kompoſicije dirigenty po ſłowach P. Krjećmarja. Lubje witaše ſłowjanſkich hoſći k. župan Krjočmař a pśejeſe jim wokřewne puóowanje po ſerbſkim kraju też na druhim dnju jich pśebytka w Serbach, kiž mějeſe jich dowjeſć do ſerbſkich hór a do Bukec. Za powitanje dźakowaše ſo pśedſyda wučerjow k. Jozef Jireš z Chotyna. Słowjanſka knjeni a dalſi knježa zanjeſechu wšelake arije z dźěłow Bjedricha Smetany, hłownje pak z opery „Pśedata njewjeſta“. Běchu to hudźbnje wulkotne poſkićenja. Knježna Krawcec z Połpicy zaſpěwa rjenje ſerbſke ſoła a ſtud. Nowotny recitowaše zawodnje a doſkónčnje basnje ze zbérki P. Krjećmarja: Raj myſlow a ſonow z łužiſkich honow. K tomu zarejwachmy tež naše narodne reje a ſłowjanſcy hoſćo pśedwjedżechu nam w krasnych morawſkich krojach cżeſku „Bjeſadu“, tutu pohibow a figurow krasnu reju. Zhromadne ſpěwy klinčachu dołho hač do hodźinki dźělenja. Bě to pśecżelſke zeńdżenje, luhe wopytanje mjez ſobu, pospěchuju puóowansku-mysl a zeznaće jenotliwcow a cyłkow. Druhi dźeń na wjeſor wopuſćichu hoſćo na ſmér Žitawa Libereſ Łužicu, pśez kotruż běše jim knjez wučer Wjela z Bukec z wjelmi kom ſwěru był. Wěſće je ſo hoſćom tu w ſerbſkim kraju a mjez ſerbſkim ludom ſpodobało. r.

Lěčny jězdny plan póstkich autobusow

Wot 22. meje płaca ſcżěhowaze waſne pſchemjenjenja:

1. **Póſtowa cżara ſ Budyſchina do Barta a Hrodźiſchcża.**

Pśeni wós ſ Budyſchina, kiž dotal wſchědne dny a njedźelu w jenakim cżaſu jěźeſche, wotjěżdża pſchichodnje ſe Barta wſchědne dny hodźinu pożdźiſcho dotal (7,50 hodź. ſ Barta.) Pſchipołudniſchi wós do Barta jěźdźi wot pónjedźele hač do pjatka ſtóžom 12,25 ſ Budyſchina, wot dworniſchcża, ſobotu a njedźelu pak hač dotal. Do Worzyna autobuſy hač na daſche wjazy njejěźdża.

2. **Póſtowa cżara ſ Budyſchina do Suborniczki.**

Pśeni wós do Budyſchina jěźdźi wſchědne dny hodźinu pśedy (6,10 ſe Suborniczki).

3. **Póſtowa cżara ſe Suborniczki do Nikeje a Mikowa.**

Njedźelu ſu ſwiſti ſ Niſſeje a to 9,10 hodź. a 13 ſ Budyſchina wot dworniſchcża; wrócżo 10,50 a 18,05 ſ Niſſeje wot Schaumnercża hoſćenza. Poſłedni wós njedźelu 20,05 ſ Budyſchina, wot dworniſchcża jěźdźi pſchichodnje wſchědnje ſe Schěrachowa do Korſynja jěźdźeſche, jěźdźi pſchichodnje wſchědnje ſe Schěrachowa do Budyſchina; njedźelu 9,05 ſ Budyſchina, Žitnych wikow, ſwopředka hač do Salomja ke hoſćenzej „Ke krajnym mjeſam“, hdyž ſu ſo pſchipraviſe autobuſowe ſwiſti cżeſkoſłowakiſkich privatnych pſchedewſadźacow na Stłankinow, Zeidler do Cżeſkeje Schwizy. Też trěbne nawrócżne ſwiſti wobſteja. Runje tak maju pſchipołudniſche a wjecżorne wozy w Salomje pſchi mjeſach ſwiſti do Cżeſkeje Schwizy a wrócżo. Sſamſne ſwiſti wobſteja pola pſchipołudniſchich a wjecżornych wozow też pśedu a ſobotu.

5. **Póſtowa cżara ſ Budyſchina do Kamenza.**

Wſchědne dny ſu ſo jěźdźi do Kamenza na 9 (dotal 8,45) a 12,20 (dotal 12) pſcheměniſe. Njedźelu wobſteja ſwiſti do Kamenza 7,25 (dotal 8,45), 10,45 (dotal 12), 14,20 a 20,20. Pśeni wós ſ Kamenza do Budyſchina jěźdźi njedźelu 9,00 (dotal 9,45) a pſchijěźdźi 9,52 do Budyſchina.

Nadrobniſche je ſhonicż ſ wupowěſćenjenych jěźdnych planow a na póſtach.

S **Cżichonj.** (Nan a dźěcżo ſ jěźdnym kolom ſnjeſbożiżej.) Wcżera ſchtwórtk wjecżor wokolo 7 hodź. jnjeſbożi dźěłacżeſ Ota Löffler ſ Budyſchina, Pśched ſchuſterſkimi wrotami 7, ſe ſwojim jěźdnym kolom, na kotrymż mějeſche hiſchcże jenoſtne dźěcżo ſebjo. Pſchijěźdże po Cżichonjanſkej horje k Židowej dele a padże. Löffler ſtrani ſo na hłowje. Dźěſcżu ſo krej pſchi lewej kuſu ſtrja. Snjeſbożeneju dowjeſechu ſ autom dobrowólnеje ſanitelneje kolony Cżeſwjeneho cżichiża ke knježni lěkarzy dr. Lamprechtej.

H. Sch. B a a r:

Jan Cymbura

Južnoſerbſka idyla.

Pſchet. M. K.-Khażowſki.

3]

(Pokračowanje.)

Stary Mačk — ſwjatocżnje ſwoblekany ſtojeſche pſchi kapałzy a hladaſche na jeje ſcżin. Po naſhonjenju wjele lět mějeſche to wumjerjene. Tak ruże hač ſcżin padże na wěſty korjeń lipy, pod kotrejż ſo kapałka tuleſche — dźeſche Mačk a ſwonjeſche. Bě pſchipołdnju. Réka, ſo kóżde dźělo po dołhi cżaſ ſtajnje wukonjane ſewjchědni — jeli ſebi cżłowjek jeho ważnoſcż njepomjatkuje a ſebi njepſchipomina. Tak też Mačk pſched kapałku ſtejo a ſa powjaſa cżahajo — wotſtaji cżapku na hłowje a ſtaru trubku ſ mocżku nałapku — w byeſſubnej hubje — runjeż pſchipołdniſche klakanje ſwontjeſche a ludźo po zyłej wſy cżeſcżownje cżapki ſjemnowachu . . . Mačk to njecżinjeſche ſ wólnoſcże, ale ſ pohódnoſcże — njemóżeſche cżapku nihdże pohubjenu a trubku jemu cżaſto wuhaſnu, pſchedy hač wotſmoni, a mężeſche ſ tym wjele próſy, pſchedy hač bo włóżeneho tobaka ſaſo woheń roſtſchepa. Sſam pſchi ſwontjenju njeleżo jandżeła Knjeża ſpěwaſche a derje k wotdźělam modlitwy pośwoni . . .

W tej pſchipołdniſchej khwili bě Hrodźiſchcżańska nawjeſ, jako by wotemrěła. Ludźo ſedźachu wokoło bohatych błódow a ſłót ſtejeſche pſchi połnych ſtobach.

Też pola Kowarjez hiżo ſa błidom ſedźachu a w cżiſchoſći a w bohabojnoſći jědźachu, ſchtož bě jim burowka ke fernuſchi nawariła.

Wěſche to pſchede wſchěm dobra ſtarocżeſka mudlowa polioſka. Kowarjowa mějeſche we ſwojej cżerjodże kur jenu kokoſch, kotraż bě tośtia każ kacżka a wulka każ honacż, ale njenjejeſche. Kóżdy ras, hdyž jim ſorno ſypaſche, hoſpoſa jej ſ pſajcżu hroſjeſche: cżakaj ty — ty lěnja, ty — ani jejka njejſkym dotal wot tebje wohſadała, ale na kernuſchu cże ſarěſam a zyłu cże dam do połinki — a wopraſdźe bě też ſwoju hróſbu dopjelnika. Tohodła bě peſiwka każ wołoj a ſłódna każ mandle.

Potom pſchinjeſe burowka kſenowu juſchku na błido, huſto a błódku, ſe ſmjetanu warjenu, żołtu wot jejkow a drobnje roſkranych hižo lětuſchich worjechow. Kóżdemu — pola hoſpodarja počnjajo — położi na talež jeho dźěł howjaſeho mjaſa, libojteho a mjekkeho a do ſrjedź błida ſadźi pokrutu wonjateho khlěba, hiſcheże pſched tykanzami ſe ſameje żitneje mukł cżerſtwje pjeczeneho.

Pſchi hłubokej ſwjatocżnej cżiſchinje wſchitkż jědźachu „tute Boże dary“, jako bychu w zyrkwi byli. Jenoż tu a tam bě ſłyſchcerż, ſtyknjenje łżicy, kſramtnjenje ſubow abo ſrěbnjenje hubу a to pohlada Kowař hiſchcże porokujo na tu ſtronu, ſ wotkel bě jeho wucho tutón ſmuk ſaſłyſchało.

Pśeni błód bě ſo pominył a hewak njedźeſu by było po wobjedże — ale dźeńſa jſewi ſo na błidże hiſchcże ſchkła běłych, pſcheńcżnych, derje wuhibanych a ſ drobnje roſkranej żaltu namėſchanych kułkow, ſa nimi pſchińdże kał tak wótrje wonjaży, ſo wſchěm ſłiny bježachu, a ſkónczuje wulka pónoj — dołha, ſ tukom hižo nałapka a wobcżorna, na kotrejż leſeſche w juſchzy zyły ſwinjazy prědk brunje wopjeċżeny.

Kóżdy mózeſche ſebi wotkraeż, ſa tym hač ſo jemu cżyſcże a ſa tym hač mężeſche błód — a tohodła ani hoſpodaŕ ani hoſpoſa mjaſo njeroſkraſchtaj. Wotkraſchtaj ſej kuſk po nimaj Zymburа a dźowka. Jenoż dźěcżom mac̄ cżeſnik krućhk wotkra, dokelž njeżmědżachu ſame hiſchcże ſ wulkimi nożom wobkhadżeć a też hiſchcże njemóżachu . . .

To bě hižo poſlednja jědź, dokelž Kowarjez dźeńſ hoſcżi njemějachu. Cżakachu, ſo hakle popołdnju ſnadź nětżi ſaſłojnik ſ Pśeſka, ſnadź knjes aktuar ſ Injenicżiku a dźěcżimi na wjeſny tykanz pſchijědże, — ale bě tež możno, ſo pſchijědże ſ Pśeſka ſam knjes gubernialny rada, ſnajeſche dźě ſo ſ Kowarjom derje hižo pſredy hiſchcże, hač bě Kowař wjeſeſanoſta. Kowař bě njemuſły knjeża radu ſe ſwojimaj-konjomaj do Prahi woſył, ſdyžkuli tam dyrbjeſche k apelaziji abo ſ hinaſcheje pſchicżiny.

Tohodła ſedźachu wſchitſy ſa błidom każ donta, ſleżeni, w běłych, żehlenych koſchlach, pót ſo jim na cżole pa-

cżerkowaſche, brody ſo jim ſ tucżnym ſwrěżachu, liża ſcżerwjenichu a na ſkronjach ſo mużſkim ſamo zyły włoſom tſchepotachu, każ cżeſeżna ſo pohłobowachu a dźěcżachu.

Hdyž ſo wobjed bližeſche ke końcej, Kowař njenadpaduje po wſchěch talerjach hladaſche a ſam jara pomałku jědźeſche. Cżiniješe to tohodła, ſo druſy njebychu khwatali — łžuſchcżeſche ſo mjenujcy, ſo tak ruże hač hoſpodař łżicu położi, też druſy jědźkoju ju położichu. Ale Kowař bě popſchany cżłowjek — njepołożi jenje łżicu pređy, hač ſo njeběchu wſchitſy druſy położili. Pſchejeſche ludźom a ludźa ſa to pſchejachu jemu.

„Dźakujemy Tebi, Knjeże Bożo wſchehomóżny . . .“ ſaſtlinja ſkónczuje jeho hłóſ w pacżerjach po jědźi a ſ ſwojim ſo potom wſchěm hubу roſwjaſachu.

„Derje ſu dźenja warika“, pokhwali ſej hoſpodar hoſpoſu — ale potom wobroczi ſo k Zymburej:

„Każ ſo mi ſda, njejſu ſo póſtnicy ſ nami wjeſelili —

„Njejſmy, hoſpodarjo — ſmy tehdy domoj ſchol — mać bě mi dała rjej, ſo je mi nan hłoſny —“

„Ale dźenja póndżeſch na reje —“ rjekny Kowař. Klinčeſche to njewěſće — jako praſcheńe a ſdobom też jako roſkaz a hoſpodař ſahlada ke Zymburej do wobliczа. To bě jene ſ kożydłom, wołu, kotrejż jemu położi. Chžyſche wobjeċż, kajſi je tón żeło wotroczſt, hdyż ſo jemu wotwoła doſtante, hdyż ſo napije, dokelž we wopiſoſi nježe cżłowjek wjazy ſ knjeſom nad ſobu, ſkłudżene nakhilnoſće — dobre a ſle — ſe wſchěj dźiwojeſcu wuſtupja — a kóżdu połaca ſo w prawej połodze.

Burowka bě mjes tym pſched kóżdeho kopizu tykanc kow ſtajiła — wuſtkich a wſchelakich: hłowkowych, małowuch, popriſanzowych a tvarohowych. Też dźěci doſtachu ſwoje — ſo bychu ſo naſwobcżiſe ſ Božim darom wobkhadowali dźeċż. Kóżdy mózeſche ſe ſwojim dźělom cżiniċż ſo ſwojej wolu.

Zymbura runje pſchemyſłowaſche, kotremu khudużchej we wſy by měł ſwój dźěl donjeſcż. Ale dyrbjeſche tute pſchemyſłowanje woſtajiċż, dokelž bě hoſpodař na njeho porożeżał a cżeſcżownoſcż ſ njemu ſej żadaſche, ſo by wſchón na njeho kedźbował. (Pokroċż. ſcżěhuje.)

Hłowna zhromadźizna „Towarstwa Pomocy studowacych Serbow“

„Towarstwo Pomocy studowacych Serbow“, sobu najwuznamniši serbski prócowanski cyłk, bě powołało swoju lětušu porjadnu hłownu zhromadźiznu na srjedu po swjatkach do Serbskeho Domu w Budyšinje. Hačrunje je tola cyłe Serbstwo zajimowane na skutkownosći tutoho ważneho towarstwa, nadeńdźechmy jara mało zastupnikow serbskich korporacijow, zwjazkow, zjednoćenstwow. Wopyt hłownje zhromadźizny móžeše wjele lěpši być. Nadźijomnje *so to na přichodnej hłownej zhromadźiznje nakhwata.* Naše hesło dyrbi być: „Jenož cyławěrne sobudźěło njese płody, kiž sebi z wutroby přejemy!“

Kelko Serbam je tuto towarstwo hižo zmóžniło, dokónčić swoje studije druhdy při najćežšich wobstejnosćach. „Towarstwo Pomocy studowacych Serbow“ je maćerka našich studowacych wosebje tehdy, hdyž porěčko štó při najlěpšej woli pomhać zamóže. Tohodla ma towarstwo tajki wuznam za naš lud, dokelž bě swěrna pomocnica našeho dorosta serbskeje inteligency. Kelko a kak nuznje trjebamy wukubłanych Serbow, to drje so njetrjeba naspomnić. Hdyž tutón dorost nimamy, potom budže cyłe ćma wokoło nas. Wšo tuto wobkedźbuje, wobžaruju njeaktivnosć serbskeho ludu na hłownej zhromadźiznje.

Z dypkom 1/23 hodźin wotewri předsyda, knjez wučer Kral ze Zarěča, zhromadźiznu, witaše lubje přitomnych, zwěsći, zo bu hłowna zhromadźizna po postajenjach wustawkow porjadnje wozjewjena a powołana. *Dnjowy porjad so skhwali. Předležeše* mnoho ważneho k jednanju a po rozprawje dopóznachu přitomni, zo je towarstwo tež w zašłem lěće jara derje dźěłało. To je jara zwjeselacy fakt za naš lud. Rozprawa wo pokładni poda so doskónčnje na přichodnej zhromadźiznje. Dokelž so předsydstwo stajnje na šěsć lět woli, njebě cyłkowna wólba nuzna, ale sta so nanuranska wólba. Za pokładnika wuzwoli so knjez bankowy direktor Suška z Budyšina na město k. wyššeho wučerja Polana, kiž bě tuto zastojnstwo hač dotal swěru a swědomiće zastaral, nětko pak wróćostupił. Z wobžarowanjom to přitomni k wědźenju wzachu. Wutrobny dźak pak jemu wo wutrobach kóždeho klinčeše. Do wubjorka bu na město zemrětcho k. wyšš. wučerja Wjeraba k. župan Krječmar z Budyšina wuzwoleny. Wobaj knjezaj wólbu přiještaj. Předležachu mnoho prócstwy serbskich studowacych wo pomoc. Po możnosći so požadane požčonki wšem přizwolichu. Wobzamknu so pak, zo so prócstwy we přichodze maju zapodać jenož jutry a na Michala, zo maju tute dospołnje jasny wobraz podać wo hospodarskim położenju starših kaž też wobkrućenje po swědomju, z kotrychž žórłow dóstanje požadacy hišće pomocy a kelko. Jenož tak wupjelnjene prócstwy so w přichodze přijimaju a po możnosći dopjelnja. Jeničcy při najćežšich padach je wuwzaćnje móžno, prócstwy srjedź postajeneho časa zapodać. To njech kóždy studowacy swěru wobkedźbuje. Přidać ma so prócstwje tohorunja wotpis cenzurow a wobkrućenje, zo požadacy serbske hodźiny wopyta porjadnje. To čini rad kóždy wučeř a přećel studentow, kiž studowacych w serbšćinje wukubluje. Požčonku ma nan wupožčowaceho abo jeho zastupnik ze swojim rukowanskim podpismom připóznać. To drje so zdadźa ćežke postajenja być, ale dyrbja tajke wostać, jeli ma a dyrbi „Towarstwo Pomocy“ studowacych Serbow stajnje podpjerać. A to je nuzne. Hewak by bórzy móc tutoho zdobneho cyłka so rozrazyła a podmlěwa. Po tutym ważnym dodnjanju wuwi so žiwa debata wo wšelakich dźensnišich prašenjach nastupajo naš studowacy dorost. Studenća dyrbja wšu móc ducha wuwić, zo bychu dóstałe prěnjorjadne wuswědčenja. Čehodla, drje při dźensnišim ćežkim času sami wědźa. Hłownje so při wuprajenjach a postajenjach kaž też při poradźenju při hłownej zhromadźiznje wobdźělichu kk. wyšši farař Zarjeńk, redaktor Smoler, farař Kapler, wyšši wučeř Andricki, kaž też wučeř Kral-Budyski a šolastikus Hejduška. Hłowna zhromadźizna poda wobraz dobreho dźěła a skónči so hakle w šestej popołdnišej hodźinje. Přejemy „Towarstwu Pomocy studowacych Serbow“ też za nowe skutkowne lěto najlěpši wuspěch a móc při ćežkim dźěle za našich studowacych! -ŕ.

Běrkec nanowy wumělk

Hdyž bě plawowinik Běrka starobu 75 lět dožił, měješe wón wotpohlad, zo *na derje zasluženy wumělk* podarja. Lětdźesatki dołho bě wón swojemu rěmjeslu w ljehach Norrlandskeje zwěru słužił, husto dosć se strachom žiwjenja. Njeje to žane lohke powołanje, być z plawowinikom na šwjedźiskich rěkach.

Nětko pozajtřim wobroći so Běrka na přisłušnistwo towarstwa, jemuž jemu swoji rozsud a wopraša so sobom, kelko pensije jemu družstwo přichwoli. Wotmołwa přińdźe hnydom: Dźiwajo na dołhe słužbne lěta a na wyšoki starobu, 150 krónow lětnje. Tu nastaji so Běrka nan rozhorjeny k swojemu prawinikej a nětko zapowja so dołhi listowanje mjez nim a towarstwom, schtož njeměješe pak žanehu wuspěcha.

Stónčnje bywaše wěz starenu Běrku přichwapa. Kupiwschi sebi pjero, čornidło a papjeru, napisa wón list na přisłušnistwo z wuličnimi pišmikami a někotrymi kleckami. Najprjedy naliči jim, kak husto je so towarstwo we wodźe wo swoje žiwjenje wojował, mjez tym so tu knježa z přisłušnistwa w cyłych a suchich słowach hroželi. Potom pak wuzwapa so wón na direktaju je Bjowanu, kaž znaje je jenoż schwedšti plawowinik. Njebjeła a hela, lěh a woda wožiwichu. List skónči wón wjeła se znatem postrowom, so móža jemu wschitcy . . ., schtož trójzy je ćežkowjesej tintu podschmórny.

Sa někotre dny přischińdże sapiśany list firmy, z wobschjećom, so je so wo wospjetnej prošnje wo pensiju nastupajo plawowinika Běrki wuradowało a tafle rozsudźiło, so dostawa tutón na cżaj žiwjenja wumělk we wuhonoschći 900 krónow lětnje, kotrejž maju so měsačnje po 75 krónach dopołda wuplaćowaćej.

Po tym hačž bě sebi stary Běrka list wospjet sedźbliwje přeczitał, rjekny wón stónčnje wjeselc a z dźakneje wutrobu: „Haj, haj, sławam prawiznika njejsu woni mógli prawje rozumnicy, ale mój list su hnydom sapschijeli. Cżłowjek dyrbi zyle jednorje wožiwjeć, kak ma z tak wyschokimi knjezimi rěczeć.“ ju.

Swójbne powěsće

Semrěloj: Marcżin Oliva w Lubiju, 23 lět, khowanje budźe jutře sobotu pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu, Dwórnischczowa dróha 15. — Johanna Barczowa w Bělej Wodźe, 85 lět, khowanje je dźensa pjatk.

Z Hajnic. (Staruška ducy z nješpora do njezboža přišła.) Khětro ćežke njezbožo potrjechi wčera wječor we wosmej hodźinje tudomnu 80lětnu Knoflowu. Jako wona z kapały z mejskeho nješpora domoj dźěše, ju motorowy kolesar potorhny a powali. Staruška padże tak njezbožownje, zo so na woběmaj rukomaj zlě zrani. Zawołachu k. dra. Alberta na pomoc a wón znjezboženej prěnju pomoc poskići a ju do jeje bydlenja w „Putniskej korčmje“ w Hajnicach dowjezy.

Dźěćo smjertnje znjezbožiło

S Budyšez. Wčera popołdnju je 2½lětne dźěćo tudomnuje Chrystofec swójby šmjertnje znjesbožiło. Wono pschi hrajkanju do jamy padże, kotrejž kryw je wo f njesmateje pschicżiny wocżinił. Dźěćo běsche sebi žane hrajkało, tuž też njeje nichtó widźał, wobuch turjatko do jamy padnyć. Jako wo njesboža dohladachu, běsche pak hižom pschepołdźe. Wono běsche na hłowu do pahroba (Schlamm) padnyło a so hnydom sadušyło. Sawołachu tśi lěkarjow na pomoc, tola njemóžachu dźěśeću wjazy pomhać. Dźěśatowy dźěło so nad šmjertnym njesbožom tak wustróža, so jeho widlischcża sajachu.

Z Radworja so nam pišo: Zaso je so stare dobre ważnje w Radworšskej wosadźe zhubiło. Tak njoch so nichtó njedźiwa, kiž na Boże Cżło do Radworja přińdże a při khorhoji towarstwa knježnow jenož tři wulke družki wuhlada, za to pak črjódu małeho praskota. Snadź su też knježny same wina, zo při zhromadźiznje na to njedźěłachu, zo by so stare ważnje zakhowało. (Snadź běchu jenož te za to, kiž žanecjo khmaneje družcżeje drasty nimaja.) Dale tak, to hišće wjele nazhonimy. Casy so přemjenjeja a my z nimi.

S **Hodźija.** (40 lět nalutowańnje a wupožčerńnje.) *Hodźitśa nalutowańnja a wupožčerńnja* słuźiłe lětża na swoje 40lětne wobstatcże. Ju jakožichu 14 februara 1892. Dla dźensnišich cżežkich cżasow njeje so žana wožebita swjatocżnosć wuhotowała. *Nalutowańnja a wupožčerńnja* wotmě w meji swoju hłownu zhromadźiznu. Pschedsyda pschedsydstwa k. tublěř Richard Kschiźan z Małeje Prahi poda we swojej rosprawje roshlad wo 40lětnych stawiznach towarstwa.

S **Pschiwěźitz.** (13 šadowych schlomikow wotrěsali.) Sćěhowy šu w cżasu wot 8. hač do 15. meje pschi połnym pucżu mjez Pschiwěźicami a Stanecami 13 šadowych schlomow wotrěsali. Schkodowar je na wupschedźenje słuchcżerjow myto wuskasił. Schtóž móže k temu nješchto wažownoho spóźiłej, njech to kriminalnemu wotdźělenju w Budyschinje, Burgplatz 6, abo žandarmej w Delnjej Kinje wosjewi.

S **Wósporka.** (Swjatkowne tśelenje.) Tradizionalne swjatkowne tśelenje tudomneho tśełcowskeho towarstwa sapocża so druhi dźeń swjatkow. Tśełcy cżełnichu z hudźbu po hońach a dźěchu po łowiskich dostojnikow do jich bydlenjow. Mějachu najrjeńše wjedro. Běsche so wjele ludu, też jutśeho, bźežało a pjelnješe torhoschćo a hońy. Pschepocżeni dochadnychu tśełcy słónčnje na swjedźenišco psched Tśełcenju. Na sali a w stanje wuwi so bórzy cżile žiwjenje. S wupschimi swjedźenja běsche druhi swjaty dźeń wohnjostroj, kiž wulke cżrjódy pschihladowarjow pschimarbi. Sorjedu wojowosche so dosłónčnje wo kralowsku dostojnosć. Wječor wjedźechu potom nowe knježeństwo z paradu po měsće. Lětuschi tśełcowski swjedźeń słónczi so z kralowskej hojcżinu a kralowskimi rejemi.

Njeporadźeny nadpad na železnicu pola Porchowa

na Biskopsko-Kamjenskej drózy

200 hriwnow myta!

Schtwórtk 19. meje rano wosjewi lokomitownik wosobowskeho cżaha, kiž rano 7,10 z Bitkopiz do Porchowa pschijědże, wjednikej jednoteje słužby, so so na železnistim mosće něhdźe 300 metrow psched Porchowskim sajtanischcżom tramy pala. Železnišći pschistajenj wohenj hnydom jhascha. Pschi tym namaka wón pódla so palajeje tramy mjes drjewjanym mostowym potkładźenjom kruch wotpaleneho žehela.

Pschi dokładnischim pschepytanju wuslědźichu, so běsche jena z tych 20×25 zm. tołstych drjewjanych, na železowej konstrukziji wotpoczowazych mostowych tramow *zjužlena zwuhlena* a běsche wosebje na jenym městnje kaž so sdasche, wot spody horje pschepalena. Wězwustojny je swěźił, so pschepaleny blak wot rosbuchnjenja pokhadźa, kiž je so z rosbuchadłom wumjedło. Pschi rosbuchnjenju je so trama pscheraźyła. Kak je pschi tym wohenj nastacz mohł, njeje hischcże dospołnje wujasnjene. Najskerje su tramu do rosbuchnjenja z nječim pomasali, schtož so lohko pali a so je so žehlazy žehel tramu pschi rosbuchnjenju sapalił.

Kaž wschitcy zwěsće powě, je so na mosće 19. meje hižo rano wokoło 1 hodź. palilo. Cżaš, hdyž je so nadpad stał, njeje hischcże zyle wěsty, dokelž dotal nikoho njewuslědźichu, kiž je nješchto wo rosbuchnjenju pytnył. Posledni cżah běsche 18. meje wjecżor 11,20 hodź. psches mošt jěł. Nadpad placżeschе najskerje tutomu cżahej. Na zhonjo pak rosbuchnjenje jenoż zwjetša słutkowaschе, so so železnišći wobtkhad z tutym podawkom nětkaj njeładźerji.

Sa skuczerjom nimaju dotal žaneho zwěda. Drježdźanšći železnišći wobtkhadny hamt je na wuslědźenje nadpada 200 hr. myta wustajił, kiž so wupłaći zwonka prawneho pucża. Schtóž móže tu nješchto wažownoho spóźiłej, schtož je na pschecże tajne dźerži, so prošy, so by so na bližšeje žandarmstwo abo kriminalnu policiju abo też na kriminalne wotdźělenje w Budyschinje wobroćił.

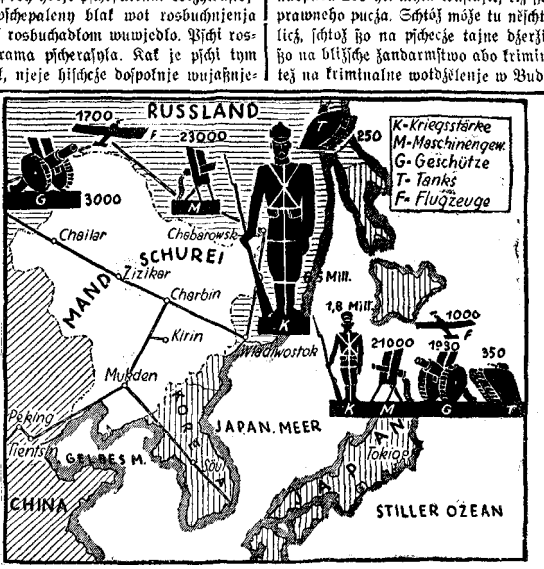

Wojowanje wo móc na Dalokim ranju. Khartka předstaja kraju na Dalokim ranju. Wona pokazuje nam tež wónsku sylnosć Japanskoju a Sowjetskeje Ruskeje. Mjez Japanskej a Sowjetskej uniju wobsteji konflikt. Wón je nastał z toho, zo je Japanska Mandźusku na zababjene ważnje sebi přiswojiła. Konflikt měri so přeco jasniše na wójnu. Wězo steji Ruska, štož nastupa sylnosć jeje wójska, nad Japanskej. Tola njehodźi so prajić, kak dołho by trało, doniž by Ruska swoje wójska na swojich narańšich mjezach zhromadźiła, by-li k wójnje došło.

Z Łazka. (Na swjatkownych prózdninach.) W naš, hewak tak cichej wjasy je tukhwilu wjeśi hołk

a tolk. Mlodostna skupina „Nowa Němska“ je někotre sobostawy z Budyšina, Khočebuza, Drježdžan a Misnja sem pósłała. Zo bychu hromadże swjatkowne prózdniny wuživałe. Jezuitski pater Sladiček ze Hohenejchen je tu z nimi sobu a młodźi so jemu rady podrjadowachu. Wsak wě jich rjenje nawjedować a zabawjeć. Kóžde ranje wopytuju Božu kenušu w Rabicach, potom kopaju ból a hrajа druhe hry. Też předniški so poskića. W Božej stwórbje, srjedź lěsa je w tutych cophych dnjach nanajrjeńšo. Přiležnosć ke kupanju też maju. Sobotu našu wjesku zaso wopuśća.

Při swjatkownym třělenju wočko zhubił

Z Njebjelčic. Wobžarujomne njezbože sta so tudy swjatkownička rano. Dźěłaćeŕ Jurij Libš zaběraše so ze swjatkownym třělenjom. Do kamjenja běše dźěru wuwjeral a pólvra nasypał a zapalił. Dokelž so hnydom njewutrěli, dźěše za winu pohladać a dosta cyły wutrěl do mjezwoča. Lěkaŕ da znjezboženeho ze khorobnym autom do Budyšina dowjeź. Tam dyrbjachu wbohemu człowjekej lěwe wóčko wotewzać, dokelž běše cyle zranjene. Nětko leži w Budyšinje we khorowni a budźe so młody człowjek dyrbjeć z jenym wóčkom domoj wróćić. Njezbože nas wuči, kak kedźbliwi dyrbimy při třělenju być a kak často stanu so wołžarujomne njezboža.

S **Kamjenza.** (Pod cjeźtim podhladom.) Policija je tu někotre domy pschepytała. Jej běchu někotrych ludźi wojsewili, kotrychž njedowoleneho witowanja z bróńcemi a pischekhowanja debjeńkow a słotych tworow winowachu. Wyschnosćj je dotal dwě wobsoje sajała.

S **Rychwałda.** (Poš hólza słužaŕ.) Schulíki hólz Bjiškop spyta roschnaćj dweju pšow, kotrejž so kušaschtaj. To jemu jedyn poš za tło wša a so do hólza da. Skuša jeho do hłowy tak straschnje, so dyrbjesche kłaŕ rany jaschicź.

Je wón mordaŕ Lindberghoweho dźěća? Harry Fleischer, znaty amerikanski złóstnik. Amerikanska policija woznamjenja jeho nětk jako rubježnika Lindberghoweho dźěśeća. Fleischera su naposledk w měsce Mexiku widźeli. Policajscy zastojnicy, kotříž jeho pytaju, su ćežko wobronjeni dokelž je Fleischer jako njesmilny třěle znaty.

Z krótkim słowom

Dźensa psched 119 lětami, potajtim 20. meje 1813, howrjesche bitwa pola Budyschina. Franzowski kězor Napoleon wojowaschе pschećiwo Rušam a Prušam.

*

W Khojećebuzu budźe pschihódny tuhi 4. junija jednaćej pschećiwo Błótowskemu rubježniku, dźěłaćerjej Hendrichej Kaspríkej z Wětšeje Góry dla spytaneho mordaćtwa.

*

Třeći dźeń zwjatkow je schwóźli wotpałkować z padakom (Zaliśhirm) Arnold Waldau njedaloko norwegiscsheho hłowneho města Oślowa so zarasył. Jako wón 500 metrow wyšoko z ketadła stoćał, so padak njewotćini.

*

Njeměry njes hindami a muhamedanami w Bombaju w Indiskej su ćeli po nowischich powěsćach 88 smjertnych woporow žadałe. Sranjenych je 850 wołsobow.

*

W Buckinghamje w Amerizy so pschi wohnju 3 dźěći spalichu. Wone běchu tři, pjeć a jedanaće lět stare. Maćeŕ a pjeć dźěći mógeschе wohnjowa wobora wuchowaćj.

*

Semjerźenje, kiž tele dny kupu Celebes w Asiskej potrjechi, je ćeli 20 smjertnych woporow žadało. Semjerźenje běsche najeźeschе sa poslednje 20 lět.

Wupokazmo

Pruhi popołdnišcheho ślónza dobywachu so pyches horne wokna filialki Banca d'Italia na Via d'Aceglio a rosleźowachu so na sćěnach, na kotrychž stejeschе kniha pschi kniji. Wone spadowachu na makeho bankowskeho sastojnika, kotryž na swojim stólcžku ćeźko pilnje sapisowaschе, pschi cźimž pak stajnje na jemu pschidowérjene wotnjeschćo kedźbowaschе. Njetrajesche ćeź dołho, tu pschistupi k wokńejschku starschi, wołsebnje sdrasćejeny knjes. Jeho pěschćena schéra broda pschera dźi na dźěsacź krocźel samožitneho akademika.

Postrowiwschi bankownika pschedpołoži jemu wón schek na dźesacź tyšac lirow, kotrejž cźisyschе měcź hnydom wupłaćene. Schek bě wupisany na profesora Ancona.

Na bankownika cźinjeschе wyšoki schek a wołsebny stary knjes po sdaću wulki sacźišchcź, tola žadachu ćeli pschedpišmo, so ma so pschi wschěch wupłaćenjach wyschе pjeć tyšac lirow dostawaćel wupokasać. Tohodla proschesche wón starého knjesa, so by so wupokasał.

Tutón pschepyta ćwólnišo wschě swoje saki, k swojemu wulkemu wobžarowanju pak njemóžeschе ničo namakaćj, ćimž by so to mohło stać. Nječe drje so hischcźe ženje wot njeho žadało. Jyle pschećłapjeny rjekny wón k sastojnikeŕ, so njeje jemu *możno so wupokasać*, dokelž nima žaneho wupokasma pschi ćebi, ale sastojnik je tola sawěsće hižo słyschał wo žkawnym lěkarju Italskeje, *wo profesoru Anconje*, wo njedniku chirurgiskeje universitneje kliniki w Romje. Sawołachu jeho ćyle njenadźiwy k nusnej operaziji do Bologna a w khwatku njeje ćebi žanych papjerow so bu wsał, ś kotrymiž mohł so wupokasać. Schek pak je runje dostate wotpłaćenje sa operaziju a jemu by lubo było, by-li ćebi pjenjeju mohł hnydom so bu wsać, dokelž cźah do Roma hižo sa pół hodźiny wotjedźe. Sastojnik bješe wscheho pschida, so je jemu mjeno profesora snate, pschijpomni pak, so njeje to žaneje dołhazheje pschiczinu, so pschećiwo pschedpišmam pschehrěschcź, a proschesche wospjet wo někajki wupokas sa jeho wołsobu.

Mjes tym so ćebi profesor hłowu łamaschе, schto ma cźiniś, so by sastojnika wo swojej wołsobje pschekwědcźił, *sastojnik wón, kat so schtlenźane durje do banki cźische* wolewrichu a jena łóćža nuts pschiběža. Kóćžku wuhladaćj a sa njej hrabnyc, běsche skutk wotkomika, ś lewej ruku dźerżo, ś prawej sa łękarskim nožom pschimnywschi, rosrěsny wón łóćžu brjuch, sajschi jón hnydom sažo a cźišnu swérjo potom, kotrejž njebě ani samjawcźažo, na dróhu, hdźej wone se strachom a ś dróžbu cźekny.

Sastojnik bě pschi tutej operaziji skamjenił, njemóžeschе pak dłeje précź, so ma wuschikneho operatéra psched ćebu, a wupłaćił jemu bješe wscheho požadanych dźesacź tyšac lirow.

Lědy pół hodźiny posdźišcho pschihódże pak k wokńejschku tohorunja wołsebnje sdrasćejeny knjes, pschepołożiwschi jemu schek na 50 000 lirow. Też tutón njemějesche žanych papjerow pschi ćebi, ś kotrymiž mohł so wupokasać. „Njewěsće dha“, woprascha so wón sastojnika, „so běch hischcźe psched dwěmaj njedźelomaj finanzny minister Italskeje? Njesćeće dha husto mój wobras w „Illustrazione Italiana“ widźeli?“

Ale sastojnika to njeshnujesche. Wón žadaschе ćebi na tóždy pad někajki dopokas sa to, so je mjenowany knjes nětkuschi finanzny minister.

Jusy knjes njemóžeschе so směrowaćj a sakhadźeschе kaž law w kletwy. Stónćnje stupi wón sašo k wokńejschku a spyta hischcźe jónu jednaćj, a na tónsu proschesche wón sastojnika wo jeho listownju. Sastojnik pschepyta wschě swoje saki a bě nimo měry pschesłapjeny, jako dyrbjesche wěsćiś, so je so listownja zhubiła, kotruž bě psched pół hodźiny hischcźe měł.

Kak jara pak so wón dźiwaschе, jako jemu wołsebny zusy se schcźipatym pośmějwkom pytanu listownju bjes dalšicheho wujaśnjenja pschepoda, ś próstwu, dźiwajo na tutón skutk w nim bywschеho finanzneho ministra spóznaćj chcyć a jemu pjenjesn wupłaćiś, schtož so jemu też bješe wscheho sta.

Sastojnik sa wokńejschkom poćinaschе nětko nerwosny być. Ale wołsud njewosstaji jemu žaneje chwile, naihonjenja tutoho dnja rospominaćj. Hižo sašo wocźinichu so schtlenźane durje a do banki sastupi energiski knjes ś wěstym snamjeschkom wěsteje strony w kneflowej dźerży. Wón pschedpołoži bankowníkej schek na 100 000 lirow.

Jako ćebi sastojnik wot njeho wupokasmo žadaschе, da so energiski knjes do njesłychaneje hrozy. „Wy drje dozwła njewěsće, młody knježe, koho maće psched sobu!“ wuspya so wón na njesłožowneho. „Ja sym Mužoni, syndikus saschistiskeje strony. Mój wobras dyrbjał Wam ś nowin snaty być. Njeje-li pak tomu tola tak, potom dźe móju Wam swoju samžnosćj i tym dopokasaćj, so pósćelu Waš do wuhnanstwa na mórske kupy!“

Sastojnik poćinaschе wusthi najtajeźj, rjekny pak: „A hdy byschće byli Mussolini sam, byschće so tola dyrbjeli wupokasaćj. Ssamžne prawo sa wschěch! Schtož móžetaj kłaŕ a finanzny minister ś někajkim skutkom dopokasaćj, dyrbi teź Wam możne być: proschu, potajtim dopokasajće mi ś někajkim skutkom, so sće syndikus saschistiskeje strony!“

Mužoni dyrbjesche pschidhadaź, so su žadanja sastojnika sa wokńejschkom woprawnjene, a prózowaschе so je *wschej mozu ćebi nětčko wummyślicź, ćimž drje mohł* najlěpje dopokasaćj, schtó je. Ale bohužeł njemóžeschе žanje dobreje myślicźki namakaćj. Pschi tym trjebasche pak wón pjenjeju jara nušnje; je sadwělowanjom stoji wón swojej wócźan k njebju, wobroći so potom sašo na sastojnika, łamasche ćebi ruzy, tichańesche ś hłowu a rjekny: „Derje, łda bo mi, so je to njemóžne, schtož ćebi wote mnje žadaće: sawérno, njesamóžu ničo!“

Tute rjłowa pschešwědcźichu sastojnika dospołnje wo ssamžnosći stronineho syndikusa, a wón wupłaćił nětko teź tutu wyšoku sumu bješe wscheho.

nk.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutśischu žobotu:** Hischcźe rjenje, tola počina so k njewjedram khilećj.

* **Schtyri dny je w ležach mjes Lauchhammerom a Grünewałdom w Liebenwerdaskim wokrjesu ležny wobeh sakhadźał, kotryž je so najlěpje ś njedźelbliwosću saparał. Njedźiwajcy prózowanjow mjele wohnjowobych wobrowu njeje so najprjódy pogbiło, wobeh sbasćeć. Hakle sa schtyri dny so wón pobuźy, tola so hischcźe w pochu žehli. Nětčże 1000 jutrow ležа je so śnicźiło.**

* **W Karlźach w połnóznych Cźechach je jedyn wós dróhowoje żeleznizy do cźežiteho automobila sawadźił. Se srażenjom so stejezor elektriskeho powoza powali a do cźrjody schulíkich dźěći padże, kotrejž runje nimo dźěchu. Jedyn žydomlětny hólz so tak cźežko na hłowje rani, so bórzy po tym wumrje. Druhi žydomlětny hólz so tohorunja cźežko rani.**

* **S Adena so powě, so je pschi wohnju na franzowskej parnej łódźi „Georges Philippart“ 70 Pucźowarjow śmjerć namakało.**

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Serbske narodne towarstwo zmjeje njedźelu 22. róžownika wječor ½7 hodź. swoje posedźenje pola Stangec. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Bukecy. Jednota Sokoł. Stóž chce so njedźelu 29. róžownika dopołdnja na zwjazkowym wubědźowanju w Mješicach wobdźělić, njech so hnydom zamołwi dla zhotowjenja lisćinow pola br. Lubjenskeho. Pawoł Lubjenski, Hochkirch, Post Pomnitz

Delni Wujezd. Serbske towarstwo „Zahrodka“ ma njedźelu 22. róžownika pop. w 4 h. zhromadźiznu pola Haškec. Dokelž maja so ważne wěcy rozsudźić, chcyli so wšitke sobustawy wobdźělić.

Předsydstwo.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Čornobóh“ ma sobotu 21. róžownika zhromadźiznu pola Steglichec na Christianskej drózy 22. Hosćo a sobustawy su wutrobnje witani.

Jasenca. Kat. Bjesada ma 31. róžownika wulět do Błótow. Stóž chce so wobdźělić, ma so pola předsydy do soboty 22. 5. zamołwić a 5 hr. zapłaćić.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk zarjaduje zajězd na IX. wšesokolski zlět do Prahi. Stóž chce so wobdźělić, zhoni bliže pola br. zwjazk. jednaćela w Budyšinje. Připowědźenja maja so wotedaź do kóne tutoho měsaca.

Njeswačidło. Jutrnica. Posedźenje njedźelu hnydom po serbskich kemšach. Jednać budże so wo ważnych należnosćach.

Pančicy. Jednota Sokoł ma sobotu 21. róžownika wječor w 9 hodź. we Wudworju zhromadźiznu. Wšitcy bratŕa so wočakuja.

Starosta.

Woblekowe tkaniny, kaž muslin, płóčl. žida, židźany płat, indanthren, módročišć, beiderwand cefír, voile, marocain, georgette atd.

w najwjetšim wubjerku po najniž płaćizn. pola firmy **Reimann** při Póstow. namješe na Hośle hasy 29

Prošu wobhladajće sebi wukladne wokna a wokhežu!

Ręču serbscy!

Wšě šulske knihi

dostanjeće

w Serbskej kniharni w Budyšinje

w Serbskim Domje

200 wóznych kołow, nowych a trjenimi wšelake sadźby za njedźelske wozy z gumijow a żelezom, kaž też żelezne a drjewjane konjace korta a rěble, tohorunja wulku dźělbu wóznych wóskow ma, dokelž su zbytkne, jara tunjo na předań

Moritz Wobst G. m. b. H.

w Budyšinje Telefon 3065 / 3066

Dźěl. schórzuchi

bjes łoza, wotmjane a zwern: 1.30 1.10 —.95

A. Kasper

měj. J. Pilopp

w Budyšichinje

Picu za kurjatka, mučku za jejanjesenje

poruča

Rauchfuss

sy hnjenjowa wikowarnja na Žitn. wik. 9. Tel. 2069

Nowe a trjebane meble

a wutykane wěcy

kóždeje družiny poruča

Fr. Wenzel

jenož na Hornčerskej h. 11

Też na wotpłaćowanje

Dobre wupjerki

2 pošt.: 15.60 14.40 **12.60**

1½ pošt.: 13.— 12.20 **9.80**

A. Kasper

měj. J. Pilopp

w Budyšichinje

4000 a 2000 hr.

so na 1. hypoteku wupožčuja

Pytam a poručam stajnje

kněže a ratařske ležowny.

Z dobom poručam so k zradźenju we wšěch sudniskich a khłostanskich należnosćach, k zarjadowu, wšěch płaćeńskich wobčežnosćow a k zhotowjenju kupnych zrěčenjow a testamentow

Ręču serbscy!

Prawny büro MUCKE

w Budyšinje na Mättigskej drózy 23, při sudnistwje

Telefon 3217

Dźělba nowych

jězdnych kołow

mužace koło . 45.—

žonjace koło . 47.50

Jan Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Trjebana

kuchnja

sofy, woblekowe a šatowe khamory, kaž też druhe meble smješne tunjo

Willkommenec skladu, kupje na Kotołskej hasy 8

Přiloha k čisłu 116

SERBSKE NOWINY

Pjatk 20. meje 1932

Serbja, čitajće Serbske Nowiny!

S tym sće sa tuni pjenjes pscherźiwo njesłožam a pjerjerej sawěsćenji!

To wuczi naš ſnowa tamny ſrudny pad we Wudworju, hdźež pšches njesłožowym pschipad muſej dwoja mandźelſka a dźěćom staroſćiwa maći ſemrěć. Tola ſłuži ſrudny pad na jěroſći a hórkoſći, dokelž bě potrjechena, njemuſy Hana Jóſchkowa, jako dołholětna wotběrarka Serbſkich Nowin pola nich pšheſćiwo ſnjerćertym njesłožam ſe

1000 hriwnami

ſawěſćena a kotreż ſu ju ſe jeje pschiwuſnym w ſaſchłych dnjach pšches Nürnberſku banku dopołnje wupłaćiłe. Hdyž też njeſy — — ſmjerć wyſchicha ſuma była — człowjeſke kiwjenje nihdy — — — niemóža, dha je tola wulka wołóſnoſć ſa ſam — — — pschi ſmjerći, kotreż nichtó wjacy ſadźěwać — — — Hdyž ſu ſej pjenjeſnje podpjerali weſći pschi — — — — windawkach, kotreż ſwjetſcha ſ taſkim padom — — — Njeby-li tak było, bychu taſſenu wołóſarowanemu — — — ju ſo hižeſce pschidatnjše materielnu ſtaroſćo, kotreż ſmuſ na ſebi ſrudny pod cźuſiwje powietſcha.

Nichtó njemóże rjec: Njetrjebam tajkeho ſawěſćenja. Wjeru ſo na kedźbu a dobrjenjeſłožam ſ puća. Wobhladajmy ſej Wudworjanſki pad bliže: Žona łóži na dworje kokoſche. Pschi tym ſakó ſej wot durjow ſwinjazeho kłéwa ſchpak do porſta. Pschitwuſni jón wuczuhnychu, ranu derje wumyja, ſawobala a ſwjaſaja. Po człowjeczim rozumje je wſchitko cźiſte, ſchtoż móże dalſchim ſcźěhowkam ſadźěwać. Sa nikotre dny je rana ſaſita. Po ſoacźu — Pominjeſchće ſo nimale dwě njedźeli, žona ſtłori ſnowa. Sawołany łékař njemóżeſche hnydom thorjeſć ſpóznać. Staivy a tył poczinjaju ſproſtnjeć a na napraſchowanje ſtónčnje łékarjej wuſinje, je je pšched něhdźe dwěmaj njedźelomaj ſej ſchpak ſakkóſa, na cźaſ niežo dale daka njeje, hdyž bě tola rana ſaſita. Někto ſpóſna łékař, ſo ma tu ſ jara ſtraſchnym padom cźinić, ſ twiwu, ſo je pschi wuješenju rany tehdom tola bazilus, tak mjenowany tetanus, w njej ſwoſtał a thorjeſć ſawinował, kotreż łékarſke wumělſtwo wjacy wotpomhać njemóżeſche, dokelž bě hižo w ſtudiju, hdźež je wjeſha pomoc podarmo.

Kak kuſto móże podobne njeſłoże w hoſpodarſtwje ſo ſtać. Pischcźiwo nim nichtó ſchkitany njeje. Tón ſakkóje ſej ſerbawy hóſtź a maſam ſchkleńzu do płaty, tamny njecźiſtu jehłu do porſta, tſeći wobodrěje ſej ruku a njedźěłuje dale na to, hdyž je rana wumyta a ſawobalena. Kelko njeſłožow laka w ſkale, na twarach, w łěſach, na połach, na dróhach a puczach pšches automobile a motorſke koleſa. Abo hdyž ſo něchtó pšcheźiwo nadpadam wobara a pschi wumoženju cźłowjekow (na pschi. pschi wohnju, tepjenju atd.) a pschi tym ſam ſnjeboži. Hdyž ſo cźełuje nahłe pſchywinałch a ſej kłokody ſcźinjiſch, ſnadź ſej žily nacźeſnjeſch abo naturhnjeſch abo pschi maſchinach do njeſłožow pschijudźeſch. Do nich licźa ſo też ſrożenje ſ błyſkom, ſnjerćej pšches elektriku, ſpalenju, ſajeſožeſenju, wuſtupowanje morſkich abo ſadufchanych pčinow. Abo dźeſ domu njewinowaće po ſtłoże dźe, wobſtupnjeſch ſo a druſch ſ wotmachom do hłowy. Jeli ſo njeſaraſnyſch, mózeſch hubjeny wostacź ja cźaſ žiwjenja. W tym padźe ſo też tamna ſawěſćenſka ſuma wupłaćuje, howak po prozentach, kaž je łékař postajił. Kelko możnoſćow wobſteja ſa njeſłoża.

Tuž dyrbi ſo ſarjadowanje Serbſkich Nowin, kotreż ſwojich abonentow ſawěſćenja, wuſtupowanje a mózu ſo wſchitkim Serbam nanajnaležniſcho poruczeć. Hdźe macźe podobne ſawěſćenje — na wopſtu a na měſaz jenoż

10 pjenjezſtow

a dostanjeſch w ſnjerćertym padźe abo krajnej bědnoſći 1000 hriwnow. Schto je tuton ſrudny wudawk napſcheco łepſchinje, kiž ſ tuteho ſawěſćenja maſch? Tuž je: łyſe wopaki, ſo ſo mnohi hiſchće dźiwa a nochcźeja tuton maliczki pschinoſchk płaćicź. To je ſchi a ſwojim pschiwuſnym winowatu.

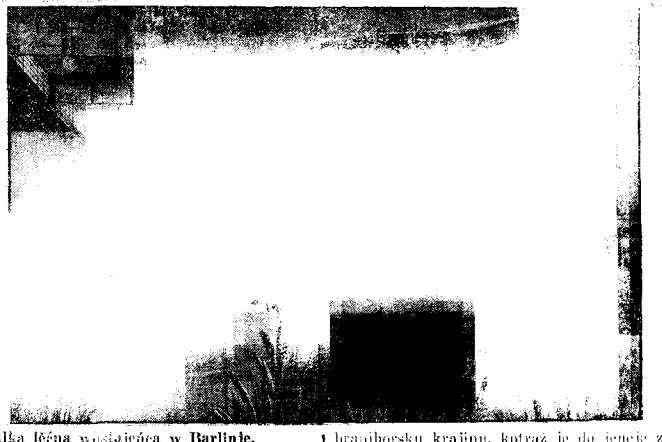

Wulka łéčna wustajeńca w Barlinje.

Při Kaiserdammje w Barlinje wotměwa so wulka łéčna wustajeńca pod heslom „Słónco, powětr a dom za wšitkich“. Wustajeńca chce budźić zajim za ſydleńſku myſličku. Naš wobraz předſtaja wustajenu braniborſku krajinu, kotraž je do jenezje z wulkich wustajeńſkich kólnjow zeſtajana. Njejſu ani zapomnili plawne łětadło (Segelflugzeug), kiž je łětadło małych ludźi za ſwjatok tydźenja (weekend).

Cyrkwinske powěſće

Swjedźeń ſwj. Trojicy, 22. meje 1932.

Z Budyšina.

W Michałſkej cyrkwi změje farař Tišer rano w 7 hodź. němſko Boże wotkazanje, farař Kapler we 8 h. němſku a ½10 hodź. ſerbſku Božu ſłužbu. — Wutoru towaſtwo žonow na Židowje čo. 147.

Krajnocyrkwinske zjednoćenſtwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći. Pop. w 2 hodź. wobdźělenje na zjednoćenſtwowej konferency w Małym Wjelkowje. Wječor we 8 hodź. w Budyšinje evangeliſkaſciſka zhromadźizna (pjekarſki mištr Sachſe). — Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna Běłeho křiża za młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. biblińſka nutrnoſć (List na Hebrejſkich.)

Zjednoćenſtwowy wothładar Zimmermann změje přednoſki a biblisku nutrnoſć njedźelu popołdnju we Małym Wjelkowje, póndźelu w Cokowje, wutoru we Zemicach, ſrjedu w Arnsdorfje, ſtwórtk w Budyšinje a pjatk w Tućicach.

Sotra Emma změje biblisku nutrnoſć za žony póndźelu wječor we 8 hodź. w Budeſtecach čisło 25b a ſtwórtk w Lubiju.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź a Bože wotkazanje, dop. we 8 hodź. ſerbſka a ½10 hodź. němſka Boža ſłužba.

Z Budeſtec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bóje němſku ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemšenje. Dop. w 11 hodź. změje farſki vikar Böttger kemšenje za dźěći 1.—4. ſulſkeho lěta. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor we 8 hodź. změje farař Bóje biblisku nutrnoſć w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. je rozprawjanjo wo bibliji w evang. towaſtwje młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. tow. młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. biblińſka nutrnoſć pola Duńkec w Kózłach.

Z Buker.

Rano ½7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke, ½10 hodź. němſko kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu.

Wumrěł: Arnošt Hermann, mandź. ſynk Khorla Wilhelma Nieſchkowitza, rat. pohonča w Kołwazy, 5 měſ. a 4 dny ſtary.

Z Budyšinka.

Pop. ½10 hodź. je ſerbſka Boža ſłužba (farař Handrik Pawlik).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Voigt němſku ſpowědź, we 8 hodź. němſke a ½10 hodź. ſerbſke kemšenje. Boža ſłužba za dźěći a rozrěčowanje z młodźinu wapadnjeceju. — Wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanſka hodźina za pozawniſtwo. — Srjedu je paćerſka wučba też za holcow na farje.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. ſerbſki haut, we 8 hodź. ſerbſka, ½10 hodź. němſka Boža ſłužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanjo z konfirmowanej młodźinu.

Z Hučiny.

Rano we 8 hodź. ſerbſka, dop. ½10 hodź. němſka Boža ſłužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu.

Sven Hedin

(Pokračowanje.)

Wječor w ſedmich dźeſche ſaſo dale, tſi hodźiny dołho. Pschiſtupichmoj k tſjom ſchtomam. To běchu topoły. Te pak mějachu jara hórke topjena, tuž je njemóżachmoj jeſ.

Spytachmoj někto ſtudnju wuryć. Ale njemóżachmoj wjacy łopaci dźerżeć. Dokelž tam dojeć hnydźi halofow leżeſche, běſche namaj mózno, dwě hodźinje dołho wulki woheń ſdźerżeć, w nadźiji, ſo namaj někotre na pomoc pschińdźe. Wſchak wjazy dałoko być njemóżeſche k nomadam, kotſiž pschi kronje puſcźiny ſwoje ſtadła paſu.

Pschi wohnju ſmój wuſnyłoj. Sſamoj ſpaloj hacź do tſjoch hodźin a potom dale běžachmoj hacź do dźewjeczich. Wulkeje horzoty dla dyrbjachmoj ſaſo dźeſeć hodźin w pěſku leżeć. Potom chyłoh ja dale hicź. Ale Kaſim ſ mrějazym błoſkom prajeſche, ſo wjazy njemóże. Tuž ſtupach ſam dale pšches nóz a pěſk. Na poł jenej běch też ja na konju ſwojej mozy. Lehnych ſo ſpody jenoho ſchtoma. Za khwilku běch motnuł. Słyſchach, ſo nichtó blize a blize ſtupa. To běſche Kaſim. Symna nóz bě jemu ſaſo jeho mozy dała. Nětk hibachmoj ſo po cźiſte dale. Seym tam zyle konzu po ſchtyrjoch łěł. Na jenej pěſkowej hromadze dołhadach ſo na cźłowjeſe ſtopy. Pschehnjatach je. Mjeńſchu ſtarſche hacź jedyn dźeń. Myſlitach ſej, ſo ſu ſe paſtyrjo na naſch wołaŕ dohladali a na pomoc ſchli. Ale dołho moje wjeſele njetrajeſche. Kaſim ja tym pſchińdźe, jo běchu to naju cźiſte, tſi łěchy w pěſku wotmołowane. Někto wodźach, ſo běchmoj ſo kołeſu wokoło thodźiłoj. Spróżnjeſche dła běch ja ſebi na kompaſ hladacź.

Bě wulkej ſrudobje łehnychmoj ſo a leżachmoj hacź do na poł tſjeſy.

Rano moja nadźija ſaſo roſcźeſche. Pěſkowe hromady běchu niſche a niſche. Bórſy pſchińdźechmoj do ruiny. Widźachmoj ſapeſzatk wulkeje hole, a 1.26 hodź. běchmoj w hoſi. Sa khwilku widźachmoj kunjazy hnój. Někto wjazy dałoko bnej njemóżeſche k pěſnim nomadam. Běſche pak żełownje horzy dźeń, dopołdnja w 9 hodź. ſo do khłódka lehnychmoj. Wječor w ſedmich chyłoh ja dale khwatacź. Ale Kaſim wjazy ſtanyć njemóżeſche. Dwaj a poł kilometra ſo nětko ſam dale ſchmjatach pšches hufty łěſ. Nadobo widźach dźiwja kaźżu wyſcheſche mje, ſłyſchach pluſkotanje a ſtejach pšched 20 mtr. dołhim jeſerom, kotrejž mjeſeſche kraſnu cźerwjenu wodu. Mějach mału tyſtu ſobu, 21 taſtich tyſtow ſym ſa 10 minutow wupił. — —

Schto nětka? Sven Hedin do cźiſtuju wody narjerpa a donjeſe ju Kaſimej. Tón wobej cźiſtej ja ſobu wupi. Kaſim pak běſche ſłyſcheſe tak ſłaby, ſo dale puczowacź njemóżeſche. Chyżſche poſdźiſcho ſam dale hicź. Wſchak nět jeſche w bliſkoſći wody doſć.

Hedin bě ſo někto ſaſo ſam na puć podał. Dokelž bě ſo doſć wody napił, ſa tym pſchińdźe, ſo je też tehdy hłódny. Sſoro ſym tydźeń niczo jědł njeběch. Dobru pječeń pak ſam njemóżeſche, tuž dyrbjeſche młode ſaby jeſeć. We tużiełkach bě jich doſć.

Wórty je Hedin potom paſtyrjam pſchiſchoł, kotſiž pſchi wěży Cholan darja wowcy a krawy paſechu. Nowadźo běchu ſo najprjedy najeſcźeli, hdyž taſki maſamy a roſtorhany łumpał i hole pſchińdźe. Tón pak jich poſtrowi ſe fnatymi ſłowami „ſalem alaſſum“, to rěła „nětr budź ſ wami“. Dowjedźechu jeho do hěty, kotruż běchu ſej tam natwarili, a dachu jemu wowcje mloko a maſſowy hłěb.

Cźi paſtyrjo běchu tam zyle lěto wonka, w lěcźe a też w hymje. Skót kluſcheſche kniesej w měſcźe Cholan. Wulku nijdu wón ſwojim wotnoſcźam njedawaſche. Sa měſaz 9 hriwnow. Wyſchſcheje teho pak maſſowu muku ſa khłéb a też cźaj.

Dołho horjedźerżeć ſo Hedin njechaſche. Na Kaſima pak dyrbjeſche doczakacź. Tón je też bórzy pſchiſchoł, ale niż ſam. Mějeſche Fstama ſobu, teho nawjedowarja karawany, kotrehoż běſchtaj Kaſim a Hedin poł morweho w pěſku leżo wotſajiloj. Fstam bě tam najprjedy zyły dźeń leżał. Potom bě ſo ſ najſylnjiſchim wjeſelom dale dracźował. Bě hacź k wěży Cholan darja pſchiſchoł, kotraž bě zyle wuſnyſchena. Tam pak bě karawana ninu cźahnyła a Fstama namakała.

Někto běchu ſaſo tſjo. Pſchi ſpocźatku puczowanja pak łéchu pjeże byłi. Dwaj běſtajaj w puſcźinje wumrjeloj.

Cźi tſjo ſu wot nimocźahajnych pſchekupjow proviant nakupowali a ſu ſ połnoju puczowali do měſta Kaſchgar.

Někto mohł ſebi nětorytſluſti wuſtłicź, ſo běſche to Sven Hedinowe prěnje a pohlednje puczowanje do puſcźiny. Ale tón hiſchće doſcź njemóżeſche. Hižo je pol leta bě nowon karawanu ſeſtajał a ſo ſaſo do puſcźiny podał.

Hłuboko w puſcźinje Tatła Makan je ſtare měſto namakał. Khěže běchu roſpadane, nětorre ſ pěſkom powrte. Mnohe běchu ſ topoloweho drjewa natwarjene. Na ſe ſuty běchu wobydlerjo pſched poldra tyſac lětami kraſne wobrazy namołowali. Tej 3 mtr. wyſoke drjewjane ſtopy tam ſtejachu. Hdyž nichtó do nich klepny, roſcźerachu ſaž ſchkleńza. Sven Hedin je tam też wjeſelske ſtawy ſ gipſa, cźłowjeſy, karawy, drjewjany ſchrub a nimonſki kamjeń namakał. Mimoſłedni kamjeń je dopołna ſo te, ſo je ſam w ſaſ dźewnych lětſtotkach rěka běžała. We tym ſu wokoło też delbe rynili topołowych, ſłowcźinowych a opuſcźowych ſdonſow.

(Pokračowanje ſcźěhnje.)

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkw. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Wumrěł: 13. meje: Pětrik, žiwnosćeŕ w Khwaćicach, 70 l. 2 m. 25 dnjow.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, ¾11 hodź. cyrkw. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. Pop. ½3 hodź. towaŕstwo młodych holcow na farje.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. je němske předowanje (faraŕ Konik-Ketličanski.)

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. ½10 hodź. rozrěčowanje z młodźinu, ½11 hodź. němske kemšenje.

Z Minakala.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za naš Boži dom. — Zemrěła: Hana Ruth Cužkee, dźowčička Arnošta Korle Cužki, dźěłaćerja we Łomsku, a jeho mandelskeje Marje Marthy rodź. Deutschmannec, 2 lěće 21 dnjow.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za wosadnu diakoniju. Pop. w 3 hodź. serbske, w 4 hodź. němske kemšenje w Zarěču. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towaŕstwo młodych hólcow na farje.

Z Nosaćic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba. Pop. ½3 hodź. rozrěčowanje (z wobrazami na farje). W 3 hodź. tow. młodych holcow, ½8 hodź. tow. młodych hólcow.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża służba. Dźěćikemšenje: w Bošecach ½10 hodź. za mjeńše a ½11 hodź. za wjetše dźěći, we Poršicach ½2 hodź. za mjeńše a wjetše dźěći. Pop. w 3 hodź. rozrěčenje z cyłej młodźinu Poršiskeje wosady w Handrikec hoscencu w Poršicach a na to přednošk ze swětłowobrazami wo Brasilskej: k. Hendrich Partzsch z Budyšina. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma zjednoćenstwowy wothladaŕ Křižan biblisku nutrnosć w Bošecach.

Ze Slepoho.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba. Zběrka za zwěsćenje evang. cyrkwje w namjeznych krajinach. — Zwěrowani: Matej Zaisich w Brězowey a Marija Bórkoc z Dźěwina. Gustav Korla Rudolf Brězak, kowaŕ w Běłej Wodźe a Hana Kóčec z Miłoraza. Jurij Hejnca a Hana Nyklec z Rowneho. — Zemrěći: Hana zwud. Machačkowa rodź. Rozmejoc w Rownom, 82 l. 11 m. 22 dn. Erich Max Žuroc w Miłorazu, 4 m. 16 dn. Hana, Jurja Kóča we Miłorazu mandź., rodź. Fabianec, 52 l. 5 m. 25 dn.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. ¼4 h. Boża służba w Lěskej.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodź. předowanje (faraŕ Konik-Ketličanski). Póndźelu wječor we 8 hodź. ma br. Křižan biblisku a zjednoćeńsku hodźinu.

Žiwa zatyka

Pśirroda je wjele naśmonišćiśa dyžli cłowjek. Wśykne „wumamakanki“ cłowjeśa běchu w pśirrodźe hižo dawno znate a śo powpśichitkownje wuźiwachu.

Pola ludźi znajemy, powołanske woblicа, po kotrychž hnydom spóznawamy kowarja, wučeneho, sastojnika. Pola mrowjow je to hišće wjele bóle wuraźne. Jow su dźěłaćerske wotrinki, kotrychž rjemjeślo hižo po swonkownym napohladźe hnydom spóznajeśo. Su tu na pśikładne pśicpjenuwarki sesiny ſ hobrśkimi kśicpjenami abo privilegowane dóśi, cśejž kśicpjenа su hotowe dźěłaśe wośpjeći, w ottrychž śo dodatki transportuja.

Nětko pak eksistuje wěsta mrowja, tiž śo mjenuje „Colobokiš“, ta je hotowa žiwa satyka. Mjenuj sa to, so mamy jara drohotnu wěź satykaź, a to tak, so žadyn njerozwołany satyku njerozpśicpjenje. A nětko śo něchtó postaji, so ma žiwy je swojim cśěłom tworjeć tajku satyku a jenož na wěśte heśło druhego nuts puscheći. A tajke su nětko pśikleepane mrowki woprawdźe na cźaś žiwjenja pśichitajte tak rjec narodne satyki, tiž śaraceja drohu ekonomiu. Tute mrowje bydla na worjeschinach a w halosach khodźe wuhrunjaja. Jich ſkhow pak ma wotemrjeśaju jenož na wěśtym městnje a tam je tajka mała dźěrka, so może runje jenottliwa mrowja śo pśicpjeśmykneć. Do tutcje dźěry dyrbi nětko jena jara tołsta mrowja śo wot nutśka tak pśichitłóčiś, so ſ hłowu runje dźěru satyka. Tak tež maju žałostnje tołste hłowy, tiž su podobne na satyki, pśedki kaž ſ nožiśami pśichitśihane. Nimo toho je hłowa tak śkhrowana, so śo runa śtarej śforje. Hdyž potajtim mrowja ſ tutej žiwej satyku dźěru satyka, žyła nichtó dźěru njewidźi. A hdyž cźe nětko domjaza mrowja nuts, dyrbi wona najprjedy sakklepaś. Tute žiwe satyki drje dyrbja byś jara lěnjokrejne, so śo jim njewoſtawźi tajke njepśichijomne dźěło.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 20. meje 1932:

Wčerawše curzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	16,45	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,34	100 franc. frankow	16,605

Burzy běchu wčera dale słabe. Kursy wostachu stóčene. Burzy cźěrpja dale njespokojaze poměry šmutkowneje a šwonkowneje politiki. Wuśtaw sa pśicpytowanje a dohladowanje konjunktury we ſwojej pośtejonjej rosprawje njewidźi hišće žanego wobrota k lěpšemu sa nasche hospodarśtwo. Cźerpjaze njeje jenoź hospodarśtwo nascheho kraja ale zyłeho śwěta. We śwjasku cźěkkoźlowatśkich pśicpjemyślinikow mějesće tele dny hłowny direktar śnatnje Prašźeje wulkobanki, mjenujcy „Živnostenśkeje banki“ pśicpjednoścł wo hospodarśkich poměrach. We ſwojim pśicpjednoścku śo podobnje wupraji, so pótkrjeny hišće cźemnjśe a cźěkkoźlowate cźasy nascheho hospodarśtwa, tohodla cźěłu śa.wośeć k najwótrjejśej śluźowośći pohotowośće.

Na **produktowych wikach** płaćišny pśicpjeńcy a rožki śabo wo 10 pj. po zentnarju powulcźichu. Dowós rožki a pśicpjeńcy na wiki śabo pśicpjeśa. Pśicpjeńcy a rožki lubja hač dotal rjane žně. Sšo wě, do ſnjom wśchat je hišće dołho wša. Dokeľ pak pocźaś wunjeźu rožki a pśicpjeńcy howi, teź wuhlady na dobre žně rostu.

Zentnar płaceśeše wčera w Barlinje:

pśicpjeńcy 13,65—13,75 hr. (13,65—13,75 hr.), rožki 10,10—10,20 hr. (9,60—10,40 hr.), nałětnjeho jeczmjenja 9,30—9,65 hr. (9,30—9,65 hr.), nałmjśeśo 8,90—9,25 hr. (8,90—9,25 hr.), wowša 8,20 hač 8,45 hr., (8,20—8,45 hr.),

w termijowym wikowanju:

pśicpjeńcy:

ſa mejn: 14,22½ hr. (14,30 hr.),
ſa julij: 13,70—13,75 hr. (14,15 hr.),
ſa ſeptember: 11,30—11,28¾ hr. (11,27½—11,26¼ hriwnow),

rožki:

ſa mejn: 9,83½—9,82½ hr. (9,93¾—9,92½ hr.),
ſa julij: 9,50 hr. (9,72½—9,70 hr.),
ſa ſeptember: 9,12½—9,13¾ hr. (9,12½ hač 9,11¼ hr.),

wowśa:

ſa mejn: 9,75—9,72½ hr. (9,67½ hr.),
ſa julij: 9,90 hr. (8,87½ hr.),
ſa ſeptember: —.— (7,67½ hr.),

Płaćišny w ſpinkach wośnamjenjeja płaćišny tydźeńſchich wikow. Hdźež žane naſpomnjene njejźu, tam śo njepśicheměnichu.

Witi w Lubiju.

Pśicpjeńca 13,20—13,50 hr., rožka 10,30—10,60 hr., jeczmjeń nałětni 8,75—9,50 hr., wowśa 7,40—7,70 hr., běrny 2,20—2,80 hr., ſyno 2,20—2,70 hr., ſ.oma maſchinſta 1,60—2 hr., muka pśicpjeńcna 20—20,75 hr. a ržana 70 proz. 16 hr., pśicpjeńcne wotruby 6,10 hač 6,30 hr., ržane 6,20—6,50 hr.

Butra kuſk 0,68—0,70 hr. (68—75 pj.), jeja ſchtuka 6 pj., twaroh 25 pj., punt, běrny po puntach 4 pj., kał běły 12 pj. (10—15 pj.), cźerwjeny 18—20 pj. (13—15 pj.), karoty 18 pj., jędźana ſoboda 6—10 pj., kał ſyrodźty 20—50 pj. (35—60 pj.), kołrabi 10 pj. (25—30 pj.), porcj 10 pj., tórki 60 pj., kał kišany 10—12 pj., zybła 15—18 pj., buny 35 pj., tomaty 100 pj., ſołotej kśicźk 5—18 pj. (10—20 pj.), radiški walcźk 7—10 pj. (8—10 pj.), rjenjeń 6—10 pj. (10—15 pj.), jabłuka 8—35 pj. (7½—35 pj.), mérnik 40 pj.

Płaćišny w ſpinkach wośnamjenjeja płaćišny tydźeńſchich wikow. Hdźež žane naſpomnjene njejźu, tam śo njepśicheměnichu.

Witi w Kamjenzu.

Pśicpjeńca 13,50 hr. rožka 10,50 hr. (10,60 hr.), wowśa 7,50—8 hr., pśicpjeńcna muka 25,50 hr., ržana muka 70 proz. 15,75 hr., pśicpjeńcne wotruby 6,50—6,75 hr., ržane wotruby 7—7,75 hr., ſyno 2,25—2,50 hr., ſ.oma ſkótna 2 hr., k ſaſtanju 2 hr., běrny běłe 2,50 hr., cźerwjene 2,75 hr., žołte 3 hr.

Butra punt 1,40 hr., jeja ſchtuka 6 pjenjezkow. — Prošata 7—14 hr., běhaći — (25 hr.), łubjata 2 hr. hač 2,40 hr. (1,80—2 hr.), ſuſny młode 3,50—4,80 hr. (3,20—3,60 hr.).

Kał běły 12 pj. (10 pj.), cźerwjeny 15 pj. (12 pj.), łoboda jędźana 10 pj., rjenjeń (Rhabarber) 10 pj., zybła 18—20 pj., mérnik 15—35 pj., kśeń 80 pj., hromak 25 hač 60 pj. (45—90 pj.), ſołotej kśicźk 10 pj. (10—20 pj.), morchej nowa 15 pj. (10 pj.), radiški walcźk 8 pj. (10—12 pj.), rjetkej 10 pj. (15 pj.).

Płaćišny w ſpinkach wośnamjenjeja płaćišny tydźeńſchich wikow. Hdźež žane naſpomnjene njejźu, tam śo njepśicheměnichu.

Witi w Khorćebuſu.

Mjaśo howjaze 50—80 pj., cźelaze 60—90 pj., ſkopjaze 80—100 pj., ſwinjaze 60—80 pj.

Jeja ſchtuka 5—6 pj., butra punt 1,10—1,20 hr. (1,30—1,40 hr.), twaroh 25 pj., łany wośij 50 pj.

Liny 75—100 pj., ſchćuki 95 pj., karpy 75 pj., młode ſołbje 50—80 pj., kury 1,80—2 hr. (1,80—2,50 hr.), khapony 2—3,50 hr.

Kórki ſchtuka 50—80 pj., kołrabi 40 pj., morchej 5 hač 10 pj., nowa 35 pj., rjenjeń 10 pj., rapunzałki 100 pj., łoboda jędźana 10—15 pj. (15—25 pj.), hromak 20 hač 40 pj. (55—80 pj.), kał ſyrodźty 30—40 pj., cźerwjeny 15 pj., běły 15 pj. (10—15 pj.), wirſinkowy 15 pj. ſeleny 20 pj., ſołotej kśicźk 5—15 pj.(5—10 pj.), mérnik 25 pj. (20—25 pj.), kśeń 40—60 pj. (30 pj.), zybła 20 pj., kulerěpa 5—8 pj., běrny zentnar 3 hr., punt 3½—4 (4) pj., truſkaty 2 hr., jabłuka 30—40 pj. (40—60 pj.), worjechi włóſke 40—50 pj., łěſchne 45—55 pj. (45—50 pj.), ſmorje 65—70 pj. (65 pj.).

Płaćišny w ſpinkach wośnamjenjeja płaćišny tydźeńſchich wikow. Hdźež žane naſpomnjene njejźu, tam śo njepśicheměnichu.

Śśinjaze witi w Khorćebuſu.

Pśichwjeſli běchu 1148 proſtaſow, 140 běhakow. Witi běchu ſchpatne. Wone płacźachu:

Proſtaſa: małe 6—9 hr. (6—9 hr.),
śśenje 9—11 hr. (9—11 hr.),
wulke 11—14 hr. (11—14 hr.),
Běhaki: małe 14—30 hr. (14—30 hr.),
śśenje 30—45 hr. (31—45 hr.),
wulke 45—65 hr. (45—65 hr.).

Płaćišny w ſpinkach wośnamjenjeja płaćišny tydźeńſchich wikow. Hdźež žane naſpomnjene njejźu, tam śo njepśicheměnichu.

Śśinjiſke powěſće.

Pśicheźadźowanja:

Sobotu 21. meje 1932:

we Wołeſchnizy pola Lubija w Großereź hoſćenzu dop. w 10 hodź.: wot do pśichajanja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wośijowe ſymje o.... abo ... hewak 10 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 5.	18. 5.		19. 5.	18. 5.
Pšeńca	273-275	225-277	bany	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	202-204	204 2 6	woka	17,0-18,0	16,-18,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
ječmjeń	178-185	178-188	žołte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wowsa	164-169	164-169	seradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	rapa, wośuk	—	—
pšeńč. muka	30,0-36,2	38,0-56,1	łany wośuk	10,7	10,7
ržana muka	25,8-27,7	25,8-27,7	such. truhanč	9,00	9,60
ps. wotruby	11,3 11,7	11,5-11,9	b.rny. kruski	15,9-16,2	15,9-16,2
ržane „	9,5-10,1	9,6 1 2	ſyno, 50 kg	1,45-1,65	1,45-1,65
raps	—	—	ržana ſłoma	1,30-1,55	1,3 -1,45
hróch Viktor	17,0 23,0	17,0-23,0	ješeńč. „	1,05-1,20	1 15-1,30
lane ſymjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,05-1,20
pje.uški	16,0-18,0	16,0-18,0	ječna „	1,05-1,2	1,05-1,20

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku **Marko Smolerź** w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feniłleton: **A. Dučmaŕ** Budyšinje. — Za nawěſtki: **G. Janaŕ** w Budyšinje.

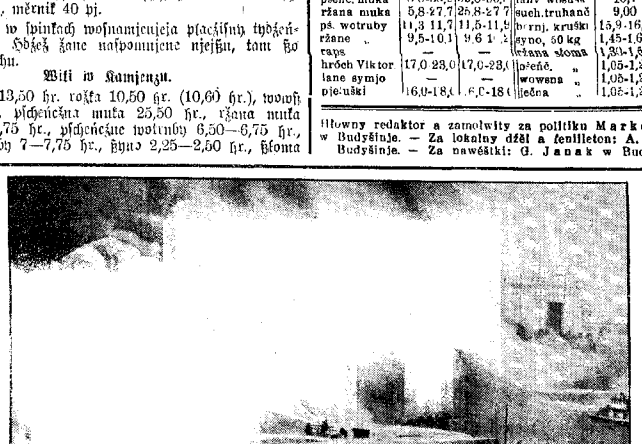

Hobrski woheń w Newyorkskim pśistawje. We Newyorkskim pśistawje zniči wulki woheń pśistawniśco Cunardskeje łódźneje cary, kiž lud mjenuje „Millionen-Dollar-Pier“. Zapśimnyć dyrbješe 6u haśeńskich cahów a haśeńskich cołmow. Na našim wobrazu pśedstaja so, kak haśeńske cołmy pśeciwo wohnjej dźěłaju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaćí 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 117 — **Budyšin — Sobotu, 21. meje 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Brüningowy financny programm

Němski kabinett je schwórtk swoje wuradźowanje wo finanznym planje za běžne lěto a wo nowym wutworjenju spomoženja dźěłonjemějerjow, gmejnskich finanzow a dawkowych žórtwow z hłownego dźěła stónčił. Po knježerstwowych wobstejnkujenjach maju to dotalne zakonje wo bjesdźěłoćoji na hlědowaze waschnje pschemjenić:

1. Sawěsćenje dźěłonjemějerjow dyrbi so na to waschnje wołožić, so by **podpjerankli cząs z 20 njedźel na 13 njedźel skrócił.** Pschi tym budże wěso, dokelž by so hewak dyrbjał pschikład nowych dźěłonjemějerjow do spomožeho sastaranja gmejnow pschenjesć stacz, **wěste wurunanje w krisowym sastaranju** nutne. Hdy by tuzeba było, dyrbja so pola krisoweho sastaranja, za kotrež němski stat nětkole schtyri pjećiny, gmejny jenu pjećinu njeje, gmejny wot swojeho podźěła wuzwobodźić.

2. Jako wołożenje gmejnow na **němski stat za wožebje nuzu cźerpjace gmejny pschiběrki dale dawacz,** za cźož je so lani 230 milijonow hriwnow wudało. Dale dyrbi so za tutón samyslí **wobydlerski dawk,** kotryž žmědźachu gmejny hač do 1. junija zběracz, za słynk hospodarskeho lěta **dale zběracz.** Za to pak je so plan spušczeźił, po kotrymž dyrbjesche so dźěłowy płaczijnu do knježerstwa zastupili. Dobrez radże naschich politikich pschećiwnikow mamy wotmolwicz, so instanzu k pruhowanju nascheje dostojnosće za knježerstwo w Němskej swonka naš žanych njepschipóšnawany. W Prusskej mamy dźensa najžiwlnische slejischcźo, kotrež je hdy jena strona měła. W Prusskej njeje žaneho knježerstwa, kotrež nochcyny.

Nascha pruska fraktija je w tu chwilu jedyn z najžiwlnischich instrumentow. Wona je wójsko, z kotrymž może so doskónczna bitwa biez. Nazionalna sozialistiska strona budże so jenoż lód synnemu pschemyślenju wodźez dacz. Nadźija naschich pschećiwnikow, so nerwy tschěbiny, je jebawa.

Po dźakowych žłowach fraktijineho wjednika Kuby Adolf Hitler pohěbenje wopruschcźi, so by so do oldenburgskeho wólbneho wojowanja podał.

Krwawne zranjenje w Hamburgu

W **Hamburgskim** smutskownym měsecu so so kommunistowo a nazionalni sozialistowo sabo do krwawnych puknow dali. Pschi tym je so też stólało. Stónczne k pschimanizy dóńdże, a kakachu do so z nożemi. Schtyrjo nazionalni sozialistojo so z wutřelemi a je skalanjom straschnje zranichu. Dweju kommunistow so do khribjeta kóli.

W **Duisburgu-Hamborndze** so so pjatk wulke demonstrazije njesabkužerjow wotmě̌le. Dźěłonjemějerjo, kotřiž pospochi wolachu: „Sčmy hłódni!" so so do někotrych zyvobowych klamow dobyli a z nich wschě twory wotnjesli. Podobne podawki so so **w Lipsku** stałe. Tam so z klamow chléb, butru a mjaso kradnyli.

Francowzojo Pólsku zakituja

Dla powěsćowo wo posdačnych němsko-pólskich saschmakjanach w Gdanšku so na Pariskej burzy žrjedźi kursy skoro wschěch franzowskich hódnotnych papjerow padłe. To je Pariskí „Temps" pohnuło, wótry nastawk wosjewiš, kotryž je najskerje z knježerstwa wuschoł. Tule składnosć dobonm „Temps" wuzije so by so sakhowanje franzowsko-pólskeho wojerskeho swjazka wusunpowak.

Hižo někotre njedźele psched wólbami do franzowskeje deputertskeje komory běchu lěwizowe nowiny „Republique" a sozialistiski „Populair" jakuje prajile, so dobyscerske lěwizowe strony njebychu tónle wojerski swjazk podležschile nutřnemu dawk sawjedł, **so podležchi,** so by němski stat we běžnym hospodarskim kšeže wobšł z dalschimi schtwórzestnymi dołhodawami z tuteje sumny liczjeł.

Pódla toho so krisowy dawk na wschitkich sabkužerjow wupschestrje, mjes tym so jón sastojnizy hač dotal njezbu trjebali płaczeć.

Sdobom dyrbja so podpjerańke žadźby we wschelakich wotdźelenjach podpjery njesabkužerjow stróżeć. Myšla sebi, so so z tymile dawkownymi naprawami, po kotrychž so někotrjche podpjeranje dźěłonjemějerjow a njesabkužerjow na dlšchi cząs sathowa, dokhody a wudawki němskeho stata do runowahi staja.

Němske knježerstwo dale wuradźuje

Němski kabinett je so pjatk znowa schchol, so by wo praschenjomaj saradźenja dźěła a dźełanskeje ližbly radu składowal.

Pohłednje rossądźenje wo podležschenju wobydlerskeho dawka a krisoweho dawka a wupschestrjenju krisoweho dawka na sastojnikow so hakle po swjeśenjach němskeho finanzneho ministerstwa stanje. Dźenża je němski kabinett z praschenjemi sawěsćenja pschc invalidnosć, sajsćwjenje a je sawěsćenjom hórnikow sabéra.

Hitler před nacionalno-socialistiskimi zapósłancami pruskeho sejma

Schtwórtk je w Barlinje nowa pruska sejmska frakzija nazionalno-sozialistiskeje strony pohłedźenje měła.

Adolf Hitler je w nim prajił:

Nazionalno-sozialistiske hibanje njeje 13 lět wojowało, by we nětčišchu politiku Němskeje w nětkajkej koalizji dale dźěłało. Wono je žebi samolwitosć psched swojimi 13 misijonami wolerjow wědome, kotrež chcedźa, so by hinak było. Njewojujemy, so bychmy ministerske sastojnstwa wobhadźili abo so bychmy sa kóždu płaczijnu do knježerstwa sastupili. Dobrez radże naschich politiskich pschećiwnikow mamy wotmolwicz, so instanzu k pruhowanju nascheje dostojnosće za knježerstwo w Němskej swonka naš žanych njepschipóšnawany. W Prusskej mamy dźensa najžiwlnische slejischcźo, kotrež je hdy jena strona měła. W Prusskej njeje žaneho knježerstwa, kotrež nochcyny.

Nascha pruska fraktija je w tu chwilu jedyn z najžiwlnischich instrumentow. Wona je wójsko, z kotrymž może so doskónczna bitwa biez. Nazionalna sozialistiska strona budże so jenoż lód synnemu pschemyślenju wodźez dacz. Nadźija naschich pschećiwnikow, so nerwy tschěbiny, je jebawa.

Po dźakowych žłowach fraktijineho wjednika Kuby Adolf Hitler pohěbenje wopruschcźi, so by so do oldenburgskeho wólbneho wojowanja podał.

Krwawne zranjenje w Hamburgu

W **Hamburgskim** smutskownym měsecu so so kommunistowo a nazionalni sozialistowo sabo do krwawnych puknow dali. Pschi tym je so też stólało. Stónczne k pschimanizy dóńdże, a kakachu do so z nożemi. Schtyrjo nazionalni sozialistojo so z wutřelemi a je skalanjom straschnje zranichu. Dweju kommunistow so do khribjeta kóli.

W **Duisburgu-Hamborndze** so so pjatk wulke demonstrazije njesabkužerjow wotmě̌le. Dźěłonjemějerjo, kotřiž pospochi wolachu: „Sčmy hłódni!" so so do někotrych zyvobowych klamow dobyli a z nich wschě twory wotnjesli. Podobne podawki so so **w Lipsku** stałe. Tam so z klamow chléb, butru a mjaso kradnyli.

Francowzojo Pólsku zakituja

Dla powěsćowo wo posdačnych němsko-pólskich saschmakjanach w Gdanšku so na Pariskej burzy žrjedźi kursy skoro wschěch franzowskich hódnotnych papjerow padłe. To je Pariskí „Temps" pohnuło, wótry nastawk wosjewiš, kotryž je najskerje z knježerstwa wuschoł. Tule składnosć dobonm „Temps" wuzije so by so sakhowanje franzowsko-pólskeho wojerskeho swjazka wusunpowak.

Hižo někotre njedźele psched wólbami do franzowskeje deputertskeje komory běchu lěwizowe nowiny „Republique" a sozialistiski „Populair" jakuje prajile, so dobyscerske lěwizowe strony njebychu tónle wojerski swjazk podležschile nutřnemu dawk sawjedł, **so podležchi,** so by němski stat we běžnym hospodarskim kšeže wobšł z dalschimi schtwórzestnymi dołhodawami z tuteje sumny liczjeł.

Pódla toho so krisowy dawk na wschitkich sabkužerjow wupschestrje, mjes tym so jón sastojnizy hač dotal njezbu trjebali płaczeć.

Sdobom dyrbja so podpjerańke žadźby we wschelakich wotdźelenjach podpjery njesabkužerjow stróżeć. Myšla sebi, so so z tymile dawkownymi naprawami, po kotrychž so někotrjche podpjeranje dźěłonjemějerjow a njesabkužerjow na dlšchi cząs sathowa, dokhody a wudawki němskeho stata do runowahi staja.

Němske knježerstwo dale wuradźuje

Němski kabinett je so pjatk znowa schchol, so by wo praschenjomaj saradźenja dźěła a dźełanskeje ližbly radu składowal.

Pohłednje rossądźenje wo podležschenju wobydlerskeho dawka a krisoweho dawka a wupschestrjenju krisoweho dawka na sastojnikow so hakle po swjeśenjach němskeho finanzneho ministerstwa stanje. Dźenża je němski kabinett z praschenjemi sawěsćenja pschc invalidnosć, sajsćwjenje a je sawěsćenjom hórnikow sabéra.

how saléšu a sa cząs jeho legitimazijske papjery wukrajancow do drohna pruhuja.

Namjesni policijstoju dyrbja wschędnje direkzji bjesstrachowneje policije sapiš pschipuczowanych pólcz. Wukrajnjo, kotrejž njemóža porjadne legitimazijske papjery pokazacz, so hnydom k wupokazanju pschipowědźa. Tak mjenowane „Nansenske papjy", kotrez so wukrajanam wustajeja, kotřiž njemóža w domisnje paž dostacz, franzowski konsul na podležku junitskowneho ministra a swonkowneho ministra powpisa abo w Franzowskej wustaja. Pódla toho so

kontrolla hotelow pschitwórši

a wobhžedźerjo hotelow dyrbja so 24 hodźin japiš zuzych, kotřiž su k nim pschišchli, policajskemu kommisarej pócz płacz. Hacz dotal so wukrajanjo, kotřiž běchu z Franzowskeje wupokasali, a so potom pozdźišo skradu wróćichu, njemóžachu polskotacz. W pschichodze so wonii dla nowego njedowolenego pschipuczowanja hnydom wupokajan. Skónczuje so bjesstrach za republizyneho presidenta wot někta na Pariskeho policajskeho presidenta pschenjeje.

Knježerstwowa kriza w Awstriskej

Awstriska knježerstwowa kriza hižo dwe njedźeli troje. Dr. Dollfußej, kotrehož je swjatkowy president Miklas za swjatkowcho kanzlera pomjenował, njeje so dotal poradźiło, knježerstwo wutworicz. Nawopak — kriza je so pschi jednanjach z landbundowym slejischcźom zhórschila. Landbunda dla je domowinski blok so zarjekł, do knježerstwa zastupicz.

Nowe kritiske dny w Spaniskej

Anarchistiske attentaty.

Madridski dopisowař Pariskeho „Journala" powě, so je knjedowski straj rosnowazych dźěłacerjow z pschedchrut k powschitkownemu straji dźěłacerjow był, kotryž dyrbi tele dny w zyłej Schpanjskej wudyricz. We wowrdženju jenoho anarchista w Sewilli su knjedu 400 bombow, pola druheho, Morona z La Frontera, 470 bombow namakali. W Malaje su knjedu na wjele městnach bomby rosbuchle, njejsu pak wjetschcze schkody naczinile. We Valencji je w zentralnej dźěłarni elektrikeje mozy bomba rostacheła, kydom pschiliajenzow je so kranilo, a zyle město je kjes kwětła. W dwěmaj městomaj su anarchistojo tabele japalili, druhdje su na pohrebnischczach wjele khižje rosbili. Hacz dotal njeje k powschitkownemu straji dojschło.

Devalerowe wojowanje přećiwo přisazy sněry

Juski kejm je pjatk w tsećim cźitanju je 77 pschecźiwow 69 hłosam sakonjowy nacźisk wo wotstronjenju pschihłabi kwěta z irskejskimi kralej pschijał. Nacźisk nětko do senata pschendże. Ministerski president Devalera knježerstwowy sakonjowy nacźisk z dźěłacej rěcźu zatitowasche. Wjednik opposizije, pryedawschi ministerski president William Cosgrave, njebě thorese dla pschitomny.

Třelenca ze strajkowarjemi w Ruskej

Kaž pólske nowiny z Kijewa w połednischej Ruskej powěda, njejsu někotre tydźenje dźěłacerjow wojerskich dźěłarnjow wot někotreho cząsa žaneje mjeny wjazy dostałe. Tohodla su dźěłacerjo pschestali dźěłacz. S wojakami, kotřiž jich dyrbjachu do dźěła nutřowacz, je ke krwawnym srożenjam dośchło. Dźěłacerjo so do składa bróniwy dobuchu a so z tscelbami wobronichu. Dóńdże k wopraunej tscelenzy. Hakle hdyž dóschtaj so dwaj regimentaj k pomjelnjenju wotpółłalej, mózesche so pschecźiwnjenje dźěłacerjow pschewinycz. 16 wjednikow su hnydom zastrelili. Nědźe 600 dźěłacerjow su jaleli. Wjednik Kijewskeje statneje policije je žebi žiwjenje wsal.

Nabožeńska wójna w Bombayu

Hindoje, kotřiž wschowindiskemu kongresej pschikłuschcźa, knježerstwu porokuja, so pschi potłoczenju nabožeńskeho wojowanja posledne dny w Bombayu dosć rafuje njewustajnje, praji so samo, so dźensa wyschnosće je swojim pozwolenjam skrocźenjom hindowu dla jich njepschecźelstwa pschecźiwo Jendźelskej pokłostacz. Sdobom hindiskich wjednikow su Bombayskeho gouwernera wopytali a su jemu sjawnje poroki dźelili. Gouwernerej su mjes druhim prajili, so je policija hindam, kotřiž su wo pomoz prohyli, radźiła, so bychu pola kongresa pomoz pytali. Hindiscy wjednicy su spočnacz dali, so wěrja, so wuschnosće z mu-

hamedanami hromadże du. Skónčuje na to pokazachu, so ujemcy a wojowanje na dróhach ženje politiske swady njewotstronja. Hindojo su surowe kujeżstwo mohamedanskich wulkomogulow pschetrali a wóża też jendżelsko-muhamedanski swjask wudżerżeć. Hindojo skedi też na to njemyślu, so pschichoduje pahiwnje poczinić. Gouverneur je wotpósłanzam wotmolwił, so kujeżerstwo žanych rozdżelow njeje Hindami a nabożinami niczim a wschо natoznje, so bychu so njemerzy połóżyle.

*

Wobstejnosće w Bombayu su pjatk hischcze straschne byše. Khorowuje su tak pschepjelnjene, so dyrbja franjeni wustо pódla žebje na verandach leżeć. Njeličomne Hindusche khěže su so spalile. Njedźiwajcy khětreje hromady wojakow hischcze pschezo we wolteżanych dróhach hindojo a muhamedanojo so nadpadaja. Panzerowane automobile a patrowillowaze wosy stajnje po dróhach jězdża.

Bombayski gouverneur je indiske kujeżerstwo prošył, so by jemu brigadu artillerije a eskadrom lohkich jězbnych, z reserwistow wobstejazej, k potkóżenju njemerow pósłake.

Hobrski niedostatk w financach Zjednoćenych statow

Ministerstwo finanzow Sjeduročenych statow pokuzuje Ameriki je wosjewiło, so je defizit statneje pokładnje 16. meje 2 598 700 446 dollarow wuczinił. Dokelž so finanzne lěto sa schesć njedźel skónči, so zdyly defizit na nětkuše 3 miliardy dollarow (12¾ miliardy hriwnow) wublieża. To je najwjetschi defizit w stawizach Sjeduročenych statow. Won je so z pschibérankom wudawkow a wotlečeranjom dohkodow sawinował.

*

Pschedsyda representantskeho doma (žezma) je nanujet podał, so by so za sjawne dźela pożczonka 1 miliardy dollarow wupisała. Pożczonka by so z dawkom wotplaczila, kotryż by so z gallona gasolina płacził. Tónle dawk by sa 1 gallon gasolina (4½ litra) tsechimu zentu wuczinił. Towarstwo „Reconstruction Financial Comp" je polnomóz dostała, so šmé pożczonku na 3 miliardy dollarow powjetschicz.

Knježerstwowa kriza w Japanskej

Kaž „United Preß" z Tokia powě, khětro wjesče z tym licza, so kžor pschedsyduje sasjastitskeje organizacije Kokuseńscha (Cžorneho smija) mješopschedsyduje kžorskeje tajneje rady, baronej Hironamje, porucži, nowe knježerstwo wutworicz.

Wo wutworjenju ministerskich sastojnstwow njeje hischcze žaneje wjesłosce.

Myslja pak zebi, so kžor direktora Jukia z Jasudasseje banki sa finanzneho ministra pomjenuje. Dale so z wulkim dowarom praji, so bu swonkowna politika na žadyn pad njeprschemeni. Wójskowe stejischczo knježerstwa wjetscha licžba generalnych majorow a wyschschich offizerow podpjeruje.

Jeli so by kžor wopraudże barona Hiranumu sa ministerskeho presidenta wuswolił, by to wosnamiko, so je so kžor dopołnje fascistiskemu trašchenju podwolił.

Ze Serbow

W Budyschinje, 21. rožownika 1932.

— **Wo wjedrje.** Wežera wječor we 7 hodź. barometer 746, hygrometer +1, thermometer we dnjo +32. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +4 a thermometer w nozy +18. Wuhladny na njewjedra. — Zynjowa prażenza traje dale. Schtwórtka wyschaš pomalku klabjena, tola wyschina nad srjedźnoseemskim morjom je klabjena, tola wyschina nad srjedźnoseemskim morju je po skazach hischcze jara mózna. Nad rańschej Europu je nižina, wotkalduje wyschaš so k ranju. Tehorunja su nad połnócnej Europu nižiny. Nižina z nječera Europu nje so hischcze wjele k ranju hnuła. Jeli so hacz k nam wupschestrěje, potom drje nam njewjedra wjesče deschčik pschinjesu. Natuž saso nutrnje wo njón prošu. Wschudżom Boże dary rjane steja. Klótki rožki su hižo wuwlečene a lubja schczedriwe žně. Bóh chcyl dale nasche hona psched knypami a slinkami milosćiwje wobarnowacz. Nasch wjedrowstojny hacz do pjatka pschichodneho tydżenja njewjedra wockakuje. Ssobotu na sa njewobstajnu. — Julije, swjatu Trojzu, so 'radu hrima. — Ssónčko schhada 4,02 hodź. a so thowa 7,52 hodź. Měsacžk schhada w poliwzy 11,26 hodź. a thowa so rano 5,03 hodź.

Bóz kčeje

Hdyž pohladamy, tam so cžerwjeni, módri, běli we kucžiku, pschi domczku, pschi murjach w jahrodkach a na Božich hladach — bós kčeje. Pleučžo pschitula so nam wón, kčenje hlada na naš hórdina njebja, kaž běla njewinowatosć a kaž — cžerwjeń žapaza luboscz. Ssónčko pschezo bóle nam je skutkom pokaže swoju mózu a my trjebamy jenoz wocži a wutroby wotewrić, so bychmy widżeli a pschijeli.

Hladajmy, kak rjenje je so nascha wjeska, nascha zyrkej, nascha schkulita sahroda, nasch domczk, nascha kapałka pschita s bosowym kčejkom. Hladajmy, kak so młodźina a dżeczi wjeselta, kak žez jezdrawaju 'pod pychu — nalčžo s nalčžom so sjednocza. A nade wschém pożbeha so wjża Božeho domu kaž schiktarka a — seleza ta meja — kaž narodna weschczerka; tu so Serbja wjeselа!

Pohladajmy do městačkow, wulkich a małych, do hór a nižin — wschudże stamżnu mesili wobras — raj sbożneho wonjenja . . .

Pohladajmy do naicheho Budyschina k Rybałskim schodżenkam, k hrodej, k starym strażowarskim murjam — do najstababjenischeho kucžita staromésta — wschudże sa krótku khwilu strowi módrina je schtkakobow a kucžikow, še jenocza se selenym mochom, topjeschkom a zo plecžazym efeujom.

Nětko pschindżesče wy, kiž chcezče Budyschin prawje sesnać, k nam — nětko waš Budyschin we wenzu nalčeża strowi — žoni wo pschemo wo sbožu kaž žołmiczka w Schprewi, kaž dale khwata bo — sabyczа morja.

Bós kčeje! Njech Wam strowym a młodym dujschе hrěje. Njech strowi rowy naschich wótczinzow a wschech lubych semrětych a njech zim synczi: my nihdy na Waš njesabudźemy, jónu z wami Boha w njebjesach za wschе dary khwalimy!

*

— **„Jedermann"** swjedżenske hry w Budyschinje. Na swjeselaze waschinje je so wopyt hry po symjerći bohateho jara połěpschił. Schtož niczo druhe njesamó, je hódnosć pschedstajenja dokonjała. Buohši publikum, kiž dotal njeběše snuczeny dźiwadła pod holym njebjom, swoprědka tuto pschedwjesće z wěstej njedowěru wobhladowasche. Nětko pak pschikhadżeja kóždy wjeczor cžrjódy, kiž su pschesmjedzene, so je to, schtož so jim psched Michalskej zyrkwju pokasuje, wulki wumělstwowski podawk, nasłuchnjenje. Hdyž po pisanej hrě swětłomjetaki hałasu a plunowe katarnje je swojim blukim swětłom měšnosć wobswěcža, je kóždemu, jako by z pisaneho rjaneho žona wotcuził a wón namaka so lédma sajo do krósbeje wopraudżitosće. Hłuboke, wérnje wulke nasłuchnjenje pschecžehnje duschu pschihładowarja. Wobkedżbuje se proschu wustnunje poradżene wobrazy pola fotografa Kaisera a hódżeš so sastupne sliczki dopródka pschedwidu, pola Gudera, Jeremiasa a we Welleraz kniharni. Dżensa a jutsje njedźelu wjeczor we 8 hodź. so swjedżenska hra wospjetuje. Niedźelu so sliczki dopródka pschedawaju na městnje psched Michalskej zyrkwju pschipołodnju wot 11 hacz do 1 hodź.

— **Pischczelowa** swjatocznosć wutoru 24. meje wjeczor we 8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi. Horst Scheibe hraje 94. psalm Sahe semrětcheho ženiajneho Reubki, sonatu, kotraž dyrbi je swojimi mezanymi akzentami kóždeho pożnuchnyca rosbudźić, a milu B-moll-sonatu wot Rheinbergera. Wo pischczelowym virtuosu Horstu Schneiderju pschedkedżitej po konzerkach pożkedźenje symfy mjes druhimi fcžehowanej kritiky: Leipz. Neueste Nachr.: „H. Sch. pschinjesbe z Bachom a Regerom sa najwyschischim. Jeho virtuosne hroże na duschu a wuras." „Zittauer Morgenzeitung": „Wón techniku pischczelowaze hry wobtinjeli kaž fcžóka jedyn. Wón je architektonikar w połnym symfyku słowa." — Programy po 30 pf., sa njesasłužerjow po 10 pf., su pschi zyrkwinych durjach dostacz.

— **Na tydżenskich wikach w Budyschinje** płacžesche: Butra 65—70 pf., jeja 5½—6 pf., kury žywe 50—60 pf., sarčane 70—80 pf., sibjata 2,50—5,20 hr., kacžki 0,65—1,20 hr., kóstata 55—60 pf. punt, holbje 55—65 pf., cžerwjeny kał 10—16 pf., běły 8—14 pf., hydrosty 40—60 pf., górki schtuka 45—75 pf., kišale 10—18 pf., zybu 10—18 pf., kohrabi 15—18 pf., morchez 8—12 pf., radiški 10—12 pf., jédźna sobota 15 pf., hromak 45 pf. hocž 60 pf., rjeswjeni 8—18 pf., sołotej łopjek 10—15 pf., běły 10 punkow 32—40 pf., nowe běły punt 20 pf., měd w sakliczku 1,60—1,70 hr., bjes schkliczku 1,40—1,50 hr., łany wosk 1 hr.

— **Winowatstwe dźeło w Budyschinje.** Kaž je znate, strašowachu w Budyschinje njedawno winowatostni dźelacžerjo (Pflichtarbeiter). Sstrjedu nětko měschczanska rada z dźelacžerskimi a pschihotajenskimi swjatkami jednosche. Posledniczki žadachu, so by so winowatostne dźeło dospołnje wostrowiło a so smóžnilo, pjenježnu podpjeru dobrowólnje wotdźěłecz. Rada pak wotpokasa, so by so winowatostne dźeło dospołnje wostrowiło. Chcedża pak jo nacz we pschemyslenjenje dotalnoho systema winowatostneho dźeła. W někotrych ważnych dypkach so tez dorěcžachu. Wot winowatostneho dźeła maju bycz wuzwobodżeni sa

---

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoserbska idyla.

Pschek. M. K.-skažowski.

4] (Pokracžowanje.)

„Na reje?" wospjetowasche Zymbura a rospominasche, hacz so jeho hospodar prascha abo hacz jemu to pschikazuje. — „Njemóžesche w tych klowach Kowarjowe pschecže pytnycz a tohodla wotnowiwi po žiwotnim pschecžu.

„Njepóndu."

„A kak stary dha žy?"

„S dwacžeczi létami lepichu mje k wojakam — žym potajtim wóśmadwacžeczi lét stary —"

„A proschu cže, hólcže — cžehodla njechachch mjes młodu hicž?" „Sytny bur ruzy — „hańbujesch so za Srodżischczanskich žynkow?"

„Njesžym ani w Semizach na reje chodźił — ani pola wojakow."

„Njeje rozumne, stare waschnja sanjechacz, tschinje rozcz, kanłutki chodźicz po sczežzy a wuwinycz so puczej, po kotrymž wschitcy krocža — do žamoty by so mohł sabłudzicz a ta bywa hórka — fla — struchla", Kowar nětk ważnje rěcžesche. Wěsche jemu woprawdże dźiwne, so nima z nim stajonstwo, na holzy am njepohlada, njedźelu popołdnju mjes młodźinu njechodźi, — so sczez jenoz z dźeczimi hraje, wo wójnje malo a njerady powěda, w knihach sczez cžita, kérluschcze sczez njeleżo spéwa — „so njeby z njeho był dźiwnikaš, bórzkaš — jeho starschej bychtaj winu dawałoj nam", rjeknu sczez hospodar a znowa wótsze prajeschе:

„Stare waschnje porucža na „ponjatkach" so wjeselicz, mjes ludźi — žiwotich bratrow hicž — z nimi so zaluzbelicz — cžesczicz cžasz, — so by wón sabo cžescził nas."

„A hdy je to na ponjatkach? Cžemu tak rěkaсže? Njesžym to hischcze słyschał —" so Zymbura sprawnje wopraschа.

„To je na maku kermuschku, hdyž so dźakujemy w zyrkwi Bohu sa žnjowonnje klónczene žně. Potom je to dżenża, hdyž spwjeczimy wopomnjecze pożwjerzenja puczinskeje zyrkwje a potom je na pósnizy, w cžasu, hdy so kważy žwjesca a hdyž bur w symje wotpocžuje a nowych mozow nabywa sa blizaze žo nałetne dźeło. — K wichemu je cžas, k dźelu a k jedži, k modlitwje a k wjeselu, k dźelu a k wotpocžinku a cžłowjek nima létżiotki stary porjadk wotstronjecz. Hlej, widżich poła nas, kak je wschо rosdźelene a sawésce žo to tež doma widżał. Nasche burke žiwjenje je šiwjerdle, sprostle, i nałoškami žwjatotscžene — kóždy i naschich so jemu podwola, a jako na dźiwnoschka a na njepschecžela hladamy na toho, kiž tón stary porjadk kasy. — Njerozžarnocžuj so a njedałuj so ludźi. — Na mnje hladaj. — Widżisch mje, chodźu njedźelu ke mschi, w pósce du k spowědźi, ale na ponjatkach du do korczmy. Se žwojim burskim rosumom njesapschijimam, kak móże naschi cžłowjek — bur — kóždy dżeń do korczmy chodźicz, hracz — so wopijecz — i tohla žiwy byez. Haj, njesabłudźimy žo tam ani njedźelu — a korczmar nimo žnjow — nima doma ani piwa. Wandru hej njedźelu won do polow — hladam na mrowje, na pežuški, na mjetele. Pożłuchnam na ptacžki, wobkedżbuju leż — haty — rěki. Hdyž dosche žit dże, du k žuržodej na bjeżadu — tak žym žiwy. Ale na ponjatkach, jako bych njebył ja. Wólnosć so nje smóżni — sakhadżam — pschecžinjam — njeje mi schkoda pjenjes. Wukakhadżam so tak a wosstudnu potom jako kaž jehnjatko."

„Njesžym rejwacz nawuknył, tohodla njesžym tez jako wojak nihdże khodźił", znowa krucže snapschecžiwi Zymbura.

„A kak to wěsch? Ssy to hižo hdy spytał?" — znowa zkoro sahorcže hospodar po hłowa zimasche. Ze šeši pschedewsak, so dyrbi tutu napschecžiwnosć słemicz a tohodla młodeho cžłowjeka powuczicz, tiž bě, kaž so jemu sdasche, pak sarsiej, abo lakonz, abo dźiwnuschi. — „Njesžym spytał a tohodla njewěsch. Rejwacz so nasch cžłowjek — burši cžłowjek? — njerwucži. To wukmi jenoz lutjeja. Wy so z reja narodźimy. Když dudy sapiskaja a tarakawa sasspéwa, hdyž widżimy druhich rejwacz — tu poczinatej so nohy samej do takta sdebacz, pschepadnje cže to, hłowu posdwihujesch — klobuk so cži do sady swjeje, z porstami klepasch, z nohu teptasch po taktu, a ani njewěsch, kak je so to stało, so so hižo njerozcžisch. Ja žnym wot pschirody sczicha cžłowjek, ale na žuržodnej (druhi dżeń kermuschе) cžuju, kak so mje hudźba smoznje, je tak jako natykowaza thorosez, kaj płacz abo šmech abo spar mje to zyłeho hrabnje a cžłowjek so teho njerozwobroje. Pesnicžka mi we wuchu synczi — tłóczi so mi do schije — hubje trjeba sawrjenej mi z mozu wocžini — jako ptacžt wuleczi, a ja — hižo starschi bur — žej saspéwam a sarejwam. A žy ty znadź z hinascheje krewje? We wschej pocžesinosczi potajtim dźi a tu masch wote mnje na worczsjimu", sdónczi bur, a Zymbura bjes hłowa stany a dźesche mjes młodu lud — dźesche do korczmy.

III.

Na wjeczor so Zymbura wróczi, runjez njebě hischcze cžaj konjom dawacz —

„Ty hižo ky tu?" dźiwasche so Kowar. —

„Haj, mnyłach hej, macže-li boječi a hdy bysche jich chcył domoj dowjesez dacz, so njebysche trjebał po mnje półacz —"

„A kak je so cži kubło?"

„Derje je so mi kubło."

„A ky rejwał?"

„Njesžym rejwał", pschisina so Zymbura a sacžerwjeni so. Wschе tam se starschimi podrunżinkami a z wotrocžkami hdżał — ale wopraudże bě we wschéch žilach a w zylym cžele sacžuwał, kak so jemu tam hudźba pschipoweduje. Też z nohu bě žej pod blidom do takta klepał. Jenoz jeho pschiwarodżena bojasliwosez jeho zdjerżowasche. We wopraudże šamotał a stajnje by jemu cžežko było — nětkaže hicž, hdżej njebě hischcze był — z nětkim rěcžez, kotraž njesnajeschа, a wujasacz porżahi je zuzym cz. owjekom. Hižo jako małe dźeczo běsche z tym cžerpił.

„Ty by bojasliwoz", by jemu macž prajila, hdyž by prošył, so njeby jeho tam žłata, hdżej jeho njesnajachu. Tutu strachocžliwosez njebě ani wójna z njeho strěła.

(Pokracžowanje sczežuje.)

staraüšzy dźěłačerjo, kotřiž su 45. lětu dokonjeli. Winowatostne dźěło ma jim w hamtšnej měrje wotmarić, a podyperańske hadźby. Dalokož je možno a dowolene, ma jim winowatostnym dźěłačerjam normalne dźěło po tritje podawać.

— **Kniha ſ jěſdnymi planami autobuſow ſa Sakſku** runje wuſchła. Wona wopſchija wſchitke cźary pótwy a aineho autoweho ſarjadniſtwa. Wuſtawanje knihi je wo- ga ſ pſchidatnym ſapiſkom wſchěch měſtnow, do kotrychž utobuſy jěchaja, a ſ pſchehladnej tkartu. Dźiwaja na wo- jnjet wuprajene pſchecza su jo też tón króć wudałej dźěłej ja nawječornu a narańſchu Sakſku woſebje. Dźěłej dźěłaj jo ſ nawječornymi mjeſami Drježdźańſkeho wokrjeſ- neho hejtmanſtwa. Wobaj dźěłej ſtaj hižom ſwonkownje na wſchelakorej papjerje ſpóſnałej. Też na pſchehladnej kharce je dźěłenje ſ druhej barbu woſnamjenjene. Lěcźny jěſdny plan autobuſow ſtupi do mocy njedźelu 22. meje, runje kaž nowy żeleſniſki jěſdny plan. Sćerbſka kniharńa w Budyſchinje knihu kóždemu rad wobſtara.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchědne dny hač do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nóżny ſtuž- a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka ſ mě- cźnym wotměnjenjom. W mejt je to Wettinſka haptyka pſchi ſudniſtwowym twarjenju.

— **Pſchi kupanju ſ Božej ruczku ſajaty.** Wječera po- łońſku w druhej hodźinje pſchi kupanju w měſchčańſkich Schprjewinych kupjelach tudomneho 62 lětneho juſtizneho hłowneho ſtražniſchtra na wotp. k. Hermanna Emila Matheja, kiž na Wječornej dróhi cźiłło 8. bydleſche, Božu ruczku ſaja. Jeho wokoło ¾4 hodź. w měſnoſći ſa 50 metrowsće pluwanje po ſpacźu morſewo namakachu, pſchetož pospyty na ſaſoſožiwjenje, kiž ſobuſtawy dźěłačerſkeje ſamaritſkeje kolony cźinjachu, wotſtachu bjes wuſpěcha. Sawołany lěkař k. dr. med. Höpfner je jako pſchicźinu ſmjerce ſwěſćił, ſo je jo Mathes ſ Božej ruczku ſajał. Dokelž ſwopředka njeměrdźachu, ſchtó morwy je, poliźija jeho cźełu do cźełownje Tuchoŕſkeho pohrjebniſchcźa dowjeſe da. Dokelž Mathes njeběſche domoj pſchiſchoł, jeho jeho pſchiwuſni wječor pſo Schprjewinych kupjelach pytachu a tam ſrudnu powěſćen ſhonichu.

— **Rjekaſanz** je wječera wječor na Neuſchſtej promenadze bliſko Schprjewinych kupjelow wuſtupował a je ſo na najnjeſahńdźiſchſe waſchnje dźěćom pokaſał. Wuſtawſchi miſchter měſchčańſkich Schprjewinych kupjel njeſnicźomnika ſadźerża a jemu jeho Janko-kolo jako ſwě- ſenje wotewſa. Prjedy pak hač poliźija dońdźe, běchu mu ſajo bźěžeć dali. Poliźija proſy, ſo bychu pſchi po- njenju tajkich ſtóſnikow tuchi tak dołho ſadźerżeli, do- ſo poliźiji powěſćej njeda a tuta njepſchińdźe.

S **Nowej Koporz.** (Paduſchi w hoſćeńcu.) Dźenſa we zaj dobuchu ſo paduſchi do tudomneho Maſiſcheho- ſćeńca. Woni ſ kamjenjom wokno roſbichu a do twarje- nja falěſchu. Kradnychu zyrobu. Domjazy ſo rano pa- duſchiſtwa dohladachu a poliźiji powěchu. Tuta ſa dotal nje- ſnatymi paduchami ſlědźi.

S **Jitka.** (Dwaj ſtšélbornej kwašaj wo wſu.) Sſtšébor- ny kwaſ ſwječeſitaj julſke njedźelu tudomny **wojkajanſta** k. Emil Opitz a ſobom też k. kubſeř Max Schibak ſe ſwojimaj mandźelſkimaj. Cźełke cźaſy teſa ſady wobeju. Hnydom pſchi ſpočatku ſwětoweje wójny dyrbjeſchtaj wo- baj wopuſchćeć ſwójbu a dom, njewědźo, hač ſwojich lubych hdy wjazy wohladataj. Knjes Opitz bu w Ruſkej cźełko ſranjeny a je dołho w lazarece mjes ſiwjenjom a ſmjercźu wojował, tola ſ Božej pomocu móże julſke ſe ſwojej mandźelſkej, wobdaty wot lubych dźěći a pſchi- cźelow runje kaž k. Schibak, ſtrowy a cźiły tutón rjany ſwjedźeń ſwjeczić. S cźełkimi ſtaroſćemi ſtaj wobaj ju- bilaraj we ſaſchich lětach domachpytanaj byłoj. Wot wječnych a ſnatych ſtaj wobej ſwójbje wyſoke cźeſćenje a wěſcze budźa jimaj wſchitke ſprawne wutroby te naj- lěpſche ſhoſpodźenja do dalſich pſchichoda wuprajeć. Też wot tuteho města ſo woběmaj pcheje, ſo mohłaj bjes ſta- roſćow ſtotemu kwaſej napſcheźiwo hicź.

S **Rósbórka.** (Zyruba młodźina.) Wutoru pſchipodpiſa- ſo tu 11 lětnej hólcaj ſwadźiłchtaj. Jedyn druſemu ſ ki- tak ſłe na hłowu dri, ſo ſo bjes wědomja ſwojeju

Wusudźenja

Dla ſpytaneho ſawěſćeńſkeho **wobſchudźenja** měje- ſo pſched Budyſkim lawniſkim ſudom brjewowy wi- Anton Walden ſ Budyſchina ſamolwicź. Sſud njewobhładowaſche ſa dopokaſane tuto winowanje. Ta- wuſud wułkeho lawniſkeho ſuda (2 měſaj ja- a 1500 hriwnow pjenježneho khłostanja) ſóźhny a dena wuwinowa.

Z Łužicy

* Se **Shorjelza.** (Sadobywarja ſajeli.) W nozy ke ſtkej poradźi ſo Shorjeſtej kriminalnej poliźiji ra- łačkeho dźěłačerja Pźiſchla ſe Sadźela (Zodel) pola Rósbórka ſajecź. Pźiſchel je ſo w Shorjelzu a wokolinje na mnohich měſtnach do twarjenjow dobył. Je ſwjetiſcha jenoż zyrobu kradnył.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Begawy.** (Smjercź pſchi tupanju.) Pſchi tupa- nju w Halſchtrowje 17lětneho pachoła Boża ruczka ſaja. Wón ſo ſatepi. Jeho cźełko ſu namałali a wuczahnyli.

Swójbne powěſće

Semrěli: Emanuel Raſtig, hoſćenſcaŕ Bodegi w Budy- ſchinje, 43 lět, khowanje je dźenſa ſobotu. — Fr. Wil- helm Pohl, kniſchwjaſaŕſki miſchtr w Budyſchinje, kho- wanje je dźenſa ſobotu. — Arnoſcht Nowak, ratař we Kamjenzu, 80 lět, khowanje budźe juſtje njedźelu pop. ½3 hodź. wot ſtarowańſkeho domu, Waſlka dróha 29.

Stó ſćele Waleskemu pryncej pjenjezy?

Kóždy měſaj wokoło prěnjeho dońdźe w Londonje liſt ſ Hamburga: „Na pryncza of Wales, w Londonje, w Jen- dźeſtej". A w tutom liſcze leži ſtajnje ſtohriwnowſka ban- kowka. Tole dźe někto hižo 13 lět dołho. Žadyn živy cźło- wjek njewě, cźehodła a ſa cźo njeſnamy wotpóſłał tute pje- njeſy ſcźele. Dokelž njecha pak Waleſki pryncz żanych pje- njes darjene měcź, je wrócźo półłacź pak njeje móżno, pſchepokapaju ſo tute ſto hriwnow kóždomeſačnje hnydom ſpomużeŕſkemu fondej. Ale wſchitcźy ludźo w Hamburgu kamaja ſebi hłowu, cźehodła ſcźele nechtó měſacźnje tak rjany pjenjes runje Waleſkemu pryncej, kotryż je tola wo- prawdźe ſ bohatſtwami žohnowany. Najſkerje jedna ſo tu wo někajkeho ſamożiteho cźłowjeka, kotryż je troſchku ducha- khory.

Bóz kćěje

Do nosa nam wěje.
Myſlički zbudźi —
Dušam wo luboſći hudźi!
Haj wšak:
Mejа tu je —
Ale duški —
Na waše duški kedźbujće,
Hewak z nimi
Wam wutwochnje
A wam
Njezapomnite naléčo přinjeſe!
K zbožu wšak dyrbja być dwaj —
Tola kedźbujće . . .
Aj — aj! —.

40 lět kupa syzow

Kupa Ellis Island, kotraž leži pſched Neuyorkſkim pſchiſtawom, jaſnje w tutom lěcźe ſpodźiwny jubilej. Wot 1892, potajkim pſches 40 lět, je wona tamne měſno, hdźež dźiwaju amerikańſcy pſchipucźowarjo wotſtorkowani. Riſka, runa, njewuſnamna kupka, na kotrejž poſtejuje ſo cźełe- wjene twarjenje, kotrež woſnamjenja pak tola wſcho hu- bjeniſtwo a nuſu pſchipucźowarjow. Tu pſchińdu wſchitcźy tamni, kotříž naſtupichu daloki puć pſches wulke morjo, a dokelž njewitani, dyrbja najprjedy jónu wóſty cźaſ pruhowanja dla na najpomnjenej kupje pſchebywacź, ſ wotkelž ſmědźa jenoż někotři do „ſlubjeneho kraja njewobmjeſowa- nych móżnoſćow" ſacźahnyć. Nětky běſche kupa hižo cźe- ſnjeńcha. Nětka, ſo je ſo wo ſydom króć powjeſtſchita jenoż ſ cźołpami a wotpadkami, kotrež ſu tu lódźe pſchipucźo- warjow do morja ſmjetałe.

15 miljonow cźłowjekow je w běhu poſłednich 40 lět tutu pſchedhelu Ellis Island pſchekrocźiło. Sa někotrehu, kotryž je dźiwł do Ameriki wupucźowacź, a teſ ſa druhich, kotříž ſu ſo wot wyſchnoſćow jako njewitany ſtaw wupo- kaſałe, běſche drje Ellis Island ſědy pódniſchi kraj hač ſa mótſkich rubježnikow a ſtóſnikow, kotrymž poſtaji ſo tam nětdy na pěſkowej kupy wožuduna ſchibjenja. Wo pěcnich ſoložownych cźaſach, jako rěkaſche Neuyork hiſchcźe Neu- Amſterdam a bě wobydleny wot hollandſkich koloniſtow, je woſtało jenoż hiſchcźe błěde dopomnjeće. Neu-Amſter- damcźenjo cźinjachu tu mjenujcź ſwoje wulkły na cźołmach, ſo bychu tam po puću nakojene wuſtrizy ſjedli. Kupa wuſtrizow, ſchibjeńcźna kupa, kupa jaſtwa, to je ſtawiſna wot Ellis Island. Sobrſke mróźcźeſeſchkrabaki na połodniſchim kónzu Long Island pſchikiwaju wuſkadźenym. Na najwjetſchich ſyboli ſo błónżo w podobje dejmanta. A w ſkudźowje na móznej ſtale w ſajéźdźe do pſchiſtawa poſłe- huje ſo bohrſka poſtawa ſwobody, kotraž dźerži płomje- nizu ſwjenja w prawizy do wyſchiny. Ale ſa wobydlerjow cźerwjeneho domu na Ellis Island njewoſnamjenja wona nadźiju, ſwobodu, ale ſmły. kw.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu a pón- dźelu:** Budźe jara cźołpło, ſ měſtnami ſnědźa njewjedra.

* **Němſke kujeceſtwo je ſebi wotmyſlilo, ſ pſchejwje- djenjom dźěłoſaradźaceho programma ſapoczeć. Němſke dźěłowe miniſterſtwo ſa twarjenje dróhow něhdźe 400 miljonow hriwnow a ſa meliorazije a wuprawu rěkow něhdźe 300 miljonow hriwnow trjeba.**

* **Preſident němſkeho ſjemna Loebe je w pſchezjenoſći ſ politiſkimi ſtronami namjet němſkonazionalneje ſtrony, ſo by němſki ſjem 24. meje ſwołał, wotpokaſał.**

* **Najſtarſchi wobydleŕ we Wittgenſdorfu, něhdyſchi żeleſniſki wotkładaŕ Ernſt Weber, je ſwoje 93. narodniny cźiły a ſtrowy dożakał. Jako wójſak je na wójnowaj lěta 1866 a 1870/71 pobył.**

* **W Burkersdorfu pola Freiberga je ſo tyſtólětne dźě- cźo ſ automobilom pſchejěło a je tak cźełko ſraniło, ſo bórzy po tym wumrje.**

* **Njewſchědne njeſbože je ſo ſchtwórtk na Kölniſkim pohrjebniſchcźu ſtało. Jedyn pohrjebniſchcźowy dźěłaceŕ, kotryż rowy wurywaſche, ſo ſ cźełkim rowowym kamjenjom ſtužoneho rowa, kotryż ſo nedobo powali a do wurytcho rowa padże, ſmjertnje ſrani. Hakle ſ wulkej próżu ſo po- rada, cźełko ſnjeſbożeneho wuſahnyć.**

* **Liczba wukhowanych ſpaleneje parneje tódże „Geor- ges Philippart" ſo je 718 mjenuje. Wo 49 puczowarjach nimaju żaneho ſlěda.**

* **Sſowětowa hoſpodaſka kriſa je też kommuniſtiſku Ruſku potrjechiła. Fabriki ſo ſawěraju, a bjeſdźelošcź ru- cźe pſchiběra. W tu khwilu je hižo w Ruſkej, hdźež je po- mérnje mało induſtrije, pſches miljon ludźi bjes dźěła.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sjawne dopomnjenje.

Dopomina ſo ſ tutym na ſapłaczenje dawkow, kotrychž termija hižom běſche abo hnydom budźe, a to-

wobrotowego dawka na ſapłaczenje 1932 10. 5. 1932 (ſchitkanſći cźaſ hač do 17. 5. 1932),
naplaczenje dokhodneho dawka ſa rataſtwo a łěkaŕſtwo 17. 5. 1932,
naplaczenje ſamożiſtkeho dawka ſa wſchitkich dawkarjow 23. 5. 1932.

Jenoſtliwe napominanja dla mjenowanych terminow ſo wjazy njeſcźelu.

Njeſtu-li ſaſtace dawki ſa tydźeń ſapłaczene, ſo na ſchkodu dawkarja ſ póſtu dobjeru.

Bankowe ſwiſki:

Reichsbankneben ſtelle w Budyſchinje,
měſchčańſka žerowa pokładnja w Budyſchinje, na konto 37,
póſtoſchekowy hamt w Drježdźanach, konto 1578.

W Budyſchinje, 21. meje 1932.

Finanzny hamt.

Towaſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Serbſke narodne towaſtwo zmeje njedźelu 22. rožownika wječor ½7 hodź. swoje posedźenje pola Stangee. We bohaty wopyt proſy **předsydstwo.**

Bukecy. Sokoł zwučuje dźenſa ſobotu wječor.

Bukecy. Jednota Sokoł. Stóž chce so njedźelu 29. rožownika dopoldnja na zwjazkowym wubědźowanju w Mješicach wobdźělić, njech so hnydom zamolwi dla zhotowenja liſcinow pola br. Lubjenskeho, Pawoł Lubjenski, Hochkirch, Post Pommritz

Delni Wujezd. Serbſke towaſtwo „Zahrodka" ma njedźelu 22. rožownika pop. w 4 h. zhromadźiznu pola Haškec. Dokelž maja so ważne wěcy rozsudźić, cheyli so wšitko sobuſtawy wobdźělić.

Předsydstwo.

Khwaćicy. Serbſke towaſtwo ma njedźelu 22. rožownika pop. ½5 hodźin pola Wićazec nuzu zhromadźiznu.-Njech wšitcy bjez daloſeho proſenja přińdu. Też hoſći a nowe sobuſtawy rady wita

předsydstwo.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Bratřa, kotřiž su zlěce sobu zwučuja, maja dźenſa ſobotu wječor 8 hodź. na kóždy pad w Radworju pola Su na zali być. Njech žadyn njeſmuwostanje.

Narańſa towaſtwowa ſkupina „Hrodźišćo" zarjaduje wulět njedźelu 5. smažnika t. l. do Mužakow poho a Mulkec na tamniši wulki ſerbſki ſwjedźeń. Auto wotjědże z dypkom njedźelu rano w 5 hodź. wot Njechornja a dale na Hrodźišćo. Stóž chce so hišće wobdźělić, ma to najpozdźišo hač do 26. meje předsydźe ſwojeho towaſtwa přizjewić, hdźež wšo dalše zhoni.

Wulětowy wubjerk ſkupiny „Hrodźišćo".

Njeswačidło. Jutrnica. Posedźenje njedźelu hnydom po ſerbſkich kemšach. Jednać budźe so wo ważnych naležnoſćach.

Rakojdy. Bratřa a ſotry Hrodźišćanſkeje a Rakojdźanſkeje jednoty maja jutře njedźelu pop. w 2 h. pluwanje, wubědźowanje a hólhraće pola Mjoltkec w Rakojdach.

Wojowanje wo wšědny khlěb. Cyła swojba čehnje płuh! W tyrolſkich horach su krajiny, hdźež je wo- bydleŕſtwo we wulkej khudobje žiwe. Dokelž sebi burjo k woranju njomóża dźeržeć ani konjow ani wołow, ſo cyła swojba zwoła, zo by čežki płuh po kamjenja- tych horatych polach čahała. Jenož z najwjetšej próčcu ſo w tutych hórſkich krajinach poradźa, zemi wot- dobywać khuduški wšědny khlěb.

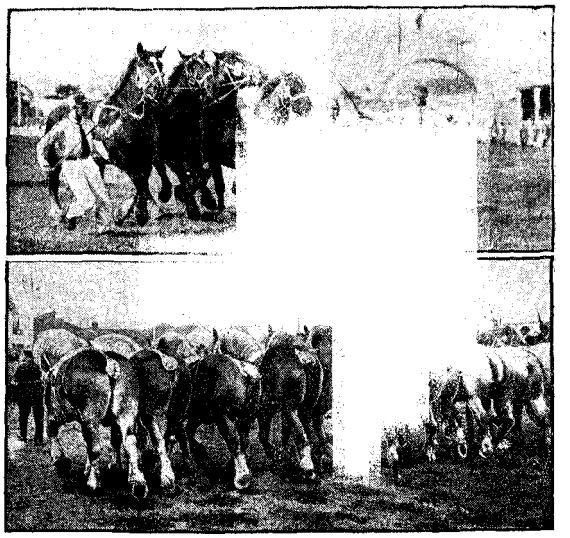

K wulkej ratarskej wustajeńcy w Mannheimje. W Mannheimje wotměje so wot 31. meje hač do 5. junija wulka wustajeńca němskeho ratarstwa. Za zestajenje wustajeńcy běše třěbnych něhdźe 250 000 kósnych metrow zemje. Wustajenych budźe něhdźe 2000 plahowanskich skoćatow a 3000 mašinow a gratow. — Horni wobraz předstaja skupinu koni, kotrež zahrabuju nimo posudźerjow wjedu. Na delnim wobrazu widźimy rjad krasnych rheinskich zymnokrejnych koni.

Hosćenc w Pančicach

Njedźelu 22. meje 1932

50-pjenježkowy bal

Nowočasna jazz-kapała

Dźensa a njedźelu wječor we 8 hodź.

„Jedermann"

swjedźeńske hry

při Michałskej cyrkwi

Dočasne předawanje: hudźbny dom Guder, Jeremias a Wellerec knihařnja

Dočasne předawanje njedźelu při Michałskej cyrkwi mjez 11 a 1 h.

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, ščiparje (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošćic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Meblowe transporty wobstara spěšnje a swědomićiwje

Wapnopěsk. cyhele po jara zniženych płaćiznach podawa

Wuhlo podawa po lěćnych płaćiznach

Moritz Wobst G. m. b. H.

w Budyšinje

Telefon: 3065 / 3066 / 3579 / 3025

Kupujće pola tych, kiž so Wam z nawěštkom we „Serbskich Nowinach" poručeja!

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

nanajlěpje

Sekowy konto z 3½% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wuplaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15

kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, tež na wsach. Telefon čo 2438

Mjeńša ŽIWNOSĆ

je hnydom na předań

Bliše zhoniće w Hermanecach číslo 8

Młody

pohonč a holca

za pólne dźěło so hnydom pytataj

w Konjecach 10 p. Kubšic

Holca

20 lět, pyta hnydom słužbu w domjacnosći, hdźež może warić nawuknyć.

Bliše zhonić w Serb. Now.

Serbske tačele

(Gramofon Platten)

na na składzo

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Picu za kurjatka, mučku za jejanjesenje

poruča

Rauchfuss

synjenjowa wikowarnja

na Žitn. wik. 9. Tel 2069

Trjebane derjezdźerżane

žitne rjeble

na kruwjacy wóz su tunjo na předań

w Praskowje čo. 3

Wysokosnućelna

jałojca

na předań w Brěžyncy 7

1 suprošna

ranca

na předań w Khrósćicach 5

2. sakska jubil. loterija

100 hr. statneho dara

Hłowne dobyće 500000 hr.

Cehnjenje 1. rjadownje wot 23. hač do 25. meje

Losy poručuje

Ernst Lehmann na Kamjen. hasy 45

Běrkownja sakskeje statneje loterije

Woblekowe

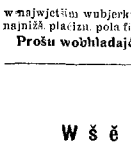

tkaniny, kaž muslin, płóšl. žida, židźany plat, indanthren, módroćišć, beiderwand cefir, voile, marocain, georgette atd.

w najwjetšim wubjerku po najnižšich płaćizn. pola firmy **Reimann** při Póstowe namjeśe na Hošće hasy 29

Prošu wobhladajće sebi wukładne wokna a wokhěžu!

Ręču serbscy!

W š ě

šulske knihi

dostanjeće

w Serbskej knihařni w Budyšinje

w Serbskim Domje

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanej

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniso

Groćane pletwa

kałaty grót / zahrodne wěcy

wosebje tunjo pola firmy

Walter Voigt na Znutřkownej Lawskej hasy 5

K 25lětnemu wobstaću

swojeje běrkownje saksk. statn. loterije poručam

k 201. sakskej krajnej loteriji

2. jubilejnej loteriji losy kóždeho dźělenja

Ćehnjenje 1. rjadownje: 23., 24. a 25. meje

Płaćizny losow:	1/10	1/5	1/2	1/1
	5.-	10.-	25.-	50.-

Friedrich Rother

na Kěžorskej drózy 22

běrkownja sakskeje statneje loterije

Čitaj serbske knihi!

Wóčny lěkař dr. Resak

wróćo

Dr. Stark

wosebity lěkař za šiju, nós a wucho

wróćo

Dostach telefon

čo. 2509

Wuměrjeński büro W. Schaffrath

w Budyšinje na Jägerstraße 9 (2 mjeńšinje wot dwórnišća)

Přiloha k čisłu 117

SERBSKE NOWINY

Sobotu 21. meje 1932

Wulět serbskich towařstwow župow „Jan Arnošt Smoleŕ“ a „Handrij Zejleŕ“ na Čornobóh

Po wobzamknjenju hłowneju zhromadźiznow wobeju župow budźe wulět wšěch w tutymaj župomaj zjednoć. towařstwow **njedźelu 29. meje na Čornobóh.** Porjad je sćěhowacy: Rano wotjězd kóždeho towařstwa z domjaceje wjoski abo městačka, dopołdnja wobdźělenje na serbskej Božej słužbje w Bukecach, potom zhromadny wobjed a potom swjatočnosć při „Čertowym woku“ (narěče, spěwy, deklamacije, hudźba), potom zhromadny wostup z hory a wobdźělenje na poswjećenju sokolskeho zwučowanišća w Mješicach pola Bukec. Z Bukec nawrót domoj.

Wuley ważne je za kóždeho z nas pućowanje, přetož wone rozšěri duchowny wobzor, wjedźe k spóznaću a k lubosći domizny a zesylni ćěło. My serbske cyłki smy sebi kruće předewzali, kóždołětnje pućować po serbskim kraju a so na wěstym městnje zeńć Čornobozy a lětsa na horjeka mjenowanym dnju chce Smoleŕ“ w Błótach, w Mužakowje, w Slepom, na k narodnemu hołdej. Tak poby župa „Jan Arnošt so zaso zeńć na wjeršku Čornoboha, dokelž je předposlednje zeńdźenje žiwje dale w pomjatku wostało ze swojej rjanoscu a raznoscu. Na 300 Serbow župy „Jan Arnošt Smoleŕ“ so tehdy zeńdźe na Serbow swjatej horje ze wšěch stron serbskeho kraja. Lětsa přizamknje so tež hišće župa „Handrij Zejleŕ“. To budźo zawěsće zaso dźeń Serbstwa, hdyž Bóh Knjez swoje žohnowanje z rjanym wjedrom k tomu da a kóždy Serb, kiž je w jenym towařstwje, kiž podsteji župje „Jan Arnošt Smoleŕ“ abo „Handrij Zejleŕ“, tutón dźeń ze swojimi lubymi khwata na Čornobóh. Njepostaji so žadyn wuwjazacy porjad, ale njech kóždy dojědźe abo přikhwata, kaž je jemu móžno. Jenož tu narěznjemy, kak je zajězd mysleny. To sće dowidźeli hižo z hornich prěnich rjadkow tutoho nastawka. Serbska Boża słužba budźe rano we 8 hodź. po Božej słužbje wobhladanje pohrjebnišća a potom nastup na horu. W 12 hodź. wobjed na horje. Štóž chce wobjedować, njech wopomni, zo snižena płaćizna za swinjacu abo ćelacu pječeń z poliwku wučinja 90 pj. hač 1 hr. Štóž pak chce wobjedować, njech to podpisanymaj kk. županomaj hnydom zdźeli, nanajpozdźišo hač do štwórtka přichodneho tydźenja. Hościencaŕ chce so na to připrawić. Towařstwa, kiž móža sobuzdźělić, kelko so wobdźěli, njech to tohorunja činja dla — piwa. Po zhromadnej jědźi a witanju budźe potom swjatočnosć při „Čertowym woku“. Towařstwa, kiž chcedźa a móža spěwać, njech to tohorunja sobuzdźěla. Njezapomńće to: potajkim dla wobjeda, piwa a wobdźělenju při swjatočnosći.

Serbja, přikhwatajće ze wšěch stron serbskeho kraja. Tajki wulět njepłaći wjele ,ale jenož wjeselu a natwarnu mysl a do kapsy słuša wał pomazkow a štož je hišće nuzne, štož mysli tón abo tamny, štož njeby po puću rad parował. Duša ma klinčeć, nic pjenjezy w mošni. Pjelnić ma so hrudź ze strowym oconom jehliny a nic prózdnić móšeń přez njemužnosće a škodowanki ćěła.

Potajkim hesło na sobustawy towařstwow wobeju župow je: Njedźelu z prěnjej pruhu Božeho słónčka nastajimy so na puć — na Čornobóh chcemy.

Wzmińe sej hewak přeco njespróceniwu maćerku tež sobu a dźěći a wy młodźi pacholjo wuzwolenych wašich młódnych njestajnych wutrobow.

Budź tuta njedźela Serbow njedźela a z wokřewom za kóždeho. Na Was čaka krasny wulět, dušowne a ćělne wokřewjenje w přirodźe, w Božim domje, na wyšinje horje. Na Was čaka pak tež wjednistwo wobeju župow, kiž njeje prócy hladało, wšo derje připrawić.

Njedźelu 29. meje spěchamy — k Čornobohej. Tam maju a budźa so płomjenja narodneje lubosće palić a k njebju sapać, rozliwajo swoje pruhi do přitulneje wokoliny serbskich hór.

Hišće jónu Was lubje přeproša:

Za předsydstwo župy „J. A. Smoleŕ“:
P. Krječmaŕ, župan.

Za předsydstwo župy „Handrij Zejleŕ“:
J. Haješ, župan.

Mytowany načisk za němskostatny čestny pomnik. W kupjelach Berka w Duringskej ma so postajić němskostatny pomnik k česći rjekow, kotřiž we swětowej wójnje za wótcny kraj swoje žiwjenje wostajichu. Je so zjawnje wupisało namołwjenje k zapodaću namjetow. Na to je so 1800 namjetow zapodało. Z nich bu 20 mytowanych. Mjez tutymi 20 wumělcami ma so hišće wuža wólba wotměć. Naš wobraz předstaja mytowany načisk knjeježerskeho twarskeho radźićela na wusł. Waltarja Jana Krügera w Barlinje. Po Krügerowym namjeće je so we swojim času też sławny Tannenbergski pomnik natwarił.

Před 100 lětami wunamaka Jakub Bjedrich Kammerer fosforowu zapalku. Jakub Bjedrich Kammerer, kiž je so w lěće 1796 w Eningenje w Württembergskej narodźił, wunamaka w lěće 1832 štrychowansku fosforowu zapalku.

Dobra jstwa

(Wobraz je wjzy.)

Mój jejmjerjšy uć, to mam cji tej ẅoje mjerjanje na ẅ.ć.e. Haj, haj — wćrće mi jeno! To njebyrbjało mje mjerjaci, hdyž jkoro ja zyliczke lěto mje sańcj nimaja. Hdje dha najẅojazy cjoha pschećžinja? W kuchni a we wulkej jstwi, hnydom pódla mje. Tule psches schkleńczane durje, tamle lebjerka, tam je ta jara lukowana a wćeje też wołwożaza wulka jstwa, hdyž wjeczor sa wjeczorom a w symje nimale zyliczki dźeń teža. Zsłyschu jich wótije tichfurćerowacj a ẅo ẅnéja, tlepotaja je tžizami a schtleńczkami. Lědma njedźelu pschińdże nichtó a nacjehnje wulki cžažnik, tak njenowany „reglotr“. A stupi ẅo je ẅojimi cježkimi tlechami na konopej, ẅo ẅej njemóžnych hinaf myždźicj, kaž by ẅbohemu pósterwanemu brjuchej zyle cjrjewa sleptal a smjatk. Abo „mudna kujeni“ pschińdże po nichto we schkleńczanym khamorje.

Abo takle woko hód, hdyž chjedja dźeń prjedy hišo wschitko ẅej srjadowacj sa dźećatka a patorzišu ẅamu, hdyž dyrbi ras trojchu hinak byej hacj wschédne dny, k tomu ẅym dobra dojeć. A potom hišche ẅwarja, so ja dźesacj mjeńschinow cjohło njeje. Khóts dracj tolo, myšlu ẅej, hdyž je buda mežacy dołho wuimdźena, dha njemóža f kuskom kuczlom a por schcžepkami drjewa kachle horizotu blunacj, so dyrbja wschitke wokna zwocžinjeć. Abo hdyž ẅu ẅako nékajke tschcžišna. Dokelž nimaja tam lebjerka jane wuczahaze blido, hdyž maja wschitzy bromadze mjelma. Mohli ẅej tola po nje pschinjeć a mojedła w kuchni kschcžišna wuhotowacj. Wo bożim njeuje! Khdyž ẅo hewak zyle lěto wo nnje njestaraja, na te por hodźinkow mi ẅej njepschińdże Ale w lěcje, hdyž je wschudże sabiesće cjopło, pschińdże donjazy knjes, wošebje njedźelu, rad ke mni a da ẅej někotre hodźinki na konopeju derje hicj. Wožo pomhaj, hdyž je tu někajka mucha! To ẅo hnydom roshori a jeli, so ẅo wjeršchne hrjady shibuja. Ale tam lebjerka, tam mója ẅo seženy cjornicj a wschudże ẅedjecj, to niczo njewadźi. Tam hinak ẅumjeni njejžu.

Nékko mi praješe, lubi ludźičža, njejžym dha hewak k niczomu hódna tu na ẅwédże hacj k tajkim maliczkoscjam? Sšym tajka próżdna pycha, pjche „uobl“ sa wschédne sastaće, najrjeńscho je tola w jednorej bydlazej jstwi. A lute tajke „fakty“ mi narečża a dyrbju do nich wéricj. Khóts sa—plazana kolbaża, njech ẅej tola hinak sarjadują. To je jaśne, hdyž tajki bladki pschestrěn tu leži a wulki fotografiski albumy na blidže leži, hdyž ẅo gardźiny tak ẅowšcjeja, waty a druhi cžapr nastaja, so dyrbi ẅo kóždy strachowacj, kuk kruczjšcho stupacj a ẅo pożbytnyeć, dha njemóžscj wo sastaczu rěcžeć. Pschi najkępschej woli niz. Khóts khort, ẅym dha dobra jstwa abo nikajki wjeẅny musej!

Sven Hedin

(Pokračowanje.)

Jenoż jedyn dźeń je Hedin w tym starym měsće pschebywał. Potom je se ẅojej karawanu dale cžahnył. Do tajkeje wulkeje musy wjazy pschischoł njeje kaž pschi prěnim puczowanju. —

Schtóž njewěri, so je Sven Hedin dlěhe hacž zyły tydźeń bjes wody był, njech ẅcžehowazy list cžita:

Stockholm, 28. 2. 1931.

Sehr geehrter Herr Michalk!

Mein Bruder, Dr. Sven Hedin, ist vorläufig auf einer Vortragsreise. Ich kann Ihnen doch mitfolgende Photo senden.

Die größte Lebensgefahr, in welcher er gewesen ist, war in der Wüste Takla-Makan im Mai 1895, wo er mehr als eine Woche ohne Wasser war.

Mit größter Hochachtung

A. Hedin.

W lěcje 1906 puczowasche Hedin f Indiskej do Tibeta. Tibet je 5000 mtr. wyšoka runina w jrjednjej Asiskej. Pisches runinu ẅo hory cjahnu, 8000 mtr. wyšoke. Wjelbludy Sven Hedin na hory ẅobu bracj njemóžesche, tym by pschejara ẅyma było. Je zyłu kopu koni kupił a 36 mjeslow (Maulesel). Tuta karawana bé potajkim wjetscha hacj ta pisches puczinu Takla-Makan. A ẅona dyrbjesche tež dlěhe po puczu bycj. Proviant bé na 3 méżacy wobliczeny. Jako żiwy proviant dyrbjachu 30 wowzow a 10 kosow ẅobu cžahnycj. Hedin bé njenujzy nuśowany, wulki wokolopucj cžinicj. Runy pucj do Tibeta béchu jenm Jendźelcjenjo sakasali. Też Tibeczenjo semjespytnika njechachu do kraja puschcjecj.

14. augusta bésche sapoczatk ekspedizije. Daloke puczе karawana nětko pisches hory cjehnjesche. Prěnjej 2 méżacaj wschitko derje dźesche. Ale cžim wyschische pschińdźechu, cžim mjenje bé tam trawy sa konje a wowzy. Majž hižo ke kónzej dźesche. Tuž dyrbjachu rajž ẅobu do majża méłcjecj. Pitna woda tam też njebé, ale ẅnéha bé dosć. Sšu jón pschi wohnju tali.

Wulka ẅyma bé ẅjele koni a mjeskow skónzowała. Na kónzu oktobra méjachu jenoż hischcże 36, to bé nèschto wjazy hacj tsecžina. Wjelki nasdala cžakachu. A hdyż bé tón padnył, ẅo hnydom do njeho dachu. Wrómy wyschische karawany létachu, so bychu mohle konjam wocži wudypacj.

Na puczowanju do Tibeta bé Sven Hedin skórił. Méjesche wulku symnizu, 41 stopjeńkow. Dyrbjesche do kóżuchowo sawaleny w ẅojim stanje leżecj. Wonka bé 27 stop. symy. Ale dołho khorosej traka njeje. Bórzy karawana sašo dale cžechnjesche.

Pschińdźechu do krajinow, hdyž bé ẅjele dźiwich jakow. Jak je słoczo kaž wol abo krowa, je pol schtwórta metra dołhi a 2 mtr. wyšoki. Nénuzy też réka Grunzoch'e. Jaki ẅo žiwja w tibetiskich horach hacj do 6000 mtr. wyšokosce. We wulkich cžrjódach do dołow picj chodźa. Tibeczenjo ẅej jaki też jako domjazy stót dźerża. Dawa jim mloko, mjaso, kóżu a wołnu. Wokmjane płachty trjebaja nomadoju sa natwarjene stanowy.

Cžrjódku dźiwich jakow je Sven Hedin pschi dalepucjowanju satsélicj dał. Tuž mějachu dobre mjaso, ale hischcże żanu pjecžeń, dokelž tam drjewa njebé. Dyrbjachu ẅuchi ẅnój pytacj. (Abo dżemy radšcho prajicj: ẅnschenemy njerjad, hewak mohł nichtó na te myślc pschińcj, so je tam ẅlanje ẅobu mutska było!) Tak ẅmy wot Hedina ẅhonili, so ẅu jakowe plinzy jara ẅujitne. Tibeczenjo je na małych hromadźach ẅuscha, so bychu ẅo mohli ẅwobrěwacj a dobry cjaj ẅwaricj. A hdyż jim druhdy tobak wuidźe, ẅej tajke „ẅuscheńki“ do sajfki naschtompuja.

S jenym natscženym jakom méjesche ekspedizija hujene naschonjenje. Jak bé ẅo roshněwał a jeneho ẅlużobnika khétro pschi. Hdyż dżyschu towařschojo jeho ẅchmjeć, jim prajesche: „Wośtajeje mje leżo, ja ẅym morwy.“ Ale tak ſlé to njebé. Sa por dnjow bé sajo strowy.

Bórzy pschińdźe karawana k nomadam. Puczowanje pisches njewobydlene krajiny bé 81 dnjow trało.

Najprjedy tam widźachu jenotliwy sian. Tam bé jenaj żona se ẅojimi dźěćimi doma. Hedin dżyschje wedźecj, hacj ma wowzy abo mloko na pschedań. Wona pak njechasche niczo pschedacj, dokelž bé jeje prěni muż na ẅoťtwje a druhi na pasuje.

Sa tłhwilku Sven Hedin cžrjódu druhich Tibeczanow widźesche. Woni jaſyk na njeho wuthłowachu. To dyrbjesche rěkacj: „Pomhaj Bóh!“ Sven Hedin je cžrjódu jakow, wowzow a kosow kupił, dokelž dżyschje hischcże dale puczowacj hacj do města Schigatse, hdyž dżyschje ẅej wulki klóschtr wobhladacj. Najprjedy pak bé ẅej pschedewsał, žiwjenje a waschnje nomadow sindowacj.

(Skónczenje pschichodnje.)

Mě wschak, stara dobra sjiwa! Schtó dha chze hnydom takle jśe myślicź. Pschechladź jej tola ras měrnje, kak wěsy wopranwěje leja. Cjinjich, kaž by popjelawka mjese wschěmi sjiwami byla. Runje naiwopak budźe cźrij i teho. Ty sy hordosćej kujesa a hosposy. Jeju debjenka, jeju sjwjatniczka mysla skoro rjez. Slej, to ras w cźłowjeku tak też, so ma na pśch. pódla sjwojeje wschědneje dratwy hischcze sjwoju dobru, hdyž je njedźela, sjwjatu dźeń abo hewak nekajki wosebitu sjwjedźeń. Runje tak je ś tobu. Njeje to krašne, hdyž takle pśches wjesću cźampasch a cźe pjecza ś kózdego dnja dwě tajlej wokuje ś wobsebitymi gardinami strowitej a na pśenje pohladnjenje hnydom wšch, so je to dobra sjiwa tutych ludźičkow? Dobra sjiwa so jenoź tam a źem trjeba, hdźež mózgich khěts něschto wolstajicź, hdyž traschi njepowolamy pschihódze a chze do hornczkow hladacź. Schto maja ludźo na bliźe sjeja a kaž so sjiwja. Hdyž sej tola na wschu hubu dźerja, bynjcź jich niczo njestarało.

Kaž hižo prajach, nikajki bliczk chze cźłowjek tola mećź, hdźež jenemu wschědne starosće je wschěch kutow a rózkow napschećo njehladaja. Kdźež smyśl sa rjanosć teź na sjwoje pschiźe. Dźi tola ras pśches sahrodźi, so by cźi jedyn pschikład njenował. Ani jemu njenadeńdźesch, hdźež njeby mjes druhimi byla jena kwětkowa rjadka ja smyśl a wutrobu.

Wěsо, na druhe waschnje dam cźi prawje. Schto dha wschо pomha, hdyž cźe tak mało wutrjebaja. Snajmjeńscha kózdu njedźelu mohli so w tebi shromadźicź. Mózu cźi ś prawdu rjez a chze cźi jenoź skradu do wucha schepnucź: potom by najdźełe dobra sjiwa była. Ani wěsazy njeby trało, buchu śeźeny runje takle byle kaž we wschědnej sjiwi. A potom gardiny a konopej! Runje tak by było je schpmndowanjom a se stólcźkami, ś blidowym pschikrywom a je gramafonom. Temu buchu dźeći zyliczku njedźelu dale hicź. Dotho njeby trało a śerbśe tacźele bychu byle hotowe. Szyka ta „Nasch njedźelu dźeć".

Mě, mě — wostań jeno dobra sjiwa, kaž sy hacź dotal była. Tak je prawje. Dobra sjiwa, do kotrejaj so jenoź w nohajsach abo kenschajach cźrijach śwěrjach. W kotrejaj je hody junu tak rjenje kaž w tamnej, hdyž so wobradźa. We kotrejaj so luba dobra hospoša najprjódy trochu rosćisladuje, hdyž śej po nęschto pschiźe. W kotrejaj so kwećej rózow a kwětkow na bliźe schtó wě kak dotho dźerźi, dokelź je rejnje khłódno. W kotrejaj muchi wjese dźěćicź njemóża. Wot sasłanjatka, wot wobrazowych wobliłkow a gramofonoweho lika abo wutykanje wjewjercźi wjele hrymsacź njemóża. A mjersa źnadź nana jena pschi njedźelskim sparje, trjeba jn jenoź popadnucź a samjasacź. Tola niz tak, so spitzy ju sto a pjeczdźesacź ras ś rucu wucźeri. Sa taku kolwótnosć a hłuposć śej ty jako dobra sjiwa njemóźesch.

Wostań dale debna tschinczka a tak njenowana sjwjatniczka w śmójbje. Njeje to woprawdźe rjenje a idyllike, hdyž takle wjeczor je wschědneje sjiwy lampowe pruhi pśches cźenke gardiny na schkleńczanych durjach a pśches cźerwjene a zołte a módre a selene schkleńczy do tebje padaja? A hdyž wulki regulator kózde pół hodźinki tasse krašne jandźelske synki kaž luby postrow ś raja bajow do sjiwy pósćele? Nó, buch śej myślił!

Cyrkwinske powěsće

Swjedźeń swj. Trojicy, njedźelu 22. meje 1932.

Z Budyšina.

Prědowanske teksty: a) 4. Mójz. 6, 22—27.
b) 2. Kor. 13, 13. c) 1. Jana 4, 12—16.

W Pětrowskej cyrkwi ma farař Siegemund rano 1/47 hodź. spowědź a Bože wotkazanje a 1/48 hodź. prědowanjo (cyrkw. hudźba). Dop. 1/410 hodź. ma farař Große kemšenje, za cźeskosłowjacych w drastowni a dop. 1/412 hodź. farař Siegemund kemšenje za dźěći.

W Marinej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Berg prědowanje, dop. w 11 hodź. farař Große kemšenje za dźěći a pop. w 3 h. farař Berg křćenja.

W Tuchořskej cyrkwi ma sup. Fröhlich wjeczor w 6 hodź. wjećornu nutrnosć.

Zbórka za zdźerźenje našeho domu za dźěći.

Póndźelu pop. w 5 hodź. ma farař Schneider bibliśku nutrnosć w jědźeńi nadšule. — Wutoru pop. 3/43 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnicze. — Wutoru wjećor we 8 hodź. ma farař Berg bibliska nutrnosć w evang. towaršowni na Hornćerskej hasy. — Wutoru wjećor we 8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi pśićelowa swjatoćerność. Programy po 30 pj., za njezasłužerjow a małorentnarjow po 10 pj., su pśi cyrkwinych durjach dostać. — Srjedu wjećor we 8 h. ma sup. Fröhlich bibliski wjećor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wjećor w 6 hodź. zeńdźe so delni wotrjad kola evang. šulerkow w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Stwórtk wjećor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kśiża w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6, — Pjatk wjećor we 8 hodź. zmeje farař Siegemund bibliski wjećor za młodźinu w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk miedźych holcow sw. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wjećor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu pop. wot 5—7 hodź. młodostna syła, srjedu wjećor 1/49 hodź. błowny wotrjad.

Marijna-Marćina cyrkej wostanje wot póndźele 23. meje zawrjena dla njewotstorkajomnych twarskich dźěłow najskerje hač do srjedź junija. Spowědź a křćenja wotměwaju so w Pětrowskej cyrkwi a kemšenja z prědowanjom w Tuchořskej cyrkwi.

Wumrěli. 11. meje: Klara Johanna Liebscherowa rodź. Jahnec, mandźelska fabrikskeho dźěłaćerja, 59 l. 4 m. — 13.: Jan August Keusch, wobydlěr domu za bědnych, 73 l. 5 m. (romsko-katolski, pohrjebany na Tuchorju). — Johanna Frieda Jhrigowa bywša dźěłana Mieklichowa rodź. Lehmannec, mandźelska dźěłaŕskeho mištra, 29 l. 11 m. (wumrěła tu, pohrjebana na Hrodźišku). — 14.: Ernstjürgen, Korle Morica Stockmanna, překupskeho přistajeńca, syn, 1 l. 5 m. — 15.: Emmy Klara Marja Steinmannec, rentnjostarka, 30 l. 5 m. — Korla Adolf Richard Seibt, zarjadnistwowy inspektor na wotp., 72 l. 1 m. — 17.: Erich Arno, Herberta Ericha Böhma, autoweho montéra, syn, 2 dujoj.

Wotwalena zemja zaraći wobkhad na Korintiskim kanale. Egejisko a Adriatiske morjo zwjazuje pola Korinta w Grichiskej kanal. Před **nękotrymi** dnjemi **wotwali so nęhdźe 10 000 cbm zemje** do kanala a zahaći **łódźny wobkhad. Budźe dłóši** cas trać, doniž **budźe zemja wotstronjena** a kanal zaso swobodny za **wobkhad łódźow.**

Skhadźowanka zwónkow

W starostendźelskim mjeńcu Croydon wotmě so pśched **nękotrymi** njedźelemi sjeźd, na kotrymž seńdźe so po powjeśćach 2700 **zwónkow** ś europiskich krajow, so hychu so rośmołwjeli wo powolaniskich praschenjach. Mjes tutymi 2700 **zwónkami** běsche teź 87 **zónskich,** kotrejž skutkuja runja mjazam w tutom spodśiwnym a pschemalo śmatym powotanju.

W naschich dnjach, hdźež knjeji technika a maschina nad rozumom, hudźe malo cźłowjekow, kotrejž wěrja, so je dźensnischi dźeń hischcze wopraudźitych zwónkow. Zwónkow, kaž je Victor Hugo jich wopisował, zwónkow, kiž w starych měšćańskich kronikach tak wulku róla hraja. Někotrykuli śmjeje źnadź sa bajku, so je w źamej Němskej nimale 2000 zwónkow po powolanju, mjes nimi mnoho zónskich. Nic wschitzy ś tutych zwónkow wschak bydla hischcze, kaž w nęhdyschich cźasach, horka na wěži, wjetschi dźěł ś nich je so hubjsko sahubił a mnohy ś nich spokoja so ś tym, pohlidźijo wuslibidło, ś pomozu kotrehož elektrisiny zwoni. Zwónk njetrjeba so potajtim wjazy tak napinacź. Ale teź w Němskej je dźensa hischcze wjazy hacź sto zwónkow, kotrejž horjeka na wěži bydla, husto samo se zwójbu, a tuchi betkeranojo swojeho powolanja su źnadź najzwódźiwnischi, najmjenje znaći a sawidźenja najhódnischi towaršchajo naschego cźasa.

Sawidźenja najhódnischi? Kaž chzesch, wěso. Ale runje w naschich dnjach drje źmjenny cźłowjeczej sawidźecź, kotryž śmě bjes starosće schpekulowacź hacź źydowskedźesacź metrow nade wschěm sensiskim tolkom a hołkom źiwy bycź, kotryž trjeba sa tydźeń jenoź jónu so k nam dele podacź, so by sebi nakupił zyroby a źnadź teź — nękajku nowinu.

Najwjazy zwónkow wschak njenaliczimy w Němskej, ale w Schpanjelsej a Italskej. W tutymaj krajonaj, ale teź w Franzowskej a Zeudźelskej, je nimale ś hrěchom, hinak hacź po waschnju wótzow zwonicź.

Zaneho dźiwa potajtim, so seńdźe so wjetschi dźeł wotpósłanzow zwónkowskeho sjeźda ś runje napomnjenych krajow, ś Němskeje jenoź nękotši. S tutej sthadźowanku zwónkow běsche sjednoczena wustajeńca jendźelskich zwonolijarjow. Najwjetsche spodźiwanje budźi nowa hra zwonow, kotraž wobsteji ś wjazy hacź 400 zwonow a je postajena sa jenu schotiśku zyrkej. Teź druha hra zwonow, kotraž waži 400 tunow a je so wot univerzitneje zyrkwje w Chikagu sfasala, namaka hódne spodźiwanje.

Je schkoda, so njemóžachu so zwonka stejazy na tutom sjeźdźe wobdźeliccź. Někotrykuli by rady tute wobliśa cźłowjekow wobhladacź chzyli, zawrjene a mérne wobliśa, kotrež su zwuczene, na holt a haru mésnow dele shladowacź, tutych cźłowjekow, kotrejž lubuja psche wschu źiwoje zwony a jich potajnosće, kotrež podawaju pizu kawkam, bydla blizo njewjedram a torhajnym wichoram strażnjo nad wohnjom a błyskom.

Wotpósłani tuteho sjeźda su dawno sazo domoj, su po nahich sthodźenkach horje kroczinowski sazo źiwoje lubowane zwony postrowili, kotrejž běchu na nękotre dny wupuscheli.

A je mohlrjej njewschědny podawk, tule malu „mysłu w liczenju sći" sapisacź: sthadźowanka zwónkow w lěce 1932 . . . jw.

Hdyž so naléče směwa.

Nětk je rjana meja přišła a wšitko póčnje kčéć. Tak je też w Brězowje, hdźež mamy lute hórki wokoło nas. Hdyž won pohladamy, widźimy lute kčéjace štomy. Nětko běchu někotre zymne dny, dokelž dornčel kčéješe. Mózemy nětko też zaso w zahrodcy naše róże sadźeć a wšelake druhe rostliny. A naše lube pětrkluče su nětko wukčéle. Měščenjo su nam też cyle łuki a zahrody zateptali. Nětko pak khodźa na Cornobóh. Rano wokoło štyrjoch widźimy hižo jich khodźić.

Pawoł Soka z Brězowa.

Domoj!

Ja domoj du.
So wjeselu.
Maćerka ta prěnja stawa
Mje wita tu
Haj z lubosću.
Nank mi smějo ruku dawa.
Bratřa, sotry wyskaja:
„Kak přećelna sy, domizna!"

Leńka Sokec z Rakec.

Naš pos.

Naš pos ma wonka swoju khěžku z płotom koło wokoło. Tam je wón zwjetša zawrjeny. Hdyž my po wodu jědźemy, puščimy jeho won. Potom wón wjesoły wokoło skaka. Wón teź derje poska. Hdyž praju, zo dyrbi packu dać, to hnydom so posunje a da swoju packu. Hdyž smě sobu naš wóz z bowami za wodu čahnyć, potom so jara wjeseli a čehnje cyły wóz sam.

Hanka Blankenštajnec z Měrkowa.

Kčéjate wišnje.

Krasna je deba nałětnja, kčénja su běle a čerwjene, krasny je počas naléča, wšitko wotuča a zkčéwa! Wišeń prěnju nadobnu pychu pokazuje. Hač kčenja wotpadaja, pokazuja so tam małe zelene kulki. Hdyž budźe słónčko bóle wohrěwać, narostu kulki wjetše. Bórzy budźa so čerwjenić. To pak změju haru lětsa. Naše štomy tak krasnje kčéja. Mamy štyri nowe a tři stare štomy. To je krasny napohlad. A pčołki maju tam jara nuzne. A ja změju haru, hdyž budźa wišnje zrałe. Potom so te wjedrowe skórcy přinamakaju, ale za nas dźěći budźe to też nęšto zwjeselaceho. Naš nan přeco praji: „Štóž njezrałe dele dyri, wón njetrjeba žaneho widźeć, to nam wšitke štomy wukopa.

Leńka Sokec z Rakec.

Mejski bruk.

Mejski bruko, brunčako,
Hanibuj so, lěniko.
Ziwy běły dźeń ty spiš,
Lědy wječor wotućiš.

Leć ty bruny brunčako!
Njelětaj mi daloko.
Njenačiń nam wjele škody,
Hewak poleciš do wody!

Podała Leńka Sokec z Rakec.

Naléčo.

Rjane naléčo tu je. Nětko swěći słónčko čoplišo. Štomy so zelenja. Pisane kwětki hłójčki zběhaja. Na łukach a zahrodach pokazuja so z luboznej wónju. Ja z mojimaj staršimaj a z mojej sotřičku wčera popoldnju na wukhodźowanje dźěch. Tuž mi nan praješe: „Poskajtej, kak te ptački rjenje swoje spěwy spěwaju. Nětko sej hněžka twarja. Rólnik swoje pola zaso dźěła w najrjeńšim času cyłeho lěta. My dźěći na łukach hrajemy. Njetrjebamy žanych rukajcow wjacy kaž w zymje. Ow, kak rjenje je to w lěču. Wšitko so mi tak spodoba.

Leńka Sokec z Rakec.

Lube serbske dźěći!!

Dźensniše čisło wašich „Serbskich Nowin" je wěnowane Sokec Leńcy z Rakec. Nimale wše nastawki su wot njeje. Ale to je pilna a horliwa spisaćelka! Snadź budźe raz tajka slawna kaž Mina Witkojc a Marjana Domaškojc z Delnjeje Łužicy. Njech nan abo wučeŕ wam nęšto powěda wo tutym, maj serbskimaj basnjefkomaj! A hdyž Sokec Leńka dale budźe pilnje pisać, to wěsće też budźe serbska spisaćelka!

Zajimawe je, zo do „Serbskich Nowin za dźěći" dopisuja nimale same Sokecy. Wosebje so mi też lubja nastawki Sokec Pawoła z Brězowa.

Dźensa chcu wam raz wukładować, što mjeno „Soka" woznamjenja. Nima to ničo zhromadneho ze nohajcu, ně, kóždy Soka měł so po prawom pisać Sok (Linse). Serbja maju prajidmo: „Sokej rękamy rok, a kłokej rękamy klok!"

Jako nowu sobudźěłaćerku witam dźensa Blakenštajnec Hanku z Měrkowa, kiž je nam podała rjany nastawk wo psu. Ale hišće rjeńše běchu te molowanki wokoło nastawka. Hač, Hanka, ty móžeš woprawdźe rjenje molować.

Z Kamjeneje pola Rakec njejsym dołho ničo słyšał. Što dha Sokec hołcy činitej?

Wutrobny postrow!

Wuj Měrčin.

Khatka, zhubjena njewjesta

Stawizna wo njeporadźenej jěźbje z motorskim kołom.

Gusta Lipak je 29 lět stary. Je zahorjeny sportaŕ a ma wšo tež motorske koło. Najradšcho jěźdźi je spěšnosću 135 kilometrow za hodźinu. Sadny njeho žedźi siajnje jeho njewjesta. Prawy sportaŕ njeježdźi bjes swojeje njewjesty. Gusta Lipak tež niz. Kóždu njedźelu, hižo rano w pjećich, telefonuje z njej.

„Khatka! Hdže wostanjesch? Pój chětrje, hnydom wotjědźemy!"

Khatka pschińdźe kaž siajnje njedźelu psched khěžu, w kotrejž nawoženja bydli.

„Dobre ranje, Gusta!" wona rjekuje.

Gusta hedźi hižo za wodźidłom, njewobhladuje so hakle, ale sabórčzi jenoż:

„Szydź so chětrje horje!"

Motorske koło sazi a bórzy frinczi wone po runej dróży, kotraž mjes khójnami wjedźe. Motorowy njerěčzi žaneho słowa. Wo niczo so njestara; jeho myślicźa je složena jenoż na sport.

Nadobo wuhlada Lipak, so jemu schakatej kruwje puć sastupitej. Mjerzawschi so rjekuje wón k swojej njewjesce:

„Khatka, dyrbimoj z koła falšeć."

Wón sadźerži motor. Skoczi se swojeho žydła, a nětko cźini wulkej wokžeł. Jeho njewjesta njemuiizy dołha sady njeho njeběžeć. Je swoju njewjestu nětkle shubił.

Kak běšche pak tole możno? Tak khětrje je jěł? Hacź je so jej nješchto swadźiło? Na wschěm pohledźu je so cźežko franiła.

„Khěts wrócźo! Moja wboha Khatka! Hdže žnm ju shubił?" Gusta jědźe po hamtšnem puću wrócźo. Salěše wospjet z koła a woła do lěsa: „Huu! Huhuhu! Khatka!"

Ale Khatka njewotmołwi. Pschińdźe pak krajny strażnik nimo.

„Knjes wyschschi strażnikoł Shubich po puću swoju njewjestu. Sćeše žnadź ju wohladał?"

„Bohužel niz", strażnik rjekne a žyduje so na sadwe žydło motorskeho koła, so by pomhał shubjenu njewjestu pytacź.

Wonaj schwórczitaj wróćźo a jetekataj awto. Gusta wopraschа so wjednika awta:

„Sćeše žnadź moju shubjenu njewjestu widźał? Shubich ju po puću mjes khójnami."

Pokojeso wotmołwi awtowy wjednik:

„Kóždy druhi dźeń bjeru někajku shubjenu njewjestu na dróży je swojim autom sobu. Sawćerałschim namałach shubjenu knjeni a chżych ju sobuwsacź, ale wona chżyše radšcho pěschi hicź. Dźenża pak žaneje shubjeneje njewjesty njenamałach."

„Najlěpje by było", pschisponni krajny strażnik, „hdyž bychmy na wschitke khorowinje tuteje wokolinny telefonowali."

Krajny strażnik, awtowy wjednik a Gusta podaju so do blišcheje korčmy, so bychu telefonowali. Ale w žanej khorowni njemóža nješchto wo shubjenej njewjesce słonicź.

„Kak je to możno? Sšnadź leži w nětkajkej privatnej hojeńni?"

Je hižo posdźe wječor, prjedy hacź rosžudźi so Gusta Khatžynej maćerji wo šrudnym pschipadže powěsć podacź.

Wón sajwonk. Maćerji wječini jemu durje. Gusta je tak rosdźerschceny, so jabudže jej „Dobry wječor" rjek. Njenamałka žaneho słowa.

„Schto dha je so stało? Pójcze jenoż dale!"

Gusta sajtupi do sitwy . . . Njewě, schto so jemu stawa, jako wuhlada Khatku sa blidom sedźo. Khatka pije kofej a pschikusuje babu.

„Khatka! Moja wutrobiczka! Powěź mi, kak so ni shubi?"

„Kak so cźi shubich?" džesche Khatka horokuje. „Njemóžach doźnka na motorske koło falšeć. Hišcheze prjedy hacź horka žedźach, hy kaž dźiwi wotjěć — bjese nuje!" nk.

Amerikanska lětałka přez Atlantiski ocean. Miß Emilia Earhartec, kotraž hižo w lěće 1928 přez Atlantiski ocean sobulećeše, je so nětko sama podała z lětadłom na loćenje z Newyorka na Nowofundlandsku do Europy.

Směškl

* **Lěkaŕ.** „Mam nětkole chorego dohladowacź, kotryž pschihotuje mi wulke starosće!" — „Kak tomu? Njemóže dha płaćicź?"

* **Rjane pschecze.** Bur je konjacemu wikowarjej: „Nó, njerjěchcu Wam nicjo słeho. Ale hdyž by Waš jóm cźrjódu błódnych wjelkow pschesćěhała, potom byschcze dyrbjał konja japschechwjuneho měć, kotrehož ješe mi psched nětkazom pschedał."

Hospodarski rozhlad

Sobotu 21. meje 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	16,43	100 čěskosł. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	82,34	100 franc. frankow	16,645

Bursy běchu wječera sajo wurjadnje słabe. Kursy efektow so sajo wotorjechjowachu. Sešłabjene běchu tež kursy dołžnych a rentowych liśćinow. Njeje hišcheze nikdže spóznacź, so so w nałchim hospodarstwowm k lěpschemu wobroćźi. Knježerstwa wuradžuja a pytaja za šrědkami a pomozami. Cźerpi kóždy kraj, kóždе powołanje. Sapadnjeny najšěrše hišcheze do wjetschcje hnidoby, prjedy hacź šmjeny dno a sakład k nowemu postupej.

Produktowe wiki běchu wječera w tym nastupanju směrowane, so so płaćišny wjazy tak šyriše njeješłabjowachu kaž pschedchadźaze dny. Wobsebje posdźišche termine běchu spóšnadźowane. Na Barlinskich wikach bě jenicźky pschesaz 5 pj. pornjo schtwórtkej tuńscha. Hinak bě na Drježđźanskich wikach. Tu bě rosdźěl pornjo tydźenischim wikam nadpadnišchi. Po šwjatych dnjach běchu w Drježđźanach hakle wječera sajo prěnje wiki. Pornjo pjatkej šaŭdźeneho tydźenja pschesaz 20 pj. pschihadźaŕ a rožka 10 pj. Jeczmjeń a wowš dotalne płaćišny dźerźitaj, runje tak w Drježđźanach kaž w Barlinje.

Zentnaŕ płaćesche wječera w Barlinje:

pschenicźny 13,60—13,70 (13,65—13,75) hr., rožki 1,10 hacź 10,20 hr. (10,25—10,35 hr.), nałchtejcheho jeczmjenja 9,30—9,65 hr. (9,30—9,65), nałsmjelkeho 8,90 hr. hacź 9,25 hr. (8,90—9,25 hr.), wowša 8,20—8,45 hr. (8,20—8,45 hr.),

w termiljowym wikowanju:

pschenicźny:

sa meju 14,15 hr. (14,35 hr.),
sa julij: 13,72½—13,70 hr. (14,23¾ hr.),
sa september: 11,27½—11,25 hr. (11,25—11,27½ hriwnow),

rožki:

sa meju: —.— hr.,
sa julij: 9,52½ hr. (9,65—9,63¾ hr.),
sa september: 9,15—9,12½ hr. (9,10—9,08¾ hr.),

wowša:

sa meju: 8,75—8,72½ hr. (8,62½ hr.),
sa julij: 8,92½—8,91¼ hr. (8,85—8,82½ hr.),
sa september: 7,65 hr. (7,62½—7,60 hr.).

w Drježđźanach:

pschenicźny 13,45—13,70 hr. (13,65—13,90 hr.), rožki 10,45—10,70 hr. (10,55—10,80 hr.), jeczmjenja nałchn. 9,65—10,20 hr. (9,65—10,20 hr.), jeczmjenja nałsmjelk. 8,75—9,50 hr. (8,75—9,50 hr.), wowša 7,80—8,20 hr. (7,80—8,20 hr.).

Wiki w Halschtrowje.

Pschenicźny 13,30—13,50 hr., (12,60—12,90 hr.), rožki 10,50—10,80 hr. (10,60—10,80 hr.), jeczmjeń nałchti 9,30—9,50 hr. (9,30—9,50 hr.), nałsmjelki 8,30—8,50 hr., wowš 7,60—8 hr. (7,60—7,80 hr.), běrny zentnaŕ 2,80—3,30 hr.), po puncach 4—5 pj., šyno 2,30—2,50 hr., šłoma k šaŭtanju 1,60—1,80 hr., šłótna 1,80—2 hriwnje.

Butra 70—75 pj. (65—75 pj.), jeja 6—7 pj. (6—8 pjenjezkow.

Šwjasta 6—13 hr. (14—17 hr.), běchki 20—30 hr., tłojata —.— (2—4 hr.).

Płaćišny w špinkach wosnamjenjeja płaćišny tydźenischich wikow. Hdźež žane nałsponmjene njejsu, tam so njepschemjenichu.

Wiki schtwórtk w Schorjelu.

Pschenicźa 12,80—13,20 hr., rožka 10,20—10,50 hr., (10,30—10,60 hr.), wowš 7,40—7,80 hr. (7,40—7,80)

Butra khana 2,60—3 hr., jeja schtuka 6—7 pj. (6½ hacź 7 pj.), běrny zentnaŕ 1,70—1,80 hr.

Płaćišny w špinkach wosnamjenjeja płaćišny tydźenischich wikow. Hdźež žane nałsponmjene njejsu, tam so njepschemjenichu.

Sšudnistwe powěsće.

Pschehładowanja:

wotaru 24. meje 1932:

w Brětni w hosćencu dop. w 10 hodź.: cźěstotołkaza maschina a druha pjekaŕska nadoba, twarowy khamor, sofa, drastowy khamor, nasćelenski cźahnik,
w Čornym Khołmu w Fiedlerez hosćencu dop. w 11 hodź.: motorske koło, wosoby cźišcaza maschina,
w jamje Erika w kantinje pschip. w 1 hodź.: klawěr,
w Khaćejzach w hosćencu pop. w 2 hodź.: gramofon, schijaza maschina, pišanske blido,
na gmejnskim hamcze pop. ½3 hodź.: drastowy khamor, sofa, schijaza maschina, komoda,
w Narěcu pop. w 4 hodź.: šwinjo.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 5.	19. 5.		20. 5.	19. 5.
Pšeńca	272-274	272-275	buny	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	202-204	202-2 4	woka	16,0-18,0	16,0-18,0
jeczmjeń, nal.	—	—	nadbre łupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
jeczmjeń	178-185	178-185	kołe łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wowš	164-169	164-169	rjana słoma	28,0-34,0	28,0-34,0
khorcuka	—	—	repa, wowšk	10,7	10,7
pšeńć. muka	33,5-36,0	33,0-36,5	lany wówšk	9,00	9,00
rżana muka	25,8-27,7	25,8-27,7	such. truhanč	15,8-16,1	15,9-16,2
ps. wotruby	11,3 11,7	11,2-11,1	běrnj. kruški	1,45-1,65	1,45-1,65
rżane „	9,5-10,0	9,5-10,1	syno, 50 kg	1,30-1,55	1,3 -1,45
repa	—	—	rżana słoma	1,05-1,20	1 15-1,30
bróch Viktor.	17,0-28,0	17,0-28,0	pšeńć. „	1,05-1,20	1,05-1,20
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,2	1,05-1,20
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	jedna „		

Drježđźańska burza (20 5.)

Pšeńca 76 kg	268-273	běrnjace kruški	18,25-18,50
rožka, 74 kg	209-214	pšeńć. wotruby	10,2) 10,60
nałchti jeczmjeń	193-204	rżane wotruby	11,00 12,50
nazymsk. jeczmjeń	—	pšeńčna muka	43 50 48,50
wows	156-164	rżana muka	30,75 31,75
čerwjeny dźećel	158-160	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00-9,20	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. meje 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skóźne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 343.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 8 lět	35
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	33—34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	30—32
Mjenje picowane wšich starobow	27—29

Byki: 699.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	26—28
Połnomjasne, młódše	25—26
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—24
Špatne	21—22

Jałojey a kruwy: 876.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	24—27
Połnomjasne, wukormjene jałojey najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojey	16—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojey	12—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1212

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	45—50
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	30—40
Špatne (4.)	20—25

Wowcy: 5216.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	35—36
Starše wukormjene (2.)	32—34
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	25—26

Swinje: 10147.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět staro	—
Wukormjene	34—36
Mjasne	33—34
Špatne	32
Riney a kundrowy	30

Wiene płaćizny w Budyšinje.

21. meje 1932

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca,	50 kilo	13.00	13.25
Rožka	50 „	10.25	10.50
Jeczmjeń	50 „	9.00	9.50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7.50	7.75
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžża)	50 „	1.70	2.—
Syno	50 „	2.00	2.30
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	1.40	1.60
„ „ „ k zasł.	50 „	1.80	2.00
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	21.—	—
Rżana muka 70%	50 „	16.—	—
Pšeńčne wotruby	50 „	6.50	—
Rżane wotruby	50 „	6.50	—
Butra	1 „	2.80	—
Jeja	1 štk.	0.06	—
Husatka	1 štk	1.50	2.80
Prosata 895 štuk	1 štk	7.00	15.00

Prosace wiki běchu živiše.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

21. meje 1932 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1.20	1.80
Ćelace mjaso	1 „	1.40	1.80
Skopjace mjaso	1 „	1.60	2.00
Swinjace mjaso	1 „	1.40	1.80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1.60	2.00
Pšeńčna muka	1 „	0.50	0.64
Rżana muka	1 „	0.40	0.44
Khlěb	1 „	0,27½	0,32½
Jědźne běrny	1 „	0.08	0.09
Rajs	1 „	0.32	1.00
Hróch	1 „	0.40	0.90
Soki	1 „	0.40	1.00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,00	1.20
Sušeny połó	1 „	1,60	2.00
Dobre mloko	1 lit.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,80	3,00
Jeja	1 štuka	0,06	0,07
Jědźne buny	1 kg	0,44	0,80
Cokor drobny	1 „	0,76	0,80
Petrolej	1 „	—	0,43
Kamjeńtne wuhlo (domj. topj.)	1 cn	—	1.90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,15

Hłowny redaktor a samolwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudźmar Budyšinje. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Železniski jězdny plan. — Płaciwy wot 22. moje 1932

S Drježdżan do Shorjelza.

S Drježdżan-N.	1.51	3.21		5.51	6.21	7.17	8.17	8.28	9.30	10.02	11.32	12.35	13.45	15.03	16.35	17.14	17.50	19.22	20.18	21.44	23.10	23.20	0.35
„ Radeberga		3.44			6.42	7.47			9.54					15.37	16.57	17.47		19.51		22.15		—	1.05
„ Arnsdorfa		3.53		6.20	6.50	7.57			10.03	10.32		13.12	14.15	15.47	17.05	17.57				22.25	23.33	23.47	1.14
„ Wulkeje Hartawy		—		6.31		8.08			10.13			13.23		15.48	17.16	18.08		20.01		22.36		23.56	1.25
„ Weickersdorfa		—		6.37		8.15			10.20			13.30		15.54	17.22	18.14		20.07		22.43		0.03	*1.30
„ Bjelkec		4.09		6.42	7.07	8.21	8.32		10.25	10.48		13.35	14.32	16.00	17.27	18.20		20.12		22.48	23.47	0.08	1.34
do Bišlopic		4.11		6.44		8.23			10.26			13.38		16.02		18.22				22.50	23.48		1.37
‚ Bišlopic				6.44					10.32			13.45		16.09		18.39				22.59			1.44
„ Semic		—		6.51		8.30			10.40			13.54		16.18		18.48				23.08			1.52
„ Ficenja		—		6.57		8.39			10.48			14.03		16.27		18.57	18.41		21.11	23.17	0.03		2.01
do Budyschina	2.40	4.29	6.18	7.9		8.48		9.23	10.52		12.25	14.08		16.31		19.01	18.42		21.13	23.21	0.04		2.05
‚ Budyschina	2.41	4.32	—	7.14				9.24	10.52			14.25		16.40		19.10				23.30			2.14
„ Kubschiz		—	—	7.24					11.01			14.17		16.49		19.18				23.39			2.22
„ Pomorz		—	—	7.32					11.09			14.25		16.56		19.25				23.46			2.29
„ Wujesba		—	—	7.40					11.16			14.33		17.07		19.36	19.03	20.19	21.35	23.59	0.23		2.39
„ Lubija	3.00	4.56	6.37	7.16				9.47	11.20		12.46	14.45		17.42		20.02	19.24	20.55	21.57	0.35	0.53		3.13
do Shorjelza	3.20	5.24	7.34	8.33				10.08	12.03		13.07	16.20											

— * W nozu wo niedzeli a św. dniach sstanje se we Weickersdorfe 1.30. ‖ Jenoj niedzelu w nozu.

Se Shorjelza do Drježdżan.

S Shorjelza	2.56		4.20					7.45	8.42	11.05		11.13			14.40		16.35	18.13	19.20	19.45	20.41	21.02	*22.40	0.30
„ Lubija	3.19		5.02					8.25	9.06	11.30		11.52			15.21		17.18	18.38	19 59	20.12	21.06	21.46	23.11	1.00
„ Wujesba			5.12					8.36				12.01			15.30		17.27			20.21		21.55		1.12
„ Pomorz			5.18					8.41				12.07			15.37		17.34			20.27		22.02		
„ Kubschiz			5.26					8.49				12.15			15.45		17.41		†	20.34		22.09		
do Budyschina	3.38		5.34					9.07	9.26	11.49		12.23			15.53		17.50	18.53		20.41	21.25	22.17	23.33	1.23
„ Budyschina	3.39		5.39			6.33		9.01	9.27	11.50		12.27	14.19		15.58	16.46	17.56	19.00	20.36	20.44	21.26	22.22	23.35	1.24
„ Ficenja			5.51			6.44		9.12				12.38	14.29		16.10	16.57	18 08		20.47	20.55		22.34		
„ Semic			6.01			6.54		9.21				12.48	14.38		16.20	17.07	18.17		20,56	21.04		22.44		
do Bišlopic			6.10			7.02		9.29				12.56	14.46		16.28	17.14	18.25		21.03	21.12		22.52	23.55	1.44
‚ Bišlopic		5.21	6.14	6.20		7.05	8.51	9.35	9.50		11.57	12.58	14.47	15.42	16.30		18.28		21.10	21.15		22.55	23.01	23.57	1.46
„ Weickersdorfa		5.27		6.26		7.11	8.57		9.56			13.04	14.52		16.36		18.33		21.16	21.20			23.07		
„ Wulkeje Hartawy		5.34		6.33		7.18	9.04		10.03			13.11	15.00	15.52	16.43		18.40		21.22	21.27			23.14		
„ Arnsdorfa		5.45	6.31	6.44		7.29	9.14		10.14		12.22	13.22	15.10	16.03	16.54		18.50		21.33	21.37		23.12	23 24	0.14	2.02
„ Radeberga		5.54		6.52		7.38	9.22		10.22			13.30	15.18	—	17.03		18.8		21.41	21.45		23.20	23.32	0.22	2.10
do Drježdżan-N.	4.26	6.18	6.55	7.16		8.02	9.41	10.07	10.46	10.18	12.38	12.46	13.49	15.42	16.27	17.22	18.53	19.16	19.51	22.05	22.05	22.14	23 38	23.56	0.40	2.28

‖ Jenoj niedzelu a świate dny. * Jenoj njedźe u 4 św. dny wjecjor a jenoj wot 3. 4. julija hać 28./29. augusta. † Jenoj wšchodne dny.

S Budyschina do Rakez a Petershajna.

S Budyschina	4,40	6.28	9,38	14.23	16.58	19.14	23,22
„ Natarjez	4,46	6.34	9,44	14.34	17.03	19.20	23,28
„ Jidowa	4,50	6.38	9,48	14.38	17.07	19.23	23,32
„ Makeho Wjelkowa	4,56	6.45	9,54	14.45	17.13	19.31	23,37
„ Radworja	5,05	6.54	10,03	14.54	17.32	19.39	23,47
„ Khasowa	5,10		10,08	14.59	17.37	19 44	23,51
„ Nježwaczidła	5,17		10,15	15.06	17.44	19.50	23,58
„ Schescholowa	5,22		10,20	15.11	17.49	19.58	0,03
„ Rakez	5,30		10,27	15.18	17.55	20.04	0,09
„ Komorowa	5,36		10,33	15.24		20.09	
„ Wulkich Sdžar	5,42		10,39	15.30		20.15	
„ Hórka	5,48		10,45	15.36		20.23	
„ Kulowa	5,54	6.58	10,52	15.42		20.30	
„ Njemzow	6,01	7.05	10,59	15.49		20.37	
do Wojerez	6,07	7.10	11,04	15.55		20.42	
‚ Wojerez	6,16		11,10	16.15		21.15	
„ Horow	6,24		11,18	16.23		21.23	
„ Blunja	6,34		11,28	16.33		21.33	
„ Proschim-Haidem.	6,50		11,58	17.02		21.41	
do Petershajna	7,04		12,13	17.17		21.55	

Jenoj wšchodne dny

Do Walkeje Dubrawy

S Rakez a jenoj wšchodne dny

Jenoj wšchodne dny

S Petershajna do Rakez a Budyschina.

S Petershajna	4.56	8.38	14.33	18,42	18.42		
„ Proschima	5.13	9.20	14.48	19,22	19.00		
„ Blunja	5.19	9.26	14.54	19,35	19.06		
„ Horow	5.29	9.36	15.04	19,45	19 16		
do Wojerez	5.37	9.44	15.12	19.52	19.24		
‚ Wojerez	6.22	10.33	16.17		20,45		
„ Njemzow	6.28	10.40	16.23		20,51		
„ Kulowa	6.37	10.53	16.30		20,58		
„ Hórka	6.43	11.00	16.38		21,04		
„ Wulk.Sdžar	6.49	11.06	16.45		21,10		
„ Komorowa	6.55	11.12	16.51		21,15		
„ Rakez	5.33	7.02	11.20	16.58		21,23	
„ Schescholowa	5.39	7.08	11.26	17.04		21,29	
„ Njeżwacz.	5.45	7.14	11.33	17.10		21,35	
„ Khasowa	5.52	7.21	11.40	17.17		21,42	
„ Radworja	5.58	7.27	11.46	17.23		21,48	
„ Mal.Wjelk.	6.07	7.36	11.57	17.32		21,57	
„ Jidowa	6.12	7.42	12.03	17.38		22,03	
„ Natarjez	6.16	7.45	12.06	17.41		22,06	
do Budyschina	6.21	7.51	12.12	17.47		22,12	

Wšchodne dny

Z Budyšina do Budestec a Hornjeho Kumwalda.

S Budyschina	6.52	7.14		13,1(	16 5(	18.01	21 52
„ Dźěžnikez	7. 2	7.23		13. 0	17.10	18.12	22.2
do Budestez	7. 8	7.28		13.25	17.08	18.13	22 8
‚ Budestez	7.13		8.52	13.29	17 09	18.25	22.9
„ Bjedrusla	7.19		8.58	13.35	17.15	18.31	22 15
„ Wbohowa	7.24		9.03	13 3(	17.20	18.36	22.20
„ Kobljay	7.27		9.06	13.4(	17. 3	18.39	22.3
„ Kumwalda	7.35		9.15	13.48	17.32	18.49	22.38
„ Sšrj. Kumw.	7.40		9.20	13.57	17.38	18.5(	22.43
do Hornj. Kumw.	7 57		9.27	14. 3	17.45	19.02	22.50

‖ Jenoj sobotu a niedźelu.

Z Hornjeho Kumwalda do Budestec a Budyšina.

S H. Kumw	5.09	6.39	7.54	9.58	13.39		19.20
„ Sšr. Kumw.	5.15	6.44	7.59	10.04	13,44		19.26
„ Kumwald	5.23	6.52	8.07	10.25	14,09	17.48	19.37
„ Kobljay	5.31	6.58	8.13	10.31	14.15	17.54	19.43
„ Wbohowa	5.38	7.01	8.16	10.35	14.19	17.58	19.4(
„ Bjedrusla	5.43	7.06	8.2(	10.40	14.24	18.03	19.52
do Budestez	5.49	7.12	8.2 7	10 48	14.30	18.03	19.58
‚ Budestez	5.50	7.9(	8.3(	10.53	14.38	18.23	20 04
„ Dźěžnikez	5.57	7.37	8.42	11.00	14.44	18.29	20 11
do Budyschina	6.06	7.46	8.50	11.09	14.53	18.38	20.20

‖ Jenoj niedźelu.

Shorjelz—Khoczebus—Barlin

Se Shorjelza			4.21		6.00	6.12	8.15	11.15	11.40	13.30	15.33	16.54	17.32	17,47	20.10	21.34	22.26							
„ Charlottenho'a			4.33		6.12	,	8,27		11,52	13,42	15.45			17,59			22.38							
„ Kodersdorfa			4.40		6.19	,	8.35		11,58	13.50	15.52			18,07			22.45							
„ Hórki			4.52		6.24	6.32	8.44	11.43	12,10	14.04	16.01		17.54	18,24	20.34		22.52							
„ Hußmanez			4.57			,	8.49		12,15	14.10	16.06		,	18 29	,		22.56							
„ Hänichen			5.04			,	8.56		12,21	14.16	16 12		,	18,37	,		23 02							
„ Rěcnizy			5.14		wot do 1.10. 32	6,45	9.04		12,29	14.24	16.20		,	18.45	20.49		23.10							
„ Bě ze Wody	4.33		5.40	6.00		6, 9	9.22	12.06	12,45	14.43	16.38		18.19	19,12	21.07		23 26							
„ Stejeho	4.50		5.49	6.10		,	9.31		12,54	14.52	16.48		,	19.21	,		23.35							
„ Hrodka	5.08		6.14	6.31		7.15	9.48	12.24	13,05	15.06	17.02		18,38	19 39	21.26		23.46							
„ Bagerzy	5.20		6.24	7.02		,	9.54		13.15	15.17	17.12		,	19,50	,		,							
„ Kovanzy	5.26		6.30	7.08		,	10.00		13 21	15.22	17.18		,	19,56	,		,							
„ Kibuscha	5.33		6.36	7.15		,	10.07		13,27	15.29	17.24		,	20,03	,		,							
„ Choczebusa	6.40		6.32	7.22		7.46	10.30	12.52	13,34	15.44	17 30	18.05	19.08	20,41	21.58	22.42	0.06							
„ Wětoschow	7.01					8.02	10.53		T	16.04	,		19.24	21,03	22.15	,	,							
„ Lubnjowa	7.17					8.15	11,11	13,16		16.22	,		19.33	21 20	22.30	,	,							
„ Lubina	7.30					8.26	11.28	13.27		16.36	,		19 52	21,36	22.43	,	,							
do Barlina	9.12					9.39	13,05	14.35		18.15	Wšchodne dny	19.35	21.10	23,21	24.00	0.11	,							

Jenoj wšchodne dny

Jenoj wšchodne dny

Barlin—Khoczebus—Shorjelz.

„ Barlina						7.00	7.13	8.22	11.10	Jenoj wšedne	12,42	14 06	14.32		15.01	18.40	21.26							
„ Lubina					5.24	6.02		8.55	9.37	12.20	dny	14,28		15,47		16,47	19.46	23.00						
„ Lubnjowa					5.46	6.35		9.11	9.50	12.32	hač wot	14,41		16.00		17.05	19.58	23.18						
„ Wětoschowa					6.08	7.06		9.26			30.9.	1.10.	15,05		16.18		17.21	20.10	23.33					
„ Choczebusa	4.34	4.44	6.10		8,00		8.43	10.28	10.22	13.04	13,32	14.10	15,48	15.40	16.33	16.55	18.18	20.40	0.12					
„ Kibuscha	4.40	4.50	6.17		8,06			10.35	,		13,38	14.16	15,54		,	17.04	18.25		0.21					
„ Kovanzy	4.47	4.57	6.24		8,13			10.41	,		13,45	14.23	16,01		,	17.12	18.32	,	0.29					
„ Bagerzy	4.52	5.02	6.30		8,18			10.47	,		13,50	14.28	16,07		,	17.20	18.38	,	0.37					
„ Hródka	5.01	5.13	6.45		8,30			11.00	10.48	13.36	14,01	14.39	16,20		16.59	17.35	18.54	21.03	0.53					
„ Stejeho	5.14	5.24	6.58		8,41			11.12	,		14,12	14.50	16,30				19.05	,	1.08					
„ Bělege Wody	5.26	5.36	7.13		8,54			11.24	11.09	13 43	14,24	15.04	16,44		17.17		19 19	21.21	1.20					
„ Rěcizy	5.44	5.51	7.30		9,06			11.43	,		14,39	15.19	16,59		,		19.35	21.36						
„ Hänichen	5.49	5.59	7.39		9,14			11.53	,		14,47	15.27	17,17		,		19.43	,						
„ Hußmanez	5 56	6.06	7.46		9,21			12.01	,		14.54	15.34	17,14		,		19 50	,						
„ Hórki	6.04	6 18	7.58		9,27			12.16	11.44	14.08	14,58	15.48	17,22		17.45		19.57	21 55						
„ Kodersdorf	6.12	6.25	8.06		9,34			12.24				15 55	17,28		,		20.4	,						
„ Charlottenhof	6.21	6.33	8.16		9,42			12.33				16.03	17,36		,		20.13	,						
do Shorjelza	6.34	6 45	8.32		9,54		10.03	12.45	12.07	14,32		16.14	17,47	16.57	18.08		20.26	22.18						

Wšchodne dny

Jenoj njedźelu, sjrjedu a sobotu

Jenoj njedźelu, sjrjedu a sobotu

Jenoj wšchodne dny

S Budyschina do Budestez a Wjeleczina.

S Budyschina	4.58	*6.41	7.14	10.35	14.20	17.03	19.49	† 23.27
„ Dźěžnikez	5.07	6.51	7.23	10.45	14.29	17.12	19.58	† 23.36
do Budestez	5.12	6.56	7.28	10.50	14.34	17.17	20.01	† 23.41
‚ Budestez	5.13	6.57	7.29	10.51	14.35	17.18	20.04	† 23.44
„ Roswodez	5.17	7.02	7.33	10.56	14.40	17.23	20.08	† 23.48
do Wjeleczina	5.25	7.10	7.41	11.04	14.48	17.30	20.15	† 23.55

S Wjeleczina do Budestez a Budyschina.

S Wjeleczina	5.51	8.23	11.35	15.16	18.10	20.54	*22.17	† 0.44
‚ Roswodez	5.57	8.30	11.42	15.22	18.17	21.00	22.23	† 0.50
do Budestez	6.01	8.34	11.46	15.26	18.21	21.04	22.27	† 0.54
‚ Budestez	6.03	8.36	11.47	15.27	18.23	21.05	22 28	† 0.54
„ Dźěžnikez	6.09	8.42	11.53	15.33	18.29	21.11	22.34	† 1.00
do Budyschina	6.17	8.50	12.01	15 41	18.38	21.19	22.42	† 1.08

‖ Jenoj wšedne dny. † Sobotu w nocy a njedźelu.
* Jenoj njedźelu a swjate dny.

S Budyschina do Radworja, Wósporka a Lubija.

S Budyschina		6.28	7.58	11,40	16.58	22.30
„ Natarjez		6.34	8.04	11,46	17 3	22.35
„ Jidowa		6.38	8.07	11,50	17.7	22.39
„ Makeho Wjelkowje	Jenoj wšedne dny	6.45	8.13	11.57	17.13	22.44
„ Radworja (dworn.)		6,54	8.22	12.06	17.26	22.53
„ Radworja (sakt.)		7.00	8.28	12.12	17.32	22.58
„ Lutobcja		7.04	8.33	12.17	17.37	23.3
„ Wulk. Dubrawy		7.09	8.40	12 22	17.44	23.8
„ Kluckicha			8.48	12.30	17.52	23.15
„ Huczinzy			8.57	12.38	18.00	23.23
„ Baria			9.06	12.47	18.08	23.30
„ Hrodźiščecja			9.15	12.55	18.16	23.38
do Wósporka			9.21	13.01	18.22	23.44
‚ Wósporka		7.00	9.57	13.40	19.3	
„ Małeczij		7.06	10.3	13 46	19.8	
„ Lutoczij		7.11	10.8	13.51	19.13	
„ Kuschinzy		7.18	10.15	13.58	19.20	
„ Mal. Radmeriz		7.22	10.19	14.2	19.24	
„ Ketlij		7.33	10.30	14.15	19.35	
do Lubija		7.41	10.38	14 23	19.43	

Jenoj njedźelu, sjrjedu a sobotu

S Lubija do Wósporka, Radworja a Budyschina.

S Lubija	8.30		12.10	17.22	20.14
„ Ketlij	8.39		12.21	17.31	20.23
„ Mal. Radmeriz	8.48		12.28	17.38	20.30
„ Huschinzy	8.49		12.32	17.42	20.34
„ Lutoczij	8.56		12.38	17.48	20.40
„ Małeczij	9.01	Jenoj njedźelu, sjrjedu a sobotu	12.43	17.53	20.45
do Wósporka	9.06		12.48	17.58	20.50
‚ Wósporka	9.46		13.10	18.26	
„ Hrodźiščeja	9.54		13.17	18.32	
„ Baria	10.03		13.26	18.40	
„ Huczinzy	10.11		13.35	18.18	
„ Kluckicha	10.19		13.43	18.56	
„ Mal. Dubrawy	10.27		13.0	19.04	
„ Lutobcja	10.32		13.5	19.09	
„ Radworja (sakt.	10.37		13.10	14.02	19.14
„ Radworja (dw.)	10.43		13.16	14.09	19.20
„ Mal. Wjelkowa	10.51		13.25	14.18	19.30
„ Jidowa	10.56		13.30	14.23	19.35
„ Natarjez	11 00		13.34	14.27	19.39
do Budyschina	11.05		13 39	14.32	19.44

Jenoj njedźelu, sjrjedu a sobotu

S Bišlopic do Kamjenza.

S Bišlopic	6.50	13.43	16.56	18.42
„ Schumborna	6.59	13.52	17.05	18.51
„ Porchowa	7.03	14.02	17.14	19.1
„ Ruschizy	7.20	14.12	17.24	19.12
„ Halschtrowa	7.29	14.22	17.36	19.22
„ Protez-Thonberga	7.34	14.28	17.41	19.28
„ Brěsnje	7.41	14.34	17.47	19.35
do Kamjenza	7.51	14.44	17.57	19.45

Jenoj njedźelu

Jenoj sjrjedu a sobotu

S Kamjenza do Bišlopic.

S Kamjenza	4.50	5 02	11.33	13.30	13,40	17.11
„ Brěsnje	5.03	5 13	11.44	13.48	13.54	17.23
„ Protez-Thonberg	5.11	5.19	11.51	13.59	14.02	17.29
„ Halschtrowa	5.22	5.26	11.59	14.28		17.38
„ Ruschizy	5.32	5 36	12.08	14.39		17.48
„ Porchowa	5.45	5.47	12.29	15.02		17.59
„ Schumborna	5.57	5.58	12.31	15.18		18.10
do Bišlopic	6.08	6 08	12 41	15.30		18.20

Wšedne dny

Jenoj njedźelu

Wšedne dny

Njedźe, a swj. dny

Njedźelu, sjrjedu a sobotu

Wšedne dny

Běła Woda — Mužakow.

S Bělege Wody	5.41	7.18	9.28	12.08	s12.22	14.42	16.43	19.22	21.26
„ Waldhaus	5.54	7.25	9.41	12.20	s12.28	14.55	16.50	19.29	21.33
„ Kisanšeje Hóty	6.02	7.32	9.48	12.27	s12.35	15.02	16.57	19.36	21.40
do Mužakowa	6.06	7.36	9.52	12.30	s12.3(	15.06	17.01	19.39	21.43

‖ Dźěławy dźeń. S Jenoj njedźelu.

Mužakow — Bela Woda.

S Mužakowa	5.14	6.40	8.2(	10.46	13.11	16.14	18.38	20.44	S 22.00
„ Kisanšt. Hóty	5.19	6.44	8.33	10.51	13,16	16.18	18.43	20.49	S 22.05
„ Waldhaus	5.26	6.51	8.40	10.59	13.25	16.26	18.51	20.57	S 22.12
do Bělege Wody	5.31	6.56	8.46	11.05	13.30	16 31	18.56	21.02	S 22.18

‖ Jenoj dźěławy dźeń. S Jenoj niedźelu

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawańi 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wuč. a čišći Smolerjec kuhićišćerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Lomje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarskeje pomocy wotpohlad. Smjerće wuslědk dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 118 — Budyšin — Póndźelu, 23. meje 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Nowe dawki

Sa dźełaze wožoby so dawk k wołoženju gmejnow sawjedže.

Wo nowym dawku a wo wobnowjenju dotalnych dawkow je němske knježerstwo schwórk a pjatk sjedowaze wobjamknło:

1. **Podležencze krisoweho dawka,** kotrehož tracze běšce hač do 31. dezembra 1932 wobmjerowane, **dyrbi 45 milionow hriwnow wjacy wunjesć.** Dokelž tónle wunoschk k wurunanju wuskankow za spomnjenje njeskutkujerjow njedosahna, so pódla njeho 2. **dawk dźełazych wožobow** a wobkebje też **sastojnikow** sawjedże, kotrejž su hač dotal z krisoweho dawka wuwobodźeni byli. Tónle dawk dźełazych wožobow dyrbi w pscherešku 1½ prozenta dokhodow wuczinić. **Wón** so wožobam napokoj, kotrejž **su měrjaz wjacy dyžli 300 hriwnow** zaskužeja. Wunoschk tajkeho dawka za samyhłe podjerjeranja dźełoiwemjerjow so na **300 milionow hriwnow** wobliča.

Zyłe zórło dokhodow nowych a wobnowjenych dawkow je za podjerjeranje njeskutkujerjow postajeny. Tohodla budźa gmejny za swoje spomožaze cźeże z němskeho stata mjez schiwórćetnje nětkle 100 milijonow hriwnow dóstawać, mjes tym je so jim swoprědka schiwórćetnje jenoż 75 milijonow hriwnow lubiło. **Podležencze wobydlerskeho dawka wo pol lěta** tule nowu wuprawu gmejnskich finanzow wotdospołni.

Pruske knježerstwo wróćo stupiło

Pruski ministerski president Braun je zejmjenja prezidentej sdźělił, so pruzy ministrojo, dokelž je wólbna periода stareho zejma 20. meje wotběžała, swoje sastojnstwa zasta. Braunowy kabinett knježerstwowe dźěła dale powjedże, dóniž so nowy ministerski president njewuprowi.

Japanskej njepřećelske demonstracije w Barlinje

Sobotu je cyrjóda nětkle 30 kommunistow w Barlinje pśched **japanske pósłanstwo pschicjahła a nětotre wokniowe schkleńcy wubiła.** W blišcosći japanskeho pósłanstwa dźe wot nazymy zandźenego léta stajnje policajski straznik sem. Tutón pak bě pschecziwo njenadźitemu nahlenu kommunistiskemu nadpadej bjez mozy. Najprjedzy nadpadowaju policajscy kommando sawoła, mjes tym pak běchu kommunistojo demonstrazu wuwjedli. Wołajo: „Prjeć z Japanskej!" „Prjeć z Cźornym Smijom!" „Prjeć z japanskej wojerskej diktaturu!" wulke kamjenje do japanskeho pósłanstwa mjetachu. Tři wulke wokniowe schkleńcy pósłanstwowoje wulkeje pschijimatnje zo rosbichu. Hnydom na to kommunistojo rozcźakachu a zo w swérinskej zahrodze rospjerschichu. Nadpadowacy kommando žaneho z nich wjazy njenamaka. Po dźěschim pytanju w swérinskej zahrodze pak zo poradźi podblednoho cźłowjeka nadeńcź. Straznik pśched pósłanstwom mjeni, so won nadpadnikam pschijěłkuscha. Dźiwajo na napjate połoženje, policija pschidźenje nětkotrych straznikow pśched japanske pósłanstwo staji.

Hitler w Oldenburgu rěči

Njedźelu je Adolf Hitler w Oldenburgskim wólbnym wojowanju na lětanischcu w Ohnistedze rěcźał. Nětkle 50 000 hač 40 000 ludźi bě zo tam sejchło. Najprjedźi Gregor Straßer rěcźeschе. Hitler po nim w swojej rěcźi praji: Hdyž žebi nazionalni sozialistojo swérja, nětcźiske cźełe praschenja w Němskej rosrisowali a němske zjawjenje nawjertnuli, móže zo praschecź, swotkal žebi za to prawo bjeru. Nětcźischa Němska ma malo z toho, schtož móže nazionalna sozialistiska strona jako swoje wožebitosće pokazać: fanatiski wěru, nadźiju a zahałke wutrawanje. Dźenża žebi dwě ideji napschećiwo stejitej, materialna a duchowna, ideja sozializma a ideja nazionalizma. Wobě maj zo na milijony sapiłałe. Wobej ideji njemóžetej w jenym ludu pomjo žebi wobstejecź. Dźe wo to, pak zo prenjej, pak zo tamnej wuznaj, pak wobej do jeneje snjeseju. Pośledniske je nadawk był, kotryž je žebi pschi sajenju swojeje strony napołožił, a kotryž je k wulkemu wuspěchej dowjedł. Po revoluziji je so rosdźělił, k pschecźiwjenju khmane ludowe mozy namołwjeć a wobej myślu ludej fascheźepicź, so by jón wot bjesdna wottorhnył. Hitlanje móz namaka, hacź k dobrejšu wudźerzeć. Nazionalni sozialistojo wo mandaty abo ministerske žydła njewojuja. Tohodla zo też po wólbach njejdu z nekajkim swojakom se druhimi politiskimi stronami fabrkali; pschetož su wojowali, niz wo ministerske stoły, ale jo buchu **Němsku dobyli.** Jónu dźeń pschińdźe, na kotrymž budźe zo kóždy nazionalnemu sozializmej wuznawacź.

Nowe awstriske knježerstwo

Swojatkowemu kanzlerej dr. Dollfußej je so słónczinje poradźiło, nowe knježerstwo wutworicź. Wono móže so w parlamenceje jenoż na jednu hłós psches wjetschinu zejerace. Nimale wschitcy ministrojo kschescźijansko-sozialnej stronje pschiłuscheja.

Francowski pomocny plan za Awstrisku

Wulka debatta, kotrejž je so źriedu dopołdnja w Radźe Swjatła Ludow wo rosprawje finanzneho komiteja a wobzeje wo finanzitym połoženju Awstriskeje wotmełła, je sašo raz wulke napschećiwoweje pokasała, kotrejž w tutym nastupanju wulkonožy dźěła.

Jako prěni rěcźnik **jendźelski podsekretar Eden sdźěli,** so je jeho knježerstwo pscheciwo tomu, so bychu so Awstriskej nowe kredity pschijiwolile. Kredity směše so Awstriskej jenoż z wumjenjenjom pschijiwolicź, so bě wone **k wotplaczenju króткokhwilnych kreditow Jendźelskeje banki nałožiła.**

Pscheciwo tomule jenostronskemu nahladej so francowski wotpósłanc **Paweł Boncour wobrezi.** Dopokasa, so so hospodarjenje a finanzne pracowanja njehodźa wot so dźělecź, a so by nakhwilna finanzna pomoz za Awstriku bjez wuspěcha była. Jenoż **systematiske wobnowjenje podanajskich krajow może k wustrowjenju wschich europiskich pomerow dowjesć.** Tohodla je k pschewinjenju krisy wobscherny **plan** trěbny. Wulkomóznosće bychu mesće za sbrowadne fondy rukowacź, kotrejž mohle so za wustrowjenje podunajskich krajow wuzjeć. Za zarjadnistwo kreditow by so dyrbjała organizazija załožeć, kotraž njeby dyrbjała žanym politiskim wliwam pedźišćowana być.

Italski wotpósłanc Scialoja pak pschecźiwo franzowskemu zyłkownemu rosrisowanju protestowaschе, dokelž bychu z tym nowe politiske a hospodarske wobcźežnosće nastałe. Kóždy pad by so dyrbjał jenotliwje pruhowacź a rosrisacź.

Němski wotpósłanc Wieljeń žanych praktiskich namjetow njeczinjeschе. Pokasa jenoż na mustrosć, je dyrbi so Awstriskej a druhim wobrozenym podunajskim statam rucze pomhacź, tola njepraji, po kajkim waschnju by so to mělo stacź. Za to won zjadnotliwej wuzi, je by jnowa reparazijske praschenje narěsnył, prajizo, je je kniža podunajskich krajow jenoż podkřina krisa źiwotnosće krisy.

S tychle rosprajenjow je jasnje spóznacź, so žebi **Jendźelska** na pomoz za Awstriku njemyślí, ale so chze jenoż krótkotrajne kredity Jendźelskeje banki zawěsćicź. **Italska** kóžde zyłkowe rosrisowanje europiskeho praschenja wotpokasuje, a so Němski jenoż wo to dźe, so bychu so jej reparazije spuschczijle.

Přichodne francowske knježerstwo

„Écho de Paris" pische, so hu so w pośledninim połoženju wukonjazeho wobjerka wumjenjenja, kotrejž su sozialistojo sa swoje zastupnistwo pschi knježerstwje wobsamknje, jako njedźerwolomne wobhladale. Jeli so bychu so sozialistojo swojich wumjenjenjow w dotal znatej formje dźerzeli, bychu też radikalni wumjenjenja za zastupnistwo sozialistow postajili, mjemjizy wumjenjenja, kotrejž bjesstrach a narodne sakitanje Franzowskeje nastupaju.

Pschedpodstawa radikalneje strony snjeseje bronjenja, kotrejž sozialistojo namjetnja, jako njepschijimne wobhladaze.

tola by z wěstymi wumjenjenjemi dźěłarjowzeneske snjesenje możne było.

Herriot by jako pschichodny ministerski president a zwonkowny minister najkerje jenoż zastupnistwo radikalneje strony do knježerstwa pschijał.

Rada Zwjazka Ludow wo pólskej ratarskej reformje

Němske a pruske knježerstwo stej za cźas pschedchadźeteje wójny miliardu hriwnow za sahydźenje Němcow w nětkhdyschim pólskim kralewstwu wudałej, do kotrehož běchu zo Prusko, Rusko a Awstrisko dźěliłe. S pomozu němskich zahydźerjowo dyrbjesche zo prušti dźěl Pólskeje, po mózy nosći bórzy pschemnjenicź. Na kónzu zwjetoweje wójny je zo Pólska z knježerstwa Prusteje, Ruskeje a Awstriskeje wuswobodźiła. Połozy su zo hnydom do spěcha wźeli, so bychu Němcow, kotrejž su do Pólskeje pschichadźowali, sašo wotbyli. Swjatk Ludow bě prawidła pojasnił, po kotrychž ma zo to stacź. S nětkimi wumjenjenjemi změ stat wulke kusze kubła, kotrejž Němcam abo Polakam kluscheja, wuzjewjejo a na nich pólski ratarjow zahydźicź. Němcy praja, so pólske knježerstwo pomerne wojazy kubłow němskich dźiżli pólskich wobhospodarjerjow wuzjewja. Tohodla su zo Němcy pola Rady Swjatła Ludow wobcźežowali. So by zo tale należnosći bórzy pschemnjeliczej. Po swótowej wójnje je so Ludow komitej wustajiła, kotryž ma hacź do pschichodneho Radźineho posdźanja rosprawa wo tym podacź.

Ludźiźračstwo w ječnickim čornoskim staće w Africy

W Genfskej konferency Swjatła Ludow je wubjerk za studium wobstejnjezow w **cźornoskhej republiku Liberii** Swjatłej Ludow **swoju** rosprawu podał. W njej zo dopokasuje, so we wotlećanych lětach republiki pschi wjecźornoafriskim brjohu hišcze ludźiźračstwo kujeji. Wubjerk krute tłohstajenja za ludźiźračstwo namjetnje, kotrejž je wobjebje w Marylandzje a pola Soc'echo płaha rosschérjene. Rosprawa zo też z druhimi wobcźežnymi praschenjemi cźornoskheje republiki sabka, kotrejž so na schkłowinstwo porjahuja. W Liberii hišcze ludźi toja, kotrychž jako schkłowoje pschedawaju. Schkłowinstwo pak je kruteje sakasane. Też na policaj je žurnowosće so pokazało. Policaja je wjele pschijimatnikow Kruskeho płaha z jich dźełanoi žiwych spatiła.

Prěnja žona nad Atlantiskim morjom přeleczała

Ameriskanka lětarka Amalia Earhart-Putnamowa je prěnja žona, kotraž je sama z lětadłom nad Atlantiskim oceanom pjatk za 15 hodźin 29 minutow pschelecźała. Na jenej luzy w południowej Irskej pola mesta Londonderrya je lětadło pschińdźało.

Earhart Putnamowa bě žebi swoprědka wotmyślła, do Parisa abo do Londona pschileczeć, tola dokelž jejny motor wjazy porjadnje njedźěłasche, dyrbjesche hnydom k jemi pschistajeć, hdyž bě k europiskej zwjerdźenje dolecźała. Lětacka praji, so je motor dźěławej hdy in njeporjadnje dźěłat, a so je tohodla kusko nad morjom leczała, so by, hdy by trjeba było, pomoz nětkajsche parnoje łodźe wuzita. Skoro njepschestawajo je pśches nju leczała a so je zylnym napschećiwnym wětrom, husto i dešczemi wjesena, bě dźěła.

Dla swojeje nadpadneje podobnosće z Lindbergham je Earhart Putnamowa po swojim prěnim leczenju nad Atlantiskim morjom, kotrež bě hižo pśched nětkotrymi lětami hromadźe z pilotom Stinzom dokonjała, pschimjenjena „Miß Lindy" dostała. Wěsche jara fwjeselena, so bě so jej leczenje nad ozeanom runje na dnju poradźiło, na kotrymž bě pśched pjeć lětami Lindbergh Atlantiske morjo pschelecźał.

Spaniske anarchistiske spřisahanstwo

Schpanifski justizowny minister je wojewił, so su pjatk w nozy komplott wuśledźili, kotryž bě anarchistiski internazionalny swjazk naschikał. 29. meje dyrbjesche po zyłej Schpanskej anarchisti sdźěk wudyrjeć. S rosbuchadłami, kotrejž su je w Andalusiji namałe, dyrbjachu so wodowody, kanale a mosty rosnuchacź. Hacź do sobotu su 105 pakelow dynamita po 2 kilogramaj wuśledźili. Pódla toho je pjatk w Madridźe a dźełacźerskim městowym dźělu 1500 dynamitowych bombow policaji do cukow padło. Wotkryty komplott je najwjetschi, kotryž je so po wuwolanju republiki po Schpanskej organizował.

Italski wopyt w Sofiji

Sobotu je do Sofije italski ratarski minister Acerbo se mandźelskej a dwěmaj sekretaromaj pschijeł. Chze žebi někotre bołharske města wobhladacź a potom w Ssadowoje dźěschi cźaš pschebywnacź.

Strajki a njeměry w Grichiskej

Dla sašjenja nuzy w Grichiskej nětkle 97 prozentow wschitkich pólskich sastojnikow strajkuje. Knježerstwo je dotal podarmo hyntako, pólskich sastojnikow pohnucź, so bychu so do službow wrócźili. Tohodla su wschitkich nětkhdyschich pólskich pschińdźacźerjow mobilisowali. Po sakonju su so straikowazy sastojnizy k službu puschczili. Telegrafowa

służba nieje wot piatka wjazy w njedźe. Jenoż sastojniszy privatnieje jendźelskeje Eastern Telegraph Company hischcze dźełaju. Póstske a telegrafowe sastojnstwa w Athenje, Ssolunt a w druhich wjetschich městach žu žo ſ wojakami a policistami wobsadźike. Po poruczenoscži statneho rěčnika žu žo žobotu dyrbjeli wjednicy towarstwow póstskich sastojnikow a w Athenje a w druhich wjetschich městach jaczeż. Hižo pjatk žu w Athenje 60 póstskich sastojnikow saješi. To žamo je žo w Ssolunt a druhich městach stako.

Tež mjes druhimi statnymi sastojnikami žo žiwe strajkowe hibanje pokasuje. Konferenzu žo wotmelwaju, so by žo strajkowazym póstskim sastojnikam sympathija wuprajiła. Tež mjes żelesnizarjemi žo wulke hibanje pokasuje a žo wocžakuje, so žo borzy żelesnizarski strajk wuwola. Dale chcedza wuczerjo, profesorojo a kontrollowazy dawkowi a finanzni sastojnizy strajkowacz. Pjatk žu wschě żelezniše cžahi w Grichiskej ſ wumjeczonu cžasa do Juhoslowjanskeje bjes póstskeho wosa jěle.

Zběžk w grichiskim tobakowym kraju

W grichiskim tobakowym kraju pola městow Kulinki, Gjumendžina a Hunti je zběžk wudyrił. Mjes wobroznjenymi zběžkarjemi a ſ policiju a wojakami žo na dróhach krucze wojnje. Revoluzionarne hibanje je žo na zyku grichisku Thrazisku a Mazedonisku wupschestrělo.

Namjetni wojazy žu žo pożylnili, grichiske knježeństwo je wójnske łódże k potłóczenju zběžka wotpósłało.

Grichiske knježeństwo wróćo stupiło

Ministerſki president Venizelos je žobotu w žejnje wosjewił, so knježeństwo wróćo stupi. Nadžesche, so by žo ſ demokratiskeje oppozicije nowe knježeństwo wutworiło, so by žo njeměram sadźewako, kotrež bychu po jeho měnjenju wudyrile, hdy bychu monarchistojo knježeństwo pschewzali.

Po žejnjowym pożedženju žo Venizelos k statnemu presidentej Zaimisej poda, so by žadosć za wróćostupjenjom pschepodał. Wotkhadźaze knježeństwo je žo rozsu-

Budże Kamerun italski?

Podamy tu khartku Afriki z nědhušej němskej koloniju Kamerunom, kotraž je dźensa francowska mandatna krajina. Powě so, zo chce Francowska tutu koloniju Italskej přewostajić jako dar zdwórliwosće za doručenje mjez tutymaj krajomaj. We politiskich kruhach pak tuto wunošowanje wobhladuja za Mussolineho pospyt, dokelž Francowska bjez dowolnosće Zwjazka Ludow njemóže z tutej koloniju činić, štož chce.

dźiło, wojowanje pschestžiwo strajkowazym sastojnikam njewuprosznje pschewjesći.

W pożlednich wuźazach su kommunistojo wosljeł nadźiłowanje pschestžiwo japanskemu pótłanjstwu sluczili. Na skupy psched pótłanjstwom běchu papjerki pschikepili, w kotrychž hrožachu, so žo do pójslanjstwa dobudu. Někotrych ſ nich žu sajeli a na policajski presidium dowjedli.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 23. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —2, thermometer w nozy +13. — Ssobotu wjecžor a w nozy žo k ranju, k połodnju a ke wjeczoru wjedro cžisćejesche, potajtim jara daloko mějachu njewjedra. Wječera wokoło pschipołdnja cžežnjechu njewjedra psches Lubijšče a Wósabórske strony. Wólc k wjecžoru žo jenoż podeschczowa bjes toho, so by žo hódnje naischo o hona sur tola tak jara lacžne. W połnozy žo wschak nižina nimo hóra, tuhamo nam ſ njewjedrami wojazy deschcza pschinjesche. Se strony Azorskich kupow pschibližuje wschak žo syna wyschina, na cžoż tež pomalku postupowaza schkleńza pokasuje a sjednoczi so wěsće se wyschinami nad połnoćnej Europu. S njewjedrami je naisch wosouch (loft) saso wustudnył, wotjeże su horne worschły powětra symne, na Schmrčkowej horje měrjachu wječera rano 0, potajtim ani cžopłotu ani synu, ale tola žiko dosć wumjeńzeny wosouch. — Jutsje wutoru khłada ślónčko 3,59 hodź. a khowa žo 7,55 hodź. Měsacžk khłada je w połnozy 12,07 hodź. a khowa žo dop. 7,37 hodź.

K serbskim horam

Khwalitasche wječera muschi, hdyž Boże ślónčko hižo ſ raiskom derje měnjesche. A schtó njebe žadosć měł, žo we jehlinowym lěsu runje někto w mjelčim cžasu wukhodźowacz? Sawěsće: kóždy, kotrehož trapi srudoba a khadoba, kotrehož niedi sub cžasa, kotrehož strowjesć žo hladajcy podmělće! We cžerjódach spěchachu młodši a stari psches doliny k horam. To bě sbohne wocžekiwanje, njewobkedźbujo ſ cžapami žo rosłeháze mróčele procha nimosmalazych autow a motorskich kolow. W lěsu hamtym pak žiwjenjesche jenoż wóń jehlinych pluza. Tu je kóncz holka a hubota — žiwjaty měr. A takle pod schtomami žo samešnicz a žiwoje pomasći skmutacz, to je radosć. Tu cžujesch so žiwši z bynjcej hewak pod druhim pschirodnym cžežnjom stał! Tu je Boża pschiroda, kiž je sa wschěch swoje dary wocžekiwjenja jenak rosščežeła, njezhladasch-li sa błyschczonom, ſ kotrymž cžłowjek rad wschu wobdala, schtož je pschirodny eden. Takle hnydom pschi studni pschidroby hodźeš je sbožownisce, hdyž ju pytacz dyrbješ w horach a dolinach we wobruku pożasow a restauracijow. Nihdy nochzyli my Serbja naschu krasnu hórsku domisnu samnicz ſ nicžim druhim. A njech wona swostanje tak cžicha, sdalena modernemu žiwjenju tych, kiž maju pschewjele teho, cžesoż druhi tradaja; kiž nimaju luboscž pospytowinosce w duschi, kaž tamni, kiž pożledni dórk hischcze njes habni dźěła ſ błyschczazym a tola srudnym wóckom! Na naschich herbstich horach, tam žo nam lubi tam žo po hoiku tydźenja a dźěła hłódzka śmidź! Hdyž tež kaž wječera na powokonje sawk hrimanja so bliži a deschczik cžasto kapa, to naš kóla njemyli, je kaž hłóž a sluk, kiž naš Serbow stajnje wobbaja. Po deschczu pschińdże sasa ślónčko, po błyschanju a hrimanju měr. Tak je stajnje było. Wěsće je kóždy wječera ſ wjecžorom sasa je herstich hór sbožownje a wocžekiwjeny domoj khwatał do lubeho žiwjeho domczka a dźensa jeho strowi sasa pasa módrich herbstich hór sdala, sdołka sbožowne wopomnjecže. ć.

— **Jutsje wjecžor we 8 hodź. pschicžełowa žiwjenjorjadowa konferenza w Pětrowskej zyrkwi.** S hodźinu pischcželowe hudźby romantikow Reinki a Rheinberger wobsamknje organist pschi Pětrowskej zyrkwi Horst Schneider zyknjł „němske pischcželowe hudźby“, kiž je pokasał wuwiesće pischcželowych składbow wot 16. lětopisma hacž do pożledneje pschitomnosće. Program je 30 pj., za njesasłužerjow a maloresnarjow po 10 pj., za pschi zyrkwinych durjach dostacz.

— **Ludźa sběžachu** žo žobotu na proßazych wikach. Tam běschtaj žo swinjazej wikowarjej swadźiłoj a žo skónczenje pschimaschtaj. Policija sakrocži a njeluby podawk skónczi.

— **Auto potorhnje kolesarja.** Ssobotu pop. wokoło 2 hodź. potorhny auto na Lawskich hrjebjach kolesarja. Tón padże a bu we wobliczu franjeny. Hewaschka schkoda je njesta.

— **Auto sajěde do mlokowego wosa** wječera rano rěź Kaublerskeje a Schliebenskeje dróhi. Mloko žo wulinu na prěst auta a na dróhu. Po soacžu pak žo mlokarnik a autowy wjednik pschecželeschtaj dojednaschtaj.

— **Motorowy kolesar srasy do wožobowego auta.** Wonkowny motorowy kolesar, kiž žobotu popołdnju wokoło 3 hodź. po Mollkowej dróhi ke Kamjentnej haji jědżesche, na khižinskim cžu Mollkoweje dróhi, Ssukelnskeje haji a Nowych hrjebjow do wožobowego automobila, kiž ſ Nowych hrjebjow pschijědże, ſ tajkim wotmachom srasy, so padże. Na žoże wosta njesranjeny. Jeho motorske kolo pak žo dospołnje skónzowa. Na automobilu nasta tehorunja chětro schkody. Kaž žiwědzy prajachu, je motorowy kolesar njewobkedźbniwje w dróhowym khižinskim jěł.

— **Automobil kradnyli.** W nozy k 23. meji wokoło 1/4 kradnychu w Budyšchinje na Hochcžej haji wožobowy automobil ſ dowolnostnym wumjeńzecznym znamki „Adler-Standart“, hdyžnaiske cžisło I 1653, motorowe cžisło 29126, cžisło wosowych kroßnow 23426. Wós běsche cžerwjenoselenu a měsesche cžorne znamki. Běsche 5000 kilowow hódny. Po sdźělenju Salomskeho žandarma je 23. meje rano wokoło 2 hodź. wjednik kradnjeneho automobila 30 litrow cžerstwa tankował a je njesaplacžiwschi ſ Budyschinej wotjěł. Schtóž może k tutemu paduschiwu nětko sdźělicz, njech žo pola kriminalneho wotdźělenja we Budyschinje — telefon 2802 — abo na blischsim žandarmstwje abo policiji samolwi.

— **Porjedźeńka.** W rozprawje wo sokolskim swjedźenju w Rakojdach w štwórtkownym čisle zaščeho tydźenja je so rozprawnikej stał zmylk. Swjedźeń wuhotowa nic Rakojdźanska, ale Hrodźišćanska jednota!

Wulki woheń w Rachlowje

S Rachlowa. Ssobotu wjecžor wokoło 8 hodź. w naschej wsy njezapaju na woheń trubjachu. Woheń běsche wudyrił w domskim Wirtez kubła a wupschestrěwasche so ſ njesmérnej spěschnoscžu. Sa krótke wokomiki stejesche zyła stscha w płomjenjach. Wósy ſkrabnu woheń tež pódlanske twarjenja. Krutemu sapschimnjenju wohnjowych woborow ma žo dźakowacz, so brózeń a žylnje wohrožene žiwodne twarjenja stejo wostachu. Stóń mózachu hacž na kury wschitkón wulkowacz. Tež samóchu wjetschi dźěl domjazeje nadoby je žo palazeho domstwa swunoßnyli. Je žo žohnjalilo mjes druhimi wězami tež wjele žyna a wowsa. Nimo wjesnjeje hasnawy běchu hasčerjo pschikhwatałe žuzkawy ze Spłóška (1. myto), Mjeschcža (2. myto) a

F. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeška idyla.

Pschel. M. K.-Khażowski.

(Pokracžowanje.)

5]

A tak bě tež dźensa kermuschny dźeń na hudźbu a pěsnicžki poßłuchał, na wjeczerjace žo diwojizy hladał, pschi sčecžej schkleńzy piwa bě hižo stawał, — so pózdże tež k herzam, — so jim ßłéborny dwazytnik cžišnje a žej zarejnje — scžisnu to njeuzhadnje — hdyž budźa wschitcy rejwacz — so to njebychu pytnyli — bě na to myßlił — ale bě měrnje a ważnje sa błidom jako wobžydny — cžłowjek dale rěcžał wo ratarstwje, wo wojerstwje, wo Rukerišcy, wo Italiscy — wo Nadeżdze — a hdyž bě stanył a k herzam žo nastajił — nó — njebě žo k tomu mohł rozßudźicz — bě ſ durjemi won schoł a žo domoj nastajił — — —.

Nješchto poßmějschnych, potupnych wutschipkow bě sa hosn ßlyschał. To běchu žo druhi wotrocžkojo jenun žmjeli, běsche jej wrěschczatu, cžesći žnuřch holzow ßlyschał — a cžim bóle bě domoj khwatał.

Hrodźischczanski ułody lud tónle na ßłowo ßtupy Kowarjez wotrocžk woprawdże rosßorjesche.

„A schto je to do wotrocžka“, rosßorjachu žo wschitcy — „hdyž njes naß njechodźi a ſ nami njedźerži. Je horby a nima naß łaicz.

Hdyž bě woteschoł, jesłupa žo ułody lud do kola a rěcžesche wo Zymburje.

„Je je Semiz — nan ma grunt.“

„To njejchto je, taßich je naß tu wjazy —“

„Je pola wojakow był.“

„Tule Franz je tam tež był — Józef jowle tež a ja tež.“

„Najßerje njemóże rejwacz.“ — —

„Tuj njech hem njeßeże, njechodź ſ njes naß na nawjeß — njech tež do korczmy njeidźe.“

„Njepschenjechamy jeho.“

„Sebrajemy jemu njschto —“

Hdyž Zymbura na wjecžor domoj konjom dawasche, ßetka jeho na dworje Marjanka. Njeßeschče kolch ßyna a wona dźěsche do hródże dejicz. Sdrěcžeschče hižo dźeje pola Kowarjez a běschče jej w tej ßłowli Zymburcy jeł.

„Póńdżeßch na wjecžor ßaso na reje?“ žo jeho wopraschа.

„Póńdu, budu-li chcyez — cžehodla bych njeschol“, rjekny Zymbura a ßam žo dźiwasche, kak twjerdy bě jeho ßłóž a kak nahle bě žo rosßudźił.

„A njetchodź! — wěsch, hólzy žo na tebje hotuja“, prajesche a dźěsche dale.

Zymbura nochzyßche po prawoum dźensa wjazy do korczmy ani ßtupicz. SSłowa jeho ſ kura a pówa trochu bolesche. Ale někto bě jemu zyle jaßne, so tam dyrbi hicz — nima-li ßłubjecy ważnoßcz mjes młodźimi a nimaja-li jeho měcz ja manilu — ja ßtrachulu — kotremuż bychu žo po wjeß žmjeli — kotrehož žej njebychu wažili.

„Schto bychu mi mohli schcheacz?“ narumna ßłowa a po wjeczeri žo ßnowa ßwobleka. S wěßtej hordoßcžu — ßtoro wuzadźuje wotewri w korczmje durje a ßaßtupi.

Kak ßtatmy je to pachoł! Woprawdże pschikład južnoczeßcheho cžłowjeka. Cžežko ßtrěnjeje postawny prawidłowne a kßajne — runje idejalnje rosßte. W paßu schmižmy kaž holza, ale jeho hrudź je ßylna — w rantjenjowaj schcerce — prědku wuwalita a w khribjecze runa kaž deßka. Na krótkej myschkatej schíji bo maka ßłowa kudźerjawych włoßow a njewschědnje prawidłownoho, cžißce wotruhaneho wobliczа wjeresche. Pola wojakow bě namarkuył cžeßo runje a pyschnje dźerżecz, wotmérjenje krocžicz a wotewricze, mużuje ßledacz.

Jenoż jena wěc bě napadna a kajeße pschinětrnoßcz jeho cžeła — to běschtej mózнej — dołhej a schérokej ßłopje jeho prużnych nohow — każ so běchu jeho wyßoke schórnje hacž po kolenj habajej zyle njewschědnych rosmérow a do wozkow bijeschtej.

S korczmy hižo ßłowa hudźba klinczeße a ułodźina žo ßaßo w kole wjerczeße — hdyž Zymbura do njeje ßtupi we ßwojich wutkich schórnjach, w pschilěhajych khołowach ſ łośazeje koże a jenoż tak w łazu. Rukawje běleje, naschkobjeneje kośchle łaž dwě łchdłe wot cžeła wotestawschtej a cžorny kułojiy kłobuczk mějeße na bok k lewemu wuchu ßlejo.

„Hlejmy, kak jemu to pschißleji“, ponyßli ßej Marjanka, „ale lěpje by było, njeby-li ßem khodźił — podarmo ßym jemu to wotradźika“, a wutroba jo jej ßinaße, je ßtrachom wo Zymburu, kotrehož dobru, haj dźecjowßku dobru wutrobu ßnajeße.

Zymbura ßaßtupi ſ měrom cžłowjeka dobreho, ßprawneho a njewinowateho. Póńdże ßej po ßchkleńzu piwa a w ruzy ju njeßo ßydże žo na ßwoje ßtare měßtno — mjes najkhudźche a najßtarßche. Sedźachu tu ßaßo druhi hoßcžo — ßtari, ßedrěni najomniży, podrużniży — wschitcy, kotliż njeběchu „ßynjodża“, njeßmědźachu „do gmejny“ rěcžeć — a njeßmědźachu jutße pschińcz — hdyž budże „žuzkoba“ — kermuschu dźensa ßwjeczachu . . .

Někhdże schtyri schtučeli bě młodźima pscherejwała — Zymbura druha ßchkleńzu dopijeschče a hotowaschče žo domoj. Niežo jeho tu njewjeßeleschče — njesajimaschče — „ßym jim dopokasał, so žo sa nich njehaibuju, so žo jich njesdaluju — burej ßym k wołi był a mózu potajtim hicz“, w duchu rospomitaschče a w tej ßłowli žo njedopomni na Marjanzyny wotradźiwy hłóß — hdyž tu nadobo ßta korczma wocžiniła a Zurk — tón, kiž w Hrodźischczu po ßa Pororylez ßtejeschče, k Zymburje pschißtupi a ßa nim wschón mużki ułody lud. „Pomhaj Bóh — Zymburo!“ Zurk mużki ułody lud. „Pomhaj Bóh — Zymburo!“ Zurk mużki ważnje na njeho ßarěcza. „Wjeßech pomaßy“, wotmołwi Zymbura a ßtany. SStany ſ cžeßczowoßcže ſ pscheb ßłowom Bożim a ßtany ſ cžeßczowoßcže k tym, kotliż, běchu ßcjo na njeho ßarěczeli.

„Sßtuńczich jako my tu we wßu — ale dotal ßo nam ßdasche, so žo ßa naß haibujesch a žo naß ßdalujesch“. — Zurk wótße — ßwjatocznje rěcžeße — „njejßy mjes naß khodźił ani wjecžor pod lipu — ani njedźeżu do korczmy na ßehele — njejßy ſ nami ani do Puczinja kenjchi khodźił — njejßy ſ nami na prědowanju wonka na kerchowje ßtał — njejßy žo tež ſ nami do zyrkwje wrócał. — Njeßmjesch žo tohodła dźiwacz, so ßmy cži to ja ßo brali a žo ranjeni cžuli. — Ale dźensa, dźensa žo pokasał, so žo ja naß njehaibujesch, so žo k nam ßnajesch — a tohodła dawamy cži my — Hrodźischczanßka młodźina — „ßolo“ a ßmy cži rejwarčku wubrali“ — Zurk žo wobroczi — ßwomy ſ ruki — młodźina žo rosßtupi a ßa njej ßmějeße žo — Baißla, błaßnja.

motorske hykawy ſ Raboz, Kubſchiz a Wujeſka, dale hiſchcze hykawoje ſ Jeńkez a Wadez. Naſtata ſchkoda ſo dożała ſe ſawěſczenjom naruna. Jako pſchicžinu wohnja ſu faſtrowanjenje miliny ſwěſczili.

S **Bolborz.** (Sawrjeny pucź.) Sławny pucź wot Budyſka Kamjenſkeje ſtatneje dróhi do Bolborz je dla nażypowanja do Bolborczańſkich honach wot 23. hač do 28. t. m. ſawrjeny. Jěſonty wobkhad pokazuje ſo na Sſtonu Borſchcź abo na Leſchawu.

Se **Semiz.** (Nadpad.) W nozy k pjatkej po połnozy namakachu w pſchěrowoje pſchi dróhy njes Semizami a Cjeſwjenymi Noßlizami dźěkačerja Hermanna ſ Trjechowow cžežko franjeneho. Jeho koleso na dróhy leżeſche. Jeho do khorowinje w Biſkopizach dowjeſechu. Wón mójeſche jenoż hiſchcze rjez, ſo ſu tijo mnjižy jeho nadpadnyli a porańli. Mjes nadpadnikami běſche też motorowy koleſař. Polizija weż pſchepytawſchi ſaja deſerjow Zimmerlinga a Duczmana a wojnarja Běrku ſ Cjeſwjenych Noßliz. S nimi bě Herman prjedy ſo ſwadźił a woni běchu potom ſa nim jěli. Woni wſchak ſo njewinowaju njeſkuka. Jich ſu hnidniſtwu pſchepodali. Herman bu hižo cžaſto nadpadnyty.

S **Lubija.** (Njeſboże.) Schtwórtk wjeczor padże pſchiſtajeńz karuſela, hdyż na „Tſelniſchczu" ſaſtup ſběrasche. Pſchi tym žez ruku ſłanta a mośy ſo jemu ſtſchaßechu. „Cžeſwjeny liſchiz" jeho do khorowinje dowjeſe."

S **Cjelnebo.** (Wulkotna ſběrka kaktejow.) Naſcha wjeß ma něſko też ſwoju wożebitoſcź, kiž dyrbjał žebi kóždy wobhladacź. Knjeni Fiſcherowa ma kraßnu ſběrku kaktejow, kiž nětkole leżeja. Nichtó, kiž naſchu wjeß wopyta a do hoſcženza „K Schyrjewi" ſaſtupi, njeſkondź žebi wobhladacź wuſtajeńzu kaktejow knjene Fiſcherowoje.

S **Niſleje.** (Njeſboże na dróhy.) Saſdźeny ſchtwórtk na Wódrjeńſkej dróhy motorowy koleſař do kokojeſdneho ſraty. Kokojeſdny woteńdże jenoż ſ wobodrjeńzami a ſeſhibowanym kokom. Motorowy koleſař pak tak ſtroſchnje padże, ſo bjes wědomja leżo woſta. Snjeſboženeho dyrbjachu do Emmauſkeje khorowinje dowjeſcź.

Serbske dźěći do wočerſtwjenja!

Lětuſcha możnoſcź wocžerſtwjenja.

„Domowina" ſtara ſo njeſpróżniwje też ſa dźěcži ſwojich jej pſchiſamknjenych ſobuſtawow ſerbſtich towarſchſtwow. Hačrunjeż dyrbjeſche wokrjeſne hejtmanſtwa lětuſchu próſtwu Domowiny wo pſchehnyk ſerbſtich dźěcži pſchi morju, dla njedoſtatnych ſrědkow wotpokaſacź, je tuta hamtſa wſchmoſcź „Domowinje" pſchi dalſchim próſowanju pomozna a ſnadź budże możno, naſche wocžerſtwjenja potrěbne dźěcži też hiſchcze w tukraju lěkowacź. So by Domowina wědźała, kelko dźěcži ſu trěbne wocžerſtwjenja, proſy knjeſow ſchuliſtich wjednikow ſerbſtich ſkołow, ſo bychu liſtinu dźěcži pſchiprawili a tute Domowinje hnydom dla ličby ſapołožali. Sſamſnu próſtwu ſtaja Domowina też na knjeſow pſchednykow ſerbſtich towarſtwow. Wocžerſtwjenje wuzicź może ze dźěcžo, kiž je wopraſnje ſtrowotnje khipre. Hdyż chcedźa ſtarſchi ſwoje dźěcžo ſami ſamolwicź, tak njech to cžinja na „Domowinu, Budyſchkin, Sſerbſki Dom. Tak ruże hač ſo Domowinje poradźi, dźěcži do wocžerſtwjenja póſłacź, požadaju ſo potom też lěkarſke wobtkruczenja, ſo je dźěcžo wocžerſtwjenja potrěbne. Domowina proſy, ſo bychu ſo ſamolwjenja hnydom ſtałe a ſamolwjeńſke tliczíny wjazy dźěcži hromadże bórſy ſhotowiſe a pſchipóſłałe. — Wěz khwata, dokelž pſchedleżi hižo rjana licžba ſamolwjenjow.

*

Kolonija do Jabłtiny je dośpołnje wobſadżena a dalſche ſamolwjenja ſo njepſchijimaju!

Z Łužicy

* S **Oberottendorfa.** (S błyſtom ſo błepi.) W nozy k ſrjedźe ſajěžże nakładny auto ſe ſkoczatami do ſchtoma a ſo thětro wobſchkodźi. Schojeſrej ſo nicžo njeſta. Błyſk bě jeho błepił a to běſche pſchicžina njeſboża.

* Se **Zitawy.** (31. krajny poſawniſki ſwjedźeń.) Krajny poſawniſki ſwjedźeń krajneho ſwjaſka jatſtich poſawniſtich khorow w ev.-luth. ſwjatſiu młodžeńzow wotměje ſo letſa w dwěmaj dźěłomaj. Naroſchoſtatke khóry ſeſtoju ſo. 28. a 29. meje w Zitawje, nawjeczorneje Satſkeje 4. a 5. junija w Rochliży. Na kóżdy ſwjedźeń wocžakuje ſo 300 ućerjow.

* S **Rychbacha.** (Pſchi kupaniu ſo ſatepił.) Krawcowſki wuczobnik Hełke ſe Sſpitzija kupaſche ſo ſchtwórtk we ſtarych ſtałach w Kralowym haju, hdyż je kupanje ſakaſane. Wón wſchak njeměſche pławacź a ſo we hłubinje wody ſatepi. Jeho towaſchi chyſche jemu pomhacź, ale ſami ani pławacź njeměſche. Nětoli turnarjo mózchu jenoż hiſchcze cžeło ſatepjeneho Hełke khowacź.

Z krótkim ſłowom

Pola Cochemſkeje hory pſchi Moſeli po poſledniich ſyłnych njewjedrach ſnowa ſtrach wotwalenja hroſy. Na dróhu, kotruż běchu po poſlednim wotwalenju wuprózdnili, ſu ſo znowa někotre wjetſche kamjenje walile a wobkhad ſawrjele. Kóżdy dźeń ſo wocžakuje, ſo ſo nětkoże 120 000 kubikmetrow ſemje wotwali. W nozy tutón praſchny nawóſ ſe ſwětkomjetakami wobſtwěża.

*

Pſchi poſlednim taifunje na Filipinach je 3000 ludźi ſwoje wobſtejeńſtwo ſhubiło. 150 wożobow je ſ wichom ſahinyło.

Mjezynarodne wujězdźowanje z automobilemi w Barlinju

Wčerawšu njedźelu zetkachu so najwuznamniši autowi wujězdźowarjo cyłeje Europy na Avus-wujězdźowańi w Barlinje, zo bychu swoje klimanosće a dokonjanosće swojich wozow měrili. Hižom tydźenje dołho motorowi sportarjo tutón wulki podawk z wulkej njesćerpliwosću wočakowachu. Lud so wčera z njesměrnymi črjódami waleše k Avuskej wujězdźowańi. Přihladowarjow je było pječa wjele přez 200 000. Přez 400 nowinarjow najwuznamnišich nowin wšitkich krajow, 125 fotografow a rysowarjow, 30 filmowych operatěrow a pjeć hobrskich wozow za synkofilm, 64 wulkich wótřerčakow služeše spěšnemu rozšěrjenju tutych ważnych podawkow automobilowego wujězdźeńskeho sporta. 1000 policistow dyrbješe na porjad kedźbować. Dešć, kiž běše so w nocy k njedźeli soł a khłódne pomrócene wjedro hojachu najlěpje wujězdźowanju.

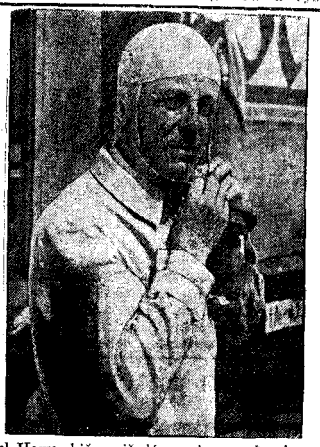

Carl Howe, kiž wujězdźowanje z małymi wozami dobu. Howe je wujk jendźelskeho krala.

Při małych wozach dobu Jendźelčan Carl Howe na Delage-wozu. Wón docpě přerězku hodźinsku spěšnosć wo 179,6 km.

Dramatiske wojowanje běše wujězdźowanje z cežkimi wozami. Tu dobu cyle přeslapejo Němc Manfred von Brauchitsch na swojim Mercedes-Benzwozu a jako druhi běše mištrski jězdźer Carraciola na Alfa Romeo. Při spočatku 15. kola měješe Carraciola něhdźe 100 metrow lěpšiny před Brauchitschom, kiž běše jemu dotal stajnje na pjatach był. W poslednim wokomiku zasadźi Brauchitsch cyłu swoju zamóžnosć a jemu so poradźi, dotalneho mištrskeho jězdźerja Carraciolu zbić. Brauchitsch njepołpěši jenoż łoišł Avuski rekord Carraciole wo 1:35:07,6 (186 hodźinsk. kilometrow) na 1:30:52,4 (194,4 hodźinskich kilometrow, ale postaji z tutym dokonjenjom też nowy internacionalny rekord klasy 5000 hač 8000 kubikcentimetrow. Pod šumjacym přikleskom třěli wón ze swojim slěbrošerym „Stromlinien"-wozom přez wotkynjany kónc. Ze 17 wobdźělnikow zwosta skónčnje jenoż 5 w konkurency. Jich rjad je sćěhowacy: 1. myto Brauchitsch, 2. myto Carraciola, 3. myto šwicarski hórski mištr Hans Stuber, 4. myto Hans Stuck z Barlina a 5. myto Kotte z Drježdźan.

Bohužel je sebi mjezynarodne wujězdźowanje też smjertny wopor žadało. Za motorowy sport zahorjeny młody wjerch Lobkowitz hnydom při přenim jězdźenju w połodnišim kole z čary wujědže a bu nimale hač na blizke železniske kolije wjerhnjeny. Jeho dowjezechu do Hildegardskeje khorownje, hdźež bórzy na to wumrě, ani zo by so jemu wědomje zaso wróćiło.

Manfred von Brauchitsch, kiž hłowne wujězdźowanje přećiwo eliće europskich autarjow dobu, z dobyćerskim wěncom.

Mercedes-Stromlinien-wóz, z kotrymž Brauchitsch dobyće docpě.

Swójbne powěsće

Sſlubjeni: Gretla Henkerez w Budyſchinje a Marczin Donat w Bukezach. — Johanna Kralezyhilez w Kamjenzu a Hans Deſka w Drježdźanach.

Swěrowani: Bjarnat Lunza w Budyſchinje ſe Elſu rodź. Kochez w Heide w Holſteinſkej. — Pawoł Hantuſchka w Jěžowje pola Kamjenza ſ Elły rodź. Richterez w Kamjenzu. — Waltar Sünder ſ Doru rodź. Wernekinez w Lubiju.

Sſmrěli: Jan Bětnar w Budyſchinje, 71 lět; khowanje budże jutſje wintorn pop. ¼4 hodź. na Tuchořſkim pohrjebniſchczu. — Marja ſwjnd. Pentzigowa rodź. Libſchez w Budyſchinje, 75 lět; khowanje je dźenża póndźelu. — Emil Matthesz, jutſizny hłowny ſtražnikſchtr na wotp. w Budyſchinje, 62 lět; khowanje budże jutſje wintorn pop. ½3 hodź. wot Tuchořſkeje zyrkwje. — Albin Vogler, wyſchſchi wučeř na wotp. w Bautzenu pola Kamjenza, 69 lět; khowanje je dźenża póndźelu. — Marja Steinbornowa rodź. Kukli: w Kamjenzu, 83 lět; khowanje je dźenża póndźelu. — Augusta ſwjnd. Merzyna rodź. Nikolajez w Lubiju, 57 lět; khowanje je dźenża póndźelu.

Mandźelstwa w Persiskej

Perſiſki parlament je njedawno ſakoń wobkrucził, kotruż rjaduje doſtadnje mandźelſtwa a dźělenja a kruče roſjenawa mjes taſtimi mandźelſtwami, kotrejž płaca jenoż na wěſty cžaſ a taſtimi ſa zyłe žiwjenje. Po tutym ſakoniu khłoſta ſo kóżdy ſ jaſtwom, kotruż jakomdźi, doſtónčne mandźelſtwo do ſławnych regiſtrow japiſacź dacź. Jonje napołoża ſakoń wotmołwatoſcź, ſo do ſuerowanja wobhoniccź, hacź wobſtejdźi mnź hižo druhe żony; wona dóſtawa prawo, žebi pſchi wujednanju żeńtwy pižmowje ſawjeſtliwe prawa wuczinicź, kotrejž ſarnuża jeje ſtejiſchcžo w domje a jeje pſchichod. jw.

Modły filoſofa.

Jurka wopraſchachu ſo jómu w ſchuli:
„Schto dyrbiny cžiniſ, ſo by ſo nam wodało?"
Jurik dołho njemyſlił a wotmołwi:
„Dyrbiny hrěchicź, luiſes wuczeł!"

Swětowe pućowanje w pyramidowym kašću

Pšched schtyrzecći lětami pschijědże do Stockholmskeho dwórnischcza tworowy cłah. Jako chowchu wulki kašćk z wosa špěhowcy, bě nadobo jakichsi ftyschecź, a pisches schkakobu na boku pokasa žo ruka cłowjeka. Hdyž běchu žo železnischu djełačerjo wot prěnich strózelow hrabali, du kašću wotewrjeny, a snjeho wuleźy mały, schiwonohaty mužik. Wěso běsche policija hnydom na městnje, kotraž dowjedże mužiskeho hnydom na straju. Kašću měsecach napisimo „Na Grand Hotel“, a wosnamjenjene bě, so je w nim „Plokanska maschina“. S tutoho kašćka wuleźy mužik a wupokasa žo jako krawz ſ mjenom Hermann Zeitung ſ Wina, kotryž bě ſebi wumyślił, žo ſam jako wjesło wotpósłaćź. Tole njeběsche wschak jeho prěnjinjen pschedewsaćze tajkeho raju, pschetož hižo pjetdy jónu bě žo do Parisa wotpósłał. Tam běchu pak jeho dla spytanscho jebanistwa sajeli, dokelž njemožeschе wjeſowwy pjenjes ſapłaćźicź.

Nosprawjerjam nowin powědaschе wón ſwoju ſtawiſnu: Běsche něschto noweho na polu krawzowanja wunamakał a wěrjeschе, so móže to w Pariſu najlěpje ſmužitkowaćź. Dokelž pak pobrachowaschе jemu na pjenjezach, pućowanje ſapłaćźicź, pschiňdże jemu myślicźka, so njecha pućowaćź jako paſažer, ale jako wjeſwo. Bě ſebi ſa tónle wotpohlad kašćk ſhotowicź dał, kotryž měsesche podobu pyramidy, tak ſo njemóžachu jón na hłowu ſtajicź. Dokelž bě žo wón na tole waschnje ſ rjekom dnja ſtał, běsche jedyn franzowſki cźažopiſ ſwólniwy, wjeſwo ſa njeho ſapłaćźicź, tak ſo móžachu jeho ſaſo ſ ſatby puſchcźicź. Pšches to ſmužitoſcź nabywschi, pokaſowaschе Zeitung ſe ſwojimi ſchwedſkimi pućowarjemi we wjeſwowym kašćku. Najprjedy da žo do Londona pósłaćź, wot tam do Hamburga, Antwerpena, a ſtóńcźnje teź do Stockholma. Se Stockholmſkimi pak njebě žortowaćź. Tuchi jadachu ſebi wot njeho, ſo dyrbi pućowanſki pjenjes dopłaćźicź. Po tym hač bě Zeitung teź w Stockholmje ſwoje ſlicźbowanje ſapłaćźił, da žo do Ameriki pósłaćź a ſkónčі tam ſwoje dny jako artiſta. kj.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſchſchu wutoru:** Budźe rjenje a ciepło, tola wobſtejі hſchěcze pokhilenje k njewjedram.

* **Shorjelſki wulki fawmiſti ſnd je ratarja Mola w Kulowje dla ſtſikróćneho ſałożenja wobnja k khłoſtarni na 3 łěta ſaſudźił. Wobeń bě ſałożił, ſo by ſatwěrdźenſku ſumu doſtał.**

* **Na jelſnizy mjes Prieſtewizami a Niederrawom ſo doładachu, ſo ſo pozdnjej wołaj ſpěſchneho twórowego cźaſa, kotrajž běſchtaj ſe ſtonu nakładženaj, ſ plomjenjom paleſchtaj. Cźaſ ſo pſchi jenej wothładaſkej kżeži ſaſtaji, palazaj wojoj ſo wotpowěduchtaj a ſo ſ ranjerowanſkej lokomotivu do Prieſtewizy dowjeſeſchtaj. Tam mjes tym alarmowana wjeſna wohnjowa wobora a Großenhainſka motorowa ſtykawa woheń ſhaſaſchesche. Mózno je, ſo je weſeń ſ kłazami ſchkrjemi jeneje lokomotivy naſtał.**

* **Rosharjazy ſnadny podawć je ſo w Khocźebuju ſtał. 30łětnu Marthu Roekowu ſu w kuchini jejneho wobydlenja na Schillerſkej dróży pjatk popołdnju ſ jejnymi ſi dźěćimi, pjećj, hydom a dźewjećźetnymi ſe ſtwěźanym plunom ſajedojćźene namakali. Wſchě ſchtyri wołoby ſu ſo do ſhorownje dowjeſe; tola ſo njeje poradźiło, jim ſiwjenje wróćźicź. Se ſawoſtajenych liſtow je widźeć, ſo je ſona dla cźeſkeho ſhorjenja na pluza ſebi a ſwojim dźećom ſiwjenje wſała. Sćwojeje khoroſcze dla njemóžeſche wjacy dźěłacź, dokelž bě wot ſwojeho muża dźělena ſiwa, njeje chcyła dźěcźi kama po ſebi ſawoſtajicź.**

* **Na pokładninych ſaſtojnikow podkopkow „Gottfried Wilhelm“ w Rellinghauſenje je ſo ſobotu łubjeźny nadpad ſtuchił. Rubjeźnikam je 1000 hriwnow do rukow padło. Njeſpóſnaći ſu twórnyli. Hdyž ſo nadpadnjeni wobarachu, do nich ſtřelachu. Jedyn ſaſtojnik je ſo ſ kulku do hłowy cźežko ſranił.**

Kóždy

z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin** je přećiwo sčěhwkam čělneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budestecy. „Lubin“ wobdźěli so na wuleće župow „J. A. Smoleć“ a „Handrij Zejleć“ njedźelu 29. meje na Čornoboh. Hromadźimy so w 1 hodź. we Splósku pola sobustawow Matera. Bohate wobdźělenje so wočakuje. Předsydstwo.

Bukecy. Jednota Sokol. Stóž chce so njedźelu 29. różownika dopołdnja na zwjazkowym wubědźowanju w Mješicach wobdźělić, njech so hnydom zamołwi dla zhotowjenja liſćinow pola hr. Lubjenskeho. Paweł Lubjenski, Hochkirch, Post Pommritz

Łužisko-Serbſki Sokolſki Zwjazk zarjaduje zajězd na IX. wšesokolſki zlět do Prahi. Stóž chce so wobdźělić, zhoni bliže pola br. zwjazk. jednaćela w Budyšinje. Připowědźenja maja so wotedać do kónca tuteho měsaca.

Wšěm ſerbſkim towaſtwam a ſokolſkim jednotam. Stóž je ſebi wot „Domowiny“ ſerbſke khorhoje wupožčił, njech je hnydom — najpozdźiſo hač do ſobotu 28. V. 32 wróći. Khorhoje maju deleka we běłym płaće znamješko „D.“ Sekr. Domowiny.

Naraňša towaſtwowa ſkupina „Hrodźišćo“ zarjaduje wulět njedźelu 5. ſmažnika t. l. do Mužakowa, Slepoho a Murkce na tamniſi wulki ſerbſki ſwjedźeń. Auto wotjědże z dypkom njedźelu rano w 5 hodź. wot Njechornja a dale na Hrodźišćo. Stóž chce ſo hišće wobdźělić, ma to najpozdźiſo hač do 26. meje předſydźe ſwojeho towaſtwa přizjewić, hdyž wšo dalše zhoni.

Wulětowy wubjerk ſkupiny „Hrodźišćo“.

Jako prěnja žónska ſama Atlantiſki ocean přeleća.

Miß Emilia Carhartec, wo kotrejž hižom pisachmy, zo je na lećenje přez Atlantiſki ocean puśćiła, je morjo zbožownje přeleća. Wona leće ſe cyle ſama a doleća wćerawšu njedźelu do Iriſkeje, hdźež we Londonderry na zemju přiſtaji. Na wobrazu předſtaja ſo nam, kak zmužitu žónſku na europſkej zemi powitaja.

Jězdny plan póſtowych autobuſow z Budyšina do Minakała

wot 22. meje 1932

				Železniske přizamknjenja					
5[38]	:11[29]	17[00]		z Drježdżan . . . . do	—	10[59]	:12[46]	1402	:20[01]
7[09]	:12[29]	18[57]		do Budyšina . . . . z	—	9[01]	:11[30]	1227	:19[00]
—	11[18]	:18[13]		ze Zhorjelca . . . . do	833	—	:13[07]	:1307	:20[02]
—	12[28]	:18[58]		do Budyšina . . . . z	714	—	:12[25]	:1225	:19[01]
W 5[01]	11[38]	18[10]		z Wjelećina . . . . do	741	—	—	—	20[16]
W 6[17]	12[01]	18[38]		do Budyšina . . . . z	714	—	—	—	19[49]
W 6[52]	—	S 17[46]		z Kumwalda . . . . do	912	—	—	1348	—
W 7[46]		18[28]		do Budyšina . . . . z	714	—	—	1311	—
2	**4**	**6**	Tarifa km	**Jězdne čisło woza**		**1**	**3**	**3a**	**5**
8[00]	13[15]	19[10]	—	z Budyšina, dwórniſća	W 6[55]	S 7[45]	W 11[35]	S 11[45]	18[38]
8[02]	13[18]	19[12]	1	„ pósty . .	6[54]	7[42]	11[30]	1144	18[36]
8[04]	13[21]	19[14]	1	„ Žitn. wikow	6[52]	7[39]	11[26]	1143	18[34]
8[06]	13[24]	19[16]	1	„ Drjew. wik.	6[49]	7[36]	11[23]	1141	18[31]
8[08]	13[26]	19[18]	3	„ pohrjebn.	6[46]	7[33]	11[20]	1139	18[29]
8[10]	13[27]	19[20]	4	Bórka, hoſcenca . . .	6[43]	7[30]	11[17]	1137	18[27]
8[14]	13[33]	19[24]	6	dróhi do Dobrošec †.	6[38]	7[25]	11[12]	1132	18[22]
8[19]	13[38]	19[29]	8	Delnjeje Hórki	6[35]	7[22]	11[09]	1129	18[19]
8[25]	13[44]	19[35]	9	Ješic	6[28]	7[15]	11[02]	1122	18[12]
8[29]	13[48]	19[39]	11	Khwaćic	6[24]	7[11]	10[58]	1118	18[08]
8[33]	13[52]	19[43]	12	puća d. Mał.Dubrawy†	6[19]	7[07]	10[53]	1113	18[04]
8[40]	13[57]	19[50]	13	Wulkeje Dubrawy . .	6[17]	7[03]	10[52]	1112	18[00]
8[46]	14[04]	19[55]	15	puća d. Adolfsk. Hěty†	6[10]	6[55]	10[45]	1105	17[50]
8[50]	14[07]	20[00]	16	Khrósta	6[08]	6[53]	10[43]	1103	17[47]
8[55]	14[10]	20[05]	18	Łomska, pósty	6[05]	6[49]	10[40]	1100	17[40]
9[00]	14[15]	20[10]	19	puća do Drobow †. .	5[59]	6[44]	10[35]	1055	17[35]
9[05]	14[0]	2[15]	21	do Minakała, pósty . . .	W 5[55]	S 6[40]	W 10[30]	S 10[50]	17[30]

† Zastanje po potrjebje. : = spěšne čahi. W Jenož wšědne dny S Jenož njedźelu

Dźensa póndźelu a sćěhowace dny

„Jedermann“

ſwjedźeńſke hry

pri Michalskej cyrkwi

Dočaſne předawanje: hudźbny dom Guder, Jeremias a Wellerec knihařnja

Poćehnjenje

běłe, łmuhłate a damaſt, ſ 2 błow.: 8.30 6.70 **5.80**

A. Kaſper

měj. J. Pitopp

w Budyšinje

Młody

pohonč a holca

za pólne dźěło ſo hnydom pytataj

w Koniecach 10 p. Kubšic

Holca

20 lět, pyta hnydom ſłužbu w domjenoſći, hdźež może warić nawukmyć.

Bliže zhonić **w Serb. Now.**

Picu za kurjatka, mučku za jejanjesenje

poruča

Rauchfuss

ſymjenjowa wikowarnja na Žitn. wik. 9. Tel 2069

Mjeńša ŽIWNOSĆ

je hnydom na předań

Bliže zhonić

w Hermanecach čisło 8

1 ſuprošna

ranca

na předań **w Khróšćicach 5**

Wysoko ſuelena

jałojca

na předań **w Brěžyncy 7**

Trjebane derjezdźerżane

žitne rjeble

na kruwjacy wóz ſu tunjo na předań

w Praskowie čo. 3

Mužaze koſchle

lěne, w ſnatej dobrej hódnoſći: 2.80 2.50 **1.80**

A. Kaſper

měj. J. Pitopp

w Budyšinje

2. ſakſka jubil. loterija

100 hr. ſtatneho dara

Hłowne dobyće 500 000 hr.

Cehnjenje 1. rjadownje wot 23. hač do 25. meje

Losy poruča

Ernſt Lehmann na Kamjen. hasy 45

Běrkownja ſakſkich ſtatnych loterijow

Kaž w meji

w Božej přirodźe, tak wokřewiš ſo duchownje při zanurjenju do ſerbſkeho pismowſtwa. Čitaj a a rozšěř tohodla jenož dobre knihi ze Serbſkeje knihařnje

Bohu Knjezej je ſo ſpodobało, zańdźenu ſobotu popołdnju ze ſwjatymi ſakramentami domawobſtaranu mioju lubu mandźelſku, mać, přichodnu mać a wowku

Marju Kubašowu

rodź. Šěrcec z Njebjelčic

w 69. lěće ſwojeho žiwjenja ze ſwěta wotwołać.

To přećelam, znatym a wšitkim wozjewja

hłubokozrudźeni zawoſtajeni

Kubašec ſwójba a přiwuzni.

W Njebjelčicach, 21. meje 1932.

Pohrjeb budźe wutoru 24. meje we 8 hodź. w Njebjelčicach.

Přiloha k čisłu 118

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 23. meje 1932

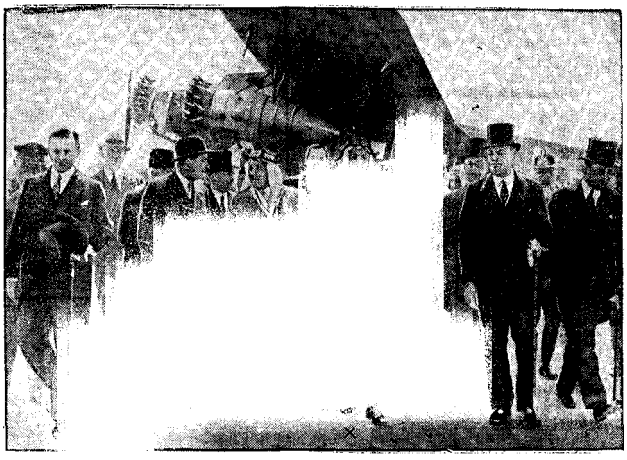

Emir Fessal do Barlina přileća.

Pjatk připoldnju w 4 hodź. doleća na Tempelhofsko lětaniśco w Barlinje pryne Fessal z Hedźaza. K jeho pśikhadej k wopytanju Barlina běchu twarjenja lětaniśća z hedźaskej khorhoju, němskej, pruskej a Barlinskej khorhoju pyšene. Emir Fessal je nětko na pućowanju po Europje a wopytuje zwjetša hłowne města wšitkich europskich krajow.

Wusudźenja

§ **Sastojnikow jischiwdźił** běšche 29. januara t. l. hišom khłostany 23lětny cźěrla Rudolf Kschižan z Budyšina. S khwiłdanjom a wołanjom běšche z wokhěže jušiznego twarjenja spytał se swojim bratrom do swisła sunyć. Jako běschtaj jeho straźnikaj na to stajiłoj, je jeju wón pjeća swarjo jischiwdźił. Tehodła běšche jeho hamtski sud k 4 njeděłam jastwa sapudźił. Kschižan a hatne rěčnistwo so pischeźiwo wupudźej powołaschtaj, tola wobeju powołanje so sacźišnu.

§ **Wobstupnym domje jeneje skały** w Hnčowźanach běšu 28. januara t. l. wobsedźerjej skały Kerkej z listownje wotpołoženej jazy 40 hriwnow kradnyłi. Podkład dachu na tam pschikomnego skałarja Alfreda Jana Kupjeho z Wowniowja, kiž je tež žandarmej Alfredej Budyšenu sunił, so njeje so narunał. Wón a Budyšim hamtskim sudom pak přejsche, so je Kupjeho dosć město 10 dnjow jastwa 60 hriwnow pjenjez khłostanja. Pischeźiwo tutomu wuńdźe so sacźišnu, tola krajny sud powołanje sacźišnu.

§ **Nadźenu 1930 běchu pschi pucźu se Ssowjerej do** Pólskeje jadowy schrom porubali a druhaj schtomaj nadrubali. Druhi wjeczor běchu pschi statnej drohi mjes „Carskej jahodu" a Wawrišim pucźom 10 młodym jadowym schlomikam trohy swotłamali. 21lětny rataršći delacźer Max Willy Kießling z Bukeja běšche žandarmej Baumgartnej pschidał, so je prěnjeho tři schtomy do sekery wobschkodźił. Jeho nan pak je schkodu k 3 hr. zarunał. Kanjenjer-farjej Leopoldej z Budyšina běšche wón powědał, so je schtomy pschi statnej drohi w nozy 12./13. 11. 31 zhromadnje se swojim nanom słamał. Psched hamtskim hamtskim sudom wón praji, so je pjany był, tola je do schtomow pola Ssowjerej rubak a prjejesche, a je schtomy pola „Carskeje jahrody" wobschkodźił. Hamtski sud běšche Kießlinga winowatował. Na powołanje statneho rěčnistwa pak jeho krajny sud dla wobschkodźenja schtomow pola Ssowjerej k 5 dnjam jastwa hnadźi, hewak pak powołanje sacźišnu.

§ **S nowinskim nawěschćikom** běšche zastupnik Ota Max Kern w Budyšinje ludźi pschi wěstej thdźenišćej wušće pytał, kotryž mějachu pschewšacy rozdźělenju jeho twarow a k temu kawajir stajić. K temu běšche so samolwił fabrikski dźěłaćeř Hermann Arnoscht Müller se Seifhennersdorfa. Müller běšche posdźišcho Kerna wobškorźił, so je jeho pjeća z njewěrnym wudawanjom wo 300 hriwnow kawazije wobschudźił. Budyšti hamtski sud běšche Kerna k 3 měsacam jastwa sapudźił. Na jeho powołanje pak Budyšti krajny sud wuńdź sdźěhny a jeho wuwinowa.

Strowotniske pokiwy

Wotměnjenje w jstwi ja khorehe.

Kóždy strowy cźłowjek dyrbi ma jónu žadosć: och, jónkróć snajmjeńšcha pół dnja we łožu wostacź, jónu za prawje móc wuspacź. Wonkobje na spunowych, daschćowitych dnjach pschińdźe tole pschećo. Najmjenje cźłowjekow wschak może to do stutka stajić, pschetož žiwjenje a starosće dźensnišćich dnjow to njedowola. Snajmjeńšcha niz pola wschědneho cźłowjeka. A wschitkim, kotryž dyrbja so pschezo sasto smuśić, šandźa so z tym pokojeć, so je runje tola pschinuceńnje k porjadnosći najsćěhnišći srědk, so strowy, mudny a do dźěła khtamny sobu wotstaneć. Tak jara kaž mohł naš tajki dźeń we łožu wabić, tak njesłožewni cźujemy so potom, hmy-li wopraudźe jónu někotre dny na łožu putani. A traje-li naše khorotože thdźenje abo samo měsacy dołho, potom bywa też najměrnišći cźłowjek njesćerpliwy, a njeje stajnje lochko, pschi nim wutrać. We zajimje jich strowotny dźěł dyrbi so na najwjetšchu porjadnosć dźiwać; khory dyrbi w zyse postajenem cźasu spać a jěsć, a runje tuta porjadnosć je, kotraž tello khorych tak myli. Temu njechodźi pak so z pucźa hić, njeschměli so hojnosći cźěrpa wohrožeć. Tehodła pak dyrbimy so z myslićelku saběrać, na kajke waschnje móhli trochchu wotměnjenja do wosthdełeho žiwjenja w jstwi khorehe pschinjesć.

Jeli jstwa sa khorehe na klónčnej stronje, schtoż so pschepje, potom směł nimale kóždy khory dźakownje sacźuwać, storcźi-li so jeho łoże runo k wokmu do klónčka. Cźopte klónčne wuchi, kotrež so jeho ruki dótkaju, su jemu kaž postrow je žiwjenja, wot kotrehož je tuklhwilu dźělony. So staramy so we jstwi sa khorehe wo cźerstwe kwětki, dyrbi so samo wó, njesměmy pak ženje wonjazbracź, dokelž mohł cźuśiwy khory z teho hewak hłownje dóstacź. Radši je, so bychu so po móžnosći wsche-

Naléćo při Kralowskim jězoru w bayerskich Alpach.

Burjo wjezu so po Kralowskim jězoru w Hornjej Bayerskej. Samo ludźo, kotřiž su wjele pućowali, mjenuja tutón jzor najrjeńši hórski jězor cyleho swěta. W minjenym swjatkownym tydźenju su sebi zaso mnozy ludźo wulećeli do tuteje krasneje krajiny, kotrejež rjanosć a samotnosć kóždemu wopytarjej njezapomnita wostanje.

Sven Hedin

(Skónčenje.)

Nomadojo žu khude rapali. Dyrbja z tym spokojom być, schtož jim kraj posćiel. Jara rady mjaso jědza. Najlepje jim złodźi, hdyž je žyre a prawje twjerde. Schtóž so na nčaji puć poda, jej cźaśej žyrcho mjasa do jaka tykńje. Dokelž tam wjele trawy njerosće, dyrbja też konje druhdy mjaso žrać.

Kofej cźi pasturjo njepiju, ale cźaj. Do kóždeho nopaschka malu łuk butry cźišćinjeja. Nomadojo też na honiwu thodźa. Tuž maja pschezo mjasa dosć wot yakow, dźiwich wołowu a antilopow. (Antilopy su družina dźiwich kozow.) Hdyž je muź na honiwje, žona sćót wobstara a paže. W nozy wonaj a yaki w klitkosće stana leža. Wobydlerjo maja na tajke waschnje pschezo material za tepjenje psched thěźu leže. Dokelž druhdy wjelk pschińdźe, dyrbja pšy wowcze stadła straźowaći. Pschedy hacź pasturjo do loża dźe, to rěka pschedy hacź so do tolstych kožuchow sawali a so na senju lehnje, hischcze žej sajfu sapali. Ta potom z jeneje huby do druheje dźe kaž pola naš pólta paleńja.

Hdyž je nčchto khory, so Tibeczenjo modla se słowami: „Om mami padme hum", jo bychu sło duchi wumcźili. Cźło do senje njethowaja, ale donjeżu je do horow, wjelkam a ptakam. — —

Tibeczenjo chžychu karawanu sadźerjeć. Ale pšches wschelake wuntrježe a pschipady a sjebanje je so Hedinej tola poradźiło, město Schigatse wopytać. Pschedy hacź do města pschińdźe, dyrbjesche pšches wulke hory, kotrež na žanej karcze widźeć njeběchu. Tym horam je Sven Hedin mjenu Transhimalaya dał. Transhimalaya je wokolo 4000 km. dołhi a pšches 7000 mtr. wyšoki, potajkim niz tak wyšoki kaž Himalaya (8000 mtr.)

Pschi puczowanju pšches Transhimalaya je Sven Hedin sasto zyku cźrjódu konjow shubił. Wot 60 měsjesche hischcze 5.

Hdyž karawana do Schigatse pschińdźe, běšche tam runje pożiwjeczenje a powitanje nalěcźa, to bě 9. febr., khětro sahe. Ale Schigatse wschak tak wyšoko njeleži. Pšches Schigatse běži rěka Brahmaputra, ta je 3000 km. dołha. (Lohjo je nčchto pšches 1000 km. dołhe.) Žórto rěli Brahmaputra je Sven Hedin na dompucźu wopytał. Hižo mjenowany nalětni dźeń běšche zyrkwinski žwjedźeń; wschak je kraj Tibet, kotryž pryedy khinjanam žiwjeschesche, žamoštatny zyrkwinski stat. Kischeszanstu wěru ninnaja, tam knježi Buddhismus. Buddhismus je 500 lět starschi hacź pschesćesanska wěra. Buddha běšche khinjanski prynz. Je po kraju wokoło cźahał kaž Jezuš, a predował najbóle pschećiwo pschibohom. A nčchto je sam jenicźki bóh Buddhistow. —

Kajki dha nalětni žwjedźeń běšche? Hedinej najzyredy njechachu sasnup dowolicź. Dokelž pak měsjeche khinjanski pap a najwyschcheho duchownoho znajesche, žu jeho skónczenje do klóschtra puschezili. Wón nam nčchto sam powěda: ½11 hodź. služobnik po nnje pschińdźe. Puteje běchu pelne zuzych, kiž běchu na žwjedźeń pschischli. Widźach žony w krażnych draštach, zyte cźrjódy prosćerjow w masanych lapach, dósćeji tam haru cźinjachu a pschekupzu z konjemi a wožołami so pšches hażu tołkachu. Pšches kanjenje a drjewjane skhody pschińdźechmy nčchto do klóschtrskeho dwora, hdźež dyrbjesche so žwjedźeń wotměrź. Zalostnje wulka cźrjódu ludu bě so tam zhromadźiła w dworje, na balkonach a galerijach a na tšechach. Też sastupjerjo knjezerstwa tam běchu w zidźanych žuknjach a klobukach, tak wulkich kaž pschedesćesnźnik. Žony mějachu wožebite městno za so. Stołzu abo lawki tam njenadźachu. Sesdźachu na senji.

Swony saklincza a z najwyschich wežow herza pischeja. Khór mužow a hołzow nowe léto se spěwanu powita. Sa khwilku žiwschimy nowy signal. Tajchi Lama, najwyschi duchownik, je žwjecho palaša stupi. Wschitcy so pobožnu a nutrnje na njebo spahdaju. Wón je w zołtej židźe a na hłowje ma nčkajki „helm". Žane słowjeło njepraji a žudnje so na hromadu mjechkich jankow. Nikto pschińdźe žwjedźenski cźah do dwora. Pjedźe rejwarjo, potom popjo z khorbojemi, dale mnichow w běłych sukńjach a z běłymi larwami, woni njesu złote talerje a khelchi. Herzu pschińdu z tši metry dołhimi pozawanami je nadźelatimi druhimi instrumentami. Napoślednji pschindu dźiwadłohrajerjo. Na jich larwy su brejne trawu wudźelatich swěrjatow namolowali a wunte hišće pschidźeli. Nikto njesmja tak mjenowane cźerstwe reje, je wam jich ducha wuczerili. Na konzu žwjedźenja widźany wulki wobed žwjedź dwora. Dwaj popaj wulki platał do njebo cźinjeje tam. Na plakat je wojcho hrońe napisane, schtož mohło so w běhu leta stacź. S plakatom so po sich nerje zule bubjenstwo spali. — —

Schtóž dyze hischcze dale cźitacź, schto je Sven Hedin w Tibecze nasnamit, njech sej jeho knihi w Sserbskej tuchańni wobstara!

lake kwětki a žadobja wosile, dokelž poskića to potom rjane wotmělenje.

Je li khory na puću wustrowjenja a njepotrjeba wjac dołatneho měra, njesměmy jeho žnuje pśe dołho žameho wostajiś. Seamo hdyž jenož na někotre minjeśiśiny ke njemu stupimy a jemu wjeśele mjeśwocko pokasamy, je lepje, hacł hdyž ma zaćuśe, so žo nichtó wo njeho njestara. A khoreho boli, hdyž ćłuśi cłowjeka nimo duri hiś, kotryž žo sa nim ani njewobhladuje. Je dźe jeopu ś najwjeśiśich pokonow k wustrowjenju, hdyž cłowjek zaćuwa, so je wschudźe trěbny, so na njeho mośt rěc cakaja. Juły wopytowarjo śmeli khoreho po možnosći jenoż rano wopytaś, hdyž je skerje cerstwy, njes tym so je popołdnjo bóle sa wotpoczink postajene. Žadyn wopyt njedbyrjał pśedołho pśebywaś, so njetrjebał po thory pśenapinaś. Tola njedbyrjała žuvóła pśiś wopśeśe zuśych pśiśitomna byś, dokelž rozmolwa ś wjazy wośobami khoreho wośebje napina. Tehodła njedbyrjało žo ześ na dobo wjazy wopytowarjow hacł jedyn ke khoremu puśećiś, hewak žo pśi zdlej rozmolwje ako lěpje bjeźaźe husto zyl: na njeho žabudźe, dla kotrehož je wopyt tola po prawom pśiśiśoł. Pśi wopyśe pola thoreho dyrbjało žo jenož wo wjeśelych a radostnych podawkach rěcześ, ale, cłowjek by lědy wěrił, je dosć ludźi, kotrjś khoremu dołge a hrózne stawiśny wo najpósłakorischich khorosćach powědaja, pśi kotrychž bywa jamo strowemu cłowjekej ćuśko. Dyrbjeli žo bóle do duśe khoreho pśeźeźaśiś, kotryž rady wjśitko ćłuśi, jenož niz wo thorosćach. Teź khoremu nješto cźitanu, njesmělny śebi žaneje knihi ze stawiśnami cźeśkego abo śmužnego rasn wusmolicś. Radostny pośmějwk sawjeseli wutrobu.

Tehorunja dyrbi žo ś jedźenim sa khoreho wotmělenjeś, potom khoremu lěpje ześodźi. Teź dyrbi žo wjśitko, cehož khory k jedźi dostawa, wośebje rjenje pśiśihotowaś, so by ś wocźomaj śuajmjeśiśa hižo tak jara jedł kaž ś hubu.

W jśtwi, w kotrejž khory pśebywa, dyrbi śtajnje pśiměrnje cłopło byś, niz pak wěso horco. Pola starych ludźi a dźeći śmě temperatura wo nješto wyśischa byś, hacł pola druhich dorosćenych. We jśtwi dyrbi śtajnje dobry powětr byś. Śtajnje žmědża žo jenož hornje wokna wocźinjeć, na žadyn pad pak njesmě cźahnuś. Sa cźerstwy powětr dyrbi žo wśchódnje dwójaj abo trójaj postaraś. Tak dołho hacł žu wokna wocźinjene, dyrbi žo khory we ložu ś cłopłymi pśikrywami sawobaraś.

We jśtwi khoreho dyrbi śtajnje najśełpśi porjad knjeźeś. Wśitke drasta, ložśa a do khamora. Wołochli ś cźakańwom a druhe śchkeńcźki njesmědża na hłobach wokoło staś, ale dyrbja tehorunja do khamorećka. Měrimy-li temperaturu khoreho, śchtó ma žo śtajnje we wśitkich hodźinach staś, kotreż lékaŕ postaji, potom dorbimy žobi śtopeńki śprózniwje sapisaś. ja.

„Přestupjenje" bačonicy

S Angory śhonimy wo spodźiwnem pśipadźe, kotryž je žo tam w jenej wśy Anatolskeje podak. Hdyž wrócześichaj žo bačonaj tute lěto sasno domoj, sabydliśchaj žo wonaj sasno w starem hnězdźe na thěrje wulkeho burskeho statoka. Bórzy bačonica hydasche. Hdyž běchu młode bačonatka śpótko wohladale, pśichinoschowaśchej starischej pilnje zyrobu, so njebychu młodźatka musły tradale. Jónu wobkedźbowachu, kak žo bačonaj k hnězdu wrócześichtaj, so byśchtaj śwuczenu zyrobu pśichinjełoj. Ale město so byśchtaj młode pśizowatej, sapoczinaśchtaj žo starej bačonaj dźiwje wadźiś. Sa khwilu bačon wotlecźa a wrócześ žo bórzy ś druhimi bačonami wśy k swojemu hnězdu. Wśitkite žebi hnězdo nětko śkedźolniwje wobhladowachu. Na to posłeźechu žo wśchitke śtawkajo do powětra, jenož bačonica wosta w hnězdźe. Hakle nětko je hodźinu wrócześi žo bačon ś dwěmaj druhimaj bačonomaj ke hnězdu wrócźo. Wśchitke thi kalachu je swojimi pyskami nětko do bačonicy a morichu ju śkónčnje. Po tym wotnejźe bačon jene ś młodźatkow ś hnězda a k śpodźiwanju wjeśnego wobydlećstwa wupokasa žo, so njeběchu młodźatko dozyła bačon, ale kurjatko. Bačonicu běchu dla „njeśwěrty" śkónzowale, hačkuniež njeběśch: na žadyn pad nětkaŕ winowata.

Pśichićina bačonjageje struchłohny žo wujaśni. Hólcźej bě na tśěchi salść a bě njepytnjenu kurjaze jejko do hnězda położił. Swoprědka, po wudypanju, njeběł bačon małe kurjatko pytnył. Potom jako bywaśche wjetśe, dołada žo jeho, a bačonica dyrbjeśe tryjk hólcźeza ze žiwjenjom śapłaćiś.

Zapósłane

Poł milijona statnych pjenjez za wólbne zaměry

Wo tym němśke nowiny śećehowaze pišaja:

Hospodaŕśki wubjerk němśkeho Rejcha rozmolwjeśche žo śchiwórik wo wśitkich titulach etata **smulskowuego ministerstwa**, naśtupajo powěśtnu śłužbu a pśichedewśaca ke śchtiri republiki. W śrjedźiśchczu debaty śtejachu

wurjadne wudawki wo 496 000 hr.,

kotreż bě śmutskowne ministerstwo wosnamjenjiło za „wunjaznjenje wobydlećstwa wo wotpohładach a zyłach němśkeho podwubjerka žo wothłosowanja **wdaśchtaj**.

Je stronu, kotreż teź samołwjenje ja tutu powěść njeje, je žo tuta suma za „wólbne saměry" wuźiwa.

Němśkonarodnaj sapśijaśaja Guttheiner a dr. Quantz bez žadaśchtaj, so žo to němśkemu Rejchu **nadrobnje rozjaśni**. Njedołahaze rozjaśnjenje śliźbneho podwuźjerka němśkeho knjeźeśtwa njeje dowolene. Posłaśchu dowólnosć buchu němśkonarodni kruce wotpokasali, tak dołho hacł wujaśnjene njeje, kak śu žo tute pjenjezy nałożowale.

Knjeźeŕśki zastupjeŕ pśchećita śećehowaze wuložanje knjeźeŕśtwa.

„Tute wurjadne wudawki 496 000 hr., kotreż je knjeźeŕśtwo wobśamknło, śu po wuložanju mojeho pśichładnika jenoż ja postajeny saměr porjadnje žo wudaśe. Sa kajke **jenotliwe** poměry śu žo wutrjebaśe, w aktach **nicźo** njeśteji. Dźiwajo na saměr njesmě žo bliże wuložiś bjes śchkodowanja krajnych saměrow. Najpśeśpěśiwne rozjaśnjenja, kotreż mohłe zaměrej śechłodźeć, njetrjeba němśke knjeźeŕśtwo podaś."

Na to němśkonarodni namjetowachu, so dyrbi wujbjerk wudawk knjeźeŕśtwa we wyśokosći tutych 496 000 hr. trěbnu dowolnosć **zapowědźiś**.

Sapółłaśaj dr. Köhler (zentrum) a Heinig (sozialdemokrat) wośjewiśchtaj, so wonaj dźiwajo na jeju zastojnstwo jako pśichodźeja resp. rospramnik śliźbowaśkeho podwuźjerka žo wothłosowanja **wdaśchtaj**.

Namjet žo ś hłosami němśkonarodnych, komunistow a sapółłaźaja Moratta (němśkoludowa strona) pśichwalu zentrumśkim hłosam (sozialdemokratoju žo wothłosowanja wjdachu) **pśchiwśa**.

Sa tajke wězy, kotreż žo śjawnosći baje, ma němśki knjeźeŕśtwo pjenjezy, ale za Sserbow k podpjeranju jich **kultury** žanych. Chcemy to jenož dokumentowaś!

Pśchećelaj.

„Mějeśch mi dźeśaś hriwnow požećiś, Jano?"

„Wěśch, pjenjezy požećowaś śłuśy pśchełoho pśchećelstwo, a dźeśaś hriwnow dla njechcemoj tola, so naju pśchećelśtwo pśchestanje! Njewěrna, mój juho?"

„Derje, tak požeć mi posłta!"

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu 23. meje 1932:

Burśy wostachu saśdźenu sobotu cźiche. Kurśy efektow žo dale wotdrjebjowachu. Měnjenje burśy wuśtupi powześć wo pśichłokowanju nowych dawkow. Wjele rospominaja dawk na dźełazych. S tutym maja žo dale cźi wudźerźeć, kotreż žu bjes dźěła. Sso wě, cźi, kotreż dźełu nimaju, zawutliś njemóža. Njedostatki žu w jich staraniu. Cźeśko pak je wschech spokojaju puć namakaś.

Wuntorn nowowuwolenym prušu śejm žo k pśenjemu rafej śeźdźe. Dokelž je móc lěwicznych stron rośbita, wjchóźi śnėł je sajimawośeju śpłahuje, kak budźe nowy śejm dźełaś. Nacionalsozialiśći śu nětko najśiłniścha strona w prušim śejmje. Jich pśchiwiśowarjo wośtajkuja ś połnym prawom, so swoju móc natęża za porjadźenje śtatnych a hospodaŕśkich njedostatkow. Knjeźeŕśtwo śabéra žo nětko ś praśchenjom wo wobstaranju dźeła. Na khodźomny puć po śćaźu hiśchcze pśichśichli njejźu. Jenježka móžnota tymle njedostatkam wotpomhaś bu buła, wulke pśchedołżene knjeźe diwory po něźim do burśkich rukow pśchewjeśeŕ, to rěła na nich sa nišu śnjeźeńsku rentu ratałśći dorośt sabydliś. To pak by rěkało, naśche drobne ratałśtwo na tajki salożk śtajiś, to móże wobstaś. Sozialne cźeśe a daiwki naśch ratałśki śtaw daja a nicźa.

Produktowe witi mějachu saśdźenu sobotu jara śnadny wobrot. Dowoś njebe mułki, tola žo młyny a mikwarja wikow śdałowachu. Žita śteja dale rjane a łubja śchćeźdrjuze žně. Płaćišny žo w hotowym zornje śayła njepścheměnichu. Pśichśiśa śapiwa śa podźišche termije trochu śkuźene płaćišny.

Zentnaŕ płaćeśeje sobotu w Barlinje:

pśchenicy 13,60—13,70 hr. (13,65—13,75 hr.), rožki 10,10—10,20 hr. (10,25—10,35 hr.), jećmjenja naśětujeho 9,30—9,65 hr. (9,30—9,65 hr.), nałuśkeho 8,90—9,15 hr. (8,90—9,15 hr.), wowśa 8,20 hacł 8,45 hr.,

w **termijowym wikowanju:**

pśchenicy:

sa mejn: 14,15 hr., sa julij: 13,67½ hr., sa śeptember: 11,28¾ hr.,

rožki:

sa mejn: —.—, sa julij: 9,52½ hr., sa śeptember: 9,12½ hr.,

wowśa:

sa mejn: 8,73¾ hr., sa julij: 8,92½ hr., sa śeptember: 7,67½ hr.

Eswinjaze žiwi sobotu we Wojerezach.

Pśichiwiśli bźeń 292 proźatow a 4 bźehaki. Śtajnje žo tondaŕcu a tłóźichu płaćišny. Wośta wjele śłaba. Wose płaćachu:

Proźata: 4—6 tydźeńśke 8—11 hr.,
6—8 tydźeńśke 11—13 hr.,
8—10 tydźeńśke 13—15 hr.
Bźehaki: 4—5 měśaćne 32—40 hriwnow.

Śeadujśke powěśće.

Pśchećahodźowanja:

w Bźeźi rola Kamjenca we „Wićeźanym kuble wutoru 24. 5. 32 rano we 8 hodź.: wertiko.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wowsowe sym. . . . . we

Ze zyrt po Nowej hrewnje

Pśenica	21,5	21		21	21
rožka	73-74	7 74		15 17	15 7
jećmjeń, nat.	202-2 4	2 2 2 4	rožka	1 18	6 8
ćemjeń	—	—	wośtre hrjebje	1 7-11,5	10,5-11,
wowsa	178- 8	17 18	wośte hrjebje	11 5-1	110-115
kukurica	164 16	164 16	Amadella	28 5-31,0	28 5-31,0
	—	—	rans. wosnik	—	—
pśenič. muka	35-36,0	35-36,0	ran. wosnik	10,7	10,7
rźana muka	5,8 7 7	5 8 7 7	such. truhanc	9 0 1	9, 1
ps wotruby	11,7 11,7	11,3 11,	ran. kosć	11,8	15, -15,1
rźang	9,5-10 1	9,5 1 1	ranc. kosć	1,4 1-1 6	1 4-1 6
raps	—	—	rźana słoma	1,3 1-1,	1 3-1 4
hróch Viktor	17,0 23,0	17,0 - 3,0	rožc.	1, 5-1,2	1 15-1,20
lane symjo	—	—	wowsna	1 1-1,2	1 1-1,20
nie nan	6 0-1 8	6 0-1 8	ječa	1	1 20

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyśinje. — Za loknjny dźeł a feuilleton: A. Dučman Budyśinje. — Za nawdźelki: G. Janak w Budyśinje.

Bjez motora

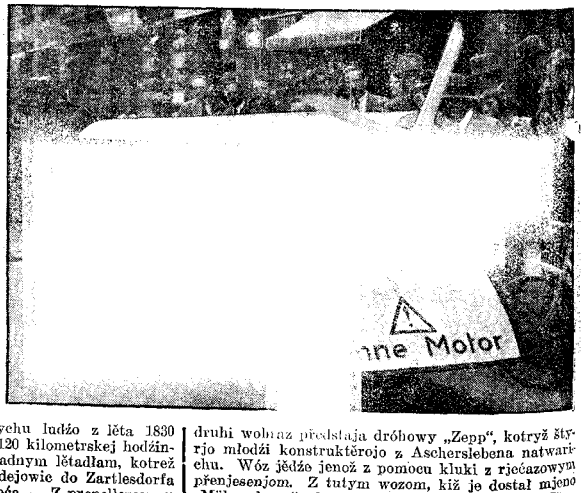

Před 100 lětami, w lěću 1832, wotewrichu nehdźe 60 kilometrow dołhu śeńowu żeleznicu z Linza we Hornjej Awstriskej do Zartlesdorfa w Cześkej. Tuta żeleznica woznamjenja měznik we wuwiću nowocźaśneho wobkhada. Swět wobdźiwaše tehdom spěśnosć a přijomnosć póstskich kućow, kiž konje cehnichu, na żeleznych śěnach. Śto bychu ludźo z lěta 1830 prajili k spěśnym cahamo ze 120 kilometrskej hodźinskej spěśnosću abo k wobkhadnym lětadłam, kotrež „njesměrnu" zdalenosć z Budejowic do Zartlesdorfa za 15 hač 20 mjeńśinow pśeleca. — Z propellerowym wozom bjez motora wokoło po cyłej Němskej. Naš druhi wobraz pśedstaja dróhowy „Zepp", kotryž śtyrjo młodźi konstruktěrojo z Aschersłebena natwarichu. Wóz jěźe jenož z pomocu kluki z rjećazowym přenjesenjom. Z tutym wozom, kiž je dostał mjeno „Möhrenkopp", chcedźa tući śtyrjo ludźička po Němskej wokoło jězdźiś. Wobraz pokazuje wóz wot zady.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšti, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšti a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumĕnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 119 — Budyšin — Wutoru, 24. meje 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Saksko industrija přećiwo nowym dawkam

Swjazk sakskich industrialnych wosjewja:

Pšećejšwo lubjenjam němskeho knježerstwa, so nowe dawkowe cźeje njepschińdu, je z pohladnich nowinskich powješćow zhonić, so so nowe dawki wupischu, kotrychž wulkosć hišće njeje znata, tola kotrež dyrbja nĕhdže pol milijardy hriwnow wunjesć. Roshorjenosć w sakskej industriji bě hižo na najwyše stupika, pryedy hač so so plany němskeho knježerstwa do sjawnosće dale, wona je k wutworjenju nusowych zhromadźenstwow a k wulkim demonstrazijam w Annabergu a Olberhaun dowjedła, kotrež bě wjazy dyžli tyšac rubowórskich industrialnych wopytało. Nĕtko je roshorjenje do dospołneho sadwĕlowanja a bjesnadźijnosće pšeschło. Knježerstwo je drje prot šu pšećejšwo pohlednjenu powjetschenju dawkow se zhłowaci wotpokałało, so so take pšećejšwenja pschi kóždym powjetschenju dawkow pokazuja. Njedźiwajcy toho pak ma swjazk sakskich industrialnych sa swoju winowatosć, naprašnisco pšed nowymi dawkowymi planami i najwjetschim dorazom warnować. Pschi roshórčenju, kotrež dźenża powschitkownje w sakskej industriji knježi, z nowych dawkowych cźejow strach sa stat a hospodarstwo wuwdźe, kotrehož wulkosć njeje do pšeka widźeć.

General Hasse pječa Groenerowy naslĕdnik

General se Schleicher je so sapewědźił, němske wokorne ministerstwo pschewsać. Kaž je zhłyschećz, je so na to generalej Hasse woborne ministerstwo poschkiźiło. Kak so general Hasse rozsudźi, njeje hišće znate.

Před jednanjemi w pruskim sejmje

Kedźbliwosć politikarjow so podawkam w Pruskej pschiwobroći, hdyž je so dźenża poždźanje pruskeho žejma wotewrić. Sa położenje w Pruskej je nastawk hlownego redaktora nowin „Völkischer Beobachter" wosnamjazy, w kotrymž so na to pokazuje, so so sozialdemokratoje pschi jenož 137 sapósłanzach w pruskim žejmje ministerskeho presidenta, stuts'owneho a kultuzowneho ministra a pódla teho policajskeho presidenta w Barlinje a w najwjazy wulkich městach a słónčnje žejmoweho pschedsydu stajili. Tele sastojnstwa bychu pschi wjele zhłyschnischej nazionalno-sozialistiskej frakziji najmjenjsche byle, i cźinił by pruski zentrum dyrbjak wot wscheho spočatka liczić. Nazionalni sozialistojo njetrjebaju so do spĕcha měć, Rosenberg praji, nazionalna sozialistiska strona je zentrumskej stronje chwile k pschemyślenju dała. Pschi žejmowym wotewrjenju zentrumsku stronu sa wscho pschichodne samolwitu cźinju. Jeli so dhe zentrum pak wscho pak nicźo, potom pschińdże ras dźeń, so so knježerstwo bjes zentrumskeje stronły wutworí, kotrež wĕso potom na zentrum njeby dźiwało.

Też i **kommunistiskeje strony** so stejischcźo rospomina, sa kotrež ma so w pruskim žejmje rozsudźić. Pschi wutworjenju knježerstwa znadź kommunistiske błoßy rozsudźa. Wjednik kommunistiskeje frakzije Koehnen w jenym nastawku pischе: „Kaž kuny pschcźo pschećejšwo tonu wojowali a wojujemy, so so kommunistišzy wolerjo z kombinaziju stronow Weimarskeje koalizije wuwuživaju, budźemy też wschě wojowańske naprawy cźinić, so bychu nazionalno-sozialistiske trajchaze organizazije knježerstwo pschewzałe.

Biskop Groeber za Freiburgskeho arcybiskopa pomjenowany

Nowiny „Osservatore Romano" su wojewile, so je kamž Mišnjanskeho biskopa, monsignora Konrada Groebera, sa Freiburgskeho arcybiskopa pomjenował.

Němski zeźiwjeński minister Schiele,
wo kotrymž chcedźa wšelake powěsće wědźeć, zo wón w bliźišim času z němskeho knježerstwa wustupi. Dotal pak tute powěsće njejsu z ničim wobkrućene.

Zadanje podružnikow

Swjazk němskich podružnistich towarstwow je njedźelu w Barlinje zhromadźiznu mĕł, w kotrymž je so hłědowace wobsamknjenje pschijało:

Saftupierjo němskeho podružnistwa na to pokazuja, so politika nusowych mutkałow němskeho knježerstwa nic jenož němskemu podružnistwu, ale hospodarstwu zhła w rosćazej mĕrje najcźežischu schkodu nacźinja. Wottworjenje podružnistkeho schkitanja je k powschitkownej nuzy też hischcźe starosći wo wobthowanje wobydlenja a dźełanischcźa pschinjeseło. Wottworjenje dawka khěžneje danje je podłožk za nowotwar bydłow snižiło a zawinowało, so je so twarske pschemyślo sastajiło a so złotyžazam dźelo wotpokałało. Sniženje podružnistkeho pjenjesa je khětro sady sniženja dołhodow wotpokało a rozsudźił njeje podružnistkim pjenjesom a dołhodanni pschcźo bóle zhórschnje. Sniženje podružnistkeho pjenjesa w nowotwarach je na papjerje tlejo wotpokało a je njes podružnikami w nowotwarach hižo roshorjenju nastacź dało, kotrež je k straśkej podružnikow je wschĕm schkodowanjom za potrjechene twarske sjednoczenstwa, gmejny a podružnikow dowjedło.

Dźiwajo na wulku nuzu podružnistwa a dźiwajo na hospodarske położenje zhła, žadamy:

1. so so hnydom sozialne podružnistke prawo za wschě wotnajate měšćanjcze bjes rosdźěła wudźełka;
2. so so twar wobydlenjow a zhydleschczow z podawanjom zhawnych khěžkow spěchuje;
3. so so dawk khěžneje danje pschemĕni do zhawneje renty se sepschimanjom wobdołženskich dobytkow wobkhěžerjow starych khěžow, kotrež su z inflazija a nahódnjoznym zakonjom nastałe;
4. so by so podružnistki pjenjes dale snižił, so bychu so dołhody a podružnistki pjenjes do snjeznje poměry zlajile.

Politiske strony należnje napominamy, so bychu tele žadanja w parlamentach z wuspĕchom zastupowale.

Nadběh kommunistow na dźĕłowy hamt

Pónd'elu dopołdnja zhytachu so w Hamburgu kommunistojo do dźiowego hamta dobyć. Policajtam, kotrež jim wobarachu, so zpjeczowachu. Policajski z zastojnik, kotryž do cźełma pschińdże, w nuzy z pistole zdeli. 28lětny namórnik so z kulku na brjuschu zranì. Jeho su do khorownje dowjesli. Pjeć demonstrantow su zajeli.

Zaměnjenje němsko-pólskich jatych

Tele dny su na namjestnym dwórnischczu w Sbonschynju politiskich jatych mjes pólskimi a němskimi jatymi zaměnili. Němske wyschnosće su pólskeho namjesnego kommunistarja Biedrzynskeho wudali, za kotrehož staj so nĕhdyschi němski policajski strażmischtr Jude a dla zhinaje zaswědźenu Preis zamĕnikoj. Judu běchu Polazy k khłostarni na dźesacz lět zasudźili.

Pfrimer je k Hitlerej přešoł

„Völkischer Beobachter" je powěsć pschinjesł, so je wjednik awstriskeje domowinskeje wobory dr. Pfrimer swojstwowe wjednistwo awstriskeho domowinskeho schtita pschewzał a so Adolfej Hitlerej podstajił. Pfrimer je, kaž je znate, soni spytał, so z pućom awstriskeho knježerstwa zwozowaci, schtož pak so jemu njeje poradźiło.

W Holiandskej so puki jako khłostanje zaso zawjedu

W Hollandskej su wobsamknyli, **puki jako khłostanje zaso zawjesć.** W nowym zjednoćenym rjedźe, w justizijnym ministerstwje wudźełanym, je dowolene, w Leewardenskim zjatwje tajcich jatych, kotrež trajnje porjad kaža abo nadpady na žiwjenje zjednoćenikow pschihotuja, zaso z pukami khłostacź. Puki maju so na tajke waschnje nałožeć, so so khłostanjez z rjemjenjow hač do 25 pukow wotkloži. W hollandskej zjednoćenosći su khłosty za tule naprawu, tola też pschecźiwo njej zhłyschecź.

Awstriska domowinska wobora so zaso hiba

Domowinska wobora je pónd'elu na wjele městnach delnjeje Awstriskeje zwonzowanja wotmĕła. Mjes druhim su tji tajke zwonzowanja pola Amstettena byle, pschi kotrychž je so nĕhdže 4000 wobroniejnych muzi w uniformje wobdźělilo.

Heriotowe politiske nahlady

Nowiny „Paris Midi" su rozrĕčenje wosjewili, kotrež je jich dopisowaŕ z Herriotom mĕł. Herriot je prajił, so budźe so w zjednoćenej politiki zakładow njezalĕtnjenych prawow Francowskeje dźerzejcej, kotrež su so w měrowych zrĕčenjach zwobdźelenje pschipóznałe. Wón tohodla mĕni, so je mjne, so so prawe a wěricźelske zadanja Francowskeje pschipóznawaju. We mózjnych namjetach so njemóže jednaź, pryedy hač so tónle nahlad njeje pschipóznał. Jeli so móże Němska woprawdźe dopokazaź, so je wjazy zapłaćiła, hač je dołżna była, potom dyrbja wzywnotojmi němske liczby pruhowacź. Kak pak by Němska je zwobodnej wolu winowatosće Youngowego plana podpisała, jeli so snižena, kotrež su so jej pschiwolile, ju njeźbudźichu k woprawdźitym liczbam dowjedle? Zara wobkhadźiwa zwonkowna politika bjes snižkow budźe so dyrbjeć dźełaź; pschetož najmjenjsche wotkhilenje strach wopschija, so by so Hitlerowemu extremistej hojiło, so by so najmjenjscha zlabosć jeho zhrohlała. Bjesstrachowe bronjenje zwojeho kraja nochce Herriot smjenschicź, na wopak chce jo wudospołnicź a jo po nowym cźasu složeć, hač so solidne internazionalne rukowanja ludam dadźa, kotrež na organizaziji woprawdźitego měra dźełaju.

Tele zlowa dopokazuja, so Herriot hišće bóle hač Tardieu niczo z postajenjow měrowych frĕcźenjow njeswjeschcźi.

Starobny president pruskeho krajneho sejma.
82lětny general Korla Litzmann, nacionalsocialistiski zapósłanc, jako starobny president nowy pruski sejm při jeho prĕnim skhadźowanju wotewri.

Nowy japanski ministerski president.
Admiral Saito, dotalny japanski gouverneur we Korei, dosta nadawk, zo by nowo japanske knježerstwo zestajał.

Srjedźnoeuropski hospodarski zjězd

W pschedhudźiwowym a presidialnym pohowdźenju němskeho wotdźelenja srjedźeuropiskeho hospodarskeho zjesda je dr. Bahn wo praschenju rěcźał, kak bychu so nětčišche wikowanske wobstejnosće je sprjećenjemi wo samjenjenju katastrofiskich wuplodow pschewinyli. Wobmysli sjena wo tym, so dyrbja so sprjećenja wo samjenjenju katastrofiskich wuplodow jako nakhwilna nuzowa naprawa a po możnosći pschihodnje w němskim junkrske pschijeći.

Socialistojo w Francowskej chcedźa so při knježeństwje wobdźělić

Njedźelu su so franzowscy socialistojo we wjele zhromadźiznach sa to wuprajili, so bychu so pschi nowym knježeństwje wobdźělili, hdy bychu radikalni do wěstych wumělenjow zwolili. Wósstwowe cźege bychu so dyrbjale na skhodźenk leta 1928 wróćo swjesć, w privatnych dźěłarskich njebychu so smjele bronje dźěrać, schtyrzeći hodźinski tydźeń by so dyrbjał sawjesć, ratarstwo by so dyrbjało pschez schkody sawěsćić, kuturowarjo bychu so dyrbjeli schkitać a banki so dohladować, wschelake hórnistwa bychu so dyrbjale nazionalizować a žitowe, zokrowe a buźukowe monopole bychu so dyrbjale sawjesć. Tajke a podobne su žadanja socialistow. Generalny sekretar socialistiskeje stronY, Pawot Faure, je pschi hoźenje socialistow w Chaotiu rjekł: Njewobdźělimy so pschi zanym knježeństwje, kotrež bronjenje we wjetschej měrje njesamjesuje. Budźemy wschо cźinić, so njebychmy nadźiju tych sjebali, kotrež su noš wuswolili.

Radikalni, kotrěž sindża w nowym parlamenće wjednistwo, wschak siejschcо sastupuja, so dyrbi Franzowska wobronjena wostać. Tohodla njeje žanych wuhladow, so bychu socialistojo mohli z radikalnymi hromadźe hić.

Kriza w Grichiskej

W Grichiskej je Wenizelosowe knježeństwo wróćo stupiło, dokelž je so jeho jasym sarjekł, knježeństwo pschećiwo schćinowanym wěstych nowin schkitać a samolwitosć w praschenjach finanzow a měny pschewahać. Opposizija dyrbi nětko samolwitojej pschewahać.

W swojej rěcźi w sejmje je Wenizelos prajił, so ma so zyłe njemóżne, knježeństwo wjesć, jeli so jo **wětše wusstawine stawy po pschikładze** 48. **stawa němskeje Weimarskeje wustawy njepschemėnja**, kotraž, haćrunnje je najbóle republikanska, dowoli, wěste prawa a swobody z mozy stajić, hdyž je kraj w swarze.

Sćejm je swoje wuradźenja sastajił, dóniž so kriza njerosrija. Kaž je rjekhcej, su wyšeji offizirojo republikanskeje presidentej sćeżili, so su so rozsudźili, diktaturu wuwołać, jeli so jo njeby koalizijske knježeństwo z wjednistwom republikanskich stronow wutworiło.

34 smjertnych wusudow w procesu přećiwo zbožkarskim Kurdam

Sud w Manje je póndźelu w prozesu pschećiwo kurdiskim sćežkarjam z Araratskeho kraja wuhud wuprajił. 34 wobstorjenych, mjes nimi tjoch w njepschitomnosći, su k smjerći sasudźili. 58 wobstorjenych su zwjetschа k khłostarni po 10 letach, někotrych po 15 a po 24 letach sasudźili. 179 wobstorjenych, z kotrychž 88 njebe k sudźenju pschišło, su wuwinowali.

Orientski spěšny čah so zastajił

Njedźelu w nozy su żelezniscy sastojnizy w grichiskej Mazedonskej dla žadanjow mšdy wobjamknyli strajkowacy. Wojazy dwórnistwa strajkuja. Boja so, so so strajk żelesniczarjow na druhich stron Grichiskeje wupschestrije. Simplonski a orientski spěšny cźah stoi so pschi grichisko-jugosławjanskej mjezy sadźerźany.

Nowe japanske knježeństwo

Japanski mikado (kžor) je pschedawschcheho korcźiskeho generalneho gouwerneura, **admirala barona Saita** je ministerskeho presidenta pomjenował. Nowiny su tute powěsć powschitkownje z wulkim spokojenjom pschijałe. Saita maju jako rukowanje za to, so so rafue a pokuc knježeństwo wutwori. Wulke njewowstwine nowiny „Nischi-Nischi“ měnja, so ma so powitacź, so je so Saitej poruczilo, nowe knježeństwo sestajeć. Dotalne nowiny pischu, so budźe wosebje wójnske łódźinstwo nowe knježeństwo podpjerowacź, mjes tym so drje młódschi offizerojo so pscheceľnje, tola bóle wozjakuju k njemu staja.

Attentat na ſendźelskeho konsula w Chinje

Jedyn z wojerskeje słužby pschećeny chinešti wojak je jendźelskeho namjetnika konsula z wutšekom cźeńka ſaatił. Njeskutk je so jwonka Nangkinga na městnje stał, hdyž so namjetny konsul prózowaschе, jenoho jendźelskeho misionara wuswobodźić, kotrehoż běchu kommunistojo sajeli. Cźeskoſaseneho do Nangkinga pschiwjesu.

Hoover přećiwo hobrskej požčoncy za přewinjenje krizy

President Hoover je z dołhim pijmom sjednoćenstwu amerikanskich inżenieurow pschicźiny rozsetajał, kotrychž dla njemóże hobrskej požčonzy k nowomhanju bjesdźełkoſe pschihłosować, jeli so by so požčonka dyrbjała za twar kżow, dróhow, kanalow, wójskowych a namórnistich twarow nałožić. Praji, so by na taſe waschnje nowy dołh nastał, so by pak nałkwilnje jenoż mało ludźi pschi tym dźełu namałało. Město toho Hoover radźi, produktivne twary w jenotliwych statach wuwjesć, kaž wodowody, dźiałnje elektrifeje mozy a doki sa wuporjedźenje łódźow. Pschaji tym so swojeho měnjenja dźerźi, so bychu měłe wobsłužace pjenjezne wustawy, kaž Federal-Reserve-banki pschedewsacе finanzowarcy.

Jónacźo wuſanmi republikanzy a demokratizy njeparlamentarjo, mjes kotrymiž staj republikanski Nicholas Butler a demokrat Alfred Smith, su ludowych sastupjerjow republikanskeje a demokratiskeje stronY należnje napominali, so bychu sajimy stronow skoka wostajili. Lětuschi hospodarski plan dyrbi so wurunnacź a hospodarski plan sa pschichodne lěto dyrbi so sestajeć, njedźiwajo na rozdźele stronow a worschtow. Napominanje stónežnje na khutrosć położenja pokazuje, kotraž žada, so by so hnydom skutkowało.

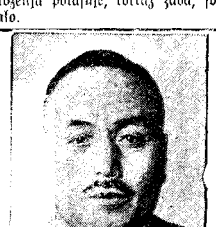

Japanski wyšši rozkazowař na scěhwkach Shanghajskeho nadpada wumrěł.

General Sirakawa, wyšši rozkazowař japanskeho wójska pšed Shanghajom, běše so pšed někotrymi njedźelemi z drnhimi japanskimi dostojnikami při hrózbnym nadpadźe při paradźe japanskich wojakow w Shanghaju cźežko zranił. Nětko je Sirakawa na swojo cźežke rany wumrěł.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 24. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +1, thermometer we dnjo +22. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +2, thermometer w nozy +14. Wuskladny na dešcźik. Nasche wjedro je, dźakowano Bohu, mackany raz dóńdźało. Mišy, cźopty dešcźik mjeloli so z pomrócźenym nyba. Wyschnu nad srjedźnej Europu su nižiny wuklinčeli. Tuj hnemy so nadźijemy, so mackaty raz wjedry wobstejnosć. Nad srjedźoseetiskim morjom je so nižina wumnožiła. Tuta rady z wjele dešcźom cźu lócźe wschak z cźežkimi njewjedrami) nasche strony pschescźehuje. Ale też w potnozy so nižiny nimo hibaja a nam ze swojimi wuběžkami dawno požadane dešcźowanje pschinjesu. Saměrnje njedźelu měšacu stunkate njewjedrowe dešcźe Lubjšte a Wósworske strony, ale też Muskowskej krajinje njewjedra sylne dešcźe pschinjescźechu, schtož je za tamne pěski z wulkim žohnowanjom a naschim hospanam dawa nadźiju, na schcźedrowiske žně hacź loni. S Azorskich kupow je drje pschikhad wyschinky syšnacź. Na nasche wjedro pak hischcźe njeskutkuje. Julije syrjedu sthodźa klónčko 3,58 hodź. a thowa so 7,56 hodź. Měšacźk khadźa w polnozy 12,34 hodź. a thowa so dcź. 9,01 hodź.

Cyrkwinska wustajeńca w Budyšinje

Pschichodnu njedźelu 29. meje dop. w 11 hodź. wotewri so w nowym dźěle Budyskeho měschćanskeho muzeja zyrkwinska wustajeńca pod heslom „Kult a forma“. Nastork dał je k tutej wustajeńcy, kotruž budźe witacź łóžny nabožnje a zyrkwinsky smyslny cźłowjek, knjes superintendent Fröhlich w Budyschinje. Wustajeńcu wuholuje tudomna wodźała zwj. Pětra. Jeje wjednik je so jej na tudomne tachantstwo wobrocźił dla wobdźělenja a je so jemu to z katolskeje strony rad pschiprajiło.

Jednanja z Drjezdźanskej Wumělstwowej słužbu (Kunstdienst) traje dla tuteje wustajeńcy hižo wot saschkeje najmy. Tuta Wumělstwowa słužba wobhładuje za zwój nadawk, nowocźažne wumělstwo zbliżecź nabožnym myslam.

Wustajicź budźa so hudoba a graty, kajkeż so we zyrkwi trjebaju. Wšo budźe wustajeńca złożena zyle na nasch dźensnischi cźas, budźe potajkim dospołnje wězowna. Budźemy móc tam widźecź mjes mnohimi wězami pschede wschém spowědne thełuchi, khany, Boje martry, zwěcźništi, modlerske pulty, pschikrywy, pschestrěźny atd.

Wustajeńca „Kult a forma“ je so dotal hižo wotměła w Barlinje, Hamburgu a Wrótzławje a je měła tam dobry wuspěch. Nětko je k. superint. Fröhlich z wuzadu zwj. Pětra tajku wustajeńcu za Budyschin pschipramik a je k tomu tež biskopski ordinariat wo wobdźělenje prózył a kaž hižo napomnichmy, swólnjme zobudźělo namakał. Wustajeńca budźe so pschipriawicź we městnoscźach Sjednoćenstwa sa wuměstwo a we wulkej nowej pschednoschowarni.

W Budyschinje pokaže so zyły rjad wězow, kiž so w Hamburgu a Wrótzławje njewustajichu. To budźe nješto zyle nowe za Budyschin a jeho zyłu wokolinu. Wustajeńca je złożena na nabožne smyslenje nascheho měschćanskeho a też wjesneho wobydlerstwa. Wšesce budźa so też wschitzy naschi Serbja sa tutu zyrkwinsku wustajeńcu sajimowacź. Wuziwa tola runje Budyšca serbska krajina dobre mjeno, so je zyrkwinsku a nabožnje smyslena. Dźiwaju na tutu nabožnosć nascheho měschćanskeho a wjesneho wobydlerstwa wustajeńca njebudźe wopschijacź zane pschechnate nowocźažne wězy, tola pak budźemy tam nadeńcź to nadobne a dobre w nowocźažnym wumělstwje.

Wustajeńca „Kult a forma“ wotewri so potajkim pschichodnu njedźelu 29. meje dop. w 11 hodź. Potom budźe wustajeńca wotewrjena wšědnje hacź do njedźele 12. junija, potajkim dwě njedźeli dołho, kóždy dźeń wot 9 hodź. dopołdnja hacź do 5 hodźin popołdnju. Tak je naschim Serbam a dozhła wjesnym ludźom, kotrěž so botu do Budyschina na wiki pschińdu, składnoscź data, tutu hódnu a rjanu wustajeńcu wopytacź. Sastupny pjenjez je zyle niski, płacźi to jenoż 20 pj. Wopytaja-li towarstwa zhromadnje wustajeńcu, dha płacźi sastup sa kóždeho wobdźělnika jenoż 10 pj., tohorunja sa tych, kiž

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeska idyla.

Pschek. M. K.-Khażowski.

6] (Pokrazowanje.)

Wěsche to na Pěskowsku toho cźasa wschudźom znata proschenka. Khroma, njesbožowna wožoba, stara hižo a stulena, na pol hlupikojta kiž dundajsche se wžu do wžu, staj nje so pyschesche a na žebje wschelake łapki a motožene drasty, klobuki a banczišći pěskowskich knjenicźkow wschěsche. Wutře wčerniso tajkich schkleberjedow stajnje žohu wlecźesche.

„Budźemoj rejwacź — budźemoj rejwacź“, knjeźesche so sastorkujo a tupje wokoło so hladajo.

Roswjeselena mlodźina dołoła wokoł so wosrócźerasche.

„S Zymburu — Hanźka — z Zymburu“, wutschikny druhi pachoł a pschistorcźi ju k Zymburje. To bě Bartrom, tón, kiž pola Khmjelkez bliżejsche, runje w syrjedźiwje — hnydom pódła Kowarjez. Zymbura jenoż spěschaše na njeho pohlada a bě hižo k Hanźzy pschistupił.

Zyła korczma bě wocźichła, schto drje so nětk stanje.

„Dyrc ju — bicź ju budźe — wjeselscź so na njej budźe“, wuzłachu hyi wschitzy a hódachu, tak hychu so woni sadźerźeli — tak bychu sej z wulkoscźom pomhali.

„Hanźka, luba Hanźka“, rjekny jej Zymbura nežnje, kaž by z dźesćom rěcźał — „wěm, so ju rjana a duschna, ale rejwacź njebudźenoj — tu maješ, napij so wote mnje“, a poda ji žiwoju schkleńcu piwa — „ a tu maješ dwaznik — tuh sej deleka pola babki popraszujcu wutrobu a jutsje rano pschińdź te mni — wěsch — do Kowarjez statcla — dam cźi brnjeschčich tykanzow — wsche cźi dam — budźa twoje — a też rubischko cźi dam“. rěcźesche Zymbura mjehzy — skoro żelnoscźiwje — wjedźesche pschez korczmu hlupikojtu Hanźku k durjam a dowjedźe ju won.

„Kak rjana to dwojiza!“

„Daj jej hubku — hubku jej daj!“

„A skocź sej z njej — sarejwajtaj sej.“

„Hrube, zwjazliwe pschijpomnjenja so po zyłym puculu na Zymburu łypachu, kiž znadź hamlukti saczuwasche żurowosće toho żorta.

„Tak ju jenoż dopschchewodź, — jeje macź pschećeżiwo tomu njelubuje“, sawoła Jurź hischcźe za Zymburu — ale tón Hanźku sam won puschcźiwschi, — w durjach so wobroci a je tak sajrachny, so so zyła korczma satschasche.

Kaž wutřeł k horce sabromi tale rana pschez cźichu jtwu.

„Je to Zymbura?“ praschesche so kóždy sam sebje a nichtó jeho njepóśnawasche, tak bě so we wobliczju pschemėnił.

To bě hischcźe psched chwilku wobliczo jehnjeczka — mile a cźiche — so smjewaze a nežne — bě so wobrocził a błej — to bě wobliczolawa. Błede a strajchne — dwaj wobnjesi so jemu we wocźomaj pod sejchnjenymaj brjowlomaj palesćelez — wlokły jemu nad smorschcźenym cźołom stawaju — nóśdże stej so rosscźěrilej, hubje stej so wocźinilej a sa nimaj błišchi so sakuźrjene juby . . .

„Sće budźe — krew pobrjź“, wěscźechu stari a nahjoniczi pschi blidze — a hnydom stawachu, so bychu — budźe-li trjeba — njeroswažliwu mlodźinu sterudźili.

„Hańbujcze so!“ sawoła nadobo Zymbura. Jeho hłós tlinczeche twjerdźe, rjuwasche a hromjesche kaž swón na puczinskej wěži, dyž k wobnjej swoni — wokna pod nim sasczeżerźachu a jeżeny sarjachu.

„A schtó ma so hańbowacź?“ so w tym wokomiku Jurij psched Zymburu wupinasche.

„Ty — a ſ tobu wschitzy — hańba jim —“

„Dej — hólzy — jeże hłyscheli?“

„Tón nam tu budźe prědowacź!“

„Pschepólnik! Semiczan!“

„Schmórićeze jeho won“ — a po tutym wukschiku so mlodźina kaž roj k Zymburje cźiśchcźesche. Tón stejeschе dotal na swojim městnje — a měrjesche kóždźiwje swoju wokolinu. — „Chżeze so bicź?“ wopraschа so jich pózejwje a ſ cźażom. —

„Chżemy“, herjekachu wschitzy — ruzy so jóchachu a wobdawachu Zymburu. Tón so na wokomik we hłupe cźłowjeschich cźełow hłubi.

Ale kaž by granata rosbuchmyła w tej cźrjódży — tak wschitzych nahle rosleczachu a wobrzędza stejeschе Zymbura sadu zam — ruzy kaž dwě khchidke rospjatej a porty ſchchiwjene kaž pakory. W jenej ruzy dźerźeschе Jurka a w druhej Khmjelkez wolazeho. Jeju sej hebi ſ wotpohladom wubrał — sa tymaj dwěmaj bě do kule mlodźiny žahnyć, kiž brucźeschе kaž rosbnjwane wožyschcźo. Lapmy sa nimi — jako by je nić ſ ruku, ale ſ klešcźecźemi loił, tak krucźe je sa schijju hrabmy — sebra laz a hnił zidźanczo wokoloschijazeho rubischka do ruki a jeżeje je tak, so so jimaj kornaŕ konopneje koschle do schijow sarešowasche — sbéże jeju wot jemje a wjerucźeschе so ſ nimaj do kola. Kaj plamy na wětřiku hólzy wotkletowachu a Zymbura stejeschе wožrjedź korczmy zyle sam . . .

Njeschéże bledy — wobliczo bě so jemu jeżeŕwjeniło a dołga blukna, kotruž by hewak ledom póstnal a kotraž bě jemu wostała jako wopomnjecźe na Custeyan, bě ſ krewju podlata a scharlatowoje cźerwjena. Bě jemu dźensa laz tehdy w Italiſsej, hdyž w krewji brodźeschе. — Njeśjśischcze a njewidźeschе. Njecźuje cźe so a njebě wjazy ſ knjejom nad hobu. Cźerwjene kola cźinjachu so jemu psched wocźomaj — bžojta jeschcź pokasowajśche so jemu we kuczikomoj ſischiwjeneje huby.

(Pokracźowanje ſcźehuje.)

žaneho dźeła nimaju, wěso ma žo we wobémaj padomaj wopokas pśehodpołožiś.

Njedźelu pśichi wotewrjenju porěźi k. sup. Fröhlich wo „nowocžažnym nabožnym wumělstwje". Porěźi dale hischcze sastupnik Sjednoženstwa sa wumělstwo a direktor měšćanskeho muzeja k. dr. Biehl. W běhu wustajenjow staj wotmyślenaj powuczaśej pśehrodnoschkaj, wo kotrymajž hischcze napischemy.

Wjeselimy žo, so žo tajka sajimawa a powuczaca wustajenja nam tu w Budyschinje posticži. Mytujmy prózu sarjadnistwa wustajenjow s prawje bohatym wopytom.

Landbund žada zniženje płaćiznow za elektriski prud

Budyšći wokrejžnyj Landbund běsche žo sobotu we „Krónje" w Budyschinje k wurjadnej shromadźisnje seschoł. Pśichi wulzy ważnym dnjownym porjedźe běsche shromadźizna wurjadnje žylnje wopytana.

Najprjedy dóšeli pśichedźowźa k. ratarśki rada Richter-Luwocžanšći, so pchetschiwjenja, kiž žu pśiched nježchto cžasom w sawěsćenjskim wotdźělenju wotkrili, 2256 hriwnow wucžineja, a so žu wjednika tuteho wotdźělenja puschcźili.

Po pśichednoschku wo prajschenjach dawkoweje a hospodarskeje politiki rěcžeschе žo wo płaćišnach elektriskeho pruda. Wschitkžo běchu w tym pschesjene, so na wšěm Budyschinej pśichi nětcžišchej wuzy w ratarstwje rosjažnicź, so žu płaćišny sa elektriski prud pschewyšoke. Zadanja měrjachu žo na zniženje šaklaneho dawka (Grundgebühr) a poćitajenje tarifa, po kotrymž mója też małe ratarstwa bórzy lépschiny wuživcź a so ma so prud sa žwězu wot pruda sa móz dźělicź.

W jara žiwej debacje žo wusdźěhowasche, kajke sćežkwki směje, hdyž ratarstwo elektriski prud wjazy njewotebéra.

Sašlupnizy města Budyschina pak ratarjam njemóžachu niczo pśichilubicź. Skónčnje postaji žo komisija, kiž dyrbi s městom dale jednacź.

50lětny jubilej Budyskeho hórskeho towarstwa

Sawdźenu njedźelu swjećeschе na Mnichowšćanskej horje Hórske towarstwo (Gebirgsverein) sa Budyschin a wokolinu swoje 50 (sćetne wobstaśe. Pschedchyda, k. wyschschi wuzeŕ na wolp. Frenzel rozmi wulkotny wobras wo dźěle, kiž je towarstwo jako pěstowaŕ puczowaniskich pućikow w Budyšćim wokrjesu a jako spěchowaŕ lubosće k domisnje a wjesela nad pschirodu. Se strony wyschnoscžow a pschećelskich organisacijow so towarstwu sa to wulke pschipósnace wuprajł. Towarstwo pomjenowa k. wyschschego wuceŕa Frenzela sa cžestnego pschedsydu a 26 zobustawow, kiž žu towarstwu 40 a wjacy lět žwérnu dźěławzoru wostali, sa cžestnych zobustawow. Sajimowacź budże hischcze sozělenje, so je hórske towarstwo na Mnichowšćej horje natwaŕiło rozhladnu wěžu a hórski hosćeńz.

*

— **Druhe hłowne dobycze wo 20 000 hriwnow** 1. rjadownje sakskeje krajnje loterije padże k 25 létnemu wobstaću tudomneje Rotherez běrkownje sakskeje statneje loterije na dźenjšnišchim druhim cžasnjanskim dnju na lósy cžisło 27 504.

S **Bělšchez.** (Njezboże ſ automobilom.) Njedźelu popoldnju wokoło ½3 hodź. dójdże k wobtkadnemu njezbožu na drózy mjes Bělšchezami a „Dwěmaj Lipomaj". Automobil dźiwjsche druhi automobil pschesćěhowacź, sajédże pak pschejara na lěwo, pocza žo wjerhacź a sraźy do schtoma. Wós žo cžežko wobškodźi, so dyrbjachu jón wotwjesć. Nutskaježdźazy, ludźo se Skeho Komorowa, žo śrěsachu, wjednikej žo też moihy ſtschażeju.

S **Kóſtow.** (Paduschstwo.) W nozy k 22. meji wokoło 11 hodź. ſtyschachu tudyschi wobydlerjo, so w Gedanez ſtakach nježchto ſkepa a tam dóndźeju. Pola buski nadeńdźechu tam zuseho cžłowjeka, kiž hnydom cžikny. Wón bě sawostajił pakcžik ſ kradnjenymi wěcami. Schkodowarjo njech žo wobrocźa na policiju.

S **Budeſtez.** (S jědnym kolom ſnjeſeńoźik.) Wcžera póndźelu pśiched wjecžorom wokoło ½7 hodź. pśijědźe dźěłacźeŕ ſ Debšez po drózy ſ Roswodez do Budeſtez. Pola tudomneje zementarnje žo wón na kole wobhlada a pśichtym do schtoma sajédże. Sntjeſkoženy wosta ſranjeny leżo. Sawołany lékaŕ k. dr. Albert-Hajnicźanſki pschihtowała se Korshynja a pofiticži ſnjeſeńoženemu pśenju pomoz. Swobala jeho a dowjese jeho do jeho bydlenja do Debšez.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Wobeń wó jitwje.) Pjatk wjecžor wokoło 10 hodź. wudpri wobeń pola tudomneho krawſkeho mischtra Adolfa Leſſera. Běchu sapomnili wjecžor elektriske žehladło (Bügeleisen) wottajicź. Wjetjcheje ſchkody ſ wobnjom njenasta.

S **Holeſchowa.** (Sawrjeny pucź.) Sjawny pucź ſ Holeſchowa do Holeſchowſkeje Dubrawki žo dla nałpowanja na Holeſchowſkich honach wot 24. hacź do 31. meje sawrjeje. Jědny wobkhad pokaſuje žo na Radwoſt a Lupoj.

S **Huczíny.** (We wyšokej ſtarosbe wumrěł.) Njedźelu wumrje tudomny ſahrodnik Arnoſcht Pětſchka po dołhej a cžeſnej khorosći. Njeboczičźi dospe wyšoku ſtarosbu 78 lět. Wón na nětdźe 30 lět tudomne ſahrodnistwo wotnaſeſche. Semrětky běſche žobu ſałožił tudomne muzikle spěwne towarſtwo a běſche 10 lět dołho ſ jeho pschedsydu. Też tudomnej wobujowej woborje je wón 25 lět pschisłužiłsa a w zyrkwinym khorje žobu spěwał. Pśiedy wotnajeſche wón Hlinjanſke ſahrodniſtwo a běſche też horliwy pczołaŕ. Njech žo jemu nětko po cžežkim cžerpjenju derje ſpi!

S **Błójan.** (Sćmjertne njezboże ſ motorſkim kolom.) Cžežke njezboże ſ motorſkim kolom ſta žo njedźelu popoldnja na Budyško-Lubijitkej ſtatnej drózy nětdźe 100 metrow psched hojenzom „Wetwitkom" Dětny treſer Herbert Pauſch ſ Gera pschijědże wot Budyſchina a chcyſche ſe ſwojim motorſkim kolom do Schleſyſkeje cźeć. Na njenjeonanym městnje sajédże pak wón do schtoma. Pauſch je pjeza druhe jěſdźadło pschecźěhnył a drje žo na to pschejara na prawo winył, so je do schtoma ſrazył. Sśmědkowe njeſboża wſchak tu žanych njeje. Jena tudomna wobhladerka je motorowego koleſaŕa cźežko ſranjenego namakała. Knjes dr. Schmidt-Bukecžanſki poſtaraſi ſnjeſeńoženemu prěnju lékaŕſku pomoz a Lubijſke dobrowólna ſanitetna kolonna dowjeſe jeho ſe ſwojim khorobnym autom do Lubijſkeje měšćanſkeje khorownje, hdźež wón bórzy wumrě.

S **Kamjenza.** (Wobkhadne njeſboże.) Njedźelu wjecžor we wošmej hodźinje ſpěża žo cźrjoda ludźi na Wojerowſkej dróży. S pschicźinu běſche motorowy koleſaŕ, kiž běſche ſ wulkej ſpěſchnoſcźu ſ města jědźo do automobila ſajél. Wjednik běſche po wſchěm ſdaczu móz nad kolom hubił. Motorowy koleſaŕ padże na dróhu a woteńdźe ſ lózſchim ſranjenom.

Se **Zidźinecho.** (Woheń.) Ssobotu w nozy wokoło ½11 hodź. wudpri tu woheń w bróžni ratarja a konjazeho wikowarja Zuſchka. Nascha a Wojerowska wohnjowa wobara wohień ſa 2 hodźinje ſhaſcheſchtej. Druhe wobory njetrjebachu wjazy ſapſchimnyć. Bohužel je też tu njedoſtatk wody, ſchtož dźělo woborow jara haćeſche.

S **Noweje Wſy pola Mitowa.** (Wulki woheń.) Ssobotu wudpri tu woheń na drjewnowym ſkładiſchcźu. Woheń naſta ſe ſchkrickami, kiž bě lokomotiwa pólneje żeleſnicźki ſwunjetała. Ludźo drje najprjedy woheń ſhaſchachu ale drje nuz dokładnje, pschetož popoldnju wohenk znowa wudyri. Bórzy žo zyłe drjewowe ſkładiſchcźo ſe plomjenjom paleſche. Wohnjowa wobora ſ Kiſleje a Niſleje běſchtaj bórzy na měſtnje. Ssobuſtawny ſchſeſzanſtich ſkautow, kiž pschijadnje tu běchu, pomhachu woheń ſhaſcheź. Wětr jara wadźeſche. Wokoło ½8 hodź. bě po najwjetſchim ſtrasche.

S **Niſleje.** (Ssmjerć pschi kupanju.) Ssobotu popoldnju ſatepi žo we Niſcžanſkich pśiwaſſkich kupjelach nětdźe 30létny propagandny ſchef tudomneje firmy Chriſtoph a Unmack, Herbert Bielefeld. Najkerje je jeho Boża ruczka ſajała. Jeho hakle hodźinu poſoźiſcho namakachu, jako jeho ſchtyrilétny žynk nana pytaſche.

Se **Skeho Komorowa.** (Kónja žo palita. Pjatk wjecžor paleſche žo kónja Omnibušowskeho druſtwa. W rumnoſcźi bě wjele wulkich benzinowych žudow. Tuž bě jara wulki ſtrach, so dóndże k roſbuchnjenju, kiž b' wjele ſchkody nacźiniło. Na ſboże wſchak njedóndże k roſbuchnjenju. Jedyn omnibuš žo wobſchkodźi, tamne mócžachu ſ cźaſom wuthnuwacź. Woheń je dale ſnicźił wjez gumijowych wobruczkow, kiž tam w kólni běchu na ſkładze. Skónčnje žo wohnjowej woborje poradźi, woheń ſhaſchacź.

Z Łužicy

* S **Biſkopiz.** (Stótne wiki.) Na ſtótne wiki wjeźarowſku pohódnu běchu pschihłasyli 110 truwow, 24 jałožow, 22 běhakow a 128 proſatow. Kruwy płaćachu 250 hacź 400 hriwnow, jałožy 60 hacź 150 hriwnow, běhaki 30 hacź 55 hriwnow a proſata 9 hacź 16 hriwnow.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 24. meje 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych	47,45
1 jendźelski punt	15,48	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,34	100 franc. frankow	16,605

Burſy běchu wčera ſaſo jara ſłabe. Je njepokoja dale nasche politiſke pomjery. Wčera chcychu wſchelake Barſtiſke nowiny wědźeć, so ſtatnaj miniſtraj ratarſki miniſtr dr. Schiele a finanzny miniſtr dr. Dietrich wótcźo ſtuwitaj, dokeľž ſtebi jeju wróćoſtuwjenje jena mózna. Newah njepolitiſka ſtrona žada. Dźenſa ſo nowy pruſki ſejm ſeńdże. Tutón ſmije wot wſchcžo ſpocźatka ſo ſe wſchelakimi wobuſmoſcźemi bćźicź. Hačrunjeź je nazionalſozialiſtiſka ſtrona w pruſkim ſejmje najmócnjiſcha, je tola hiſchcze wulke praſchenje, hacź do kabinetowa ſobu ſaſtupi, haj hacź ſe jeje ſtejidźiny ſejmowego preſidenta wuſwoła. Kommuniſći njejſu pjerwa ſwobodni nazionalſozialiſtam ke kuſeńenju dopomhacź, ſchtož drje je ſ wulkej ſchkodu. Njebychu cźakli tak pschichłutne ſa Nimſku być, by ſcźi politiſke pschemyſłowanja pschało, ſo bychu nazionalſozialiſća abſolutnu wjetſchinu w ſtacźe dóſtali a tym nuſowani byli, kuſeńenje a ſ tym ſamołwjenje ſa ſud a ſtat pschewzacź.

Produktowe wiki jewjachu wčera dotalny wobraz. Dowóz njebě wulki ale mjuny a wikowarjo mało kupowachu, tuž bě ójes ójeſa, ſo na Barlinſkich wikach pschecźa a wowoſ zentnar po 5 pj. popnichcźichtaj. Na Drježdźańſkich wikach jenicźky pschecźa pornjo pjatki 15 pj. pschijadnje. Se wſchěch ſtron pschichwatejcźa powěſcź, ſo pjeny hacź dotal ſpokojaze žrě łubja. W termińowym wikowanju je tohodła jaſnje popaſchećowanje płaćišnow ſa pofoźiſche termińe ſpóſtnacź. So bychu naſchi ratarjo tola tak prawje ſpóſtnali, woſtejvjamy tohodła płaćišny psched tydźenjom. Nunje w termińowym wikowanju wuraźuje ſo mjenjenje wikow, kak ſo płaćišny poſoźiſcho wuwija. Loni nałymnu hacź do dźeńſnišchego dnja nadźijacheju ſo wſchelaſaj ratarjo wyſokich płaćišnow ſa rožk. Tomu wſchak ſadźiwa wukrajna, woſtejce ruſka rožka. Tu nałymy wo hriwnu tmišcho dóſtawaja hacź tukrajnu. Hišo nałymy nam naſhonicźi mlynkoju prajachu, hdyž ſo ratał ſa nałéto ſchcźeźdźerjowych płaćišnow nadźija, ſo ſwjetſcha mylì.

Zentnar płaćeſche wčera w Barlinje:

pſchenicźu 13,55—13,65 hr. (13,75—13,85 hr.), rožki —,— (10,25—10,35 hr.), jecźmjenja nałémjenjo hr. 9,30—9,65, (9,30—9,65 hr.), nałymiſcho 8.90 hr. hacź 9,25 hr. (8,90—9,25 hr.), wowſa 8,15—8,35 hr. (8,20—8,45 hr.),

w termińowym wikowanju:

pſchenicźu:

ſa meju: 14,05 hr. (14,40 hr.),
ſa julij: 13,55—13,56½ hr. (14,17½ hr.),
ſa ſeptember: 11,27½—11,26¼ hr. (11,30 hr.),

rožki:

ſa meju: 9,82½ hr. (—.—),
ſa julij: 9,47½—9,42½ hr. (—.—),
ſa ſeptember: 9,10 hr. (9,12½ hr.),

wowſa:

ſa meju: 8,70 hr. (8,67½ hr.),
ſa julij: 8,90 hr. (8,90 hr.),
ſa ſeptember: 7,66¼—7,65 hr. (7,60 hr.).

w Drježdźanach:

pſchenicźu 13,30—13,55 hr. (13,45—13,70 hr.), rožki 10,45—10,70 hr. (10,45—10,70 hr.), jecźmjenja nałémjeho 9,65—10,20 hr. (9,65—10,20 hr.), nałymiſcheho 8,75—9,50 hr. (8,75—9,50 hr.), wowſa 7,80 hacź 8,20 hr. (7,80—8,20 hr.).

Wiki rěſneho ſkotu wčera w Drježdźanach.

Wiki rěſneho ſkotu wčera w Drježdźanach běchu ruże tak ſchpatne, kaž tydźenja. Swinii běchu ſaſo wjazy hacź na doſcź pschihwjeſli, tehodła mějachu ſchpatne wiki a płaćišny běchu ſtóžkowe. Też wo cźežke tučne ſwinje malo rodźachu a ranzy ſtyła njeroźinčachu. Cźelata běchu wo něſchto žodniſcheje, ale pak pokuje boſwahachu. Wažeńbu běchu 246 hacź 260 kilow. Wowcy běchu ſtejidźene a ſtejidźachu ſo derje. Wuſtawichu ſo 1 hacź 3 hacź 4 hacź 5 wowcow. Wuſtawichu ſo 1 hacź 3 hacź 4 hacź 5 wowcow. Wuſtawichu ſo 1 hacź 3 hacź 4 hacź 5 wowcow.

Ssódniſke powěſeje.

Pſchejeżdżowanja:

ſrjedu 25. meje 1932:

we **Wermingohoſſ** w kantinje dop. w 9 hodź.: ſoſa, we **Wulkich Sšarach** w Strembjez hoſćeńcu dop. w 10 hodź.: motorſke kolo, wuſkotowanje lěhańje,
we **Wojerezach** w hoſćeńcu „K lwjeńdźe" dop. w 11 h.: draſtowy khamor, zigary, krawka ſchijana maſchina, nowe piſańſke blido a też jene trjebone, klawěr, radio, kłamaſći khamor, ſoſa, trjebane kolo, wucźaſowańſke blido, ſchijana maſchina.
w **Běłej Wodźe** w hoſćeńcu „Ke króſe" dop. w 10 h.: klawěraj, biljard, lékaſſke inſtrumenty, wſchelake meble, piſany ſtroj. 4 cźaſowniki, wſchelake drasty.

ſchtwórtk 26. meje 1932:

w Budyſchinje na ſudniſtwje dop. w 9 hodź.: wſchelake meble, maſchiny, hudźbne ſtroje, elektriſke lampy a ſchpiritusowa pschiprawa, wulki njebos, hudźił ſelenje barwy, wſchelake hrajki, blidowe ſerwiſy, ſchidła, 6 radiow, 400 piw. ſchtelcźkow, wonjate mydła a cremu, njemjecźny khamor, muſ. kožuch, ſcźitańſka ſchijana maſchina, drobne dobjerki, wobrazy, motory na wjerzitny prud, muſ. a žonj. wobuwcźa, hołtwinſka tźełba, ruczny wobleſ, gramofony, radia, kłamaſćita poſkładnja, 40 gramofonowych taſelow, wſchelake cźahańki.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliowe symjo we tonach abo 1000 kg, howaſ 10 kg

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	23. 5.	21. 5.		23. 5.	21. 5.
Pšenica	271-273	272-274	muny	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	196,5	202-2 4	woka	15,0-18,0	16,-18,0
jećmjeń, nal.	—	—	mórske tmiony	10,0-11,5	10,0-11,5
jećmjeń	173-185	173-185	bołte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	163-167	164-168	keradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšenč. muka	35,0-36,0	35,5-36,(	lany wosuſk	10,7	10,7
rožna muka	5,8 27,7	26,8-27,7	ſuch. truhanź	9,00	9,00
pš. wotruby	11,2 11,7	11,2-11,4	bórnj. kruški	15,5 15,7	15,5-16,1
rožno „	9,5-10,0	9,5 10,(	ſyno, 50 kg	1,45-1,6	1,45-1,65
raps	—	—	rožna ſłoma	1,30-1,55	1,3 -1,45
hrošeh Viktor.	17,0 23,0	17,0-23,(	owjeſ, „	1,05-1,20	1,15-1,3)
lane ſymjo	—	—	wowſna „	1,05-1,20	1,05-1,20
pjeluſki	16,0-18,0	16,0-18 (	jećna „	1,05-1,2	1,05-1,20

Drježdźańska burza (23 5.)

Pšenica 76 kg	266 ±71	bórnjace kruški	18,00-18,25
rožka, 74 kg	209-214	pšenč. wotruby	10,20-10,60
nałětni jećmjeń	193-204	rožne wotruby	11,00-12,50
nazymsk jećmjeń	—	pšeńćna muka	46,25 48,25
wows	156-164	rožna muka	30,75 31,75
šerwjeny dźećel	158-160	woka	—
raps	—	pjeluſki	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	9.00 9.20	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznego ſkotu na Drježdźańskich ſkótnych wikach.

23. meje

146 wol. 413 byk., 256 kruw., 51 jałoc., 1041 ćelat, 622 wowc., 2926 ſwini.

Płaćizny za

woły: 1. 31—35, 2. 25—30; 3. 21—24; 4. 18—20;
byki: 1. 28—31, 2. 23—27, 3. 19—22, 4. —;
kruwy: 1. 26 - 30, 2. 22—26, 3. 14—19;
jałojcy: 1. 30—34, 2. 24—29;
wowcy: 1. 36—40, 2. 30—35, 3. 25—29;
ćelata: 2. 42—49, 3. 36—42, 4. 30—35, 5. —;
ſwinje: 1. 34—35, 2. 36, 3. 34—35, 4. 33—34, 5. 30—32, **Raney:** 28—30

Z krótkim słowom

Pśichi njewjedrje pjatk wjeczor dyrbi błysk w Kiełu do radnizy, jenoż pówańuje a jenoż bydlerinje, njesapali pak. Pśichi naśim wichorje ju ho w pśichśitawje nękotre płachtate cyłmy powrěźiłe. Młody cłowjek je ho zacpił.

*

W połodnjoscej Afriźy je ho 16 hórnikow w podkopkach zaśmyło. Dotal ju pjerjoch żywych wuńerjebali.

*

Delnjoserbske wuhlowe jamy, kiž 23. meje na swoje 50letne wobstaśe słušadowachu, ju z tuteje pśicyny nahladnu pjenjes mjes swojich sastojnikow a dźěłaćerjow rozdźěłe a też sakkanu knjeźerstwu wjelsci pjenjes za zwonkowne sameny pśeswopśate.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutśiśu krjedu:** Smužejmy njewobśtajne, pomrózene a trochu mazane wjedro.

* **Bratr jenoho z dźěła puśiśeneho zyhelnjarja Schreinerez zyhelnjy we Walbersdorfu je prjedawśiśeho burgenlandskeho krajneho hejtmana Schreinera, pśechodnu kśesćijańsko-sozialnu stronu, z kotrymuž bě ho pśiśerěźał, zaśelił. Winik je ho kmam policiji wudał.**

* **Cźeźke njewjedra ju w Ranśiskej Pruskej zaśhadkale. Błysk je na wjele mźinach do twarjenjow dyrił a zapalił. We Waldatwje je błysk kowarskeho mischtra zarazył. Na wjele mźinach je błysk teź skót na pastwiscźach moril. Njewjedra ho z krupami pśechwodźachu, kotrejž ju žywy śnježile.**

* **Cźeski wjerch Lobkowiz je pśichi wujeźdźenju automobilow na Awskej cźeri sajesboził. Wobruč jenoho kola jeho automobila bě ho pukła. Automobil ho wjazy wótcź pśechcejśny a ho rozbaty. Wjercha Lobkowiza z rozbitym nozom z rozpadankow wucźěchu. Spodźiwne je, so je snaty jaźnowidźer Hanusen do pśeda prajił, so wjerch Lobkowiz pśichi wujeźdźenju śmjertnje sajesboži. Na jeho słowa pak njeźedźujo njejsu wjercha Lobkowiza warnowali.**

* **W Jendźelskej ju kylne deschcze w Derbyśirskich a Leicaśtershirskich jeronach wjele schkody nacźinile. W mźeście Derby woda 1¾ metra po dróhach schumjesche. Njedźelu popołdnju ho hacźenja Derwentśeje rěki pśechodźechu. Teź Alphy je cźeźko cźerpił. Po dróhach ho cźołmy wozachu, kotrejž wobydlerjow z zhrobu sastarachu. We Werwickśim hrabinśtwje je ho wjele mil kraja powodźiło.**

Bohaty nawożenja.

Macej: „Wón pak ma njesmźerne wjele pjenjes, moje dźěćo! Nadźijam ho, so njejsy jemu prajiła, so jeho njelubujesch!“

„Mě, macźi, z tym chcyły hyšcźe docźakać, dónž njejsmoj ženjenjej!“

Sokołstwo, šport a hry

Pólska Sokołka — světowa mištrowka!

Znata pólska lohkoathletka Weissce je w z ćiskom diska postajiła světowy rekord. Je disk ćisnyła 40 m 39 cm, to je 4½ cm wjacy hač běše dotalny světowy rekord. Młoda pólska lohkoatletka pojědże tež do Los Angeles na olimpiske hry a też tam wěsće zbijo swětowy rekord. Weissce bydli pola swojeju staršeju w Pabjanicach pola Łódźe. Wona je sobustaw sokołskeje jednoty. Je jara młoda, mjenujcy hakle 19 lět.

Přilopk

40 muži sćitgri dny žiwych pohrjebanych.

Sasćhu krjedu bě ho pśichi twarje żeleźnišćkeho tunla w Andach 40 muži žiwje pohrjebało. Tych ju nětko njedźelu wukhowali. Pśiches 4 dny běchu woni pśichebyli we wušim podkopku a ju jara hłód a łaknosć trapali. Je nadźija, so wśichtcy žiwi wostanu. Wukhowanje běsche jara strašne a tola ho druhi dźěłaćerjo njedachu mylićz a swojim towaršam na pomoz khwatachu.

Prěnje němske zetkanje katolskich doprědkarskich sylow (Sturmschar) w Koblencu.

Pśi „Deutschen Eck“ w Koblencu wotmě so wulke zjawne wustupjenje. Sta khorhojow a khorhojźkow katolskich doprědkarskich sylow wobdawaju pomnik kěžora Wilhelma.

Wusti Brockhaus. Wuschoł je pjaty swjazk, kiž wobsahuje słowa Dor. — Gy. Wažne je pśichłodnym wuchowanjeńkym słowarjam, so nam pśichinjeje wschitko, schtoż nam wschědnje sajimnje. W pjatym swjazku je tu zasy rjad pschedmjetow, kiž wschědnje tuzbamy, na pśch. elektrista móz. Wo njej jedna pjana 56 rjadowazow (z 142 wobrazkami). Dale w tym swjazku teź ho wopisuje „Želesniczarstwo, Jendželstwo, drohe kamuschki, jeschcežizy, hórbstwo atd. S mětkow ju wopisuja teź Drježdźany. Nadrobnje ju teź jedna wo cźischcźerstwje. Powschitkownje mózemy teź tón swjazk Wusteho Brockhausa najzbóžnje doporuczeć. Placźi w płatowej wjazbje 23,40 hr. Když ho wuměni na stary lesikon, pak jenoż 21,15 hr. placźi.

Swójbne powěsće

Siwerowanoj: Marcin Gerzabek z Lisku swudowjenej Wolgtowej rodź. Scholezej w Kotlitzach.

Semrěł: Arno Noll w Budyschinje. — Arnoscht Pětschka, fahrodnik w Huckinje, 76 lět, khowanje budźe jutśe krjedu pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. Arnoscht Julius Kunza, żelezniski wyschschi rjadowaŕ na wotp. w Lubiju, 70 lět, khowanje budźe jutśe krjedu popołdnju w 2 hodź.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć“ zmjeje srjedu 25. t. m. ważnu spěwnu hodź. Nichtó njech njewuwostanje.

Dirigent.

Bukecy. Jednota Sokoł. Stóź chce so njedźelu 29. rožownika dopołdnja na zwjazkowym wubědźowanju w Mješiach wobdźělić, njech so hnydom zamołwi dla zhotowjenja lisćinow pola br. Lubjenskeho. Pawoł Lubjenski, Hochkirch, Post Pommritz

Łužisko-Serbski Sokołski Zwjazk zarjaduje zajězd na IX. wšosokołski zlět do Prahi. Stóź chce so wobdźělić, zhoni bliže pola br. zwjazk. jednaćela w Budyšinje. Připowědźenja maja so wotedaź do kóne tutoho měsaca.

Zjednoćenstwo Serbskich Žonow zmjeje srjedu 25. rožownika pop. w 4 hodź. w Serbskej kofejowni we Serbskim Domje hłownu zhromadźiznu. Dujowy porjad: Rozprawy. Wólby. Wšelćizny. Sobustawki, přińdźće wšitke. Hosćo su lubje witani.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ“. Wobroćamy so z nutrnej prośtwu na naše serbske towarstwa a teź jednotliwych sobustawow, zo bychu naš jenički literarny časopis „Łužicu“ sebi skazali, dokelž wobsteji strach, zo budże so dyrbjeć jeho wudaće zamjezować. Ważmy sebi to, štož mamy a pomhajmy. Tutón wudawk, „Łužicu“ skazać, kiž je prěnjotnje redigowana, přinjese mnoho zajimaweho, móże wěsće kóžde towarstwo znjesć pśi dobrej woporniwej woli. Předsyda župy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za loknjy dźěl a feuilleton: A. Doćman Budyšinje. — Za nawódźiki: G. Jnnak w Budyšinje.

Dobra, z 10% so zadanjaca

nahódnjeńska hypotheka

na 6250,— hr. so woteda. Pisomne poskićenje pod H 67 na wud. Serb. Nowin.

17 hač 20 lět stara

holca

do ratarskwa so pyta. Bliže zhoniće we wud. Serb. Now.

Wolće

pśi nakupowanju

wupjerkow a łožow. šatow

jenoż dobre kajkosće pśi najnižšich płaćiznach

we wosebitym wobkhodźe

Hilger

na Seminarskej hasy 2

Picu za kurjatka, mućku za jejanjesenje

poruća

Rauchfuss

symjenjowa wikowańja

na Žitn. wik. 9. Tel 2069

BARBY

Laki

Klij kupujeće

Firnis derjeatunjo

Serśćowcy w barbowej wikowańi

B. MUCHI

W KULOWJE

na torhošću. Rěcu serbscy

25. meje druhu předawańju w Budyšinje na Dźiwadłowej hasy 2

Z přileżnosću tuteho wotewrjenja chcemy naše ćesćene wotebjerjastwo wosebje zwjesćić a darimy tohodla w tutej předawańi

5000 ryhelow Kosa połnomlóćneje šokolady

Samo nizke płaćizny tutych wubjernych přeco ćerstwych

Kosa

šokoladow pralinow kakao

su hižo lěpšiny, kotrejž so Wam zrědka poskića, kotrejž pak dyrbiće wužić, tak derje kaž to móžeće!

Tu někotre pokazki našeje zamóžnosće:

Tafla dobreje połnomlóćn. šokolady	17 pj.	½ punta mjatlićkoweho zelenka	25 pj.
½ punta snědańskeho kakaowa	25 pj.	½ punta apfelsinow. a citron. zelenka	25 pj.
½ punta klobučkowych pralinow	25 pj.	½ punta wóćerstwjeńskeho dropsa	30 pj.
½ punta pjećwa	25 pj.	½ punta žiwjenje zbudźakow	30 pj.
½ punta kisałeho měšenja	30 pj.	½ punta lodowych plackow	40 pj.

a za 22 pjenjeźkow taflu šokolady, kotraž so najlěpšim wudźěłkam runa.

Dalšu předawańju: na Kamjentnej hasy 19a

Serbske tačele

(Gramofon Platten) ma na składźe **Jan Schieback w Budyši.** we Mužakowskej dr. 4

Wohlekowe tkaniny, kaž muslin, płóćl. žida, žiđżany płat, indanthren, módročišć, beiderwand cefir, volle, marocain, georgette atd. w najwjetšim wubjerku po najniž. płaćizn. pola firmy **Reimann** při Póstow. naměśe na Hońo hasy 29

Prošu wobhladajće sebi wukładne wokna a wokhěžu!

Rěcu serbscy!

Wurjadne poskićenje

wot štwórtka 26. hač do wutory 31. meje

Punt margariny	Wše 3 punty	
Punt kokosoweho tuka	hromadźe	**1,08**
Punt swinjaceho šmalca	jenoż	

Dale:

Limburgski twarožk, 20% tuka	punt 45 pj.
Limburgski twarožk, bjez škory, w staniolu	
20% tuka	punt jenoż 55 pj.
Edamski kulojty twarožk, 20% tuka	
	punt jenoż 60 pj.
6 pakćikow puddingoweho próchа	
sortérowany	jenoż 45 pj.
Malinowa brććka (z rafinadu zwarjena),	
z wišnjowej brćku ćemnjena	punt 55 pj.
3 punty błtych bunow	jenoż 50 pj.
3 tafle połnomlóćneje šokolady,	
kóžda tafla 100 g	jenoż 50 pj. netto
6 macićkajakow	jenoż 20 pj.
Pjećene jerje	litrska tyza jenoż 50 pj.
Jerje w żeleju, sardiny, zawalene jerje, Bismarckske jerje, kóžda litrska tyza jenoż 68 pj.	

Nimo toho hišće 6 proc. rabata

Thams & Garfs w Kamjencu

Za zrudobu a wjesele

namakaš khartki wšelakeje družiny w Serbskej knihańi w Budyšinje

Konditarnja

Café Lehmann

w Budyšinje na Serbskej hasy

Swojim ćesćenym hosćom wozjewjam, zo kóždu sobotu hač do popołdnja 3 hodź. šalka najlěpšeho bunjaceho kofeja z dawkom 25 pj. a khanka 50 pj. płaći

Stajnje ćerstwy kofej, pjećwa a pampuchi. Rjane štomowe tykancy a torty, najrjeńši dar za kóždu składnosć

Wo přećelny wopyt prosytaj

R. Lehmann a mandź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowóźnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 120 · **Budyšin — Srjedu, 25. meje 1932 — Bautzen** · **Lětnik 91**

Nuzowe wukazy wostanu

Sšnadna knjeježstwowa wjetšina we wubjerku.

We wubjerku hospodarskeho plana němskeho sejma je wottorn knjeježstwo se małkej wjetšinu dobyło sćinilo. Namjety nazionalnych sozialistow, němsćonazionalnych a komunistow na wroćenje wšitkich nuzowych wukazow, wot 1. julija 1930 wudatych, a namjety pšećiwno jenotliwym nuzowym wukasam, wobsebje wukasa f 8. dezembra 1931, su so f 18 pšećiwnjo 17 hłosami wotpokasale. Sa wottrońenje nuzowych wukasow je pódla tśich namjetowazych stronow tež němska ludowa strona hłosowała. Přejdy teho su we wubjerku nowe namjety nazionalnych sozialistow wotpokasali, dokelž so njejsu pola němskeho sejma sapodale a so f tuteho wubjerkej pśiphokasale.

Pśiched wothłosowanjom su so dźeń pśedy we wobsěrnej debaće němskonazionalni, nazionalni sozialistoja a komunistoja saładuje pšećiwno nuzowym wukasam wuprajili. Sozialdemokratoja prajachu, so ja politiku nuzowych wukasow njejsu samolwiśi. Nuzowe wukazy bychu pak so jenož potom mohle zyle wottrońiś, gdy by w němskim sejmje wjetšina była, kotraž by swótniwe była, po puću porjadneho dawanja sakonjow město nuzowych wukasow naprawy cinić, kotrež su so žiwjenjowe potrěbnosće musu cerpjazych ludowych wórstwow musałe.

Na prašenje, gdy wubjerk hospodarskeho plana f nuzadženjom wo dokhodach a wudawkach sapoczinje, sastupnik němskeho finanzneho ministerstwa wotnowi, so su wuradženja němskeho knjeježstwa wo hospodarskim połoženje letša tohodła wobsebje wobcežyne, dokelž dyrbi so němske knjeježstwo niž jenož sa wurunanje w hospodarskim planje, ale tež sa wołoženje gmejnskich finanzow postarać. Tele wuradženja su pak so w kabinetu žobotu kónčyłe. Nazijšk němskeho hospodarskeho plana so někotre dohotowi, a zdyły plan so najsterje hišće tutón tydźeń němskostatnej radze pšepoda.

Sakski sejm wo zasudźenju Großenhainskich sobustawow němskostatneje khorhoje

Sakski žejm je so wutoru f namjetomaj sozialdemokratow a komunistow wo wuwiśudźe pšećiwno Großenhainskim žobustawam němskostatneje khorhoje saběrał. Drježdźanski ławniski žud je žobustawy němskostatneje khorhoje k cežkim khłostanjam, mjes nimi k khłostarni, sajudźił. Pšećiwno wuwiśudam je so mjes tym powołało.

Wo sozialdemokratiskim namjece sozialdemokrat **Edel** praji, so je so cłoh němskostatneje khorhoje po pšechadźiwje pśiphopowědźił. Nazionalni sozialistoja so jón po pšechadźiwje planje nadpadnyli. Njedźiwajcy teho su pśiphłuschnikow němskostatneje khorhoje, kotrjž su so wobarali, cežko pokhłostali. Rěčnik najwótrišche naprawy pšećiwno **jenotliwemu wjedźenju pšechpytanja a procesa** žadasche. Dale bychu so dyrbjałe khmane sakonjske naprawy cinić, so by so wuwud pšećiwno pśiphłuschnikam němskostatneje khorhoje pruhował. Rěčnik žudowemu pšechadźidźe Kochej porokowasche, so je najcežšeje khłostanja napołožił. Powołanske žudy su hižo přejdy wjele Kochowych wuwudow porjedźile. A runje Kocha je justizny minister sa spěšcheho žudnika postajił. Tu dźe wo wědome pśichwjenje prawa, pšećiwno kotremuž so sozialdemokratoja hórscha.

Kommunist Sindermann kommunistiski namjet w tej samej należnosći sastupowasche. Po nim dyrbi žejm „swoje hórschenje nad klažowym wukudom wuprajić a jón jako žadławy politiski hanibny wuwud wosnamjenić". Knjeježstwo dyrbi khłostanje pšećiwno saładuenym dźěłacerjam hnydom wottrońiś.

Debattu konserwatiwny **Fritzsche** wotewri. Wón nochzyše do Großenhainskeho procesa sapschimnyły, dokelž po podaću powołanja hišće traje. Do justizneho ministra dźenża sa wšcho bija, schtož so w justizy stawa. Se politiskich procesow bychu so dyrbjeli žudniscy wusamknyć, kotrjž maju w politiskich stronach nawjedowaze stejišcho. Na druhej stronje bychu so sozialdemokratoja dyrbjeli hladacy, zyku justizu politiskim jenostronkam mjenowacy.

Sa nazionalnych sozialistow sapósłanc **Meyer** wotmołwi. Rěčeśe we wulkim njemérje. Wjele sapóslanzow na dołu do jeho rěcze wokasche. Ssejmowy president pšecezo snowa k porjadej wołasche a hrožeśe pobjeżenje pschetorhnyć. Meyer sozialdemokratam radźeśe, so bychu so pola sozialdemokratiskich policajskich sastojnikow wobhonili, hdźe wina leži, so je w Großenhainje k tajkim kraženjam dośło. Großenhain je jene f městow, w kotrymž su sozialdemokratoja w nowembrje 1918 f wobsebje wulkim troschenjom postupali. Schtož je sozialdemokratija tehdy a wjele lět pobjeżisco wuhnyła, to někto źineje. Někotre cźłoby nazionalnych sozialistow prawo na dróhu też sa sebje žadaju a so sozialdemokratam njedadźa f njeje wuhnać. Njewopinje so wjazy wo programowe dypki; pschetož sozialdemokratoja nimaju wjazy žanych.

Kommunist Mätzig we Wulkohainskim wuńdźe „wojenje klaßowje justizy" sa žejmowu kritiku na justizy widźi.

Justizny minister dr. Mannsfeld praji, so po sapodatym powołanju wo trajaze žudnisce jednanje dźe, wo kotrymž so tohodła njemóże wuprajeć.

Sozialdemokrat Neu wobjarowasche, so minister se žiwjoce reserwy njewuńdźe. Rěčnik porokowasche, so je so w Großenhainskim padze spěšne jednanje nałožiło.

Nazionalny sozialist **Studenkowski** praji, so sozialdemokratija nima žaneje pschiciny, so wobcežowaci, dokelž pruska justiza, kaž je rěčnik žam nathonił, w spěschnym jednanju na prawa wobjerženych hišće nje mjenje dźiwa.

Sozialdemokrat Neu rěcznikej pschiwoła: „Jeli so wěrnosć rěcźe, tež ja to sajudźenju."

Nazionalneho sozialista Kunza president Weckel f pobjeżérnje wupokasa, hdyž so f wótrymi słowami na to bórschesche, so Neu na słowach Studenkowskeho dwólnje.

Wjednik němsćonazionalneje jtrony **Siegert** pschipowědź, so jeho frakzija namjetaj wotpokasa. S tym dyrbi so pschećiwno tonu protestowaś, so žebi žejm śwěri, do frakzijowych prozeßow sapschimnaś. Wón, rěcznik, pschećiwno justizneme ministrej a žudnikam dale schcejmowaci njebudźe.

Namjetaj sozialdemokratow a kommunistow so po knjeježstwowym žadanju prawnemu wubjerkej pschipokasa.

Kommunist Breitenborn wo namjece, naspupazym nisdowe hibanje w twarskim pschemyśle, rěcźeśe. Twarzam, kotrjž statne twary wunjesdźeju, by so dyrbjało porucźeć, so bychu tele dźełu po starej mśdźe po 1 hr. 15 pj. dale wunjesli. Twarjej dźěłacerjo, kotrjž su so zapowědźili, po snižanej mśdźe 85 pj. dźěłaś, bychu so dyrbjeli hnydom sašo do dźěła pschijeć.

Sozialdemokrat Arndt žadasche, so by mśda po dotalnym tarifje dopłaćała.

Namjet so f hłosami kommunistow, sozialdemokratow, nazionalnych sozialistow, statneje strony a ludowych nazionalnych pschija.

Drježdźany su předměšćanske małe zasydliśća wotpokazałe

Němskostatny kommisar sa pschedměšćanske małe sajdlišća bě městu Drježdźanam 625 000 hrivnow sa 250 pschedměšćanskich žydlišćow poskiežił. Drježdźańska měšćanska rada je někto wojjewiła, so tole poskićenje nochze wuzyć a so pschedměšćanske sałudnenje wotpokasuje. Sa swoje stejišćo so na to powoła, so město njemóże sa jadanjenje pożeżnoki cukowarc. S wótrišeju móże so f tym ličeć, so žydlerjo po někotrych létach njebudźa dań sa němskostatnu pożeżnoku swojeju mózu. Po tom by so sadanjenje wot města žadało. Městu pak w nětcźišchim cźasu njeby mójało było, tole žadanje dopjelnić. Město je f rukowanjemi f cźasa, hdyž je so wjele wobhybłenjow natwarilo, hižo nětkole w pschewulkej měrje porucźene. Tež by dyrbjało w stronje, hdyž bychu so žydlišćeja salożile, na kamjenje thosty sa 200 000 hrivnow drohow natwaryć. To městu njeje mózno. Pódla teho je cźitko, we Łobjowym dole kraj sa žydlišćeja namakaś. Radźiny namjet, so by so posćicena summa žmeła sa natwarjenje małych wobydlenjow wużiś, je němskostatny kommisar wotpokasał.

W Anhaltskej so knježeŕstwowy kurs přemeni

Nowe anhaltske knježeŕstwo, f nazionalnych sozialistow a němsćonazionalnych wobstejaze, je anhaltskemu knježeŕstwowemu presidentej Pawlikej a dwěmaj wokrejžnyma direktoroma, Güntherej w Bernburgu a dr. Heinzy w Desjawje, haž na dalsche dowoleńju dało. Pawlik a Günther sozialdemokratiskej stronje pschisłuschataj, Heinza je žobustaw statneje strony.

Pruski sejm so změrom wotewrił

Přenje pobjeżenje nowowuzwoleneho pruskeho žejma je jo wutoru změrom, spěchnje a bjes roshorjazych podawkow minyło. Nazionalni sozialistoja, kotrjž dwje kmjetsce wobdrnj, so pschejdawschich wupadow pschećiwno pschećiwnym stronam wostajichu. Jenož kommunistoja husto sawołaja a agitazisce namjety podawaja, pytachu měr a porjad kajšeź. To pak so jim njeje poradźiło. Zyle pobjeżenje je jenož pół hodźiny trało.

Přejdy hač **starobny president Litzmann** pobjeżenje wotewri, jeho kommunistoja powitachu: „Přejcź f kěžorskim generalowi!" a „Přejcź f sajcźimom!" Mózne f presidentiskim swonowom sajwonjwschi, Litzmann praji: Wotewrjam prěnje pobjeżenje schwótrotheho pruskeho žejma. Po detalnym swěcźenju tym najstarschi žejmowy žobustaw. Sejm so 22. januara 1850 narodźił, tym potajkim w 83. žiwjenjowym lěcźe. (Kommunistoja wołaju: Wójmu jeże zyle derje pschetrali!) Prascham so, hač móże so w tejle shromadźiznje něchtó f wjetšiny starobu wupokasaś. Tomu tak njeje, potajkim mam jednanje wodsći, dźiniš so wuprawnjeny president njewuwoli. Mam schtyrjoch pschiśhudnikow powołaś. Powołam jako pschiśhudnikow Hintlera (naz. soz.), Haaku (naz. soz.), Paetzela (soz.) a Gieschon (centr.) Starobny president pschiśhudnikow namołwi, so bychu so k jeho prawizy a lewizy sejdźeli.

Mjes tym so wschitzy sapósłanzy stanychu, starobny president na cźeśe njeśiłuje w podkopkach spomni, kotrejž je f njedawno w Dortmelde stało. Potom wojjewi, so je statne knježeŕstwo wróco stupiło, a so ju frakzije wjele namjetow podale.

Zhromadźizny a ludowe ćahi pod hołym njebjom w Pruskej zakazane

Kaž je pruska knježeŕstwowa nowinska słužba wojjewiła, je wukas šmitskowneho ministra wo wuwijacych w nasłupanju sakasanja shromadźiznow a ludowych cźahow pod hołym njebjom f 13. haprele 1932 płacźiwosć słubił. Tola móże knježeŕstwowy president sa zyle njepolitiske shromadźizny a ludowe cźahi pod hołym njebjom po pśiwotnych namjetach, znajmjeńsćha tśi dny přejdy podatych, wuwjasze pschiśhłosćicź.

Awstriska budże swój dołh ze šillingami danić

S pschedźiwjenjom nowego swjatkowego kanzlera Dollfuża su so pondźelu awstrijscy ministrowje wo finanzynym położenju rozrěcźeli. Knježeŕstwo je wo tym žohodowace sćěhło: Dokelž so jasunpinje wulkomócnoseźow w Genfu hakle sa dleschi cźas wo pomocnym skutku sa Awstriku dojednanju. Dokelž Awstrika njemóże dźeże cźakacy, knježeŕstwo wukasa pschihotuje, po kotrymž so w pschihodze **wukrajny dołh se šchillingami sadani.** Hač dołat je so dań f pjenjezami kaza wuplacźiła, kotrejž je pożeżonku dał. Někotre to njeje wjazy mózno, dokelž žebi Awstrika njemóże wukrajne pjenjezy wjazy wobstarać.

Šwajcarska złotu měnu njewopušći

Schwajcarski šmitskowny minister, šwjatkowy radźicźel dr. Mayer, je w pobjeżenju demokratiskeje strony namjet schwajcarskeho pschemyślowcheho šwjatka jara wótro wotpokasał, po kotrymž dyrbjesche Schwajcarska k wołoženju hołpodarskeje krize złotu měnu wopuśćeźicź.

Njepřezjenosć mjez francowskej radikalnej stronu a socialistami

Pschedźiwjenstwo franzowskeje radikalneje strony je wojjewiło, so do wulkeho snižanja wudawkow sa wójsko njeswoli, kaźež socialistoja sa žiwoje wobdźělenje w knježeŕstwje žadaju. Knježeŕstwo, f radikalnych a socialistow wutworjene, njemóże so po tajkim worzakacź. Teź stejišćo nowcho knježeŕstwa na wotbronjacej konferenzy je so f wobsamknjenjom pschedźiwjenstwa radikalneje strony podpjerało. Franzowska do wotbronjenja, kotrejž wobsebje Němska žada, njeswoli, jeli so so po jejnym žadanju internazionalne wójsko njewutwori, kotrejž by europiski měr šahowało.

Hennetowa rozprawa wo Gorgulowje

Parižšti policajski kommišar Hennet, kotryž je so se Prahi do Parisa wrócił, je pondźelu pschepytowazemu šudnikej wo žiwojim šćěhowanju w Cźěskosłowakskej cytnje

rosprawił. Pišonnim wobšćernu rosprawu hnydom napišeše. Schtož je ſ wyšchnoſće hłyšcheć, njeje kommišar w Czěſkoſłowakiſej wo Gorgulowje nicžo dobreho zhonił. Gorgulow je ſo w Czěſkoſłowakiſej tři króć wojenił. Jeho lekarſke prahy da ſu ſudniſke pſchepytanje pſcheczěiwo njemu zawjeſći a jeho ſtončenje ſ Czěſkoſłowakiſeje wupokaſali. We roſrěčenju ſ nowinarjemi je Hennet praſił, ſo ſu jeho policajſzy ſaſtojniſzy w Prahy a druhdje w Czechach jara pſcheczeliwje pſchijeli. S dźakom na to ſpomina, ſo je policija w Czěſkoſłowakiſej jemu wſchudże k pomozy była a jenm jeho nadawk po możnoſći połóſiła. Dodał je, ſo je ſ Czěſkoſłowakiſeje wjele wobſtwódčazych dokumentow ſobu pſchinieſł.

Njeporadźene pospyt, kommunistisku agitaciju w juhosłowjanskim wójsku rozsěrić

So by ſo roſſchěrjowanju njewěrnych powěſćow we wukrajnych nowinach napſchecziwo ſtupiło, je juhoſłowjanſke wójniſke miniſterſtwo tule wyſchnoſćiznu ſkóſkeliku woſjewiło: Pſched dwaceći dnjemi je ſo w Mariborſkej garniſonje wołkrylo, ſo ſtaj leutnantaj Atanaſkowicž a Miladinowicž w ſłužbje wukrajneje kommuniſtiſkeje agitacije. Leutnantej Miladinowiczej je ſo poradźiło, do wukraja cžekujcž, runje hdyž dychu jeho ſajeć, leutnant Miloſſkiwicž je žebi žiwjenje wſak. Hromadże ſ leutnantom Atanaſkowiczom ſu dwanaće młodych leutnantow a niſſchich leutnantow ſajeli, kaž też majora Djokića, na kotrychž tukaju, ſo je jim kommunistiſka agitazija ſnata była, ſo pak to njeſłuſchu ſwojim pſchedſtajenym ſdźělili.

Čechodła niemóže Italska wojeſku ſłužbu radikalnje znižić?

Finanzny roſprawnik, general Petitti, je w italſkim ſenaće wo praſchenju ſkróčenja ſłužbneho cžaſa we wójſku na 12 měſazow po franzowſkim pſchikładze rěcžał. Tajke ſkróčenje wójeńſkeje ſłužby by ſa lěcžny cžaſ najwyſchiſcheho winowcženja liczbu wojakow w kaſarnach wo 60 000 muži ſnižiło, w ſumiſich měſazach by měſto dźeſatnišchich 125 000 wuwučenych wojakow jenoż 90 000 muži w hotowoſći było. Franzowſka je najprjedy liczbu poſtojerow po powołanju a dale ſłužazych na 130 000 muži powyſcheła, runje wo 100 000 muži wjacy, hacž ma nětſke italſke wójſko. Kdy by ſo Italſka chyła po tymle ſyſtemje ſłožiť, by dyrbjała ſ nowymi wudawkami 600 hacž 1000 miljonami lirow liczieć. General Petitti na tónzu praji, ſo ſo radikalnje ſkróčeny ſłužbny cžaſ ſa kraj hodźi, hdyž ſu pódła ſcherokich finanzowych możnoſćow pſchiczinny ja to, ſo bychu ſo k dźěłu chmani wobydło możnoſćt krótki cžaſ w kaſarnach dźerželi, nješ tym je ſu w Italſkej wobſtejnoſće zyle hinaſche.

Muž, kotryž je Kitchenera morił

Po tſinaczelétnym pytanju je Newyorkſka policija kapitana Fritza Houberta Duqueſna ſajała, kotryž je pjecža ſa cžaſ wójny ſa Němſku ſpionažu dźěłał. Duqueſna ſu pſched 13 létami dla ſakoženja wohnja wobſtorżili. Dokelž ludaſche, ſo je po zylym ſćěle wołkromił, jeho do chorownje dachu, ſ kotrejež Duqueſna cžekny. Jeho też jendźelſke knjeſerſtwo dla mordarſtwa na dalokim morju pyta. We njedawno wudatych knihach „Muž, kotryž je Kitchenera morił“, kotrež je Clement Wood napiſał, ſo praji, ſo je Duqueſne ſa torpedowanje jendźelſkeje wójniſkeje łódźe ſamolwity, ſ kotrejž je ſo lord Kitchener potepił.

Mylo ſa wuſłědźenje wotwjedźerjow Lindberghowehо ſyna.

Senat newjerſkeho ſtata (w Sjednoczenych ſtatach połnóżneje Ameriki) je ſa ſajeſce wotwjedźerjow Lindberghowehо ſyna 25 000 dollarow myta wuſtajił.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 25. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +22. — Rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer —1, thermometer w nozy +12. Wuhłady na malo pſchemjenjenja. Kraſny Boži deſchcžił je dźenſa rano naſche łacžne dołiny a ſpjerne ſtrony a ſu nam ſamróczenje a dźenſa rano cžiſti a ſpjerny deſchcžik pſchinjeſłe. Wón hoži runje tak połam kaž lukam. Wſchuſt mužne trjebaja žita a ſuwu. Trawa a rěpy a woſebje druhe džerčele. Boſyn dyrbjeli ſo dźiwowaci, ſo njejſu naſ ſlimkate deſchcže potrjebnje, kajſeż tele dny wulke pſchiſtrejenje jendźelſkeje ſopuſcžichu. Na raniſchej Europu ſo hiſchcže pſchazo nižina wupſchiſchcza a nam dale maczany počaſk ſwěſcženje. Tola ſ wječora pſchibližuja ſo we ſcherokej fronce wyſchiny. Dokelž hacž do połnóżneho łodowego morja ſahaja, wot tam bjes ſadźewka pſchihlowjaze powětrny naſch woſuch abo loſt wuſtudža. Tehodła hroſy nam ſtrach ſymnych, haj ſamo mroſoſtych nozow. Jutſe ſchtwórtk je ſwjedźeń Bożeho Cžěła. Na tutym dnju ſo tehorunja rady hrima. Sſtónčko ſkhadża 3,57 hodź. a khowa ſo 7,57 hodź. Měſazk ſkhadża w połnozy 12,52 hodź. a khowa ſo doſ. 10,20 hodź.

Kostonychi kčěja

Schérokohałoſate koſtonychi ſu nam cžaſto ſ pſchihodnym ſchkitom na horazych ſkłónczych dujach, pſchi deſchczu abo kłódniza pſchi wobdyhnjenju po drohowanju. Sſoro ſu ſo, jako njebychu ſoſjena chžyle pſchepuſchczeſe Božeho ſtónčka pruhi. A tola namała ſo pruſa Boż. ſtónčka wſchudże a rodźicž a plodźicž pomha. Tak je nětko też koſtonychom ſakcžeca dało. Kaž ſwěcžnik na Božodźěcžownu ſchtonje hdźi kwčina rjanoſcž na hałoſach w ſwojim běłym, běłocžerwjenym abo nacžerwjenym khabatku. To je pſchijimny wokſchew ſa wócžko a lube dopominanje na wony ſłožowny dźeń w ſymje, na kotrymž luboſcž wſchech jednoczeſche. Też nětko luboſcž mnohich jednoca pod błyſchcžom kwětneho nałeća, pod ſchikom ſchtonowiny. Je ſo nam wobradźił ſłožanopuły naſtni cžaſ ſe ſwojimi mnohimi potajnoſćemi. Kaž hobr ſahaja do tuteho kwětneho morja koſtonych ſe ſwojimi njeličžomnymi ſwěcžnikami. Koſtonychowa aleja ſa ſo cži być ſwjedźeńſka ſnrka krajolnje nałeća, w kotrejž ſahudża najkraſniſche ſymfoniju naſche ptački, w kotrejž ſo wſchitkim hołd wobdarjenych a to ſamy my. Tohodła njeſahudźmy pſchi wobdźiwanju ſwěcžnikow na tu ruku a tón duch, kiž wſcho wodźi a wobkněži!

ſ.

*

— **Wikowanje ſ mlokom w błeſchach.** Měſchczanſka rada nam piſche: W prěnim ſaſtkim wunjedźenſkim wukaſu k němſkoſtatucznu mlokowemu ſakonjej wobſtejeſche ujedjaſnjoſcž wo wikowanju ſ mlokom w błeſchach. Tuta njedjaſnjoſcž je ſo nětko ſ wukaſom ſ 12. meje t. l. wotſtroniła. Po nim ſmě ſo, kaž je też ſe ſdobom wudatcžo wotſjewjenja dowidžeć, jenoż hiſchcže poſterſiſowane mloko w błeſchach wotedawacž. W błeſchach wotedawacž je drje też ſa prěnjotne a ſuamkowe mloko dowolene, tuſi mlokowej druſinje pak, ſnajmjenjſcha nětkle, w Budyſchinje do wikowanja njepſchiſtupjetej, ſo woprawdźe pſchi wikowanje w błeſchach na paſterſiſowane mloko wobmjeſchowſtanje. Tuto poſtajenje měri ſo na ſchkitanje pſchibarja a woſnamjenjenja dalſchi poſtupy w prózowanju, a njeſcž do wobkhada jenoż zyle bjeſporoczne mloko. Wyſchetrjebar dotal hačo njewědźeſchi, hacž cžiſtzene a ſterilſowane abo njewotwarjene a njewotkładane mloko w błeſchach kupowaſche, we wón nětko, ſo wón w błeſchach hygieniſzy doſpołnje bjeſporoczne mloko doſtanje.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi pódźeſtnišchim cžiſnjenju 1. rjadowneje 201. ſakſkeje krajneje (jubilejneje) loterije (1. dźeł) dobyczе wo 5000 hr. na cžiſło 113 dobyczе wo 3000 hr. na cžiſła 22 354, 26 587, 54 103 346, dobyczе wo 2000 hr. na cžiſła 42831, 48 66 078, 97 777, 132 083, 158 387, dobyczе wo 1000 hr na cžiſła 28616, 31 333, 32 475, 54288, 66138, 82830, 90 591, 91 101, 94862, 102 029, 115 795.

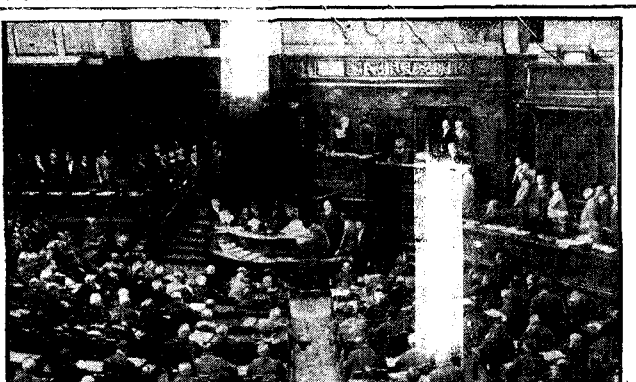

K prěnjemu posedźenju pruskeho ſejma. Pohlad do połnje wobſadźeneje plenarneje ſale pruskeho ſejma. Starobny president general Litzmann dźerži ſwoju wotewrjenſku rěč.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoſerbſka idyla.

Pſchek. M. K.-Khażowſki.

7] (Pokračowanje.)

„Mi ſo ſměj — mi — rohmiſch“ — a tſchałeſche ſ Jurkom a Bartromjom — „ale niz błaſniz — niz tkudźiny — kiž ſo njemóže wobaracž — niz Haiży — Haiży niz. A hudku — hudku ſy chyż — tak ſej dajtaj hubku“, a ſ wobličžomaj jeju k žebi pſchiraſy, ſo jimaj kreiſ ſ nožow wupraſny. — Jako pjerko jim ſ raſom w poweſtje wobrocži — „pódźetaj ſa Haiżu — pódźetaj — tak hjetaj — kak daloko mataj domoj“, rěcžeſche hnežnje — a we wupſchejſtrětymaj rukomaj jeju nětk ſ tyłom k žebi pſchiraſy, ſo jeju nopaj kaž dwej fſchemjeni ſabrincžeſchtej.

Zyła korczma ſproſtny. Jurk a Bartrom ſpoczatka ſe nohomaj bjeſchtaj, ſ rukomaj mjetaſchtaj, ale wobliczo ſi maj bórſy ſ krewju naběłmy, wocži ſ wóczinzow wuſtupjetej a wonaj wiſaſchtaj w Zymburowymaj rukomaj bjes mozy a bjes wobaranja. Zyłe ſ cžiſta wſchitcžy wukonjej tuteho ſyłnika pſchihładowachu. Schto bě pſchecžiwo tomu wſchitko, ſchtož běchu wo cžłowjeſkej mozy wot najſtarſchich rowjeſnikow ſłyſcheli powedacž! Schto bě pſchecžiwo tomu komediant, kiž bě tu w korczinje nědy ſ jenej ruku zentnar żeleza ſběhnył! S raſom ſabychu na wſcho, ra ſwadu a ſwacžku a w nětkym ſpodźiwanju hladachu na voſkracženeho Zymburu dweju najſwažliwiſcheju pacholow krucže dźerżazeho.

„Tak, pjerachaj —“ wołaſche Zymbura woběmaj rukoj do wocžow — „nětko ſo mi wutkněžtaj — ſtaj łohkaj kaž dwaj měchaj ſ pluwanu abo ſe ſłynom natykanej“ a pſchi tom ſtajnje ſ nimaj tſchaſeſche, — „puſcheju waju — běžtaj ſej — hólcžaj —“ cžiſnyj jeju k durjam a ſawoła hiſcheze: „Njech waju nětko ſ wodu połija — ſo byſchtaj k žebi pſchiſchłoj —“

„A konuj ſo hiſchcže chze — njech pſchiňdže“ — a ſtupi ſo pſchecžiwo wſchěm. — Cžakaſche khwilu frunany a hroſny. Ména hroſa ſ njeho wutkdaſeſche a wſchěch dokoła wokoło jimaſche. Nichtó njebě dotal khwile měł, ſo by ſo ſſrabał, ſo by wotnecžił ſ toho nahłeho pſchekwapjenja.

„A nětko ſmeju ſoło — ja — Semiczan — ja, Jan Zymbura“ — ſafakdaże po khwili jeho hłoſ. — Cžiſtny herzam pjenjes na talež, ſo na talerju połkoži, ſajwoni a khwilu kaž fumczeł ſo wjerczeſche — „ſym ſolo hižo měł — mam je a ſmeju je — niz dokelž wy chcžeſe, ale dokelž chzu ja — ja, Zymbura Jan ſe Semiz ſe žiwnoſcže cžiſto jedinacže — dokelž ja je chzu měcž. —

„Pſchecziwinſti hrodźit —
mjeſy horami“,

ſaſpěwa nadobo ſe ſměnjenym hłoſom. S milym a wyſokim, hnujazym a cžucziwym.

„Njeſapomni na to
ſchtož ſy mi dała“ —

pſchidachu ſo nadobo wſchitcžy hołzy, jako bychu ſ cžejſkeho łona ſo ſſodźili.

„Rubiſchko cži dała ſym —
wuſchiwane ſ haraſom“ —

ſaſpěwachu k ſeženje ſo tłocžaze ſatraſchene hołzy.

Hudźba ſo pſchida. Dudy ſamjerczachu, tarakawa ſahwiſda.

Zymbura ſadupa — ſawyſka — a prěnju hołzu, kotruž wohlada, wjedźeſche ſej do kola, bě jemu wſcho jene, kotre to běſche — budźiſche też po nju ſchoł, budźiſche-li ſamo Djouka knjeſa wſcherha ſ Hłubokeje abo ſ Wróže była. Kotruž prěnju wuhlada — tu ſej wſa. Bě to pſchipadnje Pucžuměcžanka — Knjeſiż Marka, — kotraž pola Porajhlez poſłednje łéto ſa kſnwarku ſłužeſche.

Jako ſ pjerkom ſo ſ njej po kubi wjerczeſche a hdyž herzy dohrawachu, cžiſtny jim ſ kola nowy dwaczytnik. — Ton leczeſche ſ tokom kaž běła mjetelcza, błyſchczeſche ſo we ſwětle łojowych ſwěcžkow a wjeſele padny na talež ſ ſwojim bratram —

Pod naſchimi wokami w dźerżelu —
popadźechu pospulika ſ pospulu“,

ſaſpěwa Zymbura,

„khicžichu jej do kožydłow
poleczenych pódła wróſkow“,

pokračowajſche korczma.

A hdyž herzy poſłednje hrónczko dohrawachu — cžiſtny Zymbura rejwarku, kaž ju dźerżeſche — do powětra — pſchituli ſo trochu — napſcheže pravizu — w kiž kaž ptačža popadny naſchrobjenu Marku — ſ łéwizu ju w paſu pſchiſpichnimny, ſo by jemu njeſpadnyła a tak ju na dłoni kaž prynzeſnu ſ kola njeſeſche hacž k ſcženje a tam ju pomałku a kedźbliwje na dołhu, drjewjanu ławku hadźi. Potom dźeſche hſeſe ſkowa won a toho wjeczera ſo do korczmy wjazy njewróci.

IV.

Wo niczim druhim ſo dołho we Pěſkowſkej wokolinje njerěczeſche dyžli wo ſylnſkim wukonju Jana Zymbura.

„Wuſtu, to woſtrowidźiny, nam wſchěm ſo ſhrihowa ſche, hdyž widźachmy, kak ſ Jurkom a Bartromjom njetaſche, kaž bychtej to pjerczaſ bykej — ſyłu korczmu buſtſche ſ nimaj wumjeł —“ powědachu Hrodźiſchczenjo Schmrjokowſkim, Puczuſmſtim a Nažiſkim na Puczuſmſtim kſchowoje pſchichodnu njedźelu po wulkej Božej nſchi a pokaſowachu jim Zymburu, hdyž ſaſo cžiſti a ſkromny, jako by njemohł do pjecz liczicž, ſaſo ſ ſyrkwje dźeſche.

„Schtó by to rjekł — tajki njenapadny cžłowjek na pohlad“, ſo wſchitcžy dźiwachu.

„Mje mozy ma kaž njedźiwjedź, ruzy ma żelezny, ſchtož popadnje — njepuſchczi —“

„A to je ſcžiſt — a pſchi tym ſo njeje ſ měſtna hiwnył — ſahanjeſche ſo ſ nimaj — a młodźina ko roſtesca do wſchěch rózkow — dweju pacholow ſbehaſche a wjerczeſche jeju, kaž bychtej to dwě pyrniczy bykej“, powědachu ſej ſtari.

(Pokračowanje ſcžěhuje.)

— **Każdy durch widżeć „Jo dr mam“ — šwjedženske** [illegible] **ly w Budyšinje.** Runješ mamy nětko khłódniše wjedro, šo tuta wulkotna a powučaza hra tola wšitkěch dojeżdżeżor we 8 hodź. pšeš Michałskej zyrkwju w Budyšinje pšechodnja. Wjednistwo tuteje hrowy pšihwali sa-šamu sa pod pjenjesa ludźam, kiž žanoho dźela nimaju a towarstwa a organisazije dostanu tehorunja potuliseny šastup sa swoje šobustawy. Njeskomóž tehodła nichtó, wopytacz tutu hru, kotraž je tolko šajima a pšichpómnaca zmakała. Jenoš hišće někotre dny, tehodła njekomóže šo.

Biskop dr. Konrad Gröber.

Swjaty Wótc je Mišnjanskeho biskopa dra. Konrada Gröbera za noweho Freiburgskeho arcybiskopa pomjenował. Tak běše biskop dr. Gröber hišće nic poldra lěta z Mišnjanskim biskopom. 13. januara 1931 hakle so pomjenowa za naslědnika nětko Barlinskeho biskopa dra. Schreibera. Po lědma 15 měsacow trajacym skutkowanju w jeho tudomnym biskopstwje bu wón sam nětko naslědnik zemrětcho Freiburgskeho arcybiskopa dra. Fritza, kiž běše jeho za Mišnjanskeho biskopa wuswjećił. Tudomne katolske wobydlerstwo wotkhad najdostojnišeho k. biskopa, kiž je sebi dobył wutroby wšitkich swojich diecezanow, jara wobžaruje. Biskop dr. Gröber stoji w 61. lěce žiwjenja. Wón wróći so nětko zaso na město prjedawšeho skutkowanja, zo by tamnemu wokrjesej ze swojimi mocami z wyšeho stojnišca služił. Njeje hišće znaty čas jeho wotkhada z Budyšina, też nic hišće wo jeho naslědniku.

*

S **Rachlowa pola Kubšchiž.** (Sapokasanje noweho wucžerja.) Sańdżenu pónđżelu k. schulski wjednik Schěza z knjesa wucžerja Jana Brücknera w pšichtomnosći schulskich dźěći tudomneje ludoweje schule šwjatočnje sapokasa. Nowy wucžer stupi na město k. wucžerja Michałka. K. Brückner skutkowaše najprjedy nětkore lěta w Hušzy a wot jutrow tuteho lěta we Wolborzach. Po rěczi k. schulskeho wjednika Schězy a jako běchu prěnje dźěći zjadownjow noweho wucžerja powitałe, wotmołwi tutón tehorunja z krótkej rěczu. Šwjatočnosć porjeśiši šo z wulpěwanjom cerkwinskeho. Dokelž k. Brückner žerbsku rěcz njewobtinješi, je k. schulski wjednik Schěza wschitke žerbske hodźiny pšichi tudomnej ludowej schuli pschewsał. Też w powołaćitej schuli šo šašo wucžerjej šmenitaj. Na město k. Hajdy, kiž wot jutrow tu skutkowaše, je šo nětko k. pschemyślowy schulski wucžer Pohl naschej schuli pschipokasał.

S **Khwaczicy.** (Szydlerśti twar.) K. M. Wjejar z Kschiwoje Borschcze dże žebi tu napschećo kowarni žydlerśti dom natwaricz. Na twarśkej ležownosći šo hišom pschihoty k twarjenju šlawaju. Njech je wocžakowany twar k šbožu młodemu šašydlerjej.

S **Czornego Hodlerja.** (Njeboże po puczu.) Njedaloko Czornego Hodlerja padny wczera popołdnju kolešaŕ na dróhu a to tak njebožownje, šo šo šmutska czežko krani. Běšche žebi też někotre rjebka šejtorkał. Jeho běšche mjenujzy njemóž pschimnuka, šo móž nad žiwojim jšdownym tokom šhubi.

S **Njeswačidła.** (Stšeborny kwaš.) Naši schulski wjednik k. Jan Kókłaŕ šwjeczeschе sobotu swój šlěborny kwaš se swojej mandželskej Martu rodź. Hantuschcz. Kókłaŕ je šo 1881 w Noiwnom narodźił, we l. 1904 pschindże jako wucžeŕ do Njeswačidła, hdźež bu we l. 1930 schulski wjednik. Wón też wschelake cżestne šastojnstwa šastawasche.

S **Njeswačidła.** (Wobkhadne njeschoże.) Na šatnej dróhy pola Hoješchowa, tam hdźež pola hata puczi do Njeswačidła wotbocżuje, dyrjechtaj pónđżelu dwaj motorowaj kolešaŕjej hromadu. Sta šo to runje w khwili, hdyž mějechjanšći autobuš tam z dróhi na Njeswačidłšti puczk sajedże. Kolešaŕjej staj k. Kubšch z Wojerez a Pfiffer z Noweho Mesta. Pfeiffer šo cżežko krani a dyrbjachu jeho do khorownje dowjeść. Kubšch šo jenoš šlopka krani.

S **Rateż.** (Wobkhadne njeschoże.) Pónđżelu wjecżor sta šo hrjeđy wšitj wobkhadne njeschoże. Wot Noweje Wšy pschijeżdże auto, kiž chcyše na prawo na šatnu dróhu. Sady njeho pschijeżdże motorow. kolešaŕ Winscha z Wósporka, kiž chcyše psches dróhu. W tym wokomiku pschijeżdże motorowy kolešaŕ Kumpan z Njeswačidła, kiž měješche na kole hišće knježerja Pětschku, po Hermanecżanskim puczu. Winscha chcyše hišće psched Kumpanom psches dróhu, šajeżdże pak tutomu runje do kolesa. Pětschka padże na dróhu a šo khěrro krani. Winu na Winscha, dokelž pschecżiwno pschedpisej chcyše psches dróhu.

S **Komorowa pola Rateż.** (Słoty kwaš.) Minjenu njedżelu 22. rózownika šwjeczeschtaj tudomnaj wumjeńkarjej k. Arnoscht Klauk a jeho mandželska Hana rodźena Matikez z nědwdusceje Bukojny pola Wulkich Sdjarow šwój słoty kwaš. Wobaj jubilaraj mójetaj šo hišće — džakowano Bohu — najlěpšche je strowoscje wješelicź, a staj na tutym, sa njeju tak

Wulět serbskich towarstwow župow „Jan Arnošt Smoler“ a „Handrij Zejler„ na Čornobóh

Po wobzamknjenju hłowneju zhromadźiznow wobeju župow budże wulět wšěch w tutymaj župomaj zjednoć. towarstwow **njedźelu 29. meje na Čornobóh.** Porjad je sčěhowacy: Rano wotjězd kóždeho towarstwa z domjaceje wjeski abo městačka, dopołdnja wobdźělenje na serbskej Božej službju w Bukecach, potom zhromadny wulět na Čornobóh, připołdnju wobjed a potom swjatočnosć při „čertowym woku“ (narěče, spěwy, deklamacije), potom zhromadny wotstup z hory a wobdźělenje na poswjećenju sokolskeho zwučowanišća w Mješicach pola Bukec. Z Bukec nawrót domoj.

Wulcy wažne je za kóždeho z nas pućowanje, přetož wone rozšěri duchowny wobzor, wjedźe k spóznaću a k lubosći domizny a zesylni čełło.

Njepostaji so žadyn wuwjazacy porjad, ale njech kóždy dojěđże abo přikhwata, kaž je jemu móžno. Jenož tu narěznjemy, kak je zajěd myslany. To sće dowidźeli hižo z hornich prěnich rjadkow tutoho nastawka. Serbska Boża služba budże rano we 8 hodź. z předowanjom wosadneho k. fararja, po Božej službje wobhladanje pohrjebnišća a potom nastup na horu. W 12 hodź. wobjed na horje. Štóž chce wobjedować, njech wopomni, zo zwiženа płaćizna za swinjacu abo čelacu pječeń z poliwku wučinja 90 pj. hač 1 hr. Štóž pak chce wobjedować, njech to podpisanymaj kk. županomaj hnydom zdźěli, nanajpozdźišo hač do štwórtka, 26. meje. Hosćenčar chce so na to připrawić. Po zhromadnej jědźi a witanju budże potom swjatočnosć při „čertowym woku“. Towarstwa, kiž chcedźa a móża spěwać, njech to tohorunja sobuzdźěla. Njezapomińće to: potajkim dla wobjeda, a wobdźělenju při swjatočnosći.

Wzmińće sej hewak přeco njesprócniwu maćerku też sobu a dźěći a wy młodźi pacholo wuzwolenych wašich módnych njestajnych wutrobow.

Njedźelu 29. meje spěchajmy — k Čornobohej. Tam maju a budża so płomjenja narodneje lubosće palić a k njebju sapać, rozliwajo swoje pruhi do přitulneje wokoliny serbskich hór.

Hišće jónu Was lubje přeproša:

Za předsydstwo župy „J. A. Smoler“:
P. Krječmar, župan.

Za předsydstwo župy „Handrij Zejler“:
J. Haješ, župan.

S **Njeswačidła.** (Wobkhadne njeschoże.) Na šatnej dróhy pola Hoješchowa, tam hdźež pola hata puczi do Njeswačidła wotbocżuje, dyrjechtaj pónđżelu dwaj motorowaj kolešaŕjej hromadu. Sta šo to runje w khwili, hdyž mějechjanšći autobuš tam z dróhi na Njeswačidłšti puczk sajedże. Kolešaŕjej staj k. Kubšch z Wojerez a Pfiffer z Noweho Mesta. Pfeiffer šo cżežko krani a dyrbjachu jeho do khorownje dowjeść. Kubšch šo jenoš šlopka krani.

S **Rateż.** (Wobkhadne njeschoże.) Pónđżelu wjecżor sta šo hrjeđy wšitj wobkhadne njeschoże. Wot Noweje Wšy pschijeżdże auto, kiž chcyše na prawo na šatnu dróhu. Sady njeho pschijeżdże motorow. kolešaŕ Winscha z Wósporka, kiž chcyše psches dróhu. W tym wokomiku pschijeżdże motorowy kolešaŕ Kumpan z Njeswačidła, kiž měješche na kole hišće knježerja Pětschku, po Hermanecżanskim puczu. Winscha chcyše hišće psched Kumpanom psches dróhu, šajeżdże pak tutomu runje do kolesa. Pětschka padże na dróhu a šo khěrro krani. Winu na Winscha, dokelž pschecżiwno pschedpisej chcyše psches dróhu.

S **Komorowa pola Rateż.** (Słoty kwaš.) Minjenu njedżelu 22. rózownika šwjeczeschtaj tudomnaj wumjeńkarjej k. Arnoscht Klauk a jeho mandželska Hana rodźena Matikez z nědwdusceje Bukojny pola Wulkich Sdjarow šwój słoty kwaš. Wobaj jubilaraj mójetaj šo hišće — džakowano Bohu — najlěpšche je strowoscje wješelicź, a staj na tutym, sa njeju tak ważnym dnju dopołdnja hišće šašo ras hromadźe k spowjedźi a k Božemu blidu pobyłoj. A popołdnju šwjeczeschtaj potom w kruhu šwojich dźěći a dźěćidźěći tutón wulzy ważny šwjedźeń, ke kotremuž staj wot šnatych a pšeczelow mnoho krašnych darow a šobožopschecżow dóstałoj. Klaukez nan a macź staj jara šnjeślíwaj a w zyłej wšy pšches to woblubjenaj cżłowjekaj a pšchedewšchém też šwérnaj Sserbaj, wošebje Klaukez nan wopytuje najebacź šwojeje wušokoje starosty hišće pilnje šerbšce a šamo też šokołke šwjedźenje. Tohodła jimaj Komorowšy posawnišća — kotříž šu šobom też Ssokołjo — też na tutym dnju někotre kěrłuše šahudźichu. — Bóh tón Knjes chcył tutymaj jubilaroma hišće šposčiću mnoho strowych a wješołych lět a jimaj jónu wobradźicź cżichi a šbožny wjecżor žiwjenja.

S **Hrodźišchcza.** (Sawrjeny pucź.) Po wojewjenju Budyškeho hamtšeho heitmanšiwa wostanje šjawny pucź z Hrodźišchcza do Kotez dla twarišch dźěćom na Hrodźišchcżanšich honach hacź na dalše šawrjeny.

Błyšt šarašy jałožu a kacźki.

S **Maleczij** pola Wósporka. Šsylne njewjedro, kiž njedźelu pschipokdnju pšches naschu krajinu pschicżahny, njewotcźudże bjes šchkody nimo naschеje wšy. Jedyn błyšt dyri do tudomneho Fuchjeż kubła, tola nješapaki. Boże njewjedro je najšerje do elektrišteho powoda dyrko a błyšt je na hródże pschejtocżił. Tam mori jałožu a nětkotre kacźki a pohtušchi dejerja, kiž runje we hródźi pšchebywaše, dokelž běšche cżaš pjowanja. Dejerjej pak šo dalšeje šchody njeśta. W bydlenju jeneho podružnika błyšt wjech thětro wobšchkodźi a elektrišku lampu rosbi. Njewjedrowy deschcz, kiž naschim honam dawno wocżakowanu wlóžnotu pschinjeśe, naschi ratarjo z djakom witachu.

S **Nojaczij.** (Shromadźizna.) Pjatk, 27. meje, wjecżor we 8 hodź. ma towarstwo žonow shromadźiznu na knježim dworje.

Z Khróšcże. (Nowotwary.) W našej wsy so zasy pilnje twari. Kubleŕ Lebza sej nowu brožeń twari. Loni bě so drje jeho hospodarske twarjenje wotpaliło. Při puću na Šibjeńcu twari so domske. Tak so Khróšćicy po nětčim też k ranju rozšerjeja. Na wjećornej a połeńšej stronje je so w posledních lětach hižo přitwarił.

Z Konjec. (Wohoń wotwobroćili.) Pónđżelu wo nocy w 12. hodźinje poča so w donskim žiwnoscerju Jurja Brězana na hornjej lubi z njeznateje příčiny palić. Brězanec mać w delnim poskhodże wotućiwši dźiwny praskotanjo horjeka zasłyša. Hnydom stanywši na skhodże hižom swětło wuhlada, domjacych spěšnje zbudźi a zawołachu susodow na pomoc. Hižom so hrjady palachu a płomjenja přez rozpukane cyhele sapachu. Z napjatymi mocami wohoń zalachu a tak běše wulke njezhoże w našim cežkim času z Božej pomocu wotwobroćene a štatok wukhowany. Najwjetšu zasłužbu při wobhladniwym pócerowanju ma susodny młynk k. Jurij Cornak. Dokelž běšo milina, hdyž so wjećor hišće swěćeše, po cyłym domje so zhubiła, je přez nju hjez dwěła wohoń nastał.

Z Lazka. (Pišmowe šurki.) Njedawno běchu, kaž so pisaše, też w nasich Delanach pišmowe šurki widźeli a nětko mamy tu njeluboh hošći hižom we wjetšej mnohošći. Tudomny klóšterski hajnik k. Augustin tu we wjesnym haće sydom tutych škódnikow zatřělił. Tuž budże nuzne, zo wšudžom kruće za nimi hladaja a slědźa, prjedy hač budża škody načinić.

S **Kamjenza.** (Politišy masuchojo.) Je nětko waschnje, so politišy masuchojo wschudże šcźeńy a druhe pschecownjety se šnamjenjeni šwojeje strony womasaju. Tak šu też we naschim mješcu w nozy k wutorje někotre wulkadne wotna na Miašowych jětkach womasali. Tóń króćez to běchu kommunišća. Nadźijomnje policija masuchow lepi!

S **Delnjeho Wujesda.** (Njeschoże na dróhy.) Pónđżelu dopołdnja wokoło 11 hodź. šajeżże auto tudomneho pschekupza Wenški do zuseho motorowego kolešarja. Motorske kolo šo jara wobschkodźi, so dyrbjesche šo wotwjeseć.

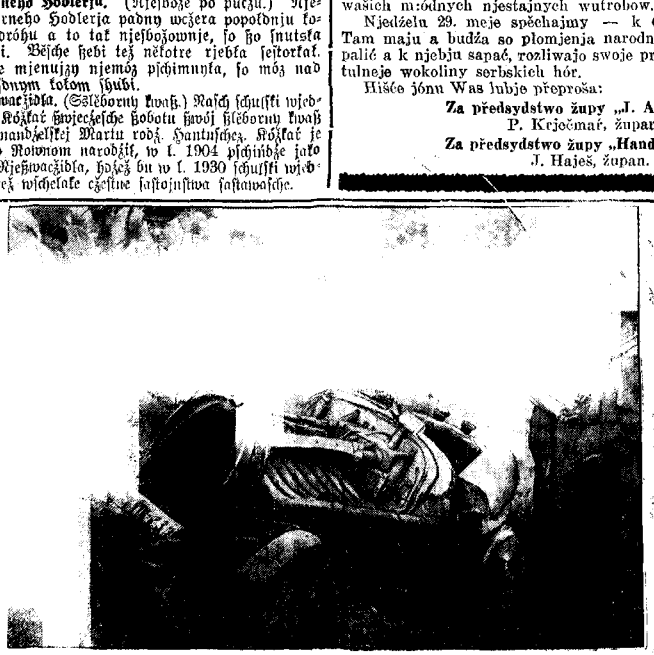

K smjertnemu zajezdženju na Avuskej wujězdżowarni w Barlinje.

Kuž hižom pisachmy, je češki wjerch z Lobkowicz při njedźelskim wulkim wujězdżowanju z automobilemi smjertnje znjezbožił. Naš łžiwy wobraz pokazuje rozbity wóz wjercha Lobkowicza, kak jón wěcywustojni přepytuja. Na druhim wobrazu widźimy češkeho wujězdżowarja wjercha Lobkowicza.

Jeho wóz so hórzy při spócatku wujězdżowanja wo zawinjenju k hrjoholej żelezniey wjerhwy. Wjerch so tak cežko zrani, zo wumrě, jako běchu jeho do Hildegardskeje khorownje w Barlinje dowjezli.

Auto so jenoš lohko wobschkodźi. Na wsitke sboże so Zodyn z jězdzerjow sranit njeje. Koho wina potrjechi, swěsći policija, tiš hnydom na městno sjednbožnja pschichwata. Może bješ, so kóždy z wobdźelnikow swoju schkodu nješe.

S **Lutow.** (Cjeske njewjedro.) Njedźelu puschčźi so nad naschej wsu cjeske njewjedro. Wusk dyri do wobsydstwa, ale njeschadźi, potorhuu wschak pol wuznja, wotkuż tschu a też w hornim wobydlenju wjele schkody narjini. We domje bě 14 wosobow pschitomnych, tola wuniosechu bjez schkody. Też do druheho twarjenja bjesk dyri, ale tam wjele schkody njenarjini.

S **jamy** „Morga". (Wonjezoschezerja zyrkwje sojeli.) Njedawno bě tu njesnaty stražk so w nozy sadobył ze zyrkwje a tam wottam sničźił. Jeho su nětko lepili. Je to 26tny Stanisław Włodarczyk z Ranja. Na njeho hižo dołho luchu, dokelž bě hnydom po njesnutu cjeny a potom wokolo Barlina dundaschc. Włodarczyk je so njeschkla wuhnał. Je hischcze w samnjej nozy też so dobył do bydlenja a tam krabnył.

S **Klětneho.** (Wischerzkinsy.) W naschej wsy je wulki njedostatk wody. Studnje maju malo wody. Też rěka je sjerdzicha bjez wody. — W naschich hatach nětko karpy njerěkaju. Dokelž je pschihódne cjołe wjedro, liczi so z dobrym wunoschkom.

S **Myschwalda.** (Nowy mjyn.) Dokelž mlyn a rěsak je nětko kupił Kschesejan Kravaz se Schibioje pola Wojerez. Je so pschedał za 24.000 hriwnow. Nowy wobsydźer je mlyn hižo pschewsał.

Se **Salizu** pola Sjeho Komorowa. (Sso satsejił.) We nozy z njedźelu satsěli so na rejach 26tnemu wotrocź Witti Markus z revolwrom a to runje w tym wokomiku, hdyž dobywjerja pschi swjedženju młodźiny dóstachu wopschěiu schtuckju. Wón bě hnydom morwy. Maju za to, so subojěnitke horjo bźche pschičina hrjehomordarstwa.

S **Khojezbuja.** (Sšamomordarstwo.) Schewc Wit je swi pódźelu rano žiwjenje wzał. Je so z planom sajědował. W jawostajenym lisče sdźeli, so dla hospodarskeje nuzy stuzi samomordarstwo. Spodźiwnje je, so tutón list dał pisaez hižo wjetšo dnjow pschedy wot swojeje hosposy. Wón tam je so tam jenoš podpisał. Sospoda, mloda holza, je tutón list jenoš měła za žort, dokelž bě Wit často na žortne waschnje prajił, so chce žiwjenje wosmje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Mudrcy na wjedro so juttischi schtwórk: Malo pschemjenjenja, wostanje chłódno.

* Pola **Stolpna** su njesnaći winizy kaczenje jenecko hata pscherbli, so je wscha woda wotběžała. Nimale zentnar karpow su kradnyli.

* **Policija je pěnježnu generalneho direktora sjednoczenych khorosej sawěczazych akzijowych towarstwow w Barlinje, dr. Julija Apelbauma a bankiera Heinza Borchardta sajała. Kimaj so njeswěra a wobschudźenstwo porokuje. Staj pjecza nětorke milijony hriwnow pschelschiwoj.**

* **W radnizy w Gräfenbergu pola Nürnberga je wsheń wudyrił, kotryž je wulki dźěl knihow měschczanskeje rady, kotrež so w drjewjanym khamorje khowachu, snicził. Dokelž je njespalenу dźěl knihow je spirituzom polaty bił, su měschczanskeho sekretara Müllera sajeli, na njeho tuhaju, so je woheń załožił.**

* **Profesor Piccard je w jenych nowinach jdźelił, so chże lětsa sašo do stratosfeje wyskokosće sajěcz. Tón króć pak je swojim ballonom w Augsburgu njewotlećeł, dokelž je so tamnischa fabrika ballonow rospuschćěła, a tam tohodla jenych wustojnych dźěłaczerjow wjazy njeje. Tohodla w Zürichu wotlećeł.**

Spodźiwna pycha

W Mekšiku namakachu pschi wurywanjach pschedhiswinistiskich nowowych jdyłkow módre juby. Profesor Cummings se Chikagoskeje universitty, kotryž je juby pschepytał, wěri, so jedna so wo wotpohladane barbjenje. Pschirodosez tuteje barbiny njeje hischcze swěsczena. Tajke wotpohladane barbjenja su pak też wot druhich ludow znate. Japanczanti na pschikład barbjachu zehi hischcze hacź do najnowischeho czasa, tak ruce hacź běchu so wudale, swoje juby czorne.

uj.

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. „Lubin" wobdźěli so na wuléče župow „J. A. Smoleč" a „Handrij Zejler" njedźelu 29. meje na Čornobóh. Hromadźimy so w 1 hodź. we Splósku pola sobustawow Malera. Bohate wobdźělenje so wočakuje. Předsydstwo.

Bukecy. Jednota Sokoł. Štóž chce so njedźelu 29. rózonika dopołdnja na zwjazkowym wubědźowanju w Mješicach wobdźělić, njech so hnydom zamołwi dla zhotowjenja lisćinow pola br. Lubjenskeho. Pawoł Lubjenski, Hochkirch, Post Pommritz

Pančicy. „Lipa Serbska". Mužske hłosy spěwaju pjatk 27. V. w hosćencu. Wšitcy spěwarjo so wočakuja.

Župa „Jan Arnošt Smoleč". Wobroćamy so z nutrnej prósstwu na naše serbske towarstwa a też jednotliwych sobustawow, zo bychu naš jenički literarny časopis „Łužicu" sebi skazali, dokelž wobsteji strach, zo budźe so dyrbjeć jeho wudaće zamjezować. Ważmy sebi to, štož mamy a pomhajmy. Tutón wudawk, „Łužicu" skazać, kiž je prěnjotnje redigowana, přinjese mnoho zajimaweho, móže wěsće kóžde towarstwo znjesć při dobrej woporniwej woli. Předsyda župy.

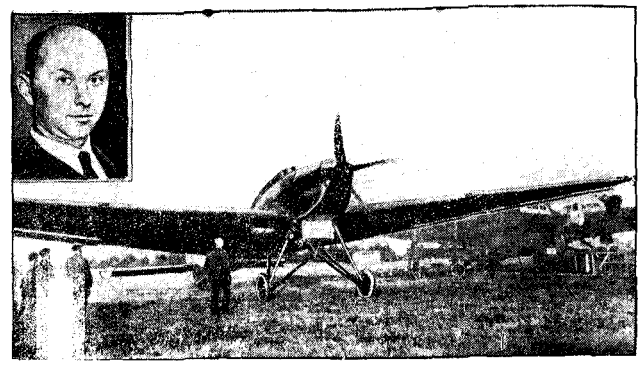

Junkerske lětadło za stratosferu „Ju 49". Wobraz předstaja nowe Junkerske lětadło za lětanje do wysokich wyšin. Z lětadłom „Ju 49" ma so spytać prěnje lećenje z motorom do stratosfery. Tuto lětadło je cyle z dur-aluminija twarjene a tak kruće zanytowane, zo sćěny powětr njepřepusća. Iladanje dele zmóžni so z hladańskej roiku. Lětadło budże móc hač do 16000 metrow wysoko lećeć. W tajkej wyšinje może tuto lětadło 500 hač 600 kilometrow za hodźinu lećeć. Při tajkej spěšnosći by z Barlina do Newyorka za 10 hač 12 hodź. dolećało. Horjekach w lěwym rózku: Dr. Asmus Hansen, po kotrehož rysowanju su lětadło natwarili.

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaciwy wot 22. meje 1932.

		Zwizki k ćahanu:									
wot Biskopic	W 5,43	8,15	12,19	17,37	z Drježdź., hł. dwórn.	přijedże	10,59	*15,34	20,01	22,24	23,51
	W 6,12	9,33	14,03	18,41	do Budyšina	wotjedże	9,01	*14,19	19,00	21,26	22,32
	4,20	8,42	11,13	18,13	ze Zhorjelca	přijedże	10,08	15,20	19,24	21,57	0,35
	5,34	9,26	12,23	18,58	do Budyšina	wotjedże	9,24	14,08	18,42	21,13	22,21
	W 5,51	8,23	11,35	18,10	z Wjelećina	přijedże	11,05	14,43	20,15	—	**23,56
km	W 6,17	8,50	12,01	18,38	do Budyšina	wotjedże	10,35	14,20	19,49	—	**23,27

Auto wotjěde z Budyšina do Kamjenca						: = spěšne ćahi.	Auto wotjěde z Kamjenca do Budyšina					
0		6,05	7,04	10,36	14,16	19,16	z Budyšina, dwórniča	6,55	8,55	13,15	18,15	21,05	22,16
0	0,20	6,07	7,12	10,3.	14,12	19,12	Budyšina, pošta	6,53	8,53	13,13	18,13	21,03	22,14
1	0,20	6,09	7,14	10,31	14,11	19,14	Budyšina, „Serbskeho Doma"	6,51	8,51	13,11	18,11	21,01	22,12
2	0,20	6,10	7,15	10,3.	14,15	19,15	† Budyšina „Hosć. Kronprynca"	6,50	8,50	13,10	18,10	21,00	22,11
3	0,2.	6,12	7,17	10,37	14,17	19,17	† Ratarjec	6,48	8,48	13,08	18,08	20,58	22,09
5	0,49	6,15	7,10	10,40	14,20	19,20	† Třjoch Hwězdow	6,45	8,45	13,05	18,05	20,55	22,06
7	0,5	6,19	7,14	10,44	14,24	19,24	† Błohašec	6 41	8,41	13,01	18,01	20,51	22,02
9	0,70	6,22	7,17	10,47	14,27	19,27	† Debišćanskeho puća	6,38	8,38	12,58	17,58	20,48	21,59
10	0,80	6,25	7,20	10,50	14,3.	19,30	Prěčec	6,35	8,35	12,55	17,55	20,45	21,56
12	0,95		7,22	10,52	14,32	19,32	† Libonja-Čornec		8,33	12,53	17,53	20,43	21,54
13	1,00		7,24	10,54	14,34	19,34	† Puć do Pozdec		8,31	12,51	17,51	20,41	21,52
14	1,05		7,26	10,56	14,36	19,36	† Lejna		8,29	12,49	17,49	20,39	21,50
15	1,15		7,28	10,58	14,38	19,38	Lejna, hosćenc		8 27	12,47	17,47	20,37	21,48
16	1,20		7,31	11,00	14,40	19,40	Zywic, hosćenc		8,25	12,45	17,4.	20,35	21,46
17	1,35		7,33	11,03	14,43	19,43	† Swinarnje		8,22	12,42	17,42	20,32	21,43
19	1,45		7,35	10,05	14,45	19,45	Klóštra Marijnje Hwězdy		8,20	12,40	17,40	20,30	21,41
20	1,55		7,37	11,07	14,47	19,47	† Křiny puć Jawor-Miłoćicy		8,18	12,38	17,38	20,28	21,39
21	1,65		7,40	11,10	14,50	19,50	† Miłoćic (puć do Halštrowa)		8,15	12,35	17,35	20,25	21,36
23	1,80		7,41	11,14	14,52	19,54	† Thonberga, hosćenca		8,11	12,31	17,31	20,21	21,32
25	1,91		7,46	11,16	14,56	19,56	† Brěznje (puć k dwórničću)		8,09	12,29	17,29	20,19	21,30
26	2,00		7,48	11,18	14,58	19,58	† Brěznje (hosć. „Krónpryno"		8,07	12,27	17,27	20,17	21,28
28	2,05		7,50	11,20	15 00	20,00	† Reiśec kachlerńja		8,05	12,25	17,25	20,15	21,26
26	2,05		7,51	11,21	15,01	20,01	Kamjenca, płunarnje		8,04	12,24	17,24	20,14	21,25
27	2,15		7,52	11,23	15,03	20,02	†Kamjenca, dwórniča		8,02	12,22	17,22	20,12	21,23
28	2,15		7,55	11,25	15,05	20,05	Kamjenca, dwórniča		8,00	12,20	17,20	20,10	21,21

Jězdi jenoš wiki (sobotu) — jenoš wšudze dny — Jenoš njedźelu

Zwiski ze żeleznicu:											
	8,07	12,27	15,19	22,2.	z Kamjenca	přijedże	—	7,33	11,15	17,01	—	21,15
	9,41	14,02	16,04	23,51	do Drježdź., hł. dwórn.	wotjedże	—	6,09	9,51	15,21	—	19,35
		11,31	17,11	21,35	z Kamjenca	přijedże	—	7,51	—	14,44	—	19,45
		12,41	18,20	22,4)	do Biskopic	wotjedże	—	6,50	—	13,43	—	18,42
	8,20	13 14	18,01	21,30	z Kamjenca	přijedże	—	7,45	12,18	15,03	19,03	19,03
	9,00	14,04	18,45	22,29	do Zteko Komorowa	wotjedże	—	6,52	11,33	14,25	18,19	18,19

D lše wukazuje zarjadnistwo za awtowy wobkhad w Budyšinju na Třešlanskej dróży 45, dalokorěčak 2561
Za krótke jězby hač do 2 km płaći so 15 pj. † = Tu zastawa jenoš po potrěbnosći. * Jenoš sobotu. ** Sobotu a njedźelu

Kupujće pola tych, kiž so Wam z nawěštkom we „Serbskich Nowinach" poručeja!

Pjekarski wučobnik
so pyta. **Friedr. Zschoch,** w Budyšinje, na Lubjiskej dróży čo. 14.

17 hač 20 lět stara
holca
do ratarstwa so pyta. Bliže zhoniće we wud. Serb. Now.

Dobra, z 10% so zadanjaca
nahódnjeńska hypotheka
na 6250,— hr. so woteda. Pisomne poskićenje pod **H 67** na wud. Serb. Nowin.

Hdyž maće něšto na předań dajće mały nawěšk do Serbsk. Now.

Poczehnjenje
dobry jatkany linen,
ł 2 htow.: 6.70 4.90 **4.15**
A. Kasper
měj. J. Pilopp
w Budyšinje

Meble
a polstrowane twory
poruća
HandrijŠtrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Rubjeschka
nahlowjoze, w rjanych mustrach: —.68 —.60 **—.50**
A. Kasper
měj. J. Pilopp
w Budyšinje

Fotografowy atelier Meister

w Budyšinje na Kěžorskej dróży 15
kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. :: Telefon čo. 2438

Wurjadne poskićenje
wot štwórtka 26. hač do wutory 31. meje

Punt margariny Punt kokosoweho tuka Punt swinjaceho smalca	Wše 3 punty hromadźe jenoš **1,08**

Dale:
Limburgski twarožk, 20% tuka punt 45 pj.
Limburgski twarožk, bjez škory, w staniolu 20% tuka punt jenoš 55 pj.
Edamski kulojty twarožk, 20% tuka punt jenoš 60 pj.
6 pakćikow puddingoweho prócha sortěrowany jenoš 45 pj.
Malinowa brěčka (z rafinadu zwarjena), z wišnjowej brěčku čěmnjena punt 55 pj.
3 punty bělych bunow jenoš 50 pj.
3 tafle półnomlóčneje šokolady, kóžda tafla 100 g jenoš 50 pj. netto
6 muchiłojakow jenoš 20 pj.
Pječene jerje litrska tyza jenoš 50 pj.
Jerje w želeju, sardiny, zawalene jerje, Bismarckske jerje, kóžda litrska tyza jenoš 68 pj.

Nimo toho hišće 6 proc. rabata

Thams & Garfs w Kamjencu

Přiłoha k čisłu 120

SERBSKE NOWINY

Srjedu 25. meje 1932

Naš luby Budyšin w naléču!

Kóžde městačko ma swoje wosobitosće, kiž jo wuznamjenja pšeco druhim. Wězmy wosobit jeno město ma, cźim pšihłosnjuje je sa wobydlerstwo. Naš Budyšin wuznamjeni ho hižo se swojim fastatšim dźełom města we swojim wósowobsahnym twarjenju pšeco mnohim drugim. Tehodła powyšši ho teš z kóždym létom wopyt zwjac, kiž chcedźa jo sejnac a wobdźiwowac. Budyšin pak ma teš ras fahrodneho města, pšetoš tute wobłehnja jo barbowupokazuje se wšelkich stron. Dalsche kuliki pak leži w našich wukhodźowanišćach, kiž ho cźahnu kolowokolo starego města. Wone hu pornjo dowólnjim lótam zyle hinaši, haj prajmy wopraudźe pšichodny ras dóstane. Hdyž do nich sastupimy pšchi Tětnikim, to wšchak njeslyšmy hišće łvokojom, tu je łišće khěrno pušte, šuche, ale hdyž dale stupamy na pšchestrjeń mjes Połnóznej a Zyhelnišku hašu, pšchekwapi naš nowopšichipraujenu tšaśaju hłubokotwar k woběmaj stronomaj wodoskoka pšichevangelšej towaršchowni. Wšchě mózne niske rostliny se lěža a hoše schérja ho mjes kamjenjemi w šelenej, pak módrocźerwjenej, běłej, nacźerwjenej barbje. Je kaž by ho senja z městnami barbita. Tu je derje byc a ho wokschewjecź. Teš pšchestrjeń mjes Zyhelništeje a Lubijšej dróhu hu w pozdnich létach ideališowany, ale w tutom lěcze łuźejeli naš wołebje cźišłota, kiž kuźeji we wódnej hrjebi pšeco starej měšcźańskej murju. Hdźeź wiśachmy pršty dźiwe kećki, tam po cźełnje mały pšchedtwar podobny starej muri a mjes starym a nowym seleni ho wosschowuje mnoha rostlinka, kiž i póznischim kćenjom budźe naše wóčko teš hišće putacź, hacź do pózneje nasymy. Najrjeńšcha je pšchestrjeń wukhodźowanišćow mjes Lubijšej a Sahrodnej dróhu. Tu ho wšelki [illegible] je wotewrił swoje pupki a běłe, módre, wiase [illegible] tolste kwećele jenoźa ho k hobrjskemu wónzuchej najpyschnišcheje rjanosće. Do tutych módro-běłych barbow wije sahrodna azaleja swoje słónconocźerwjene wulke kwětki a pschi seni pschi kérćkach kcźejateje kraśny barbja tulpy tuschich barbow, słotozołte a pomotocźorne pschestrjeń. Tu sawuška cźi wutroba we jowju, jeli maśch jpójnacke rjanosće barbow a pschirody we žebi. Cźichi špěw dźěła jpuci k tomu do měra powod mitiny a mitnatnja we wobrazu seleneho wobrostka. Psched kupańnju pschi Nowych hrjebjach wospoži naš saso selena a kcźejaza pschestrjeń — wobraz hole, wobraz i małeje sahrodki, z nišcheje kcźiny. Teš tu soa ho senja z městnami kaž z barbiczom potupana bzeź. Stojišch tu, žonišch a ho wjeselišch a howź dale khwatasch, strowi cźe pyschna rjadka — šomotkow. Pschi pomniku sa padnjenych wojakow 19. lětstotka kcźeja „njesapomnicźki". Pschi pomniku padnjenych kanonérow šwětowje wójny knježi měr, selenina kolowokolo. Jenoź wšny jón běli z cźapami. Pola reakli pak stejimy sasso wospředj kwětneho morja a wodoskok měscha ho pschiwabnje do rjaneho wobraza pschirody. Dźěcźi hrajkaju běli pschi nim. Kwětki w kwětkach, kiž pršcźk wody wokschewja zanje a mile. Cźicho strowi naš pschi nimokrocźenju pomnik prěnjeho němskeho presidenta Friedricha Eberta a potom — naš saso mózny wobkhad města wobkolmi. Hdyž bě rjenje mjes wyšokimi schtomami wukhodźowanišcheju, tak wobkhowany tutón schkit psched błónckom dale, hdyž wopuschcźiwschi wukhodźowanišcheja, špěchamy po Lipowej horje dele. Schprjewja naš strowi ze swojimi kolmicźkami, hdyž pschekrocźimy móst šwjatego ducha. A hdyž jamy po rjanym pschetkodźowanju saso dospěli Drjezdźansku dróhu, jamy po Kaublerskej dróży nastupili móst a hladamy na lewo na wěžaty Budyšchin, staru wodarnju, Michalsku zyrkej, hród, na Hrodźišchko, do dolinky na stare thěžki a běh Schprewje, wésće wuroniny: Budyschiwo ty kražne moje domowne městačko. Hladamy-li na prawo z mosta, strowja naš sdala domowne hory a hladamy-li runjewoł, strowi naš wulki Sserbski dom a nam kasa sastacź: Tu sy doma, herbski syno, herbska dźowka, — cźesći a schkowaj žebi to swoje! -í.

Piščelowa swjatočnosć we Pětrowskej cyrkwi

wutoru wječor we 8 hodź.

Wot wšitkich hudźbnych nastrojow — w jich wšelakosćach mamy jara wjele — wostanu tola piščele najdospolniše. Móże so rjec, zo su piščele po swojej wulkosći mały abo wulki orchester. Hdyž kedźbliwje posłuchaš, słyšiš tam huslički, cello, flejtu, klarinetu, oboe, fagot, trompety a wšo mózne druhe. Tohodła mjenuja so piščele kralowna wšěch hudźbnych nastrojow. Zo by so přednošk rjenje wotměnjał abo karakterisował, je na bokach wjacy abo mjenje registrow (čahakow) připrawjenych. Z tymi hodźi so přednošk wšelako barbić, a to je potom to začuće a wumělstwo organistowe. Horst Schneider při Pětrowskej cyrkwi je na tutym polu woprawdźity wumělc. Dyrbi so tu přispomnić, zo mamy wjele, haj wjetšu ličbu připosłuchariow, kiž to wšo rozumić abo zapřimnyć njemóża. Stóž pak huslišo piščelowu hudźbu słyši, po času za tym přindźe, što je rjane a što nic.

Horst Schneider je nam w štyrjoch wotdźělach pokazał staru a nowišu piščelowu hudźbu. Wčera słyšachmy stwórty dźěl a to romantikow Juliusa Reubka (1834—1858) a Jozefa Rheinberga (1839—1901). Kaž pola J. Reubki čitamy, je wón jenož 24 lět žiwy był! Wot njeho hraješe so po słowach 94. psalm a sonata w zwjazanych štyrjoch

Wulke powodźenje w Jendźelskej

Ssrjedźu Jendźelsku hu cźežke powodźenja potrjechile. S městnami je ho na 40 hodźin bjes pschestacza njewjedrowy deschcź tak. Powodźenje je w dźensnjej hrabinstwach hrjedźuje a połnóznje Jendźelskeje njesmérnu schkodu naczinilo. Powodźenja hu najeschschi, kajkeż je Jendźelsta sa pozlednje 30 lět nasnonila.

Najhórje domapytane je wejo jendźelske ratarstwo. Na wschelakich městnach wschak hu žito, kiž dostał tak rjane stejachu, kaž pola naš, dospołnje zapuscźene a smécźane. W torhajcych žołmać je wjele krumow, wowzow a pjerinu tónzo wjalo. Teš dwaj cźłowjekaj staj ho we wulkej wodźe zatepiłoj.

Železniški wobkhad je na někotrych městnach pschelorhnjeny. Torhaze wody hu železniske nasypy podmlke. W měsecu Ruzby wobwóleństwo nima žanoje pitneje wody. W měsecu Derby je wulka woda 600 klamow a 1000 bydlenjow pódkrěła. Wobydlerjo dyrbjachu ho do hornich posthadow wulkowacź. Wobkhad na dróhach a do wokolinu dyrbjesche wschitkon pschestacź. W nozy běsche město po cźmi, dokelž běsche powodźenje zastaranje města z winom a mitinu swjecźonkuju. Teš telefonistki switkow njeběsche. Boże žiwjenje w zyrkwjach dyrbjachu ho wotprajicź. Teš w druhich městach njemérjachu pluna a elektrisnje wobswětlenja.

Na naschim wobrazu widźimy powodźenu krajinu wosa města Ruzby. Sdamo wyssoki móst je sdźeła powodźeny. Na nim su ho sběhli satrajcheni ludźo, kotriž sachadźenju njemdrych torhajcych žołmow pschihladuja. Wěh swarnuj naschе Sserby psched podobnym dóntom.

Spodźiwne žiwjenje šwedskeho zapalkoweho krala Ivara Kreugera

11. měrza 1932 sajtupi wošebnje jdrajcźeny, schwižny hujes do wulkeho Parižskeho wobthoda, hdźeź hu brónje na pschedań.

„Pscheju žebi revolwer!"

Podwólnje pokaje pschedawaś njejnatemu 5-mm-bróń.

„Pschemala", hunu ju wróczo.

Teš 7-mm-revolwer jemu njedosahajsche, hlédowazu bróń, kotraž ho jemu do ruki poda, 9-mm-revolwer, žebi wón dolho wobhladowasche, potom sdźeje někotre bantowki se sata: „Tónle revolwer žebi kupiu!"

„Wodajcźe, mój hujeze, ale dyrbimy žebi, pschedamy-li bróń, podpjšmo kupza žadacź. Ssmém Waš we to proschyc?"

Lěnkotcźe pschimajsche ho hujes swojeho pjera a sapisa mjeno a adrežu do wobthodneje knihi.

Jako tlamy sasso wopuschcźi, pschischeptowachu žebi pschedawarjo: Ivar Kreuger!

Tole je było pósledneje podpjšmo, kotreż je Ivar Kreuger šwětej sawotajił.

Najajtra staj jeho žohudźełacźerjej, kotrejuž bě se Stockholma do Parisa sawołał, Littorin, direktor sapalkoweho trusta, Rydbeck, direktor skandinawiskeho trusta, na akz., podarmo na swojeho schefa cźakaloj. Kreuger je ho satšelił.

Telegramy lětachu po zyłem šwěcźe. Do pjecź dźesatnjenje pschindźe wulki njemér, hojpodarske žiwjenje Europy nasnoni stschasenje bjes runjecźa. Wschitke pjsmiki rejachu w tyšazach nowin do šwěta rozpowschi podawt: „Ssmjercź sapalkoweho krala."

Zadsen pozdźišcho stejesche hižo i druhimi tucźnymi pismikami tajo we wschich nowinach šwěta:

„Kreuger, najwjetschi złóstnik našcheho létstotka".

Saudu hišcheje léta, pschedy hacź budźe wuslědźene potajnstwo, to jonkrócźne tuteho wschu bajnišu fantasiju pschesahajaceho dwójneho žiwjenja we wschich jenotliwosćach. Tola telko je hižo znate, potajnstwo, totreż je bycze „sapalkoweho krala", „najbohatscheho njezenjenza šwěta" wobdawało, bésche jenoż schczihliza pycha sa hobrste cźiniki falschowarja bilanzow a smenkow, złóstnika, kotryż je ho po smjerczi runje tak jako kral złóstnikow wukopał, kaž wobhladowachu jeho hacź do jeho smjercze jako krala mjes pjenjeznikami.

W jenej z wožebnych khěžow Parižskeho namjetna w Barlinje pschebywaschtej husto dostojny stary knjes a jeho mandželska, dyž běschtaj w Barlinje na wopyce. Konsul Arnoscht Kreuger a jeho žona běschtaj hoscźo swojeho najstarscheho synna Ivara, dokelž stejesche bydlenje husto próżdne. W schwedskim spschimórskim měsecu Kalmar běchu hižo létstotki Kreugerez doma, stara nahladna žwójba němskeho pothoda, kotraž bě po nětcźim k rjanemu samožeństwu pschischła. A i najhordźischim městom Schwedskeje sta ho Kalmar, jako doby žebi jeje synu Ivar Kreuger w běhu nehdże pjecźadwacezi lět mohrjeż zyły šwět.

Kelko lět i tutych pjecźadwacezi je jenož wěnowane było, a kelko też hižo złóstnistwu, njeje hischcze dospołnje wujasnjene. Dwajapjecźdźesat lět běsche Kreuger stary, jako žebi swoje potajnstwo zobu do rowa wsa.

Sakład znajmjenscha běsche sprawny.

Smenku na poěsta tyšaz krónow da stary Kreuger swojemu synej lěta 1908, jako ho Ivar i wuczby a po létach puczowanja domoj wrócźi, kotreż dowjedźechu jeho do Jendźelskeje, Ameriki a Južneje Afriki a jako dhazsche, napjelnjeny i duchom pschedewsaca a wjeselom do dźěła, shromadnje z inżenérom Pawołom Toll-om betonowu firmu załozicź. Patent na hischcze njewupruhowany, nowy beton mjesche wošomadwazecźilétny w satu, jako nasta firma Kreuger a Toll, kotraž dobu žebi w běhu jeneho létdźesatka šwětowu płacźiwosć.

Ssnadź by žiwjenje Ivara Kreugera zyle hinasche wobliczo dostało, bésli wón jenoż żelezu a betonej šwérny wopstak. Mlodemu pschedewsaczu bé spocźeženy wuspěch, kotryż nima žanoho pschikkada, firma Kreuger a Toll sta ho i twarstim mischtrom Schwedskeje. S makeje firmy roswi ho sa tši léta wulkotowarstwo na akz. i kapitalom tšoch milijonow krónow. Norwegika, Finišta, Ruska běchu hižo do šwětoweje wójny wot špěchnje postupowazeho towarstwa dobyte. Wórzy ma Kreuger a Toll też w Barlinje šamžne sarjadniske hrjedźischcźo.

Tola sa Kreugera njeběsche wschо to hischcze dosć. Jeho njemér a prózowanje ho rosschérjcź, dowjedźe jeho na nowe pola. Jena z najhłownischich industrijow Schwedskeje je dźelanje sapalkow. W běhu schtyrjezdźi lět, po tym hacź bě Jan Eduard Lundström po mnoho pospytach léta 1872 w Jönköpingu schwedsku sapalkowu industriju sałožił, je schwedska sapalka po zylym šwěcźe rosschérjenje namakała. Tola nichtó njepomnjeješe, žebi na to, se mózaja z małych drjewiczkow stołpy pjenjeznice mozy nastacź, kotraž nima žanoho runjecza. Kreuger, kotryż léta 1913 nimo mnohostronischeho druheho dźěła sastupowanje Jönköpinskeho pschedewsacza, kotreż bé mjes tym ke konzernej z wobdźělenjom někotrych robustawow Kreugerez swójby wurosłu, pschewsa, wuwoli žebi sapalkowu industriju k dobreju šwěta.

Léta 1917 załoži ho schwedske sapalkowe towarstwo, jeho hłowny direktor rěła Ivar Kreuger, akcijowy kapital wucźini sto miljonow krónow.

A dźesacź lět pozdźischo — pol miliarda.

Dyrbimy mnoho lět pschechłocźeć; pod Kreugerowym wuspěchowym sta ho je schwedskeho sapalkoweho towarstwa, na akz. najwjetschi a najsylnischo rosschérjeny konzern šwěta. K sapalkowym, żelezowym a betonowym jaji-

Hospodarski rozhlad

Sserjedu, 25. meje 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych .	47,45
1 jendźelski punt .	15,49	100 čěskosł. krónow .	12,465
100 šwajc. frankow	82,12	100 franc. frankow .	16,605

Burjy běchu wčera pschi spočatku we šwojim postupowanju njewěste a kurjy šłabe. W běhu dnja šo měnjenje sešylni a kurjs efektow šo strucžowachu. W statnym wuběrku je statny tanzlerˇ dr. Brüning tuthwilu nje położenje šwonkowneje polititi rostožił a mjesynarodne styki nadrobnje rozsmoritał. Jeho kłowa sawostajichu kłuboki sacžijčhcž, dokelž běchu pschepokazaty a jeho postupowanje pschi pschichadnych ważnych jednanjach w Lausanne a w Zenewu (Genfu) dopředta wusprawnja. W prusskim žejmje wotmě šo poswjedženje jara měrne, dokelž ma šo nowy žejm hatle sarjadowacž.

Produktowe wiki pschinjesechu wčera dalšne snižowanje žitnych płacžiznow. Pschenica pschibžadži pornjo pónđželi 15 pj., wowsk 5 pj. a rožka 5 pj. pornjo pobocže. Na wikach bě wjazy tuknjenje rožki, hacž mózachu wikowarjo a mlynjy trjebacž. Witi njepotrjebnje jenož pschitschi dowós žita, ale bóle nasche politiske poměry. Wjele rěcžesche šo na wikach wo tom, šo dotalny statny ratarski minister dr. Schiele wróco stupi. Wón je runje tón, kotryž ratarsku k lěpschim žitnym płacžiznam dopomha. K tomu pschidu dobre wuhlady na pschichodne žně. Tute sfutkuja na płacžizny za posdźišche termije. My je tehdoła wospjetujemy, so bychu naschi ratarjo šo wobhonicž mógli, kajke płacžizny wikowarjo za posdźišche termije nadźeja.

Zentnar płacžesche wčera w Barlinje:

pschenicžu 13,40—13,50 hr. (13,75—13,85 hr.),
rožki 9,95—10,05 hr. (10,25—10,35 hr.),
nalětn. ječmjenja 9,30—9,65 hr. (9,30—9,65 hr.),
nasymsk. ječmjenja 8,90—9,25 hr. (8,90—9,25 hr.),
wowša 8,10—8,30 hr. (8,20—8,45 hr.),

w termijowym wikowaniu:

pschenicžu:

sa meju: 13,97½—13,93¼ hr. (14,40 hr.),
sa julij: 13,55—13,50 hr. (14,17½ hr.),
sa september: 11,25—11,23¾ hr. (11,30 hr.),

rožki:

sa meju —.—,
sa julij: 9,35—9,33¾ hr.,
sa september: 9,02½—9,01¼ hr. (9,12½ hr.),

wowša:

sa meju: 8,67½—8,66¼ hr. (8,67½ hr.),
sa julij: 8,85—8,82½ hr. (8,90 hr.),
sa september: 7,61¼ hr. (7,60 hr.).

Płacžizny w šwinkach wosnamjenjeja płacžizny tydźenskich wikow. Hdyž žane nasnamnjene njejsu, tam šo njeyscheměnichu.

Sswinjaze witi w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Na šwinjaze witi wčera w Barlinje běchu pschihjelsi 175 běhałow a 310 prošatow. Witi běchu mérne a płacžiny šo njeyscheměnichu. Wone płacžachu:

Běhaki: wutk 30—42 hr. (30—42 hr.),
křenje 20—30 hr. (20—30 hr.),
Prošata: wutk 15—20 hr. (15—20 hr.),
křenje 12—15 hr. (12—15 hr.),
małe 10—12 hr. (10—12 hr.).

Ssudnište powěsče.

Konkursowe jednanje:

W konkursu nad samoženjom wobkhoda se sportnym pschedmjetanu Helmutha Krebsa w Budyschinje je šo dalšnu termiju na štwjedu 8. 6. 32 dop. ¾11 hodź. do Budyschina na šudnišwo, jitwa 141 šwołak.

Pschejhadźowanja:

schtwórtk 26. meje 1932:

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje majchinstich rjelbow dop. w 10 hodź.: wschelake moble, Broch-hauzowy słownik, fotografowaza pschiprawa, mantl, elektr. klawěr, radio, wobrazy, tkaniny, wschelake schaty a wobuća,

w **Lubiju** na šudnišwje dop. w 10 hodź.: wschelake moble, radio, prochowrěbak, hěblawa, klawěr, cžažnik, plokawa, Kina žnějawa, habanka, pažata pila a druhe wojnarske stroje, pižaty stroj,

we **Semjach** w Henčkez piwowym łuzyku pop. w 2 h.: gramofon,

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo so tam abo 100 kg nowak 10 %.

Płacžizny po złotej hriwnje.

	24. 5.	23. 5.		24. 5.	21. 5.
Pšonica	268-270	271-273	mmy	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	196,5	196,5	oska	15,0-18,0	6 -18,0
ječmjeń, nal.	—	—	nódre łupiny	11,0-11,5	10,0-11,5
ječmjeń	173-185	173-183	olte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	162-166	163-167	keradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	rapa. wosusk	—	—
pšeńć. muka	32,5-35,7	33,5-36,6	lnow wosusk	10,6	10,7
rżana muka	5,7-27,7	25,8-27,7	such.truhanč	8,90	9,0
pš. wotruby	11,2 11,7	11,2-11,7	p rm. kenak	15,5 5,7	15,5-15,7
rżane „	9,5-10,6	9,5 10,6	syno, 50 kg	6	14,1-16,7
raps	—	—	žana słoma	25	13 -15,1
hróch Viktor.	17,0 23,0	17,0-23,0	ovsné „		16,5-17,0
lane symjo	—	—	wowsna „	1,0-1,2	1,05-1,20
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	rožna „	1,05-1,2	1,05-1,20

Płačizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

24. meje 1932 Płačizny po centn. a zł. hriwnach
Skóne družiny a woznamjenjenja

Woły: 181.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće haš do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	31—33
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	28—30
Mjenje picowane wšěch starobow	26—27

Bykły: 419.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće	26—27
Połnomjasne, młódše	24 25
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	22 3
Špatne	20 21

Jałowy a krowy: 551.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosće	22 25
Połnomjasne wukormjene jałowy najwjetše rězneje hódnosće haš do 7 lět	18 21
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowy	15 18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowy	10 12
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2710

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	42 53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyen 3).	30 45
Spatne (4.	18 27

Wowcy: 4679.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	34—35
Starše wukormjene (2.)	31—33
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	21—25

Šwinje: 13215

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow haš do 1½ lět stare	—
Wukormjene	36—37
Mjasne	35—36
Spatne	33—35
Rincy a kundrosy	30—32

Hłowny redaktor a zamodity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanˇ Budyšinje. — Za nowoštki: (J. Janak w Budyšinje.

Dźěło ze narod

S **Khwaczij.** Na njedźelskej shromadźisnje žerbskeho towaršwa, kiž běše derje wopytana, wobsamknu šo wulět na „Czornobóh". Wobdźělnizy njech kedźbuja na postajene rěczenja šwojich dowěrnikow. Wožebje pokazuje šo na prěnju jěsu. Zuły wobdźělnizy njech šo hacž do pjatka wjeczora pola pschedsyhdy samotwja. — Knižki posmjertnehe pokładnje šo hacž do 1. junija zažo rosdźěla. Prěni pad za 60 pj. njech ma kóždy za to pschihotowany.

Wohnjowobornistwo

S **Khwaczij.** Khwaczanski šwjask dyrbjesnistich wohnjowych woborow możesche njedźelu šwoju sakonisku winowatosć dopjelnicž. Nimale wschitzy winowazi šo na šwuczowanju wobdźěłchu. Dobrowólna wobora šo pschisamknu. Pod nawjedowanjom k. Israela jako woborneho hejtmana šo služba wotmě. Wotmnjslene wopalnischczo běsche towarnja k. Rüdigera. Ssykawa a hydrantowe wotdźelenje běsche z cžazom k rucže a woda šo ruce poda. Po šwuczowanju sestupachu šo woborniˇ do cžana a šo po hudźbje signalistow pschi žnkawje rosedźechu. K. Israel šo wschitkim wobdźělnikam podźakowa. Haicherski šwjask sakupowasche wjesnjanosta.

Swójbne powěsče

Semrětkoj: Klara Thalheimowa w Budyschinje, khowanje budże jutsje schtwórtk pop. w 3 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischczu. — Arnosch Bjarnat Frenzl, žiwnoscjeˇ w Ssmilnej, 68 lět; khowanje budże schtwórtk pop. w 3 hodź. wot žarowaiskeho domu.

mam pschidružichu šo njeliczomne druhe, we elektrowej industriji dobudże běsi Kreuger tohorunja mózny wliw, a wón stanje šo lěta 1931, na wjeschku šwojeje mozy, ſ towaršichom a swjatkarjom amerikanskeho bankjeja *Morgana.*

Kreuger saſtara šwět ſ pjenjesami.

Wožomnacje statam da wón statne požčonki, Němskej pjeczadwacžezi miljonow dollarow, Muheršej a Rumunskej schesćatkrjezi, Pólskej dwajatsjezi a pol, Franzowsku je sakhował psched inflazju aid.

Se spodźiwanjom shladuje šwět na njeho, jako wupłacža firma Kreuger a Toll lěta 1930 tsjezi prozentow dividendy. Schtó je žebi tehdy na to pomyślił, so je wscho to ža a jebanstwo, so je natwarjeny šwětowy twar Kreugeroweho konzerna na falschowanja, jebanstwo a stóſnistwo.

W Stockholmje hydlesche Kreuger w pyschnej ville a tohorunja wobsedźesche tajtu w Newyorku we wobjebnej Park-Avenue, na wjeschku mrócželeschkrabaka. Nimale ženje njeje w hotelach hydlił. Hdyž pschebywasche w jenom ſ hydlenjow, kotrychž wuhotowanja šu milijony płacžile,

žehlachu šo wodnjo a w nozy wschě šwězy.

Waischniczko pschenapinaneho muža, myslachu žebi pschecjelio. A jako tajte wukožowachu też jeho njewschědnu ſtóſchiwosć psched sjawnosczu. Druhdy wopyta wón dźiwadło. Potom dyrbjachu šo tři liſczki kupicž, wón njechasche, so by jemu k lěwizy a prawizy schtó žedźał. Cžasnje bywsche sam.

Wšęo dźiwasche. šo we wschěch padach na jeho spodźiwne pschiwuczenja, njemyslachu žebi niczo pschi tom, hdyž shubi šo wón na někotre dny se šwojeho sapałkoweho palaza, a so wrócži šo skradu jenož w nozy, hdyž nichtó wjazy w domje njepschebywasche.

W Barlinje, w Londonje, w Pariju, w Newyorku, hdyž khilachu šo ſ jednanjemi, pošedženjemi, rosrikanjemi namjetow wupjelnjene dny šwojemu kónzej, bě šo Kreuger stajnje shubił, dźiwnuschk, šamotnik žebi myslachu.

Nětkole cžłowjek hižo wě, nětkole wě hižo zyły šwět, so dyrbjachu stajnje šo žehlaze šwězy duchi šeho šwědomja sahnacž, so běsche wucžet do šamotnosče kutkleńka, sa kotrejž khowasche šo Kreugerowe druhe žiwjenje.

Hdy pscheměni šo jeho bjesdwělna ženialnosć do ſtóſnistwa? Hdy sapocža šo ſtóſnistne keklowanje se falschowanymi aktijemi, ſ pschedewsacžemi, kotrejž ženje njeběchu wobstałe, ſ wobtykanjemi, ſ falschowanjom bilanzow?

Jedyn ſ jeho najbliſchich šobudźěłacžerjow, direktor Rydbeck, praji, so je šo w poslednich Kreugerowych lětach ſ khwilemi bludnosćej jewiła. Stutki tutych poslednich lět šu ſtóſnistwa bludnosćze! Tola dopokaſa po wschém dacžu šwědcza, so mějesche šwaſliwa hra, kajkuž je žebi cžłowjek hdy dowolił, hižo psched wjele lětami šwój spočatk a so šu šo je strony Kreugera hižo lěta 1925 falschowanja wschelakoreho raſa stałe.

Wšęo je naſtało praschenje: Kak mógjesche wschо tole lěta dołho sakhowane wostacž, kak wostachu ſtóſnistne cžiniki Kreugera, „tralowskeho pschekupza", bojcža a pschecjela kralow a presidentow sakrnte? Wotmołwa wotpecžuje na prěnim městnje w Kreugerowej jenialnosći, wón je šo sa to postarał, so snajesche kóždy jenoż dźěle tuteje dowěru šwudźazeje organisatzije a so wobknjeżachu na ſtóſnistwo sałożene zyłkowe pschedewsacže jeniczay jeno mozy. Jeho wołoła mějesche nětchto niczewschědnje wobkłukłazeho na žebi, kotraž samoh njewobmjesowanu dowěru šwudźicz. Hdyž rěczesche wón wo tym abo tamnym pschedewsaczu, potom wschitzy ſ cžesčownosczu a podwólnosczu mjelczachu, nježdźachu dale. Kreugerowe žkowo doža hasche.

Tola běchu mużoio, kotiſ wjazy wědźachu hacž wobjebni knjeza, kotiſ šedźachu w direktsijach a dohladowarſkej radze jeho konzerna. Hódnaczko waischniczkoſeho sadźerżenja, spodźiwneje žamotnosće je wujaſnjene. Iwar Kreuger mějesche šwojich pomognikow. Stóſnizy pomhachu jemu k ſtóſnistwu, falschowarjo imenkow k falschowanju šmenkow, sa šwět wobknjeżazym, błyschczazym konzernom khowasche šo druhi, khowasche šo tajny konzern jebanstwa.

Wo Kreugeru, wobthadniku a pschekupzu, njewěmy drje pschezo hiſchcze wschitko, tola hižo dosć. Priwatne žiwjenje tuteho najspodźiwnischeho se wschěch cžłowjekow naſcheho cžasa leži ſ wjetschcheho dźěła hiſchcze we cžemnosći. Kajku rólu ju w Kreugerowym žiwjenju žónſke hrale? Njedawno namakachu testament Kreugera ſ lěta 1930. W tutom sarucža wón ſchwedſkej knjeni pok miljiona ſchwedſkich krónow, nětkoſi wědża wo druhich luboczinſkich sapletkach, kotrež žadachu žebi ze samoženje. Saſo druſy praja, so je Kreuger žónſke wužiwał jenoż zako pschikrywo, dokelž chžyſche šwoju wěrnu nakhilnosć runja ſtóſnistwam sakrycž. S ſtjoch listow, kotrež je Kreuger do šwojeho šamomordarſkeho napiſał, znajemy jenoż jedyn, list, kotryž je ſtóſeny na direktora Littorina. W tutom liſcze bě cžitacz jenoż tole:

„Njesnjeżu to dłeże.... njemóżu wjaz žiwy być.... wodajeże mi...."

Psched wrotami šmjerczje njemóżeſche Kreuger wjazy kellowacž, wón cžuſeſche, so jeżże wſcho k Nakezam a je-ſaſche psched samolwitoſcju do šmjerczje.

Sczěhowaſche ſchkoda njeliczomnych miliardow, rospad hobrikeje a mózneje hospodarſkeje organisatzije. Pschepytowanje wottry dźeń wote dnja nowe njesnjeſchanoſeże. Waßnikam a ſpitzaczelam pschichoda budże ſpoczene, jeho bojaſliwoſcj ſaſchczěpjazu, ſ potajſtwom wobdatu ſtruchku poſtawu k nowemu žiwjenju ſhudźicz. Kreuger je mornyˇ — legenda ſa Kreugerom ſo ſamo cžina.

kz.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniticiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšťki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo scěhwkam čělneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent *hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja* dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 121 — Budyšin — Stwórtk, 26. meje 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Bjezdźěłosć w Sakskej

W žanym kraju na žiwjenje njejstej bjezdźěłokosć a hospodarska nuza tak wulkej kaž w nošcej přichilnjenej Sakskej. Tež žnadź žadyn kraj w Europje se zlami, z kotrymiž žu Sjednoćene staty połnoznje Ameriki a Jendźelska swoje mjezy pschećiwo industriji druhich krajow sawjerje, tak cěžko njećerpi, kaž Sakska se swojej pschewulkej industriju wosebje w swojich wjeźornych stronach. Tale industrija je předy hłowny dźěł swojich wudźěłkow w Ameriku a Jendźelskej wothowała. Najpředy žu Sjednoćene staty jej durje sanukle, a nětko je Jendźelska je swojimi zlami dowoss sakskich twarow njejmóžniła. Pódla toho je hišće je wobsłužiła. Hač je hišće dźensa kapital, kotryž bě hižo bjes toho w Sakskej žadny, do wukraja woteschoł. Sso pschewódźiwschi, so njebudźe w dowidnym czasu móžno, sakske wudźěłki sadź w Jendźelskej wotbyć, je žo wjetsche liczba sakskich fabrikantow rozsudźiła, žo do Jendźelskeje pschećahnyć. Tam žu nowe fabriki załožili. S pomocu makeje liczby dźěłaćerjow, kotrychž žu se Sakskeje žobu wsali, žu Jendźelscanow nawuczili, tworjo dźěłacz, kotrez žu žo dotal w Sakskej sbotowke. Tak nětko w Jendźelskej sakskej industriju mordarsku konkurrenzu dźěłaju. Kaž žo jda, je sakska industrija jendźelske wifi na wěrsne cyłu hłudka. Jeli so dyrbi žo wona sadź trochu shabacz, budźe dyrbjecz se wschej mozu a wutrajnosću nowe wifi swonka Jendźelskeje a Sjednoćenych statow sytacz.

S dołholetnej bjesdźěłosću žu sakske industrijowe stro**ny wothudle a** žo do najhórsheho pjenjeżneho cżěżna ja**hnałe.** Wjele gmejnow njewě wjazy, z wotkel dyrbja pjenjesy dobracz, so bychu žiwojich njesaběłuježerjow podpjerałe. So by podpjeranje zyle njesasałało, je žo sakske knježerstwo rozsudźiło, prawidła wudacz, po kotrejchž ma žo podpjera sanjeschcicz. Mjes njesaběłuježerjemi je žo z tym wulka njespokojnosć sbudźiła. Přiody hižo je podpjera ležima za to doběhała, so žu njesaběłuježerjo nětkaž žiworiti. Nětko pak wona so žiwjenjowe potrjeby wjazy njedobaha. Pschi tajich sadwělnych wobstejnoscach pschenża kommunistow cżeje. We wjeźornej Sakskej žu žo kommunistojo wjednistwa njespokojnych njesaběłuježerjow smozowali. Ssamo w Budyschinje a hischcze wjele bóle w Zwikowskich stronach žu žo njesaběłuježerjo sapowědźili, sniženu podpjeru pschijacz. Poslednje dny žu žo tam žamo policiji, kotraž dźysche njespokojnych rozehnacz, spjecili a do policijstow kamjenje mjetali. W najwjetschim cżěżnje žu policijstojo žo se *žwojimi tżělnymi bróńjemi wobaroli. Na dwoje* njeje so nichtó morił ako žo cżěżko sranił.

Sakske knježerstwo je husto němske knježerstwo wo pomoz nadběhało. Wono je niz jenoz prosyło, so bychu žo sakskej industriji skakanki sa němski stat pschipokasałe, ale so bychu žo też gmejny, kotrez žu žo wosebje z bjesdźěłosću podesche, z wjetschimi summami trajnje z wuposchka dawkow němskeho stata podpjerałe. Pschipósnacz dyrbi žo, so tele próstwy njejsu zyle podarmo byłe. Tola pschipokasane summy žu pschemałe byłe. Podpjera sa njesaběłuježerjow je žo dyrbjała skrócziz, so by žo mohła dale placziz. Wboły njesaběłuježerjo njeběchu žo sahłobnjenju pschewostajiez. Na tym, so je dźełu w fabrikach pschestało, žu bjes winy. To žu powschitkowna žiwjenowa hospodarska krisa a z dźěła też wunamakanja techniki sawinowałe. Nowe maschiny, kotrez žu žo poslednje lěta w fabrikach stajałe, žu stotyżkazam dźěłaczerjow dźěło a sazkužbu wsałe.

Skoro njeje žaneje nadźije, so budźe žo dźěłonjemějeram sazo móz dźěło saradźiez. Tola spytacz žo to dyrbi. Sakske knježerstwo je žo sazo na němske knježerstwo wo pomoz wobrocziło. Tón kroczez je pjecza doszło, so je němske knježerstwo sklubiło, z 15 milijonami hriwnow sakską industriju podpjeracz. Wobebje dyrbi žo małej industriji w Rudnych horach na pomoz pschińcz. Tymle industrijam dyrbi žo smóžnicz, nowe wukrajne wifi sebi dobyez. Nadźija žo njebudźe spuschczez, so budźe žo sakska industrija se žwojimi wudźěłkami z jendźelskej a amerikanskej industriju z wuspěchom měrcez móz. Wot zanuho skakanki wjazy z wukraja njeschinđu, wone dyrbja žo wubadacz.

Se wschěch němskich krajow je Sakska z hospodarskej krisu najcežo bita. Lětša 15. měrza je žo w Sakskej na 725 396 dźěłopytarjow naliczilo. Hacz do 15. meje lětša je tale liczba jenoz wo 14 670 wosobow, to je wo 2 procenta woteběrała. W fabrikach žu sréda nowych dźěłaczerjow pschijatajili. Jenoz w lěczinym dźěle žu nětkotre tużaz wosobow dźěło namakałe.

Krwawna bitwa w pruskim sejmje

Puki, kajchžy hischcze njeje było, kaž dołho pruski žejm wobstejeł, žu w nim wječera padałe. S kwoju poleczi žu někotři sapóžłanzy na bitwischczu leżo wostali. Hdyž běchu žo wjeczor wokoło 6 hodźin wólby do žejmoweho pschedsydstwa směrom pschewjedłe, nazionalny sozialist Freisberger w mjenje žwojeje frakzije žadaschc, so by žo hnydom pschepytowazy wubjerk pschećiwo „sjnjewuzwanju mozy pruskeje policije a statnych wěznišnjow" wustajił. Won ma wobzebitu pschicżinu, žebi žadacz, so by žo tónle namjet hnydom wothył, dokelz je telegram wo prozeżu doschoł, w kotrymż je statny wěznik pschećiwo tżjom nazionalnym sozialistam, kotśij žu žo w nuzy wobarali, 7 hacz 10 lět tżłostarnje namjetnył. Wěznik najhórsche nadpadły na pruski justizu a wotthadzaze pruske knježerstwo cżinjesche. Hižo, hdyž wón rěczesche, žo sozialdemokratojo a nazionalni sozialistojo z nazionalnymi sozialistami pjerjechu.

Nazionalnym sozialistam najprjódy sozialdemokrat Heilmann wotmolwi, kotryż žo pschećiwo sapschimnjenju do trajaceho žudnišneho prozeża wuprají. Szyła žo wo prozeż dla trojakeho mordarstwa jedna. Ssudnej by ža dyrbjało pschewostajiez, wułud wuprajez. Mjes tym so Heilmann rěczesche, sapóžłanzy lewizy a prawizy wospjet do žo srašchu, a roshorjenje do skandala pschenđe, hdyż wjednik nazionalneje sozialistiskeje frakzije Kuba Freisbergowy namjet podpjerowasche.

*

Hdyż kommunist Pieck na rěczniszku tribunu stupi, ke katastrofje dóńdże. Mjes tym so rěczesche, kommunistojo wokachu, so staj nazionalnaj sozialistaj Schulz a Heines semowaj mordarjej, schtož njeje nazionalnymi sozialistami najwjetschu roshorjenosć sbudźi. Pieck sawoła: „Haj, njeje Wami mordarjo žedża!" Nazionalni sozialistojo se njemdrosću žo pyrjo, žo njedachu wróćo dźerżeez a k rěcznišnej tribunje cżerpachu. Tam k dźiwjej pschimanży bónje. Rosstłobjeni sapóžłanzy z pjaścjemi do žo pjerjechu. 162 nazionalnych sozialistow žo k tribunje cżiścheschcze, kotruż z druheje strony kommunistojo a sozialdemokratojo sakitachu.

Nadobo tintowy nopajchk do biczkow padże. To bě znamjo powschitkowneje bitwy. Wódne blesche, stoły, kałchcze a wěka pižanskich hlidow, szyła wschě wězy, kotrez možachu z hospjow swotorhacz, do žo njetachu. Pschemóz nazionalnych sozialistow lewizu pomało wróćo cżiścheschcze. Khwilu žo kommunistojo hischcze dźerżachu. Tola cżiśchej nazionalnych sozialistow bě tak žyzny, so dyrbjachu žo do cżakanja dacz. Nazionalni sozialistojo do cżakazych bijachu. Skónczniże nazionalni sozialistojo bitwischczo wobknježachu. Wostachu žami w sali a jako dobyczerjo wojowańki špew sanjeschczu.

Sala běsche w kommunistiskim rózu polna rosbitkow. Stoły žu žo roskamale, pultowe wěka žo wottorhle. Wschudże leża rosbite instrumenty wokoło. Akty žo dźiwje rosnjetachu. Na wjele městnach žu luże krwě widźecz. Pod jenej lawku cżłowjeka leżo wohladachu. Wón běsche sozialdemokratiski sapóžłanz Jürgensen. Jeho běchu tak sylě smorskali, so bě wědomja zbył. Sozialdemokratojo jeho je sale wunjeżechu.

Pódla Jürgensena běchu žo kommunistojo Krämer, Kunz a Gohlke cżeżko sranili. Bórzy po pukach žo Krämer se sawjasanej hłowu, z kotrejż krej cżeczeschze, do sale wróći a na nazionalnych sozialistow nałwoła: „Dwajeći sa jeneho, to dyrbicze wotpokucżeż!"

Też na stronje nazionalnych sozialistow žu žo někotři sapóžłanzy sranili, i kommunistow njeje žadnj žadyn bjes pukow woteschoł.

Na tribunje njeběchu nicżo zyze wostało. Ministerske žydła žu rosbite, městna sapiżarjow tohornuja. Frakzije žu žo po pukach k wuradżenjam sejchle. Po tejle krwawnej bitwje, kajcżejż stawiźnj němskich parlamentow njepomnja, ste sejchłoli njejwuwostałi.

Wólby do předsydstwa pruskeho sejma

Ssrjedu je žo pschedsydstwo pruskeho žejma wuswolikło. Pschi hłosowanju prénjeho pschedsydy žo 416 hłosow woteda, mjes nimi 6 prózdnych a njeplaczijwych. Na kandidata nazionalnych sozialistow 262 hłosow padże, na sozialdemokrata Wittmacka 92 a na kommunistiskeho kandidata Kaspera 55 hłosow. Potajtim bě žo nazionalny sozialistiski sapóžłanz Kerrl za presidenta pruskeho žejma wuswolił. Wosjewjenje wo wólbunym wunoschku nazionalni sozialistojo hižo wokało a z rukomaj klejkajo pschijachu. Sa nazionalneho sozialista žu też němskonazionalni, na prawizy stejaze male strony a sdźěła też zentrumiszy sapóžłanzy hłosowali. Sapóžłanz Kerrl wólbu pschija a žlubi, so budźe žwoje sastojnstwo po postajenjach wobtkowowcho porjada sastawacz.

Sa prénjeho namjetneho presidenta sozialdemokrata **Wittmacka** je 167 hłosami wuswolichu. Też wón wólbu pschija. Sa druheho namjetneho presidenta zentrumiskeho sapóžłanza **Baumhoffa** je 354 hłosami a sa sześeho namjetneho presidenta němskonazionalneho dr. z Kriesa wuswolichu.

Hitler přeciwo Hugenbergej

Wutoru je Hitler we wulkej sshromadźiznje w połnoznym Oldenburgu rězał. Wón sazo wo prascheniu rěczesche, hacz maju žo nazionalni sozialistojo z němskonazionalnymi w žejmach swjasacz. Hitler pschi tym politiske sazady němskonazionalnych pschepytowasche. Mjes druhim praji, so němskonazionalni sozialismus wotpokasuja. Na wjednika němskonazionalnych žo se hłowami wobrozi: „Wyšokocżesczenu knjes tajny radźicżelo! Rinuje tak mózeсze mężazeł wotpokasacz." Też wo diktaturje Hitler rěczo praji, so nazionalizmus měschczanskich stronow se žwojimi myślemi wo diktaturje jenoz hacz do strony schpanilskeje diktatury po pschikładze Prima de Rivera pschińdże.

Nowy krajny wučbny plan za sakske wyšše šule

Sakske ministerstwo za ludowu dźěłanosć je 10. meje krajny wučbny plan za sakske wyschsche schule wudało. Wězera je žo won wschěm wyschschim schulam pósłał. Knježerstwo je nowinarjow do wschominsterialneho twarjenja pschepročyło a z nimi nowy wučbny plan rozprajiło. Nowy wučbny plan dże žadanja nowocżasnych idejow dopjelnicz. Kaž je žo to hižo dotal w dożahazej měrze stało, dże wón dale schulerjow sa dobrych Němzow wuchowacz a jich z duchownymi bróńjemi wuhotowacz, kotrez sa posdźischi pucz žiwjenja trjebaju.

Italska Němskej z wikowańskej wójnu hrozy

Hospodarska nuza je Němzki, Awstriski, Czjechoslowakski a Madźarski nusowała, naprawy cżinicz, so žo kapital njeby z wikowańskom z nich do wukraja skubił. Knježerstwa tychle krajow žu wukazy wudałe, po kotrychž ma knježerstwo summy (dewizy) postajez, za kotrez žmjeża žo twory z wukraja kupowacz. Na tajke waschnje maju knježerstwo dospołnje w swojej mozy, wikowanje z wukrajom rjadowacz. S tymle wukazom wšón wukrajne wikowanje cżeżko schkoduje. Italska je prénja, kotraż spyta, žo pschećiwo tomu wobaracz. Pornjo lěta 1930 je wunos sahrodniskich wuplodow z Italskeje do Němskeje wo tśi schtwórcżiny woteběrał. Italske nowiny pischu, so ma Italska prosumenje za to, hdyż Němska swoje finanzy a swoju měnu schkita. Tola toho je też druhim krajam trjeba. Też Italska dyrbi swoje sajimy schkitacz, schtož ma žo z pschichodnymi naprawami stacz. Najbóle z nowej němskej wikowańskej politiku italski ratarski a sahrodniski wunos cżerpi. Italska wobsaruje, so dyrbi wotpokazaze naprawy pschećiwo spschecżelenej Němskej cżinicz. Tola nuz Italska, ale Němska je po tutym puczu do předka schła. Hewak je žo Italska pschego k liberalnej wikowańskej politiku wusnała, a jenoz w nuzy je žo k wotplacażnym naprawam rosžudźiła.

Cżěski minister Udržal do Karlowych War puczuje.

Cżěskosłowakski ministerski president Udržal žo pschichodnu pónđelu na krótke wodpohnjenje do Karlowych War poda a žo žrjedź junija do Prahi wróći. Powěsć němskich nowin, so wón wróćo stupi, njesda žo wěrna byez.

Awstriske knježerstwo je sakasnju wo sestupanju politiskich organisazijow wróćo wsało.

Nowe awstriske knježerstwo je wobsłanżku, so ma žo politiskim uniformowanym organisazijam sazo dowolicz

ho pod holym njebjom zhromadźeć a wokolo cyłkarjo. Na prawizu a lewizu ho tohodła hižo zaho k zhromadźowanju pod holym njebjom hotuja, kotrež hu poslednje lěta w Awstriskej dosć njeměrow sfudźowałe.

Nowe njeměry njezasłużerjow w Pólskej

W industrijowym městaczku Piotrkowje je k herjekatiskim demonstracijam džełonjeměrjerjow doschło. Wjetšina cyrjoda džełonjeměrjerjow ho k radnizy cyšicyešche. Policija pschećiwo demonstrantam s nahimi tešakami postupowaše. Dwanaćsći wosobow je ho ranilo.

70 smjertnych wusudow w Birmje

K potłóčenju revolucionarneho hibanja w Birmje (w rauskej Indiskej) hu wjele podbladnych wosobow zajeli. S nich hu 70 k smjerći a 22 k wuhnanstwu zasudźili.

Żelesnizarjeći strajk w Grichiskej ho sónčił.

Żelesnizarjeći strajk w południowej Grichiskej je ho po tśinaćsehodźinstim tracu sastajił. Żelesnizarjo hu ho do służby wróćili. Wunjadne napraudy, kotrež bě knježerstwo dla strajka cźinilo, je wonu wróćeło. Sda ho, so nětko też druhi sastojnizy pschestanu strajkować.

Japanske knježerstwo so wutworiło

Admiral Saito je knježerstwo sestajał. Wón ministerske pschedsydstwo a swonkowne ministerstwo pschewozmje. Sinskowny minister je Yamamoto, wójeski minister Senjuro Hayaschi, namórniski minister admiral Keisuke Okada.

Ćežke wojowanje pola Charbina

Sćehnuli cźrjodźe chinejskich dobrowólnikow je ho poradźiło, do najwjetšcheje blizkosće Charbina dóńć. Jim hu ho hnydom japanszy wojacy s artilleriju, tankami a lětadłami napschećiwo pósłali. Chinejsko hu rozcźekali a ho na wjeczornej stronje rěki Sungari saracźili. Japanzy hu żelesniski wobthad do wjeczornych stron hnydom sastajili, dokeł hu Chinesojo kolije pjeć kilometrow dałeko wutorhali. Rěžne parne łódje hu ho s tśěleńju chinejskeje artillerije muśowake, ho do Charbina wróćeć. Na wjeczornej stronje Charbina hu chinejzy sbožkarjo pola Taipinlina, tunel rauschochinejskeje żelesnizy saracźili. S tym je ho swjazowanje pa żelesnizy s Władiwostokom pschetorhło.

Nowe předsydstwo pruskeho krajneho sejma.

We wčerawšim njeměrnym posedźenju nowowoleneho pruskeho krajneho sejma woleše so sejmowe předsydstwo. Na wobrazach po rjadu z lěwicy ke prawicy: 1) Kerrl (nacionalsocialist), president. 2) Wittmaak (socialdemokrat), prěni podpresident. 3) Baumhoff (centrum), druhi podpresident. 4) von Kries (němskonacionalny), třeći podpresident.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 26. meje 1932.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer 0, thermometer wo dujo +18. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —2, thermometer w nozy +9. Wuhladny na cźopjischce wjedro. — Jenoż mało je schkleńca na rjane postupiła. Po rozprawach wjedrańnjow z wjeczora Europy leža wyschiny njejšu ho jara k nam pschiblišće. Nasche wjedro pschez hischće niźiny, wošebje nad hrjedźnej a wjeczornej Europu, kaž też nad hrjedźnoseniskim morju leža, wohrožuja. Hdyž rano tute rjadki pišamy, je rjenje a lubo. Boże błónčko hmjewa ho ś nimale bjesmróčneho njebja. Tola pschi tak wjese nasch počah wohrožanych niźinach hu najšerše na wjeczor njewjedra móżne. Jeli niźina, nad hrjedźnoseńskim morjom leżaza, nasche strony pschećehnje, pschiniješe nam najšerši sapo wjele Božeho desćeća. Wječerawschi ranschi deschćik bě naschim łačanym honam woschewenje. — Jutše pjatk skhadźa błónčko 3,56 hodź. a khowa ho 7,59 hodź. Mješacźk skhadźa po pol nozy 1,07 hodź. a khowa ho doh. 11,55 hodź.

— S **pohjedźenja měschćanskeje rady 24. meje 1932.** Wolachu ho trěbni wězowuskotni a sastupnizy sa hobustutkowanje pschi wobsamknjenjach w naležnosćach wikowanja s mlokom. — Měschćanske dźiwadło pschewostajt ho Budyskemu wobtkodnemu towarstwu sa dźeń 4. junija.

Swjedźeń Božeho Cźela.

Swjedźeń Božeho Cźela njenuje so wulki swjaty dźeń, kotryž so dźensa we wšěch katolskich cyrkwjach swěta na nanajdostojniše waśnje swjeći. Kóždy spyta jón po swojich mocach najdostojniśo woswjećić, a tak prócuje so wo přemo wulkoměšćanske wobydleństwo z wobydleństwom mjeńšeho městačka, tak prócuje so wo přemo małe městačko z wjesku — a kóždy da to najlěpše: zapołoži do skutka lubosć ke bójskej majestosći, česćowność a so pokloni w dowěrje.

Po swojim zmysłu dyrbjał so swjedźeń Božeho Cźela na dnju poslednjeje wječerje — potajkim we martrownym tydźenju swjećić, tola njeby so radosny swjedźeń najwuznamniśeje česćownosće do tuteho zrudneho časa hodźał.

Na žanym dnju w lěće njeblyšći so cyrkwe we tajkim błyšću, kaž na dnju Božeho Cźela. Do Božeho domu je začahnył brězyčkowy lós, na woltarjach *třepotaju* swěcki a so wotražuja w złoće monstrancy tysacorje, mócnje šumja byrgle a kliniči spěw spěwarjow, w dźakownym kěrłušu. Wulka Boža mša so swjeći, na kotrejž wótcy, wot najniźšeho hač k najwyšśemu cyrkwinskemu dostojnikej, duchownemu knjezej, dźěłbjeru w najpyšnišim ornaće. Boži dom je z wěriwymi přepjelnjeny.

Na žanym swjatym dnju njewołdźeli so wohyłdleństwo taj jenomyslnje, kaž na dnju Božeho Cźela. Hižo tydźenje dołho cźinja so najwobšérniše přihoty za najrjeńše a najdostojniše woswjećenje. Procesijon, kiž na dnju Božeho Cźela wobkrući Boži dom, překroći Boži dom, na wsach też pohrjebnišćo, je wuraz najhłubšeje pobožnosće. Dźěći su w njedźelskej drasće, małe hólći maju krasu nałéca we włosach, w drasće, w korbikach a wusćěłaja kwětki na puć, po kotrymž kroća měšnicy a najwyšši duchowny z Najswjećišim pod židźanym njebjom. Spěw dźěći a doroscenych klinči, khorhoje towarstwow žołmja we powětře a za nimi kroća sobustawy knt. towarstwow wšěch stawow a powołanjow. Woltarje su so natwarile zwonka Božeho domu najkrasniśo a nutrny paćeŕ stupa k njebjeskim wyšinam. A nade wšém leži swjaty wodych, kuzłotna pruha njebja.

W katolskich Serbach scźelu družki w hordostnej drohotnej narodnej drasće róže a cyły procesijon wuroni krutu wěru do Boha wodźerja wšěch narodow, też našeho małeho serbskeho. We nabožinje ma zakład narodnosć, a druhe bjez prěnjeho njemóže wobstać. Hdźe namakamy w Božim domje podobneho hnujaceho wobraza lubosće a česćownosće!

Swjedźeń Božeho Cźela so swjeći. Měšnicy a swětni dostojnicy njesu swěcki w rukach. Stajmy my sebi do našich dušow swěcku čistosće a hnady, bohačesćownosće a lubosće, bjezhrěšnosće, zo by nam swěćiła přez žiwjenje hač do smjertneje hodźinki — jasnjo naš puć k najswjećišemu wodźerjej a nanej w njebjesach.

-ŕ.

*

— **Areybiskop dr. Gröber hač na dalše Mišnjansku diöcezu dale zastawa.** Mišnjanski biskop dr. Gröber, kiž bu za areybiskopa Freiburskej arcydiöcezy powyšeny, na dalše też Mišnjansku diöcezu zastawa.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi wuloranschim cźehnjenju 1. rjadownje 201. sakskeje krajneje (jubilejneje) loterije (2. dźeń) padźe dobyćźe wo 30 000 hr. na cźisło 122 838; dobyćźe wo 20 000 hr. na cźisło 27 504 a dobyćźe wo 15 000 hr. na cźisło 131 923; dobyćźe wo 5000 hr. na cźisła 20 276, 51 339, 91 488; dobyćźe wo 3000 hr. na cźisła 37 279, 37 745, 42 733, 95 371, 131928, dobyćźe wo 2000 hr. na cźisła 29 510, 48 318, 66 439, 132 890; dobyćźe wo 1000 hr. na cźisła 3468, 19 052, 54 215, 70 186, 70 819, 76 720, 87 025, 93 768, **105 627** 107 134, 118 980, 127557, 143 237, 149 200.

— **Saniczenje wulkich myschi w Budyschinje.** Wot 23. meje hač do 4. junija 1932 pschewjedźe ho w Budyschinje powschitkowne sanićenje **wulkich myschi.** Lezownoscźerjo a wobhedźerjo twarjenjow maju pschistupić dowolićej měschćanskemu pschistajeńcej, kiž ma nadawk, khacź jeno na wulke mysche a ma k temu wupokas pschi sebi. We jahrodach atd. móża mějcźeljo sami jeno na wulke mysche khacź. To pak ma ho ś najwětšeje pschedhładniwosću stacź. Powuczenje dostanu pola měschćanskeho desinfektora (na radnizy po 2 schodomaj wót sdmje cźo. 15). Switnjene wulke mysche a njepschetrjebane sbytki wukładjeneho jeda maju ho farbjebacź abo spalicź. Dopomagaj stót ma ho wodstarcźej wot jeda. Njewobkedźbowanje postajenja měschćanskeje spomohaćerskeje policije ho khłosta.

K. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeska idyla.

Pschek. M. K.-Khażowski.

8]

(Pokrazowanje.)

Najwjetšchu radosć měješe bur Kowak. Marjanka bě hnydom rano hospodarjej wupowědała, schto bě ho w korcźnje stało.

„Ale nasch wotrozk — to měješcheje jeho widźeć — stejesche kaj law — tschaješche ś Jurkom a Khmjelkej Bartromjom kaj ś hnilicźkomaj — cźicho kaj w zyrkwi pschi tom běsche — nichtó ńej njeswaji ani ś porstom jeho dótknuć — diwe soli dasche ńej sahnacź — a mjelczachu — dowolichu jemu to — sajpéwa a sarejwa ńej kaj tón najlěpschi burski hólz — běch ho wscha do njeho sahkladała".

Kowarjej ho wutrowa ś hordoscju horjesche. To bě hižo wěsta wěc. Měješche najlěpschego a najšpitnischego wotrozka w zyłej wsy. Kaj je bur hordy na swoje konje, na swoje pola a na jich płodnosć, tak je też hordy na swoju cźeledź. A Zymbura njebě jemu hańbu nacźinił — ale rosmnoži jemu cźejeć. Wschudźom budźa ńej wo jeho wutonju powědacź a budźe rětacź: „Pola Kowarjej žłuźi — Kowarjej wotrozk to je."

Wunźe je za Zymburu, so by jeho pochwalił. Tón cźeßasche w konjenju še schcźełku a ś drapaczku Dobrała a Dźiwju, ja'o by ho njehyło nicźo stało.

„Ty hy ho bił, Zymbura", sarěcza Kowak na njeho še sdaliwoje kruthym hłosom — „po zyłej wsy ńej to powědaja a ś porstom na mój statok pokazuja."

„Bił ho njeźym, ale hlupikowtu Hanźku žym schkitał a hdyž chzychu mje ja to bicź, žym potom też ńebje schkitał — wschako chzych hospoźu prošyć, hdy hych na polu był — so by Hanźay moje tykańcźki ś rubźichom dała — mam je tu swjasane — žym ńej je žłubił a pschidźe ńej po nje", a womjelknu.

„Dźensa njewy trjebał na polo jećź — je „hnjusodka" kermuscha, a jako burski žym by mohł se mnu hicź", nanjetowaschе Kowak.

„Sswoje žym ńej wotbył", Zymbura wažnje wotmolwi a gratowaschе konjej — „pojźdu woracź."

„Kaž chzesch", swoli bur a wróći ho do jśtwizy.

„Żona, mamy najlěpschego wotrozka we wsy", rjekny burowy hordźe.

„So to łkónčnje pschipósnawasch", saporokowa żona. „Wschе pruhowanja je wobstać — njeje dźiwnuschk — ale dobrak — nimo teje dwoheje dusche — je konjej Dobrałej po poważy podobny — je měrny — ś cźicha, ale hłuboki kaž rěka; je pak też žywny a nahły kaž rěka pschi powodźenju, hdyž widźi tschiwdu a njeprawdu — budźemy ńebi jeho ważacź a smějemy jeho kaj žywjeho.

Toho dnja pschejźdźi Zymbura žywoje kožo ś konjenja do komory, hdźež nětk ś hospodarjowymi dźěćimi lěhasche. Wo wschěch žiwjobnych naležnosćach ho pschedy nim jednasche a cźasto ho jeho žanto we radu praschachu.

Žyła wjeś porcźa jeho šańcź mjecź a hospodarjo ś nim rěcźachu, jako by jim runja był. Tajke ześěhnuli mjesche Zymburowe, mohł rjec, oficjelne, sjawne wustupjenje. Njebě to jenoż mischtrstwi wukoń jeho mozy, kotryż tam we wšy wschitzy wobdźiwachu, ale bě to też nadobna pohnutka jeho cźina a wschě druhe wožebnosće jeho powahi.

Też mlodźina — žanto Jurk ś Bartromjom žo ś nim wujednajschtaj, hdyž widźeschtaj, so Zymbura po njehnuśwa, so ho njehordźi, so ho je žiwojim dobrym njeschwalił a wulzy njeczini, ale so je dale žiwy po žiwojim swonczenym waschnju kaž prjedy, so njeje hordy, ale so je sam, hacź žu woni wschitzy. —

„Na „pomjatkach" khodźeschе Zymbura dale mjes nich, ale hdźeschе w jśtwizy, njeśmějachu ho jemu, ně, nawopak, wschě žiwoje šwady jemu pschedwotschiwachu a wón je ńej tychtak mjes sobu wujednawaschе — śmjerni hołt a harn — roskoru a wurěcźenju. Jeho wuńudk bě pschejo po prawje placźiwy, njesmjeschе pschećiwjenja a njebě pschećiwjuu njemu powolanja. Kóždeho schćerjedźała napominatschе — a njepomhaschе-li to, donjeschе jeho jako dźěćco won a ńej jeho wonka psched korcźnu, žanto hrjedź běleho dnja a młodźinje na wuśměch . . .

Tohodła ńej korcźmar kóždy raś wodychny, hdyž ho Zymbura za blido hnydźe. Wědźeschе, so tak dołho hacź tam budźe, wjeselo njebudźe kažene a młodźina ho njebudźe bicź.

„Zymburo, dočakaj hischcźe — njewotkhadźej", jeho cźasto sdźerźowaschе a wabjeschе. Sslubjeschе jemu, so móże darmo jeść a picź — so by jenoż wostał, — ale Zymbura bješe žłowa sapłacźi a wotendźe, hdyž sam chzyschе. —

„Ssylnik Zymbura", ś pschidychom cźeščownosće a wobdźiwanja wo nim prajachu a wón sam derje wo swojej mozy wědźeschе. Dospołnje bo jnajeschе a bě ńebi tohe wědomy, so ho móż bo jeho žitow a do myschkow wuźiwa, jenoż hdyž je to nuźnje trěbne a tohodła tak njemowane „žywinske wukonje" pschego sazběwaschе a njedasche ho wot nikoho tonu sawjeseć, so by ho žiwoje mozy njetrjebawschi brójił, so by ho khwalił, so by ho podarmo pokasował. Bě nawopak měrnje, jesćha žiwy kaj tón najnjezahladniši cźłowjeczk — mjehki a dobrocźiwy kaj dźěćo, polny žohnowanja a lubosće ke wschemu žiwemu žłabenu a wbohemu. Dowiš jeho hnězn ako najwyschscha nusa njepopěchny, dowiš po jeho njesmožni wěste wotzebite roshorjenje — nikomu a nicźemu njemožeschе khchwoby sćinicź. „Wotkaš, hnidźo, wotkaš, so cźe njeby sateptał — hładaj, kajšej wotky mam", njekny dobrocźiwje bohemu khłopcźku abo marasce — ńej pschesch pucź nóhdźe za njesnamym famérom ležeschе, a kedźžkolwiže jo jemu wuwinu; mrowoju a pawka pschelutowa a ani muchi žemje njesahi — khiba so na jeje pschećeležbanje sahwari: „Płajmu cźe — khapa — a budźe po tebi — wotńerj radšo nóhdźe ś žiwojim" — a luboscźiwje pschećelnje ju napominascheše. — Dźěćzi lubowachu bóle dyžli wschitzkich ludźi a jich towarschnosć najradšo wschón swój žiwobodny cźas pschebywaschе — dołhe symsle wjecźorny a wschě njedźelske popołdnja. Pschećeležbaschе bajki jim bajesche, dalołe krajiny jim wopišowaschе, — ale wo wójnje ženje abo jenoż jara njerady powědaschе. Sdyła hladasche na wojeńke lěta sabyjeć — ženje so ś nimi njekhwalesche a na jeho kabaće njeje nichtó ženje wobladał wojeńsku wójnsku medaliju.

(Pokrazowanje scźehnje.)

— **Eberkowy pomnik w Schillerowych wukhonišćach** ßu ſaidźenu nóz ſaßo powaliłi a kwětkowu rjadku pśed pomnikom ſapuśćili. Skućkoć njeje hišćeźe wuſłědźeny. Wěrowne wobkedźowanja njech ßo poliziji ſpśa-

— **Gustava Wintera** ßu puſćeźili. Nětkuſchego kandidata na nimſkeho preſidenta, Gustava Wintera, kiž we Budyſkim jaſtwje pśechowaſche, ßu nětko wobhnadźili a ſ jatby puſćeźili.

— **Jśśnej kole kradnuli.** 25. meje kradnychu w naſchim měśe žonjaze kolo ſnamki „Bico“, cźišćo 226 804, ſ jendźelſkim wobźidkom, cźornymi krošnami, žołtymi ſnjenami ſ cźornymi ßnuźkami, dwojoſnjeźnym ſwónčkom; mužaze kolo ſnamki „Meiſter“ ſ cźornymi krohnami, wujśćowańſkim wobźidkom, dwojoſnjeźnym ſwónčkom, ſchpiralnym ſpinadłom, cźerwjenymaj gumijowymaj wobručkomaj. Schtóž może nješchto wězowneho k temu ſdźeliś, ßo proßy, ſo by to kriminalnemu wotrjadej w Budyſchinje, Burgplatz 6 II, wojeźił.

S **Bělſchez.** (Paduſchſtwo.) W nozy k njedźeli ßu paduſchi ßo ſadobyli do korčmy. Krodnychu wokolo 200 cigarow a 1500 cigaretow, dale wěſchto bleſchow kalenza. Bjerjechu teź ßobu muźazu płaſchcź. Schtóž może paducha mjenowaś, dóſtanje 25 hr. myta.

S **Bukez.** (Kontrollowanje automobilow.) Wcźera popołdnju pśechwjedźe wjetſchi Žitawſki polizajſki kommando wobſchěrnu kontrollu automobilow. W Trjebjeńzy pruhowachu ßo autarjo, hač maju ßwoje papjery w porjadku. Myślachu, nětk, ſo ßu kontrollu pśechtrali. Tola w Bukezach cźakaſche na nich nowe pśechekwapjenje. Pśiſches wjeſ běśe polizija ſa autarjow njewidźomnu telefon połoźiła, ſo by pruhowała, kak ſpěśnje automobile pśiſches wjeſ jěźdźa. Na wjeſnym wujeźdźe ßo potom wulka liczba automobiliſtow pothkośta, dokeľž běchu pśechepśěśnje pśiſches wjeſ jěli.

S **Lubija.** (Błyſk dyri do elektriſkeho powoda.) Njedźelu pop. ßo tu puſchcźi njewjedro. Błyſk dyri do elektriſkeho powoda pśichi katoliſkej zyrkwi. Na farje a w zyrkwi ßo ſwěśćaki pśechepalichu. Hewak ſchkody njenaſta. Teź w Starym Lubiju dyri błyſk do elektriſkeho powoda a bu antenu. Tu ßo ſniczichu nětatre ſwěśćaki a łampy radiowcho aparata.

Z **Kulowa.** (Trěźenje.) Naše „Drustwo Trěźelow“ wotmě njedźelu a pónđźelu swoje ſwjatkowe trěźenje. Pśed radnicu ſo jubilarojo pośeśćowachu. Za 50lětne sobuſtawſtwo dóſtašaŕ wuznamjenjenje trěźeŕ August Wjels a Herman Plonc, za 25lětne sobuſtawſtwo pak trěźeŕ Mikławš Krojc a Mikławš Paška. Kral bu blidarſki mištr Bjarnat Winša, marſałej buštaj korčmaŕ Pawoł Hórnik a murjeŕ Jan Hajnca. — Dokeľž ſo „Nowy móſt“ wuporjedźi, zawrě ſo wot 6.—11. junija puć z Kulowa do Bróškow. Wobkhad ſo pśepokaže pśez Wulko Zdźary a Spalc a teź pśez Hózk.

S **Dubeho.** (Kaſchel dźěźi.) W naſchej wſy nimaju wſchě dźěźki maju kaſchel. Dźěźki bywaju najpriedy muczne a potom ſćěžnje khrypa. Khorośći je teź hižo natykała dorośćenych.

S **Krynhelcz.** (Nowy najeźk.) Dolhoſtěny najeźk Wielenoſkeho kujźeſkeho dwora, k. Pol, je wjeſ wopuſchćił a ſej njedaloko Mišćnija najaŕ druhe kubło. Wě dołho ſo bustaw gmejnſkeho ſaſtupjeśſtwa a bě tu jara wobluběny.

S **Radſchowa.** (Wſchelźiny.) Liczba njeſakluženych w naſchej wſy je tražu woteběraka. — Teź tu ſo ſaſy tvari. W nałeću bě ſo dźe tu wotpalila Hopenez broźeń a Henčźka domſke. Nětko ſo ſaſy tvaritej. — Tu je ſo ſchulerjej pśichdała zuſa póſtowka, kiž měśeśe pjeśćeśeń cźiſło 286.

S **Hamora.** (Dwari ßo.) Sapoczatk hapreje bě ſo tu dźe domſke drobjaŕja Hubeźa wotpaliło. Jo ſu nětka ſaſy natwariłi a teź hižo ſběhali.

S **Mikowa.** (Hłowna ſhromadźizna miliſnowego druſtwa.) Njedźelu ßo wotmě tu hłowna ſhromadźizna miliſnowego druſtwa. Jednaſche ßo wo ważnych praſchenjach. Sobuſtaw pśechędźbźiwa Guſtav Kijank ßo ſnowa wotſwoli. Do dohladowarſkeje rady ßo pśichwoliſchtaj ſchekaŕ Gründer a pśechedźa Rjenčź. Sarumanje ſa liczerjow ßo ſuiźi. Pśichija ßo namjeł pśechędźbźiwa, placźiſnu ſa liczenje wot 10. na 20 pj. měśaczne powyſchći. Miliſna pak ßo njepodróži. Pśichihotuje ßo nimorjadna hłowna ſhromadźizna.

S **Rychwałda.** (Njeſbože.) Tu dwaj pśaj ßo kuſaſchtaj. Schuler chcźyſche jej dźěźicź ale pśichi tym pśaj jeho ſtuſchtaj. Bu we wobliczu tak ſtrašnje ſranjeny, ſo dyrbjachu lěkarja ſawołaś.

S **Dźěźow.** (Paduſchſtwo.) Njedawno tu paduſchi ßo ſadobychu do Hornjeje korčmy. Korčmaŕ a korčmaŕka njeběchtaj doma. Paduſchi ßo ſ wokna do korčmaŕſkeje ſtwy ſadobychu a kradnychu, ſchtož móžachu dóſtaś a to: wino, palenz, zigary a zigarety, kaž teź 25 hr. hotowych pjenjes. Piwo hnydom na měſnje pijachu.

S **Běłeje Wody.** (Njeboźźiſko ſajeli.) Polizija ſaja njeſaſłužerja, ſchtkleńcźerja, kiž bě ſchuſte dźěźi namołwjał, pola ſtarſchcźu ſa njeho pjenjeſy kradnyć. Bě jim ſe to wſchelake dary ſlubił a dał. Poradźi ßo jemu na to wuſchnje, dóſtaś doſća pjenjes.

Z **Zybalina.** (Luh ßo pali.) Pśiched nješchto dnjemi nałe wołeś we luhy pola Cźerwjeneho mlyna. Najlěpje bě ſtrowcźka ſ traktora pſchećina wołnja. Wohnjej najpriedy markeje ważnoſćhe njepſchizpiwachu. Mjes tym ßo wołeś rozhněvaŕ a nětko ſo pali wokolo 20 jutrow luha. Wohnjowe wobory wo onjo a w nozy dźěłaju, ſo bychu wołeś ſamjeſowałe. Wobvorniſy wokolo luha hrjebje wukopaju, ale wołeś je tu a tam teź hižo hrjebje pſchećkoćźł. Wołeś je ßo na 100 m wſy bliźiŕ a ſóźeła ßo teź zita paladu. Ani ſ běſchćom ßo wołeś pobudźił njeje. Nětko drje ßu wołeś nětak wobmjeſowali ale luh drje budźe ßo hiſchćeźe nješchto onjom paliś. Luh běſche jónu wulki ſćoſ.

Wusudźenja

§ **Trajneho kradnjenja dla** buſchtaj wyſchſchi dojeŕ Dittrich a jeho mandźelſka w Sśuſchećach wobſtorkjenaj. Buđyſti hamtſki ſud běſche k pſcheſwědoźenju pſchiſchoł, ſo ſtaj wonaj do wołeđacja mloka Wuttigez knjeźeho dwora, kótreż běſchtaj pſchiſtajenaj, ſnjeſkanu ſběrkaloj. Wěźnyvuſtojny běſche wobliczeŕ, ſo je k. Wuttig ſ teho 750 hrimowin ſchkody měł. Hamtſki ſud běſche Dittricha a jeho mandźelſku k 2 měśaczomaj jaſtwa ſajuđźił. Wonaj ßu pſchećiwo tutomu wuſudźej powołałſchtaj. Krajny ſud ſaćźišny powołanje, tola ſuiźi khłoſtanje na měśaz na kóždeho.

Ćežke khłostanje za Kulowskeho zapalerja

Shorjelſki lawnišći ſud je dwaj dnjej jednaŕ pſchećeźiwo Kulowſkemu ſapaleŕjej Mikławſchej Wazu, kiž bě ßo narodźił w Schwanowje. Wón je wot 1928—1931 dwójźy hwěſt ſtatok a jónkróć hrózeń ſkótneho wikowarja Krojza ſapalił. W brózni bě měł ſwoje žiw. Sapaleśtwo je ſkućił, ſo by dóſtał ſawěśćenje. Waza pśejeſche. Mójachu wſchak jemu winu dopokaſaś. Sajuđźichu jeho k 3 lětam khłoſtanje a wotpóſtnachu jemu cźeſtne prawa na tři léta. Wón dyrbi nimo toho njeſeś wudawki ſudniſkeho jednanja. Pſchepytowaŕſtwu jaſnu jemu pſchiliźichu.

Willy Fritſch a Lilian Harvey ſo žanitaj.

Tutaj woblubjenaj filmowaj wumělcaj, kiž w tak mnohich filmach jako ſo lubowacej wuſtupowałaſtaj, cheetaj nětko teź woprawdźe do mandźelſtwa ſtupiś. Wěrowanjo ma być nazymu w Hollywoodźe.

Z Łužicy

* S **Biſkopiz.** (40 lět ſanitetneje kotony.) Naſche měſto budźe 28. a 29. meje w ſnamjenju Cźerwjeneho kſchiża ſkjećź. Tudomna dobrowólna ſanitetna kolonna wopśimjeźi ſwoje 40 lětne wobſtaćźe. S tutej pſchiležnoſću ſkhađźuja ßo tu ſaſtupniźy ſaſkich kolonnow Cźerwjeneho kſchiża. Wotměje ßo teź wulke ſnjeźowanje, na kótrymž ßo wſchitke kolonny Biſkopcźanſko-Kamjenſkeho inſpekcijowego wobrjeźa, nětkoźe 500 muźi ſyłnje, wobdźěla.

* S **Halſchtrowa.** (Wandrowaŕſki koleſo kradnje.) Sóbotu kradny wandrowaŕſki koleſo, kiž tu pśiched truhaŕſkim wobłhodom ſtejeſche a ſ nim na Protezy jěźdźeſche. Ludźo wſchak hnydom do Protez telefonowachu a tam jemu kolo pśiched korčmu woteſwaſchu a jeho poliziji pſchepodachu.

Swójbne powěśće

Semrěli: Fryź Nierth w Budyſchinje. — Hana Eliſzowa rodź. Pauſez w Małych Dębźezach, khowanje budźe jutſje pjatk pop. w 3 hodź. w Budeſtezach. — Bjarich Wilhelm Böhme, nětkuſchi fabrikant zementowych tworow w Kamjencu, 78 lět, khowanje budźe jutſje pjatk pop. ¼5 hodź. na pohrjebniſchću ſwój. Jušk. — Johanna Iwonowjena Szwatowa rodź. Matijaſchkeź we Wojerezach, khowanje budźe jutſje pjatk pop. ½3 hodź. wot Żarowańſkeho domu na Rózowej haźy 17.

K smjerći wjerćha Lobkowiča

Hanuſſenowe „wěſchćenje“.

K wobžarnjonnemu njeſbožu ſnateho cźěłeho napſchemojeźdźerja wjerćha Lobkowiča pśichi njedźelſkim wujeźdźowanju na Avus-cźarje w Barlinje wſchelake nowiny tole powědźachu:

„Wožeźbje tragiſke może ßo nam ſedaś, ſo je ſnaty Barliński jaßnowidźeŕ Hanuſſen nětkoźe dny do wujeźdźowanja ßmjertne ſnjeſboženje wjerćha Lobkowiča dopředkaweſchćił. Jaßnowidźeŕ je ſe wſchej doſahnoſnoſću nowinſkemu wubjerkej w ADAC. pódźeł, ſo ſmjeje napſchemojeźdźenje ſa wjerćha Lobkowiča wožudny wukóng. Wón je tohodła pſchiſłežaju nětkuſchi proßył, ſo by wjerćha dožaßa warnowała. Bohužeł pak je ßo to ſanjechało, dokeľž njemějachu wěſchćenje jaßnowidźerja ſa ſkutne.“

Tole wěſchćenje kujeſa Hanuſſena wo ADAC-Avuswujeźdźowanju na jeźehowaze wopſchijeźe:

„Dźeń mjeſynarodneho ADAC-Avus-wujeźdźowanja 1932 budźe ßo w ſnamjenju Caracciolowym ſapoczinaś. Najſkerje pak ßo wulki jeźdźeŕ pśiched dwě njechoźi na ſwojim Alfa Romeo trochu do ſady ſtóźi a budźe měſtno pſchewoſtajeź dopředkałaſchanemu Chironej. Jeho Bugatti dyrbi wſchitko podaś, ſchtož maſchina wuđerži. Tola teź wón ßo pśiched krótku njebudu wróćoźiśnje, tak ſo ſmjeje Stuck na Mercedes wźiły cźaſ najlěpſche wuhlady na dobyćźe. Dozyła budźe Mercedes w tutym łećźe dołhu cźaru wujeźdźowanja wobkńejeź. Campbell na Sunbeam budźe ſaćźišćezapołne wujeźdźowanje dojeź. Wón ruće dopředkaſſeli, tola pak potom wróćźowoſtanje. Tele łéto budźe Bugatti-łéto. Pſchekwapjenje poſlićźi teź v. Morgen. Wjerćh Lobkowiź njech ſledźiliwje jeźdźe. Po tym ſo je ßo Alfa Romeo pśheſćejahnył, budźemy Bugatti na wjerćhu wujeźdźowanja widźeź. Hdyž pak Chiron dla ſwojich wobruczow zyle hač ke kóńcźej njeboźźe, może ßo ſ wěſtym dobyćźom Alfa Romea liczeź.“

Automobilny ſwjaſk ADAC k tomu pſchiſpomni: „Wukóng napſchemojeźdźenja pokaźuje, ſo bě dopředkawěſchćenje dośpołne wopaćne. Wopraſnjene je jeniczny warnowanje na wjerćha Lobkowiča. Tola teź tu kujeſ Hanuſſen wo ßmjertnym njeſbožu njerěźi. ADAC nima potajſkim ſaneje pśiſłušny, jeneho wěſchćerja ſa wědomoſtnu autoritu pſchipóſnaś a ßo ßnadź jeho wſliwam wuſtajeź. Nawopak, ſarjadniſtwo by ſebi ſa wulku ſmjelku pſchiſłuſało, kdy by na ſakkaźe Hanuſſenoweho wuprajenja wjerćha Lobkowiča warnowało. Se wſchém prawom by ßo potom ſarjadniſtwu mohło porokowaś, ſo ſe pśhes ſdźeleńku wjerćha nerwoſneho jěźikko a tak jeho njeſbože ſawinowało.

*

Żarowańſka ßwjatocźnoſć ſa wjerćha Lobkowiča.

W ßzyrkwi Sſwjateho Ducha w Barlinje wotmě ßo ſaidźenu wutoru żarowańſka ßwjatocźnoſć ſa ßmjertnje ſnjeſboženeho wjerćha Lobkowiča. Mjes pſchitomnymi běſchtej jeho macź a ßotra, kaž teź wujnaminj ſaſtupjerjo ſportneho ßwěta. Na kaſchcźu bě wupſcheſtrěła khorhoj automobilneho ſwjaſka ADAC. Cźełu ſemrětneho pſchewoſe ßo naſajtra do Melnika pola Prahi, hdźeź budźe na wjerćhowſkim pohrjebniſchću pokhowane.

Spodźiwne liſtowe znamki

Cźłowjek dyrbjał ſedy ſa możne měcź, ſo pokaźuje naćiſk liſtoweje ſnamki, kótryž telko ludźi pruhuje a ſa dobry ſpóſnawa, pśiedy hač ßo wuwjeđe, tola ſtichcźe tak huſto ſmuſki, kótreż wukopaju ßo ſkake wiele pośłaćicźo, hdyž je liſtowa ſnamka hižo dawno we wobkhađźe. Liſtowe ſnamki ſ tajkimi ſmuſkami móźa ßo ſ lětami ſ dobrej hódnoſtiu ſa ſběrarjow ſtaś. Jena bayerſka liſtowa ſnamka ſ lěta 1911 pokaźuje prynza Luitpolda ſ hoitwjeſnim klobučkom na hłowje. Kaž wſchě druhe tajke klobučźi, je drje teź tutón pjerjo na lewem boku mět. Ale na liſtowej ſnamcy widźimy pjerjo na pravem boku klo-

Němſke hobrſke lětadło „Do X“ do Barlina pśileća.

Po dołhim pśebywanju w Americy je němſke hobrſke lětadło ſo wutoru zaſo do Němſkeje wróćiło. Běšo ſo zańdźeny tydźeń w Americy do powětra puśeło a na Nowofundlandisku, Azorſke kupy, Spa-

nisku a Je... Barlina pśileća. Na Müggelskim jezoru pola Barlina wono na wodu pśiſtaji. Na wobrazu widźimy powětrowcho hobra wobdatcho z mnohimi čołmami. Colmarjo chcedźa ſobi hobrſkeho plaka z cyle blizka wobhladaś.

buka. — Hórje hišcheje je ſ kowarjom na nẽuſkej 60. a 80-pjenjezkowſkej ſmanzy ſ léta 1921, hóſež pokaſuje ſo nam kowař mjenujzy jako lẽwornicnik. Ssaamſmy ſmyłk mózemy ſwẽſcicz na runje wudatej iriſkej liſtowej ſnamzy, kotraž pokaſuje muzſkeho ſ koſu na lẽwem ramju. Też tónle muzſki by dyrbjał ſ lẽwej ruku ſyz, dyrbjał-li ſ koſu dźẽlacz. ij.

Najnowiše z cyłeho swẽta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk:** Smẽjeny hiſchcze trochu njewobſtajne a ſcherjate wjedro.

* **Drjeżdżanſka kriminalna polizija je jeneho 36łẽtneho rẽſnika ſajała, kotryż je pſchihoty ſa dźẽłanje 50-nowaſſtich pjenjez cżinił. K tomu bẽ żebi trẽbny grat a metall wobſtarał. Też ſu pola njeho zuſe klucże a piſtolu ſ pohlužhażnymi patronami namakali. Każ żo ſda, je wón je ł padnſchſtwam wuzjił.**

* **W Planizach pola Zwikowa ſu żo njeſaſtłużerjo ſapowẽdźili, ſkrózcnu podpjeru pſchijẽcz a ſu ſadżẽwali, ſo je żo też druha podpjera wuptacżiła. Hdyż polizija pſcheczíwo ſpjeczowarjam ſakroczi, do njeje kamjenje mjetachu. Jedyn polizajſki kommiſar je żo ſ dwẽmaj kamjenjomaj cżęſko ſranił. Polizija żo ſẽcżejo wobarałaſche, tola żo njeje nichtó ſe ſpjeczíwych njeſaſtłużerjow ſranił. Nẽkotrych ludźi ſu ſajeli.**

* **W Frankfurcze nad Mainom żo polizajſki ſaſtojnik wutorn w nozy nẽkotrych młodych ludźi dohłada, kotſiż drjewjany płót roſtrẽſachu. Hdyż żo ł pachołam pſchibliżi, jedyn ſ nich do njeho hamor cżiſnu. Winika, kotryż potom polizíſta pſchimnu, tutón ſmjerſnje ſrani. Druhy pacholjo cżekrutchu a mójachu pó cżmje wupjerchnuyẽ.**

* **Po powẽdźi ſ Mandżuſkeje je żo japanſki panzerowany cżah ſ wutorhanjom ſcheſnow ſwrocził.** Scheſcej japanſkich wojakow je żo morilo a 17 żo cżẽżko ſraniło.

Poselnicy podłẽca

Łaſtojcżi łóżdy ſnaje. Ale ſo mamy pola naſ dwẽ druźinje łaſtojcżkow, to drje łóżdy njewẽ. Myſłi: „Łaſtojcżka je łaſtojcżka“, ale tomu tak njeje.

Dymowka abo domjaca łaſtojcżka twari nutſka we twarjenjach, w hródżach a wołhẽjach. Wonkowna łaſtojcżka łẽpi ſwoju wißatu kolebku wonka pod tſẽchu. Dymowka twari bóle płazjnze hnẽzdo, jeje ſwonkowna ſotra pak pokłulojte hnẽzdo. Dymowka njeje na bruńcżẽwjene dypkate jejka, ale jejka wonkowneje łaſtojcżki ſu bẽłe. Dymowka widluje, a wonkowna łaſtojcżka jenoż dudluje. Dymowka łẽta mjes twarjenjemi, nad ſamej ſemju, ale wonkowna łaſtojcżka wyſoko łẽta pod mróczelemi.

Hdyż dymowka ſwoje hnẽzdo twari, bliżi ſo hižo łẽcże. Mjaſowe płody ſu hižo każ pjenjezki wulke, cżerwjelene kẽcżenje jawora leża na dróży, kruwy ſo hižo waleja po wyſokej trawje. Dawno, dawno hižo je krotſich jeżeżeł, **na** dołhich ſchérojelenych ſtołpikach hižo **ſwoje wobjadra** poſchěhuja. Ale ſ tymi ſymjenjemi **njemóżeſch** niczo ſapoczẽcz. Zyblate roſtliny njemóża ſo wjazy roſmnożeć ſe ſymjenjemi. Tak tu wone kẽcża jenoż dla rjanoſcze, radoſcze a niz dla roſmnożenja. Ludźo, łiż praja, ſo w pſchirodze wſcho ma ſwój wẽſty ſamẽr, **tu** prawo nimaju.

We ſtwórbje ſo nẽtko pokaſuje jedyn dźiw ſa druſim. W hajach ſo pokaſuja na bruń ſelene dutti ſwj. Marcżynnow ſubcżkow (Salomonſſiegel). Pſchi kerchowje kẽcżeje kraſnje baluſchka (Milchſtern) a dźiwi kobolk, łiż ſo tu hodźikuje a jaſycżkuje ſe ſwojimi ſelenymi banczikami. Też cżẽſnak derje kẽcżeje. Hdyż ſo pſcheſcho bjerjeſch do huby, błodźi ſaz ryły kobolk.

Je tu też ſaſny cżẽwjena wopuſchka. Hrubẽ ma na bruńcżẽwjenu, ſchijku cżornu a nad cżołom hacż ſady wocżow bẽły paſk. A takle żedźi na kẽcżatej kikatinju. Spẽwa woprawdźe, mjes tym ſo ſiſchk jenoż nẽkak ſchkrẽcżi. A je tu twikawa a kokula a ſtónczńje na poſledku też pſchińdże ſrokopjel a potom je tu zyle cżopło, je tu lẽcże ſe ſwojim horzym, južnym dychom.

Towařſtwoſki powẽſtnik.

Pančicy. „Lipa Serbska“. Muzſke hłoſy ſpẽwaju pjatk 27. V. w hoſcẽncu. Wšitcy ſpẽwarjo ſo wocżakuja.

Lichań. „Zernička“ ſpẽwa ſtwórtk wjeczor we 8 hodź. pola Siwartcze. Po ſpẽwanju zhromadźizna dla wuléta do Wotrowa. Přińdźe wšitcy.

„Lumir“ zeńdźe ſo ſobotu 28. meje w hoſcẽncu „Zum Echten“ k wurjadnej hudźbnej pruzy. Wosebje wšitcy ſobuſkutkowarjo w cyrkw. litur. nutr. mẽli přitomni być. Noty! B. Kr.

Łužiſko-Serbſki Sokołſki Zwjazk zarjaduje zajẽzd na IX. wſoſokołſki zlẽt do Prahi. Stóż chce ſo wobdźẽlić, zhoni bližše pola br. zwjazk. jednaćela w Budyſchinje. Připowẽdźenja ma ſo wobſtajnje do toho mẽſaca.

Njeſwačidło. Serb. tow. „Jutrnica“ wobdźẽli ſo přichodnu njedźelu na poſwjećenju khorhoje ratařſkeje młodźiny. Sobuſtawy zeńdu ſo k temu připołdnju w 2 hodź. (nic 1/2 hodź.) pola Faltinkec. (Wobdźẽlenje při wuléće na Čornobóh je jenotliwym ſobuſtawam přewoſtajene). Wo bohate wobdźẽlenje proſy předſyda.

Radwoſ. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu 5. junija wjeczor 1/2 8 hodź. rjany ſokołſki ſwjedźeń pola Subertec. Na njón přeproſujemy wšẽch Serbow najwutrobniſo.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma pjatk 27. V. wjeczor po nyšporje zwučowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dẽl a feuilleton: A. Dučmanc Budyšinje. — Za nawẽſtki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodařski rozhlad

Schtwórtk 26. meje 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólſk złotych	47,45
1 jendźelſki punt	15,51	100 čeſkoſł. krónow	12,465
100 ſwajc. frankow	82,17	100 franc. frankow	16,605

Burſu cżẽſnjachu wcżera wſchelake wobwuſłowanja politiſkeho raſu, tuž běchu pſchi ſpočatku kurſy dołcż ſlóczene. Poſdźiſcho ſo łẽpſche mẽnjenje pſchedwé a kurſy trochu poſtupichu. Rentowe liſtẽny běchu powſchitkownje feſtabjene.

Na produktowych wikach nẽtko płaczińſy żita hładaju ſpaduja. Wcżera na Barlinſkich wikach pſchenża a rožka wo 20 pj. kleſnyſchtaj. Wowſ pſchińdźachu 10 pj. Dowós żita na wiki pſchibẽra. Schtož bẽ pſiedy ſchło we kał jara żadne, toho je nẽtko na jene dobo dołcż a nadołcż. Pſchi ſpadowazych płaczińſnach mituny a wikowarjo jenoż to najnuſniſche kupuja.

Zentnał płaczeſche wcżera w Barlinje:

pſchenży 13,20—13,30 hr. (13,75—13,85 hr.), rožki 9,75—9,85 hr. (10,20—10,30 hr.), nałẽnjeho jecżmjenja 9,30—9,65 hr. (9,30—9,65 hr.), naſymſkeho 8,90—9,25 hr. (8,90—9,25 hr.), wowſa 8—8,15 hr. (8,20—8,45 hr.),

w termijowym wikowanju:

pſchenży:
ſa meju 13,77½—13,75 hr. (14,40—14,35 hr.),
ſa julij: 13,37½—13,45 hr. (14,07½—14,03¾ hr.),
ſa ſeptember: 11,71½—11,20 hr. (11,27½ hr.),

rožki:
ſa mejo: —.— (9,85 hr.),
ſa julij: 9,25 hr. (9,57½ hr.),
ſa ſeptember: 8,95—8,97½ hr. (9,12½—9,15 hriwnow),

wowſa:
ſa mejo: 8,70 hr. (8,75—8,72½ hr.),
ſa julij: 8,80 hr. (8,92½—8,90 hr.),
ſa ſeptember: 7,55 hr. (7,60 hr.).

Nẽkotre płaczińſny ſ wcżerawſchich Drjeżdżanſkich wikow.

Libjata 2—3 hr. (2—3 hr.), kacżata 1—1,50 hr., kury ſtare 3—5 hr., kury młode 3—5 hr., hołbje 60 pj. hacż 100 pj., hušy ſarẽjane 1,30—1,40 hr., kacżki ſarẽjane 1,40—1,50 hr. (1,50—1,60 hr., kury ſtare ſarẽjane 1,20—1,50 hr., karpy 90 pj. (80—90 pj., ſchcżuki (80—100 pj.), linj 80—130 pj. (80—130 pj.), jabłuka 15—40 pj., bẽrny zentnał 3,50—4,50 hr., bẽrny po puntach 4—5 pj., łoboda jedźna 8—10 pj. (8 pj.), gyła 18 hacż 20 pj., krẽń 70—80 pj., ſołotej kẽcżeł 8—12 pj. (8—15 pj.), bẽły kał 10—12 pj. (10 pj.), cżẽrwjeny kał 15—20 pj., ſydrożity kał —.— (25—80 pj.), kiſany kał 12 pj., pẽtſchilka —.— (4—5 pj.), hromak (Spargel) 40—60 pj. (50—60 pj.), rjerwjeń 8—10 pj., butra 1,40 hacż 1,70 hr. (1,35—1,70 hr.), jeja 8—9 pj.

Hamtſke powẽſcze.

Konkurſowe jednanje:

Ssud je konkurs wotewrił nad ſamoježenjom ſchewſkeho miſchtra Guſtawa Simona w Delnim Wujeżdże, pſcheſtiwża Wilhelma Domanje we Wojerzecach, ſa ſarjadnika pomjenowanſchi. Zadanki maja ſo hacż do 20. 6. 32 na ſudniſtwo we Wojerzecach pſchipowẽdźicż. Přenja termija budże pondźelu 27. 6. 32 dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje w Budyſchinje, ſtwa 85 II.

Ssudniſke powẽſcze.

Pſchejhadżowanja:

pjatk 27. meje 1932:

w **Kukowje** w hoſcẽncu dop. w 9 hodź.: harmonij,
w **Khróſcżicach** w Duczmanez hoſcẽncu dop. w 9 hodź.: kruwa, a bẽrny mjeſak, elektrikſi motor, rẽpukrajak, hoſpodařſki wóz, ruczny wóz, hnójnjazowa ſtumpa, zentrifuga, butrobaſ,
w **Biſkopicach** na ſudniſtwje dop. w 9 hodź.: ſchijaca maſchina, pißany ſtroj, klamatſka pokładnja, radio a gramofon, wſchelake mebje a wurẽzne twory,
w **Bjunju** w hoſcẽncu dop. w 10 hodź.: ſofa, elektrikſi motor, ſchčerka młócżaſwa, kruwa,
w **Sabrodze** w hoſcẽncu dop. w 11 hodź.: kruwa, ſofa,
w **Nowym Mẽſcze** pola Wojerez w Knothez hoſcẽncu pſchip. w 1 hodź.: pißany ſtroj, blibo, tři ſtoły, aktowa poſza.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołiſowe ſymjo we tunach abo 1000 kg, newak 100 kg.

	Płaczizny po złotej hriwnje.				
	25. 5.	24. 5.		25. 5.	24. 5.
Pšenica	264-266	268-270	bony	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	195-197	199-201	woka	15,0-18,0	16,0-18,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
ječmjeń	178-185	178-185	žołte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	160-163	163-166	keradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	33,0-35,5	33,2-35,7	lany wosušk	10,6	10,6
rožna muka	25,7-27,7	25,7-27,7	ſuch. truhane	8,80	9,00
pš. wotruby	11,2-11,7	11,2-11,7	bórnj. kruſki	15,5-15,7	15,5-15,7
rožne „	9,5-10,0	9,5-10,0	ſyno, 50 kg	1,45-1,6	1,45-1,65
raps	—	—	rožna ſloma	1,25	1,3-1,51
hróch Viktor.	17,0-23,0	17,0-23,0	pšenič. „	1,05-1,20	1,05-1,20
lane ſymjo	—	—	wowſna „	1,05-1,2	1,05-1,20
pjeſuški	16,0-18,0	16,0-18,0	jječma „	1,05-1,2	1,05-1,20

Dżensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbſkej knihařni abo ſkazajće ju ſebi pola dowẽrnikow „Serbſkich Nowin“

Jenoż **20 pj.**

Kołej, kakao kolon. twory
KURIO
Zwonk. Lawska hasa 24

Słomu
(k zaſełanju a pleowanju) ma na předań
ryčerkubło we Łušču
pola Njeſwačidła.

Syłne, wyſokoſudelna
kruwa
do čahanja na předań **we Łuču čo. 13**
pola Delnjeho Wujezda

Dźẽłba nowych
jězdn. kołow
muzace koło 45.— hr.
žonjace koło 47.50 hr.
J. Schieback
na Mužakowſkej dróży 4.

Wobhladajće ſebi moje wukł. wokna na Hórnčerſkej hasy 18.
Pjekařſki wučobnik
ſo pyta. **Friedr. Zschoch,** w Budyšinje, na Lubljſkej dróży čo. 14.

Rólny wóz
za dwẽ krowje, na předań **w Kukowje čo. 26**

Wojeſke wẽcy! Wyšnoſćowe twory!
Wšitko pola Wiſchera kupuje a kóždy budże ſpokojeny!

Dźẽłańſke ſtupnje, nowe	. .	**5.95**
Polſkórnje, nowe	. . . . .	**10.95**
Jẽchańſke ſkórnje, nowe	. .	**12.95**
Drillowe kholowy, trjebane	.	**1.75**
Drillowe jaki, trjebane	. . .	**1.75**
Wojeſke kholowy, trjebane	.	**2.—**
Köperowe kholowy, trjebane	.	**—.75**
Wojeſke ſtupnje, trjeb. wot		**3.50**
Pẽſkowe ſkórnje, trjebane wot		**4.50**

atd. atd.

W Budyšinje Jenoż na Kotołſkej hasy 4
Posluż ſo ſam! Jow móżeš ryć!

Wot jutře pjatka mam we ſwojich hródżach na Hórnčerſkej hasy 40 nowy transport młodych wyſokoſudelnych a nowodójnych rańſoprusk.-holl.
plah, kruwow a jałojcow
każ też **3 dobre dźẽłańſke konje** tunjo na předań
Gustav Gneuss, ſkótna wikowańnja w Budyšinje
Telefon hotel Kurwjeſch 2418

Wulka dźẽłba
wobručow a ſławchow
wobruč jenoż 1.50 hr.
ſławch jenoż —.65 hr.
J. Schieback
na Mužakowſkej dróży 4.

Dobra, z 10% ſo zadanjaca
nahódnjeńſka hypotheka
na 6250,— hr. ſo woteda.
Piſomne poſkićenje pod **H 67** na wud. Serb. Nowin.

Zychi, pißane
2 połł.: 6.20 5.95 **4.90**
1½ połł.: 4.70 4.15 **3.60**
A. Kaſper
měj. ſ. Pilopy w Budyſchinje.

Wumělſke vogtland. gardiny
rolleaux, vitraže, kromki, ſwedſki a wumělſki płat
jara tunjo :: wóſkowany **rub,** 100 ſěroki, mtr. **50 pj.**
J. Erler w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawſk. hasy 10

Kaž w meji
w Božej přirodze, tak wokřewiš ſo duchownje při zanurjenju do ſerbſkeho pismowſtwa. Čitaj a a rozſěř tohodla jenoż **dobre** knihi ze **Serbſkeje knihařnje**

Sym ſo wrócił!
Zubny lěkař dr. Leuner
w Budyšinje na Bismarckowej dróży 4 Tel. 2882

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowérnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wład. a čišći Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšťki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospotnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Číslo (Nr.) 122 | **Budyšin — Pjatk, 27. meje 1932 — Bautzen** | **Lětnik 91**

Dołh sakskeho stata

Po rosprawje statneho statistiskeho hamta je dołh sakskeho zwobodneho stata na kónzu finanzneho lěta 1931/32 něhdźe 297¾ milijona hriwnow wučinił. S njeho bě 32 860 000 hriwnow wukrajneho dołha. Sadołženje stata, 50 gmejnow a wjazy dyžli 10 000 wobydlerjemi a 28 wokrjesnych swjazkow je kónc měrca 1932 1 229 milijonow hriwnow (pornjo 1 202 milijonam w měrcu 1931 a 1 252 milijonam kónc septembra 1931) wučinjało. Wjes nim bě 940 570 000 milijonow wukrajneho dołha.

Němska swoju miezu w Rańšej Pruskej wobtwjerdźa

Kaž Barlinska „Börsenzeitung" powě, je so roskazowarstwo ranšchopruskeje divisije w Königsbergu z pschihotowanjom němskeho woborneho ministerstwa rozsudźiło, **schkitaze wojerske pschihotowanja w Rańšej Pruskej pschećiwo wójnskemu wohroženju z pólskeje strony pozběhnieć.** Dźe wo wobtwjerdźenje kraja w tak mjenowanym Heilsbergskim stróžku. Dźěła maju so wjes městne twarske firmy rozdźělić. Pódła toho ma so k pschiwjedźenju tohole dźěła tak mjenowana dobrowólna dźěłaršska žłužba wužiež, to rěka, so maju so z dźěłowjenjerjow dźěłaze mohy pod wojerskim roskazom wutworić. Wobtwjerdźenje dźěła so we wobłahu pschewjedn, kotryž je Němskej z mjerowym pšerjenjom dowolenu.

Po bitwje w Pruskim sejmje

Po wohańbjacych naběhnjośćach w pruskim sejmje je so hnydom rada starschich feschła, so by rospominała, kake naprawy maju so pschećiwo winowatym sapódłanzam činić. Kaž je zdyšcheć, su nazionalistojo a komunistojo prajili, **so jim wo to njeidźe, so by so rozjasniło, schto je wobžarujomne podawli jawinował. Sozialdemokratoju** pak tomu napschećiwo praja, so so dźiwaja na cźežke franjenje sapódłanza **Jürgensena** a na zyły podawk, so njemóža z tym spokojić, so wobdźěleni praja, so so wo wězy dale njesajimaju. Podobnje je so zentrumska strona wuprajiła. Rada starschich njeje hischcze niczo wobsamkła.

Bliše feznjowe pohrebjenje budze 1. junija. Tón sam dźeń dopołdnja so rada starschich feidźe.

Nasylnostne wustupy w pruskim sejmje

Kriwawe puti w pruskim sejmje so mjes politikarjemi w Barlinje žiwje rospominaju. Praji so, so je njeje wažnische hacź jednanja mjes politiskimi stronami w pruskim sejmje, so so **zentralna móz w Němskej** wustajі. Zentralna móz by dyrbjała zakrocźić, hdyž krajna a statna móz hrozy saprajić. Myślu žebi, so budźe tole praschenje pschi pschichodnych jednanjach němskeho kanclera Brüninga z němskim presidentom ważnu rólu hrać.

Wo strowotnym stawje franjenych sapódłanzow je znate, so je sozialdemokratiski sapódłanz **Jürgensen** w nozy z wjazyhodźinjeje bjeswědomosće wotnesł a so njeje we fjnjerstnym strašche. Jenu je so wosebje **cźełesnu cźežko franiło.** Tohodla njeje mě rěcźeć a hnuć, so by so hojenje njefadźerżało, jenoż źiłku jeźe wužiež. Nawopak je so stow kommunistiskeho sapódłanza **Kramera-Mirsdorfskeho** pohubjeńschik. Jemu je so **hłowa cźežko franiła.** W nozy je **wědomja słoł.** Lěkaŕ je schćahnjenje mozhowy swědźił. Hacź je so nopowa kójcź pukła, njeje hischcze weste. Tež kommunistiskemu sapódłanzej **Gohlizu** so hubjenscho wobjeże. Jemu so z cźitnjenjom pluwalnika hłowa cźežko franiła. Po sdaczu je so do rany njecźistosć dobyła. Gohliza ma žylnu fyniizu. Kommunistaj **Schwenck a Knntz** staj njenje cźežko franjenaj.

Wojsewjenje sozialdemokratiskeje strony.

Sozialdemokratiska frakzija pruskeho fejma je so po pohrebjenju rady starschich feschła. Na kónzu pohrebjenja je so fšědowaze wojsewjenje wudało: Sozialdemokratiska fejmska frakzija najwótrischo brutalne hrubosće sajndźenje, kotrejž hu so dźenża w pruskim fejmje stałe, a kotrychž wopor je so tež zyle njewobdźělenej sekretar nascheje strony Jürgensen sčinił. **Winu na krwawnych franjenjach majn w jenakej měrje nazionalni sozialistojo kaž kommunistojo.** Nazionalni sozialistojo su kommunistiskeho rěcźnika z mjerywobkanjom roshorili a wohrožyli, kommunistojo pak su pěrni dyrili. Sozialdemokratiska fejmska frakzija najwótrischo pschećiwo biczkowskim waschnjam extremnych stronow protestuje a žada, so by so hwoboda jednanjow ludowych sastupjerjow pschećiwo naběhnośćam schtikała.

Parišske nowiny wo pukach w pruskim fejmje.

Puki mjes nazionalnymi sozialistami a kommunistami w pruskim fejmje Parišske nowiny nadrobnje wopisuja. Sčasnu franjenych su hrubje k semi sleptali. Se słowomaj „Wulka hańba" „Journal" swoju rosprawu sčonczi. „Tajke wustupy njeńsu do drje hischcze w žanym parlamenće na fwěcze stałe", „Petit Parisien" pische.

Protestowace domonstracije w Barlinje

Po frjedowstej kwawnej pjatcźowej bitwje w pruskim fejmje je we wjeczornych hodźinach w Barlinje a w někotrych **provinznych městach k wulkim demonstrazijam** došło. W połnóžnym Barlinje kommunistojo schtwórtk pschedawarjow nazionalno-sozialistiskich nowin nadpadowachu. Nazionalni sozialistojo so nětdźe 100 muži žylni kommunistam napscheczíwo stajichu, tola tuczi jich sylchu, so dyrbjachu cźekнуć. Policija pschezo sažo zakrocźowaschče, tola so jej njeporadźi, demonstrantow wschudźe roschnać. Pschi demonstrazijach je so wospjet tšełało, też je so z kalažnymi a bijažnymi bróńjemi wojowało. W drósy Zionskeje zyrkwje so z nożemi do so kałachu. Wjele ludźi je so lohko franiło. Jeneho muża, wo kotrymž hischcze njewědźa, kajke stronje pschińtuschcza, su fmjerć straschnje franili.

Kommunistiske njeměry w Hamburgu

Sstrjedu wjeczor je **w Hamburgu na Holczej schcźežły k cźežkim naběhnjośćam njesakužerjow a kommunistow došło.** Cźrjóda někotrych tyšac ludźi, mjes nimi nadpadnje wjele žónskich, njepschestawajcy wołajo „**Hłód**" po njenowanej drósy cźahosche. **Psched Alsterskim pavillonom demonstrantoju blida a stoły zhrabachu a je do wulkich wokonowych schkleńzow derje wobtyanego restauranta cźišnychu.** Do schcźerczenja wokonowych schkleńzow so wokanje wustróżnych hoscźi měscheschе, kotrjž je swojich nětšnow pschi wóknach cźekachu. So by je ludowej cźrjódze wobaralo, so do restauranta navalicź, so schtyrjo policijstojo z natykanym revolwrom pšched durje stajichu. Sanuchu navalnikow tak dołho wotdźerżeć, hacź je skutkownych policajskich stražow pohotowjenja dóńdźechu. Drohu potom z gummijowym klumpachom wuprózdnichu. Policija je nětdźe 20 wožobow jasała a je někotre pohladne wožoby ja bróńjemi pschepytała.

We Wulkich Bželenjach ludowa cźrjóda policajskeho sajtownika wobstupi. W mału so wobaraja, wón tšeli, tola so nichtó njeńcani. Alsterski pavillon so natkrywitne samkny. Też pschi Holczej schcźežeju leżaze pschedawarnje so jatwrjechu, dokelž so jich mjeńcejšo wurubjenja bo jachu.

Rozhorjena ludowa cźrjóda někotre wožobne privatne automobile sadźerża a je powrócźi, když běchu ludźo z nich wulećli. Wobnjowa wobora automobile sažo na kola staji. Kaž wocźišy šwědzy praja, su nałahnjośće systematiscźy pschihotowane byle. Wšcho so po postajenym planje pschewjedźe. Wšcho so jara rucźe sta. 3¼ hodźin wjeczor so cźrjóda shromadźi, kotraž bě so je wjschich pódlanskich dróhow zběžała. Na to so nadobo wołasche: „Schto maju njesakužerjo? Hłód, hłód!" Policajske patrouille huscischo po dróhach khodźachu.

*

Kommunistiski plan, po kotrymž běchu so frjedu wjeczor naběhnjośće pschi Holczej schcźežły sawjedźe, je so schtwórtk dale wjedł. Hižo w šaśnych dopołdnjiskich hodźinach so na wschelakich městnach Hamburga, pschede wschém pšched dźěłowymi hamtami, wjesche ludowe cźrjódy sdźachu, kotrejž widźomnje po kommunistiskim kasanju demonstrazije pytachu. Policija dyrbjesche z gummijowym klumpachom sakrocźeć, so by sdźěłenjy rosphuschczíla. Njedźiwajcy toho pschipołdnju cźrjóda demonstrantow k staremu Kamjentnemu pnezej cźehnjesche, hdyž schkleńzu wukładneho wokna mikowych klamow rozbi. Demonstrantoju potom dale k Michalskej drósy cźehnjechu. Tu jim wjesche wodźelenje policijstow napscheczíwo stupi a cźahy rospuschczi.

Pschi Honjerskim namješcze demonstrantoju do policije srafychu. Kaž policija praji, so nadobo z rjadow kommunistow tšeliesche, a **jedyn policajski sastojnik so frani.** Na to policijstoju tohorunja tšelachu. Pschi tym je so pjeza **nětdźe 15 demonstrantow cźežko franiło.**

W Kamjenicy cyrobowe klamy wurubili

K zhrožowanym klamam na Rańšej drósy w Kamjenicy schtwórtk dopołdnja 14 pachołow z jedynymi kolami pschijedźe. Kola ke chodnikej stajiwschi, so do klamow nawalichu. Wołajo „Spomožerstwo saptacji!" wupołożenj zyrobu, swjetscha kołbašy, shrabachu a z jedynymi kolami potom wotjedźechu.

Demonstracije dźěłonjemělerjow w Dortmundźe

Sstrjedź města Dortmunda je so frjedu wjeczor demonstrazija njesakužerjow wotmě la. Policija dyrbjesche z někotrymi nadpadowanymi kommandami zakrocźić. Wjetscha cźrjóda dźěłonjemělerjow dweju policijskim wohani a so do nich z pukami da. Hdyž cźhnychu jeneho z naschtykarjow sajcź, jeneho policijta k semi porajschu. Jeneho policijta z mozu do wobliecza dyrichu. Jedyn demonstrant z bjeschraschnej pistolu z najwotscheje blizkosće do policijta isteli, kotrenmuž so z wuttélom wobliecźo srani. Policija skónczníe z gummijowym klumpachom demonstrantow rosehna a 22 ludźi saja.

Wusud w Hückeswagenskim procesu

Pschedbyła Wuppertalskeho pschišaženeho žuda je schtwórtk wuzjud w prozesu wojscheik, kotryž wo srażenju mjes kommunistami a nazionalnymi sozialistami w Hückeswagenje jednaschе. 18. měrca běchu w Hückeswagenje kommunistojo někotrych nazionalnych sozialistow napadnyli a nabili. Tuczi běchu potom tśjoch kommunistow morili. Sšud 47 létneho tśischkrjerstwa mischtra Marza dla sarożenja k jastwu na pjeć lět a k šhubjenju cźestnych prawow na 3 lěta, 27 létneho pjekarja Wilhmunda dla sarożenja k jastwu na 3½ lěta a 31 létneho jatnego klarja dr. Henkenkampa dla rwaczi k jastwu na lěto 3 měsaju sajndźi.

Nadběh na wićne budy

Psched wjcznej wyschnoscźu w Lipinach w pólskej Hornjej Schlesyjscej je nětdźe 300 dźěłonjemělerjow, mjes nimi wjele žonow, shromadźi. Zadachu, so by so jim podpjerańšli pjenjes wupłaćił. Hdyž je dźěłonjemělerjam praji, so wyschnoscź žanych pjenjes k wuplaćenju podpjery nima, žonj na wiži cźerjachu a so khlěba na pjekarskich lawach smjezowachu. Na to rozcźekachu.

Nowe grichiske knježerstwo

W Grichiskej je so sapódłanzej Papanoliej poradźiło, nowe knježerstwo sestajeć. W nim wón ministerske pschedsydstwo, wójnske a zwonkowne minijsterstwo pschewsmje.

Wójnski strach w rańšej Asiskej

Renterowa powěsćenja je frjedu tule schkrowu powěsć swojeho dopisowarja w Charbinje rosschérila: Japanski hłowny rosskawar w Mandźuskej, general Honjo, je so dźenża z Mukdena z žłym swojim generalnym stabom pschiwjesł. Japanske wobsadzenja so stajnje k ruskej mjezy posunjawaja. Pschepołożenje japanskeho generalneho stawa z połodnischeje Mandźuskeje do Charbina je jim rozdźiwjowsć a bojaźi słudźiło, so njepospódnje strach rusko-japanskeho konflikta hrožy.

K tejse powěsći ma so pschisponnicź, so je Renterowa Londonska nowinska powěsćerńja zyle khutna. Njeluduje tunjeho lojenja za nadpadowazymi powěsćerni, a jeji rospraswicźy su žebi swojeje samołwitosće wědomi. Jejne sdźělenje z Charbina žwět na nóžnosć kedźbliwosć cźini, so japanske a ruske wójsko do so srażkuje. Njo podawk, wo kotrymž Renterowy rosprawnik z Charbina telegrafuje, jatym rěcź rěcźi. Japanske wobkadźowace wójsko pschećiwo chinesiim sdźěłarjam za nowe mandźuske knježerstwo wojuje, kotrejž je so z pomocu Japanskeje wustajiło. Porańnje Chinesow krocźel po krocźeli, ale chinesjy sdźěłarjo, kotśi po prawom njeńsu sdźěłarjo, jakitaja pschichilschenje Mandźuskeje k Chinje, kotrejž hischcze wulkomóžnosće pschipóstnawaju. Maju ja žebje ważnu lépschinu, to je jchcroki kraj k zofanju k ruskej mjesy.

Sso sa sdźěłarjemi puschczíwschi, dyrbi japanske wójsko so wot swojeho operacźiskeho fejschcźa sdaliś, a tohodla je general Honjo swoje operacźiske fejschcźo k połnocy z Mukdena do Charbina pschepołożił. Charbin je wosebje ważne sastanischcźo a frjedźiskeho ranšchochinskeje żelesnizy, na kotrejž sarjadniśtwje ma Rusa z srożenjemi sarucźeny podźěł. Chinesjy sdźěłarjo njemóža k połodniu zofać, a njech psched Japanzami hdyž kuli zofaju, pschcze so k ruskej mjesy biža, a Japanzy tohormnja. Schto pak so stanje, hdyž budźa chinesiie wot

dźelenja k ruskej ujesy satlóčene — a na tym je Ledna dwěłowacj — a tule njesy pschekroca? Saftanje potom japanske wójsko abo pusdschi so pscheschow nju sa sbežkarjenj? Hdy bychu mjes Japanskej a Ruskej normalne pomery byle, by japanske wójsko pschi njesy sostalo; a Ruzojo bychu sbitych Chinesow wotbronili. Pomery mjes Ruskej a Japanskej pak njesy normalne. Japanska je pschekupnena. Wona je nusowana, nowe bydlischcza sa swoje so pschispywjaze wobydlerstwo w rauschej Asiskej pytaci. Ta pak Ruskej sluschna. Ruska dyrbi so bojecj, so Japanska swoje knjeżstwo dale Mandżuskeje na ruski kraj wupschestrje. Tohodla je Ruska swoje wójsko w rauschej Asiskej po nócjim pohnulila, so by swoje ujesy pscheds japanskim napadom sabitowala.

Japanske zajimy w Mandżuskej

Nowy japanski kabinet je so pjatk w prenim posedzenju shromadzil. Ministerski president Saito wo polożenju swonkownoje politiki rosprajesche. Praji, so je nusne, so Japanska dale w Mandżuskej swoje sajimy saftuje. Wo swolanju parlamenta njeje so hischcze wobsamkło.

Amerika wójnskim dołżnikam nicžo njespusći

Sjednoczene staty połnócjneje Ameriki su kraje, kotrejz jim pożeżonki j czasa swótowoje wójny dołża, napominake, so bychu wotplacżenje dołha wurunale, kotrejz je so we Hooverowym lecże wotstorczilo. Sjednoczene staty żadaju, so by so wotplacżowna sumna se 4 prozentami danka a so sa 10 lét wotplacżila. Finska, Grichiska a Jendżelska su tole wumenjenje hižo podpisałe. Nětko so j Mandżuskej a Nemiskej jedna.

Ratarski zběžk w Mexiku

Po powiescji j Guanajuata je tam kommunistiski ratarski zběžk wudyril. S hełłom: „Wschitko wschitkim sluscha“ so ratarśy sbežkarjo žnjow smouja. Wobežbje sul-

Před wutworjenjom noweho francowskeho knježerstwa.

Nowy francowski statny president Lebrun mjeješe rozrěčowanje z wodźacymi francowskimi politikarjemi wo zestajenju noweho knježerstwa, k čemuż mu nadawk dostaś wodźeŕ radikalnych socialistow Herriot. Na wobrazu widźimy Herriota (na lěwo) a dotalneho ministerskeho presidenta Tardieua (na prawo), mjez nimaj Flandina, financeneho ministra we Tardieuowym knježerstwje. Tući knjeża přińdu ze Elyséja, hdźež běše jich statny president přijal.

ne je tole hibanje we wokolnosći mesta Guanajuata. Tež w južnodnym slacze Michoacan su njemery wudyrile. Měšćanoscka mesta Chavinda w stacje Michoacan je wschelake stodla sfotu w njenje wobydlerstwa sebrał.

Ze Serbow

W Budyschinje, 27. rožownika 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecżor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer we dnjo +24. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —1, thermometer we nozy +12. Wuhladny na cžopke wjedro. — Sandżenu jerjedu su wosobje w jutrjednej Nemiskej slinkate deschcze měli. W Polsku, wosobje w polnoscnej Polskej, su cžesce njewjedra sakhadżałe a krupy wjele schkodu sawinowałe. Wczera wschudy so jara dałeko a to ke krótkemu ranju, wjedro cžistoscesche, tam su, a to na najsterje we Cžeskej, njewjedra měli. Nasche wjedro na pschecu hischcze njewěsty ras. Po rosprawje Drjezdżanskeje wjedrarnje bliži so k nam nižina se sjewjerno-sapadneho morja. Tuta nasche krajinu rady s wjele deschcom pschecżehnje. Schkleńża drje rano trochu na rjane postupi, pokazuje pak pschezo hischcze na njewobstajnu poczas. Wjazor mjenisce a wjetsche nižiny su nad zyłej Europu spodnjacz. Wyschina s wjecżora njeje so hischcze jara pschibližiła. Skerje so sda, so nad Schwedzesku leżaza wyschina so skerje k polonju hnuje. Tuta swižnje s polnocnym łodowym morjom. Tohodla njemóžemy so žyłniscneho wocżopkenja hischcze nadżeć, poczas budże najsterje trochu torhaty a schorjaty. — Jutrje sobotu sthadża slónczko 3,55 hodź. a so khowa we 8 hodź. Měsacżk sthadża po połnocy 1,19 hodź. a khowa so pschihy. 12,47 hodź.

Sće widźeli

kak je so Boża pschiroda sešyniła w poślednich dnjach s milymi deschcżemi? Wschudże hóńż pohladanly, na žitne hona, na bérnjace a kalowe pola, do sahrodkow a sahrodnistwow, wschudże dyrbimy to swěsćicz. Możemy skoro prajicz, so w poślednich dnjach wjelomnje wschu rozcżesch. To hrěje mutrobu kóżdeho wobdżélarja semje, hdyż tak widźi Boże žohnowanje swojeho dżela. Kak sbožowni smy my w naschej serbskej domisnje. Lědy hdy naš njewjedrowa katastroja potrjechi. Sdomnimy tu w naschich horach a ruminach kaž w raju płodżazych měra. To wschu dyrbi nam prajicz, so tež do naschcho bycża sluscha tutón měr a nic roscześtowanosć ménjenjow, sluscha jena mysl — shromadnje płodżazy skutk. Sa herbitk lud to réka: „Wostajcże so wschcho wadżenja na politiskim polu, wostajcże so wschcho drjebjenja w narodnych praschnjach. Jenoż tam hóżż měr knježi, nadeńdżemy prawy rosrósć. A hdyż tež dyrbi psches naschc narodne cżěło kreż pohibnoscże khwatacż a skutki płodżicż, tak tola jenoż prawe, bezwobmyślene krocże wjedu k dobytkej, k puczej, so kotrymż lud móże k swojemu sešynjenju krocżicż k sbožownemu bycżu na tutej sachadnej semi, na kotrejż je jenoż mała ale rjana pschestrjeń — naschа domisna!

*

— **„Jedermann“ — žiwjedżenske hry.** Wjedro mjeješe dowidżenje a je po deschcżowanju sašo prózu žiwjedżenskich hrow wutworiło. Mnoho wonkownych pschipośłucharjow sluchnjaschе wczera s naschimi Budyschanami i wulkej nutrnoscju a wjeselom pschcżo hischcze postupowazemu pschedstajenju. Wot dżenżnischcho pschecżoscuje wjednistwo žiwjedżenskich hrow wschitkich, kotrejż hru hischcze njewidżachu, dokeż so ja wjecżor czopke wjedro wocżahuje. Njedżelu 29. meje so žiwjedżenske hry stónża. Lisczicż su doprědka dostacż pola Gudera, Jeremiasa a we Wellerez kniharni. Towarstwo dostanu na wupokas pschi shromadnym wopuscże snjeny sastup pschi wieczornej pokladni. Dalschе je

Ze Serbow

W Budyschinje, 27. rožownika 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecżor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer we dnjo +24. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —1, thermometer we nozy +12. Wuhladny na cžopke wjedro. — Sandżenu jerjedu su wosobje w jutrjednej Nemiskej slinkate deschcże měli. W Polsku, wosobje w polnoscnej Polskej, su cžesce njewjedra sakhadżałe a krupy wjele schkodu sawinowałe. Wczera wschczor so jara dałeko a to ke krótkemu ranju, wjedro cžistoscesche, tam su, a to na najsterje we Cžeskej, njewjedra měli. Nasche wjedro na pschecu hischcze njewěsty ras. Po rosprawje Drjezdżanskeje wjedrarnje bliži so k nam nižina se sjewjerno-sapadneho morja. Tuta nasche krajinu rady s wjele deschcom pschecżehnje. Schkleńża drje rano trochu na rjane postupi, pokazuje pak pschezo hischcze na njewobstajnu poczas. Wjazor mjenisce a wjetsche nižiny su nad zyłej Europu spodnjacz. Wyschina s wjecżora njeje so hischcze jara pschibližiła. Skerje so sda, so nad Schwedzesku leżaza wyschina so skerje k polonju hnuje. Tuta swižnje s polnocnym łodowym morjom. Tohodla njemóžemy so žyłniscneho wocżopkenja hischcze nadżeć, poczas budże najsterje trochu torhaty a schorjaty. — Jutrje sobotu sthadża slónczko 3,55 hodź. a so khowa we 8 hodź. Měsacżk sthadża po połnocy 1,19 hodź. a khowa so pschihy. 12,47 hodź.

Sće widźeli

kak je so Boża pschiroda sešyniła w poślednich dnjach s milymi deschcżemi? Wschudże hóńż pohladanly, na žitne hona, na bérnjace a kalowe pola, do sahrodkow a sahrodnistwow, wschudże dyrbimy to swěsćicz. Możemy skoro prajicz, so w poślednich dnjach wjelomnje wschu rozcżesch. To hrěje mutrobu kóżdeho wobdżélarja semje, hdyż tak widźi Boże žohnowanje swojeho dżela. Kak sbožowni smy my w naschej serbskej domisnje. Lědy hdy naš njewjedrowa katastroja potrjechi. Sdomnimy tu w naschich horach a ruminach kaž w raju płodżazych měra. To wschu dyrbi nam prajicz, so tež do naschcho bycża sluscha tutón měr a nic roscześtowanosć ménjenjow, sluscha jena mysl — shromadnje płodżazy skutk. Sa herbitk lud to réka: „Wostajcże so wschcho wadżenja na politiskim polu, wostajcże so wschcho drjebjenja w narodnych praschnjach. Jenoż tam hóżż měr knježi, nadeńdżemy prawy rosrósć. A hdyż tež dyrbi psches naschc narodne cżěło kreż pohibnoscże khwatacż a skutki płodżicż, tak tola jenoż prawe, bezwobmyślene krocże wjedu k dobytkej, k puczej, so kotrymż lud móże k swojemu sešynjenju krocżicż k sbožownemu bycżu na tutej sachadnej semi, na kotrejż je jenoż mała ale rjana pschestrjeń — naschа domisna!

*

— **„Jedermann“ — žiwjedżenske hry.** Wjedro mjeješe dowidżenje a je po deschcżowanju sašo prózu žiwjedżenskich hrow wutworiło. Mnoho wonkownych pschipośłucharjow sluchnjaschе wczera s naschimi Budyschanami i wulkej nutrnoscju a wjeselom pschcżo hischcze postupowazemu pschedstajenju. Wot dżenżnischcho pschecżoscuje wjednistwo žiwjedżenskich hrow wschitkich, kotrejż hru hischcze njewidżachu, dokeż so ja wjecżor czopke wjedro wocżahuje. Njedżelu 29. meje so žiwjedżenske hry stónża. Lisczicż su doprědka dostacż pola Gudera, Jeremiasa a we Wellerez kniharni. Towarstwo dostanu na wupokas pschi shromadnym wopuscże snjeny sastup pschi wieczornej pokladni. Dalschе je sšonicż psches pišarnju žiwjedżenskich hrow na Wilsch mowej drohi 1, telefon 3358. Njesaslužjerjo a rentnarjo płacża pokoju.

— **Wołżah pólstoschekowcho wobkhada w Nemiskej.** Liczba měticzelow pólstoschekowcho konta wucżinjeschе na konzu haprleje 1932 1 016 633. To je 1020 kontow wjazy pornjo konzej prjedawschcho měsaza. Dobrozjow a pocżeženjow shromadnje sapisha so w měsazu haprleji 60 433 000 wo 9 119 210 000 hriwnow. Se nich saplacżi so bjes hotowych pjenjes 7 247 626 000 hriwnow. Pischerjne dobromócje měticzelow pólstoschekowcho konta wucżinjeschе 475 741 000 hriwnow.

— **Wuklepanje pischestrěnżow, wobcżežowanje i radiowymi wótjerčcżakami** atd. Měšćanski policajski hamt prosy nas, so bychmy sckěhowaze rjadki wocżitacżelki: Wobkedżuje so pschczo sašo, so so pschestrěnży a druhe wězy wonkach rano do 7 hodź. a w pschipołdnischim cżasu — wot 12 hacż do 3 hodź. — wuklepuja a so gramofony a radiowe wótjerčcżaki w sahrodach a na dworach, na balkonach a pschi wotewrjenych woknach a durjach pischaju. Sporži so tež na pištanje pschi wotewrjenych woknach w pschipołdnischim cżasu. Sćmy tehodla nusowani, dopominacż snowa, so bychu so postajenja w §§ 71 a 73 naschcho wobkhadneho a drohowcho porjada, kiż taste njepschistojnosce sakasuja, wobkedżowase. Pschichodnje tych, kotrejż pschi njedospałym dobrym wocżežnjenju na wopišane waschnje swojich sobuczłowjekow wobcżežuja, pokhostamy.

— **Saksla krajna loterija.** Pschi žrjedżinym cżehnjenju 1. rjadownje 201. sakleje krajneje (jubilejneje) loterije (3. dżeń) padże dobywcże wo 10 000 hr. na cżisło 55 877; dobywcże wo 5000 hr. na cżisle 2313 153 764; dobywcże wo 3000 hr. na cżisło 155 532; dobywcże wo 2000 hr. na cżisła 11 789, 14 488 40 266 108 202 142 975; dobywcże wo 1000 hr. na cżisła 12 936 48 207 92 308 108 742 158 643.

— **Pschi žlesnistim mo'rje** na Nowosalaskej drohi bjesche so wczera wjecżor wokoło ¾7 hodź. wjetsche žyła ludźi sbožała. S pschicżinu běsche duchakhory blodarski mischtr k. Bjedrich Branetzki, kiż na Wjelcżanskej drohi 14 bydli a je 53 lét stary. Polizajski sastojnik wsa Branetzkeho najprjedy na diwórnischczowu straż hobu a hobustawy sanitetnej kolonny Cžerwjeneho khżiża dowjesechu jeho do měšćanskeje khorownje.

— **Motorowy koleśaŕ se sozinom** wczera wjecżor wokoło ½7 hodź. na rózku Połnócnjeje a Hornczerkeje hażu s tajkim wotmachom do wosoboweho automobila krajny, so so wobaj s koła wjerchnjschtaj. Na sboże so jimaj žaneje cżelnje schkody njesta. Tež jězdżadże so ważnje njewobschkodźichtej. Mokry plestr je pjecża njesbožowny podawk žobu sawinowaś.

— **Saschot je žwinjazy mór** mjes žwinjemi kubłowego najeńka Richarda Wujanza w Boschczach cżisło 33 a akutny žwinjazy mór mjes žwinjemi kubłerja Alberta Schuberta w Bórtu cżisło 13.

Z **Radworja.** K dopisej z 20. meje njech je [illegible] lene: Wysoki swjedżeń Božeho Cżela je nětko [illegible]. Porjad swjedżeńskeho procesijona poskićese hinaši, ale wo wjele rjeńši napohlad dyżli druhe lěta. Hudźba kapała přewodżese a porjeńseše zhromadny spěw. Zady wosadnych towarstwow dżéchu prănjowopranowjanske holcki, běle kwětki w rucy dżerżo. Za nimi, runje před Najswjećišim, krocżese syła malych druzkow. Krasny to napohlad! Dopisowař z 20. t. [illegible] mjenuje to mały praskot. To je znamjo, so nieje sebi docyła překładł, hdy a za koho ma so druha drasta nałożować. Wyše toho njech je ta jemu [illegible] lene, zo je towarstwo knježnow hižo wot 4 lét so [illegible] cowało, zo bychu jenoż tři knježny jako druzki

---

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnocżeska idyla.

Pischel. M. K.-skažowski.

9] (Pokracżowanje.)

„To sabiwanje ludźi by mělo pschestacż a haiba je, wo tym rěcżecż“, wotbywaschе njewotbytnych praschcerjow, jako by schto wo najwjetschu njepodżěwjosć, sa kotruż so ludźo hańbuja.

Radscho dżecżom wschelake hrajki wurěžowasche a wumyślowasche. Wucżesche jich, kak maja małe wětrniki a wódne młynki twaricż — sklepa jim budki a maliczke wozyczki, pluhi a brony — psched hodami so dołho j Bozim narodom prózowasche a jenoż potom, hdyż buchu jenu drobne dżećatka njeżběrne — hdyż so powětr na nawžy w nałétnym błónczku j jejich wotanjom tschażesche — wsa Zymbura do ruki na tón cżas żadnu wěc — nowiny a knihi. Kowař bě do knihow Bě to pola nich w rodże. A tak ńej Zymbura pola Kowarjez prěni ras žyłe žiwjate pišmo sa žobu pscheczita, žiwjenje Jesušowe, žiwjenje žwjatych, kroniku cżěsżeje semje a žahny też sa druhimi knihemi. Bur jemu njewobaraschе, nawopaż jemu rjekny, hdże je kluczik wot knihowcho khamora sthowany, so mózesche so Zymbura hdyżkuli k tutym pokładam dostacż.

We wschem, schtož bě cżitał, Zymbura s napinanjom pschemyślowasche — s burom so wo tym rozrěcżowasche, wunwopraschowasche so, dasche so powuczeż, rěcżesche napschecżo, hajesche swoje pschestrědżenje a hatle potom, hdyż bě dospołnje pschepołasany a powuczeny, sda so swólminje swojeho ménjenja. Tak ńej wschitko, schtož bě cżitał, w ženi sblubschi a derje spomjatkowa . . . Pschecżita wjele Havliczkowych spisow — jeho „Narodne nowiny“, „Kubolczika“ a „Rumowske epistle“ — mnohim njepschichtobnjowasche — ale wjele, jara wjele žebi na swe žiwjenje spomjatkowa.

Sa žane dżéło na žiwecże so njehańbowasche. Hdyż burowsla w symje žobotu hromadu pjerja na blido wunjapa, tak wyżoko kaž mały Bubiń — so Zymbura swólminje k blidej žydny.

„Sćinadż njebudżejsch pjerjo drécż?“ sawołk na njeho Kowař — „to je dżéło sa stare žony!“

„Dajcże mi dżéło sa mużow — a njebudu drécż — ale kenjeho pasej je s hrěchom“, a tohodla, hdyż bě je schčehom hotowy, hdyż bě drjewo pschihotował, pyrnuzy nakałał — wodu nanošnk, hdy by snadź Boži woheń wudyrił — žydże so k blidej a drjeješe je swojimi twjerdymi, krótkimi porstami jeżerpnje pjerko sa pjerkom.

Žónsle so jemu žmějachu, haj schkrěżachu a ranjachu jeho druhdy je žiwojimi pschichmymi hubami. Sšmějachu so jeho hobrtkim schtórnjam, jeho tolstym, j nabél kosmami swjećicza husece porojeżenym porstam, jeho sastarschej drasce a cżeżanju wložkow — ale Zymbura so njekroshnjeńa, dobrocżiwje so jenoż žmějesche a pożtuchasche, kaž by to jeho žiwla njenastupało. S holcami jeńe njeżortowasche — też hdyż žanne sażortowachu — wón je żortom njewotmołwi.

„A cżehodla so nimasch k tomu żónsleńu pylałej?“ wopraschа so jeho Kowař ras w dowérnej khwili — „abo by żeł snadź hižo wubrał — tam doma pola waż abo snadź pola wojakow“ — — — łkapasche bur na wotroczkowu mutrobu, so by jeho też w tym nastupanju wupruhował.

„Stari wojazy — stari hrěchnizy“, hischcze dada a Zymburej s porstom sahrosy.

„Ach nč — buro — tohodla niz. Ale tak. Cżehodla mam so k nim měcż — hdyż so njemóżu ženicż. Khiba so bych někotru dyrdżał jenoż hrecha dla cżyżeż. Ale pschińdże cżaš — pschińdże —“ khwasche j khowu — „derje so mi pola waż wjedże — ale njebudu tola hacż do žmjerce pola waż žłużicż — chcu na žiwojim hospodarcżi.“

„Do nan cżi žiwnosci?“

„Njeda — da ju najmiłošcziwsu — my dóstanjemy

Sa žane dżéło na žiwecże so njehańbowasche. Hdyż burowsla w symje žobotu hromadu pjerja na blido wunjapa, tak wyżoko kaž mały Bubiń — so Zymbura swólminje k blidej žydny.

„Sćinadż njebudżejsch pjerjo drécż?“ sawołk na njeho Kowař — „to je dżéło sa stare žony!“

„Dajcże mi dżéło sa mużow — a njebudu drécż — ale kenjeho pasej je s hrěchom“, a tohodla, hdyż bě je schčehom hotowy, hdyż bě drjewo pschihotował, pyrnuzy nakałał — wodu nanošnk, hdy by snadź Boži woheń wudyrił — žydże so k blidej a drjeješe je swojimi twjerdymi, krótkimi porstami jeżerpnje pjerko sa pjerkom.

Žónsle so jemu žmějachu, haj schkrěżachu a ranjachu jeho druhdy je žiwojimi pschichmymi hubami. Sšmějachu so jeho hobrtkim schtórnjam, jeho tolstym, j nabél kosmami swjećicza husece porojeżenym porstam, jeho sastarschej drasce a cżeżanju wložkow — ale Zymbura so njekroshnjeńa, dobrocżiwje so jenoż žmějesche a pożtuchasche, kaž by to jeho žiwla njenastupało. S holcami jeńe njeżortowasche — też hdyż žanne sażortowachu — wón je żortom njewotmołwi.

„A cżehodla so nimasch k tomu żónsleńu pylałej?“ wopraschа so jeho Kowař ras w dowérnej khwili — „abo by żeł snadź hižo wubrał — tam doma pola waż abo snadź pola wojakow“ — — — łkapasche bur na wotroczkowu mutrobu, so by jeho też w tym nastupanju wupruhował.

„Stari wojazy — stari hrěchnizy“, hischcze dada a Zymburej s porstom sahrosy.

„Ach nč — buro — tohodla niz. Ale tak. Cżehodla mam so k nim měcż — hdyż so njemóżu ženicż. Khiba so bych někotru dyrdżał jenoż hrecha dla cżyżeż. Ale pschińdże cżaš — pschińdże —“ khwasche j khowu — „derje so mi pola waż wjedże — ale njebudu tola hacż do žmjerce pola waż žłużicż — chcu na žiwojim hospodarcżi.“

„Do nan cżi žiwnosci?“

„Njeda — da ju najmiłošcziwsu — my dóstanjemy

kóżdy žiwój dżeł — a dyrbimy hladacż, so so. snajmje [illegible] na njesiżu žiwnosć dostanjemy.

Kowař pschihotowaze j hlowu khwiwy. Srosumni [illegible] khwili wobhladniwscho wotrocżka. „Lutuje sam a [illegible] na žiwój pschichod“ — jeho w duchu połkwali.

Bě tehdy wjazy tajkich pschipadow mjes młodźimi. Burśzy žiwnojo khodżachu žłużicż, na zuzym dżéłacż, hdyż jich doma trjeba njebě — žłużicż hanto wjele lét — sčerpnje — swólminje — domiż njemżachu telko, so mógachu na žiwojej žiwnosczi hospodarcżicż. Wěsta nadobna hordosćż jich njewopuschczi ani w tym žłużbnistwje — do kotreżož dżéchu cżasto dobrowólnje. — Wopromadnje so, jenoż so njebychu so doma leżowinoscże sinjeschże. Dżenża ku tej pola nas hižo hinasche pomery. Nan j sobu wutrobu swój statok njes dżécżi rosdżéli. Kruch po da dźwigu jako wěno, kruch łuki abo łéża žiwnej — a tak so dżiwa — hinu a shubjeja kany — ménja so do pokłanow — do schtwórcżkanow — do małych pólkow a skónczenje rosschlebjerdżene so žłubja kaž žórleczko we pěsku.

Ale tehdy běsche stawska hordosći w jednotlinych rodach — a žiwojemu rodej pschinjeżechu brassa a žany tón njesměrny wopor — a njeżadachu ani hrussiť nanorsteże pódy — spukojichu so se žiwojim dżélom — druhdy dosć skromnym — dżéchu na njemżejsku abo do žłużby a prózowachu so, so bychu na druhe waschnje pózeżiwe we žiwcże nětkóże sakótwili . . .

„Njerosdżělnosć ludowa!“ — tuto dżenża moderne žo danje — hižo tehdy na Schumawje a na cżěskim jaśu derje žnajachu.

„Schwarzenberk na wjazy — a njedżeli“, prajachu naschi burja a hajachu žiwój statok kaž by to wopraudże byt někajki wjerchownosći „fideikomiß“ *.

---

* S wobkedżenstwa žiwójby njesmě so niežo pschedacż.

(Pokracżowanje sležnje.)

létsa předsydstwo skónčnje do toho zwoli. Snadź by docyła lěpje było, hdy bychu *někotre* wozy dopisowanje z towarstwow to sobustawam pojěcheneho towarstwa přewostajile.

Z Khrósćic. (Rada za maćerje.) Rada podawa so maćerjam srjedu 1. junija 1932 pop. w 2 hodź. we kósćencu.

Z Kamjenca. (Motorske koleso znjezbožiło). Mjez Bernbruchom a Kamjencom je rěznik z motorskim kolesom znjezbožił. Tuto so na mokrej drózy suwasе. Rěznik so na hłowje zrani a dyrbjachu jeho do khorownje dowjesć.

S Jamnecho. (Twar.) Kowař Khěsćeńan Lěška je ńej natwarił domske po dwěmaj posthadomaj a też mjeńšich hospodarskich twarjenje. Też thódnik a korto pschi drózy stoj so dotwariłoj. Kowař drje so lětša tu wjazy nicko njenatwari.

S Wolešachnizy. (Twar.) Saschu nasymu bě so tu wotpalło domske rataja Borna. Wone so nětko zasy twari. Ssu saschły tydźeń z murjećskim dźělom zapoćeli.

S Zympla. (Paduschstwo.) W nozy k srjedźe spytachu paduschi do Hofmajerez klamow so zadobyć. Rozpaczichu drjewjane wokenzy, ale njemóžachu so dobyć pschez železnu lěhyzu. Tuž jenoż mjeńšiche pschedmjety kradnychu, kiž możachu z ruku pschez lěhyzu lepić. Nózny straźnik pyny pakostnikow a sbudźi klamarja. Hdyž tón swěcu zaswěći, ćekachu paduschi a zawostajichu grat a kradnjene wězy.

Se Srjejez. (Shromadźizna.) Tu so njedawno wotmě zshromadźizna wobšebedźerjow hole. Ratařska komora bě jako rěčnika pózwała wotrjesnego zajnika Seiferta z Niskeje, kiž pschednoschnjawschi wo hajenju lěsa a radźesche pschistupjeć „Lěsnemu towarstwu" we Wojerezach. Přeća nowych kobustawow sastupi do tuteho towarstwa. Pschisamknu so hischcze rosmołwa.

S Nychwalda. (Woheń.) Srjedu rano we 3 hodź. tu z wohnjej pikachu. Palesche so masiwne domske schewza Wernera a so dospołnje spali. Dźěl nadoby mózachu wukhować. Wjeńna žnjatwa bórzy běsche pschi wohnju. Wodu dyrbjachu daloko z hata pschinjesć.

S Běleje Wody. (Paducha kolesow sajzri.) W nozy k srjedźe je Jakubiski straźnik na drózy mjez Mužakowom a Běłej Wody sajał łódźnika bjes dźěła z Mróćkławja, kiž měješe na swojim koleśu nowe prědnje a zadnje kolo. W šamtnej nozy pak bě so w Mužakowje kradnyło nowe konjace koleso. Krožna koleza namakachu w žicje. Paducha su sajeli a so potrjechtli.

S Běleje Wody. (Paduschstwo.) W nozy k schtwórtkej so paduschi dobrachu do koleźaŕskeho wobchoda pschi hłownej drózy. Kradnychu so dwě kole, wschelaki grat a baterije. Pola šamtneho wobchodnika su paduschi hižo raz so zadobyli a tehdy 4 koleza kradnyli.

S Kiji. (Khroble paduschstwo.) Njedawno zlećli so tu jara khrobłe paduschstwo. Dwaj pachołaj kradnyschtaj wječor w 11 hodź. z khlěwa wjeńnjana kóń a w hoscenzu z njej worcešnu zaplaćišchtaj. Pjećunit jimaj tak rjeń kóń wotkupi. Nasajtra wschak policija pakostnikow zaja a na njeju nětko khłostanje čaka.

S Zybalina. (Luh so hischcze pali.) Wječera hižo hóžkichmy, wo wustrim wohnju w Zybalinskim lusu. Woheń je so mjes tym rosschěrił a nětko so pali na 30 jutrow. Dotal nětko zhiu luh so pali, woheń so drje dale schěrić njebudże. Srjedźa je luh pjecza šyrom metrow hluboti. Pod luhom so namaka worschta swušlenych schtomow.

Wulět serbskich towarstwow župow „Jan Arnošt Smoler" a „Handrij Zejler" na Cornobóh

Towarstwa, zjednoćene w župomaj „Jan Arnošt Smoler" a „Handrij Zejler", wuleća sebi přichodnu njedźelu 29. meje na Cornobóh. Podamy tu hišće raz skrótka wotmysleny porjad:

Rano wotjězd kóždeho towarstwa wot doma.

Dopołdnja wobdźělenje na serbskej Božej służbje w Bukecach.

Na to zhromadny wulět na Cornobóh.

Připołdnja w 12 hodź. wobjed na horje.

Popołdnju swjatočnosć při „Certowym woku" (narěče, spěwy, deklamacije).

Zhromadny wotstup z hory a wobdźělenje na poswjećenju sokolskeho zwučowaniśća w Mješicach pola Bukec.

Přińdźe w bohatej ličbje a přinjesće wjeselu mysl sobu.

Wusudźenja

§ **Zwólba dźiwjerjow** měješe so psched Budyšim fawniśim sudom samołwicy. Wětry Heller a Dreßler se Shorjelza bźschtaj 20. novembra 1931 we Seitendorfskich honach pola Wostrowza a wětry Blanka, Heller a Delka se Shorjelza 11. februara 1932 na Worzynskich ležownosćach dźiwje nukle honili. Hajnit Beschow bźsche jich popadnył. Nimo teho bźsche Bukecjanski žandarm Baumgarten 18. januara Hellera na Pomorskim dwórnischću sadźerżał. Heller bźsche 10 dźiwich nuklow w nathribjetniku měł. Blanka dosta 8 mjezow a 2 njedźeli jastwa a staji so pod policajski dohlad. Heller dosta 5 mježow jastwa, Delka wotešłoże so z hriwnami pjenježneho thkostanja abo 10 dnjowe jastwa. Dreßler njebźsche k jednanju pschischoł. Pschechowanju njemu budże so wosebje jednacz.

§ **Wobschudźenja winowany,** *mějesche so psched* Budyšim trajnym sudom wikowaśi sastupnik Arthur Kraus z Lipska samołwicy. Wón bźsche loni w Połcznišej wokolinje wobthodnikam spěschnje wajaze wahi pschedawał. Bźsche pjecza pschi tym dokalne puntowe wahi jako njepschijomne wosnamjenił a pschi pschirunanju wotwaženja tworow z njepyntnjenym pschimnjenjom łžpschinu spěschnych wahow wuśběhowaczł spytał. Hamtiti sud **w Połcznišu** wobsłorżeneho wuwinowa. Pschecźiwo temu so stalne rěčnistwo powoła, tola powołanje so zacźišnu.

§ **Dla wobschodźenja wězow, cźiwilowanja skotu a paduschstwa** bźsche 20letny dźeć Pawoł Arthur Knecht z Wolbramez psched Budyšim hamtiśim sudom 50 dnjow jastwa dostał. Loni 1. novembra bźsche wón na Wjasońskim dworje rosnjewany, so bźsche jeho jałoja do ruki kopnyła, stocźo z hnojownymi widlami na hłowu bił a na wóczku khětro ranił. Nasajtra bźsche so z tradźu wotšalił, cźapku a cźasnik dźekańskeho towarscha zobukasawschi. Wězy pak jemu posdźischo wrócźi. Knecht so pschecźiwo wyšokemu thkostanju powoła. Krajny sud pak powołanje zacźišnu, tola jemu tśišetny wupruhowaśi cźasy pschiswoli.

Swjedźeń Božeho Cźěła

P. Krjećmar:

Dźeń Božeho Cźěła w Serbach

Wob Boži dom kroča duchowni a lud
w dostojnym stupje.
Druźki sćelu róže na Knjezowe puće....
Kresćan so klakuje před Božim Cźěłom —
rudźi so hrěcha,
prosy Wumóžnika pod njebjeskim krywom:
„Daj nam twoju hnadu,
pokoj a měr —
wjedź nas dale —
k njebju naš směr!
Swěcźkow swětłu třepota —
k njebju wyska spěw —
worucha mrócźele splunu k wyšinam
a duša zynči kwalbny spěw:
„O Knježe, ty Wumóžniko swěta,
twoji smy hač do poslednjej
hodźiny žiwjeńskoh' byća!"
Bože Cźěło so bliži —
so klakujemy —
Bóh Knjez kroči mjez nami —
dźens a na wěki!

Swjedźeń Božeho Cźěła w Marijnej Hwězdźe

Lětuši swjedźeń Božeho Cźěła měješe wosebiteho razu. Nic traš tehodła, zo bě so wjele cuzych nabožało, snadź nješto wjacy hač hewak. Samo z Drježdźan a z Delnjeje Łužicy běchu přikhwatali. Mnozy běchu wo tym słyšeli, zo tudomny kłóštr ważneho hosća hospoduje a zo budźe so při cyrkwinskich wobrjadach też zjawnje wobdźělić. Je to wysoko dostojny P. Jurij, prjedawši sakski krónprync. Wšelake wosady su hižo česć měle, jeho w swojich murjach witać. Też w kłóštrje bě na loniśim jutrownym jěchanju pobył, ale jenoż *někotre* hodźinki. Tón raz wostanje tu cyłički tydźeń.

Na swjedźenju Božeho Cźěła, kiž so přecy z wulkej pychu a dostojnosću wobeńdźe, wobdźěli so też aktivnje. Dopołdnišе Bože służby měješe k. propst pod assistencu kłóštrskich duchownych, při kotrychž duchowne knježny třihłósnu missu wot Griesbergera spěwachu. Po Božej mši — předowanje na tutym dnju nječe — zestupa so njeskónčny čah k wobkhodej po kłóštrje. Najprjedy čahnu šulske dźěći, potom khowancy wustawa, wjesne towarstwa ze swojimi khorhojemi. Pod njebjesami njesešе k. P. Jurij monstrancu, wobdaty wot kłóštrskich duchownych. K bokej njebja dźěćchu bźłe holćki kaž jandźelki, w rukach krasne lilije. Nješto serbskich druźkow so też wobdźěli, wězo nic w tajkej ličbje, kaž we druhich wosadach. Jenoż *někotre* swójby maja druźcu drastu a ju při tajkich a podobnych přileżnosćach nałožuja.

Při štyrjoch woltařkach, kotreż so na kłóstrje natwarja, wotměwaše wysoki hósć liturgiske modlitwy, zaspěwa też jenotliwe štučki Pange lingua a wudźělešе sakramentalne požohnowanje. Po procesionje wuspěwa so Tedeum a to serbski, štož so jemu jara lubješe, scyła hdyž ma Serbow rad. To so też na popołdnišim předowanju wupokaza. Rěčeše wo lubości Božej, kiž so wosebje w tym zjewi, zo Bóh swojeho jenorodźeneho syna woprowaše a kiž so dale wuskutkowa w założenju najswjećišeho sakramenta woltarja. Swoje słowa, kotreż hłuboki začišć na pobožnych wěriwych zawostajichu, z kotrymiž bě cyrkej nabita polna, skónči ze serbskim postrowom: „Budź khwaleny Jězus Khrystus!" Po předowanju ćehnješe procesiju hišće raz po kłóstrje, jemu přizamkny so nyšporna pobožnosć.

Wěriwi změja hišće dwójcy přileżnosć, wysokeho hosća słyšeć. Dźensa (pjatk) a sobotu budźe wospjet předować a to 1/4 8 hodź., potajkim krótko do mejskeho nyšpora. Też kłóstrskim knježnam budźe wosebite předowanje dźeerźeć. Wostanje dźěn tu hač do přichodneje wutory. Jeho přećelne a jednore wašnje dobudźe jemu wšě wutroby. W tym jewi so jeho woprawdźe kralowska zmyslenosć, kiž je jeho też hódneho sčinił, swoje žiwjenje Bohu woprowaš kaž jeho wuj. We wobkhadźe z nim začuwaš, zo je zbožowny we swojim powołanju. Rad khwata do Serbow, je jich dźaka a hłubokeje česćownosće wěsty. *Njech Bóh jemu spožči hišće mnohe lěta w płódnym dźěle we winicy Knjeza.*

Swjedźeń Božeho Cźěła w Khrósćicach

Hordosny swjedźeń „Božeho Cźěła wotmě so pola nas na jara dostojne wašnje. Cyła wjes běše wupyšena z khorhojemi, puć z trawu posypany a z mejkami wobtykany. Wosadne towarstwa běchu wšitke zastupjene z dźěła ze swojimi khorhojemi. Němske a serbske druźki (posledźe lětsa jara bohaće zastupjene) přihotowachu „Najswjećišemu" přihódny puć. Bermichec kapała hudźeše a pobožni spěwarjo zanjesechu kérluše. Wobkuzłacy wobraz poskići kóždy raz syła žónskich po horje w jich běłych płachćičkach. Woltařki běchu pola J. Šołćic a bura Šołćic, dale pola Wjenkec a Lebzec natwarjene. Cyrkwine wobrjady dokonjachu kk. kapłanojo Hórnik, Kurca a Młónk. Popołdnju čehnješe procesijón k wójnskej kapałey. Tutón rjany bleńk srjedź wsy je woprawdźe idealne městno za tajke pobožnosće pod hołym njebjom, dokelž je wot kóždeje strony přistupne. Wězo bě so też nješto cuzych nabožało, ale nic telko, kaž w prjedawšich lětach, hdyž w susednych kupjelach wjele hosći přebywaše.

Swjedźeń Božeho Cźěła w němskim hłownym měšće. Hłowa procesijona na swjedźenju Božeho Cźěła před cyrkwju swj. Jadwigi w Barlinje. Hnydom za ministrantami němski kancler dr. Brüning, při nim němski póstski minister Schätzel, za nimaj pruski ratařski minister Steiger (z połnej brodu) a spomožerstwowy minister Hirtsiefer. W cyrkwi swj. Jadwigi wotmě so Boża służba, ke kotrejž so přizamkny pontifikalna Boža msa. Na njej wobdźělichu so nimo cyrkwinskich dostojnikow němscy a pruscy ministrojo kaž też katolscy diplomatojo.

Z Łužicy

* **Se Schěrachowa.** (Cźežke wobkhadne njeshoże.) Srjedu dopołdnja snjesbóji tu auto Drježdźanskeje firmy. Sadne koło so puschći a tak spinadła wjazy njedźełachu. Wós so w sawinjenju wjeselnym do twarjenja a so cźežko wobschkodźi. Pschewodnik so cźežko skani.

* **S Ramnowa** pola Bjiskopiz. (Fichtowa swjatosć.) S pschiležnosćju 170. narodźeninow wulkeho syna naschcze wsy (19. meje) wotmě so njedźelu dopołdnja Fichtowa wopomnjenjska swjatosć pschi Fichtowym pomniku w Herbjej gryschcze. K. wikcer Max Zeibig z Budyschina pschednoschowaschе wo cźłowjeku Fichcze a žnjeschce žywoty pschitomnych. W njeje Ramnowstcje gmejny wjeselnjosta Gnauck wěnz k pomnikej połoži.

* **S Dolhanzy.** (Kosa kradnyli.) Dźensa dźe paduschi tež *wscho kradnu*. Pschinjesu to tu nas ratař z pola z wosom dźeczała. Po Kraym waschnju schlapaty kosu do dźeczała a jěsdźesche domoj. A domoj dojěwschi, pytny, so bóhu je-

mu duzy kopu ſ woſa kradnyli. To ože dyrbjał jara khrobły paduch być.

S Kamjenzu pola Lubija. (Spytane ſamomordatſtwo.) Pondźelu dopoludnja zuły młody cłowjek ſo tu kłó do wutrobna. Rana je ſtrašchna. Lubošćišſke horjo je pječa było pſchičinu njeſtutka.

* Se Shorjelja. (Nuhježniſti nadpad.) Wutoru pſchipoludnju ſta ſo nuhježniſti nadpad w domje pſchi Pontowej dróhy cło. 5. Njeſmaty nadpadny 63 letnu wudowu, wikowarku Emu Jankowjakowu a ſebra jej móſcheń, we kotrejž bješe nješchto ſtow hriwnow. Nuhježnik možeſche cźerpjeć. Je pak ſawoſtajił nóž. Polizija wěz pſchepytuje.

Sokołstwo, ſport a hry

Sokolstwo, sport a hry.

Poswjećenje prěnjeho sokolskeho lěčeneho zwučowaniſća.

Pſchichodna njedźela, 29. meje, je za nas Bukečanskich młodych Serbow, kiž smy w Sokole organizowani, wuznamny dźeń. Poswjećimy tola nowe zwučowaniſćo hłódz Miſſie při brjózy Čornobohe. Zwučowaniſćo leži idylisće mjez polemi a łukami, wobrubjene z brězami a kerkami. Zwopſrědka bě to puſte polo a pěſkowa jama. Tola naši Sokoljo su tak ruče hač bě zmjerzk ze zemje we woporniwem dźele tuto městno zrunali, dźěry wupjelnili a hewak wſitko najpřihódniſo připrawili. Bjez prócy a potu ſo njedóndźe k złotu. Woboje njejſmy lutowali. A ſtóž njeje móhł ſam z motyku a karu dźěłać, je ſwoju ſerjepatku přinoſował. Tute zwučowaniſćo je prěnje ſokolſke w Serbach. Smy hordźi, zo ſmy to wſitko ze ſwojimi mocami dokonjeli a nadźijamy ſo, zo z pomocu ſwěrnych a woporniwych Serbow naše zwučowaniſćo hiſće dale a bóle wutwarimy. Pſichodnu njedźelu popoludnju chcemy tuto městno ze rjanym ſwjedźeńſkim programom poswjećić. Dopoludnja bratřa w 5- a 4boju wubědźuja. Popołdnju zwučuja ſotry a bratřa jednoty a narańšeho wokrjeſa. Sylna ſokolſka kapała budźe hudźić. Za jědźe a piće je najlěpje postarane. Wječor w 7 hodź. ſu pola Stangec w Bukecach pyšne reje. Prosymy, zo by prawje wjele Serbow z blizka a daloka k nam přišło a naše prócowanje podpjerało.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhladź na wjedro** ſa jutſchiſchu **ſobotu:** Budźe trochu cźeplijcho, tola njemóžemy hiſće dóſpołne wuwjedrjenje wočakać.

* **Pſchi dopruhowanju nalutowarnje wjſchiſchcheho hamta we Waibingenach ſu ſo wulke njeporjadnoſće nahladkle. Nalutowarniny direktor Toberer a nalutowarniny połkadnik Wiſchuff ſtaj knihi falſchowałoj. Wiſchuff je ſo pónźelu w ſwojim wobydlenju ſaſtrělił.**

* **Němſke letadło „Do X" je ſ połnocnoje Ameriki ſa 26 hodźin 31 minutow nad Atlantiſkim morjom do Liſſabona pſchelećało.**

* **Pola němſko-amerikanſkeho petrolejowego towarſtwa w Hamburgu ſu tele dny wjetſche pſchepytowanja wotkryli, kotrejž nječoje 200 000 hriwnow wuczinjeja. S pſchepytanjom je ſo wukrało, ſo je jedyn njeſwěrny pſchiſtajenz wot nječoje ſcheſćich lět podpiſma a kontowanki falſchował.**

* **We Winje je ſo pſchi demonſtraziji nazionalnych ſozialiſtow cźěła młodych Hitlerow na Židowſkej haſy do ſchatowych klamow dobyła a ſchaty na dróhu mjetała. Wikowarjo ſtuſodnych klamow wohrożenym na pomoz pſchindźechu a ſ kijemi nawalnikam wobarachu, kotrychž ſkónčnje wotehnachu. Scheſćej pachołow ſu krwawych ſbili a ſajeli.**

* **Japanſki general Schirakawa, kotryž je ſo ſ roſbuchnjenjom bomby w Hongkewſkim parku w Schanghaju cźežko ſkanił, je ſchtwórtk rano wumrjeł.**

Protyka dawkowych termijow

na měſaz junij 1932.

Saplaćeć ma ſo ſinanzowemu hamtej:

6. junija: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźerſkeje młody, pſchiraźk k młodowemu dawkej njeſjenjenych ożelobjerjerjow, kriſowy młodowy dawk na młody, kiž ſu ſo w cźaſu wot 16. hač do kónca meje 1932 wuplaćiłe.
10. junija: Burſowy wobrotowy dawk.
10. junija: Wobrotowy dawk — pſchipowědźenja a naplaćenja na měſaz meju 1932 (ſchtitarſki cźaſ hač do 17. junija 1932).
10. junija: Dołhodny dawk — naplaćenje 2. podźěła 1932
10. junija: Towarſtwowſki dawk (Körperſchaftsſteuer) naplaćenja.
15. junija: Pſchemysłowy dawk, 1. podźěł 1932.
20. junija: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźerſkeje młody, pſchiraźk k młodowemu dawkej njeſjenjenych ożelobjerjerjow, kriſowy młodowy dawk na młody, kiž ſu ſo w cźaſu wot 1. hač 15. junija 1932 wuplaćiłe.

Stare pisańske blido

Spodźiwnu ſtawiſnu powěda muſſki, kotrehož žiwjenje bě ſtajnje ſe wichelakimi ſpožowanymi pſchipadami pſchetkane. Dźěſche ſo jemu jónu jara hubjenje, dokelž bě wjele pjenjes pſchijmadźił. Nimo toho pſchedpołoži ſo jemu wjetſche ſlužbowanje, wo kotrymž bě wěrił, ſo je hižo dawno ſaplaćene. Wón žhdyž ſo ſa ſwoje ſtare pisańſke blido, ſwójbne naměrſtwo, ſo by we kaſchćikach ſa ſtarej kwitowanku pytał. Ale njemóžeſche ju nihóže namakać. Wón ſwuczaha hiſćeze jónu wſchě kaſchćiki, małe a wjetſche ot tam a ſem maſawſchi, dokuhž ſo wón nadobo pjera — ſ pomozu kotrehož wočzini ſo jemu hač dotal njeznaty tajny kaſchćik. W nim ſeſeſche tyſka, w kotrejž bě ſkowane 25 ſlotakow (20 hriwnarjow). Nětko móžeſche muſſi ſnajnjeńſcha ſwoje ſlužbowanje ſaplaćiće.

W ſeſćdźeſatych létach měſeſche dobre pjenježne wuſpěchi a wuhotowa ſebi dołpołnje nowe bydlenje. Stare meble buchu pſchedate, taž pisańſke blido, kotrež bě jemu ſtožo pſchinjeſło. Sajo léta połožiſchu wukhodźowaſche ſo muſſki jónu po dróhach města, do kotrychž małohdy pſchijdźe a wuhlada w jenom wokuje wikowarja ſe ſtarej naſobu ſwoje nětkuſiche pisańſke blido, hiſćeze bóle wobſtorkane hač nětkuſi. Muſſki dopomni ſo na tamny podawk ſ tajnem kaſchćikom, a ſe ſtareje pſchiwiſſliwoſće kupi ſebi ſtare blido ſajo ſa nětotre hriwny a da ſebi je do ſwojeho bydlenja pſchinjeſeć. Dyrbjeſche ſo do ſtwy ſa zuſych ſtajiť, najprjedy pak pſchepyta je wobſtedźeć hiſćeze jónu dokładnje a wotewri tež tajny kaſchćik, kotryž bě ſo jemu nětkuſi tak ſcheſćedriwje pokaſał. Jón wočźinjwſchi, namaka jón próſdny. Wobtaſowaſche pak tola wſche ſćěny a ſtorcźi w jenom rózku na nješchto twjerde. Beſchtaj to do papjeſtki ſawitaj ſmaragdaj, kotrejž možeſche poſdźiſcho ſa nětkuſe tyſaz hriwnow pſchedacź.

Towarſtwowski powěſtnik.

Hodźij. „Jaroměr Imiš". Sobuſtawy, wobdźělće ſo 29. meje w prawje bohatej liěbje na wuléće na Čornobóh. Wotjědźemy pak z kołom pak ze żeleznicu, kóždy po ſwojej woli, a zetkamy ſo tam.

„Lumir" zeńdźe ſo ſobotu 28. meje w hoſćeńcu „Zum Echten" k wurjadnej hudźbnej pruzy. Wosebje wſitcy sobuſkutkowarjo w cyrkw. litur. nutr. měli přitomni być. Noty! B. Kr.

***Łužisko-Serbski Sokalski Zwjazk** zarjaduje zajěžd* na IX. wšoſokolſki zlět do Prahi. Štóž chce ſo wobdźělić, zhoni bliže pola br. zwjazk. jednaćela w Budyšinje. Připowědźenja maja ſo wotedać do kóne tutoho měſaca.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica" wobdźěli ſo pſchichodnu njedźelu na poſwjećenju khorhoje ratařſkeje młodźiny. Sobuſtawy zeńdu ſo k temu pſchipoldnju w 2 hodź. (nie ½3 hodź.) pola Faltinkec. (Wobdźělenje při wuléće na Čornobóh je jenotliwym sobuſtawam přewostajene). Wo bohate wobdźělenje proſy předſyda.

Poršicy. Serbſke tow. „Swěra" wobdźěli ſo njedźelu při ſkładnoſći miſijonſkeho ſwjedźenja na ćahu. Zeſtupamy ſo pop. w 2 hodź. w farſkim dworje.

Radwoř. Jednota „Sokoł" wuhotuje njedźelu 5. junija wječor ½8 hodź. rjany ſokolſki ſwjedźeń pola Šubertec. Na njón přeproſujemy wšěch Serbow najwutrobniſo.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma pjatk 27. V. wječor po nyšporje zwučowanje.

Po bitwje w pruskim ſejmje.

Druhi dźeń poſedźenja noweho pruſkeho krajneho ſejma dóńdźe mjez zapoſłancami nacionalſocialiſtiskeje a kommmmiſtiskeje ſtrony k ćežkej bjeſeży, kajkuž ju žadyn ſejm w Němſkej dotal wohladał njeběše. Wjacy dyžli ſto zapoſłancow lěwicy a prawicy ſo bijachu a někotři ſo ćežko zranichu.

Ložowe plachty

lětne a wołmjane,
dołhe: 2.50 1.80 **1.50**

A. Kasper
měj. F. Pilopp
w Budyšinje

Sněžna
jałojca
na předań
w Swinarni čo. 10

Sylna, wysokosněžna
kruwa
do ćahanja na předań
we Łuću čo. 13
pola Delnjeho Wujezda

Nowe a tſiebane
meble
a wutykane wěcy
kóždeje družiny poruča
Fr. Wenzel
jenož na Hornjeſerskej h. 11
Tež na wotplaćowanje

Rólny wóz
za dwě kruwje, na předań
w Kukowje čo. 26

Słomu
(k zasłanju a picowanju) ma na předań
ryćerkubło we Łuću
pola Njeswačidła.

W š š
šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej kniharni w Budyšinje
w Serbskim Domje

Kedźbu ratarjo!

Składnoſć, kiž ſo ženje wjacy njeposkići.
Najtuńše nakupowanje wšěch
ratařskich wěcow w konkurſowym wupředawanju firmy Paul Walther,
żelezowa wikowarnja w Budyšinje
na Kěžorſkej dróży 4 w dworje.
Dokelž dyrbi ſo ſpěſnje wupróždnić, sym płaćizny hiſće raz wo wjele znižił.

Za zrudobu a wjeſele
namakaš khartki wšelakeje družiny w Serbskej kniharni w Budyšinje

Za ſćěhowace wotdźělenja:
a) khorobne zawěſćenje
b) wulke a małe zawěſćenje žiwjenja
c) zawěſćenje pře woheń a nutſłamanje
pytamy hnydom ſobudźěłaćerjow při najwjetſej zaſłužbje

Gilde Verſicherungs-A.-G. Dresden
Bezirks-Direktion: Fichte, Bautzen. Tuchmacherſtraße 12, I.

Wojeſke wěcy! Wyšnoſćowe twory!
Wšitko pola Wiſchera kupuje a kóždy budźe ſpokojeny!

Dźěłańſke ſtupnje, nowe . . **5.95**
Połſkórnje, nowe **10.95**
Jěchańſke ſkórnje, nowe . . **12.95**
Drillowe kholowy, trjebane . **1.75**
Drillowe jaki, trjebane . . . **1.75**
Wojeſke kholowy, trjebane . **2.—**
Köperowe kholowy, trjebane . **—.75**
Wojeſke ſtupnje, trjeb. wot **3.50**
Pěſkowe ſkórnje, trjebane wot **4.50**
atd. atd.

w Budyšinje Jenož na Kotołſkej haſy 4
Posłuž ſo ſam! Jow móžeš ryć!

Wot dźensa (pjatk) mam we swojich hródźach na Hornjeſerskej haſy 40 nowy transport młodych wysokosněžnych a nowodójnych rańšoprusk.-holl
plah, kruwow a jałojcow
kaž też **3 dobre dźěłańſke konje** tunjo na předań
Gustav Gneuss, skótna wikowarnja w Budyšinje
Telefon hotel Kurwjeſch 2418

Přiloha k čislu 122

SERBSKE NOWINY

Pjatk 27. meje 1932

Wustajeńca drastowych klankow w Žitawje

„Jungdeutsche Schwesternschaft" w Žitawje zarjaduje w tutych dnjach, wot 24. 5. hač do 28. 5. 32 we Wyššej powołanskej šuli za tekstilnu industriju wustajeńcu klankow w sakskich ludowych drastach kotrež hač dotal w Drježdźanach we krajnym muzeju nadeńdźemy. Ze wšěch kónčin Sakskeje namakamy tam ludowe kroje, zdźěla też tajke, kotrež su so mjez tym dawno hižo pozhubiłe. Kroje wotpowědaju dospołnje woprawdźitosći a su zwjetša wustojnje z ruku přihotowane. Z nawječornej Sakskej, z Vogtlanda, namakamy burowku we wšědnej drasće. Widźimy wulku podobnosć z našej katolskej serbskej drastu. Wuznamjenja so z bohatosću barbow. Snadź je to powostank drasty starohródskich žonow (Altenburg i. Th.). Dale su zastupjene drasty za wšědny dźeń z Rudnych hór. Też burowka z Mišnjanskeje z lěta 1844 zbudźuje powšitkowne spodźiwanje. Tohorunja burowka z Wulkich Rědarjec. Serbska Łužica je bohatšo zastupjena: Serbowka w njedźelskej drasće ze zaňdźenčo lětstotka. Čěpc (khětro wulki poradźeny) je dospołnje ze židu wušiwany. Serbska knjeżna z klóštrskeje wokoliny (z Mikec) we swjedźeńskej drasće z našeje doby. K njej přidruži so serbski braška. Bohužel wobraz z našeho časa — w sukni a we wysokim kłobuku. Staroserbski braška by so wšěch do cyłka wustajeńcy lěpje hodźał. Škoda też, zo su so wustajerjo w serbskich barbach mylili. Běły bant wokoło kija braški podarmo pytamy. Je tam za to žołty. Z evangelskich drastow widźimy jenož njewjestu z Budyskich kónčin, a historisku drastu burowki z Priesteswitz (!) z lěta 1825. Němska Łužica pokazuje so z njewjestu ze započatka zaňdźenčo lětstotka. Drasta wuživaše so do 1825 hišće w měsće Žitawje. Na wsach zakhowa pak so nětkle do lěta 1870.

Nimo tutych ludowych drastow widźimy tu wšelako historiske postawy. Mniška z klóštra Nimbschen pola Grimmy: běły habit a čorny skapulěr a čorny wodźew — drasta to swj. Marje —, kajkuž dźě dźensa hišće knjeżny cisterciensiskeho rjadu (Marija Hwězda) nosa. Pře wšu měru młodna pokazuje so znata „Gustel von Blasewitz". (Čitaj Schiller: Wallensteins Lager). Zajim zbudźuje też kursaksi wyšši hajnik z lěta 1695 ze swojimi krasnymi, dołhimi škórnjemi a zo swojej ze slěbrom wušiwanej „gala"-drastu. Wšěsće namaka tuta wustajeńca w šěršich kruhach navańšeje Sakskeje živy wothłós a njech zbudźi też tu zajim a zrozumjenje za naše serbske ludstwo.

Z dobrowólnej dźěłowej službu dobywa so kraj při němskim brjozy Połnóceneho morja.

Hamburgski stat je nětkle 85 dobrowólnych dźěłoweje služby k němskemu brjohej Połnóceneho morja pósłał, zo bychu tam z twarjenjom haćenjow a kanalow za wotběženje wody kraj dobywali. Tuto dźěło ma so wosebje pola kupy Helgolanda we wjetšim rozměrje dale wjesć. Na wobrazu widźimy čłonow dobrowólnych dźěłoweje služby při ryću a kopanju w krajinje, z kotrejež je so woda hižom khětro zběžała.

Ewald Müller †

Błótowski spisaćel a pěsnjeř Ewald Müller je wutoru 24. meje w Khóćebuzu 70 lět stary wumrěł. Wón je też Serbam znata wosoba, dokelž je so hłownje zabarał ze serbskej ludowědu a serbskimi motivami we swojich basnjach. Ewald Müller so narodźi 21. wulkeho rožka 1862 w Drjowku w Delnjej Łužicy, wopytowaše Khóćebuski seminar a skutkowaše potom jako wučeŕ. Je napisał wjele nastawkow a knihow wo Błótach a delnjoserbskej ludowědźe, dale też dźiwadłowe hry a basnje. Nas najbóle „zajmujetej jeho knizy: „Serbstwo w Delnjej Łužicy" a „Z Delnjołužiskich Serbow." Też jeho „Wjednik po Błótach" je dosć znaty. Ewald Müller je so prócował, wopisować delnjoserbske ludstwo. Njech też tu ako tam so jewja wěste zmylki a wopačne wudawanja (wosebje tam, hdźež Müller wopuści ryzy ludowědne polo), to tola jeho spisy tola maju wěstu hódnosć. Ewald Müller bě skromny, přećelny človjek. Hišće posledni dźeń bě čiły a strowy. Wječor jeho potom naraz Boža ručka zaja.

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela po swj. Trojicy, 29. meje 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi je rano w 7 hodź. serbske Boże wotkazanje, we 8 hodź. serbska a 1/10 hodź. němska Boża služba (farar Tišer). Dop. 3/11 hodź. dźěćikemšenje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. 1/11 hodź. zwjazk dźěći. Pop. w 3 hodź. křesćanski lósny swjedźeń we Kwětkowym Dole pola Dźěžnikec Hornjeje Hórki, při njepřihódnym wjedrje w samsnym času w Hórnjoce hosćencu w Hornjej Hórcy. Swjedźenscy rěčnicy k. farar Paul z Budyšina a drozy. Evangelizaciska zhromadźizna w Budyšinje we 8 hodź. jenož při dešowitym wjedrje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. powjetšena zhromadźizna sobustawow. — Štwórtk wječor we 8 h. bibliska nutrnosć (list na Hebrejskich).

Sotra Emma změje biblisku nutrnosć wutoru we Zemicach a pjatk w Hornjej Hórcy, wječor 1/8 hodź.

Zjednoć. wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć srjedu w Biskopicach, štwórtk w Budyšinjo a pjatk w Cyžecach, 1/9 hodź.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź a Bože wotkazanje, dop. we 8 hodź. serbska, 1/10 hodź. němska Boża služba a 3/11 hodź. dźěćikemšenje. — Zběrka. — Wutoru 31. meje pop. w 3 hodź. w Stróžańskej šuli serbska nutrnosć a Bože wotkazanje.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bóje serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje: k. wyšši farař Zarjeńk z Khwaćic wudźěli farskemu vikarej Böttgerej duchownu swjećiznu. Dop. 3/10 hodź. němsko kemšenje. Na němskim kemšenju předstaji k. wyšši farař Zarjeńk duchowneho Böttchera. Zběrka za wulkocyrkej we Wurcenje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor we 8 hodź. změje duchowny Bötteher biblisku nutrnosć we młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. rozrěčowanje wo bibliji w evang. tow. młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. tow. młodych holcow. — Pjatk wječor 1/9 hodź. bibliska nutrnosć pola Dučkec we Kózłach.

Z Bukec.

Rano 1/7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje. — Wumrěła: Marja zwud. Bamžowa rodź. Försterec, wumjeńkała we Łusku, 87 lět.

Z Budyšinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. 3/10 hodź. němska Boża služba (farař Handrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Voigt serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za wobnowjenje Božeho doma we Wórcenje. — Wutoru wulět žónskeho towarstwa.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska Boża služba (wosadny farař), 1/10 hodź. němska Boża služba (farař Konik-Wósporski). Zběrka za wosadnu cyrkej. 3/11 hodź. dźěćikemšenje (farař Konik).

Z Hućiny.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża služba, 1/10 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske kemšenje. Předowanje budźe so čitać.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske, 1/10 hodź. němske kemšenje, 3/11 hodź. dźěćikemšenje. — Zběrka.

Z Kotec.

Dop. 1/10 hodź. serbska Boża služba a Bože wotkazanje (farař Krawc z Hrodźišća, hdźež w samsnym času Kotečanski wosadny farař skutkuje.)

Z Lupoje.

Farař Rösler-Minakalski změje pop. 1/5 hodź. serbsku Božu službu.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbske, 1/10 hodź. němske kemšenje, 3/11 hodź. dźěćikemšenje.

Popołdnjo w Jabłkynicach

Dundach po wjesey Jabłkynicach. Njewědźach što započeć. Myslach, póndźeš k trafiey, tam so mjeđźi a stari zhromadźa a bachtaja wo wšěm. Bych wšak teš kupił šol, ale njemčjach k tomu prawy łóšt, běch tola hakle připołdnju z wody wulězł.

Wječu so při płoće dele do wsy. Hladam na mały, ze słonu kryty statok, rjenje módrje, běle a čerwjenje namelowany. Nichtó so njepokaza. Snadź so zaso kupaju, dokelž su někotre hołcy hišće łhudnišo za wodu kaž tajki zastupnik mužskeho splaha. Też w hosćeńcu ani živeje duše. Jenož muchi zynča.

Mějach tola prawje. Na ławcy při trafiey sedźi stary rybaŕ z wjesnjanom. Rybaŕ ma brunožołte, kožane wohłičo połne faldow a faldkow. Je widźeć, zo so žanecho wjesra njeboji.

Mje wuhladawši, stany a mje postrowi jako starého přećela. Hnydom so praša, hač du sobu do chory.

Wy so snadź dźiwaće, kak móže so to tak bjeze wšeho praśeć. Wy jeho njeznajoće.

Njedawno leżach w kupańskich kholowach na dnje a činjach kusk „ničo" kaž hižo cyle próždnik. Tu so přičalny stary rybaŕ z bowonaj a ze sakeć. Z jenoho tuteho bowna smjerdźeše k njebju z wot mjerwoho psa.

Rybaŕ připrawi saki. Do kóždeho saka přiwjaza wulki starého njasa. Potom puści saki do hata.

Zazdrěli sej nowu trubku. Nětk so jeho prašach, a wotmołwi mi, zo so tu raki płahuja. Nocnych wěrić. Wón pak nje powuči z dopokazom. Wuńahny sak — pjeć - šěść rakow so tam njelejeje hibachu ze swojimi nožicami. Powjedaše mi potom nimale tři hodźiny dołho wo płahowanju rakow. Jabłkynicsko raki so po cyłej Europje rozesćelu.... Wón powědaše a ja posłuchach, bě mi to jara zajimawe. Tak běch jeho muž, lubjach so jemu, dokelž bě zbožowny, hdyž bě někoho nadešoł, kotremuž móžeše wo swojim powołanju rozprawjeć.

Tohodla bě so tak zawjeselił, hdyž mje wuhlada. Pomału čampachmoj ke oborje. Wótry skřěk bě słyšeć. Rybaŕ so rozńjemdri, dokelž so dźiwina zapłóši, wosebje pak jeho dźiwje koniki.

Dźěchmoj nimo přenjeho a druheho hata k rybarni. Dźensa njeměješe khwile, dołho ze mnu bamborić. Z hłowu wijo praji, zo bórzy njewjedro přiećelnje.

Słónco wšak žałostnje na tučnu, zelenu trawu pali. Bohata, čorna zemja so pari. Wot druheho hata dźe tróšku na horu. W khłódku wólšow leża małe, kulojte hatki, podobno kulojtym dźěram. Tu so wšo mjerwi z pstruhami a šćukami. Jedyn hatk leži stajnje wyšše hač druhi, tak móže woda wotběžeć. Přez čumpatu desku přindźo k rybarni. Stara žona wari runje psa za ryby. Smjerdźi mi přejara, tak du něšto kročelow dale do khłódka starého duba. Tam so lehnu.

Čiše słyšu wodu kapać wot jenoho hatka do druheho. Trawa wonja tak sylnje. Też zemja dycha paru. Mjetelo so čumpaju a kołebaju na módrych zwónčkach. Pčołki zběraju měd a létaju truńo ze žołtymi kholowčkami wot jenoho kćenja k druhemu. Zady čornozelenych borowicow steja na njebju běłe mróčele, ćeńke kaž česana, kudźelata wowča wołna.

Copłota mje přemóže. Sonju. Widźu so kročić w dołhim tunelu. Zady mje leži nóc, je tolsta čěmnota — kamjenisko čmowoty. Je nóc a nóc wot nocy přećmowjena. Z wotkel přindu? Njewěm. Hdźe du? Nichtó mi njewotmołwi.

Přećemnu daloko, dalčko je kóne tuteho tunela. Mała, módra dźěra, kaž wóčko, njebjo, jasnje so wotewri. — Tam je kóne čmowoty — tam je swoboda, słónco, žołmjate wjesełe a krasnosć. Kćějace zahrody so zady módreho wóčka wupřestrěwaju, a zady zahrodow błyšči so morjo a dycha měrnje, ćicho smějkotajo kaž drěmace dźěćo. Ja pak pućuju. Wot čmowych sćěnow kapa mjelčo spěwajo woda: tak — tak, tik — tak. Přeco dale, přeco dale, kaž tikanje sekundow časnika. Jena sekunda po druhej padnje do čěmnoty časa. Bolostnje, a skoro móžeš to słyšeć. Pućuj, spěwajo. Pućuj.

Ja pućuju. Čas nima ani započatka ani kónca. Pućuju — jenož pućuju. Dale a dale. Nadobo słyšu pódła so stup wjele tysac kročelow. Je so tunel rozšěrił? Njeličomne hłowy kłwataju do přodka we słabej čěmnosći. Mužoju, žony, dźěći. Ze wšěch stronow přikhadźeja — njewidźu z wotkel. A z kóždej sekundu sygruje so jedyn při puću. Wjac to, zo čaru zawostaji, zo tamnych zadźerži, zo prózdnjećka nastupje. Dokelž přeco nowych přiběri njeznała móc.

Pućuj... Před nami módre, krasne wóčko. Pu-

Z Minakala.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

Druhi omnibus wotjěžde nětkle njedźelu z Minakala dop. w 11,50 hodź., tak zo tež ći, kiž druhu Božu službu wopytuja, składnosć maja, do Drobow. Łomska, Khrósta a do Adolfskeje Hěty wróćo jěć.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, ¾10 hodź. němska Boża služba. (Zběrka za wosadnu muzu). — Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow (horni wotrjad) na farje.

Na woběmaj Božimaj službomaj spěwa měšany khór: „Khwalba Boža“ wot Pětra Rittera.“

Pokhowanej: Lena zwud. Dučmonka rodź. Kubanec z Njeswačidła, rentudóstawarka, 76 lět stara. — Lena Hammermüllerka rodź. Solćic z Khasowa, 59 lět stara.

Z Nosaćic.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boža służba a ¼10 hodź. serbska Boža służba. — Kolekta za Woreynski dom. Popołdnju jědźe towarstwo młodych holcow do Lěwałda.

Z Poršic.

Popołdnja: Hladaj pod „Z Budyšinka“.

Popołdnju lětny swjedźeń Budyskeho měšćanskeho a wokrjesneho towarstwa za Znutrkowne misijonstwo. W 2 hodź. serbske swjedźeńske kemšenje (předowanje: k. wyšši farar Zarjeńk z Khwaćic), ¼4 hodź. němske swjedźeńske kemšenje (předowanje: k. farař Müller z Maleho Wjelkowa). Zběrka za měšćanske a wokrjesne towarstwo za Znutrkowne misijonstwo. W 5 hodź. swjedźeńska zhromadźizna w Handrikec hoseńcu, na kotrejž k. superintendent Fröhlich z Budyšina rozprawja wo dźěławosći a přednošuje wo „evangelijowym wozu“. Při swjedźenju cyrkwinski a pozawniski khór sobuskutkuje-taj.

Z Wjelećina.

Serbska Boža služba wupadnje. Dop. w 10 hodź. němska Boža služba (farař Handrik-Wjazoński). — Kolekta. — Póndźelu wulět žónskeho towarstwa.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. Kolekta. — Wutoru 31. meje wječor we 8 hodź. žónske towarstwo poła Mirśec.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. předowanje (wosadny farař, kiž na to w Hrodźišću skutkuje), ½10 hodź. kśesćanska wučba za dźěći we wosadnej zali (pomocnistwo). Popołdnju w 3 hodź. towarstwo wowkow a starych ludźi na farje (wosadny farař).

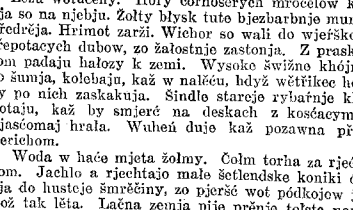

Wójnski strach mjez Ruskej a Japanskej! Japanscy wojacy postupuja k rusko-mandźuskim mjezam. To powjetša wězo strach wójnskeje šmjatańcy mjez Ruskej a Japanskej. Lěwy wobraz: General Honjo, wyšši japanski rozkazowaŕ w Mandźuskej. Prawy wobraz: Worošilow, sowjetskoruski ludowy kommisar za wójsko.

ćuj. Sekundy to spěwaju mjeńšiny, hodźiny, dny, tydźenje, měsacy, lěta.... Pućuj.

Daloki je puć. Bjezkóńčny skoro. Tu a tam ćisnje jedyn zadwělujo rucy horje, šćěri, zo wšo rži, wójnje so na stronu a so zasypuje. Bjez čary kaž tamni. Bjezstarostnje spěwaju sekundy: Pućuj, pućuj. My pućujemy.

Tu předobudźe so spodźiwne šumjenje k nam.

Morjo! Zareji jedyn. A druzy so směja wólbrnje abo so smějkotaja, dokelž widźa hižo w duchu kěžjace zahrody.

Potom hłuboki rěkny zynk.

Módrina dalokeje dźěry so powjetši, třěli wohniwje a z praskom horje a rozpači z nahłym storkom murju nad našimi hłowami....

Ležu wotućeny. Hory čornošěrych mróćelow kopja so na njebju. Žołty błysk tute bjezbarbnje mjerje předrěja. Hrimot zarži. Wichor so wali do wjeršk0w třepotacych dubow, zo žałostnje zastonja. Z praskotom padaju hałozy k zemi. Wysoke šwižno khójny so šumja, kołebaju, kaž w naléću, hdyž wětřikec hólcy po nich zaskakuja. Sindle stareje rybarnje klepotaju, kaž by smjerć na deskach z kosćacymaj pjasćomaj hrała. Wuheń duje kaž pozawna před Jerichom.

Woda w haće mjeta žołmy. Čołm torha za rjećarzom. Jachło a rjechtajo małe šetlendske koniki ćerja do husteje šmrěčiny, zo pjeršć wot pódkojow jenož tak łěta. Lačna zemja pije prěnje tolste napite krjepy. Dołhe wopuše a hriwy konikow leća. W tolstej husćinje so tłóča k sebi a čakaju, doniž njewjedro njeje wotćahnyło.

Palestina — kraj na woći khorych

W evangelijach ćitamy stajnje sajo wo žlepych, kotřiž pytachu wuzdrowjenje poła naschego Zbóžnika. Sajimawa statistika, wudata wot ophtalmologiskeho hospitala Swj. Jana w Jerusalemje, po'kazuje nětk na to, zo je sthorjenja na woći w Palestinje wobsežne rozsćerjena thorosć. Je dóšło tola w běhu lěta 1931 18 984 thorych na woći w hojeńi hospitala dohladowacz dale.

Sо bychmy wopraudożiły wusnam tuteje liczby spóznali, dyrbi so pschipomnieć, so jedna so pschi dohladowanju wo sthorjenych wobydlerjow města Jerusalema a blišich wokow. 18 984 na woći khorych poła wobydlerstwa z nejwjazy 150 000 cłowjekow! K temu pschidźe hischcze, so pola nasdpomnjeneje liczby ani hischcze njejsu padły zbohužliwe, kotrejž dachu so we wschelakich privatnych khorownjach dohladowacz.

Mózachu nětko jwěsćić, so dopołe liczba wobležejenjow swój wjerschk w létach, hdyž knježi najwjetscha žuchota. Pschirunawaja tabela z létow 1920 hacž do dźensa powucza nas, so pschinjesechu léta je žadnyani symjtmi dosćehowacz w na to jcšchowazym léću powjetschenje wóčnych thorosćow, tak so móže so rćekcć wo počžasnym epidemijach. wz.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawdźělki: H. Jurk w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 27. meje 1932:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,45
1 jendźelski punt	1,52	100 čěskos. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,32	100 franc. frankow	16,605

Bursy běchu wječera jara ćiche. Kursy efektow pak běchu pscheměnichu, te rentowych lisćanow pak bě so zhłabjowachu.

Produktowe wiki pschinjesechu wječera šnadne zwjetšenje placźišnow. Pschenża postupi wo 15 pj. a rožka wo 5 pj. po zentnarju. Jećmjeń a wowsowe pschepłacźišny dźerżeschtaj. Dowós bě nješto zhłabši hacž na pschedchadnych dnjach.

Zentnar placźesche wječera w Barlinje:

pschenżu 13,35—13,45 hr. (13,65—13,75 hr.), rožki 9,80—9,90 hr. (10,10—10,20 hr.), jećmjenja nalětnjeho 9,30—9,65 hr. (9,30—9,65 hr.), nałymšteho 8,90—9,25 hr. (8,90—9,25 hr.), wowsa 8—8,15 hr. (8,20—8,45 hr.),

w termijnowym wikowanju:

pschenżu:

sa meju: 13,97½—13,95 hr. (14,22½ hr.),
sa julij: 13,57½—13,55 hr. (13,70—13,75 hr.),
sa september: 11,27½ hr. (11,30—11,28¾ hr.),

rožki:

sa meju: —.— (9,83¾—9,82½ hr.),
sa julij: 9,30 hr. (9,50 hr.),
sa september: 9—8,98¾ hr. (9,12½—9,13¾ hr.),

wowsa:

sa meju: 8,70 hr. (9,75—9,72½ hr.),
sa julij: 8,80 hr. (9,90 hr.),

Wiki w Luźiju.

Pschenża 12,70—13 hr. (13,20 hr.), rožka 10 hacź 10,30 hr. (10,30—10,60 hr.), nałětni jećmjeń 8,50 hr. hacź 9,25 hr. (8,75—9 hr.), wowsh 7,40—7,70 hr. (7,40 hacź 7,70 hr.), běrny 2,20—2,80 hr., hyno 2,20—2,70 hr., hłoma z masch. mjećź. 1,60—2 hr., muka pschećzna 19,75—20 hr. (20—20,75 hr.), rżana muka 70 proz. 15,85 hr. (16 hr.), pschećzne wotruby 6—6,20 hr. (6,10 hacź 6,30 hr.), rżane wotruby 6,20—6,40 hr. (6,20 hr. hacź 6,50 hr.),

Butra 65—70 pj. (68—70 pj.), jeja 6—7 pj. (6 pj.), twaroh 20—25 pj., běrny 4 pj. punt, kał běły (12 pj.), a cźerwjeny 25 pj. (18—20 pj.), karoty 20—25 pj. (18 pj.), jědźna łoboda 10—15 pj. (6—10 pj.), kał žydrojty 20—50 pj., kotrchi 12—50 pj. schtuka (10 pj.), porcej 20 pj., tórkt 40 pj. (60 pj.), zyhła 13—15 pj. (15—18 pj.), tomaty 90—100 pj. (100 pj.), łołotej 4—7 pj. (5—18 pj.), radiški 5—8 pj. (7—10 pj. walcźk), rjerwjeń 7—8 pj. (6—10 pj.), jabłuka 10—20 pj. punt (8—35 pj.), měrnik —.— (40 pj.), hušy młode 3,50—6 hr.

Placźišny w spinkach wosnamjenjeja placźišny tydźenskich wikow. Hdyž žane naspomnjene njejsu, tam so njepscheměnichu.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenża 12,75 hr. (13,50 hr.), rožka 10,25 (10,50 hr.), wowsh 7,50—8 hr., pschećzna muka 25 hr. (25,50 hr.), rżana muka 70 proz. 15,50 hr. (15,75 hr.), wotruby pschećzne 6 hr. (6,50—6,75 hr.), rżane 6,75 hr. (7—7,75 hr.), hyno 2 hr. (2,25—2,50 hr.), hłoma hłona 1,80 hr. (2 hr.), k sałatowju 1,50 hr. (2 hr.), běrny bźe a cźerwjene a žołte 2,50 hr. (2,50, 2,75, 3 hr.),

Butra 1,30—1,40 hr., jeja 6 pj., prošata 7 hr., (7—14 hr.), libjata (2—2,40 hr.), hušy młode 3,50 hr. hacź 5 hr. (3,50—4,80 hr.).

Kał běły 12 pj., cźerwjeny (15 pj.), žydrojty 40 pj. hacź 60 pj., łoboda jědźna 10 pj., rjerwjeń 10 pj., zyhła 18—20 pj., seleri 15—35 pj., tkći 50 pj., hromak 25 hacź 60 pj., žołotej kerćźk 10 pj., tórkt 50 pj., morchej nowa 15 pj., radiški 8 pj. walcźk, rjetkej 10 pj. walcźk.

Placźišny w spinkach wosnamjenjeja placźišny tydźenskich wikow. Hdyž žane naspomnjene njejsu, tam so njepscheměnichu.

Wiki w Khocźebuzu.

Mjaso howjaze punt 5,0—80 pj., cźelaze 60—90 pj., słopjaze 80—100 pj., šwinjaze 65—90 pj. (60—80 pj.).

Jeja schtuka 5—6 pj., butra punt 1,10—1,30 hr. (1,10—1,20 hr.), twaroh 25 pj., lany wotšij litr 80 pj., linh punt 75—100 pj., schćawki 95 pj., karpy 75 pj., młode hołbje schtuka 50—80 pj., kruh žiwe 1,80—2,50 hr. (1,80—2 hr.), khapony žiwe 2—3,50 hr.,

Kórki schtuka 60 pj. (50—80 pj.), kolrabi schtuka 20 hacź 35 pj. (40 pj.), morchej punt 5—10 pj., nowa 25 hacź 30 pj. (35 pj.), rjerwjeń 10 pj., kožmazki 30 pj., jědźna łoboda 10 pj. (10—15 pj.), hromak 25—60 pj. (20—40 pj.), kał žydrojty schtuka 30—40 pj., cźerwjeny 15 pj., běły 15 pj., wirsingowy 15 pj., bunv selene 1 hr., łołotej 5—10 pj. (5—15 pj.), měrnik 20—25 pj., tkći 40—60 pj., radiški walcźk 5—7 pj., zyhła 20—25 pj., kulerepa 5—8 pj., běrny zentnar 2,75 hr. (3 hr.), punt 3—4 pj. (3½4 pj.), truskawy 1,80—2 hr., jabłuka 40—50 pj. (30—40 pj.), worjechi 40—50 pj., worjechi lěchne 50—55 pj. (45—55 pj.), smorze 60—80 pj. (65—70 pjenjezkow).

Placźišny w spinkach wosnamjenjeja placźišny tydźenskich wikow. Hdyž žane naspomnjene njejsu, tam so njepscheměnichu.

Schwinjaze wiki w Khocźebuzu.

Pschihwjesli běchu 1100 prošatow a 220 běhakow. Wiki běchu schpatne, tola so placźišny njepscheměnichu.

Prošata: małe 6—9 hr. (6—9 hr.),
křenje 9—11 hr. (9—11 hr.),
wulke 11—14 hr. (11—14 hr.),

Prošata: małe 15—30 hr. (14—30 hr.),
křenje 30—50 hr. (30—45 hr.),
wulke 50—65 hr. (45—65 hr.).

Placźišny w spinkach wosnamjenjeja placźišny tydźenskich wikow. Hdyž žane naspomnjene njejsu, tam so njepscheměnichu.

Wiki wuwitkowego skotu wječera w Khocźebuzu.

Rjane wjedro bě wjele kupzow a tež pschedawarjow je skotom pschihnało.

Koni běchu pschihnali 167 a 13 srěbjatow. Sa rjane konje srěbi 600 hr. žadachu, sa křenje 400 hr. a dobijachu mózesche hižo sa 50 hrivnow dóstaś.

Mjes howjadami běchu pschihnali 26 bykow, 19 krumow, 200 pródnikow a 30 cźelatow. Woły pschedawachu zentnar po 27—35 hr., bykl po 20—30 hr., sa kobre dóšli hódźachu 250 hr., sa próstowka wokoło 100 hr. a sa cźelco hacź bo 60 hr.

Wiki rěsnego skotu wječera w Drjezdźanach.

Sawini njeběchu wjele pschihwjesli, dokelž běchu sanźeru pódźelu pschihwjesli wschitcy wulcy wjerschk wjele schpatne wiki mějo. Rjenjy podarmo sprjedachu dosć niske placźišny hischcze bólo pschećźeli. Cźelatow běchu wjele pschihnali, ale tola rjane cźelata derje dźěchu. Sserjedź sprjedata běchu pornjo pódźeli maticźkojeź tuńsche. Wo schpatne njerodźachu. We howjadach, schtož bě pódźelu wysche wostało, běchu wiki žnadne.

Sdudnjite powěsće.

Pschehladowanja:

w **Budyšinje** na šudnišćiwje jitwa 141 schtwórtk 21. julija 1932:

dopołdnja w 9 hodź.: Khěža z nětkle 2½ khóra lećownjo rośćeja, słuschaca statarjej Mikławschej Pjetaschej we Radworju. Hódna 83 90 hr., wopałna pokładnja hr. 12 600,

dopołdnja w 10 hodź.: Khěža z nětkle 5,3 ara lećownjo rośćeja, słuschaca statarjej Janej Ernstej Krupatjej we Dobroschćach. Hódna 4200 hr., wopałna pokładnja 3400 hr.,

schtwórtk 28. julija 1932:

dopołdnja w 9 hodź.: Khěža z nětkle 3,3 ara lećownjo rośćeja, słuschaca wikowarjej se šyritmanej Josefej Schubertej w Budyschinje, na Bórtlinje, hódna 12 000 hr., wopałna pokładnja 21 600 hr.

Hamtske powěsće.

Do wikowańskeho zapisa na kobjelsko 718 naslupajo firmu Albert Lehmann w Budyschinje zapisachu: pschez lupz Albert Lehmann je wumrěł, měšćanł je pschekupz Gustav Hermann Erich Lehmann w Budyschinje.

Sawěznjenje jednanje nad statkom tatarja Měrćina Glasera we Wjelećinje bu sajo spěchnyli.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo so wuli abo 100 kg, newuk 10 we

Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 5.	25. 5.		26. 5.	25. 5.
Pšenica	267-269	264-266	bunv	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	196-198	195-197	woka	13,0-18,0	16,-18,0
jećmjeń, nal.	—	—	mądre lupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
jećmjeń	178-185	178-185	žołte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	160-163	160-163	seradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	2 0-35,5	32,0-35,5	lany wosušk	10,5	10,6
rżana muka	5,7-27,7	25,7-27,7	such.truhanč	8,90	8,90
pš. wotruby	11,2 11,7	11,2-11,7	o rnj. kruški	—	—
rżane „	9,5-10,0	9,5-10,0	syno, 60 kg	1 4 -1 6	1,45-1,65
raps	—	—	rżana sloma	25 1,45	1,3 -1,5
hoch Viktor.	17,0 23,0	17,0-23,0	jośńć. „	1, 0-1,20	1,05-1,20
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,05-1,20
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18	jećna „	1,05-1,2	1,05-1,20

Płaćizny rěznego skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

26. meje

20 wol. 78 byk., 36 kruw., — jałoje., 799 ćelat., 307 wowc., 391 swini.

Płaćizny za

ćelata: 2. 42—48, 3. 35—40, 4. 28—34, 5. —;
swinje: 1. 34—35, 2. 35—36, 3. 30—34, 4. 31—32,

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smoterjec knihičišćernia, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy nm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 123 — Budyšin — Sobotu, 28. meje 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Što ma so wot Lausanneskeje konferency wočakać

Poslednje powěsće z Londona a Pariša dawaju nětko špionaž, na kajkim podłožku chodza franzowzy a jendźelšy statnizy jednanja na Lausanneskej reparazijskej konferency wjesć. Wo konferenzynym programje je so mjes Jendźelskej a Franzowskej dalokošahaja pschešjenosć dospiła. Reparazijske praschenje njedyrbi skónčnje, ale jenož nakhwilnje so rosrisować. Kaž njebě hinak wočakacź, dyrbi so Hooverowy moratorium podlěschicź, tola skónčnje rosrisanje praschenjow reparazijow a wójnskeho dołha dyrbi so na poslědźischi cźaš — najskerje po wólbje amerikanskeho presidenta — wotstorčeć.

So by so njesdało, so tu ko Lausanneske jednanja bjes wuspěcha skónčiłe, **dyrbi so statny podwubjerk za pschihotowanje skónčnjeje wuprawy reparazijow wustajicź.** Też wo tymle dypku su so w Londonje a Pariši dorěčeli. Też wo jendźelskim namjerje su sjenja, po kotrymž maju so po pischemněnjenju postajenjow Youngowego plana **płacjenja Němskeje na „njeschkitane lětne płacjenja" wotstronicź.** Po žadanju Franzowskeje dyrbi Němska tele płacjenja dale cźinicź, tola so jej wone hnydom přeches Baselsku banku za internazionalne płacjenja wrócza. Jendźelska by wšěch wuspěch dospěła, hdy by so Franzowska pišmika Youngowego dojednanja njedźerżała a so tychle jenoż posdaćnych płacjenjow wdała.

Wšěch strach za jednanja też w tym leži, **so chze Franzowska najprjedy wo praschenju wójnskeho dołha jednacź, njes tym so Amerika reparazijske praschenje na prěnje městno staja.**

Kóždy nahlad na dobre pschicźiny, najpschihódniischo pak by było, hdy by so wo woběmaj praschenjomaj zdobom jednało.

Minister dr. Beneš wo nětčišim čěsn'e

W schtwórtkowskej zhromadźišnje cźěskoslowakskeje narodnje-sozialistiskeje strony je swonkowny minister dr. Beneš rjekł, so je internazionalne położenje njesiwjeźelaze. Poměry w jenotliwych europiskich statach su rostschasćene. Smutskownopolitiske poměry su cźežke. Pschihłuschne knjeżerstwa su w internazionalnym jednanju malo wuspěschne, dokelž so njemóża z druhimi statami rosrunacź. Tohodla so hodźi ležma spokojazy wuspěch wot wotbronjaceje konferency wočakacź. Też wot reparazijskeje konferency w Lausannje so njemóże wulki wuspěch hlubiceć, kotryž by wuć dalokošahazy wliw na hospodarske a finanzne rosmjeće Europy.

Dla powschitkowneje hospodarskeje krisy so w jenotliwych krajach internazionalne wikowanje wobmjesnje, schtož k dalschemu wobsamocenju pschihłuschnych statow wjedźe, w hospodarskim žiwjenju pak k dalschemu powjetschenju krisy a z tym sajo k poćeżenju położenja w pschihłuschnych statach. Politiske a hospodarske poměry so pschi tychle wobstejnosćach na pschihódne waschnje njeroswiseja. To so pschedewschěm z dźensnischimi finanzynymi cźežkatami europiskich statow pokazuje. Widźimy politiske a hospodarske wobcežnjosće w swojim bliskosćiwje a wobkedźbujemy, kak so sacźuce njewěstosće powjetschа. Tele poměry su najwóle faschmatane z wuwiićom w Němskej, hdyž je tuchi k europiskemu położenju, hdyž parlament hižo po pravom njedźela, hdyž su finanzkowne poměry njewunjasnjene a hdyž dalsche roswicje wšo tež wo pschihodnym abo njepschihódnym roswicźu w zyłej Europje rosćudźi.

Njedźiwajcy teho by wopak było, so nětkajkeho nam njepożrědnje hrožazeho strachа bojeć. Ani rozcźenje konflikta mjes Chinu a Japanskej njeby nětkole hlubischich falschacźenjow w Europje naczinilo. Na to je Europa pschiprawjena. Sa to pak dyrbimy na dźensnischi cźaš jako na periodu nětkotrych lět cźežkich falschacźenjow njewěstosće a bojaceje hladacź, k kotrejž możemy jenoż z wedomym zhromadnym dźełom wschěch naschich statowskich cźinicźelow k smutskownemu stowarschenju, wsajomnej powěznje a solidarnosći wunicź. Naschemu statej njemože so ani w tymle cźežkim cźaju niežo stacź. Ssamy trjeschi a žywlnischi smutska a mjes druhimi krajemi, kotrejž bychu nam **mohle seschkodźicź.** Ale z wumělenjenom sa to, so bychmy tónle cźaš zwožownje pschetrali, je smutskowny porjad, wopraudźite prózowanje, naschim cźerpjazym worschtam pomhacź, kruta statna politika a tworjaca khmana finanzna politika, kotraž by prawy puć k nakładnemu woporowu na tych naschla, kotliž móża tele wobory njesć.

Wukrajna politika naschcho stata je swojeje cźasy njestupi, budźe pokraczowacź kaž dotal a je pschihotowana na wschě możnosće; je pschebudźena, so tež dźensa sajmy stata a luda je stajnym wuspěchom kaž w minjenych 14 létach schkta, wostawajo na swojej dotalnej trutej cźarje.

Němska je wotpłaćen'e amerikanskeho dołha podpisała

Němski późłanz z Prittwitz we Washingtonje je w poładninym hanicze dołżne wopjatma za jumny, z moratoriowym létom zastate, we wyšokosći 6 milijonow dollarow podpisał. Druhe kraje budźa znadź w blišćim cźasu hłedowacź. Dołh dyrbi so ja dźesaćź lět wurunacź. Finska a Grichisła stej tehorunja hižo podpisałej. Druhe kraje budźa dźe w blišćim cźasu hłedowacź.

Pschi tychle schćesć milijonach dollarow so wo létne wotpłaćenje sa tykosły amerikanskeho wobkedźadzeho wójska w Porheinskej jedna. S Hooverowym moratoriom bě so wotpłaćenje wotstorčiło.

Ćežke nasylnosće w Düsseldorfu

Schtwórtk wječor bórzy po 6 hodźinach cźiłoda nětkaž 100 hač 150 nikodnych ludźi po dróhach w Düsseldorfu běhasche. Potom nadobo psched jenej kofejownju stejace blida a stoły sebra a je do wulkich wukładnych woknow nětkotrych klamow cźišny. Dwanaće schkleńzow wulkich wukładnych woknow a wokna na dróhy slejazych awtomobilow so rozbi. W powjdźischich wjeczornych hodźinach nowe nasylnosće sluchu. W Bismarckej dróhy schkleńzy schćesć woknow jeneho hotela a wokna wubichu. Pschi Wilhelmskim namjesće schkleńzu jeneho hotela a wokna schkleńzy zigarowych klamow rosraschu. Runje tak pschi Wehnhahnje je želesnym papjerowym korbom wulke wokno wubichu. W Gerresheimje demonstrantoje zyrobowe klamy wurubichu.

Strajk Barlinskich zamkarjow

Pjatk rano je so strajk Barlinskich tvarskich zamkarjow sapoczał. Strajk je pschećiwo rosrisajemu wotsudnemu, kotryž chce tarifne mjezy tvarskich zamkarjow a zamkarjow pjenježnych khantorow wo 5,7 procenta sulicź a pódla tehorunjeje zamkarskim mischtram możnosć dacź, nadtarifne mjezy wottworicź. Kelko wuraskich zamkarjow so pschi strajku wobdźeli, njechodźi so w tuchwilu pschewidźecź.

Přirunanje mjez statom a cyrkwju

Sakskemu ljudowemu zastupej so w blišćim cźasu knježerstwowa pschedłoha wo dojednanym rosrunanju mjes sakskim statom a evangelisko-lutherskej cyrkwju pschepoda.

Kaž je znate, stej wobej psched nětkotrymi létami srjedźe wójny wobsamknyłej, do kotrehož pak njejmjenuju wubjerk njeje dwoje. Evangelska cyrkej je tohodla dyrbjała stat pola statneho fonda wobskorjeć. Zyrkej žada, so bychu so zastate zawadne zhromadne dopłaćke a so bychu so pschichodnje wěste zhromadne zapłaćiše. Statny fond je so prózowal, należnosć po możnosći bjes wuprajenja wumjeća rosrunacź a je na to so pozałabowazy namjet podał. Na to je so nakhwilne rosrunanje mjes woběmaj stronomaj wobsamknyło. Tomu mataj hischcze zejm a synoda pschihłosowacź. Po tymle rosrunanju, kotrež so wot prjedawschcho srjedźenja wjele njerozesnawa, je statej w pschitomnosći wěste zhromadne zapłatnja, tola so jenm w pschichodźe znadźne wjetsche cźeże napołoża.

Nadpad na naměstneho presidenta sakskeho seima Bretschneidera

Na naměstneho presidenta zakskeho zejma, Bretschneidera, kotryž statnej stronje pschisłuschi, je so schtwórtk wječor nadpad sturił. Hdyž bo Bretschneider po zejmowym pożedźenju do Kamjenicy domoj wróćesche, sa nim dwaj muzej hač psched jeho dom hłedowaschtaj. Tam so do njeho z pukami daschtaj, hdyž chzyschе tłeście durje wotamknjeć. Bretschneider, kotryž so throhle wobarasche, z nožu a hubow kwawjeschе. Dale jemu ranu pschi lěwym spanju a na hłowje nabišchtaj, tola wone njejsu žiwjenja straschne. Jeho wo pomoc wołacej fabrikschanschi, jeho žona po policiji telefonowaschе. Hdyž nadpadowaju kommando psched tłeću na Wittelsbacherskej dróhy 36 pschijědźe, bě schtaj nadpadnikaj hižo wupjerchoj. Hacź dotal njeje so hischcze žanoho słeda sa nimaj namakali. Myšla sebi, so wo politiski nadpad dźe.

Jutře njedźelu Oldenburg woli

Oldenburg jutře njedźelu nowy zejm woli. Na poslědźe je so w Oldenburgu 17. meje 1931 wolilo, tola je so zejm na podłožu ludoweho rosńudźenja rospuschćił. W zejmje zedźesche 19 nazionalnych sozialistow, 2 nětkonazionalnaj, 1 z wjeseho ha, 2 zobuskawaj ludoweje strony, 11 sozialdemokratow a 3 kommunistow. *Parlament bě k dźelu njeskmany*, dokelž zebi prawiza a lěwiza po liczbje wahu dźerżeschtej. Wotkhłosowanja stajnje runoscej hłosow podachu. Wschě politiske strony su wuraznje wótru wólbnu agitaziju dźełale wo nětkore hłosy, kotrejž tej abo tamnej stronje pobrachuja. Powschitkownje pak so tej wólbam do oldenburgskeho zejma wožebita ważnosć za dalsche roswicje politiskeho smyslenja němskeho luda pschipisuje.

Twarjenje wobtwierdźenjow w Rańšej Pruskej

Warschawske nowiny žiwje powěsći rosnominaju, so Němska w Rańšej Pruskej we wokolnosći Heilsberga schtitaze wójerske pschiprawjenja posrinja. Polske nowiny praja, so je z wobtwierdźenjom tak mjenowaneho Heilsberskeho tśiróžka 180. staw Versailleskeho mérowego sćěnjenja skrut. W telegramach z Königsberga so wudawa, so je wobtwierdźenje Heilsbergskeje wokolnosće jako załožnje operazijskeho podłoża wobhladuje, kotryž so pschećiwo Polskej měri.

Njeporadźene samopašnistwo we Win'e

Schtwórtk popołdnju su we Winje w pschitomnosći awstriskeho zwjazkowego presidenta a późłanza Sjednoćenych statow połnoćneje Ameriki widźany wobraz Washingtona, założerja Sjednoćenych statow, w George-Washingtonowym Dworje wotkryli. Pschi tym zpytachu kommunistojo pschećiwo wotprawjenju zydom czornohow, w Scottsboroughu poslajenemu, z demonstrazijn protestowacź. Wjes tym so je zwjedźenźiy hojejo pschiwożadu, jedyn pachol kamjeń do automobila cźišny, w kotrymž jedyn sastupnik amerikanskeho późłanzinwa sedźeschе. Winika zajachu. Swonka zwjedźenskeho mjesna kommunistojo sypłachu swjatoczowstej z rěznymi thorami kasej. Policija kazerjow mjera wumjeće. Schtyrjoch czornowobarbjenych kommunistow, kotliž so z automobilom pschimjesechu, tehornuja zajachu.

Wuradźenje kommisije centralneje Europy w Parisu

Pónđźeń so z pschedhdyšnjowom schwajzarskeho zwjazkowego radźićela Minya w Pariši kommisija zhromadźi, kotraž so z komitejowych sastupnikow a wězywustojnych Franzowskeje, Jendźelskeje, Němskeje, Italskeje, Belgiskeje, Hollandskeje a Schwajzarskeje twori. W prěnim rjedźe na nadawk, plan za stutkowne hospodarske a finanzne wobnowjenje srjedźnych europiskich krajow wudźełacź, kotryž dyrbi so Lausanneskej konferency pschedpołožicź. Wo praschenju reparazijow a wo wójnskim dołhu nětkodnych swjatkarjow budźe so w druhej konferency po wutworjenju nowego franzowskeho knježerstwa wuradźeć. Pschećo pak je nóžno, so wězywustojni mjenowanych krajow stejsćeca wschelakich krajow w praschenju dołha a reparazijow rosłoża.

Českе fascistiske młodźinske zwjazki rozpuščili

Cźěskoslowakske statnske ministerstwo je porucźiło, so maju bo hnydom wschě njeskaćiše cźeske fascistiske zwjazki rospuschćejcź. Tónle wukas je so wuchudźe zjednu wuwjedł. S tym zwotkuju su wjele wobydlenjow wjednikow cźeskeho fascistiskeho hibanja pschepytali. Wjele wobcežazeho materiala su sebrali. S nim so po sdaćim někotre wyschschi zastojnizy wobcežeja, kotliž su cźeske fascistiske zwjazki podpjerali. Ssobustawy rospuschćenych zwjazkow so psched tym staja, a to po zakonju wo zchkitanju cźěskoslowakskeje republiki, dla wobdźelenja pschi tajnych zwjazkach a dla potajenja brońjow.

Nowe bomby w Barcelonje namakali

Shromjschi, so revolucionarosjo w jenym Barcelonskim pschedmjesze bronje rosdźełcja, je policija tam czyłoby podkładowych ludźi pschesłapiła. Někotre króć so tam a tam cźełesche, na czoż so revolucionarosjo do cźekanja dachu a pó cźinje swódźachu. Běchu pak wal i pjecź bombami zawostajili. Też někotre cźahowpišy a lełaki kommunistow a anarchistow so jedrachu. Wyschnosć je wjsche shromadźizny a demonstrazije zakasała.

Turkowski ministerski předsyda Ismed paša w Romje

Turkowski ministerski pschedźyda Ismed pascha, je źriedu z minijstrom inwonkownych należnosćow Rusdi bejom do Roma pschijěł. Pschi składnosći jeju wopyta je so italsko-turkowski pschecźelstwowy swjazk wobnowił. Schiwórik je Ismed pascha Winstich nowinarjow pschijał. Jim je rjekł, so so jeho wopyt prózuje, pschecźelske styki mjez Italskej a Turkowstej pohybnjeć. Turkowska politika nochze politiske swady z pschewahu mozy rosrisować, ale pschecźelske styki je wschěmi žnjudobami pěstować a je traźnje sćěpschować.

Japanska je pjeća měr lubowaca

Po pschipowědźenju japanskeho pósłanza w Londonje budźe so Japanska se wschěmi źrědkami prózowacź, so by so wójny z Ruskej sminyła, jeli so ruske wójsko k offensiwje njepschendźe. Japanske knjezerstwo so hlada, so njeby pravda Ruskeje w Mandźuskej sranjko, kotraž je někotre je japanskim wójskom wobtadźena. Po pósłanzowym měnjenju njeje njepospěšnedźeho wójnskeho stracha mjez Ruskej a Japanskej.

Alkoholowy zakoń a skaženosć w Americy.

Wulke spodźiwanje je w Ameriźy rěcź sbudźiła, kotruž je hlowny roskasowar amerikanskeho wójska w swětowej wójnje, general Pershing, pschi hosćinje amerikanskeho kluba, jemu k cześći wuhotowanej, mél. Pschi njej je franzowski marschall Franchet d'Esperey a wjele wusnamnych amerikanskich, jendźelskich pschitomnych bylo. General Pershing mjes druhim praji:

Sćmy źrjedź wójny, tola niz we wójnje luda pschecźiwo druhemu ljudej, ale we wójnje smutska luda — měnju amerikanski lud — a to we wójnje pschecźiwo skaženosći a knjezerstwowej njezhmanosći, kotraž nas do sahubjenja wjedźe. Amerikanski lud je za swoje położenje sam samolwitny. Je źebi jenoź na swoje wjesele a na sakluženje pjenjes myślił a njeje na druhe podawki smutska kraja kedźbował. Pschi poslednich wólbach je so tež jenoź 50 procentow wolerjow pschi hłosowanju wobdźělito. To běsche sazpiće demokratije. Sdy by to woleram dźesdźak njebyło, njeby so sle snaty 18. pschiłatk (alkoholowy sakoń) do wustawy pschijał. Alkoholowy sakoń je pak pschicźina nětcźiskeje skazenosće. Pschebunykarjo su na tymle sakonju telko sapłużili, so njewědźa, schto dyrbja je stotom sapocźecź. W druhich cźahach buchu taźich pschebunykarjow na bliźschi ichtom powěznyli.

Pershing je też w dalsko rosschěrjenym „American Magazin" nastawk wozjewił, w kotrymž podobne poraki sjawnosći a knjezerstwu cźini a amerikanski lud napomina, so by moralne a materialne mozy mobilisował, so by pschecźiwo tejle smutskownej krizy wojował, kotraž je runje tak straschna kaž źiwotowna wójna.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 28. meje 1932.

— Wo wjedrje. Wčera wjecźor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +19. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —3, thermometer w nozy +9. Wětřik je sluchi wjedro. Schtlenźa sajo pomałku na rjane postupuje. Nětkle nad Němskej je so sajo rosćahnyła. Jena je so k wjecźoru a druha k połdnjej ranju wotpałiła. S połonja a z połnozy sunźa so wyschiny k naschim stronam. Dokelž so w dalokej połnozy nižiny jewja, pschestanje sajo pschibywanje sunnych powětrow z połnozných lodowych morjow. Tuž kina nam sajo wocźoplenje. Wyschelak rosdźělenje nižinow a wyschinow pschinjese nam sajo njewjedra. Podobnje płuhi też nasch wjedrawuzowny. Jutrje nadźija so rjanego dnja, chać tola se sherbstnymi towarschwami rady sjohu na Cźornobóh; potom na njewjedra sa móže a torhanty pocźasu hacź do pjatka. Ssobotu so sajo wuwjedri. Wón mjni, so nam też junij dosć torhaty a schertaty pocźasu pschinjese. Jutrje, prěnju njedźelu po Swjatej Trojicy, płahda ćóncko 3,54 hodź. a chowa so 8,01 hodź. Mězacź płahda na ranje a chowa so 1,29 hodź. popołdnju.

Posledne dny meje

so bliža. Meja njeje nam pschinjesła pschewjele błónćnych dujow, ale te, kotrež je pschinjesła, běchu rjane a wotschćewjaze. Meja je nam pschinjesła runje w tutom tydźenju mnoho deschcza, kiž bě nutnje trěbny sa wuplód a ćěkow. Meja je dowjelnika pschecza naschich ratarjow a lubi tak sakładnje dobry wunoschk rolcźenja, wopłodźenja a žnjow. Tola njeje meja posahyła, dobiecź luki, sahrodki, haje a lěsy z łukstom nałetnim, kiž nam tak wutrobu sirje runje nětko, w cźasu najwětschich bódy a muły. Mnohemu wosta jenoź hischcze wotewrjenych ke pschijstwej k wotschewjenju, w Bożej pschirodze. To je jeho jenitske wjesele! Tak je jemu dawa najbohatschi dar. „Meje" w sherbskich wótach su so dele brake na dostoinu waschnje, cźehož so my Sserbja najbóle wjeselimy! Kedźkuli so pschi „meju dele branju" sjmy nadeschli w namełschanych wótach — tola — tomuž radźićź njeje, tomu njeje pomhacź — a to je fruduy fakt! Poslednje dny meje chcemy hischcze doživicź w polnym dopóśnaću, so so pominje najrjeńschi měsacź lěta — měsacź kwětna pschirody. Hischcze ras źebi wulećemy do Bożeje pschirody a cźerpajmy z njeje njewurunajomne mozy!

— **Dźensnjischke wiki.** Butra płacźesch: 65 pj., jcia 6—7 pj., kuru žiwe 50—60 pj., sarěsane 70—80 pj. a husu 2,50—6 hr., kacźki 65—100 pj., kóńlata 55—60 pj., holbje 55—65 pj., kał cźerwjeny 10—16 pj., běły 8—14 pj., šndrojty 40—60 pj., kórki schtuka 25—60 pj., tśpake 10—18 pj., zybła 18 pj., kórabi 15—18 pj., morchej 8 hacź 12 pj., radiśki 10—12 pj., jěd̆zna koboda 12—15 pj., hromak 45—60 pj., rjeńcźi 8—15 pj., kołokaź 7½ hacź 10 pj., běły 10 puntow 35—40 pj., nowe běrmy punt 17—20 pj., měd w schkleńcy 1,60—1,70 hr., bjes schkleńcy 1,40—1,50 hr., tuny zwoliš 1 hr.

— **Wustajeńca „Kult a forma" w Budyschinje.** Jutrje njedźelu 29. meje dopołdnja w 11 hodź. wotewri so we Budyschim měšćeńskim muzeju zajimawa zyrkwinska wustajeńca pod hesłom „Kult a forma". Wustajeńca je jara bohata a wjeleschtronita, kaž to pospadnjenje do njeje powucźa. Wona wopschisa pschedse wschěmi zyrkwinske wězy, z dźensnjischeho cźasa, je potajkim wěrnje složena po naschich dnjach. Hižom ras sjmy podali pokas na tutu wustajeńcu, nadrobnischu rosprawu wo njej podamy pak hischcze. Mózny wopyt wustajeńcy kóždemu nałeźnje doporućźeć, wosebje tež naschim cźitarjam na wsach.

— **Sdźěwowski jónšej.** Jónšej, kotrejž stej tu policajaj pschipowědźenej, mósjeske policija jako teju wuběrdźićej, kotrejž po zuganskim waschnju wěschejstej a tak ludźom wobschkodźujo njenjesły wuhrěschćežitej. Njech so ludźo taźich płěsyow hladaja.

— **Maforcentnarjam** wuplaćuje so pospjera na měsacź junij źriedu 1. junija dopołdnja wot 10 do 12 hodź. w Sdźejmowni na Hródowskej hasy 10 dełkach we wuplaćenni.

— **Wuplaćenje rentow.** S pósty so nam jo: Wuplaćenje renty na měsacź junij 1932 wuplaćuja so w bankach sobotu 28. meje 1932. W Budyschinje wuplaćenje so na pósće (Psched schulerišimi wrotami). — Sstrjedu 1. junija 1932 wuplaćuja so inwalidne renty na pjatk. A hacź 3 w evang. towarschownj na Hornjecźišej hasy 23, wschitke druhe renty na pósće 3 (Psched schulerišimi wrotami).

— **Wobwěsćer namakanje drasty so pyta.** 24. meje 1932 su na puću z Budyschina do Radźanez blizko stary trjebany bruny vulkanfibrowy kófr, 70×40×15 cm wulki se sćěmowanymi schatanmi a drastu namakali; módrocźerny-kaschećkaty muźazy sumjkt mantl bjes podschiwka, schěry muźazy źakot z jenym rynkom knežlowy i cźerwjeny cźišćom 1744, k smutskownemu lěwenu dyhsake pschischitym; cźěmnomódra muźaza kholowa z cźeźanego pschedźenca; módrokaschećkata muźaza kholowa; bělopłatowy powołanišći źakot, cźerwjeny wuschity z „D. T."; schera, wulkokaschećkata schportiska cźapka znamki „Rekord"; por cźornych muźazych sokow; 6 běłych mjeńich muźazych shibnjenych khornarjow cźišło 38. Wschitke wěsy su trjebane. Dotal njeběšće móhło, wobsedźerja tutych wězow muźlédźićź. Schtóž może wo tutej namakanišy abo wo wobsedźerju tutych wězow nětcźo sołźićź, so prošny, so by so na kriminalnym wotdźělenju w Budyschinje, Burgpl. cźo. 6 II, telefon 2802, abo na bliźschim žandarmskwje abo policajti samolwił.

— **Kolojézdny sajédže do kolojézdneje** wcźera wjecźor 3/4 hodź. na tschischinskim Kěrcźorskeje dróhi a Zitnych wikow tak šmuje, so wona padże, tola bjes cźełneje schkody woteńože. Jej kolo so wobschkodźi. Winowaty kolojézdny běšche so pschenahle sawinyć a bjes trěbneje wobsćědnjwosće jěł.

— **Budyske haptyki** su wschědne dny hacź do 7 hodź. wjecźor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózmi słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka z měšacźnym wotmuženjom. W meji je to Wettinska haptyka pschi sudnišnowym twarjenju a w juniju Měschćańska haptyka na Hlownym torhoschcźu.

Serbja, jutře njedźelu na serbski Cornoból!

Někotryžkuli z našich Serbow ma drje hišće we pomjatku skhadźowanku serbskich towarstwow na Cornobozy na dnju Božeho stpića pred dwěmaj lětomaj. Podobne předewzaće so nětko zasy zarjaduje jutře njedźelu. Zasy so serbske towarstwa wuleća na staroserbski Cornoból. K Serbam Budyskeho kraja z hór a polow přidruža so tónkróć też naši bratřa z pruskeje hole, towarstwa župy „Handrija Zejlerja", kiž přijědu na dwěmaj nakładnymaj automaj.

Dopołdnja so serbske towarstwa zhromadnje wobdźěla na serbskej Božej službje w Bukecach a na to so nastaja na puć na starosławnu horu, hdźež so potom wotmeje swjatočnosć při „Certowym wokanje". Naréd župana Pawoła Krjećmarja, kiž wobswětluje dźensniše poměry a serbske stejniśco w nich, wohwěncuje serbske spěwy a deklamacije. Popołdnju towarstwa wopytuja sokolski wokrjesny zlět w Mješicach, hdźež so při tej składnosći poswjećeni prěnje serbske sokolske zwučowanišco pod holym njebjom.

Tuž Serbja, pućujće jutře njedźelu zasy z hromadami na serbski Cornoból na našu starosławnu horu, zo byšće zwědźili, zo Serbstwo přeco hišće je žiwe a so hiba, zo by trało na wěki wěkow.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoserbska idyla.

10] (Pokračowanje.)

Tajki bě też Zymburowy sozialny posadk. Wědźeschce, schto je žwojenu rodej winowaty, so by doma — w Semjanych njewolhudnył, woprowasche jo — a woprowasche jo radu a swójnje.

Njesapschijachu wschitcy — wosebje niz młodźina — tutu Zymburowu waźnosć a samjelkliwosć — wón tej nikomu — chóa burej — žwoje žady a pschecza njewukožowasche a tak žej wschitcy swuźichu na njeho hladacź kaž na cźłowjeka pschedcźahnjeje fraleho, nimo měry měrneho a waźneho — kotrehož žej hižo nichtó njeswaži wuzmějschcź.

Wobtrucźesche jich w tym też Zymburowa njetajena a nutrna połožnosć. Na kuble by so kóždy wjecźor z dźěcźimi modlił a bur waźnje wo tym pschenyślowasche — njebyła-li měł Zymburej też dacź pschi bliže jo modliecź. Ale jenoź dźełeć jo bojesche, so by so žej z tym nahladnosći pola wschěch druhich sławow žwójby a cźeleźe, kotrejež luźwasche w těcźe wjele njewotžłabit, žebje žaneho njepowinił — wosta pschi jědźi wschdy w starym rjedźe. Kemschi khodźesche Zymbura prawidłownje kóžde njedźelu a w kóždym wjedźe. Njemóžesche-li druhdy do Pućimja, dźesche do Pěska — hdźež bě wjazy Božich wschow. Na wyschporach ženje njepobrachowasche. Khodźesche sahe, w prazwym cźasu do zyrkwje a tam měješche pod spěwanischćejom w zyrkwi žwj. Lawrjenza w Pućimju žwoje salubowane městaczło. Modlesche so z kenischazych, ale rady — jara rady spěwasche. Hdyž pschestachu po Božej wschi nad nim spěwacź a po starodawnej gotiskej zyrkwiežzy so rosléhowasche: „Knjeze, žmil so nad nami" abo „Sswjaty Wjazbkanje" — njeschźerźa so Zymbura, zaźini kentschaze a jeho jadriwy, polny hłóź — hdyž so hobu samoschowasche — by njesły wschěmi hłosami pósłuał. Pobožne, ważne pěsnje też sa pluhom spěwasche, — ale jenoź naśynu, hdyž bě w pschirodze cźicho. W nałeźcu pohłuchasche, dokelž schkowronczki, žylorki, sylby, kožy a schćórzy spěwachu. Kóžde léto dźesche z prozejionom pschi khlébje a wodźe — pěschki pak k Ssepjekowskej abo k Podźerpiskej macźeri Božej — a źmějesche ho pobožnym puczowarjam a puczowarkam, — katrjž so i krutym aba rjeblowanym wosom wjesesche, też tym, kiž brěnżo jědźe hobu wjesechu . . .

„Krasny prozejion! Kermusche a niz prozejion", — źmějesche ho a dźakowasche ho sa pschepročenje, so by so na wós pschijbydnył, tykanz abo mas na khlěb pschijał. — Dźela budźesche ho njedźelu nihdźe na žwěrce njedóstknył — khóa na žnjach, hdyž ho jednasche wo Bożi dar. — Dosłownje „njedźelu a žwjaty dźeń wot dźěła wotpaczowasche". — A hdyž měješche nekaske dźěło sapoczaće — ho njedźelu k njemu njewrócźi. A měješche tajkich „rosdźělenich dźěłow", kaž by prajił — mnoho. Samójšeschto wschitko wobkedźbowacź, wschitko žej pschemyślicź a rosważicź. Da ho do cźahnika, hdyž njedźesche, a porjedźi jón, porjedźi burowzy kolwrot, butrobas, měješche kosche pleješ, ztonjanu tšechu wuporjedźićź, lischeń wudźěłacź, toporko zhotowicź, klobúschćeho wutrunźić, witku wićj a tak zylu tymu na nětźim pipleschce a rćsasche, — ale njedźelu sa knihu žahny. — —

Tak w Hrodźischczu žrawjesche a dostawi dobry cźłowjek, sprawny schćesćejan, nasyonity muž a mudry ratar — žylnił i cźełom a duchom — Jan Zymbura.

V.

„Jutrje pócźnjemy ! Božej pomozu kuki žyz", rjekny jenoho dnja psched žwj. Janom Kschećenikom bur Kowař.

Nałeźepane a na kožyschcźa narażene kožy hižo pod kólnju pschihotowane wiźaczu a nowe hrabje w kuće pod nimi stojachu.

Zymbura budźesche ź radosćźu sajuškał. Ssyuo žyz bě jeho najlubsche dźěło. Na kukach budźesche pschebywał zyły dźeń, dokelž ho rospschescźerachu pschi žamej rězy — na prawym brjohu wijaze Wotawy. A tu rěku se wschoho w Hrodźischczu najbóle lubowasche. Rady njedźelu popołdnju na leje brjohy žydasche, rady žo w njej na wjecźor kupasche, rady žo pschi dźele snaśdala na nju sahlada. Kaž hronowa žila hobrskeho cźeła — tak ho jemu snatsche — polna pěschnje cźecźazeje, módrojtoje wody, dołhe splawy njeho a cźišóby rybow žinjo ho cźitotnje khowasche i wjerbami a wólschami ho pschikrywajo, tam ho nahle wotkry, naha žo na žlónzu sahlyschcźi kaž worzoł a sahyboli kaž rosescźkrěte žlébro. Kwacźesche a wijesche ho kaž žwěcźaty had mjes selenej travu kucźinow a jeje drobne žołmicźki jej duzy mjecźo schumjachu a spěwachu. Bě tak cźišta, so bě na duze widźecź jeje žwěcźaty, še stotom pschemělchanu pěsć . . . .

A lubjesche ho jemu też, hdyž ho nałeto snucźi, hdyž nałetnje wody žo w njej kaž i drožđźemi ho cźachu pschacź — hibacź a pschibywacź w brjohach, hdyž zołmy w njej poczachu hróibninje rosći, ho šbehacź, i hobrsiej wo schtrutu na drobnu „drjebjeńzu" zamachu, hdyž trawa w brjohach lisachu, korjenje wjerbow podmlěwachu, ho jedna dóńzi nahle pschesłopichu, pschez brjóhi ho pschelimowu a woda žo po kukach rostliwasche. Rěka pschi tym je žesće wschón kruh wumjeta a žo tak kóžde nałeczo wucźisći. Po hnoji luki, zawostaji na kerczach bahno, pěsć a błóto, wschdy, schtož běchu ludźo do njeje nanjetali — trundle, cźerjowy, błaźinjetzy a žama žo potom cźista, cźicha do žwojeho rěcźiscźa wrócźi. „Kaž muž, hdyž žej sahalba dźa — rosnjeńwa a pschetipi", by Zymbura prajił na rozwodnjenu Wotawu hladajo. Też wón bě druhdy kaž ta rosłata — njesjputana rěka . . . Rěka rěcźesche k njemu kaž žiwa, schepłatsche jemu, wón jej rosumjesche a tohodla najradźicho pschi njej dźěłasche — stoźki rjeńsche, brjohy porjedźeschce abo žyna a wotawy — hušte kaž kójnch a wonjate kaž ambra žycźeschce.

(Pokračowanje scźěhnje.)

S **Khelna.** (Wošeń.) Pjatk rano tu k wohnjej trubjaju. W domišćim kubleriu Henki bě pšchi wuhnju wošeń wumrěł. Sušodam a woborniłam pak so poradźi, wo bórzy shašcheć. Hdy by wošeń wudyrił w nozy, njebě nichtó jeho dohladał a potom by domšće z hrodźenimi wešće wotpalilo.

S **Mnischonza.** (Mejumjetanje.) Jutšje njedźelu wjeczi so w tudomnej pjiwarni wulki zjawjedźeń mejumjetnja. Knjeza wuczeć Zeibig z Budyšchina budźe je zwonka spěwarjenu pšchikomnu a pofficzi němske spěwy. Serbšći nam zaspěwa serbske towarstwo „Łužica" pod nadzjedowanjom k. wyschsch. wuczerja Fraschlaga. Potom pšchejde dźěćaca ludowe reje pschedwjedźu. Towarstwo młodźiny „Mnischonz" prošu wo bohate wopytanje tuteho ludoweho a domišćinskeho zjawjedźenja.

S **Běłych Nožiz.** (Poš napadnje žonu.) Hdyž tu njedawno korčmarka Bergmanowa stupi na dwór kubleria jeda, wottorhny žo tam rjeczasnik a da žo do žony. Rosorje jej draštu a kušaše ju. Knjeza dr. Pečchek z Husti jej žonju pomoz poskiczi. Rjeczasnik je hižo často ludzi napadnył.

S **Małeje Borschcze.** (Wjelsche njesboże wotwobroczene.) Sichtjadnje mošachu wočera wjeczor na tudomnym knježim dworje wjelsche njesboże wotwobroczicź. Jako běšche so dobrowólna wohnjowa wobra-pšched wulkej knježej rožinju k swuczowanišćennu pokhodej se wšu sestupała, so dohladachu, so ho z brózinjazeje tšchi kurejesche. Pšches chmarki brózinjowych wrotow běchu plowjenja widźeć. Jene brózeń wotamknychu. Na hunje palsche ho z kalom nakładzeny wós. Wós storczichu z brózinje a z lopažemi smjetachu z njeho kalkowe mšchi, kiž ho z plowjenjemi palachu. Maju za pschicźinu samosapalenje, so by alk do wlóžnych měchow sesypali.

S **Lichanja — bo Lichanja.** Někotre njejsu sadźiče stote cźahu. Wschudźom wjcho skorźi a lud ma wulke starosće, kak so najšćipje pšches tutu nuzu pschedrěje, dźe pjenjes nabracź za hobrske dawki pschi tak niskich docźinach za katarske wudźěłki a wjcho druhe. — To so kim bóle zwjeselimy, hdyž zlyschimy, so nam tuta dźeń radoscze, hójeź možemy na tute wschědne starosće na wulku posabycź, hebi se spalzenymi pschecźelemi ruku podacź a so nad hibicźiwym žiwjenjom kokowokolo racź. Njedźelu 19. junija sotka so mjenujuzy hrjedźny hrjeź serbskeho Ssokolstwa pola nas w Lichanju a hotuje tu wonkach na luzy wulki zjawjedźeń z prostuwa narjadowymi swuczowanjemi, z bólkopanjom a tež dźimi zajimawymi wobšědowanjemi. Na luzy budźe tež rokutenje a tšelenje. Wschelake budy postaraju so za 50 łoldk njetrjebaš hłód a lacźnosće tradacź. To budźe so 50ldk njetrjebaš hłodu, tacźnosće tradacź. To budźe hlina kapała to swoje pschida. Po skučenju porjada dźe na Schwartez žurli wjeselka rejka. To njech zebi wam z nas njeda skazyeź wjeselc, kotreż se starosczemi bocźezene dušche dźensa bóle dużli tdy pschedy trjebaju.

S **Bukez.** Ssokolska jednota pożwjeczi pschichodnu njedźelu, 29. meje, swoje nowe swuczowanischczo. Wschelake parstwa, wožebje se serbskeje hole, pschindu hižo rano do Bukez ke mschi. Spěw. tow. „Radosez" chze Božu słužbu se spěwami porjenschicź. Hnydom po kemschach pojedemy na bliski Cźornoboł. Popodnju ho wschitcy w rjeschizach sendźemy, so bychmy zhromadnje se Ssokolami swe swuczowanischczo pożwjeczili. Proźymy wschěch luboh Sserbow naschcze wožady, so bychu Božu słužbu wopytali a popodnju do Mjeschiz pschischli. Cźemy jich radosnje witacź.

Serbske spěwanje w radiu

Wrótslawski scźelak hromadźe z wulkim němskim scźelakom w Königswusterhausen (Deutschlandsender) zanjesetej nam njedźelu, 29. meje, wot 7 hodź. hač do 8 hodź. wjeczor rozprawu wo evangelskim cyrkwinskim a kulturnym žiwjenju w němskich narańšich krajinach („Land im Osten"). Nam Serbam budźe to tohodla wosebje wažne, dokelž budźemy při tym tež serbske spěwanje słyšeć móc. Spěwy wotrjad Łazowskeho serbskeho towarstwa „Hanzij Zejler" najpriedy spěwa skónčnu liturgiju serbskeho něšpora z wosadnym fararjom Malinkom a ze zawjedowanjom kantora Kuhnki, a potom Zejlerjowy krasny spěw „Ha widźu-li ptačata čahnyć". Hišće před nješto časom bu hudźbna tačel (Schallplatte) z tym wobspěwana; khór je wo Łazowskej cyrkwi spěwa, a z telefonom buchu zynki do Wrótslawa na tačel přenjesene. To nětk we radio přislinu njedźelu słyšimy. Tuž, štóž ma radio, njech jo jakomdźi posłuchaš! Tež druhe zajimawe wěcy budźemy słyšeć móc: nješto z dźěła smilnych sotrow katolšćanskeho misionstwa, nješto zo stawiznow wšelkich Božich domow w Slezyskej (Friedenskirchen und Gnadenkirchen), tež pozběhowace zynki wulkich sel slezyskeho města Brjoha (Brieg) atd. Budźe to jara powučace za kóždeho, kiž sebi dosć khwile k posłuchanju. My Serbja pak so wosebje weselimy, zo su tež na nas dźiwali a z tym so wuznali, zo serbske nabožne a kulturne žiwjenje sobu ma do wulkeho kulturneho wobraza narańšeje Němskeje, kotryž bjez nas dospołny njeje. M. we Ł.

S **Wujejda.** (Sawrjeny pucź.) Sjawny pucź z Wujejda do Cźornjowa je dla twarjenja hacź do 10. junija zawrjeny. Wobthad pokazuje ho na Schpitaly.

S **Minakala.** (Porjedźenka.) W zyrkwinskich powěsćach Minakal dyrbi rěkacź: „Druhi omnibuš wotjedźe wot Minakala njedźelu 10,50 z Minakala (niz 11,50!), tak so tež hižo, kiž 2. Božu słužbu wopytuja, składnosć maja, do Drobow, Lomska, Khrósta a do Roolskeje Hóry wróćo jeźe."

S **Wbohowa pola Njeswačidła.** (Sawrjeny pucź.) Sawrjeny pucź z Njeswačidła do Wbohowa ho dla nałožowanja na Wbohowskich honach wot 30. meje hacź 4. junija t. l. sawrjee. Jězdny wobkhad pokazuje ho na Budyšto-Wojerowsku dróhu abo na Wětrow.

Z **Wotrowa.** (Prěni swjedźeń sokolskeje jednoty.) Dawno hižom so pola nas powěda, zo nas njedźelu 5. junija Lichańska „Zernička" a sokolska jednota wopyta. Chce zeznać našu krasnu krajinu, naše hrodźišćo, wjes a wokolinu. Připołdnju wopyta Khróšćiey, kupjel a klóštr. Wšudźe někotre krasne spěwy zaspěwa. Wječor wuhotuje Wotrowska jednota swój prěni swjedźeń w Pančicach. Zernička tež tam krasnje zaspěwa. To budźa za kóždeho někotre rjane a tuuje hodźinki.

S **Lubina.** (Po błónčnej kupjeli wědomjo słubił.) Dźěłaczeř Ulbricht bě so pschedołho we błónzu wohrewał. Potom bu jemu naraš hubjenje. W khorowni 50 hodźin bjes wědomja leżeschе. Někto so jemu sajo lépje dźe. Budźe potajkim kedźoni!

Na serbski domizniski swjedźeń w Mulkecach!

Mulkecy su wjes Slepjanskeje wosady na połdnju wot Slepoho. Je to hišće dobra serbska wjes, kiž njeje tak nakažena a nanječena kaž Slepo same. Tež Mulkečanska młodźina hišće serbuje. Njedźelu za tydźeń, potajkim 5. junija wuhotuje nětko Mulkečanska młodźina domizniski swjedźeń, kiž změje cyle serbski raz. Pokazuja so serbske drasty Slepjanskeje wosady, serbsko nałožki, rejwaju so tež serbske reje, kiž předwjedźe 16 porow.

Swjedźeński rěčnik budźe naš Jurij Šewčik ze Komorowa. To hižo nam zaručuje, zo so tu jedna wo ryzy serbske předewzaće, zo to potajkim njebudźo hola keklija k přiwabjenju cuzych a w zajimje korčmarjow, kaž so nětko wuradźuja serbske drastowe swjedźenje w Delnjej Łužicy.

Mulkečanski domizniski swjedźeń budźe wopraw dźe jenož domizniski swjedźeń, bjez pódlanskich, njehódnych a njedostojnych wotpohladow. Nimo toho wjednistwo je w serbskich rukach. Tuž je naša winowatosć, zo tež my z Budyskeho kraja tutón swjedźeń z hromadami wopytujemy a podpjerujemy nadobnno a khwalobne předewzaće holanskich Ser, bow.

Němski automobilowy wujězdźowar v. Morgen, kiž běše zańdźenu njedźelu mjez wutrajnymi jězdźerjemi na Barlinskej Avus-wujězdźowarni, je při zwučowańskim jězdźenju na Nürnburgskej wujězdźowarni smjertnje znjezbožił.

Z Łužicy

* S **Porchowa.** (Powyschene myto.) Želesniska direkcija w Drjezdźanach je wustajene myto na wuwjedźenje khcźerjow, kotrjž hu nadpad na želesniski mójt pola Porchowa zhotowiła, wot 200 na 400 hriwnow powyschiła.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

Srjedu 1. junija 1932 **Gmjeńska rada**

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutšischu njedźelu: Wuwjedri so sajo, tola budźe trochu k njewjedram pokhilene.**

* **(Schulski strajk.) Schula sa wjch Müglenz-Watzschwitz a Cźornow pola Borny je so sahnała. Dźěći z njeju dyrbja nětko dlšchi puć do druheje schule khodźić. Starschi hu podarmo pschecźiwo tomu pola knjezerstwa protestowali. Też hamtske hejtmanstwo njeje mohło jich prošbam dopjelnić. Na to hu starschi wobšamkli, so swojim dźěćom do sdaleniscźeje schule njedadźa khodźić.**

* **(Zboże w njebožu.) Lětaš z pjachtatym lětadłom Ptaeš z Plawna schtwórtk se swojeho lětadła skoczi, hdyž so wono we wyschokosći 200 metrow khabiasche. Na sboże so padaza ptachta prawje wotewri, so ho Ptaeš njeranjeny na jedyn schtom hadźi. Też lětadło njewobschkodźene na jenym schtomje wisaźo wošta.**

* **Parna łódź „City of Chattanooga" je w hustej mhle mjes Block-Islandom a Long-Islandom do 9000 tunowscheje parneje łódźe „Gracian" traftyła. „Gracian" je so hnydom potopiła. „Chattanooga" je ludźi z „Grecian" se morja łowiła. Wjedro bě jara hubjene, a žołmy so wyšoko mjetachu.**

* **Njepschecźelnoscje pschecźiwo Japanskej w Barlinje su so tele dny wospjetowale. Sstrjelu w nozy su njeznaći ludźo do japanskeho wojeńskeho ataschcja kamjenje mjetali. Też stej wječera w nozy dwaj kommunistaj wokna jeneje japanskeje restawracije w Barlinje wubitoj.**

* **Amaliju Earhart-Putmanowu, prěnju žonu, kotraž je žama nad Atlantiskim ozeanom pschelecźała, je wutorn Waleski prynz (jendźelski kronprynz) do posłuchanišcźa audienzy pschijał.**

Směški

Powołanja.

„Schto dha běschcźe prjedy, mój knježe?" — „Direktor banki!" — „A schto jcźe dźensa?" — „Bywschi direktor banki!"

* **Derje pschemyślił.** „Schto! Ty w twojich hubjenych pjenjeznych wobstejnoscjach jěsdźiš pschez hišće w druhej rjadowni?" — „Schto zebi chzu! W tsećej jettam dźe wschěch zwojich wěricźelow!"

* **Dokelž je so motor wobschkodźił, dyrbi so lětadło na pschecźinjischcźu k jemi pschistajicź. Wjednik, kotryž krajinu bliže njeznaje, woprascha so bura, kotryž z ruckomaj hrožo pschiběži: „Prajcźe mi, mój luby, hdźe tu po prawom žym?" — Sareji hur: „Na mojim pschecźeńischczu, Wy tajfi a hinajschi!"**

Towarstwowski powěstnik.

Drjezdźany. „Hromadnik" změje stwórtk, 2. junija wječor ½9 hodź. swoje měsačne posedźenje pola Steglichee (Zmjec) na Christianskej drózy 22. Přednošk so poskići. Sobustawy a přećelow naležnje přeprošuje předsyda dr. Wjaclawk.

Hodźij. „Jaroměr Imiš". Sobustawy, wobdźělće so 29. meje w prawje bohatej ličbje na wulěće na Cornobóh. Wotjědźemy pak z kołom pak ze železnicu, kóždy po swojej woli, a zetkamy so tam.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk zarjaduje zajězd na IX. wšosokolski zlět do Prahi. Stóž chce so wobdźělić, zhoni bliže pola br. zwjazk. jednaćela w Budyšinje. Připowědźenja maja so wotedać do kónc tutoho měsaca.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Zwučowarjo za zlět maju ważnu pruhu jutře njedźelu, 29. meje dop. w Mješicach w postajenym času! Je trěbne, zo tam cyle wšsće wšitcy budźa!

Poršicy. Serbske tow. „Swěra" wobdźěli so njedźelu při składnosći misijonskeho swjedźenja na čahu. Zestupamy so pop. w 2 hodź. w farskim dworje.

Radwoř. Jednota „Sokol" wuhotuje njedźelu 5. junija wječor ⅛8 hodź. rjany sokolski swjedźeń pola Šubertec. Na njón přeprošujemy wšěch Serbow najwutrobniso.

Wotrow. Jednota Sokol wuhotuje swój prěni swjedźeń njedźelu 5. junija wječor ⅛8 hodź. w Pančicach. Jara bohaty porjad: 1. koncert „Zernički", 2. Zwučowanja. 3. Skupiny. 4. Dźiwadło. 5. Reje. — Wjeselimy so na jara wulki wopyt. Też wy so ženje njebudźeće kać.

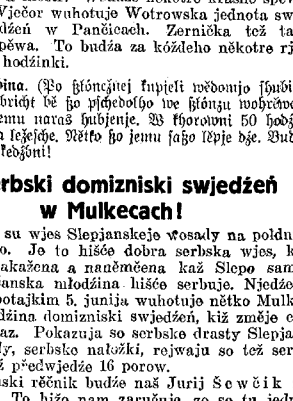

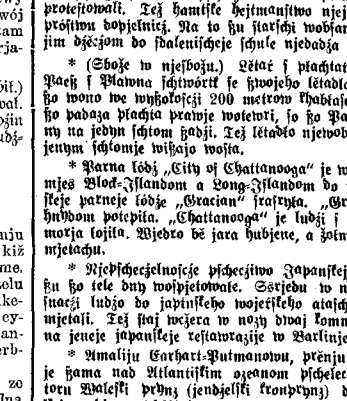

Jutře njedźelu budźe wulke wujězdźowanje na Nürnburgskej wujězdźowarni.

Lisćina wopřija jenož najlěpšich wujězdźowarjow z 9 krajow. Na wujezdźowanju wobdźěli so wjacy dyžli 100 automobilow a motorskich kolow.

Kurio Kotej, kakao kolon. twory

Zwonk. Lawska hasa 24

Zychi, pišane

2 pošć.: 6.20 5.95 **4.90**
1½ pošć.: 4.70 4.15 **3.60**

A. Kasper
měj. J. Pilopp
w Budyšinje

Meble
a polstrowane twory
poruča

Handrij Štrympa
w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Sym Serb!

Wulka dźelba
wobručow a šlawchow
wobruč jenož **1.50** hr.
šlawch jenož **—.65** hr.

J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4.

Kupujće pola našich inserentow

Ložowe plachty
lětne a wolnjane,
dołhe: 2.50 1.80 **1.50**

A. Kasper
měj. J. Pilopp
w Budyšinje

Pytam k 1. 6. spušćomnu
dźowku
wokoło 18 lět staru.
Max Gersch w Njeznarowach pola Wujezda

Słomu a jěchze běrny
ma na předań
Hantusch w Radworju

Słomu
k picowanju a k zaslanju
ma na předań
Mikł. Biarš w Radworju 69

Słoma
na předań **w Sekecach čo. 1**

Běrny
čerwjene a běłe
su na předań
w Stróžźu čo. 3

Jehnjata
su na předań
w Šekecach 2

Wysokosućelna
kruwa do ćahanja
na předań **w Kupoi 4**
Sućelna
jałojca
na předań
w Swinarni čo. 10

„Universal" zahrodowe hnojidło
za zeleninu, Ia hnojidło za kórki k mjetanju před kopanjom, poruča
Rauchfuss
symjenjowa wikowarnja
na Žitn. wik. 9. Tel 2069

Jězdny plan antowcje pósty
z Nowosalca-Spremberga = Wopakeje = Budestec do Budyšina

Płaći wot 22. meje 1932.

1	1	3	5	7	Tarif km	Železniske přizamknjenja	2	4	6	8
			16,12	†18,48		ze Žitawy do	12,41	16,33	22,18	2,16
			17,10	19,28		do Nowosalca-Spremb. z	11,52	15,37	21,20	1,04
	6,09	9,51	—			z Drježdźan. Hł.dwór. do				
	8,12	11,51	—			do Nowosalca-Spremb. z				
6,55	9,00	13,00	17,55	20,15	0	z Nowosalca-Sprem., dwórn. do	11,35	15,18	19,55	0,50
6,57	9,02	13,02	17,57	20,17	1	z Nowosalca-Sprem. „Del torh. do	11,34	15,16	19,53	0,48
7,00	9,05	13,05	18,00	20,20	1	* z Nowosalca-Spr., Pafec k. do	11,32	15,13	19,50	0,45
7,05	9,10	13,10	18,04	20,25	2	z * Wopakeje, Ht. Blick do	11,29	15,10	19,48	0,43
7,08	9,13	13,13	18,08	20,28	3	do Wopakeje, pósty z	11,26	15,07	19,45	0,40
7,10	9,15	13,15	18,10	20,30		z Wopakeje, pósty do	11,25	15,06	19,44	0,39
7,14	9,18	13,18	18,14	20,34	5	* Wopakeje, Zn. wěnc.	11,22	15,03	19,42	0,37
7,18	9,21	13,22	18,18	20,38	7	* Wurbisa, hosćenca	11,17	14,57	19,36	0,32
7,22	9,25	13,26	18,22	20,42	9	* Wbohowa, hosćenca	11,12	14,52	19,32	0,28
7,26	9,28	13,30	18,26	20,45	11	* Jitoc, Herb. Grych.	11,08	14,48	19,27	0,22
7,31	9,32	13,35	18,30	20,48	13	Budestec, Hajnkow.	11,05	14,44	19,26	0,19
7,32	9,33	13,36	18,31	20,49	13	* Hajnic, Weber. hosć.	11,03	14,42	19,25	0,18
7,36	9,36	13,40	18,34	20,51	14	* Rašowa, hosćenca .	11,01	14,40	19,23	0,16
7,39	9,39	13,43	18,36	20,53	15	* Bělšec, hosćenca . .	10,58	14,36	19,20	0,14
7,42	9,41	13,46	18,38	20,55	16	* Hornj. Kiny, „2 Lip."	10,56	14,33	19,18	0,12
7,48	9,46	13,49	18,41	20,58	19	* Budyšin, Wjeleć. dr.	10,52	14,28	19,14	0,07
7,50	9,48	13,51	18,43	21,00	19	Budyšina, dwórn.	10,50	14,26	19,12	0,05
7,54	9,52	13,55	18,48	21,05	20	do Budyšina, Žitn. wiki z	10,45	14,20	19,08	0,00
9,01		°14,19	†19,00	†21,26		z Budyšina do	10,48	14,05	18,57	23,17
10,59		15,54	20,01	22,24		do Drježdźan, Hło. dw. z	9,19	12,19	17,00	21,33
	10,52	14,08	19,01	†21,13		z Budyšina do	9,26		†18,58	22,17
	11,25	14,42	19,33	21,34		do Lubija z	†9,06		18,38	21,46

* Zastawa jenož po potrjebje. Wobkhod podsteji pósće we Wopakej. Železniske přizamknjenja bjez rukowanja
‖ Jenož wšědne dny, póndźelu hodźinu prjedy. ‖ Jenož njedźelu. † Spěšny ćah. o Jenož sobotu.

Najlěpši škit při khoroscach
zwjazany z posmjertinym pjenjezom a swobodnym wolenjom mjez lěkarjemi a dentistami,
namakače pola nas
Tajkich, kotříž dyrbja zawěsćeni być (dźěłačerjow a přistajencow), bjez čakańskeho časa, wuswobodźamy wot wjesneje abo dźěłańskeje khorobneje pokładnje.
Lichterfelder Ersatzkasse, Verw. Bautzen,
Steinstraße 43, I — Telefon 2297 — Ręču serbscy!

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy
(Nowotwar khorobneje kasy)

Kóždy
z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja
z 1000 hr.
zawěsćeny!
Při njejasnosćach wobročće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Fotografowy atelier **Meister**

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 15
kóždu njedźelu wotewrjene
Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. :: Telefon čo. 2438

Čitaj serbske knihi!

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
} **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanej
FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějicel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy číslo 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najspěšniso

Kedźbu ratarjo!
Składnosć, kiž so ženje wjacy njeposkići.
Najtuńše nakupowanje wšěch
ratarskich wěcow w konkursowym wupředawanju firmy Paul Walther,
železowa wikowańna a Budyšinje
na Kěžorskej drózy 4 w dworje.
Dokelž dyrbi so spěšnje wuprózdnić, sym płaćizny hišće raz wo wjele znižił.

Pomhaj Serbstwu
a hromadź nowěšći a nowych čitarjow za „Serbske Nowiny"!

Za sćěhowace wotdźělenja:
a) khorobne zawěsćenje
b) wulke a małe zawěsćenje žiwjenja
c) zawěsćenje pře woheń a nutřłamanje
pytamy hnydom sobudźěłačerjow
při najwjetšej zasłužbje
Gilde Versicherungs-A.-G. Dresden
Bezirks-Direktion: Fichte, Bautzen, Tuchmacherstraße 12, I.

Groćane pletwa
kałaty grót / zahrodne wěcy
wosebje tunjo pola firmy
Walter Voigt na Znutřkownej Lawskej hasy 5

Dźelba nowych
jězdn. kołow
mužace koło 45.— hr.
žonjace koło **47.50** hr.
J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4.
Wobhladajće sebi moje wukł. wokna na Hornčerjskej hasy 18.

Wopytajće pastwinu horu
(Hutberg) w Kamjencu a jeje hórski hotel
(krasne znutřkowne rumnosće), **kčějacu a swěćacu horu,** znatu přez swoje wulkotne rhododentry a acaleje. Čas kčěnja hač do srjedź junija. — Wo přećelny wopyt prosy
E. Hensel. Telefon 238

Jutře njedźelu
w piwarni w Mnišońcu
wulke mejumjetanje
Poskićenja spěwańskeje kupki **wučerja Zeibiga** z Budyšina, serbskeho towarstwa „Łužicy" z Horneje Hórki a reje dźěći.
Njeskomdźće so na tutym ludowym a domiznišim swjedźenju wobdźělić. — Wo Waš wopyt prosy **tow. młodźiny „Mnišońc"**

Konditarnja
Café Lehmann
w Budyšinje na Serbskej hasy
Swojim česćenym hosćom wozjewjam, zo kóždu sobotu hač do popołdnja 3 hodź. **šalka najlěpšeho bunjaceho kofeja** z dawkom **25 pj.** a **khanka 50 pj.** płaći
Stajnje čerstwy kofej, pječwa a pampuchi. Rjane štomowe tykancy a torty, najrjeńši dar za kóždu składnosć
Wo přećelny wopyt prosytaj
R. Lehmann a mandź.

Meblowe transporty wobstara spěšnje a swědomićiwje
Wapnopěsk. cyhele po jara zniženych płaćiznach podawa
Wuhlo podawa po lěčnych płaćiznach
Moritz Wobst G. m. b. H.
w Budyšinje
Telefon: 3065 / 3066 / 3579 / 3025

Serbske tačele
(Gramofon Platten)
ma na składźe
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Pjenjezy za kóždy zamér
Požčonki, hypotheki, twarske a kupne pjenjezy. Rozpr. darmo. Žane posrědkowanje **B. Leinert, Dresden-N. 30,** Lützowstr. 171

Swój wuměrjeński büro mam nětko
na Lessingowej drózy 2, delka
Telefon 2422
Wuměrjeř zemje Rudolf Müller
přisahany za wuměrjeńske powołanje

Přiloha k čisłu 123

SERBSKE NOWINY

Sobotu 28. meje 1932

Zlutniwosć a ludy

Mjes sćěhowkami prěnjeho hrěcha je jara rosćěrjenu tón, so skoro kóždy człowjek pěnje wo žebi myślu a žebje khwali, druhich pak žudźi a pali. Cźinja tak jenotliwi, cźinja zyłe ludy, a pěchi tym wschitzy do hromady žebje žamych jebaju. Němzy na pěchkad wukhwaluja žwěrnosć jako žwój spezielnje němški narodny počzink a wjele khwalena je snata „němska žwěra". Druhy žaso hinak praja, a my žami žmy n žwojej koži jaczuli, schto to rěka, žurowa leśeć wójwody Gera. Abo njeje tutón njekražništi njeżwěrnik na jedyn ras tyczezi žerbšticki knjesow na hościnu pěchepražnk a wschitzki na jedyn ras morił? — A tak ma žo też s druhimi žamownosćemi a počzinkami jenotliwych a narodow. Někotre ludy žu lohkomyślne a žyzła lohke mjenowane, druhe wužiwaju khwalby, so žu slutniwe a rjadne, a najpiżaniśchi wobras tu wěso Amerika podawa, hdźež je žo tajka měšcheniza narodow naběžała, prawy Babylon. Jendźelšti nowinaŕ Speaze je wěz pschepytał.

Po jeho nawědženjach je najslutniwijchi je wschěch narodow, kotrejž žu do Unije abo Sjednoczenych Statow pschicźahnyłe, Grek, Gricha. Grek sćele žwojej žwójbje, kotraž je doma wostała, sa lěto w pschemérje 250 frankow, to je 70 toleř. Po Grekach žu prěni Włochojo abo Italjanzy, kotříž lětnje 150 frankow nahospodarja. Rakuszy abo awstrijzy Słowenjo kóžde lěto wokoło 120 hr. pśches morjo sćelu. Potom pak pschikhadźamy na poknozy k ludam, kotrejž wjele na bok njekladu. Tak składuje Ruža jenož 28 a Němz 16 hrimnow. Tak je jendźelšti nowinaŕ wuliczik, a możno je, so ma prawje. Jara slutnimi a hospodarźazi žu, kaž wschitzy wěmy, też cźi wbosi „schlabaczkojo", kotříž dyrbja dałoko do žwěta cźahnyć a žamo hacź k naschim dobrym žerbšticm hospodam a maczerjam, dokelž doma byli njejžu, hdyž je Boži jandźel bohatstwa rozdźělował. Też pólzy dźěłaczerjo, kotříž hacź s Rusleje nětko sažo pschicźežechu, njejžu jenoj pobožni a wjele hodźin dałoko do katolšteje zyrkwje khwataju, ale tohorunja wulzy hospodarźzy. W tutym zusym měsće, w kotrymž nětkole žedźu a wjele na dom myślu, je žo nam też loni tajši młody Polak saraspk, hdyž runje žwojej mandźelšej domoj 38 hr. na póst wjeleschе, sa měsaz dzysche žam sa pjenjesami a k žonje cźi. Bohužel srasy do elektriśteje tramwaje a na měsće bě morwy. Wón wosta tu a pjenjesy s nim, dokelž je měschczanska pokładnja na pohrjeb sebra. Ach, kak srudno!

Wschitzy roshladni mužojo wschak žudźa, so je najlěpschi a najmudrischi tón, schtož doma wutracź wě a doma po cźežcźi a slutniwje žo żiwi. O derje wěm, so burske dźěło njeje mědlisanje, žym to žam niz jenož spytał, ale dokładnje najhoniŕ, hdyž žym sa pluhom khodźił, s zypami žo sahanjał, knopy wjasał a podawał. Tola ani w měšťach njejžu jenoż bole a konzerty, a dyrbiśch žo możnje prózowacź, a też na wšach njeje jenoż drězenza, ale žu też kwažny, kolbašy a kermusche, a toho wšeheho w měšťach njeje. Schtoż pak w zuśbje najbóle boli, je styskanje. Wěsch, kak to je, hdyž žo wot wutroby styska? Hdyž sa zyłe měsazy njesałbyschtich žłódeho žłowa w maczernej rěcźi, hdyž też w zyrkwi žebi njemóżeśch po žwojim s wožadu sałpěwacź a Boże žłowo žerbšti žłyschećz? Haj, ja praju, so žo runje na njedźelach a žwjatych dnjach najbóle a najwutrobnischo styska. A potom tón zyły lubosny žerbšti kraj, rowny mojich dobrych, pscheczelow a krejnych. Njeje możno, na nich žo potlaknyć . . . S dusche rěcźi mi tohodla nasch njeżmjertny Sejleŕ, hdyž spěwa:

Doma, doma rjenje je,
Wjeŕchi horow słoczische,
Hdźež du schcześli po skalinach
A po dołach, po runinach
Khodźa stadła pšane:
Doma, doma rjenje je!

Doma, doma rjenje je,
Milischo wětr saduje,
Hdźež tam rěcźi pluskotaja
We nich łóschtne ryby hraja,
Hdźež nasch dwór a khěża je:
Doma, doma rjenje je!

Doma, doma rjenje je,
K tomu luboscź cźehnje mje,
Hdźež žym dźěcźo wotujany,
Tam mi łóschi a žwožo kcźe:
Doma, doma rjenje je!

Praj, žerbšti cźłowjecże. Njehnuje cźi tón spěw duschu? Praj, je tak abo njeje? Sawěcźe, je. Ssu tole jenoż hole, skomjane žkowa, khuche kaž khuchi kłóž, a njejžu to skerje wutrobnje khuboke sacźute hrona a njerěcźi s nich krej? Ach, rěcźi, a s teje pschicźiny cźe bažnik w druhej kražnej bažni prošy a ja cźe proschu s nim:

Wostań w kraju,
To cźi praju,
W žwojim kraju narodnym;
Ssy też khudy,
Jźiw žo tudy
Po cźesćzi a spokojny.

Njepraj: „Druhdże
Lěpje budże!" —
To cźi sapiżane njej';
W kóždym měsće
Namkasch wěsće
Ske a dobre smělschane.

K polnju hori
Rjeńschi stwori
Bóh l'by Knjes kraj cźłowjekam:

Tam pak žmudźi
Sstónczko ludźi,
Hrozna swěrina tam je.

Połnoź žymna,
Dołho cźěmna
Njemźe też cźe žwjeżelicź;
Masch tam delka
Bara, wjelka
A khleb tam tak žadny je.

Tuž cźi praju:
Wostań w kraju,
Hdźež ste s dobrym runa žo;
Cźerpnicź, dawacź,
K dźělu stawacź
Wichudże dnrbńsch sawěcźe. —

To hakle mějachmy tu wóndano tajkeho mischtra s Brasilskeje. Po nětschto letach prěni krótcź je je žonu a dźěśczomaj pschijeł sažo pohladacź, kak doma je. Tón je nam napowědaŕ wězow! Kóždy wě, so na žwój nowy wótzny kraj, hdźež je žo sažyndlił a wohnischczo łakoźił, njeje žwarił. Ale samjelczaŕ njeje: Schtóž žo njechodźi, njech tam njethodźi. Hobrske je bědżenje pschětraŕ! Kelko žo wutradaŕ a hłodu wustaŕ. Prjedy hacź běchu ichtomiśka spuschczane a nětkajka thežka s klozow sbita. Prjedy hacź bě nětschto role pschihotowaneje a krumka žo paseschе. Aj, to dyrbjeschе śmjechczene europske cźełco a žoldk žo wjele swuczicź. — Wczera tu sažo běschе, žyzły tajkim mužam běżeć pschestachu, ale trochu drje žo jemu we wocźomaj cźmischе! Wschetkoź hischcze wczera tu wotjeli. Nóžka a dźeń žu pschejeli a nětkle w Vremenje žedźa, stawy kaž wołoj wobcźežene a wumuczinjene. Jutsche se žwitanjom wupłunu na ozean, a kražny wěsće napohlad — ale jeźba bjesstrachna njeje a jara dołho traje, polna njeluboźnych a wobcźežnych cźwilow. W prěnjej rjadowni mój muž njemóże jěcź a nischče, ow, to je we łódźi połno a wschelakeho ludu! Swoje najlěpsche dźěcźi stara Europa ja morjo njeschcźele; žu wumsacza, wěso: ale powschitkownje masch, kaž w brózni, hdyž wěsće; wěsće, schto dale leci . . . Psches dwě niedźeli budźa žo i tym zuym ludom starkaci, wótkleje khorosće

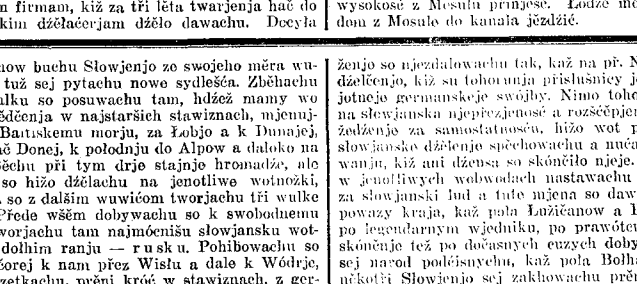

Mosulski kanal, najwjetše reparacijowe dźěło, je dotwarjeny.

W juniju francowski statny president najwjetše reparacijowe dźěło, Mosulski kanal, swjatočnjo jeho postajenju přepoda. Twarske dźěła běchu přepodate němskim firmam, kiž za tři lěta twarjenja hač do 3000 němskim dźěłaćerjam dźěło dawachu. Dcoyła běše cana. kiž [illegible] 27 kilometrow dołha, a kiž [illegible] běše 8 kilometrow dołha. Na wobrazu widźimy hobrsku nastawu pola Ueckingena (mjez Metzom a Diedenhofenom), z kotrejž może so woda w kanalu stajnje na samsnu wysokosć z Mosulu přinjesć. Łódze móża tak hnydom z Mosule do kanala jězdźić.

Wo starych słowjanach a słowjanskej jednoće

W prastarych časach běchu naši słowjanscy prjedownicy sobustawy wulkeje indoeuropskeje swójby, z kotrejž mějachu někotre zhromadne wosebitosće, přede wšěm też zhromadnu rěč. Ale po něčim z wuwićom časa započachu Prasłowjenjo so rozeznawać wot druhich sobustawow indoeuropskeho splaha a jich rěč bu po něčim samostatna, doniž njetwori dospołnje wosebitu, sowojraznu skupinu. Prasłowjenjo sydlachu ze swojim jadrom daloko k ranju wot nas, za třomi wulkimi rěkami při srjedźnym Dnjeprje, mjenujcy w bahnojtych a lěsojtych krajinach nad Prypječu, kiž běchu nimale wotzamknjene a wostatnemu swětej njeznate. Daloko k połnocy wot nich sydlachu Baltowje, hišće dale za nimi Finowje a k połdnju hižo rjada znatych splahow, kiž běchu znate přez to, zo wobkhadźachu z Romjanami a Grekami. Hakle galscy dyrdomdejnicy wusłědźichu lud śwětłobrunych włosow a módreju wočow a tući dachu tomu ludej mjeno Windowje, to woznamjenjo śwětłobruni ludźo, hačrunjež běše mjez Prasłowjanami też dosć ludźi z čěmnymi włosami a čornymaj wočomaj. Stari Grekowje a Romjenjo pomjenowachu po Galach njeznaty lud Wenedowje. Ale naši prawótcźojo sami so cyle hinak mjenowachu. Słowjenjo — tak so mjenowachu a swoju rěč mjenowachu słowjansku rěč. My dźensa prajimy Słowjenjo a słowjanska rěč.

A běše to drje runje w dobach, hdyž na dalokim ranju mjez Židami stany wulki wěščeŕ a wučeŕ, Jezus Khrystus, hdyž so započachu sěrić prěnje powěsće wo tutych Wenedach — Słowjanach. Přetož runje z nadpadami cuzych galskich a snadź też finskich splahow buchu Słowjenjo ze swojeho měra wubudźeni a tuž sej pytachu nowe sydlešća. Zběchachu so a pomalku so posuwachu tam, hdźež mamy wo nich doswědčenja w najstarších stawiznach, mjenujcy hač k Baltskemu morju, za Łobjo a k Dunajej, k ranju hač Donej, k połodnju do Alpow a daloko na Balkan. Běchu při tym drje stajnje hromadźe, ale po něčim so hižo dźělachu na jenotliwe wotnožki, z kotrychž so z dalšim wuwićom tworjachu tři wulke skupiny. Přede wšěm dobywachu so k swobodnemu ranju a tworjachu tam najmócnišu słowjansku wotnožku na dołhim ranju — rusku. Pohibowachu so też k wjećorej k nam přez Wisłu a dale k Wódrje, ale tu so zetkachu, prěni króć w stawiznach, z germanskim splahom, kiž też pytaše nowe sydliśća a tak słowjansku žołmu na khwilu zahaći. Słowjanske promjo nětko so wuhibny po Wisle horje k Baltiskemu morju a tam tworješe połobsko-pomořske Słowjanstwo, kiž po wotkhadźe Germanow so rozšěri ze serbskim (dźensa łužisko-serbskim) splahom hišće dale k wjećoru hač za Łobjo, druhe splahi so pohibowachu ke krótkemu wjećorej a tam tworjachu Česko-słowakske Słowjanstwo. W prěnjotnym sydle wosta jenoż pólske Słowjanstwo. Třeće promjo so hakle pozdźišo dobywaše přez Karpathy dele k połodnju do Alpow a hłuboko na Balkan, hdźež so z časom wuwtori wulki južny dźěl Słowjanstwa, kiž wobsahuje słowjenski, serbokhorwatski a bołharski splah.

Tak nastawachu tamne wulke tři słowjanske skupiny, kotrychž přisłušnicy běchu drje sobustawy jenički prěnjotneje swójby, ale při tym hižo wot prapočatkow mějachu wěste kulturne a rěčne wosebitosće a wšelakorosće, kiž z dalšim wuwićom a hłownje ze zdalowanjom, dale też z nutřkownymi a zwonkownymi wosudami, so zwjetšowachu, hačrunjež žonjo so njezdalowachu tak, kaž na př. Němcy a Jendźelčenjo, kiž su tohorunja přisłušnicy jeničkeje prěnjotneje germanskeje swójby. Nimo toho přinarodźena słowjanska njepřezjetnosć a rozšěrjenosć, dale też žedźenje za samostatnosću, hižo wot praspočatkow słowjansko dźělenje spěchowachu a nućachu k zdalowanju, kiž ani dźensa so skónčiło njeje. Přede wšěm w jenotliwych wobwodach nastawachu nowe mjena za słowjanski lud a tute mjena so dawachu pak po powazy kraja, kaž pola Łužičanow a Polakow, pak po legendarnym wjedniku, po prawótcu Čechu, abo skónčnje też po dočasnych cuzych dobywarjach, kiž sej narod podčinjachu, kaž pola Bołharjow. Jenož někotři Słowjenjo sej zakhowachu prěnjotne mjeno kaž na př. Słowacy, Słowjency a stari makedonscy Słowjenjo. Wo sčěpjenju Słowjanow najlěpje swěděli dalše dźělenje też w skupinach, kiž sej poměrnje su jara přiwuzne. Tak mjez Rusami hižo dawno so wutwori samostatna małoruska skupina, kiž so dźensa zwučla też wukrajinska mjenuje, tworješe so samostatna běłoruska skupina, nimo Polakow so rozdźělichu na dwě skupinje — na hornjołužisku a dołnjołužisku, česka skupina so dźěleše na češku a słowaksku skupinu, serbokhorwatske Słowjanstwo wutwori serbsku a khorwatsku skupinu, też na juhu mjez Serbami a Bołharami nastasa zwada wo makedonsku skupinu. Wšitko to hěše wězo wusłědk wulkich stawizniskich podawkow, kiž Słowjanow potrjechichu wot prěnjeho nastupa na swětowe jewišćo. Wo tym njeje dwěla, zo běchu Słowjenjo najprjedy samostatny a swobodny lud, kiž měješe swoje wosebite žiwjenje, swoje wašnja a nałožki, ale kotremuž po něčim nimale we wšěch krajach swobodu rubichu a traješe wjele lětstotkow, prjedy hač zhubjenu swobodu w krwawnych wojo-

hižo žo njeboja, ale pšche to: dwě njedźeli jenož woda a woda a wyšoke njebježa. Pšchetož potom budže twjerda semja.

Našch farmař je, hdyž žo domoj nastaji, wschelake žadne rostliny a žwěrjata tamnišcheje dźiwiny jako wšak, wjetšchinu ſ nich spjenježni. Praktišt muſit hy, mužo! A wot Rio de Janeiro. Kónz je želesnizu a dale kak póndźe. Kruwka by žo znadź sabčžała; tu je, prjedy hač wotjčha, pschedat, nowa njebudže droha, kupi žo nowa a ſa schityi njedźele budže wopuschčena farma saža wojživjena. Tam budže žebi wětšit ſ palmowymi kónami hrać, mózniſche tam žónžo žwěcži a nam škoro k wěrje njepodobne je, kajke je tam mohł rjej wólne rostlinstwo. Ale też njerodže tam wjele roścje a mózno, so budže nětkora ſ prózu wurodźena. Tuž nowe nastawa dźěło, a schtó wě, hač budže w ſamej nozy pschezo měr. W ſamej blišchosći Indianojo bydla, prawi cžerwjenokožni — a hórschi hišchče žu muschit. Drobne, ale ſte, dokelž je jich pschemjele. Njenadźijny žo druhdy na nóz nawala njeprošchene, ſ mišnjenjom žo rosłeju po zyłej ſtwje, po połzach, po wjersche a do ložа, a směrom saža cžahnu ſa khwilu. Ale běda, jeli schtó ſ wocžomaj mišnje abo ſ rutu ſamacha, hnydom ma nóſ a wuschi połnej tefele drobneje njerodże. —

Ale my wschak do Brasilskeje ani njechamy! — Tola rosmyšlcje žebi: Budyschin, Drježdźany! Je to możno, so by to wscho ſtote bžko? Też měschčanike khěže maja žwoje khribjetny, a te nam wone ženje pokazaćej njechadža. Žyle po prawdźe to nihdy njeje a nječhto žo ja tym krnje. Nihdy měta njejžu jenož rjane fronty a pyschne wutkadne wokna. A nihdy wone njejžu jenož elektrika, ale też ſcžiny. Cžim cžornišche, cžim běliſche ſwětło. Běda a khudoba a wscho, schtož ſ tym ſwižuje: też duchowneje nuſy, duchowneje khorošcje a ſhnilošcje njepočžinkow a njepóczčiwšcje wjele.

Shromadne ménjenje wscheho roshladnych ludźi to hodła je: Sbožowny lud, kotryž žo doma samože ſcžiwi. Pschi naschim małym žnadnym ludźiku je to cžim ważniſche. Nasche hnuſke towařſtwa a nalutowańje maja tu krażnu nadawk, nasch mały lud dźerżeć. Parzelowacź kubła, hdyž jědu a małych ludźi na nich saždlicź, cži žo też najlépje pschepjeru: žiwnoſcže žu w naschich pomérach žiwjenje naroda, kotryž nam hewak woteběra na wżach.

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela po swj. Trojicy, 29. meje 1932.

Z Budyšina.

Prědowańske teksty: a) Psalm 78, 1—7, b) Jan. 15, 1—10, c) Rom. 10, 8—12.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farař Große spowědź a Božo wotkazanje, ½8 hodź. farař Paul prědowanje, přip. w 12 hodź. farař Schneider prědowanje. Pop. w 3 hodź. ma farař Schneider křćenja.

W Tuchořskej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Schneider prědowanje a wječor w 6 hodź. farař Berg wječorna nutrnosć.

Zběrka za ponowenje wulkocyrkwje we Wurcenje.

Póndźelu pop. w 3 hodź. konferenca duchownych: wopyt wustajeńcy „Kult a forma“ w měšćanskim muzeju. Přednošk změje superintendent Fröhlich. Prosy so, zo bychu wšitcy a z dypkom přišli.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. změje farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towaršowni na Hornčerskej hasy. — Wutoru pop. ½4 hodź. wopyta wosadne žónske towařstwo wustajeńcu „Kult a forma“ w měšćanskim muzeju. — Srjedu wječor 7 hodź. bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wječor ½8 hodź. horni wotrjad koła šuleřkow. — Srjedu pop. w 4 hodź. zeńdźe so žónske misijonske towařstwo (Zwoukowno misijonstwo). — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund přihotowanje na dźěćikemšenje w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Stwórtk pop. ½4 hodź. zeńdźe so evangelske šićowe towařstwo we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy 19. — Pjatk pop. w 4 hodź. Gustav-Adolfske žónske towařstwo we Societät.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor ½9 hodź. hłowny wotrjad.

Njedźelu 29. meje je w Poršicach lětny swjedźeń měšćanskeho a wokrjesneho towařstwa za Znutřkowne misijonstwo. Pop. w 2 hodź. serbske kemšenje: wyšši farař Zarjeńk z Khwaćic, pop. ½4 hodź. němsko kemšenje: farař Müller z Małeho Wjelkowa. Přizamknje so pop. wokoło 5 hodź. swjedźeńska zhromadźizna w Handrikec hosćenen (při cyrkwi): superintendent Fröhlich. — Na swjedźeń so też z tutym wutrobnje přeprošuje.

Wumrěli: 18. meje: Marćin, Ewald Rastig, hosćencař, 43 lět 2 měs. — 20. meje: Hermann Emil Mattheß, justicny hłowny stražmišter na wotp. 62 l. 4 měs. — Marja Madlena zwud. Pentzigowa rodź. Libšec, wudowa po kublerju, małorentnarka, 75 lět 8 měs. (wumrěła tu, pohrjebana na Michałskim pohrjebnišću). — 21. meje: Oty Korle Kunerta, dźěłacerja, morwonarodźeny syn. — Jan Bětnař, invalidny rentnař, 74 l. 1 měsac. — 23. meje: Marja Klara Thalheimowa, mandźelska cigarowcho wikowarja, 49 lět a 5 měsacow stara.

Swólbne powěsće

Sěmrěli: Marja Faustmannowa rodź. Vogleg w Budyšinje, 67 lět; spalne pothowanje budže póndźelu pschip. ¾12 hodź. w Drježdźanach-Tolkewizach. — Korla Mutzich, fabrikant w Kamjenzu; thowanje budže njedźelu pop. ½3 hodź. na pohrjebnischczu žmj. Justa. — Gustav Gebler, kubleřſki wumětkar w Dźibrachčźach pola Bišofiy, 85 lět; thowanje budže jutſje njedźelu pop. ½2 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Augusta Žnjowa rodź. Jochimez we Wojerezach, 34 lět; thowanje budže póndźelu pop. ½3 hodź. wot žarowańſkeho domu, Rólna droha.

Moje swjatkowne pućowanje.

Druhi dźeń swjatkow je naša četa ze mnu a mojej sotru z Budyšina po drózy do Běleje Wody jěła. Tam smy sebi tón wulki hat wobhladale. Ludźo so na čołmach wožachu, to běše krasny napohlad. Potom smy do Slepeho jěle, hdźež smy sej kemšerjow wobhladale. Wšitke žony běchu w serbskej drasće. Holćki w pisanych kapičkach běchu jara, jara rjane. Cyrkej běše polna kemšerjow. Po kemšach dojédźechmy do Mužakowa, hdźež w tym knježim lěsu te wulke duby a wšelake druhe štomy wohladowachmy. Tam je so nam lubiło. Na wječor so domoj wróćichmy.

Marta Kridlec z Poršic (11 lět).

Swjatki su zaso nimo.

I.

Ow, kak rjane a krasne smy lětsa swjatki měli, ale boži deščik pobrachowaše. Drježdźanscy pućowarjo su so lětsa zaso k nam na wulět podali, su dwaj dnjej tu přebywali. Słónčko je jich też spaliło. Su so w haće kumpali. Dokelž wokolo nas je najwjacy hatow, da přikhadźeja woni kóžde lěto k nam na wulět. Kurt Soka z Rakec.

II.

Tak rjane swjatki njejsmy dołho wjacy měle. Jedyn dźeń přeco rjeńši hač druhi! Sadowe štomy rozkćěchu. Sadźeńki a sywy tradachu płódny deščik. A što so nětko módri a čerwjeni při domčku a w kućiku! Naš bóz je zakćł. To su krasne wonjenja. Kak so młodźina a my dźěći wjeselimy a zejhrawamy z nalěčom. Hdyž do Budyšina jědźemy, widźimy bórzy při kóždym domčku abo kućiku kćějaty bóz abo zeleny plećaty efoj.

Leńka Sokec z Rakec.

Wo mjetanju meje.

Njedźelu, 15. mejc smy w Boršći meju mjetali. Też ja sym so tam sobu wobdźěliła. Najprjedy smy so do ćaha zestupali a potom smy ćahnyli k Pětr manecom a tam smy so fotografowali. Na to smy potom dale ćahnyli hač na zahrodu, hdźež meja steješe a wokoło njeje smy na to wšelake rejki wuwjedli a potom smy meju mjetali. Smy też hišće wšelake druhe hry wuknjeli. Ja běch wowka Čerwjenawki a sym dostała dobre wino wot Čerwjenawki. Lipkec Jurij z Khwaćic bě kral meje a Herta Blajlec z Boršće bě kralowa. Kral a kralowa staj so potom na wóz sydnyłoj a my wšitcy smy zady nich za nimi ćahnyli nimo Křiweje Boršće a zaso wróćo k Blajlecom a tam smy so hišće jónu fotografowali. K swačinje smy dostali kofej a pomazane ćalty a k wječeri citronowu wodu, kołbaski a też ćaltu. Kołbaski běchu wězo najlépše, najradšo bychmy hišće wjacy zjedli. Po wječeri su wšitcy pola Pětr manec rejwali, piskali a spěwali. Nam je so wšitkim jara lubiło, tohodla budźemy k lětu zaso meju mjetać a potom najskeršo hišće wjelt rjeńše hry a rejki nawuknjemy. Elza Warnačec z Nowych Boranec.

Meja.

We pyšnosći steja
Wšě zahony zas;
Budź khwalena meja
A rjeńši twój čas.

Kak polna sy hudźby
Přez hona a haj,
Kak minu so zrudźby
A wotkhori kraj.

Pój, žohnuj a překhodź
Doł, hory a krjo,
A wot tudy njekhodź,
Hač zakćěwa wšo.

Sy zachodnosć takle
Pak wupyšena,
Što krasniše hakle
Raj njebjeski ma!

Handrij Zejleć.

Serbske přisłowa.

Do dubowych pjeńkow železne kliny (Auf einen groben Klotz gehört ein grober Keil). — Štóž njepřińdże z časom, njech posleńki bjerje (Den Letzten beißen die Hunde). — Hotowe dźěło je moskowe łožo (Nach getaner Arbeit ist gut ruhen). — Tam pazdźerje pjerša, hdźež so len trěje (Wo gehackt wird, fallen Späne). — Hornčer so na hliny wustoji a na žita młynk (Schuster, bleib bei deinem Leisten)! — Rano zahe počatk, wječor zahe dočatk (Morgenstunde hat Gold im Munde).

Lube serbske dźěći!

Tak mam zaso nowu dopisowařku Martu Kridlec z Poršic. Dołho hižo sym so dźiwał, zo z Poršic hišće žane dźěćo mi pisało njeje. Je to tola dobra serbska wjes a staj tam też dobraj serbskaj wučerjej.

Też w tym čisle Sokec njepobrachuja. Luby Kurto, nastawčk wo zwučowanju Sokolatow sym sej skhował za přichodne čislo, tuž njebudź njecerpliwy.

A pisała je mi zaso stara znata, Elza Warnačec z Nowych Boranec a zaso je swój dopis wupyšila z rjanymi wobrazkami.

Erika Šuškec, dźakuju so ći za dopis, ale poskaj, ty sy mje někak skrótka wotbyla. To njeje rjenje! Pisaj mi tola raz zaso tajki rjany nastawk, kajkež sy loni pisała!

Wšitkim wjele dobreho
wot wuja Měrćina.

---

wanjach swětoweje wójny zaso dobywachu. Jenož Rusojo běchu sej zakhowali swobodu, wostatni Słowjenjo buchu wšitcy podćisnjeni a potłóčowani; po swětowym přewróće wostachu njeswobodni jenož hišće my łužiscy Serbja.

Hačrunjež Słowjenjo, kiž před swětowej wójnu ličachu 150 milijonow dušow, njeběchu nihdy přezjeni a jenoćiwi, tola mnozy z jich wjednikow prócowachu so wo tutu jednotu a předowachu tak mjenowanu słowjansku wzajomnosć. W nowšej dobje so tuta jara zaměrnje přewjeduje znajmjeńša na kulturnym polu. Swětowy přewrót wotewri nowe možnosće k wumjenjenjam słowjanskeje jednoty. Přede wšěm z tym, zo swobodni Słowjenjo móža zaso swobodnje hromadże jednać. Dale z tym, zo někotre skupiny buchu politiscy zjenoćene do jencho cyłka. Tak Češa so zjenoćichu ze Słowakami, Kašubowje z Polakami, Słowjency ze Serbami a Khorwatami w nowym juhoslowjanskim kralestwje. Jenož Ruska bu z njezbožownej wobydlerskej wójnu spowróćena.

Wot wozrodźenskeje doby zašeho lětstotka dale mócnišo rosće žedźenje za słowjanskim zbliženjom. Swjatořnje jo předowaše Jan Kollár we swojej „Dźowcy Sławy“ a wědomostnje podpjerowaše Józef Dobrovský. Romantiske horjenje Kollára bu měrnjene z kritiskim duchom Havlička a naby krućišeho wuwića na kónci lětstotka w realistiskim hibanju, w kotrymž najwuraznišo so wuznamjeni Masaryk. Wumělenja za słowjanske zbližowanje buchu tworjene z mnohimi kulturnymi předewzaćemi, w kotrychž horliwje so prócowachu jenotliwcy, kaž też cyłe towařstwa a wustawy, wšelako spisy a časopisy, jenotliwe zjězdy a skhadźowanki. Słowjanstwo přećerpi mnohe krizy, wo kotrychž wotstronjenje wojowachu mnozy idealni wojowarjo, dotal, bohužel, podarmo. Hišće smy daloko zdaleni wot słowjanskeje jednoty, kotruž mějachu a maju na mysli a maju za hesło wšitcy wojownicy za lěpši słowjanski přichod, wojowniccy, mjez kotrymiž su też Sokoljo.

Słowjenjo wšak wězo so hakle wuwiwaju. Jich nadawk w stawiznach njeje dotal hišće dopjelnjeny. Jich žiwjenje běše zle a ćežke. Mějachu a maju we sebi dotal hišće wjele brachow, kiž móže a dyrbi jenož krutobne wukunlanje wotstronić. Druzy mějachu a maju dźensa hišće Słowjanow za mjenje hódne narody a to ćim skerje, dokelž wod wliwom dołheho wotroćstwa ze změšenjom z hóršimi splahami sebje samych mějachu a dotal hišće často maju za mjenje hódnych.

Wjele z prěnjotneho žiwjenja je so přeměniło, wjele je so połepšiło a wudospołniło z počahami z kulturnišimi nawječornymi narodami, hižo khrobje so wubědźenjemy na jenotliwych wobwodach cłowjeskich prócowanjow na swětowym wubědźowanišću a hižo smy doséahnyli čestnych wuslědkow. Ale w jenym njejsmy so přeměnili: w škódnej njepřezjenosći, zawisći, kiž mějachu hižo naši prawótcojo a prjedowničy. To biješe do wočow wšitkim cuzym wobkedźbowarjam, kiž stajnje pisachu wo Słowjanach jako wo wulkim a zmužitym narodže, ale też wo lohkomyslnym, njepřezjenym a rozšćěpjenym narodže, z kotrymž so při přezjenym a jenoćiwym skutkowanju zo sylnosću njeby mohł runać a měrić žadyn narod na swěće . . .

Spominajmy wšitcy stajnje na to, stajnje a wšudźe w cyłym Słowjanstwje. „Spominajmy stajnje, zo smy přisłušnicy jeneje słowjanskeje swójby, zo jenož we wzajomnym a přezjenym skutkowanju je naša móc, tohorunja też postup a wuspěch nic jenož našeho naroda, ale też cyłeho Słowjanstwa! Zeznawajmy so! Ze wzajomnym zeznawanjom dóńdźemy najlépje k zhromadnemu dźěłu a skónčnje k słowjanskej jednoće!“

Z knihi: „Słowjanstwo a Tyršowa myslička“ (Páta-Štěpánek) přeł. M. N.-N.

Nowe knihi

„Nowe jenotne pohódnoćenje samoženja". (Die neue Einheitsbewertung des Vermögens). Runje w prawym czasu wuńdźe knižka bankowskeho direktora na wuślužbje Rudolfa Körjaena, dawkowemu wěsnywustojnemu we Bonnje, kotraž kóždeho dawkarja dokładnje powuči, na jake waschnje może jenotne hódnoćenje (Einheitswerte) pruchować a kak wschitke dowolene dawkowe sniženja dostanje, kiž su po nowych zakonjach móžne. Knižki rozesćelke nakład Rudolfa Körjaena w Bonnje, Ermekeilstr. 1, wona płaći 2 hriwnje. Serbska kniharnja ju też rad wobstara. Pichi njewschědnej wažnosći noweho jenotneho pohódnoćenja móženy knižku wschitkim naschim cytarjam nałoże poručeć, dokelž hižom jene jenotke powuczenje i njeje kupun płaćišću někotre króć narunia. Pokazuje-ny hischće na to, so w pschichodże wschitke dawki wot noweho jenotneho pohódnoćenja wotwisuja.

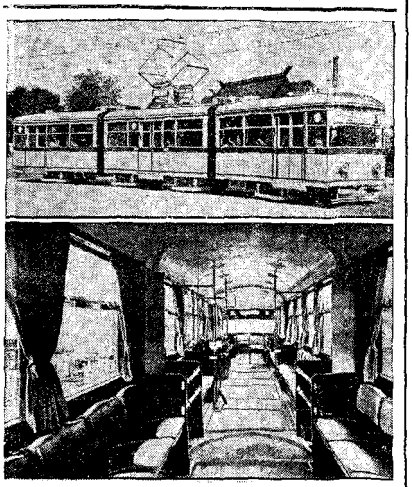

Zajimawy typus Barlinskeje dróhoweje železnicy. W Barlinje předwjedźechu nowy typus dróhoweje železnicy, kiž wobsteji z tšoch dźělow. Tute dźele su ze člónkami ze sobu zjednoćene. Wóz może jara wjele ludźi wopřijeć, je pak też dla zatwarjenja člónkow wosebje wijomny.

Rěčne hodźiny zastaranja a radupodawanja města Budyšina

W sajtaraći cźěšćenkow pónd̆zelu, wutoru a pjatk wot 15 hać 16 hodź.;
w radupodawarni sa małe dźěći schtwórtk wot 16 hać 17 hodź.;
w radupodawarni sa žamodruhe žónsle kóždy prěni schtwórtk w měsazu wot 15 hać 16 hodź.;
w sajtararni sa tuberkulosnych pónd̆zelu wot 16 hać 17 hodźin sa dźěći, wutoru wot 16 hać 17 hodźin a schtwórtk wot 15 hać 16 hodź. sa dorosćenych;
w radupodawarni sa bědnych kóždy prěni schtwórtk we měsazu wot 9 hać 10 hodź.;
w radupodawarni sa alkoholikow kóždy 1. a 3. schtwórtk w měsazu wot 17 hać 19 hodź., pod lěkařskim nawjedowanjom kóždej 2 měsazaj 3. schtwórtk wot 18 hać 19 hodźin.

Pschichodna lěkařska rěčna hodźina schtwórtk 21. julija 1932.

Wschitke horjekach mjenowane radupodawarnje su pschi Kralowskim walu 3.

*

W radupodawarni sa zkabomyślnych, duchakhorych a na padawu khorosćej cjerpjazych kóždy druhi měsazaj prěnju žrjedu wot 11 hać 12 hodź. w měšćanskej khorownji. Pschichodne radupodawanje budźe žrjedu 6. julija 1932;
w radupodawarni wo woćehnjenju kóždy pósledni pjatk w měsazu wot 17 hać 18 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haży 10, wó jstwje 39.
Rěčne hodźiny młodźinskeho žudnika su kóždy pjatk wot 9 hać 11 hodź. w hamtskim žudnistwje wó jstwje 130. Radu dostanu starschi, pomoznizy a kotśi maju hewak podźeć na woćehnjenju młodźiny, kiž je so chłostajomna sćinika.
W manželskej a sexualnej radupodawarni kóždy tśeći pjatk w měsazu wot ½17 hać ½19 hodź. w domje wokrjesneho swjatka na Tšélanskej dróhy 5 delekach.
Rěčne hodźiny měšćanskeho lěkarja su wschědne dny wot ½12 hać ½13 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haży 10 po 2 jschodomaj wó jstwje 40.
Rěčne hodźiny měšćanskk. assistentneje lětarki wschědne dny wot ½12 hać ½13 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haży 10 po 2 jschodomaj wó jstwje 39.

Mimo toho su **lěkařske schulske rěčne hodźiny w juniju:**
w Pestalozzijskej schuli (sa hólzow) žrjedu 1. junija,
w wyšschej realnej (sa hólzow) žrjedu 8. junija,
w Lutherowej schuli schtwórtk 9. junija,
w Cesingowej schuli žrjedu 15. junija,
w schkupskej schuli (sa hólzow) žrjedu 15. junija,
w schtowej schuli (sa hólzy) schtwórtk 16. junija,
w Fichtowej schuli (sa hólzow) žrjedu 22. junija,
w Pestalozzijej schuli (sa hólzy) a
w wyšschej hólcźej schuli schtwórtk 23. junija pschezo wot 10 hać 11 hodźin,
w Lessingowej schuli žrjedu 29. juw. wot 11—12 hodźin.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 28. meje 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych	47,45
1 jendźelski punt	15,49	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,32	*100 franc. frankow*	*16,81*

Burzy wčera na naše šmutskowne politiske poměry jasno trochu dowěrliwiscko hlad̆achu. Wone pschedewschěm měniachu, so je stejtschćo statneho tśeśeństwa jesnyjene. Statnemu kanclerjej so najpjerje poradźi, nad swojimi pschećiwnikami dobuć. Tuž kurzy efektow jasno poswinychu, też rentowe lisćiny so jesnyjachu.

Produktowe wiki wčera dosć měrne wostachu. Zahna bě pschenźa, tuž pomjo schtwórtkej jasno wo 10 pj. wospjeni. Hewak wschě druhe druźiny žita dotalne płaćišny jakhowachu. Hinak bě na Drježdźanskich wikach. Tam pschenźa pomjo pónd̆zeli wo 25 pj. tśeśny a rožka wo 20 pj. Wschě druhe druźiny jakhowachu dotalnu wuznoschosć. Nadpadne je, so pschenźa w Barlinje wysche stejt hać w Drježdźanach. Nawopak je jasno pschi rožy, we Drježdźanach sa rožku wjazy badźeja, hać w Barlinje.

Zrentnać płaćišcne wěcera w Barlinje:
pschenźy 13,45—13,55 hr. (13,60—13,70 hr.), rožki 9,80—9,90 hr. (10,10—10,20 hr.), nałětnjeho jećmjenja 9,30—9,65 hr. (9,30—9,65 hr.), nałymskeho 9—9,05 hr. (8,90—9,25 hr.), wowsa 8—8,15 hr. (8,20—8,45 hr.),

w termińowym wikowanju:

pschenźy:
sa meju: 13,95 hr. (14,15 hr.),
sa julij: 13,57½—13,67½ hr. (13,72½—13,70 hr.),
sa september: 13,35—13,41½ hr. (11,27½—11,25 hriwnow),

rožki:
sa mejn: —.—,
sa julij: —.— (9,52½ hr.),
sa september: 9—9,05 hr. (9,15—9,12½ hr.),

wowsa:
sa mejn: 8,73½—8,72½ hr. (8,75—8,72½ hr.),
sa julij: 8,82½ hr. (8,92½—8,91¼ hr.),
sa september: —.— (7,65 hr.),

w Drježdźanach:
pschenźy 13,05—13,30 hr. (13,45—13,70 hr.),
rožki 10,25—10,50 hr. (10,45—10,70 hr.),
jećmjenja nałětnjeho 9,65—10,20 hr. (9,65—10,20 hriwnow),
jećmjenja nałymskeho 8,75—9,50 hr. (8,75—9,50 hriwnow),
wowsa 7,80—8,20 hr. (7,80—8,20 hr.).

Płaćišny w spinkach wosnamjenjeja płaćišny tydźeńskich wikow. Hdyž žane nałpomnjene njejźu, tam so njepscheměnichu.

Wiki w Baischtrowje.

Pschenźa 13—13,25 hr. (13,30—13,50 hr.), rožka hr. 10,25—10,50 hr. (10,50—10,80 hr.), jećmjenja nałětnjeho 9,30—9,50 hr. (9,30—9,50 hr.), nałymskeho 8,30 *hać 8,50 hr.), wowsa 7,40—7,80 hr. (7,60—8 hr.),* běrny zentnać 2,75—3 hr. (2,80—3,50 hr.), po puncie 4 hać 5 pj., *syno* 2,25—2,50 hr. (2,30—2,50 hr.), *słoma* k *jakanju* 1,60—1,80 hr., *słoma* 1,80—2 hr.

Butra 65—75 pj. (70—75 pj., jeja 6—7 pj.
Prošata 6—13 hr., bźkali 20—30 hr.
Huśy młode 3,60—5 hr.

Płaćišny w spinkach wosnamjenjeja płaćišny tydźeńskich wikow. Hdyž žane nałpomnjene njejźu, tam so *njepscheměnichu.*

Wiki schtwórtk w Shorjelzu.

Pschenźa 12,40—12,80 hr. (12,80—13,20 hr.), rožki 10—10,30 hr. (10,20—10,50 hr.), jećmjeń nałětni —, wowsy 7,20—7,60 hr. (7,40—7,80 hr.).

Butra 2,40—3 hr. (2,60—3 hr.), jeja 6—7 pj., běrny 1,50—1,70 hr. (1,70—1,80 hr.).

Płaćišny w spinkach wosnamjenjeja płaćišny tydźeńskich wikow. Hdyž žane nałpomnjene njejźu, tam so njepscheměnichu.

Sćudnišće powěsće.

Pschejhadźowanja:

wutoru 31. meje 1932:

w Brětni w hosćeńcu dop. w 10 hodź.: bilja,
w jamje Erika w kantinje pschip. w 1 hodź.: soja,
w Ptačezach w hosćeńcu pop. w 2 hodź.: gramofon a radio,
w Nowej Luzy w hosćeńcu pop. w 4 hodź.: kóń.

Shubjene nalutowanje knihi.

Měšćanjanka **nalutowarnja** we Wojerezach wosjewja: nalutowanje knihi čo. 1297, wustajene na mjeno Klara Richc, werw. Kontor we Wojerezach, Zyrkwinska hola se zapołožeńku wo 1 323,20 hr., a čo. 11644, wustajene na mjeno Korla Hodźer we Wulkim Cźiku, se zapołožeńku wo 336 hr., staj jako shubjene pschipowědźenej, a wjazy njepłaćitej.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, **howak** 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 5.	26. 5.		27. 5.	26. 5.
Pšeńca	269-271	267-269	bany	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	196-198	196-198	woka	17,0-18,0	16, -18,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	17,0-11,5	10,0-11,5
jećmjeń	178-185	178-185	žołte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	160-163	160-163	soradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	rapa. wosušk	—	—
pšeńč. muka	2 0-35,5	32,0-55,5	lany wosušk	10,5	10,5
rožana muka	5,7-27,7	25,7-27,7	such. truhanč	8,90	8,90
pš. wotruby	11,2 11,7	11,2-11,7	bérnj. kruški	—	—
rožane „	9,5-10,0	9,5-10,0	syno, 50 kg	1,45-1,65	1,45-1,65
rapa	—	—	rožana słoma	1,25 1,45	1,35-1,65
hróch Viktor.	17,0-28,0	17,0-23,0	pšešć. „	1,05-1,20	1,05-1,20
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,05-1,20
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	jećmjena „	1,05-1,2	1,05-1,20

Drježdźanska burza (27. 5.)

Pšeńca 76 kg	261-266	běrnjace kruški	18,00-18,25
rožka, 74 kg	205-210	pšeńč. wotruby	10,00-10,40
nałětni jećmjeń	193-204	rožane wotruby	10,50 11,00
nazymsk. jećmjeń	—	pšeńčna muka	45 25 47,25
wows	156-164	rožana muka	30,50-31,50
šefwjeny dźećel	158-160	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00-9,20	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

27. meje 1932 Płaćizny po centn. a zt. hriwnach
Skótne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 374.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hać do 6 lět	36
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	33—35
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	30—32
Mjenje picowane wšelk starobow	27—29

Byki: 749.

Połnomjasne, wurodźene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	28
Połnomjasne, młódše	26—27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—25
Špatne	21—23

Jałojcy a kruwy: 980.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	24—27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hać do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12—14
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1952.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	42—50
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	28—40
Špatne (4.)	18—25

Wowcy: 6610.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	35—37
Starše wukormjene (2.)	33—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	24—26

Swinje: 10752.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare	37
Wukormjene	35—36
Mjasne	33—35
Špatne	30—32
Rincy a kundrosy	—

Wiene płaćizny w Budyšinje.

28. meje 1932

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyšše płaca.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyšša płaćizna
Pšeńca,	50 kilo	12.50	12.75
Rožka	50 „	9.75	10.00
Jećmjeń	50 „	8.75	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7.25	7.75
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	1.70	2.—
Syno	50 „	2.00	2.30
Słoma z maš. młóc. pras.	50 „	1.40	1.60
„ „ „ k zasł.	50 „	1.80	2.00
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	20.50
Ržana muka 70%	50 „	—	15.50
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6.30
Ržane wotruby	50 „	6.50	6.30
Butra	1 „		2.60
Jeja	1 štk.	0.06	0.07
Husatka	1 štk.	2.50	5.30
Prosata 1026 štuk	1 štk	7.00	15.00

Prosace wiki běchu słabe.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

28. meje 1932 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnišša płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,20	1,80
Ćelace mjaso	1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 „	1,60	2,00
Swinjace mjaso	1 „	1,40	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,60	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0,50	0,64
Ržana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,27½	0,32½
Jědźne běrny	1 „	0,08	0,09
Rajs	1 „	0,32	1,00
Hróch	1 „	0,40	0,90
Soki	1 „	0,49	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	0,90	1,00
Sušeny połc	1 „	1,60	2,00
Dobre mloko	1 lit.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,60	3,00
Jeja	štuka	0,06	0,07
Jědźne buny	1 kg	0,44	0,80
Cokor drobny	1 „	0,76	0,80
Petrolej	1 „	—	0,43
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—	1,90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,15

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Swjaty Wótc bamž Pius XI. swjeći 31. meje 1932 swoje 75. narodniny

Swjaty Wótc bamž Pius XI., wjednik wšěch katolikow swěta, swjeći dnja 31. mejo t. l. swoje 75. narodniny. Też my katolscy Serbja mamy wšu přičinu, kaž wše ludy swěta, před jeho Swjatosću so kłonić a swoje najwutrobniše přeća za dalše žiwjenje swjateho Wótca wuprajić z hłubin duše ze słowom a paćerjom, zo by Bóh Knjez žołnował dale dźěło swj. Wótca na tutej zemi za naše lěpše po našej smjerći.

Bamž Pius XI. narodźi so 31. meje 1857 jako Achilles Ratti w městačku Desio pola Milana jako syn wjednika a pozdźišeho wobsedźerja tkajernje. Po dokładnych studijach w dominje a skónčnje też w Romje, dósta 20. septembra 1879 w Romje měšnisku swjećiznu. Po dalšich studijach, přez kotrež sebi troji doktorat cyrkwinskeho prawa, filosofije a theologije dobu, wróći so do Milana, hdźež bu hižo 1888 za bibliothekara tamnišeje slawneje Ambrosijanskeje knihownje pomjenowany. Połne 25 lět tuto zastojnstwo wukonješe. Styri lěta běše potom praefekt naislawnišeje swětoweje knihownje: vatikanskeje. 1918 pomjenowa jeho swjaty Wótc za japoštolskeho visitatora w Pólskej a lěto pozdźišo za nuncija we Waršawje. W juniju 1921 za arcybiskopa Milanskeho pomjenowany a na kardinala powyšeny, wuzwoli so 6. februara 1922 za bamža. 12. februara 1922 bu swjatočnje jako Pius XI. w swjatej Pětrowej cyrkwi w Romje krónowany.

Swjaty Wótc Pius XI. je znamjenity wučeńc. Je mnoho knihow spisał. Jako bywši knihownik najznamjenićišich knihownjow znaje najwažnišе duchowne wuplody wobdarjenych spisowaćelow filozofije, stawiznow, prawa, sociologije. A to nic jeneho luda. Naš swjaty Wótc katolskeje cyrkwje znaje dospołnje a rěči běžnje nimo italskeje a łacanskeje rěče španisku, francowsku, němsku a pólsku rěč.

W lěće 1925 serbscy putnikarjo we wosebitej njezapomnitej audijency we łacanskej a serbskej rěči spisanu hołdowansku adresu bamžej přepodachu. Wón nic łacanski, ale serbski tekst hnydom z wulkim zajimom čitaše, přisporminajo: „To je mi jara zajimawe, ja was znaju, enklava — wot cuzych wobdaty krajik — w Němskej."

20. decembra 1929 woswjećeše bamž Pius XI. swój złoty měšniski jubilej. Cyły katolski swět a też katolscy Serbja su tehdy spominali na jeho Swjatosć, Bohu so dźakowali a jeho Bohu za dalše poručili.

Runje w našim času je Boža předwidźiwosć muža za wjednika postajiła cyle wurjadnje a wšostronskeje zwěławosće, rozhladniwosće. Je jeho na najpřěišе wjedniske městno swěta powołała. Jemu so dowěrny my katolscy křesćijenjo. Wón je měr a swobodu wuskutkował swjatej cyrkwi w Romje a Italskej, wón je powołany ju k spomožnemu skutkowanju wjesć w prawym měrje a we swobodze po cyłej zemi. Njech jemu Bóh spožči nawrót ludow ke Khrystusej — jeho swjatej cyrkwi.

Katolscy Serbja kłonja so před jeho Swjatosću a wupraja swoje najpodwólniše zbožopřeća.

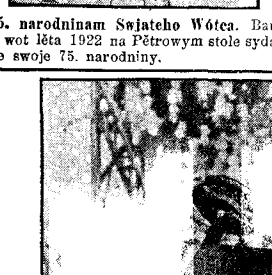

K 75. narodninam Swjateho Wótca. Bamž Pius XI, kiž wot lěta 1922 na Pětrowym stole syda, swjeći 31. meje swoje 75. narodniny.

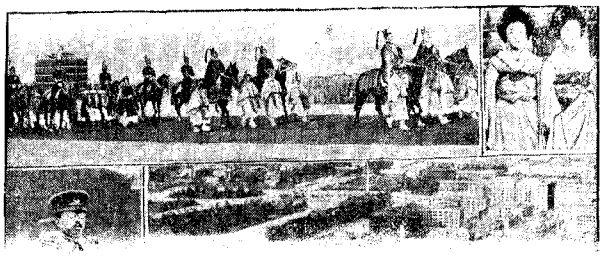

Japanska, kraj, w kotrymž tradicija a přitomnosć ze sobu wojujetej. Japanska je kraj přećiwnosćow. Kulturelnje knježi tam wojowanje mjez tradiciju a přitomnosću. Politisey stoja sebi fašistiske a kommunistiske Zwjazki napřeco. W tutym přećiwjenju mamy pytać přičinu za mnohe nadpady, kiž su poslednje lěta do kraja składźace o słónca trajny njemjer nosyle. Naše wobrazy pokazuja horjekach wot lewo: Dwórski swjedźeński čah po prastarym wašnju; pódła młodej Japancy w staroj geishadrasće. Delekach na lěwo: Japanski kěžor Hirohito w nowočasnej wojerskej uniformje; pódła: Pohlad na srjedźišćo Tokia, kiž je po najnowišich zasadach twarjene.

Wusudźenja

§ Wot wobsłužby njerodneho morjenja a cjelneho tranjenja wuwinowa krajny žud w Budyšinje wobsedźerja fabriki Otu Engerta ſ Korjynja, 8. septembra 1931 běšche do Engertoweho automobila, ſ kotrymž bješe je Drjezdźan jěł, generalny zastupjeŕ Simmert ſ Wróćławja mjes Hodźinom a Spytezami je žiwojim motorskim kołom, na kotrymž běšche njeježenej Gertrudu Wlaschikej ſ Bytomja žedžo měł, rasnk. Wlaschikej běšche žiwjertnje snježdźił, Simmert pak je cježko ranił. Budyški wulki kawnišći žud běješe Engertej 2 měžaj jastwa napołožił. Engert a też statne rěčnišćiwo je pšećiwo wuńdej powołaschtaj. Krajny žud dóńdże k pšeheŕwědčenju, so Engerta žana wina na nještoju njetrjechi, ale so je Simmert nještoje sawinował. Sćud tehdła Engerta wuwinowa.

§ Budyški wulki kawnišći žud wuda wukas jajeca pšećiwo nazionalsozialistej Pawołej Hofmannej se Zitawy, dokelž njeběšche k žudnišemu jednanju pšichschoł. Wón měješe je samolwicu dla pšestupjenja pšećiwo nuzowemu wukaju wo snjewužiću brónjow.

§ Budyški wulki kawnišći žud jednaše pšećiwo kulhiwjednicej Hermannej Pawołej Thiele, prokuristej Kurtej Rönscheja jeju bźełodawarjej fabrikantej Alfredej Apeltej ſ Ruppersdorfa dla pšestupjenja devisoweho wukaza. Sćud wuwinowa Thielu a Apelta a zažudži Rönscha k 50 hriwnam pjenježneho khłostanja.

§ Dla cježkeho pšeheŕšćiwjenja w šastojnstwje měješe je nědźelski wjeŕšnjanoſta a cježka Reinh. Schwerdtner ſ Rohnawy pola Zitawy samolwicu. Wón dosta na pšeheŕšćiwjenje pšes 900 hriwnow gmejnſkich pjenjes 500 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 50 dnjow jastwa.

Tajne zwjazki w dalokim ranu

Japanski ministerſti preſident a druſy politiſay buchu wopor tajneho sjednoćenſtwa „Cžorny smij". Prašcha je, hač je „Cžorny smij" hišće tajny swjaſk. Wšchak japanſke nowiny hušto wo nim piſaju a też japanſki lud wě wo eksiſtenzy tutoho sjednoćenſtwa. Wě̌o ma też „Cžorny smij" dwójne wobliczo. Swonkownje je wudawa sa organisaziju młodźiny. Jeho zobuſtawy maju žłubić poſłuſchnoſć a mjelczenje. Program sjednoćenſtwa je spěchowanje roſcherjenja japanſkeho knjeſtwa. Sſobuſtawy „Cžorneho smija" móža być jenož pchiſłuſchniſay měſchczanſtich worſchtow. Tak je tuto sjednoćenſtwo wobroćuje pšećiwo japanſtim ſemjanam, kiž su pšeſo doſeć mózni a maju wiele wliwa. Semjanam pak je porokuje narodna liwkoſć. Atentaty drje pchiſłotuje weſty radikalny truh „Cžorneho smija". Hačž też wjedniſtwo „Cžorneho smija" je wo tym něſchto wědźało, njeſłodźi je ſ weſtoćzu rjeź.

Zyle hinaſchcha organiſazija je najmózniſchi a najbóle roſcherjeny tajny ſwjaſk dalokeho ranja, thinſke „Módro-běłe ſjednoćenſtwo". Ma pšeſo 100 000 ſobuſtawow a je roſcherjene po zyłej Khinje. S druhim mjenom je tuto ſjednoćenſtwo też mjenuje „Sjednoćenſtwo rětow". Módro-běłe ſjednoćenſtwo je tajny ſwjaſk wſchitkich ſamožitych Khinjanow, kiž je je ſo ſalaſit bórzy po wotſtadźenju poſłednjeho thinſkeho ſěſora. Tutón ſwjaſk je wulku rólu hrał pſchi wſchitkich politiſkich podawkach poſłednich łětdźeſatkow. S jeho wliwom je też kommuniſtiſke elementy ſ Kuomintanga wuſtočzichu a „Módro-běłe ſjednoćenſtwo" też finanzuje wojowaſche pšećiwo Japanſkej. Może wotſtronić tójdże thinſke knjeſeriſtwo jenož i tym, ſo je wjazy ſ pjenjesami njepodpjeruje. W Khinje je njeſtawa niczo bjes toho, ſo „Módro-běłe ſjednoćenſtwo" njeby było wobdźělene. Najſterje wono nětko też ſinanzuje thinſke wojowanje pšećiwo Japanzam w Mandźuſkej.

Wóle ſwobodniſchi je „Koreiſti ſwjaſk ſwobody, kiž je namaka w nimale wſchitkich thinſkich pchiſtawnych městach. Jeho ſobuſtawy su ſ domiſny wuhnaczi Korejcenjo. Je to organiſazija, kiž ſ terorom dźěła a wona je w poſłednim cžaſu jara aktiwna. Najſterje je wona też naſtork dała k wulkemu bombowemu atentaſej we Schanghaju, pſchi kotrymž je wiele japanſkich generalow cježko ſrani. Tutón tajny ſwjaſk nima poprawom ſrjedźiſchcžo organiſazije. Khiniſke wuſchnoſcže tuto ſjednoćenſtwo ſcžicha cžerpja, dokelž je wěri pšećiwo Japanſkej. W Khinje bydli nimale 200 000 wuhnatych Korejcžanow.

Druhe ſjednoćenſtwo je Kantonſti tajny ſwjaſk „Cžerne ſtónzo". Je to organiſazija dźełacžerjow, kotrejž pak też mnoſy łódźnjy a klamarjo pchiſłuſchcža. Sa cžaſ, hdyž Kuomintang ſtejeſche hišće pod kommuniſtiſkim wliwom, też „Cžerne ſtónzo" je ſjawje pokaſowaſche. Wo tutej organiſaziji je mało ſnate. Jeje ſobuſtawy jara mjelcža. Ale na mnohich wołach tutych dźełacžerjow a na cžołmach widźiſch ſnamjo „Cžerneho ſtónza", dopokaz, ſo je wobſedźer ſobuſtaw tutoho ſjednoćenſtwa. Hłownje tuta organiſazija twori łmaſche dźełanſte wumělenja ſa ſwoje ſobuſtawy ſ ſroženjom, wumozowanjom atd. Dotal je poradźiło njeje, tutón tajny ſwjaſk wotſtronić.

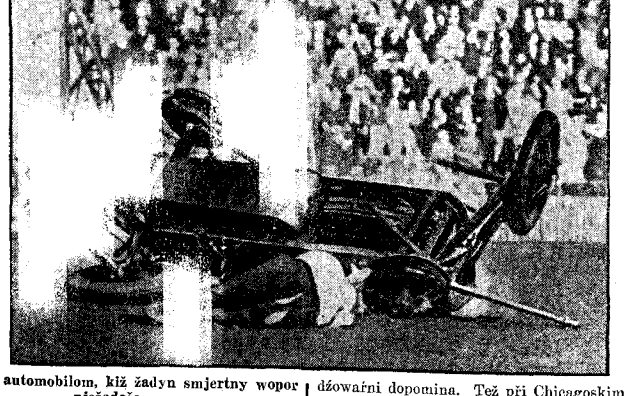

Njezboże z automobilom, kiž žadyn smjertny wopor nježdaše.

Hrózbne njezboże z automobilom, kiž so při wujězdźowanju pola Chicaga sta a kiž na zrudny kóne wjefcha Lobkowicza na Barlinskej Avuskej wujězdźowarni dopomina. Też při Chicagoskim wujězdźowanju so wóz dospołnje rozbi, tola wjednika nimale cyle njezranjeneho z rozbitkow wukhowachu, haćrunjež běše so wón při znjezboženju pod wóz wjerhnył.

Wosud wosamoćeneje

Na jenym je ſchwedſkich mórſkich wuſtupkow wumrě tele dny 90 lětna rybarka Fingrid Jakobſohnowa, kotrejž žiwjenje bě woprawdźe cžernjojtny puć. Wona bě ſo na tutej ſamotnej kupje, na kotrejž wumrě, narodźiła a wotrosła a njebě ju jenje wopuſchczíła. Jeje nan a jeden bratr wujědźeſchtaj jónu na morjo won, ſo bychtaj rybu łojiłoj, a njewrócžiſchtaj ſo ſaſo. Někotre lěta poſdźiſcho ſnjeležožichu dalſchi-tſjo bratſja wot njeje wonka na morju pſchi rybałojenju, a też wo tuthch njeje nichtó ſaſo něſchto ſłyſchał. Někto ſłubi ſo hołſa ſ rybarjom, kotryž pak ſo bórzy po tym tohorunja ſatepi. Wot njeſtoja pšeheſčehana muda ſo někotre lěta poſdźiſcho na druheho muža, kotryž je ſo pšched někkole ſchtyrjeſcži lětami do Ameriki podał a wot tam niczo wjazy wo ſwěi ſłyſchcež njedał. Jeho žona njemóžeſche we wſchěch tuthch lětach ſhonicz, hačž je jeje muž poprawom hišće mjes žiwymi, abo hačž je hižo wumrěł. Schtyrjeſcži lět dołho běſche dospołnje wołamoćena; potom pſchińdże ſwěi dołhe njeſmjerć tež po nju, kotraž bě jej wſchitkich, koſiž jej bliſko ſtejachu, rubiła.

jk.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć: Smolerjec kniholičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěštki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde co. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čłeknego znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 124 | **Budyšin — Póndźelu, 30. meje 1932 — Bautzen** | **Lětnik 91**

Kriza w socialnym zawěšćenju

Ministerialny direktor Grieser wo socialnej politicy rozprawja

W sozialnopolitiskim wubjerku němskeho žejma je ministerialny direktor Grieser z němskeho dźělowego ministerstwa rozprawu wo **khutnym** położenju sozialneho zawěšćenja podał.

W zawěšćenju psche invalidnosć

žo po jeho sdźělenźy měšačnje jenoż hišće 54 miljonow hriwnow porno 70 miljonam w lěče 1931, 80 miljonam porno lěta 1930 a 90 miljonam porno lěta 1929 swjedže. Pschi tym nóža žo dokhody 54 miljonow w měšazu hapreji lědma jako lětny pscherěšk za 1932 wobhladacź. Winowatosće pschi wudawkach za lěkowanje atd. te žane wostawaju, a wudawki za renty žu žo žonno wo **něhdże** 70 miljonow za lěto powjetschiće. **W tu khwilu žu wudawki za měšaz wo 28 miljonow wjetsche dyžli dokhody.**

Hacź dotal je zawěšćenje psche invalidnosć njedźiwajcy teho žiwoje winowatosće z tym dopjelnilo, so je **k wurunanju** defizita žiwoje samoženje nakołało. **Też móže žo na kóždy pad z tym liczieć, so žo renty 1. junija bjes strócenja wuplaca.** Wurjadnje wobčežne położenje njeje zawěšće z winu zawěšćenja psche invalidnosć naštało, to žu sčežkowki powschitkownego pohubjenschenja narodneho a internazionalneho hospodarstwa.

Wožebće katastrofalnje je žo pohubjenschenje hospodarstwa w hórnistwje pokazało. Liczba hórnikow w Němskej je w lěče 1925 hischcze 730 000 wuczinikło a je nětkole na 430 000 spadła, z nich w Porurskej žamej z 460 000 na 190 000. S dźěła žu žo hórnicy z mechanisowanjom dźěła, po amerikanskim waschnju pschewjedženym, z dźěła wuczinschcźeli.

W zawěšćenju hórnikow

je w lěče 1929 jedyn prozent se mjdy 15 miljonow hriwnow wunjeźł, dźenża je wunoschł na 6 miljonow padnył. Pschiczinny maju žo po tśi schtiwórczinach w puschczenju hórnikow z dźěła, hewak pak w sniženju mjdy pytacź. Dźenżnische wobčežnosće zawěšćenja hórnistwa žu jenicźky **z nahłym wotebĕranjom pschinoschkow** naštałe, kotrež nichtó njeje mohł do prédka widźeć. Na druhej stronje žu žo renty powjetschiće. 1925 je w němskim hórnistwje 174000 penzionarow byłe, w měrzu 1932 pak 290000, pschi czimž žu žo renty wudowow a žyrotow do penzijow pschecźiczile. **Dźenża dyrbja tśi hórnizy je z swojimi pschinoschkami dweju invalidow sejimcź.** Pschidawk němskeho stata je wjetschi dyžli wunoschk pschinoschkow. Wunoschk pschinoschkow je 60 miljonowo, pschidawk němskeho stata w pócźednim lěče pak 70 miljonow wuczinik. Kak dyrbi žo wón wurunacź, hischcze njewědźa. **Njemóžne je, pschinoschki powjetschicź.**

Pschinoschki sa zawěšćenje pschistajenzow měšačnje wo 5 miljonow hriwnow wotebĕraju. Sa to penzije po sliczbje a hódnosći też w tymle zawěšćenju stajnje pschiczywaju.

Wurjadnje wulke wobčežnosće žu

w zawěšćenju psche sajsebjosenje.

Wschelake powotanjowe druzstwa žu w zadnjem położenju, kaź na pschikład **twarske pschemyslo,** hdźež je 85 prozentow dźěłacejerjow bjes dźěła. Pschinoschki žo po mjdze wobliczeja. Sniženju wudawkow wjele wjetsche sniženja napschecźiwo steji. Pschinoschki žu žo teho dla porno mjdze dźěła žywnje powjetschiće.

W zawěšćenju psche chorosć

žu dokhody, kotrež 1929 hischcze 2½ miliardy wuczinjachu, w lěče 1931 na něhdże poldra miliardy padłe. Se bjesdźěłoscźu žu dorje zhorjenja wotebĕrałe, tola je khorobnym kajkam jara wobčežne, rozdźěl mjes dokhodami a wudawkami wurunacź. Tola dyrbi žo rjeź, so žu kaźy wschu cźinile, so bychu žo zawěšćeni psched **nowymi** powjetschenjom pschinoschkow wobarnowali.

*

Stegerwaldowe reformowe mysle

Dźěłowy minister **Stegerwald** je žobotu w němskim hospodarskim žiwotnym towarstwje wo programje sozialneje politiki rěčał, wo kotrejež nuznych reformach je hižo **mnohe** rozwił. Dźenża pschinoschki za **sozialne zawěšćenja** 20 prozentow mjdy wuczinjeja porno 2 prozentomaj psched žiwotowej wójnu. Njedźiwajcy teho je žo poradźiło, wažne wobstatki němskeho sozialneho zawěšćenja zachowacź. Na **zawěšćenju psche chorosć** njechodźi žo wjacy wjele pschemjenicź. So by žo **zawěšćenje psche invalidnosć** zachowało, njeje mědźa jeho wudawki wjetsche byeź, dyžli dokhody. Invalidska renta žo wo něhdże 30 prozentow sniži, dalschich salutowanjow njeje też pola njeje nóžnych. **Podpjera za dźěłonjemějerjow** budźe žo dyrbjeć wo něhdże 40—50 prozentow sniźeć. Salutowanki pola **zpomocerstwa za njezamóžnych** minister na najwyschu na dźesać miljonow hriwnow porno wschém wudawkam wobliczą, kotrež tśi miljardy wuczinjeja. Tychle žnadnych salutowankow dla njeje mědźa žo dźěłonjemějerjam jich derje zasłužene prawa z dołholětnemu płaczenja pschinoschkow wsacź, a woni njeje mědźa žo na pucź k hamtej za tutych pokazacź.

Sozialne zawěšćenje dyrbi žo wjele bóle zamožarjad. nitnym zawěšćenjom pschipokazacź. Stat njebudźe zawěšćene je sozialnym zawěšćenjom hotowy. **Se 44 miljonow wolerjow žo dźenża wjazy dyžli połoja na stat je zadanjemi a dostatkami wobrocza: Sastojnizy, penzionarojo, wojnizy wobschkodźeni, sozialnje zawěšćeni, dostawarjo zpomocerskeje podpjery atd.** Strowy, kotrež pschi wótkach niczo njehubja, wolerjow zhubjeja. **Sozialne zawěšćenje dyrbi žo w dowidźnym cźasu wjele bóle zawěšćenym pschewostajicź.** Wono dyrbi wšo tež pod krutym statnym dohladom stejeć.

Brüning pola němskeho presidenta

Němski president z Hindenburg je njedźelu rano se wožebitym cźahom z Neudecka do Barlina pschijeł. Hižo w 11 hodźinach dopołdnja žo němski kanzler dr. Brüning do presidentoweho hroda poda. S knjeżerstwa žo wo nutym rozwĕzenju njeje žana dźělenka wudała.

Pschecźiwnizy němskeho kanzlera chcedźa wědźeć, so němski president njeje Brüningowym nahladam pschichłosował. Politiske wobčežnosće žu pjeca jara wulke, tohodla je žo dalsche rozwĕzenje na póndźelu wotpołdnja. Brüningowi pschecźiwnizy žo nadźiju, so budźe němski president chcyć němske knjeżerstwo z wožobami z prawizy wobsopołnicź. Potom njebychu žo sozialdemokrataju žiwjeho neutralneho stejiscźa k knjeżerstwu dale dźerżeli, a Brüning njeby potom dale wjetschinu w němskim žejmje sadył žeby měł, dokelž njeby njebyły dowĕrjenje oppozizije prawizowych stronow dobył.

Hospodarska strona za Brüninga

W Lipsku je žo wubjerk sapóžłanzow hospodarskeje strony z němskeho žejma a krajnych žejmow sejchł. Němskokjejmskemu sapóžłanzej Drewitzej, kotrehož žu sajło sa stronineho pschedźydu wuswolili, žo dowĕrjenje wuprajł.

Drewitz w swojej rěči wosłudźenje hospodarskeje strony rozłoži, so budźe w nětcźischim politiskim położenju

němskeho kanzlera Brünnga podpjerowacź. Tole rozsudźenje njeby pak dale placźiło, hdy by Brüning w reparacijim praschenju wot swojeho nětcźischeho stejiscźa wo maliczkoscź woteschoł.

Jenohłósnje pschijata resolucija žo pschecźiwo łózdenmu sozialnjemu a wulkokapitalistiskemu wobrocźa.

Kerri chce so za porjad postarać

Presjident pruskeho žejma, Kerrl, je wosjewił, so je sa bliżšche žejmowe poswjedženje wschě mjsne napawy cźinił, so by žo poswjedženje porjadnje pschewjedło, a so byschły žo žiwjenje a strowosć sapóžłanzow zchtitałej. Nowe postajenja žu žo sapóžłanzam hižo pódtšle.

Ssejmowy president je hižo w rozwĕzenju se sostupjerjom jenoje nowinskeje powješćernje na to pokazał, so njebudźe pschi žanych wobstejnoscźach cźerpjeć, so žo w pschichodnje sapóžłanzy wokolo rěcźnistkeje tribuny shromadźa. Nowe naprawy pak hischcze wótkische postajenja wopschijeja.

Wulki skład rozbuchadłow namakali

W Bytomju w Hornjej Schlesynskej je policija we wobydlenju hórnika Bierowskeho wulku hromadu rozbuchadłow namakała. Policija je wuzwĕdźiła: 50 dynamitowych bombow, kotrež bĕchu z konserwowych tyzow po jenym pinsce zhotowjene, 28 dynamitowych rozbuchazych patronow, 8 rozbuchazych pankow, 191 wutsełow minutje, dwaj tsełbowaj zamkaj (modella 98), kaschej maschinskeje tsełby z namajanymi tsełbowymi dźělemi, 50 rozbuchazych pankow se zaječhladkom, 10 isolowanych grotowych rolkow zaječhladka sa wschelake rozbuchaze patrony, blachowu tyzu sa dynamit.

Wšěch bĕchu do kartona zawalene we pinzy pod kuchinym tkom (schpundowanjom) zkowane. Do kuchinje padaze burje wjedźechu, nad kotrymiż lěkarski sosa siejesće. Wobydlerja a jeho žonu žu sajeli. Wobaj přeznaj, so staj wo rozbuchadłowym składze nješchto wědźałoj.

Rozprawa němskeje pósty wo lěče 1931

Němske póstske ministerstwo je němskemu žejmej rozprawu wo žiwojim dźěle w lěče 1931 podało. Wobchad je skoro wschudze zlabschi dyžli lěto przedy był. Dokhody žu něhdże 1914 miljonow hriwnow wuczinile, to 216 miljonow hriwnow mjenje dyžli lěto przedy wuczinja. Wupad žo po schcźicź žedminach z wulutowankami wurunna. 30 miljonow šutnje žedminy je žo dyrbjał z reserwow wjacź.

Wólby w Oldenburgskej

Pschi wólbach do oldenburgskeho žejma žu nazionalni sozialistojo wcźera sajo liczbu swojich mandatow khětro powjetschili. Po wólbje smeja w nowym žejmje žydźow:

němskonazionalni	2 (2)
sozialdemokratojo	9 (11)
sozialdemokratiska dźěłacź. strona	— (—)
kommunistojo	2 (3)
nazionalne sjednoczenstwo	— (2)
statna strona	1 (1)
wjeśny lud	1 (1)
nazionalni sozialistojo	24 (19)
zentrum	7 (9)

(w spinkach žu liczby przedawschich žydźow)

Se 46 žydźow maju nazionalni sozialistojo 24, po tajkim absolutnu wjetschinu.

Přepytanje přećiwo wudyrnym wotdźělenjam so zastajiło

Po powěsći nazionalno-sozialistiskeje nowinskeje słužby je wyschschi němskostatny rěcźnik wojsewił, so je wosebitza dla krajneje pschetrady pschećiwo nazionalnym sozialistiskim wudyrnym wotdźělenjam njeje z podatkow materiala hodźała dopokazacź. Tohodla je žo pschepytanje zastajiło.

W spodźiwnej pschecźiwnosći k tomule rozsudźenju wyschschego němskostatneho rěcźnika žobotu wuprajeny wusud krajneho dźělowego žurda w Halli sticź, kotrež po wobcźežnej prawnej swadźe potwjerdźa, so žu dla pschikluschnosće k nazionalno-sozialistiskej stronje žnjeli Wittenbergskeho policajskeho lěkarja dr. Böttgera z službu puschcźicź. Pschecźiwo wuńdźenej žnjeć pak so rewisija sapodaci.

Nasylnosće w Hamburgu

Ssobotu popoldnju žu kommunistojo jenoho policajskeho sastojnika bjes pschicźinny potkeli.

Druhe nazylnosće žu so žobotu popoldnju po khowanju sandźenu wutorn fašistiskeho kommunista Libery w Barmbeka stałe. Pschi khowanju w Ohlsdorfu kommunistojo njedźiwajcy sakasnje je srjadowanym cźahom z khorhoju swoje wojowace pěsny sanoschnjo psches Fühlsbüttelski drohn do Barmbeka krocźeschе. Hdyž policija spyta, pola Barmbeckeje khorownje cźahy rospuschcźicź, k srażenjam dóńdże. Policija dyrbjeschе sticź. Jenoho pschewodźerja, kotrehož je kulka trjechiła, žu po sdaczu jeho towarschojo wotnjesli. Dokelž kommunistojo cźahy njedochu rospuschcźicź, policija do nich z gummijowymi klumpachom pjerjeschе, na cźož wschitcy dźiwje cźekajo rozsudźachu. Kommunistojo pak žu zwowa festupachu. Policija mjeschе khodła cźekli nadawk. Na Fühlsbüttelskej drohu schcźi privatnych automobilow powalichu. To žo tak krucze sta, so wo žoby dweju automobilow z njeju njemóžachu wuńdźeć. Tež dwě wulkej schkleńcy wukladneju wokrowo rozbichu. Mĕr móžeschе žo hakle wobnowicź, hdyž bě policija pobrunjenje dostała.

Njemëry dźëłonjemëjerjow w Pólskej

W mësece Syrardowje ßu ßobotu wulke njemëry dźëłonjemëjerjow byłe. Demonstrantojo nëhdźe 400 woßobow ßolni pißed radnim pißicjelßchu. Hdyž jich polizija wot tam wotkna, demonstrantojo do zyrkwje pißicjelßchu. Wotdźëlenju polizije, kotrež bë ßo ſ Warßchawy ßkßałso, ßo poradźi, jich ſ zyrkwje wucißchjecej, tola demonstrantojo ßararja ſ mozu ßobu wotwjedźechu. So by ßararja ſ jich rukow wuńwoboдźiła, dyrbjeße polizija ſ nahim tëßakom poßtupować. Pißchi ßrażenju ßo 20 woßobow rani. Polizija je wjele ludźi ßajała.

Herriot nima dowërjenje k Nëmßkej

W Lyonißich nowinach „Le demokrat" je franzowßki pßichodowny minißterßki preßident Herriot naßtaw połny ßtaroścjow wo nëmßkim połoženju woßjewił, kajkeż je ße ßwojimaj wocjomaj widźi. „Połoženje Nëmßkeje, kotraž je ſ Hitlerowej ideju pßepßakliwjena, je wurjadnje ßkutne. Njemóžne njeje, ßo Hitlerjo po ßakßanju ßwojich wudyrnych wotdźëlenjow ßrjedźißchcjo ßwojeje organißacije a ßwojeje aktiwnoßcje do Gdańßka pßchepotoża. W Nëmßkej ßo ßtawne nëmjenje ßyßtematißy pßecejßiwo korridorej wotmyßlene byka."

Pßecjiwarjo ſ Barlina nam jara hubjene powëßce pßchinoßchuja. Nëmßki hoßpodarßki plan ßo wëßce bjeß wobcëżnoßcow njenaßtaja. Njedźiwajcy teho pak nëmßki woborny minißter ßa twar panzerowaneho ßchjißaka C, tßeciu jenotßej w nowej ßeriji nëmßkich wójnßkich łódźow, kredity żada. Każ je widźecj, Nëmßka, kotraž hižo panzerowanej łódźi A a B twari, ßwój łódźiwowy twarßki program ßmëßrom wuwjedźe. Wudawki ßa nëmße wójßko ßa łëto 1932 maja ßo jara wótro pruhowacj, runje tak je mißne, dźëlawoßcj generała ße Schleichera wobßedźowacj.

Poßlednje politißke rëcże nëmßkeho kanclera Brüninga też njeßu na to ßłożene, nadawki franzowßkich wotpółßlanzow w Laußannje wołóßicj. Wojßewjenje SStreßemannowych ßapißkow nam woprawdźite wotmyßlenja tuteho minißtra rozßajißa a naß mußija, naße ßtejißchcjo k nëmßkej pruhowacj."

Herriot ße ßnatym „dopokaßmom" ßłónczi, ßo Nëmßka, **kotraž tak jara ßkorji, hromadźe ße Sjednoczenymi ßtatami połnógneje Ameriki mjenje dawkow na hłowu płaci, dyžli na pßchikład Jendźelßka a Franzowßka. Na to dyrbi ßo wßchudże pokaßowacj.**

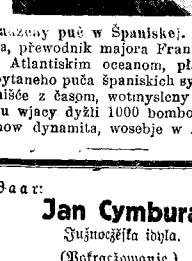

Njeporaźeny puč w SSpaniskej. Lëtaßki mechanikar Rada, pßewodnik majora Francowa na jeho leëenju nad Atlantißkim oceanom, płaći za wjednika noweho ßpytaneho puča ßpaniskich ßyndikalißtow. Poradźi ße hißče z časom, wotmyßleny puč znjemóżnić. Namakaachu wjacy dyžli 1000 bombow a nëkotre ßta kilogrammow dynamita, wosebje w Andalußiji.

Njepřeměnjeny kurs Japanßkeje

Nowe japanßke knjeżerßtwo je ßdëłiło, ßo ße po ßeßtajenju noweho knjeżerßtwa w japanßkej ßwonkownej politiku nicżo njepßchemëni. Nowe knjeżerßtwo dyrbi ßmutßkownu politiku reformowacj a finanzu polepßchicj. **Wono pak ße ßapowëdźi, ſ Rußkej pak njeßadpadnjenja wobßamknyj.**

*

Sbëżkarjo ßu w Mandßuskej po ßaßjowjetowrjenju wobkhada pßëni cząh po rańßchochineßkej żeleßnizy, ſ Charbina k rußkej mjeßy jëdźaży, ßrjedź puća nadpadnyli. Pßiatnacże puczowarjow ßu jako ßaßtajenzow wotwjedli a 50 000 dolarow ſ cząha kradnyli.

Ze Serbow

W Budyßchinje, 30. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +6 a thermometer w nozy +13. Sëżëchowaze wjedro ße mało pßechëni. — W Jendźelßkej ßlëwkate deßcże ßandźeny tydźeń wulke powodźenja ßawinowachu. SSkoro ße ßo, ßo też nam njepßeßtawacy deßcże wulke powodźenja pßchinjeße. SSßobotu na wjeczor cząhnjeße njewjedro ßpißes holu. W nozy k njedźeli ße ßłaba podeßchcjowa. Wczera dopołdnja ßtejißche na hory njetwjedro. Wono pßchinjeße hórßkim krajinam ßlëwkn deßcż. Hacż po pßchipołdnju ße w naßich ßtronach ßłabßcho deßcżowaße. Potom ße pßeßta a pßchwihaße hacż do wjeczora. Wjeczor ßaßo ßłabßche njewjedro Budyßkim krajinu pßcheßahnychu a nëkto deßcżujße ße njeczje a druhdy bóle. Nëkto je na polach a kukach domokło. Tuże rokti ße hižo połëhnja. Hdyž deßcżßcik dale traje, hroßy nam ßtrach wulkeje wodły. Ta by trawu na pßchirëcżnych kukach hroßnje ßamalała, ßchtoż by ße wulkej ßchkodu bywo. W hórßkich krajinach ßu tam a ßem hižo ßyna ßaßnkli. SSchkenja je ßaßo na hroßne padła. Tola ſ wjeczora Europy cząhnje ße ßyna wyßchina hacż do połnóżneho łodowego morja. Tohodła ßnëhmy ße ßnano bórzi wjewjedrjenja nadźecj, ale w nozy hroßy nam ßymnißchi cząß. Jutße wuroku ßthadża ßłónczko 3,52 a thowa ße 8,04 hodź. Mëżacżt ßthadża na ranje 1,50 a thowa ße popołdnju 4,16 hodź. -

— **Wotkrjeńcy wubjerk Budyßkeho hamtißkeho hejtmanßtwa** ßmëje pónđżelu 6. junija dop. w 10 hodź. ßwoje pozjedźenje w pobjedźenu hamtißkeho hejtmanßtwa w Budyßchinje, Bißmarckowa bróha 21. Na ßtawnym dnjownym porjedże ßteji 25 dnjow k wuradźowanju.

— **Wuńtajenja akwarellow a ryßowankow w mëßčańßkim muzeju.** W powjeßtchenym grafißkim kabinecże mëßčańßkeho muzeja w Budyßchinje ßu wot 28. meje hacż do 19. junija t. l. akwarele a ryßowanja Carla Wolßa-Muichowßkeho wuńtajene. Wuńtajenja je wotewrjene na njedźelu a ßrjedu wot 10 hodź. dop. hacż do 3 hodź. pop. a hobotu wot 10 hodź. dop. hacż do 2 hodź. pop.

— **Nawróćne jëdne lißćiki na ßtatnymaj autobußowymaj cząromaj Budyßchin—Kamjenz a Budyßchin—Bßkopicz.** Wichelazy ßu pßcheße wuprajili, ßo nawróćne jëdne lißćiki, kiž ßo ßa jëdźu ſ Pßeßcza do Budyßchina kupja, bychu też na cząrje Budyßchin—Hodźij—Spytezy płaćiłe. Dźiwajo na tuto pßcheße móża jëdne lißćiki kiž ßo pßchi jëdźe 5 ſ Pßeßcza 12,55 hodź. a do Budyßchina 13,15 hodź. kupja, k nawróćnej jëdźi na Budyßko—Bißkopczanßkej cząrje hacż do Spytez ßo wuńdu a to pßchi jëdźomaj 10, ſ Budyßchina 16,55 hodź. abo 12, ſ Budyßchina 19,50 hodź.

— **Leczenje pomi 1. junija 1932.** Tutón dżeń liczą ßo ßwinje. Hnydom ßoobom pak ßo ßaßißuja cżelata, kiž ßu w cząßu wot 1. mërza hacż do 31. meje 1932 na ßwët pßchißcłe. Schtóż ſ wotmyßlenjom ßtót njewoßwoli, abo wëżo wopaki a njedołpołnje woßewi, ßo khłoßta. SSa mëßto Budyßchin pokaßujemy na woßewjenje polizije, po kotrymaż ma kóżdy mëßčańßki mjenowany ... pola kotrehoż na liczëżßkim dnju liczëż njepßi... dom na polizajßkej ßtrażi na Hrowanym ... dźëlicj. Dokeż liczenje jenoż ßtrëhi ßtan ... maju mëßčańßkeho ßtołu liczenjam wßchitko ...

— **Pßcheżiwa bjez zła ſ pżiwarjow kur.** ... wukaßom hoßpodarßkeho minißterßtwa je ße ſ leßchërßchenjom dotalnych pßchedpißmow dowoliło, ßo, dokelž ße 1. dëżembra 1931 kury njedëżerżachu abo dokelž tuto dnja w jenotliwym padże njedëłachu móżno jich liczenjo ßwëżicj, ßo potrjeba pßcheżiwy wobliczi po liczbje kur, kiž 21. haprcje 1932 wobßtejeße. Tutu liczbu na mëßačżel kur gmejnßkej wyßchnoßcji dopokaßacj. Móża po potajtim tajzy mëßačżelßko kur wobjëcj ßamolwicj, kotrychż ßamolwjenja ße dotal dla napßchecżiwnych poßtajenjow pßchijecj njemóżachu. W mëßčańße Budyßchinje ße ßamolwjenja w radniży po 2 ßthodomaj wó iłßwje cżißko 15 pßchijimaju.

— **Wulka woda na SSchprewji.** SSßylne deßcże, kiž ßo wot wczerawßcheho wjeczora hjeß pßeßtajeża dżëchu, ßu hižom SSchprewji wulku wodu pßchinjeße. Dźeńża dopołdnja woda hižom żylnje pßchibëracże a pßchi dalßchim deßcżowanju móżemy liczicj na wulku wodu powßchitkownje.

— **Cżelke njeßoże** ßa ße wczera popołdnju wokoło 3 hodź. na Drjewowych wikach. Tam ßroßyßchtaj pßchi połodnißchim khodniku pola wobßhadneho ßtoipa ſ ludźimi wobßadżeny wobkhodny auto a motorowy kolejaż Miłbach ße Żidowa, kiž mëßčańße ßwoju mandżelßku a ßwojeho 10 lëtneho ßynka na kole, tak ßtrašnje do ßo, ßo ße wßchitaj ſ kola wjerhnychu. Żonje ße lëwa noga nižej kolena dwójcy ßlama a hólz ße na kolenomaj ßkë wobdërë. Wobeju dowjeßeßchtej ßaniterna kolona Cżerwjeneho kßchiża a dźëlacżerßka ßamaritßka kolona do mëßčańßkeje khorownje. Motorowy kolejaż bëßche żebi jenoż lëżu »nohu ßmjatk. Każ ßwëżdy praja, pada wina na njeßożu na wjednika automobila, kiž je wot Lubija pßchijëżdżeł pßchemało na prawo a njekedżbliwje jëł. Motorowy kolejaż pßchijëżdże ſ Hornczëßkeje haßy pßches Drjewowe wiki a dżaßche na Lubijßku dróhu. SSchkoda naßta wożebje na motorßkim kole.

— **Pßchi bółkopanju ßmjeßboże.** Njeßboże potrjechi wczerawßchu njedźelu 19lëtneho Ericha Schmidta ſ Budyßchina, Jerjoweje haßy. Pßchi bółkopanju na ßchportnißchcju Hu-

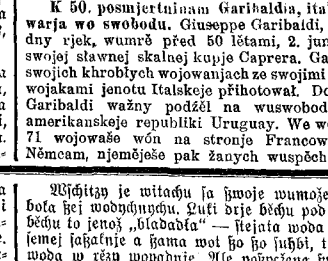

K 50. posmjertninam Garibaldia, italßkeho wojowarja wo ßwobodu. Giuseppe Garibaldi, italßki narodny rjek, wumrë pßed 50 lëtami, 2. junija 1882 na ßwojej ßławnej ßkalnej kupje Caprera. Garibaldi je we ßwojich khrobłych wojowanjach ße ßwojimi ßwobodnymi wojakami jenotu Italßkeje pßihotował. Do teho mëjeße Garibaldi ważny podźël na wuswobodżenju južnoamerikanßkeje republiki Uruguay. We wójnje 1870—71 wojowaße wón na ßtronje Francowzow pßeciwo Nëmcam, njemëjeße pak żanych wuspëchow.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Juźnoczëßka idyla.

11] (Pokracżowanje.)

S łubośce ſ rëży ßo też kuricż nawucżi. Sahe rano jeho ßtajnje ßchmiży a kuntworu cżiwiłowachu — żyke wobliczo mëwaße żaczëłe a ſ bëłymi, wjerdymi pucheżkami pożyte. „Niczo njeje pßcheżiwo tomu — khiba trubka — ſ njej ma ßo cżłowjek ke wßchëm pßchekażanjam bliżicj — k pczołkam a wożam, k ßchmizam a kuntworam — Bóh njeże tobaczej dał podarmo roßcj", wukładowaße Kowaŕ a Zymbura poßtuchaße a kupi ßej tróßku trubku a ßchtoż njebëżße ani pola wojaßow cżiniłe — ta ßahe rano na ßynach a na wotalwach cżinjeße — kurjeße. A poßdźißchu, hdyž bë ßo ßwincził, porjadnje kurjeße — ßwoju ßłaboścj hy ßamołwjał a prajił — „to je mje rëka nawuczyła — ta je na tym wina —"

Hdyž druheho dnja ßaßparne ßtónczko na wukhodże ßtawaße, hižo ßchtyrjo żyżkojo na Kowarjej łukach życzëchu. Pßeđu bur, ßa nim Zymbura a dwaj podrużnicy. Luka wonjeße — każ bołoßne łyßły ßabkyßchcji ßo roża w kwëtnych ſ żmjerczi ßaßudżenych kelußchkach a ßaßyboli ßo, każ bychu to drobe kamußchki byłe. Kożu, kotrež bëchu wótre, ßo do hußteje trawy ßakußowachu a ja żyżkami roßczehu dołhe, taż bródy rune hrjaby hußteje, pożyczeneje trawy.

„Deßchżik pßchijdże —", rjekny Kowaŕ ßtaroßcjiwje, hdyž bë jednu hrjabu dożnkt a k ßtónczej pohladał. SSwëżcżeße pławje a bë ſ pawczinu bëłych pßchewidnych mróżcżatkow wobtkane.

„Pßchijdże — kuntwory ßchcżipaja każ njemdre", wobßtruczachu druży a pußchczachu ſ trukow mróżcżele kura.

„Kur k ßemi pada a żabu nießłaßchißch."

A njebëchu wopak wßchcżili. Żyły dżeń życzëchu a też hißche druhi — ale na wjeczor jeżdże ßo cżißchi deßchżik — njebjo ßo ßaczahny ſ mróczelemi każ ſ rubjanej płachtu a ſ nich ßo njepßchestawaja żypotaße.

Burja dale życzëchu. SSsyczëchu Khmjelkżay a Porażłeży a nadźijachu ßo, hdyž Bóh da a ßłónczko ßaßo ßaßwëżdi — ßo budże potom wßcho ßpëßchnje ßthnycż. Wubjernje ße jim życzeßche — dokelž bë trawa mokra a mjehka.

Ale ßchtwórteho dnja woßtachu wßchitcy każ na roßkaß doma. Deßchżowaßche dale — a wobßtejnoßcje buchu hróßbniwe. Bota — njeżbojo wëßchcżiju ßchumjeße a woda w njej pßchibëraße.

„Żarße łuki w Pucżinje ßu hižo pod wodu", nëchtó woßnamjenjeße.

„Ale Wanija — ta ßtajnje pßenja błaßni."

Ma wuße brjohi a mały jpad. Hdyž Wotawa ßtupa, ßo to łëdy ßpójnajeßch — ße Wanija hižo duży — hdżej nima bëżecj — ßamo ſ Wotawy ße woda do njeje cżißchi", pokojachu ße żußodża a rëku pilnje wobkedżbowachu.

„So by tak — njedaŕ Bóh—" ßtrożachu ße a bojachu ße domyßlicj. „Pßchelinje-li ße woda pßches brjohi — nam pożyczene żyno k Pëßkej wotpłuwa . . . "

Dotal jenoż woda dżëche. Niczo ßobu njenjeßeße, ani trawu — ani kruchi deßkow, ani drjewo. — Bë widjecj, ßo horjeła wokoło SStrakonicz a SSßuchicżu njebë hißchże ßłë. Też ßpławy po njej jëdżechu.

„Kak je?" wotcżachu na nich ſ brjohow.

„Dotal njej ßłë — jenoż hdyby ße pßcheßtało deßchżika hicż", wotmłowjachu ßpławjerjo a je wßchej mozu ße w nahłym wokłonje wo ßhibowaje ße żerdże a wo próßtaje ßadne wjeßła ßepjerachu.

Tydżeń dżerżachu njebjo a rëka żyke Hrodżißchcżo we napjecżu a w ßtrażhe — domiż ßtónczko pßches cżorne mróczele ßłote ßłómczko ßażwëcżi.

Wßchitcy je witachu ßa ßwoje wumoženje a ſ hłuboka ßej wodyhnychu. Łuki drje bëchu pod wodu — ale bëchu to jenoż „bladaďka" — ßtejata woda —, kotraż do ßemej ßażaknje a ßama wot ßo ßo ßuhßi, tak rucże hacż woda w rëży wopadnje. Ale pożyczene ßyno dyrbi ßo ſ dołcżkow na wyßche mëßtna wuwoßyc, ßo njeby njetrjebawßchi njewumokało — njenahniło — ßłódy a wót njeßhubiło.

Hnydom popołdnju woju ridrujo wujëdżechu a na łuki ßo ßamëricżu.

Kóła ßo do roßmjakleje ßemje ßarëżowachu, konje ßapadowachu — tu a tam wew odże bродżachu — ale pilnje wóß ßa wojom wożachu a mjetachu ſ nich trawu, ſ kotrejeż woda żyrczeße, na twjerde a ßuche mëßtna. Jony we nuwjaßanych ßukniach, mużojo we wuhornjenych płatowych tholowach, tak wßchitcy hoży dżëłachu bjeß pßcheßtażja.

„Wojmjemy wßcho?" woprajachu ßo Kowaŕ, kiž we wożże ßtejeße a żwaki namokleje trawy k wojej mjetaße.

„Woßmjemy", wotmołwi Zymbura. Njechajche ßo jemu hißchże jónu ßo wróczicj — na dwaj wożaj bë to hižo mało — „na jedyn to wßcho naložu", rjekny tohodła burej a ſ widłami wułtr kruchi cżejkeje, ßyreje trawy ßdëhajche, ßo ßo jemu widłißchcżo w ruży każ prut ßhibowaße.

Naloży łopaty wóß a hdyż njebë hižo mëßta — ßtejachu na wóß — ßtejachu trawu a nałkadowaße dale.

SStónczko ßëżhtaj hotowaj. Bur wotcżëże k rëży, ßo by ßej błócżanej noßy wumył.

Zymbura ßcżeże ſ łißchnje nawite wotezki a młoßtnu ſ jaßykom. Konikaj łkhiliißchtaj hłowje a ßaczehnjeßchtaj. Ale wóß ßo ani njehëbnu.

„Nó — ßchto to — ßnadź njewucżehnjemoj?" ßo Zymbura wjeßele ßaßmja.

(Pokracżowanje ßcżëhuje.)

serskich kazarnow won pschi pschenahlym wobroczenju pase a so na kuzy loweje nohi strani. Sawolane muzstwo Budyschin dobrowolneje sanitetneje kolonny Czerwjeneho kschza dowjese franzoskeho zrjadowanja „Spielvereinigung" sanitetnym autom do wesenczanskeje khorownje.

— **Kulo kradnyli.** 28. meje wjeczor wokolo 9 hodz. dujchu na Hrodowskim namesce muzake kolo znamki „Kroma". Wono mejesche czorne kroßna, jendzelske wyrobo, zolte hwjena a bliskschitkaj, karbiowan latarnju, Rotax-famobeh, czerwjenej gummijowej wobrucki, brunu loschku. — Wo wobzownje fozelenja prosby kriminalne wotdzelenje w Budyschinje, Burgplatz 6, II.

S **Druzkez.** (Sselborny kwas.) Saschli schtwórtk swojeschke tudomny zimnoschcer Alwin Pelsch se swojej mandzelskej Martu rodz. Richterez, mjes swojimi swojbnymi swoj selborny kwas. W lecze 1907 hebi wonaj zimnosch w Druzkezach kupischtaj a na njej sprawnje hospodarichaj a staj nahladnaj czlowjekaj w zyzej wokolinje.

S **Wbohowa.** (100 schtomow wotrefali a kradnyli.) W poslednim czasu su w lesu kubleria Grula drjewo kradnyli, bjez toho, so mozachu paduchow lepicz. Podobne jara krotke poswjedczenja. Sam je rekeru a pjec wulke schmerki puschczili a wotwolekli. Je so wokolo 100 schtomow puschczilo a kradnyto. Wobsedzerjez chze nekotre rajnje postupowacz pschecziwo kozdemu, kotryhoz nadeje, ze swojim lesu.

Se **Lupoje.** (Granatu namakali.) Lupjanske puze njedzelu wjazy wjese hodne, tohodla buchu porjedzane a na nje pesk a kamjenje zuppachu. Kdyz be pesk nabuppany, wodu na njon wozachu a dokelz be wjele wody trebne, ju i jeneje skoky nize Lupoje bjerjechu a to 26. a 27. meje. Wodu w skale spesknje wotebjerasche. Borzy so dnjo skaly pokasa, rybiczki we wodze spesknje pluwachu. Potom zebi dzecz a dorosczeni je kojachu. Dzecko, kotrez zebi mysleschе, so ma wulku rybu, wuczahnyhwschi spohna, so je granata, tez nescheto druhich wojerskich patronow ze namakachu a kolesowe rany a to pjecz. Policija sledzi sa tym, i wotkel je to do skaly pschischo. Nekotre kolesowe rany po czzikach zwojeho knjesa namakachu. Granatu chze policija rostselicz.

Namakany morwy

S **Lomska** pola Nieswaczidla. Niedzelu 29. meje dopolnja namakaschtaj mlodaj pacholaj z Lomska w nehoze 20 letnej schmerczinje Nieswaczidlskeho hajnikeho rewera na Lomscanskich lezownoscach we wotdalenu 32 njeskeho morweho. Morwy je wesce hizom nekotre mezy tam lezat, pschetoz mjaso na nim besche hizom wupolnje sgate. Wo wobzobje a starobje morweho njeje so dotal hischcze nicko swerzicz hodzalo, pschetoz pschi nim namakane papjery su pod wjedrom tak zepkute, z nich nicko wuczitacz njeje. Na wschem sdacu jedna so we wandrowskim, dokelz mejesche hwezdy zwjerna we spjatku, kaz to wandrowszy maju. Njesnaty morwy je bohze 1,65 m wulki byk. Jeho drasta wobsezesche ze czerwje wojerskeje kholowy, drobnokaschczikatkeho schkerchu ketla a kamjeneho laza, modro- a bjelokmuhateje bluzy w kajkich dejerjo, domownizu a rejnizu khodza, schernych wosujanych nohajzow a wysokich czornych wotnoschenych schnorowanskich stupnjow. Pschi lazu besche nikotwy muzezy czaznik se swedczitym zyrkutkom. Dotal so njese swesczicz hodzalo, hacz je njesnaty naturiske junjerecze wumrel, abo hacz je so na nim slostnistwo stalo. Statne recznistwo a kriminalna policija z Budyschina, kaz tez pschisylkuschne zandarmstwo podawk wujasnicz spytaju. Czelowe skytki su na Nieswaczkoske pohrzebnischcko dowjesli. Schtoz moze wo wosobje njesnateho morweho nescheto sdzelicz, njech to kriminalnemu wotdzelenju w Budyschinje abo blizschej policiji wosjewi.

Cezke njezbozе z motorskim kolom

S **Komorowa** pola Kjukscha. Czezke njesbozе z motorskim kolom sta so wczera popoldnju wokolo 3 hodz na Mužakowskej statnej drozy blizko sanikopruskich mjesow. Motorowemu kolesu bische na storkacu nescheto swadzilo a maschina so pschecziwny a do hata wali. Jodzez Edgar Faust zebi pschi tym wobruczku slama. Jeho sozius Jurij Pleschka zebi noh pukny a druhi pschewodnik je srozelenci wuteczu. Nimojedzazy tuzo polozichu snjesozenju na kromu drohi a wuczahnychu motorske kolo se hata. Sa nehdze dwe hodzinje pschijedze sanitetna kolona Czerwjeneho kschza z Budyschina a dowjese njeschenju do Budyskeje khorownje.

S **Kotez.** (Wotkamana halosa kezeje.) Zadny zjew pschirody nezenny tu na statnej drohy na wschitki wobsedzowacz. Schkom wisa hizom polny nimale wulkich wischnjow a ma na jenej halosy, kotraz je so loni pschi schczipanju wischnjow slamala a jenoz hischcze za skoru wisa, wschо polne najrjeschcheho kezenja.

S **Lubija.** (Wobthadne njesbozе.) Schtwórtk wjeczor wokolo hodz. dwaj motorowaj kolesarjej do so srasyschtaj. Wobschtaj to dejer Hohlfeld z Delnich Kundraczic a blachacz Perschl, kiz mejesche wuczerju Unterstaba se Strapalda na kole. Wschitkzy tzi so slohka franichu. Kolesy so tzetro wobschkodzischtej.

S **Jezowa.** (Wobeh.) Schtwórtk wjeczor wokolo 11 hodz. spali so je slomu kryta brozen Pawoła Wenzla sdopolnje. Nekotry rataschki grat a nescheto slamy so sdobuspali. Schkoda je sdzelana je sawesczenjom kryta. Tuka so na sapalarstwo. Wohnjowe wobory z Jezowa, Miedzichez a Kamjenza buchu pschijdzene. Tak so poradzi hischcze pomske wukhowacz.

S **Kamjenza.** (Sadzesvane njesbozе.) Schtwórtk be so pschi Sserbskej zyrkwi nimale stalo wulke njesbozе. Swanowy prekusch be so slemik. Se sdozowanym pschijadom pak swon so hischcze nekak salapt, hewak by dele padnyl a wjele schkody nacziniz. Nekto tam rano njemoza po swjeczenym waschnju se swonom swonicz.

S **Konjez.** (Sdebjemordarstwo.) Schtwórtk je zimnosczer a domjazy rezнik Kurij Brezan zo wobsednik. Hospodarske starosche njemoza bycz z pschicznu. Najserje je to skuczit w czezkich mytlach. Brezan be tu a w zyzej wokolinje jara wobluboeny.

Z **Kulowa.** (Sleborny kwas.) Tudomny sowski mistr Bozidar Beckel a jeho mandzelska swjedesczasu zasu sobotu swój sleborny kwas.

S **Dyrbacha.** (Dwat.) W poslednich letach tez w naschej wozy sazu bole twarja. Wudowa Hanza Rjekowa rodz. Scheweschkez da swej natwarich nowoczazne domske.

S **Krynschelez.** (Njesboze.) Czerna Bogon sujesbozi pschi dzele. Jemu so packidlo wuzmuny a stani zo na nosu. Ssobustaw sanitetneje kolony jemu prenju pomoz poskicz.

S **Czelneho.** (Sapalerja sajeli.) Dnja 29. haprleje l. l. zo blisto naschеje wozy lez palesche. Nesto je zo poradzilo, sapalerja swjedzicz. Policija je wandrowskeho, wsedzeho pivarza D. sajala. Won je wohen z wotpohladom sakozit.

S **Djewina.** (Delnjoserbski wopyt.) Njedzelu popoldnju zo w Djewinje pschedwjedze Delnjoserbski kwas z Bórkow. Pokazaju so tez nekotre serbske narodne reje. Sstadz tola Djewinsku mlodzinu pohnuje, zez tez swoje Sserbstwo bole hajicz. Njech tez Djewinska mlodzina zez bole haji swoju serbsku narodnu drastu, kiz njeje hubjesicha, dyzit Delnjoserbska, njech zez haji serbske narodne reje a pschde wschem tez serbsku rec.

Wohnjowobornistwo

S **Mateje Borschcje.** Dobrowolna wobora za Maku Borschcz a Hornju Borschcz pschedewsa zebi pjatk wjeczor swuczowanski pohod do Tisoch Hwezdow, so by tam pola pschiwneho hobunitawa Muskmanna shromadzisnu wotmeka. Knjes woborny hejtman Janasch nawjedowasche shromadzisnu a spjeli, so w pschichodze wot nas wuczelnje a tohodla jako wjednik z wobory wustupi. Knjes wopalny direktor Lucius to jara wobzarowasche. Dla knjesa Janaschowych sakitkow pomjenowachu jeho sa czestneho hejtmana. Kapala jemu k wokkhadej sastaniczko sapisha.

Z Łužicy

* Se **Shorjelza.** (Sdebjemordarstwo.) Njedaloko schreberskich sahrodow da so schtwórtk pop. 50 letny muz Barlinskemu autowej pschejeci. Won be hnydom morwy. Jeho personalije njemozachu hischcze swedzicz.

Ze Sakskeje a dalsich krajow

* **Lehnizy.** (Sa wjazy hacz 1000 hriwnow czaznikow kradnyli.) W nozy k schtwórtkej wosbi paduch pola Weigeltez czaznikarskeho wobkhoda na Carthausskej drosy schkleninu wukkadneho wokna a kradny wschitke wukkadzene a wustajene czaznki a debjerki. Wo paduchu jenoz wedza, so je z motorskim kolom wotjel.

Amerika prócuje so wo južny čop

Narodne jemjepisne towarstwo Sjednoczenych statow je zo rozhudzilo, nowu wuprawu na juzny czop sarjadowacz, so bychu so sledzenja admirala Byrda pschi jeho poslednjej wuprawje, kotrez bechu dze tak wulspechne, dale wjedle.

Towarstwo je so na Byrda wobroczilo, so by jeho sasu sa wjednika tuteje wuprawy dobylo. Byrd pak je mjes tym wotprajil, dokelz njeczuje so dosez sprowy, je pak namjetnyt swojeju towarschow Lincolna Elswortha sa wjednika a sa hlownedo retarja Berma Balchena.

Nowa wuprawa budze weso z wjele lepschimi technisкimi pomocnymi srjedkami wuhotowana hacz Byrdowa wuprawa. Je wotmyslene, so je schtyrimi wuprawnymi lodzemi k juznemu czopej podacz. Tam, hdzez mejesche Byrd swoje znate lehwo „Little America", dyrbi so same wuprawne mesto natwarich, kotrehoz wobitacze je na tsi hacz schtyri leta wobliczene. Towarstwo na potajlim wotpohlad, tam dwojzy tak dolho pschebywacz kaz Byrd.

Tak daloko hacz mozno, maju so sazo nehdzyschi Byrdowi pomoznizy na wuprawje wobdzelicz. Wotmyslene tez je, lehwo w polarnej krajinje hizo nekotre mezazy do sledzerskeje dzelawoseje natwarich, dokelz je so wupokazalo, so je Byrd nusowany byl sa zame techniske dzela wjazy czasa woprowacz hacz be wobliczene.

Wschitke wudawki wuprawy budu nehdze milijon dollarow wuczinicz, potajkim dwojzy telko, kaz je sebi Byrdowa ekspedizija zadala. Posticzenje Wilkinsa, wokolo juzneho czopa snowa posypty z nowzerskimi zolmami czinicz, je so wotpokazalo, dokelz su powschitkowne nahlada, so jedna so pschi tom we hlowne wezy wo sensazistke pschedewsacze, kotrehoz wedomostna hodnosez snajnjerischa njeste w zanym pomerze k hobrikam wudawkam, kotrez z tym swizuja.

We amerikanskich nowinach jewi so sa nowu wuprawu najwjetschi sajim. Pokasuje so na to, so maju w pschitomnym hubjenym czasu nimale jenizzy Amerizenjo w scherschim wobluku trebne srjedki sa wuhotowanje tajkeje wedomostneje wuprawy. Amerika moze na to horda dbycz, sdobom pak je jako spechowarka drohich wedomostnych pschedewsacow wulki a wazny kulturny samolwitosez na so wsala.

Nowa wuprawa, kotraz ma so hizo sapoczatk 1933 sapoczecz, ma w tutym nastupanju tez wezty politiski wuznam, dokelz ma so hizo wot Byrda namakany nowy kraj offizielnje wot Sjednoczenych statow pschewzacz. Jedna so pschi tom wsho najprjedy wo symbolisk zit, ale dopominany so na swadu mjes Jendzelskej a U. S. A., jako hdyz Byrd nowy kraj sa swojn wotczinu „sedza", hdyz leho so hy so najprjedy z Washingtonom sedzal. Mjes tym je so jendzelske knjezerstwo po wosudnych jednanjach z Bekym domom wuprajsko, so ninsa na nowym kraju zaneho sajima — tak znajmjenscha mozemy czitacz we amerikanskich nowinach.

Wsho pschewodza wedomostnu wuprawu tez tonkrocz sako filmowa wuprawa. Chzedza tonkrocz znajmjenscha zjecz wulkich polarnych filmow juzneho czopa zhotowicz. Jedyn z wotmyslenych filmow budze zjiwjenje w nowej „Little America" po pschedmjecze romana pokasowacz.

Widzimy potajkim, dzela sa nowu wuprawu na juzny czop so pilnje pschihotuja.

t.

Kak so dzěła kaviar

Kaviar zu, schtoz je swjetscha znate, jikry ryby, kiz so mjenuje jasotr. Mjenje znate drje je, so wotrjadnizy znaja schtyri druzziny tuteje ryby a tajkorz kaviara zaleji na tym, wot kotreje druzziny pothadza. Wopraw dzity a prawy kaviar dobawa jenoz Rusla. Jasotry zu wschudze druhdze wotemrete a njech tez druhdze zu zive ryby pschiwusnych druzinow, to tola njedawaju dalo lo tajkich dobrych zikrow kaz jasotr. Lojenje jasotrow je cjezke powokanje. Rybarjo zu Kosazy, Kirgisowje a Kalmuzy. Woni wutjedza za cjasz tschestkazay na samjernjene reti, wurubaju dzery a koja ryby pschi najwobczeznischich pomerach. Cjasto, wosebje na tonzu symy, so stawa, so so tod kama a zyty czrjodry rybarjow sahinu bjes mozinosze wuthowanja. Jasotry hodza so kotjez tez na tonzu lecza. Ale potom maju so jasotry hischcze zive khowacz snajmjenscha tsi mezazy. Rybazy dawaju jasotry do pkuwazych skhowniznow a cjasnu je pschecziwo wodze reti Wolgi. Pschi tym ryby sendu a jich zikry shubja tuka. Kaviar z tych jasotrow je wozebje dobry a sornozty. Kajkosez pschedawaneho kaviara wotwisuje wot wobsaha zele. Kaviar, kiz ma najmjenje zele, bywa najdrozschi. Czim lepsche su jikry, czim mjenje zele je trjeba ke konserwowanju. Dobry kaviar ma jenoz 3—5 proz. zele. Hubjenske druzziny trjebaju 10 proz. zele. W Ruskej jedza jenoz tolczeny kaviar, kiz szyta wodu nima. Pschiprawu kaviara nawjeduje drohe saplaczeni wotrjadnizy.

Cjezko wolicz.

Mlody muzski pische na redakziju cjazopisa, kotryz saradzuje pohrebkuje mandzelstwa, sjehowaze:

„Lubuju hizo leta dolho khudu, ale wohidnu holzu. Nekto je so do mnje salubowaka jara rjana a njesstoczne bohata holza. Proschu, radzize mi, z kotrej z tuteju holzow dyrbju so zenicz?"

Wotmotkwi jo jemu: „Wozenje so na kozdy pad te wohidnej, khudej holzu. Napischcze pak nam hnydom adrezu bohateje, rjaneje holzy!"

Swólbne powěsće

Sslubjenaj: Melania Schpanke z Horst Scholta we Budyschinje.

Swrjekowanaj: Jurij Dorschan we Lubiju z Friedu rodz. Tischerez we Hodzizu.

Semrěli: Meta Royowa rodz. Jakubez we Dzechorjezach; khowanje je dzensa pondzelu. — Jan Oswald Kessinger, prakt. lekar w Bischheimje pola Kamjenza, 69 let. — Elsa Stadzina w Belej Wodze, 36 lět.

Najnowše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro za jutrischu wutoru:** Njewodstajne.

* **Do Freiburga w Breisgawje je so Oskar Daubmann zrodzeny po 16lětnej wojnskej jatbje wrócził. We zwotowej wójnje běchu jeho Francozowsojo 1916 pschi Sommje sajeli. Dokelz be spytal cjeknyz a pschi tym jeneho franczowskeho strazneho wojaka sabili, kaza jeho z wukasom kriemu dźelu na 20 lět sakudzili. Psched pjecz letami so nětko 36lětnemu poradzi, z Afriki cjeknyz. Po njewuprajenych napinanjach Daubmann do Palerma w Italskej dońdze. Do Chiasse po njeho jeho blizschi pschistajeny w zwotowej wójnje, jedyn sedlowcel z Freiburga, pschijedze. K powitanju běchu so zrodzili na dwórnischczu nětkole tyhaz ludzi sejsche. Hdyz chzysche mesčerjanosta Daubmanna, kotryz be z cjasa wulesł, powitacz, bo won z nadcłowjesnimi napinanjemi na cjełanych a z duschownym pschewsaczom zyłuje wosstajeny, na jemju swoje. Jeho do dwórnischczowego twarjenja dowjesechu, hdyz so po nječim schraba.**

* **Hdyz pjatk popołdnja w Frankfurcze n. M. pjenjezny listymoschcer Mohr do sadnjeho doma pschi pósłowym puczu 27 stupi, muz, kotryz z nim dołdom sastupi, jeho do stowy z twjerdym pschedmjetom dyri. Nadpadnjeny so na semju swjese, na cjoł rubjeżnik listymoschcerja pjenjezmu toschu wutorze. Hdyz pak jena zona se łukodnje khcze, kotraz be potrow widzała, z hłosom po pomoz wosische, rubjeżnik cjeknu toschu pisches murju cjłomy a cjełny. Nadpadnjeneho listymoschcerja z Cjerwjenemu lschcjej dowjesechu, hdyz pschijachu jeho hnydom operowacz.**

* **Pola Wagnera Calabria (w Italskej) su rybazy tsi hobrske żrawizy popadnyli, z kotrychz jena 8 zentnarjow wjesesche. Wona be 260 puntow cjezkeho błótnika (rybu) pójsjela.**

Towařstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik" zmeje stwórtk, 2. junija wjecor ½9 hodź. swoje mesačne posedzenje pola Steglichez (Zmujec) na Christianskej drozy 22. Prednosk so poskici. Sobustawy a pschecelow nalezнje preprosuju predsydla dr. Wjaclawk.

Pančicy. Susodna Wotrowska sokolska jednota wuhotuje pola nas 5. prazninka wjecor ½8 hodź. swój prěni swjedźeń. Tuni zastup a bohaty porjad zmóžnitej kóždomu, swjedźeń wopytać.

Wot směrkow hač do switanja

Pšched dźeń je stworiczel stajił nóz. Na njebjeńcach pożłednja žmuha wječornych serjow dowuhasicha. Sapołdźena cźmjeła nětkdźe po trawje šwoni. Hnójny bruk šo mota pšches pucź, pyta drje runje kryte blido. We dźeczelu woła „cźerjeť" swoju žonu. A wona wotmołwja. Drúšn a rocźt staj šo najpěwakoj. Staj pyšk šhowałoj w pjerju. Ssmuha na wobsorje je wobšlędnyła. Noža pada.

To je thwila, hdyž na holisnje w holi sapoczina potajne žiwjenje. Tu nješchto saschwórcza w khójnach. Hnydom to pšchiúdźe wotmołwa i druheje strony. Potom je wšchěch tónzow hole to saschwórcenje. Jako bychu mnohe pschasne kolesta sapoczałe schwórcecź. Potom nětkdźe saklesta a naras šo mota pšched twojim wobličzkom hobrsti njetopyr, wobhlada šej tebje se wšchěch stron a šo shubi. A schwórcenje sašo sapoczina. Njeběž to njetopyr, ale dejak (Ziegenmelker). Wo dnjo je cźapnjeny šedźał w bólczku na jemi, hdyž je njewidźomny teš sa najwótrischе wócźko, lahnył na jejomaf. Nětko šo sašo trochu wunjemdruje a mota šo a tiwka po holisnje.

Mjes tym bu cźma. Njemójesch wjazu rosesnacź njebjo a jemju. Keški koło wokoło šu šo stradju shubiłe w cźmě, nětko wócźko wotpocźuje, jenož wucho posła do šlepeje cźmy.

W trawje nješchto schukoze a knyksoze. Ssu to trosti, kiž na honitwu du. W lěšnej worjeschinje šlódke potajnstwo wotwucźi. Popješka (Haselmaus) i kołmatej wopuschku tam mjes liščom wokoło schusha. Ssnadź je cźe pytnyła je šwojimaj wulkimaj cźornymaj wocźomaj? Ale ty je šwojimaj dźeńšimaj wocźomaj niczo njewidźisch.

We łuži na lěšnej łuzy nješchto ipodźiwnje šwoni. Klinczi to, jako by pschischka i najdalscheje daliny. Druhdy dwaj, tši šwónczki hromadźe šwonja. Nětko wěm, czehodla šej swónchdźe powědaju bajti wo potepjenych šwónkach. Kuntakwy bźě w cźopłych nalětnich a létnnich wjeczorach wschudźe šwonja.

Po rosatej łuzy, we šwojim šelenym kraleśtwje schuska po šamoteptanych schcźeżkach rzepotawa (Wachtelkönig). Pał tu rzepoze pał tam. Staj to dwaj jenichaj, kotrymajž šo stytka sa lubtu abo je to prawy mandźelski. Spodźiwne je tajte wušnace łubosce, to dyrbiłch rjec. Klinczi to, jako by drjewoschcźěpjeť i pitu rěkaf khětru schcźěpku a pichi tym i pitu šawadźił wo schpak. Hdyž dotho pschipoškaschi, boli cźe wucho.

To šej thwalu šokobika, kiž tam deleka pschi rěczu w hajku bydli. Hdyž pał jeho špew šej dokładnischo wobhladasch, to šo šadźiwasch, šo to je poprawom jara jednore hrónczko. To je měšcźe, jo paschkowroncźk (Heidelerche), kóž a drósti maju wjele wichelakorischu pěsnicźku. Ale tu šo jedna wo to, kak šo špewa. A w tym je šokobik i mischtrom, w tym šo i nim nichtó znaneź njemóže. Snajeźe-li špewarku, kiž móže špewacź špew na jenicźki synk? Ale šokobik to móže a hdyž to njemóže, potom to je hubjeny šokobik. A šokobik špewa wo lubošcźi, naléczu, wo šbóžnych, šlotych thwilach . . .

Teš paschkowroncźk je i łoža stanył a nad nami šo šnoschuje. Njemójesch wupraji cź, kak to cźuje hnuwa, tuta šlódka, mjehka pěznicźka šrjedź nozy. Jenož cźłowiek i kamjenjom měšto wutrobu nima šaricź tutoho špewa. Tutón paschkowroncźi špew je kaž jasolata modlitwa ošcźa, kiž pot šoni šrjedź nozy.

Nětkdźe šowa šašuta. Klinczi to kaž dźiwje šmjecźe. Schtóž pšeni krócź štyschi tuto woschcźerjenje šutawy šam šrjedź lěša, tomu wšoju šlawaja, ale wón šo ani njetrjeba hańbowacź bojoscźe.

Sczin schušnje nad nami nimo. Druhi scźěhuje a wótry tschik rostorhnje cźischnu. Ssutawa twaržuje a to na khětro dźiwje waschnje. Tuto šutanje a wucźe šowow bu teš nastork k wichelakim powěscźam a bajkam pschiwěriwych ludźi. Tajzy šu šo pschezo bojeli nózneho harowanja šowow. Tak teš naštawachu bajti wo dźiwnym honitwjerju a wo božim šedleschku. Schtóž ras je šo dóstał do znjeho roja tajtich schcźowkazych šowow, tón móže rozumicź strach, kiž móže wschédny cźłowiek pichi tym mécź. —

Ranje šwita. Cźerwjena wopuschka wschо budźi. Ssedźi na tichiwej jabloni, w kotrymž bydli, pokkonuje šo a machoze a łupa i wopuschu.

Wotucźi mały kralik w cźernjach. „Žit, žit, tekerek!" praji. „Je to hižo tak baloko? Mój jedyzko, tak špěchnje nózta šo minje!" Potom schušnу i kerka a šawnika i tajtej mozu, kajtuž drobnemu schwjerczej šenje pschiszpti njeby. Potom seskakuje dale dele a šo shubi w podroscźe.

Rocźt šo schwiknje na schtomik. Tam šo najlépje špewa. Synki šo žórla je schiłi. Jako paczerki. Jako kléborna jeschcź wodopada padaju paczerki synkow. A na spoczatku staj dwaj njeśmérnje wyšokaj synkaj. Druhdy šo hrónczko jara rucze sašo šo schrubuje horje, ale pschezo šo štónczi i hłubokim fiśolenjom. A njeśmérnje rucze šokobik špewa. Stary šnajeř Raumann je wunamakał, šo rocźt melancholiśaj špewa a po nim nětko tódy to šame pišа a bledźi. Melancholiśi? Ně! Prawy cźłowiek šo šmérje, hdyž tutón łubosny łubokcźit sajuśa. Rocźt je takrjez šubretka naschcho lěša a šubretka njemóže špewacź melancholiśaj.

Nětko je wotucźiła wscha ptaczina. Kóž a drósti a kokula a dźiwi hołb. Selena zolma šo šmérje i zrjeje schije. Zypa taraluje, šnadź na telefonowym grocze dubluje, pozpula wola w młodych žitach: „Kup mi lit, kup mi lit!" Wurla po powětrje tšéla a schkrcźi. Nětko hakle tucźny wrobl šo hiba se šwojeho hromadu kradnjeneho hnězda. — Prěnja błónczna pruha šo dobywa do pschirody.

Zlět narańšeho sokołskeho wokrjesa w Mešicach

Poswjećenje prěnjeho sokołskeho lětnjeho zwučowanja

„Wěčne hibanje, wěčna njespokojnosć" běše hesło wótca slowjanskeho Sokołstwa Mrošawa Tyrša. A po tutym hesle ma so też naše serbske Sokołstwo, přede wšěm też Bukečanska jednota, kiž słuša k najcźišim jednotam zwjazka docyła. Njech też w našim wichorojtym času so jewja fałšni profeća, kiž chcedźa zamylić Sokołow a jich wabić na wotpuće, w narańšich jednotach woni ženje swój zaměr njedocepija.

„My wot rańšoh wokrjesa
So nihdy njepodamy",

tak spěwaju narańši Sokoljo we swojej hymnje.

*

Njedźelu 29. meje wuhotowa narańši wokrjes swój zlět w Mješicach. Dopołdnja so wotměchu wubědźowanja wo zwjazkowe mišterstwo. Wubědźowaše so pjećoboj, mjenujcy stork kule, cisk hlebje, skok daloko, skok wysoko a běh na 10 0metrow. Liča wubědźowarjow b ělětsa wjele słabša dyžli loni w Radworju. Liwkich bě drje trašiło šerjate wjedro a daloki puć. Wubědźowanja so z wjedrom njeskažachu. Wukonje běchu khmaňše dyžli loni. Dobyćerjo buchu nastupni bratřa:

1. Maks Pawoł (Buk. jedno.) 72½ dypka,
2. Anton Nawka (Radw. jednota) 58½ dypka,
3. Erich Pawoł (Buk. jednota) 53½ dypka,
4. Pawoł Wjenk (Porš. jedn.) 50 dypkow.

Mjez dorostom buchu dobyćerjo:

1. Richard Kejžor (Delnjowjudź. jedn.) 61½ dypk.
2. Jurij Urban (Hrodź. jedn.) 54½ dypka,
   Měrćin Vogt (Buk. jedn.) 54½ dypka,
3. Gustav Rjeńč (Buk. jedn.) 41½ dypka.

Nimo pjećoboja so hišće wubědźowaše jenoboj. Za najwyši skok ze žerdźu dóstaštaj myto:

Gerhard Mjeltka (Rak. jedn.) 2,50 m.
Michał Pjetaš (Radw. jedn.) 2,50 m.

Dobyćeŕ w běhu na 400 m bu
Anton Nawka (Radw. jedn.) 56 sek.

Tak je lětsa zwjazkowy mištr w ludowym wubědźowanju bratr narańšeho wokrjesa, sobustaw Bukečanskeje jednoty Maks Pawoł, kiž dosta jako myto pućowanski Sokoł zwjazkoweho načolnika.

N wubědźowanjach bě też přitomny zwjazkowy starosta br. Jakub Šajba.

*

Popołdnju so potom wotmě wokrjesny zlět a poswjećenje noweho lětnjeho zwučowaniša Bukečanskeje jednoty. Bukečenjo su jako prěni šej wobstarali swoje samsne lětnje zwučowanišco. Su sej najeli pěskowu jamu k połdnju Mješie pod Čornobohom, su z njesměrnej prócu a wporniwosću, při cźimž kóždy bratr nesebicźiwje so woprowaše, tworili zwučowanišco, na kotrež smědźa być hordźi. Je to wulki ryzy sokołski skutk, dopjelnjenje Tyršoweho hesła: „Wšo za cyłk!

Wjedro zwoprědka wohrožeše cyłe předewzaće, připołdnju so z čurami liješe a stary Čornobóh spochi bě zababjeny do mróčelow a kurjawy, jako bychu tluki tam pyrili. Tola njebjesa so smilachu. Hdyž běchu Sokoljo so nastupili k čahej, přesta so kidać a rjane wjedro traješe do wječora a hdyž běchu Sokoljo zaso wotčahnyli, započa zaso so hić.

W 2 hodź. čahachu Sokoljo z Bukec přez Mješicy na nowe zwučowanišco. Też wjesne towaŕstwa, kaž wohnjowa wobora ,wojeŕske towaŕstwo a třelny

so wobdźělichu we swjedeźnskim čahu.

Na zwučowanišću starosta Bukečanskeje jednoty Jurij Zoba wšitkich powitaše, pokazajo na wuznamny fakt, kiž je poswjećenje prěnjeho sokołskeho zwučowaniša w Serbach. Powita też wosadne towaŕstwa a pokaza při tym n harmoniski poměr, kiž knježi mjez nimi a Sokołom. Zahra a zaspěwa so narodn hymna a po njej měješe zwjazkowy starosta Jakub Šajba poswjećeńsku narěč. Pokaza na to, kak je Bukečanska jednota krasnje do skutka stajiła Tyršowe hesło: „Wšo za cyłk, ničo za wosobu." Z tajkim njesebicźiwym, woporniwym dźěłom Bukečanskich bratrow je nastało prěnje serbske sokołske lětnje zwučowanišco. Je to wuznamny skutk runje w nětčišej dobje, hdyž přerada a wotpadnistwo šeri też we našich rjadach. Je nětko přišoł čas pruhowanja też za našu organizaciju, ale wutrajemy a přetrajemy. Twořmy hódnoty, dobywajmy so do přédka. Stóž wotpocźuje a stejo wostanje, tón je zhubjeny w swěcźe. Jenož postup pomha. Njeposkajmy na falšnych prorokow. Wotbywajmy přeradnikow ze swojej krutej wolu k traću, k žiwjenju!

Po poswjećeńskej rěči wotewri so program zlěta. Bukečansey bratřa a sotry předwjedźechu zhromadne prostne. Hrodźišćenjo a Rakojdźenjo na kruhomaj zwučowachu. Sćěhowachu Rakečanske prostne sotrow, kiž předwjedźechu sotry Bukečanskeje a Hrodźišćanskeje jednoty. Bukečanscy bratřa na konju zwučowachu. Wustup Poršiskich Sokolatow (holcow) bě wosebje zajimawe čisło programa Sotry wokrjesa potom Radwořske prostne pokazachu. Bratřa wokrjesa hišće Radwořske prostne zwučowachu a na to Poršiske Sokolata (hólcy) wustupichu z prostnymi. Poršićenjo a Radwořćenjo kopańcu hrajachu z 3 : 2. Zwjazkowe drustwo potom předwjedźe naše Pražske zlětowe prostne, kiž so předwjedźe na IX. wšosokolskim zlěće. Zwjazkowy načolnik Jan Měšank wudźěli myta dobyćerjam. Na kónci podstarosta Bukečanskeje jednoty Pawoł Lubjenski z dlěšej narěču so podźakowa wšitkim, kiž su připomhali k poradźenju zlěta, wosebje też k. kublerjej Soće, kiž je Sokołej městnosć přewostajił. Přizamknje so rjana skupina, při čimž so spěwaše hyrmna narodneho sokołskeho wokrjesa: „My smy rańši Sokoljo".

Ztym drje bě zlětowy program dowučerpany. Hač wostachu bratřa a sotry hišće dołho na nowym sokołskim zwučowanišću, hdyž so při wjeselych hrach wuwi čiłe žiwjenje. Potom skónčnje zaso při zwukach Malešanskeje sokołskeje kapały, kiž bě też popołdnju hudźiła k zwučowanjam, wšitcy so podachu wróco do Bukec, hdyž so na sali Stangec hošćenca přizamknу rejwanska zabawa.

*

Złożenje prěnjeho sokołskeho zwučowaniša we Serbach woznamjenja ważny podawk w stawiznach serbskeho Sokołstwa. Je to zaso kročel doprědka. Njech teč słabuški khabłaju a wotpaduja, hłowny dźěl, jadro a zdónk sokołskeho zjednoćenstwa do přichoda so dobywa po stopach wulkeho wótca wšeho Sokołstwa, dr. Měrosława Tyrša.

Kóždy

z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Pytam hnydom sprawneho a pilneho

młodźenca

15—18 lět stareho, kotryž może z konjom jězdźić

Anton Vacek, młyn a pjekarnja w **Kukowje** p. Kamjenca

Pytam k 1. 6. spušćomnu

dźowku

wokoło 18 lět staru.

Max Gersch w Njeznarowach pola Wujezda

Wulka dźělba

wobručow a šlawchow

wobruč jenož 1.50 hr.
šlawch jenož —.65 hr.

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4.

Běrny

čerwjene a běłe

su na předań

w Stróžču čo. 3

Wysokosućelna

kruwa do čahanja

na předań **w Kupoji 4**

Wopytajće pastwinu horu

(Hutberg) w Kamjencu a jeje hórski hotel

(krasne znutřkowne rumnosće), kćějacu a swěcźacu horu, znatu přez swoje wulkotne rhododentry a acaleje. Cas kćěnja hač do srjedź junija. — Wo přećelny wopyt prosy

E. Hensel. Telefon 238

Pomhaj Serbstwu

a hromadź nawěšći a nowych čitarjow za „Serbske Nowiny"!

Najlěpši škit při khorosćach

zwjazany z posmjertnym pjenjezom a swobodnym wolenjom mjez lěkarjemi a dentistami,

namakače pola nas

Tajkich, kotřiž dyrbja zawěsćeni być (dźěłaćerjow a přistajencow), bjez čakańskeho časa, wuswobodźamy wot wjesneje abo dźěłańskeje khorobneje pokładnje.

Lichterfelder Ersatzkasse, Verw. Bautzen,
Steinstraße 43, 1 — Telefon 2297 — Ręču serbscy!

Sloma

na předań w Sekecach čo. 1

Slomu

k picowanju a k zastajnju ma na předań

Mikł. Bjarš w Radworju 69

Słomu a jědźne běrny

ma na předań

Hantusch w Radworju

Jehnjata

su na předań

w Šekecach 2

Sućelna

jałojca

na předań

w Swinańi čo. 10

Nowe a trjebane

meble

a wutykane wěcy

kóždeje družiny poručа

Fr. Wenzel

jenož na Hórnčerskej h. 11

Też na wotpłačowanje

Přiloha k čislu 124

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 30. meje 1932

Dźěło za narod

Serbske blido w Lipsku.

Wutoru 3. rožownika zhromadźichu so Lipsčanscy Serbja k prěnjemu razej po semesterskich prózdninach w małej radnej pincy. K zawodej wječorka zaspěwachmy sej „Serbske barby". Knjez wyšši wučeŕ Bjedrich powita wšitkich přitomnych wutrobnje, wosebje pak knjezow studentow, kiž su hnydom po prózdninach zaso k Serbskemu Blidu přikhwatali. Serbske Blido je drje so tež w prózdninach wotmětło, ale ličba skadźowarjow bě jenož jara małka. Z radosću powita knjez Bjedrich k. dr. Pawoła Wirta, kiž je z Barlinskeje university k nam do Lipska přisoł, zo by so na našej universiće we wědomościach wudospołnił.

Po spěwja „Rjana Łužica" jima so Gerard Wirt słowa za přednošk „Serbske studentstwo w Lipsku". Hižo 1716 założichu studenća bohoslowstwa serbske towarstwo k spěchowanju serbskeje rěče a serbskeho předowanja. Tuto zjednoćenstwo wusny bórzy, bu potom zaso wobnowjene a dosta nowe mjeno, spaše na to dlěše lěta, doniž jo jedyn hobrski wótčinc ko nowemu žiwjenju njezbudźi. Tajcy zbudźerjo běchu Zejleŕ (kotrehož čas běše najrjeńši w stawiznach serbskeho studentstwa w Lipsku), Jenč, Imiš, Muka a Holan. Jónu so z horliwosću dźěła, potom zas dźěło zapadnje dla liwkosće studentow. Wšitko zależi jenož na prawych wjednikach, a tajki prawy wjednik tež nam nětčišim studentam pobrachuje. Přednošk wuklinča ze słowami „Časo přichodny, zakčěj radostny! O zo bychu z twojeho klina wušli mužojo, hódni wěcnoh' wopomnjeća!"

W dosłowje wupraji knjez Bjedrich nadźiju, zo Serbske Blido njeby ženje tajki zrudny dóńt mělo kaž tuto towarstwo. Ze spěwom „Łužica słowjanska" bě oficielny dźěl wědomostneho wječorka skónčeny. Knjez dr. Wirt powědaše nam potom nazhonjenja a episody ze swojeho Barlinskeho časa.

Zaśdźenu wutoru, 24. rožownika, běchu sej skhadźowarjo Serbskeho Blida do Markranstädta wulećeli. Knjez fararjer dr. Beno Šołta je nas, kaž jónkróć w kóždym semestrje, do swojeho hospodliweho domu přeprosył. A tak khwatachmy pak z kołom pak ze železnicu do susodneho městačka. Knjez farar nas wšitkich nanajwutrobniśo powita a jeho spróćniwa hospoza, knjeni Hana Cyžec z Radworja, so za nas postara, zo njeby žadyn trjebał hłód tradać, ně nawopak, wona je nam telko na blido nastajiła, zo to docyła zjěść njemóžachmy.

W mjenje Serbskeho Blida wupraji knjez wyšši wučeŕ Bjedrich słowa wutrobneho dźaka za wšu lubosć a próću, kiž je knjez farar nad nami dopokazał, a słubi, zo chcemy za to ćim bóle za naš narod, za naše Serbstwo dźěłać. Knjez dr. Šołta dźakowaše so k. Bjedrichej za wutrobne słowa a podawaše nam, wosebje pak kk. studentam, pokiwy, kak a što mamy za naš bohuŕel mrějacy narod dźěłać, zo bychmy znajmjeńša kulturne kubła našeho serbskeho luda za přichodne časy zdźerželi. Jako senior akademiskeho towarstwa „Arnošt Muka" dźakowaše so Gerard Wirt za pokiwy knjeza fararja a słubi w mjenje towarstwa krute dźěło za narod.

K tomu přizamknychu so rjane serbske spěwy a rjana serbska bjesada, kaž je so to w prastarych časach w tutym serbskim městačku też stało, hdyž běchu tu hišće Serbja!

Wutrobny dźak knjezej fararjej Šołće a knjeni Hani Cyžec za tute rjane hodźinki w tutym hospodliwym farskim domje! P-ŕ.

Wustajeńca „Kult a forma" w Budyšinje

Wčerawšchu njedźelu wotewrì so w nowym dźělu měšćańskeho muzeja w Budyšinje hižo dawno wotmyślena zyrkwinska wustajeńca pod wosnamjenjom „Kult a forma". Wustajeńcu wuhotuje pod wjednistwom k. sup. Fröhlicha zyrkwinske pśedsteji-cźerstwo ŕuj. Pětra ſ pśihipóńacza hódnym ŕobuſtkutkowanjom biſkopſkeho ordinariata. Ju pśihipraŵika a ſeſtajała je Wumělſka ſtužba w Drježdźanach, kiž je ſebi ſa ŕuj hłowny nadawk ſtajiła, nowoźaſnych wumělſow ſajimowacź ſa zyrkwinſke wumělſtwo. Kaž hižo powědhmy, je Wumělſka ſłužba wot Drježdźan wuthadźejo hižo w Hamburgu, Barlinje a Wrótſławju ſ tutej wuſtajeńcu ſaſtupjena hyła. My Budyſchenjo dyrbimy ſo woſebje k. ſup. Fröhlichej dźakowacź, ſo je ſo jemu ſ jeho wuſpěſchnym próźowanjom poradźiło, tutu ſa tóſdeho kſchesćanſku ſmyſleneho cźłowjeka tak hódnoſtnu wuſtajeńcu do naſcheho mésta dóſtacź a ju cźyłemu zyrkwinſkemu wokrjeſej pſchiſtupnu ſcźinicź. K wotewrjenju běchu pſchiſchli naſtupnizy ſtatnych a měšćańſkich wyſchnoſćow, zyrkwjow a ſchulow, witowarſtwa a pſchemyſła a druhich jenotliwych ſtawow.

Knjes ſuperint. Fröhlich powita pſchitomnych we mjenje woźadu ŕuj. Pětra a dźěłoweho wubjerka ſa wuſtajeńcu „Kult a forma". Pſchi ſpocźatku ŕuj. wotewrjeńſkeje rěcźe praješche wón ſaſadne wězy k praſchenju kulta a formy. Dołhoŕ cźłowjekoŕo Boha cźeſcźa-nja, wobſteji też kult. S wuſtupjenjom kſchesćanſtwa roſcźeſche kultiſka myſl k wyſchinje a njebu ſ nicźim tak wopłodźena kaž ſ wumělſtwom. Pſchepuśćujemy-li cźaſ kſchesćanſtwa, dyrbimy ſwěſcźicź, ſo ſu we wſchitkich je-ho dobach najlepſchi miſchtrojo ŕuj. najnadobniſche mogy zyrkwinſkemu wumělſtwu wěnowali.

W pſchiſtawknjenju ſ praſchenju, kak w dźeńſnjiſchim cźaſu ſ nabožnym wumělſtwom ſtejı, pokaſa wón na měnejnje naſchich dnjow, po kotrymž je wſchitko nabožne nécźto tak hłubokeho, ſo by tu tóžda forma wuprójdnje-nje woſnamjenika. Dale maju runje dźeńſnjiſchi cźaſ za najmjenje powołany k błędźenju ſa nowymi formami. So je nabožina, ſapſchijaty byćź, ſa to ma nětcźiſchi cźaſ nowe roſumjenje. Nabožina je pſchede wſchim, ſo na-pjelnicź ſ njewuprajnej mozu, kotraž je potajniſtwo ži-wjenja wſchitkich woprawdźe nabožnych cźłowjekow. Sapſchijaty byćź je ſa cźłowjeka potom pſchicźina hłu-bokeho nutſkoweho méra a naſtawa nowa wérna cźło-wjeczneſnoſcź, njewotwisna wot wokolneho ŕwěta. Nécźto wo tutym nowym naſtawanju wěje pjecźa wiſches wſchit-ke naſche zyrkwje.

Njedźiwajo toho pak potrjeba nabožina wuraźneje formy, dokeĺ ſmy cźłowjekoŕo. Tola woſpołkaſujemy kóždu próſbnu formu ſamu na ſebi.

Sſo wrócźo k wuſtajeńcu ſamej, pokaja k. ſuperint. Fröhlich na pěſ. jeko na ſwědźenje, ſo tu w ſtrowych a ŕiwych ſapocźatkach ſtejimy a to ſ tſjoch ſtron. Dźeńſ-niſchi, hoſpodaŕiźy cźeſki cźaſ ſada jednoroſcź. Prawa pobožnoſcź a wobſtejnoſcje naſchich dnjow namakaju ſo w tutej jednoroſći. Hdyž je tu ſpóſnacje ſo to, dyrbi też k tomu dóńcź.

Dale mójemy ſo dźeńſa nad nowym duchom wje-ſelicź, kiž je woſebje pola młodźiny wobkedźbowacź. Njeſmémy, ani w zyrtwi ani we wumělſtwje ſtejo wo-ſtacź pola formow gotiki abo baroka, pſchetož w tym mohło ſo ſamo truch njewěrnoſcje widźecź. Bźoženje naſchich mumělſow ſa wěrnoſcju dawa ſpomoźne wu-błędźi wocźakacź.

Stónźnje ma ſo wężownoſcź ſadacź. Wobſteji drje wężownoſcź bjes ducha, ta ma ſo wotpokaſacź a ma ſo wuſtupowacź ſa nadobnu wężownoſcź. Na tutym ſakła-dźe je potom płodne ſhromadne dźeło ſe ſtrony ŕwěta a zyrkwje możne.

Na praſchenje, kiž běſche nam ſtajił, ſ wotkel pſchiń-du cźi wumělcy, kiž w tutym ſmyſle dźěkaju, wotmolwi k. ſup. Fröhlich, ſo ſmuźicźi muźoŕo ſpóſnachu ſtrach, ſo wumělcy ŕwoje ſamžne puće dźěchu a ŕu jich ſawotali a wjeſeły wothłóŕ namakali. Drježdźanſka Wumělſta ſłužba je próźowanje, wumělcow ſa zyrkwinſke wumělſtwo ſajimowacź, na ŕwoje khorhoje napiſała. Wěſo je wjele hiſchcźe pſchiſi apocźatku. Tola ſo ŕu ſebi to doſyła ſwěrili, ma ſo jako ſkutk pohódnoſcźicź.

Nimo je cźaſ wulkich pſchewmjetow. Schtoŕ je w lu-du hiſchcźe woprawdźite a wérne, ma ſwoprědka w ma-łym kruhu ſkuttkowacź. Tute małe ſrjedźiſchcźa mogy méše ſo witacź jako natwarjaze momenty ſa naſch żyły wótżny kraj.

S pſchecźom, ſo by też tuta wuſtajeńca k nabožnemu wobnowjenju němſkeho luda pſchinoſchowała, ſkónczi k. ſup. Fröhlich ŕuj ſ hłubokeho cźerpany a ſ cźopłym namołwjenjom na to wérne njeſeny wotewrjeńſki pſchedniočſk, kiž pola pſchitomnych ſahorjeny pſchikłeſk namaka.

W mjenje biſkopſkeho ordinariata powita k. měšćańſki rada Brugger pſchitomnych a wuſběhny, ſo je ordinariat rad wuſtajeńcu wuhotowacź pomhał. Wo-ſebje witaſche wón myſlicźu, zyrkej a wumělcow ſebi bliſcź a wénowaſche dźakne ſtowa Drježdźańſkej Wu-mělſkej ſłužbje.

Sa Budyſki měšćańſku radu rěcźeſche k. měšćań-ſki wyſchſi twarſki rada Göhre. Wón pokaja, kak wulki wuſnam ma Budyſki měšćańſki muſej wo zyrk-winſke wumělſtwo a wupraji ŕwoje wjeſele, ſo ŕo tuta wuſtajeńca nowocźaſneho zyrkwinſkeho wumělſtwa tu wotewrì, wo kotrejž je ŕo hižo krótko po wotewrjenju noweho dźěła měšćańſkeho muſeja jednało.

Knjes muſejowy direktor dr. Biehl pokaja woże-bje na winowatoſcźe měšćańſkeho muſeja, kotruž wi-dźi w tym, ſo zyrkwinſke wumělſtwo ŕobu na pśenim méſtnje haji.

K ſkónczenju k. ſup. Fröhlich dźěli, ſo je wuſtajeńca „Kult a forma" dwě njedźeli dołho wotewrjena. We tutym cźaſu wotmětejaj ŕo też woſebitaj pſchednoſchkaj. Pśeni pſchednoſchk budźe pjatk 3. junija wjecźor we 8 hodźinach. Poreźi k. domiti pŕedaŕ ſ Kirchbach ſ Drježdźan wo themje: „Bóh w tworjazym wumělſtwje". S katoliſkeje ſtronu ŕo po wſchém ſdaźu tydźeń poſdźiſcho pſchednoſchk poſtići, najſkerje pſchednoſchuje k. arzyſbiſkop dr. Gröber ſam. Dźeń a hodźina ŕo hiſchcźe wojſewitej. Nimo toho budźa też wodźenja po wuſtajeńcu, pśenje je dźenja pop. w 3 hodź., druhe jutiſe wutoru pop. 1/4 hodźin. Dalſche wodźenja ŕo hiſchcźe woiſewja.

*

Na to ŕo hiſchcźe k. dr. Hirzel wot Wumělſkeje ſłużby dźěłowemu wubjerkej wutrobnje dźakowaſche, k. ſup. Fröhlichej na cźole, biſkopſkemu ordinariatej, k. direktorej drej Biehlej, wſchitkim ŕobudźěłacźerjam a wobkedźam, kiž ŕu wży k wuſtajeńcu poſcźiłe.

Potom pſchewja k. dr. Hirzel wjedniſtwo pſchitom-nych po wuſtajeńcu.

*

Wuſtajeńca „Kult a forma" dźeli ŕo do dweju hłowneju dźěłow, do wężow zyrkwinſkeje potrjeby a do ryŕowankow wo zyrkwinych twarach. Na prěnje pohła-dnjenje napadnje wobkedźbowarjej jednoroſcź wuſtaje-nych wężow. S zyłeje wuitajeńcu cźujemy ſamérne pro-zowanje wo pſchedſtajenje wérneje wumělſkeje myſle. Myſlaŋy wobhladowaŕ wſchitkich wuſtajenych wężow ſebi wésće bohaty nutſtowny dobyŕk ŕobu domoj wo-ſmje. Nadrobniſchu rospraŵu wo wuſtajeńcu ŕamej po-damy w jutſiſchim cźiſle.

Zbožopřejerjo

Hdyž naſhonjeni mužoje, kiž ſu pſched ſedźeſatkami jenu a tu ſamu ſchulſku ławku ſtóźili a nětko w nahła-dnych ſaſtojniſtwach ſtoja, ŕo raś ſetkaju, dopomnja ŕo rad na ŕwój ſchulſki cźaſ a na ŕwoje tehdomniſche ſkupikoſte doſchnje a na wuwuczowanje, kotremuż ŕo njerad pod-cźinichu.

Naſſa a Bredereŕ běſchtaj wobdarjenaj wuczownjaj, ale njemźeſchtaj ſa ŕwojeju wuczerjow ženje wjele wyſche. Nětko běſchtaj pſches ſaſtojniſtwo ſebi ſaſo bliže pſchiſchłoj a wobnowiſchtaj ŕwoje pſcherjeſeſtwo. Nécźnik Brederek ſedźeſche po wjeſeri pola ŕwojeho pſcherjeła Naſſy, kiž bě-ſche ſ ſwjednikom měſcźańſkeje banki. W jeju towarſtwje łéſche Brederekowa mandźelſka. Pſchi winje a dobrych cźigarach ſabawiſchtaj ŕo a ſpomniſchtaj też na ſchulſki cźaſ, kiž ŕo jimaj w rózowym ŕwětle ŕwećeſche.

„Wjele ſchula na nanaj cźinita njeje", měnjeſche Bre-dereŕ. „Wſchitko, ſchtoŕ ſmóŕi tam wutkoŕ, ſmóŕi po wob-ſtejnym pruhowanju ſaſo ſabyłoŕ."

„Wjeſtſchi dźeŕ", pſchiſtaji Naſſa. „Tola wéſte ſaſaſy, kotreż ŕo hiſchcźe dźeńſa ſłoźu, ŕu ŕo tehdy kładke. Ńoj wutkoŕ, jaſnje wyſłitéź, ſa tóźdu myſl pravwy a ſ wurras namakacź — w tym nje ty pſchetrjeſchi — ele na ſtawiſnach a literarnych łniſach, ŕmóŕ w prinje uſłoŕ. To je mje ſtary — kak dha hnydom rékaſche — wużił."

„Měnjiſch ſtareho Proſcha?"

„Nrawje, ſtary Proſch! To běſche po prawym kraſny cźłek! Leźdźu jeho ſaſo pſched ŕobu, ſnźheho muźika ſ ſrjédźnymi włoſami a wyſokim cźołom. Lutuju ſnjes, kiž naju ſajimaſche."

„Hdy by tebje ſłyſchał! To by jeho ſnjeſeliło, wboheho hłudeho cźłowjeka!"

„Cźehodła hłudy? Je hiſchcźe żiwy, a ty wéſch wo nim?"

„Haj, pomyſł ſebi, pſched kŕótkim ſetkachu ŕo naju ſa-ſtojniſke pnjeże. Sa jenehoŕ ſ mojich najlepſchich klientow dyrbjach jeho cźaſacź dać."

„Dobreho ſtareho Proſcha? Ty ſy ſadławy cźłowjek, Bredereko!" Bankowy wjedniſt běſche ſrudny, a jeho młoda mandźelſka łamaſche naſtrózena rucy.

„Schto dyrbju cźiniccź? Dwjerda pſchiſłuſchnoſcź! Na liſtnjej pſchikaſni k płaczenju njewodźach, wo cźim ŕo jedna. Mjeno Proſch běſche mi cźyſte njeſnate. Schtó ſnaje ſta-reho gymnaſialneho profeſſora; kiž je dawno na wotpo-cźinku, wopuſchcźeneho njeſenjenja w pſchedměſcźańſkej ſtwiczźy? W aktach ſteji, ſo je ŕwoje ſamożenje w inflaſiji ſhubił a wotpoczinke dołhody pſchetrjeba ſa knihi. Pſches łupjenje knihow je pola mojeho klienty, kiž knihemi wikuje, wjele dołha naczinił. W blišćim cźaſu je 80 lét ſtary a njewě ſ dołhom, hdźe nuts a won."

„Njewě, hdźe nuts a won", wospjetowaſche bankowy wjednik ſ hłowu wjo, „budźe 80 lét ſtary, nichtón jeho njeſnaje. Po ſtach ſedźa ſchulerjo ſtareho Proſcha w dobrych ſaſtojniſtwach, ſu jeho njeno ſabyli, kaž wón jich, ale trada muſu ŕwojich łubych knihow dla, ſjubi ſkónczinje ſwjét ŕwojeho ſamożenja . . . je ſebi to naſche dła ſa-łużił?"

Nécźnik dyri na ŕwoju wutrobu a rěcźeſche ſe ŕwojim pſchecźelom wo kurſach a terminjach a druhich wężach.

*

Nanje 80. narodninow ŕwitaſche, pomnóżene a ſymne. Khachle běchu ſymne, dokeĺ běſche hoſpoſa hnéwna, ſo daſi ſaſpłacźiſt njebě. Proch a zigarowy popjeſ ſo kurjeſchtaj, hdyž w ſparnym pſchewobłeku ſedźiwje w ŕwojich knihach pytaſche. Na najrjeńſchich eſſemplarach běſche ſaſtawſki ſygl widźecź.

Tak huſto, hacź ſtarenu Proſchej tajka kniha do rukow pſchińdźe, ſtróži ŕo kaž pſched ſchlinowym żelesom a puſchcźi ŕo mnoźny pſchi piſaku dele, hdźej bromady papjerowu ſe-żachu, na kotreż bě profeſſor ŕwoje wuczby napiſał, kiž pak cźiſchcźane njebruchu. Sa ſledźnika ŕo Proſch jenje dźerż-ał njeſe, ale na ŕwoje wuczeńſke wohebnoſcje běſche hordy.

Runje běſche po dźiwnej ſwuczewſkej ŕwój hłoŕ po-ſłéhnył, ſo by wot piſaka ſem, każ by pſchi ſtejdnu pſched ŕwojej rjadowaju wołdźi ſ wótżnje ſtawiſmy wucził. Dha ſta ŕo njewocźakane myſlenje. Hoſpoſa ſaſtupi ſ korbikom kraſnych rózow a bórzeſche: „To ſe ŕo wotedało", ſtaji jemu korb k nohomaj a bo wotſali.

Profeſſor pohlada na rózje a měnjeſche, ſo je to wćiaſte myſlenje. Dha wuhlada ſkartin: „Ńſwojenim wěhdujſchemu cźeſcźenemu wuczerjej, kuſejej profeſſorej Proſchej ſ nai-wutrobniſchim ſbożopſcheczom k 80. narodnemu dnjeŕ! Mlynk I a II."

Schtóźkuż wijeſche ſ hłowu, ſmějeſche ŕo, ſo běchu jeho jubilej wſſjawnili a wjeſeliſche ŕo nad ledźiwjeſcje nje-ſnateju wuczownjow. Se ŕwojſchim błokom a wuraźom pſchednoſchowaſche dale. Po ſtutwórcej hodźinje pſch-korb je wſchelakimi dobrymi wężami k łoži wot pſched kiž běſche wot wożebneho kuſeja poruczniſcej dóſtał. pſchińdźe liſtnyſchcźef ſ telegramami ſ mjſta a dale, ſ wutrobnych ſtowach kuſejej profeſſorej ſboże pśeje jenož ſchkoda, ſo ŕo jubilar na ſjenehu wotwjeſenja nicź njeměješche. Też napiſmna njeměješche, ko by ŕo dźakowacź.

Jenni běſche, każ by ſe ſymnoſcje pinzy ſa ſo wo ſkoptehu błónja ſtupił, kiž wſchelkim ſamam ſcźiſcźi,

Ze skuposte začinjeni

Hakle njedawno sbudźi w Jendželskej struchły wotud jencje złužowneje, kotruž bě jeje knježstwo pisches wschacz lět dołho w cźmowej komorzy saczinjenu dźerżało, najwjetsche roshorjenje. Ale takte padły njejsu dozsyła tak żadne, kaz mohł cźłowjek powschitkownje wěricź. Pischcżo sajso mójemy słyschecź, so saczinja njeźłowjesjay starschi swoje dźećzo do nekajskeho struchleho kuta, dokelź njeże dźećzo po jich pischeczu, so krjuduja je z njedaża so jemu najeść, tak so ju wbohego dworjenja wjelischa, pischiłdu-li jeneho dnja sajso na swobodu, swój rosumeck sbubile.

Njeże hischcże dołho, so prózowasche so jena żona wo sastojnstwo hospodarći w jenym wulkim pensionacje. Jako bě swoju złużbu nastupiła, sesda so jej, so je někoho w pinczjnem bydlenju rejicź złyschała. Hdyż pak so wobsedżerja domu wopraschа, snapischcźiwi jej tutón, so njetrjeba so wo to dale starać, je to najlepscha podružniza, kajkuż je hdy měł, stara knjeni, kotrejż wěcże so najlepje. Hospoza złędżeschе pak tola sa tym a namaka w cźmowem, mokrym kuże schtyriaschcźasowe gaczłetnu knjeni, kotraż bě swoju chežu nětczischemu wobsedżerjej wotstupiła s wuměnjenjom, so ju seźiwi a so smě tam dale bydlicź. S tutami bě jeje duch troschku seźlabił; njedżakowny chežiny wobsedżeć pak sajsini ju a dawasche jej jenoż k jedży, schtoż wot wobjeda wostawasche.

Njedawno dźesche muszli po jenej drósy města Newyorka. Nadobo padny pscheд nim mała tyste k jemi. We njej leżesche papjerka, na kotruż běchu napischane nimo mjena a adrezy złowa: „Pomhajcże mi, smy saczinjena!“ Muszli pschepoda papjerku policiji a tuta namaka w małej komorzy horjeka pod tschu wósomdżesacźłetnu jónsku, kotraż bě zakle swoje wobsedżeństwo pscheд dwěmaj lětomaj pschecźelstwu pschewostajiła, kotreż we zsamsnej chęži bydlesche. Jako dźaż sa to bésche ju někto lube pschecźelstwo saczinikło a krjudowało, a bé-li so nichtó sa starej żonu wopraschał, potom stajnje rékasche, so je khora a njemóże tohodła żadyn wopyt pschijimacź. Jenoż s pschipadom mózachu ju wuthowacź, pschetoż pschecźelstwo bě zebi wusichło a s thwaitom sapomnikło komorzyne durje samknycź. S tym móżesche stara żona do jitwy pschiicź, kotraż na dróhu won leżesche, a swoje pózestwo na tole waschnje dele cźisnycź.

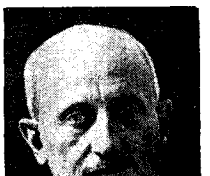

Grichiski nowy ministerski president. Alexander Papanastasiu, kiż bése hižom raz grichiski ministerski president a kiż we nětko wotstupjenym Venizelowym knježerstwje w opposiciji steješe, je dostał nadawk, zo by nowe grichiske knježerstwo zestajał.

list wot rěcznika Bredereka bésche pódla, kotryż jemu wosjewi, so zebi knihikupc wot Proscha nicżo wjazy njeżada a so je jeho konto sarunane.

Wumożeny dołžnik zebi prajesche, so je to dar nébduscheho schulerja. Jenoż to njemóżesche sapschijeć, kak zu wschitcy jeho wobstejnosze znaci nawukli.

Hischcże njebé so dodżiwał, pschijeżdże rjany wós a sasta pschi jeho wrotach. Wożebny knjes wustupi a pschedstaji so knjesej profesorej jako statny minister schulskeho wotdźelenja. Wyżoki kóonk w ruzy dźerżo, dźesche: „Wyżokocześcźeny, luby knjes profesoro Prosch! Dowolcże, so Wam k Waschim 80. narodninam w mjenje Waschich nébdusrich schulerjow a wucżerjow a zyłeho kraja najwutrobnische złożopschecza wutraju. Wasche saslużby jako wucżeŕ a wocżehnjeŕ njejsu so jenje pschipósnake. Cźim zwěrnischo zu cźi, kotrymż sce Wy rosum sa hobrow a podenbżenja s naschich stawiznow wubudźił, kotrychż sce se sahorjeujom do złowéta naschich bażnikow wjedł, kotrymż sce ważnosć naczeźeneje rěcze wotewrił, tute saslużby w złowjich wutrobach wobkhowali. Hólzy a mkodżenzy, kiż zu k Waschimaj nohomaj złydali, żneja jako mużojo plody dobreje wucżby. Złwjenje je Waschich schulerjow do ważnych powokanjow pscheżadźiło, hdżeż so dżaknje dopomnju na muża, kiż bé na duchownym polu s jich wodżerjom. Tohodła so wjeselu, jenu złwoje pschipósnacze wuprajicź. Jako złwonkowne znamjo trajazeje lubosce a poczelczowanja pschepodam Wam w jich mjenje tutón dar, kiż dyrbi k tomu złużicź, so byschcże zebi knihi, kiż zu Waschemu złiwenu duchej nusne, kaz druhim wschédnym chlébé, wobstaracź mohli.“

Stary Prosch, kotremuż pod nawoczemi tolste złyły pisches liza bézachu, pschija ważny list, dha zebi ruku tschacź, rěczesche nétkotre złady wo njesaslużenej czesczi a milosczi, a hižom bésche so wożebny wopyt wotzalił. Ale jeho wós njejedżesche na ministerstwo, ale k wohydlenju wjednika banki Nasse a dosta tam w karaži złwoje męstno.

„Kak je wotbżakło?“ pschija knjeni Nassena złwojeho mandżelskeho. „Sby pobożne jebanje dostojnje pschewjedeł?“

„Ty ły mje k tomu skutkej wabiła!“ dźesche Nasse a wokscha złwoju duchapotnu mandżelsku. „Nadżijamoj so, so prawy minister nicżo wo tym njeshoni! Moje hubjene złwédomje chzu s tym směrowacź, so ma stary Prosch nétk i wainlelsicha wiecżor złiwjenja bjes staroscżow.“

Wożebje hrósbna bésche namakanka, kotruż sczinischtaj lżnej dżełacżerjej pola Versailles. Wonaj słyscheschtaj nadobo nékoho stonacź a namakaschtaj po krótkim pytanju w jamje pod łuchimi halosami staru żonu, kotraż leżesche tam każ w rowje. Bésche to żona jeneho trundlaka, kotryż bé njedaloko w jenej bécże złiwy. Bé ju pscheд wózomnacze méżazami do tuteje dżéry tyknył, kotraż bésche pschehłubota, so mohła so stara żona s njeje sajso wudrapacź. Hdys a hdys pschinjesze ji jeje muż nécchto k jedżi, njeda pak jej i jeje rowa won. Hdyż ju namakachu, bésche stara żona żama tócź a łoża. Dawjesechu ju hnydom do khorownje, ale wona wumrě hižo sa nékotre dny. Muża pak tyknychu do khlostarnje. nk.

Nésto wo kholowach

Kholowy su ważnische hacź koschla, njech su to mużaze abo żonjaze. Hacź do tónza 18. létstotka bésche sa żony khodźicź w kholowach hańba a poniżenje a hdeź tajku kholowatu knjeżnu abo knjeni lepichu, bu wona jako złhłotanje wustajena k sjawnemu wużiwańschowanju. Sapoczatk 19. létstotka pak pokasachu so tu a tam khrobliske żony, kiż tola radscho méjachu cźopłosez hacź synu a tohodła khodźachu w pschilébowatych kholowach. A tak żonjaze kholowy so w poślednim létstotku telko tkócź pschemenjowachu, jako bychu chzyle dołhu bjesłholowowu dobu s tym sej narunacź. Bżchu pak krótke, s brokata, se źidy abo se złomota, pak dołhe hacź na kulki se zankami, bżchu pschikholowate, so so nimale pukuchu a sajso złerate pludrawy. A pschezo bżchu rjanoluki złpołojom a prapa... „Nétczischе su tola najchmańsche!“ A méjachu wesze jatnje prawje.

Mużojo hižo dołho w kholowach khodźachu. Hižo stari Persiczenjo a Zidja hnajachu kholowy. Jenoż njewěmy, cźehodła w kholowach khodźachu, hacź se złrotwornischi, moralitischi abo estetitischi pschicżin. Stari Grekojo a Romjenjo pak sjyła kholowow njesnajachu. Romjenjo so jara sadżiwachu, hdyż tutón złpodżiwny złhat wuhladachu na nohach Galow. W Galiśej wschak bżchu takte kholowy trébne, pschetoż tam bé tehdy jara synne podnjebje, tak stronowcze schkhodżesche. Wbohy romiszy wojaz, kiż dyrbjachu pisches Alpy, złwoblekani jenoż żelezne brónible a krótke łukniczki. Ale też Romjenjo dyrbjachu pschewżacź kholowy, njech też najprjedy złyły senat a sjawnosć bésche pschecźiwo tomu a to i dosez rosumnych pschicżinow. Bojachu so wotkrućenja. Stónczuje wyschnjesze dowolachu kholowy jenoż thorym a thrym ludżom. Posdżischo wosche też wschitcy Romjenjo so śwuczachu na kholowy a njebé wjazy hańba w nich khodźicź. Stari Sskowjenjo khodźachu hižo w sapoczatku w dołhich kholowach. Sapoczatk kholowow bé pola starych Germanow nékajse wobwiesze nohowe, i cźinu so schkitachu pscheд synu. Tuto wobtwiesze so pschiprawi s kożuschiny. Poźdżischo nastachu kholowy pobrene na nasche dżenżnische nohajzy, njenujzy kóżda kholowa sama sa so. Pschipinachu so k pażez. Béschtaj to petajkim dwaj kużaj a kholowa też dżenża hischcże prajimy por kholowow.

Hospodarski rozhlad

Pondżelu 30. meje 1932.

Na burśach bé sandżenu sobotu ménjenje sżłabjene. Burśa drje na nasche politiske pomery trochu smérniscko shladowasche. Wot sobotu sem je so politiśe njebjo se cźornymi njewjedrowymi mrokżelemi pocżahnyło. Dżenżnische rańsche wulkomésczańske nowiny pschinjesechu pschekrapjaju powésć, so statny kanzleŕ dr. Brüning-ma wjazy dotalneje dowéry statneho prezidenta a so so hotuje tehodła złwoje hamtu jako kanzleŕ a jako minister złwonkownych naležnoscow złożicź. W bliżschich dnjach méjesche so nowy sażwoleństi nuzowy sakoń wudacź. Pischedożne knjeże dworu méże so po tymle sakonju parzelerowacź a na nich ratarje sażwolicź. By to był bjes swéta pucź złydam tych, wosczobje i burskeho stawa, kotśi dźéła nimaja sa sujeżliwu rentu, statok, dźélo a chléb pschiwobricź. Nyczerkublerjam je so najskerje poraczło, se wuspéchom tutón nuzowy sakoń sadżewacź. Dżenża so najskerje rospudźi, hacź kanzleŕ a jeho złyte knježerstwo wrócżo stupi abo niz. W Oldenburgskej nazionalsozialistiśi wożera pschi wólbach do krajneho złima absolutnu wjetschinu dozpichu, s 46 złydłow dostachu 24. Nétko su i knjesom w Oldenburgskéj.

Produktowe witi pschinjesechu jenicżky nasymskemu jecżmjenjej sżłabjenje wo 5 pj. po zentnarju. Wischе druhe druzżiny dotalne placźiny dżerżachu. Pschenża sachowa dotalnu placźinu, tola w pschichodnych dnjach so najskerje sażwoli. Rożka so mjenje požadasche. Sa poloźliske termije bżchu placźiny sżłabjene.

Zentnaŕ placźesche sobotu w Barlinje:

Pschenicźy 13,45—13,55 (13,60—13,70) hr., rożki 9,80 hacź 9,90 (10,10—10,20) hr., nalétnjeho jecżmjenja 9,25—9,65 (9,30—9,65) hr., nasymskeho jecżmjenja 8,85—9,20 (8,90—9,15) hr., wowża 8—8,15 (8,20 hacź 8,45) hr.,

w termijowym wikowanju:

pschenicźy:

sa meju: 13,95 (14,15) hr.,
sa julij: 13,60 (13,67½) hr.,
sa september: 11,42½ (11,28¾) hr.,

rożki:

sa julij: (9,52½ hr.),
sa september: 9 (9,12½) hr.,

wowża:

sa meju: 8,67½ (8,73¾) hr.,
sa julij: 8,77½ (8,92½) hr.,
sa september: (8,67½ hr.

Placźiny w spinkach su placźiny tydżeńskich wikow. Sdżeż pak żane naspomnjene njeżsu so njepschemenichu.

Sswinjoze witi we Wotrezach.

Sobotu 28. meje 1932 bżchu na witi pschinjesene 255 prosatow a 3 bżcaki. Sa prosata placźachu 4—6 tydź. 8—11 hr., sa 6—8 tydź. 11—13 hr., sa 8—10 tydź. 13—14 hr. Sa bżcaki placźachu 4—5 méżacźne 25 hacź 35 hr. Kupcy so dlichu, tola njewosta wjele złytka.

Sswinjoze powésze.

Pschedawanja:

Wutoru 31. meje 1932

w **Schmunowje** pola Rózanta, pschib. w 12 hodź. w posesenju: Zuéjowa s wotkchidanu.

Khéża złuchcza złatarjej Michałej Scholcże w Hatach 5 pola Wotrez. Hódna je 4800 hr. Wopałna pokładna 4500 hr. Pschedawanje budże wutoru 12. 7. 32, rano we 8 hodź. w Kamjenzu na sudnistwoje.

Konkurs.

Sud w Lubiju je konkurs wotewrił nad samożenjom torhoschcźowcje drogerije Max Alfred Klouż we Wósyorku. Sa sarjadnika prawiśnika dr. Friedmanna w Lubiju powinowaschi a 1. termiju na pjatk 24. 6. dop. w 9 hodź. a 2. termiju na sobotu 6. 8. dop. w 9 hodź. do Lubija na sudnistwo swolawschi.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wottowe symjo ... ... nowak 10

Płaćizny po złotej hriwnje

	28. 5.	27. 5.		28. 5.	27. 5.
Pšenica	269-271	266-271	...	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	196-198	196-198	woka	16,0-18,0	16,0-18,0
jačmješ, nal.	—	—	mądre lopiny	10,0-11,5	10,0-11,5
jačmjeń	177-184	177-184	holte lopiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	160-163	160-163	koradella	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	raps, wosuška	—	—
pšeńc. muka	28,0-35,5	28,0-35,5	lany wosuška	10,5	10,5
rožana muka	5,7-27,7	25,7-27,7	auch. truhaně	8,80	8,90
pš. wotruby	10,7-11,2	11,2-11,7	hórny kruški	—	—
rožne „	9,0-9,5	9,5-10,0	syno, 50 kg	14,5-16	14,5-15,5
raps „	—	—	rožana słoma	25	13-15
hróch Viktor	17,0-23,0	17,0-23,0	pšeńc. „	10,5-12,5	10,5-12,0
lane symjo „	—	—	wowsena „	11,0-12	11-12,0
pjenjuški	16,0-18,5	16,0-18,5	ječa „	11,5-12	11,5-12,0

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerl w Budyšinje. — Za lokalny dźél a feuilleton: A. Dučmaŕ Budyšinje. — Za nawóšk: G. Janak w Budyšinje.

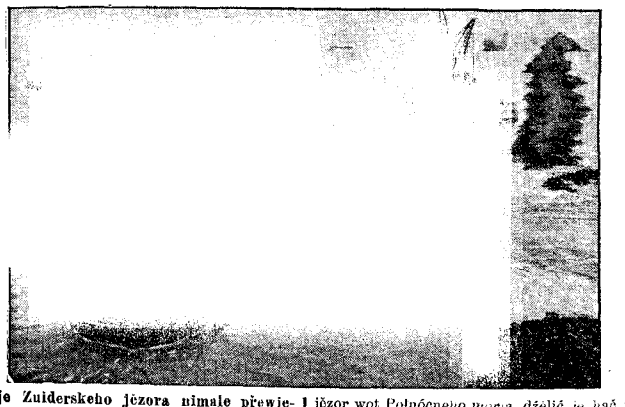

Wusuńenje Zuiderskeho jezora nimale prewjedżene. Jene z poslednich wotewrjenych městow hobrskeho hańenja při wuliwje Zuiderskeho jezora w Hollandskej. Hańenje, kiż budże za nékotre dny Zuiderski jezor wot Polnócneho morja dźelić, je hać na nékotre snadne městna we swojej cyłej dołhosći hotowe. Jedyn z najwjetšich civilisaciskich skutkow swětowych sis wiznow z tym před swojim dokónčenjom steji.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwkam ćěłneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin písnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 125 — **Budyšin — Wutoru, 31. meje 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Brüningowy kabinett wróćo stupił

Wólbne dobyća nazionalnych sozialistow žu stejišćo Brüningowcho knježeństwa podrjte. S Hitlerowymi wusłowami je žo Brüningowy kabinett tak žylnje satřchał, so žo njeje mohł padnjenja iminyć. Sćelmiske wólby w Oldenburgu žu znowa pokasale, so němšti lud wot Hitlerowcho systema wočakuje, so žo ł nim ł nětčišćeje hospodarske nusy wuwinđje. Ludowu wolu pśihipołnawajo, žu žo dr. Brüning a jeho ministrojo rozsudźili, swoje satłojnstwa złožić. Pónđelu pśihipołdnju je dr. Brüning němskemu presidentej žadosć pśepodał, so chce zyły kabinett wróćo stupić. Němski president je do tejele žadosće swolił a dotalnemu němskemu knježeństwu porucił, so by knježeństwowe dźela nałhwilnje dale wjedło.

Hindenburg so z politiskimi stronami rozpraja

Po wróćostupjenju Brüningowcho kabinetta žo němšti president ł wjednikami politiskich stronow wo wutworjenju nowcho knježeństwa rospraja. Najpjerwjej je pónđelu popołdnju w 5 hodźinach presidenta němšcho žeńma **Loebu** pśihijał. Po tutym staj sozialdemokratiskaj zapósłanjej **Breitscheid a Wels** źěłowałoj. Na to je žo němšti president ł **Hitlerom** a hejtmanom **Göringom** nětko 3¼ hodźiny rozrěčał. Dźeńża chce němšti president mjenowanje zastupnikow **zentrumskeje**, němskonazionalneje a někotrych drugich stronow zhuščeć.

S tym žo rjad politiskich rozrěčenjow skónči. Tola šišćeje njeje prajene, so je žo Hindenburg hižo wo wosobach nowcho knježeństwa rozsudźił. Hač dotal šišćeje zasyła njeje znate, schtó ma wuhladny na pśichewsćace knježeństwo.

S wjednikow němskostatneje wobory a runje tak se wjednistwa nazionalnych sozialistow žo je zhlnym optimizmom praji, so jim němšti president nadawk wutworjenja nowcho knježeństwa dowěri, a so žo hižo w najbližšim času nowe knježeństwo ł jich strony němskemu ljudu pśichodźi.

S druhich stron žo jako kandidatowje wjetšcha liczba druhich mužow mjenuje, mjes nimi prjedawschi minister němskostatneje wobory dr. **Gessler**, kotryž ma dobre mjeno w němskim wójsku.

Hdy žo **němšti ljudu** sejźe, je w tu chwilu hišćeze zyle njewěste. Nada starschich, kotraž žo dźeńża shromadźa, najwjerje wobsamknje, so ma žo němšti ljudu hakle powołać, hdyž budźe nowe knježeństwo sestajene.

Jena z přičinow, kotrejež dla je Brüningowe knježeństwo wróćo stupiło

Pśichi dźelenju němskeho presidenta wot Brüningowcho kabinetta je pśiwjacne rańšcheje pontoły rozsudźowanje rólu hrało. Dźěkowny minister Stegerwald mjenjenje sastupowaćeje, so žo pśichodłojcnym wulkim knježim kublam njehodźi wjazy pomhać. Tohodła dyrbjachu žo mjes sabjdlerjow rozdźělić. Plan sa tole rozdźělenje dyrbješe nowy nusowy wukas wopśichijeć. W lětnje wulkich kublerjow žu ščerjenje revoluzionarneje katarśkeje reformy na šćěnu wołowali a na Hindenburga skutkowali, so je žo Stegerwaldowemu planej zapowědźił. Wopraudźe je žo dyrbjało 300 000 hektarow kraja wulkich kublow rozdźělić, kotrymž njeje ł pożčonkami wjazy pomhać.

Njeměry we Wupperinym dole

Dźělonjemějerjo barrikady twarja — polizija tśela.

Njeměry we Wupperinym dole, kotrež žu žo pśiched njejnmi dnjemi sapoczałe, hišćeze njejžu pśichestałe. Jich dźišćeco, kotrež bě pjatk w Barmenje-Heckenhausenje o mjes tym do Elberfelda pśihełnyło. W dźělaćerśkim towarnym dźelu žu we Wirkerskej drohi dźělonjemějerjo barikady natwarili. Sśelne wotdźělenje policije ł satrakowanju wołpjet tśeleše. Njedźelu popołdnju policija w tom samym městowym dźelu do demonstrantow srasy. Kaž po roskasu policije hnydom wokna njesaćinichu, pokiwja do nich tśeleše.

Njedźelu wječor je policija w njeměrnym nětłowym dźelu khěže pśechpytała. Ludźo, kotśiž tam pśebywachu, žo pśechpytachu. Policija je dwanaće wołobow sajała.

Njeměry dźělonjemějerjow w Altonje

28 kommunistow sajeli.

W Altonje je pónđelu ł nowym cźěžkim nałožnjosćam kommunistiskich njesałužerjow doschło. Do někotrych drastnych a zyrobowych klamow žu žo dobyli a je wurubili. Nadpady žo ł njejsćišnimi cźrjódami tak ruće stachu, so policija pśichežo pśechopodje pśichiłdże. Też žu kommunistojo swoja pśiwatne automobile nadpadnyli a je powrócili. Hamburgska policija je 28 kommunistow sajała, kotśiž žu nowy swjatk wojowarjow cźerwjeneje fronty załožili. Jich žu hnydom ł pśechpytowańu žudnikej dowjedli.

Hitler wo swojej politicy

Jendźelske nowiny „Daily Sketch" žu rozrěčenje žiwoseho dopśiwarja ł Hitlerom ł napśiwnom „Hitler chce ł nami pśicherjeństwo wobsamknyć" wojsewite. Hitler je mjes druhim prajił: Schtož pśiedawšchu němšcho kěžora a jeho žwólnu nostupa, njejžu nazionalni sozialistojo jim njepśecherjelšyj smyšleni. Pśiwuj August Wilhelm žeńmu nazionalno-sozialistiskej stronje jako hobustaw pśichłuschał. Ale kralowska žwójba hewak dale politiku niczo njepłaći, khiba so je wobnowjenje jejnych pśiedawšchich prawow je moralistkim pśachenjom.

Hitler dale praji, so žo wot 13 lět wo wupśawdźite **dorosumjenje mjes Němsku a Jendźelsku** pśosuje, pśichi cźimž jeho zyła nazionalna sozialistiska strona podpjerujo. Mjes tym so je próspowanje wo pśicherjelske dorosumjenje ł Francowšcu žo ł khwilemi ydało bjes nadźije bycź, je połoženje w nastupanju Němskeje a Jendźelskeje zyle hinaśche. Němska je w sańdźenoseći smykli cźinika, wožebje 1898 a 1911. Politika panzerowaneje pśaśe je žo tehdy troschu pśichenała.

Hitler mjenjesche, kaž dołho žo na strowym podłožku njewotbroni, je wón sa to, so ma Jendźelska ł sakitanju dołazaje wójnske łódźtwo a Němska sa tón žanny samykł žylne wójsko. Hdy bychu žo Francowšcu dali pohnucź, žwoju wójnsku žylnosć na němšti 100 000 muži snjiżcź a žo brónjowu widarź, kotrež žu w Němskej zakasane, potom by pokne dowěrjenje ł Swjatkej Lidowi měł. Kaž dołho pak nětčišćichi wulki rozdźěl wobsteji, njemóże žo khutnje wo wotbrojenju rěčeć. Kommunizmus w Němskej khutnje njepokšacuje. Němska wschak by dźeńża bjes nazionalneje sozialistiskeje strony bolschewistiska była. Skónčnje Hitler ł dorasom praji, so Němska dźeńża druheho Cromwella trjeba.

Nacionalni socialistojo katolskich młodźeńcow nadpadnyli

Ssobotu wječor žu nazionalni sozialistojo w Krefeldźe wotdźělenje katolskich młodźenjow nadpadnyli a jemu khorhoj wutorhnyli. Khorhojowu žerdź roslamachu a jako klumpach wužichu. Wjele katolskich młodźenjow žu smorkali. Też duchownych, kotśiž cźah pśichewodźachu, žu nadpadnyli a nabili. Jenoho kapłana žu cźežko sranili.

Barlinski biskop dr. Schreiber sthoril.

Barlinski biskop dr. Kśišćešćijan Schreiber je w nozu wot žroboty ł njedźeli sthoril. Khorošcže dla je dyrbjał žwoje dźela pśichetorhnyć. Boja žo, so budźe dźešći cźah na kožo swjasany.

Kommunistiski mordarśki nadpad na nazionalnych sozialistow.

W połnóčnym Barlinje žu kommunistojo w nozy ł njedźeli w Bernauskej drohi korčmu nazionalnych sozialistow nadpadnyli. Wokoło ½1 hodźiny pječu kommunistojo korčminy stwu wočzinichu a ł dirjow do pśichtownych hośćow nětko 30 kulkow swintśelachu. S swintśelemi žu žo schtyrjo hośćo cźežko sranili. Nadpadnuzy žu mohli njeśpłnjacź cźerkwje.

Pśiredy nadpada bě žo wjetšcha cźrjóda nazionalnych kommunistow pśiched korčmu shromadźila.

Sklad konsumskeho towarstwa žo wurubił.

W **Hambornje** we wjeczornej Němskej je žo nětkuž 30 abo 40 ludźi do sklada konsumskeho towarstwa Sjednoczonych wotrjadowarjow dobyło, personalej hrožiło a mutke hromadźy žiwnosće a tkaninow rubiło. Nawalnikam je žo poradźiło, ze žwojim rubjenstwom twochnyć.

Českosłowakske knježeństwo dale přeciwo nacionalnym socialistam zakroča

Cźeskosłowakske knježeństwo kaž mjes němskimi tej mjes cźěšćimi wobydlerjemi do nazionalno-sozialistiskeho hibanja rasnje sapjchinuje. Wšitke towarstwa, kotrež nazionalistisku politiku pěstuja, žu žo rospuschcźile. Pśichi tym žo žanemu rozsudźeja njeźini, hač jim Cźeśicha abo Němcy pśichłušcheja.

„Tag", hłowny organ němskich nazionalnych sozialistow w Cźechach, kotśiž žu w Decźinje swoje ćišć wjedli, pišche, so maju nazionalni sozialistojo w cźěskosłowakskim knježim w tu chwilu wósom sapósłanjow. W pśedletnich pjećach mjeźazach žu nazionalni sozialistojo 140 000 nowych hobustawow dobyli a w provinzy 110 nowych organizazijow załožili. Dźeńża maju 1200 městnych organizazijow. Zyła licźba organizowanych hobustawow je ł 31 000 w lěcze 1930 na 60 000 hobustawow w meji 1932 rosła, žo potajkim sa 18 měsazow wo 100 procentow powjecźiła.

W Čoplicach jeneho hoscźencarja dla spionaže zajeli

W Cźeplicach žu hoscźenzarja „Cźorneho jelenjeca", Franza Neumera, zajeli. Na njeho pjecza tukaju, so je wyschnjescźemi němskeho stata wobtkadźa a so sa nje špionažnu słužbu dźela. Neumer je pśichede wschěmu tukanje ł tym pśicherjelow šebi thudźił, so je bjes widźomnoje pśicinjeńy do Barlina puczował a tam dlěcźi cźas pśebywał.

Puki na Winskej universiće

Na wyšokej schuli sa šwětowe wikowanje žu žo nazionalno-sozialistiski studentojo do židowskich a sozialdemokratiskich studentow ł pukam dali. Rektor je na to poručił, so ma žo kóždy student, hdyž do universitneho twarjenja sastupi, ł legitimaziju wupokasacź. K herjekanju je też pśichi pśichednoschkomaj diwju prosćerow doschło. Kaž je policija jo źěliła, je žo pśichi pukach djewjecej studentow sranilo.

Štyri bomby so w Beogradźe położiłe

Pónđelu rano 1:3 hodźin stej dwě bombje w Beogradźe rosbuchlej. Pśeńja helika nadchina pśiched nowym twarjenjom stupschtyrich rosbuchny, druha w dwórnischćowej blišknjeći. Tśeśu bombu blišo twarjenja nowin „Politiki" namakachu a njeschkódnu sćinichu. Sdobom na tśišćenju drohow, pśichi kotrymajž ministerske pśichedsydstwo, finanzne ministerstwo, wójnske ministerstwo a wojerśka akademija leža, **nuža sajachu, kotryž w tyšt schtwórtu heliku nadchinu njehesche.** S rosbuchnjenjom bombow je žo jenož šnadnuje wěznje schkody nacźinilo. Pónđelu dopołdnja žu někotrych podhladnych ludźi jajeli.

Irska Jendźelskej ničo wjacy njepłaći

Irski minister Lemes je jendźelskemu knježeństwu sdźělił, so irska republika wot jendźelskeho knježeństwa 30 milijonow puntow sterlingow wróćo žada, kotrež je Jendźelska jako lětne płacźenje na njeprawe waschnje dostała. Ketuśna wotschkodźaca šumna je njesapłaćiła. Pjenjezy w Irskej wostanu.

Njeměry w Abeśynskej.

Knježerja w Godschamskej provinzy w Abeśynskej, rasa Hajlua, a jeho žyna žu wojaży abeśynskeho kěžora jajeli. Ras Hailu je jedyn ł najwócźišćich abeśynskich knježerjow, jeho žyn bě ł tśěrowej djowcy žanjony.

Generalny strajk w Sevilli

Schpanjska republika na cźežke stejišćicho pischerjowo žiwojim šmatkowowym pśechcźiwnikam. Strajk, a kommunistiske złožki w Schpanjskej njepśechstawaju. Hacź detal je knježerstwo je mokło potłóczeć. Dźeńża je je Seville powdźěj doschła, so je žo tam w nozy ł njedźele k pódźeli

generalny strajk wuwołał. Wobkhad w mjesće žo haji. Dróhowa železnica a autobusy žu swoju słužbu zastajile. Tež pekarnje žu so strajkej pschisajnkle. Syndikatiske dźěłaćerske towarstwo je generalny strajk pschigrowdźiło; wón dwóri 48 hodźin traje.

Tamnischi kommunistojo žu strajk wuwuzyli, zyrkej hnjatelje Catalinu z bombami wupuschčejo. Wobnjowa wobora je hischće z cźasom zyrkej psched wojeskej schodu wobarnowała.

*

Njemčery poslednjeje njedźele žu hebi w Schpanskej hyzore wopory žadałe. Kaž daloko so dotal pschehladźeć hodźi, žu pschi frażenjach we Valencii dwě wobzobje mórili a 10 framili, w Madridze žu jemu wobzobu morili. Tam kaž w Bilbau žu wjele ludźi framili. W Bilbau je jich pjeća 10 było. W Madridze žu tež dweju polizajskeju zastojnikow framili. W Sevilli su pschi generalnym strajku 50 ludźi zajeli, w Bilbau 20, w Barcelonje 150 a w Madridze 20.

Wóžom nehdyschich brasilskich ministrow zajeli.

Parišći „Journal" powě, so je brasilski smutskowny minister wojerwik, so je wóžom pryedawschich ministrow a někotrych letarjow zajeć dał, dokelž žu so schćeželi, knježerstwo powroćić. Sajatych žu na lichtjak „Don Pedro I" dowjesli. Tež někotrych politikarjow hischće zjimaju.

Bomby žu po tym žamym waschnju dźěłane žaž tc, kotrež žu psched dwěmaj lětoma w Beogradze rozbuchle.

Japancy so ruskej mjezy bliža

Japanski hłowny kwartěr w Charbinje je wojerwik, so je general Honjo po wjazyhdujownym pschihotowanju wójsko chineskeho generala Maa, kotrež ja chinesku zentralnu Nangkingsku knježerstwo wojuje, k dołhemu ranju wot Charbina rozšrudnje słoł. Wójsko generala Maa je nehdže 4000 muži franjenych a morwych zhubiło. Po tymle dotyču budže drje Japanzam puć pódlu rěki Sungaria wotewrjeny. Jeli so bychu po nim k południu postupali, by so směło z tym liczić, so bychu za někotre njedźele k rěcy Amurej doschli, kotrejž je z mjeju mjes Ruskej a Mandźuskej. Rußojo bychu z tajkim postupowanjom město Chabarowsk wohrožene widźeli.

*

Po wojerwjenju nowoho japanskeho knježerstwa chce Japanska z Ruskej w měrje žiwa być. Njemyslu žebi na to, swojenm wójsku rěku Amur pschekrocźiš dać. Ruska njeby pak na tule wójnu njepschihotowana była. W poslednich měsazach je njepschestawajo z Europy do rańscheje Aziskeje wojaskow a wjele wójnskeho materiala sćahła. Kaž Japanzy widawaju, je ruske wójsko na wschelakich městnach nażbyty sa sakitanje kraja natwarikło. Japanzant by po tajkim puću salechnjeny był, hdy bychu sebi sdźěrili,

[illegible] knježerstwa

Sobustawy wotstupjeneho Brüningoweho knježerstwa. — Horni rjad z lěwa na prawo: Znutřkowny minister Groener, kanclěř dr. Brüning a financny minister dr. Dietrich. — Srjedźni rjad z lěwa na prawo: Dźělowy minister Stegerwald, wobkhodny minister Treviranus a justicny minister dr. Joel. — Delni rjad z lěwa na prawo: Zeležiwjeński minister Schiele, němski komis. za Narodźu Pomoc Schlange-Schöningen a pótowy minister dr. Schätzel.

[illegible] so do tu teho rańscheho ajskeho fraja
wójnu z Ruskej žebi [illegible] po wojerwjenju
žerstwa njemyslo. Syskoja so, so [illegible]
Mand'uku a Mongolsku pschiwisnu
hacź budža Rußojo swérnym pschiwisnym
swoje knježerstwo tak daloko wupschestr[illegible]
było, hdy by Mandźuska dale pod chinesku
wostała, a hdy bychu swoje nadkrjeslerstwo
też w pschichodze wobkhowali.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 31. meje 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer +7 a thermometer wodnjo +17. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +4 a thermometer w nozy +9. — **Wjedro wostanje kaltej je.** — Deschćik tuda so z mróčkowu njebja. Dźenja wschak z khwilemi wopuschćuje a pschestawa. S teho žmělmy so nadźeć, so so tola wuczekuje. S Azorskich kupow pschikhadža sajo wyschina. Pola kupy Island je tež wyschina spódnjaca. Tola z Atlantiskeho oceana bliži so wysches Jendźelsku nowa nižina. Tuž drje torhaty a mjechane wjedro dale wobkhowany, hyrnjež so druhdy wjedrilo. Schkoda, Boże žita leža kaž hwalzowane. Zoše sastupy su k semi sliščene. Tučne, pschebohace z pschikupnym hnojom hnojene sahony drje léoma stanu. To je cźim bóle wobžarowaci, dokaž hischće wukcźele njejsu. Tu a tam rožki kakle sokeźiwaja. We wschelakich stronach wulke wody hroža. Jutšje krjudu skhadža słónčko 3,51 a khowa so 8,05 hodź. Měsačk skhadža rano 2,12 a khowa so pop. 5,28 hodź.

— **Budyšći omnibusowy wobkhad so sastajil.** Wot sawdźeneje njedźele Budyšći měšćanski omnibus wjacy njejeźdźi. Měšćanska rada je postajila, so ma Jenkec firma wobkhad z omnibusom sastajić. Wschelaky wobydlerjo, wošebje na swontownych hasach sastojenje wobkhada z omnibusom chětro njepschijimnje zaczuwaju. Tola wobsteji tu nadźija, so so tu bórsy sahe nětki omnibusowy wobkhad wotewrí. Město cźe njeda w hinašcej formje so sa njón postarać. Mnohi wobydlerjo bychu to z dźakom witali.

S **Muniechowa.** (Wulke mejumjetanje.) Wjetšiny swjedźeń z wulkim sadźiwcźom bu tu minjenu njedźelu 29. meje mejumjetanje. Wjedro běše pschejo hischće tak někak, so so wonkach pschebywacej hodźesche. Hobrska liesna wopytowarjow pjelnjesche historisku zahrodu klóschterskeje piwarnje. K porjedźenjenju tutoho swjedźenja mnohim běšche k. wucźeŕ Zeibig z Budyschina z swojej šulowej zhromadu pschischoł, kotraž swoje najlépschi poskići. K. Zeibig rěčeschе tež wo symbole a smyslu mejumjetanja. Serbske spěwne towarstwo „Łužica" pod nawjedowanjom k. wyschich. wucźerja [illegible] Trajschlaga z Hornjeje Hórki spěwaše tehorazy [illegible] wo domińje. Jako bě cźim 28 metrow wysoku mejku dekorowali, feštowachu so towarstwa z swjedźenskeho cźasa. Pschischełe běchu k towarstwa z wokolin. S hudźobnej kapalu na cźele cźehnjeschе rjany pišany cźah po wsy. Mejski kral bu k. Schramm a mejska kralowa knj. Domschkez.

S **Budestez.** (Na duchownemho wuswjećenym.) Pschi nětkim letom běšche tudomne farstwo k. farskeho vikara Böttgera jako pomoz dostało. Sajschtu njedźelu na herbstim konfirmowanju k. wyschischi farar Sarjeńk-Khwarzanski jeho na duchownemho wuswjećił a na němskim konfirmanskim duchownemho Böttgera wot [illegible] wyschestajił. Wulka swjatoczna wosadnych běše so jewiła, so by so swědokom tutych swjatoczne hodźiny była. Na krańnje wuswjeschenym wotkatarišćeju běchu so zyrkwinuzy pschedstejićerjo a kl. fararjej Rjenč-Wjetšećanski a Wója-Budestećanski sejwobdali. Móžnje klinčeschе pisches Boži dom sawodny kerluš „Khwal teho Knjesa". Se slowami se sejenja swój. Jana 15. stawa „Ja sym winowy pjenk, wy sće hałoje"

H. Sch. **Baar:**

Jan Cymbura

Južnoczeška idyla.

12] (Pokračowanje.)

Kowař so wot rěki wobroći. Wuhlada wós we kuzy tčazy.

„Zymburo — schwitni do koni" — śpěschnje wukschikne — „wujědź w jloku — hewak njewujědźeš" — — —

Ach, Zymbura zazka kichud žobu njeměješe a znadź budźeschе jam radšcho tu ranu snjeść, hacź so by skorźo a wošebje konjej Dobraka a Dźiwju dyrik.

„A wujědu — wujo — wujědu — da-li Bóh", pokoješe nasrótowaneho bura po zwojim pscheczelnym waschnju — a staraschе so dale wo konjej.

Pschicźeše rjemjenje, plazny z nimi konjej pisches schčerokej khribjetaj a pscheczelnje na njej sawoła: „Hi — konjej — hi hijtaji."

Taj cźujeschtaj, so nastawa ważny wokomik. Wupierachtaj so a pomałku kaž na twjerdej drózy sepréschtaj so do grata. Khomotaj falschipischtej, postronki so napjachu a konjej so wo semju sepjerachtaj — bóle a bóle a — bóle a bóle sapadowaschtaj.

„Sastań!" zahrani bur a běžeschе k wosej. Ale hěschе posdźe.

Konjej běchtaj so hacź do brjuchow sapadnyłej a wós tčeschе hacź do wósti w jemi. Dobrak a Dźiwja strachocźiwje hłowje spěchaschtaj — schiji nacjahowaschtaj — hriwa a wopuscź so jimaj prosćeschtej a nosdrje so jimaj rosschěrichtej. Cźujeschtaj strach, ale cźujeschtaj tež swoju móz. Sdaschе so jimaj, so staj popadrjenaj do hontwjerśteje rynze, so žu jeju nohi spulane a so dyrbitaj wscho rosbicź, pschetorhaćej, so bychtaj so wuzwobodźiłoj. Se strony na stronu so waleschtaj, tarhaschtaj, myschti jimaj na bokach kaž [illegible] nastakowachu a hnydom so sajco thubychu.

[illegible] schiji a po zyłym cźele žilky jimaj naběchnychu a [illegible] erdze so pod mjehtej kožu vyšowaschе jich samita pletwa. We widźećj, tak tózdu cźuma hrajeschе, tak z nahonom žebjesdźerjenja tichahżeschе kóždy myscht a kóžda žila. Wjele wscheje nadźije so jeju cźele wjeschtej, khribjetaj so horbischtej a sajo frunaschtej a z hłowow so wudobywasche bludny, wyšoki, njeiwucźeny rjehot . . . Ale podarmo bě wscho napinanje. Jeju nohi w hlinojtej jemi krucźe kaž we paślach tčachu. Jeju schwižne kaž truny cźeńke nohi najprjedy swohladawschi, Kowař wschón nastrójany sawoła: „Noh — noh hej słamaja!" W tej khwili so dopomni, tak běchu jemu za tutej konjej tyžazy sčěhnakow je hłeborje žadźeli a njeběschе jej dał. „Hdyž móje je wjerch Lobkowic we Wróži měcź, móje je tež bur Kowař w Hrodišćichcźu měcź", bě roswólnje prajił. Na to so dopomni a tyžaz schěhnakow! tyžaz schěhnakow!" na žmjercź wustrójany pschi tym je schije wurajeschе, kotruž jemu wustokoć sadźeraschе.

„Wogtratowacź!" — „Wupschahnycź!" — „Pschepřesajcze so prokroti!" — „Złowje wot woja wotpinčze!" dachu so samplene rady po wokolinje złyschećcź a je wschěch stronow ludźo žem cźerjachu.

Zymbura khwilku taj pohłuschcny stejeschе. Ně — to njebě so jemu dotal stało — to cźaš žiwjenja widźał njebě. S wobžarowanjom a zobuzelnoscju na wjazej konikaj hladaschе. „Nó, tak jimaj tola pomoz — hłupako", daschе so w tym holku jeho žamkny — Zymburowy nutskowny hłós — złyschećcź, „wucźehń jej", kchicźeschе hłós dale. A Zymbura z rasom wožiwi a z jednym skokom bě pola Dźiwjeje.

„Nó, nó, — konjej, nó, Dźiwja — nó", daschе so Zymbura je zwojim pokojazym hłosom złyschećcź a konjej so na khwilu směrowaschtaj. Wobrocźišchtaj k njemu zwojej tyschnej wocźi — a z hłowu so k njemu pichtulischtaj. Cźujeschtaj bliskosć zwojeho pscheczela a to jeju mohł rjez z dowěru napjelnjeschе.

Kowař z jednym rěsnjenjom postronki pscherěsowaschе a Marjanka konjomaj wójnilj swotpina. Zymbura pak na woju stejeschе, kotrež na žamej semi mjes konjoma j leżeschе, a khilii so k Dźiwjej — hrabny ju z jenej ruku sa thomot — z druhej sa schěroki kožany pokhribjetnik. Kóń, jako by pomoz wětrił — so je wschej mocźi — wjeschele hórjeschota a swobodny z wětrom k Hrodźišchcźu cźerjeschе.

Wołoch žadosćiwje, bolostnje — saplaka.

„Hnydom — Dobrako — hnydom cźi pomoju", pokojeschе jeho Zymbura a hižo też jeho sběhaschе, so bu sa nu we wobliczju zo cźerwjenje sabarbi a wozji so z trewju podliwaschcej. Ale tu běchu też hižo druhi pschischli cźili a pomhachu. Sa wopuscź, sa hłowu, sa hrimu, hdyž mócźeschе schtó pschimnycź, sběhachu sapadkeho konja. Mnohi sběhnychu jeho — tón so wotschasze a kaž schip z dobrymi skokami sa Dźiwjej leżeschе.

„Konja — zyleho konja je žamlutki sběhnył ta pjerko a jeho na nohi stajił" — powědachu burja a jara so dźiwajcy na Zymburu hladachu. Tón hladaschе, kaž by so niczo njestało a draczowaschе so z wojom.

„Wostaj to, Jano —" pschistupi k njemu Kowař — „tyžaz schěhnakow ży mi sakhował — saptacź cźi to Bóh luby Knjes" a potschasze jemu ruku.

Hischće bóle so jemu salubi — ale niz jenoj jemu — ale też woběmaj wukhowanymaj konjomaj. Hdyž sapřjchjeschtaj Zymburowy hłós, hnydom wuschi nastajeschtaj. Hdyž na njeju sawoła, pscheje wschitko k njemu bježeschtaj, a hdyž pschi jěsbje i jajskom na njej mlaskne — to wjazy skutkowasche — hacź hdyž bur i schybom sapraska.

Ssylnik Zymbura jej też lubowasche — pleńczeschе so j nimaj — majkasche jej — rěczeschе na njej a hdyž bur i nimaj do Pěsez wotjedze abo tujeja radu j nimaj hacź do Prahi wjeschе, styskasche so jemu po nimaj a njemóżeschе so jeju ani doczakacź.

(Pokračowanje ježehuje.)

pschedstajt k. wyschschi farař Sarjeńk nowoswjeczeńcheho duchownoho. We swojim duschowopastyrstwje je pjeza srědka cłowjeka namakał, kotremuż je modlitwa wutrobina najeńsoja. Se słowami „Dži a prědni evangelii a budź ſ trajnej haſoſie na winowym pjeńku, kiž je Khrystuſ!“ běše swjeczenje sa duchownika sastojnstwo dokonjane. Nutrna a saſchćitata połuchasche wětko wosada na słubjenje a předowanje swojeho nowcho duchownoho, kiž běsche sebi wuſwolił słowo „Jesuſ Khrystuſ wczera a dźenja“. K duchownu Wötzer narodźi so 16. měr. 1907 w Gersdorfje pola Kamjenicy, wopytowasche gymnazij we Wurzenje a studowasche we Tübingenach, Bethelu a Lipsku. W Khwaczicach pod k. wyschschim fararjom Sarjeńkom nawuknu herbsku rěč.

Z Radworja. (Katolska Bjesada.) Kóždu poslednju njedźelu měsaca ma tu Katolska Bjesada swoju zhromadźiznu. Tak też zańdźenu njedźelu, a to wurjadnje w 5 hodź., hewak w lěče w 6 hodź. Hdyž toż nic cyle z dypkom, bě so tola rjana liča sobustawow zešła. Po powitacych słowach wjeld. knjeza fararja Nowaka wuspěchachmy rjany mejski kěrluš a potom spominachmy na njeboh sobustawa kublerja Mich. Śmitka, kiž bě před měsacom hišće mjez nami. Wuspěchachmy za njeho ćichi „Wótče naš“. Nětko pokročowaše knjez wyšši wučeř Andricki wo swojim přednošku ze stawiznow našeje wokoliny. Sćěhowaše žiwa rozmołwa. Też wólba dyrbješe so hišće wotměć. Hdyž bě so pokładnik knjez Polan wuswobodźił wot zličbowanjow poslednich 4 lět, so wón jenohłósnje zaso wuzwoli. Na kóncu so hišće wo wšelakich wěcach rozmołwachmy.

S **Barta.** (Wschelećišny.) Dopjelnjo dawne pschyrječe wosadnych, je zyrkwinske pschedstejićerstwo we swojim poslednim pohedźenju wobsamtko, so někto też stare pohrjebnischcho k wjeńcanemu wodowodej pschiłamkujeź da. So hychu so wudawki ſa pschiprawjenje krjże, budże so na kóždy row dorosćenego junkrócźiny pschinoschk wo 50 pf. a na kóždy row dźěćaca 30 pf. sběrać. — Njedźelu 5. junija pop. w 4 hodź. směje Bartske hońtwinske družstwo w Müllerez hoscenzu družstwowu zhromadźiznu dła nowapschijećenjeća hońtwy. — Njedźelu 26. junija hrajeźi wojerske towarstwo ſa Bart a wokolinu swój 50 letny jubilej. Sswjedźenśti wubjerk pschihotuje programm, kiž budże mjes druhim zhromadny kamschlikhoh ſ pocześćowanjom wójnſtich padnjenych. Zwjedźenśi cźaſ a pschedwjesćenje jećharſkeje kwadrylle w tradizionalnych měrowych uniformach wopschijećej.

S **Wujeźka** pola Wósporka. (Sloty kwaſ.) Njedźelu zwjeczeſche tu sloty kwaſ wunjeſeńkaſ Jan Krawz ſe swojej mandźelſkej. Wón je 81 lět stary a hišće cźeſnje a duchownje cźiły a strowy, mjes tym so jeho mandźelſka je ližo trochu khipra.

S **Trjebjeńyn.** (Spytany nadpad.) Ziwnoscźeř ſe łodej žobotu na Pomorzu domoj jěd̄eſche. Duzy bě jemu ſchud dele padnył. Wandrowſći jón sběhny a dźaſſche ſa to wot bura měcź pjenjeſy. Tutón wſchak jemu to ſapowě. Potom wandrowſći dale ſa ſapſchahom dźěſche a ſo da do ziwnoscźerja. Druſy ludźo runje k tomu pschińdźechu. Wandrowſkeho poliziji pschepodachu.

S **Bukez.** (Sawrjeny pucź.) Sjawny pucź ſ Bukez do Niemcz ſo dla wuporjedźenja hacź do 6. junija 1932 za wſchittón jěd̄ny wołkhad ſawrěje. Wobkhad pokaſuje ſo na Koporzy.

S **Rakez.** (Cźeſke wobkhadne njeſboże.) Njedźelu so nozy sta ſo cźeſke njeſboże na ſtatnej dróży. Twarz Maks Lodny ſ Pśowjow ſaſědźe do rěznikow Gäblerja a Krala a pschi tym ſ nimaj tej wón ſam padże. Jemu ſo nop pukny. Gäbler žej mohły ſtichaźe a ſo tej hewak ſrani. Wobeju ſranjeneju najprjedy do hoscenza dowjeſechu. Prěnju pomoz policiji dr. Sickert. Motorite kolejo běſche hubjenje wobźwětlene.

Z Khrośćic. (Sleborny kwas.) Powſitkownje česćenymaj Grofic mandźelskimaj (na horje) bě zańdźenu sobotu spožčene sleborny kwas swjećić. A też Barmichee kapała, kiž runje tutu njedźelu při prosionje hudźeše, přinjese po nyšporje kantor Grofiom małe zastaničko, štož cyłu swójbu jara zwjeseli. Hercy přeprošachu so potom na kofej. Wšako je k. antor Grofa hižo při wšelakich cyrkwinskich składnoscach z nimi hromadźe dźěłał. Hižo wot 1910 zastapa wobźěžne zastojnstwo kantora. A što by [illegible] anska „Jednota“ bjez Grofic nana wozna[illegible] ńeńa dźěn dobry 1. tenor. Nješto lět je z p[illegible] ednoty“. Też do gmejnskeje służby staja jubilar swoje mocy. Nimale 10 lět słuša do gmejnskeje rady rozumi derje, jenotliwe strony mjez sobu wujednać a změrować. W někotrych druhich towarstwach a jednoćenstwach ma też swoje česne zastojnstwa. Přejemy woběmaj, wšak mandźelska muža přeco a wšudźe mócnje podpjeraše a sebi tohodla runje telko khwalby a připóznaća zasłużeše, wjele zboża a Bože ho žołnowanja za dalše 25 lět. Bóh dał, zo byštaj tuto lětka doživiłoj.

S **Jěžowa.** (Spodźiwna fajeczka hońtwa.) Hdyž so tu njedawno Wenzlez brózeń palesche, běchu wjeſnjenjo popodnyli fajaza a jeho po ſakonju wotedali hońtwinſkemu najeńkej. Tutón wěſko po ſakonju postajł, so ma ſo fajaz faſo puſchećić. Ale „ſajaſej“ ſpyta ſo njechaſche prjecź wot ludźi a wukopa ſo, ſo to ani njeběſche fajaz, ale nukl, kiž ſłuſchesche tudyſchemu wjeſnjanej.

Se **Soullschez.** (Nahła ſmjercź.) Nahła a ſmjercź pschekwapi tu 60letnu mandźelſku kublerja Marka. Boža ruczka ju ſaja psched ſtatokom, hdyž bě runje wote mſche ſ Kulowa pschiſchła.

S **Njedźichowa.** (Popjelnizy namakali.) W holi ſu pschi pschewoſanju nadeſchli na wſchelakich měſtnach cźerjowy prehiſtoriſkich popjelnizow, kiž wotedachu Kamjenſkemu muſeju. Muſejowe ſarjadniſtwo da měſtno dale pschepytowacź a namakachu tam dwaj rowaj ſ cźerjopami. Je drje tu wjetſche rownoſchcźeſo ſ mjedźanego wěka, ſ tak mjenowaneje kuſiſkeje kultury. Bohužeł mózachu ſo popjelnizy jenoź jako cźerjopy wukhowacź.

Se **Sſtehcho.** (Wo wokrjeżnej dróſy.) Nowou wokrjeżnu dróhu pſches Rowno do Mukkez běchu dźe loni w hodownika ſa wobkhad wotewrili, ale ſaſtrěli ſa awta wſchſche 5,5 tunow waſy. Wot nětka pak ſmědźa wſchitke awta po nowej dróſy jěſdźicź.

Se **Sſehcho Komorowa.** (Cźeſke rosbuchnjenje w brikelarni.) Pjatk wjeczor ſo w brikelarni Marija I w Nětſchcźu wuhlowy proch rosbuchny. S tym ſo wjele ſchkody nacźini. Tſěcha ſo ſdźěła wuſchźiny, wokna ſo rosſchu a też dźěł murje ſo khěro wobſchkodźi. Woheń ſo ruczi rosſchěri po zulej fabrizy. Jedyn dźěłaczeř ſo ſ wuſtrašnjenjom plomjenjow ſrani. Pschicźinu rosbuchnjenja hiſtiſchcze njeje ſwěſćili.

Cyrkwinska wustajeńca „Kult a forma“ w Budyšinje

Kóždy, kiž ſebi ſwoju zyrkej a nabožinu waži a cźeſći, je weſcźe ſ wulkim ſajimom cźitał wo zyrkwinſkej wustajeńcy „Kult a forma“, kiž ſo hacź do njedźele 12. junija w nowym dźěle Budyſkeho měſchćanſkeho muzeja wotměwa. Tu poſkicźa ſo woprawdźe wjele ſa duſchu a wutrobu, też naſcheho ſerbſcheho luda, kiž ſebi hiſchcze dźenſnišchi dźeń drohe, wot wótzow namarłe kubło ſchcźeſcźanſkeje nabožiny, wyſoko waži a cźeſći. Wuſtajeńca chze wſchitkim wopytarjam prawje ſrozumliwje pokaſacź, kak ma nowe wězowne myſlenje naſcheho moderneho cźłoka ſo też ſobudźěłacź formam trěbnych wězow pschi naſchich Božich ſłužbach, ſo by duch ſtrowe je wězownoſcźe a wěrnoſcźe też w naſchich Božich domach naſ woddawał, ſo bychmy jako ſchcźeſcźijenjo dźenſnišchemu

Dźěło za narod

S dźakom a wjeselom hamy sćěhowali sfinkowanju serbskeje spěwarskeje hry „Lumir“, kiž napisa k. hudźbny direktor Bjarnat Krawc z Drježdźan pod wulkimi woporami cuzych a pjenjezownych sprócow. Samy sćěhowali narodnemu dźěłu tutoho zyma na kulturnym polu tež we nukrazu. Najbóle pak smy dźakownosć socjali, jako pschisłupi tutón wuspěwany spěwny kruh wuwotowanju serbskich liturgiskich natwnosćow w Budyskach, Hodźiju, w Budyschinje, w Klinčicu, w Budestecach. To běchu sa kóždeho Serba evangelskeho wěrywuznaća Hodźiny najskakdušnischo wutrobora.

Sajchu kobotu sendźechu so sašo „Lumirezańki“ a „Lumirezenjo“ se swojim wjednikom z popołdnjom we jstwje hosćenza „k wopraunamu“. Tutón raz niz ke dźěłu, ale k wotpočinjenju a sdobnej khwili pschi schalzy bunjacho. Wjelo je rjenje dobjene a pschikomni běchu skoro wschě zobustawy „Lumira“. Knjez direktor Krawc dźakowasche so wutrobnje sa wscho wukonjane dźěło a rosiwi, kak cłowjeka swojeseli saharita cinitosć a pohoni k dalschemu dźěłu. Wutrobne słowa dźaka wěnowasche tež knjanej Krječ... [illegible] sa jeje dobre pomocne dźěło z swo-

množenim „Lumira“ jako poradźer, sarjadowar a spěchowar. Knjez direktor wuwi dale nowy plan dźěławosće. Sarjaduje a pschisłupi so po pschećzu k 6. liturgiskej nutrownosći w Njeswačidle. Sa dźań poćahi so tuthwilu njedźela 26. junija. Lumir chce dale so podaćz na spěwny sejsd a sa Serbstwo so kulturnje prózowaćz. Dale budźe so na nasymskim spěwnym koncerće „Swjatka serbskich spěwnych towarstwow“ wobdźělić. W pschichodnym lećze chce ze samostatnym wjeckorom postupić „Mišu“, kiž je diregent w poslednich mješanych komponował sa Boże słužby Serbow katolskeho wěrywuznaća. Tak je sebi „Lumir“ dosć dźěła pschedewzał a njech je zohnowany stuk pschez aktivne dźěło wschěch zobustawow. Teš k. wučerjej Sobi jako pokładnikej a k. wučerjej Jenčkej sta so wutrobny dźak sa swérne dźěło. Widźomne spokojenje pschi kulturnym prózowanju njech wjedźe „Lumir“ dale swoju dróhu k dokonjanosći spěwneho a hudźbneho wumělstwa!

Wječor 7 hodź. stónči so wěkne sendźenje a wuradźenje a sa dwě njedźeli kamšnego dnja sendźe so „Lumir“ sašo k dźělu.

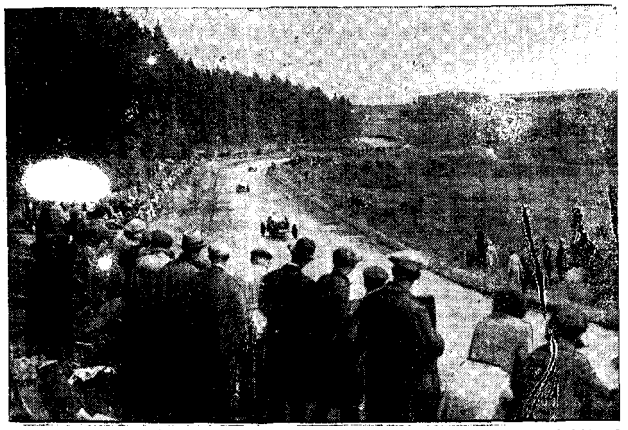

Tu wu... [illegible] ... Eifelske **wujězdźowanje.** Wobraz dawa pohladać na sławnu **wujězdźowańju Nürburgring.** Tam so njedźelu sylnje wobsadźene mjezynarodne Eifelske wujězdźowanje wot-

mje. Wujezdźowanje žadaše sebi hižo do časa swój smjertny wopor. Wuznamny němski autowy wujězdźowar namaka pjatk smjerć we swojim automobilu, jako so za wujězdźowanje zwučowaše.

Ze Serbow

S **Hodźija.** (S jědnym kolom cźežko snjesbožit.) Cźežke njesbože sta so dźenża rano ½9 hodź. na Drježdźańskej statnej dróży sady Hodźija. 22lětnemu Alfonsej Walnerej z Barlina so pola jěsdneho kola wódzaj słamachu a wón padże tak njesbožownje, so žebi nop puknu. Wahner puczowaše na kole, pschijědże z Kólna a chcyše do Schlesyskeje. Wobžarjowanjomneho dowjesechu se sanitetnym autom Budyskeje dobrowólneje sanitetneje kolonny do Budyskeje měschćanskeje thorownje.

S **Miedźojja.** (Spytał so cźahej pschejěcź dacź.) We žamonordarskich mytjach cźišny so dźenża rano 52lětny Pawoł Schink z Rodewischa we Bogtlandskej psched lokomotiwu cźaha, kiž w 7 hodź. jědźi, trótko psched Miedźojskej blokowinju. Njesbožowne žwójone wobstejnosće žu jeho k tutej wobžarjowanjomnej kročzeli pohnuke. Wón skočzi z cźaha, kiž pomału jědźesche a běžeschе k lokomotiwje, kotraž pak jeho na bok stłóčzi, so so jemu prawa noha sfama. Sanitetna kolonna Cźerwjeneho kschiża dowjese jeho do Budyskeje thorownje.

Wšón doth zapłaćeny!

Wschědny podawk z nimale khutnym pokazkom.

Clown namaka w maneži žwěrły pjeczkrjunjak. Wón dźěsche z nim ke konjazemu a rjekny: „Sšym dźe cźi hischcze dźesać hriwnow dołžny. Tu wróću cźi najprjedy pjeć hriwnow, potom dołžu cźi hischcze pjeć.“

Konjezar dźěsche k ječarjej; jěchał dźěsche k direktorej. Direktor wsa clowna na stronu a rjekny: „Tu, Matejo, dam cźi najprjedy jónu pjeć hriwnow, tamne pjeć dostanjesch posdźischo.“

Clown, podźakujo so, da tute pjeć hriwnow konjazemu a rjekny: „Nětkole žmój wurunanaj.“ Konjezy zapłaci cźi z pjeczkrjunarjom žiwój žbytny dołh pola konjenzarja, tutón pola ječarja, a tutón zaso pola direktora. Direktor wsa clowna na stronu a rjekny: „Tu, Matejo, dostanjesch žbytknych pjeć hriwnow, kotrež mějesche hischcze dostacź.“ Tak dosta clown pjeczkrjunak wróćo, a wschitzy schesćo běchu žwój dołh wotbyli.

Njeby so hodźał tschón dołh žwěta na tole waschnje zapłaćeć? k.

Wulki wumělc w liječiu

Pschi jeunym napischemoliczenju z elektriskimi liczeńskimi maschinami dyrbjesche so 20 wschelakich nadawkow wuliczić. Jako bě dr. Brauns, znaty němski wumělc, kotryž je hischcze žiwy, tute nadawki wulicził, bě tón, kotryž z elektriskej liczazej maschinu dźěłasche, hdźe je pjatym dźělom tuthich nadawkow hotowy. Dr. Brauns dokonjesche rjad z 540 wschelakimi liczbami sa 12½ minjeschiny z hłowy nawukmyty (pschednjeseńje liczbow žamo trajesche 5½ minjeschiny). Dr. Brauns ma wokoło 200 000 datow se stawiznow žwěta w pomjatku a samóže žiwoje pschednoschowcź.

Naše pismowstwo

„Sokolske Listy“, časopis serbskeho Sok... Čisło 3 jo wušło a poskića we swojim 16stron... wobsahu dosć zajimaweho z cełozwučeneho a organizatoriskeho žiwjenja serbskeje sokolskeje organizacije. Zo pak dźensniša njewjesela doba też na tute idealne prócowanje swoje sćiny wotražować dawa, dopokazuje nam zawodny nastawk „Stóž pak wutrajeć dokónca . . . !“, swojorazne spisany wot pseudonyma Wohnjoška. Pawoł Krječmar je zastupjeny ze sokolskej basnju „Bratra — na straži!“ Dokładny přehlad wo přihotach za IX. wšesokolski zlět w Prazy poda nam nastawk „Zajimawosće wo dźewjatym wšesokolskim zlěće“. K znutřkownoorganizatoriskej porjadnosći w jednotach namołwja nastawk „Wjacy discipliny w pjenježnych należnosćach!“ Zo je so sokolske dźěło wupřestrělo też na nowočasny šport kopkopaństwa, dopokazuje wozjewjenje kopańskeho słownička a kopańskich zakonjow. Sćěduja hišće dosć zajimawych powěsćow pod rubrikomaj „Z našeho sokolskeho žiwjenja“ a „Słowjanske Sokolstwo“.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro sa jutřišu žrjedu:** Pomału žo wuciskanje, tola wottajnje hischcze njewobstajne.

* **W Offenburgu žu pónđjelu cźeladnika Wiederrechta wotprawili. Wiederrecht bě loni hromadźe z wjetšej Schüttowej teje 70lětnej pschichodnej macźeri z jědom sawdaj spytał, a hdyž žo to njeporadźi, je staru žonu we łožu sadejił. Knjezerstwo je Schüttowu po jejnej prośtwje wobhnadźił. Wot 44 lět je to prěnje wotprawjenje w Offenburgu było.**

* **Jedyn Dortmundski wikowar bě do Düsseldorja pschischoł, so by pschećzmyknany tobak tunjo nakupił. Bórzy žo z tjomi mužemi sesna, kotřiž běchu swólniwi, jemu žadny tobak wobstarać. W jenej pódlanskej dróży wikowarjej pschinjesechu wał, tobak wopschisajo, a žebi sa njón 62 hriwnow saplaćźeć dachu. Kupża napominachu, so by so runeže a njenadpadnje słubił. Do Dortmunda so wróćejo, so skožowny kupż z wulkim wobžarownjom dohlada, je běchu jeho z wołom torsa wobschudźili. Policija je mołoty tych dłoch jebałow jaćeź.**

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik“ zmjeje štwórtk, 2. junija wječor ½9 hodź. swoje měsačne posedźenje pola Steglichec (Zmijec) na Christianskej dróży 22 Přednošk so poskići. Sobustawy a přećelow naležnje přeprošuje předsyda dr. Wjaceławk.

Pančicy. Susodna Wotrowska sokolska jednoto wuhotuje pola nas 5. prażnika wječor ½8 hodź. swój prěni swjedźeń. Tuni zastup a bohaty porjadk zmóžnitej kóždemu, swjedźeń wopytać.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužske hłosy) spěwa pjatk 3. smažnika pola Natušec. Wočakuja so skónčnje wšitcy spěwarjo, hdyž so tola koncert bliži.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk zarjaduje zajězd na IX. wšesokolski zlět do Prahi. Štóž chce so wobdźělić, zhoni blišše pola br. zwjazk. jednaćela w Budyšinje. Připowědźenja maja so wotedać do kónca tutoho měsaca.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo ma pjatk 3. smažnika wječor ½8 hodźin w Serbskim Domje **ważne posedźenje.** Starosta.

Wotročk

so pyta w Ralbicach čo. 2

Pytam hnydom sprawneho a pilneho

młodźenca

15—18 lět stareho, kotryž móže z konjom jězdźić

Anton Vacek, młyn a pjekarnja w Kukowje p. Kamjenca

Pomhaj Serbstwu

a hromadź nawěstki a nowych čitarjow za „Serbske Nowiny“!

Džělba nowych jězdn. kołow

mužace koło 45.– hr.
žonjace koło 47.50 hr.

J. Schieback

na Mužakowskej dróży 4.

Wobhladajće sebi moje wukł. wokna na Hórnčeńskej hasy 18.

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe **aparaty**

awšě wěcy za amatěrske fotografowanej

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehmert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšnišo

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošćichasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Grońane pletwa

kałaty grót / zahrodne wěcy

wosebje tunjo pola firmy

Walter Voigt na Znutřkownej Lawskej hasy 5

Za zrudobu a wjesele

namakaš khartki wšelakeje družiny w Serbskej knihalni w Budyšinje

Přiloha k čisłu 125

SERBSKE NOWINY

Wutoru 31. meje 1932

Wulět serbskich towarstwow župow „Jan Arnošt Smoleŕ“ a „Handrij Zejleŕ“ na Čornobóh

Sajšła njedźela dyrbješe być njedźela wulkeje towarstwow mjenowaneju župow. Čornobóh je wočakowanišče, chajšče raz jako dźiwizdy dźeń narodneho hołdowanja Serbow, kaž jónu w cyłu naših wótrowach, hdyž je stališćow župach płomjenjeche wopomnjch wojnjow a hłowa rozsudnje ważnoješe wowniščiku a nawjedowachu herbšk lud. Toła dyrbješe trošchu hinak pschijić, hač žeby człowjek mysłił. Pschi wšěch swojej pospěchnej skutkownosći njeje so tola człowjek hišće tak daloko dobył, so by mohł postajeć nad słónzom a dešćom, nad wětrom a cźěmnotu. Hdyž je poslednja mejsta Boża njedźela naš winowšći sć słónčnej prudu w najšaršich rasčich hodźinach, to tola bóry sajnapi deschežowanje, kiž zaku njedźelu a je hišće słowowace dny wobknješi. A tak wosta mnohi doma — pola maćerki — w cźopłym a tuchim.

Pschecejšo sć Lasa a wokolinu běchu so hižo sahe na puć nastajili, samešćnjeni w dwěmaj wulkimaj cźěrkitymaj automaj a cźi, sć Budyschina, kiž sć cźahom hač do Pomorz spěchachu, widźachu hižo lubych bratrow a sotry po dróhy do Bukez spěchać — a myślachu — budu so dźensa je wschěch stron serbskeho kraja, kaž psched dwěmaj lětomaj na dnju Božeho spitża — auta se Sserbami po dróhach kulecź — k Bukezam, k Čornobošej?

Kschesćijenju Bukezkanske je serbšeje wožady khwatachu do Božeho domu, hdyž w Pomorzach cźah wopuschćichmy a jim so pschijźankinychmy. S wěže Božeho domu witachu kemšerjow swony a sć dypkom we 8 hodź. bě Boži dom sć wěrinymi jara derje wopytany. Knjes farar Mjetwa mješeske serbšeje Bożu słužbu a serbške spěwne towarstwo „Radosćˇ“ ju pod nawjedowanjom swojeho wopornjwego dirigenta k. wučerja Wjele, je serbšim spěwom sawodnje a dostónčnje porjenschi. Błyschćeje frjedźišchego Božeje słužby bě předowanje knjeza fararja na podłožku 15. staiwa sćenja swjatskeho Kana. We hłubokosmužazych słowach pokaza na znamjenja dźensnischeho smuthow a bědowopolneho cźasa a sć wohnjewym hłowom napominasche k wušnaću Bohu, wěrje a k naradnosći. Kaž winowy pjenk swoje halozy w naščeku dźe bi a nasmun pschi sć płodom, tak budźimy też my w naschim skutku. Winizać wotrěsnje sć suche haloży, kiž njenjesu płoda. Też Bóh Knjes druhdy cźłowjeka khłosta abo jemu wosnje najlubiše, so by jeho k sebi wjedł na puć k lepschemu. Budźimy sći žiwjenja a zwěsćo kwita w naschim dobrym skutku. My smy w duchu wotnoźi wobsahżeho winowego pjenka njedźelsko wótza — teho budźimy sebi stajnje wědomi woh cźaś naschoho zyžeho sćitschego bjeża. Wobsahujmy w rozsudnych wokomikach bóhy a rostschěchowanjese też sa swojo zyžez a Boha Knjesa. S wotrowitymi słowami witasche Knjes farar hosći — sobustawy serbšich towarstwow — do Božeho domu a wosnamjenji jich spočatk narodneho žiwjedźeńšeho dnja jako pschikładownu, jako prawu, pobožnowagu, wulku cźeschenu. Hdy by tódy zyłk swoje pschedewsdźaca sapołał w Božimi donje sć Bohom Knjesom, potom by sć naschim wótrym kralom lěpje stało. Też w serbskim ludźe nadźiju bu so šuche haloży, ale psches wětry cźaha je Bóh Knjes tych wjedł, liž so k njemu a nurodnosći wuznachu. Sserb, kiž je šucha haloża na narodnym schtomje, budźe też šucha haloża tam, hdźež swoje lěpsche pyta, w druhim kruhu. „Wschetcź schtóž je jadro słubił, je kaklad słubił.“

Shromadne spěwy wožadnych a paczeć doskónčichu rjanu, tódeho nabožnjazu Bożu słužbu.

Mrócźele běchu so wotewrile a deschežik sjazesche so schescźadriwje na semju, hdyž wopytowarjo sć Božeho domu wusmješnje pschi „Praischizy“ abo kaž Kmuz praji: „Pschi ćertowym wokniješku“ być. Tam so chžołu Sserbja sauešnješ, spěwy dyrbjachu klinkeće, deklamazije dusch: trěć a narěć Sserbam pokazać, hdźe a kuež pschichodu! Sswjaty Pětr pak běsche hinak wošsamknuł hač knjeza županow. Sswjatoćzuwosć wotmě so w runnej słuze hoscźenza. Luboje witasche wschech knjes župan Hajesch sć Lasa, pschejesche wschem rjanu khwilu, hačzunjź dyrbješe so dla schwatscha wjedra trochu sinadźki program postajeć. Knjeza Paulischez sć Lasa pschednjesze rjenje baseń „Na straži — bratja!“ wot ć. Knjes župan Krjeńmak sć Budyschina jimaše so słowa k pschednoschowej:

„Nasche dźensnjske pomery a herbšk strjažischcźo w nich.“

Lěta so minyła, jako so Sserbja poslednji kroć w zyłm sćełdschu na jim Hajeli horje. Mnohi, liž je prjedy mjes nami byl, je sajchoł do wěčnoho měra. Nam tu napschećiwo najcźežscha kwalka, liž je cźły lud tłóčeła. Jeno Bóh, kiž kwoli junicźim nascha nadźija. — Wšěcźo so dyrbjeli pschi wobsčahowanju serbskeje domizny sć dnem Sserbow. Toła wona žada nasch zyłkowskow skutk, so by buła wopraudze Sserbow kwalka dokonjana. Ludy rostu, hdyž dn. wošnuł leži w nasčich rukach, schto wone su! Jako Sserbja dyrbimy w jenej mysłi serbšeju cźuć, skutkować, jako Sserbja wosnjeć. Dyrbimy na jadnym posłužni skutkować a kóždeho dyrbimy dobyć, kotrejež je serbša maći pod wutrobnom nošnju. Schtóž so w dolmach cźaha wolbeći, a ho sam wumrěć wotsmika, jako aktiwny cźłowjek wošnjedź poddźadnjeje słaći, nidy njebudźe dopschěcź pschinjeć. Nasche prawa žadajmy na jnamjenitych městnach, a žadajmy je, pschetoź hódźi so wšudźe, hdźež je dyrbjeć, tam njeje dawać; nasche kulturne pokłady pěstujmy, so njebychu nikdy njesahnyłe. — My smy dźensa pschischłuschnicy nźmskeho stata a dopjelnimy nasche winowatkosće, ale po rodu a krwi smy Sserbja. Stat je zyłk ludu, narod pak zyłk duschc a wutrowby a tohodla sći narodnosć bliže k wutrobje hač druha cźłowjeska organisazija. Ssmy po krwi pschibuzni słowjańskeho swjata. Sswjata dyrbi nam być kasnja sachowanja serbskeho ludu. Sprawna wschitkosć dyrbi na nasche žadanja dźiwać, je dopjelnitź. Jeli nima jenoź pomoc we słowje, ale w skutku. Sprawni pschecejšo su nam witani pomocnizy na kulturnym polu. Toa njeznamjenuje ani k prěnjemu, ani k druhemu po proschenju khodźić. Nascha kwalka, kiž nas k semi tłóčeli, je tak dosć cźežka, cźehodla rjay hišćeze bóle skuleć. Ssmy putany, ale w sebi žiwobudny narod. Njesabłasźimy so do chwilowo spokojnosće, ale dźełajmy sć żelezkej wolu a skutkom. Njeboźnmy wo sandźenosći, — wobknjeźnmy pschitomnosć — so by serbšeji lud trał na wěki! „Horje sć hłowu a woko k njebjeßam horje. Njeswjatšcź móz, ani njesłuh cźełeć ani wěrn!“ Hdyż jónu dyrbimy psches wyšchu móz wotthupieć se semskeho raja, potom budź nasche dźełco cźesnje dokonjane a je sć dowěrn pokoźiwschi do rukow nasšidlnikow, hódnych swojich prjedowniłkom, sć Cźischinskim proschmy: „O Knjeże Bože, schtitnj Serby moje.“

Knjes župan Hajesch pschijamkny so pschednoschkej a jeho sakładnym myślam a poda tak mnoši wulku ważny potiw se swojeho na serbškim prózowarźkim polu tak nasnonjenjoło bohateho žiwjenja. Wobźebje napominasche bohacze pschitomnu mlodźinu, kiž bě sć Lasa a wokolinu sćat dowjedł, k wutrajnemu wušiwanju serbskeje rěcźe, k hajenju serbskeho spěwa, so by Sserbstwo swostało Sserbow herbstwo na wěki. (Tute słowa wusnamnjeho prózowarja w serbškej holi njech tu runja słowam pschednoschowarja na płódnu rolu padnyše.)

Knježna Lenka Hajeschez doskónčt narodnu swjatoćzuwosć sć baźnju „Nasch cźaś“ wot ć. A w narodnej kuloscźi postajeny wschitzy a wupěwachu sć swoju, Sserbow narodnu hymnu: „Mjana Luźiza“.

„Praischizy“ bě wobkładowschi, słódny wobjed wušiwschi, chwatchu so pschi na wotstup sć hory podaci, ale — khwalenje pschinóšechu w žiwjenej ćichi. Wjedro jich njebě domach hołerźało. Naodsej bo pobrěže a hlej tej Budyschanjo hišćeze domótkowachu w rjanej ćichi. Tak bu sć swojim pschjećom wjetscha a sawěsće, njebyli dotchnyli mnohich domach dźełali, by bej wopyt sawěsće tak rychły sać psched ležami. Dołeź njemóžachmy wšaky dosć cźasa w hołerźanym wobsedu prózna słuwina, dorha wotworjeny, dóndź k „Praischizy“ a k swojim Krjeńmarjom jim rosłoli wosnjeć mohli we trěchim rjenje porźěć wo chwatcźe, liž bě w prozjim pschednoschim rozsimal. Potom khwatachu wschitzy po hory dele — cźi zyni k Wujeźci, dołeź sam jich anta cźakaše, cźi druhy po cźichi, ale trěchim mohli schescźim hłowowacym wjednjwu k. Wjeźcźe, pschi wotnoźy „Pozdrawmoboha“.

Wschitzy chżołu hišćeze do Mjeschiz na kwjedźeń wotpokazenja prěnjeho serbskeho sokolnischcźa pod hołym njebjom. Strowotnym jich žiwnjesu serbšt khwalbje, hajeschcźu pschejsu pschejsoła a politicźnja. To bě sdobnuł. Sserbšte towarstwa a hakotšte zdanky sawsadźichu jeh mch a kóżdy wjeschćeje so posnjawaju narodneho dźełu ornizeja. Tak bě tuta Boża njedźela tola jedna wama pschi wschej njelodźe wjedra. We mdźnił w serbšim dźele.

Anta Khwatachu na wjeźcźe se Sserbami domoj, do wschelakich stron serbšeho kraja, tola wschitzy mźjachu jemu wujšł, na Čornobohj je bylo rjenje, w Mjeschizach wołschewjenje a sa nasch serbšt lud dźełacź, njebudźemy jadnoź ženje.

Podawk w spěšniku

Běsche dwě hodźin w nozy. — We woidźelenju prěnjeje rjadownje sedźeschе młoda knjeni. Jara rjana wožoba. Puczowaschе do Italskeje, do Sorrenta. Jeje domjacy ležeć bě ji into puczowanje porucził, dołeź běsche strach, je mohła hišćeze młoda knjeni na wutrobnje ilhorićź. Ale jenoź njerady bě wona Kopenhagen wopuschćiła.

Měješesche wotdźěł šama za sobu, jeju pschewodnilaj sedźeschtaj w druhim wosu. W trochżu krudnych myślach sedźeschе wona pschi wokne a shladowajše na nóżnu krajinu; cźuješeše so dojeź wopuschćena, itejeschе nimale šama, bjes pschiwuznych abo pschecźelstiwa, pschetoź jeje mandźelski bjschе ji jenoź mało pschithileny, pózka dźe ju nětkole sć jenoho kónza šwěta k druhemu, kaž pósłeće so někajka khora słužobna do někajkeho schpitala.

Na kóždym sastanischcźu wobhoni so Hendrik, hačž sebi knjeni něschto pschieje. Won běsche šwěru podaty słužownik, kotryž bě stajnje šwóliny, wschě jeje pschecźa dopjelnicź.

Pschinje rańsche serjaj so potajowachu, a cźah hrimotaše [illegible] wolnej spěschnoscźu psches krajinu. Sonja bě so do [illegible] sć słoczitka, ale njemóžeše spać, bě pschejara [illegible] Nadobo pschihlźe jej myślicźka, pjenjesy [illegible] trěć bě ji mandźelski pschi sapuczowanju [illegible] hoczinjwschi ruczniu teschku sesnypa sebi [illegible] lixta.

[illegible] nšnym wokomiku sajedże ji žylny wětr do [illegible] pschejasa wobleže hłowu. Durje wot[illegible] Sonja cźišny rubischko na pje[illegible] W durjach połasa so muž[illegible] bjes dycha, na ruzy franje[illegible] ny, w elegantnej cźornej drasze. Won saitupi wobhladniwje do wotdźěła, poswdny so, wobhlada sebi je bljskotazymaj wocźomaj žónsku, kotraž jemu někto napschecźiwo sedźeschе a sami sebi ruku se schanttom, s kotrejež žórleschе so krej. Młoda žónska cźuješeše, kak so ji je strachom wedomje słubja. Sawěsće bě cźłowjek wobtedźbował, kak wona pjenjesy liczeschе, a bě pschischoł, ju wurubicź a skónzowacź.

Hišćeze pschezo won na nju wudźerasche, sa dochom hrabajo, je scźehnjenym mjeswoczom, runje jako by so chżył na nju walicź.

Tu rjekny won nadobo: „Madame, njestrachujcźe so!“

Wona njesnapschecźiwi žaneho słowcźka, pschetoź niebě ji možno, hubu wotewricź.

„Njecham sawěsće niczo skucźicź, madame,“ won pokračowaschе.

Wona pschezo hišćeze mjelczeschе. Stónczinje spadachu pjenjesy na semju a leżachu tam kaž rosmjetane.

Pschesłapjeny pohladny mužiši na bankowli, sthili so, so by je sesbrał. Ale pryedy hač so jeho tschepotaza ruka prěnjeje bankowki hišćeze dótkny, postany Sonja a thwataschе k durjam, so by tak rucze hač možno na thódbu pschischła. Won spósna pak jeje wotpohlad, sastupi ji pucź, wopischimny ju sć rukomaj, žadźi ju sć namozu dele na mjechtu kawtu a rjekny, jeju ruczinej ishibadle dźerzo:

„Sslyschcźe mje, madame, nimam žanych słych wotpohladow, a jako dopołas dhzu tute pjenjesy sesběrać a je Wam wróćicź. Ale žym shubjeny człowjek, morwy cźłowjek, je-li mi njepompoache, psches mjesy pschiricź, wjazy njemóžu Wam nětkole rjez. Sa hodźinu budźemy na poslednim francozskim sastanischcźu, dwadzeći mjeschinow poidźischo hižo smy w Italskej. A je-li chcźeze, žym wuthowanny.“

S tuttym cźišny so na swojej kolenje a pjenjesy shrabawschi pschepoda je swojej sobupuczowarźy. Potom žyndny so do druheho kupcźika wotdźěła.

Wobaj njechibnnschtaj ju. Wona wosta bjes pohiba a běsche łaž nema, krótzele běchu ji pschehluboko do stawow sajeće, po nětcźim pak smérowa so. Też won njepikny so. Se sprotijonnymaj wócźkomaj a blédym mjeswoczom wosta wón psched njej sedźo, jako njeby w nim žaneho žiwjenja było. S thwilemi wona skrótka, spkóschiwje na njeho pohladny. Běsche to mužiši i nehdże sliżeci lětami a cźinjeschе sacźischcź cźestneho muža.

Cźah sedźeschе pschezo hišćeze po kolejazej krajinje druhdy pomałscho, so by potom sasa sć cźim wjetschej spěschnoscźu dale schumił.

Schtwórcź hodźinu bě so takle minyła mohło, jako Sonja sasa rěcźecź sapocza.

„Jadr cźe sebi, so bych Wam pombała psches njesy pschinicź“, wona dźerze. „Ale njemóžu sebi myślicź, na kajše waschnje mohła Wam służicź. Nimacze žadyne paš?“

„Ow tola, madama!“ Njesnaty wucźeze je swojeje listownje bledocźerwjeny seschiwł. „To je to jenicźke, schtóż wobsteži“, won cźišche pschi pjenjesach.

„To jenicźke? S druhimi słowami, Wy nimacze pjenjes ani jednoho liszcźka?“

Njesnaty mjelczeschi sebi sć swojej weści k semi.

Cźah bě mjes tym na jenym sastanischcźu. [illegible] W durjach połasa so Henrik, so by so ja[illegible] jeje knjenje wobhonił. K pschi[illegible] sebi Sonja swojeho spadźe[illegible] schа, potom rjekny sć tich[illegible]

Hospodarski rozhlad

Wutory 31. meje 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych	47,40
1 jendźelski punt	15,54	100 čěskosk. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,37	100 franc. frankow	16,61

Bursy w Němskej powěsći wo wróćkostupjenju dr. Brüningowcho knjezerstwa pomérnje mérnje pschijadchu. Haj akzije w kurtach něschto malo postupichu, kurty rentow wschak popuschčichu. Mjelnje pschešklapiło je powěsći pschemóženjenja w knjezerstwje we wukraju, wopwbje w Jendźelskej, Franzowskej a Ameriźy. Bywschi statny kanzlerc dr. Brüning swjezelswajsche so wulkeje dowěry wukrajnych knjezerstwow. Wažachu sebi tola jara jeho mudre a spramne postupowanje. Hdyž tež w poslednim czasu wschelakim nazionalistiskim žadanjam so podwoli, dha wěsće tehodla, so mógł k lépschemu Němskeje sapocžatke dźěło pschewinješ. Wažne, pschewažne należnosće nasche hospodarstwo hluboko jimaju, maja so we blížschich dnjach rosšudźić. Bóh spožcz jeho nasledníkej zamu nahladnosć a rosahadniwosć, kajkaž wotstupjenemu kanzlerej wuhnamjesche.

Produktowe wiki běchu wožerа jara cžiche. Wikowarjo a mlynjo, kaž tež ratarjo, wočakuja, schto nowe knjezerstwo ratarjam pschinjese. Placžiny na Barlinskich wikach klešnjachu pschi pschestawanju a nasmórskim jeczmjenju wo 10 pj. Na Drjezdźanskich wikach so placžiny zdyla njepschemjenichu.

Zentral placžesche wožera w Barlinje:

Pschenicžny 13,35—13,45 (13,55—13,65) hr., rožki 9,80 hacž 9,90 hr., jeczmjenja, nalětnjcho (9,30—9,65 hr.), nasymskeho 8,75—9,10 (8,90—9,25) hr., wowsa 8,00 hacž 8,15 (8,15—8,35) hr.,

w termijowym wikowanju:

pschenicžny:

sa meju: 13,95—14,05 (14,05) hr.,
sa julij: 13,55—13,60 (13,55—13,56¼) hr.,
sa september: 11,42½—11,50 (11,27½) hr.,

rožki:

sa meju: 9,75 (9,82½) hr.,
sa julij: 9,37½ (9,47½—9,42½) hr.,
sa september: 9,05—9,15 (9,10) hr.,

wowsa:

sa meju: 8,42½—8,55 (8,70) hr.,
sa julij: 8,70—8,77½ (8,90) hr.,
sa september: (7,66½—7,65 hr.),

w Drjezdźanach:

pschenicžny 13,05—13,30 (13,30—13,55) hr., rožki 10,25 hacž 10,50 (10,45—10,70) hr., jeczmjenja, nalětnjcho 9,65—10,20 hr., nasymskeho 8,75—9,25 (8,75—9,50) hr., wowsa 7,80—8,20 hr.

Placžiny w spinkach su placžiny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane njejsu naspomnjene, so njepschemjenichu.

Ssudnizy na schežadźowanje.

Schtwórtk 2. junija 1932 w Budyschinje na sudnistwje dop. w 9 hodź.: Fotowy a radiowy nastroj, wschelake blida a blidka, 2 bufejej, wschelake sofy, drastowe, schatowe, tworowe, knihowe a druhe thamory, stólzy, wertiko, loža, kaschcze za cžeła, wolijowe wobrazy, komoda, dyhsacžne, sceńnike a stejace cžažniki, polzy, pjerschcženje, gramofony, klawéry, harmonij, kwétkowej kortzy, zigary, knihi, motorjte koło s pobocžnikom, talerje, wahi, wolmjana, trikotowa a schtrykowana drasta, draschcla atd. atd.

Se žwobodneje ruki: Nakładny auto (Stoewer), 3 tonowski, najnižscha placžizna 250 hr.

Wiki rězneho skotu wožera w Drjezdźanach.

Sswini běchu sa schromadami pschiwjedli, tuž mějachu sasso pschescheapatne, haj wurjadne schpatne wiki. Placžizny hižo dosch nitke, dale popuschčowachu. Tež cželata žadławje pschitkadźowachu. Tohorunja jara hubjenje běschu a placžizny so wotdrjedźowachu. Najhubjenischo bě sasso s bykami. Podobne hubjene wiki mějachu tež twowzy.

Ssudnijske powěsće.

Pschešadźowanja:

Sstrjedu 1. junija 1932

w Chornowje pola Pomorz w hosćenzu, dop. w 11 hodź.: Sofa;

we Wojerezych w hosćenzu „K hwězdźe“, dop. w 11 hodź.: Wschelake meble, klawér, šwjazy cžažnik, gramofon, klamowa pokkdnja, pisanski stroj, radio a wschelake knihi;

w **Běłej Wodze** w hosćenzu „Ke krónje“, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, klawéraj, radio, lóddźelaza pschirawna a regulatoraj.

Placžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo we tunach abo 1000 kg, nowsk 10 ka

Placžizny po złotej hriwnje

	30. 5.	28. 5.		30. 5.	23. 5.
Pšenica	267-269	265-271	bonny	15,0-17,0	15,0-17,0
rožka	196-198	196-198	woka	15,0-18,0	16,-18,-
jeczmjeń, nal.			módre łupiny	10,0-11,5	10,0-11,5
jeczmjeń	175-182	177-184	kolte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wowsa	160-163	160-163	rapsa, wosuški	28,0-34,0	28,0-34,0
kukurica	—	—	lanv wosuški	—	—
pšenč. muka	2 0-35,5	32,0-35,5	ruch.truhanč	10,5	10,5
ržana muka	5,7-27,7	25,7-27,7	bórnj. kruški	8,80	8,80
ps. wotruby	10,7 11,2	11,7-11,2	syno, 60 kg	—	—
ržane „	9,5-10,0	9,0-9,5	ržana słoma	1,45-1,6	1,45-1,65
raps	—	—	pšenč. „	1,25-1,45	1,3 -1,55
hróch Viktor	17,0-23,0	17,0-23,0	wowsna „	1,05-1,20	1,05-1,20
lane symjo	—	—	ječna „	1,05-1,2	1,05-1,20
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0		1,05-1,2	1,05-1,20

Placžizny rězneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

30. meje

112 wol. 387 byk., 253 kruw. 47 jalojc., 1388 telat. 515 wowc., 3324 swini.

Placžizny za

woły: 1. 32—36, 2. 25—31; 3. 21—24; 4. 18—20;
byki: 1. 28—31, 2. 23—27, 3. 20—22, 4. —;
kruwy: 1. 26 - 30, 2. 22—26, 3. 14—19;
jałojcy: 1. 31—35, 2. 25—30;
wowcy: 1. 36—40, 2. 30—35, 3. 25—29;
telata: 2. 40—45, 3. 32—37, 4. 25—30, 5. 20—;24
swinje: 1. 32—34, 2. 33—34, 3. 32—33, 4. 30—32, 5 28—29. Rancy: 26—28.

Drjezdźanska burza (30. 5.)

Pšenica 76 kg	261 : 66	běrnjace kružki	18,00-18,25
rožka, 74 kg	205-210	pšenč. wotruby	10,00 10,40
nalětn jeczmjeń	109-204	ržane wotruby	10,50 12,00
nazymsk. jeczmjeń	—	pšenična muka	45 25 47,25
wows	156-164	ržana muka	30,50 31,50
čerwjeny dźećel	—	woka	23,00-24 0
raps	—	pjeluški	21,00-23,00
kukurica (Mais)	—	hróch	25,00-27,00
suche truh.	8 80 9,00	cokrowe truh.	10,00-10,30

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawěšćki: G Janak w Budyšinje

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Wósporka.** W schtwórtkownym pohjedźenju měschczanskich sastupnikow sthwalichu wotlicženje žerowcje pokładnje na lěto 1930 a jeje pokładnjowe sarjadnistwo wuswobodźichu. Pschihłosowachu, so žo we Kemnizej korczmje wandrowskim jědź a picje podawa, hamtske hejtmanstwo tn. Kemnizowej pjenjezny pschipomoc da. Wotnajenje plakatowych stołpow žo wo 5 procentow znižschi. Knj. Nyczkez pschiwoslmje žo jako wuczłobna pola tudomneho měschczanskeho sarjadnistwa. Snowa pschenajecz maju žo měschczanske autowe garaže, staj žo namakałoj dwaj nowaj najemkaj. Kn. Conradowej dowoli žo wuwlaczenje twarske pschedewsacze. Wotnajenje rybarstwa žo k. frijerskemu mischtrej Richterej s Wósporka wo 10 procentow knjez Sastupnizy sabérachu žo potom hischcze s wotmyslenym pschemenjenjom we wodarni. K. měschczanski rada Kilian poda rosjasnjenje dla sastatnych podrunjnikich pjenjes, wo kotrychž je žo w poslednim pohjedźenju rěczało. Na to žo tajnje dale jednasche.

Wohnjowobornistwo

2. wohnjowoborny wokrjeż.

Druhi (Budyski) wohnjowoborny wokrjeż we wohnjowobornym zwjazku Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa wotmě njedźelu popołdnju swoje lětusche zwuczowanje wjednikow, signalistow a samaritow w Hrubjelczańach pod nawjedowanjom wokrjesnjeho sastupnika kommandanta Kaschpora-Hajniczanskeho. Wotmě žo wulke alarmowe zwuczowanje s wobdźelenjom wohorow s Hrubjelczin, Hnaschcz, Dźěchorjez, Dobrunche, Maleje Borschcze a Sčitjez-Ratarjez. Pschi kritikach žo wukony khwalachu. Po zwuczowanju zwjezcesche Hrubjelczanska wobora swój lěczny zwjedżeń, kotremuž wschak njeběsche pschihódne wjedro spožczene. — Druhi wokrjeż wotmě je njedźelu 12. junija rano w 7 hodź. na Tjelniku w Budyschinje wokrjesne samaritske zwuczowanje jako pschihotowanje na zwjatkowy zjězd.

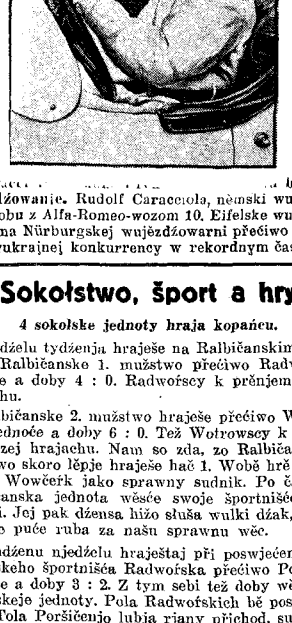

Caracciola a burgske wujězdźowanje. Rudolf Caracciola, němski wujězdźowar, dobu z Alfa-Romeo-wozom 10. Eifelske wujězdźowanje na Nürburgskej wujězdźowarni přećiwo najsylnišej wukrajnej konkurrency w rekordnym času.

Sokołstwo, šport a hry

4 sokolske jednoty hraja kopańcu.

Njedźelu tydźenja hraješe na Ralbičanskim športnišcu Ralbičanske 1. mužstwo přećiwo Radworskej jednoće a doby 4 : 0. Radworscy k prěnjemu razej hrajachu.

Ralbičanske 2. mužstwo hraješe přećiwo Wotrowskej jednoće a doby 6 : 0. Też Wotrowscy k prěnjemu razej hrajachu. Nam so zda, zo Ralbičanske 2. mužstwo skoro lěpje hraješe hač 1. Wobě hrě wodźeše br. Wowćerk jako sprawny sudnik. Po času też Ralbičanska jednota wěsće swoje športnišćo hišće polěpši. Jej pak dźensa hižo słuša wulki dźak, zo tak mužnje puće ruba za našu sprawnu wěc.

Zandźenu njedźelu hraještaj při poswjećenju Bukečanskeho športnišća Radworska přećiwo Poršiskej jednoće a doby 3 : 2. Z tym sebi też doby wěne Bukečanskeje jednoty. Pola Radworskich bě postup widźeć. Tola Poršičenjo lubja rjany přichod, su dźě to zwjetša wo bratřa z dorosta. Při hrě sudźeše Krupař-Poršiski.

Wše tři hry dopokazachu, zo je woprawdźe móžno też na serbskim wjesnym podłožku kopańcu we jara přistojnych kolijach wuwić. A to je naš zamér, k lěpšemu našeho cyłeho wulkeho dźěła.

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Fryž Wenzl w Habrachczijach je Elju rodź. Arlbtez w Kretlizach.

Semrěłej: Helena Mihankowa rodź. Zuhnez we Delnjej Hórzy; khowanje budźe jutře žrjedu pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Helena šmub. Bjenadźna rodź. Wićazez w Bělšchezach, 79 lět; khowanje je dźenża wutoru.

Štužobnikej: „Henriko, jhubich twój jědny liščik. Dyrbiš jeho pola želesniskeho sastojnika druhi kupicź. Tu — maš pjenjesy.“

Sstužobnik pokloni so, bjes toho so by wotmołwił, a sacžini wobhladniwje sasso durje wotdźěła.

Sasso cžah wotjedże, bliže k mjesam.

Nětko djesche Sonja k zusemu: „Dopjelnich Wam nětko Wasche pschecze, mój knjeże. Tu je Wasch jědny liščik; wón placži hacž do Bjenatkow. Mam jenož jenicžke wumjenjenje: „Wopuschczcze mje nětkole, bjes dźata, bjes tosjanjenja — njejmmy so jenje widźeli.“

Njesmaty pokłonichu so postany a wopuschczi bjes hłowczka snapschecziwjenja wotdźel.

Dwaj dnjej běschtej so po tamnym spodźiwnym podawku minyłej. Sonja bydleschе hižo w jenej krasnej vili na Sorrentiskim pschibrjohu. Tu cžitasche wona we jenej franzowskej nowinje powěsć, so je snaty franzowski hrabja Marquis de Cerennes w běhu hry, pschi kotrejž bě swoje zdyle samojenje zhubił, swojeho towarischa satšelił. Policija njemóžesche skutcerja hacž dotal hischcze sajecz.

*

A tydźenje sandźechu a měsazy. Pschindźe lěcžo a nasymna. Tu pschindźe jeneho dnja do rěcznеje hodźiny znateho lěkarja wulki knjes a wobhonl so za knjenju Sonju Larsenowej. Lěkař na njeho pohladawschi znapschecziwi: „Je so zhubiła a njewrócźi so žiwa wjazy do Kopenhagena.“

Nadobo sapocža muž stonacź, potom shraba so a wotenđže motrjkajo so kaž pjany cžłowjek.

Lěkař powědaschе Sonji zamjeny wjecžor, so je so zusy mužski pola njeho za jeje strowotu wobhonjak. Wona šda so bycź hnuta a powědaschе jemu hakle nětko wo spodźiwnym podawku w spěchnitu. Potom pschispomni: „Tónle muž, kotrehož njejmaju, sdźěwaje mi nětkole kaž mój sćiu. Staznje, hdyž so wuthodźuju, jeho settam. Staznje wón na mnje spodźiwnje pohladnje, njeje pak hischcze jenje se mnu porěcžał.“

Rospominajo pokracžowaschе: „Ssym pschešmědcženа, so steji wón pod balkonom.“

Wona postany, stupi won na balkon a pokaja jemu muzikeho, kotryž bě jeho wopytał. Wón žedźeschе na jenej lawzy na sahrodźe a měješche wocži složenej na balkon. Jako jeju pytny, wołżali so, bjes toho so by so tež jenicžki krócź wobhladnył.

Běschе to nješchto pschetwapjaze a bolostne: něma lubosć tuteju stworjeni, kotrejž, wožobinsky žebi zusej, psches žiwjenje krocžeschtej.

Setkachtajaseli so, wotmołwi wona na jeho postrow thutnym ale lubosnym pozmětkom. Běschе widzeć, bě zbožowna, takle lubowana bycź, s tutej pschepjatej poesiju, tutej k wichemu swólniwej podatosću. Njedźiwajo toho spjecžowaschе so wona sasakle, jeho powitawschi pschijjecź abo s nim porěcžeć. Prajeschе: „Nć, ně, to by tute spodźiwne pschecžełjstwo mylilo, dyrbimoj žebi zusej wostacź.“

Schtoż jeho nastupaschе, tak běschе wón nješchto podobne kaž zbožny Don Quixota, pschetaž wón njeczinjeschе nicžo, so by so ji zbližił. Hacž do posledźa chowschе so zlowa dźerżecź, kotrejž bě ji w spěchnitu dał.

Jónu rano pak bě so zhubił. Sastojnikaj kriminalneje policije běschtaj jeho na sahrodźe sajawschi do pschepytowanskeho jastwa wotwjedłoj. Hdyž sacžinichu so durje za jeho khribjetom, stupi wón k lěžygam swojeho wokneschka a wobwěsny so.

Běschе to w zamjeny hodźinje, jako Sonja wumrě . . .

ka.